UNIVERSITY OF
ILLINOIS LIBRARY
AT URBANA-CHAMPAIGN
BOOKSTACKS

Digitized by the Internet Archive
in 2015

https://archive.org/details/scienceshistoriq6567bibl

BIBLIOTHÈQUE

DE L'ÉCOLE

DES HAUTES ÉTUDES

PUBLIÉE SOUS LES AUSPICES

DU MINISTÈRE DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE

SCIENCES PHILOLOGIQUES ET HISTORIQUES

SOIXANTE-CINQUIÈME FASCICULE

NONIUS MARCELLUS, COLLATION DE PLUSIEURS MANUSCRITS DE PARIS, DE GENÈVE ET DE BERNE, PAR H. MEYLAN, SUIVI D'UNE NOTICE SUR LES PRINCIPAUX MANUSCRITS DE NONIUS

PARIS

F. VIEWEG, LIBRAIRE-ÉDITEUR

67, RUE DE RICHELIEU, 67

1886

832

909
B47
v.65-67

NONIUS

MARCELLUS

186333

MACON, IMPRIMERIE TYP. ET LITH. PROTAT FRÈRES

NONIUS MARCELLUS

COLLATION DE PLUSIEURS MANUSCRITS

DE PARIS, DE GENÈVE & DE BERNE

PAR

H. MEYLAN

SUIVIE D'UNE NOTICE

SUR LES PRINCIPAUX MANUSCRITS DE NONIUS

POUR LES LIVRES I, II ET III

PAR

LOUIS HAVET

Ancien Directeur adjoint à l'École des Hautes Études,
Professeur au Collège de France.

PARIS
F. VIEWEG, LIBRAIRE-ÉDITEUR
67, RUE DE RICHELIEU, 67
1886

901
B47
v. 65-67

INTRODUCTION

AU MANUSCRIT DE PARIS

(BIBL. NAT. PARIS. LAT. 7667.)

M. Louis Quicherat est le premier qui ait utilisé en entier ce manuscrit, ainsi que l'Harleianus, pour son édition de Nonius (Paris, 1872); aussi son apparatus criticus est-il beaucoup plus riche que celui des éditeurs précédents, Roth et Gerlach (Bâle, 1842), qui se sont servis surtout des manuscrits de Leyde et de Wolfenbüttel. Il n'est toutefois point encore suffisant pour établir les rapports de parenté qui existent entre les divers manuscrits de Nonius ; aussi, ayant eu à m'occuper de cet auteur à l'Ecole pratique des Hautes Etudes pour la conférence de critique des textes latins de M. L. Havet, ai-je fait, sur les conseils de celui-ci, une nouvelle collation du manuscrit, ce qui me permet de fournir sur lui divers renseignements nouveaux, ainsi qu'un certain nombre de corrections et d'adjonctions à l'édition de M. Quicherat.

Un travail semblable a été fait il y a peu de temps en Angleterre pour l'Harleianus (1), et il serait fort à désirer que la même chose eût lieu pour les manuscrits de Leyde, Wolfenbüttel et Florence (2), en indiquant soigneusement les différentes mains ainsi que les notes marginales. Celui de Florence est du IXe siècle et présente une grande analogie avec celui de Wolfenbüttel ; il n'a pas encore été publié.

(1) Voir l'article de M. Havet, dans la *Revue critique d'histoire et de littérature* du 10 juillet 1882.

(2) Nous devons les renseignements concernant ce manuscrit à l'amabilité de M. E. Chatelain, maître de conférences à l'Ecole des Hautes-Etudes.

Le Parisinus (lat. 7667) paraît être du xe siècle ; il ne présente pas de particularité qui puisse servir à en préciser la date ou l'origine. Bien qu'écrit par plusieurs personnes, il est en entier du même format ; il se compose de 121 feuillets écrits sur deux colonnes de 33 lignes chacune ; la dernière page, ayant servi de couverture, est un peu effacée et illisible en plusieurs endroits ; à part cela, le manuscrit est bien conservé et facile à lire, mais présente une lacune considérable, comprenant la seconde moitié du livre II et le livre III en entier ; elle est accidentelle, ainsi que le démontre l'analogie des autres manuscrits et surtout l'index placé en tête du volume (1). Cependant elle est *antérieure* à la numérotation par quaternions, laquelle est assez curieuse. A la suite d'une erreur dans la pagination des feuillets et dans la reliure, le dernier feuillet de la première partie du manuscrit, qui porte le numéro 38 est en réalité le 39e ; or, les pages (2) 16 v°, 24 v° et 32 v° portant au haut les chiffres II, III et IIII, on peut en conclure que la page 40 v° portait le chiffre V. Les livres perdus représentent environ vingt-cinq feuillets, de sorte que le dernier aurait dû porter le numéro VIII, ce qui n'est pas le cas ; car avec le livre IV, feuillet 39 (ou plutôt 40) commence un nouveau quaternion et une double numérotation : au *haut* de la page 46 v° nous avons VI, et au *bas* I, et ainsi de suite jusqu'à la page 87 v° qui a XI et VI, tandis que si la disparition des feuillets avait *suivi* la numérotation, nous aurions dû avoir, page 46 v°, non pas VI, mais VIIII. Le quaternion suivant ne comprend que la feuille 88 et n'a, par conséquent, pas de numéro. Le suivant comprend les feuillets 89 à 96 v°, ce dernier avec les chiffres XIII et VIII ; cette numérotation continue jusqu'à la fin du manuscrit, où le dernier quaternion est formé par le feuillet 121, naturellement sans chiffre.

Ce manuscrit est écrit de plusieurs mains ; la première comprend les 38 premières pages, soit jusqu'à la lacune ; il y a souvent un espace blanc après les mots grecs, ce qui ferait supposer que ce copiste ne connaissant pas l'écriture grecque, ils auraient été remis par un confrère plus instruit. Les marges contiennent un assez grand nombre de notes récapitulatives et explicatives, *qui devaient exister déjà dans l'archétype de P*, car elles sont de la même main que le texte, quoique d'une écriture plus fine, et ne sauraient être attribuées au copiste,

(1) Voir à la fin du supplément.
(2) Le haut de la page 8 v° ayant été fortement rognée par le relieur, le chiffre I a disparu.

d'autant plus que l'on en retrouve un certain nombre, sinon toutes (1), dans les autres manuscrits qui ne dérivent pas de celui de Paris (2). La seconde main, plus fine et plus serrée, commence au haut de la page 39 (40) et va jusqu'à 54 vb. (M 295, 23). Ce copiste s'est borné à écrire le texte. La troisième va jusqu'à 88 vb., soit la fin du livre IV, qui se termine au milieu de la 2e colonne de cette page, dont le reste est en blanc.

Toute cette dernière partie présente en marge des variantes corrigeant la leçon du texte ; le renvoi à la marge est généralement indiqué par le signe (∪) (3) ; quelquefois on ne trouve que le signe, le copiste ayant omis la correction en marge. Ces leçons semblent avoir été écrites de la même main que le texte (P^2mg). Toutefois, il ne faudrait pas en conclure qu'elles se trouvaient déjà dans l'archétype de P.

Tout le quatrième livre renferme en outre des notes, corrections et additions d'une main postérieure d'au moins un siècle à celle du texte [P^3 et P^3mg, xie s. (?)] ; elle rajoute en marge les phrases omises, ce qui indique une collation d'un autre manuscrit, et pas seulement des corrections arbitraires. Les notes ont peu de valeur ; elles se bornent à répéter en marge les lemmes qui sont accompagnés de citations de certains auteurs, surtout de Virgile, sous cette forme : anima. uirḡ., etc. ; nous n'en avons naturellement pas tenu compte ; elles sont nombreuses au commencement et finissent par disparaître avec la 4e main, ainsi que les corrections avec renvoi de P^2mg. La quatrième main va jusqu'au milieu de la colonne et du livre VIII (p. 490, 9 M) ; le grec est écrit en même temps que le reste, les lemmes sont séparés et commencent à la ligne, ce qui n'était pas le cas jusque-là. La première main reprend immédiatement et va jusqu'à la fin *sans écrire le grec*, mais en laissant l'espace nécessaire ; les lemmes commencent également à la ligne.

A côté des corrections effectuées par P^3, l'on rencontre des lettres effacées avec le grattoir ou exponctuées ; nous croyons pouvoir attribuer les premières au copiste, qui a écrit plusieurs fois sur un espace effacé, tandis que les secondes seraient dues à un réviseur chargé de comparer la copie à l'original ; toutefois, ce n'est qu'une hypothèse.

(1) Ce point ne sera éclairci définitivement, comme plusieurs autres, que par la révision des autres manuscrits.

(2) Ces notes semblent n'avoir existé que dans les livres I et II, et pas dans III.

(3) C'est le signum mendi de M. Quicherat.

Malheureusement, ce sera peut-être aussi le cas pour les quelques mots que nous avons à dire sur la parenté et la généalogie des manuscrits de Nonius. Tous ceux-ci, semble-t-il, présentent l'intercalation dans le livre I d'un certain nombre de lemmes appartenant au livre IV (toga, tollere, etc., v. Quich., p. **3**, 13, note). Cette transposition, qui s'explique par une erreur de reliure, indiquerait que les livres I et IV, sinon tous, étaient réunis en un seul volume ; d'un autre côté, le fait que dans bon nombre de manuscrits il manque certains livres, que dans d'autres leur ordre est changé, fait supposer l'existence de trois ou quatre manuscrits séparés, comprenant chacun un ou plusieurs livres. Cela concorderait aussi avec la numérotation de P, qui serait incompréhensible si l'on admettait que *tous* les copistes de ce manuscrit ont eu successivement sous les yeux un seul et même manuscrit. De même, tandis que H P et W (1) concordent pour un certain nombre de notes marginales dans les livres I et II, H^1 PG (et prob. L) semblent former pour le livre IV une famille assez bien déterminée, opposée à celle de W H^2 P^3mg ; ainsi, par exemple, p. **25**, 10 M., au mot uatrax, le manuscrit de Junius (2) donne « uatrax tortis pedibus a ranae uocabulo quae graece uotrax dicitur. » W donne *en marge* : « araneae uocabulo quod graece uotrax dicitur (3). Enfin, H et P, en marge également : « uatrax et uatricosus intortis (tortis P) pedibus araneae uocabulo quae graece uotrax dicitur. »

Dans le livre IV, p. **236**, 18. M (4).

Dictatore (-rem H^1) sibi munia H^1 PtxG dictatorem uni sibi H^2 LW P^2mg.

p. **240**, 42. M.

acetum WL (?) H^2 P^3mg, acceptum H^1 PG ;

p. **241**, 11 M.

filisto L^1 H^1 PG philisto L^2 (?) filippo H^2 philippo W P^3mg.

ib. **17**. actum LW H^2 P^3mg.

Dans d'autres passages leurs rapports sont moins clairs.

p. **241**, 17.

apud nam PG^1, ad pugnam P^3mg G^2 H LW.

p. **241**, 29.

pertuleris ou perculeris H^1 pertuderis H^2 L PG perfuderis W.

(1) Les éditeurs ne disent pas s'il y en a dans L et Mp.
(2) D'après Quicherat. Peut-être ces mots étaient-ils en marge.
(3) D'après Roth et Gerlach : leur citation est-elle complète ?
(4) Les indications sont tirées, pour H, d'Onions, *Anecdota Oxoniensia* ; pour L et W, de Roth et Gerlach ; pour P et G, de nos collations personnelles.

On ne pourra baser une critique rigoureuse du texte de Nonius que sur un appareil critique exact et complet, qui permette d'attribuer à chaque manuscrit sa vraie valeur; cela demande des collations nouvelles, exactes et complètes, ce qui est à peu près le cas pour l'Harleianus ; c'est ce que nous avons cherché à faire pour le Parisinus, en donnant d'abord les notes marginales, et ensuite un grand nombre de corrections et d'additions à l'apparatus de M. Quicherat.

La leçon du Parisinus sera donc celle du texte de Quicherat, sauf indication contraire en note (Codices, omnes, vulgo ou P) ; il n'est fait exception que pour le grec et les noms propres revenant souvent ; remarquons seulement que le poète latin Accius est partout écrit avec deux *c*, sauf dans deux ou trois passages, où l'on trouve *ct*, et qui sont, du reste, indiqués parmi les variantes.

Nous nous servirons des abréviations suivantes :

P^1 = leçon première du manuscrit.

Ptx = leçon du texte, opposée à celle de la marge.

P^2 = leçon corrigée sur la première de la même main que le texte.

P^2mg = variante en marge, de P^2.

P^3 = correction effectuée par une main postérieure [XIe s. (?)].

P^3mg = la même en marge.

P^4 = Corrections et annotations beaucoup plus récentes et sans importance.

INTRODUCTION

AU MANUSCRIT DE GENÈVE N° 84

C'est un manuscrit sur parchemin, du xe siècle, d'après l'écriture, de forme carrée, écrit sur deux colonnes de 30 lignes dans les quatre premiers quaternions et de 29 dans les suivants.

Ses dimensions sont les suivantes : hauteur des feuillets, 261^mm; largeur, 235^mm; entre réglures extrêmes, dans les quatre premiers quaternions, 184^mm; dans les autres, 171^mm; largeur des colonnes, 77^mm; espace entre elles, 17^mm; intervalle moyen des lignes, environ 6,1^mm.

Il est formé de 52 feuillets, plus une page contenant une colonne entière et 23 lignes de l'autre; le reste de cette page est rempli par des notes tironiennes dont la fin n'est autre que l'*excerptum de litteris*, du ms. Bern., 417, p. 108 v : *A aperto ore congruo*, etc., publié par Hagen, à la fin du Supplementum des « Grammatici latini, » de Keil. Il nous a été impossible de déchiffrer la première partie qui paraît avoir un contenu analogue.

Il est numéroté par quaternions, q I, q II, etc., au bas du verso de chaque huitième page.

Le manuscrit est en entier de la même main, et fort bien écrit; les mots sont en général séparés comme ils doivent l'être.

Il ne contient que le livre IV avec le titre : INCIPIT DE VARIA SIGNIFICATIONE SERMONVM PER LITTERAS· PER·A·LITTER.

Per a litteram est le seul titre alphabétique. Il n'y a pas de notes explicatives en marge; en revanche, ce manuscrit présente des corrections de trois mains différentes :

1° Celle du copiste qui a le plus souvent rajouté au dessus de la ligne les lettres ou syllabes qu'il avait omises; la place qu'elles doivent occuper est indiquée par un ou deux points; il a de plus exponctué un certain nombre de lettres, qui ont été biffées par une autre main. Nous avons indiqué les corrections du copiste par la note : *correctum eadem manu.*

2° Celle d'un correcteur ou réviseur, G^2, très semblable à la précédente, qui a biffé souvent des lettres ou corrigé des mots, mais probablement *d'après le manuscrit à copier*, car les leçons de G et G^2 coïncident presque toujours avec celles de la première main de H, mais non pas celles de G^1, ce qui indique que ces dernières proviennent d'une faute du copiste ou d'une correction indiquée dans le manuscrit à copier, mais non effectuée par le copiste. G^2 se trouve fréquemment jusqu'à la page 324, depuis beaucoup plus rarement; elle peut, du reste, être facilement confondue avec la main du copiste.

Enfin 3° celle d'un deuxième correcteur (G^3), assez différente, mais probablement de la même époque; on la rencontre quatre ou cinq fois avant la page 324, et fréquemment depuis; ce correcteur biffait aussi les lettres par un trait, comme G^2, en sorte que ne pouvant distinguer dans ce cas, nous avons partout attribué les lettres biffées à G^2.

Du reste, *G^3 est dans le même rapport que G^2 vis-à-vis de H^1*, ce dont il est facile de s'assurer en comparant les deux collations.

On trouve quelquefois en marge le signe $\overline{q}$ indiquant que le texte est corrompu ; en outre, plusieurs mots sont pourvus du signe ☋ indiquant une correction en marge ; mais le plus souvent cette correction manque ; c'est ce que nous avons appelé : *avec signe de renvoi* ; c'est le « signum mendi » de Quicherat, qui se trouve aussi dans les manuscrits de Paris et de Berne, et probablement aussi dans les autres; ce fait indique la présence, dans l'archétype, de corrections marginales ou de variantes.

Cette collation est faite d'après le texte de Quicherat; c'est un supplément à son *apparatus criticus;* aussi, lorsque les leçons qu'il cite sont exactes ou communes à tous les manusérits (omnes, Codd., uulgo) il n'en est pas fait mention ici, mais on trouvera parfois la leçon du *texte* citée parce qu'elle est conservée dans G seul, ou que les explications de Quicherat ne sont pas claires. Nous avons remplacé partout les abrévia-

tions par les formes complètes; nous avons négligé le plus souvent les variantes des noms propres et grecs et des chiffres.

Le manuscrit n'est ni daté, ni signé ; il présente pourtant les particularités suivantes, qui pourront peut-être servir à déterminer plus exactement son origine.

Au haut de la page 1 recto se trouve un index du xve siècle, en ces termes :

hic continentur primo de uaria significatione nominum per alfabetum Item liber Ascani (1) (?) ad florencium Item libri tres Ruffini.

La dernière page contient un catalogue qui paraît antérieur au xve siècle :

I De uariis significationibus litterarum
II Indiculus capitulus Juli Solini rerum collectanearum
III paladii rutili tauri emiliani uiri inl. opus acriculturae
IIII fabule gentilium fulgenci
V lib anticorum
VI lib ciceronis
VII lib glosarum sentei (?)
VIII lib caroli de oficiis
VIIII proemium macrobii ambrosii parte sedulii
X lib cum sedulio
XI ars mercurii Iupiter
XII lib isidori iunioris.
XIII lib Macrobii saturum
XIIII ortografia isidori
XV Isagoge porfirii
XVI patricii simaco
XVII Vita corascii
boetii uiri manilli
exposiscio sermonum anticorum
lib uirgilii
De orascione dominica

Aucun de ces manuscrits ne se trouve à Genève.

(1) Ou Asconi ; l'*s* n'est pas nettement formée.

APPENDICE

Le manuscrit latin C 79 *b* de la bibliothèque de la ville de Zurich, composé de fragments, contient entre autres 8 feuillets d'un ms. de Nonius Marcellus, du xe siècle, dont Gerlach a donné les variantes.

Le premier de ces feuillets (8 du ms.) écrit sur une colonne de 24 lignes comprend p. 406, 32 Merc. [uirgilius ingeorgicon — 408, 32 iratus pater]. Ses dimensions sont : hauteur du feuillet, 215 ^mm^; largeur, 140; h. de l'espace réglé, 156; largeur, 110; écartement des lignes, environ 6,5. Le texte ne présente pas d'omission, sauf celle accidentelle de 407,37 [et una — 408,1 cuique parti], et celle de 406,39 [item in X] qui se trouve aussi dans le ms. de Paris.

Il vient ensuite 6 feuillets (9, 10, 11, 12, 13 et 14; 13 doit aller avant 12) d'une autre main, également sur une colonne; les exemples sont presque toujours omis, les lemmes assez souvent. La hauteur de l'espace réglé varie de 155 ^mm^ à 167, la largeur, de 112 à 118, le nombre de lignes, de 19 à 23. Ils comprennent les pages 66,5-70,6 Merc.; 74,20 — 91,5, 94,21-99,11. Enfin, un dernier feuillet d'une troisième main, assez semblable à la deuxième et abrégeant de même, contient 125, 25-130-4; au bas du verso se trouve le chiffre IIII, c'était, par conséquent, le 32e feuillet. Cela nous donne l'ordre suivant :

Ms. primitif, p. 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26-31, 32.
Ms. actuel, p. 9 — 10, 11, 13, 12, — 14, — 15.

D'après une communication de M. L. Havet, notre manuscrit est parent des Leidensis Voss. 116, Bambergensis, et Paris. 7666, 7665.

NOTES MARGINALES DE P.

1, *1* senium a senectute tedio odio cura cogitatione mala unde et uulgo mutata littera sonium (1) dictum empla (2) ubi uel comdo (3) lectum sit.

ib., *5* senectutem malam aetatem dictam et exempla quibus lebtum sit.

2, *8* bonam aetatem adulescentiam et ad hoc exempla.

3, *27* hostimentum aequamentum unde et hostes dicti quod se ad certamen pares facerent uel aequarent.

4, *19* capulum dici quicquid intra se capiat.

5, *15* cinedi saltatores uel pantomimi dicti απο του κεινειν σομα quod corpore mouruntur (4).

6, *12* tenus laqueus dictus quod teneat uel quod intendatur.

7, *8* frigere uel frigore uel calore cum sono siccatum exilire.

ib., *17* diflaccare terere quasi defloccare (5).

ib., *20* depexum dilaceratum.

ib., *24* sartores et a serendo dicti.

8, *4* nauteam anaute aquam fetidam sentinae.

ib., *24* caperrare frontem rugare acapris dictum qui rugosae frontis sunt.

9, *21* dispennere spandere.

10, *3* bardum ingenio tradum.

ib., *27* luracones au di (6).

11, *12* ab haerba torta torum a toro torale.

ib., *16* concenturiare colligere.

ib., *22* finitores agrimensores.

ib., *26* passum siccum.

12, *22* suppilare conpilare inuolare.

13, *7* ueterina a uehendo animalia.

ib., *12* creperum dubium unde decrepiti senes.

(1) sonum M¹.
(2) leg. exempla.
(3) l. quando.
(4) l. mouerentur.
(5) deflocare M¹.
(6) l. auidi.

14, *3* auernus quod auis non ferat a greco ornea enim auis dicunt.
ib., *14* uitulantes laetantes quasi in uita laetantes.
ib., *19* extorris extra proprium torum.
15, *2* enodat exponi (1) ut absoluit.
16, *1* expectorare de concilio deicere perturbare.
ib., *8* extispices exta spicientes, et d'une autre main beaucoup plus récente : Exta uiscera sunt ubi aruspices auguriantur.
ib., *13* lactare fallere decipere.
ib., *26* succussare (2) contere.
ib., *32* strena pro strenua.
17, *2* blandimentum a canibus tractum ut adulatio dicatur.
ib., *12* manducones et manduci amandendo qui plus manducent.
ib., *23* gradarius magna gradu et sine concursione gradiens.
ib., *28* exdorsuare dorso pellem demere.
18, *11* rumen a ruminando.
ib., *14* rudus a rudere a ruina (3) ara endo (4). (?)
ib., *24* nebulones et tenebriones fallaces quod uerum tegant; et plus loin, écriture beaucoup plus récente : tenebrones ; de la même main, plus bas : Vannare.
ib., *30* uafrum ualde afrum.
20, 7 clepere furari a graeco detortum clepse.
ib., 25 cyrcus ambitus circuitus a quo et circulus distus.
21, *18* quiritare clamare quasi quirites uocare.
22, *3* capronae comae a capite pronae.
ib., 7 cerebrosi insani airacundi quasi cerebri moti.
ib., *10* gliscit, ignescit.
ib., 25 postomis equi repagulum a graeco apo του στοματος.
ib., *29* tricosi morosi.
23, *1* saga conciliatrix.
ib., 7 lapit durefacit.
ib., *15* petulans a petendo.
ib., *18* procacitas a praecando unde et proci petitores uxorum.
24, *10* fides dicta quod dictum fiat.
25, *3* seditio a dissensione dicta.
ib., *10* uatrax et uatricosus tortis pedibus araneae uocabulo quae graece uotrax dicitur.
ib., *13* catax coxo quod quasi gressus cadat.

(1) l'*i* est exponctué.
(2) succusare M¹.
(3) runa M¹.
(4) l. a radendo.

25, *17* silones supercilio hirsuti.
ib., *21* bronci ore et dentibus prominentibus.
26, *12* lingulacae uerbosi quasi linguae latae.
27, 7 exterminari quasi praeter terminus mius (1).
ib., *19* putus (main très récente).
28, *18* coagulum a colligendo quod ibi omne quod accipitur cogatur.
ib., *24* mulierosi mulieris petentes.
ib., *26* flagriones serui a flagris dicti.
29, *1* merenda meridianus cibus a meridie dicta.
ib., *20* subligaclum quod subter ligetur.
ib., *24* mediocritas a mediando dicta quod nec humilis sit nec effiratur.
30, *14* dirum quasi deorum ira missum.
31, *23* inritare quasi iram euocare.
32, *1* ablegare a loco alienare unde et legatio dicta.
ib., *15* monumentum quod mentem posteritatis admoneat.
ib., *22* riuales ariuis dicti qui in unum confluant.
ib., *26* gestire laetari a gestu dictum.
33, *4* propinare de graeco tractum potandum dare intermittere.
ib., *12* insulsum sine (2) sapore quasi non salsum.
ib., *16* ignauum torpidum quasi non gnauum.
ib., *26* calamitas quod calamos atterat calamitos (3) atriti miseri.
34, *2* interpolare i [intermittere W].
ib., *12* diuaricarei (4) distendi stendi.
ib., *21* praestringere non diu stringere ; et plus bas : plaudere claudere.
35, *10* arquatus morbus regus ab arcu dictus quodi urides facita.
36, *2* supplantare a planta deicere.
ib., *14* emundi purgari unde plerumque pro damno ponitur.
ib,, *18* aglomerare in globum colligere.
ib., *29* pensum ex ea quatio (5).
37, *6* maltas molles.
ib., *9* monagrammi tenues macilenti.
ib., *19* impertire est quasi partire.
38, *1* scripturarios quasi scribas ab scribendo.
ib., *5* uersi (6) pelles mutabiles.

(1) l. missus.
(2) sene M¹.
(3) l. calamitosi.
(4) l'*e* est exponctué.
(5) l, exaequatio.
(6) uersibus M¹.

38, *14* capitat quod caput petat.
ib., *22* Idiota ignarus απο του διν (?)
ib., *32* clam quasi clause oculte.
39, *8* Incoxa sa(1)re in coxam sedere.
ib., *10* condepsere commiscere.
ib., *15* uituperare uitio dare.
ib., *26* pilare pu (2) pilos demere ut plumare.
ib., *32* populare populi amorem concibare (3).
40, *5* supersedere abstinentur (4).
ib., *17* uerminari frequenter mouerit (5) ri a uermibus.
ib., *24* cossim quasi coxim.
ib., *26* infabre (6) foelle (7).
41, *5* stincmatias punctos in notis.
ib., *8* Reserare aperire quasi seram tollore.
ib., *14* abundare abunde dare.
ib., *23* terguiersari falleri quasi tergum uertere.
ib., *30* prudentia a prouidendo.
42, *5* adpendix quod alii adiungitur quasi ex alio pendens.
ib., *11* obcecare semina coperire quod a greco laeocare dicunt.
ib., *15* coacmenta coniunctiones a cogendo.
ib., *20* uerniliter adulatorie.
ib., *23* pecuniosus a pecore a pecunia locupletes a liocis a pecore et a possessionibus.
43, *10* uernas donatos quasi uere natos aut pro aetate latos.
ib., *18* concinnare conponere.
ib., *29* paupertas parua ubertas, nulla ubertas.
44, *2* pandere aperire quod numquam fanum confugientibus claudereretur pandere quasi panem dadere (8).
ib., *13* percontari diligenter inquirere a piscatoribus qui contis maris saxa scrutantur.
ib., *22* cerriti et laruati (9) qui aut cerre aut larua incursentur.
ib., *27* caltrones a calcitrando.
45, *3* uotitum (10) deuotum religiosum (11).
ib., *14* grecure uocem corui nominari.

(1) sa est exp.
(2) pu est exp.
(3) l. conciliare.
(4) l. abstinere (?)
(5) rit est exp.
(6) infabie M¹.
(7) l. foede.
(8) de exp.
(9) lauati M¹.
(10) notum M¹.
(11) religiosus M¹.

45, *17* subleuit inlusit ab inlinimetibus (1) tractum.
ib., *22* uestes corporum tegumen barba.
46, *6* syrus atractu (2) scopas.
ib., *11* euirare uires amittere.
ib., *19* febris a feruore.
ib., *22* uulpinari fraudes et dolos facere.
ib., *26* sufflatus inflatus erectus.
47, *9* prodius interius.
ib., *13* granaria orrea a granis seminum dicta.
ib. *16* toroular quod intortum lati esse (3) exprimat.
48, *3* silicernium quod silicem cernat.
ib., *9* suffundatum subiectum.
49, *1* trossuli equites romani dicti.
ib., *4* probosus (4) quod inde pascatur a graeco qui boscen pascere dicunt.
ib., *9* cetari piscatores dicti a cetis.
ib., *20* dierecti in crucem fixi.
51, *3* quare pietas dicatur quod penitus animo recondita sit.
ib., *17* infestus quasi festinus ad pergendum.
ib., *19* maturare competenter facere a maturitate.
52, *5* lues a rebus soluendis morbus dictus grece enim λυση soluere dicitur
ib., 7 humanitatem a cultu hominis dictam.
ib., *14* ador frumentum ab orando dictum.
ib., *20* a factura facies ab aspiciendo species a fingendo figura.
53, *4* uestibula aut a uesta aut a primi ingressus vestigia.
ib., *13* bidentes quasi biennes quod bimae immolentur ; et plus bas : bidental.
54, *26* iumentum a iungendo alii a iuuando.
55, *13* culina a colendo coquina dicta.
ib., *22* modestum a modico uocatum.
56, *23* sarcinatricis non a saruendo (5) sed a sarcina dictae.
ib., *27* petauristae a graeco ape tuse(6) saltatores dicti a saltibus uel celeritate.
57, *1* curia a cura dicta.
ib., *8* assae nutri[ces] dictae quod assint infantibus ; et plus bas : asseculae.

(1) l. inlinimentis.
(2) l. a [graeco] tractum.
(3) l. laticem.
(4) l. proboscis.
(5) l. sarciendo.
(6) l. πέτεσθαι.

57, *13* enixae feminae a nitendo dictae aut a conligatione.
ib., *23* congenulare genu cadere.
58, *16* quasi in sinuari in sinum accipi.
ib., *19* adolere augere crescere.
ib., *32* accensi deputati ab acciendo dicti.
59, *10* propitium nimis pium.
ib., *17* inpancrare inuadere.
ib., *28* cinus permixtio plurima unde et concinnatio compositio ex plurimis factionibus dicitur.
60, *2* enucleate purgate a nucleis qui expurgantur uel nucibus tractum.
ib., *19* ineptus non aptus.
61, *1* deuersoria a deuertendo dicta.
ib., *4* sanniones stulti subsannatione et irrisione digni.
ib., *11* heredioli duo iugera arantes.
ib., *14* legumina dicta quod legantur non secentur.
ib., *17* porca quod frumentum prorigat ; et plus bas : sulcus.
ib., *24* occare quasi obcecare coperire semina.
ib., *28* poma quod potu indigeant id est humore maiora.
62, *2* fraccescere fragmen fieri imminui.
ib., *5* Lexiuum calones palorum suie lignorum portitores.
ib., *14* confluges a confluendo.
ib., *17* consedo a consedendo.
ib., *19* conticinium prima pars noctis a conticescendo.
ib., *21* a libro delibratum decorticatum.
ib., *24* exterebrare penetrare perquirere.
63, *9* luculentum manifestum a luce.
ib., *13* quare ioci dicti.
ib., *17* fulguratores a flumine, extispices ab extis, aruspices ab aris.
ib., *22* panis a pastu dictus.
ib., *25* mustulentum a musto ut uinulentum feculentum.
64, *5* profluuium a fluendo proluuies a libidine lucus ueneris libentina.
ib., *17* pedato iteratio a pede.
ib., *21* praeclauium ante uestis clauum.
ib., *27* propages series a propagando.
ib., *33* praegreditur ante uenit quasi prius graditur.
65, *6* praeuius antecedens quod praeat uia.
ib., *9* digladiri dissentire dictum a gladiis.
ib., *18* meniana a menenio inuentore dicta.
ib., *22* natrices a natando.

65, *26* exultare a saltu.
66, *4* excordes concordesue a corde.
ib., *8* manum clarum unde et manes dicti.
ib., *15* fodicare a fodiendo.
ib., *18* politiones a cultus expolitione.
ib., *27* praefice quod alieno funeri praeficiantur ad flendum conducantur.
67, *12* parectato quasi etate iactato.
ib., *19* proletarii a prole.
ib., *26* prosapies a proserendo.
68, *18* abstemius sobrius.
69, *14* aquilex aquam colligent.
73, *27* assestrix P^4mg.
74, *3* aera numeri nota.
ib., *18* ardum pro larido.
75, *16* aeternare aeternum facere.
76, *14* absente nobis pro absentibus.
ib., *19* antiquari deleri.
ib., *26* abus(1)sa nimis usa.
ib., *30.* assa uoce sola uoce.
77, *8* arci nominatiuus.
78, *2* bulga follis ; et plus bas : a bulga bulba dicta quasi follis.
ib., *12* baccillum baculum.
ib., *19* bacchare(2)ri a furore et a loco dici.
ib., *29* blaterare (3) fallere uaneloqui.
81, *5* comest P^4mg.
82, *6* colluuio liquor sordidus.
84, *22* conlutulet dedecoret,
85, *8* cupedia mulierositas peruicacia liguritio uinulentia (4).
ib., *23* casteria repositio remorum.
ib., *27* coquinatum a quoquendo.
86, 7 citrus utreus.
87, *20* clipiat coperit.
ib., *22* galeare operire ; et plus bas : conuasare.
ib., *27* cluet nominatur profetur (5).
88, *8* tibicidas (6) tibicinas.

(1) la première *s* est exponctuée.
(2) re est effacé.
(3) balterare M^1.
(4) Ces quatre derniers mots représentent probablement une lacune, et ont été à tort répétés en marge après la correction effectuée dans le texte.
(5) profertur M^1.
(6) tibicadas M^1.

88, *10* contenturum concentum.
ib., *21* commentum (1) commonitum.
ib., *28* cordi est curae est.
ib., *26* contemnificum cum (2) contemtorem.
90, *1* concaluit incaluit.
ib., *19* collabella adiunge labra.
ib., *21* cymballissare (3) cymbala quatere.
ib., *23* conansiare (4) hic dissipare alibi componere.
ib., *29* catullire libidinari.
91, *1* caduciter praecipitanter a cedendo.
ib., *16* coniecturarium a coniectura suspicacem.
92, *11* quadrifariam pro quadripertito.
ib., *23* contrahi tristem uel (5) sollicitum esse.
93, 7 cuitis pro cuius.
ib., *10* cibarium indignum.
ib., *20* caulem uitis palmitem.
94, *1* cinefactum in cinerum uersum te pers (6) (?)
ib., 7 conditaneum conditum.
ib., *15* cirros capitis crimem.
ib., *21* catellos paruulos.
95, *17* dearturare artus incidere.
ib., *27* dispuluerare im puluerem redigere.
96, *1* domutionem (7) domo itionem.
ib., *5* dissignare peccare.
ib., *9* dablaterare male loqui.
ib., *11* dilitile quod delectat.
ib., *14* datatim uicissim dare.
ib., *22* diuidia odiosa.
ib., *31* à indulcitas un sig. de renvoi.
97, *2* deletio pernicies.
ib., *8* difflare dissipare.
ib., *21* deamare nimis amare.
99, *6* delegare dispertire.
ib., *19* harpage forcipes.
ib., *24* desubulare pertundere.
100, *14* diurnare cotidie uidere.

(1) commentium M¹.
(2) répété à tort.
(3) la première *l* est exp.
(4) l. concinnare.
(5) uel 2 fois M¹.
(6) tepe////// M¹.
(7) — num M¹.

100, *22* diritas seuitia.
ib., *23* dirissisinum seuerum.
101, *1* dicteria quasi dicta non seria.
ib., 7 diloricare scindere.
ib.. *19* diuidae dissensiones.
ib., *32* eiurescat pallescat.
102, *1* euallare eicere.
ib., 7 excantare exclaudere (1) subripere.
ib., *14* extundere inuenire perficere.
ib., *20* exculpere extorquere.
ib., *27* e regione de aduerso.
ib., *37* egurgitem exauriam.
103, *2* expapillato nudato.
ib., 7 extrarium aliennum (2).
ib., *16* emungere per fallaciam tollere circumscribere.
ib., *18* effuttire uana dicere.
ib., *24* eleuit perleniit polluit.
ib., *27* eleuiem purgationem.
104, *21* effectum (3) nimie.
ib., *32* eluuio pestilens (4).
105, *17* exiurare ualde iuare.
ib., *20* exornare perornare.
106, 7 equilam equam.
ib., *9* esurigo fames.
ib., *14* elucificare lucidare.
ib., *19* edulcar dulcius facere.
107, *3* exquiantur (5) exequias aguntur.
ib., *10* ergo propter.
ib., *18* exinanita uacuata.
ib., *20* exanclare perpeti.
ib., *25* eugium media pras.
108, 1 exoticum (6) peregrinum.
ib., *3* ebrulare ebrium facere.
ib., *10* exterminauit finibus suis euertit.
ib., *14* excissatum scissum.
ib., *25* efipium tegumen equinum.
109, *11* fortunare ditare.

(1) ex cladere M¹.
(2) la 1re *n* exp.
(3) l. efflictim.
(4) pestililens M¹.
(5) exquieantur M¹.
(6) exodticum M¹.

110, *18* fulguriuit fuliminauit.
ib., *26* fabitorem factorem.
ib., *28* folliciculum corpus.
113, *12* fallaciloquentiae falsa dicta.
ib., *15* fabellae fabulae.
ib., *21* foramina cauernae.
ib., *23* flexanima flexa.
114, *16* februare purgare purefacere.
115, *13* granditatem maiorem etatem.
ib., *16* grauidonosos a morbo.
116, *21* a geminis geminitudinem.
ib., *23* gnaritas scientia.
ib., *26* gallulare pubescere.
117, *1* garrire inepte loqui.
ib., *23* gnium (1) parsimoniam.
118, *3* gluma follis tritici.
ib., 7 gerdius textor.
ib., *12* germanis a germanitate.
ib., *17* generosus ampli generis.
ib., *20* gratiosus (2) magnae gratiae.
119, *11* glubere distringere.
ib., *27* habentia ab (3) habendo.
121, *11* hilarisco hilaris fio (4).
ib., *13* hostire comprimere.
ib., *17* hostire offendere.
122, 5 hilla (5) intestina unde bohilla (6) dicta.
ib., *14* incuruiscere incuruare.
ib., *16* infinitatem ab infinito.
ib., *25* infractionem torporem.
ib., *28* iulandes nuceas (7) glandes.
123, *2* ingeneraretur nascoretur.
124, *18* inuncare unco tenere.
ib., *25* inibi sic mox.
ib., *37* incilare increpare inprobare.
125, *11* infestum mare infetare mare.
ib., *22* inconsulti qui consultationem non merentur.

(1) l. genium.
(2) gratiosum M¹.
(3) ab om M¹.
(4) foo M¹.
(5) hillas M¹.
(6) bohila M¹.
(7) nucaeas M¹.

125, *25* illuuies sordes.
126, *26* infelicitent infelicem faciunt.
ib., *30* iniquat iniquus fit.
128, *6* indolentia sine dolore.
ib., *23* iudicatum ad iucium ducit.
ib., *26* inpedio inpendio.
ib., *29* indipiscere adipisci.
129, *3* incrustatum ornatum crustis copertum.
ib., *8* inaudita auditu carentia.
ib., *11* infestum quod magis infestetur.
ib., *20* inlatebrare latere a latebra.
ib., *26* inpuno inpune.
130, *4* inmissum prominens.
ib., *12* inhisim quasi simul.
ib., *19* infitiatores fulsi criminatores.
ib., *22* insignite designate clare euidenter.
137, *5* matriscam matri similis.
ib., *25* mobilitata mota.
ib., *26* mictilis pauper apparatus.
138, *2* madore infusione.
ib, *6*. mercatis commertiis.
ib., *9* maceries maceratio.
ib., *12* manubiae manus exubiae.
ib., *16* mordicus a mordendo.
139, *7* oculsero occuluero.
ib., *26* a morsu morsicatim.
ib., *30* mordicibus morsicicus.
140, *2* meander multiplex pictura a mendo (1) inreuocabiliter modo labyrinti.

Livre IV. Les annotations de P^3mg n'étant que la répétition du lemme, comme : anima uirg., il n'en sera pas tenu compte (2). Les autres sont, en général de P^2mg; ce sont des corrections plutôt que des annotations, aussi, la plupart se trouvent-elles placées avec les autres rectifications au texte de l'édition Quicherat.

233, *1* spiramentum. (Cette note est placée dans le manuscrit à 234, 6, à tort, croyons-nous.
p. **236**, *14* nudatum latus haurit apertum uirg. P^2mg. (3)
p. **258**, *10* A collo caliscere firmum esse (4).

(1) l. meando (?)
(2) elles s'arrêtent avec la 4e main.
(3) et H.
(4) et H.

p. **277**, *20* Defendere delica P^3mg (1).
p. **282**, *14* Discrimen unde P^3mg.
p. **285**, *29* Decernere dicere (per compend. scriptum).
p. **312**, 7 partu uacuum P^2mg.
p. **313**, *18* flagitium quasi flagrans uitium P^3mg (2).
ib., *22* Constantia P^3mg.
p. **407**, *4* ostendere adferre P^2mg.
ib., *27* tenax parcus P^2mg.

Livre V.

p, **446**, *19* totas ulmos integras P^3mg.

Livre VI.

p. **451**, *18* librum uirgilius pro cortice posuitP^3mg.
p. **452**, *5* frigus, P^3mg.
ib., *17* squalere uirgilius.
p. **458**, *4* uirgilius exulias spolia.

Livre XII.

p. **527**, *13* Dona pro ultione ponuntur uirgilius quas illi philomela dapes, quae dona pararit (3).

(1) cf. H.
(2) et H.
(3) Ces 4 derniers mots sont écrits en notes tironiennes.

INTRODUCTION

AU MANUSCRIT DE BERNE N° 83

(BIBLIOTHÈQUE DE LA VILLE)

Ce manuscrit comprend entre autres le livre IV de Nonius Marcellus ; il porte les suscriptions suivantes : p. 2. LIB FRIS EMMONIS DONO TEVTBOLDI AD OBSEQVIVM SCI REMIGII, et au haut de la même page : liber sci remigii remensis votus I. D'après Mabillon, de arte dipl. p. 362, Emmo a été moine de Saint-Rémi sous l'abbé Hincmar II (945-967) ; notre manuscrit serait donc de la première moitié du xe siècle.

Il est écrit sur une seule colonne, de 32 lignes environ ; les dimensions de l'espace écrit sont : hauteur, environ 232^mm ; largeur, 120^mm. Il porte au bas des pages 17 v, 25 v, 34 v, les lettres B, C, D.

L'écriture est de plusieurs mains ; la première va de p. 232 M à 287, 9, puis de 290, 28 à 312 17 ; une deuxième comprend 287, 9 à 290, 28, 312, 17 à 355, 20, et de 364, 35 à la fin ; elle a effectué, en outre, un certain nombre de corrections jusqu'à 287, 9 ; enfin une troisième a écrit 355, 20 à 364, 35.

Le texte présente beaucoup d'omissions jusqu'à p. 290, 25, point jusqu'à 392, 4, puis de nouveau un certain nombre jusqu'à la fin ; elles ne coïncident pas avec celles de la classe des manuscrits abrégés ni avec les changements de main.

Ce manuscrit présente encore une autre particularité : il donne souvent *seul* la bonne leçon pour des exemples de Virgile, ce qui indiquerait que le manuscrit dont il dérive aurait été revu, pour les exemples de Virgile, d'après un manuscrit de cet auteur. En général, les leçons de B coïncident avec celles de H^1 et G.

M. Quicherat ne donne qu'un petit nombre de leçons de notre manuscrit, tirées, croyons-nous, de l'édition de Gerlach et Roth, mais il donne pêle-mêle les leçons des *deux* manuscrits de Berne. Les variantes que nous donnons ci-dessous sont destinées à compléter et à corriger son appareil critique ; nous avons même indiqué plusieurs fois la leçon de B, lorsqu'elle concordait avec le *texte* de Quicherat, mais non avec celles des autres manuscrits.

SUPPLÉMENT

A L'APPAREIL CRITIQUE DE M. QUICHERAT

(Manuscrit Parisinus P)

1, 2 effesione P^1.
5 senetutem.
9 reliquere P^1 relinquere P^4.
ib. mers mala est ergo P^1 expunct. P^4.
10 accius (et sic fere ubique).
2 recenti P^1 reticenti P^2.
10 rebus est barré et remplacé en marge (P^4) par libertius, mais la lacune n'est pas comblée et comprend [fruitur-paruulis].
11 partes primas.
14 positum. sic.
18 opere quę actor.
20 amicis subigit quod mihi
24 lucilus P^1. *ib.* libro XV.
25 multo titos lucios narcesi bai frebris.
3, 1 perhiboea.
5 conpendi.
10 priuigana P^2.
13 pausimacho mum interent tamen ////, puis une ligne en blanc.
14 Il y a une ligne et demie non écrite entre *leat* et *hoc uirg.*; *ib.* in libro nono.
16 murce P^1.
18 frig. (*ter*).
21 siui P^1.
22 frygionem fret P^1.
3, 27 ostes P^1.
4, 3 deohordeo P^1; *ib.* tolutum P^1.
13 magistra.
19 aliquam.
ib. sarcofagum.
20 sepulcrum.
21 asinari^a.
22 hsculatur P^1.
26 idē *ib.* patre P^1.
27 dum isto.
28 salla.
5, 1 cos s̄ matorene.
2 ΦΕΟΡΑϹ.
3 pelli^c tori.
13 temetia carris modium, puis une ligne et demie en blanc.
14 cenędi P^1.
22 libro I.
24 ac demissoe.
25 HPOIKOC [illegible] ONIKOC.
6, 14 turdus (c'est bien *s*).
20 infexam P^1.
21 quasi pellex.
7, 2 etsicaluitur.
7 histori.
10 susussiliunt.
14 fritiniensis.
27 apaeriut P^1.
8, 1 periamfrodision P^1.
2 quimedas P^1.

8, 3 cum tus sim.
5 a nauciis.
6 odor *ib.* pretuo.
11 quas tricae.
13 quasi tu mihi.
15 aliquam inde eximpedimentis.
22 tellanas.
26 quid illud.
9, 6 si uera haec loquitur haec amussim.
10 utahanc P^1.
11 n. ΠΑΙΑΟΠΟΙΑϹ.
13 quaestionem P^1 — num P^2.
ib. leuamentum.
14 utauntur P^2 utautur P^1.
ib. f //// bros P^1.
16 incretae P^1.
17 propriae qui intellec non.
20 item adme stitiam mutuam infantium quadrupedum.
24 nutrumenta.
10, 2 ad aedes.
3 graeci bardos.
10 ilex.
13 exule taerret.
ib. uincas P^1.
22 illiteratae.
24 et mi //// nus.
26 ab tiec tam P^1.
27 alur chare est.
11, 5 lapatium.
11 at strepis.
14 tortatorum P^1—rium P^2.
21 subcenturiatus.
25 rei ego sum factus finitor.
29 plau poenulo.
12, 7 expres P^1.
12, 13 custodos P^1.
14 uestis P^1 — es P^2.
16 au custos P^1 aut c. P^2.
20 non inuides ineo.
21 spiciat.
23 compilari P^1 — res P^2.
24 sufrofuror P^1.
13, 4 ab auriendo.
15 quae sunt.
ib. cretamina P^1.
14, 5 nomine idare.
11 uolantates P^1.
14 uite.
19 exterris P^1.
15, 1 conspectu av.
3 tuautum P^1.
4 quis sit.
6 obscu //// ridicunt.
15 ignoscetis cuius aetatis.
16 diuitiis.
20 toridare.
21 Melanippo.
22 hictorus P^1.
16, 3 affilitum.
4 epigno.
8 spiciunt P^1 spiciant P^2.
12 reliquo P^1.
27 acuulunus P^1.
29 tr di P^1.
31 nullus sequenter.
17, 1 aliea P^1.
3 tactum P^1 *ib.* après lib. II, 1 1/2 l. blanches.
4 tam deofficiis cauendum est ne asentoribus P^1.
8 adulat.
12 qui manduci.
20 seneca.
29 mecerio.
30 murenam.
ib. potest P^1 — es P^2.
31 decedere.

17, 32 trerae.
18, 3 nundum P^1.
11 inuente P^1.
12 reunimare.
14 lucius P^1.
16 huc agerem.
18 hic P^1.
26 herant P^1.
27 pauperem P^1.
29 paulinus P^1 publius P^2.
19, 1 lucifigus.
6 paepae P^1.
22 heret.
29 acus acpaleae uannatur.
20, 7 aclopoe.
10 paulus pseudolo.
12 spartae.
13 [Idem-regia] *om.* P.
23 accius P^1 actius P^2.
25 diccitur P^1 *ib.* goerrus P^1.
ib. dimmin. P.
28 dicimus et uenenum.
30 auttumans.
21, 7 pellis.
8 ubique.
12 stricte.
16 crebae P^1.
21 quiritant P^1.
27 pudet.
33 castraem P^1.
35 sica P^1.
22, 3 quasi aa pite P^1.
6 alta /// s.
17 amini.
18 historae.
22 lubidinem.
24 pulchae P^1.
25 adhcohib.
26 inponitur graece.
28 truleus P. *ib.* inges P^1.
23, 1 femi nae ad lubidinem P^1.
23, 2 canes dicuntur.
4 aeatatem P^1.
9 innota P^1.
10 ad id quae * amici.
12 ignota erat.
16 aprecando.
20 apraecando P^1 aprec. P^2.
ib. haecyra.
23 hegisto.
24, 1 autctoritate P^1.
5 nihil ferre damnato nisi ruborem.
6 tantum modo in.
7 innominia P^1.
10 explo.
12 quodicitur.
14 scitentur Ptx. scis ajouté en marge; *ib.* et ex eo.
ib. marcus tullius.
18 dominum P^1 domum P^2.
19 est eloqui quicquid.
21 feneratorum.
24 et ad protitorum P^1 — rem P^2.
25 in asinaria.
25, 2 P comme H.
3 amarco.
4 eaque dissensione.
6 abamis.
7 amiotarum.
8 nuuius P^1. P^1 *ib.* pometionem sibus.
16 permitiens P^1 — em P^2.
19 supercilius P^1 — liis P^2.
21 broci P^1.
26 lib. XVI.
27 caliplo camora ααλσφυρον
26, 5 ρι ...ρει analiquam.
6 neunuum P^1.
7 obtrotis plantis.
10 epistola.
13 quaresidit lingulace.

26, 17 sus //// citabat.
21 quae fiant urae.
27, 17 minippu.
ib. ceperras P^1 ceperas P^2
19 pupurgatus P^1.
23 chrysandolos.
25 curam putam.
27 quodtiens P^1.
ib. aumendacii P^1.
29 obscurris P^1.
28, 2 ambiguos sos P^1.
3 lib. I ego.
10 quadramgulum P^1.
11 diana.
16 fulget et tonitrum fulguris.
19 περιμση cui non nihil.
22 hilaritatem P^1.
26 uerborones P^1.
29, 6 pedemtemtim P^1 pedetemtim P^2.
7 pedentemtim P^1 pedetemtim P^2.
9, 11 pedetemtim.
12 quod est nitendo dictae sunt non.
13 nam et de.
ib. et deomnium et uniuersorum.
14 pras P^1.
20 pudemdae P^1.
21 schaenicorum P^1.
22 ut /// schenam sine subligaclo.
24 mediocritas.
31 consiliatione P^1 consilatione P^2.
30, 1 autor P^1.
2 nam P^1 non P^2.
5 georgiconum.
7 cammerum P^1.
10 immune dicitur.
30, 12 apabula P^1.
14 infes //// stum P^1 infestum P^2.
ib. immissum P^1 ira missum P^2mg.
27 lib. XXVIIII.
29 dicit facillinum P^1 — mum P^2.
32 Inos P^1.
31, 4 innocente P^1 — ti P^2.
6 ille et si.
11 defraudans P^1.
12 in *om.* P.
14 defraudeaueris P^1 — daueris P^2.
20 n. sudu.
22 flondo P^1.
23 inrritare P^1.
30 cum ceteris P^1 — teri P^2.
31 senectus P^1 senactus P^2.
35 crabones P^1.
32, 5 in arcis sunt caelata sunt.
12 tromibunibus P^1 trominibus P^2.
13 straguria.
ib. monumento propriaetatem P^1.
21 monumentom P^1.
24 tras P^1 thras P^2.
27 in om. P.
33, 10, 11 pedetemtin.
12 insulum P^1 insulsum P^2.
ib. est *om.* P.
16, 18 gna unum.
ib. sene P^1.
27 putu P^1 puto P^2.
28 acusare.
34, 7 illuc.
14 Sapatum P^1 (Sop. P^2) hominem summum * magistratu, et en marge :

* domino bilem summo. (P^2mg).

34, 18 defessi.
21 stringere et plautus, et en mg. plaudere, claudere P^2mg.

35, 10 arquatus moribus.
13 arquatus P^1.
21 tumni P^1 tun /// ni P^2.
23 turbatur P^1 — tor P^2.

36, 2 dictum est pedem suppone lucilius (-luus P^1).
3 lib. XXIIII.
6 maxume.
ib. eum quicum certet om. P.
8 coniugere P^1.
11 uocalobulo P^1.
14 libro XXVIIII.
18 implicare.
21 ast.
27 hippocyne.
28 ex //// curiant.
29 exeaquantum.

37, 12 uuio no homini P^1.
12 monogramo et uicesimo III.
14 monogrami mi.
ib. prtitoribus adatur P^1.
22 inpertibus. *ib.* flenfacilius P^1.
24 hircium.
30 fortunatoriis.

38, 2 comnentariis P^1.
4 plublicanum P^1.
7 sirus.
25 uelad spiritum P^1 ab P^2.
29 eliuiem P^1.
30 expietuis P^1 expiretuis P^2.
31 Elimiminare.

39, 8 poponius.
16 in.

39, 19 uituperati P^1 — ranti P^2.
20 lentum P^1.

40, 2 quod est P^1 *ib.* quid latras.
3 hipolimaeo.
ib. rastrabiea P^1 — bia P^2.
12 tintinnere *ib.* tintinnat.
20 decumo.
21 bouum.
23 suatim *om.* P.
26 infra brefe deuel P^1. infabre P^2. *ib.* pulche P^1.

41, 1 sep saepiunt P^1.
2 unet circum P^1.
4 lingaam P^1 linguam P^2.
6 fideliorum P^1.
7 putare.
12 deicens P^1.
13 reserat.
18 quicoquotiens P^1.
23 falle dicta.
29 rapienti.

42, 2 praetoritorum P^1.
3 rectorique P^1 — risque P^2.
9 qua P^1 quia P^2.
11 ab hoc cecatis P^1 — oc. P^2.
ib. qua id ficitur.
13 ob cecatum.
16 undet.
17 uiuundi.
18 augumentauit P^1 augm. P^2.
24 possessionibus P^1.
25 aserens.

43, 1 loqcorum P^1.
3 prosigulos P^1 prosing. P^2.
5 uirtim P^1.
10 abebatur.
11 mealedicto P^1.
19 habitum.

43, 21 concinauit P^1.
24 intellegi.
26 reconcinebatur his.
27 nacacadeamicis.
30 paupertas //// dicta.
44, 3 pani P^1.
13 percontrari.
17 exquirunt.
21 mala P^1.
22 cer /// riti.
26 iuuenem.
45, 3 uotitium P^1 uotitum P^2.
5 ill. hab. c.
6 sed et a.
9 inae P^1.
11 ut quidbus dam P^1.
14 chochitum P^1 croch. P^2.
21 esse asub.
22 ropter.
27 in dicitia et in castitate.
46, 4 aurea.
5 mortalilius P^1.
7 mancipore.
9 ferenetici.
14 trabunt P. *ib.* acsene P^1.
29 calorem uel cadorem Ptx et mg : *l.*
20 putant P^1.
27 elatus P^1.
47, 5 exprorectus P^1.
17 exprimaut.
48, 1 Tutanus hoc tutanum.
2 hac porpter.
3 possuisse P^1.
5 conuium P^1.
6 exiquiatus P^1 exiquiatis P^2.
ib. laude adse pulcrum.
7 discendentes.
10 tafeminippu.
11 umorem.
14 tafeminippos FIAIIAAAN-TOTCOC edones.
48, 14 ut turbam.
16 uoluntatem P^1 uolantem P^2.
17 lixam aquam ueteres esse dicxerunt P^1.
10 at in hu humu P^1.
24 paracos.
49, 1 Trossuli dictisunt toro suli uarro.
3 tossuli P^1 *ib.* ecum.
6 in alis *ib.* saxagesi.
10, 12 cetae.
23 cantheria autiumenta cetera aut uetera animalia pab.
50, 2 rustici utuntur.
3 tritas fruges.
7 trauhunt P^1.
9 significantiam.
ib. a furu.
10 ueteres atrum appell.
12 diuinarum.
16 sininficationes P^1.
ib. intractabus P^1.
18 fatus P^1.
19 notos dictus ab umore.
20 quod graece umor.
23 acuertige P^1.
24 sonorusit sit P^1.
51, 3 uel poneris P^1.
ib. scenim. *ib.* declinnatum.
5 inpenetrabilibus.
ib. hoc et in.
7 significaturi P^1.
ib. quas a.
8 possuisse P^1.
24 agricola.
52, 1 interpraetatione P^1 — tatatione P^2.
2 scriptoris P^1.
6 lanuandi P^1.
11 humanorum P^1.

53, 5 domonorum.
6 non abhorat P^1 abhorret a P^2 dicta iquod P^1 dicta quod P^2.
8 n. dominos domorum.
12 adictus P^1.
14 du //// os.
15 mostri P^1.
18 bibilenti P^1.
54, 2 de latino sermone.
5 et fecumditas.
6 Recepticium.
7 uenumdatus.
16 institu /// it.
17 seruum *om.* P.
19 in lib. II.
20 et cesis.
24 atei.
ib. indubitantanter.
55, 1 nuc P^1.
2 Arcerea P^1.
4 solent.
5 uehiculeo P^1.
8 hic P^1.
13 colinam (culina in exempl.)
ib. putant P^1.
15 mustellania P^1 — ria P^2.
17 arguties P^1.
56, 3 aut dici P. *ib.* aufari P^1.
ib. curius lib. XVIIII et XV.
12 uoces amphionis (es P^1) //// agere partis.
16 uescinunmtur P^1.
17 *note. leg.* PLWA.
21 non sint P^1.
23 sacitricis P^1.
ib. quasa.
28 agraecea P^1.
31 ludi.
32 uellidis P^1.
32 gallu P^1.
57, 6 superuacuaneorum.
8 difficiles P^1.
17 in *om.* P.
ib. amphitrione id probat. dicens uno.
21 istoriae si.
22 trait P^1.
58, 6 ullao P^1.
17 agnem P^1.
19 redentium P^1.
20 auctitius.
ib. in hisdem.
27 adoletque.
59, 3 quod nunc.
5 quod ad. est.
6 idem.
10 dicitur.
12 propitiat aut.
15 designant P^1.
17 qua pancreas.
25 ille manu.
60, 12 ariabie.
18 medi.
19 patefecit.
61, 1 adeuoratendo P^1 deuort. P^2.
2 censaris.
ib. aliquo oportuno deuors.
4 a sanniis.
5 moros.
9 moribus.
11 derustica P^1.
12 iugerea P^1.
14 non quod sec.
21 poscissas P^1.
27 occecatio.
62, 8 lexiuum uocatur.
11 haec habetur quod.
21 per artum.
63, 4 grumma.
ib. qua fixae.
5 ad lineam.

63, 6 degrumare P^1 — ri P^2.
7 uiam quae grumauis.
9 lucelentum P^1 lucilentum P^2.
13 sermone.
16 caelabis.
17 fulgoratoris.
ib. auruspicis P^1.
21 fetutina.
25 fec.
64, 4 caluilletur P^1.
15 prol. etc. comme HLW.
20 fenore.
28 compatio P^1.
ib. propagare genus iuge longemittere.
65, 1 camternem P^1 camterem P^2.
6 promicando.
7 albastris P^1.
10 mnsarcus.
18 monia dicta.
19 maenea.
20 cum /// aetu /// aret.
ib. uiam.
66, 4 Excordesue excordesig. P.
ib. significentiam P^1.
9 prs P^1.
11 sapientioribus.
15 ad fod. P^1.
26 depollitionibus P^1.
67, 1 omnis.
9 neniam. *ib.* solatam.
11 penicum P^1.
19 plebei.
22 primum.
23 locuple //// tis.
25 uimdicem.
68, 2 appellatos.
12 tum *om.* P.
14 subplicius P^1.
68, 20 paucius.
22 thaunoumeno.
24 deuita pr.
69, suculento P^2 susul. P^1.
ib. oppimo P^1.
4 et tamquam adipate.
6 admauerunt.
9 astip. *ib.* queasi P^1.
14 diogenus P^1 diogenis P^2.
16 tecuscus.
22 duxi.
23 apudas P^1.
70, quod primo P^1 quoprimo P^2.
8 dicte labdeae.
20 m tulli.
26 consumtum P^1.
71, 1 portatum.
9 protutumno P^1.
10 praetere euntem P^1.
ib. autumnitalis.
14 elle sinae.
17 stripis.
21 n. looco P^1.
72, 4 oboediens.
5 cice in orat.
8 pedore.
18 subdebcbbet P^1 subdeabbet P^2.
11 adque.
17 eadm P^1.
19 opulentom P^1.
23 primus quam P^1.
36 meres P^1.
ib. solicitans P^1.
73, 6 adhesum.
10 hermoniona.
26 fluuia eradit.
30 nefatos P^1.
74, 1 crise.
12 adrarmillum P^1.
15 proro.

74, 17 termulum P^1.
ib. auxiliumatum P^1.
23 possum.
27 adipici P^1 — isci P^2.
28 in prismis P^1.
29 accepso accipio.
75, 1 auxsit P^1 ausit P^2.
3 adanxint.
4 adauxint.
6 aut dipol. P^1 dis. P^2.
13 ae dituor qui.
ib. potq. P^1 postq. P^2.
14 apereo P^1 appereo P^2.
16 liteteris P^1.
19 ali //// quo.
20 albicadtur P^1.
23 mactis.
25 contiget.
26 haei P^1.
ib. aquam.
76, 4 extra.
10 alternamtim.
12 uarro uarro.
16 aliquid P^1.
77, 4 libertitum P^1 lipertitum P^2.
9 quod P^1 quos P^2.
11 Admiciculaui possitum.
17 niptrabos.
18 idem libibite (bibite P^2) medo.
78, 8 phiplippeum P^1.
9 accipi quam.
16 tubaccillum.
23 uirgibinibus P^1.
24 taiget nam.
26 nunciis P^1.
28 nemes.
32 blatere //// P^1 — res P^2.
79, 7 siluaeque.
14 marci cipore de lunae.
16 in *om.* P^1.
79, 18 flulminis P^1.
24 repraendit P^1 repraehendit P^2.
28 adpud P.
32 fisicen.
80, 3 gilulus P^1.
7 positius P^1.
10 discripseris.
17 sepe.
24 tuncca P^1.
32 conari aduersorios contra.
81, 2 papas docent.
8 aubis P^1 auis P^2.
14 arbitor P^1.
17 isteuturem P^1.
19 absentem comes P.
24 dicipit.
26 uortise P^1.
27 tegit P^1.
38 aularia P^1.
82, 2 ploclaritas.
ib. compraesertim.
7 turbae collus.
ib. discendam P^1.
12 deuitus P^1 deuictis P^2.
17 canicie.
22 uideatur P^1.
83, 10 plaun P^1 //// plauda P^2.
14 in corte P^1.
21 epcupis P^1.
24 quodam P^1.
26 te *om.* P.
84, 4 medio P^1.
14 idem et dolosi conqui.
15 siistice P^1.
27 dicte P^1.
30 liqcurgum P^1.
31 in medea.
85, 4 dicite ad eum.
10 pro castitate.
13 egestus P^1. *ib.* partri P^1.

85, 14 cituma (*bis*).
17 n. tuam es loco ad.
21 patris.
25 n. quipulsi P^1.
86, 2 qui sit.
7 cytrus.
9 n. cec.
18 carnales.
ib. sedules.
18 et fatus.
21 hebeti et.
26 atticis filoprae.
27 ueicula P^1 uehicula P^2.
87, 3 ligannantur P^1.
9 n. architoctones P^1.
12 suasiomen in.
25 mercenn arii.
ib. plau in tus in.
20 clipiat P^1.
21 contrata P^1.
24 n. conuasasare P^1.
26 protinus.
88, 4 infi //// delissimum P^1 — mi P^2.
11 ta luc. credis.
15 silicgr neum P^1 silicgineum P^2.
ib. exercitatum P^1, — to P^2.
18 concordita.
ib. hermonia P^1.
21 n. commontum P^1.
23 conmentus sies.
25 n. inlam P^2. in lac P^1.
89, 1 n. quod re.
2 caelius. *ib.* annali lib.
12 celesbrescat P^1.
19 n. abeam quodam.
20 chrysae.
21 certissent.
22 n. egisit.
90, 2 abitat P^1.
ib. et de deeorum natura.
90, 18 n. ac cong.
27 remostium P^1.
28 catulire P^1 catullire P^2.
ib. lacuba //// e lerna P^1 lacuba lerna P^2.
29 n. excolecto. P^1. *ib.* inpatienti.
91, 3 querquetulae.
11 audierim.
20 digessi.
92, 7 atque inter mare.
14 hortare P^1.
19 calu P^1.
21 diu //// tur.
24 memrore P^1.
93, 11 n. modo.
11 meo *om.* P^1.
22 primum ac.
ib. relingquere P^1.
23 requos P^1.
94, 3 n. lib. III ad nos hor.
ib. tobus (pro busto).
7 derustica.
9 n. puseam.
18 continetur.
26 sine gullae extumae.
95, 1 absterurui P^1.
8 locuplentent P^1.
12 dormae.
19 n. denuiciatus P^1.
23 plauteos P^1.
30 differentasque.
96, 1 hermonia.
13 spungeam.
16 n. hominem P^1.
19 dicit.
20 exodio *om.* P.
21 datim P^1.
23 diuidiu P^1.
25 consilio.
30 siracusis.
97, 1 quantumque P^1.

97, 4 n. decluticare P^1.
7 n. decallauticaure P^1.
ib. ebrono P^1.
9 difflauiti P^1.
17 poenici.
20 damnunt P^1.
26 degulassest.
ib. brunmdissini P^1.
— disini P^2.
28 the estes et.
98, 1 simularae P^2.
5 n. obolioisteate P^1.
16 ille *om.* P.
19 interdieu P^1.
26 demedio auelitatis insinistro (— to. P^1).
27 dubitantim P^1.
ib. immitantur P.
28 honstem P^1. *ib.* puteis P^1.
99, 6 disperti ire.
9 significari tam P^1
— ntiam P^2.
ib. originum P^1.
10 odissia.
12 desit sit P^1 depsit P^2.
15 nummam P^1.
20 forcipem.
ib. n. denti //// ar pagae P.
21 decobinatis.
24 unam ueniam.
100, 13 defendere P^1.
dedere P^2.
15 optummum P^1.
18 n. qui.
101, 4 seperare.
15 ab alta *om.* P.
19 dessensionos P^1.
25 uerginis.
27 unianimitatem.
31 eiurescat (*bis*).
102, 1 uallum mittam.
7 excanteare P^1.
102, 18 ut uarias.
23 n. momen.
37 exgurgitem P^1.
ib. exauriam P^1.
103, 2 expapillatio P^1
— ato P^2.
5 sene P^1.
6 perfluctu atque P^1.
14 autem est.
23 ratiore.
26 n. ad ch. imp. subicit.
104, 7 ponulo P^1.
18 genetrix.
26 susum.
27 pulsum P^1.
28 quam.
29 commento lib. XX.
105, 14 ita nimis.
15 si menti.
17 uade P^1.
106, 1 n. quam P^1 qua P^2.
2 n. quib P^1.
10 sussilimus.
12 sacrates P^1.
15 pecunae P^1.
18 porturium P^1.
22 lib III.
107, 3 cum uiuantur P^1.
4 semiatrati.
24 mormalum P^1.
25 lucius.
26 lymnis.
108, 1 aduenti //// cium.
4 n. thore P^1.
8 exfundeare P^1.
ib. antipatre P^1.
12 assiduus.
14 excis cistell. cap. P^1.
(les 2 derniers mots effacés pour écrire : satum dil. uul. Pl.
18 aedussae P^1.

108, 18 nutrici.
20 esculenstum P^1.
109, 3 iniuste. *ib.* cum mihi.
5 uoluntati.
8 aequabitatem.
17 fallactiam.
18 n. uocabis P^1.
22 exteremitas P^1.
26 andormeda.
28 athalanta.
32 ob. f. n.
110, 5 profellit P^1.
13 flacent.
17 condictiones.
19 fulgoriuit.
21 luprorum P^1.
23 laua //// nt.
30 pro *om.* P.
32 — mache P^1 — macha P^2.
111, 3 fragesunt P^1.
13 hermonia.
ib. obsecreo P^1.
23 nobilistate P^1.
25-28 (remur-facul) *om.* P.
28 n. ait pacuuius.
ib. inuenientur P^1.
30 uirile istuc.
33 pros supimpliciter P^1 (P^2 om. la 2^e s).
37 flutuantim P^1 flutuatim P^2 ire.
112, 3 n. fortunam P^1.
5 agroto P^1.
7 frustratim.
10 cras credo.
12 in constante P^1.
16 obli.
ib. nectem P^1.
ib. diemque *om.* Ptx. suppl. ead. man. mg.
20 faxs. *ib.* confluxit.
112, 26 n. affaerret P^1.
28 sulpicium.
113, 1 quosd P^1.
3 formidulosus (*bis*).
4 hostis.
8 frunici.
ib. pareg P^1 pareo P^2.
9 frunici non unt.
11 ospicium.
12 falciloq. P^1.
ib. malaorum. P^1.
13 del. P^1.
14 ex ea dificultate.
17 fabellarumque.
19 mirtecis.
23 tantum.
114, 4 ulmus P^1.
5 lignae P.
6 defendunt P^1.
8 elingebantur P^1 erig. P^2.
12 ex Lab. *om.* P.
14 fexuuini.
21 Grumnire.
24 uigulantur.
115, 6 grandesunt.
14 ne ordinis.
18 Gladratores.
ib. — trari.
19 graece περιατωρισμουτ.
ib. gladatores.
21 n. ni mi P^2.
22 sunt gala ea.
22 n. κεινητοι
116, grecilitudo.
16 grandiuitas.
23 lib. IIII P^1.
27 n. sit P^1.
28 n. ramus rob.
32 sustullit P^1.
117, 2 secli.
3 grarrire P^1.
18 utiperamus.

117, 20 quod P^1.
21 animaduertantur P^1.
27 aliparcat.
118, 1 ixiodentes.
5 guma... folliciculus P^1.
12 praefacto.
20 garatiosus P^1.
24 anxo P^1.
32 gerrrae P^1.
119, 1 ventos P^1 vento P^2.
2 n. adlatam inponeret.
3 et deam 3 n. retinebant.
14 pituiate P^1.
24 deus *om.* P.
27 lib. VII Claudius.
120, 1 anna lib. I P^1.
4 allec.
5 oratius.
8 sicofantam.
9 mendatia.
11 sycofantam.
21 uiunt.
24 hilaritudinem.
25 n. animeo P^1.
29 pruncipium P^1 princip. P^2.
121, 5 sisyfius.
10 inscribi P^1.
ib. orno per dioniam.
11 n. inux cum.
20 n. Halucinare.
ib. consitere.
21 tradari P^1.
21 *n.* [et assid-atque] *om. P.*
29 abstuso P^1 obtuso P^2.
30 n. necuius. *ib.* potesne.
122, 3 n. et in nulis.
5 n. boilla P^1 bohilla P^2.
7 fragilis.
11 n. — ae P^1 — e P^2.
ib. hinnienter.
14 baccharum P^1.
122, 14 ubertatem.
15 tusculanis.
16 ad hoc.
17 prersuasit P^1.
123, 2 n. Ingeneraretur.
3 ingeraretur.
7 pro inces.
10 fecit.
15 oplaetae P^1 opletae P^2.
21 aduxerit P^1.
25 mediatstrinum P^1 mediast. P^2.
28 sedne. *ib.* ditio P^1.
32 fremdit P^1.
124, 7 popculo P^1.
11 conc iunctam P^1.
15 inquid P^1.
20 africanus.
32 n. ignocte (*bis*)... inscie.
35 dii homines iniuriose dictum pro iniuriose egone.
125, 2 clitemestra.
3 n. matere P^1.
8 haec.
20 fecit sem P^1.
21 diddicit P^1.
ib. esse differre.
126, 2 n. inuallnitie P^1.
6 indugitate P^1.
8 adoptateo P^1.
127, 3 trogeae P.
5 sed.
6 inopido P^1.
19 n. sistton P^1.
128, 1 sine ama.
7 rem expetendam.
11 semel *om.* P. *suppl.* P^2.
15 aliter essent.
16 oppognatus P^1.
20 ista.
129, 3 minippu.
7 ecferantur.

129, 9 et. *om.* P.
ib. giguntur P^1.
10 inodiora.
11 plantio.
17 laubrens P^1.
27 ipuratus.
ib. rapiter P^1.
28 infenitio P^1.
29 incursionem.
130, 7 imsmissa P^1.
9 populiti ussu.
10 lactuose.
12 in ic sim.
15 in oratore.
17 huista P^1.
20 nontellegebat.
ib. n. inficiator.
23 satis *om.* P.
131, 4 inprorata est inextinguibi///lis.
5 una.
9 ludon.
11 sesqueulixe ubi.
17 φιλοσοφι ac nulla.
21 instat P^1.
24 n. luculentus P^1.
28 flocifiet P^1.
132, 4 lib. IIII.
8 alcmenone.
12 inuenandao P^1.
16 pyrri.
17 sammtium P^1.
ib. curiao P^1.
18 lumionosum P^1.
ib. procaro P^1.
19 iactuose.
25 prolamentiones P^1 — nis P^2.
26 conpedi P^1.
133, 8 prospice P^1.
13 turepecemur.
15 ludys dicitur.
133, 20 n. rufugite P^1.
21 impoematis.
29 inorato.
134, 1 socratem.
ib. lacensiuit.
8 irritate.
135, 1 et *om.* P.
7 lustratus P^1.
10 meoeopes P^1 moeopes P^2.
12 dandabatis.
23 mollituditudinis.
24 gnoti is eauton.
28 n. postricipia.
136, 1 Marcitudinem.
ib. marcie P^1.
3 quid quid P^1.
9 pras.
16 n. sim et a.
ib. ulla est.
22 optigit.
23 promagitudine.
137, 5 matris.
6 ut meum patrem ulcisci.
7 historiae.
24 mestifices.
25 maesta.
27 pl. P^1 pulm. P^2.
28 n. se mictyris.
29 mestaret.
138, 1 iamdius P^1.
4 munimenta madore.
10 num sentit.
11 morsit P^1.
14 mutuum promutuum.
15 mutuuum P^1.
17 n. et famma P^1.
25 n. illum nunc.
139, 2 effernate.
14 entinius P^1.
ib. saluae P^1.
20 eicit P^1.
25 minitabiter.

139, 28 n. mutatiliter.
29 instabulis.
140, 2 Meander.
3 clauinculis P^1.
ib. tafeminippu.
4 atque eitiam adeo.
ib. terere P^1.
7 meandoro P^1.
8 gonotis P^1 gnotis P^2 eauthon.
140, 9 deincrete P^1.
13 eaetatem P^1.
15 missellus P^1.
19 momordi P^1.
24 milia.
26 canis.
27 obscuriorioribus.
28 eliganter.
29 Pompeiis.

P

232, 13 seruulorum.
19 aduersum.
24 suum.
26 egone ut ea.
28 n. nequa isti.
233, 1 georg. *om.* P.
8 n. animae P^1.
10 ieunitatis P^1.
18 n. frigios.

G

232, 12 adelphis.
13 seruulorum.
19 et 24 aduersum.
24 dominum suum.
26 egoneutea.
ib. aduorsu.
28 nequa isti.
29 expiatione.
233, 1 rursus G^1 rursum G^2.
3 Georg. *om.*
7 n. in *om.*
8 anfetet animae.
9 mercator ei ei unitatis.
ib. animam fetidat.
13 adsedi.
18 n. frigios pero sa.

B

232, 12 aduersum.
14 15 *om.*
[20-29] *om.*
232, 32 *om.*
233, [7-10] *om.*
18 frigios.

P

233, 19 iracundum P^1—iam P^4.
ib. furorem tx. furiosum P^2 mg.
27 pericli.
30 terrent tx. tenerent P^3 mg.
36 quos. *ib.* adsiduae.
234, 4 αρχηcνοcτι Lucam.
5 κοcμου.
7 Dum nos uentus.
9 mirmidonibus.
18 iudicauimus.
23 alter.
36 et conligatum.
235, 2 legeminis P^3mg.
4 infunibus.
7 erere P^1 herere P^2.
7 n. filo P^2mg.
8 n. pellicula P^2mg.
9 mulis cabant.
13 in esse.
14 n. socerdius.

G

233, 19 iracundum tx. — diam. mg.
ib. furorem.
23 honesti.
26 fereatis G^1 feriatis G^2.
27 pericli.
30 terrent.
36 quos.
41 thessaliam et indolitam.
ib. subigantque domentque.
234, 7 studos uadem.
9 meridonibus.
15 aptum ad.
18 iudicauimus.
23 alter.
27 ut si id quod concupisset.
35 puer *ib.* conuiuium.
36 sursum.
235, 2 demer hinc.
4 funibus.
7 hoc se herere.
8 pericula.
9 mutum muli scabant.
ΠΟΡΙΧΩΡΙCΜΟΥ.
10 fructicibus G^1 fruticibus G^2.
ib. aptum.
13 ullam inesse.
14 socerdius.

B

233, 19 iracundum uel furorem.
[21-34] *om.*
36 quos.
[39-41] *om.*
234, 3 calidae.
[4-10] *om.*
12 emittat.
234, 13 cademque.
15 aptum ad laborum.
18 Idem de finibus (*reliqua om.*)
[23-25] *om.*
27 si id quod concupisset.
32 pedem.
34-35 *om.*

P

235, 15 n. obcepere.
17 unis.
21 Anfranius.
23 uerum Ptx rerum P^2mg.
20 n. elacunaris.
29 n. amen P^2mg.
32 n. aequalem eum Ptx aequalem eum P^2mg.
34 fidi aequales tx. fide eq. P^2mg.
38 P Scipionem m fili tx. filium P^2mg.
236, 1 eum *om.* P.
4 necum tx. nec P^2mg.
9 equitatis P^1.
17 invictaria dictatorem uni sibi P^2mg.
20 n. nisi.
21 decoraeae P^1 → oreae P^2.
29 quarto die terra.
ib. adtollere.
237, 5 opera operate.
7 n. auttumant.
7 n. socratium P^3.

G

235, 15 obcepere.
17 restibus.
26 paradis *ib.* mimanta.
29 cecidisset a me senem.
32 aequalem eum.
34 fidi re quales G^1 aeq. G^2.
36 temarcidemiden.
38 $\overline{m}$. fili qui.
236, 1 primo.
ib. afranius G^1 africanus G^2.
3 temperius G^1 tempestiuis G^2.
4 necum.
5 secum G^1 sed cum uestra G^2.
11 prestrenue.
17 syllam inuictaria.
ib. dictatore sibi muni aequo (equo G^2).
18 de sylla.
20 nisi quod causu.
27 aperte.
29 die terra.
33 natibus apertis.
237, 5 opera operate.
ib. autumant G^1 — mat G^2.
7 socratum quid dante.
10 uerum qui insimules.

B

235, [1-20] *om.*
26 noc non.
[28-38] *om.*
236, [1-5] *om.*
[8-12] *om.* B^1, *spl.* B^2.
9 portus aequitus.
236, 13 uastis B^1. uastas B^2.
14 de Inuirgo.
[17-27, 31 *ad fin.*] *om.*
237, [4-10] *om.*
13 plerumque ab alimento dictum altum.

P

237, 14 ab alendo P^3mg.
20 fatum (pour famam).
23 Actius.
24 adpetissis.
25 lib. X. 33. lib. XI.
40 atque ope eportus.
238, 5 adtendere.
15 cum animo.
21 familialiter P^1.
28 iaciendo.
ib. si quod est in Ptx. si quo est P^3mg.
239, 1 pro m marcello.
2 imitatione tx imitatore P^3 mg.
4 *ib.* rei P^2.
7 quae.
8 instituti.
12 dafnis.
15 agitae (*bis*).
ib. mendaci.

G

237, 14 ab alimento.
16, 18 lib. III.
20 fatum.
24 adpetissis.
28 in *om.*
32 aliquod.
36 cum placito.
40 atque opere portus.
238, 3 et aut ad te.
ib. essent.
6 turpidinem.
15 sed cum animo.
28 agere in iacendo G^1.
— — iaciendo G^2 si quod est.
239, 2 imitatione.
15 mendaci.

B

237, 14 antepositum (?) alimonium (?) M^1, — tam, — iam M^2 (peut-être déjà M^1).
15 magnum uel gl.
18 lib̄. III.
19 omen.
23, 24 *om.*
28 item in.
32 aliquod.
[33-36]. *om.*
38 huc turbis atque illuc.
41 auditus.

237, 41 actius [*presque toujours* accius].
238, 1 peruix.
[2-4] *om.*
[7-17] *om.*
[27-29, 31-33] *om.*
239, 2 imitatione.
[3-10] *om.*
12 considerat.
15 mendaci.
16 in must.
17 ex cotulina B^1, ex e culina B^2.

P

239, 18 exiberes. tx. exhibes P^3 mg.
22 actione scūm.
[32-36] *om.* P.
240, 1 accipite nunc.
2 facinus.
8 prorsus atque.
42 acceptum tx. acetum P^3 mg.
241, 14 mollossum P^2.
33 [interea — lib. IIII] om P^1, suppl. P^3mg avec les var. aceruum, et om. aeneidos.
11 n. Philippo P^3mg.
17 ad pugnam P^3mg.

G

239. 18 exiberes.
19 ac lectum.
21 qua c. reuis G^1.
que c. breuis G^2.
23 secundum.
ib. habonium.
27 manuumque tibi.
— meorum G^1 mearum G^2.
34, 35 *om.*
37 ali.
240, 8 prorsus atque.
11 hannibalem.
12 aulularíam.
13 optimus tu.
16 uolens G^1 uolans G^2.
41 n. aust. arceru. G^1 a. acerbum G^2.
42 acceptum.
43 sic acre ut melymetium.
241, 5 in *om.*
11 filisto.
17 apud nam G^1 (*avec signe de renvoi*) ad pugnam G^3.

B

239, 23 secundum.
37 aures.
240, 2 accipite nunc.
ib. aliud B^1, aliquid B^2.
ib. facinus.
[2-6] *om.*
12-13 *om.*
16 arsi.
[17-19] *om.*
23 lib. II.
240, [28-30] *om.*
31 dolore.
ib. aeneidorum.
[38-40] *om.*
41 Acrem austerum acerbum asperum marcus (*cetera ad fin. om.*)
241, 1-2 *om.*
3 [Acre-tullius] *om.*
[5, 6, 9-21] *om.*

P

241, 17 ac uim Ptx actum P^3mg.
242, 1 Admonere est.
9 ambiit.
24 georgicon.
25 atram improbus inluuiem (ingluuiem P^3) uarro, et en mg. avec renvoi à atram : pessi mam occulta P^3mg.
28 omnes meliuem.
33 ullos est tantum.
36 ubi.
243, 5 in *om.* P^1.
6 penitudines quales P^1.
14 aducta P^1.
20 quam procul.
23 profugos.
29 lib. VI *om.* P.
33 ercules P^1.
ib. potest.
34 n. conpron.

G

241, 17 ac uim.
25 aen lib. V.
27 autullo.
29 pertuderis.
34 absenthi.
35 aceruum.
36 amore G^1 amaro G^2.
242, 8 idem *om.*
9 oras.
ib. ambit.
22 lib V.
25 atram improbus inluuiem.
28 me liuem.
33 tullus.
36 ubi.
243, 1 annos.
5 in *om.*
6 penitudines quales.
20 quam procul.
22 et *om.*
23 profugos.
33 ercules.
34 augebes sed conpron.

B

241, 25 aeneiū lib̄. V.
26 aere.
[32-34] *om.*
242, 1 est commonere facere.
6 lib. III.
8 idem. *om.*
13, 14 *om.*
18 audatio.
[24-29] *om.*
33 ullo *om.*
36 sesqueolixae.
243, [1, 2] *om.*
[5-7] *om.*
[10-14] *om.*
[22-25] *om.*
34 quod augebes sed ampron.

P

243, 36 uulsci.
46 pactolos P^1.
48 notis est auton.
244, 20 argiuuum.
22 libidinisque.
ib. Actius.
27 si potero.
28 procliuie P^1.
30 propepraeter.
31 grecorum motium *et* P^3 mg. otium.
34 orandae lites.
245, 4 orrif. P^1.
8 auris isonus P^3mg.
17 cessare uersione. tx, cesar reuersione P^3mg.
25 n. spirauit P^3.
28 longuido P^1 lang. P^3.
29 cadilior.
30 quo enice.
36 fullonia *om.* P.
37 terra haec est nona qua tx non^a P^3 mg.
246, 1 n. *non ubique* adt. P.
4 adferre.
9 n. optantibus.

G

243, 36 uulsci.
37 lucilius *om.*
38 iacendo.
45 in leminia.
47 unquam me miseriis.
48 ardifet alampade.
244, 13 laborum.
18 lib. II aen.
20 argiuum.
22 libidinisque.
26 derepub. primus exp.
27 potero.
30 tunc tertia praeterea.
31 grecorum motium.
245, 11 est *om.*
17 cessare uersione.
19 coiceret.
25 ducis.
29 cadilior.
31 crede.
36 easisilire G^1 subsilire G^3 mg.
37 non aqua.
246, 5 neue qui adtigat G^1.
— — adtingat G^2.
9 optantibus.
10 sembono.

B

243, [45-50] *om.*
244, 4 georg. lib. IIII *om.*
[8-10] *om.*
[15-17] *om.*
[21-31] *om.*
[33-34] *om.*
35 frigibus.
245, 7, 8 *om.*
245, 11 est *om.*
[15-19] *om.*
[26-38] *om.*
246, 5 iustum.
[6-9] *om.*
[12-16] *om.*
[17 afr.-18] *om.*

P

246, 18 ausculta liuens tx, —to lubens P^3mg.
22 auscultari Ptx — aui P^3mg.
25 de *om.* P.
26 aperto P^1 operto P^2.
28 habena.
247, 3 n. P^2mg ; en outre le signe de renvoi a été placé par erreur sur le mot placido de la ligne précédente.
4 n. adportes.
13 habundis.
16 importum.
19 orrendum P^1.
39 poenatis.
248, 1 adulescentem.
10 n. hominum P^3mg.
13 masulus P^1 masc. P^3mg.

G

246, 18 ueltantis.
ib. ausculta liuens.
22 auscultari.
25 cicero de senect. *om.* Gtx *supplet* G^3mg.
29 producere Gtx (*av. s. de r.*) excutere Gmg id.
31 aequor mare campus G^1 mare *expunct.* G^2.
33 nothos zefirumque uolat.
247, 4 adportes.
7 moribo iube.
16 importum.
21 et in multis ita.
25 uoluerunt Gtx. *Ñ.* mg.
34 aestuerere *av. s. de r.*
248, 1 [adulescentem - donicum] *om.*
4 n. gloria alescit.
8 stuc.
10 acrosi.
ib. hominem.
13 masulus.

B

246, 22 auscultari.
25 m. tul. de sen. *om.*
28 habena.
33 ualat.
35 syrtes.
247, 4 n. aliud *om.*
6 amphitreone (*et sic saepe*).
15, 16 *om.*
18 fondoque.
21 acerbo et in multis ita.
29 giluo.
247, [30 uarro — 33] *om.*
34 adolere aestuurere.
36 propitiari.
40, 41 *om.*
248, 1 adol. cresc. unde adolescentem dici lucretius:
2 denique adolescenti.
3, 4 *om.*
8 stuc.
10 acrosi.
ib. hominem.

P

248, 14 illa uxore P^1 uxorem P^3mg.
ib. socis est P^1 socius est P^3 mg.
15 socius bellum ita geris P^1 generis P^3mg.
20 n. nouam figuram fatam.
27 commissa esse.
29 quutu P^1.
ib. commissisti.
249, 6 n. multi dominis P^3 mg.
7 n. caenam.
9 que.
11 commissisti.
18 quibus ipse P^1 se ipsa P^3mg.
20 et num.
27 honore.
250, 3 tibydris.
7 georgicon.
13 harpyaeque.

G

248, 14 libentius.
— idem VI marco socis est.
ib. sociius bellum ita.
18 neptra.
19 pestem sabinus.
20 nouam figura fatam.
22 nouis G^1 nonuis G^2.
28 terentia G^1 tertia G^2.
249, 6 multitudo minus.
7 n. caenam.
16 ne muttiris,
18 se *om.*
ib. ipsa.
20 et num.
25 oculos G^1 oculis G^2.
27 honore suo.
29 secum.
32 conderare G^1 condere G^2.
250, 3 optato G^1 et G^3 — te G^2.
ib. tybridis (G^1 — des)
6 primo.
7 georgicon lib. I.
10 hic... cybeli.

B

248, [11-16] *om. En marge, écriture un peu plus récente* : de B / Cui consequentia / uitio scripta / decurtata sunt.
18 effugiare.
ib. neptra.
19 *n.* obtulit.
20 *n.* n. figura fatam.
23, 24 *om.*
26, 27, 28 *om.* B^1, *spl.* B^2.
249, 2, 3 *om.*
249, 5 agere.
6, 7 *om.*
11 commissiti lupo.
[12-18] *om.*
20 aetnum
21 conf. est opprimere.
26, 27 *om.*
250, 1 sepulchro est dicimus.
3 tybridis.
10 *n.* hinc.
12 quas *om.*
13 arpiaeque.

P

250, 22 alle P^1.
29 statius tx. satius P^2mg.
30 minippu. *ib.* ad.
33 dum ille uitam illam.
251, 8 auitare P^1.
25 lib II.
29 quom niam.
30 signitatem.
32 n. robore P^3mg.
36 opera.
252, 1 adtenuare.
19 lucilius P^1 lucretius P^3 mg.
23 uirg. georg. lib. IIII cunctantem.

G

250, 15 colonae.
19 fidem eumenidibus.
20 ut naides undiculae.
21 in *om.*
23 idem et lib. IIII.
29 statius.
30 ad in.
ib. promessem.
33 uitam illam colet (collet G^1).
42 quidam.
50 habeat uictos G^1 habeat uictus G^2.
51 libamina coniunx G^1 labiania G^2.
251, 11 n. absolutus.
23 quae cursu.
32 probare.
36 opera.
252, 8 inseret.
16 pata.
23 uirg. lib. VIII. georgi //// lib. IIII. c.

B

250, [14-20] *om.*
21 in *om.*
[23-34] *om.*
30 [tafe m.-messem] *om.*
31 quo.
32 heaut. *om.*
33 ille iutam illam
[40-43] *om.*
ib. uirg. XII.
[47-49] *om.*
50 coniux.
251, [1-3 lucil. — obs.] *om.*
[5-7] *om.*

251, [10, 11 in aul. — censeas] *om.*
19, 20 *om.*
21 cursus est B^1, est *om.* B^2.
ib. nauigacio.
[23-24] *om.*
[29-32] *om.*
252, 6 colere.
[9-11] *om.*
18 uirum.
[19-21 pasc.] *om.*
23 dubitari dissipare.
ib. lib. IIII.

P

252, 33 differre.
34 qui nobis.
35 lib I.
38 scio esse inimicos.
41 estollere P^1.
253, 3 uinculis.
11 probri.
16 n. infilippicis.
18 nuc P^1.
23 suo P^1 scio P^5.
29 admelius.
30 me fortasse inquit.
31 detnere P^1 detinere P^3.
36 quid hic coenator P^1 uenator P^3mg.

G

252, 30 uelleres.
33 differre.
34 qui nobis.
36 capiuntur G^1 capitur G^2.
38 capiundos.
ib. scio esse.
39 et 41 carpere G^1 capere G^2.
40 abores.
253, pius = prius.
11 probri.
13 quod captae.
16 suspicere.
18 istidem.
19 uolumus.
23 suo.
27 capiti.
ib. admetuis
30 me fortasse inquit.
33 cernansque G^1 cernantque G^2.
35 abduxerunt.
36 hi coenator.

B

252, 26, 27 *om.*
32 thalamo.
33 deferre
34 qui nobis c. restituis.
35 lib. I.
38 mihi scio esse inimicos.
[39, 40 rerent — leues] *om.*
41 capere id est tollere B^1, carpere est tollere B^2.
253, 2 libris IIII.
3 capiendus.

253, [4, 5, 6 capio] *om.*
[6, rer.-7] *om.*
[10, 11 ignaros] *om.*
15 capiter B^1, capitur B^2.
[16-19], [21-25 capiet] *om.*
27 coacti.
28, 29 *om.*
30 in hort. *om.*
ib. fortasse inquit putas.
31 [et — coactum] *om.*
[34-36] *om.*

P

254, 5 n. angenti P^1.
8 n. lutu P^3mg.
ib. purae.
12 Quinquatrubus.
15 unda unda P^1 (semel) P^2.
17 carpere.
26 torquere.
29 P^1 *om.* [corripio-integrum u aen. lib. IIII] habet P^3 mg.
255, 3 tunc crepant.
12 quaeri *ib.* oratius P^1.
16 antiqum P^1.
27 locopletium.
28 irripere P^3mg.
29 actius.
30 comparrem P^1.
256, 17 conloquia.

G

254, 8 malis necesse iautume m. purae.
18 possis.
20 a chillidone.
ib. est de off.
32 cinnis G^1, cignis G^2.
255, 3 tunc.
14 mollitiam.
16 et crepanti cum.
19 tu *om.*
28 increpare G^1, increpere G^2.
30 conpararem.
33 iuniorem *om.*
256, 4 aut me.
13 aut malis.
ib. in excommodis G^1, ex inc. G^2.
17 conloquia.

B

254, 1 patros B^1, patrios B^2.
[4-13], [19-22] *om.*
14 cpleti B^1, cplecti. *corr. ead. manu.*
ib. [marcip. et prop.] *om.*
15 liquenti cerula.
17 heaut. *om.*
18 racionem.
ib. possis.
ib. perducere B^1, perdere B^2.
32 cignis
ib. Quassum sqq. *om.*
255, 3 tunc.
[6-11] *om.*
12 queri uel dolore.

256, 12 oratius.
14 creat.
17 et crepanticum.
[17 lucil. — 18] *om.*
20 tu *om.*
24 [in thyeste] *om.*
[26-28] *om.*
30 meam.
33 *om.*
256, 1, 2 *om.*
4 aut me.
ib. comparendus B^1, — randus B^2.
6 [hist. lib. IIII] *om*
10 compararim.
[12-30] *om.*

P

256, 18 actius.
25 eligantiae.
26 lib. VI.
27 uuis P^1.
30 quoniam om P^1 quom P^2.
32 n. consistit in beata uita.
34 in heaut.
[35-37] *om.* P.
41 adparare.
43 conuium P^1 corr. P^2.
257, 4 tantos P^1.
17 actius.
18 quidem P^1 quid est P^2.
ib. n. aumetibi.
20 n. ista dignus.
27 dacis P^1 dulcis P^3.
29 tibi m̄ ludi.

G

256, 18 in seurysace.
23 m. olem magnam nimiam.
25 compraui.
27 cuius.
32 consistit in beata uita.
[35-37] *om.*
38 dicubia.
39 comparere G^1, — rare G^2.
43 conuium.
ib. lib. IIII.
44 sit comparant.
257, 11 motus.
14 tutam possit.
15 atque communiter.
18 cur *om.* ausibus G^1, ausis G^2.
ib. aut me tibi.
20 n. ista dignus homo secum.
21 pacideia nec comp.
23 ftacis G^1, factis G^2.
27 dacis.
29 tibi m̄ ludi.
30 componere simulare.

B

256, 32 in beata uita.
33 heaut. *om.*
[34-37] *om.*
38 *n.* dicubi.
39 epinaus. *om.*
41 [in uerr. ac. sec.] *om.*
43 conuiuit.
257, 9 compositus B^1, compostus B^2.

257, 9 quiescat B^1, — cit B^2.
11 motus.
[15, 16 edix.] *om.*
[17 acc. — 22 unus] *om.*
28 [in u. diu.] *om.*
29 lib̄ m̄ / ludi nescio (nestio B^1).
30 est *om.*
ib. uel fringere.

P

257, 41 fingens *om.* P.
ib. hoc est cum ipso loco pomas.
43 tuum latum.
46 composuisset.
47 cum lenones tx. quin P^3mg.
258, 3 arte uiuendi *om.* P^1. habet P^3mg.
6 ine optolemo.
9 marcili VII.
20 lib. III.
24 ortensio.
25 si leges.
27 obprimuntur.
ib. perseuerentia.
30 n. corr. 32.
32 et contentiones uocis et remissiones continuarentur et de oratore lib. III nihil permitiosius.

G

257, 32 militia.
35 uerbe.
33 dictae pectoreae uoluunt.
36 se *om.*
40 cum ploco eodem obu ic amplector.
41 cum ipso loco pomas.
43 tuum latum.
46 composuisset.
47 cum lenones.
55 segisto.
59 numeri meo melius callirem.
258, 4 aenidis aut decii.
6 in eoptolemo.
7 saginastu.
14 aprunum.
ib. callidum G^1, callum G^2.
17 proximum a litora G^1, proxima litora.
25 si legas.
26 honera.
27 perseuerentia.
ib. pessimos.
32 c. uocis et r.

B

257, [31-34] *om.*
36 *om.*
[39-45] *om.*
47 cum leones et humarii.
49, 50, 53 *om.*
54 mg. callet.
55 segisto.
257, 58, 59 *om.*
258, [2-10] *om.*
14 aprunum.
15, 16, [21-23] *om.*
25 aristotile si legas.
29 sim.
[30 cicero — 32] *om.*

P

258, 40 contendi anulum.
259, 9 ut uim.
46 bello *om.* P^1 hab. P^3mg.
17 iterum sign.
ib. tendere P^1.
260, 1 aequalitatem.
11 M. tullius derepub.
16 acdeinde inde.
17 n. pono P^1.

G

258, 36 tena aut cla G^1, tenacia uincla G^2.
37 armenia.
43 eximone salcholocheo.
259, 2 ista crustina G^1, ista rusticana G^2.
3 licilius G^1, lucilius G^2.
8 more *om.*
9 ut cum.
11 recertare.
13 bonorumque.
16 sall. i. iug. l. *om. tx, spl. mg. ead. m.*
17 iterum significat.
19 hoc ait ita.
22 et sine quid ui.
26 licead antequam.
29 dextremum.
260, 1 aequalitatem.
11 m̄ tullius derep. tuuero.
15 in *om.*
16 ac deinde inde R.
17 heracleiadem.

B

258, 36 tenaci.
37 *om.*
[41-47] *om.*
259, [1-6] *om.*
7 in ter. *om.*
8 more *om.*
ib. mutarum B^1, mult. B^2.
9 ut cum.
[10, 11 melius] *om.*
11 decertare.
[12, 13 contentio] *om.*
259, [16, 17 arm. cont.] *om.*
17 it. sign.
18 [in ep. — te] *om.*
19 pugnem.
[20-29] *om.*
260, 1 *om.*
3 qui tantum.
[4-10] *om.*
11 m̄ tull. derepublica.
ib. tuuero.
[13-17] *om.*

P

261, 31 sunt.
262, 2 adflictis.
32 n. deici pro se.
34 imperiboea.

G

261, 2 cerminus G^1, cernimus G^2 adstantes.
4 decreui.
2 luminet orbo.
7 ponto didascalo.
17 cernet.
24 quis esse adfinem esse.
ib. ad causandam.
27 dictis.
31 omnia sunt.
262, 9 X. *om.*
12 uidetur.
ib. perdunt G^1, perduint G^2.
13 idem heterentius G^{tx} heterana q̄ mg.
14 qui in illo.
16 obtes.
24 ueni modo.
ib. sellum.
32 n. deici pro se.
36 ex pectore hanc et uol.
38 offeras.

B

261, 2 adstantes.
3 [sal. lib. V] *om.*
4 decreui.
5, 6 *om.*
7 ammittere.
ib. pontodidascolo.
10 parere B^2, patre (?) B^1
11 in chr. *om.*
13 pacinius.
ib. arm. jud. *om.*
14 aequum.
16, 17 *om.*
18 epin. *om.*
21 [in med. — nam te] *om.*
[23-25] *om.*
261, 29 est *om.* B^1.
[33-35] *om.*
262, 6 co hercere.
[7-19] *om.*
24 quis (qui B^1, corr. ead. m.) senex modo uenit sellum.
26 siberes.
ib. diceret *om.*
[27-32] *om.*
32 *n.* deci pro se *av. s. de r. et en mg :* et proterue (propter B^1) loqui.
36 hanc et uoluere.
37 [subit — 41] *om.*

P

263, 1 curriculis P^1.
ib. dimminutio (sic fere ubique).
2 uiroti, avec signe de renvoi.
3 epistula.
4 uenisse.
5 exemplo P^3mg.
19 de deorum natura (ubique).
264, 14 ut in muscipula.
26 n. P^3mg.
32 submoti.

G

263, 1 curriculis G^1.
ib. fer a curri G^1, fert a curru G^2.
ib. dimminutio.
5 exemplo G^1, extemplo G^2.
11 uerox G^1, uelox G^2.
13 inrumpit.
ib. iniuriam.
15 callida c.
19 de deor. natura.
264, 8 quid contendi sum.
ib. diliges.
12 telatens G^1, tela tenens *corr. ead. m.*
14 caudas G^1.
21 facere.
24 periculi.
26 num te emere.
28 nubesne.

B

363, 1 Curriculis.
ib. acurru (— e B^1) dimmin.
3 iulii.
4 uenisse mihi.
5 extemplo.
6 infammatio.
11 calidum.
13 inrumpit se in iuriam.
14 reperies.
19 de deor. natura.
25 patrus admonet B^1, patriis sed monet B^2.
264, [5-9] *om.*
264, 11 hunc rapidum (— em B^1).
[13-15] *om.*
20 ad epyrum contentus.
21 et ex eo.... faceret.
23 furandote.
ib. stipulatus.
24 periculi.
[25 m. tul. — 26] *om.*
28 nubesne.
32 [sisenna-coacti] *om.*
34 imbres *om.*
38 *om.*

P

265, 12 coaptare.
27 mettum P^1 metum P^2.
34 spsalmis P^1 psal. P^2.
266, 20 fradi P^1.
22 n. uis tx bis P^3mg.
ib. uidet.
23 atque ducenta.

G

265, 1 aputiconium
3 coegere G^1, cogere G^2.
5 contentionem.
7 praeciperit.
11 color G^1, calor *corr. ead. m.*
12 coaptare.
18 obicere G^1, *corr. ead. m.*
21 nymphae n. j. cl. *om.* G^1, *spl.* G^2.
25 citum incitatum v. d.
ib. aut G^1, at G^2.
30 accussatorem.
33 concitare G^1, citare G^2.
34 anteponantur.
266, 10 perficere.
13 in sererera condecet.
15 quo magis te in altum.
17 era G^1, eri G^2.
22 uis qui in actogena.
23 te capu.
ib. atque ducenta.
27 candenti.

B

265, 1 *om.*
3 denec oues.
4, 5 *om.*
8 *om.*
9 restringere.
12 coaptare.... III.
17 rursum.
28 ettemoris B^1, ettemaris B^2.
21 dicteae nymphae *spl.* B^2.
22, 23 *om.*

265, 25 citum incitatum diuisum uirg. aen. (*reliqua om.*)
27 aut procul.
ib. in diuersum.
28 sustulerant.
34 [quae — solonis] *om.*
266, 5 ripheus.
10 perficere.
15 quo magis te in altum.
23 atque ducenta.
24 et 25 *précèdent* 22 et 23.

P

267. 1 ignotis auton P.
11 namque.
20 miserem P^1.
21 poenici belli.
22 censete o tx censent eo P^3mg.
25 suscensere.
31 intumenissem P^1 corr. P^3.
32 n. conicere.
35 me ł meum (i. e. uel).
268, 3 nicasio.
7 quodicis P^1 quod coicis P^2.
13 hicodie.
18 contollore P^1.
26 actenus.
34 dedidi.

G

267, 1 ignotis auton.
11 namque.
18 arbitrare.
19 eurysacena mea.
20 altero.
21 poenici belli.
22 censete o.
23 casui semina.
25 certatione.
ib. suscensere.
31 ut signant.
32 coniacere.
35 non sine nouis.
268, nicasio s. curiosis cum.
ib. filio coicere:
7 quod coicis istuc.
12 contigit.
26 actenus.
28 dici a lectoribus prante oc. t. concidisse.
34 dedidi,

B

267, [1-3] *om.*
[9-12) *om.*
4 turpitudinis loca.
13 and. *om.*
16 dimittis.
17 poesi.
18 arbitrare.
ib. eurisa caenam.
19 oblectet.
20 altero.
21 phoenici belli.
23 casui Sisenna.
24 [Quadr. — incep.] *om.*
25 suscensere.
26 περὶ ἡδ. *om.*
ib. ne *om.*

267, [30-32] *om.*
34 nae.
268, 4 curiosis cum filio coicere. at (aut B^1) nescio.
12 contingit.
[12 en. 13] *om.*
17 mostrat.
23 contulissem.
28 lect. B^1, lictoribus B^2; tuis pr B^1, tr. B^2.
ib. consedisse (?) B^1, concidisse B^2.
[34, 35 confectus] *om.*
37 malo hercle B^2, B^1 *est illisible.*

P

269, 4 sexcentis *om* P.
8 conficis ibi.
11 ortensio P^1.
13 n. quod.
14 n. P^3mg.
28 atiquam P^1.
34 si neglegent.
35 conconcedant.
36 in *om* P.
270, 7 conscessero P^1.
24 consedere P^1 — serere P^3 et P^3mg. (note récapitulative).

G

269, 2 confici at fero.
6 exilia re.
8 a dextera.
12 lib. VI.
13 quod non.
25 primus G^1, prima G^2.
28 atiquam.
35 credere uel consistere.
36 in *om*.
270, 10 ut tum.
ib. medicae.
16 inuestigatione *om*.
19 quae est.
33 nanctus a papo.
ib. quid inter.
34 actum esse.
40 abeo.

B

269, 1 Aut conficerem conficiat fero B^1, confici auferre B^2.
6 exiliare.
ib. [lucil. — 8] *om*.
[11, 12 sen. cos] *om*.
12 VI.
13 quod non in eorum conficiat B^1, In *exp*. B^2 *et spl.* eorum turba.
14 honestatis.
17 nec conf.
[20-23] *om*.
[24 m. tul. — 25 fac. est] *om*.
27 aras B^1, iras B^2.
30 Ut.
269, [32-35] *om*.
36 uel consistere.
270, 1 intellegis B^1, intelleges B^2.
6 in *om*.
7 atque ideo etiam B^1, ideo *exp*. B^2.
8, 9 *om*.
10 medice.
13 clo cloantus.
[15-17] *om*.
[19 tunc — 20 prima] *om*.
33 apapippo quid.
34 actum esse.
35 ad hortendum.
40 abeo.

P

271, 1 et ipse conscripsi.
5 odierno P^1.
11 caractera.
12 mal. et bon.
23 cedere est.
29 lib. XXVII.
272, 23 orum P^1.
31 alius.
273, 5 con P^1 cum P^2.
ib. constet.
9 est componere.
10 et 16 ferenae.

G

271, et ipse conscripsi.
3 conueniri.
6 die pa c̄.
ib. conueniens.
ib. conuenire const... debui *om.*
10 fortis ecus.
11 adhuc caractera.
12 mal. et bon.
13 incensio G^1.
21 posse.
22 insidisque.
23 Cedere est.
272, 15 actionem.
ib. sec. *om.*
273, 5 constet.
9 componere.
10 ferenae G^1.

B

271, 1 et ipse.
[1 pl. — 2] *om.*
3 conuenire colligere coire B^1 conueniri colligi coire B^2.
4 hodium.
[5-8] *om.*
9 simul esse B^1, simulem esse B^2. Uarro si ad huc c. (*cet. om.*)
11 cleopantus.
[12-14] *om.*
16 *om.*
18 [in uer. — sec.] *om.*
[20 aequit. — 22] *om.*
23 Cedere est.
26 C. R. *om.*
29 lib. XXVI *om.*
30 aedes.
271, 31, 32 *om.*
272, 2 uiles.
[3-5] *om.*
13 lib. IIII.
14 humida.
15 [in uer. — sec.] *om.*
[16 luc. — 17] *om.*
19 lanae.
ib. periit B^1, perit B^2.
ib. cedent B^1, cedunt B^2.
23 quorum generum.
[24-27] *om.*
273, 3 *om.*
5 jun. lib. II *om.*
7, 8 *om.*
9 constituere est componere uirg.
10 homines B^1. — nesne B^2.

P

273, 18 n. est instituere instruere.
25 [colligere-tertia] *om* P^1 suppl. P^3mg.
27 coepere colligere. Colligere r.
28 sed manifesto furto.
36 ipse.
274, 1 teneamur.
ib. sotiorum.
3 exercitum.
ib. cappo diciae.
9 dilectu.
275, 3 habere tx adhibere P^3mg.
ib. lib. XXVI.

G

273, 13 inscia.
14 ponere.
15 lib. III.
16 ferenae.
20 ac suis liberis.
27 debutro.
ib. coepere colligere. Coll.
28 sed manifesto furto.
36 ipse.
39 utque.
274, 3 exercitum.
ib. cappodociae.
ib. meam G^1, eam G^2.
4 ita faciet.
9 dilectu.
10 ficaetulaeturdi.
26 utilem G^1, *corr.* G^2.
275, 4 hymnis.

B

273, 13 inscia senum.
14 Const. est ponere.
15 lib. III.
18 [in u. — sec.] *om.*
19 hubi erat.
20 ac suis liberis.
26, 27 *om.*
28 act. III *om.*
ib. Sed manifesto furto.
29 perturbatur.
34 ruis et (ruisset B^1) hoc col.
[35-37] *om.*
274, 1 teneamur.
[2 in ep. — 4 feci] *om.*
9 curatum dilectu app.
10 turdis B^1, turdi B^2.
274, 16, 17 *om.*
19 conuenire.
ib. lib. XX.
21 euirtute.
ib. eartis.
22 utile esse m̄ tuĩ de officiis lib̄. III solus.... questi conducat suo stulte lib̄. I r̄p conducebat.
25 sit inutile.
ib. ubi utile esse.
29 uidetur B^1, uideretur B^2.
30 luceretius.
31 manere B^1, mare B^2.
275, 4 hynnis.

P

275, 6 n. hora dei P^3mg.
10 obiit.
22 magis.
276, 11 aduersus.
18 est damno.

G

275, 6 hora diei usso nonnumquam.
9 credere seruandum.
11 commendare G^1, commodare G^2.
14 metuandis G^1, mutuandis G^2.
ib. et commendantis G^1, et commodantis G^2.
16 repotero G^1, reperpotero G^2.
22 magis.
31 quiquam G^1, quoquam G^2.
33 disciplinae G^1, — na G^2.
276, 2 eo ipse cognoui.
3 et audiui lege G^1, — legi G^2.
11 aliquid aduersus.
18 damnare est.

B

275, 6 non umquam.
ib. ora dei.
8 cui crediderim.
9 seruare. dum B^1, seruandum B^2.
ib. in uidularia.
10 obiit.
14 que *om.*
15 commodare con com modare.
16 repertis potero.
17 est capere.
21, 22 *om.*
27 piet.
31 quemque.

275, 32, 33 *om.*
276, 1-3 *om.*
[6-9] *om.*
10 sig̃ honorem.
ib. quoduis B^1, quiduis B^2 aliquis aduersus.
ib. quod est *om.*
11 ut saepe *om.*
12 unde et.
ib. ille.
13 regi cuiusque.
18 Damnare est.
19 non lo damno.
20 [satur. — furemque] om.
22 idex.

P

276, 29 canum P^1 caput P^3.
277, 20 n. depellere P^3mg.
26 n. istam ut.
29 quem sciam.
32 satis te qui laudem.
37 istum in uentrem.
278, 2 ingenitum.
6 inlecebris.
12 n. ac nec uos.

G

276, 29 stigioque canunt G^1, st. canum G^2.
277, 16 merorem *av. s. de rv.*
18 quilum.
20 Def. uind. uirg.
22 Def. debellare ueri (*av. s. de r.*)
23 in achille.
26 istu cessa ut.
ib. uul si sermo.
28 tibi nego mediam quem.
30 obolestate.
32 satis te qui.
ib. laudem ache.
37 delicietque ut uia atq.
278, 8 plautus in *om.*
12 ac necuos.

B

276, 28 *om.*
29 canumdamnauerathora.
[30-32] *om.*
277, 1 *om.*
[3-5] *om.*
7 aut *om.*
ib. loetum.
[8-10] *om.*
11 idem in bucolicis.
[13-16] *om.*
18 satiat delicere, *et sur la ligne* ī fauere B^2.
19 possit *om.*
20 Def. uind. uirg.... def. debellare ueri.
23 [in chille B^1] in achilleo quete serua.
277, 25 au-dessus de delica : primae coniugat.
ib. ape et explana B^1, aperi et explanat B^2.
26 quid istud esse ut quid ista [— ic B^1] sibi uulsi sermo.
[27-33] *om.*
35 quare B^1, oquare B^2 ex alio crimine.
278, 2 ingenium B^1, — nitum B^2.
4 [ad — I] *om.*
6 incelebris.
8 [pl. in] *om.*
ib. amphitrio delenitus.
ib. ite ut.
11 nec uos.

P

278, 22 n. C*N*.
32 [da moenia fessis] *om* P.
35 n. tyrtyre P^1.
279, 9 n. pere P^1.
10 primos P^1.
ib. retenti spiro tulit.
15 est *om* P.
22 est *om* P.
40 n. obolo ista.
280, 20 et his P^1.

G

278, 14 deliniti.
21 deagitur G^1, degitur G^2.
22 GR Pomp.
25 ieiunam.
33 da moenia fessis *om.*
35 tyrtyre.
40 num quam.
279, 4 de G^1, da G^2.
7 uerrem G^1, uerre G^2.
11 cretenti spiro tulit.
13 quiquam.
15 nisi me G^1, nisi sí me *corr.ead. manu.*
17 interemes.
38 II *om.*
40 in obolo istate.
280, 3 mesam.
4 dicare m̄ accius.

B

278, [14-16] *om.*
21 cosuum B^1, corium B^2.
22 [Cn Pomp.—Tynd.] *om.*
ib. cenam istam apud dabat uillam.
29 lib. III.
[24-26] *om.*
30 debit.
33 [da fessis] *om.*
36 Idem in lib. VI.
40 nun.
279, [1-4] *om.*
5 diuinationem.
14, 15 *om.*
17 hospitam depositam.
ib. interemes.

279, 18 epist. *om.*
19 habere *om.*
20, 21 *om.*
23 adsecrat.
25-27 sont après 29.
26 bubulchus exalans.
29 ille ut (et B^1).
30-41 *om.*
42 gimastico.
280, 2 coelius.
3 destitui B^1, — it B^2.
ib. ante sex.
4 est dicare cecilius in annalibus (*cet. om.*)
7 legatique misi.
ib. ueniunt *om.*

P

280, 21 ausa P^1.
27 n. appias P^1.
29 quom.
281, 1 Dignatus dicitur.
4 Dignatus significat dignus habitus uirg. etc. (Mss., f. 50, v°, col. 2, l. 24.) Dignatus rursum qui ab alio habetur dignus uirg. aen. lib. III. conjugio. (Mss., f. 52, v°, col. 1, l. 2.
12 Cicero in.
15 qua etamen.
20 bonum.
23 sodalicia.
29 phythias P^1.
31 n. corr. P^3.
33 n. caenas.
282, 6 n repit P^1.
9 n. conplacitum.

G

280, 10 hinc.
20 defunare.
ib. et his.
ib. adductus.
26 darniam.
36 dos a *om.*
281, 8 dignatus significat d. habitus uirg.
8 quae mone funeste.
12 cicero in.
15 qua etame.
18 exhibetur G^1, exhibitor G^2.
ib. domini ad.
23 domini atque sodalicia.
27 delinitate attice ut conuenerat quo dixerant quae.
28 met ais.
30 ex ira.
31 conuiui uinum.
282, 3 mandare nam.
12 per quod G^1, p. quot G^2.

B

10 despondit hinc.
11 [luc. — 12] *om.*
15 netem nere facies.
20 defunare.
ib. et his.
21 adductus.
ib. [paucos-postul.] *om.*
[25-37 dicta est] *om.*
38 commoda.
281, 1 Dignatus.
2 horoden.
281, 4 sign. *om.*
[7-15] *om.*
18 domini ad coniuuia.
[19-30] *om.*
31 [papia-ἐγκ.] *om.*
32 [sall. — 34] *om.*
282, [1-3] *om.*
11 est *om.*
12 per quod.
ib. inlatum.

P

282, 14 diuisio *om.* P.
25 etruriam et P^1, et *om.* P^3.
30 post hocsequo P^3mg.
34 aletes P^3mg.
283, 30 uirg. *om.* P.
33 n. simul adde alieni.
35 ferre P^1 differre P^3.

G

282, 14 diuisio *om.*
19 fortis turba mor.
24 tyrios.
27 omnes ut discrimen.
30 post hoc ᵘeo quod.
30 pistrix.
34 aquiaetes (*av. s. de r.*)
283, 6 aen. *om.*
19 coeno hermen.
20 tanto me.
21 dixisti G^1, duxisti G^2.
30 uirg. *om.*
33 duc atque eri simul adde alieni.
34 notise autont.
35 erifice (*rel. ut uulgo*).
ib. trahere ferre.
36 nec rex.

B

282, 14 a media fonte.
ib. diuisio *om.*
18 in eam rem rerum.
[19-22] *om.*
24 tyriosque.
[25-28] *om.*
30 equos B^1, equo *corr. ead. m.*
ib. priscis.
31 *om.*
32 significationem.
33 lib. I.
34 acestes.
283, 1 dectari B^1, delectari B^2.
ib. [de fin. — lib. V] *om.*
283, 7 ille om̄ clipeo.
9 [in uer. — delectant] *om.*
11 eorum.
12 [de — II] *om.*
13 inducuntur.
17 arcercem B^1, arcem B^2.
18 [uar. — Ἐρ.] *om.*
[22-29 duximus] *om.*
32, 33 *om.*
34 [gnothi seauton] *om.*
35 duxisti.
ib. trahere ferre.
36 [ad — I] *om.*
ib. ne rex.
36 [ut — transf.] *om.*

P

284, 6 n. et apriscis P^1 apricis P^3.
7 dimittire.
9 lib. VII.
22 n. Iuues P^3mg.
24 n. hiemes P^3.
285, 15 inmite.
16 n. qui dium.
286, 1 est enim.
11 n. demissum P^3.
13 n. corr. P^3mg.

G

284, 2 balbul illum.
8 medico serium.
9 lib VII.
14 differre *om.*
22 uiues.
30 distulerunt G^1, — raut G^2.
37 aditi.
ib. medius popule.
285, 20 definire *om.*
21 oratio q. decertandi *om.*
25 peterisset ollere.
31 neque anostrorum.
32 recertare.
38 m̄ tullius de off.
286, 1 est enim.
2 unas.
4 dimissa.
13 atialos (*av. s. de r.*)
21 et quidem.

B

284, 2 balbus B^1, — um B^2.
8 abiit.
9 lib. VII.
13 mortem Diffamare diuultgare.
[15-22] *om.*
23 lib. IIII Scithiaeque hiemis.
33 distulit (bis rep. B^1) ornos.
34 [in u. diu ac iude] *om.*
[36-39] *om.*
285, 4 durus noces.
6, 7 *om.*
10 duras B^1, duros B^2.
17, 18 *om.*
20 definibus (*pour* definire)
285, *ib.* [m. tul.—fortit.] *om.*
25 praeterisset.
ib. tollore.
[26-29] *om.*
31 neque a.
32 recertare.
36, 37 *om.*
38 abiectum m tull. perspi cuum est enim.
286, 1 dimisso unas.
2, 4 dim.
[5-8] *om.*
[11-13] *om.*
17 [ad — III] *om.*
21 per littera B^1, litera *corr. ead. m*
26 [luc. — 27] *om.*

P

287, 17 egrotatare.
288, 6 n. (deleto n. P^3).
7 adpetat.
16 ne P^1 nec P^3.
26 n. adba P^3mg.
27 n. il faut bien lire *l*.
289, 7 deduce r. P^3mg.
10 n. XXVII.

G

287, 10 dissupent.
17 incipiet cons.
22 deligatum.
28 cui stit.
ib. adaequae G^1, daequae G^2.
288, 4 nido inplumis.
8 adtraxerit.
11 discendant cum alios.
12 hebore.
16 nequi sim.
18 condempnant.
26 clodi.
27 senatumconsultu.
289, 1 de iactaque.
6 euocare.
7 deducerationem G^1 deduc orationem G^2.
8 ductum *om*.
12 retrahere.

B

287, 7 Defuncti liberati *om. tx spl. ead. m. mg.*
[13-15] *om*.
[20-22] *om*.
25 lib. I *om*.
27, 28 *om*.
288, 2 heaut. *om*.
ib. adsido.
ib. soccosque.
4 nido inplumis.
[5-9] *om*.
11 cum alios.
12 [m. tul. — 14] *om*.
17, 18 *om*.
19 super asp.
23, 24 *om*.
288, 25 [m. tul. — 27] *om*.
29 tota.
[31-33] *om*.
34 [in u. — I] *om*.
35 deiecisset carmen Deicere auertere B^1, carmen *exp*. B^2.
289, 1 *om*.
2 in phil. *om*.
6 euocare.
ib. derep. *om*.
7 deducorationem.
8 ductum *om*.
10, 11 *om*.
12 retrahere.
13 depressum.

P

289, 14 subpressum.
19 depreuata.
25 adferre.
33 milibus.
290, 4 n. acceperis ne doce.
14 tu adexteram di.
30 sestertis P^1 — tiis P^3.
291, 10 orrorem.

G

289, 14 deminutum.
18 deinfinitam.
22 religio.
32 XXVIIII.
290, 3 ad non.
4 acceperis.
7 ibi macera.
16 moll. q. mult. *om.*
20 greci.
ib. erepiteo.
24 sint.
30 modios sestertis.
31 duodenis.
32 perdiscernere.
33 excita G^1 exacta G^2.
291, 16 exigit.
18 erumnae.
31 acceperit aetas.
32 in *om.*
36 miser *cum signo compendii i. e. miserrimus.*

B

289, 15 deductat hunc.
ib. curtum.
18, 19 *om.*
[29-34] *om.*
35 quempiam.
290, 4 acceperisne.
5 ut B^1, at B^2.
7 eligantium ibi.
8, 9 *om.*
14 dexter B^1, dextera B^2 adi.
[15-22] *om.*
24 [sic — sapientiae] *om.*
ib. sint.
290, 30 modios,
ib. sestertiis.
31 duodenis.
32 perdiscernere.
35 exigit.
291, 5 praegnantem.
6 dane.
11 in *om.*
25 concognoueris B^1.
31 ? B^1, accesserit B^2 aetas.
32 in *om.*
36 miser.

P

291, 42 n. inuasisse P^3.
292, 8 n. paenulo.
11 melanippe.
12 Endrius.
17 n. eum.
25 medea exceiciule.

G

291, 38 elisos oculos elidere elidere et siccum (sicut G^1).
40 faciunt ut coqui.
42 iniuratum.
43 elise.
292, 4 opperitur G^1 oper. G^2.
8 exhau chone iste edo pul-uinum poculo plautus illulo saepe euanclauit summerum G^1, exhaurire plautus in sticho ne iste e. p. p. exanclauit plautus in penulo saepe exanclauit merum G^2.
11 melanipse.
12 endrius (*av. s. de r.*)
14 herumnis.
ib. eum diem.
17 tyrannis eum.
18 amfi trasone.
19 pertolleralem.
ib. impertibilis.
26 antiquae dilis.
27 n. et liminat G^1 elim. G^2.

B

291, 38 oculos elidere et B^1, el. *exp.* B^2.
40 iam ut saepius faciunt ut coqui.
43 elisse.
292, 4 collidere.
8 edo pul.
ib. poculo Plautus illulo saepe exanclauit summerum.
11 melanippe.
292, 12 endro mache Malo torquantis eum (cum B^1).
14 eum diem.
17 tyrannis eum.
19 Pertoloralem.
ib. inperitibilis.
23 eumedinibus.
25 mede. Ex uleantique dilis.
27 quid sit.
ib. extra hedis.

P

292, 31 timidae.
36 quom clamor.
293, 3 XXVII.
9 in *om* P.
11 n. mutauissent P^3.
17 cohori ma.
18 n. P^3mg. (il faut lire prob. murus; les 2 dernières lettres sont liées; cf. H.)
38 nomo tx modo P^3 mg.
294, 22 n. hi sane P^3 mg.

G

292, 38 isti manet... hedis.
293, 4 euadat.
8 ne *om*.
10 propterualuisset.
11 sicinsium.
ib. uitauissent.
17 cohorima.
20 [euad. — lib. II] *om*.
27 nec.
28 cuius.
32 suorum *om*.
35 est celerum G^1.
38 non nomo.
ib. interusum.
44 requissent.
45 innotescentes.
50 exacuta.
294, 20 uocis G^1.
22 hirane.

B

292, 29 effecte.
31 timide.
32 agnota.
ib. acciuit.
33 ex orendo B^1, ex orando B^2.
34 rursum *om*.
37 conclauos isti.
293, 2 et 4 euadit.
6 ex quo.
8 uerebare non poteramus.
9 in *om*.
10 praeterualuisset.
11 ut magna.
17 senna.
ib. sic Insium.
20, 21 *om*.
293, 27 nec partem.
ib. cuius.
32 suorum *om*.
35 fugiis B^1, furiis B^2.
38 *n*. est.
ib. interclusum *om*.
ib. sed me... putabit.
44 quos i. requissent.
45 innotescentes.
49 capere B^1, captare B^2.
50 clari ex acuta.
294, 17 qui est.
18 adoliscens.
21 excere.
22 hira ne.
25 lib. III.

P

295, 8 inmercere tx Imperare imponere P^3 mg.
12 [si in me] *om* P.
15 exercens P^1 exercet P^2.
16 exquites P^1 equites P^2.
21 Equitem.
ib. equas P^1 corr. P^3.
37 ingenito P^1.
296, 3 in eunucho.
297, 1 clautra P^1.
10 pariens P^3mg.
22 uerbum P^1 uersum P^2.
38 preter ceteros nostra extulit (le *nunc* de Quich. vient d'une fausse lecture de nra).
298, 8 aufert.
14 ramisque.

G

295. 8 exercere imercere (*av. s. de r.*) uirg.
12 si in me *om.* imparictem.
15 impetrat G^1.
21 equites G^1 equitem G^2 equum.
37 fuisse fuisse ergo.
296, 6 experiar escribere.
12 quiantus.
16 ad.
24 et 26 exstit G^1 exit G^1.
39 inter *om.*
297, 1 floribus.
6 expedire.
19 mane.
22 et ferro.
34 fructus exeri.
38 hunc *om.*
298, 8 istahec G^1 istaec G^2.
10 uelit eue grandi.
14 inluuiem ramisque.

B

295, 7 meos.
8 exercere inercere uirg.
12 [si in me] *om.*
ib. impariaetem.
17 apellamus.
ib. lib. IIII B^1, VII B^2.
21 equitem.... equum.
37 ergo.
ib. ingento.
296, 4 experiri (— rire B^1) quam.
6 experiare scribere.
16 adetiam B^1, adhuc etiam B^2.
25 proibere.
30 an pereiciam.
296, 38 expediri liberari.
39 inter. *om.*
42 expedi resi (— se B^1).
297, 1 floribus.
6 in fore.
ib. expedire.
19 mane.
21 ergo.
33 aula.
298, 2 mirantur.
ib. efferent B^1, — rant B^2.
7 plocitis.
10 hic circo.
ib. uelite uegrandi.
14 ingluuiem.

P

298, 18 sepulcri.
299, 4 exponere est.
10 haud impere P^1 — impure P^3.
15 heautontim egone.
18 ornat.
33 aere explicans cauo P^1 expl. aere cauo P^2 aeris P^3.
300, 2 explicatque.
14 in filipp.
15 est in obl.
20 n. ergo quo P^2mg.
21 dictum exclusum.

G

297, 15 in uerre G^1 minuere G^2.
16, 17 *om.*
22 educare ducare.
28 mittere.
31 fluminis.
299, 2 tullius *om.*
3 genam.
4 est dep.
10 corintianus haud inpure dedi e.
13 esset *om.*
18 ornat ample.
24 orationem.
25 actione tam.
26 idem *om.*
300, 2 explicatque.
3 firma notio.
16 uenire *om.*
21 dictum.
22 iuuebat.
25 ibi erat.
35 sollicites (*av. s. de r.*) *mg.* ad equites G^3 (?).

B

298, 16, 17 *om.*
22 educere educare ducare.
28 mittere.
30 arcontheus.
31 fluminis.
299, 2 tul. *om.*
3 adgenam.
4 est dep.
10 corincianus aud impure dedi e exponandam B^1, — nendam B^2.
13 esset *om.*
299, 24 orationem.
ib. reipuplice.
26 idem *om.*
38 emitterestostendere.
300, 2 explicatque.
3 firma.
9 exuedere B^1, exuere *corr. ead. m.*
15 uenire *om.*
21 eiectum dictum.
25 Ibi erat.
32 sacietur.

P

301, 2 desenentute P^1.
15 n. exciderant animo excidere dis.
302, 5 exilit ad caena P^1 caelum P^3.
6 populi romani. P en toutes lettres, contre son habitude.
15 ostare P^1 ostentare P^3.
28 quicquid sit.
ib. ferre P^3mg.
ib. fortiter; uarro praelio.
29 posse seam amplius.
34 n. erix P^2mg.
303, 5 samothtratia.
7 matre P^1.
8 siliciensi.
13 n. prohibentur.
15 idigna P^1.
19 introuersus.
23 lib. I.

G

301. 2 exultatem.
302, 1 uirg. *om.*
4 georg. *om.*
5 exilit.
7 focomitione.
9 ima *om.*
13 e *om.*
34 acer rex.
303, 3 laoconta.
7 dione... ferebant.
8 siliciensi.
9 facultate.
ib. de oratione.
10 uerbum uerbum sic.
13 prohiberentur suis liberis cybum.
17 hic uita.
19 fecit G^1 fit G^2.
23 georg. *om.*
25 nobis G^1 nostris G^2.

B

301, 14 excl. reuocare. lucil.
20 quia accipit.
23 auristis.
30 filix.
302, 1 uirg. *om.*
4 uirg. lib. I.
5 exilit.
6 populi romani.
7 focomitione.
9 ima *om.*
13 quecelo.
19 famuli fegeus.
22 ferres deuiderat.
302, 28 fortiter. Uarro proelio caprino.
34 accererix.
303, 7 dione.
ib. ferebant.
8 siliciensi.
9 emitani homines facultate f. et de oratione lib. ē aut.
13 prohiberentur suis liberis cybum.
17 hic.
19 Introuersus.

P

303, 29 dilatari P^2mg.
33 afando constitutum P^2 mg.
35 et fata est.
304, 1 prolis.
5 asta P^1.
6 ortiri P^1 hortari P^3.
ib. aen lib. VIII sociosque.
9 praecipites.
17 n. proelia.
21 fedum execrandum.
33 n. nosti.
305, 2 sum avec signe de renvoi.
6 in *om* P.
8 actius.
29 meum laborem.
35 n. darecti ussese.
306, 2 oplereque adō.
9 n. artubus.
13 n. fidis P^2mg.
19 uirgo est.

G

303, 28 spem.
304, 6 uirg. aen.
35 nob. fretus *om.*
37 occatabat.
38 saeuius.
40 adfrenat G^1 atfrena G^2.
305, 6 in *om.*
10 forociorem.
13 fetiis.
23 n. infamem.
29 meum laborem.
33 qui intus opimus.
306, 13 sifemina sifortisi femina forti fisaequo G^1 si femina forti fidis equo G^2.
17 familiam tuam.
19 uirgo est... midium.

B

303, 27 reto.
28 spem.
32 exercere B^1, exerce *corr. ead. m.*
304, 1 iuribis.
6 aeneid. lib. IIII.
27 sed etiam metuo.
83 n̄ri.
35 nobilitate factione *om.*
36 filium ina ita.
305, 2 simillare B^1, simillire B^2.
305, 6 in *om.*
10 Ique.
13 quamius.
ib. fetiis.
19 nummis.
24 *n.* infamem. Cicero.
29 fama meum laborem.
33 opimus.
306, 2 oplereque.
3 si quęrat.
17 familiam tuam id est.
19 est uirgo midium.

P

306, 28 [Afranius-facessunt] *om*. P^1 supplet. P^3mg.
29 n. pontin.
307, 10 actius.
14 equiperare.
19 equus.
22 actius.
29 uirg. lib. II. celerique.
39 Idem in III.
308, 1 tendent P^1 tendunt P^2.
5 simus P^1.
11 n. cum sono exilire P^2 mg.
13 namquid istud.
22 adtondes P^1 — dens P^2.
24 aesato tx. aetate P^2mg.
27 imperat tx Impertit P^1 mg.

G

306, 31 justa.
33 nuos (*av. s. der.*) sab hoc.
38 dico facesstitem facessite hinc G^1 d. facess. h. G^2.
307, 8 m̄ *om*.
14 aequiperare.
20 curbam... album.
29 uirg. lib. II.
33 renisque nisi.
308, 10 fungens.
11 frigutare.
13 nam quid istud.
19 cum proclo.
ib. abra bellis G^1 abra labellis *corr. ead. man.*
20 cum uia ΟΚΟϹΙΟΥ̓ΜΗ.
24 aliam primo hortu.
ib. aefatos.
27 imperat.
29 prolata dicunt plantone.

B

306, 25 fontique cloantem.
27 haec effatus ibi.
31 iusta.
43 Oresten nuos.
34 ad aliquod uestrorum.
39 facessite hinc.
39-40 [facesse item] *om*.
307, 8 M *om*.
14 equiperare.
15 quod queboni.
26 citos.
27 theissa.
29 uirgl. lib. II.
33 nisi.
36 ipse quibus.
37 tolorabile numen.
308, 4 est flatus.
8 fricintem.
ib. obtruso.
10 fungens.
11 est *om*.
ib. cum sone subsilire.
13 frigutis.
ib. nam quid istud.
19 cum proclo. Abira bellis.
20 uia / ΟΚΟϹϢΥΜΗ.
24 aliam primoortu B^1, hortu *corr. ead. m.*
24 efato fingere.
27 imperat.
29 prolata dicunt plantone.

P

308, 35 omerum P^1 homerum P^3.
309, 1 mittit P^1 emittit P^3.
2 sibi ipse.
7 fingit.
10 oboedientia.
12 nendictum neque P^1 nec d. P^3.
34 tetrum.
35 esse P^3.
310, 1 lybido P^1 lubido P^3.
ib. impellere.
7 ad hoc.
ib. flaus P^1 fraus P^3.
15 para P^1.
21 lib. VIII.
33 ut flauus calor tx ut a fluis c. P^3mg.

G

308, 31 fungitur G^1 fingitur G^2.
ib tumido.
309, 1 dilubutum.
2 sibi ipse.
3 sit aliena lingua.
ib. et uocem.
7 mandacem... fingit.
9 liberatio et... qui primus.
10 oboedientia.
12 nec tictum G^1 n. dictum G^2.
16 non uide.
310, 1 ad *om.* suspiciendum.
ib. uoluntatis inpellere.
16 obsida G^1 obsidat G^2.
20 purgationes.
26-28 *om.*
33 ut flauus.

B

308, 31 tumido.
33 puerili.
309, 2 ipse fingit.
3 sit aliena linga ē
ib. et uocem.
7 fingit.
10 uentrio oboedientia.
12 in poematibus.
13 feminippo hyrundines ingulinis obtuliti B^1, obliti *corr. ead. m.*
16 non uide.
ib. hoc *om.*
27 histerrefertae.
309, 30 ut artis.
33 tretrum.
310, 1 libido uoluntatis inpellere.
7 ad hoc.
13 setustissimus.
15 pano.
16 obsidat.
19 fudutia qua.
20 purgationes.
25 III *om.*
25 uinculis.
[27-29] *om.*
33 ut flauus calor

P

311, 3 frigiore.
7 uenatum P^1.
16 caueo P^1 caueto P^3.
312, 4 factalis P^1.
6 gotis eaton P^1.
ib. uideas.
14 anteponebatur.
15 ad fetam P^3 mg.
17 Insigne magistratuum P^2 mg.
27 dere P^1.
45 n. fundebat lacrimans fundebant (— bat P^1).
313, 2 ne ille castor (castror P^1).
7 dimitere P^1.
12 filium P^1.
16 filii mores liniamentum tx filum ores lin̄ P^3 mg.
18 n... (*bis*) P^3 mg.

G

311, 12 mouens.
16 caueo.
17 tui nominum.
18 triumphus.
20 aut.
26 et *om.*
29 alienum est tum G^1 alienum mestum G^2.
32 iapyx.
312, 14 anteponebatur.
15 ad fertam ammicae.
35 fusis si sine.
43 dicere *om.*
45 fundebant l. fundebat.
313, 2 fenerato.
16 filii mores liniamentum.

B

311, 10 uomuens.
17 tui nominum.
18 triumphis.
20 haud.
26 et *om.*
30 alienum est tum.
ib. ordeo.
32 lympha.
ib. Iapyx.
37 insedat.
ib. misere.
312, 6 uarro auton.
ib. non uideas unum et p.
7 ardifaeta lempades.
13 mulctraria.
312, 14 lib. III.
ib. mensa anteponebatur.
ib. adsertam ammicae.
23 capit.
28 aend. lib. V.
33 humi.
38 lib. XV.
43 dicere *om.*
45 fundebat lacrimans fundebant.
313, 12 ducte.
16 fili mores liniamentum.
17 ducte.
18 dici uol. quod uirg. inf.

P

313, 19 lib. XXVIIII.
22 fidelis P^1.
26 etibiae P^1.
33 uitalam P^1.
37 graues P^1.
314, 3 n. fec. frugif. cons.
6 grauis.
14 absentium.
20 conurias tx conuiuas P^2 mg.
21 procilio *avec s. de renv.*
24 n. gnatu laerat ait ha //// cenase.
34 ubi avec s. de r.

G

313, 19 ducte filium.
20 quiete poscente.
25 et plerumque.
31 in aulularíam uisi.
ib. fidelium.
314, 3 graue fec. frugif. consuet. ponderosum.
11 ultam.
14 castoreum.
20 conurias.
21 procilio.
22 emortuas.
ib. occepit.
24 ad infando.
ib. lerat ait hacenase exule.
26 namque is.
ib. uitiis.
28 esse.
29 qui *om.*
32 religione.
34 utque... paonum.

B

313, 20 Qui eteposcente.
ib. p̄bent.
22 ut *om.*
24 uestaremo. plerumque.
28 cythara.
29 significationem.
31 in aulularia. Uisi.
ib. plenum f. t. fidelium.
314, 2 superent.
3 Gr. fecundum. frugiferum consuetudine ponderosum.
5 iuuant.
12 de off. *om.*
14 absinthium.
ib. graue.
314, 14 castoreum.
15, 16 *om.*
18 psaltatria B^1 psaltria B^2.
19 obsoni conu / rias.
22 emortuas.
23 actius deifebo.
24 Ad infando homine.
ib. laerata Ithacenase exule.
25 amiquos unquam.
26 neque eis praeter solita uitiis.
28 esse.
29 qui *om.*
34 ubi graues.
ib. utque aluntur paonum.

P

315, 8 imperi.
11 atque avec s. de r.
ib. Orestes.
ib. n. cid sistit P^1.
19 meti //// tur.
ib. Actus.
22 inycte gressia av. s. de r.
34 graum um fore.
36 super P^1.
316, 5 errat avec s. de r.
ib. sime deploidi.
17 ipsa.
7 uno *om.* P^1.
20 pendentes P^1.
34 nectum P^1 nec tecum P^2.

G

315, 3 in *om.* adol. *om.*
8 humum et graue.
ib. imperium.
9 accius *om.*
11 orestes.
12 georg. lib. XII.
19 metitur.
21 perperisti.
22 inyct.
24 haud.
34 grauum.
35 adducat.
316, 2 thensum.
5 n. sime deploida recta.
6 pedio *om.*
7 n. saepe haec.
11 a *om.*
14 suspendant G^1 suspendat G^2.
16 cum.
27 decus gessimus.

B

315, 2 in eos facilius morbos incidunt (adol. *om.*)
6 grauis.
8 humum et graue.
ib. imperium.
9 accius *om.*
11 orestes.
12 Uirg. aened lib. XII.
17 sata uia grauior atque.
19 metitur.
20 achamante.
21 beneficiis g. h. p. et graue.
22 in yctegressia.
23 gratum et utile est.
315, 29 thucytide.
34 gratum forte.
36 dic. etiam.
316, 2 Unde et thensum.
5 Errat anus sime deploide recta.
6 idem me nunc res reprimit sae/pe haec eadem.
10 grassatur.
14 suspendat.
16 cum reg. dionesius.
17 lib. IIII.
30 loetumque.
35 magnimum.
37 uirg. lib. georg. II.

P

317, 7 fortibus P^1.
ib.? P^1 gesut P^2.
9 videas gestire.
20 n. constat P^2mg.
22 det.
318, 3 hominis P^1.
6 n. filoctate.
12 quia P^1.
15 n. κακος λιαιμον.
ib. formidat P^1.
19 lucius.
26 epicororum.
319, 1 redent P^1.
2 n. hiantes uideor hiantes.
7 dictum P^4.
11 georg. *om.* P^1.
13 exaurire P^1.
15 uiuat (*avec s. de r.*) leuat P^2 mg.
ib. n. fontis (*av. s. de r.*)

G

317, 7 et fontibus.
9 in cassum uideas.
13 quaerere.
22 n. det.
318, 7 turbae.
29 habere (*av. s. de r.*)
319, 1 n. euident et.
2 uideor hidentes non audeo.
15 tuuat G^1 iuuat G^2.
ib. et cedere.

B

317, 10 incassum uideas g. l.
16 herbam.
22 h. det.
24 et melior.
28 ut *om.*
33 lib. VIIII.
36 omnēmapuliam.
39 in *om.*
ib. memorentur.
318, 6 filoctaeta te ubi habet turbae agone.
9 patria boiam.
318, 11 laborare.
14 feminippu.
15 κακοσαιαι inon.
16 ullila.
25 latino sermone.
26 uiri *om.*
33 patrum et.
319, 2 hiantes uideor. hidentes (id. B^1) non audeo.
5 et admirabile.
8 VIIII.
15 iuuat i. et cedere.

P

319,17 n. XX P^1.
18 et fonti agesta.
21 hauriret.
23 ipiger P^1.
25 defetigare.
38 ad caesearem P^1.
320, 4 firgidus.
sollomne P^1, sollemne P^2.
11 uirg. georg.
16 sollomne P^1.
17 n. amphyt.
19 maiorem filium.
24 hosta P^1.
321, 8 retardat (*av. s. de r.*)
9 n. Inuitari est delectari.
12 n. horanam P^1.
14 n. filiopatreo P^1 (*av. s. de r.*)
15 uenerit P^1.
ib. hecle.
17 inutamenta.
26 uir plusculum hic sese.

G

319, 27 pulsant.
31 haec *om.*
22 hauri et G^1 hauriet et *corr. ead. man.*
320, 1 summo honore.
7 oculis *om.*
8 delectatione.
11 georg.
18 honos.
19 et quide.
27 ipsos praecipue.
29 afacie.
321. 2 adnobiscum G^1 a nob. G^2.
9 inuitari est.
10 curaque.

B

319, 18 animos.
31 haec *om.*
32 subblandis.
320, 1 summo honore.
5 et aened. lib. I.
8 [hon. — delect.] *om.*
11 aened. lib. VIII.
14 honorem.
19 et quidem maiorem filium.
20 habere.
25 acris.
27 ipsos praecipue.
320, 33 XXVIII.
36 inuitat.
ib. significationem.
37 sagittam.
38 inuitat.
321, 2 a nobiscum.
4 siet.
9 Inuitare est delectare.
14 filio patro.
20 saese.
25 ideum.
26 uiri.
26 [hic — prandio] *om.*

P

321, 28 cum senbi (ibi P^2) uino ciboque.
29 inuitat rent P^1.
32 n. iuitari P^1.
36 populi romani.
322, 7 ac publius.
8 juxta me cum rem tenes.
9 Insoles P^1.
12 n. uideantur P^1.
uideatur P^3.
ib. aut insolens aut.
16 n. adtemptat.
18 oscirier P^1.
25 opsitinatus.
27 aspernabantur P^1.
29 istitus P^1.
323, 3 non (*av. s. de r.*)

G

321, 28 uino ciboque.
30 cito bene enim.
322, 1 facere.
6 uersa commotus.
6 n. ac *om.*
ib. iuxta *om.*
8 iuxta mecum reum tenes.
12 uidetur G^1 uideatur G^2 aut ins.
18 occepi (et *om.*)
19 insolentiam.
26 insolentia.
32 ingenio G^1 ingenium G^2.
323, 1 regari.
2 locos.
6 hinc locus.

B

321, 28 desaruerant.
ib. uino cyboque.
29 laeti *om.*
30 cito bene enim.
34 proxime.
36 *n.* est *om.*
ib. coniuncti.
322, 1 facere.
ib. ancilas.
5 potes.
ib. uersa commotus saepe.
6 [atque et iuxta] *om.*
8 metum rem.
11 nec certe.
ib. ne utra.
ib. seminis uideatur.
12 [rursum non solens] *om. spatio relicto.*
322, 13 in *om.*
18 et *om.*
19 quod mihi.
23 fastidia.
25 effletu tenebris.
26 insolentia.
28 in oratione.
29 disputatione.
ib. quaesi (*pro* quae quasi).
33 [et sua-natura] *om. spatio relicto.*
323, 1 custodias *om.*
2 agitatis.
ib. frondiferos locos.
3 arbusta.
ib. non obsitu.
6 hinc.
7 quisque color.

P

323, 11 n. inmanitate habet.
12 inmne.
16 filolocteca P^1, filocteca P^2.
17 n. minore P^2. gretiam.
21 n. scele P^1.
24 lerneam.
26 est rursum.
29 aen *om.* P.
31 inuadare.
324, 1 inuidam.
12 n. matribus.
18 n. ordinem (*av. s. de r.*)
20 Inbure P^1.
22 praceptis P^1.
23 de ducimus P^1.

G

323, 9 templi.
12 et *om.*
18 quid perieta.
20 idem *om.*
25 quod uestiae.
26 i. est rursum.
28 ipsius.
29 aen. *om.*
324, 5 uiueres G^1 iubere G^3 salutem est.
12 patribus G^1 mat. G^2.
14 inpura modum.
15 inpurum (— rus G^1) inprobum.
ib. sed uentuiti.
18 mei lici atque ordinem.
20 inefoebo.
21 oportere.
23 morisque.
25 deaffecta G^1 dea facta G^2.
30 in dotis.
31 accidit.

B

323, 10 fodum.
11 Inma / manitate.
12 et *om.*
13 uictum.
17 frigiam mitti more ex sesam inmani greciam.
18 quid petrieta.
20 idem *om.*
24 hidram lerneam.
25 quobbestiae B^1, quodbestiae *corr. ead. m.*
324, 3 nidum.
5 soluere iubere.
7 chremetem.
14 inpuram modum.
15 impurum improbum.
ib. sed uentiuti.
18 me / iliciatque ordinem.
20 initiarre.
ib. inefoebo.
21 oportere.
28 imbuta et ero cruciatus sciens.
31 accidit.

P

325, 9 habitato uis.
10 iret P^1.
ib. nec sciebant P^1.
11 mannerent.
14 Ignoscite est.
25 em (*av. s. de r.*)
26 parmeno.
326, 4 indulgisisse P^1.
17 de offiis.
21 inaenes P^1.
22 Inaene.
24 lib. IIII.
27 miscent (*s. de r.*)
33 his P^1.
36 ageribus P^1.

G

325, 2 notom in casione.
9 propius.
10 et tunc.
ib. nesciebat.
14 ignoscite est.
20 est amare G^1 est a me G^2.
ib. ignosciedomum.
25 emtutibi (am. G^1 ?).
26 parmeno.
33 acceptis G^1 accepit G^3.
35 demedionem G^1 deditionem G^3.
326, 3 stantibus.
4 indulsit euacat G^1 indulsisse uacat G^3.
8 gratera semos G^1 crateras aenos G^3.
11 sint tumulis acliue G^1 sin tumuli adcliue solum G^2.
18 qui *om.*
23 adte G^1 ante G^3.
41 nec lectus.

B

325, 1 regrediendum.
2 notonicasione.
3 hostium.
7 decimum *om.*
9 quam propius.
10 hist. hem.
ib. et tunc quo.
ib. nesciebat.
14 est ueniam.
17 ΠΦΕΟΝΟΥ.
20 ignosce.
26 parmeno.
325, 20 VII *om. spat. rel.*
33 accepit.
326, 4 hactenus.
9 maius augere.
11 tumuli adcliue.
18 qui *om.*
19 IIII.
32 stra iacent.
33 patres hi.
35 et 38 IIII.
42 percipere.

P

327, 6 n. inpr.
30 n. lacere est dimittere.
37 adfret P^1.
328, 6 jactanaor.
12 lib. III.
27 lib. III.
31 tuque mearum.
329, 11 conlocabat.
18 flacem P^1.
27 seudomenus P^1.

G

327, 6 inprudentissimum.
12 expletet G^1 explet G^2.
17 formonsi.
25 salute.
29 si quos tu in eis actis opus est G^1, si quost uineis actis opust G^3.
30 iacere est dimittere.
ib. georg. *om.*; lib. VII.
328, 21 populumque.
27 deserto G^1 dissertor G^3.
31 earum G^1 mearum G^2.
329. 9 indie G^1 intenti G^3mg.
19 increpat et *om.* G^1 *spl.* G^3mg.
ib. incutuare G^1 incusare G^3.

B

327, 4 minime probum Tusculanarum epistola.
6 inprudentissimum.
22 scifum.
23 et 25 iacet.
25 certam *om.*
28 XXVII.
29 in quostu in eis actis opus.
30 iacere est.
35 pelagi sternere.
37 adferri.
328, 9 patro.
10 XVII.
11 id atque adseret.
12 lib. III.
348. 13 uolutam.
19 lib. V.
27 lib. III.
31 mearum.
32 superponere.
38 *om.*
329, 1 *om.*
3 innectare inligare.
4 stupea.
7 diligenter solliciteque.
17 lib. VII *om. spat. rel.*
19 Increpat et *om.*
ib. paria sunt *om. spat. rel.*
ib. incuruare.
35 magna.

P

330, 2 Imittere.
22 tollus.
331, 13 teuorum.
17 inpudiuit P^1.
20 honobis P^1.
23 sumunt.
26 amnis P^1
27 psalteria P^1.
28 farticula.
34 in buculis P^1.
332, 8 exterma P^1.
12 et georgi lib. I.
16 legem P^1.
17 n. uercula (*av. s. de r.*)
22 eripiri.
31 esse tibi.
33 natura esse intellegere.
37 sublegiter actus P^1 acitus P^2.

G

330, 11 et utile.
16 cantus totidum.
18 et egressus.
23 ipsium.
24 ab isdemque.
331, 1 interpellam ut.
10 insignam.
11 parasti.
16 in me.
ib. eam.
28 farticula.
34 in buc.
332, 2 et *om.*
10 lib. V *om.*
16 parmenon est.
22 eripi.
31 et iubendum esse.
33 esse intellegere.
45 sermone aius.

B

330, 1 in eam pansam.
5 inluuies.
7 giges.
9 Ighymnis.
ib. tu *om.*
11 et utile.
16 cantus totidum.
24 ab hisdem / quaeque.
28 consumare.
31 lib. XXIII.
331, 1 quod.
ib. me *om.*
4 XXVIII.
11 parasti aut diuicias aut.
331, 13 nati teucrum.
16 in me.
24 in *om.*
28 farticula.
31 Item.
32 figitiuum.
35 ac simul.
332, 16 parmenon est.
14 humida *om.*
17 uercula.
33 intellegere.
37 uel quae.
40 hinc.
[41-45] *om.*

P

333, 3 potuus P^1.
8 aduersus.
9 uirgilius us georg.
15 in *om.* P.
18 is *om.* P.
37 n. defluxere P^1.
38 linquintur (*av. s. de r.*)
41 linquintur.
43 menecmis.
334, 4 n. nisi (*s. de r.*)
8 cum illos solim (*s. de r.*) ex uol.
12 ne tum meo P^1 eo P^2.
14 nemoris P^1.
29 uirro.
30 ita est.
31 scritorum P^1.
32 n. factus conliquisset d et.

G

333, 23 dispoliasti.
27 inpuritates *om.*
31 liquimus.
37 linquere defluxere.
38 licuntur r. amnis.
41 licuntur.
334, 1 adteront.
4 nec cum G^1 ne cum G^2.
9 cum illos solim ex uol.
12 cum meo.
14 limassit.
19 uocasset liquida.
26 liquidiusculusque.
30 cum haberet in histaui cunea.
ib. ita est ictus uista.
32 conliquissedet.
37 soli.
ib. cui.

B

333, 3 omnem.
7 posset.
11 et lustra.
15 in *om.*
18 corruptale.
23 quibus rem despoliasti.
27 impuritates *om.*
36 in terra pila.
37 liquere.
ib. linquuntur B^1, liq. B^2.
40 nam quae.
41 liquuntur.
44 limaterunt.
334, 1 consummant.
3 *n.* salio.
333, 4 ne / cum.
8 *n.* cum illosolim ex.
10 cum meo.
ib. limasses.
19 uocasset liquida.
26 liquiusculusque.
29 lucilis scipio.
ib. factum cum h. in hista.
30 ita est ictus iusta esset.
31 conliquisset.
32 conliquisse det in f. esse in futurum.
37 soli aestu calor cuiliquesceret.

P

335, 1 n. sibi dae.
13 sollemnia.
16 piatus.
18 conl.
25 nereissimum.
33 plau pseudulo.
37 opida lustra (— ns P^1) reperspicere.
336, 1 etototum P^1.
6 lib. VI.
10 n. bibilis P^1.
11 sed etiam.
32 n. nipt.
36 n. ferreo.

G

335, 1 tum subidaeloidelore·
3 aenas.
4 liquerit.
22 cumire.
25 nereissimum.
32 foeb //// G^1 foebea G^2.
35 comedant.
38 perspicere
39 ille oculosque.
336, 4 locustandi.
5 spatio.
9 uolucri / suent utillos.
12 ingressu.
13 mei mise saepe.
17 primus.
18 eligere.
33 illos uate.
35 lacu.

B

335, 1 tum subideloidœlore hoc.
2 punici.
ib. II *om.*
3 percontat aeneas.
4 urbem troiam liquerit.
6 crura.
7 signif. *om.*
21 graianas.
ib. lustra est.
26 laciuium nereissimum.
27 nauem B^1, classem *corr. ead. m.*
29 in catilena lib. I.
32 phoebea.
335, 33 lustrari.
35 comedant.
37 ille oculosque.
336, 5 spacio audito.
8 uergula.
9 uent ut illos.
11 sed etiam.
12 ingressu. neuius.
13 misae saepe.
16 atque arta arta leuari uincula ubet primus.
28 uergula.
31 poplite.
32 niptegresia.
ib. illo suate.

P

337, 6 amitias P^1.
7 castorem P^1.
27 redii.
29 quaeucumque P^1.
ib. uictum (*s. de r.*)
33 ut taceret.
338, 7 lenta.
9 tullissent.
10 uirg. *om.* P.
12 manus P^1 magnus P^2.
ib. troico (*s. de r.*).
27 arato P^1.
339, 2 n. autum P^1.
21 proxitatem P^1.
26 adlatatum P^4.

G

337, 5 ingenis.
10 etaeneasembolum.
20 elegans.
29 uictim.
30 elegantem.
ib. instituisset.
338, 3 tutytere.
9 tulissent m tulit (tullit G^1).
12 troico fuit.
14 menecminis.
18 uirg. *om.*
25 dat.
27 suscisus.
31 moles.
339, 11 de praet. *om.*
15 cui derim in uita meae epitagma appelli.
27 longe et a G^1 ut a G^3.
ib. ab esses.

B

337, 2 omnemque leuandum prodimus.
7 absinthium.
8 leueque.
10 et aeneas embolum.
ib. unctum (*sine* tunc).
15 IIII.
19 suci sibi.
27 ipsius.
29 dubito quidcumque.
ib. uictimelegantem.
30 instituisset.
34 ut sitis.
338, 1 quasi *om.*
9 tulisset m̄ tulit.
338, 3 tityre.
12 pacemmagnustroico.
21 dearatore.
25 dat.
27 succissus.
29 X.
31 mollis.
ib. languent yacinti.
339, 1 longus B^1, longo *corr. ead. m.*
6 testatur.
11 de praetura *om.*
20 quidem mea.
26 ut a pulchris abesses sensisti.

P

339, 30 et supra modum profufusio.
32 uenere P^1 uenire P^2 uiuere P^3.
340, P omet tout ce qui n'est pas donné par Q. 34 n.
13 luxos.
ib. uimeine P^1.
19 xononis P^1.
20 homines P^1.
22 hiunc.
25 monumentumta P^1.
30 sicuti consuetudine.
34 n. mysam.
36 latum P^1.
341, 2 plentu.

G

339, 30 supra modum.
32 laxumia G^1 luxuria G^3.
340, 1 m. tull. de oratore (*rel. ut P*).
3 ac si.
9 aures.
14 ceruice.
19 xoenonis.
22 hunc alta teatri.
27 abeo.
30 sicuti consuetudine.
34 mysia.
341, 2 lentum distentum.
9 lassaue.... dimisere.
11 significationes manifeste est G^1 in significatione manifesta est G^3.
13 quon G^1 quondam G^3.
18 aut G^1 haud G^3.
20 fonti loco.
24 copios.
26 pater honestorem.

B

339, 30 supra modum.
31 quam sit turpe.
34 n. depascenda (*nihil om.* B).
340, 5 segetes.
7 habenas.
10 inmissus habenis.
17 ut *om.*
ib. aut fundendi.
19 Xoenonis.
22 hic alta teatri.
27 abeo.
30 sicuti consuetudine.
31 I *om.*
34 moesia.
340, 36 georg. *om.*
ib. pinguem.
39 laetumque iuuentae.
341. 2 lentum distentum.
5 fatigatum / gatum.
9 lassaue.... dimisere.
11 VI.
16 eurysiace.
20 *n.* fonti.
23 quieut B^1, quiaut *corr. ead. m.*
ib. copios.
25 didascalico lib. I.
26 pater honesto rem.

P

341, 36 [puer — macte uirt.] *om.* P.
342, 11 mactant (*av. s. de r.*)
16 actius.
21 mactissint.
23 commodum (*av. s. de r.*)
ib. in Bac.
38 n. esse tu esse.
343, 3 libidinis.
8 mitte P^1.
ib. dolusum P^1.
11 n. au aud. P^1.

G

341, 28 olim locumque.
29 lib. V.
30 et magnibus cliuis.
38 optolempota ut.
39 his armis macte uirtutem.
342, 6 molo G^1 modo G^2.
8 adego.
9 mactauo (exi o *om.*)
11 dodate.
25 quibus ignes in.
ib. ubile est.
31 incubio.
36 sibi summa amicam.
38 statu esse optime.
343, 3 ambis *om.*
ib. sallustius ambust (*av. s. de r.*)
9 aut eo pompo (pampo G^1).
ib. aut eo foro.
11 audientiam dissertis sermonibus coacta et mitis G^1. a. diserti senis compta et mitis G^3.

B

341, 28 locumque.
29 V.
30 nigras.
33 caelendis.
34 priuatum.
37 opolemptata.
39 *n.* uirtutem.
41 simulque hic.
342, 6 modo.
8 adego.
9 exuo *om.*
11 dodate.
21 mactis sint.
22 pausillum.
23 modicum *om.*
ib. uoluerunt.
ib. in bacch.
25 ignes in animo utile est.
ib. uerrilitate.
31 incubio.
38 statues seoptime.
40 inmaneum ac.
342, 2 tithonon epitepωCpici modice Sallustius ambustin.
3 nodicus libidinis.
8 mitte.
10 eoforo.
11 n. audientiam dissertis serm. coacta et mitis.

P

343, 13 n. mitissime quidem.
17 misereo P^1.
28 mater.
344, 10 hare P^1.
15 mere P^1.
16 esocrates P^1 cuus.
21 si quid de te.
ib. meruit P^1.
35 publica P^1 piublica P^2.
36 qui in.
345, 29 n. malidici.

G

343, 13 mitissime quidem.
15 bona.
20 hic me.
24 molitiem paxo faciant G^1 mitem faxo f. G^2.
28 menecmista forma.
30 potest.
344, 4 nec isse.
14 quotibi.
21 si (sibi G^1) quid dete.
22 tull. *om.*
29 haberaterras meretersa ex aetate.
32 incerrat tam plures miles hiberna.
36 qui in excitu.
ib. aequo.
345, 3 n. mercennarii.
4 ordine ratis est.
8 primum *om.*
13 cuipiam derit.

B

343, 19 mitescere.
21 hic me.
22 aliamitigauerit.
24 Immo illi molitem paxo fustibus (fast. B^1).
28 etiam ueteres.
30 ita *om.*
31 potest. *En mg. X^e ou XIe s* : internosse infinem unius partis.
344, 5 qui simulas.
14 quod tibi.
ib. uino *om.*

344. 16 esocrates.
20 bene *om.*
22 quem peristi ita.
26 merui quoque saepe.
29 dum miles haberet terras ac meret tersa ex aetate quasi agnos.
32 annos incerratam plures.
36 qui excitu.
345, 3 mercennarii.
4 in ordine est ratis est.
8 primum *om.*
12 uel caet. anim.

P

346, 1 n. est iter in.
15 mereor P^1 meror P^2.
18 extruere.
ib. a molibus (*s. der. sur* a).
22 sonitridor P^1.
24 destrue.
26 n. et in aera.
29 n. Moles.
36 oportunum.
347. 13 de senectutute.
ib. n. absterserit.
14 setiam P^1.
22 seoporum P^1.
ib. laborum P^1 laborem P^2.
24 dilectari.

G

345, 16 beneficii sit.
19 felices.
26 Minutum obscuros scrupulum.
28 mali munuti.
346. 1 in siluis.
7 idem quaeres.
11 decem.
ib. impetum.
13 morari *om.*
26 det onsoribus.
ib. aera.
347, 3 moetenas aut.
8 dimittere G^1 dem. G^3.
12 terrenos.
13 absterris G^1 absterserit G^3.
14 undam G^1 iucundam G^3.
17 tradunt.
18 at (ad G^1) hannib.
22 laborem.

B

345, 14 derit.
15 producti.
ib. prima *om.*
16 beneficii sit.
21 inficere.
23 ΠΕΡΙΕξαΓΩΤ et quaerit.
26 minutum obscurum scopulum.
29 lucifugmalidici.
31 est consuetudine maliuolum.
346, 1 iter in siluis.
6 ueniendi.
7 Itemque.
11 nisi decem atque impetum ciuitatis.
346, 13 morari *om.*
18 a mobilibus.
22 *n.* terrae.
26 cassuis hemina.
27 demoliunt.
28 officere.
39 mollia sima.
347, 3tu.
ib. haud.
4 ferendum.
17 traducunt.
ib. atleuaquammons.
18 at han.
22 operumlaborem.
24 accedendi.

P

347, 27 n. uenerari (*av. s. der.*)
32 dicunt (*av. s. der.*)
33 n. i sorte P^1.
37 termit P^1.
348, 2 digiti.
2 semianimis.
4 liguis P^1.
17 in uerem P^1.
21 n. maestum.
22 illis.
ib. mit //// temisi(1) senna.
24 libidinem.
ib. n. obstistisse P^1.
32 ius //// ransdum P^1 iurans dum P^2.
41 n. dein tertius.
349, 18 multus P^1.
20 inperterritus P.
22 qui dicia P^1.

(1) La 2e m est exponctuée.

G

347, 25 miseratus G^1 miratus G^2.
27 munere G^1 uenerari G^3.
29 custos (cistos G^1) admirantur (illum *om.*)
30 quo optant.
32 micis.
ib. sorte.
348, 2 digiti.
6 muco.
11 ut uirg.
24 libidinem obstitisse.
38 exusta.
30 metuere libenter.
41 dein tertius ipsis.
349, 3 maturare institit.
ib. quam *om.*
4 lib. VI.
5 nullum uide.
6 uigilare.
9 aetatis.
13 acaenam.

B

347, 25 se quis.
ib. palmae.
27 mirari munere uirg. georg. lib. VII.
29 custos miratur et oms quooptant.
32 micis. et eo quas ipsos quasi sorte.
34 utrium ergo
35 mouere.
348, 2 digiti.
11 ut uirg.
17 pecuria.
348, 19 haedos.
23 mussa fide.
24 obstitisse.
31 facit.
41 dein tertius.
349, 5 uide.
6 uigilare.
ib. meo.
9 aetatis.
10 mite.
13 muscati ad caenam.
16 malasuada.
21 opperiens.

P

349, 23 n. gursilium P^1.
33 uirg. lib. I, *om.* P.
350, 6 immudum P^1.
11 inominias P^1.
16 plenus P^1.
18 n. magnus P^1.
29 complexe.
36 uenterem P^1.
351, 1 uirg. lib. XXIII, mihi.
2 publices (*sans rature*).
4 n. ceteris isas P^1.
9 est *om.* P^1.
11 haedredes P^1.
15 terentiut.
16 so ex loco P^1.
20 m̄ tullicilius P^1 corr. P^2.
24 n. περιπεσων.

G

349, 24 maneret inminere.
26 teturtenefas tetri manebit G^1 te turne te nefas triste man. G^3.
28 me alium f.
32 decet.
350, 24 mens *om.*
27 primus.
35 iniectum.
351, 1 uirg (*av. s. de r.*) lib. XXIII.
5 ceteri sissa mittis (mittit G^1).
ib. satrafa acutia.
11 adqui.
14 metum.
23 quam.
25 reluces.
26 agro referam (me *om.*)
32 nobis.

B

349, 23 Gursilum.
26 te turne nefas.
32 decet.
36 aliquando.
350, 3 informe *om.*
4 IIII.
7 aspice iste.
9 pharetram.
ib. lincis.
13 maculas notasque.
14 in uerr. *et* II *om.*
24 mens *om.*
26 primus.
31 expromere.
350, [32-35] *om.*
37 ex ma molito.
351, 1 XXII.
4 ceterisis mit / tis mutes aliquo tecum satrafa acutia.
13 est *om.*
19 Sallustius. lucius catilina.
24 ΠΕΡΙΝΕCΩC.
25 ac nobilis omnibus reluces.
26 diomede agroreferam.

P

352, 1 ellesponto.
ib. lamsacum.
7 n. telefona is.
9 nobilitas P^1.
24 cum ac P^1.
ib. n. neque sat.
34 precabatur P.
ib. etiam pontificis.
30 n. fuit.
353, 2 lib. II.
10 sacxum P^1.
12 summi nityre.
15 russum P^1.
17 actrepidante.
19 presit P^1.
22 homo P^1 humo P^2.

G

352, 4 unde ut notifacerent.
7 telefona is (his G^1) denum.
11 hic in eis est.
ib. nobilita.
12 numero.
16 significatio (cito *om.*)
19 istue.
24 uidebat.
25 petas (pietas G^1) atus.
28 enepti.
30 inminentem fuit.
32 numerias praemoniebant.
34 indigetare G^1 indig. G^2 *et mg.*
353, 6 pt ualido (*i. e.* post).
8 sisyfus.
10 ilum (illum G^1).
12 summinitire.
13 lib. VI.
16 agrestia actrepidante.
29 caueris.

B

352, 1 iamsacus id in.
4 notifacerent.
7 telefona. is denum miser est c. n. m. nobilitat.
11 hic in eis est.
12 numero ordine.
16 numerus significatio.
ib. eonomao.
19 neistuae / numerum.
21 facto.
24 neque sat.
ib. uidebat.
25 petasatus.
28 enepti.
352, 30 inminentem.
34 indigetare etiam pontificis.
353, 1 [uirg. in buc.] *om.*
4 habet *om.*
6 praeualido.
8 lib. II.
12 summis nitire.
13 uirg. lib. VI.
14 uide.
17 agrestia ac trepidante.
21 fert urbis ulces.
28 III.

P

353, 31 natare iterum.
33 iugurcae.
34 n. iugurte filia bocco.
37 id iugurta P^1 idem iug. P^2.
354, 12 cui nomina.
22 nominea P^1.
24 n. terga noctae.
ib. cerulae P^1.
25 numdum P^1.
29 iacebit P^1.
355, 8 faoras P^1.
15 n. insiclam (*av. s. de r.*)
17 cessio P^1.
ib. conloquium.

G

353, 31 natare.
34 fia baccho G^1 filia boccho G^2.
ib. uerum ea n. quae etiam timdos fortis G^1. u. ea n. quae; necessitudo. necessitas. sall. in catil praeterea necessitudo etiam timidos fortis G^3 (*supra lin. et mg.*)
354, 12 cui nomina mille (ille G^1 *corr. ead. m.*)
14 et ut.
ib. abire referens G^1 aui ref. G^3.
15 primos G^1 priamus G^3.
22 continuoque.
28 sepultum.
355, 5 quo.
7 erga.
15 clam egem.
ib. ab regna.

B

353, 30 conspexeris.
31 natare iterum... III.
354, 7 C *om.*
ib. interrog.
12 cui.
14 et ut.
20 omnes *om.*
22 continuoque.
25 dicitur *om.*
28 sepultum.
32 in *om.*
355, 1 amfitreo.
355, 5 quo etiam melioribus.
6 *om.*
8 p̄ssit.
9 XII *om. rel. spat.*
14 n. Idem. pereos etnisi clam regem auf. ab regna occupabo puerum.
16 trasileo. necesso.
17 ferre.
19 *n.* haectore.
ib. inducit inducit in foras.

P

355. 36 n. in sola P^2mg.
356, 5 n. m̄ tullius filius filippicarum lib. XIII agriculani.
6 n. angeli (*av. s. de r.*)
9 ponius P^1.
14 syngrafas facerat.
17 plantio.
21 n. utteremur P^1.
30 openione P^1.
33 n. ne.
34 obscenaitas.
357, 16 oro P^1.

G

355, 19 haectorei summa.
25 n. comedisset non nugas s.
31 delendo.
36 in scola.
356, 4 aen.
5 agriculani.
7 est conl.
11 illico.
18 mebi matram.
19 confirmam G^1 — mant G^3.
20 stirpe medo cabant.
26 unicam.
ib. [opim. — lib. II] *om.*
357, 1 reiurant G^1 redurant G^3.
5 famen G^1 famem G^3.
10 astia / nactet hunc aicaispinem regionum ab dom uictonem arcere tu obsceno homine.

B

355, 22 loeto.
25 Comme le *texte* de Quich.
26 in eumenidibus.
35 esse.
36 in scola curarer dyonisia.
356, 2 optimas.
4 aen̄.... sepulchro.
5 agricolam B^1 — culam B^2.
7 ē conlocare.
ib. in ep.
17 de planatio.
18 me in matram ag. clamitantes.
19 confirmant (*la barre du* t *est oubliée.*
356, 20 ut *om.*
21 stirpe modo cabant.
ib. uteremur.
23 hoc B^1, hic B^2.
26 unicam.
ib. [op. tuam — lib II.] *om.*
29 opione.
31 lib. II.
357, 1 reiurant.
2 lib. II.
8 uolucres *om.*
9 astianactet.
11 dom uictonem arcere tu.

P

357, 18 n. uertat uertat uerba.
23 n. fallas P^1.
ib. inobitum.
36 tu *om.* P^1.
358, 3 quaerat P^1.
12 l. satirarum lib.
31 ledere.
32 purpupreo P^1.
34 n. offenderuntur P^1 offederentur P^2.
359, 6 anna lib. II.
8 et *om.* P.

G

357, 13 actum.
16 fauentius dictis egregent.
18 deum rixa uertat uertat uerba.
358, 3 hieme olim defensorem utper eum haec delectare domine. turpilius (def. utp. eum *rep. ex 8*, quis uti p. *om*).
8 non amatorum olim defensoret ut per eum uolet.
11 ueri *om.*
12 satyrarum lib. XVIIII.
15 atque cupio laudatum.
16 quibus optauisset.
27 ut *om.*
31 laedere.
359, 2 incolumitas.
7 omine (hom. G^1).
8 et.... in *om.*
10 ei.

B

357, 13 actum atque.
14 archana.
15 angustam.
17 fauentius.
ib. dicti.
ib. rix auertat uertat uerba.
28 firmans.
29 uerg. lib. XII.
34 si *om.*
358, 3 si tu.
ib. olym defensorem haec delectare domine.
6 preter mortem.
8 amatorum.
ib. defensor et ut pereum.
358, 11 ueri *om.*
12 satyrarum.
15 atque cupio laudatum.
16 quibus optauiset.
27 ut *om.*
31 laedere.
32 iste pallio.
359, 2 incolumitas.
3 omine.
6 annalib. II.
8 aqua.
ib. et *om.*
10 eius loci.
14 zematium.
15 arcitam.

P

359, 22 lib. II.
24 n. lib. I.
360, 35 in bucolis.
36 n. oducet P^1.
38 suppices P^1.
361, 5 n. quaentus P^1 quentus P^2.
8 acontigit P^1.
12 lib. III P^1, lib. II P^2.
31 sepm tx spem P^2mg.
39 dorum P^1.

G

359, 18 omore ex perte factam.
23 comprehenderit.
27 uidemus.
28 suscipere.
29 sicuti.
32 is *om.*
ib. credidi.
360, 8 quidperum.
30 acrem ihi.
37 operare G^1 orare G^2.
361, 10 et... obpetat.
11 pro ueri.
16 iterum *om* G^1 *spl.* G^3 mg.
20 adquem metu.
29 ullaque addire.
31 sepm (*av. s. de r.*)
33 ullum.

B

359 ,16 ad illam.
18 omereex pertefactum.
18 et 21 B. tenebr. *omittit ut ceteri codd.*
20 coepi.
23 comprehenderit.
24 quamagna.
27 uidemus.
28 suscipere.
29 sicuti.
30 tegere.
32 is *om.*
ib. credidi.
360, 17 legati.
360, 19 latina.
32 ac re.
35 uirg. *om.*
361, 2 legis.
5 interi.
10 et p. optat.
11 pro ueri.
14 obseum.
16 tardi ingenio senis.
20 adquem.
29 ulaque addicere.
31 sepmi uictis.
33 ullum.
35 fuisent.

P

362, 20 praeuerti.
21 n. mehorre P^1.
22 n. siam P^1.
23 pollicerei P^1.
24 ultrorem.
363, 2 suis saeuis dicis dictis protelet P^2mg.
9 mularum P^1.
16 pausillum lum P^1 pausillulum P^2.
28 possine P^1.
30 aut aliquod.
33 n. tucri P^1.

G

362, 3 non *om.*
15 herba G^1 hebrum G^3.
20 praeuerti.
21 inclama argumenta ameares.
22 affiterilis praeberet.
24 ultro rem.
28 incipiantque aliolari.
363, 2 ne *om.*
ib. se iudicis.
3 Romanus.
7 duceri.
ib. ceruibus.
11 protelo *om* G^1 spl. G^3mg.
13 ad discendunt
ib. minus timor.
15 lenis.
26 di iungimur.
33 regeret genus.
ib. a *om.*
34 proderat.
35 iussi (iussis G^1) magnis.

B

362, 2 iucio.
3 non *om.*
6 illi.
7 cetere.
15 fugam.
21 inclama argumenta ameares me horrore affiterilis praeberet.
24 promissi.
25 tua *om.*
28 aliolari.
363, 2 ne *om.*
ib. seiucis dictis.
3 romanus.
4 adiuuare.

363, 7 duceri.
ib. ceruibus.
13 minus timor.
ib. perturbatio protelo addiscendunt (*cetera om.*).
15 lenis.
16 pausillum.
25 ob ira.
26 diiungimur.
28 possis sine.
30 aut aliquod.
33 Itam regeret genus. alto a.
35 iussi magnis.

P

364, 1 salluti us P^1.
5 alias P^1.
7 generea P^1.
15 se P^1.
365, 6 mellea P^1.
15 item.
17 uirg georg.

G

364, 1 sallustius.
ib. aen. *om.*
8 ipsis.
12 sicut lex.
13 quorum.
14 percipimus.
15 cuius se impericulo.
19 nauis est uehemens.
20 morbus.
22 aī est (*i. e.* ater est) aut stutum quam in partiendis [reb. — def.] *om.*
29 quae siui (*av. s. de r.*)
34 gai.
35 uergere (*av. s. de r.*) et *mg.* ur.
36 et retia G^1 ad retia G^3.
365, 3 cum pedere G^1 c. pondere G^3mg.
8 leuem praessit pedem.
9 exanimam.
ib. pondere.
14 et premeret et.

B

364, 1 salutis *om.*
ib. aen. *om.*
8 ipsis.
12 sicut lex.
13 quorum utilitatis.
ib. et *om.*
14 percipimus.
15 *n.* se in.
19 nauis est uehemens.
20 morbus.
23 te alter est.
364, 23 in partiendis in explicandis.
26 psesse.
29 sulcumque sibi.
36 premens.
365, 1 lib. VII.
2 f. teque p. te.
3 competere.
8 et leuem pressit pedem.
16 item.

P

365, 18 premimus et lib. XI quos simois premat ille uiros uarro.
20 capitis corona vacitis.
26 uirg. georg.
35 premecis P^1.
43 illico P^1 ilico P^2.
366, 13 n. depredens P^1.
14 inprobi.
ib. adfigebatur.
23 non (*av. s. de r.*)
24 Petere percutere ferire (*exponctué*) uirg. lib. VIII quid.
27 spargtarenam.
34 retum.
367, 4 Incipio principio.
17 n. proter alic P^1.
22 n. meam P^1.
28 sic (si P^1) aduliscentia.
29 intuens P (*av. s. de r.*)
ib. laetas P^1.
32 sesqueulixe.
34 coortium P^1.

G

365, 18 canit item (*av. s. de r.*)
ib. praemimus et lib. XI. quos simois premat ille uiros.
20 capitis.
22 excidere.
25 praemis.
26 uirg. georg. (*av. s. de r.*)
36 luuius.
366, 15 hostia.
ib. bduduntur G^1 clu. G^3mg.
ib. acremote G^1 hacremota G^3.
23 tantum auri G^1 tantum siroget me non dem quantum auri G^3mg.
24 aen *om.*
25 ex alto si roget me Petere G^1 si roget me *om.* G^3.
34 n. recum.
367, 4 incipio.
5 Petinere G^1 petere G^2.
12 morem.
23 ad te statas est.
29 proptererentius est m. G^1 propter intuens magis G^3.

B

365, 18 praemimus et lib. XI quos simois praemat ille uiros Uarro.
20 capitis c. liue uaccitis.
22 excidere.
26 uirg. aen.
366, 15 obclauduntur.
24 aen. *om.*
367, 5 [uirg. aen. lib. I] *om.*
367, 15 lib. I.
24 *n.* id quod postea.
25 adtestatus est forma.
26 in *om.*
27 nu / mium tucabisti.
28 adulescentiae.
29 propter erentur est magis.
ib. etiam senectus.

P

368, 4 ponerero P^1.
5 miserentur.
13 n. lib. VII.
26 no album P^1 corr. P^3.
33 amitus P^1.
34 lib. III.
37 alitoribus P^1.
369, 4 idem in georgī.
5 gens mens P^1.
8 deuno illo ictulo tx.
— loquebantur P^2mg.
ib. plagas.
9 inmesum P^1.
12 n. admima nos P^2mg.
17 [Retia — off. lib. III] *om* P. *supplet* P^2mg.
19 n. noscis P^1.
20 in aularia.
22 pugare P^1.
27 n. malao P^1.
28 in aen lib. VI.
29 putant P^1.
33 n. uersatur P^1.

G

368, 4 de off. lib. II. *om.*
17 ceruicem.
23 duo iacet.
29 luuius.
ib. propure.
32 puella.
369, 8 deuno illo ictulo plagas legem aeniados adminiandos admirantes quod.
9 oculis ceci.
20 tur (*av. s. de r.*) putatur.
27 putam.
ib. ut miletur.
28 in aen.
31 cogitat.
33 uersantur ti.

B

368, 4 [de off. lib. II.] *om.*
5 que *om.*
17 effudit.
23 instrato.
29 propure.
32 nitide foebi ueste puella (*av. s. de r.*)
36 tunsam per integra.
38 $\overline{\text{rp}}$.
369, 2 ebuso.
4 in georg.
7 [m. tul. de s.] *om.*
8 de uno illo ictulo.
369, 13 legem aeniados adminiandos quod sereno.
14 taeci (*pro* caeli).
19 plagis.
21 *n.* curputatur.
27 putam.
ib. ut miletur.
28 aen. *om.*
31 cogitat.
33 ti.
35 quod.
ib. meum argumentus putat.

P

369, 36 aestimeare P^1.
40 potest P^1.
370, 2 in se commissa.
7 perpersum.
11 n. lautior P^1.
17 n. prospexisse eum.
18 doomi P^1.
19 expatensum P^1.
30 atqueari P^1.
33 n. cui possit.
371, 3 n. VII P^1.
7 factumrum P^1.
15 uirro quid P^1.
19 facie *om* P^1.
23 n. quinquatrubus.
24 pontificem (*av. s. de r.*) turim uires tx. ponticem P^2mg.

G

369, 35 argumentus putat.
40 ambo.
370, 11 et passus sit (*av. s. de r.*) lautilior.
17 se *om.*
23 passis late palmis G^1 p. ait p. G^3.
28 conparcere.
33 malus.
371, 3 lib. VI.
4 indemnem damno dare m̄ tullius praestare dicitur consuetudine beneficium praetari oportere praestare.
19 *secundum* facie *om.*
23 [uarro-praestat] *om.* G^1 *spl.* G^3mg.
24 titi pontificem turini uiri.
25 utile (utille G^1) esse.
27 trinacri G^1 — cria G^3.

B

369, 40 ambo.
ib. potest.
370, 9 passi.
11 scythia.
16 inaristotoris.
17 prospexi.
19 et passi.
23 aut.
24 *n.* ortum.
28 faciunt.
ib. cum parcere.
33 malus cui possit.
ib. extiment.
371, 2 exorant.
371, 4 indemnem dampno dare (*une ligne blanche*). Prestare exhibere.
9 excellere.
12 omnes o qui se.
13 in form.
19 facie *om.*
23 gratuitae.
24 quidem *om.*
ib. titi pontificem turini uiri.
26 utile est.
27 trinacria.

P

372, 5 aeñ.
8 si *om.* P.
ib. optemperet.
10 n. predicare.
22 uiolantum P[1].
31 n. completo.
373, 12 inmuditia P[1].
24 proiectela.
26 uiridiri.
27 n. actum extensum.
30 n. panni (*av. s. de r.*)
34 proocerius P[1].
36 n. sc̄ facit lam te ex urbe proiecris.
38 acem P[1].
39 aut ingere P[1].

G

371, 29 dentique.
31 in bucolicis lib. IIII.
372, 1 ipse.
7 nanque tu.
ib. neme.
12 deogere (*av. s. de r.*)
ib. fuisset in h.
15 et petam G[1] et spe iam G[3].
20 lectores ulentissimi.
30 completo.
373, 5 pr. ducere.
11 parem est.
16 inluuiis.
19 ne lecta in mundis.
22 VII. proiecte lanu.
27 longe actum.
28 loco *om.*
30 panni.
36 s̄ (*i. e.* sunt) facit.
39 praestringere ingere.

B

371, 29 ut dentique.
31 in *om.*
372, 4 discedes.
7 namque tu.
8 mene obtemperet.
10 porro at niciē.
12 deo geri praecipiendum.
20 lectores c. uiolentissimi.
28 huc.
31 completo.
373, 2 producunt hæc faciunt.
373, 5 foras *om.*
7 lolio.
11 et inluuies parem est inmundicitia.
19 neclecta inmundis.
20 in *om.*
24 proiectei anu.
27 actum.
28 loco *om.*
30 panni.
39 prestr. ingerere.
ib. [m. tul. de s.] *om.*

P

374, 1 ne breuiter.
2 actrocitatem reddere P^1 radere P^2 *seul.*
5 n. paramam P^1.
10 ubi si.
11 gnotis eauton (eaton P^1).
24 sicut plerumque.
28 n. iminede.
375, 1 dispertiantur.
5 [pariter-niptra] *om.* P.
11 tradius P^1 trardius P^2.
17 dehic P^1.
25 aamor.
30 potarum P^1,
376, 3 protenis.
13 id est pedibus longius.
ib. de linga P^1.

G

374, 1 ne.
3 praestrinxi.
5 parmam.
ib. aethesin.
10 ubi si.
24 sicut.
28 mense simine de.
275, 1 dispertiantur bona. pariter conuenienter.
4 hominem.
29 sistuc more moratam.
21 postulam p. martem tibi quoque.
28 protendunt.
30 negotii.
34 Iter missione.
ib. continua.
376, 5 comisatum.
7 astrauada dare.
13 id est pedibus longius.

B

374, 1 ne breuiter.
3 praestrinxi.
5 [caec. — plautus] *om. rel. spatio.*
11 subsiles.
ib. aratro.
15 n. actionis secundae.
21 scelera *om.*
23 [aug. seu prof.] *om.*
24 sicut.
29 sitrismense siminede.
375, 1 dispertiantur p. bona. Pariter conuen.
3 [ut de f.] *om.*
375, 4 omnemtibi.
20 sistuc more moratam.
21 marcemtibi.
23 non qui haeri
28 protendunt.
34 continua coniunctum.
376, 1 protinus.
5 commissatum.
7 in astra uada. dare.
13 id est pedibus l. f.
14 uel protinis (— nam B^1) uel protinus.
ib. longius dicit.

P

376, 17 insequentur P^1.
22 anteeum.
30 posterao P^1.
32 n. potinus P^1.
33 aespiaculorum P^1 aesculopiorum P^2.
34 antique.
377, 2 n. dexterea.
3 n. terem̄ (*av. s. de r.*)
11 unafforet.
17 portinus.
23 petem P^1.
26 n. en ipsae capellas.
41 n. curum P^1.
378, in georg lib. IIII.
4 uonabula P^1.
6 athalanta.
8 n. P^2mg.
9 n. quae.
13 inteim P^1.
19 cogta.

G

377, 1 quae (que G^1) rentem (*av. s. de r.*)
3 terem̄ (*i. e.* terenon).
23 laomedantiadem.
28 aegro (aegra G^1).
ib. ut.
29 ut si.
ib. ad ipsum actenus.
ib. positionem.
39 addidit G^1 abd. G^2.
378, 1 diremit.
5 quaerunt.
8 pietate.
9 quae.
11 demet et plagilam.
18 tesane neta.
19 cognota.
21 indotuetur.
22 praemens.

B

376, 16 adu. significatio uaria sign.
18 in *om.*
22 licam.
32 protinus protinus.
377, 3 cruenta. terentius (*une ligne blanche*) uirgl. mos.
16 hiarban.
25 protinus.
28 et animo.
ib. aegro.
28 at si
377, 30 ad ipsum. Actenus.
ib. uari et ueruntamen.
34 *n.* potui. Idem uirg.
45 uirg. in georg. lib. IIII.
378, 1 diremit.
5 masylique ruunt.
8 pietate plagam.
9 quae nunc.
11 *n.* demetet plagi iam.
18 te sane neta.
21 indeo / tuetur ubi lepus feminam.

P

378, 25 [... Quassum — aeneid lib. IIII] *om.* P^1 suppl. P^3mg.
ib. et *om.* P.
43 chremens P^1.
46 restat P^1.
379, 3 n. funestiorum P^1.
4 pugae.
9 n. τενεθλιλιçη.
16 oppessa P^1.
24 religione P^1.
30 inutique.
38 nomo P^1.
380, 3 resposa P^1.
ib. sibellae P^1.
24 georg. *om.* P.
30 ruebat P^1.
33 spirate P.
41 a marco.
381, 3 imbricensque.
7 quis quid.
11 redde aduchi.

G

378, 32 fecit.
34 quadripedante (— tem G^1).
379, 3 diem.
ib. aliensis.
11 NONFITIhENS auris.
15 fide.
32 et (ei G^1) indolis holus.
380, 12 Reuerterę G^1 ruere G^2 eruere.
24 georg. *om.*
37 riguntur G^1 rigent G^2.
381, 7 si quis quid.
15 remus regis uirgili.

B

378, 25-32 *se trouvent fol.* 24 V *après* quatere (cedere) p. 272 M.
28 c̄mouere B^1, mou. B^2.
29 quassas.
31, 32 *om.*
33 quatere (*ubique*).
46 necum.
47 aened. lib. II.
51 quoniam *om.*
379, 3 nam maiores.
4 aliensis.
9 NONΦITIHENC. Auris.
11 solum non religionis.
24 nocendum.
379, 26 in consuetudine.
31 in *om.*
33 si hoc mones pati tempore ruere et perditorem.
37 a *om.*
380, 1 qui intellegat.
16 *om.*
17 nothus.
37 rigentur.
40 curuantur.
381, 4 reddere *om.*
7 si quis quid.
9 testitudines.
15 regis.

P

381, 16 autoritate P.
20 censere.
34 lib. XI.
382, 16 serono P^1.
17 oeculis P^1.
23 manifestamanifestam.
26 inecera P^1 inecira P^2.
30 miserisum P^1.
37 patris P^1.
43 iacet.
45 itro.
383, 2 roget. Rogare dicitur deprecari (— re P^1) poscere m tul.
5 raogamus P^1.
ib. innouum P^1.
7 quaere scitari.
13 causam.
ib. pernitiosas.

G

381, 16 in *om.*
29 his G^1 is G^2.
ib. aut.
ib. rettuli.
31 qui possit.
34 ligatos.
37 referent.
38 ut in eo.
382, 22 rimatur.
26 et pl.
30 miserisu G^1 miser risu G^2.
32 populi oris auris.
43 iacet.
383, nec uia ullum.
3 Rogare dicitur depraecare poscere m̄ tullius.
4 lib. I.
7 scitari.
8 acciperem.
13 ad eam b. c. causam.

B

381, 29 quod his.
ib. aut.
31 quid possit.
34 legatos.
37 referent.
38 in eo.
ib. pl. asinaria.
39 quo magis capessis.
382, 5 intromissi.
10 uia facit telum.
12 rimari.
15 legeminia.
17 coniuisset.
19 epulis.
382, 22 cahistri.
26 et pl.
ib. defatigare.
30 miseri sub clandestino.
32 populioris auris.
35 contentu cum eruperint.
43 mihi iacet.
45 consesso.
48 sisecubit etsiquoque.
383, 2 roget ROGARE dr̄. depraecari poscere.
4 uirg. lib. I. litusque.
7 scitari.
8 acciperem.

P

383, 23 maestas P^1.
29 pollicerei P^1.
30 odyssian.
31 n. re caeperes P^1.
33 conminus.
35 n. Peut-être ne faut-il rien retrancher ; l'exemple du premier sens manque, celui de Cicéron s'applique mieux à accipere qu'à datum accipere.
384, 2 quem P^1.
3 recepit (?) P^1.
6 n. quo.
ib. recipiate P^1.
15 et discis P^1.
17 supere esse.
19 theauri P^2.
23 andriam P^1.
27 hoc crediuit.
32 n. lib. III.

G

383, 15 oriundis.
20 si quest ea.
29 Recedere repromittere.
ib. uarro VI marce.
30 rumerari.
33 tum cui.
384, 1 sersemque recipeī (*i. e.* — perunt).
5 primo.
8 ore *om.*
ib. recipit.
15 et caesi solum.
17 redire redundare (*om.* G^1 *spl.* G^3mg.)
19 et 22 redundant.
23 significationem G^3 significantiam G^3.
ib. ut terent in.
31 rursus significat G^1 rursus in arma feror G^3 rursus retro uirg.
35 uarrobatis.

B

383, 15 oriundis orator.
29 Recedere repromittere.
30 rumerari.
33 tumcui.
384 1 suadente.
2 sersemque receperunt.
3 coepit.
4 uocare.
5 proximo ex aduerso.
6 quo.
384, 8 sic fata.
11 finem.
19 redundant.
ib. tesauri.
27 hoc adte rediuit.
31 *om. spatio relicto.*
32 rursus significat retro uirg.
35 uarro batis.

P

385, 7 magistratum P^1.
8 n. inuideant P^1.
ib. quiam P^1.
24 susstulit.
25 intellegebat.
28 n. paulum.
31 n. tantae.
34 n. sustullisset P^1.
386, 1 in *om.* P.
3 palatia P^1.

G

385, 2 in casu.
8 cato.
ib. absiduis inuideat et plemeo simuliam prof.
ib. lentuloco consuli.
10 parenti.
ib. redditur umore.
ib. cogitare.
17 oblatum.
19 fatus G^1 fatu G^2.
23 referuntur.
25 optare.
31 hic *om.*
ib. tante.
33 ortensi.
34 sustulisse.
386, 1 in *om.*
3 idque dudum.
4 sufficiat.
9 obliti.
14 infiendo G^1 inficiendo G^3
15 concubibi G^1 conbibi G^2.
ib. purpuram uosufficit unt prius sane (sanae G^1) medicantis.

B

385, 2 in casu.
5 celerant.
7 C *om.*
8 n. absiduis inuideat et plemeo simul iam profectus.
10 lentuloco consuli parenti iam iter cogitare.
23 referuntur.
24 optare intellegat.
27 in hec.

385, 28 paululum.
31 hic *om.*
ib. tantae.
33 in caelum.
34 simul *om.*
ib. sustulisse.
386, 1 satis est.
ib. in *om.*
3 idque dudum.
4 sufficiat.
15 sane medicatis.

P

386, 22 capu P^1.
31 uiri *om.* P^1 suppl. P^2.
36 nestum P^1 hon. P^2.
387, 6 praeceps P^1 preceps P^2.
18 n. ceruices P^1.
26 subicunt P^1.
35 lucius.
42 n. τιοχω.
388, 21 tempestibus P^1.
30 n. saeuis.
ib. ristibus P^1.
34 quod si.
36 foaetus.
ib. sequntur P^1.
389, 2 n. laet.
6 grauido (*av. s. de r.*).

G

386, 22arbor inf. suspendit.
28 in fil. lib. VII.
31 laeta uiri.
36 huc.
40 tenebris.
44 in *om.*
388, 3 curbam.
4 supremum.
ib. uirg. *om.*
15 anchillem.
21 te in te intranquillum.
ib. exeuis.
30 aquae tuis factis saeuus.
34 certe.
36 si *om.*
389, 2 ascendere; uirg. In georg. lib. III. superat gregibus. uirg. In georg. lib. III superant.
6 gradio (*av. s. de r.*)
11 lib. X stratum significat accens acron G^1.
lib. X. sternitur infelix acron G^3.

B

386, 22 arbor infelici suspendit.
28 in fil. lib. VII.
30 laetauiri.
36 quae cum huc.
387, 38 seruae tuae nerinae.
42 ΤΗΡΟΓΟΝΑΙΑΤΩΝ ΤΑΤΙΟΟΧΟ.
44 in *om.*
48 inanem.
388, 2 uirg. georg. lib. II.
3 fulcem.
6 in *om.*
388, 9 montes.
12 in *om.*
15 ambobus B^1, ambos B^2.
21 tranq. euis transfer.
28 saeuuo.
34 phoebo certet.
389, 3 sup. asc. uirg. in georg. lib. III. superat gregibus. uirg. in georg. lib. III.
4 superat montis.
10 diuerso.

P

389, 18 ficumque P^1.
30 socundis P^1.
35 equester P^1.
390, 2 et *om.* P^1.
4 submitas P^1.
11 censoreium P^1.
ib. tantioque P^1.
20 cotyti.
23 usu sign.
29 soluere P^1.
34 uirg. aen. *om.* P.
391, 1 tu culentum P^1.
ib. in aen.
13 tibusque (*av. s. de r.*)
19 tapitibus.
23 in *om.* P.
30 siracusi.
33 licilius satyrarum lib. V.
41 heredibus meis stet.
392, 14 nagabunt.
15 n. superaut P^1.

G

389, 16 felicum maniplis.
390, 6 ante uobis pueri G^1 a. ouis p. et G^2 a boues p. et G^3.
16 orentis.
ib. rumpes.
23 usu sign.
34 uirg. aen. *om.*
391, 1 in aen.
2 stirpes.
13 uina potentibusque (*av. s. de r.*).
17 [uirg. lib. VIIII — iniquo] *om.*
23 in *om.*
39 adstare.
41 heredibus meis.
44 est lib. II.
392, 8 quis sanus est.
9 si *om.*
14 nagabunt.

B

389, 12 st. acer acron.
18 et multa duram.
24 portas *om.*
40 etale et neque se haec ferentem.
390, 2 fertur ad aures.
5 demittere.
6 boues.
ib. pueri subm.
9 infama.
16 quaete tricae.
ib. orentis.
23 usu signif.
38 nec rutulos.
391, 1 in aen.
13 atina.
[17-20] *om.*
29 antepartu.
33 satyr. lib. V.
36 papyllas.
39 adstare conu.
41 hered. meis.
392, 8 denique quis sanus auarus cui est et terra id.
11 cogitatque.
14 sic.

P

392, 36 n. spssa P^1.
41 era mus P^1 erramus P^2.
393, 1 extriophas P^1.
7 messanam (*av. s. de r.*)
9 perseueraneret aequaliter.
14 qui statim P^1.
17 alace.
21 delaboran P^1.

G

19 tardano.
20 nihil rei ego credo omnis.
23 Incendo.
31 per spes soluit id quid.
ib. praesentari est.
33 adenim.
38 uarro *om.*
38 memorimur.
41 ϵΤΠϵ erraremus.
393, 1 extropas.
ib. spessum.
3 senectus *om.*
ib. pigra est ita ut spesse.
9 perseueram herede qualiter.
18 achibidis.
30 superstis.
31 alcemeo ne.
35 uestigi aut dici.
38 quae cum pace deiano.

B

15 superabit.
19 tardano.
20 nihil rei ego credo.
ib. spissa.
23 incendo.
24 non poss̄. (*i. e.* possunt).
27 spectando.
28 quo.
30 qi / quibene.
31 euitant qui mali.
34 inaedis.
36 illi ubi sita est.
37 miseria miseris nascimur.
41 et pleriplus statim (*cet. om.*)
393, [1-4] *om.*
8 alesinus asedio.
9 perseueram herede qualiter.
[15-21] *om.*
22 supersunt.
23 [pl. — 25] *om.*
31, 32 *om.*
35 ut dici.
37 asernius.
39 pacedeiano ponitur.
41, 42 *om.*

P

394, 13 n. tot nectes.
27 ad num P^1.
31 sica P^1.
32 sicum P^1.
395, 4 uel *om.* P^1.
ib. exercitationis.
5 siccitam.
8 n. corporis.
17 negabant P^1.
396, 4 sumit *om.* P.
ib. uiscatus P^1.
9 ac frutum P^1.

G

394, 4 factas.
8 adhi qui Iam.
13 quod puras.
14 prostipulo.
18 nec isto.
24 subrutenda.
26 quem.
395, 4 uel *om.*.
ib. espuerentur.
16 suflato ue c. ēēsit G^1 ēēnt† G^3 (*i. e.* essent).
8 corporis,
9 frumenti ut fructus.
12 n. segetem *om.*
21 ardentem.
ib. cum summo.
ib. terram.
25 in andria.
396, 1 pulbino.
4 sumet *om.*
5 praese.
7 n. ego quia.
13 satyr. *om.*

B

394, [1-6 uelit] *om.*
8 at hi qui iam.
9 uel lutulentum.
10 eumenibus.
13 pluras hab.
[22-24] *om.*
26 praeter B^1, praetor B^2.
ib. quem spurcus.
28, 29 *om.*
31 resedit.
395, 1 madefacta discum.
2 alius.
395, 3 aegris.
[4-6] *om.*
8 summa esse corporis.
9 ut fructus.
12 *n.* serant. etiam.
[18-30] *om.*
31 est *om.*
33 *om.*
396, [3-5] *om.*
6 et *om.*
11 summo deuerbis.
13 satyr. *om.*

P

396, 21 n. describimus.
22 in quo qua P^1.
30 enem P^1.
32 suffere P^1.
37 n. nyptegressia.
38 n. ut illi.
397, 15 utriduo P^1 nequat P^1.
21 n. poleboeten.
22 et in libro septimo.
33 n. colfo.
35 n. set iam.
38 n. sacrrimum P^1 sacerr. P^2.
40 legeminia.
ib. posteaquia P^1.

G

396, 17 siluam.
ib. opletu sibi summam.
21 iudicum.
26 regnarus.
ib. festinat.
27 nitorem.
ib. dari mihi desunt. Sumere conducere (*reliqua om.*)
32 sustinere est sufferre.
ib. in aen.
38 aut ergo.
397, 2 sufferam et quae meum.
4 uarulandum.
ib. sorium.
14 soletum.
17 aetheris.
19 sacratum G^1 sacrum G^2.
21, 22 *om.*
29 hominus terras.
33 colfo saxirofenix.
35 demetrius etiam me inridens.
40 minia.

B

396, [16-22] *om.*
23 XXVIIII.
[25-29] *om.*
32 sustinere est sufferre.
35, 36 *om.*
397, 2 sufferam et quae.
4 uarulandum situs orium.
[5-7] *om.*
397, 9 menses.
20, 21 *om.*
27 ominus terras.
33 illoto colfo saxyro phoenix.
36 inridens.
38 dominicilium.
40, 41 *om.*

P

398, 1 sicuti.
10 sucius P^1.
19 hauscurum P^1.
22 per //// gramus.
27 Lucius.
31 gratas (*av. s. de r.*)
ib. cappudines.
34 n. procelle P^1.
399, 6 n. lytris P^1 lystris P^2.
400, 1 cuc tos P^1.
15 eadibus.

G

398, 1 sicuti.
5 clero.
6 patrocinatem.
ib. saucium *om.*
15 [ex-occisis] *om.*
18 medii si quid.
20 rursum.
28 n. *ut uulgo praeter :* in-libro sexto leliquam.
34 lucilius pro cele eius.
35 ibi auno telo i. praecedit caulem tetisque.
399, 9 subdere subputare.
10 bene *om.*
12 n. hic modo.
15 amori praeceperit.
21 sucas G^1 sucus G^2.
29 paratelusa,
400, 6 esse adcita eum.
9 corbulis *om.*

B

398, 1 sicuti uelut.
[5-8] *om.*
14, 15 *om.*
20 rursum.
21 epigono.
[23-26] *om.*
[29-31] *om.*
32 samio.
33 licilius proceleius / testam sumit (*cet. om.*)
35 ibia nunc telo inquit.
36 tethisque.
399, 6 [ennius — ius] *om.*
7 uirtutum.
399, 8 aequum.
ib. si a m.
9 subducere.
10 bene *om.*
[11-16] *om.*
[17-19] *om.*
21 et sucus.
[22-27] *om.*
29 uel leuare.
[29-33] *om.*
400, 1, 2 *om.*
[5-9] *om.*
10 stupefactus.

P

400, 24 homini.
32 transierit P^1.
35 et *om.* P.
401, 1 subatam P^1.
4 scorbibus.
7 n. tessalam ut.
8 ut *om.* P.
10 mullito P^1.
19 meate P^1.
ib. aratoro P^1.
28 n. fuit P^1 fulit P^2.
30 enectus.
32 inluctabile P^1.
35 summam P^1.
36 summam *om.* P.
37 lib. VIII.

G

400, 13 est *om.*
14 suscipitur bis.
16 museos.
17 in ugurta per.
21 in aen.
24 gratis est.
30 sub ducioni.
34 subigere est superare.
35 et *om.*
401, 1 et hominum et subactam.
9 patris multo.
15 inter se subigitque fateri lucilius amantis et lib. VI.
19 iugans.
27 tamen in summum hasta fulit summasque extra u.
30 senextus G^1 enectus G^3.
ib. tantulus.
32 inelectabile.
35 scabiae summam erumna.
36 summam *om.*
ib. ualitudine.

B

400, 11 περὶ ἐξ. *om.*
ib. andrometa.
12 expuere.
13 est *om.*
ib. sursum.
ib. uirg. aend. lib. I.
15, 16 *om.*
[17 sall. — 20] *om.*
24, 25 *om.*
30 ditioni.
34, 35 *om.*

401, 1 *om.*
[5-12] *om.*
15 amantes.
[18-22] *om.*
23 in *om.*
27 tamen in summum.
28 summasque extra uertice christas.
30 attinget eiectus.
[33-36] *om.*

P

402, 4 generentes P^1.
6 n. intrauorsus.
16 specten P^1.
20 n. neuia nullum.
24 n. spectandae.
26 forti.
27 anim et.
28 iuuenes P^1 iuuenis P^2.
31 homnes.
32 uirg. lib. X.
403, 15 promo P.
19 mouet P^1.
29 crusa P^1.
30 n. significat n'étant jamais abrégé, il est plus naturel d'admettre la chute de — ficat.
31 inquit.

G

402, 1 fungeris G^1 fugis G^3.
3 longique.
4 summam industria.
6 intrauorsus.
8 patris respectabit.
20 nec uia nullum.
24 andriae exigendi sunt. uobis G^1. a. spectandae an exigendae sint G^3.
26 forti.
34 exercere.
403, 9 uacam.
15 astatam ille.
27 succedit.
29 creusa ascaniusque omnisque domos.
31 inquit.
36 lib. X aen subit mucro.
40 in *om.*

B

402, [2 4] *om.*
6 intrauorsus.
7 ferent.
ib. sed omnino.
8, 9 *om.*
10 in *om.*
12 frusta.
ib. aceruum idem lib. XII. (*cet. om.*)
17, 18 *om.*
19 in *om.*
20 anulum.
[21-24], [28-31] *om.*
32 uirg. lib. X.
33 stringit.
34 uel exercere.

403, 2 hinc.
5 tunde.
7 tum.
[9, 10 glubit] *om.*
ib. cel. praet. *om.*
15 ala camillae.
21-23 *om.*
26, 27 *om.*
29 creusa ascaniusque omnisque domus.
31 inquit.
33, 34 *om.*
37 uirg. lib. aend. subit mucro.
40 in *om.*

P

404, 2 subit re P^1.
4 lib. VIII.
7 n. et sectatores P^1.
13 flugens.
15 eligant P^1.
16 perecator P^1.
18 suumus P^1.
23 auttor P^1.
32 roros P^1.
405, 1 sparges.
8 n. latos.
10 spargerebat P^1.
21 ad mante P^1.
24 n. seruito P^1.
28 elatini P^1.
32 quiri.
406, 4 antinam P^1.

G

404, 5 dato.
7 sectatores dicti.
12 concretus.
16 pampilo.
29 sustuleris.
405, 1 sparges.
4 sanguineo.
8 baccas.
9 lib. VIIII *om.*
ib. in aen.
12 si socrates.
ib. et in adul.
13 facte signant.
19 lima.
23 dum profectum.
24 in aen.
ib. [lib. II — uirg. in aeneid.] *om.* G^1 *spl.* G^3.
28 elatini.
32 in aen.
406, 1 atiniusgeminas in forma odiosum.
4 canutinam terent cum exissem.

B

404, 7 sectatores dicti.
5 doto.
10 in *om.*
12 crines.
15 elegans.
18 possimus.
26, 27 *om.*
29 sustuleris.
33 sanguinis.
405, 1 sparges umida.
ib. soporiferumue.
4 atra.
6 aspergine.
405, 7 in *om.*
8 discereum iuuenem latos.
9 in aend. lib. I.
11 lib. XXVIIII *om.*
12 si socrates.
13 factae signant.
17 separare discrimen non.
[24-26] *om.*
27 cecilius.
28 elatini.
406, 1 in *om.*
2 sinfoma odiosum.

P

406, 10 fuerat P^1.
23 n. P^2mg.
25 hatrus P^1.
30 n. in *om.* P.
39 *om.* P.
407, 5 excellens tollore.
16 instatem P^1.
21 tulissem.
22 n. listris.
408, 1 aetates P^1.
21 n. num quam tx nunc P^2 mg.
28 hic P^2mg.
30 que uenas.
ib. homines P^1.
36 n. noxia serum.
37 n. alas.
40 pomponium.
409, 6 facta.
10 tristi P^1.
13 negerrimus P^1.
32 pricipium P^1.
33 difficilem.
410, 7 n. ut *om.* P.
16 rursum.
20 tradum P^1.
ib. georg. *om.* P.
22 cost at P^1.

G

406, 5 rerem.
11 ut adflicti asuis.
12 fide corpore postre et.
406, 12 — **409**, 14 *om.*
409, 18 ne tristem.
19 a. exsiluis seuere tristes.
20 m̄ tull. *om.*
22 adineius familiaris scipionem.
27 que *om.*
30 tristitia.
32 optimatam et principium.
34 adolescentes *om.*
35 tristitius G^1 tristius G^2.
410, 2 id est.
ib. tristitiori paulato.
3 trifotetrifolio.
4 pamem.
5 non *om.*
16 rursum.
17 et regem qui fossione.
20 georg. *om.*
22 Igitur aselli.

B

406, 4, 5 *om.*
8 periboea *om.*
[10 — **409**, 25] *om.*
29 [uirg. aen. lib. II] *om.*
32 obtulit is uocis.
34 adul. *om.*
410, 1, 2 *om.*
410, 3 trifote.
4 quondam.
ib. paniem non aruspicem.
6 acde.
16 rursum.
17 et regem qui.

P

410, 22 n. agitur P^1.
35 uirg. in aen lib. III.
411, 3 lucreus P^1.
5 aussus P^1.
6 contendere *om.* P.
12 ac turpis egestas ac turpi segetes (segestes P^1) idem.
16 optum.
31 firgidum.
36 exiuum.
41 conoscere.
412, 6 tenens.
11 inhans P^1.
16 quebus P^1.
26 n. quid.
32 temtamen iis tatui P^1.
413, 18 absintha P^1.

G

410, 27 fertristis.
31 decerpere.
35 in aen lib. III.
411, 12 mala sua da (das G^1).
ib. egetas.
16 lib. III scabiemquae.
20 gracile lentum.
26 uincturaque.
412, 3 hunc lib. esse (*i. e.* liber).
4 [lib. III — 7 lib. III] *om.* G^1 *spl.* G^3.
6 tenens.
21 curant et uuam.
23 miseri.
25 in *om.*
26 quid tremit.
34 aequore.
413, 4 eiam.
12 ingenis.
16 studiose abominis.

B

410, 23, 24 *om.*
31 decerpere.
33 non recte accipit neque tenditur miluo rete.
411, 6 in *om.*
11 deforme.
12 malasuada.
14, 15 *om.*
18 uirg. georg.
20 gracile lentum.
27 [uirg. — 29 tenerum] *om.*
30 ad nares *om.*
[31-36 exig.] *om.*
37 etiam *om.*
411, 39 loeto.
412, 3 librum *om.*
7 [uirg. — 18 dicit] *om.*
21 curantur et (*spat. vac.*) tremor.
23 miseris *om.*
25 in *om.*
26 q. sudat quid.
27 [uirg. — **413**, 3] *om.*
[8-10] *om.*
12 ingeniis.
15 quem non.
17 [lucr. — 20 crudele] *om.*

P

413, 25 It. en majuscules.
30 torque at.
35 lib. VIII.
37 n. lib. VI.
414, 4 in aen.
5 n. dipiunt P^1.
6 terga.
7 hinc.
23 ut atriensis aureae.
25 scyrpo.

G

413, 20 crudelem.
21 faciendum.
25 ITYREOSTAXI.
27 uideos sibi G^1 uideos ut sibi G^2.
ib. carnifex.
30 torqueat ingens.
32 achibos.
33 custodire *om.*
34 ut scire tuenda.
38 plauso.
414, 4 in aen.
6 tergora G^1 terga G^2.
7 hinc.
11 in tergo et tergino.
17 polemo.
20 et sollicitum.
21 almum.
23 uirge ut atriensis aureae.
24 si qui.
25 cannabilino G^1 cannabolino G^2.
26 quaeque fundo s. n. poterunt.
28 intertalia.

B

413, 21 potius *om.*
ib. faciendum.
25 etireos.
27 uideo ut sibi.
28 [uirg. — 33 cust.] *om.*
ib. giro.
34 ut scire tuenda maiora.
414, 4 [uirg. — 8] *om.*
10 postes saluo in tergo et salui non licet.
414, 17 polemoetam aut mortem huic.
19 sicuti.
21 almum.
23 immundo.
24 si qui fiunt decanabo.
26 quaeque.
ib. poterunt.
27 scisiones.
28 intertalia dicitur.

P

415, 4 n. curribus.
7 n. artem.
10 uastoum P^1.
12 n. flatus (*av. s. de r.*)
17 conscia uirtus. Virtus etiam significat auxilium (ausil. P^1) Plautus.
22 sicut *om.* P.
23 [pro — pauperet] *om.* P.
34 coeperint.
36 haec P^1.
416, 7 n. acchilli inclyto (ito P^1).
9 nom P^1.
ib. praemiis.
14 ualere P^1 uelere P^2.
16 fat P^1.
ib. gilam P^1 gylam P^2.

G

414, 29 ramumque ex utraque (utramque G^1) parte aequaliter.
415, 4 cabatrabe (trebe G^1). curribus G^1 currimus G^2.
6 ut auultu.
ib. ingentis.
7 non possunt.
12 est plautus (*av. s. de r.*)
17 c. uirtus. Virtus etiam significat auxilium.
23 [pro meritis — pauperet] *om.*
30 quem si fata uirum *om.* G^1 *spl.* G^3.
33 loqui illam ceperat.
36 haec.
416, 3 macco aule.
4 uadimoniasum.
6 sedit achilli incletis.
13 uacinus.
14 valere G^1 uelare G^2 (*et iterum*).
15 gylam.

B

29 ramumque.
ib. aequaliter.
30 tabulas.
34 in hec.
415, 4 caua.
ib. currimus.
6 possunt.
12 uentus est (spat. uacuo) uirg. aend. lib. I.
17 uirtus. uirtus etiam significat auxilium plautus in milite.
(18-21] *om.*
415, 22 quae improba est mers precium eius statuis pro uirtute ut neuiant Uesci.
29 [uirg. — 31] *om.*
33 loqui illam coeperat.
35, 36 *om.*
416, [1-9] *om.*
11 gerendis.
13 uacinus.
16 bile est.
17 epitafonibus ΠΕΡΙ ΤΑΦΩΝ.

P

416, 18 n. tepetei P^1.
20 instituorum.
417, 1 insidosum P^1.
8 euaniscentem.
10 uastatonem P^1.
11 uastatatis P^1.
27 pytagoras.
ib. inamicita P^1.
32 gnatho P^2.
418, 10 culpa tua.
18 n. ad celaerare.
42 cui *om.* P^1.

G

416, 21 cabum.
25 in aen.
417, 12 uastitatis desertio.
14 satharum.
16 ergo.
18 efferarum.
ib. asperitates altari.
28 pytagoras ultimum.
418, 1 Quadrigarius arena lib. IIII.
2 urguere G^1 (*ubique*) urgere G^3.
6 in *om.*
10 culpa tua.
24 haud ullae.
30 illi *om.*
32 iunonem atuictrix (adu. G^1).
33-35 *om.*
37 doseu G^1 dolo seu G^2.
45 habent.

B

417, 21 uola rursum.
22 [uirg. — 25 mendax] *om.*
[27-29 genus] *om.*
417, 2 [uirg. — 5 obsc.] *om.*
8 picturam.
18 barbarum efferatum.
19 saltari.
28 pitagoras.
32 hostium.

418, 1 arena lib. IIII.
6 *om.*
7 euersaque.
10 culpa.
24 haud.
30 illi *om.*
32 at uictrix.
[33-35] *om.*
38 mutari.
44 aen. *om.*

P

419, 10 n. si te.
9 quod per te P^1.
10 uindicauisent P^1.
13 uindicassent.
15 mons P^1.
24 transire P^1.
420, 1 uerre est P^1.
3 uerere P^1.
8 astergite.
12 n. stepitum P^1.
14 quia P^1.
19 cotidie.
33 n. uel peratus.
39 n. artubus eui.
40 faortis P^1.
421, 2 illum famuli fegeus ([1].)
6 gemitum.
17 alterum que *om.* P^1.
20 cupidenem P^1.
26 paxillus P^1 paux P^2.
28 Diligire.

1. C'est une simple faute d'impression dans Quicherat.

G

419, 3 uindicare liberare trahere.
9 quis nihil.
10 et 12 uindicassent.
ib. epistolis latiniae si te.
12 adsciscit.
14 uideatur.
24 sicuti.
27 admoneat.
28 significantiam.
420, 3 in aen.
7 gemine. uerrite (uerite G^1) aedis.
12 strepitumque et.
27 istunc.
35 phyrrus.
38 artubus eui.
ib. equiui.
421, 2 famuli fegeus s.
6 gemitum.
7 furgarum.

B

419, 10 uindicassent idem epistolis. latina est te.
13 minerua atheniensis.
ib. uindicassent.
14 uideatur.
28 significantionem.
420, 1 uirg. aend. lib. I.
2 rapidi.
ib. aures.
3 in aend.
10 ac uap.
420, 27 istunc.
33 uictus ac sup.
39 aeui.
40 aequiui.
421, 1 aen. *om.*
2 famuli phegeus sagarisque.
4 ministrant.
5 uirg. aend. lib. III.
7 furgarum.

P

422, 4 n. ris P^2.
ib. perit anon P^1.
8 uirtuteporali P^1.
14 et erigere.
29 opess. P^1.
32 n. cum horret.
423, 5 ciuitatis P^1 *corr.* P^3.
8 catisque P^1.
10 hoccinterest P^1.
17 Genetrix P^1.
ib. genetrix.
18 noncupatur.
29 nimio in quod pudet.
424, 3 n. horri P^1.
16 oculum P^1.
ib. de uita PR.
22 doos P^1.
23 impetratistis P^1 impetratis P^2.
425, 8 quo *om.* P.
9 n. forte.
13 libro VIII P^1.
20 sauum P^1 saeuum P^2.
24 illo anmmo P^1.
25 totiens.
ib. fusum numidas P^1 — idam P^2.
31 antiquor P^1.
426, 6 antiquis P^1.
11 [patria — lucrum] *om.* P.
14 illis P^1.
15 aftuendo P^1 afauendo P^3.
22 actius.
23 potu P^1 potumus P^3.
25 quo samus P^1 *corr.* P^3.
29 hanc P^1.
427, 2 prossus P^1 *corr.* P^3.
ib. n. uaecordia.
11 musare P^1.
427, 12 uelinit.
14 sed.
20 incerbrescere P^1 *corr.* P^3.
22 comparati P^1 *corr.* P^3.
27 sandallo P^1 sandalio P^3 mg.
428, 4 labri P^1 *corr.* P^3.
8 ualeat.
ib. neoc P^1.
10 n. aepistola quaeuis.
12 n. sumum P^1.
15 n. in *om.* P^1 *corr.* P^3.
17 enrythmos.
18 etiam disticon.
ib. epigrammation P^1 — ticon P^3.
19 et rythmis.
20 annales P^1.
22 genereaa P^1 *corr.* P^3.
27 desisunt P^1.
429, 1 haed. P^1.
7 solicita P^1.
6 obstudio (?) P^1.
12 qua est.
20 adeliberatum P^1.
ib. augurum P^1.
27 n. hostenta.
430, 5 ostenduntur.
6 semper pessimum (pessem P^1).
9 denuntia et P^1.
16 fulmen et fulgur et fulguritum.
20 fulgur ingignis P^1.
ib. n. unde et fulgor.
431, 3 putet inter seuic.
10 mercatur P^1 *corr.* P^3.
13 deptauerunt P^1 *corr.* P^2.
22 supertstitionis P^1.

431, 25 totia die.
ib. immolaban P^1 *corr.* P^2.
ib. sibi sui.
432, 4 quasi requo siomnium.
5 sacrificium seruiant.
11 deneci P^1 *corr.* P^3.
13 paulatum P^1.
17 seaminum P^1 *corr.* P^3.
27 et *om.* P^1.
ib. apud P^1 aput *corr.* P^3.
29 cessores P^1.
433, 1 pertinatia P^1.
11 possimus P^1.
14 iuuenalitas P^1.
21 [juv — freq.] *om.* P^1 *suppl.* P^3mg.
22 suparat P^1.
ib. iuuenta.
24 n. derelingquit P^1.
25-26 quod morosa (mer. P^1) est contrariis et peruersis m.
30 aquid P^1 *corr.* P^3.
434, 15 ut quae.
16 n. meditantem.
435, 7 dix. diff.
8 n. l'ordre des mots est rétabli par des renvois.
9 quarto temp.
13 leuiores P^1.
14 etanti P^1.
17 uoluit esse.
19 ipsea P^1.
25 et portenda P^1 *corr.* P^3.
436, 10 n. quod est celare.
16 aro P^1.
31 iludi P^1 inludi P^3.
34 exomine P^1.
ib. extulto P^1.
437, pras P^1.
3 admititit P^1.
9 immitatoriae.
437, 13 probatum maxme P^1.
ib. adulescentias P^1.
15 lucius P^1 *corr.* P^3.
22 uitadum P^1.
23 quiintersit P^1.
25 sunt.
438, 6 n. prob. *am* gratté.
9 innueream P^1.
ib. n. uerum in.
20 hac P^1.
23 noxia cor nocentia P^1.
24 criminea P^1.
30 fragit P^1.
439, 11 gremis P^1.
14 mutum P^1.
ib. faenus.
440, 1 libidium P^1.
ib. contines P^1 *corr.* P^3.
6 quisque.
16 inhi P^1.
ib. neutrum genus.
17 ficies P^1.
28 uideatur P^1.
ib. posset.
30 autio P^1.
ib. siuoluit P^1.
441, 6 Die quarta et.
11 flasus.
12 mendatium.
17 transigit.
ib. fallitur.
14 n. P^2mg.
17 quiquid P^1 quidquid P^2.
19 proxuma.
442, 2 quae perit P^1.
3 difinitio.
6 uoro P^1.
9 quod est etiam.
16 audatiatem.
17 cat. bel. *om.* P.
22 audent io nibo P^1.

443, 13 fidens.
16 posse inuidiam P^1 — in inuidiam P^3.
444, 2 differre P^1.
7 non dicet P^1.
21 timeditas P^1.
ib. ignouia P^1.
22 innocens (2 fois, la 2e exp.)
28 [ad uiuendum — plerumque eligitur] *om.* P^1 *suppl.* P^3mg.
445, 3 n. ceteri uet.
8 lutum P^1.
9 ide de P^1.
17 acruas P^1.
20 palleis.
30 n. libro XVIIII.
446, 9 aequorum.
10 runt P^1.
32 abinici illiciendo P^1 ab ill. P^2.
447, 4 n. ergastilum P^1 — stulum P^2.
20 machaeram P^1 — cheram P^2.
22 n. solas hac si.
29 laquaque P^1 — atque P^2.
33 educe est.
35 instuit P^1 *corr.* P^3.
448, 13 n. quiquid P^1.
4 n. factum est.
13 longitudinem ulcatum P^1 *corr.* P^3.
20 corriga P^1.
21 relinquam P^1.
ib. scorcea P^1.
24 ostenant P^1 ostentant P^3.
449, 1 manualis.
3 sumtumptum est.
4 de contrao P^1 *corr.* P^3.
449, 6 qui P^1.
11 margies P^1.
24 ueras framenta P^1.
32 labantur P^1.
ib. omniam P^1.
450, 3 seueritus neque.
5 canum umarro P^1.
7 adulent.
13 [deor — esse] *om.* P^1 *suppl.* P^3mg.
20 dincimus P^1.
21 in oratore aut.
25 modererores P^1 *corr.* P^3.
451, 1 reginemen P^1.
ib. cuus libet.
4 duceren P^1.
7 dixerunt P^1 *corr.* P^3.
8 meredie P^1.
11 quae scr. P^1.
13 torpidenem P^1.
ib. meridae et.
20 prorecte.
28 scol.
ib. aqua ebriis.
452, 1 oculus P^1.
5 post P^1 *corr.* P^3.
7 operto.
9 uirg. georg.
12 significato P^1.
ib. frabicancantur P^1 *corr.* P^3.
15 instra P^1.
17 est P^1 esse P^3.
18 sed et.
21 pelodis P^1.
27 transgresus P^1.
29 et deis P^1.
453, 3 transgresso P^1.
ib. omnis.
4 praecepturus P^1.
7 n. artheria (*sans correction*).

453, 5 aeliae P^1.
7 n. aspera.
16 apet P^1.
18 docoris P^1 *corr.* P^3.
20 surpare P^1 *corr.* P^3.
21 perere P^1.
24 n. ablatas.
ib. sedone P^1.
29 et orto P^1.
30 significato P^1.
454, 8 amalitiam P^1.
10 uersatum P^1.
13 et *om.* P^1.
19 in sepe P^1.
20 iniquus.
23 decere P^1.
ib. uinum sine (sans si ou sit).
26 aularia P^1.
28 putantur P^1.
455, 1 improbiis P^1.
14 lucylius.
15 rotrum P^1.
24 factum P^1 (et pene ubique).
25 indagationis.
34 et *om.* P^1.
456, 5 utimur.
6 ex subolibus (sic, non ut Quich.)
7 introti P^1.
ib. dimitebantur.
11 adultero P^1.
13 decoris P^1.
19 tenet haurum P^1.
ib. stuperi P^1.
22 accepe P^1.
33 uui detur.
ib. ab ingenio.
457, 2 immalis.
3 sinae P^1 sin P^2.
4 sine *om.* P (devant ulla et lubid.)
457, 5 n. dimmin. P.
9 cum postis.
10 relingues P^1.
16 n. catulus P^1.
19 iurigine.
ib. admisus P^1.
22 gauidam.
ib. quod.
458, 5 latanti P^1.
15 n. uepres *om.* P.
16 distactionem.
23 symphatian.
24 puerum trum P^1.
25 cogi P^1.
27 auctorem P^1 auctor est P^2 uirgilius.
28 achillae aest iuuem P^1.
29 tulymus P^1.
459, 4 doneo P^1.
23 III *om.* P^1.
33 in mimitibus P^1 in inmit. P^2.
34 indiduxit P^1.
36 dixi P^1.
38 plautas P^1.
ib. himbres P^1.
460, 1 et *om.* P^1.
ib. animanimalia P^1.
2 uirg. auct.
5 petus.
6 termipedas P^1.
18 n. *corr.* P^3.
19 in *om.* P.
26 ranc. est P.
31 significari.
461, 6 siaitiperum P^1.
12 philomelo.
14 domos.
19 cuium P^1.
21 flagitum P^1.
ib. sed et inc.
28 sonas P^1.

461, 30 uetestas P^1.
462, 3 ateritur P^1 adt. P^3.
12 certortos P^1 *corr.* P^3.
14 habebamus.
26 dicitest P^1.
27 aluus P^1.
28 in *om.* P.
463, 12 dicit.
26 supplexa affare.
30 sororibus P^1.
34 admentiuntur.
464, 2 grati P^1 *corr.* P^3.
4 exit igni sit.
6 actus P^1.
20 paterere P^1.
ib. calchis.
24 perere P^1.
ib. dictum ea.
26 sangui P^1.
465, 2 an ni P^1.
6 n. quae.
9 sulum aut.
11 da P^1 *corr.* P^3.
ib. dic. idem libro X.
19 hosti P^1.
21 detua P^1.
22 n. agenti.
ib. multitudine miserat.
26 detua P^1.
466, 4 martificum P^1.
6 personat.
15 ani P^1.
16 admoueat.
ib. sub in P^1.
19 oum P^1.
22 ter P^1.
23 et decimo.
24 inprobe.
467, 3 n. urbs.
7 occupaui P^1.
25 opuscupulis P^1.
468, 11 mereretur.
468, 12 cultro P^1.
24 ego *om.* P^1.
29 hospicium.
31 poenica.
469, 13 fuit utasit.
16 n. uere *om.* P^1.
18 acci P^1.
19 ascensit P^1 assensit P^3.
21 ascentio P^1.
ib. n. progeninem.
ib. et ordinem.
31 pro accinge P^1 pro cingere P^3.
32 adere.
470, 1 faciem.
15 n. amplexare P^1.
18 lib. III.
20 n. uel qui.
34 cupidem P^1.
36 horatur P^1.
471, 6 n. iraeulium.
7 n. policeres P^1.
21 populabundos.
23 pon. aliq.
[24-25] *om.* P^1 *suppl.* P^3 mg.
24 fatiget sed et.
26 ortuos P^1.
27 uir lius.
472, 4 n. sublantur P^1.
11 in.
13 inpertit P^1 inperstit P^3.
14 n. plenissimam.
16 n. facta esse.
17 moderaront pro mod.
18 impetas.
ib. modorat P^1.
20 ira.
473, 1 hos oror P^1 *corr.* P^3.
8 non *om.* P. *suppl.* P^3.
9 misericordiam.
12 quisi P^1.

473, 12 aut sit ciam P^1 aut sit iam P^2.
14 quicircum P^1.
16 frustarunt P^1.
17 inmitare.
24 oedi (odi P^1) notthyeste.
27 etiam initas mittaeaquae tuasunt (tusunt P^1).

474, 8 n. *omissa suppl.* P^3 mg.
16 lutantium P^1 luctantium P^2.
22 omnius.
26 quado P^1.
27 demersumus P^1.
31 animam P^1.
32 n. accidibus.

475, 7 n. me atque.
9 nam *om.* P^1.
14 Crasus P^1.
18 nunc.
22 laudis *om.* P.
ib. metum.
27 suspitionem.
29 patria.
32 praestulatur P^1.
34 n. terereo.

476, 8 ut metum tetis P^1.
12 partris P^1.
13 temulum P^1.
17 n. patitor P^2.
30 n. lepido.
32 osculaiut.
ib. illa P^1.

477, 7 manducantur P^3.
12 qui faciat.
16 me *om.* P^1 *suppl.* P^3.
ib. meseretur P^4.
18 misertur P^1.
30 ussuras.

478, 13 mutricatur.
27 n. etdolatque.

479, 5 ut orrupit P^1.
7 n. diuutius.
ib. montem P^1.
11 n. factiscam P^1.
15 constrecibor P^1 *corr.* P^3.
17 fecuticare P^1.
18 euulsa.
22 n. coniugunt P^1.
25 anuit P^1 annuit P^3.
26 poenuntur P^1 puniuntur.
29 diuinarum.

480, 12 n. expoliabatur.
14 capitis P^1 captus P^2.
17 inquid P^1 *corr.* P^3.
23 minaris P^1 *corr.* P^3.
28 nolite P^1.

481, 2 pro gliscit *om.* P^1 *suppl.* P^3.
7 georg. *om.* P.
11 n. focilatur.
28 potititur.
31 phenissis.
36 quod ulo.

482, 5 pricipiis P^1.
15 itimer P^1.
20 ne sines.
24 pater catte itiner P^1 patere catte itiner P^2.

483, 1 Lecte P^1.
ib. nominatim uocasu P^1.
2 essimulier.
8 mainatius P^1.
10 te *om.* P.
15 glali P^1.
16 timpanis.
23 questui P^2 (*av. s. de r.*)
30 athera.
33 ego.
36 quaestiuscausa.

484, 9 accierimer P^1 (2 r P^3).
14 n. pro senatus.

484, 20 romani *om.* P.
22 ideofficiis.
31 inter cappede P^1.
485, 14 sum P^1.
24 idem *om.* P.
34 mitis.
486, 9 luctos P^1 lucos P^2.
11 cum *om.* P.
13 morate scitis ambe.
17 n. noluisti.
20 intrimo P^1.
24 diuinao P^1.
ib. magnitudo.
487, 3 assiduosque.
15 Peruico peo peruicaci.
32 Argrus P^1.
33 amphitrione amfitreo.
488, 3 humo pro.
6 n. minippu.
8 flecti P^1.
17 in *om.* P.
31 panis P^1.
32 bonanimo.
489, 1 fegere.
11 faci P^1.
ib. lucius.
12 lutusum P^1.
13 lucius P^1.
25 uulcanariorum.
ib. idie P^1.
30 tumul P^1 tumultu P^3.
ib. foros.
490, 12 magis alt. *om.* P.
17 n. forocia P^1.
25 n. mederatur.
491, 5 frutuis P^1.
12 aurius P^1.
15 lubinoso.
27 uirororum.
492, 12 ferunt P^1.
13 aemelum P^1.
19 adulecentia.
492, 21 mamanus.
22 n. plerique.
23 inermis.
493, 3 conatus P^1 cognatus P^2.
4 intempera P^1.
5 n. intemperantias.
6 propematum P^1.
13 esthaec P^1 istahec P^2.
14 n. dextris.
21 anditogini.
494, 10 diciplinis P^1.
13 graduis P^1 gradui P^2.
20 delibeis.
21 ne P^1.
24 complumuium.
25 pamenone.
495, 1 de finis.
31 o mi optanti.
496, 8 prodatuuo.
16 n. si me del.
18 n. certiorem.
24 mille imp.
ib. plagrarum P^1.
30 simulatatam.
35 simultatui ueretur.
41 maxima.
497, 14 n. pauperum P^1.
16 fugatur P^1.
18 n. inquos P^1.
20 fugar P^1.
ib. ferant.
24 colend P^1.
25 opos P^1.
36 possitus P^1.
498, 7 locoronum P^1.
9 posim P^1.
10 lib. VIIII.
27 potestate.
29 poteretur P^1.
31 et (le premier) *om.* P.
33 adquiritur.

498, 35 faerine.
37 quod fut.
499, 1 mentes P[1].
11 melegro.
16 sptio.*
18 miseratur P[1].
24 uicinae P[1].
500, 11 praetenta.
12 epigramma.
13 sic et uidit.
17 pruari.
18 ablatiuiuus.
19 uino modo uini P[1].
27 lib. I.
29 acusatiuus.
31 n. inrepsere.
35 duo.
501, 1 mancipa P[1].
3 pares P[1].
9 ame met patre.
19 non met.
28 tintis P[1].
30 pulcra.
502, 10 tanto opere.
19 tris.
20 eramus.
ib. sidero noctis.
24 uolocitate P[1].
26 primis.
27 qui sit.
28 historiarum.
30 n. potiti.
503, 6 n. euaenum P[1].
8 [rapior — pomponius] *om.* P.
12 houolo P[1],
27 longoque P[1].
29 aere.
37 pro lauit P[1].
47 falsis.
504, 3 labere.
7 n. sanginem.*
504, 17 lauere etiam.
21 qu lauerent.
24 fecit.
32 subundas P[1].
505, 9 qui.
10 aequera P[1].
13 sincerem.
15 uts cisscam (cissam P[1]).
19 accyus.
28 aut qua aegi.
31 (habet P).
ib. Mantet.
ib. hypobrastia.
35 aethra.
506, 3 me dus cis P[1].
8 et furnatium.
27 ac bono.
29 panibus P[1].
32 umilem.
33 hermionibus P *sans corr.*
38 clustra cuperet P[1].
507, 8 condicionibus.
11 conteres P[1].
25 dii.
26 niguit P[1].
27 gradinat P[1].
508, 1 autorato.
2 perganans P[1] pregnans P[2].
ib. num quam.
9 et 11 repperibitur.
24 postestur P[1].
509, 9 quossa P[1].
16 deserte.
24 dissertim P[1].
28 locari.
30 prerilia.
510, 11, descendere P[1].
15 familie (a *om.* P).
19 annilium.
23 amico *om.* P.
29 aconcedere (*sans corr.*).
511, 9 ab illo.

511, 25 beneficeo P[1].
28 illa P[1].
512, 18 aspeximus.
19 perscriberem.
23 fixum *om.* P.
34 intellegroferunt P[1].
513, 1 sublicitus.
6 in *om.* P.
7 hospicio.
12 dosenno.
13 Poropteruiter P[1].
21 pro spic. P[1].
25 ubin P[1].
514, 2 hanelans.
5 festinantim.
12 dica P[1].
ib. hominum P[1].
18 forocem P[1].
20 memoriae.
26 largiter.
515, iracuditer P[1].
27 n. exeodieo P[1].
29 ferum P[1].
516, 4 beniuolentuam.
5 pro restrictum P[1].
19 uerecunditer.
23 fueriunt.
ib. et quora.
ib. uerunt P[1].
517. 8 se P[1].
11 pancrasiaste P[1].
19 nunciatur.
25 accius accius.
26 tottopeo P[1].
29 tam *om.* P.
ib. deferes.
518, 10 homine.
13 tolo.
16 n. aegered P[1].
32 macium.
33 n. uris.
519, 11 lucilius.
519, 18 desensione.
19 ciuis.
20 extultitia P[1].
21 arbitari P[1].
28 ac habisse.
29 bos.
520, 4 ii *om.* P.
6 erat P[1].
8 quiadam P[1].
9 ferentur.
10 non que.
11 n. generes P[1].
14 condicti P[1].
15 quadaruit.
16 habent.
21 magis P[1].
ib. auctoribus auctoribus bus auc cupauimus.
22 uel *om.* P.
521, 2 deinque.
3 extimat P[1].
11 quae cum.
12 n. hodio P[2].
19 n. quibusdam.
24 clytemestra.
25 cur me.
26 ponebant.
28 eleuantes P[1].
522, 18 aud tum.
ib. comentaui ut.
26 de re lib.
523, 5 trindaritano.
9 conuiueare P[1].
14 digerem.
ib. sanctu.
23 diuita.
25 habebat P[1].
524, 4 n. Paximum P[1].
8 [salius ita] *om.* P.
11 Mim millam P[1].
25 umqua.
28 tamhidi.

525, 4 ni frater.
8 ingenium.
9 do ratore.
16 manda.
20 aliquisbus P^1.
24 manent.
27 qua P^1.
30 filopatro P^2.
526, 2 ethera.
4 hiemam.
24 fatu.
26 suique P^1.
33 uolentia.
527, 2 omnia.
8 facti P^1.
13 propitiendis.
ib. quae *om.* P.
14 aud.
15 possitum P^1.
16 aut ut m.
22 curare modet.
24 audea peruoc.
26 n. huius inuen.
29 staoicorum.
528, 2 belgigam.
ib. fret.
3 eumenibus P^1.
6 n. et ter.
11 n. picumnus.
18 n. mercurii.
23 n. numero plurali.
31 sigulari P^1.
529, 1 per P^1.
10 atabos.
20 hosti P^1.
ib. pignere.
22 fecialibus.
530, 8 huiusce modi.
ib. uol P^1.
13 ubicumcum.
18 herohas.
19 gabri P^1.
530, 20 antiqui romani lydios.
531, 5 autor P^1.
11 condisset P^1.
14 unde.
20 paenatem.
21 n. uua P^1.
29 ductum id est a.
532, 1 apellabantur.
6 esse uaro.
14 fabulinom P^1.
16 primum P^1 primo P^2.
19 de genera.
533, 7 abopido P^1.
11 niuigii.
13 traquillo P^1.
15 n. ne corb.
22 fluctosa P^1.
25 cercrus P^1.
29 ego meiorem.
34 legatus leg rodum P^1.
35 summam.
37 cyrcerum.
534, 5 cepi dico.
9 ceram P^1.
ib. accelerarent.
11 n. aduersus P^1.
12 remigiis.
16 nauacula P^1.
20 gradifaselo.
ib. aceteris.
ib. deerauit P^1.
22 biremitotidem.
23 uaro P^2.
24 tonsillitorem ouilem.
26 deerauit.
30 lenunculo.
535, 3 uinginti P^1.
4 lintores P^1.
ib. lib. II.
7 metrofan.
9 percuntatur.

535, 12 aflumen P^1.
14 oculte.
ib. fabricato P^1.
18 pistrium.
24 impris tim.
26 n. picatori.
ib. ueno P^1.
536, 5 Ancohore uingcula.
6 armamen tamen.
7 achora P^1.
14 uestimentom.
16 pannulos.
22 sordisdis P^1.
29 poetacam P^1 poeticam P^2.
32 n. aetogae aftant.
537, 3 faceis P^1.
12 uirgua.
ib. omini.
14 anulea P^1.
ib. uesti per.
17 brittania P^1.
24 n. septus.
27 cerres.
29 patim.
538, 1 fore (*pro* fert).
10 tuniculum ac strofiaum collocarum.
21 occurre.
30 est *om.* P^2.
31 n. deplici.
539, 7 n. iste pedibus clamides.
11 n. indulam.
ib. amendiciculam P^1.
20 senemus.
540, 2 cindusata.
ib. patagitata P^1.
2 n. catulam.
3 aureas P^1.
6 lygurco.
7 malacis.
12 purum *om.* P.
540, 15 puellea P^1.
24 mollicinam.
26 amfytape.
33 setd etiam.
ib. fenine.
541, 7 subcinciores.
ib. utebatur P^1.
11 fuii.
13 tenuis.
18 carbasea P^1.
20 tegerentur togae / Praetexta.
21 supa.
22 supliciis P^2.
23 imagn nis.
542, 1 Licinium.
2 minippu.
ib. muliebre quando muliebre.
4 n. intitum P^1.
5 luxoriosum P^1.
10 uariis *om.* P.
11 socratioco P^1.
ib. rebus *om.* P.
14 profabat P^1.
18 quodomodo P^1.
19 psaltria.
24 in eodem.
26 ac lacertis.
ib. capiatia P^1.
28 uestitum.
543, 15 n. mella P^1.
ib. lucerna.
16 n. huius ubique.
25 in.
29 neapollitanas P^1.
544, 5 cappas P^2.
6 n. priscianos P^1.
17 n. configium P^1.
ib. ad quam rum P^1.
18 urnarum P^1.
19 trullam.

544, 22 ceneto.
24 si quan.
29 dispolaiut.
545, 2 apontecas P[1].
3 marulium.
11 carnalia.
13 ungenti.
26 mauini P[1].
ib. aen. *om.* P.
28 crateram P[1].
546, 4 nouumuum P[1].
ib. arche.
ib. hispaniae.
6 aliam.
8 n. exsese.
11 salima cetabula.
13 carthesia (*ubique sauf* 21).
17 summam.
ib. foraminas.
19 hinc malis.
20 catatulus.
25 paulo.
26 calpra P[1].
547, 7 in truleum.
ib. lappis.
12 cappullas.
13 pocula.
14 sipsa P[1].
15 haec P[1].
23 lygurco.
27 creterere P[1].
548, 9 flutuum P[1].
9 fluctu enim.
15 anperinata P[1].
16 molocinarias.
18 stillicidio.
19 quem nunc.
23 pinguia lucteola p. u. c.
31 precintui.
549, 1 accaere.
2 plum. aut cum.
549, 14 patis P[1].
22 manutr P[1].
ib. non est P[1].
23 n. et furiosi.
31 supter ram P[1].
550, 8 sparagos.
15 uoluntatates.
17 accipienser.
20 narturcium.
551, 1 nouissimum.
15 n. suamiam P[1].
ib. quidam.
23 adureri P[1].
24 n. lara P[1].
552, 6 arborum P[1].
7 uttata uel P[1] uel (*solum*) P[2].
11 inmitier.
22 apud *om.* P.
28 n. uelites.
30 quem rutundis (ret — P[1]).
31 rorarii.
553, 6 rorari.
10 sequutur P[1].
11 antesigna in.
ib. insignisbus P[1].
13 deinc.
14 fuditorum.
17 plumbim.
21 luuientes P[1] — tis P[2].
23 uareleanis P[1] ualeranis P[2].
32 proficiebant P[1].
554, uulcio P[1].
8 lancerae P[1].
10 ut lanc.
11 abi.
15 eurialyus.
17 parmea P[1].
555, 2 honus.
4 praeclarum P[1].
5 cetera.

555, 12 cineti.
27 n. saxa.
ib. maiorae.
ib. iaciuntur.
35 siluaticos im montibus.
556, 6 sani.
18 proprius.
556, 19 ansa.
21 im modum.
25 protinquitate.
27 quae.
557, 2 apartis.
3 dedicitur.
5 lebiuir.

Le titre du Manuscrit est (en onciale) :

Index earum rerum quae hoc codice continentur Noni Marcelli peripathetici tuburgicensis de compendiosa doctrina per litteras ad filium.

Puis vient[1] la liste des livres publiée par M. Quicherat, p. 679, avec les variantes :

II. Deinhonestis. *ib.* dictis per litteras. — III. Generibus per litteras. — V. Similium signification. — VI. Deinpropriis per litteras. — VIII. Delclinatione M[1]. — XVI. Degenere calciamentorum n'est pas entre crochet, et *deest* est de M. Quicherat. — XVII. De coloribus (*sans* uest). — XVIII. De generibus ciborum uelpotionum. — XX. De propinquitatum uocabulis et partu.

1. En minuscule.

VARIANTES

DU MANUSCRIT DE BERNE N° 347 (δ)

232, 12 in ad.
12 et 15. aduorsum M[1]. aduersum M[2].
13 ierant.
16 [Titin. — 17] [toujours inclusiv.] *om.*
19 et 24 aduersum.
20, 21 *om.*
24 ac — 29 *om.*
31, 32 *om.*
233, 1 georg. *om.*
4 ille-anhelis *om.*
9-14 *om.*
15 aque.
18 frigios.
19 iracundiam uel furorem.
18 n. anima (bis).
20 plaustus.
ib. Titulum (amph.) *semper om.*
23, 24 *om.*
26-34 *om.*
36 quos.
37-41 *om.*
42 VIIII.
234, 2 lib. V *om.*
4-15 *om.*
18-27 *om.*
36 conlig.
37-39 *om.*
235, 1-10 aptus *om.*
12 tam statutum astrorum ordinem.
235, 13 in his.
14-20 *om.*
21 afr. — 24 *om.*
25 uirg. — 34 *om.*
35 in eum *om.*
36 te marcidemiden nosti.
37 de off. et sqq. *om.*
236, 1-2 et *om.*
3 temperius.
4 necum M[1], nec cum corr. ead. m.
8-13 *om.*
17-21 decore *om.*
21 lib. VI *om.*
23-27 crinibus *om.*
29 die terra.
ib. adtollere.
31, 32 *om.*
237, 2 pacubius.
4-10 *om.*
11 pacubius.
13 profundum. sed plerumque altum. ab alimento dictum.
16 georg. III *om.*
20 fatum.
21, 22 *om.*
23 accius (sic ubique).
24 adpetisses.
29, 30 *om.*
31 ter. — 32 *om.*
35, 36 *om.*
37 est *om.*

238, 1 peru. — adh. *om.*
2-4 *om.*
5 adt. (ubique).
7, 8 *om.*
10 adtendere.
10 dictis — 11 uelis *om.*
14-17 *om.*
19 praepediar.
25 afr. — 26 *om.*
28 iaciendo si quod.
34, 35 *om.*

239, 1 m. tul. — 2 *om.*
4 se fore.
9, 10 *om.*
12 dafnis.
13 et m. huj. *om.*
15 mendaci.
18 exiberes.
19 collectum *om.*
21 obes. terg. *om.* en mg. à côté d'aluus : ob t.
23 habonium.
24-25 // *om.*
27 manuumque tibi.
34, 35 *om.*

240, 2 accipite.
ib. nobile *om.*
4-8 *om.*
11 hannibalem.
12, 13 *om.*
14 igniscere.
17-19 *om.*
21 tilii.
21 pars — 22 *om.*
25 a. est.
ib. inmittere.
27 tirioque... lena.
29 apax.
ib. cristis — 30 *om.*
31 uel irasci uel amare. Acre. (*cet. om.*)
35 celerem uelocem.

240, 36-38 *om.*
41 acrem austerum acerbum (— uum M[1]) asperum. seuerum m̄ tuł suum sqq. (*cet. om.*)

241, 5 idem — 18 signis *om.*
19 uirg. — 21 *om.*
23-27 *om.*
30 Amarum asperum. uel acerbum. Ambire. (*cet. om.*)

242, 1-5 *om.*
8, 9 *om.*
12 possunt.
20-29 *om.*
30 educas.
31-36 *om.*

243, 1 et *om.*
2 atices al. filos. uel dominum uirg. caro.
3-8 *om.*
10-12 *om.*
14 abenas.
15 sed *om.*
17 iurg. — 18 *om.*
19 uirg. — 22 *om.*
24 adpulsum.
25 uie.
26 inf. uel admotum sed.
28-40 *om.*
42 licida... ipsa.
43 urguere.
44 paene.
45-49 *om.*

244, 4 et uirg.
6-10 *om.*
11 uirg. — 14 *om.*
18 uirg. — 20 après 23.
21-22 acc. *om.*
22 actius.
23 seuo.
24-36 *om.*

245, 7-8 *om.*
9 Tit. *non om.*
11 est *om.*
15-19 bello *om.*
22 A. u. est. Virg̃. spirabit c. a. et discolor. (*cet. om.*)
28, 29 *om.*
30 phoen. — 31 atque. *om.*
31 linguam.
33 neuius.
34 taceant.
36-38 *om.*

246, 1 ostend. *om.*
ib. adtol.
1 n. fundere *om.*
4 adf.
ib. pac. — 9 *om.*
10 pac. — 11 *om.*
14-16 *om.*
17 af. — 18 *om.*
20 atque *om.*
23 adducere ducere intorquere rotare. Terentius adduc.
25, 26 *om.*
29, 30 *om.*
32 illi *om.*
33 *om.*
35 cirtes.

247, 3 est uenire.
6 pl. — 7 *om.*
8. est solis.
11 luc. — 14 *om.*
19 orrendum inf. incoctum. requocum. ut de.
(20. 21 *om.*)
23-33 *om.*
34 adholere (ubique).
39 paenum.
ib. adholere M[1] adol. M[2].
40, 41 *om.*

248, adolescentem dicimus.
3, 4 *om.*
9, 10 *om.*
11 uarro in carteo stadio. epitafiona / go aquo.
12 pacratio. (2 lignes blanches puis) Committere.
(13-16 *om.*)
18-20 *om.*
22-27 *om.*
28 m. tul. — 30 *om.*

249, 2, 3. *om.*
7 committit.
8, 9. *om.*
12-18 *om.*
19 commoo. opprimere. conuincere. Terentius.
20 *om.*
25 oculis... talpe.
26 coeperunt.
27 honore.
29 aequum.

250, 5, 6 *om.*
8 mollita.
9 uirg. — 16 *om.*
17 plautus hanc.
18 annos et possideo.
19-20 // *om.*
21-25 *om.*
28-34 *om.*
37-38 *om.*
39 caede dō. (i. e. deo)
40-41 *om.*
42 quidam.
46-50 *om.*

251, 2 fores hinc.
4 monitis.
5-7 *om.*
10-13 *om.*
17-19 *om.*
22 *om.*
23 quae.

251, 23 honustas.
25 repraehendere.
27-28. *om.*
29 et quo de.
31, 32 *om.*
36 opera.
252, 1 adten.
3-6 *om.*
9-13 *om.*
17-22 *om.*
27 cunct. — 32 *om.*
33 deferre.
35-40 *om.*
253, 2-4 *om.*
6 cap. — 7 *om.*
10-19 *om.*
21-23 *om.*
25 // — 31 coact. *om.*
33 inludere.
35 pyratarum.
ib. coeperunt.
36-39 *om.*
254, 1-22 *om.*
26, 27 *om.*
32 cignis.
255, 2, 3 *om.*
7 n. conc. quid ad te.
10, 11 *om.*
12 quaeri.
ib. Oratius.
15-20 *om.*
24-28 *om.*
29 sotiare. uel adaequare.
30-32 *om.*
33 m̄ tul. ad caesarem. (Tit. non om.)
256, 1 hominum.
4, 5 *om.*
9-23 *om.*
25 me unius.
ib. elegantiam.
26-31 *om.*
256, 32 consistit in beata uita.
34 Heaut. — 38 qui *om.*
39-46 *om.*
257, 2 olympho. idem. Nec nostrum est.
4 tantos.
8, 9 *om.*
11 prestat.
14 tutam possit... terram.
15-25 *om.*
27-30 dedit // *om.*
30 est *om.*
31-34 *om.*
36 se *om.*
40 lucilius Obuio... labra l. compono (*cet. om.*)
42-53 *om.*
54 hoc est a call.
55 actius.
58-60 *om.*
258, 1 *om.*
3 callet.
4-10 *om.*
11 caec.
12 *om.*
14 et 16 aprunum.
20-29 *om.*
32 cont. uocis et rem.
33-37 *om.*
38 Cont. comparare. certare.
39-46 *om.*
259, 1 egone.
2 rusticina.
3-15 *om.*
17 // — 29 *om.*
260, *om.*
261, 2 adstantes.
3 rursum *om.*
4 decreui.
7-10 *om.*
11 actius.

261, 13 pachubius. Armorum iudicio.
16-25 *om.*
26 n. id̄ (i. e. idem).
29 n. propria.
30-37 *om.*
262, 2 adfl.
3 pacientia.
4 credi M^1, creti M^2.
5 rurs. *om.*
ib. pachubius.
6 cohercere.
7-24 *om.*
25 m. tul. — 32 *om.*
33 deici prose. et, etc.
24 pachubius. Quo praesidio.
(35-40 *om.*)
263, 1. Curriculum.
2 biroti *om.*
3-5 *om.*
8 sepe.
11 caldum autem cit.
11 uarro. — 22 *om.*
23 contemptus.
ib. habunde.
24, 25 *om.*
264, 1 *om.*
4 neque sob. dedit *om.*
5-8 dil. *om.*
8 m̄ tut. In breu.
11 hunc rapidum.
ib. paratu.
16 conlig.
19-24 *om.*
25 urguere.
26 ortatus.
27-31 *om.*
32 subm.
34 imbres *om.*
35-39 *om.*
265, 1-5 *om.*
265, 11 hiemps.
12-23 *om.*
24 celerem
25 // — 28 *om.*
32 studium *post.* scrib. *om.*
34 quae. — 35 *om.*
266, 1-9 *om.*
12-15 *om.*
16 pl. — 17 *om.*
20-25 *om.*
267, 1-3 *om.*
5, 6 *om.*
9-12 *om.*
13 uar. — 14 *om.*
15 jocundum.
16, 17 *om.*
18 arbitrare.
18 att. — 22 *om.*
23 sisenna. censuit.
24 quadr. — 26 *om.*
30-32 *om.*
33 certare agere.
34-38 *om.*
268, 1-7, 8 *om.*
11 sepe.
13 *om.*
18, 19 *om.*
21 // — 23 *om.*
24 examinatum.
25-27 *om.*
28 dici alectoribus tuis. (ciu. — concid.) *om.*
31 acetis.
32, 33 *om.*
34 dedi.
35-37 *om.*
269, 1-8, 11-13 *om.*
14 onestatis.
16-23 *om.*
24 m. tul. — 25 *om.*
28-35 // *om.*
35 uel consistere.

269, 37 odiae.
ib. concedies M[1], — des corr.
270, 2, 3 *om.*
6-11 *om.*
15-17 *om.*
18 ep. — 20 prima *om.*
21 ueldefinire.
28 bacho.
30-35 *om.*
37 odiae.
39, 40 *om.*
271, 1, 2. *om.*
3 conueniri.
5-14 *om.*
16, 17 *om.*
20 cause.
ib. commou. — 22 *om.*
23 Caedere.
24 *om.*
26 mess. — rom. *om.*
ib. excidere M[1], exscidere M[2].
28 ceditur.
29-33 caed. *om.*
ib. ced.
272, 2 ced.
3-12 *om.*
13, 14 ced.
16 ced.
17-19 *om.*
20 ualet consistit.
21 *om.*
22 tusc. — 23 si est *om.*
23 orum.
26 et spu et anelitu.
34, 35 *om.*
273, 1-4 uid. *om.*
5 constet.
6 qui. — 13 *om.*
18 parare erigere
18-20 *om.*
273, 25 ual. — 29 *om.*
32 *om.*
35-37 *om.*
38 m. tul. — 39 *om.*
274, 1 *om.*
3-4 hort. *om.*
6-10 *om.*
11 est-usu *om.*
12 ced.
14-16 // *om.*
18 man. — suum *om.*
19 // — 21 *om.*
23-26 *om.*
27 m. tut. facil.
28 Sis. — 32 *om.*
275, 1, 2 *om.*
4 hymnis *om.*
5, 6 *om.*
8 cui crediderim.
9 cred. seru. committere.
10 obiit morte.
14 que *om.*
ib. et com. — egeremus *om.*
16 rebus. *om.*
ib. perpotero.
20-22 *om.*
26, 27 *om.*
28 prospicere.
29 uenati.
30, 31 *om.*
276, 1-9, *om.*
10 quod est *om.*
11 ut saepe *om.*
12 unde.
ib. rerum dicimus. hoc.
13 aut-ualere *om.*
18 damn. est d. adficere.
20 exeredare uel neces.
21-23 dam. *om.*
28-29 *om.*
30 Actius armorum iudicio.

277, 2-16 *om.*
17 inlicere. Titinius libroV.
18 qui illam.
20-24 *om.*
26-33 *om.*
35 alias.
36-38 *om.*
39 consuet. dicitur placatus uel delectatus.
278, 1-3 *om.*
6 inlec.
7 *om.*
10-15 *om.*
17 lucrecius.
18 est *om.*
20 detra aere.
22 dare est.
23-26 *om.*
28 aepulis acumbere.
29-30 *om.*
31 significationem.
32, 33 *om.*
35 titire.
36 ad fin. *om.*
279, 1-15 *om.*
17-19 *om.*
23 adf.
25-29 *om.*
30 accius.
31-35 *om.*
40 reipublice.
41 *om.*
280, 4-10 *om.*
11 est den.
12 *om.*
17 *om.*
18 dicere etiam.
19 inferne.
20-22 post. *om.*
23-27 *om.*
28 quiesce q̄m̄.
29 dicte.
280, 31-39 *om.*
281, 1 dignatus.
2, 3 *om.*
4 dign. sign. dignus abitus.
7-34 *om.*
282, 1-6 *om.*
15. qui cap.
ib. Discrimen deuisio separatio. cicero. crys. (*cet. om.*)
17 contempnit.
18 in ea rerum.
19-31 *om.*
33, 34 *om.*
283, 1-11 glor. duc. *om.*
11 inlic.
12, 13 sen. *om.*
13 senem M[1] senum *corr.*
19 uar. — Ἑρμ. *om.*
20 tanto me.
22-29 // *om.*
30 m. tul. (pro uirg.)
32-36 *om.*
284, 1-8 *om.*
11 est *om.*
14-23 *om.*
24 Scythieque.
26-30 *om.*
36-39 *om.*
285, 6, 7 *om.*
9-10 *om.*
15 inmite ut durus amor (*cet. om.*)
18, 19 *om.*
20 def. — 25 *om.*
27 mores. — 31 *om.*
34-37 *om.*
38 abj. sqq. *om.*
286, 1-2 dem. *om.*
4 dim. u. loquuta.
7-8 // *om.*
8 demittere M[2] dimit. M[1].

286, 9-22 *om.*
24, 25 *om.*
29 *om.*
287, 1 *om.*
5-6 *om.*
10-15 *om.*
19 *om.*
24 *om.*
27-31 *om.*
33 queritis.
288, 2 atsido adcur.
3-9 *om.*
13-16 *om.*
19 super.
20-22 *om.*
25 el uel mittere.
26-27 *om.*
29-33 *om.*
34 praec. uel auertere.
289, 1 *om.*
2 idem nec.
5 *om.*
6 euocare.
7 caelo.
8-13 *om.*
14 subpr.
15-16 *om.*
18 cert. et def.
20-22 *om.*
23 abd. uel adferre.
24 *om.*
26-34 *om.*
36 *om.*
290, 1-9 *om.*
13-22 *om.*
24 sapientia.
ib. sint.
27 aequitesese.
30 modios sestertii.
31 duodenis.
ib. exigisse.
34 est *om.*
290, 35 *om.*
291, 1-5 *om.*
6 neuius.
8-10 *om.*
12-28, 30-33, 35, 36 *om.*
38-43 *om.*
292, 2 fremens M[1].
3-6 *om.*
7 exaurire.
8, 9 *om.*
10 pachubius.
11 melanippe.
13-19 *om.*
21 erumnas.
26-34 // *om.*
35, 36 *om.*
37 concl. — manete *om.*
38 hedes.
293, 1-8 *om.*
9 Tit. *non. om.*
10 propter ualuisset.
11-18 *om.*
19-21 *om.*
24 ips. illum *om.*
ib. clipeum.
25 sorti *om.*
26-28 *om.*
30-33 *om.*
33 oprimit.
37 ad P. — 39 put. *om.*
40 cesare.
43 rurs. *om.*
44-48 *om.*
50 quedam clara et acuta.
294, 2-4 *om.*
7 inq. uel probare.
8-13 *om.*
21-22 *om.*
25 *om.*
295, 1-4 *om.*
5 Sal. — corp. *om.*
8-12 *om.*

295, 16-29 *om.*
32 seuit.
36, 37 *om.*
296, 1 uirg. — 2 *om.*
4 experiri quam.
5-8 *om.*
10 solet.
11-17 *om.*
18 liberari erumpere
19-21 *om.* Au haut de la page : Exire euadere liberari earumpere uirg.
24 exit.
25, 26 *om.*
28-30 *om.*
31 sepe.
33-37 *om.*
39, 40 *om.*
42 expedire siuult.
44, 45 *om.*
297, 1 pericl. *om.*
5, 6 *om.*
8 experietur.
11 foetus.
13 enixi.
14, 15 *om.*
17-25, *om.*
29-34 *om.*
36-38 *om.*
298, 1 *om.*
3-19 *om.*
25, 26 *om.*
29 // — 31 *om.*
33-37 *om.*
299, 2 m. tul. — 3 *om.*
4 est dep.
10-14 *om.*
18 m. — 19 *om.*
24 orationem. exornabat.
27, 28 // *om.*
31-33 *om.*
300, 1-3 *om.*
300, 4 exsolui nudari uel de ponere.
5. 7. 8 *om.*
11 praecibus.
12 luc. — 15 // *om.*
17 irarum *om.*
ib. seui.
20-29 *om.*
30 seuire.
32 // — 35 *om.*
36 est gl.
39 *om.*
301, 1, 2 sen. *om.*
2 annib.
3 pacientia.
ib. exilire.
7-15 *om.*
19 m. tul. — 21 *om.*
24-28 *om.*
32 priameia u. *om.*
302, 1-3 *om.*
5 exilit / ad celum.
6-8 *om.*
9 Fast. altitudo.
11 que
ib. queras.
11-17 *om.*
19-24 *om.*
25, 26 *om.*
28 quicquid sit quasi non sit.
28 ac fort. *om.*
29-32 *om.*
34 acer rex.
ib. suaetus.
36-40 *om.*
303, 1-5 *om.*
6 exhibere adferre.
7-11 *om.*
13-15 *om.*
17 hic.... que.
18-22 *om.*

303, 23 est *om.*
24, 25 *om.*
29 lacius
30-32 *om.*
37 *om.*
304, 1, 2 *om.*
5 asta.
6 ortari.
10-12 *om.*
14-17 *om.*
18 Fedum (ubique).
ib. deforme est.
21 execrandum.
22, 23 *om.*
26 amiticia.
27 et nobilitatem *om.*
ib. Titinius Sed cum iam metuo.
29 adgredi.
30-37 *om.*
38 seuus (ubique sic).
39-40 *om.*
41 aequos.
305, 1 avant m. tul. ut.
2-14 *om.*
16-22 *om.*
25 speciae.
26-29 *om.*
32-37 *om.*
306, 1-7 *om.*
8 lucrecius.
10 et *om.*
ib. aequi.
11-13 *om.*
14 fortis formosus lucilius.
15-21 *om.*
25 *om.*
26 Facese //// re.
27 hec et fatu sibique.
28-31 *om.*
32 facesere.
33-41 *om.*
307, 1. facesant.
8 doceri.
9 comelius (pro quo melius)
10 aperire uel deficere.
13-15 *om.*
17 iupiter.
19-25 *om.*
26 cursum uolatum et nauigationem uirg. uolucrem.
26, 27 harp. *om.*
28 aebrum.
29 idem celeri.
30 lapse.
31-41 *om.*
308, 1 *om.*
3 potes.
4-5 *om.*
6 sillaba.
7-10 *om.*
11 F. est effrig. plautus (*cet. om.*)
13 quid istud.
14-20 *om.*
23-27 *om.*
28 commentitiam.
29 a platone *om.*
31 tumido.
32-34 // *om.*
35 *om.*
309, 1-3 dent. *om.*
3 et uocem.
5-10 *om.*
12 nec dictum.
ib. in poematis.
13 tafe-oblitae *om.*
14 // — 20 *om.*
23-25 *om.*
27 ficte.
ib. historie referte.
29 facinus scelus.
29 Sal. — 30 *om.*

309, 33-35 *om.*
310, 1-4 scel. *om.*
6 m. t. — 7 *om.*
11 sal. — 16 *om.*
19 Fiducia et confidentia uirg. cernis.
19, 20 // *om.*
25 // — 33 *om.*
311, 1 *om.*
4 frigus est.
(2, 3 après 4).
3 extimplo.
5-6 *om.*
10-11 *om.*
16-18 // *om.*
20 h. — mora *om.*
24 hunc.... lete.
26-37 *om.*
312, 6-20 *om.*
21 consules uel dignitates. Fascem onus.
22, 23 *om.*
28 effundere.
29, 30 *om.*
32 quam *om.*
33 fundit.
34-37 *om.*
39 // — 45 *om.*
313, 1, 2 *om.*
4 illi et *om.*
7-11 *om.*
12 filus.
ib. atteniutatem.
13-17 *om.*
20-21 *om.*
22 ut. — 25 pler. *om.*
25 f. etiam corde appellantur.
28 treicia f. cythara.
31 *om.*
36, 37 *om.*
39 *om.*
314, 1 *om.*
4-6 *om.*
8-11 *om.*
14 absinthium ut... et castoreum.
ib. leueque. (*peut être* que.)
15-34 *om.*
315, 2 in eos facilius morbos.
3 egrotant.
4 sal. — 19 // *om.*
ib. actius.
20-22 *om.*
24-26 // *om.*
28 idem quid.
29 Thuchidide.
30-35 *om.*
316, 2-5 *om.*
6 neuius nunc.
7 ipsa. *ib.* haec.
8 salustius.
10, 11 *om.*
12 canore.
14 suspendat hyr.
16 tum... dionisius.
18-20 *om.*
21 gemini.
ib. pachubius.
24-25 *om.*
27-29 *om.*
30 loetum.
31, 32 *om.*
35 *om.*
317, 1-3 *om.*
7 et fontibus.
8 letum.
9 uideas gestire.
12-13 *om.*
15-17 *om.*
18 actius. conferant M ℓ, — runt corr. ead. m.
20 cum corona cl. conectat.
21, 22 *om.*

317, 23-27 *om.*
28 ut. — 32 *om.*
36. Octum M[1] hoctum M[2].
37, 38 *om.*
318, 1 thetra.
2-28 *om.*
29 salustius.
31-35 *om.*
36 incertus.
319, 1, 2 *om.*
6-12 *om.*
14-16 *om.*
18 animos.
ib. etifontia gestit.
19-27 *om.*
31-34 *om.*
38 dignitas. gratia. pulchritudo.
320, 1, 2 *om.*
5-10 *om.*
12 *om.*
14 ganimedis.
15-17 *om.*
18 honos.
19, 20 *om.*
21 si quis tangit (per *et* am. *om.*)
26-30 *om.*
32 maestos.
33-34 *om.*
36 significationem.
37, 38 *om.*
321, 1-15 *om.*
17 adf.
17 id. — 18 // *om.*
20 caena.
23-26 *om.*
27 diae.
28 uino ciboque leti.
30-33 *om.*
35 aecora.
37 *om.*
322, 1 // *om.*
4-8 *om.*
9 inpudens.
ib. m. tul. — lib. II *om.*
11, 12 *om.*
15-28 art. *om.*
29 quequasi.
323, 1-3 *om.*
4 conlatis. 5 proibebatur.
6, 7 *om.*
9 *om.*
10 Actius Inmanitate abet.
12-25 *om.*
26 est rursum.
28 *om.*
30, 31 *om.*
33 caeli.
34 actius.
324, 1 ostem.
2-9 *om.*
10 alico M[1], aliquo corr.
11-14 *om.*
15 inpurum inprobum.
ib. de rep. — audiendus *om.*
18, 19 *om.*
20 inb. (ubique.)
21 sol Min. *om.*
22-26 *om.*
27 accius.
28 uenae *om.*
(28 cum).
28 uiscera ueneno inbuta tetros cruciatus (-tos M[1]) ciens.
30-34 *om.*
325, 1-27 *om.*
30 iitus.
33 accepit.
36, 37 *om.*
326, 1 *om.*
3 *om.*

326, 7, 8 *om.*
11 tumuli adcliue.
14-18 *om.*
26-27 *om.*
28 ut. — 37 *om.*
42 *om.*
327, 2 fede.
5, 6 // *om.*
7-12 *om.*
15, 17, 19-21 *om.*
23 habet *om.*
24, 25 *om.*
27 // — opus *om.*
30 est *om.*
31-34 *om.*
36, 37 // *om.*
328, 1 equore.
3, 4 *om.*
7-13 *om.*
14 eum. tibi *om.*
18 scil. *om.*
ib. osse.
ib. olymphum.
20-22 *om.*
29 troiugene.
31 *om.*
33, 34 *om.*
38 *om.*
329, 1, 2 *om.*
3 inlig.
9 *om.*
11 idem int.
12 tam quam.
15, 16 *om.*
19 Increpitat. incuruat. aut insultat.
21-24 *om.*
26 increpitat his.
27, 28 // *om.*
31-33 *om.*
35 *om.*
36 adgredi.
330, 1 in eam pansa.
2 inmittere (ubique).
4, 5 *om.*
7 giges.
8, 9 *om.*
11 et utile o. putauit.
14 etiam al. fallatiis.
15, 16 *om.*
21 occ. item interficere perdere.
22-25 // *om.*
ib. Item int. p. concremari
29 at nego *om.*
30 com. uel dicere.
331, 1 me *om.*
2-5 *om.*
6 prestans.
10, 11 *om.*
13 nacti uestigio.
16 imo — ciues *om.*
17 impediunt.
20 leua.
28 *om.*
30 ita c. uac. *om.*
31, 32 *om.*
35, 36 *om.*
332, 2-3 *om.*
5 rursum *om.*
8-10, *om.* 11 idem fr.
12 *om.*
13 pondo M[1].
15-19 *om.*
20 dicimus Eneidorum libro tertio.
22 litteraque erepti.
23 etiam est.
29-34 // *om.*
37 namque.
ib. puer (pro nuper).
38-45 *om.*
333, 1 hinc et aq. *om.*
4 ni. — 8 *om.*

333, 12-14 *om.*
16, 17 *om.*
18 corruptele.
21-26 *om.*
27 impur. *om.*
28 cottidie.
ib. confecta.
29-41 *om.*
43 a. l. d. *om.*
44 praetereunt.
334, 1 quod — cons. *om.*
3-5 *om.*
6 etiam *om.*
7-12 *om.*
14 limasset.
15 Eum. — cornus *om.*
18 lapse.
19-23 *om.*
27-38 *om.*
335, 1-4 *om.*
6 *om.*
11 *om.*
13 et cum *om.*
ib. sollemnia.
14 nimphis.
15-16 *om.*
18-19 *om.*
20 ego autem *om.*
21 conl.
ib. est — acrag. *om.*
ib. est *om.*
24-32 *om.*
34-35, 38, 39 *om.*
336, 1-3 *om.*
7 cecaeque.
8-10 *om.*
11 sed etiam.
12 ingressu neuius.
13 mihi saepe (mis. *om.*)
17 priamus *om.*
18-20 *om.*
23 te hoc.

336, 24-36 *om.*
337, 1-8 *om.*
9 ina — symb. *om.*
11 mundum habundans uel comp.
12 *om.*
13 uar. — 14 *om.*
17 actius.
19 suo sibi *om.*
ib. tepo.
22-25 *om.*
28 et in. — 31 *om.*
33 — hort. *om.*
338, 1 *om.*
6, 7 *om.*
8 paciens.
9 tulissent.
ib. s. n. tulit *om.*
9 // — 13 *om.*
15 *om.*
19-20 tond. *om.*
21, 22 *om.*
26-31 *om.*
33 *om.*
339, 1 *om.*
7-8 *om.*
9 L. ualde significat.
11, 12 *om.*
14-20 *om.*
22-24 *om.*
26-29 *om.*
30 et supra modum.
31, 32 // *om.*
32 habund.
34 luxuriam.
340, 1-3 *om.*
7, 8 *om.*
9 et *om.*
15, 16 *om.*
18 uel collocatio ipsa praetiosa.
19 meneni *om.*

340, 22 *om.*
24, 25 *om.*
27 inloc.
28, 29 *om.*
30 hilarem sicuti consuetudine.
32 laete.
34 nullo — 37 *om.*
39 *om.*
341, 1 *om.*
2 laetum lentum dist.
4 praessis.
6, 7 *om.*
9 lassaue... dim.
11 manifesta.
12-15 *om.*
16 etiam genus uel dign. actius
17 atque ut uides *om.*
19, 20 *om.*
22 actius.
23 qui *om.*
ib. aut il.
25, 26 *om.*
28 nigra.
ib. l. reu. *om.*
29-32 *om.*
36 noue.
37 *om.*
ib. actius.
38, 39 dixi *om.*
39 uirtute.
40-41 *om.*
342, 1-21 *om.*
24-26 *om.*
28 *om.*
29 idem mod.
31 incubio.
32-40 *om.*
343, 1 aut — 2 *om.*
3 libid.
6-12 orat. *om*
343, 6-12 est *om.*
14 *om.*
16-24 *om.*
26. 27 *om.*
28 etiam ueteres.
29-32 *om.*
33 eneidorum lib VIII.
35 inp.
344, 3-8 *om.*
10 habere. Idem tu non.
11-13 *om.*
14 quotibi.
15 Cic. — 17 *om.*
19, 20 *om.*
21 bene *om.*
22-36 *om.*
345, 1 // *om.*
2 quest. — 2 et ob.
3 locat. *om.*
4 *om.*
7 agat. — iste *om.*
8 *om.*
13, 14 // *om.*
15-22 *om.*
23 et querit.
26 // — 30 *om.*
31 maliuolum.
346, 2-4 *om.*
5 aen. — 7 *om.*
8 quae res.
10-11 *om.*
14 // — 17 *om.*
18 extr.
21-23 *om.*
25 hanc seruus.
ib. adj. aed. *om.*
24 cas. — area *om.*
ib. Item in c.
28 *om.*
30-32, 34 *om.*
36 oport.
37, 38 *om.*

347, 1-5 // *om.*
6-8 *om.*
9 et 14 jocundum.
11, 12 *om.*
14 effeceris.
15-19 *om.*
21-23 *om.*
25 Olimpiace... pugne.
27-30 *om.*
32 micis et eo ipso quasi.
34 greco.
37 artibus.
348, 1-6 *om.*
9, 10 *om.*
11-19 *om.*
23, 24 // *om.*
26 hera.
27-34 *om.*
36, 37 *om.*
40-42 *om.*
349, 1 reg. — 6 // *om.*
8 elimus.
ib. eui.
9 iam const. *om.*
10 // — 18 *om.*
20 inper.
22-24 *om.*
25 deb. — 27 *om.*
28 me alium.
29 // — 32 *om.*
33 inheret.
35, 36 *om.*
350, 4, 5 *om.*
6 inm.
7 tum-iste *om.*
9 *om.*
12, 13 *om.*
16 rosae *om.*
17-20 *om.*
22 tunice.
24-27 *om.*
29 manice.
350, 31 expromere.
32-38 *om.*
351, 1-12 *om.*
15 ex solo loco *om.*
20-27 *om.*
30-33 *om.*
352, 1-6 *om.*
7 actius.
ib. 7 telepho *om.*
8 nam *om.*
ib. miserias.
8 miser / est (— es M[1]) nobilitat.
10-34 *om.*
353, 1-4 *om.*
6 post.
ib. saxis.
7-10 *om.*
12 summis niti.
ib. at-siem *om.*
15 pachubius.
16 agresti actrepidanti.
18-22 *om.*
24 cillenius.
26 natare uel uolare.
27-30 *om.*
31 natare it.
34 iugurtae.
37 in *om.*
354, 2-4 *om.*
5 est uis.
ib. et pl.
7 c. caesar — 9 *om.*
11-15 *om.*
20 quemuis scire.
24 ceruleae.
31 grece.
355, 1 eros anfitreo
6-22 *om.*
28-31 *om.*
35, 36 *om.*
37 inuenire *om.*

356, 1, 2 *om.*
5-12 *om.*
14 singrafas.
17 de planatio.
ib. de lep. *om.*
18, 19 // *om.*
19 actius.
20 ut.
24 // *om.*
25-28 imit. *om.*
29 decidit.
ib. Sis. — 30 *om.*
31 inm.
32 *om.*
33 de off. — quidem *om.*
357, 1 noue nuptule a. reiurant.
2-11 *om.*
13-16 *om.*
18 deux rixa uertat uertāt uerba.
19 mortem uel occasum.
22 actius.
32-36 *om.*
358, 1-8 *om.*
9 praecibus.
ib. a diis. *om.*
11 et reor *om.*
13-18 *om.*
24, 25 *om.*
27-31 // *om.*
31 ledere.
32 iste pallio. (cum *om.*)
35-37 *om.*
359, 1 pachubius.
3-5 *om.*
6 Q. annali libro. II.
8 aqua.
ib. et *om.*
12-20 *om.*
22-23 *om.*
26 *om.*
359, 28 suscipere.
29 sicuti.
32 *om.*
360, 1 *om.*
4. p. noct. *om.*
5 et susp. *om.*
ib. circumspicere.
7 effodiam.
10-20 *om.*
21 obuiam.
22-23 *om.*
28 *om.*
29 adf.
30 *om.*
34 auferte.
ib. aulea.
36-38 *om.*
361, 1-5 *om.*
6 obp. obcumbere.
7 oter quaterque beati quis.
ib. hora.
10 *om.*
11 uberi et *om.*
15 pectorae.
16 tardi ingenio senis.
19 sis. — 20 *om.*
22, 23 *om.*
26-29 *om.*
30 sis. — 32 *om.*
33 ullum.
34-37 *om.*
362, 2-9 *om.*
11 propria dent.
12, 13 *om.*
17-22 *om.*
24. 25 *om.*
28 est — hariol. *om.*
29, 30 *om.*
31 modio — graecia *om.*
33 uel pert.
363, 1. 2 *om.*
4-14 // *om.*

363, 15-17 *om.*
19 aequites.
20-38 *om.*
364, 1-21 *om.*
22 m. — 23 *om.*
24 etiam honustum uel.
26 presse.
28 praemere (ubique per ae) def. uel claudere.
29, 31, 32 *om.*
34 fugerant.
35 urguere.
365, 1-9 *om.*
12 et *om.*
13-16 *om.*
17 tegere. occidere. uel calcare.
18-30 *om.*
34-48 *om.*
366, 1-11 *om.*
13 inmut.
14 eminus adfig.
ib. etiam sera.
15 hostia obclud.
15 ac rem. ualue.
17 si quisquam hodie.
20-25 *om.*
27 harenam.
28-36 *om.*
367, 1-4 *om.*
6 litora.
8, 9 *om.*
10 adp.
13-16 *om.*
18-20 *om.*
22-33 eum. *om.*
34 sis. — 35 *om.*
368, 2 phoeni.
3 uol. deo *om.*
4 cons. committere.
ib. m. tul. — 5 *om.*
8 seruare uel desinere.

368, 9-12 *om.*
14, 15, 17 *om.*
19, 20, 22, 23, 25, 29, 32, 33 *om.*
34 uulnera uel uerbera.
35-38 *om.*
369, 1-8, 10-14 *om.*
15 etiam sunt.
16, 17. *om.*
18 de off. — igitur *om.*
19 insidias tendere plagis.
ib. et — sis / *om.*
21 *om.*
22 put. etiam purgare. (raref. *om.*)
25-35 *om.*
37-40 *om.*
370, 1 imp. *om.*
4, *om.*
11 *om.*
12 uel sol.
13, 16-18 *om.*
19 uel patens.
21-33, 37, 38 *om.*
371, 3 prestare (ubique) fac. uel exhibere.
3-5 *om.*
6-9, 12, 13, 18-25 *om.*
26 utile est.
27 trinacria... pachini.
28-30 *om.*
31 rel. uel cast.
32-36 *om.*
372, 1-17, 19 *om.*
20 uiolentissimi.
23, 25-33, 37-39 *om.*
373, 1, 2, 4, 5, 7-10 *om*
11 parem. Est enim.
15, 16. *om.*
19 inm. inluuiae.
21-36 *om.*
38 in acie h. *om.*

373, 39 praestr. (ubique.)
ib. ignoscite *om.*
374, 1 me *om.*
3 portem capue.
ib. praestrinxi.
4-23 *om.*
24 sicut.
26-30 *om.*
375, 1-10, 12-23 *om.*
25 *om.*
28 protendunt.
29 inrid.
30 est *om.*
34 continua.
376, 1 protinus.
2 protenis.
10 hostium.
12 ubi-timidis *om.*
13 id est pedibus.
ib. uarro — 17 est *om.*
17 etiam inseq. et.
20-28 *om.*
29 sis. — 33 peru. *om.*
35 *om.*
377, 1-4 *om.*
5 Terentius. Mos erat.
6 albane.
7-14 *om.*
16 hiarbam.
17-29 // *om.*
29 n. actenus l. ut positionem.
32 act.
33-44 *om.*
378, 2 plage.
5 *om.*
6 pachubius.
8 pietate.
9 quae.
11-40 *om.*
45-51, 55, 56 *om.*
379, 1 lib. — gr. *om.*
379, 3-5 *om.*
9-19 *om.*
22 odio.
23-34 *om.*
25 rurs. *om.*
37 a *om.*
38 de — accid. *om.*
380, 1 // — 7 *om.*
8 inruere.
10, 11, 13-15 *om.*
17 heurus.
19-21 sont après 23.
21 har.
24-30, 37-40 *om.*
41 Rel. dicitur p. uel conuersum.
42-45 *om.*
381, 6, 7 *om.*
11, 12 *om.*
14 stim. seges *om.*
15-22 *om.*
25 dicitur perferre.
27-32. *om.*
34 et in. — 38 *om.*
382, 3, 4, 5 *om.*
6 uel quaer.
7-10 *om.*
11 pachubius.
12 rimarem.
13-22, 24-26 pler. *om.*
26 defatigare.
28 in amb.
29-37, 41-45 *om.*
46 posc. uel deprecari.
47, 48 *om.*
383, 1-6, 9-35 *om.*
384, 1-17 // *om.*
17 habundare.
19 primo *om.*
ib. redundat.
20 de off. — 21 hort. *om.*
23 ut *om.*

384, 25 atque haec referens.
26 referre.
28-38 *om.*
385, 2, 3 *om.*
6 fen. libro XXII.
7 C *om.*
8 adul.
ib. imperatus ad deic. (cont. — inuid. *om.*
9 simuliam.
ib. et Ptol. qui. *om.*
10 parenti.
ib. cogitare.
12-17 *om.*
19, 20, 23, 24 *om.*
26, 30-34 *om.*
386, 1 satis est.
2-4 *om.*
6 secunda.
9-11, 14-19, 21-23 *om.*
26, 27 *om.*
30 uel facies.
31 leta uiri obtabilis.
34 chorebus.
35 de off. — 36 hon. *om.*
36 quae cum hac repugnent.
38-40 *om.*
41 t. uel dissimile.
42, 43 *om.*
387, 5-7, 9 et pl. — fl. *om.*
ib. pascant.
11 uel subp.
15-19 *om.*
22-26 *om.*
28 stroph. — 29 *om.*
31-34 *om.*
36 id. *om.*
37-43 *om.*
46 que (bis).
47, 48 *om.*
388, 1-3 *om.*
4 après 11.
388, 5 *om.*
12, 13 *om.*
14 iratum. uel inmite.
16-26 *om.*
28-30, 32-36 *om.*
37 uel super.
389, 1, 2, 5, 6 *om.*
9 jac. uel deiectum.
10-13 *om.*
16 et — tibi *om.*
17-21 *om.*
22 extr.
23, 24 *om.*
25 ordine. Sec. iuxta uel prosperum.
24-32 praef. *om.*
35, 36 *om.*
38, 40 *om.*
390, 1, 2 *om.*
3 subp.
4 cens. *om.*
5 dim.
7, 8 *om.*
9 triste uel graue. Seuerum asperum trucem.
9-13 *om.*
16 *om.*
17 inpl.
ib. uit. *om.*
18, 19 fur. *om.*
20 cociti.
ib. met. *om.*
21, 22 *om.*
23 usu sign. —
24, 25 sal. — 26 est *om.*
29 *om.*
31, 32, 34-38 *om.*
391, 2-4 *om.*
6 cede.
7-9, 12, 13 *om.*
14 ornatum uel op.
15-22 *om.*

391, 23 om. cons. *om.*
24-34. *om.*
36 papillas.
38, 39 *om.*
40 uar. — 44 *om.*
392, 2-5, 7-11. *om.*
12 uirg. — 17 tard *om.*
ib. et *om.*
18 sunt exitus.
19-30 har. *om.*
30 ar. qd̄ bene.
32 praesentariae est.
33-41 *om.*
393, 1 *om.*
3 sen. *om.*
ib. pigra est. ita ut.
5-21 *om.*
22 supersunt.
24 sicut t. uis *om.*
26, 27 *om.*
28 pro incolumes.
31, 32, 34, 35 *om.*
37 flacco fuit quidem samnis.
38 uita. — 42 *om.*
394, 1-6 // *om.*
7 m. t.
8 *om.*
11 noluerim.
14-16 *om.*
18-28 *om.*
29 aspecto.
32 siccum dicitur exercitatum uel sobrium.
32 luc. — 37 *om.*
395, 1-4 persae *om.*
5 pueriles.
ib. n. eo consueti... spuerentur.
6 sufflato.
7 ymbri.
8 corporis.
9 et fructus.
395, 10, 11 *om.*
13 segetes.
15 baccho. Idem. Arebant.
18-30, 32, 33 *om.*
396, 1 sumit *om.*
2 laud. — 7 *om.*
10-12 *om.*
13 signif. *om.*
14-24, 25-31 *om.*
32 sustin. est suff.
35-38 *om.*
39 subp.
397, 1-18, 19 ita — 23 *om.*
25-30, 31-41 *om.*
398, 1 maesti.
ib. sicuti.
2-7 que *om.*
7 hist. — que *om.*
8 hictu t. sociaretur.
9-15 *om.*
17-19, 21, 22 *om.*
25 suptuatis... praec.
26 defatigarem.
28 pauperitie.
29-31 *om.*
32 in samo insula.
34-36 *om.*
399, 1-15 // *om.*
18, 19 *om.*
21 sucus.
24-28 // *om.*
30, 31 *om.*
32 *graec. om.*
33 hominem.
ib. dic. sqq. *om.*
400, 1-6 *om.*
8 caenam quoquam.
9 corb. *om.*
11-25 *om.*
28 Cic. — 30 // *om.*
30 sub. etiam sup.
ib. dictione M[1], dicione M[2].

400, 31, 32 *om.*
33 perturbata.
34 // — 35 *om.*
401, 1-12 // *om.*
14-16, 18-22 *om.*
25 nimphae.
26-28 *om.*
30 summa aquam adtingit.
33-37 // *om.*
38, 39 *om.*
402, 1-10 // *om.*
13-16 *om.*
18 insp. uel probare.
19 cau.
20 *om.*
22-29 *om.*
31 inuitemur.
32, 33 *om.*
34 exerere.
403, 1 string. excidere. uel decerpere.
4-16 *om.*
21-23 // *om.*
25 paenatibus.
26, 27 *om.*
31 inquit.
32 alcide subigit.
33, 34 *om.*
35 uarro. — 39 *om.*
43 adgr.
404, 1-3, 5, 6 *om.*
7 et secutores b.sectatores.
8-9 *om.*
11, 12 *om.*
16 per ecastor *om.*
17 in u. — ut *om.*
ib. nos etiam.
18 possumus... facte.
23 eneae.
ib. prob-Ac. *om.*
24-29 *om.*
31-34 *om.*
405, 1 sop. — 8 *om.*
11 uel ost.
12-14 *om.*
16 uestigio puluera seruant.
17 uel.sep.
19 lima.
20-23 *om.*
24 uirg. — 26 *om.*
27 sursum.
ib. Caelius et latini.
33 *om.*
406, 2 *om.*
3 ipsum saepe sign. statini.
ib. pl. — 41 *om.*
407, **408** *om.*
(v. Paris. 7665 D.)
409, 1-19 *om.*
21-25 *om.*
27 que *om.*
29-33 // *om.*
34 adol. *om.*
35 egr.
35 // — 37 *om.*
39 jact. s. jact. *om.*
410, 1 iracior.
2-6 *om.*
7 cons. — sign. *om.*
8-15 *om.*
16 rursum.
17 et regem qui fossione.
19-27 *om.*
28 dicitur in h.
30 seuus.
34 propriae.
36 nothi.
37. 38.
411, 1-5 *om.*
8-10 *om.*
12 aegestas.
13-19 *om.*
20 gracile. lentum.
22-26 *om.*

411, 29-35 *om.*
36 et exig.
ib. eundem.
39-41 *om.*
42 conpraehendit uel.
412, 2, 3 *om.*
4 uel pos.
6 tenens.
11 hora.
12-17 *om.*
18 tenet. intellegit.
19-26 *om.*
29 *om.*
30 exp. uel adgredi.
31-35 *om.*
413, 1-5 // *om.*
5 tetrum (ubique).
ib. inluu. fetidum nigrum.
8-16 *om.*
18 ac ueluti hic (supr. lin.) pueris.
25 itureos.
26, 27 *om.*
29, 30 *om.*
31 etiam jac.
33 cust. — 36 *om.*
37 plauso.
414, 1 dardanide.
2 pachubius.
6 terga.
7-11 *om.*
13-14, 16-23 *om.*
25 de cannabo.
ib. scyrpo.
ib. tegetes.
26 *om.*
27 dicit — 28 lib. I *om.*
ib. intertalia.
29 ramumque.
ib. aequaliter.
30 dabulas (d arrondi).
33 equora.
414, 35 uolat.
415, 4 *om.*
6 ita *om.*
ib. ut — 7 *om.*
ib. possunt.
8 i. uel ferox.
9, 12-15 *om.*
16 u. est fort. Virtus etiam significat auxilium. plautus.
17 *om.*
19 est eundum.
ib. hosp. acc. *om.*
21-23, 25 *om.*
26 actius.
27 aepul.
28 eandem.
33 quoquo.
ib. loquela.
34 coeperat.
35 pachuď.
36 *om.*
416, 1, 2 ut — 13 *om.*
16 *om.*
17 ἐπ. — 19 Μεν. *om.*
20 n. uideret sciret.
23, 24. *om.*
27, 28 *om.*
29 Salustius mauri.
30-32 *om.*
417, 1-4, 6 *om.*
10-19 *om.*
27, 28 *om.*
31 urguere.
32 *om.*
418, 2 urguebant.
3 praemere.
4-12 *om.*
13 urgebatur.
14-17 *om.*
18 urgere.
19-35 *om.*

418, 37 obc.
40 uoluit *om.*
41-44 *om.*
419, 3 U. liberare trahere.
4-6 // *om.*
10 uindicassent.
10 uarro — 11 *om.*
12 uarro — 15 *om.*
21 arma — uiro *om.*
24 sicuti.
26-31 *om.*
420, 4 cerula.
5-6 *om.*
7 gem. *om.*
8 uerrite edes.
10 cedat.
ib. edes.
12 *om.*
15, 16 *om.*
18 sed ui *om.*
19 cottidie.
21, 22 *om.*
26 uolutare.
27 tuis tunc.
30, 31, 33 *om.*
35 pyrrus.
36, 37 *om.*
39 aeui.
40 aequi ui.
421, 1 uix dicitur.
2. illum famuli fegeus sagarusque.
3, 4, 7, 8 *om.*

NOTICE

SUR LES PRINCIPAUX MANUSCRITS

DE NONIUS MARCELLUS

POUR LES LIVRES I, II ET III

L'ouvrage de Nonius Marcellus *De compendiosa doctrina ad filium* a été conservé dans un grand nombre de manuscrits épars en Europe. Beaucoup sont du xve siècle ; une date si basse en rend l'autorité suspecte, leurs leçons sont pour la plupart inconnues, et leur multiplicité suffirait à en rendre le classement difficile. Il ne sera question ici que de quelques mss. d'une antiquité plus respectable (ils remontent aux ixe, x^e^, xie siècles) ; étant moins nombreux, on peut les embrasser du regard sans trop d'efforts. [Un *postscriptum* donne exceptionnellement certaines indications sur un ms. du xve siècle digne d'être signalé à part.]

Les mss. anciens dont j'ai connaissance sont les suivants. J'en désigne quelques-uns par des sigles nouvelles. Tous sont écrits sur deux colonnes, ~~sauf τ et φ.~~

I. MSS. DE L'OUVRAGE ENTIER.

L saec. ix-x. Leyde, Vossianus F 73, a appartenu à St-Martin de Tours. Texte connu par l'édition de Gerlach et Roth, ainsi que par des collations partielles contenues dans divers recueils de fragments (le *Lucilius*, de Lucien Müller ; les *Tragici* et *Comici*, de Ribbeck ; les *Ménippées* de Varron, de Riese...). M. Du Rieu, bibliothécaire de l'Université de Leyde, a bien voulu l'envoyer à Paris, où j'ai collationné les fragments des ménippées. Écrit par plusieurs mains, sans que ses différentes portions aient jamais pu être des mss. distincts.

W saec. x. Wolfenbüttel, Gudianus 96. Connu par Gerlach-Roth et les recueils de fragments. Le bibliothécaire de Wolfenbüttel, M. O. von Heinemann, a bien voulu me renseigner sur des points importants. Ou identique, ou apparenté de près, au Victorinus, fondement de l'édition Mercier de 1614. Est, comme L, un tout indivisible.

II. MS. TRONQUÉ PAR PERTE DE CAHIERS.

P saec. x. Relié avec π et Π; forme avec eux un recueil factice de Paris, Biblioth. Nation., fonds latin, 7667. Partie conservée : livre I et commencement de II jusqu'au milieu de la lettre M (Quicherat p. 140, l. 29). Texte connu par l'édition Quicherat. Ci-dessus collation de M. Meylan, dont j'ai tiré parti. J'ai, de plus, revu sur l'original les fragments des ménippées.

III. MSS. DES LIVRES I-III.

H saec. IX-X. Relié avec ἀ; forme avec lui un recueil factice de Londres, British Museum, Harleianus 2719. Est l'œuvre de deux copistes, mais forme un seul ms. Texte connu par Quicherat et les recueils de fragments, mieux par la collation de J. H. Onions (Oxford, 1882). Certains renseignements m'ont été rapportés de Londres par mon frère Julien.

F saec. x. Florence, Laurentianus XLVIII, 1. Les livres postérieurs au livre III, ajoutés au xve siècle. Quelques variantes citées par H. Peter, *Historicorum relliquiae*, 1870. Je dois à M. Chatelain, outre la photographie d'un feuillet, une collation du livre III (f. 76-93) faite sur Gerlach-Roth ; M. Chatelain a passé sous silence des changements dus à une main beaucoup plus récente.

IV. MSS. DU LIVRE IV.

π saec. x. Seconde partie du recueil factice PπΠ. Jusqu'ici, non distingué de P. Ci-dessus, collation de M. Meylan.

γ saec. IX-X. Genève 84 (G de Gerlach). Connu par Gerlach. Ci-dessus, collation de M. Meylan.

φ saec. X-XI. Berne 83 (B ou Ba de Gerlach). Connu par Gerlach. Ci-dessus, collation de M. Meylan.

δ saec. x. Jadis relié avec D, et formant avec lui un recueil factice qui a appartenu à Pierre Daniel. Aujourd'hui séparé de D, et partagé entre les mss. de Berne 347 (b ou Bb de Gerlach) et 357 : voir Meylan, *Revue de philologie*, 1884, p. 77. Texte connu par Gerlach. Ci-dessus, p. 145 et suivantes, collation de M. Meylan.

V. MS. DES LIVRES V-XX.

Π saec. x. Troisième partie du recueil factice PπΠ. Jusqu'ici non distingué de P. Ci-dessus, collation de M. Meylan.

VI. MS. DES LIVRES IV-XX.

ϡ saec. IX-X. Seconde partie du recueil factice Hϡ. Jusqu'ici non distingué de H.

VII. MSS. ABRÉGÉS DES LIVRES I-II, V-XX.

B saec. IX-X. Bamberg, M. V. 18. Connu par des recueils de fragments.

C saec. x. Ancien Colbertinus ; Paris, Bibl. Nat., f. lat. 7666. Connu par l'éd. Quicherat ; collationné par moi pour les fragments des ménippées.

D saec. x. Seconde partie de l'ancien recueil factice δD de Daniel. Connu par l'éd. Quicherat ; collationné par moi pour les fragments des ménippées. Omet le livre IX, et place XVII avant XV.

E saec. IX-X. Leyde, Voss. 116. Voir Lucien Müller, éd. de Lucilius, p. XXXV. Collationné par moi à Paris, comme L, pour les fragments des ménippées.

T saec. x. Fragmentum Turicense (Zürich, Biblioth. de la ville, C 79 b, voir ci-dessus, p. 13). Connu par Gerlach-Roth. M. Meylan m'en a communiqué une copie intégrale.

VIII. COPIES PRÉSUMÉES DE δD.

L'ancien Danielinus contenait d'abord le l. IV, ensuite des abrégés des livres I-II, V-VIII, X-XIV, XVII, XV, XVIII-XX. Même contenu, et concordance parfaite de tous les détails bien connus, dans le ms. de Montpellier (Mp, saec. x), connu par l'éd. Quicherat, et dans le ms. d'Oxford (Bodleianus Canonicianus 279, saec. XI incunt. ; cf. Bährens, *Rheinisches Museum*, 1875, p. 629). Des renseignements sur le ms. d'Oxford m'ont été rapportés par mon frère Julien.

Il vient d'être question de trois recueils factices. Le Danielinus δD était la juxtaposition de deux mss. indépendants, congénères l'un de πγφ, l'autre de B C E ; le numérotage continu des cahiers montre que cette juxtaposition est très ancienne. L'Harleianus Hα est l'ensemble d'un congénère de F et d'un autre ms. ; il y a un numérotage unitaire des cahiers, en chiffres arabes, pouvant dater du XVIIIe siècle, mais on voit encore des restes d'un ancien numérotage propre à α : ..q. II. (109^v), .q. III. (1.7^v). Dans le Parisiensis PπΠ, le groupement s'est fait en deux fois : ainsi que l'attestent deux espèces de signatures, π et Π ont d'abord été reliés ensemble, puis le débris P a été relié avec ce premier assemblage πΠ. Ces faits suffisent pour réfuter simultanément les appréciations contradictoires de deux érudits éminents, M. Bücheler, qui désigne les trois mss. PπΠ par le singulier *codex optimus*, et M. Lucien Müller, qui, avec MM. Onions et Sievers, voit dans ces trois mêmes Parisienses « eine Abschrift » des deux Harleiani Hα (1).

A côté des exemples de groupement factice, signalons un cas inverse, celui d'une dissociation. Dans un ms. plus ancien que tous ceux qui subsistent, un feuillet du livre IV avait été ôté de sa place, et inséré après le premier feuillet du l. I. Cette transposition, tout à fait certaine, a été reconnue par Mercier ; plusieurs mss. portent d'ailleurs des indications marginales ayant pour objet de la rectifier. Comme le passage transposé du l. IV se lit ainsi même dans FH, qui n'ont jamais contenu ce livre, et qu'il manque même dans α, ms. des l. IV-XX, et dans γδπφ, mss. spéciaux du l. IV, il est assuré qu'ils descendent du même archétype que nos mss. des vingt livres, c'est à dire que ces mss. partiels sont le résultat de la dissociation d'un ms. d'ensemble.

Les mss. qui contiennent les derniers livres, LW, α, Π, B C D E, omettent tous le l. XVI. Cette omission commune ne peut surprendre, puisqu'ils proviennent d'un même archétype. Le titre du livre perdu, *De genere calciamentorum*, est connu par une liste des vingt livres, qui s'est conservée en tête de L P (2).

(1) Bücheler, seconde éd. des ménippées de Varron. L. Müller, *Berliner Philologische Wochenschrift*, 1884, p. 234. — Un quatrième recueil factice, étranger à cette étude parce que les mss. qui le composent sont du XVe siècle, est celui de Paris, Bibl. Nat. lat. 16665. Il contient un ms. des l. I-II et un des l. IV-XX. Ce dernier porte à la fin : *Acchillis Statii Lusitani.*

(2) Suivant Quicherat (p. XII et 639 de son édition), cette liste subsisterait dans W ; le fait est erroné, ainsi que M. O. von Heinemann a bien voulu

Vu la différence de contenu des divers mss., chaque portion du texte de Nonius se présente dans des conditions particulières, et veut être traitée par une méthode particulière de critique. A titre d'exemple, nous examinerons ici la portion initiale (livres I, II, III.)

Le choix des variantes citées n'est pas arbitraire. Toutes, sauf une ou deux, sont tirées d'un apparat destiné à une édition des ménippées de Varron, et elles épuisent toutes les données que cet apparat fournit pour une classification; ce système exclut les complications et les longueurs démesurées qu'entraînerait une étude de tout le texte de Nonius, et en même temps exclut aussi les simplifications suspectes. Avertissons seulement que les mss. d'extraits B C D E T, qui exigent un examen à part, sont passés sous silence (leur étroite parenté est assurée, et tous proviennent incontestablement d'un seul ms. abrégé); j'ai également omis de citer : 1° certaines leçons qui ne sont pas de première main ; 2° des *orthographica* sans importance (1); 3° dans les mots grecs, quelques échanges entre Α, Λ, Δ ou entre Τ, Γ; 4° certaines variantes dans les *titres* des ménippées (2). A cela près, je n'ai exclu aucune des fautes de copiste communes à deux ou plusieurs mss. — Une indication ainsi formulée « 384 p. 12,21 » signifie : Fragment 384 des ménippées dans l'éd. Bücheler, cité par Nonius page 12 de Mercier, ligne 21 de cette page dans l'éd. Quicherat. « H¹ » signifie : Première main du ms. H. Un tableau généalogique, placé à la fin de cette notice, en facilitera la lecture.

m'en donner la certitude. L'erreur vient d'une méprise sur les indications d'Osann, *Analecta critica*, Berlin 1816, p. VII et 119 : ce que cite Osann n'est pas le ms. W, mais une collation d'un *uetus codex* inconnu, inscrite, sur un Nonius-Mercier qui a passé à la bibliothèque royale de Berlin, par Ézéchiel de Spanheim (1629-1710). Ce *uetus codex* serait-il L? la liste de Spanheim ne donne que les dix-sept premiers des vingt titres, et dans L les trois derniers sont en partie détruits par une grosse tache, sur laquelle les lettres ont été retracées après coup. La question serait aisément résolue par une confrontation directe des notes autographes de Spanheim avec le ms. L. — On a peine à comprendre comment Gerlach et Roth ont pu collationner L sans y apercevoir à la première page le titre inédit du l. XVI. Ils ont laissé à Quicherat l'honneur de le publier le premier d'après P.

(1) Chaque copiste étant capable de faire des corrections d'orthographe, les variantes de cette nature renseignent mal sur la classification. 6 p. 46, 29 *querit : quaerit* L² P W. 122 p. 56, 17 *egrotus : aegrotus* H L. 150 p. 119, 3 *imponeret : inponeret* L¹ P. 180 p. 28, 9 *corrigis : corrigiis* H L² P. 257 p. 79, 29 *retorem*, véritable orthographe varronienne : *rhetorem* H² L P.

(2) Les titres, étant souvent répétés, ont subi des révisions systématiques. Le *Bimarcus* n'a son *b* que dans les citations comprises entre les p. 25 et 111 ; ce *b* est remplacé par *u* dans l'unique citation qui précède (p. 17, 17, *uimargo*) et dans celles qui suivent (p. 153 à 543). Aussi ne pourrait-on argumenter sur la forme exceptionnelle *uimarco* dans LW p. 100, 23 et dans L¹ p. 107, 4.

CRITIQUE DES LIVRES I-II, jusqu'à *Pompei*, p. 140, 29

(fin du tronçon de manuscrit P.)

Pour ce commencement du texte les sources sont F H L P W ; faute de renseignements sur F, je ne parle ici que de H L P W. L'examen des variantes révèle vite deux faits essentiels : en premier lieu H^1 est souvent seul à donner une leçon utile, en second lieu ce même H^1 a beaucoup de fautes communes avec L.

H^1 donne seul une leçon utile :

LEÇONS ANCIENNES. H^1.	ALTÉRATIONS. H^2 L P W.
Livre I.	
384 *p.* 12, 21 ut.	*om.*
ib. inspiciat.	spiciat.
p. 16, 8 aspiciunt.	spiciant.
342 *p.* 20, 19 opificio.	opifico.
p. 24, 14 ut.	et.
379 *p.* 26, 17 aitarum (*atticarum?*)	aitharum.
p. 40, 1 quod.	quot.
p. 46, 19 feruitate (*feruiditate*).	feritate.
524 *p.* 48, 10 antiqui.	tantiqui.
ib. p. 48, 11 lapidibus (*selon Onions.*)	lapiditus.
Livre II.	
443 *p.* 71, 13 autumnitatis.	autumnitalis.
171 *p.* 72, 10 dealbet.	deabbet (debcbbet P^1.)
p. 79, 14 pinnaria.	pinnari.
389 *p.* 79, 20 umero.	humero (numero L^1, humore P^1.)
177 *p.* 82, 11 imposui.	imposuit.
p. 82, 24 uarro.	*om.*
296 *p.* 99, 23 spectare.	expectare.
118 *p.* 105, 30 equiso (*aussi* W^2, *mais c'est le mot du lemme.*)	quis.
p. 113, 10 uarro.	*om.*

261 *p.* 113, 11 hospitium.	ospitium, ospicium.
p. 115, 19 mituntur (*innituntur.*)	mittuntur.
ib. ut.	⁊.
323 *p.* 115, 21 agitantur.	angitantur.
150 *p.* 119, 3 deum.	deam.
142 *p.* 121, 10 horno *H.*	orno *L P W.*
200 *p.* 140, 9 certuali (*ceriali.*)	certealu, certealii, cretealu.

P. 49, 1 H¹ donne *trossuli equites romani dicti trossuli dicti sunt torosuli.* Les autres, outre *dicti trossuli*, suppriment *equites romani*, ce qui est une faute. Sans doute : *trossuli equites romani dicti ut torosuli.*

H¹ a des fautes communes avec L :

LEÇONS ANCIENNES. H² P W.	ALTÉRATIONS. H¹ L.
Livre I.	
p. 18, 24 qui *P W.*	quia *H L.*
p. 26, 12 ενκμιον (ενκωμιων).	ενκμον.
p. 26, 22 papiapapae.	pappapae.
99 *p.* 27, 13 Σωκρατης.	Σοωκρ- *L*, Σ*ωκρ- *H*¹.
ib. p. 27, 14 exodio.	exodium.
423 *p.* 28, 5 orco.	orgo.
30 *p.* 35, 3 caecuttis.	caecutis.
271 *p.* 46, 10 ramos *P W.*	ramo *H L.*
p. 48, 6 meleagris (meliaeagris P).	meleachris *L* meleaorhis *H*¹.
303 *p.* 48, 7 περιαειτι non (περιδειπνον).	περιαεπι non.
475 *p.* 48, 24 paracos (*parochos*).	paratos.
ib. p. 48, 25 caput.	kaput.
480 *p.* 49, 3 equum.	ecum.
133 *p.* 49, 22 dierectum.	directum.
ib. insanitatem.	adsanitatem.
188 *p.* 55, 6 arcera (*arceram*).	marcera *H*¹, macera *L.*
Livre II.	
201 *p.* 69, 22 duxi.	dixi.
328 *p.* 76, 12 multos.	ultos.
p. 79, 20 parmenone.	ad parmenonem.

p. 82, 17 περι *P W.*	πειρι *H L.*
p. 82, 24 περι δοξης.	πειρλοης L, πειροης H[1].
484 *p.* 83, 21 uirtutis e.	uirtutis se.
p. 86, 21 hebeti.	ebet *H*[1] *L*[1], ebeti *H*[2] *L*[2].
p. 94, 25 αιρεσεων (αερεσεων *H*[2] *W*).	δερσεων.
483 *p.* 99, 26 bona *P W.*	bonam *H L.*
351 *p.* 100, 26 quam.	quem.
559 *p.* 105, 29 equus.	ecus.
ib. p. 105, 30 nautici (nautica *W*[1]) equisones.	nauctitiae quisones *H*[1], nautitiae quisones *L.*
235 *p.* 106, 6 aliqui *adverbe.*	aliqua.
p. 114, 22 περι *P W.*	πρι *H L.*
323 *p.* 115, 20 gradiuntur.	graduntur.
p. 131, 20 sciomacaia (-asaia *H*[2], = *sciomachia*).	sciomaca *L*, sciomasa *H*[1].
279 *p.* 133, 16 nundina (*nundinas*).	nundinam.
206 *p.* 135], 24 non.	*om.*

473 p. 28, 13 H[2] W P ont *sesqueulixes quocum ire*, H[1] *sesqueulixes quoque ire*, ce que L contracte en *sesque ire.* 111 p. 28, 22 *hilaritatis : liritatis* H[1] et *ilaritatis* L sont des variantes d'une même faute, un *i* étant ou substitué à l'*a* ou préposé à l'*l.* 213 p. 47, 28 *Hannibalis : Hannubalis* H[1], *Hannibaus* L[1]. 367 p. 56, 12 *Amphionem tragoedum iubeas Amphionis* W, ce que P[1] contracte en *Amphiones*, P[2] en *Amphionis.* H L ont la même altération *Amfionem trogoedum iubeas Amfionis.* 553 p. 77, 16 *betere* (baetere) : *baeterat* L[1], *baretere* H[1].

Ces faits nous donnent le droit de formuler deux règles pratiques :

1° H[1] seul balance l'autorité de H[2] L P W. 475 p. 48, 23 on peut préférer *erit* à *erat*, 453 p. 136, 3 *Attius* à *Atticus.*

2° H[2] P W annulent le témoignage de H[1] L. 116 p. 83, 20, les conjectures doivent partir de *uxorculemopicillum*, non de *uxorculemopocillum* (1). Je n'hésite pas à appliquer la règle au fragment 310. Nonius vient de citer la ménippée *Est modus matulae*, περὶ μέθης, et il continue p. 5, 12 : *Idem : Tremodiam* (lisez *Trim-*) *amphoramque eandem, temeti ac arris modium* (lisez *farris modum*). H[1] L ont : *Idem Modio : Tremodiam* etc. Il faut voir dans ce *Modio* une mauvaise conjecture d'un

(1) Ajoutons qu'en cas de silence de H[2], P W priment H L. 478 p. 86, 15 on écrira *redduxi* et non *reduxi.*

de nos réviseurs de titres : retranchons donc ce fragment au *Modius* et ajoutons-le au *Est modus matulae*, π. μέθης, conjecture que les mots *temeti* et *modum* favorisent.

113 p. 5, 11 se trouvent des syllabes grecques encore inexpliquées : πιοαετις H^1, πιοαεπς L, πιοδεπς H^2 P, πιοδεπες W. Les conjectures devront partir de πιοδετις : -τις et non -πς d'après H^1 seul, -δ- et non -α- d'après H^2 P W contre H^1 L. Par une bizarrerie rare dans l'histoire des mss., le témoignage de H^1, digne de foi quand il est isolé, devient caduc quand il est conforme à celui de L.

Cette bizarrerie serait inexplicable si la généalogie de nos mss. était une simple généalogie divergente. Il faut admettre une généalogie convergente, où un ms. procède de deux archétypes à la fois, c'est à dire a été copié sur un ms. d'une famille surchargé de leçons d'une autre famille. Le ms. à double archétype pourrait être soit H^1 ou L, soit un ancêtre commun des autres textes H^2 P W, mais cette dernière hypothèse est à écarter tout de suite. H^2 P W ne sont ordinairement d'accord contre H^1 L que pour la conservation d'une leçon ancienne : aucune altération commune ne permet de leur attribuer un ancêtre commun. Ils ont, il est vrai, ιονικος pour ιωνικος 357 p. 5, 25, mais la première main de P donnait κονικος, où le κ initial nous rend la partie manquante de l'ω. Ils ont *nostrum* pour *nostri in* ou *nostrun* 524 p. 48, 10, mais L^2 aussi a *nostrum*, et il est clair que des copistes indépendants ont pu se rencontrer pour faire cette faute. 329 p. 25, 1 *coponem* de H^1 L peut paraître plus ancien que *cauponem* de P W, *cuponem* de H^2, car on sait que Varron écrivait *coda*, mais ici encore des correcteurs indépendants ont pu se rencontrer. P W ont *mancipore* au lieu de *marcipore* p. 126, 14, mais, outre que ce mot est un titre de ménippée, suspect de remaniement, on retrouve la même faute dans P p. 46, 7, dans L^1 p. 46, 11 et p. 178, 26. — La question de généalogie convergente ne reste posée que pour H^1 et pour L : nous y reviendrons.

H^2 et W proviennent peut-être d'un même ancêtre (nous désignerons ce ms. hypothétique par *v*). Les indices sont rares : p. 49, 20 *crucifixi* au lieu de *cruce fixi;* 555 p. 9, 12 *teneo* διακον au lieu de *teneo* αιακον (γενεθλιακον) ; ailleurs des α pour δ, des *e* pour *ae*. 559 p. 4, 13, au lieu de la faute *magistra* de H^1 L P, H^2 W ont la bonne leçon *magistro*, non sans doute grâce à une tradition pure, mais grâce à une correction

heureuse (soit conjecturale, soit puisée dans une autre citation du même passage p. 105, 30).

P a quelques traces de tradition pure, qui justifient pour cette partie du recueil factice de Paris le nom de *codex optimus*, donné par M. Bücheler à tout le recueil. Mais ces traces sont bien rares. Je trouve dans mon apparat varronien un exemple probable, *subduxerunt* au lieu de *subduxerant* 270 p. 46, 4; un autre qui paraît certain, *more* 75 p. 75, 19 pour *mare* (les autres mss. ont en commun la mauvaise correction *nemore*). On serait porté à supposer un ms. ancêtre à la fois de H^1 L et de H^2 W, que nous désignerons par *y*. P. 46, 19 *cadorem* de P doit être la leçon de l'archétype, *candorem* de H^1 L une mauvaise correction, *caldorem* de P marg. et de H^2 W une correction meilleure (comme le *magistro* de H^2 W cité tout à l'heure). Sur le précieux barbarisme *intellec* pour *intellectum* p. 9, 17, voir *Mélanges Graux* p. 807-808; l'accord de H L W à rétablir *intellectum* ne serait pas un argument sûr pour confirmer l'existence de *y*. Concluons du moins, pour la pratique, qu'il y a des cas où il est licite de suivre P contrairement au triple témoignage de H L W.

Somme toute, les deux autorités les plus précieuses pour cette partie de Nonius sont H^1 et P. L'édition Gerlach-Roth, tirée de L W, pèche ici par ses sources.

Certains réviseurs de l'époque caroline, n'étant ni ignorants ni timorés, ont laissé dans le texte de Nonius des traces remarquables de leur initiative(1). De là sans doute proviennent les quelques variantes qui ne cadrent pas d'emblée avec les principes posés ci-dessus(2). L présente deux corrections heureuses : p. 46, 6 συριν (σύρειν) au lieu de σιριν dans le lemme *syrus a graeco*... απο του σιριν; 356 p. 88, 6 *porro* pour *poro* (*pore* H^1). 377 p. 19, 7 *tenebrines* H^1 : *tenebriones* correction bien faite dans H^2 L W, *tenebrio* correction mal exécutée dans P. 261 p. 113, 11 *ospicium* : *hospitium* par tradition meilleure H^1, *ospitium* par correction W. — Un copiste trop instruit pour être servile estropie les mots obscurs par instinct de les éclaircir. 205 p. 140, 16 *efebitum* (pour *ephebum*); le souvenir d'*effero*, *effatus* amène *effebitum* dans P^1 W. 206 p. 135, 25 *Arato* : *aratro* H^1 W.

(1) Voir *Mélanges Graux* p. 804, et ci-dessus p. 173 les notes sur les *orthographica* et sur les titres de ménippées.

(2) On verra plus bas que certaines leçons communes à L P s'expliquent autrement.

CRITIQUE DES LIVRES II-III, depuis *uictoris*, p. 140, 29.

Sources : la suite de F, de H, de L, de W; la suite de P manque. Pour le texte du l. II je suis sans renseignements sur F ; j'en ai pour le l. III. Ce qui me conduit à traiter des deux livres séparément.

Livre II : rapports de H L W. — Comme précédemment, H^1 est souvent seul à donner une leçon utile, et ce même H^1 a beaucoup de fautes communes avec L.

H^1 donne seul une leçon utile.

LEÇONS ANCIENNES. H^1.	ALTÉRATIONS. H^2 L W.
202 *p.* 148, 11 motu.	motur.
p. 154, 5 reuirescere *H.*	reuirdescere *L*, reuirdiscere *W.*
87 *p.* 156, 11 aetatula *H.*	atula *L*, ettula *W.*
258 *p.* 161, 4-5 commoti auito.	commoto abito *ou* habito.
238 *p.* 171, 11 filii *H.*	fili *L W.*
401 *p.* 171, 14 satullem.	satulem.
p. 178, 22 caluam.	*om.*
23 *p.* 179, 9 tae (= *a te*).	te.

359 p. 182, 28 on supplée d'après p. 230, 32 le bourdon *Vergilius... uulgare* [dolorem. Varro Onos lyras : iurgare] *coepit dicens.* H^1 a *uulgare decoepit*, où *de* doit-être un souvenir de la syllabe initiale de *dolorem*, conservée dans l'archétype.

H^1 balance donc H^2 L W. 164 p. 153, 4 nous pouvons lire *dicitur* et non *dicatur* ; p. 171, 10 *sugillare* par un seul *g*.

H^1 a des fautes communes avec L :

LEÇONS ANCIENNES. H^2 W.	ALTÉRATIONS. H^1 L.
320 *p.* 141, 5 αγαν *W.*	αταν *H L.*
ib. quondam.	quandam.
523 *p.* 152, 19 extendit H^2 L^2 *W.*	excendit H^1 L^1.
546 *p.* 156, 17 pupum H^2 L^2 *W.*	pupam H^1 L^1.
561 *p.* 166, 11 inflet.	ymflet H^1, imflet *L.*
ib. tibias.	tibi has.
414 *p.* 171, 18 singulum H^2 L^2 *W.*	cingulum H^1 L^1.

464 *p.* 179, 3 sibi.	subi.
169 *p.* 179, 5 aerea.	area.
50 *p.* 180, 9 ut.	*om.*
242 *p.* 182, 16 hec (*haec*).	hiclec L^1, hillaec L^2 ille H^1.
268 *p.* 183, 5 uiget ueget.	ueget ueget.

H^2 W, en principe, priment par conséquent H^1 L. 324 p. 157, 22 H^2 L^2 W ont *medicos*, H^1 L^1 *medicis*, le contexte veut un génitif : lisons *medicorum* plutôt que *medici*. 348 p. 176, 27 écrivons *gallinacius* avec H^2 W plutôt que *-ceus*. — Il peut même arriver, la collation H^2 étant muette sur un détail, que W seul prime H L; 488 p. 167, 6 on lira *pureque* plutôt que *pure quae*.

Mais, s'il est exact que H^2 W proviennent d'un ms. perdu *v* (p. 177), il se peut qu'inversement ces deux sources fournissent une même altération, et que la leçon ancienne se soit conservée dans H^1 et dans L, de sorte que H^1 L prime H^2 W,

LEÇONS PRÉSUMÉES ANCIENNES.	ALTÉRATIONS PRÉSUMÉES.
H^1 L.	H^2 W.
219 *p.* 148, 2 lucernae combusta est (*lire* combustae).	lucerna combusta est.
87 *p.* 156, 11 qua (*v. Rev. de philol.*, 1884, *p.* 164).	quas.
p. 176, 14-18 scen-*atilis*, *-aticus*, *-icus*.	schen-

Livre III : *rapports de F L H W.* — Dès qu'on examine F, sa parenté avec L éclate aux yeux par des fautes nombreuses. F^1 L^1 proviennent d'une source dont ne dérive ni H ni W.

LEÇONS ANCIENNES.	ALTÉRATIONS.
H W (F^2 L^2).	F^1 L^1.
196 *p.* 190, 31 studere.	striderem *L*, stridorem F^1.
424 *p.* 199, 28 subernus.	spersubernus L^1, *** supernus F^1.
ib. 29 querqueto et (*querqueto*).	querquu et *F L*.
ib. aritudine *ou* amaritudine.	aritudinem *F L*.
250 *p.* 201, 8 sit cepe (*esitet cepe*).	sepe F^1 sipe L^1 cepe L^2.
237 *p* 207, 23 cenam.	caenam *F L*.
290 *p.* 209, 18 portae.	poriae F^1 *L*.
ib. clauaca (*cloaca*).	clauada F^1 *L*.

67 *p.* 210, 11 lucanas luci H^1, lucanam luci F^2 H^2, lucanum luci *W*.	lucam F^1, lucani *L*.
497 *p.* 212, 25 comitia.	cometia *F L*.
493 *p.* 214, 12 acciti.	actiti L^1, actati F^1 L^2.
ib. fit.	sit F^1 *L*.
ib. uerus (*ferus*).	ieris *L*, *eris F^1.
279 *p.* 214, 22 dimittussum *H W* (*dimittat lussum*).	dimittussu *F L*.
549 *p.* 216, 8 sala (*salo*).	sola F^1 *L*.
501 *p.* 216, 15 uidebant ostrinam.	uidebant *spatium uacuum* ostrinam *F L*.
430 *p.* 217, 25 retrimenta.	trimenta F^1 *L*.
569 *p.* 223, 35 sagus.	sagis F^1 *L*.
503 *p.* 225, 23 spica. M.	spicam F^1 L^1.
325 *p.* 228, 24 lanea.	lenea F^1 *L*.
81 *p.* 230, 32 mulsi.	masi F^1 *L*.

Il est donc naturel que les fautes communes de H^1 L se retrouvent dans F :

LEÇONS ANCIENNES. H^2 W.	ALTÉRATIONS. F H^1 L.
197 *p.* 195, 15 e.	ae *F H L*.
127 *p.* 201, 27 albuci.	albuei.
586 *p.* 206, 26 fulmenta	fulmentum.
290 *p.* 209, 18 uerre (*uenae*).	uerro F^2 H^1 *L*, uero F^1.
430 *p.* 217, 25 qua.	quae.
255 *p.* 225, 10 quod dum.	quoddam.

En conséquence, dans le l. III (et par induction, dans la partie du l. II où P manque) nous admettons que H^2 W prime en principe *F* H^1 *L*. 557 p. 208, 10, nous lirons *implicatur* et non *implicatus*. Parfois pourtant le contraire est possible, et même, si la collation H^2 est muette, W seul peut primer F H L : 38 p. 226, 14 *chrisam* (*Chrysam*) W^1 est préférable à *chriam* F H L W^2. Il est pourtant loin d'avoir pour nous l'importance qu'avait le Victorinus pour Mercier.

De temps en temps, comme dans les l. I-II, H^1 est seul à conserver une leçon utile.

LEÇONS ANCIENNES. H^1.	ALTÉRATIONS. H^2 F L W.
267 *p.* 210, 12 latam non latam H^1 F^2.	latam.

279 *p.* 214, 21 expectant.	spectant.
62 *p.* 223, 4 femini (*feminini*).	feminini neutri F^1 L^2 *W*, feminini neutro H^2, femininoutri L^1, feminini F^2.
241 *p.* 225, 29 segete *H* F^2.	segetem.
325 *p.* 228, 25 infectori (iniectori *selon Max Bonnet*).	intectori F^1 *L*, infectori H^2 *W*.
447 *p.* 229, 13 pleniconta (? πληνιῶντα).	pledic- (-contra *F* et H^2 *W*, *rencontre fortuite?*)
ib. 14 cum in.	cum i (cum i in H^2).
81 *p.* 230, 31 si centum.	sic centum.

228 p. 199, 25 *sibit* (= *siuit*) : *subit* H^1, par correction fourvoyée.

Un passage obscur est 279 p. 214, 20 *maiores* F et L^2 H^2 W, *neutri maius* H^1 L^1 (le vrai texte est *utri magis*, p. 133, 16). 458 p. 193, 17 *in anni* (bonne leçon) H, *inannit* F^2 L^1, *inani* F^1 et W; un copiste a sans doute collationné ce passage sur p. 71, 10, les lemmes *autumnitas pro autumno* et *autumnus... feminini* provoquant d'eux-mêmes à comparer les deux citations.

CRITIQUE D'ENSEMBLE DES LIVRES I-II-III.

Mes renseignements sur F étant bornés à un livre qui ne subsiste plus dans P, je ne puis confronter simultanément les cinq mss. F H L P W ; pourtant la combinaison des études partielles qui précèdent suggère certains aperçus d'ensemble. Si ces aperçus ne sont pas définitivement assurés, ils forment du moins un système assez cohérent, désormais aisé à confirmer ou à réfuter par des collations nouvelles. Ils se résument en deux points : l'origine complexe du texte L, l'origine complexe du texte H^1.

Un texte est d'origine complexe quand sa source est un ms. portant une collation en surcharge, c'est-à-dire présentant le caractère actuel du ms. H, dont la seconde main H^2 est la collation d'un texte apparenté à W. D'ordinaire le collateur opère servilement, calquant de près son modèle, et ce n'est que par inadvertance qu'il oublie parfois d'en reporter une variante sur le ms. qu'il surcharge : ainsi (voir les listes ci-dessus) H^2 est presque toujours d'accord avec P W

ou W contre (F) H^1 L; bien rarement, H^2 restant muet, P W ou W sont isolés contre (F) H L. Il peut arriver aussi que le collateur opère avec critique, et se borne à extraire de son modèle celles des variantes qu'à tort ou à raison il juge bonnes. Le ms. surchargé qui fut la source de L portait une collation servile, celui qui fut la source de H^1 une collation critique.

Origine complexe de L. — L dérive d'un ms. perdu *l*, analogue à P, puisqu'il portait en tête la liste des vingt livres, et comprenant nécessairement l'ensemble de l'ouvrage; mais *l* avait reçu en surcharge une collation l^2, qui provenait d'un ms. perdu *r* des l. I-II-III, jumeau de notre ms. F, et parent aussi de H^1. La collation l^2 étant servile, les leçons de L sont presque constamment celles de *r* : elles concordent très souvent avec F, souvent avec (F) H^1, ce qui ressort des listes données plus haut; ces altérations communes à L F H^1 ou l^2 F H^1, ou *r* F H^1, proviennent d'un ancêtre commun *f* qui ne contenait que les l. I-II-III. Par suite des oublis fortuits du collateur, L conserve çà et là des leçons de l^1, concordantes avec celles de P, et provenant d'un ancêtre commun *p*.

LEÇONS ANCIENNES. H W.	ALTÉRATIONS DE *p*. L P.
55 *p.* 25, 7 hamiotarum.	amiotarum.
174 *p.* 27, 15 uite (*uitae*).	uitae.
432 *p.* 27, 23 locat.	ulocat P^1, uocat *L*.
227 *p.* 83, 9 et tiniam.	et iniam *P*, et inaniam *L*.
236 *p.* 106, 7 quin.	qui in.

On a vu (p. 178) que P gardait seul des leçons anciennes, altérées dans H L W. Ces leçons devaient être antérieurement dans *p*, et ont dû passer dans l^1; quand le collateur l^2 néglige d'en effacer une, elle passe à *L*. Cela explique 425 p. 101, 31 et 32 *eiurescat* pour *elurescat*, conservé dans L P, altéré en *euirescat* dans H W.

Une leçon de *f* se transmet d'ordinaire à F H^1, et, par la collation l^2, à L. En cas de négligence du collateur, elle n'arrive qu'à F H^1 :

LEÇONS ANCIENNES. H^2 L W.	ALTÉRATIONS. F H^1.
244 *p.* 204, 22 uti serat.	ut his erat.
512 *p.* 210, 14 decoquere *L W*.	dequoquere *F H*.

283 *p.* 213, 30 margaritarum *L W.*	mergaritarum *F H.*	
225 *p.* 224, 20 aenea (*Aeneadum*).	aeneae	

Cf. 544 p. 193, 7 *meta* H^2 W^2, *me* W^1, *met* L^1, *metam* L^2, *meam* F H^1. La vraie leçon est *metam*.

Quand F sera collationné pour les p. 1 à 140, on verra sans doute L s'accorder avec P quand il s'écarte de F H^1. — Les mss. d'extraits nous fourniraient de nouveaux indices sur l'origine complexe de L, si la brièveté ne nous obligeait à les laisser de côté.

Origine complexe de H^1. — J'ai dû mentionner déjà la nécessité de supposer une généalogie convergente, quand on veut concilier les faits opposés établis ci-dessus, à savoir la conservation de certaines bonnes leçons par H^1, la présence de certaines fautes communes dans H^1 L (F). Est-ce H^1 qui représente un texte mêlé, ou bien la famille L F (plus exactement *r* F)? Cette dernière aurait-elle puisé à deux sources, l'une analogue à P ou à W, l'autre analogue à H^1?

Ce problème ne serait pas résolu par l'hypothèse d'une collation servile, telle que l'est H^2 ou qu'a dû l'être l^2. Le résultat d'une collation servile est, en effet, un simple *changement de famille.* Or, si l'on admet que le siège de la difficulté est H^1, ce texte est nettement de deux familles à la fois, l'une étrangère à tout le grand groupe H^2 L F P W, l'autre apparentée au petit groupe L F; si le siège de la difficulté est L F, ce groupe à son tour est de deux familles, car il participe à la fois aux fautes de H^2 P W et aux fautes de H^1; si enfin la difficulté résidait dans le groupe H^2 P W (hypothèse qui a d'ailleurs été écartée plus haut), les fautes qui s'y trouvent le feraient classer à la fois dans une famille étrangère à H^1 L F et dans une autre tenant de près à L F; en un mot, quoi qu'on fasse, la contamination est apparente, et, par conséquent, la collation servile inadmissible. Le réviseur dont nous cherchons à déterminer l'œuvre a dû nécessairement mêler les textes avec discernement. Il a été éclectique, inscrivant sur un ms. une partie seulement des leçons d'un autre.

Ceci exclut l'hypothèse que le siége de la contamination soit un ancêtre de L F. Si un tel ms., pareil d'abord à H^2 W P, a ensuite reçu des variantes d'un ms. pareil à H^1; comment l'au-

teur du travail a-t-il eu la main assez malheureuse pour ne choisir que des fautes? Si au contraire, pareil d'abord à H^1, le ms. a reçu ensuite des variantes d'un ms. pareil à H^2 W P, comment toutes les bonnes leçons spéciales à H^1 ont-elles été sacrifiées, tandis que tant de fautes demeuraient intactes?

Le texte contaminé est donc H^1. Il importait de le démontrer par une argumentation aussi rigoureuse que possible, mais c'était aussi l'hypothèse la plus naturelle. Elle a dû venir d'elle-même à l'esprit du lecteur, puisque les variantes sur lesquelles nous raisonnons depuis le début de cette étude sont toutes des variantes de H^1. — On rencontre, d'ailleurs, quelques traces directes d'une révision. 368 p. 215, 15 *traciare* pour *tractare : tracitare* H^1. 105 p. 232, 4 *amminicularem : amminicutarem* L F^1, *adminicultarem* H^1. 272 p. 79, 17 *naufragii it* pour *naufragi ut : naufragii ut* H^1. 244 p. 204, 23 *eruillam* p. *eruiliam : eruiillam* H^1. 159 p. 181, 8 *tricenus* p. *tricinus : trucenus* H^1.

Un seul point nous reste à traiter. Si H^1 est un texte mixte, c'est que c'est une copie, dérivant d'un archétype (h^1) qu'avaient altéré des surcharges (h^2) d'origine différente. Les bonnes leçons spéciales à H^1 lui viennent-elles de h^1, et les mauvaises leçons que H^1 partage avec L F lui viennent-elles de h^2? ou est-ce le contraire? — Le raisonnement de tout à l'heure nous resservira. Un réviseur qui choisissait n'a pu choisir toujours mal. Donc h^1 était un ms. fautif, congénère de L F; les surcharges h^2 furent d'excellentes corrections, recueillies avec goût dans un codex vraiment *optimus* (*o*). C'est ainsi que le Priscien de Paris doit sa valeur aux annotations d'un érudit du IXe siècle, qui avait sous les yeux un texte supérieur à tous les nôtres. — Rappelons-nous d'ailleurs que H, comme F, ne contient que les l. I-II-III. Son archétype *h*, ms. partiel, a fort bien pu recevoir des surcharges h^2 tirées d'un ms. d'ensemble *o*; mais on ne comprendrait pas qu'un archétype contenant tout l'ouvrage eût été réduit à trois livres en conséquence d'une collation.

Résumons : H^1 est la copie d'un ms. partiel h^1, congénère de L F (plus exactement, de *r* F), mais modifié par un choix de variantes h^2, lesquelles proviennent d'un ms. exceptionnellement bon *o*. Munis de ces données précises, nous pouvons examiner ces variantes pour apprécier plus exactement le travail du collateur qui les avait relevées.

Il en est qui ne sont que trop bonnes, de sorte qu'on pourrait

être tenté d'y voir des conjectures faciles et rien de plus. Ainsi *antiqui* pour *tantiqui*, *dealbet* pour *deabbet*, *motu* pour *motur*, *cum in* pour *cum i*, *pinnaria*, accusatif pluriel, pour *pinnari*. Mais, en maint autre cas, h^2 repose de la façon la plus évidente sur un texte écrit *o*. Ainsi quand il restitue des mots omis : *ut*, *Varro* (1), *caluam ;* — quand il remplace un mot latin, mais fautif, par un barbarisme meilleur : *feruitate* pour *feritate*, *mituntur* pour *mittuntur*, *femini* pour *feminini neutri* (= feruiditate, innituntur, feminini). Un cas remarquable est celui du fragment varronien 150. Par un autre fragment de la même ménippée, nous voyons que le chant des galles ne s'adresse pas à la mère des dieux elle-même (Tibi tympanon inanis sonitus, *matris deum Tonimus modos tibi nos*...) : il s'adresse donc à Attis. Ce n'est ni par un heureux hasard, ni par un effort de critique supérieur à son temps, que l'auteur de h^2 a remplacé le féminin *deam* par *deum*.

A côté de tant de bonnes leçons, *devinables* ou non, il faut avouer que H^1 a souvent en propre des leçons mauvaises. Quelques-unes cesseront de lui sembler particulières quand on connaîtra bien F. Quelques autres sont imputables au copiste de h^1 ou à celui de H^1 : telle est sans doute *olym* pour *olim* 415 p. 192, 8, car ailleurs (561 p. 166, 11), l'archétype de H^1 L ayant *imflet* pour *inflet*, H^1 donne de même *ymflet*. Mais il doit en rester un bon nombre qui (par l'intermédiaire de h^2) proviennent du ms. d'ailleurs si précieux *o*.

(1) Non seulement dans *Varro Manio*, citation qui se retrouve vingt-cinq fois dans Nonius, mais dans la citation unique *Varro Columna Herculis* περι δοξης.

CONCLUSION.

Le tableau suivant résumerait les différentes hypothèses mentionnées ci-dessus. Rappelons qu'elles n'ont pas pu être démontrées toutes avec une rigueur égale. — Les petites lettres désignent des mss. perdus.

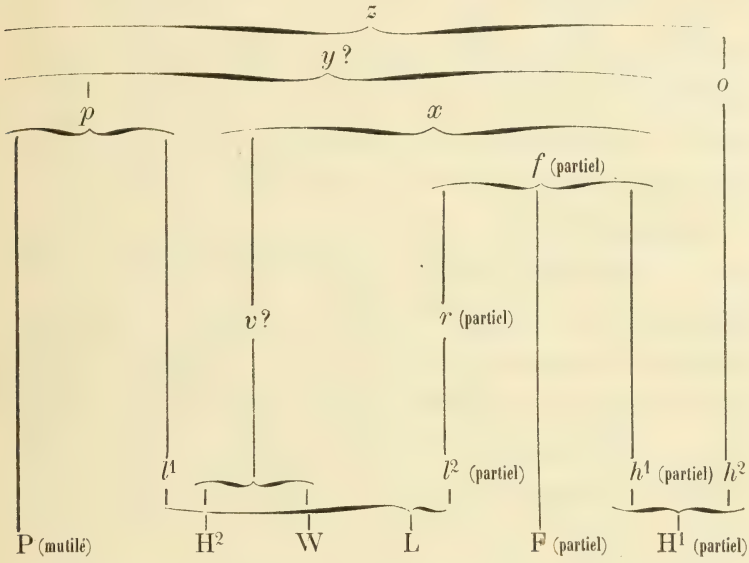

Postscriptum. — Mon attention a été dernièrement attirée sur un ms. du xve siècle (Paris, Bibl. Nat., lat. 7579, désigné dans Quicherat par le symbole Q) par les variantes citées par Quicherat p. 215, 32 et 216, 2, *graues carique* (au lieu de *scarique*, sans les cinq premières lettres), *illius* (au lieu d'*ipsius*). La seconde leçon est commune à HQ, comme le dit Quicherat ; la première est commune à H¹Q, comme on le voit dans Onions (¹).

Ces faits suffiraient à démontrer une relation étroite entre H¹ et Q. Pour tirer ce point au clair, j'ai relevé dans Q la lecture de tous les passages, inscrits ci-dessus dans six listes distinctes, où nous avons vu H¹ soit conserver seul une leçon ancienne, altérée dans tous les autres manuscrits antérieurs au xve siècle, soit présenter une altération qui lui est commune avec L (ou

(1) Dans H et aussi dans Q, avant *grauescarique* on lit *sillae* par un *i*.

LF). Ce relevé montre que, pour l'essentiel, Q concorde avec H^1 dans les passages de ces deux catégories. Par exemple, H^1Q ont conservé le mot *caluam* p. 178, 22, et H^1LQ ont supprimé le mot *ut* 50 p. 180, 9. En autres termes, Q présente comme H^1 des leçons tirées et de h^1, texte fautif, et aussi de h^2, texte de la plus grande valeur; par conséquent, malgré sa date si basse, il serait digne d'un examen approfondi.

Voici l'indication détaillée des leçons que j'y ai relevées. Celles qui sont propres à prouver sa parenté avec H^1 sont imprimées en italiques. Le mélange de ces leçons concordantes avec d'autres qui ne le sont pas fait voir que Q n'est pas une simple copie d'un manuscrit pareil à H^1, mais la copie d'un texte qui avait en surcharge des variantes puisées dans un tel manuscrit.

Passages où H^1 présentait seul une leçon ancienne. Liste de la p. 174 : ut] om. spiciat. *aspiciant.* opifico. et. ait harum. Atti quod Tetti] antiquo. *feruitate. antiqui.* lapidicus. *autumnitatis.* dealbet] perdu dans un bourdon. pinnari. humero. imposuit. *uar. spectare. equiso. uar. hospitium.* mictuntur. περι ατωρισμουτ] om. angitantur. deam. *horno. certeali.* — Liste de la p. 179 : *motu. euirescere. aetatula.* commota *auito. filii. satullem. caluam.* te. — Liste de la p. 181 : *latam non latam. expectant. feminini. segete.* infectori. *pleī-coñca. cum in. si centum.*

Passages où H^1L (F) ont une altération commune. Liste de la p. 175 : *quia.* περι ενκ-] om pap-] om. socrates] om. *exodium.* orco. *cecutis. ramo.* meleagris. περιαειτι] om. paracos. caput. equum. *directum. ad sanitatem.* arcera. *dixi. uultos* (1). *ad parmenonem.* περι] om. περι δοξης] om. uirtutis se] *se* (uirtutis om.). hebi. αιρεσεων] om. bona. *quem.* equus. *nauticia equisones.* alicui. περι] om. gladiuntur. sciam (suivi d'un blanc). *nundinam.* non] om. avec le grec qui précède. — Liste de la p. 179 : αγαν] om. quondam. extindit. *pupam. imflectibiis has.* singulum. sibi. aerea] om. *ut] om. ille.* uiget] om. 219 p. 148, 2 lucerna conbusta est. 87 p. 156, 11 *qua.* P. 176, 14-18 *scen-.* — Liste de la p. 181 : *ae.* albucy. *fulmentum. uero. quae. quodam.*

Louis HAVET.

(1) Comment s'explique que la faute *ultos* pour *multos,* qui se trouve dans H^1L, ait pu engendrer dans Q la faute *uultos?* Le collateur ayant exponctué l'*m*, le copiste qui vint ensuite ne crut exponctué qu'un seul des trois jambages.

BIBLIOTHÈQUE

DE L'ÉCOLE

DES HAUTES ÉTUDES

PUBLIÉE SOUS LES AUSPICES

DU MINISTÈRE DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE

SCIENCES PHILOLOGIQUES ET HISTORIQUES

SOIXANTE-SIXIÈME FASCICULE

LE LIVRE DES PARTERRES FLEURIS. — GRAMMAIRE HÉBRAÏQUE, EN ARABE,
D'ABOU'L-WALID MERWAN IBN DJANAH, DE CORDOUE,
PUBLIÉE PAR JOSEPH DERENBOURG, MEMBRE DE L'INSTITUT.

PARIS

F. VIEWEG, LIBRAIRE-ÉDITEUR

67, RUE DE RICHELIEU, 67

1886

LE LIVRE
DES PARTERRES FLEURIS

GRAMMAIRE HÉBRAÏQUE

EN ARABE

D'ABOU'L-WALID MERWAN IBN DJANAH

DE CORDOUE

PUBLIÉE PAR

JOSEPH DERENBOURG
MEMBRE DE L'INSTITUT

PARIS
F. VIEWEG, LIBRAIRE-ÉDITEUR
67, RUE DE RICHELIEU, 67
1886

LE LIVRE
DES PARTERRES FLEURIS.

AVANT-PROPOS.

Les nombreux travaux qui, depuis les «Beiträge» de MM. Ewald et Dukes (1844) jusqu'aux dernières publications de M. Wilhelm Bacher (1885), ont paru sur la personne d'Aboûl-Walîd et son oeuvre [1]), nous permettent de nous borner dans

---

1) H. Ewald, *R. Jona oder Abulwalîd Merwan ibn G'anâch,* dans *Beiträge zur Geschichte der ältesten Auslegung und Spracherklärung des Alten Testamentes.* Stuttgart, 1844, tom. I, p. 126 à 150. — L. Dukes, *Jona ben G'anâch,* dans *Beiträge* etc. t. II, p. 169 à 175. — J. H. R. Biesenthal und F. Lebrecht, *Jona ben G'anâch* dans ספר השרשים, *Rabbi Davidis Kimchii Radicum Liber.* Berlin, 1847, col. XVI à XXIII. — S. Munk, *Notice sur Abou'l Walîd Merwân Ibn Djanah etc. suivie de l'Introduction du Kitab al-Luma d'Ibn Djanâh, en arabe, avec un traduction française et des notes.* Paris 1851 (Extrait du Journal Asiatique 1850, t. I et II; 1851, t. I). — ספר הרקמה, *Grammaire hébraïque de Jona ben Ganach, traduit de l'arabe en hébreu* par Jehuda Ibn Tabbon. Publiée pour la première fois . . . par B. Goldberg. Francfort-sur-le-Mein, 1856. — A. Neubauer, *Notice sur la lexicographie hébraïque.* Paris, 1863. (Extrait du Journal Asiatique 1861 et 1862) p. 172 à 201. — *The book of Hebrew Roots by Abu'l Walîd etc.,* now first edited by Ad. Neubauer. Oxford 1875. — J. et H. Derenbourg, *Opuscules et traités d'Aboûl-Walîd etc.* Texte arabe avec une traduction française [et Introduction]. Paris 1880. — Wilhelm Bacher: 1° *Abulwalîd Merwân Ibn G'anâh,* dans Abraham Ibn Esra als Grammatiker. Strassburg 1882, p. 178 à 183. — 2° *Abulwalîd etc. und die neuhebräische Poesie,* dans Zeitschrift d. D. M. Gesellschaft, 1882, p. 401 à 409. — 3° *Joseph Kimchi et Abulwalîd etc.* Paris 1883 (Extrait de la Revue des Études Juives, t. VI). — 4° *Die Saadjanische Uebersetzung des Hohenliedes bei Abulwalîd* etc. dans Zeitschrift für die A.-T.-liche Wissenschaft, 1883, p. 202 à 211. — 5° *Berichtigungen zur Neubauer'schen Ausgabe des Kitâb-alusûl,* dans Z. d. D. M. G., 1884,

cette introduction à une exposition succincte des résultats obtenus par ces recherches. Nous nous étendrons davantage sur ce qui concerne la Grammaire hébraïque, dont nous avons entrepris l'édition arabe.

I.

Aboûl-Walîd Merwân ibn Djanâḥ, nommé en hébreu R. Iônâh ou R. Marinos, naquit à Cordoue vers la fin du dixième siècle. Nous ne connaissons pas exactement l'année de sa naissance; mais il paraît avoir joui déjà d'une certaine considération en 1012, année où les guerres civiles qui bouleversèrent profondément sa ville natale, obligèrent la plus grande partie de la communauté juive à quitter la capitale de l'Andalousie. En même temps que lui, R. Samuel ibn Nagdelah, surnommé plus tard Han-Nagîd, le futur ministre du roi de Grenade, avait pris le chemin de l'exil. Le célèbre R. Iéhouda ben David Ḥayyoudj, le fondateur de la grammaire hébraïque, était sans doute déjà mort à cette époque; autrement, les chroniques n'auraient pas manqué de nous apprendre où il s'était réfugié. D'ailleurs, Ḥayyoudj s'était mêlé activement à la lutte de Menaḥêm ben Sarouḳ avec Dounasch b. Labraṭ et avait par conséquent déjà une vingtaine d'années au moment où mourut R. Ḥasdaï b. Schiprouṭ, l'ennemi acharné de Menaḥêm, c'est-à-dire en 950. Ḥayyoudj aurait donc été plus qu'octogénaire dans l'année de l'émigration.[1]) On aurait également lieu de s'étonner qu'Ibn Djanâḥ n'eût pas suivi les leçons de Ḥayyoudj, si celui-ci avait vécu assez longtemps pour que le premier pût l'entendre; et cependant, il ne le nomme nulle part son maître. Les savants qu'il nomme ainsi n'étaient pas de Cordoue. Car,

---

p. 620 à 629. — 6° *Die hebräisch-arabische Sprachvergleichung des Abulwalîd* etc. Wien, 1884. — 7° *Die hebräisch-neuhebräische und hebräisch-aramäische Sprachvergleichung des Abulwalîd.* Wien, 1885. — 8° *Etymologisirende Worterklärungen bei Abulwalîd*, dans Zeitschrift für A.-T.-liche Wissenschaft, p. 138 à 151. — 9° *Leben und Werke des Abulwalîd . . . und die Quellen seiner Schrifterklärung.* Leipzig, 1885.

1) On pourrait conclure de *Moust* p. 4 l. 7, que Ḥayyoudj n'est pas parvenu à un âge avancé. Le Nâgîd n'aurait donc pas profité davantage de ses leçons.

Aboûl-Walîd passa certainement une partie de sa jeunesse et continua ses études à Lucena (Alisâneh), surnommé par les Arabes *la Ville des Juifs*. Il y eut pour maîtres Isaac b. Saül, Isaac ibn Giḳaṭilla et Aboûl-Walîd b. Ḥasdaï, ce dernier nommé également en hébreu R. Iônâh. Après bien des pérégrinations pénibles, il finit par se fixer à Saragosse. Dans cette ville, il composa d'abord quatre petits traités relatifs à la grammaire, puis un travail plus considérable contre R. Samuel han-Nâgid et enfin son ouvrage capital, le *Kitâb et-Tankîḥ*, divisé en deux parties, le *Kitâb al-Loumaʿ*, la grammaire proprement dite, et le *Kitâb al-Ouṣoul* ou le lexique. — C'est à Saragosse qu'il semble avoir terminé ses jours; mais l'année de sa mort est aussi inconnue que la date de sa naissance. Aucun chroniqueur n'a noté sur ses tablettes la disparition de cet homme exceptionnel, aucun poète ne lui a consacré une élégie.

Ibn Djanâḥ n'a jamais oublié Cordoue, et, parvenu à un âge déjà avancé, il ne parle qu'en termes émus de la cité où il avait passé les premières années de sa jeunesse. Mais, en dehors de ce malheur, nous ne savons absolument rien des circonstances de sa vie. Il ne parle nulle part de sa famille qui aurait partagé les douleurs de son exil; on doit supposer qu'il était orphelin de bonne heure et qu'il est mort célibataire. Il ne nous a pas même transmis le nom de son père, car Djânâḥ n'est pas le nom du père d'Aboul-Walîd. Ibn Djanâḥ «l'ailé» semble n'être qu'un surnom qui fait allusion à son nom hébreu Iônah «la colombe».

Comme tous ses contemporains dans le monde musulman, Ibn Djanâḥ avait étudié la philosophie, les mathématiques, la médecine, la théologie et la grammaire. Outre ses oeuvres sur la langue hébraïque, il écrivit *un Manuel des Simples*; il est probable qu'il demandait toujours son gagne-pain à la pratique de la médecine; mais sa science de prédilection, à laquelle il consacra sa vie entière, était sans doute la grammaire de la langue sacrée et l'exégèse biblique.

II.

Ibn Djanâḥ marchait dans la voie que Ḥayyoudj lui avait tracée. En effet, dans son *Moustalḥiḳ*, le plus étendu de ses quatre premiers traités, il ne fait que compléter les travaux de Ḥayyoudj; il se défend contre les attaques de toute nature que lui attire ce *Supplément* dans son *Tenbîh*; dans un troisième opuscule, le *Kitâb at-Taḳrîb wat-Tashîl*, il commente les ouvrages de Ḥayyoudj, sourtout les introductions de Ḥayyoudj placées en tête de ses travaux; enfin, dans son *Taswiyeh* il raconte, avec beaucoup de vivacité, comment, dans un cercle de lettrés à Saragosse, il avait été engagé dans une disputation sur divers points de son *Moustalḥiḳ* par un étranger, sans doute un émissaire de R. Samuel, qui était venu avec le but déloyal de lui nuire et de le déconsidérer dans la ville même où il demeurait. Ibn Djanâḥ avait depuis longtemps conçu le plan d'une grammaire et d'un lexique complets, et croyait enfin être débarrassé des obstacles qu'on ne cessait de lui susciter, lorsque de nouveaux pamphlets, dirigés contre lui par le puissant Nâgîd de Grenade, vinrent troubler sa tranquillité. Nous ne savons absolument rien sur l'origine de cette animosité extrême de R. Samuel han-Nâgîd contre Aboûl-Walîd. La haute situation du ministre de Grenade, sa science incontestable, le respect dont il était entouré de toutes parts font difficilement comprendre la haine implacable avec laquelle il persécutait un homme aussi humble et aussi modeste qu'Ibn Djanâḥ, qui, enfermé dans le cercle étroit de ses chères études, ne paraît jamais en être sorti pour s'occuper des affaires publiques. Rien n'indique que, depuis qu'ils avaient quitté l'un et l'autre Cordoue, ils se soient jamais rencontrés, et si c'était la vénération que R. Samuel éprouvait pour Ḥayyoudj qui eût motivé ses attaques, on ne saurait, d'autre part, méconnaître qu'Ibn Djanâḥ, tout en critiquant certaines parties des travaux de Ḥayyoudj, montre toujours les plus grands égards et la plus sincère admiration pour l'homme qu'il considère jusqu'à la fin de sa vie comme le guide qu'il est heureux de suivre.

On peut supposer que, de retour de Saragosse, l'étranger avait tracé à son maître un tableau exagéré du dédain avec lequel ses observations avaient été reçues par Ibn Djanâḥ; la colère du Nâgîd ne connut plus de bornes. Sous le titre de *Rasaïl er-Rifâḳ* «Mémoires des amis», parurent successivement plusieurs petits traités, évidemment inspirés ou composés par R. Samuel, contre le grammairien de Saragosse. Celui-ci répondit coup sur coup à ces attaques dans les cinq parties d'un livre intitulé: *Kitâb et-Taschwîr* «livre de la Confusion». De côté et d'autre, on ne se ménage plus, le langage est rude et grossier; on voit que l'irritation extrême ne permet plus d'être courtois. Nous ne possédons plus que deux fragments des *Rasaïl* et du *Taschwîr*, mais ils suffisent pour en juger le caractère. — Le *Taschwîr* paraît avoir été considérable. Ibn Djanâḥ y renvoie très-souvent dans son grand ouvrage. Chez un auteur aussi sobre et qui aime si peu à se répéter, on doit regretter la perte de ce traité; car il paraît y avoir appuyé ses règles de grammaire par une longue argumentation et de nombreux exemples, et l'on sait que les versets qu'il cite sont souvent accompagnés d'une explication judicieuse et simple.

Aboûl-Walîd était déjà âgé, lorsqu'enfin arriva pour lui le temps du calme et de l'apaisement. Il s'adonne alors entièrement à son *Kitâb et-Tankîḥ*, divisé, comme nous l'avons déjà dit, en deux parties. Dans la première, le *Kitâb al-Louma'* «livre des parterres-fleuris», comme il intitule sa Grammaire, il dépasse de beaucoup Ḥayyoudj. Celui-ci se borne à disséquer le mot et à en rechercher la racine; Ibn Djanâḥ s'occupe de la proposition et du rôle qu'y joue chaque mot. Ḥayyoudj pouvait bien affirmer qu'avant qu'il eût reconnu la trilitéralité des racines hébraïques et la nature des lettres faibles, la langue était comme «un mur ébreché et une ville démantelée»[1]; mais aux racines ainsi reconnues par Ḥayyoudj, Ibn Djanâḥ assig-

1) Ibn Djanaḥ, tout en reconnaissant ce principe pour les racines ayant une lettre faible, considère les racines géminées comme des bilitères. Ci-dessous 75, 13; 138, 6. (סבב et ששר). Je ne sais chez quel grammairien arabe Aboûl-Walîd a rencontré cette opinion. Il parle p. 140, 25 d'une divergence d'opinions parmi les Arabes au sujet de ces racines géminées, savoir, si dans des mots comme גֹּר טֹן etc., la lettre

ne leur place dans la phrase simple ou composée. Ḥayyoudj était grammairien, Ibn Djanâḥ, en même temps exégète. On peut admirer la précision des lois de la phonétique hébraïque exposées dans les introductions que Ḥayyoudj a placées en tête de ses petits traités; mais on admirera davantage le bon sens et la sagacité d'Ibn Djanâḥ dans l'explication des textes bibliques les plus difficiles, dont il fait disparaître souvent l'obscurité par un rayon de son esprit lumineux.

On a, à différentes reprises, exposé la marche suivie par Ibn Djanâḥ dans sa grammaire. Dernièrement, M. Wilhelm Bacher, l'infatigable investigateur dans le domaine de l'histoire de la grammaire hébraïque, essaya de donner une ingénieuse division des différentes parties du *Louma*ʿ.[1]) Les titres seuls des chapitres font déjà entrevoir la richesse des matériaux qu'-Ibn Djanâḥ avait réunis pour son travail.[2])

---

exprimée est le second ou le troisième radical, tandis que la lettre insérée serait le troisième ou le second radical. Sur des racines comme גלגל, voy. ci-dessous p. 144, 14 (Moust. p. 180). Sîbawaihi (éd. H. Derenbourg, II, p. 162 et suiv.) considère ces racines comme de vraies trilittères.

1) D'après la division adoptée par M. Bacher, le Loumaʿ se compose de trois parties. La grande Introduction et le premier chapitre, qui, de même que le premier chapitre du Kitâb (éd. de H. Derenbourg, I, p. 1) parlent des parties du discours, sont suivis de sept chapitres qui traitent des lettres, de leur prononciation et de leurs fonctions grammaticales (p. 26 à 100); puis, viennent quinze chapitres concernant le nom et le verbe (p. 100 à 249); d'autres dix chapitres exposent divers phénomènes de la langue hébraïque, surtout de la syntaxe et des particularités du texte biblique qu'on peut comprendre sous le nom d'anomalies (p. 249 à 353). Les derniers douze chapitres (p. 353 à 386) forment une sorte d'appendice où notre auteur fait entrer tout ce qui n'a pas trouvé place dans les parties antérieures de son livre, ou bien n'y avait été traité qu'en passant.

2) La Table des versets cités dans le Loumaʿ qu'on trouvera à la suite de cet Avant-Propos donne une idée de la quantité d'exemples réunis, soit pour appuyer les règles, soit pour les appliquer à l'interprétation des textes difficiles. Il est vrai que la moindre partie des passages contenus dans notre Table est soumise à une exégèse rigoureuse; celle-ci, comme on peut s'y attendre, est surtout réservée pour la seconde partie de l'ouvrage, le Lexique; cependant le Loumaʿ aussi,

Il est incontestable que Ḥayyoudj et Ibn Djanâḥ s'étaient préparés à leurs oeuvres par de fortes études de la grammaire arabe. Vivant dans un pays musulman et à Cordoue, alors la ville la plus lettrée et la plus élégante de l'Islam, ils avaient lu les grands ouvrages où des maîtres éminents avaient développé toutes les subtilités de l'arabe [1]). Le rôle que jouent les lettres faibles: alef, waw et yôd dans les racines sémitiques était, pour l'arabe, depuis longtemps reconnu par les grammairiens musulmans, et nous avons cherché ailleurs à expliquer comment il se fait que les Juifs les aient suivis si tard dans cette voie. Mais une fois que Ḥayyoudj eut compris l'organisme des racines trilitères, il ne devait en adapter les règles à la langue hébraïque qu'en considérant que d'une part elle est bien plus pauvre en voyelles que sa soeur arabe, et que d'autre part elle a beaucoup plus diversifié les signes de la vocalisation. Nous avons déjà dit qu'Ibn Djanâḥ revenait pour les racines géminées à la bilitéralité, et il le fait tout aussi bien pour les racines qui ont le deuxième et le troisième radical égaux que pour les racines dont le premier et le second radical se ressemblent.

Cependant ni l'un ni l'autre ne méconnurent pour cela le génie particulier de l'hébreu. Mais la différence entre les deux langues est surtout importante dans la syntaxe, à laquelle Aboûl-Walîd voulait étendre son travail. On n'a qu'à jeter les yeux sur la table des matières d'une grammaire de la langue arabe pour se convaincre que la plus grande partie des subtiles distinctions qui s'y trouvent, sont pour l'hébreu sans aucune application. L'hébreu n'ayant pas de désinences, échappe par conséquent à toutes les difficultés relatives à la fixation des cas; puis, l'hébreu ne possède guère qu'une seule forme de l'aoriste et n'a des autres formes de ce temps que quelques rudiments ou, si l'on aime mieux, des restes. Il n'a ni élatif, ni diminutif, ni cette grande variété des formes du pluriel pour les noms, ni cette quantité de voies actives et passives pour les verbes. Le nombre des

---

surtout dans la portion que nous avons considérée comme formant la troisième partie, s'occupe plutôt d'exégèse que de grammaire.

1) On trouvera facilement dans la *Louma'* les nombreuses passages, où les procédes de l'arabe servent à l'explication de l'hébreu.

particules et des conjonctions qu'il possède est restreint, et la phrase est, par là même, beaucoup plus simple qu'en arabe. Le champ de la grammaire hébraïque est donc bien limité, et pour cette raison le *Louma'*, comme nous l'avons déjà fait observer, s'occupe avant tout d'exégèse biblique.

Il n'est peut-être pas sans intérêt de comparer la manière dont un phénomène, commun à toutes les langues sémitiques, est exposé par un grammairien arabe tel que Sîbawaihi et un grammairien juif comme Aboûl-Walîd. Nous prenons pour exemple l'anomalie d'après laquelle le nom de nombre est au féminin lorsqu'il accompagne un nom masculin, et au masculin lorsqu'il accompagne un nom féminin.

Voici comment s'exprime Sîbawaihi (t. II. p. 176) à ce sujet: «Sache que les noms de nombre dépassant deux jusqu'à dix, lorsque c'est un nom masculin dont le numératif indique le nombre, ce numératif a la forme féminine avec la lettre *hâ* qui en est le signe, . . . mais si c'est un nom féminin, le numératif perd le *hâ*, de sorte qu'il est au féminin sans en avoir le signe». Le grammairien arabe se contente de citer des exemples pour les deux cas; mais, si nous l'avons bien compris, il a pensé d'une part à des mots tels que خليفة «le Khalife» علّامة «un grand savant» qui désignent un masculin tout en ayant une terminaison féminine, et d'autre part à des mots tels que ارض «terre», نفس «âme», روح «vent» qui sont féminins sans en avoir la terminaison.

Aboûl-Walîd donne la même règle, mais il cite des mots comme מְכַשֵּׁפָה qu'il considère comme un nom qui signifie à la fois sorcier et sorcière (p. 379, l. 21). Il ajoute qu'on a laissé tomber le *hê* au féminin du numératif pour établir une différence entre les deux genres. La différence, bien que peu notable, n'en montre pas moins l'indépendance du grammairien juif. La place que l'auteur juif a donnée à son chapitre sur le numératif est choisie judicieusement: ce chapitre suit les chapitres qui traitent des deux genres (XXXVII), du féminin remplaçant le masculin (XXXVIII), du masculin remplaçant le féminin (XXXIX), des mots qui servent en même temps pour les deux genres

(XL) et deux autres chapitres traitant le même sujet. On se rend, au contraire difficilement compte de la raison qui a déterminé Sîbawaihi à traiter le numératif à l'endroit qu'il occupe dans le *Kitâb*.

III.

Les deux manuscrits qui ont servi principalement à cette édition sont les numéros 1459 et 1462 du fonds hébreu de la Bodléienne à Oxford. Nous en donnons la description d'après le Catalogue de M. Neubauer.

No. 1459: «כתאב אללמע, grammaire d'Aboûl-Walîd (lacunes et transpositions); entre les feuillets 50 et 51, il y a une lacune qui correspond à p. 51, l. 16 jusqu'à p. 71, l. 25 de l'édition hébraïque; la continuation des feuillets 51 b se trouve fol. 59; fol. 57 correspond à p. 116, l. 34 et fol. 65 à l. 36 de la version hébraïque avec beaucoup de variantes; fol. 97 a plus que la version hébraïque. Le caractère est un rabbinique grec, pet. in-fol., pap. 140 feuillets». —

No. 1462: «Au feuillet 45 il y a un fragment de la grammaire d'Aboûl-Walîd qui contient les parties suivantes correspondant à la version hébraïque; fol. 44 à 66 = p. 121 l. 12 jusqu'à la fin du chap. 23; fol. 67 à 91 = le commencement du chap. 25 jusqu'à p. 176 l. 30; fol. 92 = le commencement du chap. 44. Le caractère est un rabbinique syrien; pap. in-fol.». —

Ces deux manuscrits figurent dans notre édition sous les lettres A et B.

Le premier et le plus complet de ces deux manuscrits a servi de base à la table des chapitres donnée par Ewald dans les «Beiträge»; mais ce savant n'a pas eu le temps nécessaire pour examiner le manuscrit et s'apercevoir des nombreuses lacunes du texte qu'il avait sous les yeux. Munk a emprunté à ce même manuscrit le texte arabe de l'Introduction qu'il a publié dans sa «Notice».

Les deux manuscrits d'Oxford renferment près de quatre cinquièmes de l'ouvrage. A contient les parties suivantes de notre édition: p. 1 à 104, l. 7; 128, l. 2 à 144, l. 21; p. 186,

l. 8 à 199, l. 13; p. 221, l. 19 à 386. Le manuscrit B ne contient que p. 205, l. 21 à 292, l. 7.

M. Bacher avait obtenu de la direction libérale de la Bodléienne que ces deux manuscrits lui fussent envoyés à Budapest, et il en fit une copie naturellement incomplète. Mais, pendant mon séjour à Londres dans l'été 1883, le British Museum venait d'acheter quelques manuscrits hébreux que M. Hoerning, attaché à la partie orientale de ce riche dépôt, me montra aussitôt, et j'étais heureux d'y trouver un fragment considérable du Loumaʿ qui contenait toutes les parties qui manquaient dans le manuscrit A. Avec sa complaisance habituelle, M. Hoerning me permit de prendre copie de tout ce qu'il fallait pour remplir les lacunes d'A. Une édition du Loumaʿ devint donc enfin possible. Mais elle ne le devenait qu'à Paris, où l'École des Hautes-Études disposait des fonds nécessaires pour une aussi coûteuse publication. M. Bacher, uniquement préoccupé, de l'intérêt scientifique, m'abandonna donc sa copie et il est resté pendant tout le cours de l'impression mon collaborateur actif et intelligent.[1])

Ce troisième manuscrit, désigné par M dans les notes de notre édition, porte aujourd'hui le numéro 2595 des manuscrits orientaux. En voici la description: «Quatre-vingt dix-huit feuillets, pet. in-fol., pap., caractère oriental du XIIIe ou XIVe siècle. Le commencement répond à p. 24 l. 71 de notre édition, la fin à p. 341 l. 14. A notre grand regret, il nous a été impossible de collationner avec ce manuscrit les parties que contiennent A et B.

Dans la collection Firkowitch de la Bibliothèque impér. de St. Pétersbourg, il se trouve également quelques fragments fort anciens du Loumaʿ. D'après la note qui se lit sur le dernier feuillet, la copie a été faite à Damas pour un rabbin considéré, dans l'année 4922 de la création du monde et 1472 de l'ère seleucide (égale 1161/62 p. Ch.), à peine un siècle après la mort d'Aboûl-Walîd. Elle a été collationnée par M. Bacher,

---

1) Il est bien entendu que, sans le réglement de l'École qui interdit rigoureusement de mentionner sur le titre de ses publications le nom d'un savant ne faisant pas partie du corps enseignant de l'École, le nom de M. Bacher figurerait sur le titre á côté du mien.

et elle contient les parties suivantes de notre édition: p. 2, l. 1 à p. 18, l. 13; p. 23, l. 25 à 44, l. 9; p. 52, l. 15 à 71, l. 16; p. 350, l. 5 à 371, l. 11; p. 374, l. 18 à 386, l. 20.

La grammaire d'Ibn Djanâḥ fut traduite en hébreu, sous le titre de *Har-Riḳmâh*, par Iehoudâ ibn Tibbôn, qui, comme tous les membres de sa famille, s'occupait surtout de rendre accessibles les ouvrages arabes aux habitants de la Provence et de l'Italie. Les Tibbonides étaient obligés de créer en philosophie et en linguistique toute une terminologie inconnue avant eux et qui devait dans les premiers temps rendre leurs versions peu intelligibles. Quel hébraïsant se rendrait compte de ce que signifie המוחל בו, et de la différence, pour le moins inutile pour la grammaire hébraïque, entre le המוחל בו et le שם הפועל? — Les termes מלה ou מלת הענין pour la «particule» ne se comprennent pas facilement. Le mot ענין lui-même signifie tantôt «sens», tantôt «état», tantôt «circonstance» &c. Qui devinerait que נפל על signifie «précéder»? Le traducteur subit toujours la mauvaise influence de son original lorsqu'il veut le suivre de trop près; la parenté entre l'idiome duquel il traduit et l'idiome dans lequel il traduit lui fait illusion, et la ressemblance des mots lui fait confondre ce qui peut être permis avec ce qui ne l'est pas. Malgré les obscurités du langage, l'édition de la version hébraïque, qui parut par les soins de M. Beer Goldberg, à Francfort-sur-le-Main en 1856, a été un service réel rendu à la connaissance de la grammaire hébraïque. On peut seulement regretter que le meilleur des deux manuscrits (No. 1216 et 1217) de la Bibliothèque Nationale de Paris qui renferme cette traduction, n'ait pas été suffisamment consulté.[1])

---

1) Ces versions, qui sont des calques fidèles des originaux, rendent pour cette raison même de grands services dans des éditions comme la nôtre. A bien des endroits, il a fallu remplir les lacunes du texte arabe par une traduction de la version, hébraïque et l'on était presque toujours sûr de rencontrer l'expression de l'original. De cette manière, le Rikmâh remplace la copie arabe que Iehoudâ ibn Tibbôn employait à son travail. Nous avons indiqué ces emprunts faits au Rikmâh par les mots: «suppléé d'après R.»; souvent nous nous sommes contentés de mettre le mot ajouté entre deux crochets carrés. — Il aurait été facile de justifier le jugement que nous venons de porter sur l'édition

Les chapitres du Louma' sont désignés dans les manuscrits par le mot באב (dans la version hébraïque שער) suivi d'un titre, sans qu'on ait ajouté un nombre indiquant l'ordre dans lequel ils se suivent. Ibn Djanâḥ, en renvoyant à un passage qui précède ou doit suivre, se contente presque toujours des mots «ce que nous avons déjà expliqué», ou bien «ce que nous exposerons plus loin»; tout au plus, il ajoute le titre du chapitre. Il en fait autant dans son Lexique.

Le manuscrit de St. Petersbourg a, il est vrai, à la fin une table de chapitres numérotés; mais cette table est en partie déchirée, ou couverte par le papier qu'on y a collé; la lecture

---

Goldberg, en donnant une comparaison de quelques pages du *Rikmâh* avec le manuscrit 1217 de la Bibliothèque Nationale. Nous préferons parler des deux notes marginales du traducteur que le copiste du No 1217 a fait entrer dans l'intérieur du texte. La première note a suivi le même chemin dans l'édition de Goldberg et forme un vrai rébus à l'endroit où elle se lit (p. 2, l. 29). Voici le passage: אומר לשון הספר הוא לשון האם והלשון הנראה יותר אומר. Évidemment le traducteur n'avait pas lu p. 21, l. 21 le mot אקול, mais son texte commençait par אן אלגוהר אדא; il n'en mettait pas moins en hébreu אומר כי העצם כיון. Pour s'excuser, il fait observer: «L'expression employée par l'original est l'équivalent de אם = אן, mais אומר «je dis» est plus clair». Les copistes du texte arabe ont imité Iehoudâ ibn Tibbôn, et mis אקול. — La seconde note a été réproduite, bien qu'incomplétement, par Goldberg, p. 27 note 1. Dans le manuscrit, elle se lit dans le texte, l. 4, entre בדרך et ונאמר, et elle est ainsi conçue: שאינך מדבר עמו אך מפני שהיה לשון הספר בערבי כן רצוני שאינו נמצא במעמד (ו)הלכנו עליו והלשון הזה שדיקנו הוא הגדר הנכונה וכל הנמצא בספר זה משפטו «à qui tu ne parles pas»; mais, comme l'expression de l'original arabe est: «qui n'est pas présent», nous l'avons suivie; cependant l'expression que nous avons choisie avec exactitude est le vrai terme. Dans tout ce livre, il en est ainsi.» En effet, on n'a qu'à comparer le chapitre des suffixes, pour retrouver les termes de אלגאיב et שאינו נמצא במעמד pour désigner la troisième personne. On voit facilement que I. b. T. avait fait cette observation sur l. 8 et non pas sur l. 11; à l'endroit où le copiste l'avait placée, elle devenait inintelligible.

en est difficile. Cependant on voit que le nombre des chapitres y est de 44, tandis que notre édition en a 45.[1])

Il était peut-être d'autant plus difficile à Ibn Djanâḥ de compter les chapitres de sa grammaire que certaines parties ont dû être ajoutées postérieurement par l'auteur qui ne cessait d'améliorer constamment son travail. Il y a des indices certains d'addition et de remaniement dans toutes les parties de l'ouvrage; mais le chapitre 28 est évidemment une addition à 27, chap. 45 la suite de 44, et 44 lui-même ne paraît qu'une glose du chapitre 43. Nous avons cru devoir, pour la clarté de notre édition, mettre partout un nombre en tête des chapitres, qui ne se distingue du nombre de l'édition hébraïque que pour le troisième chapitre, qui, n'ayant pas de titre spécial et continuant le sujet du chapitre précedent, a été réuni avec celui-ci. Par conséquent, le troisième chapitre de notre édition répond au quatrième de l'hébreu, et ainsi de suite.

---

1) Il est curieux que ces nombres répétés à la marge dans l'intérieur du manuscrit portent toujours les unités avant les dizaines; ainsi chapitre 44 est désigné pas דם, ch. 33 par גל, et ainsi de suite.

TABLE

des passages bibliques cités sans le Louma^c.

Genèse

1 1 49 24
69 4
2 112 18
[illegible]2 2
3 283 21
284 11
4 291 23
6 342 19
7 342 19
11 250 4
316 23
12 250 6
316 26
14 41 18 19
247 21
15 41 16
48 27
16 247 21
20 69 27
21 341 4
22 193 20
24 55 14
342 23
26 320 5
2 2 72 11
3 40 21
308 23
5 139 22

Genèse

2 7 149 18
9 146 15
360 10
11 121 7
12 134 6
209 16
214 24
13 121 7
16 147 4
17 278 25
332 19
20 64 11
23 161 21
278 3
324 13
3 1 117 10
154 9
355 18
5 54 20
63 8
7 118 1
8 37 19
9 353 12
11 85 9
118 9
156 9
355 16
14 374 14

Genèse

3 15 130 7
339 18
16 159 26
17 223 9
315 12
19 314 21
20 300 23
21 218 11
360 13
4 9 353 9
10 216 13
18 111 22
244 24
22 344 24
23 37 4
368 20
24 303 18
25 363 21
5 29 223 10
6 3 98 6
7 301 27
9 87 12
166 26
11 273 21
13 273 21
311 10
14 112 10
16 181 9

Genèse

6 16 303 21
7 2 202 23
4 44 4
119 13
5 195 9
6 56 4
7 216 14
10 384 19
11 80 12
19 336 23
379 28
386 1
17 130 18
18 55 9
20 383 9
22 109 11
218 20
23 302 1
330 30
8 2 55 9
4 130 9
184 16
5 308 10
6 156 15
11 37 13
209 19
12 164 25
13 322 16

Genèse

8	14	381	13	
	17	54	21	
	19	29	24	
		366	26	
	21	40	15	16
		184	21	
9	2	69	21	
		341	8	
	3	206	11	
	5	97	17	
	6	70	2	
	10	67	20	
	12	351	15	
	13	351	16	
	14	275	20	
	15	291	23	
	18	250	15	
	21	183	28	
		283	21	
	23	121	6	
	24	99	7	
		153	7	
		339	4	
	25	250	17	
10	2	114	18	
	3	90	3	
		102	15	
		133	5	
		135	19	
	4	90	2	
	5	366	23	
	7	133	10	
	10	109	8	
	11	229	27	
	22	111	20	
	28	111	21	
		113	22	
	29	116	6	
11	1	219	13	
	3	45	13	
		147	19	
		216	21	
	4	225	27	
	7	83	23	

Genèse

11	7	219	13
	8	43	19
		171	1
	9	125	10
		137	23
	10	135	22
		248	23
	20	381	14
	24	381	14
	25	383	9
12	1	285	10
	2	170	16
		198	16
	8	129	5
	9	78	5
	11	139	24
	12	195	17
13	2	206	27
	6	372	3
	8	225	17
		262	17
	9	10	3
		52	2
		62	9
	10	386	17
	14	202	11
14	1	102	15
		103	15
		131	16
		132	23
	2	132	22
		134	9
		135	9
	5	383	9
	7	121	19
		364	6
	8	170	11
	10	217	19
	13	230	19
	14	53	11
	18	202	10
	19	43	21
		202	11
		307	21

Genèse

14	21	14	27
		261	24
	24	33	4
15	1	323	6
	2	101	5
		250	12
		267	2
	4	295	6
	5	271	4
	6	374	15
	9	248	9
	10	111	4
		210	23
	12	219	4
	13	298	18
	17	214	28
		215	16
		291	27
	18	37	17
		209	15
		214	24
		264	8
16	3	46	22
		382	21
	7	197	26
	8	353	10
	10	132	16
	11	219	11
	13	275	6
17	1	66	10
		167	24
	8	179	18
	11	163	17
	12	286	23
	13	164	10
	14	82	6
		139	19
		206	26
		239	3
	16	196	4
	17	357	14
		363	19
		383	19
	20	195	24

Genèse

17	26	163	16
		165	6
18	2	376	16
	3	237	25
	5	83	23
		172	18
	13	355	20
	24	355	19
	25	63	11
		357	8
	28	70	2
		170	21
19	3	141	21
		147	26
		338	4
	4	229	16
	5	338	1
		353	11
	7	150	4
	8	84	6
	9	99	6
		153	5
	15	35	5
		59	15
		63	19
	17	163	6
	19	149	15
	20	127	5
	23	371	26
	28	122	19
		215	20
		386	19
20	4	294	9
	11	98	18
	12	79	8
	13	42	21
		323	14
		368	14
	16	162	24
		173	11
21	2	194	24
	4	194	24
	8	82	18
	10	139	1

Genèse

21 10 148 2
153 8
334 8
14 97 8
184 13
206 18
262 7
17 185 26
186 20
23 176 8
28 193 25
265 15
29 367 12
22 2 45 17
9 44 20
11 25 4
279 12
13 45 23
108 20
164 14
324 26
345 2
20 190 27
191 17
22 60 3
126 4
132 22
23 1 381 11
2 131 10
5 171 27
9 71 7
237 27
10 42 19
13 171 27
15 224 9
18 40 3
42 8
71 27
214 20
19 126 15
24 1 140 17
2 210 3 20
5 358 9
7 44 16

Genèse

24 10 216 15
242 26
11 87 15
183 4
14 374 16
19 200 7
21 358 8
22 354 20
23 354 22
34 359 10
43 369 25
45 69 10
47 254 23
48 204 19
263 2 8
57 83 23
61 364 10
64 345 6
65 84 4
345 7
373 24
25 2 122 19
125 5
7 382 12
8 210 2
13 111 7
15 108 19
17 382 13
20 109 8
22 317 8
23 276 9
25 110 20
231 13
26 187 20
200 13
28 299 28
315 5
29 275 5
31 151 14
264 8
26 8 121 15
11 186 10
14 119 16
186 19

Genèse

26 14 275 23
338 21
15 217 19
18 63 9
217 19
29 186 9
35 124 7
27 1 138 9 21
139 7
2 138 21
4 186 19
366 14
5 175 15
271 2
9 216 24
261 28
11 109 6
114 26
14 138 9
19 73 6
239 8
21 178 5
358 7
22 248 22
378 16 24
24 356 1
25 101 24
27 305 15
28 52 21
29 116 4
30 309 16
36 85 14
170 21
37 215 1
38 357 18
39 226 14
40 339 13
41 170 15
28 2 25 10
228 2
6 65 21
10 271 2
11 62 23
12 114 13

Genèse

28 16 153 6
19 37 5
20 15 1
75 24
21 331 26
29 2 98 14
3 164 15
246 14
4 354 6
5 357 20
6 357 9
9 69 10
10 245 13
322 4
13 185 20
14 181 8
15 85 14
17 66 14
27 179 24
32 98 23
139 18
149 15
35 10 18
30 1 186 19
3 363 20
6 73 22
273 14
8 130 26
337 25
13 68 4
15 65 18
173 18
200 15
16 363 18
26 14 27
349 3
368 6
32 117 3 10
35 302 24
37 116 23
206 19
38 44 2
60 2
192 4

Genèse

30	38	239	21
		276	15
		348	16
		364	21
	39	239	20
		330	24
31	5	123	26
	6	80	22
		368	1
	7	64	23
		114	16
		195	6
		275	26
		310	15
	9	276	7
		368	3
		371	10
	14	358	8
	15	158	13
	19	23	5
		246	9 22
	21	361	19
	28	196	11
		155	25
	29	40	19
		320	1
	30	164	6
		165	3
	32	197	2
	37	292	11
	39	277	12
	40	148	12
	43	54	15
		188	17
	44	202	11
	48	231	26
32	1	368	5
	5	179	21
	6	143	12
		319	5
		323	24
	11	138	10
		139	8
		141	13

Genèse

32	11	255	21
	14	37	17
	15	302	24
		366	3
	16	373	18
	17	227	10
	20	99	8
		326	12
	22	379	20
	28	354	25
33	3	69	7
	4	185	19
		280	2
	5	57	23
	11	236	16
	12	276	1
		287	18
	13	51	23
		204	4
	17	271	1
	18	183	26
	19	7	21
34	3	68	23
	5	23	4
	8	14	28
	9	186	8
		289	19
	10	172	12
		274	3
		316	5
	12	321	22
	15	148	25
	16	238	24
	17	238	25
	21	203	22
		316	5
		361	13
	22	139	1
		148	22
		172	14
	24	213	17
	31	357	21
35	1	323	20
	8	45	2

Genèse

35	8	287	20
	20	219	7
36	11	108	19
		119	2
	20	113	22
	21	101	4
	24	50	6
	26	90	2
		122	19
	31	274	13
	32	132	23
	35	90	2
	39	90	2
	43	111	22
37	3	119	4
		280	17
	4	185	25
		186	11
		200	6
	7	119	17
		147	21
		371	22
	8	85	10
		355	16
	10	85	10
		354	12
		355	16
	13	356	23
	14	171	23
		274	1
	15	171	23
	17	60	4
	18	186	18
	19	359	8
		373	25
	23	215	23
	24	171	24
		271	3
	28	170	12
		260	6
	31	120	18
		215	23
	32	25	2
		357	14

Genèse

37	33	161	19
		196	21
	36	260	6
38	5	131	18
	8	147	22
		199	14
	12	271	3
	14	184	22
	19	214	27
	23	196	12
	24	63	18
		130	22
		211	26
	25	78	17
		113	16
	26	200	7
	29	35	1
		63	19
39	4	259	16
	7	151	16
	9	327	27
		353	25
	10	200	1
		290	21
	11	264	11
	17	64	12
		85	18
		175	27
40	5	170	12
	7	109	24
	10	35	2
		63	20
		376	20
		383	20
	13	199	3
	14	196	11
	15	96	20
		120	13
		160	4
		175	27
	20	65	17
		160	7
		259	24
	21	157	15

Genèse

40 21 193 10
41 1 307 17
378 14
2 117 13
343 24
359 1
3 238 27
4 359 2 26
5 117 24
359 4
7 371 21
11 202 12
344 2
343 26
14 339 15
19 40 1
21 65 14
365 9
367 13
23 386 14
26 221 17
359 24
384 18
27 384 19
35 228 4
38 357 9
40 270 15
42 214 27
280 3
43 87 14
48 274 7
289 21
361 8
51 254 15
55 42 25
57 253 4
345 1
42 4 73 9
198 5
7 87 23
10 54 3
16 184 24
19 184 25
258 8

Genèse

42 22 170 17
23 291 25
28 170 17
329 6 8
33 258 7
374 14
34 316 6
35 344 6
36 365 11
367 13
374 19
37 73 9
38 26 21
43 6 176 1
7 357 9
8 79 11
151 16
284 17
9 73 9
198 5
275 23
335 4
338 22
10 144 9
14 138 11
279 10
16 98 11
18 65 20
200 13
329 6
20 19 20
20 15
26 242 3
29 276 21
330 4
357 9
32 113 19
374 19
34 276 16
44 4 257 12
5 70 5
8 55 23
15 70 7
150 8

Genèse

44 16 35 27
91 16
167 3
284 18
18 63 12
19 188 26
21 199 16
29 195 7
30 21 7
32 198 5
45 1 67 5
118 4
138 10
169 5
9 179 5
11 144 7 20 22
12 222 24
17 147 13
172 19
23 278 2
26 90 25
46 2 25 4
279 12
282 6
3 156 13
322 6
10 181 10
11 93 10
12 117 4
14 361 27
17 362 1
21 134 16
23 134 16
24 111 24
26 268 23
338 9
27 85 22
29 333 22
31 62 5
32 216 14
47 2 276 8
382 21
4 229 28
19 297 12 13

Genèse

47 19 315 20
316 12 16
20 209 22
21 263 9
361 10
23 84 15
297 14
24 384 17
26 176 8
374 19
28 228 6
381 16
48 1 254 26
2 254 26
6 127 13
307 13
7 231 18
11 155 26
49 1 124 20
3 123 1
6 185 14
242 11
8 25 5
9 66 27
270 7
10 240 18
11 60 15 19
77 25
78 10
113 18
315 21
12 116 18
13 48 17
14 270 7
17 130 7
20 58 3
21 142 20
270 8
23 140 5
154 1
24 255 26
257 13
25 58 9
182 3

Genèse

49	25	218	14
	26	133	26
		355	11
	27	148	9
		270	8
	28	352	20
	29	100	21
		220	12
50	2	170	12
	4	114	25
	5	7	22
	6	227	27
	9	284	19
	11	210	10 12
	17	185	20 21
	20	156	5
	21	160	9
	23	223	11
	26	98	3
		99	7

Exode

1	2	116	5
		203	10
	5	50	11
	7	300	24
	9	154	9
	10	76	28
		318	9
	11	135	2
	15	234	17
	16	62	8
		367	27
	17	365	12
	18	367	26
	19	234	16
		365	12
	20	371	13
	21	355	11
		371	9
	22	117	26
2	1	363	17
	3	84	1
		241	12

Exode

2	3	375	9
	6	100	6
	8	363	21
	9	199	15
		309	8
	12	176	7
		183	21
	13	377	28
		382	20
	14	60	17
		75	27
		200	11
		201	12
		355	6
		357	21
	16	364	11
	17	367	9 10
		371	9
	18	90	3
	20	52	23
		254	16
		289	20
		353	12
		367	27
		368	21
	21	53	4
	23	184	25
3	1	77	24
	2	108	15
		114	14
		310	6
	4	279	12
	5	261	23
	7	147	4
		155	20
	8	182	19
	11	352	8
	12	351	22
		352	10
	13	51	15
	18	54	21
		234	15
		266	1
	21	57	21

Exode

3	21	72	26
	22	277	22
4	1	52	24
	3	42	5
		153	17
		199	16
	4	42	6
		151	16
		250	26
		333	26
	5	250	27
	6	254	6
	7	63	9
		197	26
	8	186	1 21
	9	42	6
		281	24
	10	207	11
		210	4
	14	183	27
		195	2
		299	2
	18	178	5
	19	276	3
	20	318	24
	23	51	17
		251	20
	26	183	21
		184	5
	29	170	13
5	11	14	26
	12	45	15
	16	363	10
	19	199	21
		216	21
	21	305	16
		318	22
		363	17
	22	354	14
	23	82	7
		83	12
		139	20
6	3	71	9
		350	15

Exode

6	5	338	3
	6	195	23
	7	229	3
	10	40	20
		185	25
		204	13
		308	22
	12	207	11
		210	4
	14	124	8
	16	381	14
	17	124	8
		134	17
	20	132	11
	26	48	13
		80	17
7	7	199	26
		381	15
	11	90	10
		100	7
	12	150	3
	14	40	16
	17	164	15
	18	319	12
	19	286	19
	23	374	18
	24	55	9
		171	1
		251	11
		343	14
	28	206	4
		224	1
		340	26
8	1	281	21
	2	285	23
		318	10
	5	351	21
	6	44	22
	9	217	28
		247	24
	10	211	27
		279	13
	11	308	5
	12	42	6

Exode

8	14	57	26	
		123	19	
		374	22	
	15	373	14	
	16	321	21	
	19	39	10	
	20	117	2	
	22	355	27	
9	4	259	19	
		362	21	
	8	258	8	
	10	132	4	
	14	219	9	
	15	307	13	
	16	158	17	
		351	16	17
	17	167	7	
		200	11	
	18	286	29	
		308	2	
	31	14	16	
	32	14	17	
		114	12	
10	3	40	17	
		185	23	
		263	22	
		354	21	
	4	110	16	
		154	25	
	5	138	25	
	10	349	6	
	11	349	4	
	14	110	6	
	15	206	9	
		316	1	
	19	319	10	
	26	301	12	
		349	11	
		354	11	
	29	40	17	
11	2	153	20	
	4	63	18	
		64	4	
		92	21	

Exode

11	6	370	18
	7	302	7
12	2	176	4
	3	291	11
	4	12	17
		252	12
	5	222	25
		223	4
	6	248	24
		378	15
	9	110	6
	10	228	10
	11	179	5
	14	47	10
	15	72	12
	18	385	12
	19	67	22
		118	26
	20	175	22
	21	96	12
		172	20
		322	9
	29	64	4
		92	22
	37	134	27
	40	298	16
	42	47	11
		224	27
		280	15
	43	111	8
	45	125	9
	46	66	22
13	2	182	1
	3	272	4
		307	24
	8	338	9
	10	38	1
	12	206	5
	13	314	26
	14	172	7
	16	31	24
	18	62	19
		245	11
		321	27

Exode

13	21	263	1	
		270	26	
14	2	44	5	
		212	15	
	3	42	20	
	7	118	25	
		155	1	
	10	139	24	
	11	276	18	
		358	3	
	12	324	17	
	13	270	10	
	14	295	6	
	16	171	28	
	21	38	26	
		342	10	
	23	210	25	
	24	101	19	
		131	5	
	25	119	21	
	27	122	20	
		150	8	
		152	4	
	28	38	11	
		99	23	
15	1	307	4	
	3	73	5	
	4	141	21	
	5	97	5	
		194	17	
		275	24	
		306	28	
		307	5	
		338	17	
		367	3	
	6	60	19	
	7	55	20	
		194	18	
	8	164	15	22
		181	2	
		315	26	
	9	58	7	
		273	20	
	14	307	10	

Exode

15	15	194	17	
	17	55	20	
		128	2	5
		240	19	
		325	8	
		365	9	
	18	274	10	
	27	55	10	
16	4	9	15	
		72	15	
	13	108	19	
	14	102	10	
		160	23	
		162	13	
	16	301	13	
	18	228	6	
	20	147	9	
		342	11	
	21	54	1	
	22	175	26	
		228	6	
		382	26	
		384	16	
	23	228	6	
	28	354	5	
	31	115	10	
		206	6	
	33	133	1	
		185	18	
	34	185	18	
	35	365	7	
17	1	222	20	
	5	228	20	
	13	337	23	
18	1	113	20	
		213	5	
	6	213	6	
	9	183	27	
	18	200	6	
	20	33	19	
		259	15	
	21	216	17	
	23	155	24	
	26	97	6	

Exode

18	26	230	5
	27	285	7
19	4	315	19
		327	4
	12	209	24
		267	5
		268	6
	13	164	25
	18	206	25
		207	18
		208	19
	19	310	21
20	5	112	2
		324	15
	6	98	12
	8	187	18
	10	301	24
	12	171	5
	20	286	28
	25	124	24
		275	24
21	2	370	28
	4	98	13
	6	47	4
		57	10
		126	12
		175	15
		319	24
	8	158	7
		294	7
		346	5
	10	346	4
	11	251	12
		270	14
		346	3
	12	302	6
	13	284	19
	14	46	19
		277	3
	16	52	27
	17	52	26
	19	158	22
	21	378	16
	22	156	6

Exode

21	22	317	12
	25	118	17
	26	370	28
	34	280	19
		319	25
	36	73	9
		149	4
		337	8
	37	348	7
		382	22
22	2	70	4
		299	17
		348	5
	4	147	12 13
	5	164	14
		273	3
	6	313	22
	7	220	19
		299	21
	8	107	13
		342	8
	9	309	24
		313	24
	13	220	19
	14	113	26
	15	284	21
	16	181	9
		311	27
	17	79	18
		143	14
		306	3
		379	21
	21	300	20
		301	7
	22	158	20
	25	228	21
		305	24
	26	221	19
	28	49	25
	29	198	7
	30	303	5
23	8	276	16
	15	38	2
	18	314	22

Exode

23	19	303	13
	20	177	16
		179	15
		332	24
	21	349	6 7
	24	311	16
	25	179	6
		228	22
	27	299	5
	28	272	13
	31	228	22
24	4	383	8
	7	72	22
		343	10
	10	21	2
		40	1
25	3	202	12
		228	9
	4	102	16
		340	3
	7	176	1 7
		181	10
	8	193	20
	9	50	18
	10	177	19
	12	211	13
	17	118	17
		378	16
	18	156	23
		377	27
	19	119	2
	22	292	1
	25	127	2
		181	12
	27	44	6
		287	12
	29	20	27
		218	17
	31	156	24
		209	23
		210	20
	33	382	21
	39	138	5
		215	14

Exode

25	40	177	11
26	1	96	16
		177	11
	9	39	13
		384	18
	17	378	24
	18	383	10
	20	107	5
		211	13
	24	218	4
	27	378	15
	28	209	18
	31	118	17
	35	212	15
27	3	200	5
	5	31	28
		133	22
	7	187	20
		200	4
	9	210	4
	10	31	9
	14	50	7
	15	110	3
	19	218	8
28	1	153	14
	3	60	21
		318	4
	4	125	19
	6	175	27
	8	107	4
	12	217	18
		226	16
	17	383	16
	18	112	10
		126	4
	20	125	16
	22	259	27
	26	107	4
	32	222	20
	38	107	5
	40	218	10
		360	12
	41	196	9
	42	378	15

Exode

29 1 152 1
4 196 10
5 120 10
13 113 17
22 128 8
27 209 19
29 157 3
30 149 13
31 280 8
33 195 17
40 107 6 14
30 7 290 24
12 187 20
13 339 23
18 157 7
215 18
20 228 11
270 12
23 209 1 3
223 9
242 19
25 175 20
181 12
34 123 4
285 10
291 16
31 13 228 11
16 228 3
289 23
17 82 18
290 11
291 19
32 1 143 25
2 153 24
322 17
3 167 15
10 178 19
11 354 17
12 40 24
16 338 11
17 33 15
18 117 11
119 3
20 294 20 23

Exode

32 21 354 8
25 157 9
26 249 18
27 44 8
225 21
276 15
28 63 17
29 255 1
30 108 23
33 4 228 7
7 129 5
307 3
11 27 6
97 15
34 5 152 8
6 107 8
207 6
18 270 9
21 114 23
22 114 23
24 228 23
33 126 13
35 1 107 26
2 121 25
5 100 5
11 193 10
21 194 27
195 5
25 126 14
218 20
26 194 26
365 9
367 18
36 2 79 7
7 159 10
12 229 15
14 383 17
17 63 3
243 26
24 385 6
25 383 18
28 218 4
33 121 11
37 7 378 1

Exode

38 8 365 13
20 217 16
27 219 15
383 19 23
385 8 9
28 385 14
31 217 17
39 4 217 18
13 245 17
14 383 7
17 359 28
23 222 21
27 360 11
32 262 7
40 218 9
41 108 20
40 14 120 16
20 24 5
32 157 2
228 12
36 163 26
37 163 27

Lévitique

1 2 319 20
343 5
9 78 3
116 11
117 1
11 207 1
210 7
13 207 27
16 107 6
2 2 96 19
3 373 9
7 126 15
228 23
8 370 19
11 301 1
13 9 13
228 23
3 1 280 7
2 194 27
5 195 16

Lévitique

3 5 198 2
6 302 12 17
7 302 11 15
12 302 16
17 273 1
4 3 36 24
12 287 21
14 68 18
189 10
195 16
23 68 17
32 302 10
5 2 219 2
3 138 8
7 248 9
294 25
8 69 8
16 215 10
280 5
21 110 3
207 2
210 6
22 179 19
24 280 5
26 79 8
157 11
6 3 360 13
7 309 15
9 197 25
13 187 21
14 116 8
15 96 16
177 15
21 52 1
161 16
7 6 194 25
7 63 11
9 175 22
10 53 3
13 366 6
18 184 26
19 300 26
23 202 12
25 312 1

Lévitique

7	26	43	13
	29	263	14
	30	209	17
		333	4
	35	157	10
	38	158	24
8	16	193	23
		265	14
	23	181	11
	26	223	22
		224	13
	31	228	16
	32	67	19
	34	311	4
	35	75	6
		123	15
9	4	96	10
		311	17
	5	170	13
	7	177	25
	12	337	8
	15	172	7
		274	3
	22	52	14
10	3	225	21
	4	322	14
	5	120	17
	11	12	26
	12	199	16
	19	64	12
		276	19
		357	24
		361	14
11	2	228	12
	3	175	18
		228	13
	7	175	9
	9	133	18
	11	228	14
	12	228	13
	14	90	4
	17	136	3
	19	116	6
	22	123	15

Lévitique

11	24	204	23
	26	204	24
	33	210	27
	35	53	2
		118	18
	39	301	22
	42	198	13
	44	229	3
	46	44	21
12	2	50	22
		221	6
	4	300	22
		381	12
	5	52	7
		248	23
		378	14
		381	12
	7	228	5
	8	228	5
13	3	311	8
	4	211	9
		311	8
		340	22
	5	280	6
	6	140	16
	7	49	22
	9	358	22
	10	182	7
		276	10
		340	21
	12	309	22
		358	23
	13	311	9
	14	163	25
		205	20
		263	21
	16	220	19
	18	358	24
	19	358	25
	23	280	9
	24	358	25
	36	182	7
		211	2
	37	280	6

Lévitique

13	40	20	12
	41	20	13
	42	20	12 13
		110	22
		120	20
		183	20
	43	120	20
	46	39	14
	47	34	12
		66	22
	48	107	6
	50	288	8
	51	288	10
	55	168	9
		280	7
		329	11
	56	168	10
	57	100	8
14	3	339	21
	4	110	4
		248	7
	9	211	9
	11	243	5
	18	68	3
	22	248	19
		373	22
	24	194	25
	26	288	11
	27	373	14
	30	248	10
	36	288	12
	37	133	16
	43	97	25 26
	51	248	6
	56	276	10
15	3	27	7
	12	312	1
	19	348	10
	23	348	8
	28	52	8
	38	310	18
16	1	254	18
	3	278	3
		374	15

Lévitique

16	10	177	14
	11	288	18
		343	7
	12	215	27
	17	300	21
	20	176	12
	21	169	5
		176	4
17	3	302	22
	5	343	11
	11	68	15
		340	5
	13	303	9
		309	17
	14	340	23
	15	67	23
18	9	127	12
	20	157	4
		229	1
	21	272	21
	23	185	24
		277	13
19	5	197	23
	7	117	20
	12	52	4
	13	251	13
	15	210	24
		229	1
	17	107	22
	19	228	20
		277	15
		301	26
	20	96	7
		112	12
		118	6
		157	7
		309	4
		323	4
		326	3
	26	346	22
	28	48	3
		119	4
	30	277	7
	35	111	4

Lévitique

19	36	301	21
20	2	186	13
		272	20
		301	18
	9	291	12
	10	291	14
	12	125	9
	13	291	14
	14	7	14
		33	19
		228	10
	16	157	5
		185	24
	24	198	6
		200	3
	25	292	3 4
21	1	48	11
		278	24
		333	26
	3	225	15
	4	270	13
		271	15
	5	112	11
		318	23
	17	182	6
	18	138	1
	20	110	21
		112	1
		125	15
	21	66	23
22	4	67	24
		211	26
		291	13
		327	16
	8	79	7
	11	318	25
	13	226	2
	18	48	19
	22	110	20
	23	117	9
	25	111	8
		50	20
23	16	58	28
	17	242	3

Lévitique

23	28	280	15
	29	301	4
24	2	318	10
	6	277	1 26
	7	87	19
		131	11
	8	170	13
		290	25
	10	232	3
	11	272	17
		374	6
	12	338	1
	16	186	13
		272	16
	18	198	6
	23	186	13
25	5	242	6
	6	253	15
	8	383	10
	10	383	10
	20	333	21
	21	371	6
	29	261	5
	32	258	23
		258	20
	35	50	15
	46	167	16
		225	16
		279	4
	47	107	7
	48	172	8
	51	68	10
		376	5
	52	67	19
26	1	92	4
		129	19
	7	37	3
		92	24
	11	277	7
	13	120	8
	15	330	2
	16	183	19
	18	79	9
		158	19

Lévitique

26	18	303	17
	22	197	8
	25	208	26
	31	157	3
	32	246	17
		236	10
	34	96	16
		278	9
		371	6
	35	67	9
		256	24
	36	80	6
		209	17
		340	11
	37	256	21
	43	34	24
		67	7
		256	22
		278	8
		329	26
	44	200	8
27	3	282	4
	12	64	25
	13	198	7
	15	64	25
	24	195	9
		257	12
	31	177	24
	33	292	5

Nombres

1	3	48	12
	8	113	23
	14	90	3
	15	122	19
	17	272	18
	18	48	14
		169	6
		275	26
		329	14
	47	168	11
		329	10
	52	48	11
2	9	383	23

Nombres

2	31	37	5
3	4	299	8
	27	60	7
	31	203	26
	41	219	2
	45	218	27
		277	16
	46	318	26
		385	13
	47	291	8
	50	318	26
4	3	243	15
	7	128	9
	12	110	14
	13	147	13
	16	264	22
	18	150	2
	24	39	19
	49	291	10
5	3	198	12
	10	327	16
	13	157	10
	15	139	2
		153	8
		334	6
	19	112	13
	20	277	14
	22	263	11
		279	13
	23	223	19
	24	381	28
6	7	225	14
	9	37	15
		46	24
		295	3
	18	211	7
		295	5
	19	167	27
7	10	162	23
		163	4
	23	377	1
	88	208	19
	89	243	8
8	3	44	5

Nombres					Nombres					Nombres					Nombres				
8	7	99	4		12	3	55	24		14	41	374	20		19	2	119	17	
		243	9				175	27			44	147	11		20	3	52	20	
	16	99	24			4	377	24			45	81	4				156	11	
		340	24			8	56	14				361	19			4	209	16	
	24	374	13				68	21		15	12	176	1			5	196	12	
	26	140	17				186	12			15	59	13			8	286	18	
9	2	52	25				357	1				63	13			10	11	9	
	10	43	4	13		12	182	2				84	12			11	378	17	
	11	217	27				262	17			19	67	4			16	209	21	
	19	159	5			13	331	3				180	2			19	286	18	
	22	336	8		13	2	69	13				332	20			21	185	22	
10	2	156	22				291	9			28	193	17			24	38	3	
	4	228	9			6	126	8				375	8				46	24	
	6	228	9			7	60	3			29	49	17	21			49	3	
	7	159	5				126	4			31	163	9		21	2	148	7	
	11	69	6			9	124	8				193	17				336	3	
	21	235	1			11	124	9				308	4			5	130	11	
	32	339	2			13	119	2				339	8			13	229	22	
11	4	120	21			14	124	1				375	8			15	46	21	
	5	113	5			15	130	10			38	48	22				47	24	
		117	20			18	355	13				237	13			18	71	24	
		131	21				358	10			39	48	21			25	289	20	
	6	301	3			19	357	14				98	21			28	315	2	
	7	206	6			20	357	13			40	240	26				371	27	
	8	339	9			22	138	4			41	237	13			29	113	13	
	11	354	15				191	7		16	3	214	25				114	25	
	12	178	7				318	14				279	15				115	24	
		355	10			23	68	19			14	297	27			30	53	18	
		358	9				129	6			15	180	16			33	131	22	
	13	384	6				244	5			16	202	21		22	5	287	18	
	16	79	11			27	272	5			30	197	1				315	27	
		99	2			32	359	18			34	43	12			7	316	2	
		151	14		14	8	138	16			35	385	15			13	185	23	
	20	354	15				186	14		17	3	117	21				201	22	
	22	355	11			9	98	13			5	349	9			14	40	18	
	25	205	23				179	22			11	9	6				110	18	
		343	23				292	25			27	279	6				185	22	
	28	236	22				315	27			28	40	2			18	238	1	
		359	10			16	156	15				84	15			22	169	7	
	29	25	7			24	335	5				261	2			23	253	17	
		355	6			25	206	2				279	14			24	110	4	
	31	379	4			27	244	12		18	9	327	15				207	1	
	32	43	24			33	321	1			12	315	22				210	6	
		59	1			29	228	7			29	277	4			32	287	19	

Nombres

23	1	386	4
	2	183	24
	3	271	6
	7	99	8
	8	148	26
		172	14
	16	222	22
	19	99	3
		375	2
	22	222	18
24	2	176	22
	3	55	14
	4	212	7
	6	98	11
		180	2
		195	12
	7	243	9
		297	8
		336	2
	11	228	19
	17	144	10
		253	17
		315	1
25	1	361	22
	11	275	21
	13	275	22
	14	124	8
26	5	231	3
		233	12
	6	231	12
		233	6
		234	3
	7	134	25
	12	231	13
	13	230	23
	14	60	7
	15	60	9
		233	6 7
		234	4
	20	233	16
	21	230	23
	23	233	16
	24	231	13
	26	232	4

Nombres

26	26	362	8
	27	60	17
		231	12
	29	232	1 2
	30	232	4 13
		362	1 8
	31	60	7
		232	5
	32	133	19
	35	134	10
	38	232	3 13
	39	93	9
		130	9
		233	9 10
	40	107	22
		117	14
		234	7
	42	233	10
	44	233	13 28
		361	18
	45	232	2
		362	8
	46	260	13
	48	232	4
		233	7
	53	361	14
27	1	374	1
	7	80	20
28	2	228	11
	4	359	20
	10	55	17
		72	15
	14	55	17
		72	15
	19	239	14
	23	338	8
	26	72	13
30	3	112	5
		308	2
	8	344	13
	11	270	19
	15	344	14
31	3	162	23
	4	43	16

Nombres

31	4	291	5
	5	291	7
	6	291	7
	9	228	4
	15	178	6
		358	8
	17	156	21
		228	15
	18	365	8
	21	43	10
	28	344	15
		376	23
	29	228	10
	30	129	22
	32	228	4
	50	131	9
	53	246	13
32	1	126	11
	6	225	16
	14	126	1
		262	27
	17	55	24
		196	3
	24	217	17
	29	231	28
	30	164	17
	32	72	23
	35	132	13
	36	93	2
		134	19
	37	188	17
	38	284	22
33	1	48	12
	2	42	15 16
	13	117	4
	22	110	9
	29	121	23
	34	121	23
	41	121	23
	52	92	3
	54	99	3
	55	244	4
34	2	360	25
	4	271	1

Nombres

35	5	271	4
	9	121	7
	11	108	21
		112	4
	13	384	19
	14	230	20
	22	124	1
	24	122	19
	25	133	8
	26	122	20
35	4	51	1
	5	219	15
		378	15 28
	8	276	13
	15	284	8
	20	68	27
	21	68	28
	22	46	24
	23	156	2 8
	31	317	22
	33	49	16
		317	20

Deutéronome

1	2	380	4
		383	7
	12	211	22
	16	291	27
		307	25
	17	63	2
		339	1
	21	153	9
		334	9
	23	380	4
	27	200	17
	28	354	4
	33	68	12
		263	2
		264	9
	35	359	16
	36	32	24
	45	311	3
		336	16
		364	8

Deutéronome					Deutéronome					Deutéronome					Deutéronome				
1	46	364	8		5	24	373	8		11	10	54	5		14	14	113	14	
2	1	116	4		6	3	351	4			11	54	4			22	270	26	
	13	285	8			4	25	9			13	20	14				290	25	
	21	150	8				151	15				157	11			23	220	22	
		202	18			5	237	12				237	12				316	10	
	24	152	25			6	237	12			15	237	12			27	324	18	
		334	9			7	332	23			17	237	12		15	6	238	3	
	27	279	14			17	372	12			18	64	22			9	83	15	
	28	71	8			23	242	14				138	4				339	3	
		286	21		7	1	261	23				237	13			12	234	17	
	36	134	5			3	186	8			19	66	22			14	346	12	
3	1	204	20			4	90	22			22	22	8			17	346	10	
	5	378	18			7	276	13				79	7			19	228	19	
	10	107	13			13	98	18				155	15			21	20	27	
	11	356	24				179	6			30	44	6		16	1	187	18	
	13	85	24			18	155	15			32	179	2				307	25	
		179	19			24	164	22		12	2	346	14	24		2	295	1	
		234	3			26	25	12				347	7			3	275	5	
		361	17		8	2	228	17			3	289	23			9	247	23	
	24	22	9				272	7				346	14				386	4	
	25	359	16			8	215	9			4	346	15			12	368	26	
	26	277	4			9	128	4				347	3		17	3	52	26	
	27	66	25			15	199	5			5	347	4			6	317	18	
4	3	70	8	9			215	2			10	179	4				377	26	
		263	11			16	46	20			13	347	5			8	292	5	
	4	90	25				74	2			20	185	25			15	124	3	
	5	185	16				199	5			23	272	27		18	3	378	18	
	6	202	25				228	17			27	272	26			6	282	14	
	9	350	27	29		17	368	26			28	150	13			8	268	20	
	10	350	25		9	1	316	3			29	200	3				291	15	
	11	315	26			5	211	19			30	170	14			11	121	14	
	13	384	21			7	150	13		13	2	313	19			15	228	22	
	24	192	12				151	15			3	324	15			21	194	27	
	25	239	13			19	138	11			7	324	16				195	6	
		301	2				186	2	21		14	223	18		19	9	79	9	
	30	50	16				339	1			17	208	20			15	377	28	
	32	43	4			21	294	24				209	5			17	299	24	
	33	228	6			25	385	6			18	227	26				384	17	
	35	96	16		10	7	133	27		14	1	48	9		20	1	177	25	
5	1	179	2			10	141	21			4	223	4			2	333	1	
	4	349	15			11	157	16			5	160	26			3	25	5	
	5	349	13			12	79	8				260	24			5	170	22	
	21	263	9			16	315	5			11	373	21			13	208	18	
	24	150	15		11	8	170	18			13	90	4			19	255	12	

Deutéronome

20	19	339	2	
21	2	216	23	
	3	216	18	
		322	28	
	11	66	13	
		271	19	
	12	334	24	
		369	17	
	18	50	17	
	19	50	17	
	20	192	24	
	21	203	4	
	23	149	4	
22	1	222	26	
	2	179	7	
	3	218	25	
	6	131	1	
	8	303	11	
	9	52	11	
	11	135	18	
	21	270	20	
	23	369	24	
23	2	112	12	
	11	303	3	
	12	37	12	
	15	362	25	
	19	93	17	24
	20	315	6	
	22	200	5	
	24	156	23	
	26	88	22	
24	2	119	22	
	3	195	3	
	4	168	10	
		329	11	
	5	41	14	
	7	50	19	
	11	119	1	
	12	115	1	26
	13	227	25	
	19	228	20	
	21	147	11	
25	2	97	16	
	5	147	22	

Deutéronom

25	5	201	18	
	7	60	15	
		76	1	
		97	17	
		138	16	
		201	14	
	9	214	22	
	10	213	25	
	13	291	17	
	14	291	17	
	19	147	10	
		227	21	
		337	23	
26	14	185	16	
	17	257	6	
	19	200	18	
27	4	332	23	
	8	172	23	
28	8	227	19	
	9	368	26	
	18	206	4	
	20	332	21	
	22	110	20	21
	24	109	6	
	25	337	24	
	28	223	6	
		242	23	
	29	344	8	
	30	149	13	
		171	21	
	31	228	19	
	32	286	26	
	38	181	24	
	40	336	2	
	42	134	26	
	43	279	14	15
	48	118	9	
		340	13	
	49	255	10	
	50	246	21	
	52	126	5	
	51	82	7	
		139	19	
		239	4	

Deutéronome

28	53	289	13	
	59	176	25	
		290	6	
	61	213	3	
		275	3	
	65	223	6	
		242	23	
	66	270	25	
29	4	177	25	
	9	216	18	
	14	75	19	
	15	367	24	
	18	166	29	
	19	185	21	
	21	125	23	
	22	124	4	
		204	4	
	23	275	9	
	27	149	5	
	28	179	23	
30	3	227	24	
	4	228	8	
	5	227	19	
	16	90	21	
	20	157	4	
31	11	263	20	
	16	211	4	
	17	98	19	
	20	328	27	
	26	66	4	
	27	69	10	
		192	19	
		242	7	
	28	228	13	
32	1	84	13	
		228	13	
	2	314	28	
	5	112	1	
		215	11	
	6	195	2	
		227	20	21
	7	248	14	
	8	269	24	
	10	73	4	

Deutéronome

32	10	197	20	
	11	114	5	
		171	25	
	12	211	2	
	13	215	4	
		226	16	
	14	315	23	
	15	122	10	
		182	10	
	18	99	1	
		227	23	
		330	20	
	20	118	10	
	22	93	8	
		124	11	
		130	8	
	26	147	16	
	28	175	10	
	29	351	18	
	30	351	18	
	31	258	17	
	32	211	8	
		217	21	
		242	6	
		316	4	
	36	81	12	
		94	18	
		226	3	
		363	10	
	37	142	3	
		230	3	
	38	78	2	
		198	20	
		366	19	
	40	48	4	
	50	204	1	
	51	46	25	
33	3	109	12	
	4	185	17	
	6	258	15	
	8	229	2	
	10	94	19	
		119	3	
		277	3	9

Deutéronome

33	11	343	12
	12	139	7
	16	81	20
		283	15
	18	113	25
		228	18
	23	152	1
		210	3
	27	128	2
34	6	304	24

Josué

1	1	61	25
	7	370	2
	8	206	2
	14	176	5
	18	263	3
2	1	376	12
	4	319	3
	7	64	14
		225	2
	13	290	2
	14	280	9
	17	369	18
		370	1 2
	18	369	19
	20	370	1
3	3	179	7
	4	64	2
		290	10
		319	26
	9	334	15
	12	381	27
	13	110	11
		285	24
	14	360	5 26
	15	129	1
	16	76	21
4	2	383	18
	4	384	25
		362	13
		383	8
	7	285	23
	8	263	13

Josué

4	8	381	27
	20	385	4
	24	307	15
5	2	223	20
	4	298	20
	12	148	6
	13	44	7
6	1	203	10
	3	176	11
	4	368	14
	5	7	18
	14	173	27
		174	7
	15	236	10
		246	13
	17	80	25
		182	18
		266	20
	18	311	27
	19	213	8
	20	9	7
		44	7
		184	21
	22	377	27
	24	270	18
7	5	88	17
		125	14
	6	340	8
	7	159	4
	8	68	23
8	1	286	8
	8	332	23
	11	280	4
		360	7
	20	207	20
		208	19
	22	61	3
	24	195	19
	27	88	20
	29	34	27
9	4	91	15
		166	4
		167	4
		168	22

Josué

9	8	345	22
	11	216	23
		345	16
	12	91	16
		166	5
		167	1 4
		168	22
	17	115	27
	22	196	10
	24	66	9
		160	5
		259	24
	26	195	19
10	12	121	26
		307	4
	13	267	3
		295	8
		324	25
		374	18
	17	72	23
		277	24
	19	147	10
	20	244	20
	21	99	20
	24	85	22
		293	2
11	1	131	11
	2	224	27
		383	4
	11	323	10
	14	311	22
		336	9
	16	218	25
12	9	361	20
	18	121	26
	21	122	10
	24	381	9
13	3	233	23
	5	230	19
		360	6
	6	153	17
	7	361	18
	13	81	11
		233	22

Josué

13	18	77	26
	27	93	2
		134	19
14	5	170	22
		330	17
	10	229	12
15	3	271	5
		287	21
	4	213	17
	9	72	25
		77	26
		130	25
	10	77	27
		122	2
	11	78	13
		121	14
	12	78	19
	19	92	1
		93	11
		115	18
		273	13
	21	78	14
	33	130	15
		233	14
	40	134	3
	53	77	17
	54	112	12
	60	77	26
16	9	127	16
17	9	78	4
		359	22
	11	382	27
		383	4
	14	285	3
18	13	78	1
19	6	117	18
		118	22
	11	126	24
	14	122	1
	15	126	6
	19	132	3
	21	110	14
	22	133	11
	29	84	7

Josué

19	29	131	17
	33	134	15
	34	120	9
	38	108	18
	41	112	11
	42	134	12
20	5	274	8
21	14	130	15
	27	135	11
	32	122	20
	42	184	22
22	3	55	4
	16	332	20
	19	33	10
		186	7
		287	17
	25	156	1
		263	10
	27	286	23
		291	27
	29	277	7
	33	299	16
23	5	149	9
		337	11
	10	274	7
	11	37	6
	13	332	21
	15	332	22
24	10	158	25
	13	315	15
	15	172	19
		229	14
	19	359	17
	20	111	10
	30	337	22

Juges

1	4	383	21
	15	92	1
		115	16
		125	2
	23	69	13
	32	230	21
	35	134	14

Juges

2	1	307	6
		361	22
	3	244	4
	9	337	4
	22	313	12
3	3	45	3
		47	20
		65	5
	15	112	1
		215	11
	16	245	3
	21	197	25
	23	128	7
	31	57	11
		126	18
		133	8
4	4	21	18
	9	125	8
		309	6
	14	356	23
	18	184	17
	19	138	23
	20	155	24
		307	25
	21	27	2
		210	2 3
	24	310	17
5	4	228	18
	5	336	2
	6	120	20
		242	27
	7	36	20
		239	27
	11	126	19
	12	179	13
	14	288	4
	19	181	24
		228	8
	24	59	4
	26	76	26
	27	34	17
	29	242	9
		364	22
	30	158	4

Juges

5	30	182	2
		248	22
		378	13
6	4	45	4
		65	3
	5	319	10
	11	232	11
	13	68	23
		251	18
	17	36	20
		98	6
	24	362	11
	26	76	16
		93	19
	31	43	5 6
	38	184	17
7	3	154	8
	4	199	14
	5	259	6
	6	276	3
	8	113	25
		345	15
	13	170	15
	14	369	16
	18	249	18
	21	250	15
	22	232	22
		250	16
	25	21	17
8	2	276	8
	3	156	2
	6	190	15
	7	135	15
	10	133	25
		361	21
		380	20
	11	154	15
		225	6
		309	23
	13	278	8
		287	10
	18	211	20
		353	16
	24	143	13

Juges

8	26	253	5
	31	190	23
		191	18
	32	343	6
9	2	205	21
		357	21
	6	216	4
	8	177	17
	9	325	13
		356	6
	10	96	13
		326	10
	11	325	13
	12	322	10
	13	325	13
	14	274	12
	16	282	7
		349	27
	17	282	11
		349	27
	18	349	26
	19	282	10 12
		349	28
	28	170	14
		324	18
	34	170	18
		330	13
	37	118	13
	38	353	17
	50	108	2
	53	97	14
		115	4
	54	42	21
		196	20
10	4	107	17
	14	317	4
11	1	362	7
	4	47	8
	8	331	19
	10	291	25
	18	73	1
	23	149	14
	25	85	7
		97	23

Juges

11	25	164	7
		355	8
	26	133	26
	31	98	13
	33	65	4
	34	252	15
		306	11
		370	5
	38	378	1
	39	351	19
		374	20
		377	26
	40	351	19
		377	15
12	5	231	16
	8	122	19
	15	122	18
13	8	114	14
		310	7
		317	19
	11	24	6
		355	17
	12	193	10
	13	191	28
	14	65	11
		191	25
	15	170	23
	17	354	24
	23	138	9
14	9	256	14
	14	298	2
	15	298	2
	17	298	7
	18	77	23
	20	339	13
15	1	47	8
	2	155	16
	4	262	8
	5	265	21
	6	233	14
	7	256	27
	13	170	15
		238	21
	14	88	14

Juges

15	14	361	20
	16	248	22
		255	16
		378	13
	19	126	12
		361	20
16	2	233	22
		250	3
	5	98	21
		179	8
		196	4
		336	21
	9	315	7
	13	170	16
	14	360	6
	16	275	25
	18	50	14
	22	211	6
	28	208	21
17	1	376	19
	2	43	21
		385	16
	3	385	16
	10	298	1
		377	16
		383	1
18	1	69	18
		230	20
	6	44	5
	7	306	4
		362	24
	8	354	9 27
	10	362	23
	21	119	17
	27	306	6
19	4	213	6
	9	339	6
	11	261	27
		339	4
	12	306	14
		372	21
	13	238	25
	22	223	17
	24	193	8

Juges

19	24	367	11
20	15	275	25
	16	215	12
		263	14
	27	350	21
	32	240	16
	33	121	9
	39	164	7
		165	3
	41	319	18
	43	325	20
21	3	354	19
	16	318	11
	22	57	24
		123	18
		199	19

I Samuel

1	1	112	18
		126	8
		376	20
	3	124	1
	6	158	12
		241	11
		375	17
	7	291	1
		369	25
	8	303	14
	11	212	27
	13	39	5
		146	9
	14	60	25
		73	2
	15	219	12
	23	193	15
	24	196	23
	26	31	24
2	1	94	26
	2	33	1
	3	257	3
	4	306	7
	5	240	1
	7	339	6
	13	126	12

I Samuel

2	13	248	25
		254	23
		379	14
		384	17
	14	66	13 23
	16	158	17
		308	27
	19	341	22
	23	361	15
	25	186	1
	26	310	21
	27	85	11
		164	8
	28	155	16
		179	19
		200	4
	29	200	10
	36	117	2
		171	28
3	3	345	4
	5	229	19
		276	2
	6	229	20
	9	229	17
	10	25	4
		279	13
	13	313	6
	21	163	25
4	8	319	25
		359	15
	12	319	15
	14	110	18
	15	365	17
	20	63	18
		65	13
5	3	48	14
	7	53	15
		55	6
	8	62	20
		245	11
		321	27
6	1	209	20
	2	199	17
	7	179	7

I Samuel					I Samuel					I Samuel					I Samuel				
6	12	60	2		13	21	121	13		16	7	189	24		18	27	275	23	
		192	4				264	13				250	9				338	22	
		239	20		14	4	107	26			11	152	10			28	196	20	
		364	21			6	171	1				357	10		19	10	147	26	
	14	232	11			9	280	9			12	121	21			22	118	11	
	18	362	11				295	7				171	28				353	14	
7	11	45	2				352	17			15	97	14			23	69	20	
	17	324	25			12	126	23				240	2			24	148	16	
8	7	227	28			14	338	12			17	296	23				151	5	
9	1	232	21			16	259	17				335	4		20	5	155	17	
	11	80	17				308	13			20	255	15				255	2	
	17	50	24			18	50	9			23	37	20				301	8	
	24	85	25			22	81	1		17	4	378	16			6	164	6	
		155	1				266	18			5	181	18				271	3	
	27	25	10			24	318	9				211	20			10	284	25	
		344	17			30	356	2			12	231	18			13	284	27	
10	1	356	24			34	193	4			13	279	7			19	137	26	
	4	255	17				222	26				365	7			20	308	4	
	7	25	10				238	6			20	56	8				375	10	
	11	131	2				278	8				139	17			21	14	26	
		199	2				345	24			21	374	11			24	86	7	
		241	29			35	345	17			25	81	3				301	8	
	12	375	2			36	246	6				266	18			27	86	8	
	14	354	3				276	25			26	373	23				301	8	
	24	241	14				323	23			32	297	23			28	263	25	
11	1	21	17			50	374	8			35	185	15			30	154	4	
		324	17		15	1	177	15				334	25			36	61	26	
	2	374	14	18		9	10	6			38	181	21			37	61	26	
	7	208	19				57	13			39	44	26			41	48	15	
	9	318	8			15	113	15			40	118	21				340	3	
12	2	331	19				155	25				126	3			42	281	22	
		332	2			22	41	9			41	310	22		21	2	77	22	
	5	257	27				42	17			47	149	21			3	50	2	
		318	15				156	6				263	18				140	1	
	6	257	26			23	82	22			57	34	28			5	285	2	
	11	250	24				159	9	27		58	84	11			6	68	11	
		384	4				251	27		18	6	56	15			8	214	28	
	15	296	21			27	347	23			7	364	25				235	18	19
13	9	345	19		16	1	232	9			11	348	5				266	12	
	11	225	25				362	11			22	27	1			12	56	16	
		271	6			2	353	24				186	9				278	6	
	14	275	19			4	318	16			23	167	24			14	190	11	
	17	359	20				330	12				168	1		22	1	218	21	
	19	109	14				356	1				375	1			7	38	10	

I Samuel

22	13	200	19
	18	216	4
	19	34	12
		77	22
	21	185	13
	23	175	19
23	7	255	17
		378	19
	10	19	20
		156	5
	16	78	11
		361	21
	18	78	12
		361	21
	20	48	10
	22	308	26
	25	267	4
24	1	218	15
	7	98	11
	11	98	12
		250	8
	17	25	1
		64	20
	20	205	24
		258	3
		344	7
25	3	203	9
	6	98	20
	7	196	3
	11	286	18
		294	9
	14	179	20
	15	177	13
	17	243	15
		252	9
	18	248	23
		378	14
	21	300	10
	22	297	28
	24	229	1 2
	26	288	21
	27	191	2
		263	10
		369	25

I Samuel

25	28	21	4
	31	39	21
		41	6
	32	260	5
	34	91	3
		94	23
	40	200	14
26	2	118	24
	8	348	3
	11	110	22
	12	219	4
	22	50	21
	23	297	25
27	1	163	8
28	2	127	8
	8	176	23
		323	13
		326	9
	10	240	19
	14	177	7
		211	22
		212	24
		356	14
	15	143	11
	16	52	24
		172	7
	24	57	10
		126	13
29	3	354	11
	4	297	26
	5	56	16
30	8	355	28
	14	187	14
		253	1
	17	43	22
	21	311	15
	24	63	13
	25	51	2
31	10	260	7

II Samuel

1	1	377	7
		378	22
	4	354	7

II Samuel

1	6	164	6
	10	98	8
		178	19
		203	4
		204	18
	15	152	24
		261	24
	19	84	8
		260	19
	23	228	3
	24	368	19
	26	80	25
		266	22
2	9	230	21
	14	203	10
	22	285	10
	25	119	17
	26	374	17
	27	258	19
	28	307	6
3	3	374	4
	4	108	24
		374	8
	11	79	8
	12	48	6
		150	20
		280	8
	18	90	9
	22	137	24
		299	14
	25	12	21
		280	11
		326	15
	30	38	13
		185	13
	33	357	12
	34	337	24
	37	347	16
4	2	271	13
	4	199	10
	5	156	21
	6	93	6
	6	306	19
		372	19

II Samuel

4	8	154	5
	10	170	23
		201	24
		255	10
5	6	112	4
		176	2
		276	16
	8	112	1
		215	11
	9	51	3
		204	3
	11	56	20
	15	126	5
6	4	100	11
	10	235	6
	14	118	8
		144	25
		160	20
	16	102	9
		144	7
		226	5
	19	131	7
	20	163	26
		164	9
	21	202	6
	22	367	10
7	10	148	1
	16	181	3
		220	17
	19	44	17
		138	24
		141	13
		148	2
	23	113	13
		255	21
8	2	82	23
		96	5
	6	374	12
	18	51	12
9	1	355	27
	7	258	1
	12	127	10
10	2	374	6
	16	89	22

II Samuel

11	7	42	24
	16	180	9
	23	228	2
	25	278	7
		348	25
12	1	27	3
		88	11
		264	20
	2	264	19
	3	27	2
	4	27	13
		34	12
		107	7
		359	23
	6	107	7
		380	1
		386	3
	11	299	18
	14	98	1
		311	26
	15	82	19
	16	54	26
		204	16
	31	57	10
		126	12
13	3	47	13
	8	300	16
	12	25	11
	15	171	25
		197	25
	16	75	28
	18	54	27
	19	55	1
	20	60	5
	24	124	25
	25	338	5
	26	51	21
	28	64	8
	34	59	23
	39	250	7
14	2	77	10
		218	20
	4	298	24
	6	100	5

II Samuel

14	6	190	11
	7	70	3
		299	19
	10	154	21
		183	4
		334	24
		369	16
		370	19
	13	277	26
	19	62	11
		299	3
	26	47	12
		211	7
	31	354	16
15	2	338	8
	3	305	13
	5	274	14
	8	339	6
	10	326	13
		332	24
	12	234	9 10
		249	22
	14	172	22
	24	94	4
		296	24
	25	209	23
	27	85	13
	31	153	21
	32	271	26
	34	50	4
	37	56	2
		108	13
		145	13
16	1	118	5
	5	204	1 15
	10	202	23
	16	283	22
		284	11
17	8	118	21
	11	108	22
		163	24
	15	278	5
	16	98	5
	23	82	19

II Samuel

17	23	184	26
	25	235	8
		362	8
		374	7 8
	27	374	6
18	2	155	17
	3	303	16
	4	39	20
	8	225	24
		273	5
	11	48	10
		219	21
	12	52	20
		251	2
	18	219	7
	29	356	3
		359	10
19	1	62	2
		192	17
		281	10
	5	90	12
	7	157	12
	8	251	16
	19	53	13
		263	3
	20	249	15
	22	374	13
	25	300	5 6
	27	195	1
		305	20
	33	142	21
		143	27
		144	8
	37	11	4
		63	24 27
		117	11
	38	63	27
		93	3
		134	18
	41	93	3
		134	19
	43	165	15 24
20	3	20	2
		119	25

II Samuel

20	3	120	3
	6	307	11
	12	54	22
	15	113	20
	17	20	14
	21	155	5
	26	231	14
21	5	239	2
	8	232	25
		233	27
		296	7
	9	377	24
	12	195	15
	15	184	16
	19	250	21
22	2	315	25
	3	315	25
	8	222	14
		307	5
		372	6
	9	111	13
		207	17
	37	75	14
		192	19
	38	324	2
	41	261	26
	42	339	17
	43	58	6
	44	266	2
	46	338	6
		366	23
	51	150	23
23	1	186	12
	2	68	22
	3	44	17
	4	140	9
	6	193	24
		265	15
		367	6
	7	309	4
	8	266	4
	17	69	1
	20	212	4
	24	267	3

II Samuel

23	27	242	7
	28	124	16
	30	124	17
	32	131	16
		134	19
		231	20
	34	132	3
	35	108	26
		124	17
	37	108	26
		124	17
	38	110	3
24	3	59	13
	9	305	26
		374	11
	16	234	1
		361	19
	23	255	18

I Rois

1	4	175	16
	7	170	23
	8	116	5
	15	371	5
	21	64	6
		156	10
	24	356	5
2	4	191	13
	7	258	2
	20	218	23
		277	16
	23	69	3
		71	6
	26	250	11
	28	296	8
	30	189	1
		190	18
	39	374	4
	41	271	6
	46	226	1
4	9	134	13
5	3	268	22
		338	9
	17	76	29

I Rois

5	17	318	9
	25	244	15
	28	250	14
	31	124	21
	32	265	25
6	1	348	11
	8	63	4
		206	27
		210	7
		243	24
		248	7
		300	18
	15	117	20
		341	25
	18	244	2
	19	74	5
	29	44	10
		121	12
		287	9
		328	17
	30	328	18
	35	129	13
	37	348	15
	38	385	3
7	8	359	23
	10	129	12
		224	3
	12	359	23
	15	224	8
	23	14	19
		173	27
		224	8
	24	129	10
	31	51	1
		204	4
	32	44	25
		49	8
	36	119	12
	37	129	9
		193	24
		265	15
		367	17
	42	217	1
	46	127	18

I Rois

8	13	91	4
		155	20
	26	184	26
	27	123	14
	31	277	8
		369	26
	42	166	28
	54	243	17
	56	253	12
	59	55	16
9	6	281	1
		320	1
	26	275	10
10	1	66	14
	11	338	5
	18	111	25
	22	94	20
	23	39	27
	25	55	18
	27	39	28
11	2	325	1
	4	211	5
	19	135	1 19
	22	56	11
	29	234	9
	30	347	27
	31	219	21
		377	17
		384	20
	33	32	10
		93	7
		281	2
		365	22
	35	377	18
		384	20
	39	269	28
12	5	225	20
	7	179	5
	10	225	20
		244	25
		373	12
	15	165	13
	16	256	19
	30	68	13

I Rois

12	32	54	25
13	3	351	20
	4	199	16
	5	147	14
	7	322	13
	9	185	17
		194	24
	11	358	20
	20	358	22
	28	264	15
	33	154	8
	34	68	12
		159	3
14	2	166	29
	3	173	2
	4	365	13
	6	254	27
	8	197	24
	9	184	21
	12	79	1
	12	190	5
	22	252	6
	24	360	1
	27	216	15
	31	93	4
15	3	211	12
	5	327	26
	13	127	3
		251	28
		327	26
	17	204	3
	21	43	19
	27	43	16
		121	13
16	18	264	17
		307	23
	21	124	8
	26	263	11
	29	123	27
	31	85	13
	34	232	12
		362	11
17	12	179	8
	14	96	17

I Rois

17	14	341	28
18	5	58	12
	13	294	12
	17	355	6
	18	332	22
	19	257	29
	24	179	2
		202	25
	26	318	19
	27	114	16
	29	45	4
	34	275	15
	37	178	12
	44	56	10
19	3	285	9
	4	112	10
	5	212	4
	11	154	22
		240	5
		371	26
	20	323	21
	21	273	13
20	4	42	9
	22	167	25
	25	276	11
	27	168	12
		275	13
		329	10
	32	86	5
	33	86	3 12
	33	364	6
	38	108	15
21	6	307	3
	7	356	1
	8	213	9
	10	203	11
	11	284	21
	13	203	18
		296	28
	19	56	7
	25	83	15
		139	20
		166	28
22	4	63	12

I Rois

22	9	374	1
	11	361	15
	23	222	20
	24	256	1
	25	163	11
	28	68	23
	34	37	11
		177	12
		356	15
	35	57	7
		177	9
		310	2
		334	12
	39	279	27
	49	42	25
		249	22

II Rois

1	3	276	21
		357	8
		358	5
	8	118	8
		216	2
	11	306	27
	13	306	24
2	10	114	14
		310	6
	14	345	14
	20	119	5
	21	128	25
3	2	219	8
	3	367	21
	4	216	26
		219	20
		383	20
	15	53	16
	19	130	23
	23	164	16
		181	1
		309	5
		323	6
		326	1
	24	313	15
4	2	62	7

II Rois

4	2	131	6
	4	172	26
	5	241	6
	8	114	10
	13	299	26
	19	152	27
		172	3
	23	301	9
	25	373	23
	27	170	17
	31	108	3
		339	3
	32	155	5
	34	148	23
	41	52	21
		153	8
		334	5
	43	159	10
5	3	339	22
	11	129	14
	12	51	4
	17	51	20
	18	31	26
		292	23
	20	339	15
	22	248	22
		378	13
	26	356	6
6	9	244	20
	10	253	2
	11	36	20
	13	353	19
	15	260	26
		353	22
	25	181	12
	26	25	8
	32	241	15
7	2	49	4
	3	332	10
		382	21
	4	204	5
	10	113	25
		319	7
	11	190	15

II Rois

7	14	382	23
		383	2
	19	52	22
8	5	193	15
	6	38	13
		42	23
		375	10
	12	226	7
	15	126	13
	29	265	4
		371	20
		376	6
9	17	66	11
		81	11
		94	17
		363	9
	25	56	5
		132	22
	30	53	17
		339	25
	31	307	21
	32	303	22
	33	61	24
10	2	52	23
	7	63	2
	15	51	21
		111	7
		355	5
		358	3
	17	97	24
	21	44	9
	22	338	5
	29	216	24
	30	223	12
11	6	98	22
	13	93	7
	16	378	23
12	9	183	13
		214	1
	10	209	7
		223	14
	14	270	20
13	7	39	17
		382	25

II Rois

13	7	383	2
	16	82	23
		153	14
	17	158	21
14	13	371	21
	14	125	25
	22	156	10
16	5	307	4
	7	65	2
	10	134	11
	14	360	2
	17	360	3 27
	18	77	16
17	1	382	21
	5	184	17
	13	60	20
		184	20
		318	6
	22	367	22
	25	69	8
	31	231	16
18	4	119	10
		140	16
	5	188	27
	7	55	4
	17	223	13
	19	359	14
	20	186	25
	26	92	8
	29	38	15
	32	83	11
		147	9
		198	25
	36	189	10
19	10	38	16
	14	319	2
	17	123	14
	27	168	2
	28	333	5
22	14	21	18
	20	154	5
23	3	274	2
	8	55	1
	10	55	2

II Rois

23	12	55	2
	13	129	16
	14	55	3
		123	25
	15	47	13
		55	3
		264	16
	17	84	19 20
		360	25
	31	134	1
	33	255	7
24	1	186	7
	4	185	22
	8	119	8
	14	32	25
25	4	249	1
	11	360	23
	23	110	3
	29	88	27

Isaïe

1	3	216	3
	4	206	27
		210	8
	6	161	20
		265	4
	7	209	12
		315	14
	9	63	23
	12	140	15
	13	50	10
		254	13
	14	181	13
		212	7
	15	97	13
	16	89	28
		90	19
		91	11
		172	18
	18	122	2
		266	6
	19	122	2
	21	354	1
	23	55	22

Isaïe

1	23	121	15
	24	214	29
		260	12
	29	312	17
	30	116	11
2	4	42	7
	11	138	9
		221	27
		340	2
	12	108	13
		122	4
	19	121	16
		218	16
3	1	126	3
	3	110	1
	4	125	25
	6	126	14
	8	263	3
	9	87	20
		132	14
	10	320	7
	13	164	22
	14	218	25
	16	147	17
		365	14
	18	147	18
	24	127	18 24
	24	133	19
		244	16
5	2	239	17
	5	210	21
	6	252	8
		341	13 17
	7	206	7
	9	250	4
	11	225	7
		261	13
		340	19
		382	1
	13	78	3
		116	25
	19	81	21
		83	25 26
	23	318	17

Isaïe

5	25	14	11
	28	97	17
	30	148	26
		172	14
6	1	280	4
	2	248	26
		379	13
	6	184	18
	11	342	17
		339	15
	12	117	12
	13	111	2
		234	22
7	2	184	17
	15	287	7
	17	289	1
	20	182	8
		211	10
		213	17
		214	20
		300	7
	21	382	22
	23	383	21
8	1	121	25
	2	55	11
	6	119	12
		215	19
	8	129	3
		244	6
	13	127	9
		129	24
		279	2
	19	127	19
		144	9
	20	48	3
9	2	68	9 16
	3	120	10
		178	10
	3	215	24
		246	7
	5	107	8
	6	230	11
	9	216	20
	12	361	5

Isaïe

9	16	127	21	
	18	372	4	
10	9	135	16	
	10	252	13	
	13	293	1	
	15	130	18	
	16	127	16	
		156	1	
		242	12	
		282	20	
	17	215	10	
	18	97	13	
		125	13	
	21	325	1	
	22	242	22	
	23	165	20	
	26	37	1	
	28	37	18	
	32	104	27	
		160	15	
11	6	147	26	
	10	181	8	
		211	19	
	14	210	9	
12	3	177	25	
		315	24	
13	5	56	17	
	10	279	18	
	14	63	9	
	19	157	16	
14	6	66	12	
		339	13	
	11	280	9	
	12	108	6	
	18	279	17	
	19	172	27	
	22	128	3	
	23	144	8	24
		145	1	
		161	6	
	28	219	11	
15	2	61	5	
		282	17	
	3	61	12	

Isaïe

15	3	270	1	
	4	101	4	
	6	206	10	
16	3	78	24	
	7	61	12	
		282	17	
	8	116	19	
	9	338	14	
17	2	295	8	
	5	120	11	
	6	147	11	
		257	4	
		303	22	
	9	257	7	
	10	74	8	
		122	22	
		172	26	
		223	18	
		297	8	
	11	144	25	
	14	37	12	
18	2	88	20	
		337	22	
	4	323	25	
	5	212	14	
	7	31	4	
		286	6	
19	2	144	9	20
	4	280	19	
		319	24	
	6	62	7	
		209	18	
		246	12	
	8	130	22	
	13	93	2	
	14	163	27	
20	2	110	5	
	5	204	6	
	6	265	24	
21	2	219	12	
		221	2	
		375	9	
	3	129	26	
		161	5	

Isaïe

21	5	114	23	
		115	17	
		298	26	
	7	108	3	
	11	224	26	
		254	5	
	12	5	7	
		78	23	
		90	10	
22	4	58	17	
		75	27	
		192	17	
		200	11	
		201	12	
		285	15	
	5	160	20	
	6	339	11	
	10	276	1	
	13	155	22	
		156	7	9
	16	60	14	
	17	143	28	
		160	15	22
		161	5	
	18	158	15	
	19	177	5	
		313	1	
	22	175	15	
23	3	213	21	26
	11	76	16	
		93	18	
		263	5	
	12	155	4	
		276	3	
	15	173	11	
	18	128	8	
24	7	216	16	
	12	173	28	
		245	19	
	19	79	1	
		156	13	
		309	1	3
	22	158	14	
		311	13	

Isaïe

25	1	102	4	
	2	38	26	
		342	17	
	6	180	1	
26	3	154	15	
		309	25	
	5	150	3	
	6	366	2	
	11	131	27	
		342	25	
	16	74	3	
	19	278	27	
		277	19	
	20	209	6	
		373	5	
27	1	130	5	
	4	323	22	
	6	203	26	
	7	20	17	
		300	2	
	10	88	4	
		209	18	
		223	16	
	12	39	20	
28	3	76	27	
	4	363	7	
	5	125	7	
	9	266	15	
	10	276	14	
	11	337	21	
	12	293	2	
	16	112	6	
		154	23	
	17	141	21	
	18	221	3	
	19	337	24	
	20	167	27	
	22	169	1	
	25	118	13	
	26	245	16	
	28	62	6	
		131	6	
		245	17	
	29	82	4	

Isaïe

28 29 139 23
29 1 295 3
2 65 16
92 6
125 17
244 21
5 37 15
46 23
14 154 6
15 263 6
16 355 24
30 1 285 15
2 246 24
5 293 1
6 110 20
175 7
9 111 15
10 242 27
11 61 27
288 4
12 165 14
13 132 8
16 148 1
18 108 22
246 18
19 157 2
276 22
330 4
372 13
20 51 25 26
251 24
21 10 3
62 9
22 219 6
23 51 26
24 115 1 23
25 20 2 16 28
28 88 1
132 16
216 25
339 9
29 167 26
33 116 21
31 5 97 25

Isaïe

31 5 311 24
336 9
6 40 19
8 285 7
9 246 14
32 1 41 8
43 8
274 9
328 14 15
2 372 7
4 4 3 19
337 21
5 124 8
7 124 18
9 74 9
192 14
11 78 29
150 23
151 5
156 11 14
307 26
12 247 24
341 16
13 341 14 21
14 131 26
147 12
161 15
18 118 19
209 20
33 2 312 27
4 158 14
209 12
5 241 5
6 213 8
9 139 25
15 242 27
19 337 21
21 115 10
265 23
24 110 6
34 3 177 18
4 269 23
5 140 19
6 328 26

Isaïe

34 7 140 20
329 13
10 44 11
13 117 20
341 18
14 204 2
17 196 26
375 17
35 1 237 7
273 10
4 150 5
198 19
7 222 9
8 130 19
10 298 27
36 8 360 24
18 245 2
19 131 10
37 12 125 14
25 331 18
26 334 25
342 15
27 206 9
29 352 22
30 352 21
38 5 154 6
11 338 2
14 246 13
39 1 134 2
40 1 172 23
10 69 14
12 339 25
17 181 3
30 203 20
309 4
41 4 288 29
9 289 4
11 90 22
203 21
15 254 24
17 240 2
366 28
19 125 5 15
327 18

Isaïe

41 23 96 18
25 98 15
26 58 27
328 18
27 62 23
28 329 15
42 2 249 13
5 259 16
8 258 12
15 38 27
16 38 27
146 9
242 26
17 158 15
19 296 25
20 155 22
156 8
43 1 98 5
175 9
4 349 23
6 125 6
7 298 2
11 33 9
287 17
13 252 1
14 98 5
26 153 20
28 178 19 22
44 3 152 7
243 22
4 69 15
213 13
6 199 2
8 33 9
11 109 14
12 68 27
149 18
13 324 11 12
326 6
20 114 8 14
310 2
22 289 25
23 94 10
124 11

Isaïe

44 23 247 4
25 130 2
27 322 12
323 16
45 1 39 15
11 172 13
199 1
13 178 10
20 204 6
24 69 14
25 32 8
46 3 62 1
182 3
4 98 8
47 3 208 21
5 57 28
123 21
7 368 28
8 156 1
379 18
9 128 26
156 1
221 17
10 83 11
98 25
192 23
199 6
12 368 15
13 173 17
248 27
320 24
14 108 22
197 3
246 24
48 4 107 14
7 98 8
8 140 19
311 14
10 257 19
16 56 18
17 240 4
49 2 222 25
5 161 7
192 22

Isaïe

49 7 172 9
308 16
310 3
9 179 18
19 119 23
20 117 26
21 368 27
23 147 25
26 266 10 25
50 3 20 11
4 4 1
117 26
8 324 18
51 1 272 2
2 125 21
4 131 18
9 160 22
10 226 12
13 229 9
239 5
15 95 12
175 9
338 2
17 114 12
19 338 15
20 260 23
270 24
21 81 10
94 18
223 24
233 24
363 9
380 22
52 2 244 19
3 57 23
123 17
5 149 22
243 7
8 284 16
12 94 2
97 14
240 7
14 98 2
212 23

Isaïe

53 2 170 23
330 11
3 157 15
275 3
5 160 24
10 200 5
54 4 120 3
5 280 22 25
320 3
11 161 18
203 11
244 19
12 39 6
13 117 26
55 7 203 11
11 209 5
13 132 22
56 2 319 22
3 98 23
139 19
12 107 8
207 16
57 5 164 23
9 117 21
10 173 3
13 117 21
17 310 23
18 98 8
117 22
58 2 290 22
5 158 23
201 2
9 79 2
156 10
12 160 21
59 2 42 14
263 10
292 16
3 162 28
333 18
8 226 10
9 83 11
10 131 11
12 365 18

Isaïe

59 13 11 24
14 245 4
329 7
17 93 23
125 5
181 19
211 20
21 222 21
60 11 98 3
140 18
311 12
17 45 14
61 1 120 22
179 14 18
327 20
8 50 11
62 2 149 10
337 12
3 312 19
7 160 14
63 1 220 27
2 44 24
117 3
3 11 15
87 18
101 24
6 55 11
178 19 22 23
16 83 10
98 24
18 143 25
19 312 28
64 1 132 5
3 32 26
5 34 12
269 22
6 169 2
65 1 257 10 12
5 273 15
11 276 10
14 61 17
283 7
18 264 5
19 145 24

Isaïe

65 19 262 26
331 26
20 58 27
25 319 7
66 3 237 5
16 176 1
179 27
17 339 10
22 307 18
24 54 19

Jérémie

1 3 383 26
6 40 26
158 17
308 24
11 110 5
206 19
12 333 11
17 333 21
18 215 16
2 8 259 19
10 356 25
11 355 17
12 96 12
322 14
323 16
14 178 2
355 9
16 103 9
19 364 18
21 77 25
113 14
22 124 4
31 25 2
84 10
305 13
34 369 10
3 2 321 1
4 118 20
215 16
5 370 16
6 94 21
363 23

Jérémie

3 6 379 18
7 154 10
225 18
8 251 3
309 19
311 5
11 251 4
12 309 18
13 173 2
332 13
15 270 12
22 276 2
25 323 24
4 1 52 7
2 166 29
5 275 18
7 120 15
14 210 27
16 273 7
22 109 18
23 253 25
5 1 275 18
3 183 3
5 83 22
285 6
6 198 12
7 278 7
338 6
353 13
11 155 16
13 111 24
14 179 9
15 122 22
17 218 27
22 73 5
144 3
331 17
23 264 9
24 324 1
26 152 8
243 21
27 119 1
31 256 13
6 2 369 2

Jérémie

6 7 97 9
139 17
9 150 9
160 2
11 114 4
15 159 2
339 1
356 3
16 43 4
172 20
27 117 2
28 114 22
7 4 111 20
7 286 29
11 357 19
13 159 6
23 98 20
29 124 26
8 4 253 6
5 125 18
6 253 9
7 107 14
8 353 22
10 366 25
13 253 27
9 2 81 5
266 18
3 309 11
4 240 1
14 190 9
16 60 5
17 365 3
19 79 4
368 18
20 114 9
23 167 19 22
24 71 25
10 4 68 28
197 21
5 156 24
6 59 1
7 148 25
249 24
10 144 2

Jérémie

10 10 214 21
16 361 15
20 273 12
286 26
21 226 1
25 49 25
54 26
179 9
203 3 18
279 4
11 10 97 9
139 16
239 15
16 74 8
122 22
259 12
344 16
12 1 158 7
4 339 10
5 142 23
143 6
160 10
9 90 10
12 10 112 3
17 242 12
22 195 20
25 172 3
27 321 2
14 3 123 17
5 160 26
308 6
6 176 26
8 145 28
16 80 18
161 25
162 15
277 25
17 165 21
18 125 26
22 355 8
15 2 176 7
6 172 26
10 55 25
3 247 19

Jérémie

16	11	170	14
	13	333	13
17	1	48	20
		118	7
	6	90	22
	8	118	17
		213	13
	16	58	9
	18	242	22
	21	37	7
	23	173	22
		213	18
18	13	92	7
		116	15
	17	92	18
	18	186	23
	19	186	23
	21	118	21
	23	98	26
		180	13
		330	19
19	1	253	13
	4	204	16
	11	253	19
20	2	126	15
	4	299	6
	5	222	3
	9	144	1
		149	4
		161	2
	10	273	11
	12	254	20
	15	195	7
	17	219	11
		375	9
21	12	291	3
22	3	294	20
	13	212	20
	14	88	25
	15	142	22
		143	6
		160	21
	20	322	12
	24	73	7

Jérémie

22	26	359	19
	28	178	5
	29	25	3
23	3	210	1
	6	73	12
		198	8
	8	78	22
	9	43	8
	12	120	20
	13	243	10
	14	116	15
		189	22
		308	8
	17	40	20
		156	7
		220	25
		221	11
	18	307	7
	19	169	2
	22	52	9
		203	10
	23	266	16
	25	79	17
	26	85	14
	27	146	29
	29	8	23
		327	6
		347	15
	31	156	1
	35	140	15
	37	372	13
	40	119	20
24	1	63	1
		244	2
	2	63	2
		359	20
25	3	87	13
		101	20
	14	307	16
	15	359	28
	20	361	19
	26	360	1
	28	147	5
	29	163	8

Jérémie

25	34	66	19
		94	15
		326	26
	36	203	24
	37	88	3
27	3	359	24
	18	189	27
28	1	118	16
		313	20
	10	244	6
	13	244	6
29	8	127	15
	14	195	23
	17	114	9
		310	13
	22	161	15
	24	79	16
	26	40	7
		175	21
		215	9
	28	193	24
		265	14
30	7	59	2
	10	73	23
	11	158	20
		273	18
	12	41	12
		44	25
	15	41	13
	16	62	13
		115	25
		279	18
	18	201	1
31	3	173	17
	6	153	13
	7	229	11
		310	18
	10	195	1
	11	157	12
		204	1
	14	318	18
	21	60	24
		73	3
	22	201	2

Jérémie

31	31	99	5
		311	21
		336	9
	38	110	3
32	4	163	24
	7	53	8
		209	25
	8	53	5
		250	23
	9	377	20
		382	27
		384	21
	12	250	22
		360	2
	19	274	19
33	2	198	27
		199	1
		200	9
	8	274	17 19
	12	209	20
	17	295	21
	18	295	22
	20	150	4
		312	7
		342	27
	21	199	1
		295	25
		312	8
	22	198	27
	24	295	27
		343	17
	26	295	17
34	3	222	22
35	2	46	13
	3	122	16
	3	235	2
	6	132	12
	7	114	1
		211	27
	8	156	7
		286	26
36	10	370	22
	15	199	17
	18	68	26

Jérémie

36 23 159 5
32 222 21
37 11 55 1
12 263 4
13 119 22
15 118 8
38 3 87 13
163 23
6 360 24
9 97 9
139 17
271 21
10 299 10
11 299 12
16 292 23
22 332 16
28 54 25
271 24
39 2 177 14
7 263 5
10 203 12
12 152 27
172 4
40 1 57 7
158 18
187 19
205 25
2 38 14
3 24 6
54 26
7 177 13
8 203 13
233 21
10 202 17
12 202 11
14 134 4
41 5 271 25
10 98 16
183 28
283 18
284 2
16 202 17 22
42 10 339 7
17 114 26

Jérémie

42 20 69 18
43 2 108 25
3 244 26
7 137 8
44 9 357 20
21 111 25
25 365 4
28 44 19
47 24
29 155 17
45 4 253 2
46 9 84 13
113 5
20 120 25
327 20
23 322 19
25 186 26
47 1 344 27
2 315 11
350 8
4 246 22
7 363 23
48 2 251 29
6 295 11
7 186 26
11 73 23
333 7
13 99 2
15 322 24
17 94 19
206 20
19 295 16
28 222 21
31 61 16
283 3 6
35 127 16
39 96 6
41 129 25
45 251 29
283 12
372 1
49 3 79 5
361 20
368 18

Jérémie

49 4 187 11
192 13
8 96 5
99 5
310 26
321 21
336 12
10 163 10
165 4
263 25
11 364 16
18 60 13
125 7
19 223 15
20 171 24
172 9
24 196 25
375 16
25 81 12
94 20
284 23
28 247 2
30 310 26
336 11
31 108 15
278 1
36 190 16
37 246 16
50 5 306 19
372 20
11 89 2
12 199 11
17 272 2
24 138 12
31 121 21
32 121 22
34 95 12
264 4
40 219 7
43 196 21
51 3 292 26
5 20 11
122 23
348 21

Jérémie

51 8 275 4
23 112 6
25 144 17
26 222 14
27 132 25
29 365 18
30 218 15
32 55 22
225 3
337 22
33 336 10
34 75 23
195 1
236 17
58 161 3
62 305 21
52 7 307 7
15 87 19
18 128 9
20 100 6
23 73 26

Ézéchiel

1 2 221 3
7 130 7
10 377 24
11 367 18
14 19 20
91 10
250 1
308 10
339 14
17 367 8
18 366 22
367 9
23 366 25
2 5 256 25
7 251 5
8 257 17
3 1 333 26
3 39 27
14 197 11
15 321 25
18 201 11

Ézéchiel

3	21	100	3
	25	68	7
	27	199	26
		201	16
		275	21
4	1	108	17
	4	150	15
		151	16
	9	93	8
		365	22
	10	130	22
	12	77	3
		276	4
5	11	348	25
	15	312	19
	16	76	7
		199	25
		200	9
		201	10
6	7	137	25
	8	320	21
	9	162	23
	13	119	18
		225	5
		314	1
7	10	145	24
	11	26	24
	19	130	22
	20	195	7
	22	261	3
	23	118	13
	24	128	22
		261	3
8	6	79	7
		85	12
		157	4
	8	338	12
	16	321	15
	17	200	12
9	6	47	11
		118	23
		129	16
	7	50	13
		275	16

Ézéchiel

9	8	293	1
		313	2
	9	129	2
		311	10
10	2	281	28
	3	55	15
		100	3
	9	359	21
11	7	90	8
	15	172	18
	16	195	25
	17	195	24
	21	366	24
12	4	280	10
	5	68	8
	10	347	23
	12	68	8
	13	347	21
	25	196	1
13	2	266	16
		277	25
	3	308	9
	9	325	6
	10	339	10
	11	102	15
	18	161	7
		357	15
		368	2
	19	368	3
		371	10
	20	64	24
		368	1
	22	196	2
14	1	190	14
		318	14
	3	87	12
		101	20
	8	178	12
		196	1
		369	13
	14	87	23
	15	196	25
		375	16
	23	195	17

Ézéchiel

15	8	158	8
16	2	146	8
		153	13
	4	36	25
		66	9
		96	4
		160	5
		173	4
		177	19
		309	6
		322	5
		323	5
	5	112	10
		157	7
	7	140	19
		211	9
		262	23
	10	172	10 15
	11	114	22
	18	196	15
		209	4
		216	1
	19	369	11
	20	196	14
		200	4
	26	126	2
	28	273	25
	30	143	2
		320	15
	31	320	14
	32	25	2
		84	10
	33	90	26 27
		196	19
	36	92	21
		289	26
	39	289	26
	40	366	23
	41	251	27
	47	29	25
		367	14
	50	60	5
		333	3
		368	5

Ézéchiel

16	50	369	5
	51	289	25
	52	65	18
		156	16
		173	23
		289	28
		290	4 5
		364	10
	53	321	4 5
		367	18
	56	321	6
	61	173	5
		260	5
		289	27
		368	28
	63	204	5
17	3	107	8
		207	6
	5	261	26
	6	175	18
	7	276	2
	9	157	18
		187	21
		280	14
	10	205	19
		213	19
	12	274	11
	14	274	1
	15	82	11
		139	16
	19	219	23
	25	196	2
	23	124	12
		226	6
		238	26
		364	10
18	7	55	15
	16	193	3
	18	207	2
		210	7
	23	186	14
		187	4
		358	10
	29	318	19

Ézéchiel

18	29	357	15
	23	148	8
		186	15
		187	1
19	2	244	19
	3	66	27
	9	113	24
	10	116	9
		244	22
	12	329	1
20	5	177	9
		356	15
	22	333	12
	26	182	3
	30	241	18
		277	24
	37	244	17
	39	317	5
	40	279	17
	44	29	25
21	8	313	20
	11	119	23
		184	25
		223	6
		242	23
	15	156	20
		240	2
	19	359	22
	20	162	9
	21	10	4
		26	10
	24	372	5
	26	314	6
	27	314	7
	29	320	23
	31	79	27
		143	14
	35	98	23
	36	109	27
22	2	85	12
	4	109	10
		262	22
		289	25
		364	3

Ézéchiel

22	4	370	17
	5	218	26
	10	218	26
	16	261	3
	18	261	26
		343	13
		378	3
	20	159	3
		182	4
	22	164	10
	24	189	23
		274	12
	26	292	6
	27	158	11
	29	158	11 13
23	3	367	16
	4	367	8
	5	363	21
	14	138	5
	16	83	26
	17	156	21
		280	15
	20	83	25
	24	181	15 22
	27	321	2
	29	321	5
	30	156	5
		320	16
	32	57	14
		127	18
	35	196	14
	39	200	1
	43	310	18
	45	193	23
		265	13
		367	6 15
		371	11
	47	193	23
		265	14
		367	14
	48	64	24
		169	8
		365	5
	49	80	22

Ézéchiel

23	49	365	2
24	3	334	7
	4	210	6
	5	298	1
	6	338	3
		375	9
	7	137	25
		196	22
	10	321	18
	17	184	26
	26	159	11
		164	4
25	7	247	1
	8	220	26
		274	15
	13	77	20
26	2	329	1
		356	18
	8	289	18
	10	157	25
		280	12
	11	219	10
	15	309	21
	16	38	6
		148	15
		151	4
	17	85	21
		189	15
	18	170	21
		365	23
	21	109	10
		179	13
		215	5
27	3	275	8
	4	127	6
	5	248	16
		249	1
		285	28
		289	15
	6	327	17
		333	7
	10	181	14 19
		316	21
	12	199	11

Ézéchiel

27	14	132	14
	15	124	1
	17	109	9
		275	4
	18	215	10
	19	259	27
	20	112	10
	24	130	19
	27	69	19
	29	333	8
	32	154	14
	33	172	27
		173	4
	35	158	12
28	3	195	20
	7	213	4
		275	7
	8	157	26
		204	5
		280	13
	9	178	7
		358	10
	12	275	8
	13	162	17
	14	373	8
	15	372	12
	16	269	29
	18	210	24
	25	76	8
29	3	93	1
		196	7
	10	130	24
	12	177	10
	15	238	4
	17	381	8
	18	57	8
	19	137	24
30	2	260	26
	9	265	23
	12	109	10
	17	189	18
	18	129	8
		137	9
		189	19

Ézéchiel

30	18	244	8	
		296	27	
	20	380	8	
	21	117	21	
	25	238	27	
31	3	127	5	
	4	196	21	
	5	86	22	
	6	86	23	
	7	61	20	
		184	5	
		283	16	
	8	195	18	
	10	285	1	
	15	116	19	
32	2	184	21	
	5	221	5	
	7	96	22	
	8	247	22	
	17	380	9	
	19	156	13	
		322	4	
	20	51	13	
		96	11	
		322	8	26
	21	338	20	
	24	115	12	
		125	2	
	25	115	13	
	28	82	13	
	30	276	8	
33	21	221	4	
	24	176	13	
	26	367	25	
		373	1	
	27	176	14	
	30	260	2	
	31	157	24	
		280	13	
		326	23	
34	8	199	21	
	14	209	27	
	20	261	1	
	31	80	21	

Ézéchiel

34	31	367	27	
35	6	149	10	
		337	11	
	7	107	12	
	10	332	18	
	12	111	17	
		246	13	
		289	26	
36	8	209	11	
	11	321	9	11
		333	9	
	20	318	14	
	23	155	3	
	32	177	13	
	35	335	11	
		373	25	
	38	325	12	
37	6	146	1	
	8	146	1	
		364	17	
	9	84	12	
	13	76	7	
	17	153	22	24
	22	195	23	
38	5	181	20	
	7	127	8	
	8	155	3	
		160	24	
		329	1	
	23	54	20	
		66	10	
		97	17	
		166	29	
39	20	373	26	
40	1	381	9	
	2	127	4	23
	5	209	20	
	16	31	18	
		80	18	
		366	18	
	19	77	13	
	25	264	14	
	26	336	24	
		372	8	

Ézéchiel

40	26	380	1	
	38	9	17	
		217	1	
		343	13	
		378	4	
	40	360	4	
	42	50	8	
		222	15	
41	6	111	7	14
		182	6	
		211	2	
	12	123	10	
	13	123	9	
	15	31	23	
		123	11	
	22	218	9	
		297	16	
	24	378	22	
42	3	131	19	
	5	11	13	
	6	164	14	
	11	367	16	
43	3	313	9	
	5	370	21	
	7	321	12	
	10	124	4	
	11	12	22	
		326	23	
	14	379	4	
	17	193	4	
	20	196	10	20
	21	360	4	
	23	96	24	
44	7	190	8	
	9	206	26	
		210	8	
	15	60	18	
	16	200	22	
		297	20	
	17	50	26	
	19	298	22	
	22	252	23	
		370	10	
	31	191	13	

Ézéchiel

45	1	319	21	
		382	27	
	7	120	18	
	13	138	3	
	15	379	7	
	16	360	3	
		360	27	
46	3	176	14	
	6	261	12	
		280	19	
	9	212	15	
	10	320	4	
	14	246	23	
	17	66	13	
		81	13	
		94	18	
		226	2	
		363	10	
		363	13	
	19	360	5	
	21	218	6	
	22	155	7	
		218	5	
	23	128	9	
	24	128	10	
47	3	62	8	
		217	6	
	4	217	5	
		217	6	
	5	224	23	
	6	201	5	
	7	76	9	
		200	23	
	10	318	21	
	12	114	6	
		176	21	
		209	22	
		327	14	
	15	44	8	
		47	22	
		360	25	
	22	59	25	
		264	12	
48	11	318	21	

Ézéchiel

48	12	234	18
	13	382	22
	16	292	25
	29	59	24

Osée

1	2	69	9
		280	18
2	3	290	8
	4	116	12
		186	16
	5	334	25
	7	199	11
	13	211	22
		246	20
	14	93	17 24
		218	27
		277	19
	25	161	19
3	3	262	16
4	3	68	2
		143	1
	10	43	21
	11	119	7
		221	9
		237	5
	12	276	15
	13	116	23
	17	237	6
	18	159	10
		261	27
	19	194	26
		236	27
5	2	171	17
	6	367	1
	8	130	9
	15	170	24
6	1	149	5
		324	25
	2	198	25
	3	203	21
	4	129	17
	5	369	12
	6	59	7

Osée

6	6	213	19
		252	3
	8	119	18
		363	5
	9	255	7
	10	92	7
7	4	110	4
		112	13
	8	125	10
	10	200	27
	12	92	19
	14	61	17
		270	1
		282	18
8	1	255	8
	2	342	18
	3	73	12
		198	8
	4	251	9
		331	19
	6	251	8
	7	80	24
		181	24
	10	225	4
	14	111	20
		199	3
9	2	49	25
		313	14
	4	330	13
	6	93	2
	7	126	15
	9	171	17
	10	75	16
	13	20	15
	16	226	13
10	1	145	29
	2	314	25
	4	155	22
	6	75	15
	9	337	24
	10	149	10
		337	12
	11	60	26
	14	26	25

Osée

10	14	88	10
		273	6
		331	3
	15	164	7
		165	3
11	3	66	16
		165	3
		200	12
		313	3
		326	28
	4	116	6
	11	333	17
12	1	181	26
		236	12
	4	339	18
	5	76	25
	10	88	2
	12	113	10
13	4	33	2
	10	338	1
	14	323	19
	15	147	25
		148	10
14	1	124	15
		226	7
	3	205	18
	6	327	12
	10	237	6

Joël

1	2	178	7
		355	10
		358	9
	6	337	24
	7	139	27
	9	96	15
	17	164	14
2	2	20	20
		21	11
	6	116	13
	17	292	7
	19	273	28
	20	177	18
	22	89	5

Joël

2	26	155	17
4	11	93	25
		310	24
	13	116	14
	18	364	24

Amos

1	11	193	17
		375	9
	13	226	7
2	1	42	26
		45	16
	4	177	8
		356	14
	8	21	7
	9	117	3
3	3	358	3
	8	325	1
	10	70	10 15
	15	279	26
4	1	179	20
		192	13
	4	317	6
	7	312	10
	9	185	15
5	3	341	22
	11	140	9
		160	3
	15	246	20
	16	340	20
	20	20	11
	21	240	22
		246	20
	22	280	8
	26	138	4
6	1	74	9
	4	70	18
	6	225	10
	8	297	21
	12	253	20
	13	248	25
		285	27
		379	13
	14	47	17

Amos

7	9	262	26
		331	26
	11	155	20
8	4	263	6
	8	260	4
	13	116	20
9	5	119	1
		217	3
		260	5
	7	234	16
		266	1

Obadia

1	6	5	8
	9	243	17
	11	124	3
		269	25
		332	20
	13	77	2

Jona

1	5	82	26
		144	1
	6	113	14
	7	327	22
	8	328	1
	15	214	22
2	2	319	11
	10	80	24
		266	23
	11	27	4
3	7	181	26
4	6	44	26
		84	4
		122	13
		287	10
	8	116	20
	10	97	15

Michée

1	1	233	25
	5	354	23
	6	314	29

Michée

1	7	98	3	
		173	28	
		174	7	
		365	19	
	8	114	8	
	11	114	22	
	12	339	4	
	14	131	17	
	15	134	3	
	16	96	13	
		322	10	
2	5	154	16	
	7	25	2	
		61	19	
		84	9	
		297	7	
	8	131	1	
		154	14	
	13	193	20	
		366	28	
4	3	366	26	
	6	97	10	
	9	354	16	
5	4	55	23	
6	2	169	5	
	3	25	5	
	5	361	22	
	14	363	18	
	16	167	13	18
		289	24	
7	1	74	1	
	2	227	10	
	4	244	3	
		252	10	
		312	16	
	7	171	24	
	9	213	17	
	10	192	13	
	14	39	15	
	19	312	21	26

Nahoum

1	2	118	20
	4	95	3

Nahoum

1	4	239	17
		338	2
	5	249	17
	8	270	22
	12	124	22
	13	193	6
2	3	145	29
	4	193	5
	9	228	16
		334	18
	13	116	24
		315	2
	14	80	15
		91	1
3	3	127	16
	7	96	15
		148	11
	11	262	14
	17	128	6
		153	26
		242	7
		371	26

Habakouk

1	4	90	25
		130	5
	5	212	21
	8	236	8
	12	312	12
	13	274	22
	16	80	10
2	2	172	23
	6	328	24
	16	328	24
	19	58	3
		114	8
		123	24
		310	13
3	3	119	8
		220	28
		338	18
	6	169	3
		218	13
		327	5

Habakouk

3	11	138	1
		204	22
		265	17
	14	119	23
	15	211	27
	16	38	7
	17	126	25

Sophonie

1	2	228	21
		283	4
	14	110	16
	17	97	10
	18	165	19
2	2	69	9
	4	149	14
	6	88	4
		217	17
	7	201	1
		221	5
	9	117	4
		276	24
		330	6
	12	312	15
	13	203	11
	15	115	11
3	7	263	24
	11	115	11
	14	96	13
		322	10
		323	16
		326	10

Haggaï

1	1	219	18
		260	23
	6	247	1
	12	260	22
	14	184	20
	15	43	26
2	1	381	7
	10	381	7
	15	58	26
	17	253	28

Haggaï

2	18	85	6	
	19	85	2	16
	22	212	16	
	23	78	18	

Zacharie

1	2	158	8	
	7	38	8	
		381	8	
	16	331	18	
2	3	376	12	
	8	84	5	
		85	18	
		373	23	
	10	92	17	
	12	260	8	21
	17	118	3	
3	2	84	12	
	3	309	24	
	5	313	9	
	9	248	25	
		331	27	
		372	8	
		379	13	
		380	1	
		386	2	
4	2	129	10	
	12	117	25	
		294	16	
5	6	193	19	
	8	251	6	
	9	80	21	
	10	93	3	
		371	8	
		372	23	
	11	193	17	
		329	3	
6	8	245	9	
		329	5	
7	5	196	11	
	12	56	19	
	14	329	15	
		333	3	
8	5	288	27	

Zacharie

8	10	306	9	
	15	246	15	
	23	281	28	
9	2	77	8	
	13	315	24	
10	4	193	3	
	6	333	15	
11	5	269	28	
		364	5	
	13	59	9	
		297	22	
	17	60	15	
		148	10	
12	2	181	25	
	3	309	5	
	4	242	22	
	11	122	9	
13	3	193	8	
	4	164	2	
14	10	47	16	
		371	21	
	15	219	6	
		358	19	
	16	246	23	
	17	264	27	

Maleachi

1	2	51	18	
	5	44	26	
	7	57	7	
	8	219	19	
		265	2	
	11	129	2	
		313	26	
	12	332	19	
		333	1	
2	10	148	14	
	11	111	11	
	12	374	15	
	13	65	19	
		173	19	
	14	277	23	
	15	37	7	
		148	14	

Maleachi

2	15	312	14	
	17	332	19	
3	2	143	29	
		160	16	
	7	47	15	
	8	220	21	
		238	23	
	10	220	22	
		278	5	
	14	121	6	
	17	264	8	
	18	262	27	

Psaumes

1	1	61	25	
		324	21	
	4	242	9	
2	3	194	4	23
	5	55	20	
		194	9	18
		265	10	
	12	26	21	
		64	1	
3	1	130	21	
4	9	39	15	
5	3	186	22	
	4	112	9	
	5	273	16	
	10	225	27	
		263	14	
		318	23	
	11	153	18	
6	8	68	5	
7	3	148	9	
	5	54	6	
	6	54	8	
		167	20	
	7	68	6	
	9	273	14	
8	2	156	14	
	4	254	1	
	8	78	3	
9	7	84	11	
	8	143	3	25

Psaumes

9	10	37	16	
	17	211	20	
		212	4	
	18	78	8	
		216	23	
	19	258	14	
10	1	171	18	
	4	270	17	
	17	146	24	
11	1	320	2	
	7	194	3	
		265	10	
		319	26	
		366	20	
		385	7	
12	3	291	18	
	5	11	10	
13	5	273	19	
14	3	338	3	
16	2	368	27	
	4	110	19	
		240	20	
	5	116	8	
		213	9	
	6	142	19	
	8	299	2	
	9	229	2	
17	1	151	3	
	3	246	16	
	7	169	2	
		343	20	
	10	265	10	
		367	3	
	13	153	17	
18	2	212	16	
	26	223	25	
	36	172	8	
	46	338	6	
		368	25	
19	11	59	8	
		181	1	
		252	5	
	13	88	24	
20	4	143	7	

Psaumes

20 4 147 14
9 331 19
21 8 192 9
22 3 116 6
244 21
6 188 28
11 177 12
356 8
22 260 3
25 221 6
321 3
30 216 17
23 1 192 22
199 6
3 226 10
263 13
270 27
5 307 5
24 1 32 8
42 10
4 297 21
8 76 17
93 20
25 16 68 25
17 139 25
26 2 172 12
27 2 274 15
9 14 11
13 257 20
28 1 170 16
2 80 8
185 26
186 20
3 198 24
5 170 18
194 16
7 149 22
8 76 17
29 1 332 12
9 160 15
30 2 97 13
4 171 4
31 23 122 14
338 4

Psaumes

31 24 99 1
118 10
32 1 129 17
4 216 11
7 78 1
33 9 284 5
34 1 200 1
6 237 8
7 104 14
9 172 19
11 339 6
16 346 13
17 237 27
18 346 12
21 192 9
35 1 186 15
339 4
8 198 8
15 315 16
26 216 22
27 216 23
36 3 263 9
4 43 18
5 111 4
210 23
6 264 13
9 338 16
37 3 344 23
15 241 20
19 258 9
23 138 17
148 8
27 344 24
31 364 23
38 1 258 11
13 275 26
20 300 10
39 2 83 22
324 2
4 123 7
5 146 8
12 222 17
13 151 16
324 13

Psaumes

40 2 158 22
13 246 10
41 3 73 13
161 17
147 20
4 73 10
108 21
172 8
198 6
7 274 6
12 138 21
42 5 138 3
44 3 348 23
13 218 13
45 2 4 2
110 11
154 3
6 349 19
8 59 3
10 111 12
240 17
11 323 14
368 14
14 119 18
15 37 11
18 10 23
149 22
46 4 147 19
48 3 7 25
9 239 5
13 247 4
49 2 338 2
4 221 4
7 187 11
17 139 26
50 2 127 6
3 191 9
23 52 18
69 17
73 5
239 7
51 6 67 4
7 164 22
19 339 19

Psaumes

52 4 162 1 14
53 6 273 19
372 16
55 10 153 22
11 140 6
150 10
14 129 14
215 16
319 22
18 107 1
22 208 13
236 7
246 11
254 8 11
287 5
23 153 14
321 20
24 31 13
56 1 363 13
14 167 27
57 2 195 12
230 5
58 5 265 10
7 31 21
194 2 9
243 19
274 11
337 25
366 21
367 3
8 88 13
9 35 8
59 15
66 12
116 17
125 13
59 11 254 19
263 13
12 31 15
194 16
198 11
199 15
367 1
60 5 226 18

Psaumes

60 6
112 10 15
277 6
14 180 11
62 4 283 13
5 318 3
13 42 9
63 2 372 6
4 198 17
7 84 17
8 80 25
11 325 5
64 7 287 23 25
65 2 116 9
4 58 17
285 15
9 146 9
66 3 180 11
5 80 2
340 14
12 325 19
19 186 23
67 2 276 24
330 5
3 40 6
4 198 17
68 3 164 10
5 322 11
7 117 1
17 116 15
121 21
359 18
18 88 24
248 17
249 2
289 16
20 315 16
23 189 1
190 18
24 58 20
193 9
285 20
29 151 23
31 94 26
32 115 5

Psaumes

69 3 129 11
176 27
177 4
326 4
5 236 7
246 11
300 11
16 26 20
19 79 11
96 13
151 22
172 12
22 221 4
24 82 22
153 13
34 75 12
71 4 94 27
18 34 18
259 16
72 6 31 27
133 11
7 301 15
15 73 5
17 128 3
73 2 142 3
4 133 23
5 319 21
6 194 17
367 2
9 148 17
10 308 14
14 38 6
212 2
213 14
19 287 22
74 1 315 18
5 324 26
6 111 8
114 9
7 276 2
18 140 18
20 226 13
76 5 118 4
252 2

Psaumes

76 6 87 17
101 25
7 254 11
12 127 9
77 2 311 2
336 15
4 324 2
11 96 22
158 24
366 6
376 4
13 12 25
18 140 4
150 11
20 240 18
78 15 80 12
25 166 6
31 127 15
34 194 15
36 314 4
47 185 14
57 181 5
67 206 2
69 59 15
70 127 1
79 5 35 8
59 14
11 338 3
80 5 315 18
6 339 24
10 137 26
14 102 9
105 3
142 24
143 7
144 5 23
160 9
15 42 23
81 2 246 18
10 111 11
15 63 22
17 312 22
83 2 275 10
4 10 18

Psaumes

83 4 169 7
5 251 28
7 235 1
12 194 3 4
366 20
367 4
14 31 15
84 2 258 6
8 54 16
9 79 11
336 17
11 303 16
85 9 83 22
143 13
323 23
86 13 92 8
124 11
234 22
87 3 155 3
162 1 14
88 1 158 23
4 67 26
9 50 25
16 249 18
339 11
17 327 8
18 236 12
89 2 271 5
8 80 3 12
18 125 7
45 128 5
325 7
90 1 128 1
4 101 18
131 1 5
383 21
6 344 13
91 4 113 19
6 270 17
7 303 16
92 3 40 7
6 54 14
8 59 15
16 80 24

Psaumes				Psaumes				Psaumes				Psaumes			
94	3	153	12	105	30	340	1	118	18	158	22	130	2	118	20
	17	58	1			372	4			239	11	132	1	96	20
		123	23		45	191	5		23	81	10			120	14
	19	86	19	106	9	95	14			266	21			160	5
		133	8		15	219	3		26	196	2		4	66	11
	20	278	11		27	200	8		27	295	2			81	12
		284	10		33	263	9			314	24			94	17
	23	210	27	107	2	195	1	119	8	300	11			223	24
95	3	359	17			367	2		16	216	10			233	25
	4	222	18		10	275	5		20	39	24	134	2	80	9
	5	195	9		23	20	15		33	149	9	135	7	154	17
97	11	21	8	109	3	273	20		37	216	9	136	6	175	8
100	3	195	1		23	309	26		41	216	8			339	21
		332	13	110	3	182	2		43	300	15		23	36	19
	4	218	8	111	2	116	19		50	111	12	137	5	171	24
101	4	211	1		9	119	6		51	195	20	138	6	61	20
	5	140	1			221	9		60	142	29			270	2
		180	22		10	268	19		70	270	18			282	16
		274	27	112	1	302	7		73	365	10		7	342	7
	8	113	11		9	94	25		81	250	8	139	2	331	18
102	1	74	4	113	5	32	9		82	354	20		11	51	22
	6	300	8			60	12		98	216	7		12	63	11
	7	369	5			179	24		99	243	15		20	297	7
	9	155	11		7	60	12		113	112	3		21	125	21
	12	309	25			366	12		117	96	17		22	125	18
	14	246	19		8	60	15			172	11	140	4	133	23
	15	150	10	114	8	60	13		129	197	2		10	194	3
	21	244	13			180	22		130	158	5	141	2	157	17
	25	171	4			222	9	120	1	80	25			280	14
		198	23	115	8	59	11		4	212	4		3	151	14
	28	286	22		15	307	21	121	1	49	8			240	22
		289	24		16	42	10	123	1	60	13		4	126	19
103	3	61	2	116	6	149	21			180	22			226	14
	8	118	20		7	80	16		4	80	14		5	75	24
	15	254	13			321	8			122	3			170	19
		319	23		9	167	26	124	4	77	19			330	13
104	6	339	20		14	84	2		5	121	11	142	5	156	17
	14	154	16		16	38	11	126	1	201	2			159	6
	15	211	6	118	1	240	27	127	1	191	4	143	5	212	22
	18	359	22		11	195	20		4	280	17	144	1	276	3
	19	175	15		18	73	20	128	5	198	17		2	39	17
	21	42	25			96	21	129	1	80	14			266	3
105	25	186	19			97	19		3	171	5			378	6
	28	236	27			147	4		8	195	25		10	339	17

Psaumes

144 13 128 24
145 4 44 11
8 274 19
16 175 12
147 1 79 9
158 19
3 240 21
5 249 7
8 146 7
149 2 280 21
320 3
150 2 96 19
3 158 7

Proverbes

1 2 40 5
3 40 5
4 40 6
6 40 6
11 170 18
12 31 14
14 213 9
15 25 11
22 97 7
23 251 17
24 145 28
31 68 1
2 2 146 27
15 112 2
16 212 8
3 5 186 25
6 152 28
172 4
8 120 1
4 4 274 8
12 339 2
13 240 22
23 22 7
24 120 2
240 18
5 4 245 4
11 67 6
15 69 12
186 17

Proverbes

5 18 326 22
22 100 4
190 10
198 9
6 6 237 24
14 125 24
260 7
19 260 7
22 323 21
23 222 17
26 138 5
7 8 265 6
16 118 8
126 19
216 3
242 26
17 121 25
223 8
242 24
18 94 26
25 283 22
284 2
26 20 16
8 6 156 22
12 112 12
24 162 16
27 275 27
28 76 17
93 20
29 276 1
30 308 12
36 94 27
9 1 303 23
365 16
2 89 25
91 9
215 16
5 67 25
69 11
172 19
186 17 18
12 249 14
13 120 7
14 48 16

Proverbes

10 4 109 7
21 206 8
25 53 25
29 251 15
11 2 121 22
3 276 24
330 6
13 220 14
22 63 16
66 15
267 1
270 3
26 218 13
12 4 130 1
9 167 23
11 20 13
19 131 19
25 142 26
26 207 15
13 1 251 16
7 167 23
13 203 9
16 112 4
24 54 17
14 2 199 3
3 97 6
149 7
337 5
4 118 8
7 257 1
9 191 6
13 190 10
14 68 1
15 107 19
257 18
21 154 27
28 270 24
31 237 5
15 6 165 21
17 206 12
19 252 12
16 5 274 23
7 146 27
16 155 26

Proverbes

16 16 156 3
308 17
27 110 24
17 5 154 7
192 10
14 237 5
20 215 12
22 89 11
26 155 24
156 6
274 16
18 2 168 6
4 242 27
10 236 26
14 193 9
21 111 6
210 24
23 125 23
24 339 14
19 10 125 22
11 99 4
311 20
336 7
15 285 26
19 374 21
24 110 23
20 7 167 22
14 236 26
16 79 18
21 301 6
30 125 23
21 3 155 25
4 183 12
214 15
5 117 10
8 104 20
11 159 3
274 3
14 259 3
16 159 6
22 4 265 20
10 237 5
11 274 21
18 149 7

Proverbes

22	18	299	13
		337	8
	21	112	14
		277	2
	25	94	8
	29	242	27
23	1	264	4
	5	85	15
		91	4
		155	20
		310	19
	6	69	12
		186	16
	16	94	27
	22	227	24
	25	199	10
	26	238	26
	29	120	8
	32	148	5
24	5	128	27
		223	26
	7	88	11
	16	303	18
	17	263	22
	24	149	15
		272	19
	26	324	5
	28	262	18
		300	9
	31	117	7
		207	1
		210	7
		341	13
25	4	155	21
	6	167	19
	7	274	13
	11	244	22
	12	270	4
	13	166	7
	16	273	25
		334	25
	17	153	16
		159	28
	18	129	18

Proverbes

25	18	327	6
	19	114	9
		310	7
	23	259	9
	25	53	19
	26	177	12
	28	270	5
26	7	142	3
		195	12
		230	4
	9	53	27
	12	252	4
	14	53	27
	17	252	4
	21	161	3
	24	87	22
	28	55	25
27	1	242	12
	4	132	10
	5	162	9
	6	181	2
	9	318	12
	10	228	21
	13	193	7
	14	301	5
	15	53	21
		104	26
		116	18
		169	9
	20	122	8
	25	240	23
		311	9
	27	208	19
		191	6
28	1	318	13
		320	4
	15	53	28
	18	248	26
		379	14
	22	324	14
	23	109	1
		124	18
	25	182	20
29	18	193	7

Proverbes

29	18	270	15
	21	128	2
	23	274	9
30	3	183	3
		213	18
		258	16
		319	26
	6	277	2
	14	223	22
	26	242	26
31	3	93	7
		365	23
		376	1
	12	196	21
	17	77	8
	19	77	9
		119	12
	22	366	14
	30	219	3

Job

1	1	54	23
		376	20
	4	54	23
		290	2
		336	24
		379	28
	5	54	24
	10	193	10
	11	299	10
	20	124	25
	21	314	19
2	9	153	24
		204	4
		296	28
	11	233	28
	13	37	3
		92	24
3	5	197	23
	6	184	9
		242	11
	12	357	1
	19	202	23
	22	192	11

Job

3	26	91	7
		142	28
		245	9
4	5	363	20
	6	356	25
	10	243	19
	12	58	12
		193	9
		285	14
6	2	309	5
	7	64	16
	8	219	3
	13	84	18
	14	7	12
	16	194	9
		265	11
	22	355	26
	28	68	26
	30	85	7
7	3	161	24
	5	88	16
	8	275	6
8	2	354	2
	4	52	9
	8	62	24
9	9	260	25
		279	22
	15	57	8
		100	21
		140	3
		150	11
		154	27
	18	149	19
		153	2
	20	170	22
	26	108	14
10	2	101	23
	15	74	1
	20	50	23
	21	58	2
	22	80	24
		328	26
11	8	276	17
	11	169	1

Job					Job					Job					Job				
11	20	285	18		17	7	184	13		22	24	249	21		28	17	119	5	
12	3	59	12				262	7			25	222	17	18		22	122	7	
	5	74	8			9	274	22			28	22	6			27	193	15	
	6	118	18			10	312	18				212	8				197	26	
		230	6			13	58	2			30	260	1			28	27	17	
	11	285	7		18	2	319	27				261	14		29	6	74	4	
	12	259	13			3	320	1		23	3	25	7				260	1	
		270	23			4	177	23			6	241	17			15	176	2	
	15	203	12	21		7	339	3				357	13			18	176	8	
	22	243	1			9	333	20			9	10	4			19	211	21	
		276	16			15	328	25				62	10		30	1	140	11	
	23	82	5		19	3	303	15				313	6			3	206	8	
13	5	25	6			4	339	16			13	69	15			4	118	24	
	9	275	27			10	149	6		24	8	148	1			6	180	1	
		310	15			15	364	17			11	147	8			12	116	10	
	15	149	5			19	310	4			17	109	12			16	198	24	
	21	239	7			23	275	27				215	5				212	27	
	27	109	7				343	22			21	270	1				275	5	
14	8	139	26			25	192	22				282	16			28	20	10	
	9	206	7			27	189	8			22	93	7		31	3	356	24	
	12	301	17				365	10				365	22			5	184	16	
	16	284	24		20	2	86	20			23	193	5			6	75	24	
	21	191	13			4	85	14			24	114	22			10	365	22	
15	7	62	26			26	21	11				120	12			15	83	9	
		162	17				283	9				371	22				239	4	
	8	357	18				284	11				386	15			19	119	7	
	11	357	19				372	1		25	3	193	6				221	9	
	12	228	8			27	338	19			5	50	8			22	209	23	
	18	343	19			29	212	13		26	6	117	3				210	21	
	19	193	21		21	4	178	6				118	2				375	8	
		367	5			5	321	23			9	144	6	23		27	98	16	
	32	73	23			9	206	2			12	95	12				283	19	33
		88	21			12	249	14			13	142	18			34	80	13	
	33	212	14			23	10	5				143	4	25		35	239	8	
16	5	240	9				45	9		27	21	73	13				240	12	
	12	56	1			26	147	10				197	20			36	170	16	
		108	15				184	10				203	24		32	9	258	13	
		278	2		22	6	317	14		28	2	74	3			13	364	27	
	14	149	5			13	357	19			7	196	23			18	138	23	
	15	80	4			15	178	5			10	221	29			19	257	20	
		340	4			20	313	10				222	9			22	192	23	
17	6	116	21			21	327	10			11	125	24				199	6	
	7	97	8			22	14	25				363	7		33	3	3	27	
		180	17				261	24			17	51	10			4	197	12	

Job

33	5	151	17
	13	264	1
	21	180	15
		242	5
		284	1
		339	17
	25	105	6
		143	1
		144	6 23
		162	12
		252	6
	32	66	7
		138	21
34	9	339	14
	10	271	14
	18	85	10
		156	7
	25	226	8
	32	33	11
	33	358	6
35	10	280	21
		320	3
36	2	153	21
	3	33	14
	7	349	2
		367	1
	16	214	14
		181	26
		183	12
	19	151	18
	21	163	5
	26	115	11
	27	44	3
	29	92	27
	31	130	3
37	3	193	7
	16	92	27
38	3	274	11
	4	353	15
	6	265	6
	8	245	13
		322	3
	9	338	5
	22	213	11

Job

38	27	339	16
	32	260	26
	36	7	26
		124	9
39	1	161	6
	3	192	8
		364	24
	9	216	5
	30	34	17
40	2	97	18
		159	1
	6	230	10
	8	255	20
	17	94	1
		237	27
	19	199	2
	23	121	9
	25	356	2
	26	55	21
		121	15
		337	23
41	9	193	8
	11	148	16
	14	280	3
	18	93	23
	21	181	15
	22	148	1
	25	262	23
42	8	177	26
	13	75	14

Cantique

1	2	149	14
		280	15
	3	312	24
		365	14
	4	320	6
	5	77	10
	6	120	21
		197	11
	7	353	21
	8	116	2
	14	113	13
		212	3

Cantique

1	16	73	24
		74	8
		122	23
2	1	122	17
		133	13
	7	339	10
	8	218	13
	11	24	1
		108	20
		285	8
	14	126	14
	15	99	1
		242	27
	17	127	7
		130	13
3	6	155	3
	9	131	23
	11	189	21
		368	23
4	1	211	10
		214	21
	2	36	20
	3	266	5
	4	94	8
	9	147	15
	11	213	22
	12	93	13
	13	113	12
	14	107	21
		112	15
		133	23
		212	3
	15	93	10
5	1	208	20
		209	1
		222	1
	3	215	23
		353	23
	5	130	19
	6	24	1
		275	22
	9	36	19
		369	18
		370	1

Cantique

5	13	366	10
	14	155	4
	15	180	3
6	1	339	11
	5	246	18
		321	23
		368	15
	10	77	10
	11	97	9
7	2	114	13
		118	16
		310	12
		317	20
	3	89	24
		91	8
	4	116	1
	5	218	1
	7	141	22
	8	217	20
	9	217	20
	13	139	17
		140	18
		280	16
		311	14
8	2	266	7
	7	339	9
	8	225	15
	10	94	20
	13	84	12

Ruth

1	1	52	20
	2	124	1
	8	79	5
		368	19
	11	317	11
	13	98	8
		372	25
	15	97	18
	20	88	27
		368	19
2	1	79	26
		127	12
	2	176	20

Ruth

2	2	324	3
	6	85	22
		234	18
	7	236	26
		324	3
	8	60	24
		73	2
		97	5
		230	5
		373	4
	9	142	11
		251	19
		373	1
	11	210	25
	14	334	15
	17	219	20
		377	13
3	2	79	26
		127	12
	6	375	18
	8	337	25
	9	354	22
	11	249	25
	12	292	22
	15	249	12
		325	23
		326	10
		332	12
	16	354	26
		355	3
	17	249	12
		384	18
4	1	274	4
	4	312	13
	7	58	29
	15	161	2
		196	23
		197	6

Lamentations

1	1	60	26
		354	1
	4	365	23
	7	270	21

Lamentations

1	8	332	16
	12	50	2
		140	5
		153	26
	14	66	26
		224	16
	20	104	20
	22	109	14
		140	5
		153	27
2	7	277	3
	10	229	28
		295	4
	11	113	20
		263	24
	17	325	2
	18	260	8
3	1	213	3
		275	5
	2	270	23
	14	266	3
	22	76	20
		93	20
		287	21
	26	58	3
		114	8
		123	24
	30	67	26
	34	158	20
	37	284	5
	49	66	18
		86	10
		100	23
	54	338	4
	58	186	16
		307	11
	63	92	10
		129	23
4	4	114	3
	5	113	23
		366	11
	7	90	20
	8	300	9
	10	74	7

Lamentations

4	10	122	23
	14	72	1
	15	72	3
	16	246	15
	17	92	9
		115	21
		192	25
		242	8
5	4	192	24
		286	19
	5	245	8
	9	71	4

Ecclésiaste

1	2	206	16
	3	301	16
	8	267	17
		312	6
	11	226	17
2	1	156	18
		281	8
	2	155	11
	3	57	3
		68	28
		281	9
	4	325	19
	6	218	1
	7	281	9
	10	189	6
		191	15
	11	281	7
	15	57	4
	22	277	10
	24	269	18
	25	252	27
		370	15
3	2	183	4
		242	14
	4	155	24
	5	159	4
	7	179	15
	13	126	16
	18	35	15
		277	10

Ecclésiaste

3	21	175	27
4	2	33	17
		110	16
		154	24
	3	33	18
	12	55	14
	13	57	11
		127	22
5	1	242	26
	4	148	7
	5	263	7
	10	119	7
		221	5
	15	32	16
		44	7
		64	17
		287	11
		327	19
	16	55	14
	19	127	17
6	3	303	15
7	8	274	26
	16	94	6
	25	57	2
	27	79	22
		305	27
8	1	264	13
		338	1
	2	256	12
	8	175	20
	10	202	25
		204	2
	12	66	12
		363	10
	17	287	14
		327	21
		328	4
9	8	266	24
	11	200	26
	12	114	10
		310	7
	15	140	16
	16	54	12
		251	20

Ecclésiaste

9	16	363	13
10	1	120	1
	4	228	18
	5	64	11
		371	3
	8	114	13
	11	148	4
	18	120	1
		128	8
		248	26
		285	26
		320	25
		379	14
11	2	303	18
12	4	156	11
	5	122	11
		167	7 18
	6	82	17
	9	140	17
	11	268	16
	12	267	6 16
	13	267	20

Esther

1	1	52	19
	4	222	10
	6	133	9
		181	25
	10	34	26
	14	102	20
		265	17
	16	249	15
	20	132	22
	22	222	5
2	3	125	23
	5	231	1
		232	22
	7	308	13
	13	278	7
	14	135	18
		370	22
	18	87	24
		132	15
3	4	177	8

Esther

3	4	199	26
	7	254	2
	8	100	5
		190	10
	13	164	6
	14	135	9
4	4	144	1
	14	87	21
		132	15
		173	3
5	1	254	12
	2	133	11
	6	219	1
	7	219	1
		277	19
	11	21	6
6	2	109	23
	6	113	20
		222	3
	8	342	26
7	2	277	20
	5	279	8
	7	122	21
8	6	74	5
		157	14
		353	24
	8	163	19
		222	3
	9	29	24
		222	5
	10	102	14
		109	9
		135	13
	12	211	19
	15	65	16
		125	16
		138	1
	17	10	18
9	1	163	18
		165	6
	3	29	25
		102	16
	5	157	14
	15	55	8

Esther

9	16	308	6
	19	157	24
	23	190	15
		318	20
10	3	127	17

Daniel

1	2	325	2
	5	287	7
	11	127	5
	15	287	8
		325	3
	18	287	2
		325	3
	20	109	14
2	4	44	16
	9	35	27
		89	26
		167	6
	21	317	15
	23	369	19
3	19	101	28
4	12	167	4
	16	101	28
5	4	101	27
	11	224	2
6	3	260	3
7	15	101	27
8	4	175	14
	6	341	27
	11	161	24
	13	50	6
		274	4
	17	239	16
	22	60	4
		91	18
		192	4
		364	20
9	2	264	1
	19	151	11
	25	247	23
	27	139	23
		165	20
		247	22

Daniel

10	7	281	6
	8	129	16
	11	139	25
		310	5
	17	90	10
		354	2
11	6	361	6
	21	242	26
	23	168	3
	34	263	23
	36	165	20
	37	167	19
	38	76	19
	45	131	22
12	2	206	11
	3	57	6
		139	27
		181	9
	5	48	17
	8	354	8
	10	124	5
	11	117	20
		329	8
	13	365	23

Ezra

1	1	37	13
		47	4
		52	23
	3	269	15
	4	269	8
	5	34	19
		41	16
		42	17
		259	22
		269	12
	6	168	1
		268	24
	8	132	25
	9	75	2
		102	13
		135	11
	11	43	12
2	16	110	5

Ezra

2 20 112 5
22 119 3
40 42 13
47 111 25
48 109 9
49 110 4
51 133 25
52 119 24
57 115 9
59 109 9
62 306 20
69 121 24
131 25
3 8 325 10
11 259 23
4 4 43 20
7 133 5
135 25
7 13 168 6
16 168 4
8 16 38 14
18 242 4
20 36 21
25 85 20
323 25
26 44 23
84 3
27 131 24
29 86 5
30 86 7
96 8
325 4
9 4 44 23
84 3
7 239 1
11 44 10
10 1 107 19
168 2 7
8 177 14
9 38 9
44 1
139 25
256 15
310 5

Ezra

10 14 45 2
49 5
361 6
16 60 4
338 24
17 85 21
19 294 26
40 102 11

Néhemie

1 1 133 6
6 110 23
183 18
11 153 2
216 19
2 3 339 3
12 68 14
340 5
13 230 9
3 3 195 18
6 132 12
10 134 1
13 195 18
260 23
14 260 23
15 218 26
30 370 23
37 287 19
4 6 312 23
7 212 6
8 225 18
334 19
10 212 15
342 14
17 282 2
5 2 281 11 21
3 281 17
5 281 16
7 11 8
62 13
10 170 15
14 265 1
19 79 10
151 15

Néhemie

6 3 148 6
10 79 14 15
306 1
11 178 6
12 344 20
13 344 21
14 79 13
305 27
15 43 27
7 2 64 5
3 312 15
6 84 5
7 93 22
43 42 12
292 19
63 109 5
64 306 22
66 383 1
8 2 38 8
43 25
5 158 6
6 80 5
340 10
15 53 1
271 1
16 218 1 9
9 1 381 6
18 111 17
19 50 5
263 1
264 14 24
270 27
25 139 26
27 150 5
29 279 9
31 273 17
35 359 24
10 7 121 13
20 102 11
21 116 5
129 13
24 109 5
34 175 22
176 12

Néhemie

10 39 220 23
11 2 38 16
17 10 25
263 18
25 366 22
12 5 107 11
8 159 14
25 62 8
31 125 25
38 45 1
264 14
39 45 1
44 93 10
218 10
13 4 285 21
7 93 10
10 218 10
14 99 1
180 13
330 21
16 12 16
27 5
88 12
19 127 7
23 275 1
24 4 4
31 96 19

I Chroniques

1 1 204 21
205 16
6 90 3
7 90 2
22 111 20
41 90 2
45 113 23
2 9 119 6
14 124 16
15 101 4
17 235 5
28 124 16
29 101 9
129 17
30 270 13

I Chroniques

2 32 270 14
48 191 2
369 26
53 233 27
54 233 14
3 2 41 10
5 162 28
10 93 4
20 108 25
4 3 126 5
130 12
6 75 2
103 8
135 12
8 135 12
10 76 2
201 20
253 22
11 250 19
12 250 18
14 109 26
16 72 5
20 113 15
36 126 10
5 2 145 23
10 235 4
20 163 18
165 7
24 50 7
6 1 93 9
6 126 7
43 111 23
45 110 7
175 5
55 45 3
60 120 9
7 3 126 6
15 43 14
296 29
297 1
318 7
370 23
374 3
16 374 4

I Chroniques

7 24 114 11
25 101 3
32 126 11
36 134 9
135 9
38 123 3
8 5 93 9
18 126 9
26 133 9
36 110 7
37 110 5
38 118 3
9 12 111 25
15 135 16
22 259 22
26 360 6
11 7 108 21
222 12
276 9
9 310 22
11 266 5
19 71 6
31 108 25
12 2 62 14
5 132 12
7 132 11
9 276 9
16 128 27
18 158 24
200 9
202 2
23 72 18
255 20
30 129 21
41 202 18
13 1 42 11
14 2 173 18
15 1 34 20
3 34 20
12 259 18
13 47 9 16
254 10
287 4
19 217 5

I Chroniques

15 19 343 14
21 235 7
24 266 19
26 180 8
27 102 10
142 24
144 5 23
160 23
162 13
28 56 27
16 5 56 27
11 56 17
19 64 15
36 44 14
37 37 24
40 37 26
47 1
42 56 23
100 8
17 5 249 19
11 307 2
19 4 127 2
18 89 22
20 5 250 22
8 84 5
21 12 41 11
20 89 4
23 5 57 1
18 374 5
28 45 7
24 3 330 7
25 3 159 21
4 244 22
8 65 16
125 17
27 180 10
244 23
26 17 78 6
271 10
28 85 21
27 12 232 17
13 233 26
23 287 1
30 116 6

I Chroniques

28 2 25 6
171 28
6 218 8
7 45 6
47 28
11 133 8
14 49 9
16 222 15
18 99 22
257 15
19 222 4
20 45 5
29 2 49 11 12
257 22
5 49 15
10 41 15
11 45 7
48 18
84 3
16 55 23
335 5
20 38 18
22 39 2
255 23

II Chroniques

1 3 222 13
4 34 13
255 24
321 13
13 43 10
2 3 38 4
291 3
6 102 16
133 5 11
8 308 18
16 108 21
3 8 37 10
11 41 11
4 7 62 16
5 11 224 28
12 41 11
6 18 143 29
8 13 55 18

II Chroniques					II Chroniques					II Chroniques					II Chroniques				
8	13	72	17		14	10	239	2		24	10	44	14		30	10	44	11	
		176	14			12	47	2				45	6			14	128	21	
	14	55	16		15	3	37	8				47	20			17	257	10	
	15	266	25			11	259	17			11	39	10			18	129	20	
	16	86	1	12	16	8	41	3				203	12			27	186	21	
		156	25			9	259	21				309	13		31	3	96	8	
9	6	129	22		17	7	374	2			25	130	20				99	20	
	10	338	5			11	235	4		25	8	179	18				325	6	
	18	177	10		18	1	186	8				256	4			7	97	20	
	24	72	17			3	63	15			10	100	3				159	1	
10	5	256	19			23	256	3				180	6			14	78	7	
	7	41	2			34	310	1				264	12		32	28	114	7	
		180	6		19	5	37	17			10	238	21			30	239	18	
		264	13			7	152	18				285	10			31	259	18	
	14	101	25				156	22			20	200	17		33	6	153	27	
	15	57	17				158	3		26	14	100	4			20	270	21	
		72	25		20	7	98	4			18	44	24		34	20	256	8	
		165	13			25	47	3		27	5	383	13			22	256	6	
	16	256	17			35	11	15		28	7	60	9			26	256	9	
	18	166	28				87	11				215	18		35	12	200	20	
11	17	39	11				101	24			9	49	6			13	113	11	
	18	265	18				166	27			15	130	20			21	75	27	
13	2	374	3		21	3	99	15			23	127	15				255	4	
	10	196	4			11	262	9		29	19	139	20				297	9	
		255	26			18	37	7				239	2		36	2	132	12	
		276	10				47	4				335	7			3	254	24	
	18	170	17			19	261	4	6		27	180	7				255	5	
14	2	111	9		22	3	199	10				264	15			13	262	8	
	6	242	7		23	1	99	18			28	45	5			20	274	15	
		284	15				166	27			34	259	20				297	11	
		316	28				256	3		30	3	47	5			21	259	21	
		379	15			8	225	1											

צחיפה

אלבאב אלעשרון אלאצאפה אלנסביה 230

אלבאב אלחאדי ואלעשרון דכר אלאדגאם ומענאה ומן אין וגב . . . 236

אלבאב אלתאני ואלעשרון מא אכתיר פיה אלאטהאר עלי אלאדגאם ואלאתמאם
עלי אלנקצאן 246

אלבאב אלתאלת ואלעשרון אלגמע ואלתתניה 247

אלבאב אלראבע ואלעשרון מא אסתעמל פיה אלחדף 249

אלבאב אלכאמס ואלעשרון מא זיד פיה ללתאכיד ממא פי אלכלאם גני ענה 278

אלבאב אלסאדס ואלעשרון מא כרר אצטראר או שביהא באלאצטראר . 290

אלבאב אלסאבע ואלעשרון מא קיל בלפט מא ואלמראד בה גירה . . 294

אלבאב אלתאמן ואלעשרון באב אכר מנה 318

אלבאב אלתאסע ואלעשרון דכר גמלה מן אלפאט שאדה כארגה ען אלקיאס 320

אלבאב אלתלתון נדכר פיה מעני אלשדוד 335

אלבאב אלחאדי ואלתלתון מן אלמקלוב 337

אלבאב אלתאני ואלתלתון מן אלמקדם ואלמוכר 342

אלבאב אלתאלת ואלתלתון מא חמל מן אלכלאם עלי אלאקצי לא עלי אלאדני 346

אלבאב אלראבע ואלתלתון פי אלאסתפהאם 353

אלבאב אלכאמס ואלתלתון נדכר פיה אחכאם הא אלאסתפהאם . . 357

אלבאב אלסאדס ואלתלתון פי אלמערפה ואלנכרה 358

אלבאב אלסאבע ואלתלתון פי אלתדביר ואלתאניתּ 362

אלבאב אלתאמן ואלתלתון מא חמל אלמונתּ פיה מחמל אלמדכר . . 369

אלבאב אלתאסע ואלתלתון מא חמל פיה אלמדכר מחמל אלמונתּ . . 372

אלבאב אלארבעון מא בלפט ואחד ללדכד ואלאנתי 373

אלבאב אלחאדי ואלארבעון מא אנתוח תאניתּ אלקצה או אלחאל או אלכלמה
או אלגמאעה 374

אלבאב אלתאני ואלארבעון פי הא צמיר אלמונתּ אלגאיב 375

אלבאב אלתאלת ואלארבעון אלעדד 375

אלבאב אלראבע ואלארבעון פי תעריף אלעדד 384

אלבאב אלכאמס ואלארבעון באב אכר מנה 385

פהרסת אלאבואב.

צחיפה

אלמקדמה והו צדר אלכתאב 1

אלבאב אלאול פי מבאדי אלכלאם 16

אלבאב אלתאני פי דכר מכארג אלחרוף ווצף בעץ כואצהא 26

אלבאב אלתאלת דכר אקל אצול אלאסמא ואלאפעאל ואלחרוף ואכתר אצולהא . 30

אלבאב אלראבע מערפה אלחרוף אלאצליה ואלזואיד 33

אלבאב אלכאמס תלכיץ אכתר מעאני חרוף אלזיאדה ודכר מואצעהא . . 36

ש 36 ל 36 ו 49 מ 57 י 59 א 62
כ 63 ת 65 ב 66 נ 72 ה 77

אלבאב אלסאדס תביין אבתדאל בעץ אלחרוף בבעץ ואיצאחהא . . . 87

אלבאב אלסאבע מא יעתור מן אלחרכאת בעצהא בעצא 96

אלבאב אלתאמן באב אכר מן אלבדל 99

אלבאב אלתאסע דכר אכתר אבניה אלאסמא אלמזידה וגיר אלמזידה ואלמשתקה
וגיר אלמשתקה 100

אלבאב אלעאשר פי מערפה אלאבניה ותקטיעהא באלאפאעיל . . . 104

אלבאב אלחאדי עשר אבניה אכתר אלאסמא אלרבאעיה 132

אלבאב אלתאני עשר אבניה אכתר אלאסמא אלכמאסיה 135

אלבאב אלתאלת עשר באב עאם פי אלתצריף באיגאז 137

אלבאב אלראבע עשר דכר מא יערץ מן אלאפעאל ואלאסמא אלתי תדכלהא
אחרף אלחלק 170

אלבאב אלכאמס עשר פי דכר תעדי אלאפעאל ואלמצאדר 185

אלבאב אלסאדס עשר אלצמאיר 188

אלבאב אלסאבע עשר דכר אחכאם ואו אלעטף 202

אלבאב אלתאמן עשר אלאצאפה 205

אלבאב אלתאסע עשר אלאתצאל ואלאנפצאל ופי דכר מא ינצרף ומא לא ינצרף 226

פיתבתון אלהא פי עדד אלמונת עלי אלשרוד ען אלאטראד ואן
כאן דלך עלי אלאצל כמא קאלוא ושלשת נשי בניו[1] ואלואחדה
אשה כמא קלנא. וקאלוא ומעלות שבעה עלותיו[2] ואיצא על אבן
אחת שבעה עינים[3] ואת הכבשה ישלם ארבעתים[4]. פאקול הנא אן
קולה שבעה שופרות היובלים[5] שבעה מזבחת[6] שבעה שבעת[7]
ואת הכירת עשרה[8] ומא אשבהה הו עלי גיר הדא אלמדהב ודלך
אנה למא כאן ואחד מזבחות מזבח וואחד שבועות שבוע וואחד
שופרות שופר וואחד כיורות כיור באלתדכיר אתבתוא אלהא פי
עדד אלגמיע עלי אלמעני ותרכוא אללפט. וקד פעלוא איצא מתל
הדא פי עדד גמע אלואחד אלמונת אלדי יגמע עלי אלתדכיר כמא
קד תקדם מן קולנא פיה פאנהם יסקטון אלהא מן עדד דלך
אלגמע למא כאנת ואחדתה מונתא כמא פעלוא פי קולהם שבע
שנים[9] פאנהם למא כאנת ואחדה שנים שנה באלתאנית אתוא
בעדד שנים עלי אלמעני והו אלתאנית ותרכוא לפט שנים והו
באלתדכיר. והכדא פעלוא פי קולהם שבע שבלים[10] למא כאנת
אלואחדה וכראש שבלת ימלו[11] ואמא קולהם עשר כברי כסף[12]
פדליל עלי אנהם יונתון אלכבר *וכמא אנתוא איצא אלכבר פי גיר
הדא אלמעני פי קולהם וירא את כל כבר הירדן כי כלה משקה[13].
ואן דהב מתעסף אלי אן יתעסף פי הדא פיקול אנה אנמא אנת
עלי זנה ארץ כאנה אראד את כל ארץ כבר הירדן כמא קאל ועל
כל פני ארץ הכבר[14] קלנא לה אן ארץ קד ידכר ובטל אעתראצך[a].

כמל אלכתאב

בחמד אללה[b].

[a] R. om. [b] P.: [ה] תם אלגו אלאול מן כתאב אל [תנקיח והו כתאב] אללמע בחמד אללה ועו [אונים עצמה ירבה] ברוך נותן לעיף כח ולאין

[1] Gen. 7, 13. [2] Ez. 40, 26. [3] Zach. 3, 9. [4] II Sam. 12, 6. [5] Jos. 6, 4. [6] Nomb. 23, 1. [7] Deut. 16, 9. [8] I Rois 7, 43. [9] Gen. 5, 7. [10] ib. 41, 5. [11] Job 24, 24. [12] II Rois 5, 5. [13] Gen. 13, 10. [14] ib. 19, 28.

העשר איש[1] והוא בשנים העשר[2] לאן תרכיבה לים במחץ ואן שית ארכלתה עלי אלעדד אלאול תשביהא לה במא תרכיבה מחץ כמא קיל ובשנה האחת עשרה בירח בול[3] ואן שית ארכלתה עלי אלמעדוד ולם תרכלה עלי אלעדד כמא קיל ואת שתים עשרה האבנים[4]. פאדא בלגת אלי עשרים וגירה מן אלעקוד ארכלתה עלי אלמעדוד כמא קאלוא עשרים הקרשים[5] את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה[6] ואקחה שלשים הכסף[7]. ואן שית ארכלתה עלי אלעדד דון אלמעדוד כמא קיל שנת החמשים שנה[8]. פאדא בלגת אלי מאיה ארכלת אלתעריף עלי אלמעדוד מאת ארנים למאת הכבר[9]. פאן מיזת ארכלת אלתעריף עלי אלתמייז כמא קיל ויהי מאת כבר הכסף[10]. ואדא עטפת עדדא עלי עדד וארדת אלתעריף פאן שית עלפת אלעדד אלאול פקט ועטפת אלתאני בגיר תעריף כמא קיל עד יום האחד ועשרים[11] ואן שית עלפת גמיע אלאעדאד כמא קיל ואת פדויי השלשה והשבעים והמאתים[12] ואן שית עלפת אלבעץ דון אלבעץ כמא קיל ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים[13] את החמשים ומאתים איש[14] ורבמא לם יעלף גיר אלנוע אלממיז בה פקט מתל קולה אלף ומאה הכסף אשר לקח לך[15] וישב את אלף ומאה הכסף לאמו[16].

אלבאב אלכאמס ואלארבעון

באב אכר מנה.

קד קלנא פי אלבאב אלמתקדם להדא אלבאב אן אלעבראניין ידכלון אלהא פי אלעדד אלמדכר פי מא דון אלעשרה פיקולון שלשה אנשים וארבעה אנשים ותשעה אנשים ועשרה אנשים ואנהם יסקטונהא מן עדד אלמונת פיקולון שלש נשים עשר נשים שבע שנים שבע פרות ומא אשבה דלך לאן נשים גמע מונת וואחדתה ואן כאן מן גיר לפטה אשה ובדלך ואחדה שנים שנה וואחדה פרות פרה. וקלנא איצא פיה אנהם קד יכאלפון הדא

[1] Jos. 4, 4. [2] I Rois 19, 19. [3] ib. 6, 38. [4] Jos. 4, 20. [5] Ex. 36, 24. [6] Deut. 9, 25. [7] Zach. 11, 13. [8] Lév. 25, 11. [9] Ex. 38, 27. [10] ib. ib. [11] ib. 12, 18. [12] Nomb. 3, 46. [13] Ex. 38, 28. [14] Nomb. 16, 35. [15] Jug. 17, 2. [16] ib. 17, 3.

עשתי עשרה הו מעני אחת עשרה פחדפוא אללאם אסתכפאפא
וקאלוא עשתי עשרה וחקיקתה אן יכון עדדא ללמונת כאצה פלמא
חדפוא אללאם ובנוא אלכלמתין כלמה ואחדה געלוהא במנזלה כלמה
גיר מרכבה כאנהא[a] כלמה עלי חיאלהא כמא צנעוא פי קולה את
ירבעל ואת בדן[1] אלדי אצלה בן דן פחדפוא אלנון ובנוא אלכלמתין
כלמה ואחדה כאנהא כלמה עלי חיאלהא ואגרוא עשתי עלי
אלמדכר כמא אגרוה עלי אלמונת פקאלוא פי עדד אלמונת עשתי
עשרה יריעות באתבאת אלהא פי אלעגז עלי אלעאדה ואלאטראד
פי עדד אלמונת וקאלוא פי עדד אלמדכר בעשתי עשר חדש בחדף
אלהא עלי אלעאדה פי עדד אלמדכר ואנמא אמנוא אללבס פי
הדה אללפטה למא אתבתוא אלהא פי אכר אלעדד ללמונת
וחדפוהא מנה ללמדכר.

אלבאב אלראבע ואלארבעון

פי תעריף אלעדד.

ארא ערפת מא בין אלואחד אלי אלעשרה פאנך תצ̇יף[b] אלעדד
אלי אלמעדוד ותדכל אלתעריף עלי אלמעדוד כמא קיל שני העמר
לאחד[2] ועמדו שני האנשים[3] והמזלג שלש השנים[4] וארבע הידת[5]
וחברת את חמש היריעת לבד[6] שש השערים האלה[7] ושבע
השבלים[8] ושבע הפרות[9] ויהי לשבעת הימים[10] לתשעת המטות[11]
את עשרת השבטים[12] ואיצא את עשרה השבטים[13] עלי לפטה קבל
אלתעריף עשרת הדברים[14] ואיצא שבעה שקלים ועשרה הכסף[15]
אלא אן עשרה הכסף ועשרה השבטים מצאפאן פי אלמעני לא פי
אללפט כמא קד בינא קבל הדא. פאן ערפת מא בין אלעשרה אלי
אלעשרים מן אלעדדין אלדין יגעלאן אסמא ואחדא ארכלת
אלתעריף פי אלעדד אלהאני כמא קיל ויקרא יהושע אל שנים

[a] A. פאנהא; P. לאנהא; R. כאלו היא [b] A. מצ̇יף

[1] I Sam. 12, 11. [2] Ex. 16, 22. [3] Deut. 19 17. [4] I Sam. 2, 13. [5] Gen. 47, 24. [6] Ex. 26, 9. [7] Ruth 3, 17. [8] Gen. 41, 26. [9] ib. 41, 27. [10] ib. 7, 10. [11] Nomb. 34, 13. [12] I Rois 11, 35. [13] ib. 11, 31. [14] Deut. 4, 13. [15] Jér. 32, 9.

עשרת כסף לימים[1] שתי רבוא[2] ארבע רבוא[3] פאפרדוא· וקד יגוז
אן יצׄם שני רכב סוסים[4] אלי הדׄא איצׄא וכדׄלך ועשרה רכב[5] עלי
אלׄא יכון אסמא ללגׄמע לכן ללואחד ויסתבין לך דׄלך מן באבה פי
כתאב אלאצול[6]· ואלתא פי קולה הנפת[7] בדל מן הא וגׄמעה ובנפות
דור[8]· ומא בעד אלעשרה אלי אלעשרים ומא בעד אלעשרים אלי
אלתשעים קד יכון מפרדא עלי סביל אלתמייז ללנוע כמא קאלוא
בעשתי עשר חדש[9] אחד עשר יום מחרב[10] לשנים עשר שבט[11]
ויקרא יהושע אל שנים העשר איש[12] ושתים עשרה מצבה[13]
ובארבע עשרה שנה[14] חמש עשרה אמה מלמעלה[15] תשע עשרה
שנה[16] עשרים קרש[17] תשע וארבעים שנה[18] את שנת החמשים
שנה[19]· וקד יכון מגׄמועא עלי חקיקה̈ אלעדד ואן כאן תמייזא
פאנׄהם קד ימיׄזון באלגׄמיע כמא קיל הבשילו אשכלתיה ענבים[20]
פקולה ענבים תמייז קיל ועשרת אלפים כרים חטים ושעורים עשרת
אלפים[21] קולה כרים תמייז ללעדד וקולה חטים תמייז ללנוע ואצל
אלתמייז אן ימיׄז אלגׄמיע באלואחד כמא קד דׄכרנא וכמא קיל
ארבעה טורים אבן[22] פמיׄז אלגׄמיע אעני טורים באבן והו ואחד·
וקאלוא פי מא מיׄז ממא בעד אלי׳ אלי אלצׄ באלגׄמיע עשתי עשרה
יריעות[23] שנים עשר אנשים[24] עשרים קרשים[25]· וכדׄלך יפרד מא
בעד אלמאיה̈ ויגׄמע קאלוא מאה שנה[26] מאת אדנים[27] למאת
הככר[28] מאה אלף[29]· ומא בעד אלאלף איצׄא מפרד ומגׄמוע קאלוא
אלף גפן באלף כסף[30] עשרת אלפים איש[31] כי אלף שנים בעיניך[32]
מאה אלף כרים ומאה אלף אילים צמר[33]· ומדׄהבהם פי
אסתעמאלהם מאת אלף[34] מאת ככר הכסף[35] באלאצׄאפה̈ ומאה
אלף בגיר אצׄאפה̈ הו מדׄהבהם פי אסתעמאלהם עשרת כסף
באלאצׄאפה̈ ועשרה הכסף בגיר אצׄאפה̈· ואעלם אן אלאצל פי
קולה עשתי אעני עשתי עשרה שנה[36] הו אן יכון על שתי אי
אלעדד אלדׄי קבל שתי עשרה ודׄלך כנאיה̈ ען אחת אי אן מעני

[1] Jug. 17, 10. [2] Néh. 7, 72. [3] ib. 7, 66. [4] II Rois 7, 14. [5] ib. 13, 7. [6] Col. 678. [7] Jos. 17, 11. [8] ib. 11, 2. [9] Deut. 1, 2. [10] ib. ib. [11] Ex. 39, 14. [12] Jos. 4, 4. [13] Ex. 24, 4. [14] Gen. 14, 5. [15] ib. 7, 20. [16] ib. 11, 25. [17] Ex. 26, 18. [18] Lév. 25, 8. [19] ib. 25, 10. [20] Gen. 40, 10. [21] II Chr. 27, 8. [22] Ex. 28, 17. [23] ib. 36, 14. [24] Jos. 4, 2. [25] Ex. 36, 25. [26] Gen 17, 17. [27] Ex. 38, 27. [28] ib. ib. [29] II Rois 3, 4. [30] Is. 7, 23. [31] Jug. 1, 4. [32] Ps. 90, 4. [33] II Rois 3, 4. [34] Nomb. 2, 9. [35] Ex. 38, 27. [36] Jér. 1, 3.

משבימי בבקר[1] וגירהמא וכאן אסתבפאפהם הנא אוכד מן אגל טול
אלאסם· פאן קאל פהלא עטפוא עליה כמא עטפוא פי שנים
ועשרים קלת אראדוא אן יכון אלמנהאג פי גמיע מא דון אלעקד
אלאול ואלתאני ואחדא· פאדא צרת אלי אלעקד אלדי בעד
אלעשרים כאן חאלה פי מא יגמע מעה מן אלעדד כחאל אלעשרים
אלא אן אשתקאקה מן שלשה לאנה לתתלית ארני אלעקוד וכדלך
מא בעדה אלי תשעים· פאדא צרת אלי אלעקד אלדי בעדהא כאן
לה אסם כארג מן הדה אלאסמא אד מחלה מחל שלשים ממא
קבלה וארבעים ונחו דלך פקל מאה ולם ישתק לה אסם מן עשרה
לילא ישתבה בעשרים· וקולך מאה שנה הו מצאף פי אלמעני ואן
לם יכן מצאפא פי אללפט ורבמא אצאפוה פי אללפט כמא קיל
ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש
שנים[2] ואיצא ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלשים שנה ושבע
שנים[3]· פאדא צרת אלי אלעקד אלתאני בעד אלמאיה קלת מאתים
וכאן אלקיאס פי מאתים שתי מאות פאוגזוה· פאדא צרת אלי
אלעקד אלתאלת פמא פוקה קלת שלש מאות וארבע מאות אלי
תשע מאות· פאדא תגאוזת תשע מאות צרת אלי עקד כאלף[a]
לפטה מא קבלה פקלת אלף· ואעלם אן מא בעד אלאתנין אלי
אלעשרה מן אלמעדודאת לא יכון עלי אלאכתר אלא גמעא או
לפטא יכון מכצוצא ללגמע כמא קאלוא שני אנשים עברים נצים[4]
שלשה גבעים[5] וארבעה אנשים[6] חמשה אנשים[7] תשע שנים[8] עשר
שנים[9] ורחב עשרה אלפים[10] חמשה בקר וארבע צאן[11] ושתי צאן[12]
שני רכב סוסים[13] לאן רכב אסם ללואחד ולאכתר מן אלואחד מן
אלמראכב כמא יסתבין דלך פי באבה מן כתאב אלאצול[14]· וממא
יקע עליה רכב אסמא ללגמע איצא קולה ועשרה רכב[15] הו אסם
ללגמע מתל חמשה בקר ושתי צאן אלא אנהם קד קאלוא שני
העמר לאחד[16] שלשת הנפת[17] ורחב עשרה אלף[18] ועשרה הכסף[19]

[a] P. ילף

[1] Is. 5, 11. [2] Gen. 25, 7. [3] ib. 25, 17. [4] Ex. 2, 13. [5] ib. 25, 33. [6] II Rois 7, 3. [7] Gen. 47, 2. [8] II Rois 17, 1. [9] Gen. 16, 3. [10] Ez. 48, 13. [11] Ex. 21, 37. [12] Is. 7, 21. [13] II Rois 7, 14. [14] Col. 678. [15] II Rois 13, 7. [16] Ex. 16, 22. [17] Jos. 17, 11. [18] Ez. 45, 1. [19] Jér. 32, 9.

דלך דלילא עלי מגיה עלי גיר וגהה. פאן קאל קאיל פהלא אשתקוא
מן שנים אסמא מכאן עשרים פאלגואב אנהם לו אראדוא דלך
ללזמהם חדף עלאמה אלתתניה מנה וליצירוה אלי אלאפראד ולם
יקע קד מפרדא פאלאמתנאע מנה אדא באלצרורה. פאדא זדת עלי
אלעשרים ואחדא פמא פוקה או ואחדא אלי אלעקד אלתאלת ואלי
מא בערה מן אלעקוד קלת וביום עשרים וארבעה לחדש הזה
נאספו בני ישראל[1] בשביעי בעשרים ואחד לחדש[2] בעשרים וארבעה
לתשיעי[3] ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש[4] ויהי בעשרים
ושבע שנה בראשון באחד לחדש[5] בעשרים וחמש שנה לגלותנו[6] כל
מלכים שלשים ואחד[7] וכדלך אלי אכר אלעקוד. ורבמא פצלוא בעץ
אלאעדאד מן בעץ במא קיל ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה
ושבע שנים[8] ושלשים יום ושלשת ימים[9] וששים יום וששת ימים[10].
ורבמא עטפוא אלאכתר עלי אלאקל במא קיל בשבעה ועשרים יום
לחדש[11] תשע ועשרים שנה[12] שתים ושלשים שנה[13] שבע ושלשים
ומאת שנה[14] ואהרן בן שלש ושמנים שנה[15]. ורבמא פצלוא בין הדה
אלאעדאד איצא במא קיל ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים
וארבעים ומאת שנה[16]. פאן קיל פהלא בנוא[a] אחד ומא בעדה מן
אלאעדאד מע עשרים פיגעלוה[b] אסמא ואחדא במא פעל דלך פי
אחד עשר ונחוה קלנא אנמא אמתנעוא מן דלך מן אגל עלאמה
אלגמע אלתי פי אחד אלעדדין לילא יכון אלאסם מתנאקץ אלמעני
פאמא אחד עשר ונחוה פלמא לם תכן פיה עלאמה ללגמע לם
יסתקבחו דלך פיה וגעלוה במנזלה אביעזר וביתאל ובית לחם. פאן
אעתרץ עלינא בשנים עשר כאן אלגואב אנה למא לם ימכן חדף
עלאמה אלתתניה מנה פכאן יציר אלאסם אלי אלאפראד ודלך מא
לא ינטק בה אסתסהלוא דלך פיה וחדה אלא אנהם רבמא הדפוא
אחדי אלזיאדתין אלתאן המא עלאמה אלתתניה והי אלמים פקאלוא
שני עשר איש[17] שתי עשרה אבנים[18] ולים דלך עלי מדהב
אלאצאפה בל אסתכפאפא במא אסתכפוא דלך פי מי המרים[19]

[a] A. בני [b] A. פיגעלאן

[1] Néh. 9, 1. [2] Hag. 2, 1. [3] ib. 2, 10. [4] Zach. 1, 7. [5] Ez. 29, 17. [6] ib. 40, 1. [7] Jos. 12, 24. [8] Gen. 23, 1. [9] Lév. 12, 3. [10] ib. 12, 4. [11] Gen. 8, 14. [12] ib. 11, 24. [13] ib. 11, 20. [14] Ex. 6, 16. [15] ib. 7, 7. [16] Gen. 47, 28. [17] Jos 3, 12. [18] ib. 4, 8. [19] Nomb. 5, 24.

בניו[1] ומעלות שבעה עלותיו[2] שבעה עינים[3] ואת הכבשה ישלם
ארבעתים[4]. פאדא כרגת ען אלעקד אלאול צממת אליה אסמא ממא
כאן פי אצל אלעדד אלי אן תתסעה וגעלתהמא אסמא ואחדא.
ודלך קולך פי עדד אלמדכר אחד עשר יום[5] שנים עשר אנשים[6]
שלשה עשר ארבעה עשר אלי תשעה עשר תתבת אלהא אלתי
וצעת עלאמה ללמדכר פי אלצדר ותכלי אלעגז מנהא לילא תגתמע
עלאמתאן ללתאנית פי אסם ואחד ואן כאנת אלהא פי עדד
אלמדכר לגיר תאנית. ותקול פי עדד אלמונת ויהי באחת עשרה
שנה[7] שתים עשרה ויהי בשתי עשרה שנה[8] שלש עשרה אלי תשע
עשרה תכלי אלצדר מן אלהא עלי מא כאן פי אצל אלעדד
ותתבתהא פי אלעגז עלי חקיקה אלתאנית ואנמא קלת אחת עשרה
ושתים עשרה פגמעת בין תאניתין לאבתלאף אלעלאמתין אעני אן
אחדאהמא תא ואלאכרי הא לינה. ואעלם אן אלאצל כאן פי אחד
עשר ושנים עשר ושלשה עשר אלי תשעה עשר אן יכון אחד
ועשרה ושנים ועשרה ושלשה ועשרה ותשעה ועשרה פלמא כאן אצל
אלעדד אן יכון אסמא ואחדא ידל עלי גמיע נחו שלשה וארבעה
וחמשה רבבוא הדין אלאסמין וגעלוהמא אסמא ואחדא וחדפוא ואו
אלעטף ולהדא מא לם תתבת הא תאניה פי שלשה עשר וגירה
מתלה ליליא יגתמע עלאמתאן מתפקתאן פי אסם ואחד. ורבמא
אבדלוא הנא איצא מן אלהא תא כמא קאלוא כחמשת עשר אלף
כל הנותרים מכל מחנה בני קדם[9] ולים תקדם אלתא ללאצאפה אד
לא מעני ללאצאפה הנא בל הי מתל תא ושברת ולא מיין[10] וגירהא.
פאדא תנית אדני אלעקוד אעני עשרה אשתקקת לה מן אסמה מא
פיה ידל עלי אנך קד כרגת ענה אלי תצעיפה ואלדליל עליה מא
ילחקה מן אלזיאדה אעני אליא ואלמים ודלך קולך עשרים. ואמא
תגיירהם חרכה אלעין מנה פלאנה עלי גיר מנהאג סאיר אלעקוד
ודלך אנהם אשתקוא שלשים מן שלשה וארבעים מן ארבעה
וחמשים מן חמשה וכדלך מא בעדהא אלי תשעים פכאן אלואגב
אן ישתק מן שנים אסם מכאן עשרים פלם יפעלו בל תנוא אלעשרה
פלמא כאלפוא פי עשרים מנהאג סאיר אלעקוד גיروא חרכתה ליכון

[1] Gen. 7, 13. [2] Ez. 40, 26. [3] Zach. 3, 9. [4] II Sam. 12, 6. [5] Deut. 1, 2. [6] ib. 1, 23. [7] Ez. 30, 20. [8] ib. 32, 17. [9] Jug. 8, 10. [10] Is. 51, 21.

אם יום או יומים בלפט אלתתניה ואסתעמל איצא ימים שנים בלפט
אלגמע כמא אסתעמל פי אלמשנה לשני ימים ולילה אחד בלפט
אלגמע ופי אלכתאב איצא דלתים וכריח ואיצא ושתים דלתות
וכאמתים על פני הארץ[1] ואיצא עד העזרה התחתונה שתים אמות[2]
5 ואיליו שתים אמות[3]. ומן אגל הדא אלאנכאר אגתלבת אכתר הדא
אלכלאם נצרה לצאחב אלהלכות. *ופי אלתלמוד[4] פי קול אללה
ושה אחת מן הצאן מן המאתים[5] מן המאתים שה ולא מן הבכור
אחת ולא מן המעשר מן הצאן ולא מן הפלגם מן המאתים ממותר
שתי מאות שנשתיירו פקיל שתי מאות כמא קיל צאחב אלהלכות
10 שני אלפים לאן הדא אלמדהב מסתעמל וגארי מן אהל אללגה
קדמהם וחדתהם[a]. ולמא כאנת אלתתניה גמעא כמא קלת קבילא
אסתסהל אלעבראניון אסתעמאל לפט אלתתניה גמעא פי בעץ
אלמואצע פי אלגמע כמא קיל שבעה עינים[6] שש כנפים[7] הלא
בחזקנו לקחנו לנו קרנים[8] שלש השנים[9] ונעקש דרכים[10] בעצלתים
15 ימך המקרה[11] ונסב חומה ומגדלים דלתים וכריחים[12] ומים ושמים
וגיר הדה מן אלגמוע. ואעלם אן דכול אלהא פי עדד אלמדכר פי
מא דון אלי ואן כאנת חרף תאנית פהו עלי גיר דכולהא ללתאנית
פי מתל הלכה היא[13] האמרה בלבבה[14] לאנה לו כאנת עלי דלך
לכאן אלעדד מונתא ואקעא עלי מדכרין[b] והרא כלף לכן דכלת
20 הנא כדכול הא פי בלילה ההוא[15] ומא אשבהה ממא קד דכרנאה
פי מכשפה לא תחיה[16] אלדי יראד בה אלסאחר[c] דכרא כאן או
אנתי ואנמא דכלת פיה אלהא ללמבאלגה. ואן אוקעת אלעדד עלי
מונת אוקעתה בגיר הא פקלת שלש וארבע ועשר כמא תקול שמש
וארץ וכאן אלקיאס אן תתבת אלהא פי עדד אלמונת ותסקט מן
25 עדד אלמדכר לכנהם למא אדכלוהא פי עדד אלמדכר ללמבאלגה
ואלתאכיר ראוא אסקאטהא מן עדד אלמונת לילא ישתבה
אללפטתאן ואן כאנוא רבמא אתבתוהא פי אלנאדר פי עדד אלמונת
עלי אלאצל ודלך פי קולהם לשלשת אחיתיהם[17] ושלשת נשי

[a] P. R. om. [b] A. אלמדכרין [c] A. אלואחד

[1] Nomb. 11, 31. [2] Ez. 43, 14. [3] ib. 40, 9. [4] Pesâhim 47 b. [5] Ez. 45, 15. [6] Zach. 3, 9. [7] Is. 6, 2. [8] Amos 6, 13. [9] I Sam. 2, 13. [10] Prov. 28, 18. [11] Eccl. 10, 18. [12] II Chr. 14, 6. [13] Jér. 3, 6. [14] Is. 47, 8. [15] Gen. 32, 22. [16] Ex. 22, 17. [17] Job 1, 4.

עברים[1] שני חדשים[2] שני כרבים[4] אלתי אלאצאפה פיהא טאהרה
וקלנא פי מים שנים עדים ומים שתים מערכות ומים שנים חדשים
ומים שנים כרובים ומא אשבההא מא קלנאה פי מים סגים כסף[4]
ומים באילים השערים[5] וגירהמא אנהא מקחמה פמן אסתעמאלהם
ואסתגאזתהם אן יקחמוהא ענד אלאצאפה כמא תרי ואן יחדפוהא
פי גיר אלאצאפה אסתכפאפא כמא חדפוהא מן הרודד עמי תחתי[6]
וגירה עלי מא קד תקדם פי גיר הדא אלמכאן. ואעלם אנה ואן
כאן לפט אלתתניה ואלגמע פי אכתר כלאמהם ואחד לאן כל
תתניה גמע כמא קד קלנא פאנהם קד יסתעמלון פי בעץ כלאמהם
פי אלתתניה גיר לפט אלגמע ידלון בה עלי אן אלמעדוד אתנאן
מן גיר אן ידכרוא אלעדד פרבמא אגתמע להם פי דלך אללפט
אלדליל עלי אלעדד ועלי אלנוע כמא קד אגתמע להם דלך פי
אלואחד ודלך פי מתל קולה הואל קח כברים[7] חמור חמרתים[8]
רחם רחמתים[9] מאתים לחם[10] שנתים ימים[11] וטמאה שבעים[12]
לירכתים ימה[13] ממתנים ועד ירכים[14] בין הערבים[15] אלפים באמה[16]
איש הבנים[17] והידים ידי עשו[18] אך אם יום או יומים[19] אמתים
וחצי[20] ויך את הסלע במטהו פעמים[21] הזרע והלחיים[22] חומה
גבהה דלתים ובריח[23] ואלדליל עלי אן דלתים הנא תתניה לא גמע
אפראדה חומה ובריח ודלך וצף מא לכל מדינה כמא קיל כי נסגר
לבוא בעיר דלתים ובריח[24] אלא אנהם רבמא תרכוא אסתעמאל
הדה אלתתניה פי בעץ אלמואצע ואנצרפוא אלי אלגמע ודכר אסם
אלעדד פקאלוא ושתים דלתות לדלתות[25] ואיצא וישב דוד בצקלג
ימים שנים[26] ופי אלמשנה[27] לשני ימים ולילה אחד וקיל וישימו לה
ידים[28] אי צפון ואיצא והידים ידי עשו[29] אי ואלידאן וקיל שתי ידות
לקרש[30] אי ציראן פגמע ולו קיל ידים לקרש לכאן חסנא. ופי כלאם
צאחב אלהלכות[31] שני אלפים אמה וקד אנכר עליה דלך קום מן
אצחאב אלדקדוק קאלוא לו כאן הדא גאיזא למא קיל פי אלכתאב
אלפים באמא[32] דון שני אלפים פקד ארינאך אלכתאב אסתעמל אך

[1] Ex. 2, 13. [2] Jug. 11, 38. [3] Ex. 37, 7. [4] Ez. 22, 18. [5] ib. 40, 38. [6] Ps. 144, 2. [7] II Rois 5, 23. [8] Jug. 15, 16. [9] ib. 5, 30. [10] I Sam. 25, 18. [11] Gen. 41, 1. [12] Lév. 12, 5. [13] Ex. 26, 27. [14] ib. 28, 42. [15] ib. 12, 6. [16] Nomb. 35, 5. [17] I Sam. 17, 4. [18] Gen. 27, 22. [19] Ex. 21, 21. [20] ib. 25, 17. [21] Nomb. 20, 11. [22] Deut. 18, 3. [32] ib. 3, 5. [24] I Sam. 23, 7. [25] Ez. 41, 24. [26] II Sam. 1, 1. [27] Zebâhîm V, 7. [28] II Rois 11, 16. [29] Gen. 27, 22. [30] Ex. 26, 17. [31] Hilchôth Erûbîn. [32] Nomb. 35, 5.

שתים מערכות[1]. ורבמא אכ̈רוה פקאלוא[a] אילם חמשה עתדים
חמשה כבשים בני שנה חמשה[2] ולים ד̇כר אלעדד הנא בצפה̈ כמא
כאן פי קולהם איש אחד כבש אחד צפה̈ לאנ̈ה גיר מסתגני ענה
אד̇ לא דליל עלי הד̇ה אלכמיה̈ אלא בד̇כרה בל הו כ̇בר אלאבתדא
ולים יתם̈ אלכלאם אלא בה. ולים קולי הד̇א במאנע מן אן יכון[b]
מת̇ל הד̇א אללפט̇ צפה̈ ומוצופא פי גיר הד̇א אלמוצ̇ע אעני פי מת̇ל
קולה וישב דוד בצקלג ימים שנים[3] פאן̈ שנים צפה̈ לימים ואלפרק
בינה ובין אילים חמשה אן̈ הד̇א אללפט̇ כאן ימכן אן יעב̈ר ענה
בלפט̇ יומים פלהד̇א צאר שנים כאלמסתגני ענה וכאן ביאנא
לעלאמה̈ אלתת̇ניה̈. אנ̈מא קולי פי הד̇א אלמוצ̇ע כ̇אצ̇ה̈ ופי מת̇לה
ואמא קולהם שלשה אנשים או ארבעה חרשים או מא אשבה ד̇לך
מן אדני אלעדד פמצ̇אף אלי אלמעדודאת פי אלמעני לא פי אללפט̇
[כמא קיל ויהי כאיפה שערים[4] ולים תט̇הר אלאצ̇אפה̈ פי אללפט̇][c]
ואן כאן מצ̇אפא פי אלמעני. וקד יצ̇יפון הד̇א אלעדד פי אללפט̇
ענד אצ̇אפתה אלי אלאסמא אלט̇אהרה̈ קאלוא ארבעת ימים בשנה[5]
ואנכי אתן לך עשרת כסף לימים[6]. וממא ידל̈ עלי אן קולהם
שלשה אנשים ארבעה אנשים ומא אשבהה מצ̇אף קולה את עשרה
השבטים[7] כמא קאלוא את עשרת השבטים[8] פהמא ג̇מיעא מצ̇אפאן
אלא אן אצ̇אפה̈ אלואחד גיר מחצ̇ה̈ לאנ̈הא ליסת פי אללפט̇.
וקאלוא איצ̇א שבעה שקלים[9] ועשרה הכסף[10] והד̇א מצ̇אף פי
אלמעני לא מחאלה̈ פכד̇לך שלשה אנשים ומא אשבהה מצ̇אף איצ̇א
פי אלמעני. ואמא אד̇א אצ̇אפוא הד̇ה אלאעדאד אלי אלצ̇מאיר
פלא בד̈ מן ט̇הור אלאצ̇אפה̈ פי אללפט̇ בקלב אלהא תא̈ באצ̇טראר
מת̇ל קולהם ויצאו שלשתם[11] ופני אריה אל הימין לארבעתם[12] ויפלו
שבעתם יחד[13]. פאן אחתג̈ עלינא מחתג̈ פי מנע אלאצ̇אפה̈ מן הד̇א
אלעדד בקול אלכתאב שתים מערכות[14] שנים עדים[15] שנים
חדשים[16] ולשנים האנשים המרגלים את הארץ[17] שנים כרבים
זהב[18] דפענאה בקולהם איצ̇א על פי שני עדים[19] שני אנשים

[a] P. כקולהם [b] A. ajoute פי [c] Suppléé d'après R

[1] Lév. 24, 6. [2] Nomb. 7, 23. [3] II Sam. 1, 1. [4] Ruth 2, 17. [5] Jug. 11, 40. [6] ib. 17, 10. [7] I Rois!, 31. [8] ib. 11, 35. [9] Jér. 32, 9. [10] ib. ib. [11] Nomb. 12, 4. [12] Ez. 1, 10. [13] II Sam. 21, 9. [14] Lév. 24, 6. [15] Deut. 17, 6. [16] Jug. 11, 39. [17] Jos. 6, 22. [18] Ex. 25, 18. [19] Deut. 19, 15.

ומלכים ומלכין למחות מלכין[1]. ואן תנית או גמעת אסמא מונתא
כאנת פיה עלאמה אלתאנית או לם תכן פאנך תלחקה איצא
זיאדתין אחדאהמא חרף לין והו אלואו ואלאכרי אלתא תקול ארץ
וארצות וחרב וחרבות ולשון ולשונות ושנה ושנות ימין עליון[2]
ורבמא גמעוה גמע אלתרכיר כמא קיל פי גמע שנה אם עוד רבות
בשנים[3] ופי גמע מכה מן המכים אשר יכהו ארמים[4]. ואנמא צארת
עלאמה אלתתניה ואלגמע ואחדה לאן כל תתניה גמע ודלך אנך
אדא תנית פאנמא תגמע ואחרא אלי אכר כמא אנך אדא גמעת
פאנמא תגמע עדדא אלי עדד. ואעלם אנך אדא דכרת אלואחד
פקלת איש או גבר או קבר או חרב או גיר דלך מן אלאחאד פקד
אגתמע לך פי דלך אלפרד מערפה אלעדד ומערפה אלנוע ואדא
קלת שנים אנשים מרגלים[5] או שלשה שריגם[6] או ארבעה חרשים[7]
או מא אשבה דלך לם יגתמע לך פי שנים ולא פי שלשה ולא פי
ארבעה ולא פי גירה מן אלעדד אלנוע מע אלעדד ולדלך דכרת
אלעדד תם מיזת אלנוע אלדי תריד לתכבר אן הדה אלעדה
מנקטעה מן אלנוע אלדי דכרת פקלת שלשה אנשים[8] וארבעה
חרשים וכאן אלקיאס אן תקול אחד אנשים כמא תקול שלשה
אישים שלשה אנשים ולכן למא אמכן אן ידכר איש פיגתמע פיה
אלאמראן אעני מערפה אלעדד ואלנוע קיל ויהי איש מהר אפרים[9]
איש היה בארץ עוץ[10]. *ואמא קולה ויהי איש אחד מן רמתים[11]
פלים עלי סביל תעריף כמיה אלעדד בל אנמא הו נעת מסתגני
ענה ואלדליל עלי דלך קולה ויהי איש מהר אפרים איש היה בארץ
עוץ[a] דון אן ידכר מעה אחד. וכדלך קולה אחד נפש מחמש
המאות[12] הו נעת מקדם ולים קולה נפש בנעת לקולה אחד לאן
אלגואהר לא תכון צפאת לאן אלצפאת חלי ואלחלי אעראץ ואדא
תקדם אלנעת כאן אלמנעות בדלא מנה וכאנה עטף אלביאן. פאדא
גמעוא פלא בד מן דכר אלעדד אד לא דלאלה[b] עליה ורבמא
קדמוא אלעדד פקאלוא שלשה אנשים ששה אנשים עשרה אנשים

[a] R. om. [b] P. דליל

[1] Prov. 31, 3. [2] Ps. 77, 11. [3] Lév. 25, 51. [4] II Rois 8, 29. [5] Jos. 2, 1. [6] Gen. 40, 10. [7] Zach. 2, 3. [8] Gen. 18, 2. [9] Jug. 17, 1. [10] Job 1, 1. [11] I Sam. 1, 1. [12] Nomb. 31, 28.

מתלהא פי ריקם וחנם. הנקלה בעיניכם התחתן במלך[1] אי הדה אלחאל. וממא אנתוה תאנית אלכלמה קולה ודבר ולא יקימנה[2] על כז היתה למשל הגם שאול בנביאים[3] אי הדה אלכלמה.

אלבאב אלתאני ואלארבעון

5 [פי הא צמיר אלמונת אלגאיב][a]

אעלם אן אלהא אלתי פי צמיר אלמונת אלגאיב אלמפעול בה או אלמצאף אליה הי טאהרה אבדא אעני מפיק אלא פי מואצע אלינת עלי אלשדוד מתל קולה עונה בה[4] בחטאה בשגגה[5] משכמה תפול[6] ועברתו שמרה נצח[7] חלאתה בה[8] ורחמה הרת עולם[9] כל אנחתה
10 השבתי[10] ותחמרה בחמר[11] צרה אורה[12] מיום עזבה את הארץ[13]. וקד אטרד פי כלאמהם לין אלהא אלתי הי צמיר אלמונת אלגאיב אלמפעול בה פי גיר הדא אלצרב אעני ענד אתצאלהא בפעל אלמונת אלמאצי ודלך אן פעלה אלדי הו מאצי אלמונת אדא אתצל בצמיר אלמפעול אלמונת אנקלבת פיה אלהא תא̄ וכאנת
15 אלהא אלתי הי צמיר אלמונת אלגאיב ליגה עלי גיר אלעאדה פקאלוא צרה וחבלים אחזתה כיולדה[14] בלין אלהא. לו חיה רעה אעביר בארץ ושכלתה[14] וכעסתה צרתה[16] וידו חלקתה להם בקו[1] ככל אשר צותה חמותה[18].

אלבאב אלתאלת ואלארבעון

20 אלעדד.

אעלם אנך אדא תנית או גמעת אסמא מדכרא פאנך תלחקה זיאדתין[b] אחדאהמא חרף לין והי אליא ואלתאניה מים או נון תקול גבר וגברים וגברין אן שית באבדאל אלמים בנון וקבר וקברים ומלך

[a] Suppléé d'après R. [b] A. זאידתאן

[1] I Sam. 18, 23. [2] Nomb. 23, 19. [3] I Sam. 10, 12. [4] Nomb. 15, 31. [5] ib. 15, 28. [6] Job 31, 22. [7] Amos 1, 11. [8] Ez. 24, 6. [9] Jér. 20, 17. [10] Is. 21, 2. [11] Ex. 2, 3. [12] I Sam. 20, 20. [13] II Rois 8, 6. [14] Jér. 49, 24. [15] Ez. 14, 15. [16] I Sam. 1, 6. [17] Is. 34, 17. [18] Ruth 3, 6.

ללדכר וצלפחד בן חפר בן גלעד[1] מיכיהו בן ימלה[2] *ואיצא
ולמיכיהו ללמד בערי יהודה[3] בקמצות אליא[a] וקיל ען אלמונה
מיכיהו בת אוריאל[4] ותהינה לצלפחד בנות[5]. וקיל פי אלמרכר
אביש בן מעכה[6] ועון אלמונה מעכה אשת מכיר[7] אבשלום בן
מעכה[8]. ואיצא קולהם ללדכר בני יצהר שלמית הראש[9] וללאנתי
שלמית בת דברי[10]. וללדכר חנון בן נחש[11] ושבי בן נחש[12] וללאנתי
אביגל בת נחש אחות צרויה[13]. ומתל הדא תסמיתהם אלמונה
אחינעם[14] ואביגל בת נחש[15] ואביטל[16] והדא פי כלאמהם כתיר.

אלבאב אלחאדי ואלארבעון

מא אנתוה תאנית אלקצה או אלחאל או אלכלמה או אלגמאעה.

פממא אנתוה תאנית אלגמאעה קולהם ותהי ישראל[17] ותערך
ישראל ופלשתים[18] ותהי ארם[19]. וממא אנתוה תאנית אלקצה או
אלחאל קולהם זאת אשר ללוים[20] התחת זאת לא יומת שמעי[21] ולא
שת לבו גם לזאת[22] כי עשית זאת[23] בזאת ארע[24] בזאת אברות
לכם[25] בזאת יבא אהרן[26] יכרת יי לאיש אשר יעשנה[27] ויחשבה לו
צדקה[28] כי לא היתה מהמלך להמית את אבנר בן נר[29] ובה ארע
כי עשית חסד עם ארני[30] הלוא ידעתה כי מרה תהיה באחרונה[31]
הלא היא כתובה על ספר הישר[32] ושמתיה חרפה על כל ישראל[33]
כי תועבה היא למצרים[34] וישם אתה יוסף לחק[35] עלי היו כלנה[36]
למה זה אתם עברים את פי יי והיא לא תצלח[37] ותהי חק
בישראל[38] יעני הדה אלקצה אי מסיר בנות ישראל מימים ימימה
לתנות לבת יפתח. ותהי הכנם באדם ובבהמה[39] אי פצארת הדה
אלחאל יעני חאל אלתקמל לאן אלמים הנא ראלה עלי אלחאל

[a] R. om.

[1] Nomb. 27, 1. [2] I Rois 22, 9. [3] II Chr. 17, 7. [4] ib. 13, 2. [5] I Chr. 7, 15.
[6] I Rois 2, 39. [7] I Chr. 7, 16. [8] II Sam. 3, 3. [9] I Chr. 23, 18. [10] Lév. 24, 11.
[11] II Sam. 10, 2. [12] ib. 17, 27. [13] ib. 17, 25. [14] I Sam. 14, 50. [15] II Sam. 17, 25.
[16] ib. 3, 4. [17] ib. 24, 9. [18] I Sam. 17, 21. [19] II Sam. 8, 6. [20] Nomb. 8, 24.
[21] II Sam. 19, 22. [22] Ex. 7, 23. [23] Gen. 3, 14. [24] ib. 42, 33. [25] I Sam. 11, 2.
[26] Lév. 16, 3. [27] Mal. 2, 12. [28] Gen. 15, 6. [29] II Sam. 3, 37. [30] Gen. 24, 14.
[31] II Sam. 2, 26. [32] Jos. 10, 13. [33] I Sam. 11, 2. [34] Gen. 43, 32. [35] ib. 47, 26.
[36] ib. 42, 36. [37] Nomb. 14, 41. [38] Jug. 11, 39. [39] Ex. 8, 14.

עשיתן תועבה[1] עלי מא תקדם דכרה. ואיצא עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן[2]. וגאיז אן תכון הדה אלנונאת בדלא מן אלמימאת וגאיז אן יעני בקולה אחריהן מא תקדם מן קולה להא וכה תדבקין עם נערתי[3] ואן יעני בה אלקוצרים אקוי פי אלמעני. ורבמא כאן חבי כמעט רגע[4] מן הדא אלבאב אלא אן אבא זכריא[5] געלה אסמא ודלך איצא פיה חסן אלא אנה ואן כאן אסמא פהו פי מוצע אלאמר או אלמצדר. וממא גרי הדא אלמגרי קולה פי בעץ אלמואצע אתי פי מכאטבה אלמרכר מתל את כרוב ממשך[6] ואת תדבר אלינו[7]. ומן הדא אלנחו קולה והנותרת מן המנחה[8] אלוגה פיה והנותר לכן למא כאנת בקיה אלמנחה מנחה אגרית מגראהא [פי אללפט] לאנהא בעצהא. והדא ממא תסתעמל אלערב מתלה פי כתיר מן אלמואצע. ומן הדא קולה קטני עבה[9] וקטון מרכר ואמא וצפה במונת לאן קולה קטני כנאיה ען אצבעה אלצגרי ואלאצבע מונת כמא קיל באצבעו הימנית[10] אצבע אלהים היא[11] ואן כאן אלמראד באצבע אלהים אפה ובליה.

אלבאב אלארבעון

מא בלפט ואחד ללדכר ואלאנתי.

מן דלך קולה גמל ללדכר ואלאנתי כמא קיל גמלים מיניקות[12] וקולה חויר ללדכר ואלאנתי וכדלך שפן וכדלך ארנבת וכדלך דג וכדלך ארבה וכדלך תר וצפור אלא אן הדין מונתאן עלי כל חאל אלדכר אריר בכל ואחד מנהמא או אלאנתי כמא קיל כל צפור טהרה תאכלו[13] ושתי תרים[14]. ומן הדא אלבאב אשארתהם ללדכר ואלאנתי בלפט ואחד הנער הלז[15] הפלשתי הלז[16] השונמית הלז[17] וקר יפרקון בין אלאשארתין פי בעץ אלמואצע כמא קאל מי האיש הלזה[18] בעל החלמות הלזה[19] הארץ הלזו[20]. וממא יגאנס הדא אלבאב תסמיתהם אלדכר ואלאנתי בלפט ואחד בקולהם

[1] Ez. 33, 26. [2] Ruth 2, 9. [3] ib. 2, 8. [4] Is. 26, 20. [5] N. 76. [6] Ez. 28, 14. [7] Deut. 5, 24. [8] Lév. 2, 3. [9] I Rois 12, 10. [10] Lév. 14, 27. [11] Ex. 8, 15. [12] Gen. 32, 16. [13] Deut. 14, 11. [14] Lév. 14, 22. [15] Zach. 2, 8. [16] I Sam. 17, 26. [17] II Rois 4, 25. [18] Gen. 24, 65. [19] ib. 37, 19. [20] Ez. 36, 35.

מחשבון[1] ופי ירמיהו כי אש יצא מחשבון[2] וקיל איצא תאכלהו אש לא נפח[3] וקיל פי תאניתֹ אלארץ והו אלאגלב עליהא והארץ היתה תהו ובהו[4] ופי תדכירהא ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו[5] בעברת יי צבאות נעתם ארץ[6] ואיצא שרץ ארצם צפרדעים[7] לאנה מן אלמקלוב עלי מא דכרנאה פי באבה ואיצא מארץ אחד יצאו שניהם[8] ויתגעש ותרעש הארץ[9] *ואיצא בארץ ציה ועיף[10] פוצף אלארץ באלתדכיר בקולה ועיף וקד קיל בארץ עיפה[a 11] ואיצא ומעלות שבעה עלותיו[12]. *ואיצא על אבן אחת שבעה עינים[b 13].

אלבאב אלתאסע ואלתלתון

מא חמל פיה אלמדכר מחמל אלמונת.

קד יחמל אלעבראניון אלמדכר מחמל אלמונת פי בעץ אללגאת קיל מיום הבראך[14] עלי לפט אלמונת [ואיצא] ועדותיו וחקיו אשר צוך[15] כשמעתו ענך[16] מה ענך יי[17] ודלך אן כאף אלכנאיה פי מכאטבה אלמדכר מחדכה באלקמץ והי פי מכאטבה אלמונת מוקופה בשבא פחמל אלמדכר הנא מחמל אלמונת. ומתלה [ענדי] פזר עצמות חנך[18] אלא אנה לפטה מכתצרה וחקיקתהא החונה עליך. ומתלה אותך בסכון אלכאף פי מכאטבה אלמדכר והו פי כלאמהם אכתר ואשהר מן אן יחתאג אלי שאהד. ומן הדא אלבאב איצא קולה והנה באו עד תוך הבית לקחי חטים[19] אלוגה פיה המה פאבדל מן מים נון. ומתלה דרך הנה פניהם[20] אראר המה ופיה אצמאר ואלתקדיר דרך המה שמים פניהם. ומתלה איצא לא נסור אל עיר נכרי אשר לא מבני ישראל הנה[21] מכאן המה אי אהל קריה והדא צד קולה פי אלמונת אנה המה מולכות את האיפה[22] וקד לכצנא גיר הדא אלמעני פי אשר לא מבני ישראל הנה פימא קבל הדא. ואיצא הלהן תשברנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה[23]

[a] R. om. [b] R. om.

[1] Nomb. 21, 28. [2] Jér. 48, 45. [3] Job 20, 26. [4] Gen. 1, 2. [5] ib. 13, 6. [6] Is. 9, 18. [7] Ps. 105, 30. [8] Ez. 21, 24. [9] II Sam. 22, 8. [10] Ps. 63, 2. [11] Is. 32, 2. [12] Ez. 40, 26. [13] Zach. 3, 9. [14] Ez. 28, 15. [15] Deut. 6, 17. [16] Is. 30, 19. [17] Jér. 23, 37. [18] Ps. 53, 6. [19] II Sam. 4, 6. [20] Jér. 50, 5. [21] Jug. 19, 12. [22] Zach. 5, 10. [23] Ruth 1, 13.

ישלחנו[1] אלתקדיר פיהמא לחפשית וגאיז אן תכון אליא זאידה עלי
לחופש פלמא זאדוא אליא אנצגט אלחלם וצאר קמץ לזיאדה אליא. 21
וקד חדפוא עלאמה אלתאנית איצא פי קולה כשגגה שיצא מלפני
השליט[2] אראד שיוצאה פכפף אלהא ונקלת חרכה אלאלף אלי
אלצאד כמא צנעוא פי משרת את המלך[3] אלדי אצלה משרתה והו
אלקול פי ועשת את התבואה[4] והרצת את שבתתיה[5] אלא אן פי
הדה אלאלפאט דלאלה עלי אלתאנית בתגיירהם בנא־הא. וקד
אגרוא גמע אלמונה מגרי גמע אלמדכר פי מתל קולהם המה
מולכות את האיפה[6] ויבאו הרעים ויגרשום[7] וישק את צאנם[8] ויעש
להם בתים[9] ויצל אלהים את מקנה אביכם[10] בכזבכם לעמי[11]
ואנשים צדיקים המה ישפטו אותהם[12]. *ואלאחסן ענדי פי ויעש
להם בתים אן יכון עלי וגהה אעני אן יכון אכבארא ען אלעם אעני
קולה וירב העם ויעצמו[13] ותלכיץ דלך אן יפסר הכדא וכאן למא
כשיתא אלקאבלתאן אללה וצנע להם ביותאת וצי פרעון קומה אן
יטרחוא אלולדאן פי אלניל ישיר בקולה ויעש להם בתים אלי קולה
מן קבל וירב העם ויעצמו מאד פהדא מתל הדא וקולה ויצו פרעה
הו מנתטם במא קבלה והו כבר כאן אעני כבר ויהי ופיה יתם
אלכלאם ולים אבתדא כלאם פהדא אלדי יגב אן תעתקד פי הדא[a].
וקד יגמעון אלואחד אלמונה אלדי פיה עלאמה אלתאנית עלי
אלתדכיר מתל שנה ושנים ומכה מן המכים אשר יכהו ארמים[14]
שער הפנה[15] שער הפנים[16]. ושבע השבלים הבריאות[17] גמע
וכראש שבלת ימלו[18] מאלמים אלמים[19] פי גמע אלמה עלי מא
קד דכרנאה פי גיר הדא אלמוצע. ויגאנס הדא אלבאב מא יגוזה
אלעבראניון מן אלתדכיר פימא לא יעקל מן אלמונה וכאצה ממא
לם יכן תאניתה חקיקיא אעני מא לם יכן לה פרג. מן דלך קיל
השמש יצא על הארץ[20] וקיל שמש זרחה[21] [וקיל] ורוח גדולה וחזק
מפרק הרים ומשבר סלעים[22]. וקיל פי אלתורה כי אש יצאה

[a] R. om.

[1] Ex. 21, 26. [2] Eccl. 10, 5. [3] I Rois 1, 15. [4] Lév. 25, 21. [5] ib. 26, 31. [6] Zach. 5, 10. [7] Ex. 2, 17. [8] ib. ib. [9] ib. 1, 21. [10] Gen. 31, 9. [11] Ez. 13, 19. [12] ib. 23, 45. [13] Ex. 1, 20. [14] II Rois 8 29. [15] ib. 14, 13. [16] Zach. 14, 10. [17] Gen. 41, 7. [18] Job 24, 24. [19] Gen. 37, 7. [20] ib. 19, 23. [21] Nah. 3, 17. [22] I Rois 19, 11.

שבר ואת תרחנה[1] אשר השבעתו פי תלאתה מואצע[2] וקאלוא איצא
משבועתך הזה[3] בלפט אלתדכיר ככל התורה אשר צוך משה עבדי
אל תסור ממנו[4] והי ו פי אלמקרא קיל פיהא ממנו מכאן ממנה קד
חצרוהא פי אלמסורת[a]. *ומתל הדא ענדי ואן כאן לם ידכרה צאחב
אלמסורת קולה ורק היא יחידה אין לו ממנו בן או בת[5] יריד ממנה
ואלמעני אין לו חוץ ממנה בן או בת אי ולם יכן לה אבן גירהא
פקיל ממנו למגאורתה לו ועלי מא קד בינת מתל דלך וחדף חוץ
עלי עאדתהם פי חדפהם כתירא מן אלאלפאט אדא ותקוא בפהם
אלנאטר כמא קד בינת כתירא מן מתל דלך פי באב אלחדף וקד
חדפת הדה אללפטה איצא מן קולה והאלמנה אשר תהיה אלמנה
מכהן יקחו[6] אלמעני חוץ מכהן יקחו אי מן כאן מן אלכהנים גיר
כהן גדול פליתזוגהא אי כהן הדיוט וכדא ורד אלנקל ען אלאנביא
עליהם אלסלאם[7] וכדלך קאל אלתרגום איצא שאר כהניא יסבון
ופסרת חוץ עלי מא הו משהור פי אסתעמאל אלאואיל רצי אללה
ענהם ומתלה כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני[8] אי גירי ואן כאן קד
יחתמל חוץ איצא מעני אכר[b]. הנה דברת ותעשי הרעות ותוכל[9]
ואלוגה ותוכלי. ותקריבי ימיך ותבוא עד שנותיך[10] מכאן ותבאי.
והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמהו לא נהיתה וגו'[11]
והבאתו אלי[12] עלי מא דכרת פוק הדא. והבאת את המנחה אשר
יעשה[13] בתדכיר אלפעל והו ללמנחה. וממא יגרי הדא אלמגרי
קולה החצר הפנימי[14] מכאן הפנימית אלא אן קיל אן אלחצר הנא
מדכר מתלה פי קולה בחצר העליון[15]. ואיצא אל בית הנשים שני[16]
אראר שנית ומתלה מדת שני[17]. ואיצא ושם השני צלפחד[18] אראר
השנית לאנה אסם אמראה לקולה ומכיר לקח אשה לחפים ולשפים
ושם אחתו מעכה ושם השני צלפחד ותהינה לצלפחד בנות וקולה
אשה הו מכאן[c] נשים וקולה לחפים ולשפים הו מכאן מן חפים
ומן שפים והמא קבילאן וקולה אחתו הו מכאן אשתו. וממא חדף
מנה איצא עלאמה אלתאניה ענדי קולה יצא לחפשי[19] לחפשי

[a] P. חצרהא אלמסרת [b] R. om. [c] A. מקאם

[1] I Chr. 2, 48. [2] Jos. 2, 17 et 20; Cant. 5, 9. [3] Jos. 2, 17. [4] ib. 1, 7. [5] Jug. 11, 34. [6] Ez. 44, 22. [7] Kiddûschîn 78 b. [8] Eccl. 2, 25. [9] Jér. 3, 5. [10] Ez. 22, 4. [11] Ex. 11, 6. [12] II Sam. 14, 10. [13] Lév. 2, 8. [14] Ez. 43, 5. [15] Jér. 36, 10. [16] Esth. 2, 14. [17] Néh. 3, 30. [18] I Chr. 7, 15. [19] Ex. 21, 2.

הו ג̇ל̈ כלאמהם ורבמא אלחקוא הד̇ה אלתא יא פיסתוי לפט̇ה בלפט̇ אלמתכ̈לם כמא קיל דמיתי בת ציון[1] אנ̈מא הו מכ̇אטבה̈ ללמונ̈ת̇ ולו ג̇א עלי אלאטראד לכאן דמית בסכון אלתא לכנ̈הם אלחקוא יא לתאכיד אלתאנית̇ ותביינה פאשבה קול אלמתכ̈לם ען נפסה דמיתי לקאת מדבר הייתי ככוס חרבות[2]. ומת̇לה איצ̇א ואסיר אתהן כאשר ראיתי[3] אלוג̇ה פיה ראית בסכון אלתא לאנ̈הא מכ̇אטבה̈ למונ̈ת̇ אעני לירושלם ויעני בקולה אתהן סדום ושמרון אלא אנ̈הם כת̇ירא מא ית̇בתון הד̇ה אליא פי אלכ̇ט̈ וילגונהא[a] פי אללפט̇. ואמא אד̇א וצלוא הד̇א אללפט̇ אעני לפט̇ מכ̇אטבה̈ אלמונ̈ת̇ בצ̇מיר אלמפעולין פאנ̈הם קד ית̇בתון אליא פי אללפט̇ קיל לא במחתרת מצאתים[4] ונתתיהו לפניהם לריח ניחח[5]. פיסתוי איצ̇א הד̇א אללפט̇ בלפט̇ אלמכ̇בר ען נפסה אד̇ קאל הרגתים באמרי פי[6] והשמותיהו לאות ולמשלים[7] ולו אנפצל אלצ̇מיר לכאן לא במחתרת מצאת אותם ונתת אותו לפניהם בסכון אלתא מן כל ואחד מנהמא. וקד יסקטון מן מת̇ל הד̇א אליא פי בעץ̇ אלמואצ̇ע פיסתוי לפט̇ה בלפט̇ אלמד̇כר אלמכ̇אטב כמא קאלוא המדבר אליך והבאתו אלי[8] פאסתוי אללפט̇ בלפט̇ מכ̇אטבה̈ אלמד̇כ̈ר אעני והבאתה אל תוך ביתך[9] ואיצ̇א משבעתך הזה אשר השבעתנו[10] שככה השבעתנו[11] ואיצ̇א בחלון אשר הורדתנו[12] פאשבה קול אלסריאני די מלת מלכא הודעתנא[13].

אלבאב אלת̇אמן ואלת̇לת̇ון

מא חמל אלמונ̈ת̇ פיה מחמל אלמד̇כ̈ר.

אנ̈הם ממא יחמלון אלואחד אלמונ̈ת̇ מחמל אלואחד אלמד̇כ̈ר ויג̇דונה מג̇ראה פיסקטון מנה עלאמה̈ אלתאנית̇ כמא צנעוא פי כי יהיה נערה בתולה[14] וכן יעשה שנה בשנה[15] והיה העלמה[16] אשר הביא שפחתך[17] ובא אלה לפני מזבחך[18] פילגש כלב מעכה ילד

[a] P. וילינוהא

[1] Jér. 6, 2. [2] Ps. 102, 7. [3] Ez. 16, 50. [4] Jér. 2, 34. [5] Ez. 16, 19. [6] Osée 6, 6. [7] Ez. 14, 8. [8] II Sam. 14, 10. [9] Deut. 21, 12. [10] Jos. 2, 17. [11] Cant. 5, 9. [12] Jos. 2, 18. [13] Dan. 2, 23. [14] Deut. 22, 23. [15] I Sam. 1, 7. [16] Gen. 24, 43. [17] I Sam. 25, 27. [18] I Rois 8, 31.

עזבתן את האיש[1]. ורבמא זאדוא אלהא מתל ואתנה ירעתן[2] הנני
על כסתותיכנה[3] ונפשות לכנה תחיינה[4]. וקד יבדלון מן הדה
אלנון מימא פי מתל ויצל אלהים את מקנה אביכם[5] בכזבכם לעמי[6].
פאן אגתמע אלמדכר ואלמונת גלב אלמדכר עלי אלמונת כמא קיל
וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם[7] וקיל פי אלמונת כאצה ואסיר
אתהן כאשר ראיתי[8]. ואמא קולה תנה את נשי ואת ילדי אשר
עבדתי אתך בהן[9] פאנה אראד אלנשים כאצה לאן אלעבודה אנמא
כאנת פיהן פקט. ואדא אמרת אלואחד אלמונת אלחקת יא
אלתאנית עלי אמר אלמדכר ואטרד אלבאב כלה עלי הדא ולם יכן
פרק פי אמר אלמונת אלמאכוד מן אלפעל אלכפיף בין מא אלאמר
מנה ללמדכר פעול בואו אלמד ובין מא אלאמר מנה פעל בגיר ואו
פאנה כלה פעלי אלא פי אלוקף ואנקטאע אלכלאם פאנה רבמא
כאן אלאמר פיה ללמונת ממא אלאמר מנה ללמדכר פעול פעולי
קאלוא אמרי לי אחי הוא[10] שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך[11]
הסבי עיניך[12] עמדי נא בחבריך[13] לאנך תאמר אלמדכר מן הדא
פתקול אמור שמע ראה הטה שכח הסב פאנת תזיד יא פי אלאמר
אלמונת. ואן אמרת גמע אלמונת זדת נונא והא עלי בניה אמר
אלואחד אלמדכר קאלוא שמענה נשים[14] ולמדנה בנתיכם[15] חגרנה
שקים ספדנה[16] לכנה שבנה[17] קראן לי מרא[18] אל שאול בכינה[19].
ורבמא חדפוא אלהא כמא קיל שמען קולי[20] חרבוא אלעין
אסתתקאלא לאגתמאע סאכנין וקאלוא קראן לו[21] אתי הדא אלאמר
עלי בניה אמר אלואחד אלמונת וכאן אלוגה אן יכון קֵרֶאן לו בלין
אלאלף כמא קאלוא קראן לי מרא וקאלוא צאינה וראינה[22] בתחריך
אלאלף תזויגא ללכלאם ורבמא כאן מבניא עלי לפט אלאמר
ללואחד אלמונת. ואעלם אן תא אלמכאטב אלמדכר מחרכה אבדא
באלקמץ קיל ושמרת ועשית[23] והלכת בדרכיו[24] ואמרת בלבבך[25].
ואן כאטבת מונתא אסכנת אלתא כמא קיל אמרת ליי[26] ואמרת
בלבבך[27] עד לא שמת אלה[28] וזכרת את דרכיך ונכלמת[29] הכדא

[1] Ex. 2, 20. [2] Gen. 31, 6. [3] Ez. 13, 20. [4] ib. 13, 18. [5] Gen. 31, 9. [6] Ez. 13, 19. [7] Gen. 32, 1. [8] Ez. 16, 50. [9] Gen. 30, 26. [10] ib. 20, 13. [11] Ps. 45, 11. [12] Cant. 6, 5. [13] Is. 47, 12. [14] Jér. 9, 19. [15] ib. ib. [16] ib. 49, 3. [17] Ruth 1, 8. [18] ib. 1, 20. [19] II Sam. 1, 24. [20] Gen. 4, 23. [21] Ex. 2, 20. [22] Cant. 3, 11. [23] Deut. 16, 12. [24] ib. 28, 9. [25] ib. 8, 17. [26] Ps. 16, 2. [27] Is. 49, 21. [28] ib. 47, 7. [29] Ez. 16, 61.

בצמא נשתה[1] בצאנם ובבקרם ילכו[2] אל תהרגם[3] וישיבם לנצח[4]
אשר גאלם מיד צר[5] וקר יזידון עליהא ואוא פיקולון ענקתמו גאוה[6]
תחמת יכסימו[7] חלבמו סגרו פימו[8] הרס שנימו בפימו[9] ארדת בפימו
שיתמו נדיבמו[10] ארדת שיתמו. ואן אתצל הדא אלצמיר בגיר
אלאסמא ואלאפעאל כאן איצא מימא מתל להם לבדם[11] אותם כלם.
וקר יכון הא ומימא מתל בקוץ מנד כלהם[12] ישפטו אותהם[13] הדא
אלמים בדל מן נון לאנה ען מונת יכבר וגאת עלי לפט אלמדכר.
וצמיר גמע אלמונת אלגיב נון מתל ושמותן אהלה[14] בלכתן[15]
לארבעתן[16] ויושען[17] והו אלבאב. וקר יבדל מן הדה אלנון מים
מתל וישק את צאנם[18] ויבאו הרעים ויגרשום[19] ועם האמהות אשר
אמרת עמם אכברה[20] הנה בתי הבתולה ופילגשהו אוציאה נא אותם
וענו אותם[21]. וקר יזאד עלי אלנון הא מתל אשר הצבת לבדנה[22]
עלי היו כלנה[23] ותבאנה אל קרבנה[24]. וקר יכון הא ונונא מתל
לבדהן אליהן עליהן מהן גויותיהן וכתועבותיהן עשית[25] וברא
אותהן בחרבותם[26] ואנשים צדיקים הם ישפטו אותהם[27] במים עלי
אלבדל מן נון ותזנינה במצרים בנעוריהן[28] וכל מוצאיהן וכמשפטיהן
וכפתחיהן[29]. וקר יזאד עלי הדה אלנון הא מתל קצב אחד
לכלהנה[30] את גויתיהנה[31] בתוכהנה[32] אשר נשא לבן אותנה[33].
וזיאדה הדה אלהא עלי אותהן חתי יכון אותהנה גאיז איצא.
ורבמא געלוא צמיר גמע אלמונת לא סימא גיר אלחקיקי בצמיר
אלואחד אלמונת קאלוא רק בחטאות ירבעם בן נבט אשר החטיא
את ישראל דבק לא סר ממנה[34] ואיצא וילכו בני ישראל בכל
חטאות ירבעם אשר עשה לא סרו ממנה[35]. וצמיר גמע אלמדכר
אלמכאטבין מים מתל אמרתם הרגתם עשיתם כי אתם ידעתם[36]
ורבמא אבדלוא מנה נונא מתל עמדתם על חרבכם עשיתן
תועבה[37]. והדא אלצמיר ללמונת נון מתל מדוע עשיתן הדבר
הזה[38] בילדכן את העבריות[39] ואתן צאני צאן מרעיתי[40] למה זה

[1] Is. 41, 17. [2] Osée 5, 6. [3] Ps. 59, 12. [4] Job 36, 7. [5] Ps. 107, 2. [6] ib. 73, 6. [7] Ex. 15, 5. [8] Ps. 17, 11. [9] ib. 58, 7. [10] ib. 83, 12. [11] Job 15, 19. [12] II Sam. 23, 6. [13] Ez. 23, 45. [14] ib. 23, 4. [15] ib. 1, 17. [16] ib. 1, 18. [17] Ex. 2, 17. [18] ib. ib. [19] ib. ib. [20] II Sam. 6, 22. [21] Jug. 19, 24. [22] Gen. 21, 29. [23] ib. 42, 36. [24] ib. 41, 21. [25] Ez. 16, 47. [26] ib. 23, 47. [27] ib. 23, 45. [28] ib. 23, 3. [29] ib. 42, 11. [30] I Rois 7, 37. [31] Ez. 1, 11. [32] ib. 16, 53. [33] Ex. 35, 26. [34] II Rois 3, 3. [35] ib. 17, 22. [36] Deut. 29, 15, [37] Ez. 33, 26. [38] Ex. 1, 18. [39] ib. 1, 16. [40] Ez. 34, 31.

מתל אתון אתונות וארץ וארצות וקשת וקשתות· ורבמא גמע עלי
אלתדכיר מתל ידים ורגלים ועינים ופעמים רגלי עני[1] פעמי דלים[2]
עזים מאתים[3]· פאן כאן פי אלמונת אלמפרד הא אלתאנית פאנהם
פי אכתר כלאמהם יכרהון אגתמאעהא מע אלואו ואלתא אלתאן
המא עלאמה גמע אלמונת פיחדפונהא כראהה לאגתמאע עלאמתין
ללתאנית כמא קיל פי גמע שנה שנות ימין עליון[4] ופי גמע חלה על
חלות לחם חמץ[5] ופי גמע שפחה שפחות ופי שרה שרות ופי שדה
שדות ואלקיאס פי הדה אלגמוע שנתות בקלב הא שנה תא״ וחלתות
ושפחתות ושרתות ושדתות· ורבמא תכלמוא פי בעצהא באלקיאס
כמא קיל פי גמע שפה אלתי עלי זנה שנה שפתותיו שושנים[6]
וקאלוא חבקו אשפתות[7] והו גמע אשפה לא מחאלה וכדלך נטקת
בה אלאואיל רצי אללה ענהם[8] וקד קאלוא מאשפת ירים אביון[9]
עלי אלנקצאן כאלאטראד ואשתראד תא אשפתות עלי גיר קיאס
בל עלי מדהבהם פי גירה מן אלגמוע מתל מטעמים[10] ומרבדים[11]
ומא אשבה דלך· ואעלם אן צמיר גמאעה אלמדכר אלגיב אלמתצל
באלאסמא אלמגמועה גמע אלתדכיר אנמא הו אלהא ואלמים מתל
ראשיהם רגליהם ידיהם עבדיהם גמליהם· ורבמא זאדוא בעד
אלמים הא כמא קיל ואל אליהמה לפנימה לשער[12] ורבמא חדפוא
אלהא וגעלוא הדא אלצמיר מימא וואוא מתל אשר חלב זבחימו
יאכלו[13] ישר יחזו פנימו[14] כל נסיכמו[15] שיתמו נדיבמו[16] ארדת
נדיבמו הרס שנימו[17] פאן אתצל באלאסמא אלמגמועה באלואו
ואלתא כאן מימא מתל ידותם וגבתם מלאת עינים[18] ועל החצרים
בשדתם[19] למשפחתם[20] בחרבותם[21] ויחגרו ממסגרותם[22] וקד יכון
הא ומימא מתל קולה ואל לב שקוציהם ותועבותיהם לבם הולך[23]
שדותיהם ליורשים[24] את גויתיהם[25] ויחרגו ממסגרותיהם[26]
למשפחתיהם יצאו[27] וכתתו חרבתיהם לאתים וחניתתיהם
למזמרות[28]· ואמא צמיר גמאעה אלמדכר אלמתצל באלאסמא
אלמפרדה או באלאפעאל פאנה מים פקט מתל ויי״ בראשם[29] לשונם

[1] Is. 26, 6. [2] ib. ib. [3] Gen. 32, 15. [4] Ps. 77, 11. [5] Lév. 7, 13. [6] Cant. 5, 13. [7] Lam. 4, 5. [8] Voy. Chôlin 12 a. [9] Ps. 113, 7. [10] Gen. 27, 4. [11] Prov. 31, 22. [12] Ez. 40, 16. [13] Deut. 32, 38. [14] Ps. 11, 7. [15] ib. 83, 12. [16] ib. ib. [17] ib. 58, 7. [18] Ez. 1, 18. [19] Néh. 11, 25. [20] Gen. 10, 5. [21] Ez. 16, 40. [22] II Sam. 22, 46. [23] Ez. 11, 21. [24] Jér. 8, 10. [25] Ez. 1, 23. [26] Ps. 18, 46. [27] Gen. 8, 19. [28] Mich. 4, 4. [29] ib. 2, 13.

אלחאצראת כאן עלי דלך אללפט אלדי יכון ללגאיבאת אעני עלי
תפעלנה כמא קיל וחטאי גלוליכן תשאינה[1] הדא אלכבאר ען
אלחאצראת וקיל פי אלאכבאר ען אלגאיבאת ותמהרנה ותשאנה
עלינו נהי[2]. וקיל פי אלאכבאר ען אלחאצראת הקם תקימנה את
נדריכם ועשה תעשינה את נדריכם[3] ען אלגאיבאת ולא תעשינה
כזמתכנה[4]. פאן אכברת ען גמאעה אלמדכר באלפעל אלמאצי קלת
הלכו אחרי שאול[5] אכלו את המן[6] ואלאכבאר ען גמאעה אלמונת
יכון עלי לפטה איצא מתל וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב
זכר[7] טוו את העזים[8] ולא נודע כי באו אל קרבנה[9] כוננו ידיך[10]
ידיך עשוני[11] ולמא קאל עשוני אגרי עליה ויכוננוני. ועיני ראו ולא
זר[12] עלי היו כלנה[13] ברכות אביך גברו על ברכת הורי[14] ויהי כי
יראו המילדת[15] ותיראן המילדת את האלהים ולא עשו[16] בטרם
תבוא אלהן המילדת וילדו[17] כי קמו עיניו משיבו[18] במראת הצבאת
אשר צבאו[19] על כן עלמות אהבוך[20] כי גבהו בנות ציון[21]. וקד
יכברון ען גמאעה אלמונת באלפעל אלמאצי בלפט אלאכבאר ען
אלואחד אלמונת כמא קיל חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה
שבעה[22] וסאיר מא פי אלקצה מן מתל הדא. ואיצא ועיניו קמה[23]
כי קמה על בבל מחשבות יי[24] וחטאותינו ענתה בנו[25]. ומתל הדא
כי מאתנן זונה קבצה[26] עלי מא בינת פי כתאב אלתסויה[27]. ואעלם
אן עלאמה גמאעה אסמא אלמדכרין אנמא הי אליא ואלמים מתל
מלכים עבדים ילדים חמורים. ורבמא אבדלוא מן אלמים נונא כמא
קיל אלהי צדנין[28] חטין ושעריים[29] יכרעון אחרין[30] ולא יאמין
בחיין[31] למחות מלכין[32] עתה יחרדו האין[33] לקץ הימין[34] כל שעריה
שוממין[35]. פאן כאן אלמדכר ממא לא יעקל גאז אן יגמע עלי
אלתלכיר ואלתאנית מתל הר אלדי יגמע עלי הרים והרות ויער
עלי יערים ויערות ונהר עלי נהרים ונהרות וקרדום עלי קרדמים
וקרדמות. ואמא עלאמה גמע אלמונת פאנמא הי אלואו ואלתא

[1] Ez. 23, 49. [2] Jér. 9, 17. [3] ib. 44, 25. [4] Ez. 23, 48. [5] I Sam. 17, 13. [6] Exod. 16, 35. [7] Nomb. 31, 18. [8] Ex. 35, 26. [9] Gen. 41, 21. [10] Ex. 15, 17. [11] Ps. 119, 73. [12] Job 19, 27. [13] Gen. 42, 36. [14] ib. 49, 26. [15] Ex. 1, 21. [16] ib. 1, 17. [17] ib. 1, 19. [18] I Rois 14, 4. [19] Exod. 38, 8. [20] Cant. 1, 3. [21] Is. 3, 16. [22] Prov. 9, 1. [23] I Sam. 4, 15. [24] Jér. 51, 29. [25] Is. 59, 12. [26] Mich. 1, 7. [27] Opusc. p. 371. [28] I Rois 11, 33. [29] Ez. 4, 9. [30] Job 31, 10. [31] ib. 24, 22. [32] Prov. 31, 3. [33] Ez. 26, 18. [34] Dan. 12, 13. [35] Lam. 1, 4.

אלתפאתא והו אעני אלאלתפאת קסם מן אקסאם אלבלאגה ואנא
פיהא אלי אלמעני אלאוّל אמיל. וקד צנעוא צדّ הדא אעני אנّהם
אסקטוא אליא מן לפט אלאכבאר ען אלמונّת אלחאצר קיל ותקריבי
ימיך ותבוא עד שנותיך[1] פאסתוי הדא אללפט בלפט אלאכבאר ען
אלמונّת אלגאיב. פאן אכברת ען גמאעה אלמדכّר אלגיّב קלת אשר
קניהן יחרגן ולא יאשמו[2] והאנשים ינחשו וימהרו[3] וישבו ויבאו אל
עין משפט היא קדש ויכו את כל שדה העמלקי[4]. פאן אכברת ען
גמאעה אלמדכّר אלחאצרין קלת ותשבו בקדש ימים רבים[5] ותשבו
ותבכו לפני יי[6]. פאן אכברת ען גמאעה אלמונّת אלגיّב קלת
תצדקנה ממך[7] בצל דליותיו תשבנה[8] ותרכבנה על הגמלים
ותלכנה אחרי האיש[9] ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים[10]
פתגתמע עלאמתאן ללתאנית אעני אלתא אלתי באנת עלאמה
ללתאנית פי אלאכבאר ען אלואחד אלמונّת ואלנון ואלהא אלתאן
המא עלאמה גמע אלמונّת. ורבמא אסתגנוא[a] פי עלאמה אלתאנית
באלתא וחדהא וגעלוא עלאמה אלגמע אלואו אלתי הי עלאמה גמע
אלמדכّר ועوّלוא פי אלתאנית עלי אלתא פקט כמא קיל ואלמנותיך
עלי תבטחו[11] ותקרבו עצמות[12] גרי ביתי ואמהתי לזר תחשבני[13]
והדא עלי אפראד[b] אלאמהות כאצّה ומשבותיך תוכחך[14]. ורבמא
אתוא פי הדא באלפעל אלמסתקבל ללואחד אלמדכّר ואלחקוא בה
אלנון ואלהא אלתאן[c] המא עלאמה גמע אלמונّת פקאלוא מגוי
יעמדנה[15] וישרנה הפרות[16] ויחמנה בבאן לשתות[17]. ורבמא געלוא
אלאכבאר ען הדא כאלאכבאר ען אלואחד אלמונّת כמא קיל חכמות
שרותיה תעננה[18] לא תמעד אשריו[19] וכאן אלקיאס תמעדנה מתל
והגבעות תלכנה חלב[20] תכרענה ילדיהן תפלחנה[21] וכאן אלקיאס
פי תעננה אן יכון תענינה אותה מתל ותענינה הנשים המשחקות[22]
פגא עלי תענה אותה פלמא וצל אלצמיר געלה נונא והא ושדّד
אלנון כמא קיל פי אלמדכّר אל ידפנו ולא איש[23] ועלי הדא אכתר
אלבאב אעני עלי תפעלנה. ואן אכברת ען גמאעה אלמונّת

[a] A. ארתגזו; P. אסתגאזו [b] P. אעדאד [c] A. אלתין; P. אלתי

[1] Ez. 22, 4. [2] Zach. 11, 5. [3] I Rois 20, 33. [4] Gen. 14, 7. [5] Deut. 1, 46. [6] ib. 1, 45. [7] Ez. 16, 52. [8] ib. 17, 23. [9] Gen. 24, 61. [10] Ex. 2, 16. [11] Jér. 49, 11. [12] Ez. 37, 7. [13] Job 19, 15. [14] Jér. 2, 19. [15] Dan. 8, 22. [16] I Sam. 6, 12. [17] Gen. 30, 38. [18] Jug. 5, 29. [19] Ps. 37, 31. [20] Joel 4, 18. [21] Job 39, 3. [22] I Sam. 18, 7. [23] Job 32, 13.

יוקעונה עלי כל מדכר ומונת ויסתשהדון בה עלי מתל
אסתשהאדנא נחן בדבר· פאלשי יכון אולא מדכרא תם תדכל עליה
עלאמה אלתאנית אסמא כאן או פעלא תקול פי תאנית אמר אמרה
ופי תאנית שמע שמעה ופי תאנית אכל אכלה ופי תאנית אדום
אדומה ועקוב ועקבה מדם[1] וזקן וזקנה וחכם וחכמה· והדה אלהא
חי לינה אבדא אלא פי אלפאט מחפוטה אתת פיהא טאהרה עלי
אלשדוד מתל ותעלמה יצא אור[2] כבכורה בטרם קיץ[3] וגירהמא
ממא הו מחצור פי אלמסורת· וקד תבדל אלתא מן הדה אלהא פי
מואצע מן גיר אצאפה מתל ושברת ולא מיין[4] שפעת אני ראה[5]
עשה רע מאת[6] כי אזלת יד[7] ושבת לנשיא[8] וחטאת עמך[9] הו פעל
מאץ מונת ואנת אלעם הנא עלי תאנית אלגמאעה· ואמא ענד
אלאצאפה פלא בד מן אנקלאב הדה אלהא תא אלא מא שד מן
דלך כמא קיל עד שנת הדרור[10] יונת אלם רחקים[11] וחכמת המסכן
בזויה[12] ומא אשבה דלך· ואדא אכברת ען אלואחד אלמדכר
אלגאיב באלפעל אלמסתקבל אלמחץ או באלפעל אלמסתקבל
אלמעטוף באלואו אלשבאיה או באלואו אלמפתוחה אלדאלה עלי
אלמצי קלת ירא יי עליכם וישפט[13] וילך איש מבית לוי ויקח את
בת לוי[14]· ואן כאטבתה קלת אלי תבוא[15] אתה תאכל ולא תשבע[16]·
פאן אכברת ען אלואחד אלמונת אלגאיב קלת חבת תשעים שנה
תלד[17] כי עתה תבוא אליך ותלא[18] אדרת תבוא תגע עדיך[19] ותלד
על ברכי[20] ותלד בן ותקרא את שמו[21] ותלך העלמה[22] ותזן אהלה
תחתי[23] פיסתוי הדא אללפט בלפט מכאטבה אלואחד אלמדכר·
ורבמא אלחקוא פיה יא כמא קיל ותזני שם[24] ואיצא איך תשקטי[25]
ואיצא אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר ולא יכרת מעונה כל
אשר פקדתי עליה[26] פיסתוי הנא איצא לפט אלאכבאר ען אלמונת
אלגאיב בלפט אלאכבאר ען אלמונת אלחאצר ורבמא קיל ען[a] הדה
אלאלפאט אנהא אכבאר ען אלמונת אלחאצר כאצה וכאן אללפט

[a] P. פי

[1] Osée 6, 8. [2] Job 28, 11. [3] Is. 28, 4. [4] ib. 51, 21. [5] II Rois 9, 17. [6] Eccl. 8, 12. [7] Deut. 32, 36. [8] Ez. 46, 17. [9] Ex. 5, 16. [10] Ez. 46, 17. [11] Ps. 56, 1. [12] Eccl. 9, 16. [13] Ex. 5, 21. [14] ib. 2, 1. [15] Gen. 30, 16. [16] Mich. 6, 14. [17] Gen. 17, 17. [18] Job 4, 5. [19] ib. ib. [20] Gen. 30, 3. [21] ib. 4, 25. [22] Ex. 2, 8. [23] Ez. 23, 5. [24] Jér. 3, 6. [25] ib. 47, 7. [26] Soph. 3, 7.

ישראל ומתל מלכיאל[1] איעזר[2] אלדי וצל בינהמא באלתאליף ומא
אשבה דלך. ואמא אלדי לא יוצל בינהמא פי אלכט לא בצבט אכר
אלאסם אלאול ולא באלתאליף פתכון צלתהמא גיר תאמה לאן
אלתרכיב הו גיר מחץ ולא תאם מתל בית שמש בית לחם ושנים
עשר ובית אל ומא אשבה דלך. פמא כאן מן אלצרב אלאול אעני
מא כאן תרכיבה מחצא תאמא וארדת תעריף אלמנסוב אליה
אדכלת חרף אלתעריף פי אול דלך אלאסם אלמרכב פקלת הגלעדי[3]
הישראלי[4] היחלאלי[5] המלכיאלי[6] האיעזרי[7] ומא אשבה דלך כדלך
פאן[a] כאן מן אלצרב אלתאני לים תרכיבה תאמא וארדת
תעריף אלמנסוב אליה אדכלת חרף אלתעריף עלי אלאסם אלתאני
פקלת בית האלי[8] בית השמשי[9] בית הלחמי[10] אבי העזרי[11] פקולה
אבי העזרי דליל עלי אן תרכיב אביעזר גיר מחץ. וקאלוא פי
תעריף שנים עשר ויקרא יהושע אל שנים העשר איש[12].

אלבאב אלסאבע ואלתלתון

פי אלתדכיר ואלתאניתּ.

אעלם אן אכתר אלבאב קד דכל פי באב אלצמאיר לאשתראכהמא
פי אלצמאיר[b] ונחן נעיד מן דלך הנא מא לא בד לנא מן דכרה
ולא גנ בנא ען אעאדתה לאנתסאג אלכלאם ואלתחאם אלמעאני.
25. ואעלם אן אלתדכיר הו אלאצל פי הדא אלבאב ואן אלתאניתּ פרע
דאכל עליה ידלך עלי דלך וקוע דבר והו מדכר עלי אלמדכר
ואלמונתּ כמא קיל ולא ימות מכל לבני ישראל דבר[13] יריד שיא מן
חיואנהם מדכרא כאן או מונתא והו יקע איצא עלי כל מא פי
אלעאלם כקולה מקום אשר אין שם מחסור כל דבר אשר בארץ[14]
ואיצא ואין מכלים דבר בארץ[15] ואיצא ולא יראה בך ערות דבר[16]
מעני הדא שי מן אלאשיא וכדלך הו אלשי ענד אלערב מדכר והם

[a] P. ומא [b] Ce mot est rayé dans P. et remplacé par אלאצמאר

[1] Gen. 46, 18. [2] Nomb. 26, 30. [3] Jug. 11, 1. [4] II Sam. 17, 25. [5] Nomb. 26, 26. [6] ib. 26, 45. [7] ib. 26, 30. [8] I Rois 16, 34. [9] I Sam. 6, 18. [10] ib. 16, 1. [11] Jug. 6, 24. [12] Jos. 4, 4. [13] Ex. 9, 4. [14] Jug. 18, 10. [15] ib. 18, 7. [16] Deut. 23, 15.

יערّפון אלאסמא אלמצאפה אלי אלצמאיר ואלצמאיר מעארף לאנّ
אלאסם לא יצמר חתי יערّף פמא אציף אלי אלצמאיר יגב אן יתערّף
בה כמא יתערّף במא אציף אלי גירה מן אלמעארף באצאפתה אליה
פממא אדכלוא עליה אלתעריף ממא אציף אלי אלצמאיר קולה
5 והעם לא שב עד המכהו[1] בתוך האהלי[2] והחציו אל מול הר עיבל[3]
224 את כל ההרותיה בקע[4] וכל אשר בערינו[5] ותנתן היא ומביאיה
והילדה[6]. ואעלם אן אלוגה פי קולה בערינו בְּהֶעָרֵינוּ פחדף
אלהא ונקלת חרכתה אלי אלבא כמא אן אלוגה פי ויתן אכל
בערים[7] אן יכון בהערים פחדף אלהא ונקלת חרכתה אלי אלבא והו
10 אלוגה איצא פי קולה ואת העם העביר אתו לערים[8]. ומתל הדא
ענדי ארכאלהם הא אלתעריף עלי הוא והיא והמא צמיראן ואלצמיר
מערפה. ומתלה איצא ארכאלהם חרף אלתעריף עלי אלה והו
ללאשארה ומא אשיר אליה פהו מערפה קאלוא האנשים האלה[9]
לאלה תחלק הארץ[10] ותקראנה אתי כאלה[11] וחקّ אלכלאם אן יכון
15 מתל מאת כל העם אלה[12] לא כאלה חלק יעקב[13] באלה תנגח את
ארם[14] והכדא צנעוא פי זה וזאת איצא. ויגאנס הדא תעריפהם
אלאסמא אלאעלאם פי בעץ אלמואצע בקולהם נתתי לחצי שבט
המנשה[15] לתשעת השבטים וחצי השבט המנשה[16] לימנה משפחת
הימנה[17] הארונה היבסי[18] הר הגלעד[19] עד החרמה[20] ארץ העוץ[21]
20 כי שדרה עי[22] מלך העי[23] הוא בא עד לחי[24] את המכתש אשר
בלחי[25] וזבח וצלמנע בקרקר[26] וילך אל דוד חרשה[27] וישב דוד
בחרשה[28]. ואמא קולה בשטים[29] הגלגל[30] אל הבכים[31] ומא כאן
מתלהא פאנّמא סמّי בהא והי מעארף ורבמא כאן מתלהא בקרקר.
ומן אלאסמא אלאעלאם מא יכון מרכّבא מן אסמין יגעלאן אסמא
25 ואחדא ודלך עלי צרבין אמא אן יוצל בינהמא פי אלכטّ באלצבט או
באלתאליף מתל גלעד אלדי הו מרכّב מן אסמין ווצל בינהמא צלה
תאמّה באלצבט אעני בכון אלשבא תחת אללאם ומתלה יחלאל[32]

[1] Is. 9, 12. [2] Jos. 7, 21. [3] ib. 8, 33. [4] II Rois 15, 16. [5] Ezra 10, 14. [6] Dan. 11, 6. [7] Gen. 41, 48. [8] ib. 47, 21. [9] ib. 34, 21. [10] Nomb. 26, 53. [11] Lév. 10, 19. [12] I Sam. 2, 23. [13] Jér. 10, 16. [14] I Rois 22, 11. [15] Deut. 3, 13. [16] Jos. 13, 7. [17] Nomb. 26, 44. [18] II Sam. 24, 16. [19] Gen. 31, 21. [20] Nomb. 14, 45. [21] Jér. 25, 20. [22] Jér. 49, 3. [23] Jos. 12, 9. [24] Jug. 15, 14. [25] ib. 15, 19. [26] ib. 8, 10. [27] I Sam. 23, 16. [28] ib. 23, 18. [29] Nomb. 25, 1. [30] Mich. 6, 5. [31] Jug. 2, 1. [32] Gen. 46, 14.

העבתת הזהב[1] עשו כבל התועבת הגוים[2] ואת כל הממלכות
הארץ אשר על פני האדמה[3] ואתן את הספר המקנה[4] ואת המזבח
הנחשת אשר לפני יי[5] מעל הבקר הנחשת אשר תחתיה[6] כל העם
הארץ יהיו אל התרומה הזאת[7] לפתח השער הצפונה[8] ולקחת את
הפר החטאת[9] אל הלשכות הקדש[10] והכהנים נשאי הארון הברית[11]
ויסע את היתד הארג[12] והארץ הגבלי[13] והיו על הלשכות ועל
האוצרות בית האלהים[14] וכל העם המלחמה אשר אתו[15] והדא
אלמדהב[a] דהב אלאואיל פי קולהם פי אלצלוה פי זמאן מכצוץ[16]
ברוך אתה יי המלך המשפט. ורבמא אדכלוא אלתעריף עלי
אלמצאף כאצה ודלך קליל כקולה ועץ הדעת טוב ורע[17] תקדירה
ועץ דעת הטוב והרע. ומתלה ויעשו את הכתנת שש[18] לו לם יכן
מצאפא לכאן מתל ולבני אהרן תעשה כתנות[19] לכנה מצאף מתל
כתנות עור[20]. ומתל הדא והרים את הדשן אשר תאכל האש את
העלה על המזבח[21] קולה הדשן מצאף אלי מא בעדה ואת העולה
תפסירה מן העולה ותלכיץ דלך אן יכון תקדירה והרים את דשן
אשר תאכל האש מן העולה על המזבח ותרגמה אלמעני ויזיל
רמאד מא תחרקה אלנאר מן אלצעידה אלתי עלי אלמדבח. וקד
תקדם מן קולי אן אלאסמא אלאעלאם מעארף ואלדליל עלי דלך
אמתנאע דכול אלתעריף עליהא אלא קלילא פאנה לא יקאל היצחק
היעקב הדור השלמה הבבל הירושלם המצרים פמא אציף אלי שי
מן הדא אעני אלאסמא אלאעלאם פהו מערפה באלאצאפה עלי מא
קד דכרתה ודלך מתל קולה משרת משה עבד אברהם אלא אנהם
קד ידכלון עליה איצא אלתעריף כמא קאלוא ואת הנפלים אשר
נפלו על המלך בבל[22] אל הבור מלכיהו בן המלך[23] את אדני המלך
אשור[24] על הארץ כנען[25] המזבח בית אל[26] מן הים הגדול הדרך
חתלן[27] והדא במנזלה מא אגתמע פיה תעריפאן מתל קולה הארון
הברית[28] מעל הבקר הנחשת[29] כל העם הארץ[30] וגירהא. וקד

[a] P. הו אלדי

[1] Ex. 39, 17. [2] I Rois 14, 24. [3] Jér. 25, 26. [4] ib. 32, 12. [5] II Rois 16, 14. [6] ib. 16, 17. [7] Ez. 45, 16. [8] ib. 40, 40. [9] ib. 43, 11 [10] Ez. 46, 19. [11] Jos. 3, 14. [12] Jug. 16, 14. [13] Jos. 13, 5. [14] I Chr. 9, 26. [15] Jos. 8, 11. [16] Rituel, prière des Dix-huit. [17] Gen. 2, 9. [18] Ex. 39, 27. [19] ib. 28, 40. [20] Gen. 3, 21. [21] Lév. 6, 3. [22] II Rois 25, 11. [23] Jér. 38, 6. [24] Is. 36, 8. [25] Nomb. 34, 2. [26] II Rois 23, 17. [27] Ez. 47, 15. [28] Jos. 3, 14. [29] II Rois 16, 17. [30] Ez. 45, 16.

ואיצא מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר והנה
שבע פרות אחרות[1] הדה נבראת פלמא ערפוהא קאלוא ותאכלנה
הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפות המראה
והבריאת[2]. ועלי הדא גרי אלקול פי אלשבלים[3]. ומנהא אלצמאיר
לאן אלאסם לא יצמר חתי יערף והו מתל יא בני ועבדי וואו בנו
ועבדו וכאף בנך ועבדך ואני ואתה והוא והיא והם. ומנהא מא
יתערף באלאשארה אליה מתל קולך זה וזאת ואלה. ומנהא מא
יערף מן אלנבראת באצאפתהא אלי אלמעארף מתל קולהם הנה
בעל החלמות הלזה בא[4] פתערף בעל באצאפתה אלי החלמות
אלמערף באלתכציץ. ומתלה עבד המלך[5] משרת משה[6] עבד
אברהם[7]. ומא אציף אלי אלצמאיר תערף בהא מתל בני ועבדי
ובנו ועבדו ומא אשבה דלך. פאדא נעתת אלאסמא פאלוגה
ואלקיאס אן תנעת אלנכרה באלנכרה ואלמערפה באלמערפה
כקולהם כח אמר המלך הגדול[8] פנעת המלך והו מערפה בקולה
הגדול והו איצא מערפה מתלה. ומתלה מיד האלהים האדירים[9]
את הארץ הטובה[10] ההר הטוב הזה[11]. ואמא נעת אלנכרה
באלנכרה פמתל ומלך גדול על כל אלהים[12] כי אלהים קדשים
הוא[13] ארץ אכלת יושביה היא[14] הרים גבננים[15]. הדא הו אלקיאס
ואלוגה וקד יכאלפונה פינעתון אלמערפה באלנכרה כקולה על
הארץ אחרת[16] את הכבש אחד[17] הדור אחד[18] הראש אחד יפנה[19]
אצל הכרוב אחד[20] הגוים רבים[21]. וינעתון אלנכרה באלמערפה
כקולה הרים הגבהים ליעלים[22] חלל הגדול[23] ערים האלה לאפרים[24]
ויבא הלך לאיש העשיר[25] חצר האחרת[26] וחצר הגדולה סביב[27]
ביד מלאכים הבאים ירושלם[28] ובארץ הרחבה והשמנה[29] שבע
פרת הטבת[30]. ואדא ערפוא אסמא מצאפא פאלקיאס אן ידכל
אלתעריף פי אלמצאף אליה כקולה ותאכלנה הפרות רעות המראה
ודקת הבשר את שבע הפרות יפת המראה[31] וקד יערפון אלמצאף
ואלמצאף אליה גמיעא כקולהם קח את כוס היין החמה[32] שתי

[1] Gen. 41, 2. [2] ib. 41, 4. [3] ib. 41, 5. [4] ib. 37, 19. [5] II Sam. 18, 29. [6] Nomb. 11, 28. [7] Gen. 24, 34. [8] II Rois 18, 19. [9] I Sam. 4, 8. [10] Deut. 1, 35. [11] ib. 3, 25. [12] Ps. 95, 3. [13] Jos. 24, 19. [14] Nomb. 13, 32. [15] Ps. 68, 17. [16] Jér. 22, 26. [17] Nomb. 28, 4. [18] Jér. 24, 2. [19] I Sam. 13, 17. [20] Ez. 10, 9. [21] ib. 39, 27. [22] Ps. 104, 18. [23] Ez. 21, 19. [24] Jos. 17, 9. [25] II Sam. 12, 4. [26] I Rois 7, 8. [27] ib. 7, 12. [28] Jér. 27, 3. [29] Néh. 9, 35. [30] Gen. 41, 26. [31] ib. 41, 4. [32] Jér. 25, 15.

בעיני יי[1] פחרכוא אלהא באלפתח ושדרוא אליא בעדהא וכאן
אלוגה אן יכון אלהא בשבא ופתח ואן יכון מא בעדה מכפפא מתל
היש את לבבך ישר[2] הילכו שנים יחדו[3] הידע נדע וקאלוא המבלי
אין קברים במצרים[4] פפתחוא אלהא ולם ישדדו אלמים וכאן אלוגה
אן יכון אלהא בשבא ופתח מתל המבלי אין אלהים בישראל[5]
המעמך ישלמנה[6]. ואמא אן כאן מא בעד הא אלאסתפהאם חרפא
חלקיא כאן אלהא מחרכא בפתח גדול או קטן מתל האתה זה[7]
העור לנו חלק ונחלה[8] ההצליח יי דרכו[9] החייתם כל נקבה[10]
ההיתה זאת בימיכם[11] ההשב אשיב את בנך[12] האנכי הריתי[13]
האמר תאמר אלהים אני[14] החפץ אחפץ מות רשע[15] החזק הוא
הרפה[16] לא יכון אלא דלך פאפהם.

אלבאב אלסאדס ואלתלתון

פי אלמערפה ואלנכרה.

אעלם אן אלנכרה פי כל שי שאיע פי נועה לא יראד בה ואחד
דון אכר ודלך מתל קולך איש חמור סוס פרד גמל אבן בגד ומא
אשבה דלך. ואלמערפה אצנאף פמנהא אלאסמא אלאעלאם אעני
אסמא אלנאס ואסמא אלבלדאן מתל ראובן ושמעון ודוד ושלמה
ירושלם מצרים בבל שמרון ומנהא מא ערף מן אלנכראת באלתכציץ
ואלתחדיד מתל קולה מגפת הסוס הפרד הגמל והחמור[17] והדא פי
תכציץ אלאנואע ואמא תכציץ אלאשכאץ פמתל קולה ונביא אחד
זקן ישב בבית אל[18] פלמא אראדוא תעריפה ארכלוא עליה הא
אלתעריף פקאלוא ויהי דבר יי אל הנביא אשר השיבו[19]. ואיצא נגע
צרעת כי תהיה באדם[20] הדא נכרה פלמא עדפוה קאלוא ואם פרוח
תפרח הצרעת[21] ואיצא ובשר כי יהיה בו בערו שחין ונרפא[22] תם
קאלוא ענד תעריפה והיה במקום השחין[23] ואיצא או בשר כי יהיה
בערו מכות אש והיתה מחית המכוה[24] לאן הדה אעראץ שכציה.

[1] Lév. 10, 19. [2] II Rois 10, 15. [3] Amos 3, 3. [4] Ex. 14, 11. [5] II Rois 1, 3. [6] Job 34, 33. [7] Gen. 27, 21. [8] ib. 31, 14. [9] ib. 24, 21. [10] Nomb. 31, 15. [11] Joel 1, 2. [12] Gen. 24, 5. [13] Nomb. 11, 12. [14] Ez. 28, 9. [15] ib. 18, 23. [16] Nomb. 13, 18. [17] Zach. 14, 15. [18] I Rois 13, 11. [19] ib. 13, 20. [20] Lév. 13, 9. [21] ib. 13, 12. [22] ib. 13, 18. [23] ib. 13, 19. [24] ib. 13, 24.

מדוע קדמוני ברכים[1] ומדוע לא יראתם[2] והי ענדי לפטה מרכבה אעני אצלהא מה אלתי ללאסתפהאם תם זיד עליהא דוע ותפסירהא ענדי מא באל אלאמר יכון הכדא·

אלבאב אלכאמס ואלתלתון

נדכר פיה אחכאם הא אלאסתפהאם.

אדא כאן מא בעד הא אלאסתפהאם חרפא גיר חלקי וכאן דלך אלחרף מחרכא באחד אלשבעה מלכים חרכת הא אלאסתפהאם בשבא ופתח מתל קולה השפט כל הארץ[3] המכלי אין אלהים בישראל[4] השלום לו[5] הזה אחיכם הקטן[6] הידוע נדע[7] הנמצא כזה[8] התמו הנערים[9]· ואן כאן אלחרף אלדי בעדהא גיר אלחלקי מוקופא בשבא חרכת אלהא בפתח ורבמא שדדוא דלך אלחרף אלמוקוף באלשבא ורבמא לם ישדדוה ואמא אלמשדד פמתל הכמות נבל ימות אבנר[10] השמנה היא אם רזה[11] הברב כח יריב עמדי[12] הבמחנים אם במבצרים[13] הכתנת בנך היא אם לא[14] הלבן מאה שנה יולד[15] הדרכי לא יתכנו[16] הנפשות תצודרנה לעמי ונפשות לכנה תחיינה[17] יקול *אן נפוס[a] שעבי תצרן קתלי ונפוסכן תחיין הנפשות אשר לעמי תצודרנה ונפשות אשר לכנה תחיינה· ואמא גיר אלמשדד פמתל הבסוד אלוה תשמע[18] הברכה אחת היא לך[19] הבעד ערפל ישפט[20] המעט ממך תנחומות אל[21] המערת פרצים היה הבית הזה[22] הידעתם את לבן בן נחור[23] השכחתם את רעות אבותיכם[24] הלהרגני אתה אמר[25] הכזונה יעשה את אחותנו[26] מה טוב לכם המשל בכם שבעים איש[27]· ורבמא חרכוא הא אלאסתפהאם באלפתח ומא בעדה מחרך באחד אלז מלכים ויכון מא בעדה משדדא ורבמא לם ישדד ודלך קליל גדא פי כלאמהם· קיל הייטב

[a] P. אנפס

[1] Job 3, 12. [2] Nomb. 12, 8. [3] Gen. 18, 25. [4] II Rois 1, 3. [5] Gen. 29, 6. [6] ib. 43, 29. [7] ib. 43, 7. [8] Gen. 41, 38 [9] I Sam. 16, 11. [10] II Sam. 3, 33. [11] Nomb. 13, 20. [12] Job 23, 6. [13] Nomb. 13, 19. [14] Gen. 37, 32. [15] ib. 17, 17. [16] Ez. 18, 29 [17] ib. 13, 18. [18] Job 15, 8. [19] Gen. 27, 38. [20] Job 22, 13. [21] ib. 15, 11. [22] Jér. 7, 11. [23] Gen. 29, 5. [24] Jér. 44, 9. [25] Ex. 2, 14. [26] Gen. 34, 31. [27] Jug. 9, 2.

ויאמר שלם בואך[1] אתה זה בני עשו[2] אתה עתה תעשה מלוכה על
ישראל[3] כי עתה לא רבתה מכה בפלשתים[4] תמשך לויתן בחכה[5]
ויאמר המלך שלום לנער לאבשלום[6] הובישו כי תועבה עשו[7]
*מענאה הל כזוא למא צנעוא כית וכית אמא אנהם מא כזוא ולא
אסתחיוא[a]. ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת ארניה ימלך אחרי[8]
לא לבי הלך[9]. וקד כנת אטן אן החדלתי את דשני[10] וצאחביה מן
הדא אלבאב וכנת אעתקד אן אצל אלצם כאן פי אלהא לאנה כאן
ענדי פעלא לם יסם פאעלה מתל השלכתי מרחם[11] פנקל אלי אלחא 21.
לאן דלך כאן אכף עליהם ואן כאנא גמיעא חלקיין ואנהא אסתפהאם
בחדף חרף אלאסתפהאם ואנה לו אדכל עליה חרף אלאסתפהאם
לכאן ההחדלתי חתי תפקדת הדא נעמא פראית כלאמהם מבניא
עלי אן כל חרף כאן ואגבה אן יכון חטף ובעדה חרף חלקי אנהם
ינקלון אלחטפות אלי אלחרף אלחלקי ויצבטון אלחרף אלמנקולה
אלחטפות מנהא בקמץ גדול מתל מה תארו[12] על מאסם את תורת
יי[13] ביום בחרי בישראל[14] לא סימא כי החליתי[15] אלדי הו מתל
השלכתי מרחם פנקלת אלחטפות מן אלהא אלי אלחא לאן דלך כאן
אכף עליהם וצבטת אלהא בקמץ גדול פלו אן החדלתי עלי מתאל
השלכתי לכאנת האוה קמוצה מתל הא אמלאה החרבה[16] כי
החליתי ולו אנה אסתפהאם ולם יחדף מנה הא אלאסתפהאם לכאן
ההחדלתי בסגול תחת אלהא אלאול ובקמץ תחת אלתאניה. וקד
לכצנא מענאהא פי חרף אלחא מן כתאב אלאצול[17]. וקד ידכלון
הא אלאסתפהאם עלי חרף אלנפי והם ירידון בה אלתתבית
ואלתחקיק מתל הלוא אחיך רעים בשכם[18] ואיצא הלא יי יצא
לפניך[19] הלא היא ברבת בני עמון[20] הלא איד לעול[21] הלוא כי
משחך יי[22]. וקד יכון הדא אללפט ללתחציץ מתל הלא יראתך
כסלתך[23]. וקד יסתפהמון בהן מכאן אלהא מתל קולה וראו הן היתה
כזאת[24] הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם[25]. ומנהא מדוע
ומענאהא מתל מעני למה אעני אלסואל ען עלה אלשי מתל קולה

[a] R. om.

[1] I Sam. 16, 4. [2] Gen. 27, 24. [3] I Rois 21, 7. [4] I Sam. 14, 30. [5] Job 40, 25. [6] II Sam. 18, 29. [7] Jér. 6, 15. [8] I Rois 1, 24. [9] II Rois 5, 26. [10] Jug. 9, 9. [11] Ps. 22, 11. [12] I Sam. 28, 14. [13] Amos 2, 4. [14] Ez. 20, 5. [15] I Rois 22, 34. [16] Ez. 26, 2. [17] Col. 211 et suiv. [18] Gen. 37, 13. [19] Jug. 4, 14. [20] Deut. 3, 11. [21] Job 31, 3. [22] I Sam. 10, 1. [23] Job 4, 6. [24] Jér. 2, 10. [25] Ex. 8, 22.

אן יכון מעני מי את בתי מן אנת לאנّה ליס יגוז אן תנכרהא
ואלדליל עלי דלך איצא אגאבתהא בחאלהא ובמא ערץ להא דלך
קולהא ותגד לה את כל אשר עשה לה האיש[1] ולם תגבהא
באן תקול אנכי רות. ומנהא אלהא ויסתפהם בהא אסתפהאם עמום
יסתפהם בהא ען אנّיّה אלשי מתל היש ארץ לבבך ישר[2] הל
הו הדא באין האתה זה עבר ישראל[3] המקנא אתה לי[4] הלהרגני
אתה אמר[5]. ואדא אסתפהם בהא ען אחד שיין לזם אלכלאם אם
הרב רב עם ישראל אם נלחם נלחם בם[6] היש בהבלי הגוים
מגשמים ואם השמים יתנו רביבים[7] העבד ישראל אם יליד בית
הוא[8] החיתה זאת בימיכם ואם בימי אבתיכם[9] האנכי הריתי את כל
העם הזה אם אנכי ילדתיהו[10] הצאן ובקר ישחט וגֹ אם את כל דגי
הים יאסף להם[11]. ורבמא אסקטוא מן מתל הדא אלכלאם אם
ועוֹצוא מנהא בהא אלאסתפהאם מתל קולה החזק הוא הרפה[12].
ואמא אן אסתפהם באלהא ען שי ואחד פקט פלים יכון פי אלכלאם
אם כמא קד תקדّם ביאנה. וקד יסתפהם בהא עלי סביל אלתוביך
ואלתבכית מתל המן העץ[13] המלך תמלך עלינו[14] הבא נבא[15]
ההימיר גוי אלהים[16] האתה האיש אשר דברת[17] עלי סביל
אלתשניע. ומנהא אף והי מתל אלהא פי קולה אף כי אמר
אלהים[18] אי הל קאל אללה ומתלה האף תספה ולא תשא למקום[19]
האף אמנם אלד[20] האף תפר משפטי[21] הל יכון הדא אלّא אן הדא
ממא אגתמע פיה עאמלאן לאנّ מעני אף כי אמר אלהים הו מתל
האמר אלהים אי הל קאל אללה כדא פקולה האף תספה הו כקול
אלערב אהל כאן כדא וכדא פיגמעון בין חרפין ללאסתפהאם והמא
אלאלף והל. ורבמא אסתפהם[a] בכי כמא קיל כי יאמר מעשה
לעשהו לא עשני[22] אי הל יכון הדא. וקד זאדוא עליה פי
אלאסתפהאם אלהא כמא צנעוא פי אף קיל הכי אמרתי הבו לי[23]
הכי יש עוד אשר נותר לבית שאול[24] אי אהל הדא באין. ורבמא
חדף חרף אלאסתפהאם מתל קולה ארדף אחרי הגדוד הזה[25]

[a] P. כאן אסתפהאמא

[1] Ruth 3, 16. [2] II Rois 10, 15. [3] I Rois 18, 17. [4] Nomb. 11, 29. [5] Ex. 2, 14. [6] Jug. 11, 25. [7] Jér. 14, 22. [8] ib. 2, 14. [9] Joel 1, 2. [10] Nomb. 11, 12. [11] ib. 11, 22. [12] ib. 13, 18. [13] Gen. 3, 11. [14] ib. 37, 8. [15] ib. 37, 10. [16] Jér. 2, 11. [17] Jug. 13, 11. [18] Gen. 3, 1. [19] ib. 18, 24. [20] ib. 18, 13. [21] Job 40, 8. [22] Is. 29, 16. [23] Job. 6, 22. [24] II Sam. 9, 1. [25] I Sam. 30, 8.

סביל אלתשניע ואלאסתעטאם פי אלנדבה איכה ישבה בדד[1] איכה
היתה לזונה[2]. וקד אבדלוא מן הדא אלאלף האא פי קולהם והיך
יוכל[3] ומנהא אן ויסאל בהא ען מכאן מתל אן הלכתם[4] ויזאד
עליהא אלהא פיקאל אנה אנחנו עלים[5]. וקד יקרן בהא עד
פיכונאן סואלא ען זמאן מתל עד אן תמלל אלה[6] עד אנה מאנתם[7].
ומנהא אין ויסתפהם בהא ען מכאן מתל מאין אתם[8] מאין לי
בשר[9]. וממא יכון אלאסתפהאם בהא[a] עאמא מה ומה קאלוא מה
היה הדבר[10] מה עשה לך העם הזה[11] מה אחרית אלה[12]. וקאלוא
פי אלאסתפהאם ען אלחאל ויאמרו להם אחיהם מה אתם[13] אי
כיף אנתם. וממא יכון פי מעני איך ואן לם יכן אסתפהאמא קולה
ואנחנו לא נדע מה נעבד את יי[14] כיף נעבדה מה העברים האלה[15]
אסתפהאם ען אלקצה ואלגרץ מה החלום הזה אשר חלמת[16]
אסתפהאם אנכאר ותוביך. וקד יזידון אללאם עלי מה פיסתפהמון
בהא ען עלה אלשי מתל למה הרעתה לעם הזה למה זה
שלחתני[17] למה הרעת לעבדך ולמה לא מצתי חן בעיניך[18] למה זה
יצאנו ממצרים[19] למה הציתו עבריך[20] למה תריעי רע[21]. וקד תכון
ללתוגע ואלתפגע ואלתחנן לא ללסואל ען עלה אלשי בקולה למה
יי יחרה אפך בעמך[22] לים הדא סואלא ען אלעלה לאנהא מעלומה
והו אלעציאן לכנה תוגע ותחנן ומתלה למה יי אלהי ישראל היתה
זאת בישראל[23]. ומנהא מתי ויסתפהם בהא ען זמאן מתל מתי
תנחמני[24] עד מתי מאנת לענת[25] למתי אעתיר לך[26]. ומנהא מי
ויסתפהם בהא עמן יעקל מתל מי אתם[27] בת מי את[28] מי את
ותאמר אנכי רות אמתך[29]. וקד יסתפהם בהא עמא לא יעקל מתל מי
פשע יעקב וגו ומי במות יהודה[30] מי שמך כי יבא דברך וכבדנוך[31]
מכאן מה כמא קיל ויאמר אליו מה שמך[32]. ויסתפהם בה ען אלחאל
מתל מי את בתי[33] אלמעני איש[b] אנת פיה והו מכאן מה איצא
כמא קיל פי הדא אלמעני ויאמרו להם אחיהם מה אתם[34] ולא יגוז

[a] A. בה [b] P. אי שי

[1] Lam. 1, 1. [2] Is. 1, 21. [3] Dan. 10, 17. [4] I Sam. 10, 14. [5] Deut. 1, 28. [6] Job 8, 2. [7] Ex. 16, 28. [8] Gen. 29, 4. [9] Nomb. 11, 13. [10] II Sam. 1, 4. [11] Ex. 32, 21. [12] Dan. 12, 8. [13] Jug. 18, 8. [14] Ex. 10, 26. [15] I Sam. 29, 3. [16] Gen. 37, 10. [17] Ex. 5, 22. [18] Nomb. 11, 11, [19] ib. 11, 20. [20] II Sam. 14, 31. [21] Mich. 4, 9. [22] Ex. 32, 11. [23] Jug. 21, 3. [24] Ps. 119, 82. [25] Ex. 10, 3. [26] ib. 8, 5. [27] Jos. 9, 8. [28] Gen. 24, 23. [29] Ruth 3, 9. [30] Mich. 1, 5. [31] Jug. 13, 17. [32] Gen. 32, 28. [33] Ruth 3, 16. [34] Jug. 18, 8.

באת בה דלילא עלי קולה אכול השנה ספיח ומא בעדה אלי אכר אלפצל[a].

אלבאב אלראבע ואלתלתון

פי אלאסתפהאם.

אעלם אן חרוף אלאסתפהאם מכתלפה פי אלמעאני מסתויה פי אלמס־לה ודלך אן מי אנמא באבה אן יכון סואלא *ען מן[b] יעקל ומה סואלא עמא לא יעקל ואיך סואלא ען אלחאל וכדלך סאיר אלחרוף מכתלפה פי אלמעאני מסתויה פי אלמסלה. פמן חרוף אלאסתפהאם אי ויסאל בהא ען מכאן יתצמן מסולא ענה מתל אי הבל אחיך[1] אי מזה באת[2] ויזאד עליה הא ויכון מענאה דלך אלמעני נפסה מתל איה האנשים[3] וקד וצלוא בה אלצמיר[c] פי קולה ויאמר לו איכה[4] ויאמר אל בנתיו ואיו[5]. וקד יסתפהם באי ען גיר מכאן פי מתל קולה אי לזאת אסלח לך[6] ומנהא איפה ויסאל בהא ען מכאן יתצמן שבצא מסולא ענה איצא מתל איפה שמואל ודוד[7] איפה היית ביסרי ארץ[8]. וקד יסאל בהא ען אלהיה ואלצפה מתל איפה האנשים אשר הרגתם בתבור[9]. וקד תכון במעני אדא מתל איה איפוא פיך[10] ורבמא כאן אכתלאף הגאיה לאכתלאף אלמעני ואמא אללפט פואחד. ומנהא איכה בחלם ומענאה אלמעני אלאול נפסה מתל ויאמר לכו וראו איכה הוא[11] והמא אעני איכה ואיפה לפטתאן מרכבתאן. ומנהא איה בקמץ ומענאהא דלך אלמעני נפסה מתל איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים[12] וקד יסאל בהא ען אלחאל מתל איכה תאמרו חכמים אנחנו[13] איכה נעשה[14]. וקד יצאעף אלבאף ללתאכיר פיקאל איכבה אלבשנה[15] איכבה אטנפס[16] כי איכבה אוכל וראיתי[17] ואלאצל פי הדה אלכלמה איך מתל איך אלך[18] ואיך אעשה[19] עלי[d] סביל אלתשניע כמא קיל איצא עלי

[a] R. om. [b] A. עמן [c] P. אלי צמיר [d] A. ajoute זנה

[1] Gen. 4, 9. [2] ib. 16, 8. [3] ib. 19, 5. [4] ib. 3, 9. [5] Ex. 2, 20. [6] Jér. 5, 7. [7] I Sam. 19, 22. [8] Job 38, 4. [9] Jug. 8, 18. [10] ib. 9, 38. [11] II Rois 6, 13. [12] Cant. 1, 7. [13] Jér. 8, 8. [14] II Rois 6, 15. [15] Cant. 5, 3. [16] ib. ib. [17] Esth. 8, 6. [18] I Sam. 16, 2. [19] Gen. 39 9.

אלוקת אלדי יראד תחקיק דלך אלשי פיה לא בעדה ומשה רבנו
עליה אלסלאם לו טלב ברהאנא עלי תחקיק אלרסאלה או לו שך
פיהא לוגב אן יעטי אלברהאן פי דלך אלוקת נפסה קבל תקלדה
אלרסאלה עלי גיר יקין לא אן ירגי בברהאן לא יואפיה אלא בעד
דלך אלי מדד ובעד תקלד אלרסאלה לכן משה עליה אלסלאם
אנמא אעתדר מן תאכרה ען אלרסאלה באחתקארה נפסה
ואסתצגארה להא וצעפה מן מקאומה פרעון[a] ומנאצבתה לה דלך
קולה מי אנכי כי אלך אל פרעה[1] פקאל אללה תבארך ותעאלי
לא תגזע מנה ולא ירועך אמרה פאני אנא מזידך ומקויך וברהאנך
עלי דלך אני באעתך ומרסלך ואמר לך במנאצבה דלך קולה כי
אהיה עמך *וזה לך האות כי אנכי שלחתיך[2] והנא תם אלמעני
תלכיץ הדא אללפט וזה לך האות כי אהיה עמך כי אנכי שלחתיך
פקולה כי אנכי שלחתיך הו אלאות עלי קולה כי אהיה עמך[b]. ואמא
קולה בהוציאך את העם ממצרים תעבדון וגו פהו אכבארה במא
סיכון מן גיר הדא עלי סביל אלאנדאר לה בה והו מעטוף בגיר
חרף עטף והדא כתיר פי[c] אסתעמאלהם כמא קר תבין. וממא
אשיר בה אלי מא קבלה קולה אם כה יאמרו אלינו דמו עד הגיענו
אליכם ועמדנו תחתינו ולא נעלה אליהם ואם כה יאמרו עלו עלינו
ועלינו כי נתנם יי בידנו וזה לנו האות[3] פאשאר בקולה וזה לנו
האות אלי מתקדם קולה. ומתלה וזאת אשר דבר להם אביהם
ויברך אותם[4]. ומתלה וזה לך האות אכול השנה ספיח וגו[5] געל
תבארך ותעאלי אנצראף אלעדו ענהם כמא קאל ושמתי חחי באפך
ומתגי בשפתיך והשיבתיך בדרך אשר באת בה[6] דלילא *עלי מא
קאלה וזה לך האות[d] עלי תראבי מדתהם וצלאח חאלהם ודלך
קולה וזה לך האות אכול השנה סגיח וגו ויספה פליטת בית
יהודה וגו יקול לא תכשוא ממא תהדרכם בה אלעדו מן אלטפר
בכם ואגלאיכם ען וטנכם פאן מדתכם מתראביה ואגלכם טויל
וחאלכם צאלח פי אלמסתאנף ואלדליל עלי צדק מא אעדכם בה
צרפי אליה ענכם *פאנמא געל קולה והשיבותיך בדרך אשר

[a] A. פרעה [b] R. om. [c] A. מן [d] R. om.

[1] Ex. 3, 11. [2] ib. 3, 12. [3] I Sam. 14, 9, [4] Gen. 49, 28. [5] Is. 37, 30. [6] ib. 37, 29.

בניך[1] אנّמא הו בעד הדא. והדא אלדי דכרנאה מן אלאעתראץ
ואן כאן אעתראצא פי אלבאב פאנّה מגאנס לה וקד דכרנאה פי גיר
הדא אלבאב למגאנסתה לה איצא פלנכרג אלי מא כנא פיה.
ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר תרבון מאד
5 כאשר דבר יי אלהי אבתיך לך ארץ זבת חלב ודבש[2] [קולה כאשר
דבר יי וגו׳] ליס במנתטם פי אלמעני בקולה אשר ייטב לך ואשר
תרבון מאד בל במא הו פוק הדא ונטאם אלכלאם וזאת המצוה
החקים והמשפטים אשר צוה יי אלהיכם ללמד אתכם לעשות בארץ
אשר אתם עברים שמה לרשתה כאשר דבר יי אלהי אבתיך לך
10 ארץ זבת חלב ודבש למען תירא את יי אלהיך לשמר את כל חקות
ומצות אשר אנכי מצוך אתה ובנך ובן בנך כל ימי חייך ולמען
יארכן ימיך ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר
תרבון מאד. וממّא יגאנס הדא אלבאב אשארתהם בזאת או בגירה
מרّה אלי מא קבלה ומרّה אלי מא בערה. פממّא אשיר בה אלי מא
15 בערה קולה זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם[3] והו ישיר 216
אלי קולה את קשתי נתתי בענן[4] ואיצא בעבור זאת העמדתיך[5]
והו ישיר אלי קולה בעבור הראותך את כחי ולמען ספר שמי בכל
הארץ[6]. לו חכמו ישכילו זאת[7] והו ישיר אלי קולה איכה ירדף אחד
אלף[8]. ותהי חק בישראל[9] והו ישיר אלי קולה מימים ימימה תלכנה
20 בנות ישראל לתנות לבת יפתח הגלעדי[10]. ונתן ביום ההוא מופת
לאמר זה המופת אשר דבר יי[11] ישיר אלי קולה הנה המזבח
נקרע[12]. ואמא[a] קול אללה למשה סיّרנא עליה אלסלאם וזה לך
האות כי אנכי שלחתיך[13] פיעתקד[b] אלגמהור פי הדא אנّה ישיר
בה אלי קולה בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על
25 ההר הזה[14] ואנّ אלאיה[c] עלי הדא אנמא אעטית עלי אן אללה הו
אלמרסל לה והדא יסתחיל מן וגהין אחדהמא אן משה רבנו לם
ישדّ פי אן אלמרסל לה הו אללה תעאלי פיחתאג פי דלך אלי
ברהאן ואלתאני אן אלברהאן ואלדליל אנמא יעטי עלי אלשי פי

[a] A. ואיצא; R. ועוד [b] A. יעתקד [c] P. אלאות

[1] Deut. 4, 9. [2] ib. 6, 3. [3] Gen. 9, 12. [4] ib. 9, 13. [5] Ex. 9, 16. [6] ib. ib. [7] Deut. 32, 29. [8] ib. 32, 30. [9] Jug. 11, 39. [10] ib. 11, 40. [11] I Rois 13, 3. [12] ib. ib. [13] Ex. 3, 12. [14] ib. ib.

אלכלאם אלא עלי הדה אלצפה אעני עלי קולה ועתה אם באמת
ובתמים עשיתם ותמליכו את אבימלך ואם טובה עשיתם עם ירבעל
ועם ביתו ואם כגמול ידיו עשיתם לו שמחו באבימלך[a] ומא בין דלך
מן אלכלאם מעתרץ פיה ליבין בה קולה ואם כגמול ידיו עשיתם
לו ומן אגל טול הדא אלכלאם ואלמעתרץ ואנקטאע נטאם אלכלאם
אלמעתרץ פיה יחתאג אלי אעאדה אלשרט והו קולה ואם באמת
ובתמים עשיתם עם ירבעל ועם ביתו היום הזה תם נטם בה
אלגואב והו שמחו באבימלך. ומתלה קולה כה אמר יי הנה מים
עלים מצפון והיו לנחל שוטף וישטפו ארץ ומלואה עיר וישבי בה
וזעקו האדם והילל כל יושב הארץ מקול שעטת פרסות אביריו
מרעש לרכבו המון גלגליו לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים
על היום הבא לשדוד את כל פלשתים[1] נטאם אלכלאם וזעקו האדם
והילל כל יושב הארץ על היום הבא לשדוד את כל פלשתים
פאעתרץ פיה מקול שעטת פרסת אביריו אלי אכר אלפסוק. ומתלה
איצא וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יי לא
נודעתי להם וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ
כנען[2] נטאם אלכלאם וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגם
הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען פאעתרץ פיה
אלקסם אלדי הו באל שדי ושמי יי ואלמקסם עליה איצא והו לא
נודעתי להם אי ואן כנת תגלית להם פלם יכן דלך מן דון חגאב
כתגליי אליך. ומתלה איצא קולה וישאלו בני ישראל ביי ושם ארון
ברית האלהים בימים ההם ופינחס בן אלעזר בן אהרן עמד לפניו
בימים ההם לאמר האוסף עוד לצאת למלחמה[3] קולה לאמר מתצל
בקולה וישאלו בני ישראל ביי וקולה ושם ארון ברית האלהים וגו
מעתרץ פיה. ומתלה איצא קולה יום אשר עמדת לפני יי אלהיך
בחרב באמר יי אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי[4] פאנה
מתצל בקולה רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את
הדברים אשר ראו עיניך[5] כאנה קאל אשר ראו עיניך יום אשר
עמדת לפני יי אלהיך בחרב. ותקדיר וקוע והודעתם לבניך ולבני

[a] R. om.

[1] Jér. 47, 2 à 4. [2] Ex. 6, 3. [3] Jng. 20, 27. [4] Deut. 4, 10. [5] ib. 4, 9.

הדא פי מוצעה וגאיז אן יכון איצא מפעולא בקולה אגרע באנה
קאל וגם אני אגרע עיני ולא תחום כמא קאל לא יגרע מצדיק
עיניו[1] ויכון פי תחום צמיר עאיד אלי עיני. תנה את נשי ואת ילדי
אשר עבדתי אתך בהן[2] קולה בהן ראגע אלי אלנשים פקט. לכו
נא הגברים ועבדו את יי כי אתה אתם מבקשים[3] ראגע אלי קולה
כי רעה נגד פניכם[4] אלמתקדמה אלדכר. כי שמי בקרבו[5] ליס
במחמול עלי קולה כי לא ישא לפשעכם[6] לכנה עלה לקולה השמר
מפניו ושמע בקלו[7] והו מחמול עליה ותקדירה השמר מפניו ושמע
בקולו כי שמי בקרבו ולא תמר בו כי לא ישא לפשעכם. כאשר
דבר יי ביד משה לו[8] ליס קולה לו בראגע אלי משה [בל] אלי
אהרן [אלמדכור] קבל. לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את יי
אלהינו[9] ליס אלצמיר אלדי פי ממנו בראגע אלי פרסה בל אלי
אלמקנה אלמדכור קבל. כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר
לאמר[10] ליס לאמר מתצלא פי אלמעני בקולה ולא עליתם בהר בל
בקולה פנים בפנים דבר יי עמכם בהר[11] ונטאם אלכלאם פנים
בפנים דבר יי עמכם בהר לאמר אנכי יי אלהיך. וקולה אנכי עמד
בין יי וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר יי כי יראתם מפני
האש ולא עליתם בהר יסמי אעתראצא וכדא יסמי בה כל כלאם
יעתרץ פי אלכלאם לא יתם מענאה כמא תרי. ומתלה קולה חציך
שנונים עמים תחתיך יפלו בלב איבי המלך[12] אד הדא אלכלאם
*מרתבך בעינה[a] לם יתם מענאה אלא באגתמאעה ואלתיאמה
וכדא אעתרץ פיה עמים תחתיך ותפסירה פדתך אלשעוב עלי
מעני ואתן אדם תחתיך ולאמים תחת נפשך[13]. והדא כמא תקול
אלערב איצא. מהלא פדא לך אלאקואם כלהם. ומתלה פי
אלאעתראץ איצא אעתראץ קולה אשר נלחם אבי עליכם וישלך את
נפשו מנגד ויצל אתכם מיד[b] מדין ואתם קמתם וג כי אחיכם הוא[14]
בין ועתה ואם באמת ותמים עשיתם ותמליכו את אבימלך וג
עשיתם לו[15] *ובין קולה[c] שמחו באבימלך[16] *פאנה ליס ינתטם

[a] R. om.; A. מרתבט ב [b] A. מכף [c] R. om.

[1] Job 36, 7. [2] Gen. 30, 26. [3] Ex. 10, 11. [4] ib. 10, 10. [5] ib. 23, 21. [6] ib. ib. [7] ib. ib. [8] Nomb. 17, 5. [9] Ex. 10, 26. [10] Deut. 5, 5. [11] ib. 5, 4. [12] Ps. 45, 6. [13] Is. 43, 4. [14] Jug. 9, 17. [15] ib. 9, 16. [16] ib. 9, 19.

מסתצרפא לה פתכרך בגיר קצר מנה לדלך ולדלך קאל ויקרע
פלפט אלאנפעאל ואלפעל ללתוב פי נפסה עלי שרט כל אנפעאל·
ואיצא עתה אכנו נא בחנית ובארץ[1] ליס בארץ מעטופא עלי בחנית
[בל הו מעטוף עלי אכה כאנה קאל אכנו נא בחנית][a] ואכה בארץ
עלי מעני אכה בדוד ובקיר[2]· ואיצא שלם ישלם אם אין לו ונמכר
בגנבתו[3] ליס הדא מרדודא אלי קולה אם זרחה השמש עליו דמים
לו בל אלי קולה חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת
השה[4]· ואם על המשכב הוא או על הכלי אשר היא ישבת עליו[5]
ליס קולה הוא צמיר שי ממא יקרב מנה בל הו צמיר אלדם
אלמדכור פי אול אלקצה אעני קולה ואשה כי תהיה זבה דם יהיה
זבה[6] ואלמעני ואם על המשכב הוא הדם או על הכלי וגו· ויהי
בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים
בשנה הרביעית בחדש זו הוא החדש השני למלך שלמה על
ישראל ויבן הבית ליי[7] וליס קולה למלך שלמה מחמולא עלי
החדש השני אלאדני בל עלי קולה בשנה הרביעית במא קיל בשנה
הרבעית יסד בית יי בירח זו[8]· ויצג את המקלות [אשר פצל
ברהטים בשקתות המים אשר תבאן הצאן לשתות לנכח הצאן[9] ליס
קולה לנכח הצאן מהצלא פי אלמעני בקולה לשתות בל בקולה
ויצג את המקלות][b] כאנה קאל ויצג את המקלות אשר פצל לנכח
הצאן ברהטים בשקתות המים אשר תבאן הצאן לשתות אי חית
תשרב· כי לא אלמן ישראל ויהודה מאלהיו מיי צבאות כי ארצם
מלאה אשם מקדוש ישראל[10] ליס קולה כי ארצם מלאה אשם ראגע
עלי ישראל ויהודה בל עלי בבל אלמתקדמה אלדכר· אתה ידך
גוים הורשת ותטעם[11] [ליס] קולה ותטעם מחמול עלי קולה גוים
אלאדני בל עלי אבותינו אלאקצי· החזק מלחמתך אל העיר והרסה
וחזקהו[12] אלצמיר פי וחזקהו ראגע אלי יואב ואן בעד אי שדדה
וקוי עזמה פי דלך והדא אמר יאמר בה אלרסול· וגם אני אגרע
ולא תחוס עיני[13] יגוז אן יכון עיני פאעלא בקולה תחוס פיכון עלי

[a] Suppléé d'après R [b] Suppléé d'après R.

[1] I Sam. 26, 8. [2] ib. 18, 11. [3] Ex. 22, 2. [4] ib. 21, 37. [5] Lév. 15, 23. [6] ib. 15, 19. [7] I Rois 6, 1. [8] ib. 6, 37. [9] Gen. 30, 38. [10] Jér. 51, 5. [11] Ps. 44, 3. [12] II Sam. 11, 25. [13] Ez. 5, 11.

באנהא[a] פי אעלי אלשואהק ותחת כל שגרה כצרה נהאהם תבארך
ותעאלי ען אן תחכד מנאסכה הו פי מתל תלך אלמואצע בל פי
מוצע[b] מכצוץ ומכאן מחדוד דלך קולה לא תעשון כן ליי אלהיכם
כי אם אל המקום אשר יבחר יי אלהיכם וגו והבאתם שמה עלתיכם
5 וגו[1] כמא קאל איצא השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר
תראה כי אם במקום אשר יבחר יי באחר שבטיך וגו[2] ווצפה לתלך
אלאמכנה מעתרץ פי קולה אלמבתדא בה והו אבר תאברון את
כל המקומות וגו[3] תם תמם מא בדא בה בקולה ונתצתם את
מזבחתם וגו תם אסתאנף אלנחי ען אמתתאל פעלהם אלדי וצפהם
10 בה והו אתכארהם ביות מעבודאתהם ען קנן אלגבאל ותחת אלשגר
די אלאטלאל פקאל לא תעשון כן ליי אלהיכם וגו ולא ינכרך מנכר
אצאפתנא הדא אלמעני אלי לפט לא תעשון כן ליי אלהיכם מע
אעתקאדנא מא נקלת פיה אלאואיל פקד קאלוא רצי אללה ענהם[4]
מקרא אחד יוצא לכמה טעמים ואין טעם אחד יוצא לשני מקראות
15 דבי ר ישמעאל תנא וכפטיש יפצץ סלע[5] מה פטיש זה מתחלק
לכמה ניצוצות אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים פהדא ואן כאן
מן גמלה אללאוין פגיר ממתנע אן יצאף אליה איצא לאו אכר מן
גיר אן יכון זיאדה פי אלשריעה בל יכון וגהא אכר גאיזא לא יצ׳יר
אעתקאדה איצא כמא לם יצ׳ר אעתקאד ז מעאני פי לא תאכלו על
20 הדם והו [איצא] לאו ואחד. ומן הדא אלבאב אלדי נחן פיה קולה
והבאתי אתו בבלה ארץ כשדים ואותה לא יראה ושם ימות[6] קולה
ואותה לא יראה הו ראגע אלי ירושלם אלמתקדמה אלדכר פי קולה
הנשיא המשא הזה בירושלם[7] ואיצא ויסב שמואל ללכת ויחזק
בכנף מעילו ויקרע[8] אלצמיר אלדי הו פי ויחזק עאיד אלי שאול
25 אלאבעד לא אלי שמואל אלאקרב ולו אן אלפעל לשמואל כמא יטן
קום יחמלוה מחמל אחיה השילוני לקאל ויקרעהו אעני אלמעיל
כמא קאל ען אחיה השילוני ויקרעה שנים עשר קרעים[9] למא כאן
מנה דלך בקצד ואלמעני הנא מכאלף להא והו אנה למא ולי
שמואל מנחרפא ען שאול [קבץ[c] שאול] עלי טרף תובה

[a] A. כאנהא [b] A. מואצע [c] R. החזיק

[1] Deut. 12, 4 à 6. [2] ib. 12, 13. [3] ib. 12, 2. [4] Sanh. 34 a. [5] Jér. 23, 29. [6] Ez. 12, 13. [7] ib. 12, 10. [8] I Sam. 15 27. [9] I Rois 11, 30.

אלבאב אלתאלת ואלתלתון

מא חמל מן אלכלאם עלי אלאקצי לא עלי אלאדני.

מן דלך קולה ואם שלש אלה לא יעשה לה[1] לים ישיר בקולה
שלש אלה אלי שארה כסותה וענתה[2] אלאקרב אליה בל אנמא
דלך ישיר אלי אשר לא יעדה והפדה ואם לבנו ייערנה[3] לקול
אלאואיל רצי אללה ענהם[4] ר׳ אליעזר אומר זה שארה כסותה ועונתה
אמר לו ר׳ עקיבא *מה צריך[a] והלא כבר נאמר שארה כסותה
ועונתה לא יגרע מה תלמוד לומר ואם שלש אלה יכול יעשה לה
כל האמור בענין תלמוד לומר ואם שלש אלה אמור מעתה לא
ייערנה לא והוא ולא בנו ולא פדאה׳. ואיצא ואף לאמתך תעשה
כן[5] לים ישיר אלי אלרציעה ואנמא ישיר אלי קולה קבל הדא
העניק תעניק לו וגו׳[6]. צעקו ויי שמע[7] לים אלצמיר אלדי פי צעקו
לעשי רע אלאקרב אליה בל ללצדיקים אעני קולה עיני יי אל
צדיקים[8]. אבד תאבדון את כל המקמות וגו׳ ונתצתם את מזבחתם
וגו׳ לא תעשון כן ליי אלהיכם[9] אלאואיל רצי אללה ענהם יחמלון
קולה לא תעשון כן ליי אלהיכם עלי קולה ואבדתם את שמם מן
המקום ההוא אי לא תהדמוא ביות אללה כמא אמרתכם בהדם
מנאסך אלאצנאם ומואצע עבאדתהם קאלוא[10] הנותץ אבן אחת מן
ההיכל ומן האולם ומבין האולם ולמזבח עובר בלא תעשה שנאמר
ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן ליי אלהיכם והו
איצא ענדי מחתמל מעני אכר זאידא עלי הדא אלמעני כמא כאן
לפט לא תאכלו על הדם[11] מחתמלא לז מעאני קד בינהא אלאואיל
רצי אללה ענהם[12] ודלך אלמעני הו אן יחמל עלי מא קבל הדא
אעני עלי קולה אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את
אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן[13] ודלך
אנה למא אמרהם בתכריב מנאסך אלאצנאם וצף תלך אלמנאסך

[a] A. מיהא מצריך

[1] Ex. 21, 11. [2] ib. 21, 10. [3] ib. 21, 8. [4] Mekhiltâ dans une redaction tout a fait différente. [5] Deut. 15, 17. [6] ib. 15, 14. [7] Ps. 34, 18. [8] ib. 34, 16. [9] Deut. 12, 4. [10] Sifrê sur Deut. § 61 où la redaction n'est pas la même; cf. Maimonide, Bêt Habbechirâh, chap. 1, § 17. [11] Lév. 19, 26. [12] Sanhédrin 63 a. [13] Deut. 12, 2.

פלשתים. וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף[1] אלתקדיר באו מצרימה אל יוסף לשבר ורבמא כאן אל [הנא] מכאן מן. וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך[2] תקדירה וישא אברהם את עיניו אחר[a] וירא והנה איל נאחז בסבך. [ונר אלהים טרם יכבה ושמואל שכב בהיכל יי[3] וגו אלוגה] ונר אלהים טרם יכבה בהיכל יי אשר שם ארון אלהים ושמואל שכב. ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל ותאמר אל העבד וגו ותקח הצעיף ותתכס[4] נטאם אלמעני עלי הדא אלמתאל ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותאמר אל העבד וגו ויאמר העבד הוא אדני ותפל מעל הגמל ותקח הצעיף ותתכס אי אנהא נזלת ותסתרת חיא מנה [בעד אן ערפת בה. ויגוז אן יכון ותפל מעל הגמל פי מוצעה עלי אן יכון מענאה וקד נזלת ען אלגמל אי אנהא ראתה[b]] בעד אן נזלת לאמר אחוגהא אלי דלך באנה קאל ונפלה מעל הגמל כמא קיל אף הוא ויכה את המים[5] במעני והכה את המים ואכתר כלאמהם עלי הדא. ויקחו את צדה העם בידם[6] [אלוגה ויקחו בידם את צדה העם] כמא קאל קחו בידכם צידה לדרך[7]. אתו החל לבנות מזבח ליי[8] תקדירה אתו מזבח החל לבנות ליי. ויגב אן תעלם אנה קד צנע פי מכמש איצא קבל הדא מזבח לקולה ויאמר שאול הגשו אלי העלה והשלמים ויעל העלה[9] אד ליס כאן מכמש מוצעא יכון פיה מזבח פקולה הנא אדא אתו החל לבנות מזבח ליי פאנה יריד למתל הדא אלחאל באצה לאן אלמזבח אלדי צנעה פי מכמש אנמא כאן לגיר הדא אעני ללאנתצאר עלי אלעדו ואמא הדא אלמזבח פאנמא כאן לקולה ולא תחטאו ליי לאכל אל הדם[20].

[a] A. אחרי כן [b] Suppléé d'après R.

[1] Gen. 41, 57. [2] ib. 22, 13. [3] I Sam. 3, 3. [4] Gen. 24, 64. [5] II Rois 2, 14. [6] Jug. 7, 8. [7] Jos. 9, 11. [8] I Sam. 14, 35. [9] ib. 13, 9. [10] ib. 14, 34.

אנא לם נגתמע פי חלם ואחד בל כל ואחד מנא חלם חלמא לה
תפסיר עלי חיאלה ואנמא אחתאג אלי הדא לקולה ונחלמה חלום
בלילה אחד אני והוא[1] עלי סביל אלאשתראך פבין אנה לם יכן
חלמא ואחדא כמא קאל איש כפתרון חלמו חלמנו וכאן חק אללפט
איש חלום כפתרונו חלם באפראד אלפעל חמלא לה עלי לפט איש
פגמעה חמלא לה עלי אלמעני. והנה איש צרור כספו בשקו[2]
נטאמה והנה צרור כסף איש בשקו. ויי ישלמך טובה תחת היום
הזה אשר עשיתה לי[3] אלוגה תחת אשר עשית לי היום הזה. והיית
ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה[4] נטאמה והיית ממשש
בצהרים *באפלה כאשר[a] ימשש העור *אי אן וקת אלטהירה יכון
ענדך כאלטלאם[b] לעטם מא ילחקך מן אלציק ואלשדה ואן כאן
אראד טלאם אלעמי פאללפט[c] עלי גהתה ואלמעני אלאול אקוי.
ולערב ימולל ויבש[5] אלוגה יבש וימולל. ושמע אישה ביום שמעו
והחריש לה[6] אלוגה והחריש לה ביום שמעו כמא קיל הקים אתם
כי החרש לה ביום שמעו[7]. אחד נפש מחמש המאות[8] אלוגה נפש
אחד. זית רענן יפה פרי תאר[9] אלוגה פרי יפה תואר וקד תקדם
לנא פי באב אלחדף וגה אכר. אמר לנער ויעבר לפנינו ויעבר
ואתה עמד כיום ואשמיעך את דבר אלהים[10] תקדירה אמר לנער
ויעבר לפנינו ואתה עמד כיום ואשמיעך את דבר אלהים ויעבר.
ואכירה והנה לא אלהים שלחו כי הנבואה דבר עלי וטוביה וסנבלט
שכרו למען שכור הוא למען אירא ואעשה כן וחטאתי[11] נטאם
אלכלאם כי הנבואה דבר עלי למען שכור הוא וטוביה וסנבלט
שכרו למען אירא ואעשה כן וחטאתי. שכן ארץ ורעה אמונה[12]
אלוגה רעה אמונה ושכן ארץ כמא קיל סור מרע ועשה טוב ושכן
לעולם[13]. לטש כל חרש נחשת וברזל[14] תקדירה כל לטש וחרש
נחשת וברזל ופיה חדף לאבי חתי יכון נטאם אלכלאם ותמאמה עלי
הדא אלמתאל אבי כל לטש וחרש נחשת וברזל. אשר היה דבר יי
אל ירמיהו הנבא אל פלשתים[15] תקדירה דבר יי אשר היה אל

[a] A. כאפלה אשר [b] R. om. [c] A. פי אללפט

[1] Gen. 41, 11. [2] ib. 42, 35. [3] I Sam. 24, 20. [4] Deut. 28, 29. [5] Ps. 90, 6. [6] Nomb. 30, 8. [7] ib. 30, 15. [8] ib. 31, 28. [9] Jér. 11, 1. [10] I Sam. 9, 27. [11] Néh. 6, 12 et suiv. [12] Ps. 37, 3. [13] ib. 37, 27. [14] Gen. 4, 22. [15] Jér. 47, 1.

היום ואת בריתי הלילה[1] אראד אנ תפרו בריתי את היום ובריתי
את והלילה אלוגה [איצא] פי אם תפרו אן יכון אם תופר עלי מא
קד בינת הדא. ויגוז אן יכון את בריתי היום ואת בריתי הלילה
עלי חקיקתה ויכון אלתקדיר אם תפרו את בריתי עם היום ועם
הלילה. אדם כי יקריב מכם קרבן ליי[2] תקדירה[a] אדם מכם כי
יקריב. ויקבר בקבר יואש אביו בעפרה אבי העזרי[3] אלוגה ויקבר
בקבר יואש אביו אבי העזרי בעפרה. והקריב אהרן את פר החטאת
אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושחט את פר החטאת אשר לו[4]
אלוגה אן יכון והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו ושחטו וכפר
בעדו ובעד ביתו. נעשה ונשמע[5] חד אלכלאם נשמע ונעשה.
וזבחו זבחי שלמים ליי אותם[6] אלוגה וזבחו אותם ליי זבחי שלמים.
מחץ מתנים קמיו[7] אולגה מחץ קמיו מתנים. ורבמא אראד מחץ
מתני קמיו פאקחם אלמים כמא קאל סיגים כסף[8] באילים השערים[9]
במצלתים נחשת[10]. ויחפרו כל מצרים סביבת היאר מים לשתות[11]
אלתקדיר לשתות מים ולים מים מפעולא בקולה ויחפרו לאן אלמא
לא יחפר וגאיז אלא יכון הנא תקדים ותאכיר בל יכון פיה אצמאר
באנה קאל ויחפרו כל מצרים סביב היאר להוציא מים לשתות. הלוא
ראית מה העם הזה דברו לאמר[12] אלתקדיר מה דברו העם הזה
לאמר. אשר חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם[13] אלתקדיר אשר
חכמים יגידו מאבותם אי[b] ינקלון ען אבאיהם. הפלה חסדיך
מושיע חוסים ממתקוממים בימינך[14] אלתקדיר הפלה חסדיך
בימינך מושיע חוסים ממתקוממים. מי יתן בספר ויחקו[15] אלתקדיר
מי יתן ויחקו בספר. ויהי כנוח עליהם הרוח[16] תקדירה ויהי כנוח
הרוח עליהם פפרק בין אלמצאף ואלמצאף אליה. והנה מן היאר
עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר[17] [תקדירה והנה שבע
פרות יפות מראה ובריאות בשר] עלות מן היאר. איש כפתרון
חלמו חלמנו[18] תקדירה איש חלומו כפתרונו חלמנו אלמעני אן כל
ואחד מנא חלם חלמא מבאינא לחלם צאחבה מנפרדא בעבארתה אי

[a] R. נטאמה = סדורו [b] A. אן

[1] Jér. 33, 20. [2] Lév. 1, 2. [3] Jug. 8, 32. [4] Lév. 16, 11. [5] Ex. 24, 7. [6] Lév. 17, 5.
[7] Deut. 33, 11. [8] Ez. 22, 18. [9] ib. 40, 38. [10] I Chr. 15, 19. [11] Ex. 7, 24. [12] Jér.
24, 33. [13] Job 15, 18. [14] Ps. 17, 7. [15] Job 19, 23. [16] Nomb. 11, 25. [17] Gen. 41, 2.
[18] ib. 41, 11.

אלוגה קמח הכר לא יכלה ושמן הצפחת לא יחסר· שבעת חקות קציר ישמר לנו[1] אלוגה חקות שבועות קציר·

אלבאב אלתאני ואלתלתון

מן אלמקדם ואלמוכר.

הדא אלבאב מגאנס ללבאב אלמתקדם לה ולדלך אן אדכל פי אחדהמא שי ממא דכל [פי] צאחבה פלא צ̇יר· אעלם אן אלתקדים ואלתאכיר כתיר פי כלאמהם ודלך פי מתל קולה על אף אייבי תשלח ידך[2] אלתקדיר אף על אויבי· אשר יאמר כי הוא זה[3] [אלוגה כי זה הוא] והו ישיר אלי מא ידכרה מן נפס אלדעוי אי אן הדא [הו] מא אטאלבה בה· וישם את הים לחרבה ויבקעו המים[4] חקיקה אללפט ויבקעו המים וישם את הים לחרבה· וירם תולעים ויבאש[5] נטאמה ויבאש וירם תולעים פאלאנתאן אלמתולד מן אלתעפן אלדי הו עלה תולד אלדידאן מתקדם לתולד אלדידאן אד אלעלה אקדם מן אלמעלול· וחצים מחזיקים והרמחים המגנים[6] נטאמה מחזיקים המגנים והרמחים לאן אלמעטוף תאלי ללמעטוף עליה· ותהי להשאות גלים נצים ערים בצרות[7] תקדירה ותהי להשאות ערים בצורות גלים כקולה עד אשר אם שאו ערים מאין יושב[8] ואיצא כי שמת מעיר לגל[9]· לי יזעקו אלהי ידענוך ישראל[10] נטאמה לי יזעקו ישראל אלהי ידענוך· ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו ויעש אלהים את הרקיע וגו ויהי כן[11] נטאם אלכלאם אן יתוסט ויהי כן בין קולה בין מים למים ובין ויעש אלהים את הרקיע ויכון קולה ויעש אלהים את הרקיע עלי סביל אלביאן לאן אלמעני יתם פי ויהי כן כמא קאל ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה ויהי כן[12] תם קאל עלי סביל אלביאן ויעש אלהים את חית הארץ למינה[13]· אף אש צריך תאכלם[14] נטאמה אף צריך אש תאכלם· ואשר נתן כתר מלכות בראשו[15] אראד וכתר מלכות אשר נתן בראשו· אם תפרו את בריתי

[1] Jér. 5, 24. [2] Ps. 138, 7. [3] Ex. 22, 8. [4] ib. 14, 21. [5] ib. 16, 20. [6] Néh. 4, 10. [7] Is. 37, 26. [8] ib. 6, 11. [9] ib. 25, 2. [10] Osée 8, 2. [11] Gen. 1, 6 et 7. [12] ib. 1, 24. [13] ib. 1, 25. [14] Is. 26, 11. [15] Esth. 6, 8.

חיואנא מא יסעי וידבّ פיה פהו אדֿא מן אלמקלוב ומתֿלה שרץ
ארצם צפרדעים[1] ולים יגֿב אן יקאל פי הדֿין אלפעלין אנّהמא
ללצפרדעים עלי אלתקדים ואלתאכֿיר ואנّהמא מפרדאן [בל] הדֿא
מן אלמקלוב פי אלמעני ואלדליל עלי דֿלך קולה ואת כל נפש
החיה הרמשת אשר שרצו המים[2] פגֿעל אלפעל ללמים והו ללחיה·
פאן תעסّף פי הדֿא מתעסّף וקאל אן [שרצו] אנّמא הו ללחיה לאנّ
מעני אלחיה גֿמע פמא ינכר הדֿא מן תעסّף אהל זמאננא אחתגֿגֿנא
בקולה בכל אשר תרמש האדמה ובכל דגי הים[3] אלדֿי תקדירה כל
אשר ירמש באדמה וכל דגי הים אלא תראה אנّתֿ אלפעל למא גֿעלה
ללאדמה וכיף [אדכֿל] אלבא באלפאעל[a] והו כל אשר עלי סביל
אלקלב וכדֿלך אדכֿל אלבא איצֿא עלי אלמעטוף עלי אלפאעל והו
כל דגי הים פקאל ובכל דגי הים פהדֿא עלי הדֿא· ומתֿלה איצֿא
ועלה שמיר ושית[4] אלתקדיר ועלה בו שמיר ושית· ומתֿלה והנה
עלה כלו קמשונים[5] ואיצֿא על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה[6] ליס
תעלה פעלא ללקוץ ואלשמיר בל הו ללאדמה עלי סביל אלקלב
ואלתפסיר אנّהם ינדבון עלי שדי חמד על גפן פריה[7] ואיצֿא על
אדמת עמי אשר תעלה קוץ ושמיר אי אלתי הדֿה צפתהא כמא קיל
ועלה שמיר ושית[8]· ומתֿלה איצֿא ועלתה ארמנתיה סירים[9] וכאן
אלוגֿה פי הדֿא כלّה אן יכון והעלה שמיר ושית אי וינבת בצֿסّ
אליא וכסר אלבא והנה העלה קמשונים והעלתה ארמנותיה סירים·
ולים ימתנע אן יכון קולה קוץ שמיר תעלה[10] מן הדֿא אעני אן
יכון מסתקבל העלתה[11]· ומתֿל הדֿא העיר היצאת אלף תשאיר
מאה והיוצאת מאה תשאיר עשרה[12] גֿעל אלפעל להא והו
באלחקיקה לאהלהא ותקדירה היוצאים ממנה אלף והיוצאים ממנה
מאה· עד קירות הספן[13] מקלוב ואלוגֿה עד ספון הקירות לאנّ
אלתפסיר מן אלקאע אלי תסקיף אלחיטאן ולים יגֿוז אן יקאל אלי
חיטאן אלתסקיף לאנّ אלמעני כאן יסתחיל· וירץ אליו בחמת כחו[14]
יריד בכח חמתו· כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר[15]

[a] A. באלפעל

[1] Ps. 105, 30. [2] Gen. 1, 21. [3] ib. 9, 2. [4] Is. 5, 6. [5] Prov. 24, 31. [6] Is. 32, 13. [7] ib. 32, 12. [8] Jos. 5, 6. [9] Is. 34, 13. [10] ib. 32, 13. [11] I Sam. 2, 19. [12] Amos 5, 3. [13] I Rois 6, 15. [14] Dan. 8, 6. [15] I Rois 17, 14.

עיניה[1] אלוגה ותשם הפוך בעיניה כמא קאל כי תקרעי בפוך
עיניך[2]. עיני גבהות אדם שפל[3] אלוגה גבהות עיני אדם שפל.
תולעת שני[4] שני התולעת. עד דוד הגדיל[5] [אלמעני] עד הגדיל
דוד. ועללתי בעפר קרני[6] אלבא הנא מכאן על כמא קד קלת פי
5 בא כי אם הבהמה אשר אני רכב בה[7] אי עליה ובא כי הדם הוא
בנפש יכפר[8] אי על הנפש יכפר פכאנה קאל עלי הדא ועוללתי על
עפר קרני [והדא מן אלמקלוב ואנמא תקדירה ועוללתי עפר על
קרני[a]] עלי מעני ויעלו עפר על ראשם[9] תפסירה עלית אלתראב
עלי ראסי מן אלעלא ולים באן יכון מן לגה עלה בל הו מן דואת
10 אלמתלין פי הדא אלמעני ומנה ענדי במעל ידיהם[10] אי בנשיאות
כפיהם עלי זנה והבאתי מרך בלבבם[11] אלדי הו מן דואת אלמתלין
עלי מא בינת פי כתאב אלמסתלחק[12] וגעל אבו זכריא[13] ועללתי
בעפר קרני מן על ברזל[14] ומא יבעד דלך. ומן הדה אללגה והדא
אלמעני ענדי נורא עלילה[15] ותלכיץ דלך אן נורא עלילה צפה בעד
15 צפה לאלהים אלמדכור פי אלפסוק ואלהא פי עלילה ללמבאלגה
עלי מא דכרתה פי גיר הדא אלמוצע. וקד ימכן אלא יכון פי
ועוללתי בעפר קרני קלב ואלא תכון אלבא פי מעני על בל יכון
אללפט בחסבה ויכון תפסירה ועאלית ראסי באלתראב ואנמא דכרת
לך גמיע הדא לאעלמך תנקיח אלכלאם ותפריע אלמעאני. יין
20 ידליקם[16] אלוגה יין ידליקו עלי מעני שבר ירדפו[17]. וקראו אבר אל
אבל ומספד אל יודעי נהי[18] אלמעני ואל מספד יודעי נהי. והיא
הפכה שער לבן[19] אלתקדיר ושערה הפך לבן כמא קיל ושערה לא
הפך לבן[20]. כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא[21] ואלתקדיר נפשו
בדמו היא. תחת פטרת כל רחם בכור כל מבני ישראל[22] אלתקדיר
211. 25 כל בכור מבני ישראל וקולה בכור כל בדל מן קולה פטרת כל רחם
כאנה קאל תחת כל בכור מבני ישראל. ושרץ היאר צפרדעים[23]
ליס יעני אן אליאר יסעי וידב אד ליס הו חיואנא ואנמא יעני אן

[a] Suppléé d'après R.

[1] II Rois 9, 30. [2] Jér. 4, 30. [3] Is. 2, 11. [4] Ex. 25, 4. [5] I Sam. 20, 41. [6] Job 16, 15. [7] Néh. 2, 12. [8] Lév. 17, 11. [9] Jos. 7, 6. [10] Néh. 8, 6. [11] Lév. 26, 36. [12] Opuscules p. 220. [13] D. 167; N. 114. [14] Deut. 28, 48. [15] Ps. 66, 5. [16] Is. 5, 11. [17] ib. ib. [18] Amos 5, 16. [19] Lév. 13, 10. [20] ib. 13, 4. [21] ib. 17, 14. [22] Nomb. 8, 16. [23] Ex. 7, 28.

קולהם גם בוש לא יבושו[1] לא תגורו מפני איש[2] כי יגרתי מפני
האף[3] והיה הטוב ההוא אשר ייטיב יי[4] כי תצור אל עיר[5] לא יצר
צערך[6] יצרו צעדי אונו[7] ורעה עינך[8] מדוע לא ירעו פני[9] לא הקיץ
הנער[10] וייקץ נח מיינו[11] ריבה יי את יריבי[12] כי ירד רע[13] והיום רד
מאד[14] ורבמא כאן רד מאד מחרופא [והו] פי כלי אלוגהין עלי מעני
הנה חנות היום[15] רשו ורעבו[16] מוריש ומעשיר[17] אם ישוב ישיבני
יי[18] אם שוב תשבו בארץ הזאת[19] יעף ועיף. ומן אלמקלוב מן
אלאפעאל אלמעתלה אלעינאת ואללאמאת קולה כי דבר יי בזה[20]
בוז יבוזו לו[21] לב נשבר ונדכה[22] או דכו במדכה[23] עד צואר
יחצה[24] והוא בנה חיץ[25] סגתה בהמות ועוף[26] יחדו יסגו[27] אם
תעירו ואם תעוררו[28] ויקיר ערה מגן[29] אנה פנה דודך[30] נשאתי
אמיך אפונה[31]. ולנא פי אפונה גיר הדא אלקול פי כתאב
אלאצול[32]. רדה באף גוים[33] והיה כאשר תריד[34] למרעהו אשר
רעה לו[35] איש רעים להתרועע[36] והחיות רצוא ושוב[37] ברצתו עם
אלהים[38] כי אם רצתי אחריו[39] ויריצהו מן הבור[40] עד אשר אם שאו
ערים[41] להשביע שאה ומשואה[42] וא אמנם שגיתי אתי תלין
משגתי[43] ישעו ואין מושיע[44] הנותן תשועה למלכים[45] ושגו
עצמותם לא ראו[46] הוא ישופך ראש[47] ובאונו שרה את אלהים[48]
השירו ולא ידעתי[49] וגאיז אן יכון גמיע הדא לגאת מכתלפה. ואמא
אלמקלוב פי אלמעני פמתל קולה על הרים יעמדו מים[50] אלמעני
על מים יעמדו הרים כמא קיל לרוקע הארץ על המים[51]. נרפא נגע
הצרעת מן הצרוע[52] אלוגה נרפא הצרוע מן נגע הצרעת מתל אז
יאסף אתו מצרעתו[53]. כל העבר על הפקדים[54] אלוגה כל העוברים
עליו הפקודים. ותשקמו בדמעות שליש[55] אלמעני ותשקמו דמעות
בשליש ואלשליש כיל מא צכם כמא קיל וכל בשלש[56]. ותשם בפוך

[1] Jér. 6, 15. [2] Deut. 1, 17. [3] ib. 9, 19. [4] Nomb. 10, 33. [5] Deut. 20, 19. [6] Prov. 4, 12. [7] Job 18, 7. [8] Deut. 15, 9. [9] Néh. 2, 3. [10] II Rois 4, 31. [11] Gen. 9, 24. [12] Ps. 35, 1. [13] Mich. 1, 12. [14] Jug. 19, 11. [15] ib. 19, 9. [16] Ps. 34, 11. [17] I Sam. 2, 7. [18] II Sam. 15, 8. [19] Jér. 42, 10. [20] Nomb. 15, 31. [21] Cant. 8, 7. [22] Ps. 51, 19. [23] Nomb. 11, 8. [24] Is. 30, 28. [25] Ez. 13, 10. [26] Jér. 12, 4. [27] Is. 66, 17. [28] Cant. 2, 7. [29] Is. 22, 6. [30] Cant. 6, 1. [31] Ps. 88, 16. [32] Col. 565 et suiv. [33] Is. 14, 6. [34] Gen. 27, 40. [35] Jug. 14, 20. [36] Prov. 18, 24. [37] Ez. 1, 14. [38] Job 34, 9. [39] II Rois 5, 20. [40] Gen. 41, 14. [41] Is. 6, 11. [42] Job 38, 26. [43] ib. 19, 4. [44] II Sam. 22, 1. [45] Ps. 144, 10. [46] Job 33, 21. [47] Gen. 3, 15. [48] Osée 12, 4. [49] ib. 8, 4. [50] Ps. 104, 6. [51] ib. 136, 6. [52] Lév. 14, 3. [53] II Rois 5, 3. [54] Ex. 30, 13. [55] Ps. 80, 6. [56] Is. 40, 12.

8. נפתלתי[1] לפרש להם[2] ומי יודע פשר דבר[3] איה האנשים[4] אחי
מלכך אפוא[5] גוער בים[6] רגע הים[7] ישבי חדל[8] האזינו כל ישבי
חלד[9] יחדו נאלחו[10] אשר חלאתה בה[11] אנקת אסיר[12] נאקת בני
ישראל[13] נגרזתי מנגד עיניך[14] אמרתי נגזרתי[15] ויפצר בם מאד[16]
5 ויפרץ בו[17] אלמגים[18] אלגומים[19] וערפל חתלתו[20] לאשר על
המלתחה[21] ויחגרו ממסגרותם[22] ויחרגו ממסגרותיהם[23]. אי לזאת
אסלח לך[24] תקדירה לאי זאת אסלח לך ותפסירה אי הדה אלדנוב
אגתפר לך. אי מזה עיר אתה[25] אלתקדיר מאיזה עיר. מלבד עלת
הבקר[26] מלבד נשי בני יעקב[27] לבד מאיל וצבי ויחמור[28]. בעבור
10 זה עשה יי לי[29] אלתקדיר זה בעבור עשה יי לי אי אן הדא
אלתעבד אלדי אתעבד בה הו מן אגל כדא וכדא. חרות על
הלחת[30] חתר נא בקיר[31]. כבחצי מענה צמר שדה[32] אלתקדיר
9. כבחצי בתקדים אלבא עלי אלכאף לאן תפסירה מתל תכסיר
כדא וכדא מן אלארץ. אריוך דמעתי[33] ימכן אן יכון ארויך עלי
15 זנה מי אנחמך[34] ויכון אליא לאם אלפעל *מקדמא עלי עינה[a] עלי
מדהב אלכמאל ואלתמאם כמא כאן ירוין מדשן ביתך[35] כאמלא
באליא וכמא כאן איצא קולה תהמות יכסימו[36] תאמא כאמלא
באליא אלמנקלב מן [הא] כסה[b] שמים[37] אלדי הו לאם אלפעל
ואלאטראד ואלאסתעמאל יכסו מתל יגלו שמים עונו[38] פגא הדא
20 יכסיו כאמלא עלי זנה ידברו לו אלי גבורים[39] אלא אנהם תרכוא
תשדיד אלסין אסתכפאפא כמא תרכוא תשדיד נון ויקנאו אתו
פלשתים[40] ולאם וימלאום למלך[41] וקאף מידי תבקשנו[42] וגיר דלך
כתיר ממא קד דכרנא פי באב אלחדף. ורבמא כאנת אליא פי אריוך
מזידה מתלהא פי לדריוש הדבר[43] ותפסירה ארויך דמעתי אי מן
25 דמעי. ומן אלמקלוב מן אלאפעאל אלמעתלה אלפאאת ואלעינאת

[a] R. om. [b] A. נטה

[1] Gen. 30, 8. [2] Lév. 24, 12. [3] Eccl. 8, 1. [4] Gen. 19, 5. [5] Osée 13, 10. [6] Nah. 1, 4. [7] Is. 51, 15. [8] ib. 38, 11. [9] Ps. 49, 2. [10] ib. 14, 3. [11] Ez. 24, 6. [12] Ps. 79, 11. [13] Ex. 6, 5. [14] Ps. 31, 23. [15] Lam. 3, 54. [16] Gen. 19, 3. [17] II Sam. 13, 25. [18] I Rois 10, 11. [19] II Chr. 9, 10. [20] Job 38, 9. [21] II Rois 10, 22. [22] II Sam. 22, 46. [23] Ps. 18, 46. [24] Jér. 5, 7. [25] II Sam. 15, 2. [26] Nomb. 28, 23. [27] Gen. 46, 26. [28] I Rois 5, 3. [29] Ex. 13, 8. [30] ib. 32, 16. [31] Ez. 8, 8. [32] I Sam. 14, 14. [33] Is. 16, 9. [34] ib. 51, 19. [35] Ps. 36, 9. [36] Ex. 15, 5. [37] Hab. 3, 3. [38] Job 20, 27. [39] Ez. 32, 21. [40] Gen. 26, 14. [41] I Sam. 18, 27. [42] Gen. 43, 9. [43] Ezra 10, 16.

לכנה אתבתוא עלאמה אלתאנית עלי אלקיאס ואלאצל ותרכוא אלאסתעמאל ואלאטראד· וקד כתר אלאכתלאף בין אלגאונים[1] פי תפסיר הדה אלבריתא פבעץ פר מן אן יגעלהא ברכות מן אגל אלהא ובעץ געלהא ברכות ותברא מן עלם עלה להא *אלתי קיץ אללה לנא עלמהא דון גירנא[a]· וכשדוד ושפתי חכמים תשמורם[2] ען אלבאב ואן כאן עלי אלקיאס לאן אלאטראד פי כל יפעול אתצל בצמיר אלמפעול או אלמפעולין אן יסקט מנה אלואו מתל קולה ולא ישמרנו בעליו[3] כי נעים כי תשמרם בבטנך[4] ויזרקהו על המזבח[5] וקד בינא דלך פי באב אלתצריף· עלי הדא גרי גל אלבאב מן סקוט ואו אלמה ותרך אלדלאלה עליה ורבמא דלוא עליה באלצם בקולהם הוא יהדפם מפניכם[6] ורם ירדפך[7] *וקד יקרא ירדפך בשבא ופתח בגיר צם[b] אשר פי יי יקבנו[8] באותי ואסרם[9] והדה אל־למאת איצא ומא אשבההא ממא שד ען אלבאב וגא עלי אלקיאס וקד יגרי פי אלבאב אלחרף ואלחרפאן[c] עלי אלאצל לידל עלי אצל אלבאב ואן כאן אלאסתעמאל גיר דלך·

אלבאב אלחאדי ואלתלתון

מן אלמקלוב

אעלם אן אלקלב פי כלאמהם יכון עלי צרבין אחדהמא פי אללפט ואלאכר פי אלמעני לאן אלכלאם אדא לם ידכלה לבס גאז פיוה אלקלב וגירה· ואמא[d] אלקלב אלדי פי אללפט פמתל כבש וכשב ושמלה ושלמה כי בלעגי שפה[10] נלעג לשון[11] ולשון עלגים[12] תמנת חרם[13] תמנת סרח[14] ובכלי גמא[15] ואת האגמים שרפו באש[16] התשים אגמן באפו[17] ויחלש יהושע[18] את כל הנחשלים אחריך[19] והיית לזעוה[20] והיה רק זועה[21] בני עולה[22] בני עלוה[23] ומתלעות לביא לו[24] מלתעות כפירים[25] ויחרד האיש וילפת[26] נפתולי אלהים

[a] R. om. [b] R. om. [c] A. ואלחרפין [d] Suppléé d'après R.

[1] Voy. Alfâsî et Aschêrî. [2] Prov. 14, 3. [3] Ex. 21, 36. [4] Prov. 22, 18. [5] Lév. 9, 12. [6] Jos. 23, 5. [7] Ez. 35, 6. [8] Is. 62, 2. [9] Osée 10, 10. [10] Is. 28, 11. [11] ib. 33, 19. [12] ib. 32, 4. [13] Jug. 2, 9. [14] Jos. 24, 30. [15] Is. 18, 2. [16] Jér. 51, 32. [17] Job 40, 26. [18] Ex. 17, 13. [19] Deut. 25, 18. [20] ib. 28, 25. [21] Is. 28, 19. [22] II Sam. 3, 34. [23] Os. 10, 9. [24] Joel 1, 6. [25] Ps. 58, 7. [26] Ruth 3, 8.

יאמר בצרי וכאן אלקיאם אן יכון אלמסתקבל מן נתן יִתֵּן בפתח
אלתא עלי זנה יזל מים[1] מן הרים נזלו מפני יי[2] כי ישל זיתך[3] מן
נשל וידר ישראל[4] מן נדר וכאן איצא אלקיאם אן יכון אלמסתקבל
מן אכל ואמר עלי זנה יפעול פשד אלי יפעל לעלה קד דכרנאהא
פי אלבאב אלמתקדם להדא ושד איצא אלי יפעל בצרי עלי זנה
יתן שדורא אכר. וכדלך שד יאחז איצא אלי יתן. ואמא אלשדוד ען
אלקיאם פכשדוד שכל אדם האריך אפו[5] אלדי אלקיאם [פיה] אן
יכון האריך בפתח אלהא לאנה מצדר [מתל] בהאריך הענן על
המשכן[6] ומתלה ביום החזיקי בידם[7] ואיצא פסוח והמליט[8] עד
השמידם אותם[9] בת בבל כגרן עת הדריכה[10] כלהא מצאדר וכאן
אלקיאם אן תכון האאתהא מפתוחה. וכשדוד נסו נדו מאד
העמיקו לשבת[11] נסו הפנו העמיקו לשבת[12] אלדין המא אמר מן
בניה הפעיל ואלקיאם אן יכונא מפתוחי אלהא־ין וקולה הפנו
באלקמץ שאד איצא ואלוגה פתח אלהא לאנה אמר מן הפנה.
וכשדוד קולי אל אלהים והאזין אלי[13] בפתח אלהא ואלקיאם אן
יכון בסגול מתל ולא האזין אליכם[14] לאנה פעל מאץ מתלה ואמא
האזין אלמפתוח פהו אמר מתל האזינה אלהי יעקב סלה[15] ויכון
איצא מצדרא ומתל [הדא] אלשדוד פי אלכתאב כתיר ממא קד
דכרנאה פי אלבאב אלמתקדם להדא וממא לם נדכרה פיה. ואמא
שדוד אלחרף ען אלבאב ואן כאן גאריא עלי אלקיאם פכשדוד
ואנחנו נתן לך איש אלף ומאה כסף[16] אלדי שד ען באב יתן ואתן
ונתן וגא עלי אלקיאם כמא קלת קבל הדא פרב חרף יגרי עלי
אלאצל ויכון מגרי אלבאב עלי גיר דלך. וכשדוד ושלשת נשי
בניו[17] לשלשת אחיתיהם[18] ומעלות שבעה עלותיו[19] אלתי גאת
באלהא עלי אלאצל ואלאסתעמאל ואלאטראד פי עדד אלמונת אן
יכון שלוש ושבע בלא הא ואן כאן אלקיאם אן יכון בהא לאנהא
עלאמה אלתאנית עלי מא סתראה פי באב אלעדד. וקד אסתעמל
הדא אלשדוד פי אלבריתא איצא פי קולהם[20] בשלשה וארבעה
מברכין ברכת הזימון ואראדוא בדלך בשלש ברכות וארבע ברכות

[1] Nomb. 24, 7. [2] Jug. 5, 5. [3] Deut. 28, 40. [4] Nomb. 21, 2. [5] Prov. 19, 11. [6] Nomb. 9, 22. [7] Jér. 31, 31. [8] Is. 31, 5. [9] Jos. 11, 14. [10] Jér. 51, 33. [11] ib. 49, 30. [12] ib. 49, 8. [13] Ps. 77, 2. [14] Deut. 1, 45. [15] Ps. 84, 9. [16] Jug. 16, 5. [17] Gen. 7, 13. [18] Job 1, 4. [19] Ez. 40, 26. [20] Bab. Berakh 46a.

עלי גיר אלקיאם לדהאב עין אלפעל מנה. וקד דכר דלך אבו זכריא[1] אעני כונה עלי גיר קיאם. *ואזיד דלך ביאנא באן אקול אן הפעיל אלמעתל אלעין אדא אתצל באלמכניאת כאן עלי צרבין אחדהמא עלי אלקיאם והו מתל והביאותם[2] הביאתיו אליך[3] והביאותיו[4] אשר הכינונו[5] בשבא תחת אלהאאת ובואו בין לאם אלפעל ואלכנאיה ואלתאני עלי גיר קיאם והו מתל הטלתי הבאתי הכנו והקדשנו[6] בצרי תחת אלהאאת ובגיר ואו פאתת הדה אלאלפאט ומא גאנסהא ממזגה מן האתין אלבניתין אעני בשבא תחת אלהאאת [כמא פי אלצרב אלאול ובגיר ואו] כמא פי אלצרב אלתאני[a].

אלבאב אלתלתון

נדכר פיה מעני אלשדוד

אעלם אן *שדוד אלחרף[b] יכון עלי וגהין אמא שדודא ען אלקיאם ואמא שדודא ען אלבאב אעני ען אלאסתעמאל ואלאטראד ואן גא עלי אלקיאם [ודלך אן אלאסתעמאל ואלאטראד יכון עלי וגהין איצא][c] *אמא [עלי אלקיאם ואמא] עלי גיר אלקיאם[d]. אמא [עלי אלקיאם והו גל כלאמהם][e] מא גרי מן אסתעמאלהם אלאמר מן אלמסתקבל מן אלפעל אלכפיף אלדי הו עלי יפעול או עלי יפעל עלי פעול מן יפעול או עלי פעל מן יפעל ואלמצדר פעול וכאסתעמאלהם אלאמר מן מסתקבל פעל אלמשדד באלתשדיד איצא וכדלך אלמצדר *וכאסתעמאלהם אלאמר מן מסתקבל הפעיל אלדי הו יפעיל [הפעל] או הפעיל וכדלך אלמצדר[f] וכתיר מן מתל הדא ממא לא צרורה בנא אלי חשרה הנא. ואמא מא גרי מן אסתעמאלהם עלי גיר אלקיאם ואן כאן מטרדא פי גל כלאמהם פכאסתעמאלהם אלמסתקבל מן נתן יתן בתחריך אלתא בצרי ומן אכל יאכל בצרי איצא או יאכל בפתח ומן אמר יאמר בפתח או

[a] R. om. [b] A. אלשדודחרף [c] Suppléé d'après R. [d] R. om. [e] Suppléé d'après R. [f] R. om.

[1] D. 90; N. 54. [2] I Sam. 16, 17. [3] Gen. 43, 9. [4] Nomb. 14, 24. [5] I Chr. 29, 16. [6] II Chr 29, 19.

תקדם דכרה פאסתעמאלהם ללאמר[a] מן הדה עלי פעול דליל עלי
אן אצלהא יפעול לאן אלאמר אנמא הו מנהא ולו אן אצלהא
אלחקיקי יפעל עלי מא הי עליה לכאן אלאמר מנהא פעל עלי
אלאטראד פי כל אמר יוכד מן יפעל פהדא בין. ומן אלשאד איצא
5 קולהם צק לעם[1] אנמא אלקיאס צוק בואו אלמד לאנה מאכוד מן
לא יצק עליו שמן[2] ובחדף אליא אלדי הו פא אלפעל או צק לעם
באלקמץ[b] איצא ובחדף אליא ומן וגם יצק בו מים[3] ואמא צק לעם
פאנמא יצלח אן יכון מן ייצק באלפתח עלי זנה כי לא יירש[4] כמא
אן החל רש[5] מאכוד מן כי לא יירש ואן כאנוא קד קאלוא עלה רש[6]
10 פאבדלוא מן אלפתח צרי. ולים באלממתנע עלינא אן נקול אן
קולהם צק לעם באלפתח דליל עלי אנהם קד קאלוא פי אלמסתקבל
ייצק עלי זנה כי לא יירש ואלדליל עלי דלך קולהם ויצק דם
המכה[7] ואן כאן גיר מתעד בסגול [ואלסגול] ואלפתח גדול קד
יעתוראן כמא קד תבין דלך מן גיר הדא אלבאב פהו עלי הדא גיר
15 שאד. ומן אלשאד איצא קולה גשו הנה[8] גשי הלם[9] לאנהמא
מאכוראן מן נגוש ונגוש מאכוד מן יגוש ולם יאתנא אלמסתקבל מן
נגש אלא [יגש ולא] יגוש פגושו אדא שאד וחתי לו אסתעמל יגוש
לכאן נגושו גיר מסתעמל אלא פי אלוקף מתל קולה עמדו עמדו[10]
את אדני הגדול והנורא זכרו[11] אלא עלי אלשדוד. ולים במסתנכר אן
20 יקאל אן גשו הנה מאכוד מן יגוש ואן צק לעם מאכוד מן ייצק
עלי מתאל יפעל ואן לם יוגדא מסתעמלין פימא בין אידינא מן
אלמקרא. אלא אן דלך כאן מן אסתעמאל אלעבראניין ולולא דלך
למא גא אלאמר הכדא ואדא כאן דלך כדלך לם יכונא שאדין. ומן
אלשאד איצא קולה והבאתה אל תוך ביתך[12] והבאתו אלי[13]
25 עתה הבאתיה[14] פן תשבענו והקאתו[15] והמתיה בצמא[16] והכתיו
והמתיו[17] פאן הדא אלצרב מן צרבי הפעלתי אלמעתל אלעין למא
אתצל באלצמיר אלמפעול בה אנצרפת חרכה האיה אלי חרכה הא
אלצרב אלתאני אלדי גרי עלי אלאצל ואלקיאס לאן הדא אלצרב

[a] A. לאמר [b] R. om. Ce n'est possible qu'avec makkeph, et en lisant יָקַק-בו

[1] II Rois 4, 41. [2] Nomb. 5, 15. [3] Ez. 24, 3. [4] Gen. 21, 10. [5] Deut. 2, 24.
[6] ib. 1, 21. [7] I Rois 22, 35. [8] Jos. 3, 9. [9] Ruth 2, 14. [10] Nah. 2, 9. [11] Néh. 4, 8.
[12] Deut. 21, 12. [13] II Sam. 14, 10. [14] Is. 37, 26. [15] Prov. 25, 16. [16] Osée 2, 5.
[17] I Sam. 16, 35.

קולה בקרבכם אל המלחמה[1] לכנה שר כשרור באמרכם שלחן ארני[2]
ופיה איצא שרור אכר והי אמתדאר קאפה[a] באלקמצות כמא ערץ
לסין ואסערם על כל הגוים[3]. ותגבהינה ותעשינה תועבה[4] אלוגה
ואלקיאס ותגבהנה מתל ותקרבנה פאכרגוה מכרג ידיו תביאינה[5]
ורבמא אראדוא בה תזויג אלכלאם. ושאננך עלה באזני[6] הדה
אללפטה במעני ושאונך פכרגת עלי גיר קיאס ולא יצלח אן תכון
פי מעני שאנן מואב[7] בוגה מן אלוגוה. עשו משוטיך[8] אלוגה
תכפיף אלשין וכון שבא תחת אלמים לאנה גמע כל תפשי משוט[9].
והיטבתי מראשתיכם[10] אן כאן והיטבותי מן אלאפעאל אלתי פא־הא
יא פכאן אלוגה אן יכון והטיבתי בתבאת אליא אלתי הי פא אלפעל
וסקוט אליא אלתאני עלי מתאל והשלכתי כמא קיל היטבת
לראות[11] ואן כאן מעתל אלעין פאלוגה אן יכון מתל והשיבתי
את ידי[12] או והטבתי בגיר יא מתל והטלתי אתכם[13] פכאן והיטבותי
מרכב מן האתין אללגתין פצדרה מעתל אלפא ולדלך אתבתת פיה
אליא אלתי הי פא אלפעל ועגזה מעתל אלעין. ומתלה והושבותים
כי רחמתים[14] לו אנה מן הושיב עלי מתאל הוריד לכאן והושבתים
מתל והושבתים על בתיהם[15] ולו אנה מן השיב לכאן והשיבותים
פכאנה אדא מרכב מן האתין אללגתין. ומן אלשאד קולה כי כפיכם
נגאלו בדם[16] וקד דכרתה פי באב אלתצריף. ואעלם אן מן אלשאד
איצא קולהם יאמר ויאכל ויאחז בעקב פח[17] ואצלהא אן תכון עלי
מתאל יפעול מתל ואתה תאזור מתניך[18] ולא נאסף את תבואתנו[19]
ויאסר יוסף מרכבתו[20] לכנהם למא אכתארוא פי הדה אלאפעאל לין
אלפאאת עלי טחורהא אסתתקלוא אן יאתוא בהא עלי יפעול
לאגתמאע אלצמתין פי כל פעל מנהא לו קאלוא יאמור ויאכול ויאחוז
פנקלוהא אלי יפעל ואלדליל עלי דלך אסתעמאלהם אלאמר מנהא
עלי פעול אעני אמר אל הכהנים[21] ואחז בזנבו[22] את אשר תמצא
אכול אכול את המגלה[23] ודלך אן אלאמר אנמא יוכד מן
אלפעל אלמסתקבל לאנך אנמא תאמר ממא לם יקע עלי מא קד

[a] A. קאפיה [b] A. לאמר

[1] Deut. 20, 2. [2] Mal. 1, 12. [3] Zach. 7, 14. [4] Ez. 16, 50. [5] Lév. 7, 30. [6] II Rois 19, 28. [7] Jér. 48, 11. [8] Ez. 27, 6. [9] ib. 27, 29. [10] ib. 36, 11. [11] Jér. 1, 12. [12] Ez. 20, 22. [13] Jér. 16, 13. [14] Zach. 10, 6. [15] Osée 11, 11. [16] Is. 59, 3. [17] Job 18, 9. [18] Jér. 1, 17. [19] Lév. 25, 20. [20] Gen. 46, 29. [21] Lév. 21, 1. [22] Ex. 4, 4. [23] Ez. 3, 1.

תאבת פי אללפט ואן תקדמת אלפתח ודלך פי מתל ושבתי אעני
זקנתי ושבתי[1] ופי קוה כלאמה איצא אנה תאבת פי קמתי ושבתי
ומא אשבהמא אד ליס יוגב סקוטה מן אללפט ואלכט מעא אלא
פי מתל ושבתי בשלום וקמתי על בית ירבעם אד כאן מעני הדה
אלאלפאט אלאסתקבאל לאן אללפט בהא יכון מלרע. ואמא אדא
לם יכן מענאהא אלאסתקבאל ואדא לם יכן פיהא ואו אלעטף
אלשבאיה פאן לפטהא יכון מלעל ואלסאכן חיניד תאבת בין ומא
קבלה פתח מתל זקנתי ושבתי שבתי לירשלם ואנחנו קמנו ונתעודד
לכן עתה שבנו אליך [ומא אשבהמא]. פאן כאן שי מן הדא קמץ
פפי אלוקף ואלאנפצאל מתל עד מתנו[2] וגירה. ולם נקצד פי הדא
אלבאב[a] תביין מתל הדא לכנה עארץ פי אלבאב. תם נעוד אלי
אלבאב. ומן אלשאד קולה הבי המטפחת[3] הבו ליי[4] אלוגה פיהמא
אן יכונא עלי זנה אך דעי עונך[5] דעו כי יי הוא האלהים[6] לאנהמא
אמר מן יחב עלי זנה ידע לכנהם בנוהמא עלי אלאמר אלמפרד
3. אלדי הו הב עלי זנה דע פלם יגירו בנא הב ודלך שאד. ומנה
איצא קולהם כל מכבדיה הזילוה[7] הסיתוך ויכלו לך[8] אלוגה פיהמא
אן יכונא מתל הביאוה הביאוך וקד דכרתהמא פי אלמסתלחק[9]
ועלתהמא פיה. ומנה איצא קולהם יען אמרך את שני הגוים[10]
באמרכם שלחן אדני מגאל הוא[11] באמרכם כל עשה רע[12] ביום אכלך
ממנו[13] והיה באכלכם מלחם הארץ[14] ביום עמדך מנגד[15] למרדכם
היום ביי[16] עד השמדך ועד אבדך[17] עד אבדכם מעל האדמה
הטובה[18] בעזבכם את מצות יי[19] אלוגה פי הדה אלאלפאט אן תכון
עלי מתאל ובשבבך ובקומך[20] בעברכם את הירדן[21] כתפשכם את
העיר[22] כשמעכם את קול השופר[23] פכרגת מכרג לשמרך בדרך[24]
ואלפרק בין באב ובשבבך ובקומך ובין באב לשמרך בדרך אן
אלבנאיאת פי באב ובשבבך מצאף אליהא והי ללפאעלין והי פי
באב לשמרך בדרך מפעול בהא. ומן באב כתפשכם את העיר

[a] A. ajoute אלא

[1] I Sam. 12, 2. [2] II Rois 7, 3. [3] Ruth 3, 15. [4] Ps. 29, 1. [5] Jér. 3, 13. [6] Ps. 100, 3. [7] Lam. 1, 8. [8] Jér. 38, 22. [9] Opusc. p. 72 à 75. [10] Ez. 35, 10. [11] Mal. 1, 12. [12] ib. 2, 17. [13] Gen. 2, 17. [14] Nomb. 15, 19. [15] Obad. 1, 11. [16] Jos. 22, 16. [17] Deut. 28, 20. [18] Jos. 23, 13. [19] I Rois 18, 18. [20] Deut. 6, 7. [21] ib. 27, 4. [22] Jos. 8, 8. [23] II Sam. 15, 10. [24] Ex. 23, 20.

חס ואנמא יודיהא אלי אלסמאע תחריך מא קבלהא באלצם או
באלפתח או באחד אלשבעה מלכים *וכאן קד מתל אלז מלכים[a]
באלקמץ פי מתל וקאם שאון בעמיך[1] אל נא רפא נא לה[2] ומתל
באלחלם פי מתל שופר ועולם ומתל באלחרק פי דויד ורביד ומתל
באלצרי פי ירדו וילכו ולם ימתנע עליהם הם אלתמתיל באלשרק פי
מתל שונם ושועל ואמא וקוע אלסגול ופתח עלי סאכן לין פלמא
כאן אבו זכריא לם ימתל בהמא פי הדא אלמוצע מן כתאב חרוף
אללין [אמתנע עליהם] ואן כאן קד מתל בהמא פי כתאב אלתנקיט[3]
בקולה אן ארץ ובאבה שאד לוקוע אלסגול מן פא כל ואחד מן
באבה עלי סאכן לין וקאל פי דלך אלבאב איצא[4] אעלם אן קד יקע
פתח גדול וקטון [עלי] סאכן לין ומתל פי אלפתח גדול בשער ונחל
ובאבהמא. וכאן אהל זמאננא קלמא ירוצון אפכארהם ויתעבון
אנפסהם פי אלוקוף עלי אסראר הדה אלכתב לכנהם אנמא ימרון
עליהא צחפא ודלך לעגזהם ותואניהם לם יאבהו אלי הדא אלדי
נבהת אנא עליה ואשארוא אלי תעניף אבי זכריא עלי קולה או
באחד אלז מלכים. וקד וגדנא אלפתח גדול יקע איצא עלי סאכן
לין פי גיר הדא אלצרב ודלך פי מתל קולה אשר שמתי חול גבול
לים[5] בנתה לרעי מרחוק[6] אני קרתי ושתיתי מים[7] שבתי לירושלם
ברחמים[8] לכן עתה שבנו אליך[9] ואנחנו קמנו ונתעורד[10] זקנתי
ושבתי[11] פאן פאאת הדה אלאפעאל ומא אשבההא פתוחה
ובעדהא סואכן לינה בינה ענר כל ואחד. ולה דר אלאסתאד אבי
זכריא פמא אחכם קולה אד יקול פי צדר אלמקאלה אלתאניה מן
כתאב חרוף אללין[12] פי דכרה אלאפעאל אלמעתלה אלעינאת קאל
יעני עין אלפעל וקד יסקט הדא אלסאכן מן אללפט ואלכט אדא
קיל מן הדה אלאפעאל ופעלתי וכאן מענאה אלאסתקבאל מתל
ושבתי בשלום[13] וקמתי על בית ירבעם[14] וגלתי בירושלם וששתי
בעמי[15] ומשתי את עון הארץ[16] פאנה קד אחכם הדא אלמעני
בקולה וכאן מענאה אלאסתקבאל ופי קוה כלאמה אנה אן כאן
מענאה אלמצי פאן עין אלפעל ואן כאן סאקטא מן אלכט פאנה

[a] R. om.

[1] Osée 10, 14. [2] Nomb. 12, 13. [3] D. 181. [4] D. 182; N. V. [5] Jér. 5, 22. [6] Ps. 139, 2. [7] Is. 37, 25. [8] Zach. 1, 16. [9] Jug. 11, 8. [10] Ps. 20, 9. [11] I Sam. 12, 2. [12] D. 58; N. 33. [13] Gen. 28, 21. [14] Amos 7, 9. [15] Is. 65, 19. [16] Zach. 3, 9.

אלחרכתאן והדא וגה גאיז פיה גיר אלוגה אלדי דכרנאה פי גיר
הדא אלמוצע. וקריב מן הדא פעלהם פי להפרכם את בריתי[1] פאן
אלוגה כאן תחריך אלפא בצרי ואלהא בשבא ופתח. ושבידה
בפעלהם בהשמה מהם קולהם אלהים יחנך בני[2] חנון יחנך[3] פאן
אלוגה פי יחנך אן יכון אלקמץ תחת אלחא עלי מתאל יחננו
ויברכנו[4] שארית עמי יבזום[5] וסלף בגדים ישדם[6] פחול אלי אליא.
ולנא פי ואסערם קול אכר פי כתאב אלאצול[7]. ויחלקם דווד וצדוק
מן בני אלעזר[8] ליס אנפעאלא פאנה לו כאן עלי בניה אלאנפעאל
לכאן [תחת] אליא צרי עלי אלמעהוד פלמא כאן תחתהא סגול כאן
אלצואב ענדי אן יקאל פיה אן אצלה ויחלקם בשבא תחת אלחא
עלי מתאל ונראהו ולא מראה ונחמדהו[9] פלמא דהבוא אלי תחריך
אלחא כעאדתהם פי אכתר חרוף אלחלק כמא צנעוא פי ויחרדו
זקני העיר לקראתו[10] ויארבו על שכם[11] יחלמני צדיק[12] ולא יערבו
לו[13] וכתיר גירהא אכתארוא מדה באלקמץ כמא אכתארוא דלך
[איצא] פי סין ואסערם אלדי כאן אצלה אן יכון בשבא עלי מתאל
אשאלם וישיבו דבר. ואעלם אן אלסגול פי ויחלקם הו מכאן פתח
גדול ואצלה אן יכון מתל ויחלקו להם את הארץ[14] לכנהמא
יתעאוראן פי כתיר מן אלמואצע עלי מא תבין פי מא סלף מן
קולנא. וקד יגעלון אלסגול מכאן אלחרק [פי] מתל וחטאתם
מלפניך אל תמחי[15] צור ילדך תשי[16] אלדין אצלהמא תמחה תנשה
בחרק ופי ואל תמח חסדי[17] איצא פאן אלוגה אן יכון מתל וימח את
כל היקום[18]. וקד יתעגב קום מן קול אבי זכריא פי תשי[19] דהב
אלנון וצאר מכאנה סאכן לין קאלוא כיף יתקדם אלסאכן אללין
סגול אנמא יתקדמה צרי או קמץ גדול אלם יאבהו אלי ויחמו
הצאן[20] אלדי וזנה ויפעלו ויאוה מצבוטה בסגול והו ואקע עלי הדא
אלמדהב והו מדהב אבי זכריא פיה עלי סאכן לין הו פא אלפעל.
וכדלך יתחירון פי קול אבי זכריא פי צדר כתאב חרוף אללין[21] אן
חרוף אללין קד תלין חתי תכפי פלא יכון להא פי אללפט טהור ולא

[1] Lév. 26, 15. [2] Gen. 43, 29. [3] Is. 30, 19. [4] Ps. 67, 2. [5] Seph. 2, 9. [6] Prov. 11, 3. [7] Col. 487, 16 à 19. [8] I Chr. 24, 3. [9] Is. 53, 2. [10] I Sam. 16, 4. [11] Jug. 9, 34. [12] Ps. 141, 5. [13] Osée 9, 4. [14] Jos. 14, 5 (dans nos textes il n'y a pas להם). [15] Jér. 18, 23. [16] Deut. 32, 18. [17] Néh. 13, 14. [18] Gen. 7, 23. [19] D. 125; N. 88. [20] Gen. 30, 39. [21] D. 6; N. 6.

מתאל השלכה[1] מעמים הוצאה[2] אמלאה החרבה[3] אלא אן צמה
אלהא מן החרבה אנתקלת אלי אלהא אד כאן אכף עליהם[a]. והדא
כאן אלוגה פי והניחה שם על מכנתה[4] אעני אן אצלה כאן והונחה
עלי מתאל הופעלה פגא שאדא איצא. ואעלם אן אלוגה ענדי אן
5 יכון והניחה שם מן והניחו את רוחי[5] ויכון אשתראד אלנון עלי
2 הדא לאנדגאם מתל אלסאכן אלמזיד פי הושב כספי[6] כי הובאו
בית יוסף[7] פי אלנון כמא קלנא פי והסג אחור משפט[8] פאלוגה פיה
עלי הדא אן יכון והונחה בתכפיף אלנון עלי מתאל והוסרה מן
הוסר התמיד[9] והושבה מן חושב כספי[10]. וקד יגוז אן יקאל פי
הדשנה אן וזנה התפעלה ואן אלוגה פי אלשין אלתשדיד לאן מתל
10 הדה אלבניה קד גאת פי קולה לא התפקדו בתוכם[11] התפקדו
וכלכלו[12] אחרי אשר הטמאה[13] וזנה התפעלה ואיצא אחרי הכבס
את הנגע[14] אצלה התכבס. ואלמעני פי קולה חרב ליי מלאה דם
הדשנה מחלב כאלמעני פי קולה ועפרם מחלב ידשן[15] ותכפיף שין
הדשנה עלי הדא אלוגה כתכפיף קאף התפקדו ולאם ויתילדו[16].
15 ואסערם על כל הגוים[17] *אלוגה ואסערם עלי זנה ואשאלם וישיבו
דבר[b][18] וכאן חק אלאלף לו כאן אלכלמה עלי אצלהא אן יכון בסגול
מתל אלף ואשאלם ומא אשבהה לוקועה עלי סאכן טאהר לכן למא
חולת אלכלמה ען וגההא ותחרך פא אלפעל והו אלסין וכאן [וגהה]
אלסכון חדת בין אלאלף ואלסין סאכן לין לא סימא בכון אלשופר
20 תחת אלאלף ואמתדאדה באלטעם פי צבט אלאלף בצרי מן אגל
דלך אלסאכן אללין ותחוילהם אלכלמה ען וגההא הו אנהם חרכוא
מא אצלה אלסכון אעני אלסין ורבמא כאנת חרכה אלסין מנתקלה
אליהא מן אלעין וכדלך אלשבא פי אלעין מנתקלה אליהא מן
אלסין תם לחקהא אלפתח מע אלשבא עלי עאדתהם פי אחרף
25 אלחלק וקלבהם האתין אלחרכתין שביה בקלבהם כבש ושמלה ומא
אשבה דלך. ושביה בהדא פעלהם פי בהשמה מהם[19] פאן אלוגה
כאן אן יכון תחרת אלבא שבא ותחת אלהא קמץ ותבדלת

[a] R. ajoute: ומן הדמיון הזה והיא מעמים הוצאה [b] R. om.

[1] Ez. 19, 12. [2] ib. 38, 8. [3] ib. 26, 2. [4] Zach. 5, 11. [5] ib. 6, 8. [6] Gen. 42, 28. [7] ib. 43 18. [8] Is. 59, 14. [9] Dan. 12, 11. [10] Gen. 42, 28. [11] Nomb. 1, 47. [12] I Rois 20, 27. [13] Deut. 24, 4. [14] Lév. 13, 55. [15] Is. 34, 7. [16] Nomb. 1, 18. [17] Zach. 7, 14. [18] Is. 41, 28. [19] Lév. 26, 43.

שין בשלמי הרעה הזאת אשר קולה באשר למי הרעה הזאת לנו[1]
בסבב מא לחקנא הדא אלבלא· ותפסיר בשל אשר יעמל האדם
לבקש בסבב אלדי יתעב בה אלאנסאן נפסה מן אלבחת ותלכיץ
אלמעני הו כמא אצף יקול אלחכים וראיתי את כל מעשה האלהים
כי לא יוכל האדם למצוא את המעשה אשר נעשה תחת השמש בשל
אשר יעמל האדם לבקש ולא ימצא וגם אם יאמר החכם לדעת לא
יוכל למצא[2] תרגמתה תאמלת [בכל] מצנועאת אלבארי פארא אלדין
לא יקפון עלי חקיקה כנהחא ולא ידרכון גאיתהא ואן טנוא
בנפוסהם דלך בסבב [טול] אתעאבהם אנפסהם פי אלבחת ואלטלב
פאנהם לא ידרכון ואן ראם אגל אלחכמא מערפתה לם ימכנה
דלך· זדת פי אלתרגמה ואן טנוא דלך בנפוסהם עלי מא אוגבה
אלמעני ותרגמת החכם אגל אלחכמא למא קאל אלחכים
באלאטלאק *לאנה אלאליק[a] באלמעני· ואעלם אן אללאם פי
בשלמי ופי באשר למי הו מתל אללאם פי הן לצדק ימלך מלך[3]
ומתל לאם למשפט ישרו[4] אלתי מענאהא מן אגל כדא וכדא ובסבב
כדא וכדא פמענאה ומעני שין ומעני אשר ואחר והדא ממא
אגתמע פיה עאמלאן באגתמאעהמא פי מלפנים ולחיצון[5] אלדי הו
מתל לפנימה ולחיצון[6] ופי ומלפנים ונאמר צדיק[7] ופי גירהמא כתיר
ממא דכרנאה וממא לם נדכרה והו מלגי פי אלתרגמה לאן אלשין
ואשר ינובאן ענהא· והכדא אקול פי לאם בשל אשר יעמל האדם
אנהא מלגאה איצא ואן אלתקדיר באשר אשר יעמל האדם לבקש
ותרגמתה בסבב אלדי יתעב אלנאס פיה נפוסהם מן אלבחת·
וכמא[b] אנהם קסמוא אלפאטא אצלהא אלא תקסם כדלך גמעוא
אלפאטא אצלהא אלא תגמע כפעלהם פי עבטיט[8] ופי קיקלון[9] ופי
תשכון באהלו מבלילו[10] אלדי תפסירה יסכן פי מחלה גירה ופי
צלמות[11] ופי אלפאט אכר כתירה· ומן אלשאד קולהם הדשנה
מחלב[12] אלנון לאם אלפעל לאנה מן ואכל ושבע ודשן[13] ואלוגה אן
יכון הֻדְשָׁנָה בתכפיף אלדאל [ובשבא תחתהא] ובקמצות אלשין עלי

[a] A. מע אנה ללאיק ; R. מפני שהוא הראוי [b] A. וממא

[1] Jon. 1, 8. [2] Eccl. 8, 17. [3] Is. 32, 1. [4] ib. ib. [5] I Rois 6, 29. [6] ib. 6, 30. [7] Is. 41, 26. [8] Hab. 2, 6. [9] ib. 2, 16. [10] Job 18, 15. [11] ib. 10, 23. [12] Is. 34, 6. [13] Deut. 31, 20.

משתקא מן לגה אלמשנה חית קאלוא עמדו בחפלה מורידין לפני
התיבה זקן ורגיל[1] ואיצא לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עברה[2]
ופי אלדעא הרגילני לדבר מצוה ואל תרגילני לדבר עברה[3] ואלמעני
ואנא עוֹדתהם חמלא להם עלי דראעי[a] עלי מעני ואשא אתכם על
5 כנפי נשרים[4] אלא אן ותפוצותיכם ענדי מן מעני ויתפצצו הדרי עד[5]
וכפטיש יפצץ סלע[6] אלדי הו אלכסר ואלרץ ותפריק אלאגזא ומפיץ
וחרב[7] אסס ללאלה אלתי יכון הדא אלפעל בהא. וממא יקוי הדא
אלמעני ויעצדה קולה ונפלתם ככלי חמדה. בעותיך צמתתוני[8]
אלוגה צמתוני פאצעפוא אלתא ואלואו עלי גיר אלקיאס וקד דהב
10 אבו זכריא פיה מדהבא [אכר] פי כתאב חרוף אללין[9]. בהם תבואתך
טובה[10] ואלוגה תבואך פזאדוא עלאמה תאניה ללתאניה כאן
אללפטה מרכבה מן תבואך ומן באתך. ויך שרשיו[11] אלוגה פיה
שרשיו בקמץ חטף תחת אלשין לאן אלואחד שורש עלי מתאל
חודש פכמא קיל לחדשיו יבכר[12] כדלך יגב אן יכון שרשיו עלי הדא
15 אלמתאל איצא והכדא אקול פי קדש קדשים[13] אן אלוגה פיה אן
יכון אלקאף [בקמץ] חטף מתל בקדשים לא יאכל[14] ואיש את
קדשיו[15]. קרשך עשו שן בת אשורים[16] אחסן מא יקאל פיה אנהא
לפטה מקסומה ואלמראד בהא גמע ברוש תדהר ותאשור[17] פעזלת
אלתא מן תאשור מע אלבא אלזאידה כמא צנע פי כל עמת שבא[18]
20 ופי פקח קוח[19] ופי עגלה יפה פיה[20] וכפפת אלשין. והדא כאן
מדהבהם פי קולהם בשל אשר יעמל האדם לבקש[21] פאן חק
אללאם אן תכון מתצלה באשר כאתצאל לאם בשלמי הרעה הזאת
לנו[22] במי חתי תכון עלי הדא אלמתאל בשלאשר יעמל האדם
בשבא תחת אללאם לאתצאל בשל באשר כאתצאל[b] בשל במי
25 ואלשין פי בשלמי ופי בשל אשר יעמל מכאן אשר אלתי מענאהא
מן אגל כדא וכדא מתל אשר עשה דוד את הישר בעיני יי[23] אשר
עשתה מפלצת לאשרה[24] באשר את אשתו[25] ואלדליל עלי אן מעני

[a] B. דעאהם [b] A. פאתצל; R. כהתחברות

[1] M. Taanîth II, 2. [2] M. Sabb. I, 3. [3] V. Bab. Berakh. 60 b. [4] Ex. 19, 4. [5] Hab. 3, 6. [6] Jér. 23, 29. [7] Prov. 25, 18. [8] Ps. 88, 17. [9] D. 46; N. 25. [10] Job 22, 21. [11] Osée 14, 6. [12] Ez. 47, 12. [13] Nomb. 18, 9. [14] Lév. 22, 4. [15] Nomb. 5, 10. [16] Ez. 27, 6. [17] Is. 41, 19. [18] Eccl. 5, 15. [19] Is. 61, 1. [20] Jér. 46, 20. [21] Eccl. 8, 17. [22] Jonas 1, 7. [23] I Rois 15, 5. [24] ib. 15, 13. [25] Gen. 39, 9.

יכון אלמרהב פי קמצות חא החרב נחרבו המלכים[1] הדא אלמרהב
אעני תפכימה מן אגל תחרכה מן גיר אן תכון אלקמצות מנתקלה
אליה מן אלהא כהא והפדה לא נפדתה[2]. ויגוז דלך איצא פי קמצות
עין ואין מעמד[3] ואלמים קמוצה לאן מן עאדתהם אן יחרכוא
באלקמצות מא קבל הדה אלאחרף אלמפכמה אדא כאנת חלקיה
עלי אלאכתר כמא צנעוא פי תא ובמחוגה יתארהו[4] פאנהם חרכוה
בקמץ גדול למא פכמוא אלאלף בקמץ חטף. *וקד יחרכון
באלקמצות מא קבל אלחרף אלמפכם ואן לם יכן דלך אלחרף
אלמפכם חלקיא כמא צנעוא פי קאף קסמי נא לי[5]a. ורבמא כאן
מרהבהם פי ואחזי בה[6] מרהבהם פי שמחי ועלזי[7] מלכי עלינו[8] אלא
אנהם נקלוא אלקמצות אלי אלהא אד כאן דלך אכף עליהם. ומן
אלשד קולהם במצאכם אתו[9] אלקיאם אן יכון במצאכם בקמצות
אלמים עלי זנה כשמעכם את קול השפר[10] לאן אלמים [פיה] אצל
באזא אלשין מן כשמעכם ואמא הדא אללפט אעני במצאכם אתו
פאנמא יקתצי אן יכון מן יצא מתל את מוצאך ואת מובאך[11]. וקד
דהב בעץ אלשיוך פי תפסירה הדא אלמרהב וכאן יקדרה במוצאכם
תפגשון אתו והדא מגרוב ענה. ואטנהם פעלוא דלך לאנהם
אסתתקלוא אלשבא תחת אלצאד מע שבא ופתח תחת אלאלף
פמדוא אלצאד באלקמץ פלמא כאן דלך אמתד אלקמץ אלדי פי
אלמים ואנקלב חלם באצטראר אד לם יסתטע אללסאן עלי גיר
דלך. וכדלך שד ואת מובאך מן קולה ואת מוצאך ואת מובאך
ואנמא אלקיאס אן יכון מבואך עלי זנה יהי מקורך ברוך[12] כמא
קיל כמבוא עם[13] ומתלה ומוצאיו ומובאיו[14] אלא אן אלאולין
מצדראן והדאן אסמאן ואטנהם דהבוא פי האתין אללפטתין אלי
אלאתבאע למא קבלהמא והו ראי אבי זכריא[15] רחמה אללה פיהמא.
ומן אלשאד קולהם ותפוצותיכם ונפלתם כבלי חמדה[16] אלוגה פיה
והפיצותיכם פקלבוא אליא ואוא ואבדלוא מן אלהא תא כמא צנעוא
פי ואנכי תרגלתי לאפרים[17] פאן אלוגה פיה ענדי אן יכון הרגלתי

a R. om.

[1] II Rois 3, 23. [2] Lév. 19, 20. [3] Ps. 69, 3. [4] Is. 44, 13. [5] I Sam. 28, 8. [6] Ruth 3, 15. [7] Seph. 3, 14. [8] Jug. 9, 11. [9] Gen. 32, 20. [10] II Sam. 15, 10. [11] ib. 3, 25. [12] Prov. 5, 18. [13] Ez. 33, 31. [14] ib. 43, 11. [15] D. 71; N. 43. [16] Jér. 25, 34. [17] Osée 11, 3.

כונה מצאפא אלי אלעץ[a]. ופי בהם דבק שלמה לאהבה[1] ופי אריה
שאג[2] ופי עשה יי אשר זמם[3] ואיצא ומקצת כלי בית האלהים[4]
ומקצת ימים עשרה[5] ולמקצת הימים אשר אמר המלך[6] בקמצות
אלצאד מנחא תלתתהא והי מצאפה. ואיצא וקבלו הכהנים והלוים
משקל הכסף והזהב[7] בקמצות אלקאף והו מצאף. ואיצא מנת 5
שעלים יהיו[8] ומנת המלך מן רכושו[9] ובכתב בית ישראל לא
יכתבו[10]. וקאלוא השבת מטהרו[11] בתפכים אלטא בקמץ חטף[b] עלי
גיר קיאס לאן אלאצל אן יכון מתל מקדש אדני כוננו ידיך[12] וכאן
יגב אן יכון ענד אצאפתה אלי אלצמיר בקמץ גדול פגא חטף.
וקאלוא ושאר אחיהם הכהנים והלוים[13] בקמצות אלאלף והו מצאף. 10
וקיל שאר ישוב שאר יעקב[14] באלקמצות איצא. והערים החרבות[15]
כן תהיינה הערים החרבות[16] בקמצות אלחא מנהמא עלי גיר קיאס.
וכדלך החדלתי את דשני[17] החדלתי את מתקי[18] החדלתי את
תירושי[19] בקמצות אלחא מנהא עלי גיר קיאס. וקד לכצת אלמדהב
פי החדלתי גאיה אלתלכיץ פי באבה מן כתאב אלאצול[20]. *ואטן 15
אן הדה אלקמצות הי כאנת סבב תכפיף אלדאל מן החדלתי
לאסתצעאב אלנטק בהא משדדה מע קמצות אלהא לאן אלאטראד
פימא כאן עינה מן הדא אלמתאל אחד אחרף בגדכפת אן יכון דלך
אלעין מנה משדדא מתל הרכבת אנוש לראשנו[21] הגדלתי מעשי[22]
וגירהמא. וקד קיל הרדיפהו[23] בתכפיף אלדאל מן אגל אלתקל אלדי 20
פי אלרא ללתכריר אלדי פיה עלי מא בינת פי כתאב אלתשויר ולים
עלה אלרא לאזמה פי כל מוצע פקד קיל הרכבת אנוש וגירה
באלתשדיד[c]. והכדא צנעוא פי חבי המטפחת אשר עליך ואחזי
בה[24]. פכתירא מא יפכמון באלקמצות אלאחרף אלחלקיה וגיר
אלחלקיה אלתי אצלהא אלסכון ענד תחריכהם איאהא למדהב להם 25
פי תחריכהא [כמא] אריתכה מן פעלהם פי מא סלף ולים הדא
אלתפכים לאזמא לכל מא חרכוה ממא אצלה אלסכון לכן דלך
מרדוד אלי אסתחסאנהם ומוקוף עלי אסתסהאלהם. וגאיז ענדי אן

[a] R. om. [b] R. om. [c] R. om.

[1] I Rois 11, 2. [2] Amos 3, 8. [3] Lam. 2, 17. [4] Dan. 1, 2. [5] ib. 1, 15. [6] ib. 1, 18. [7] Ezra 8, 30. [8] Ps. 63, 11. [9] II Chr. 31, 3. [10] Ez. 13, 9. [11] Ps 89, 45. [12] Ex. 15, 17. [13] Ezra 3, 8. [14] Is. 10, 21. [15] Ez. 36, 35. [16] ib. 36, 38. [17] Jug. 9, 9. [18] ib. 9, 11. [19] ib. 9, 13. [20] Col. 211, 29 à 212, 11. [21] Ps. 66, 12. [22] Eccl. 2, 4. [23] Jug. 20, 43. [24] Ruth 3, 15.

בבשתנו נקרבה הלם באן יסקטוא מנה אלקמצות אסתכפאפא מתל
אישמרה לפי מחסום[1] אזכרה אלהים ואהמיה[2] ארדפה איבי[3] וגירהא
כתיר גדא. וקאלוא איצא ואלקטה בשבלים[4] אלקטה נא ואספתי
בעמרים[5] והו אשד ען אלקיאם מן אשקה נא לאן מסתקבל נשק ואן
כנא וגדנאה שפתים ישק[6] בלא ואו פלים בממתנע פי אלקיאם גואז
ישוק איצא פיה לאן אלמסתקבל מן אלפעל אלכפיף קד יאתי עלי
יפעל ויפעול עלי מא בינא פי באב אלתצריף ולים אחדהמא[a] באולי
בה מן אלאכר ואמא מסתקבל אלפעל אלתקיל אלדי עלי מתאל
פעל מתל לקט פגיר גאיז פיה אלצם אצלא פלדלך קלת פי ואלקטה
אנה אבעד פי אלשדוד מן אשקה נא. ומתלה פי אלשדוד ואלבעד
ובמחוגה יתארהו[7] ואלמסורת עליה לית דכותיה קמוץ ואמא
יתארהו בשרד[8] פעלי אלקיאם בשבא ופתח. וממא יבעד איצא ען
אלקיאם קולה כי מאיש לקחה זאת[9] שמעה תפלתי יי ושועתי
האזינה[10] נבהל להון איש רע עין[11]. וקד פכם באלקמץ עלי גיר
קיאם קולה ולא תעבדם[12] *ואיצא נלכה אחרי אלהים אחרים אשר
לא ידעתם ונעבדם[13] וקאלוא[b] נלכה ונעבדה אלהים אחרים[14] בגיר
תפכים ומתלה חדל ממנו ונעבדה את מצרים[15] כרת לנו ברית
ונעבדך[16] ומדוע נעבדנו אנחנו[17] לא תעזבנו[18] נעמדה יחד[19] בגיר
תפכים ואנמא דלך עלי קדר מא יסתחסנון ויסתסהלון. וכתירא מא
יפכמון באלקמצות אחרפא לא מעני ללתפכים פיהא באלקיאם ויכון
דלך פי אלאנפצאל *אעני פי אתנח[c] וסוף פסוק מתל קולהם ובדרך
חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב[20] *ורבמא פעלוא הדא פי
מא וקע פי אתנח וסוף פסוק לאן סאכנא לינא יתולד פיה מן אגל
אלוקף[d]. וקד יכון איצא פי גיר אתנח וסוף פסוק כמא צנעוא פי
ושם שפט את ישראל[21] כי הוא טרף וירפאנו[22] ופי וידם השמש
וירח עמד[23] ופי בסבך עץ קרדמות[24] לאנה מתל נאחז בסבך[25]
אלדי הו פתח *ולו לם יבעדה מן אלקמצות אלי אלפתחות אלא

[a] A. לאחדהמא [b] R. om. [c] R. om. [d] R. om.

[1] Ps. 39, 2. [2] ib. 77. 4. [3] II Sam. 22, 38. [4] Ruth 2, 2. [5] ib. 2, 7. [6] Prov. 24, 26. [7] Is. 44, 13. [8] ib. ib. [9] Gen. 2. 23. [10] Ps. 39, 13. [11] Prov. 28, 22. [12] Ex. 20, 5. [13] Deut. 13, 3. [14] ib. 13, 7. [15] Ex. 14, 12. [16] I Sam. 11, 1. [17] Jug. 9, 28. [18] Deut. 14, 27. [19] Is. 50, 8. [20] Ps. 1, 1. [21] I Sam. 7, 17. [22] Osée 6, 1. [23] Jos. 10, 13. [24] Ps. 74, 5. [25] Gen. 22, 13.

מתלהא יצטר אלאנסאן אלי אלרואה ואצחאב אלתלקין אלדין
עדמנאהם נחן פי קאצ̇יתנא הדה· והדא אלכתאב אלמדכור גלבה
אלינא ימ̇ עקב אלחאג̇ אלסופר אלליוני מן בית אלמקדס וכאן בכטי
ירה· וממא אסתעמל פיה אלצ̇ס עלי גיר אלקיאס קולה והפרה לא
נפרתה[1] ואלקול פיה כאלקול פי והחתל לא חתלת[2] ואלוגה פיה
פתח אלהא מתל חרבה מאד[3] ומתלה החרב נחרבו המלכים[4] אלא
אן אלקמצות תחולת אלי אלחא כעאדה אללגה פי אלאחרף
אלחלקיה ואלהא איצא מן אחרף אלחלק אלא אנה למא כאנת
אלעאדה תחריך מתל חא החרב נחרבו בשבא ופתח פי מתל קולה
ויכו את כל הנפש אשר בה לפי חרב החרם[5] וארכלוא עלי אלהא
אלקמצות עלי אלשרוד אסתתקלוא כון אלקמץ פי אלהא מע חרבה
אלחא ואנמא אסתסהלוה פי הא והחתל לא חתלת לסכון אלחא מן
אגל אשתדאד אלתא· קסמי נא לי באוב[6] כאן אלוגה אן יכון בכסר
אלקאף וסכון אלסין עלי זנה אמרי לי[7] שמעי בת וראי ושכחי עמך[8]
פרחבוא פיה מרחבין כארגין ען אלקיאס אחדהמא [אן] אכרגוה
מכרג חרבו מאד[9] האמר לצולה חרבי[10] שמחי ועלזי[11] והדא שאד
כארג ען אלקיאס כמא קלנא קבל הדא ואלמרחב אלתאני נקלהם
אלקמצות מן אלקאף אלי מא בעדה והו חרף גיר חלקי· ומתל
פעלהם הדא קולה אהי קטבך שאול[12] אצלה אן יכון בקמצות
אלקאף ובשבא תחת אלטא עלי זנה ברחך מפני עשו אחיך[13]
בשכבך תשמר עליך[14] פחולת אלי אלטא· וקאלוא איצא אשקה נא
לאבי ולאמי[15] אפשעה בה[16] בקמץ חטף[a] תחת אלשינין ואלקיאס
אן יכון בשבא מתל נקרבה הלם אל האלהים[17] אשמעה מה ידבר
האל[18] ואשלחה להגיד לאדני[19] נשכבה בבשתנו[20] לכנה כרג עלי
אלשרוד מכרג אשקטה ואביטה במכוני[21] ואשקלה להם את הכסף[22]·
והדא הו אלקיאס פי כל פעל מסתקבל יכון עלי יפעול אן יכון אדא
זידת עליה אלהא אן תסקט אלואו ואן תנוב ענהא אלקמצות פי
אתצאל אלכלאם ואן אכתר הדא אלבאב קד יכרג אלי באב נשכבה

[a] R. om.

[1] Lév. 19, 20. [2] Ez. 16, 4. [3] Gen. 15, 1. [4] II Rois 3, 23. [5] Jos. 11, 11. [6] I Sam. 28, 8. [7] Gen. 20, 13. [8] Ps. 45, 11. [9] Jér. 2, 12. [10] Is. 44, 27. [11] Seph. 3, 14. [12] Osée 13, 14. [13] Gen. 35, 1. [14] Prov. 6, 22. [15] I Rois 19, 20. [16] Is. 27, 4. [17] I Sam. 14, 36. [18] Ps. 85, 9. [19] Gen. 32, 6. [20] Jér. 3, 25. [21] Is. 18, 4. [22] Esra 8, 52.

ישראל[1] ומא אשבהמא או כאלקול אלדי קלנא נחן פי מתל הדא
אלאשתדאד פי גיר הדא אלמוצע והו אנה לאנדגאם אלסאכן אללין
אלדי יזאד ללתעויץ מתל אלסאכן אללין פי מתל ויסך ברלתים ים[2]
ופי ויגל את האבן[3] ופי מא אשבהמא. ופי מתל הדא רדה
והשכבה את ערלים[4] הו ענדי מצדר עלי מתאל והחתל לא חתלת[5]
אלוגה פיהמא פתח אלהא וכדלך רדה מצדר איצא מתל מרדה
מצרימה[6] ולים בבעיד אן יכונא אמרין ומתל הדא והחתל לא חתלת
מצדר פגא עלי בניה מא לם יסס פאעלה. חרב נתנה משכו אותה
וכל המוניה[7] אלקיאם אן יכון מתל משכו וקחו לכם צאן[8] לאנה
אמר מתלה וכדלך אלקיאם פי מלכי עלינו[9] שמחי ועלזי[10] קרחי
וגזי[11] [אלוגה] אן תכון כלהא בחרק כמא קיל ועלזו לפניו[12]. וממא
אלקמצות פיה עלי גיר אלקיאם קולה האמר לצולה חרבי[13] עלי
הלבנון וצעקי[14] באה אתי הביתה וסעדה[15]. וכדלך הו עלי גיר
אלקיאם פי ושערו חרבו מאד[16] ואמא אלוגה אן יכון מתל קרבו
שאו את אחיכם[17]. וקד אראד קום ידעון אלפהם אן יכרגוה פי
אללפט מכרג חרבו המים[18] ואן יגעלוא אלוגה פי אלרא אלתשדיד
מתלה פי פרקו נזמי הזהב[19] עלי אנה קיאם צעיף גדא פארינאהם
אלמסורת עליה לית רכותיה וארינאהם איצא אלמסורת עלי חרבו
המים שנים פארתדעוא. תם אן קומא איצא אראדוא אן יכרגוא כרתו
יערה נאם יי[20] פי אללפט מכרג חרבו מאד עלי מא יגעלונה אמרא
מתלה פארינאהם פי דלך כלאמא לרגל מקדסי לא אסמיה קד
תרגם פיה קתלוא גיושהא וחשמהא אלממתלין באלשערא בלפט
אלמצי כמא תרי וקאל פיה איצא כרתו יערה נאם יי פעל מאץ
*ואן אקתרן בה נאם יי[a] מתל שרד מואב ועריה עלה ומבחר בחוריו
ירדו לטבח נאם המלך יי צבאות שמו[21] פהדא גאיה פי אלביאן ומן
כתאב דלך אלרגל אלמקדסי צחחת קראה חרב נתנה משכו אותה
וכל המונה[22] בצם אלמים פמא כאן ימתנע ענדי אן יכון מימה מתל
מים אשר לא משכה בעל[23] לולאה. פפי הדה אלמואצע וגירהא

[a] R. om.

[1] I Sam. 5, 8. [2] Job 38, 8. [3] Gen. 29, 10. [4] Ez. 32, 19. [5] ib. 16, 4. [6] Gen. 46, 3. [7] Ez. 32, 20. [8] Ex. 12, 21. [9] Jug. 9, 12. [10] Seph. 3. 14. [11] Mich. 1, 16. [12] Ps. 68, 5. [13] Is. 44, 27. [14] Jér. 22, 20. [15] I Rois 13, 7. [16] Jér. 2, 12. [17] Lév. 10, 4. [18] Gen. 8, 13. [19] Ex. 32, 2. [20] Jér. 46, 23. [21] ib. 48, 15. [22] Ez. 32, 20. [23] Deut. 21, 3.

קולה ותחניפי ארץ בזנותיך וברעתך[1] ומתלה ונשאו את זנותיכם[2]
אלקיאס זנותך זנותכם כמא קיל זמת זנותך[3] ואת זנותך מארץ
מצרים[4] והמא אסמאן מתל פדות ושבות ענות עני[5]. ומתל הדא פי
אלשדור ושבות שביתיך בתוכהנה[6] ואלקיאס שביתך כמא קאל
ושבתי את שביתהן[7]. ומתלה איצא קולה וזמתך ותזנותיך[8] אלוגה
תזנותך. ואיצא ביום גאוניך[9] אלוגה גאונך לא וגה ללתכתיר פי
הדה אלאסמא לאנהא גאריה מגרי אלמצאדר. ומתל הדא קולה
שובי נפשי למנוחיכי[10] ואלוגה אן יכון למנוחך *ורבמא אריד בה
אלתזויג מע עליכי[a]. ומן הדא אלצרב קולה והושבתי אתכם
כקדמותיכם[11] אלוגה שבא תחת אלתא וסקוט אליא. ומן אלשאד
איצא קולה *והיטבתי מראשיתכם[12] אלוגה מראשיתכם בשבא
תחת אלתא. ומן אלשאד קולה[b] ובפגרי מלכיהם במותם[13] אלקיאס
בשבא תחת אלבא. ומתלה בהכין לו דויד[14] אלוגה בהכין בשבא
תחת אלבא. וקד קלנא בגיר הדא אלמוצע אן אלתקדיר במקום
אשר הכין לו דוד. ומנה משתחויתם קרמה[15] אלוגה משתחוים.
ומן אלשאד מא אסתעמל פיה אלקמצות ולא וגה לה פי אלקיאס
גיר אנהם אראדוא תפכים תלך אלאלפאט ודלך מתל קולהם
והרקח המרקחה[16] פאני וגדתה פי מצחף שאמי קמוץ אלהא פהו
עלי הדא עלי גיר קיאס וגדתה פי מצחף כופי פתח עלי אלקיאס
לאנה אמר מן בניה הפעיל מתל השלך על יי יהבך[17] אלדי הו
אמר מן השליך השכם בבקר[18] אמר מן השכים. ומתלה נסו
הפנו[19] אלקיאס אן יכון [בפתח אלהא מתל הרבו עלי[20]. ומתלה
פנו אלי והשמו[21] אלקיאס אן יכון בפתח[c]] עלי מתאל הסבי עיניך
מנגדי[22] ואמא מענאה פהו אסכתוא ואלדליל עלי דלך קולה ושימו
יד על פה ומן מענאה משמים בתוכם[23] אי סאכת. ואלקול פי
אשתראד שינה באלקול אלדי קאלה אבו זכריא[24] פי אשתראד סין
ויסב אלהים את העם[25] ואשתראד סין ויסבו את ארון אלהי

[a] R. om. [b] R. om. [c] Suppléé d'après R.

[1] Jér. 3, 2. [2] Nomb. 14, 33. [3] Jér. 13, 27. [4] Ez. 23, 27. [5] Ps. 22, 25. [6] Ez. 16, 53. [7] ib. ib. [8] ib. 23, 29. [9] ib. 16, 56. [10] Ps. 116, 6. [11] Ez. 36, 11. [12] ib. ib. [13] ib. 43, 7. [14] II Chr. 1, 4. [15] Ez. 8, 16. [16] ib. 24, 10. [17] Ps. 55, 23. [18] Ex. 8, 16. [19] Jér. 49, 8. [20] Gen. 34, 12. [21] Job 21, 5. [22] Cant. 6, 5 (Aboulw. a lu הַסבי). [23] Ez. 3, 15. [24] D. 165; N. 113. [25] Ex. 13, 18.

נטמינו בעיניכם[1]. אם שוב תשבון אתם ובניכם מאחרי[2] יש לאל
ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמש אמר אלי[3] נודי הרכם
צפור[4] איה אלוה עשי[5] *כי בעליך עשיך יי צבאות שמו[6] ישמח
ישראל בעשיו[a7] נסו ואין רדף רשע[8] והנשיא בתוכם בבאם יבוא
ובצאתם יצאו[9] אראד יצא. ומן הדא אלבאב נעשה אדם בצלמנו
כדמותנו[10] משכני אחריך נרוצה[11] נגילה ונשמחה בך נזכירה דדיך
מיין[12] אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו[13] וקד אנדרג לנא
פי באב מא זיד [בה] דכר כתיר מן מתל הדא.

אלבאב אלתאסע ואלעשרון

דכר גמלה מן אלפאט שאדה כארגה ען אלקיאם.

וממא יגאנס מא תקדם דכרנא לה מן אלאלפאט אלמוצועה פי
גיר מואצעהא מא וגדנאה פי אלמקרא מן אלאלפאט אלכארגה ען
אלקיאם ונחן נדכר מן דלך פי הדא אלבאב גמלה יסתעאן באלוקוף
עלי דלך מנהא עלי עלם אלדקדוק. פמן דלך קולה בבנותיך גבך
בראש כל דרך[14] אלקיאם אן יכון בבנותך עלי זנה בעשותך את
כל אלה[15] ומתל קולה עשה אלה לך בזנותך אחרי גוים[16] לאנה
מצדר מתלהמא פכאנהם כתרוה ואן כאן לא מעני לתכתיר
אלמצאדר לאנהא אסמא מוצועה ללכתיר ואלקליל מן אגנאסהא
אלא אן אלעבראניין רבמא כתרוא בעץ אלמצאדר *ואן כאן דלך
גיר מטרד ורבמא פעלוא דלך לאכתלאף אחואל תלך אלמצאדר[b] נחו
מא תגיזה אלערב איצא פי לסאנהא. ומן הדא אלצרב בהזרותיכם
בארצות[17] אלקיאם אן יכון בשבא תחת אלתא לאנה מצדר מן
אלאנפעאל מתל בהגלות פשעיכם להראות חטאותיכם[18]. ומן אלשאד
96. קולה גלאית ברב עצתיך[19] ורבמא כאן עצתים גמעא עלי חיאלה
אעני גמע עצה כמא קיל [פי גמע] עצלה בעצלתים[20]. ומנה איצא

[a] R. om. [b] R. om.

[1] Job 18, 3. [2] I Rois 9, 6. [3] Gen. 31, 29. [4] Ps. 11, 1. [5] Job 35, 10. [6] Is. 54, 5. [7] Ps. 149, 2. [8] Prov. 28, 1. [9] Ez. 46, 10. [10] Gen. 1, 26. [11] Cant. 1, 4. [12] ib. ib. [13] Is. 3, 10. [14] Ez. 16, 31. [15] ib. 16, 30. [16] ib. 23, 30. [17] ib. 6, 8. [18] ib. 21, 29. [19] Is. 47, 13. [20] Eccl. 10, 18.

פרויי השלשה והשבעים והמאתים העדפים על הלוים מבכור בני
ישראל[1]. ויקח חזקיהו את הספרים מיד המלאכים ויקראהו ויעל
בית יי ויפרשהו חזקיהו לפני יי[2] מכאן ויקראם ויפרשם. ותקח 195
האשה את שני האנשים ותצפנו[3] אראד ותצפנם. וקול אבי זכריא
פי הדא[4] גאיז ויגוז מתלה איצא פי מא אשבהה. ויהי לי שור
וחמור וגו[5] יריר הדה אלאצנאף *אלא וצאן עלי חקה וואגבה לאנה
גמע[a]. ומתלה כי אם הסוס אסור והחמור אסור[6] ואיצא זאב וטלה
ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו[7]. וממא יגאנס
הדא מא יכון ואחדה וגמעה בלפט ואחד מתל ארבה פאנה
ללואחד פי קולה לא נשאר ארבה אחד[8] ויכון ללגמע פי קולה ובאו
כדי ארבה לרב[9]. ומתלה דגה פאנה איצא ללואחד פי קולה ויתפלל
יונה אל יי אלהיו ממעי הדגה[10] ויכון ללגמע פי קולה והדגה
אשר ביאר תמות[11]. ומן הדא אלצרב איש פאנה יכון ללואחד
וללגמע ענד אצאפתה אלי קבילה אמא ללואחד פפי מתל קולה
וירץ איש בנימן מהמערכה[12] אריד בה הנא שכץ ואחד [פקט]
והדא עלי טריק אלנסב. ואיצא קולה אין זאת בלתי אם חרב גדעון
בן יואש איש ישראל[13] והדא קריב מן אלאול לאנה נסב שריף אי
ריים ישראל. ואמא כון איש ללגמע פפי מתל קולה ואיש ישראל
הפך ויבהל איש בנימן[14]. ומן הדא אלבאב אדם פאנה יכון ללואחד
פי מתל קולה *אדם כי יקריב מכם קרבן[15] ויכון ללגמע פי מתל
קולה[a] ועם אדם לא ינגעו[16]. ומנה איצא אנוש פאנה יכון [ללואחד]
פי מתל קולה ואתה אנוש בערכי[17] אשרי אנוש יעשה זאת[18] ויכון
גמעא פי מתל קולה אנוש כחציר ימיו[19]. ואמא מא קיל בלשון
רבים ואלמראד בה יחיד פמתל קולה אדנים קשה[20] והגישו אדניו[21]
כסף ישיב לבעליו[22] מיד האלהים האדירים[23] אך יש אלהים שפטים
בארץ[24] ודעת קדשים אדע[25] ישר יחזו פנימו[26] אך רחוק יהיה
ביניכם וביניו[27] עד אנה תשימון קנצי למלין תבינו ואחר נדבר[28]

[a] R. om. [b] R. om.

[1] Nomb. 3, 46. [2] II Rois 19, 14 (dans nos textes et dans R. ויקראם). [3] Jos. 2, 4. [4] D. 34; N. 17. [5] Gen. 32, 6. [6] II Rois 7, 10. [7] Is. 65, 25. [8] Ex. 10, 19. [9] Jug. 6, 5. [10] Jon. 2, 2. [11] Ex. 7, 18. [12] I Sam. 4, 12. [13] Jug. 7, 14. [14] ib. 20, 41. [15] Lév. 1, 2. [16] Ps. 73, 5. [17] ib. 55, 14. [18] Is. 56, 2. [19] Ps. 103, 15. [20] Is. 19, 4. [21] Ex. 21, 6. [22] ib. 21, 34. [23] I Sam. 4, 8. [24] Ps. 58, 12. [25] Prov. 30, 3. [26] Ps. 11, 7. [27] Jos. 3, 4. [28] Job 18, 2.

אלבאב אלתאמן ואלעשרון

באב אכר מנה.

ויתצל בהדא אלבאב מא קיל בלשון יחיד ואלמראד בה לשון
רבים ובאלצד פמן דלך קולה ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר
מלאתיו רוח חכמה[1] במעני אשר מלאתים ורבמא כאנת אליא פי
חכמי זאירה מתלהא פי ביד כל נביאי כל חזה[2] פכאנה קאל כל
חכם לב ויכון אשר מלאתיו עלי חקה. ומכיר לקח אשה לחפים
ולשפים[3] אראד נשים. כה תאמרון לאיש יביש גלעד[4] אראד אנשי
ומתלה ואיש ישראל נגש[5]. כי תקראנה מלחמה[6] מפני המלחמה
אשר סבבהו[7] מכאן מלחמות. להעלת נר תמיד[8] מכאן נרות. ותעל
הצפרדע[9] מכאן הצפרדעים לכנה אראד הדא אלצנף. ומתלה כי
נשמדה מבנימן אשה[10] אי הדא אלצנף. שמן וקטרת ישמח לב[11]
מכאן ישמחו. וצדיקים ככפיר יבטח[12] אי יבטחו. בפיו יברכו[13]
מכאן בפיהם. ויעלו בנגב ויבא עד חברון[14] ויבוא אלי אנשים[15] ויבוא
אל הגוים אשר באו שם[16] מכאן ויבאו. עד יי בכם ועד משיחו
היום הזה כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד[17] ויחרדו זקני
העיר לקראתו ויאמר שלם בואך[18] מכאן ויאמרו. וצדקת צדיקים
יסירו ממנו[19] מכאן מהם. מאנה להנחם על בניה כי איננו[20] יריד
כי אינם. הלא דרכיכם לא יתכן[21] מכאן יתכנו. ויפסחו על המזבח
אשר עשה[22] מכאן אשר עשו. וקבל היהודים[23] מכאן וקבלו.
לכהנים המקדש מבני צדוק[24] מכאן המקדשים. למינה תהיה
דגתם[25] מכאן למיניה. לתת חרב בידם להרגנו[26] מכאן בידיהם.
ומתלה קבר פתוח גרגם לשונם יחליקון[27] לא יקרחה קרחה בראשם
ופאת זקנם לא יגלחו[28]. ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם
על החמר[29] יריד על החמורים. ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו[30]
יריד וילידי ביתו. מאת בכור בני ישראל[31] אי בכורי. ומתלה ואת

[1] Ex. 28, 3. [2] II Rois 17, 13. [3] I Chr. 7, 15. [4] I Sam. 11, 9. [5] ib. 14, 24.
[6] Ex. 1, 10. [7] I Rois 5, 17. [8] Lév. 24, 2. [9] Ex. 8, 2. [10] Jug. 21, 16. [11] Prov. 27, 9.
[12] ib. 28, 1. [13] Ps. 62, 5. [14] Nomb. 15, 22. [15] Ez. 14, 1. [16] ib. 36, 20. [17] I Sam.
12, 5. [18] ib. 16, 4. [19] Is. 5, 23. [20] Jér. 31, 14. [21] Ez 18, 29. [22] I Rois 18, 26.
[23] Esth. 9, 23. [24] Ez. 48, 11. [25] ib. 47, 10. [26] Ex. 5, 21. [27] Ps. 5, 10. [28] Lév. 21, 5.
[29] Ex. 4, 20. [30] Lév. 22, 11. [31] Nomb. 3, 50.

ומגדלים[1] *פארכֿל אלגֿמיע תחת ונסב[a] ואנֿמא ירכֿל תחת ונסב
חומה פקט לכן למא כאן אלתחצין עאמֿא ללגֿמיע עטף בעצֿה עלי
בעצֿ כאנֿה קאל ונחזיק חומה ומגדלים דלתים ובריחים. ומן הדֿא
אלבאב מא כֿרגֿ מכֿרגֿ אלאמר והו ועיד ודֿלך מתֿל קולה לכו וזעקו
אל האלהים אשר בחרתם בם[2] ואיצֿא איש גלוליו לכו עבדו[3] ואיצֿא 5
באו בית אל ופשעו הגלגל הרבו לפשע[4] וסאיר אלקצֿה. ומן הדֿא
אלבאב וצפהם אלשי באלצפה אלתי סיציר אליהא ואן לם תכן תלך
צפתה פי חאל וצפהם לה בהא ודֿלך מתֿל קולהם ויתרצצו הבנים
בקרבה[5] קיל בנים ולם יסתחקֿו בעד אן יסמֿוא בנים ולכן למא כאן 194
אמרתמא יאול אלי אן יכונא בנים סמֿיא בנים קבל וקת 10
אסתחקאקהמא דֿלך אלאסס. ועלי הדֿא אלמדֿהב קיל העוד לי
בנים במעי[6]. ומתֿלה ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה[7] וליסוא ילדים לכן
למא כאן ימכן אן יכונוא ילדים אסתעיר להם דֿלך אללפטֿ. ומתֿלה
ובגדי ערומים תפשיט[8] ואלערומים לא תֿיאב להם לכנֿהם יצירון
ערומים בעד כֿלע תֿיאבהם. ומתֿלה יהב חכמתא לחכימין ומנדעא 15
לידעי בינה[9] ואנֿמא יצירון חכימין בעד תציירה להם בהדֿה אלצפה
לא קבל והו אלקול פי לידעי בינה אי אנֿהם יצירון ידעי בינה בעד
אן יהב להם אלמנדעא. ואיצֿא קולה יומת המת[10] אי אלדֿי סיציר
מֿיתא. ואיצֿא מה נעשה לנער היולד[11] אי אלדֿי סיכון יולד *צפה
עלי זנה ידי אמן[12] ואן שית פקל ילד עלי זנה ארץ[b]. ואיצֿא ולארץ 20
לא יכפר לדם אשר שפך בה[13] והו לם יספך בעד אי אלדֿי יספך
ואנֿמא קיל כדֿלך חמלא לה עלי קולה ולא תקחו כפר לנפש רצח
אשר הוא לרשע למות[14] פכאנֿה קד הרק דֿלך אלדם. וקד בֿינת
הדֿא באכתֿר מן הדֿא אלתבין פי גיר הדֿא אלוצֿע[c] אעני פי כתאב
אלתשויר *ופי מתֿל הדֿא תקול אלאואיל[15] נקרא על שם סופו[d]. 25

[a] R. om. [b] R. om. [c] A אלמוצֿע ; R. הספר [d] R. om.

[1] II Chr. 14, 6. [2] Jug. 10, 14. [3] Ez. 20, 39. [4] Amos 4, 4. [5] Gen. 25, 22. [6] Ruth 1, 11. [7] Ex. 21, 22. [8] Job 22, 6. [9] Dan. 2, 21. [10] Deut. 17, 6. [11] Jug. 13, 8. [12] Cant. 7, 2. [13] Nomb. 35, 33. [14] ib. 35, 31. [15] Cf. Berêschît rabbà, sur Gen. 2, 14.

את עין הארץ[1] עלי אלמגאז אי אנה גשי אלארץ. ומתלה ויכס את
עין כל הארץ[2] לכתרתה. וקסמים בידם[3] עלי אלאסתעארה ואלמעני
אנהם אסתעמלוא אלאכתיאר פי תחרכהם[a] אליה. ערים גדלת
ובצרת בשמים[4] עלי אלמגאז. כי מגפן סדום גפנם ומשדמת
עמרה וגו'[5] עלי אלמגאז ואלאסתעארה. שבו וסחרוה[6] ויסחרו
אתה[7] ואת הארץ תסחרו[8] הדא מגאז ואתסאע לאן אלארץ לא
תתאגר ואנמא יתאגר אהלהא. ואדא אכתלט מדכוראן גרי עלי
אחרהמא מא הו ללאכר אד כאן פי מתל דלך מענאה אתסאעא
לאן אלמתכלם יבין בהמא פי אלאכר ואן כאן לפטה מכאלפא כמא
קאל ואכלת לפני יי אלהיך וגו' מעשר דגנך תירשך ויצהרך[9] ואליצהר
ואלתירוש לא יוכלאן לכן ישרבאן פלמא אדכלהמא מע מא יוכל גרי
אללפט ואחדא ואלמעני אן דלך יציר אלי בטונכם. ומתלה למה
נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו[10] ואלארץ לא תמות לכן תבור
כמא קלנא קבילא לכן למא אדכלהא מע מא[b] ימות גרי אללפט
ואחדא ואלמעני אנהא תהלך ותפסד כהלאך אלחיואן ופסארה ענד
אלמות. ומתלה ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה[11] ואלארץ לא
תסתעבד לכן למא אדכלהא מע מן יסתעבד גרי אללפט ואחדא
ואלמעני אנהא תציר מלכא לה כמא קאל קנה אתנו ואת אדמתנו
בלחם[12] פקולה ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה אנמא מענאה
קנין לפרעה. וקד אסתעמל הדא אלאשתראך פימא הו אבעד מן
הדא קאלוא מגן וכובע תלו בך[13] ואלכובע לא יעלק לכן ילבס לכן
למא אדכלה מע מא יעלק והו אלמגן גרי אללפט ואחדא. וקיל
איצא תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי[14]
פקולה תדשא הארץ הו ואקע עלי אלדשא ואלעשב ואמא עץ פרי
פאנמא הו מחמול עליה *אעני עלי מענאה לא עלי לפטה[c] לאן
תדשא הארץ פי מעני תוצא הארץ כמא קיל ותוצא הארץ דשא
עשב מזריע זרע[15] וקד עברנא ען הדא אלפצל קבל הדא בעבארה
אכרי קריבה מן הדה. ומתל הדא איצא קולהם ונסב חומה

[a] A. תחריכהם [b] A. מן; R. מה [c] R. om.

[1] Nomb. 22, 5. [2] Ex. 10, 15. [3] Nomb. 22, 7. [4] Deut. 9, 1. [5] ib. 32, 32. [6] Gen. 34, 10. [7] ib. 34, 21. [8] ib. 42, 34. [9] Deut. 14, 23. [10] Gen. 47, 19. [11] ib. ib. [12] ib. ib. [13] Ez. 27, 10. [14] Gen. 1, 11. [15] ib. 1, 12.

[ומנה] דרך כוכב מיעקב[1] יריד מלכא פקיל כוכב עלי אלמתֿל כמא
קיל עלי אלאסתעארהֿ ללמלך איצֿא אריה טרף בדי גרתיו[2]. כי
אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחן[3] יריד גישא וכדלך יראר
אלגיש איצֿא בקולה הנה מים עלים מצפון[4]. ומן אלאסתעארהֿ
ואלמגֿאז קולה ומלתם את ערלת לבבכם[5]. ומנהא איצֿא כי ציד
בפיו[6] וקד תקדֿם שרחנא לה. ומן אלמגֿאז לא תשיך לאחיך נשך
כסף וגו כל דבר אשר ישך[7]. ומן אלאסתעארהֿ כאשר ינתק
פתיל הנערת בהריחו אש[8] גֿעל אלאשתמאם עלי אלאתֿסאע *כמא
תתרגֿמהֿ עלי אלאתֿסאע[a] איצֿא ענד אחסאסהֿ באלנאר וגיר
אלחיואן ליס יחסֿ באלחקיקהֿ. ומן אלאסתעארהֿ[b] ואלמגֿאז קולהם
יד יי ועין יי וגירהמא מן אלגֿוארח אלמנסובהֿ אליהֿ עלי
אלאסתעארהֿ[c] ואלמגֿאז תעאלי אללהֿ עלוא כבירא. בעצבון
תאכלנה[9] ואלארצֿ לא תוכל אגֿמא יוכל נבאתהא פכאנֿה קאל
בעצבון תאכל את פריה או את כחה. ומתֿלה אדמתכם לנגדכם
זרים אכלים אתה[10] ואיצֿא כרמים וזיתים אשר לא נטעתם אתם
אכלים[11]. קרעו ולא דמו[12] אסתעארהֿ ללכלאם. ברוך אדני יום יום
יעמס לנו[13] הדֿה אללגהֿ מסתעמלהֿ פי אלאיקאר ואלאחמאל
פאסתעירת הנא פי תכתֿיר אלנול ואלנואל. יעשן אפך[14] עד
מתי עשנת[15] עלי אלאתֿסאע. ואשא אתכם על כנפי נשרים[16] עלי
אלתמתֿיל. למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו[17] ואלארצֿ לא
תמות מות אלחיואן אדֿ ליסת חיואנא לכנֿהא תבור. ובדם ענבים
סותה[18] עלי אלתשביה. ומן אלמגֿאז קולה כל חלב יצהר וכל חלב
תירוש ודגן[19] ואיצֿא כליות חטה[20]. ומן אלאסתעארהֿ קולהם
[אסירי התקוה[21]. ומן אלמגֿאז קולה[d]] ושאבתם מים בששון וגו[22]
ואיצֿא סלעי ומצדתי[23] ואיצא מגני וקרן ישעי[24]. ומן אלמגֿאז קולה
קפאו תהמת בלב ים[25] עד לב השמים[26] כמא תקול אלערב כבד
אלסמא. כי לחמנו הם סר צלם מעליהם[27] עלי אלמתֿל. הנה כסה

[a] R. om. [b] R. ההרחבה = אלאתֿסאע [c] = b. [d] Suppléé d'après R.

[1] Nomb. 24, 17. [2] Nah. 2, 13. [3] Nomb. 21, 28. [4] Jér. 47, 2. [5] Deut. 10, 16. [6] Gen. 25, 28. [7] Deut. 23, 20. [8] Jug. 16, 9. [9] Gen. 3, 17. [10] Is. 1, 7. [11] Jos. 24, 13. [12] Ps. 35, 15. [13] ib. 68, 20. [14] ib. 74, 1. [15] ib. 80, 5. [16] Ex. 19, 4. [17] Gen. 47, 19. [18] ib. 49, 11. [19] Nomb. 18, 12. [20] Deut. 32, 14. [21] Zach. 9, 11. [22] Is. 12, 3. [23] II Sam. 22, 2. [24] ib. 22, 3. [25] Ex. 15, 8. [26] Deut. 4, 11. [27] Nomb. 14, 9.

ענד אללה בהדה אלצפה. ומן הדא איצא קולה מקום אשר נתנו
שם ריח ניחח לכל גלוליהם[1] ליס אן אלגלולים תסתריח שיא ותחס
בה ותסתחסנה אנמא דלך עלי אעתקאד עאבדיהא פיהא. ומן הדא
איצא קולה ויפתוהו בפיהם[2] ליס אן נפאקהם וכדבהם גאז עלי
אלבארי עז וגל לכן אנמא וקע אלוצף עלי רגאהם וטמעהם
בגהלהם. *ומן הדא אלבאב קול אלכתאב כי עמד מלך בבל אל
אם הדרך בראש שני הדרכים לקסם קסם וגו בימינו היה הקסם
ירושלם[3] ליס קולה קלקל בחצים שאל בתרפים ראה בכבד בתצדיק
ללאסתדלאל אלדי יסתדל בה אהל הדה אלצנאעאת עלי
מדלולאתהא לכנה אכבאר ען אעתקאד נבוכדנצר מן צדקהא
וחקיקתהא ואן אעתקאדה הדא סיבעתה עלי קצד ירושלם ועלי
אלאסתתקאל עלי מחארבתהא ומחאצרתהא חתי יטפרה אללה בהא.
וקד שהר פי אלנאס אסתדלאל בעץ מנתחלי עלם אלגיב ומדעיי
תקדמה אלמערפה מן אלנטר פי אלאסטרלאב ומן תחריך אלקרעה
ואמא אלתמאס דלך מן אלנטר פי אלכבד פגיר משהור ענדהם. וקד
וגדת הדא מסטורא פי בעץ כתב אליונאניין אעני אנה כאנת להם
פי אלכבד בזעמהם עלאמאת כאנוא יסתדלון מנהא עלי אחדאת
סתחדת כמא יסתדל עלי דלך מן עלאמאת אלכתף[a]. ויגאנס הדא
אלבאב קולהם ויאמר ערם יצאתי מבטן אמי וערם אשוב שמה[4]
ליסת אלאשארה בקולה שמה אלי אלבטן אלמדכור לכן אלי
אלתראב אלדי אליה מציר[b] גמיע אלחיואן כמא קיל ואל עפר תשוב[5].
וממא ישבה מא תקדם מן הדא אלבאב קולה לא תזבח על חמץ
דם זבחי[6] ואלדם לא ידבח לכן אנמא יראד בה אלחמלאן אלתי
יסיל דמהא כמא קיל אסרו חג בעבתים[7] ואנמא אראד אלחמלאן
אלדי תדבח פי אלחג. הוא יערף מזבחותם[8] מכאן יתץ והו משתק
מן וערפתו[9] אלדי תפסירה פאקפה אי פאצרב קפאה פלמא כאן
צרב ענק אלחיואן כאלהדם לגסמה אסתעיר צרב אלענק ללבניאן
מכאן אלהדם ורבמא קיל אן יערף מזבחותם מסתעאר מן יערף
כמטר לקחי[10] עלי מעני והגרתי לגי אבניה[11] ואלאול אחב אלי.

[a] R. om. [b] R. מסיר = הליכת

[1] Ez. 6, 13. [2] Ps. 78, 36. [3] Ez. 21, 26. [4] Job 1, 21. [5] Gen. 3, 19. [6] Ex. 23, 18.
[7] Ps. 118, 27. [8] Osée 10, 2. [9] Ex. 13, 13. [10] Deut. 32, 2. [11] Mich. 1, 6.

לא משלת בם לא נקרא שמך עליהם[1] מכאן בנו ועלינו· והרפתיך
ממצבך וממעמדך יהרסך[2] מכאן אהרסך· ונאשאר אני[3] מכאן
ואשאר· ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועתיו[4] [מכאן זרעותי]
וקולה קחם מצדר מצאף אלי צמיר אלגיב כאנה[a] [קאל] קחת אותם
לכנה וצל אלמצדר אלדי הו קח עלי לפטֿ אלאמר בצמיר אלמפעולין·
יעטף ימין ולא אראה[5] מכאן אעטף· ומתל הדא מקללים להם
בניו[6] [מכאן לי] וקיל הדא אגלאלא לל״ה ווצעא להם· ובעכם דלך
געלהם צמיר אלמכבר ען נפסה מכאן צמיר[b] אלגאיב כמא קיל
בבאי לשחת אתהעיר[7] מכאן בבאו· ואמר ישימו צניף טהור על
ראשו[8] מכאן ויאמר· אם לא נכחד קימנו[9] מכאן קימם כמא קיל
ויתרם אכלה אש· ומן הדא געלהם צמיר אלגמאעה אלגיב מכאן
צמיר אלואחדה אלגאיבה מתל קולה השמרים הם את דרך יי״ ללכת 19
בם[10] מכאן בה· ובעכם דלך וצעהם צמיר אלואחדה אלגאיבה
מכאן צמיר גמאעה אלמדכרין אלגיב מתל קולהם ותירוש יכחש בה[11]
מכאן בם· ומתלה ויכו בה והכות את מואב[12] מכאן בם· ויגאנס
הדא אלבאב וצף אלעבראניין אלשי באללפטֿ אלדי ידעי לה מדעֿ
מא ואן לם תכן תלך באלחקיקה צפתה מתל תסמיתהם [אלאצנאם
אלהים כמא יסמונהא עאבדוהא ומתל תסמיתהם[c]] מן ידעי אלנבוה
כאדבא נביא כמא קיל כי יקום בקרבך נביא [או חלם חלום[13] וכמא
סמי חנניה בן עזור[14] אלכאדב עלי אללה נביא[d]]· וכדלך והכרתי
ממך צדיק ורשע[15] ואן כאן לא צדיק [פיהם] לכן עלי מא ידעיה
לה קומה· ומתלה כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב
מבית האיש[16] לים הדא עלי אלחקיקה פי כל וקת לכן עלי מא
ידעיה אלמסתודע· ואיצא כי יתן איש אל רעה חמור או שור או
שה וכל בהמה לשמר ומת או נשבר או נשבה אין ראה[17] אנמא
דלך עלי רעוי אלמסתחפטֿ· ומתל הדא קול אללה תעאלי ובכל
מקום מקטר מגש לשמי ומנחה טהורה[18] לים אנה טהורה עלי
אלחקיקה לכן עלי ניה מקרביהא ומעתקדהם ומקצדהם לא אנה

a A. לאנה b A. ajoute אלמכבר c Suppléé d'après R. d Suppléé d'après R.

[1] Is. 63, 19. [2] ib. 22, 19. [3] Ez. 9, 8. [4] Osée 11, 3. [5] Job 23, 9. [6] I Sam. 3, 13. [7] Ez. 43, 3. [8] Zach. 3, 5. [9] Job 22, 20. [10] Jug. 2, 22. [11] Osée 9, 2. [12] II Rois 3, 24. [13] Deut. 13, 2. [14] Jér. 28, 1. [15] Ez. 21, 8. [16] Ex. 22, 6. [17] ib. 22, 9. [18] Mal. 1, 11.

עלי זנהּ ישטף במים[1] ודלך פי קולה כי כל אכל חלב מן הבהמה
אשר יקריב ממנה אשה ליי[2] אלוגה אן יכון יקרב אנפעאלא ואלא
פלים כאן יחרם עלי אלאסראילי מן אלשחום אלא שחם אלחיואן
אלדי כאן יקרבה ען נפסה כאשה ואנמא אלמראד מן אלחיואן אלדי
יחל תקריבה פהו אדא פי מוצע יקרב עלי זנהּ ישטף במים כמא
קלנא. וקד וצעת אלצפה מוצע אלפאעל פי קולהם כל הדברים
יגעים[3] מכאן מיגעים[a]. וקיל אם תפרו את בריתי היום[4] אלוגה תופר
כמא קיל גם בריתי תפר את דוד עבדי[5]. ומן הדא אלבאב אכבאר
אלמתכלם ען נפסה באללפט אלדי יכאטב בה אלחאצר כמא קיל
חלקה אחת תמטר וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש[6] מכאן
אמטיר. ובעכס דלך מכאטבה אלחאצר בלפט אלמכבר ען נפסה
כמא קיל יי אלהי קדשי לא נמות[7]. ומן הדא אלבאב מכאטבה
אלחאצר בלפט אלאכבאר ען אלגאיב כמא קיל אם תגאל גאל ואם
לא יגאל[8] ואלוגה ואם לא תגאל. ומתלה ובאשת נעוריך אל יבגד[9]
ואלוגה אל תבגד. ואיצא ועד הם עמדים[10] [ואלוגה ועד אתם]. גם
אתם כושים חללי חרבי המה[11] מכאן אתם. עתה תהיה מבוכתם[12]
אלוגה מבוכתכם. כי יבשו מאילים אשר חמדתם[13] מכאן כי תבושו
מתל ותחפרו מהגנות אשר בחרתם. ואלם כלם תשבו ובאו נא[14]
אראד כלכם. והיתה חרפה וגדופה[15] מכאן והיית מתל והיית עטרת
תפארת[16]. ובעכס דלך קד יכברון ען אלגאיב באללפט אלדי יכאטב
בה אלחאצר כמא קיל ישוב ירחמנו יכבש עונתינו[17] [תם] קאל
ותשליך במצלות ים כל חטאתם מכאן וישליך. ואיצא ומצור דבש
אשביעך[18] מכאן אשביענו. מכל המקמות אשר תשובו עלינו[19]
מכאן ישובו. *שמן תורק שמך[20] מכאן יורק[b]. ומן הדא אלבאב
געלהם צמיר [אלגיב ואלגאיב מכאן צמיר[c]] אלמכברין ען אנפסהם
[כמא קיל] ותשליך במצלות ים כל חטאתם[21] מכאן חטאתינו.
ומתלה היה זרעם לבקרים[22] מכאן זרועינו אי כן מוידא לנא אלא
תראה יקול אף ישועתנו בעת צרה[23]. ומתלה קולה היינו מעולם

[a] A מיגיעים [b] R. om. [c] Suppléé d'après R.

[1] Lév. 15, 12. [2] ib. 7, 25. [3] Eccl. 1, 8. [4] Jér. 33, 20. [5] ib. 33, 21. [6] Amos 4, 7. [7] Hab. 1, 12. [8] Ruth 4, 4. [9] Mal. 2, 15. [10] Néh. 7, 3. [11] Seph. 2, 12. [12] Mich. 7, 4. [13] Is. 1, 29. [14] Job 17, 10. [15] Ez. 5, 15. [16] Is. 62, 3. [17] Mich. 7, 19. [18] Ps. 81, 17. [19] Néh. 4, 6. [20] Cant. 1, 3. [21] Mich. 7, 19. [22] Is. 33, 2. [23] ib. ib.

אסתעמלוא צ̇ד̈ הד̇א אעני אנ̈הם אסתעמלוא אלמאצ̇י עלי לפט̇
אלאמר כמא קיל קולי אל אלהים והאזין אלי[1] בפתח [הא] והאזון
ואלוג̇ה אן יכון בסגול מת̇ל ולא האזין אליכם[2]. וג̇איז אן יכון
והאזין אלי מצדרא פי מוצ̇ע אלפעל אלמאצ̇י. כאשר עשה ביום
הזה צוה יי̈ לעשת לכפר עליכם[3] מכאן עשיתי. וארא כי על כל
אדות אשר נאפה משבה ישראל[4] מכאן ותרא לאנ̈ה מעטוף עלי
קולה ותרא בגודה אחותה יהודה. וקד וצ̇ע פָּעַל אלמאצ̇י אלכ̇פיף
מכאן נפעל אלמאצ̇י איצ̇א פי קולה ושער בנגע הפך לבן[5] ושערה
לא הפך לבן[6] כלו הפך לבן[7] מכאן נהפך. גלה חציר ונראה דשא[8]
במעני נגלה. כי מלאה הארץ חמס[9] והעיר מלאה מטה[10] מכאן
נמלאה. וקד וצ̇ע פִּעֵל אלמאצ̇י אלת̇קיל מכאן נפעל אלמאצ̇י איצ̇א
מת̇ל קולה ופתחו שעריך תמיד[11] במעני ונפתחו. וג̇אז פי ופתחו
אן יכון במעני ופ̇תחו באלצ̇ם̈ עלי זנה̈ וסגרו על מסגר[12]. ומת̇לה
גם מאז לא פתחה אזנך[13] במעני נפתחה. ואיצ̇א פתח הסמדר[14].
ומת̇לה אשר פגרו מלכת אחרי דוד[15] תקדירה נפגרו משתק̈ מן
תרגום כי הרס תהרסם[16] אלד̇י הו ארי פגרא תפגרינון פכאנ̈ה קאל
אשר נחרסו אי תכאסלוא מן אלמסיר מעה. וקאלוא כי היום יי̈
נראה אליכם[17] אנפעאל מאץ̇ לאנ̈ה בקמץ מכאן נראה מנפעל בסגול.
וקד אסתעמלוא אלמצדר עלי בניה̈ אלפעל אלמאצ̇י מת̇ל קולה
שכל אדם האריך אפו[18] אלוג̇ה אן יכון מפתוח אלהא. ומת̇לה
ביום החזיקי בידם[19] בסגול תחת אלהא ואלוג̇ה פתחהא. ואיצ̇א
עד השמידם אותם[20] בכסר אלהא ואלוג̇ה פתחה מתל קולה עד
השמידו אותכם[21] ולא מת̇יל לה פי אלמקרא אעני להד̇א אלמפתוח
אלהא ואלמסורת עליה לית דכותיה. ומת̇לה גנון והציל פסוח
והמליט[22] *אלוג̇ה פי אלהא־ין אלפתח לאנ̈המא מצדראן[a] לא וג̇ה
כונהמא מאצ̇יין. ואיצ̇א אפס כי נאץ נאצת את אויבי יי̈[23] ואלוג̇ה
פתח נון נאץ עלי זנה̈ אם מאן ימאן אביה[24]. וקאלוא ורק אתם
שמרו מן החרם[25] פי מוצ̇ע השמרו. וקד וצ̇ע יפעיל[b] מכאן יִפָּעֵל

a R. om. b A. הפעיל; R. יפעל

[1] Ps. 77, 2. [2] Deut. 1, 45. [3] Lév. 8, 34. [4] Jér. 3, 8. [5] Lév. 13, 3. [6] ib. 13, 4. [7] ib. 13, 13. [8] Prov. 27, 25. [9] Gen. 6, 13. [10] Ez. 9, 9. [11] Is. 60, 11. [12] ib. 24, 22. [13] ib. 48, 8. [14] Cant. 7, 13. [15] I Sam. 30, 21. [16] Ex. 23, 24. [17] Lév. 9, 4. [18] Prov. 19, 11. [19] Jér. 31, 31. [20] Jos. 11, 1. [21] ib. 23, 15. [22] Is. 31, 5. [23] II Sam. 12, 14. [24] Ex. 22, 16. [52] Jos. 6, 18.

ומלך ישראל היה מעמיד במרכבה[1] מכאן מעמד כמא קיל פי מלכים[2]. הכמכת מכהו הכהו[3] אלוגה מוכהו כמא קיל אם כהרג הרגיו הרג[4]. ואיצא לבזה נפש למתעב גוי[5] ואלוגה למתועב גוי אי למסתקדר אלאמם או ען מסתקדר אלאמם עלי מעני תעבוני כל מתי סודי[6]. עמדתי מרעיד[7] מכאן מורעד ומתלה מרעידים על הדבר[8]. ומנה איצא והסנה איננו אכל[9] אם תראה אתי לקח מאתך[10] לנער היולד[11] ורגל מועדת[12] כהם יוקשים בני האדם[13] פאנהא כלהא פי מעני פעולים עלי מא תכת פי כתאב חרוף אללין[14] ופי כתאב אלמסתלחק[15]. ואמא אלדי אעתמדנא עליה פיהא פי באב אלאבניה מן הדא אלוצע פהו אן תכון צפאת גיר מנתקלה[a] מן בניה אכרי בל אן יכון אכל ולקח לנער היולד עלי מתאל ידי אמן[16] ואן תכון מועדת ויוקשים לב הותל[17] עלי מתאל עורי לאבן דומם[18] כתאנים השערים[19]. וגאיז פי הותל אן יכון מן באב לנער היולד ידי אמן אלא אנה גא מכפפא כמא כפף אכתר לגתה אעני אם כהתל באנוש תהתלו בו[20] התל בי[21] אלתי אצלהא אלתתקיל. ויגאנס הדא אלבאב מא גא מעטופא עלי גיר שבהה מתל קולה ותלך יד בני ישראל הלוך וקשה[22] וקולה וקשה צפה עלי זנה והדוה בנדתה[23] לבלה נאפים[24] הרה וילדת[25] והי[b] פי מוצע אלמצדר וכאן אלוגה וקשה בחלם עלי זנה כי עשה יעשה לו כנפים[26] פכאן יעתדל אלכלאם או כאן יכון הולכה וקשה בעטף צפה עלי צפה כמא קיל ויהי קול השופר הולך וחזק מאד[27] הלך וגדל וטוב[28] וילך הפלשתי הלך וקרב[29]. ואמא וילך דור הלוך וגדול[30] פגאיז אן יכון וגדול צפה ואן יכון מצדרא. הסתר ואקצף[31] אלוגה וקצוף בעטף מצדר עלי מצדר. עושו ובאו כל הגוים סביב ונקבצו[32] אלוגה והקבצו פוצע אלפעל אלמאצי מוצע אלאמר. ומתל הדא קולה נסו נדו אמר העמיקו לשבת[33] [ואיצא העמקו לשבת] ישבי דדן[34] פאן הדא פעל מאץ והו פי מוצע אלאמר. וקד

[a] R. נעתקים; A. מעתקלה [b] הו; R. והיא

[1] II Chr. 18, 34. [2] I Rois 22, 35. [3] Is. 27, 7. [4] ib. ib. [5] ib. 49, 7. [6] Job 19, 19. [7] Dan. 10, 11. [8] Ezra 10, 9. [9] Ex. 3, 2. [10] II Rois 2, 10. [11] Jug. 13, 8. [12] Prov. 25, 19. [13] Eccl. 9, 12. [14] D. 34; N. 17. [15] Opusc. 15 et suiv.; cf. p. 350. [16] Cant. 7, 2. [17] Is. 44, 20. [18] Hab. 2, 19. [19] Jér. 29, 17. [20] Job 13, 9. [21] Gen. 31, 7. [22] Jug. 4, 24. [23] Lév. 15, 33. [24] Ez. 23, 43. [25] Jér. 31, 7. [26] Prov. 23, 5. [27] Ex. 19, 19. [28] I Sam. 2, 26. [29] ib. 17, 41. [30] I Chr. 11, 9. [31] Is. 57, 17. [32] Joel 4, 11. [33] Jér. 49, 30. [34] ib. 49, 8.

לקאלוא ערום יערום קטר יקטְרון[a]. ואיצֿא מוט התמוטטה[1] ואנֿמא
כאן אלקיאם לו אטלקוא עלי אלמצדר פעלה מן ציגתה אן יקאל
מוט מטה. ומתֿלה רעה התרעעה[2]. וממא אכֿתלף פיה אלפעל
ואלמצדר קולה והפרה לא נפרתה[3] שרוף ישרפו בשבת[4] ובחורים
בשול יבשלו[5] שרוט ישרטו[6] לו שקל ישקל כעשי[7] החרב נחרבו[8]
והחתל לא חתלת[9]. וממא יגֿאנס הדֿא קולה הלך אלך עמך[10] פאנֿ
אלפעל אלמאצֿי מן הלדֿ הָלַדְ ואלפעל אלמאצֿי מן אלך ילך לאנֿה
מן היליכי את הילד הזה[11] עלי זנה והיניקהו לי[12] פכמא אן אלפעל
אלמאצֿי אלכֿפיף מן והיניקהו ינק פכדֿלך יגֿב אן יכון אלפעל
אלמאצֿי אלכֿפיף מן היליכי ילך ומסתקבלה אלך ומסתקבל הלך
יהלך[13] פאנֿ אלהא לא תלין פי אואיל אלאפעאל עלי מא קד בינֿה
אבו זכריא[14]. וקד גֿעלוא אלפעל אלמסתקבל מכאן אלמצדר פי
קולהם ויהי בעת יביא את הארון אל פקורת המלך ביד הלוים[15]
פגֿעלוא אלפעל אלמסתקבל מכאן הביא מצדר ובעכסה קולהם וזאת
תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן[16] מכאן יקריבו. וקד גֿעלוא
אלאסם מכאן אלמצדר פי קולהם ועשו אחיו בא מצידו[17] אלוגֿה
מצודו באלואו [מצדר] לאנֿ מצידו אסם מתֿל ציד חיה או עוף[18].
וקד גֿעלוא אלאסם מכאן אסם אלפאעל פי קולה שובה משבה
ישראל[19] אשר נאפה משבה ישראל[20] וקד גֿוֿזנא פיה פי באב
אלחדֿף וגֿהא אכֿר. וקד גֿעל אלאסם איצֿא מכאן אלמפעול כמא
קיל בהרג הרג בתוכך[21] אלוגֿה בהרג הרוג. ויחסן אן יכון מתֿלה
וכסתה הצרעת את כל עור הנגע[22] במעני הנגוע. ומן הדֿא אלבאב
מא גֿא עלי בניה אלמפעול והו באלחקיקה פאעל מתֿל דרך
השבוני באהלים[23] מכאן השוכנים. ויהושע היה לבוש בגדים
צואים[24] מכאן לובש. כי בך בטוח[25] מכאן בוטח. ימי כצל נטוי[26]
מכאן נוטה אי מאיֿל כמא קיל כצֿל כנטותו נהלכתי[27]. ובעכס דֿלך
מא גֿא עלי בניה אלפאעל והו באלחקיקה מפעול בה מתֿל קולה

[a] Suppléé d'après R.

[1] Is. 24, 19. [2] ib. ib. [3] Lév. 19, 20. [4] II Sam. 23, 7. [5] Is. 40, 30. [6] Zach. 12, 3. [7] Job 6, 1. [8] II Rois 3, 23. [9] Ez. 16, 4. [10] Jug. 4, 9. [11] Ex. 2, 9. [12] ib. ib. [13] Jér. 9, 3. [14] D. 7; N. 7. [15] II Chr. 24, 11. [16] Lév. 6, 7. [17] Gen. 27, 30. [18] Lév. 17, 13. [19] Jér. 3, 12. [20] ib. 3, 8. [21] Ez. 26, 15. [22] Lév. 13, 12. [23] Jug. 8, 11. [24] Zach. 3, 3. [25] Is. 26, 3. [26] Ps. 102, 12. [27] ib. 109, 22.

מצדר וכדלך פשטה וערה וחגורה ורגזה[a]. ורבמא וצעוא אלמצדר
מכאן אלמאצי כמא קיל או השבע שבעה[1] מכאן נשבע. למן היום
הוסרה ועד עתה[2] במעני אשר נוסרה ולדלך לם תטהר אלהא
ורבמא כאן אצלהא אלטהור פאלינת כמא קיל עונה בה[3] צרה
אורה[4] פלים יכון [עלי] הדא מכאן אלפעל אלמאצי. והכבר את
לבו[5] מכאן והכביד. נקהלו ועמד על נפשם[6] מכאן ועמדו. ילדה
ועזוב[7] מכאן ועזבה. וקד צנעוא צד הדא [אי] אנהם וצעוא אלפעל
אלמאצי מוצע אלמצדר כמא קיל לבלתי שבו איש מרעתו[8] מכאן
שוב. ולבלתי ראו[9] מכאן ראות. וקד וצע אלמצדר מוצע אלאסם פי
קולה והחיות רצוא ושוב[10] אי רצות ושבות. ואיצא והמים היו
הלוך וחסור[11] מכאן הולכים וחסרים. וקד וצע אלמצדר מוצע
אלחאל פי קולה ואהיה אצלו אמון[12] [פאן אמון] מצדר מן מעני
ויהי אמן את הדסה[13] והו פי מוצע אלחאל. ומתלה וילך והלם[14]
וקד פסרנאה פי באבה מן כתאב אלאצול[15] מע לכן ישוב עמו
הלם[16]. [וקד געל אלמצדר מכאן אלמפעול פי קולה לכן ישוב עמו
הלם[b]] פאנה פי מעני הלום בקמצות אלהא ובשרק. ומתלה כה
אמר יי גאל ישראל קדושו לבזה נפש[17] [הו] מצדר עלי מתאל קנה
חכמה[18] ואלוגה לבזוי נפש. וקד וצעוא אלמצדר מכאן אלמנפעל
פי קולה כי הבית אשר אני בונה גדול והפלא[19] אי ונפלא וגאיז אן
יכון מכאן ופלא צפה. ומן הדא אלבאב חמלהם מצדר אחר
אלפעלין אלמתפקין פי אלמעני או אלמתקארבין פיה אלמכתלפין
פי אללפט מחמל אלאכר ודלך מתל קולה וידבר יי אל משה
לאמר[20] אשר ברא אלהים לעשות[21] פאן לאמר מכאן דבר מצדר
מתל הנה לא ידעתי דבר[22] ולעשות מכאן ברוא מצדר וקד תבין
מעני הדין אללאמין פי תלכיצנא מעאני חרוף אלזיאדה. ומנה איצא
9. אטלאקהם עלי אלמצדר פעלא מן גיר ציגתה מתל קולה ערם
יערם[23] קטר יקטירון[24] [פאן לו אטלקוא אלפעל מן ציגה אלמצדר

[a] R. om. [b] Suppléé d'après R.

[1] Nomb. 30, 3. [2] Ex. 9, 18. [3] Nomb. 15, 31. [4] I Sam. 20, 20. [5] Ex. 8, 11. [6] Esth. 9, 16. [7] Jér. 14, 5. [8] ib. 23, 14. [9] Ez. 13, 3. [10] ib. 1, 14. [11] Gen. 8, 5. [12] Prov. 8, 30. [13] Esth. 2, 7. [14] I Sam. 14, 16. [15] Col. 175, l. 24 à 29. [16] Ps. 73, 10. [17] Is. 49, 7. [18] Prov. 16, 16. [19] II Chr. 2, 8. [20] Ex. 6, 10 et passim. [21] Gen. 2, 3. [22] Jér. 1, 6. [23] I Sam. 23, 22. [24] ib. 2, 16.

מגאורתה ללשרק אלדי פי אליא וואגבה אן יכון בחלם. ומן הדא אלבאב וצעהם בעץ אמתלה אלפעל מכאן בעץ מתל ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה[1] מכאן לקח. ומתל כי אדבר אל נבות היזרעאלי[2] אז ידבר יהושע[3] אז ישיר משה[4] אז יעלה רצין מלך ארם[5] תהמת יכסימו[6] תערך לפני שלחן[7] מוסרות השמים ירגזו[8] אעלה אתכם ממצרים[9] ויעמדו כל העם ולא ירדפו עוד אחרי ישראל[10] וכל אנשי המלחמה יברחו ויצאו מן העיר[11] כי מי עמד בסוד יי׳ וירא וישמע את דברו[12] פהדה כלהא אפעאל מסתקבלה וצעת מוצע אלאפעאל אלמאציה. וקד וצעוא אלמאציה מוצע אלמסתקבלה פי מתל שמעו עמים ירגזון חיל אחז ישבי פלשת אז נבהלו אלופי אדום[13] רבת אדני ריבי נפשי גאלת חיי[14] פן מצא לו ערים בצרות והציל עיננו[15] מכאן ימצא. [וכדלך] והיה כי מלאו ימיך ללכת עם אבתיך[16] ומולדתך אשר הולדת אחריהם[17] כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ[18] אלמעני ולקד כנת קאדרא אן אבידך מן אול. וקולה למען יראתם את יי׳ אלהיכם כל הימים[19] כי עבדו בם גם המה[20] מכאן יעבדו. ומן הדא וצעהם אלפאעל מכאן אלמאצי כקולה ופרעה חלם והנה[21] מכאן חלם פעל מאץ. ומתלה כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה[22] מכאן אשר עשיתי ואנמא וצפהא בחדשים וחדשה לינפי ענהא אלקדם אלדי יעתקדה אלדהריה. ומתלה עשה שמים וארץ[23] קנה שמים וארץ[24]. ואיצא מתל זמרי הרג אדניו[25] במעני הרג דהבת פי קולהא הדא אלי תהדידה אי אנה סתכון עאקבה גדרך רדיה כמא כאנת עאקבה זמרי רדיה[26]. ומן הדא וצעהם אלמצדר מכאן אלאמר פי מתל זכור את היום הזה[27] שמור את חדש האביב[28] שמע בין אחיכם[29] עמד פתח האהל[30] רגזה בטחות פשטה וערה וחגורה על חלציה[31] וקד אקמנא אלבראהין אלואצחה פי גיר הדא אלוצע[32] עלי אן עמד פתח האהל

[1] Ex. 33, 7. [2] I Rois 21, 6. [3] Jos. 10, 12. [4] Ex. 15, 1. [5] II Rois 16, 5. [6] Ex. 15, 5. [7] Ps. 23, 5. [8] II Sam. 22, 8. [9] Jug. 2, 1. [10] II Sam. 2, 28. [11] Jér. 52, 7. [12] ib. 23, 18. [13] Ex. 15, 14. [14] Lam. 3, 58. [15] II Sam. 20, 6. [16] I Chr. 17, 11. [17] Gen. 48, 6. [18] Ex. 9, 15. [19] Jos. 4, 24. [20] Jér. 25, 14. [21] Gen. 41, 1. [22] Is. 66, 22. [23] Ps. 115, 15. [24] Gen. 14, 19. [25] II Rois 9, 31. [26] I Rois 16, 18. [27] Ex. 13, 3. [28] Deut. 16, 1. [29] ib. 1, 16. [30] Jug. 4, 20. [31] Is. 32, 11. [32] Opuscules XLIII et 100.

שמעיה בן דליה[1] ואנّמא סמّאה נועדיה לקולה לה נועד אל בית
האלהים[2] וגאיז אן תכון אלהא פי הנביאה ללמבאלגה מתל הא
מכשפה לא תחיה[3]. ומן הדא אלבאב מא חמל לפטה עלי לפט
אלמגאור לה לא עלי חקיקה מענאה ודלך מתל קולהם ויראו את
5 העם אשר בקרבה יושבת לבטח[4] אלוגה יושב לאן אלאכבאר אנّמא
הו ען אלעם לא ען אלמדינה כמא קיל שקט ובטח[5] לכנّה אנّת
עלי אלמגאורה לקולה בקרבה. ומתלה קשת גברים חתים[6] אלוגה
חתה או חתית לאנّ אלנעת ללקשת לא ללגבורים לכנّה גמע
באלתדכיר עלי אלמגאורה ללגבורים. ומתלה ושכר הבהמה אינה[7]
10 אלוגה איננו לאנّ אלנפי אנّמא הו ללשכר לא ללבהמה לכנّה אנّת
עלי אלמגאורה [ללבהמה]. *ומתלה אין לו ממנו בן או בת[8] אלוגה
ממנה ואלתקדיר אין לו חוץ ממנה בן או בת אד ליס לה אבן ולא
אבנה גירהא פחדף חוץ עלי מא קד בינת פי באב אלחדף וקיל
ממנו מכאן ממנה למגאורתה ללו[a]. ומתל דלך לא נסור אל עיר
15 נכרי אשר לא מבני ישראל הנה[9] אלוגה היא לכנّה גמע עלי
אלגואר לערים אלמקדّר פי אללפט ודלך אנّ תקדיר אללפט אשר
לא מערי בני ישראל הנה וגאיז אן יכון גמעה עלי אלגואר לישראל
וכאן אלוגה אן יכון המה עלי הדא אלמדהב אלא אנّה אנّת כמא
אנّת והנה באו עד תוך הבית לקחי חטים[10] דרך הנה פניהם[11] והם
20 ירידון פיהמא גמיעא המה *פאבדלוא מן אלמים נונא. ומתלה אלה
בקשו כתבם המתיחשים ולא נמצאו[12] ואלוגה נמצא עלי שבה מא
וקע פי אלנסכה אלתאניה[13] לאנّ אלנפי אנّמא וקע פי אלכתאב לא
עלי אלמתיחשים ואנّמא גמע אלצמיר למגורתה אלגמע והו
המתיחשים[b]. ומתל קולה וישב וישלח שר חמשים שלשים
25 וחמשיו[14] אלוגה שלישי נעת ללשר ולא וגה לכונה נעתא ללחמשים
ולא סיّמא וקד עטף בקולה וחמשיו אנّמא אלנעת ללשר כמא קיל
שר חמשים אחר[15] ולם יקל אחרים. וקד גרי פי כלאם אלערב איצא
מתל הדא. ויגאנס הדא קולה תהמת יכסימו[16] בשרק מן אגל

[a] R. om. [b] R. om.

[1] Néh. 6, 10. [2] ib. ib. [3] Ex. 22, 17. [4] Jug. 18, 7. [5] ib. 18, 27. [6] I Sam. 2, 4. [7] Zach. 8, 10. [8] Jug. 11, 34. [9] ib. 19, 12. [10] II Sam. 4, 6. [11] Jér. 50, 5. [12] Esra 2, 62 [13] Néh. 7, 64. [14] II Rois 1, 13. [15] ib. 1, 11. [16] Ex. 15, 5.

אבתלית בה מן חסד אלחסאר[a] ורגבתהם פי אלקדח פי· אנכם
תעלמון אן אלשער ליס צנאעתי ואן אלקריץ ליס בצאעתי ולא[b]
אנא מנתסב אליה ולא מערוף בה ולא הו איצא ענדי פי מנזלה
ירגב פיהא או ישאח עליה *בל אתגאל[c] ענה וארתפע ען קולה
אלא אנני קרצת מנה פי אלחדאתה קטעאת מוגודה ענדנא מערופה
לי פבלג אלחסד בבעץ אלנאס אן כתב מנהא קטעה צאלחה פי
כתאב ונסבהא אלי אבן כלפון אלשאער ודפעהא אלי בעץ אהל
טליטלה· פאכברני בעץ אלטלבה ממן ערף אלשער לי אנה אגתמע
יומא מא פי טליטלה בקום יקרון [דלך] אלשער והם ינסבונה אלי
דלך אלשאער אלמדכור פקאל להם אן הדא אנמא הו לפלאן יעני
ונחן שאהדנאה יקרצה וענה אכדנאה פמא אצגוא אליה· ומן
הדא אלבאב אסתעארתהם פעל גארחה מא לגארחה אכרי ליסת
הי להא בקולה הדור אתם ראו דבר יי[1] מכאן שמעו· ומתלה ראה
דבריך טובים ונכחים[2] ומא יחסן אן יכון הדא אלרויה אלא
ללקלב· ואיצא ראה ריח בני כריח שדה[3] מכאן הריח לאן הדא
ממא לא ירא לכן ישם· וקאלוא אשר הבאשתם את ריחנו בעיני
פרעה ובעיני עבדיו[4] מכאן באף פרעה ובאף[d] עבדיו לכן למא לם
יכן אלמראד הנא אלראיחה לכן אלחאל קיל בעיני פרעה ואלמעני
אנמא אפסדתמא חאלנא ענדהם· ויגאנס הדא אלבאב מא חמל
עלי אלמעני לא עלי אללפט מתל קולה אחבשה לי החמור וארכב
עליה[5] אנת עלי מעני הבהמה· ואיצא אתה דברת אל המקום הזה
להכריתו לבלתי היות בו יושב למאדם ועד בהמה כי שממות עולם
תהיה[6] פלו חמל אלפעל עלי לפט המקום הזה לכאן יהיה לכן חמל
עלי מעני הארץ הזאת· אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא השמש
תשיבנו לו[7] עלי מעני בגד רעך· ומתלה[e] איצא מא אנת תאנית
אלגמאעה מתל ותהי ישראל[8]· ומן הדא אלבאב איצא מא חמל עלי
אללפט לא עלי אלמעני מתל קולה אמרה קהלת[9] וגם לנועדיה
הנביאה[10] קולה אמרה מחמול עלי לפט קהלת וכדלך קולה
חנביאה מחמול עלי קולה נועדיה ולים באמראה פקד קיל אנה

[a] A. אלחאסד; R. המקנאים [b] A. אלא; R. ואינני [c] A. באלאתגאל [d] A. ובאפי [e] A. ומנה

[1] Jér. 2, 30. [2] II Sam. 15, 3. [3] Gen. 27, 27. [4] Ex. 5, 21. [5] II Sam. 19, 27.
[6] Jér. 51, 62. [7] Ex. 22, 25. [8] II Sam. 24, 9. [9] Eccl. 7, 27. [10] Néh. 6, 14.

ואלכלף ואלתאליף ואלפצל ואלברהאן[a] ואלתמאם והדא שי לם
אסמע קט ען אחד מן אלעבראניין אנה דכרה או אנה אבה אליה
כמא לם אסמע ען אחד יד̇כר כל גריב אתינא בה פי הדא אלכתאב
ופי גירה מן כתבנא ממא נחסר פיה ונגאפק פיה פבעצה נגאהד
באלטען עליה ובעצה יעזי אלי קאיל גיר מוגוד ולא מערוף חסדא
לנא עלי מא קיץ אללא לנא מן דלך. ואנא ואצף לך פי הדא
אלמכאן בעץ מא לקיתה מן הדא מן קום מן אכואני. ודלך אן סאילא
סאלני בקרטבה ען מעני גאמץ מן מעאני אלכתאב וכאן אלסאיל
לי רגלא מן אצדקאי. וכאן אלמעני אלמסוול ממא לם יפכה אחד
קבלי ממן אנתהי אלינא וצפה פלמא אורדת עליה מא כאן ענדי
פיה קאם אלה יקבל בראסי סרורא מנה במא אורדתה עליה. פכאן
מן קצא אללה אן גלינא מן קרטבה אלי סרקסטה מן אגל אלפתן
אלתי תארת פיהא וכאן אדא אלסאיל[b] לי מן גמלה אלגאלין אלי
סרקסטה ואתפק אן ורד עלינא מן קרטבה בעד סנין כתירה אבו
יוסף בן חסדאי רחמה אללה פסאלני ען דלך אלמעני נפסה פטאר
בה כל מטאר וסר בה כל סרור וקאל לי בדמאם מא ביני
ובינך יא אבא אלוליד הל ראית הדא אלקול לגירך מן אלמתקדמין
פקלת לה לא ולא קאל בה גירי אחד אצלא פלמא פארקני אגתמע
באלסאיל לי אולא פקאל לה *פאכרא עליה[c] לקד אפאדני אליום
אבו אלוליד [פאידה עטימה] פי קול אלכתאב כית וכית במעני עגיב
לם יתקדמה אליה אחד והו כדא וכדא פלמא אבתדי באיראד
אלקול עליה געל יבדר אלי אתמאמה אליה וקאל לה הדא אלקול
קד סמעתה לגירה. וכאן הדא אלמעני אלדי סאלת ענה הו מעני
ויקבר אתו בגיא[1] וכנת אעתקד פיה יומיד מא סאדכרה לך פי חרף
אלאלף ואלתא מן כתאב אלאצול[2] וכאן דלך אלקול פיה ממא לם
יאבה אליה אחד קבלי. ומתל הדא ערץ לי פי מעני אכר מע
צדיק אכר איצא. ואמא אלחאסד אלמנאקץ לי פי מסאיל מן
אלמסתלחק פאנה עזי בעץ אלמעאני אלגריבה אלתי וקעת לי פיה
אלי קום מן אהל אלמשרק לם יכלקו בעד. ואשנע מן הדא ממא

[a] A. ואלבראהין; R. והמופת [b] A. אלקאיל; R. השואל [c] A. עליך פאכר; R. כמתפאר עליו

[1] Deut. 34, 6. [2] Ousoul 75, 21 à 27.

אלוגוה אלתי יקע עליהא ויחמל דֹכר אלאקלֿ *ואן כאן אלמדֹהב
פיהמא ואחרא אעני פי אלאקלֿ ואלאכתֹר[a]. פמן דֹלך קול אלכתאב
איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה[1] וקד יערעֿ אלקרי נהארא
וילזם צאחבה מא ילזם אלקרי לילא אלֿא אנֿה למֿא כאן אכתֹר מא
יערעֿ לילא חמל עליה ואלחכם פיהמא ואחד. ומתֹלה ובשר בשדה 5
טרפה לא תאכלו[2] וקד תתֿפק אלטרפה פי גיר אלשדה לכנֿ למֿא
כאן אכתֹר דֹלך פי אלשדה חמל עליה. ואיצֹא כל אלמנה ויתום
לא תענון[3] ואלמנע ען עינוי גיר אלאלמנה ואליתום כאלמנע ען
עינוי הדֹין [לכנֿ] למא כאנא אכתֹר שי מצֹטחדין מקהורין לא נאצר
להמא אלֿא אללה חמל לפטֿ אלעינוי עליהמא. ואיצֹא אשר יצוד
ציד חיה או עוף[4] [וחו חכם] אלמשתרי ואלמוהוב. ואלקול פי 10
כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך[5] הו מתֹל הדֹא איצֹא אי אן
אלמעקה לאזם לגיר אלחדש כלזומה ללחדש וילזם איצֹא אלמשתרי
כמא ילזם אלמבני. ומן הדֹא קולה לא תבשל גדי בחלב אמו[6] והו
חכם אלכבש ואלתֹור[b]. ויגֹאנס הדֹא אלבאב קולה הלוא אנכי טוב
מעשרה בנים[7] זה עשר פעמים תכלימוני[8] אם יוליד איש מאה[9] 15
כי עתה כמנו עשרה אלפים[10] יפל מצדך אלף ורבבה מימינך[11] כי
טוב יום בחצריך מאלף[12] ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם[13]
תן חלק לשבעה וגם לשמונה[14] כי שבע יפול צדיק וקם[15] כי
שבעתים יקם קין ולמך שבעים ושבעה[16] לים אלמראד הדֹה[c]
אלאעדאד באעיאנהא ואנֿמא אראד בהא אלכתֹרה וכדֹלך קולה 20
תחתים שנים ושלישים[17] לים יעני ג׳ טבקאת פקט בל אכתֹר
[ומתֹלה שנים שלשה גרגרים בראש אמיר[18] שנים שלשה סריסים[19][d]].
ואמא קול אלחכים חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה[20] פהו
ענדי עלי חקיקה אלעדד ודֹלך אנֿ הדֹא אלעדד אנֿמא ישיר בה
ענדי אלי אלאסבאב אלז׳ אלתי יכון בה אלעלם ובמערפתהא יחאט 25
באלעלום עלי מא דֹכרה אלפלאספה וחו אלכבר ואלמתֹאל 185.

[a] R. om. [b] R. ולשאר חיה ועוף, p.-ê. ולשאר corrompu de ולשור et suppléé par חיה ועוף [c] A. בה, R. אלה [d] Suppléé d'après R.

[1] Deut. 23, 11. [2] Ex. 22, 30. [3] ib. 22, 21. [4] Lév. 17, 13. [5] Deut. 22, 8. [6] Ex. 23, 19. [7] I Sam. 1, 8. [8] Job 19, 3. [9] Eccl. 6, 3. [10] II Sam. 18, 3. [11] Ps. 91, 7. [12] ib. 84, 11. [13] Lév. 26, 18. [14] Eccl. 11, 2. [15] Prov. 24, 16. [16] Gen. 4, 24. [17] Gen. 6, 16. [18] Is. 17, 6. [19] II Rois 9, 32. [20] Prov. 9, 1.

ואקעה תחתה ואנמא אלתקדיר אמחה את כל היקום אשר בראתי
אלדי הו עאם לגמיע הדה אלאנואע כמא קאל וימח את כל היקום
אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה וגו'[1]. וממא קיל באללפט
אלכאצי איצא ויראד בה אלעמום איש פאנה קד יכון עאמא ללדכר
ואלאנתי לא יכץ בה אחדהמא דון אלאכר פי בעץ אלמואצע ויכון
הנאלך מכאן אדם. ודלך פי מתל קולה מכה איש ומת מות יומת[2]
אשרי איש ירא את יי[3] ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו
למאיש ועד בהמה[4] כאנה קאל למאדם ועד בהמה. וכבש איצא
יעם אלדכר ואלאנתי אמא וקועה עלי אלאנתי כאצה פפי מתל
קולה [ואם כבש יביא קרבנו לחטאת נקבה תמימה יביאנה[5] וגא
עלי אלדכר ואלאנתי פי קולה[a]] אם כשב הוא מקריב את קרבנו[6]
פאנה גאיז אן יכון דכרא או אנתי לקולה קבלה ואם מן הצאן
קרבנו לזבח שלמים ליי זכר או נקבה תמים יקריבנו[7] ואנמא
אחתאג אן יקול בעדה אם כשב הוא מקריב את קרבנו ליפצל בין
אלצאן ואלמעז אלואקעין תחת אלצאן כמא קאל אם כשב הוא
מקריב[8] ואם עז קרבנו[9]. וכדלך אקול פי עז אנה קד יעם אלדכר
ואלאנתי פי בעץ אלמואצע בדליל קולה ואם מן הצאן קרבנו וגו'
זכר או נקבה תמים יקריבנו[10] וכמא[b] כאן קולה אם כשב הוא
מקריב עאמא ללדכר ואלאנתי כדלך[c] קולה ואם עז קרבנו עאם
ללדכר ואלאנתי לאנהמא גמיעא ואקעאן תחת קולה ואם מן הצאן
קיבנו וגו' זכר או נקבה תמים יקריבנו. ומתלה פי אלעמום קולה
אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה[11] פאנה תלתתהא עאמה
ללדכר ואלאנתי אלא אן אלאצל פי אלעז אן יכון ללאנתי כמא קיל
עזים מאתים ותישים עשרים[12] ואיצא ויסר ביום ההוא את התישים
העקדים והטלאים ואת כל העזים הנקדות והטלאות[13] כמא אן
אלאצל פי שור וכשב אן יכונא ללדכר פיגריאן עלי אלאנתי פי בעץ
אלמואצע. וקד יתכלם באללפט אלכאצי ויראד בה אלעמום איצא
עלי וגה אכר גיר מא דכרנא והו אן יחמל עליה אלשי עלי אעם

a Suppléé d'après R. b A. ממא, R. וכאשר c A. ודלך, R. כך

[1] Gen. 7, 23. [2] Ex. 21, 12. [3] Ps. 112, 1. [4] Ex. 11, 7. [5] Lév. 4, 32. [6] ib. 3, 7. [7] ib. 3, 6. [8] ib. 3, 7. [9] ib. 3, 12. [10] ib. 3, 6. [11] Lév. 17, 3. [12] Gen. 32, 15. [13] ib. 30, 35.

ואלמראד פי בכל טמא [אלכצוץ] פי שי מן אלאנגאס· כי כל שאר
וכל דבש[1] שי מנהמא· והשחתם ועשיתם פסל תמונת כל[2] לים
יריד צפה גמיע אלאשיא בל אל צפה כאן מן גמיע אלאשיא· ועתה
נפשנו יבשה אין כל[3] לא שי מענא גיר אלמן· כי כל הנפש אשר
לא תענה[4] יריד אלבאלגין אלאצחא מנהם כאצה· מברך רעהו
בקול גדול[5] מענאה רב מן יפעל הדא· ומתלה נחלה מבהלת
בראשונה[6]· ומן הדא אלבאב תסמיתהם אלגז באסם אלגמיע מתל
קולהם הנה חדש מחר[7] ויהי החדש וישב המלך[8] ממחרת החדש
השני[9] לא חדש ולא שבת[10] והדה אללפטה אעני חדש אנמא תקע
פי גל כלאם אלעבראניין עלי גמלה אלשהר פסמוא בה הנא אולה
פקט· ומן הדא אלבאב וצעהם אלגז מכאן אלגמיע *פי אלשכץ
אלואחד או פי נועה[a] מתל קולהם לא תשאר פרסה[11] אנמא ירידון
שכצא ואחדא או נועא ואחדא מן אלחיואן די אלפרסה ואיצא עמר
לגלגלת[12] והם ירידון אלשכץ באסרה· ומן הדא אלבאב איצא מא
קיל בלפט כאצי ואלמראד בה אלגמיע ואלעמום ורלך מא אסתעמל
פי קהלת תחת השמש[13] מכאן תחת השמים [ואיצא] ורב שלום עד
בלי ירח[14] והו יריד גמיע אלפלך כמא קיל עד בלתי שמים לא
יקיצו[15]· ואיצא אשר יתן מזרעו למלך מות יומת[16] ואלמלך הו
אסם צנם מכצוץ לקום מכצוצין פלים ידהב בה הנא הדא אלמדהב
בל מדהב אלעמום אעני אנה יריד גמיע אלאצנאם פוצע אלמלך
מוצעהא· איפת צדק והין צדק[17] לים יריד הדין אלמקדארין פקט
בל גמיע אלמקאדיר· ומן הדא איצא קולה וכי ימות מן הבהמה
אשר היא לכם לאכלה[18] ואלטיר דאכל פי הדא· וקיל פי שריעה
אלסבת אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ובהמתך[18] ואלטיר דאכל פי
הדא חתי אנה יחרם בעתה אלטיר באלכתאב פי אלסבת· והו
דאכל איצא פי קולה בהמתך לא תרביע כלאים[19]· ומנה איצא קולה
אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם עד בהמה
עד רמש ועד עוף השמים[20] פואקע הדה אלאנואע תחת אדם וליסת

a R. om.

1 Lév. 2, 11. 2 Deut. 4, 25. 3 Nomb. 11, 6. 4 Lév. 23, 29. 5 Prov. 27, 14. 6 ib. 20, 21. 7 I Sam. 20, 5. 8 ib. 20, 24. 9 ib. 20, 27. 10 II Rois 4, 23. 11 Ex. 10, 26. 12 ib. 16, 16. 13 Eccl. 1, 3. 14 Ps. 72, 7. 15 Job 14, 12. 16 Lév. 20, 2. 17 ib. 19, 36. 18 Lév. 11, 39. 19 Ex. 20, 10. 20 Lév. 19, 19. 21 Gen. 6, 7.

לאנה מבכת מגדד פי אלציד פכאנה לא יזאל אלציד פי פיה אי לא
יזאל אכלא לה לכתרתה ענדה והדא כמא תקול אלערב פלאן מטעם
אלציד לכתרתה ענדה וקד יתסעון פי הדא חתי אנהם יקולון פלאן
מטעם אלנסר[a] לכתרה מא יציד אי כאנה יטעם אלנסר פאליק
אלתראגם אדא[b] בקולה כי ציד בפיו לאנה מטעם אלציד. ולא
עשה רגליו[1] *ומא אסתעאן ואלדליל עלי דלך קולה ולא עשה
שפמו[2] ואלדליל עלי אן רגליו הנא[c] כנאיה ען אלעאנה קולה ושער
הרגלים[3]. מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי[4] אראד לעורי עלי
מעני צפד עורם על עצמם[5]. *אל תהי עד חנם ברעך[6] במעני עד
שקר כמא קיל ורבו שנאי שקר[7] במעני שונאי חנם ומתלה אך
לשקר שמרתי[8] ואיצא עצמו מצמיתי איבי שקר[9][d]. אל תעזבני
עד מאד[10] ליס עד מאד גאריא עלי אל תעזבני אנמא הו גאר עלי
לפט אכר ממא יחתוי עליה מעני אל תעזבני ודלך עלי אללפט הו
סמכני או סעדני או מא אשבה דלך פתאויל אל תעזבני עד מאד
סמכני עד מאד. ומתלה ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד[11] לאנה
פי מעני והכן בפי דבר אמת ולדלך חסן מעה עד מאד. ותקח את
הבצק ותלש[12] [אלוגה ותקח הקמח] לאן אלבצק הו אלעגין נפסה
ואנמא אלמראד ותקח את הקמח ותלש. *ומן התיכנה אל
השלשים[13] מכאן אל השלישית[e]. וממא יגאנס הדא אלבאב מא
33. קיל בלפט אלעמום ואלמראד בה אלכצוץ מתל כל אלמנה ויתום
לא תענון[14] אי לא אחד פי הדין אלצנפין. וכל אדם לא יחיה באהל
מועד[15] אי ולא ואחד מן אלנאס. בכל קדש לא תגע[16] אי פי שי
מן אלאקדאס. כי היא היתה אם כל חי[17] יריד אלחי אלנאטק
אלמית כאצה. ותמלא הארץ אתם[18] יריד ארץ גשן כאצה. כי יתן
איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר[19] אי בעץ
אלחיואן מן גיר הדה אלאצנאף אלמדכורה. והבשר אשר יגע
בכל טמא לא יאכל[20] כרג אלבשר הנא מכרג אלעמום ואלמראד בה
אלכצוץ אי בשר קדש *כאצה לאנה פי דכר בשר זבח השלמים[e]

a A. אלציד, R. אלנשר b A. כדא c R. om. d R. om. e R. om. e R. om.

1 II Sam. 19, 25. 2 ib. ib. 3 Is. 7, 20. 4 Ps. 102, 6. 5 Lam. 4, 8. 6 Prov. 24, 28. 7 Ps. 38, 20. 8 I Sam. 25, 21. 9 Ps. 69, 5. 10 ib. 119, 8. 11 ib. 119, 43. 12 II Sam. 13, 8. 13 I Rois 6, 8. 14 Ex. 22, 21. 15 Lév. 16, 17. 16 ib. 12, 4. 17 Gen. 3, 20. 18 Ex. 1, 7. 19 ib. 22, 9. 20 Lév. 7, 19.

פי אלקלב עוצא מן אלנפס ורבמא אראדוא באלקלב אלנפס עלי
סביל אלאסתעארה כמא קיל לכן שמח לבי[1] וראך ושמח בלבו[2].
ויאמר המלך היד יואב אתך בכל זאת ותען האשה ותאמר חי
נפשך אדני המלך אם אש להמין ולהשמיל מכל אשר דבר אדני
המלך[3] דבר הנא מכאן שמע. ונתתי את כל איביך אליך ערף[4] 5
מכאן מנום או נסים והדא מגאנס לקולה הנני נתנך למגור[5] ולכן
למא כאן איצא אלמנוס מע אלמגור אקים מקאמה איצא. *לתבונתו
אין מספר[6] מכאן אין חקר[a]. ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן
אביהם[7] מכאן בחיי אהרן אביהם והדא שביה במא קאלה אלערב
כאן דלך עלי רגל פלאן אי פי זמאנה וגאיז אן יכון מתל אם לא 10
על פניך יברכך[8] אי בחצרתך ובין ידיך. קח בידך מזה שלשים
אנשים[9] ויקח עבד מלך את האנשים בידו[10] לים יריד אנה קבצהם
פי ידה או צבט עליהם אנמא יריד אנה חמלהם מע נפסה. כי נעים
כי תשמרם בבטנך[11] מכאן בנפשך או בלבך או בקרבך. והנה עבדי
דוד ויואב בא מהגדוד[12] [מכאן] מהמלחמה או מא אשבה דלך 15
לאנהם הם כאנוא אלגדוד כמא קיל ולא אמרו לעלות עליהם
לצבא[13] מכאן למלחמה. אם זרחה השמש עליו[14] יריד מא קאל
פיה אלתרגום אם עינא דסהדיא נפלת עלוהי. ומתלה ושכב עם
נשיך לעיני השמש הזאת[15] אי עלאניה. וכבו את גחלתי אשר
נשארה[16] הדא עלי סביל אלמתל ואלגרץ והמיתו את בני הנשאר. 20 182.
ונקרב בעל הבית אל האלהים[17] מכאן ונשבע בעל הבית [באלהים]
ורבמא כאן אללפט עלי וגהה באצמאר וישבע חתי יכון אלתקדיר
ונקרב בעל הבית אל האלהים וישבע אם לא שלח וגו ויכון
אלמרהב פי קולה [ונקרב אל האלהים כאלמרהב פי קולה] ועמדו
שני האנשים אשר להם הריב לפני יי[18] ואלמעני אלאול אפצח 25
ואבצר. בתוך עמי אנכי ישבת[19] הדא עלי סביל אלמתל ואלמעני
אנני עזיזה גיר מחתאגה אלי אחד לעזי ושרפי כמא תקול אלערב
פלאן פי דרוה קומה. ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו[20] אלמעני

[a] R. om. cf. Ousoul, 492, 5.

[1] Ps. 16, 9. [2] Ex. 4, 14. [3] II Sam. 14, 19. [4] Ex. 23, 27. [5] Jér. 20, 4. [6] Ps. 147, 5. [7] Nomb. 3, 4. [8] Job 1, 11. [9] Jér. 38, 10. [10] ib. 38, 11. [11] Prov. 22, 18. [12] II Sam. 3, 22. [13] Jos. 22, 33. [14] Ex. 22, 2. [15] II Sam. 12, 11. [16] ib. 14, 7. [17] Ex. 22, 7. [18] Deut. 19, 17. [19] II Rois 4, 13. [20] Gen. 25, 28.

יעשה אלהים לאיבי דוד[1]. וילך הלוי[2] מכאן וישב הלוי. וגם דור
העצמים תחתיה[3] מכאן העצים. ויהי ביום השביעי ויאמרו לאשת
שמשון[4] מכאן ביום השלישי ואלדליל עלי דלך קולה ולא יכלו
להגיד החידה שלשת ימים[5] [תם קאל ויהי ביום השביעי ויאמרו
לאשת שמשון ולו כאן אלסאבע עלי אלחקיקה לקאל ולא יכלו
להגיד החידה ששת ימים ואן לים כדלך מא מדהב קולה שלשת
ימים דון אן יקול ששת ימים ודליל אכר איצא קולה ותבך עליו
שבעת הימים אשר היה להם המשתה ויהי ביום השביעי ויגד לה[6]
לכן אלמעני פי ולא יכלו להגיד החידה שלשת ימים[a]] אי אנהם
אסתפרגוא וסעהם ואגהדוא אדהאנהם פי אסתכראגהא אלי
[אליום] אלתאלת פלמא כאן פי אלתאלת קאלוא להא זאולי זוגך
חתי יכברך בהא פזאולתה בקיה אלאסבוע אי מן בעד ג׳ איאם
אלמדכורה דלך קולה ותבך עליו שבעת הימים *פלו כאן ביום
השביעי עלי אלחקיקה למא קאל ותבך עליו שבעת הימים תם ויהי
ביום השביעי[b]. ומתל קולה שבעת חימים אי פי בקיה שבעת
הימים הו קול אלכתאב ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים
שלשים ושנה וארבע מאות שנה[7] אי לתמאם הדא אלעדד מן קול
אללה לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך וגו׳ ארבע מאות שנה[8]
אי אלי *אנקצא ת׳ שנה פאלי הדא אשאר אלפסוק בקולה ומושב
בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה אי
אלי[c] תמאם הדא אלעדד מן וקת אלוחי. וזה הדבר אשר מל
יהושע[9] מכאן ואלה האנשים. ובצאתם אל החצר החיצונה אל
החצר החיצונה אל העם[10] יריד ובצאתם מן החצר הפנימית אל
החצר החיצונה. ותאמר האשה התקעית אל המלך ותפל על אפיה
ארצה ותשתחו ותאמר הושעה המלך[11] ותאמר אלאול מכאן ותבוא
לאן אלכלאם לם יקע אלא מע אלדכול. קומו השרים משחו מגן[12]
מכאן שלחן ישיר אלי לילה מקתל בלשצר והו עלי שראבה. ושמחת
עולם על ראשם[13] מכאן בלבם לאן אלפרח לא יכון פי אלראס לכן
פי אלנפס ומן אסתעמאל אלעבראניין אן יגעלוא אלפרח ואלסרור

[a] Suppl. d'après R. [b] R. om. Peut-être A. et R. présent-ils deux redactions. [c] R. om.

[1] I Sam. 25, 22. [2] Jug. 17, 10. [3] Ez. 24, 5. [4] Jug. 14, 15. [5] ib. 14, 14. [6] ib. 14, 17. [7] Ex. 12, 40. [8] Gen. 15, 13. [9] Jos. 5, 4. [10] Ez. 44, 19. [11] II Sam. 14, 4. [12] Is. 21, 5. [13] ib. 35, 10.

אשתו קאל ומכיר לקח אשה לחפים ולשפים ושם אחתו מעבה ושם
השני צלפחד[1] יקול אן מכיר תזוّג אמראתין אחדאהמא מעבה
ואלאכרי צלפחד [מן קבילין אלאחד חפים ואלתאני שפים[a]] ואללאם
הנא פי לחפים ופי לשפים מכאן מן ואשה מכאן נשים והשני מכאן
5 השנית [וקד אתינא באלשואהד עלי כל דלך פי הדא אלכתאב[b]] תם
קאל ותלד מעכה אשת מכיר פקולה אדא ושם אחותו אנّמא הו
מכאן ושם אשתו. אשר ימרוך למזמה[2] מכאן יזכרוך. האמור בית
יעקב[3] מכאן הקרוא. וזמרת זר תזרענו[4] מכאן תטענו. וזרעו
במים רבים[5] מכאן ושרשו. לא עליך אתה חיום כי[c] אל בית
10 מלחמתי[6] מכאן מקום מלחמתי. ותקול אלערב פי מתל הדא דאר
אלחרב. ויהיו לו ולבניו לעבדים עד מלך מלכות פרס[7] מכאן עד
בא מלכות פרס או עד מלך מלכי פרס. ונהיה אנחנו ואדמתנו
עבדים לפרעה[8] מכאן קנין לפרעה כמא קיל פוק הדא קנה אותנו
ואת אדמתנו בלחם[9] וקיל איצא בעֵדה הן קניתי אתכם היום ואת
15 אדמתכם לפרעה[10] פאלמעני אדא ונהיה אנחנו ואדמתנו קנין
לפרעה לאנّ אלארץ לא תסתעבד לכנّ תמלך. המזבח עץ שלוש
אמות גבה[11] אראד השלחן כמא קאל ענה פי אכר אלפסוק זה
השלחן אשר לפני יי וקאל אלתרגום פבנّי מקביל מדבחא פתורא
דאעא תלת אמין רומיה עלי גיר הדא. וקד אסתעמל צד הדא
20 פכנّי באלשלחן עלי אלמזבח פי קולה והמה יקרבו אל שלחני
לשרתני[12]. נשבע יי בנפשו[13] מכאן בשמו ומתלה אשר לא נשא
לשוא נפשי[14] מכאן שמי. השליכהו אל היוצר וגו׳ ואשליך אתו בית
יי אל היוצר[15] אלמראד בה אל האוצר. אל יפל לב אדם עליו[16]
אראד לבך עליך פאגלה ען אלמקאבלה ברלך פכנّי ענה באדם.
25 ויי ישיב לאיש את צדקתו ואת אמנתו[17] אראד ישיב לי את צדקתי
ואת אמונתי פתואצע ען דלך. הלוא בראשי האנשים ההם[18] מכאן
בראשינו פנכבוא ען הדא תשוّמא ומתלה העיני האנשים ההם
תנקר[19] אלמעני הל תטמס אבצארנא ועקולנא ען אלחקّ. ומתלה כה

a Suppléé d'après R. b Suppléé d'après R. c A. et R. ajouent אם après כי

[1] I Chr. 7, 15. [2] Ps. 139, 20. [3] Mich. 2, 7. [4] Is. 17, 10. [5] Nomb. 24, 7. [6] II Chr. 35, 21. [7] ib. 36, 20. [8] Gen. 47, 19. [9] ib. ib. [10] ib. 47, 23. [11] Ez. 41, 22. [12] ib. 44, 16. [13] Amos 6, 8. [14] Ps. 24, 4. [15] Zach. 11, 13. [16] I Sam. 17, 32. [17] ib. 26, 23. [18] ib. 29, 4. [19] Nomb. 16, 14.

אלקאילין שתי המשפחות אשר בחר יי בהם וימאסם קולה כה
אמר יי אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי גם
זרע יעקב ודוד עבדי אמאס יריד שתי המשפחות אלמתקדמי
אלדכר פלא מעני לדכר יעקב הנא אד לא יגוז אן יכון יעקב
5 משפחה עלי חדה ודוד משפחה עלי חדה לאן דוד ולד יעקב פקר
באן אן יעקב הנא מכאן אהרן ואנמא דלך לאגתמאעהמא פי
אלשרף ואלריאסה. ואת חמשת בני מיכל בת שאול[1] אראד מרב
והי אכתהא. כי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה[2]
מכאן שלמה אד לם ידנב יואב לאנחראפה ען אבשלום ואנמא
10 אדנב לאנחראפה ען שלמה. והדא ממא תסתעמלה אלערב איצא
והדא אלמרחב דחב אלשאער בקולה

כמו יוסף בצורתו ובשער אדניה

אראד אבשלום פקאל אדניה ללקאפיה הדא מא אכדנאה ענה פיה
ענד קראתי שערה [עליה]. ואנמא דכרת קול הדא אלשאער הנא
15 ליתאכד ענדך מדהבנא פי הדא אלבאב וקר אראד בעץ מן ידעי
אלעלם ממן לם יפהם [כלאם] הדא אלשאער פי קולה ובשער
אדניה אן יגעלה מן תצחיף אלנסאך ואצלחה בזעמה פאפסדה
בנקלה לפט אלשאער והו ובשער אדניה אלי ושער אח אדניה ולם
יקל אלשאער אלא ובשער אדניה והכדא קראנאה עליה פי
20 אלחדאתה והדא מא אכדנאה ענה פיה ואמא ושער אח אדניה פהו
אנפר מן עיר שרור ואוחש מן פקר אלנעם. והיתה יד יי בכם
ובאבותיכם[3] יריד ובמלכיכם לאנתסאב אלנאס אלי אלמלך ואלי
דולתה כאנתסאבהם אלי אלגד. ראו נא לי איש מיטיב לנגן[4] במעני
בקשו. ויעל אביתר עד תם כל העם לעבור מן העיר[5] מכאן ויעמד
0. 25 אביתר. מי עור כמשלם ועור כעבד יי[6] מכאן וחרש כמא קיל מי עור
כי אם עבדי וחרש כמלאכי אשלח[7] וגאז דלך לאגתמאעהמא פי
אלעארה. ובתחפנחס חשך היום[8] בסין מכאן שין לאן אלצורה
ואחדה. ומן הדא אלבאב ברך נבות אלהים ומלך[9] ברך אלהים
ומת[10] מן טריק אלאגלאל ללה תעאלי. ושם אחתו מעכה[11] מכאן

[1] II Sam. 21, 8. [2] I Rois 2, 28. [3] I Sam. 12, 15. [4] ib. 16, 17. [5] II Sam. I5, 24.
[6] Is. 42, 19. [7] ib. ib. [8] Ez. 30, 18. [9] I Rois 21, 13. [10] Job 2, 9. [11] I Chr. 7, 15.

וזבחת פסח לי״י אלהיך צאן ובקר[1] סמי אלגנם ואלבקר אלמדבוחה
פי אלפסח [פסח] כמא סמאהא איצא חג פי קולה אסרו חג
בעבתים[2] חגים ינקפו[3]. וטמא ראש נזרו[4] מכאן שער נזרו לאנה
פי אלראס ומתלה הורידו לארץ ראשן בתולות ירושלם[5] אי שערן
ואמא קולה ולקח את שער ראש נזרו[6] פאן אלוגה פיה שער נזרו 5
וקולה ראש מלגי. אשר יצא ממעיך[7] מכאן מחלציך. יי ילחם
לכם ואתם תחרישן[8] מכאן תעמדון כמא קיל דמו עד הגיענו
אליכם[9] מכאן עמדו ואיצא וידם השמש[10] מכאן ויעמד. עזבות
ערי ערוער[11] לים יריד ערוער נפסהא לכנה יריד דמשק ואנמא
סמאהא ערוער מנדרא באן מאלהא סתולי שר מאל חתי תכון 10
מתל ערוער אלמפרד ען אלעמראן פי אלצחרא כמא קיל ותהינה
כערוער במדבר[12] אי ולתכון הדה אלמדן וחשה כאליה וקד כלא
מא תואליהא חתי תציר מתל אלמדינה אלמסמאה ערוער והדא
אלמדהב דהב הנא פי קולה עזבות ערי ערוער אי אן דמשק תציר
כערוער. ואלדליל עלי צחה הדא אלתאויל אן ערוער לים מן חוז 15
דמשק בל הי מן קרי מואב כמא קיל למואב אל דרך עמדי וצפי
יושבת ערוער[13]. גם זרע יעקב ודוד עבדי אמאס[14] מכאן אהרן
לאסתחאלה כון אלמראד בה יעקב עלי טאהרה מן קבל אן דוד מן
זרע יעקב והדא מוצע שכצין לא יקע אחדהמא תחת אלאכר מתל
אהרן ודוד פדוד ואקע תחת יעקב פאלמראד בה גם זרע יעקב ודוד 20
עבדי ומא קיל קבל הדא יויד הדא אלתאויל ולך קולה כי כה 179
אמר יי לא יכרת לדוד איש יושב על כסא בית ישראל ולכהנים
הלוים לא יכרת איש מלפני מעלה עולה ומקטיר מנחה ועשה זבח
כל הימים[15] תם קאל ויהי דבר יי אל ירמיהו לאמר כה אמר יי אם
תפרו את בריתי היום וגו׳ גם בריתי תפר את דוד עבדי מהיות לו 25
בן מלך על כסאו ואת הלוים הכהנים משרתי[16] פלכר דוד ואלכהנים
תם אעאר הדא אלמעני וקאל הלא ראית מה העם הזה דברו
לאמר שתי המשפחות אשר בחר יי בהם וימאסם[17] יריד בשתי
המשפחות בית אהרן אלמתקדם אלדכר ובית דוד פגעל גואב קול

[1] Deut. 16, 2 [2] Ps. 118, 27. [3] Is. 29, 1. [4] Nomb. 6, 9. [5] Lam. 2, 10. [6] Nomb. 6, 18. [7] Gen. 15, 4. [8] Ex. 14, 14. [9] I Sam. 14, 9. [10] Jos. 10, 13. [11] Is. 17, 2. [12] Jér. 48, 6. [13] ib. 48, 19. [14] ib. 33, 26. [15] ib. 33, 17. [16] ib. 33, 9—21. [17] ib. 33, 24.

אלבאב אלסאבע ואלעשרון

מא קיל בלפט מא ואלמראד בה גירה.

אנהם קד יאתון בלפט מא ואלמראד בה גירה ואנמא יגיזון [דלך
מן אגל][b] אגתמאע אללפטתין פי אלגנס או פי אלנוע או פי אלכיפיה
5 או פי גיר דלך מן אלאמור וקד יקע אלשי *פי מוצע אלשי[b]
ואן לם יגתמע מעה פי שי ודלך למדהב להם [פי דלך] גיר מא
דכרנא אדא מא טלב וגד. מן דלך קולה לעם נכרי לא ימשל
למכרה[1] אלמראד לאיש וגאז דלך לאן אלעם אישים ולהדא
אלתגנים קיל איצא הגוי גם צדיק תהרג[2]. וקיל ולקחתי את לחמי
10 ואת מימי[3] ואלאקרב ענדי אן יראד בה ואת ייני אד מן אלבעיד אן
יבכל אחד באלמא[a] או אן ימתן בה וגאז דלך לתגאנסהמא פי
אלשראביה ולים קול עבדיהו ואכלכלם לחם ומים[4] במוגב לנקץ
קולנא אן אלמא לא יבכל בה ולא ימתן[c] בה לאן קולה דלך אנמא
כאן לעזאזה אלמא פי דלך אלזמאן כמא קאלת אלאואיל רצי אללה
15 ענהם פי דלך[5] למה הזכיר מים מפני שהיתה מציאתו קשה בימים
ההם כלחם. המריקים מעליהם הזהב[6] אראד השמן והמא תחת
כיפיה אלצפא ואלנקא. וטהרתים מכל עונם אשר חטאו לי[7] מכאן
אשר עוו לי לאן אלעון ואלחטא תחת גנס ואחד והו אלעציאן
ואלמרוק ען אלטאעה. ואיצא וסלחתי לכל עונותיהם אשר חטאו
20 לי ואשר פשעו בי[8]. ואיצא והצילו גזול מיד עשוק[9]. ויקח את
העגל אשר עשו וישרף באש[10] מכאן ויתך לאן אלדהב לא יחתרק
לכנה ינסבך ואנמא קיל דלך לתאתר מא יחרק ומא ינסבך מן
אלנאר. ויטחן עד אשר דק[11] מכאן ויכת לאן אלדהב לא יטחן לכן
יברד כמא קאל ואכת אתו טחון[12] ואגתמעא תחת תדקיק אלאגזא.
25 והביא את אשמו[13] מכאן קרבנו ואנמא סמאה אשם לכון אלאסתגפאר
בה ען אלאשם. ומתלה ואשמים איל צאן על אשמתם[14]. ומתלה

[a] Suppléé d'après R. [b] = R. במקום הדבר, A.: פי אלמוצע [c] A. ימן

[1] Ex. 21, 8. [2] Gen. 20, 4. [3] I Sam. 25, 11. [4] I Rois 18, 13. [5] Jer. Pêa 16a. [6] Zach. 4, 12. [7] Jér. 33, 8. [8] ib. ib. [9] ib. 22, 3. [10] Ex. 32, 20. [11] ib. ib. [12] Deut. 9, 21. [13] Lév. 5, 7. [14] Ezra 10, 19.

כתאבהם ואוריד כאביר יושבים[1] כל הבאיש[2] ונאשאר אני[3] באלפאת
מזידה פי וסט אלכלמאת. ומתל כתאבהם ההלכוא אתו[4] ולא אבוא
שמוע[5] באלף פי אבר כל ואחדה מנהמא. וקד כנת גניא ען דכר
מתל הדה אלזיאדאת אד ליסת פי אללפט ומגזאי אנא מא כאן פי
אללפט לא פי אלכט פקט לכן למא אשאר אבו זכריא[6] פי התין
אללפטתין אעני פי ההלכוא אתו ולא אבוא שמוע אלי מעני לא
ארתציה ראית אן אנבה עליה ולם יחסן דלך אלא בדכר מתל הדה
אלזיאדאת. קאל אבו זכריא פיהמא אנהמא גריא בזיאדה אלאלף
פיהמא מגרי לגה אלערב והדא קול גיר מחרר לאן אלאלף אלתי
בעד ואו אלגמאעה פי לגה אלערב ליס במתחקקה פי תלך
אלאפעאל אלתי וקעת פיהא ולא דלך פי אול לגתהם ולא הו ממא
בני כלאמהם עליה ואנמא כתאבהם אלחדת אתבתוהא הנאך
ללפצל בין תלך אלואו ובין ואו אלנסק אד כשוא אן תשתבה בהא
ובדלך יערפהא אלנחויון באלף אלפצל מתלא אקול ואנהם כתבוא
כפרוא ורדוא באלף בעד אלואו מן כל ואחד מנהמא כופא מן אן
יגלט אלקארי ויטן אן אלפעל לואחד פיקרא כפר וורדו פעלי
אלעטף ולמא כשוא הדא אלאשתבאה פי אלואו אלמפצולה ממא
קבלהא פי כטהם וזארוא בעדהא אלפא ללפצל עלי מא דכרת ראוא
אן יזירוהא איצא בעד אלואות אלמוצולה במא קבלהא ואן לם יכן
הנאך לכם ליכון חכם הדה אלואו פי גמיע אלמואצע ואחדא. פאד
דלך כדלך ליס קול אבי זכריא פיהא אנהא תגרי מגרי לגה אלערב
בחק אד ליס דלך בלאזם ללגתהם ולא במסתעמל פיהא קדימא
ואנמא אלכתאב אלחדת זארוהא הנאלך כמא זארוא אלואו פי עמרו
בפתח אלעין וסכון אלמים פי חאל אלרפע ואלכפץ ליל״א ישתבה
בעמר בצם אלעין ופתח אלמים אלא אנהם אדא צארוא עלי חאל
אלנצב אסקטוא מנה אלואו לסקוט תלך אלשבהה לאנה מצרוף
ועמר גיר מצרוף.

[1] Is. 10, 13. [2] ib. 30, 5. [3] Ez. 9, 8. [4] Jos. 10, 24. [5] Is. 28, 12. [6] D. 27; N. 12. Voyez Bacher, Die grammatische Terminologie, p. 4.

ואמא מגיה מתגי פמתל מבין שני הכרבים[1] ויוכיחו בין שנינו[2]. וקד יסתעמל אלעבראניון אללאם מכאן בין אלתאני אלמכרר פיגני גנאה ויגזי ענה כמא קיל והבדלתם בין הבהמה הטהרה לטמאה[3] במעני ובין הטמאה. ובין העוף הטמא לטהר[4] במעני ובין הטהור. ואיצא ולא יבקר בין טוב לרע[5]. בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע[6] בין קדש לחל[7]. ורבמא עטפוא אלכלמה אלתי פיהא אללאם כמא יעטפון בין אלמכרר פי קולה ביני ובין בני ישראל קיל בין האולם ולמזבח[8] כאנה קיל ובין המזבח ולו קיל בין האולם למזבח כמא קיל בין הבהמה הטהרה לטמאה לכאן חסנא. וקד אכטא אלשאער[a] פי אסתעמאלה בין גיר מכררה ולא מעוצה מנהא בלאם אר קאל

באחותכם הדמיתם חברי — עמד רגע נשמות תוך פגרים
ובינותן ורעותן אדמות — ומדברות וציות ויערים

אראד ובינותן ובין רעותן לכן למא לם יסג לה דלך פי אלוזן אסקט בין פאכטא ולו עלם לקאל ובינותן לרעותן פכאן יסתקים לה אלוזן ויצח אלמעני ואללפט. אמא קול אלכתאב כי אם עונותיכם היו מבדילים בינכם לבין אלהיכם[9] פאן הדה אללאם מכאן ואו אלעטף כאנה קאל ובין אלהיכם וקד בינא הדא פי תלכיץ מעאני חרוף אלזיארה וקרנא בה הנאך בני ישוע לקדמיאל[10] וגירה.

באב. וקד יזידון פי אלכט מא לא יטהרונה פי אללפט מתל כל כתיב ולא קרי ממא דכר פי אלמסורת אעני מתל כתאבתהם אם פי ד מואצע מן אלכתאב ולא יקרא[11] ומתל כתאבהם נא פי מוצע ואחד ולא יקרא[12] וכתאבהם את פי מוצע ואחד ולא יקרא[13] ומתל כתאבהם חמש פי מוצע ואחד ולא יקרא ודלך פי יחזקאל פי אלפסוק אלדי אולה ואלה מדותיה[14] ומתל כתאבהם ידרך זאידה פי קולהם אל ידרך הדרך קשתו[15] וענהא קיל פי אלמסורת חד מן ה מלין דכתיבין ולא קרין תם עדדת ואחדה ואחדה. ומתל

[a] R. ajoute זל = רחמה אללה ל Voy. Opuscules p. 383; R. om. ce chapître additionnel.

[1] Ex. 25, 22. [2] Gen. 31, 37. [3] Lév. 20, 25. [4] ib. ib. [5] ib. 27, 33. [6] Deut. 17, 8. [7] Ez. 22, 26. [8] Joel 2, 17. [9] Is. 59, 2. [10] Néh. 7, 43. [11] Mas. Ruth 3, 12. [12] II Rois 5, 18. [13] Jér. 38, 16. [14] Ez. 48, 16. [15] Jér. 51, 3.

זאדוא באש פקאלוא וכן יעשה שנה בשנה[1] פתכון אלבא במעני
אלפא פי לגה אלערב פי קולהם סנה פסנה אי סנה בעד סנה. וקד
יסתגנון ען הדא אלתכריר פי בעץ אלמואצע כמא קיל דינו לבקר
משפט[2] ואלמעני פי כל צבאח ואיצא ועלות לבקר ולערב[3]. ויקרב
מן הדא קולה אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו
לצבא[4] אלמעני אלף מכל[a] מטה וקד אסתגנוא ען אלתכריר פי בעץ
אלמואצע כמא קיל וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה[5] וישלח אתם
משה אלף למטה[6]. ומן הדא אלבאב קולה חמשת חמשת שקלים
לגלגלת[7] איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו[8]. ויגאנס הדא
קולה איש איש על עבדתו ועל משאו[9] אי כל אמרפ. ורבמא אקתצר
עלי אלואחד ולם יכרר כמא קיל איש שה לבית אבות[10]. וקיל איצא
איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו[11] אלמעני אימא רגל.
ומתלה איש איש מזרע אהרן[12]. ורבמא לם יכררו פי הדא אלמעני
איצא כמא קיל ואיש אשר ישכב את זכר[13] ואיש אשר ינאף את
אשת איש[14]. ויקרב מן הדא אלמדהב קולה חלק כחלק יאכלו[15]
יריד אקסאמא מסתויה ומתלה בד בבד יהיה[16]. ופי צד הדא קולה
לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן[17] צנגאת מכתלפה ומתלה לא יהיה לך
בביתך איפה ואיפה[18] ואיצא בלב ולב ידברו[19]. ויגאנס הדא קולה
ביני ובין בני ישראל[20] מעני הדה אללפטה אלתוסט בין שיפין או בין
אכתר מן שיין ולא תאתי אבדא אלא מכררה כמא תרי או מגמועה
אדא אתצל בהא צמיר או תאתי מפרדה ויגמע מא אתצל בהא מן
אלאסמא אלטאהרה או יתני. אמא מגיהא מכררה פכמא קלנא
ביני ובין בני ישראל בין האור ובין החשך[21] וזכרתי את בריתי אשר
ביני וביניכם ובין כל נפש חיה בכל בשר[22]. ואמא מגיהא מגמועה
פמתל קולה יי יהיה שמע בינותינו[23] כי המליץ בינתם[24]. ואמא
מגי מא אתצל בהא מן אלאסמא אלטאהרה מגמועא[b] פמתל קולה
שמע בין אחיכם[25] בין הגזרים האלה[26] ובין דורותינו אחרינו[27].

a B. פי כל b B. מגמועה

[1] 1 Sam. 1, 7. [2] Jér. 21, 12. [3] II Chr. 2, 3. [4] Nomb. 31, 4. [5] ib. 31, 5. [6] ib. 31, 6. [7] ib. 3, 47. [8] ib. 13, 2. [9] ib. 4, 49. [10] Ex. 12, 3. [11] Lév. 20, 9. [12] ib. 22, 4. [13] ib. 20, 13. [14] ib. 20, 10, [15] Deut. 18, 8. [16] Ex. 30. 34. [17] Deut. 25, 13. [18] ib. 25, 14. [19] Ps. 12, 3. [20] Ex. 31, 17. [21] Gen. 1, 4. [22] ib. 9, 17. [23] Jug. 11, 10. [24] Gen. 42, 23. [25] Deut. 1, 16. [26] Gen. 15, 17. [27] Jos. 22, 27.

לאחותך[1] והו גמע נאקץ אללאם[a] ואמא עלי אלתמאם פהו אחיותיך כמא קיל ואת אחי ואת אחיותי[2] ושלחו וקראו לשלשת אחיתיהם[3]. עלי הדא אטרד אלבאב פי כלאמהם ואלוגה סקוט אליא מן בעד אלתא כמא קיל וגם את בושי ושאי כלמתך בצדקתך אחיותך[4] עלי אלתמאם וקיל אשר פללת לאחותך[5] עלי אלנקצאן. ואיצא והפלא יי׳ את מכתך[6] ולם יקל מכותיך עלי אלאטראד פרב כלמה תאתי עלי אלאצל ותכרג ען אלאטראד. *וקד קאלוא ולאחותיכם רחמה[7] בזיאדה אליא ולים בגמע לכן למא כאן אכר אלאסם ואוא ותא[b] כמא פי אואכר אלגמע פחמל מחמלה. וממא זאדוא פיה אליא איצא קולה אך רחוק יהיה ביניכם וביניו[8] פאליא פי ביניכם בעד אלנון זאידה וכדלך הי פי וביניו וקד קיל ביני ובין בני ישראל[9] בגיר זיאדה[b]. וממא זיד פי אלכלאם מא קד תבינת[c] זיאדתה מן אלחרוף פי אלכלמאת אלתי הי זיאדה פיהא פי דכרנא חרוף אלזיאדה. וממא הו מזיד איצא פסואכן אלתעויץ ואלחרוף אלמתצאעפה *פי אלאפעאל אלמעתלה אלעין ואלחרוף אלמתצאאפה[d] אלמנדגמה ללוקף וגמיע הדא יתבין מן כתאב חרוף אללין וכתאב דואת אלמתלין ומן כתאבנא פי אלמסתלחק וכתאבנא הדא.

אלבאב אלסאדס ואלעשרון

מא כרר אצטרארא או שביהא באלאצטראר.

קד יכרון אללפטה פי בעץ אלמואצע אצטרארא אדא לם יתם אלמעני אלא בדלך אלתכריר ודלך מתל קולה ויהי כדברה אל יוסף יום יום[10] ואותי יום יום ידרשון[11] לם יכן בד מן הדא אלתכריר לאקאמה אלמעני לאן אלמעני יומא פיומא או פי כל יום ומתלה בבקר בבקר בהיטיבו את הנרת[12] אי פי כל צבאח וכל בכרה ואיצא ביום השבת ביום השבת יערכנו[13] היצא השרה שנה שנה[14]. ורבמא

a R. om. b B. R. om. c B. בינת d B. om.

[1] Ez. 16, 52. [2] Jos. 2, 13. [3] Job 1, 4. [4] Ez. 16, 52. [5] ib. ib. [6] Deut. 28, 59. [7] Osée 2, 3. [8] Jos. 3, 4. [9] Ex. 31, 17. [10] Gen. 39, 10. [11] Is. 58, 2. [12] Ex. 30, 7. [13] Lév. 24, 8. [14] Deut. 14, 22.

ליס פי קולה ועשה מן אלמעני אכתר ממא פי קולה פעל לכנהא
פצאחה ובלאגה. ומתלה קולה בראתיו יצרתיו אף עשיתיו[1] ליס פי
יצרתיו ולא פי עשיתיו מעני אכתר מן מעני בראתיו. ויגאנס הדא
קולה בחרתיך ולא מאסתיך[2] פאנה פי קוה קולה בחרתיך וגוב ולא
מאסתיך לכן זיד פי אללפט פצאחה ותאכידא. פבהדא פקס[a] עלי
כל מא ירד עליך מן מתלה. ואן קאל קאיל אדא לם יכן פי ועשה
גיר מעני פעל ולם יכן איצא פי יצרתיו אף עשיתיו גיר מעני
בראתיו פלם לם יכן אלאיגאז אולי קלנא לה אן אלביאן פי צנאעה
אלכטאבה אחכם ואבלג ואפצח וללאיגאז איצא מוצעה מן
אלפצאחה. וממא זיד פיה אצטלאחא ותואטוא זיאדתהם אליא פי
אלגמע אלתי באלואו ואלתא אדא אצאפוה אלי אלצמאיר אעני פי
מתל בנות ושנות ואחיות וחטאות ורמות ותועבות ונאצות פאנהם
אדא אצאפוא בנות אלי צמיר אלמכאטב אלמרכב קיל בניך ובנותיך[3]
בזיאדה אליא עלי עלאמה אלגמע אעני עלי אלואו ואלתא פכאנהם
גמעוא אלגמע כמא גמעוא עלאמתין ללגמע פי כל לחתים[4]
רבתים אלפי שנאן[5] וגירהמא וקד לכצנא אלוגה פי כון רבותים
אלפי שנאן גמע אלגמע פי באבה מן חרף אלרא מן כתאב
אלאצול[6]. וקיל פי מכאטבה אלואחד אלמונת בנותיך בשדה[7] ופי
מכאטבה אלגמע בנתיכם[8] ופי אלאכבאר ען אלואחד אלמרכב
ויאמר אל בנתיו ואיו[9] ופי אלאכבאר ען אלואחד אלמונת בנתיה[10]
אשר סביבתיה[11] ופי אלאכבאר ען אלגיב אדא כאן צמירהם האء
ומימא בנותיהם ואמא אדא כאן מימא פקט פלא יזאד פיה אליא
קיל לדרתם ברית עולם[12] ונתצתם את מזבחתם ושברתם את
מצבתם[a 13] ותלכו במועצותם[14]. וקיל ושנותיך לא יתמו[15] ותקריבי
ימיך ותבוא עד שנותיך[16] וכענן חטאותיך[17] כחצי הטאתיך[18] ועל
כל גלולי תועבותיך[19] ונתצו רמתיך[20] שמעתי את כל נאצותיך[21]
בקחתך את אחותיך הגדלות ממך[22] אלא אן אחותיך נאקץ אללאם
*ואצלה אן יכון אחותך עלי אלנקצאן כמא קיל אשר פללת

[a] B. קס [b] A. ajoute ויבשו מזבחותם (Osée 4, 19).

[1] Is. 43, 7. [2] ib. 41, 9. [3] Deut. 28, 53. [4] Ez. 27, 5. [5] Ps. 68, 18. [6] 662, 1 à 13. [7] Ez. 26, 8. [8] Gen. 34, 9. [9] Ex. 2, 20. [10] Nomb. 21, 25. [11] Gen. 41, 48. [12] Exod. 31, 16. [13] Deut. 12, 3. [14] Mich. 6, 16. [15] Ps. 102, 28. [16] Ez. 22, 4. [17] Is. 44, 22. [18] Ez. 16, 51. [19] ib. 16, 36. [20] ib. 16, 39. [21] ib. 34, 12. [22] ib. 16, 61.

איש ולב עמק אי ואראוׄהם פי אלשרׄ בעידא ואפכארהם פיה עמיקא יעני אנׄהם יבעדון אלפכר פי אלשר ויבלגון פיה אלגאיהׄ תׄם אנׄהם ימתׄלון פעל מא אתׄארתה להם אראוׄהם פכרא· וקד זאדוא אליא עלי מן פי מני מכיר[1] מני אפרים[2] סורו מני דרך הטו מני ארח[3]· וינטׄם אלי הדׄא אלבאב מא יאתון בה מן אלאסמא אלטׄאהרהׄ פי אלמואצׄע אלתי יצלח אצׄמארהא פיהא פכאנׄהא זיאדהׄ פי אללפטׄ ואנׄמא יפעלון הדׄא ומא אשבהה טלבא ללביאן וחרצא עלי אלתביין· ודׄלך מתׄל קולה וראה הכהן את הנגע והסגיר את הנגע שבעת ימים[4] ולו אצׄמר פקאל והסגירו לכאן מגניהׄ· ומתׄלה קולה וראה את הנגע ביום השביעי כי פשה הנגע[5] לו אצׄמרה לגׄאז· ומתׄלה ומן השמן יצק הכהן על כף הכהן השמאלית[6] ולו קאל על כפו לכפי· ומתׄלה וצוה הכהן ופנו את הבית בטרם יבא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית ואחר כן יבא הכהן לראות את הבית[7] ולו אסתעמל פיה אלאצׄמאר לכאן עלי הדׄא אלמתׄאל וצוה הכהן ופנו את הבית בטרם יבא לראותו ולא יטמא כל אשר בו ואחר כן ובא לראותו לכׄן אנׄמא אכׄתיר הנא פי *הדׄה אלמעאני[a] אלאטׄהאר עלי אלאצׄמאר ללביאן· ומתׄל הדׄא קולה איצׄא והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושחט את פר החטאת אשר לו[8] ולו אצׄמר לקאל ושחטו פקט ופי הדׄא אללפטׄ תקדים ותאכׄיר ותקדירה והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו ושחטו וכפר בעדו ובעד ביתו· ומתׄלה ועתה אדני חי יי״ וחי נפשך אשר מנעך יי״ מבא בדמים[9] ולו אצׄמר יי״ אלתׄאני לגׄאז לכׄן למׄא תוסׄט אלכלאם והי נפשך בעד אלפעל אעני אשר מנעך פכאן אלאטׄהאר אולי· ובהדׄא אעׄלׄל אטׄהאר את פר החטאת אשר לו אעני אנׄה למׄה תוסׄט אלכלאם וכפר בעדו ובעד ביתו בעד ושחט פכאן אלאטׄהאר אבין· והדׄא פי כלאמהם כתׄיר גׄדׄא אלא אן אלאצׄמאר ואלאיגׄאז אכתׄר· ומתׄל הדׄא קולה ורחבות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחבתיה[10] לו אצׄמר פקאל משחקים בם לכאן חסנא· וממא זיד תאכידא ופצאחא קולה מי פעל ועשה[11]

[a] A. הדׄא אלמעני

[1] Jug. 5, 14. [2] ib. ib. [3] Is. 30, 11. [4] Lév. 13, 50. [5] ib. 13, 51. [6] ib. 14, 26. [7] ib. 14, 36. [8] ib. 16, 11. [9] I Sam. 25, 26. [10] Zach. 8, 5. [11] Is. 41, 4.

למיום סור אפרים[1] ולא נשא דויד מספרם למבן עשרים שנה
ולמטה[2] ולמקצת הימים אשר אמר המלך להביאם[3] ועלי אן אללאם
ומן הנא ללאבתדא. ואשנע מן הדא אדכאלהם אללאם ומן עלי
אלבא והי תלאתתהא ללאבתדא פי קולהם למבראשונה[4] ואנפתאח
אלמים ואן כאן אלוגה פיה למן כאנפתאח מים חלקו מחמאת פיו[5]
אלדי אצלה מן חמאות וכאן אלוגה אן יכון תחתה צרי וחמאות
גמע חמאה ורבש[6] עלי זנה חרפה וחרפות. וקד קיל ומקצתם
יעמדו לפני המלך[7] ומקצת ימים עשרה[8] בלא לאם ובעכם הדא
פקד אדכלוא מן עלי אללאם פי מלמטה ומלמעלה מלפנים ולחיצון[9]
מלמעלה החרם[10]. ודכלת איצא עלי על פי ויעל מעל ליונה[11].
וקד דכלת אלכאף עלי אללאם פי כל עמת שבא כן ילך[12] לאן
אלוגה פי הדה אללפטה אן תכון מתל לעמת המסגרת[13] פאדכלוא
אלכאף עלי אללאם ועזלוהמא חרפא עלי חיאלה כמא צנעוא פי
כשל אשר יעמל האדם[14] עלי מא סאבינה פי גמלה אלפאט כארגה
ען אלקיאס. וגאיז אן תכון עמת לפטה קאימה בנפסהא ואן תכון
כל איצא קאימה בנפסהא גיר מנפצלה מן גירהא. ויגאנס הדא
זיאדתהם מן פי ואין מבלעדי מושיע[15] מבלעדי מזבח יי אלהינו[16]
ופי והוא יושב ממלי[17]. ודכלת אללאם זאידה איצא פי ואלכה
לנגדך[18] כי הכעיסו לנגד הבונים[19] כי ירט הדרך לנגדי[20]. ודכלת
זאידה איצא פי מתחת לבית אל[21]. ודכלת מן זיאדה איצא פי מתל
אל מחוץ למחנה[22] אל מנגב למעלה עקרבים[23]. חסדי יי כי לא
תמנו[24] אלנון מזידה וכאנהא עוץ מן אלמתל אלמנדגם פי ספו
תמו[25]. ומתלה ענדי אלא אנה פעל מתעד קולה תמנו חפש
מחפש[26] אלוגה פיה איצא תמו ותלכיץ תעדיה ותביין אלמעני פיה
הו אן אקול קאל אלנבי ען אלפסאק יחפשו עולת תמנו חפש
מחפש[27] תרגמתה יפתשון ען אלמעאצי ויבחתון ענהא פיכמלון
ויתממון דלך אלמבחות ענה אי אנהם יאתון תלך אלמעאצי אלתי
יתטלעון אליהא תם קאל משנעא מעטמא לתלך אלמעאצי וקרב

[1] Is. 7, 17. [2] I Chr. 27, 23. [3] Dan. 1, 18. [4] I Chr. 15, 13. [5] Ps. 55, 22. [6] Is. 7, 15. [7] Dan. 1, 5. [8] ib. 1, 15. [9] I Rois 6, 29. [10] Jug. 8, 13. [11] Jon. 4, 6. [12] Eccl. 5, 15. [13] Ex. 25, 27. [14] Eccl. 8, 17. [15] Is. 43, 11. [16] Jos. 22, 19. [17] Nomb. 22, 5. [18] Gen. 33, 12. [19] Néh. 3, 37. [20] Nomb. 22, 32. [21] Gen. 35, 8. [22] Lév. 4, 12. [23] Jos. 15, 3. [24] Lam. 3, 22. [25] Ps. 73, 19. [26] ib. 64, 7. [27] ib. ib.

עלאמתאן ללגמע אעני אלואו ואלתא ואליא ואמים פלים פי מים
אדא בעד עלאמה אלגמע חרף אצלי גיר אלמים ומן אלמחאל כון
אסם עלי חרף ואחד מן גיר אלצמאיר ואלכנאיאת אלמתצלה פמן
אלואגב אדא אן יטן אן פי ואחדה אלמפרד אלמתוהם יא חתי יכון
5 דלך אלאסם אלמפרד אלמתוהם עלי זנה שי ועי אעני עלי זנה
יובל שי[1] ומלך־העי[2] וכאן אלקיאס לו תכלם בהדא אלגמע עלי
אלתמאם אן יכון עלי מתאל שמים אד קולי איצא פי שמים הו
כקולי פי מים אעני אנה גמע לם יתכלם בואחדה ואלקיאס פי
אלואחד אן יכון שם עלי זנה יד ידים פלמא כאן אחד חרפי מפרד
10 מים אלמתוהם מן חרוף אללין אעני מי מתל שי תקל עליהם
תחריכה פי אלגמע כתחריך אלמים מן שמים פאלאנוה ואסקטוה.
פקד תבין אן מימי הירדן מצאעף ואן מי הירדן גיר מצאעף ואן
מים נאקץ ואסתעמל אלתצעיף ותרכה פי מים ענד אצאפתה אלי
אלאסמא אלטאהרה כמא תראהם קאלוא מימי הירדן ומי הירדן.
15 ואמא ענד אצאפתה אלי אלצמאיר פלם יכלוה מן אלתצעיף אצלא
לאנהם לו לם יצאעפוה לאכתל ענד אצאפתה אלי צמיר אלמתכלם
וצמיר אלגאיב וצמיר אלמכאטב בדהאב עלאמה אלגמע מנהא.
קאלוא ולקחתי את לחמי ואת מימי[3] ונתן מימיו[4] ואם מימיך
נשתה[5] מימינו בכסף שתינו[6] כל מקוה מימיהם[7]. ולים יגוז אן יטן
20 אן הדה אלמים אלתאניה פי כל ואחדה מן הדה אלאלפאט הי מים
ומים בכסף תתן לי[8] ואן אליאאת בעדהא עלאמה אלגמע איצא פאן
מתל הדה לא יערץ אלא פי גמע אלמונת מתל ושנותיך לא יתמו[9]
ובין דורותינו אחרינו[10] לדרתיכם[11] ומא אשבה דלך ואיצא פאן
מתל הדה אלמים אלתי ללגמע לא תתבת ענד אצאפה אלאסמא
25 אלתי הי פיהא אלי אלצמאיר כמא תראהם יקולון פי אצאפה בנים
בני יצאני[12] בניך ובנתך[13] בנינו ובנתינו[14] בגיר מים וכדלך מא
אשבהה. ויגאנס הדא אדכאלהם בעץ חרוף אלמעאני עלי בעץ
ללתאכיד ודלך כדכול אללאם עלי אלבא פי כי לבעבור[15]
וכדכולהא עלי מן פי למן היום הוסדה[16] למן עולם ועד עולם[17]

[1] Is. 18, 7. [2] Jos. 8, 1. [3] I Sam. 25, 11. [4] Nomb. 20, 8. [5] ib. 20, 19. [6] Lam. 5, 4. [7] Ex. 7, 19. [8] Deut. 2, 28. [9] Ps. 102, 28. [10] Jos. 22, 27. [11] Gen. 17, 12. [12] Jér. 10, 20. [13] Deut. 28, 32. [14] Jér. 35, 8. [15] Ex. 20, 20. [16] ib. 9, 18. [17] Jér. 7, 7.

אזניך[1] בזיאדה אל איצא כזיאדתה פי קולה ויתן צמרתו אל בין
עבותים[2] ופי אין להם חל אל תחת ידי[3] ואלמעני אן חסן אבי
מסאתך· עד אשר עד כה ברכני יי[4] עד אלאול מלגי· ופי אלכתאב
מן הדא כתיר ואנמא נדכר מן כל פן טרפא יהתדי בה אלי מא לא
נדכרה· ואעלם אן מן עאדה אלעבראניין ואסתעמאלהם אן יזידוא
לי ולך ולכם עלי סביל אלתאכיד ללכלאם· פמן דלך קולהם אלכה
לי אל הגדלים[5] וילך לו אל ארצו[6] ונס לו מפני חרב[7] אכל יטעם
לו[8] קמו ועברו לכם את נחל זרד[9] קחו לכם מלא חפניכם[10] חלף
הלך לו[11]· וקד קיל פי הדא אלמעני וירא ויקם וילך אל נפשו[12]
חרל לך למה יכוך[13] לך לך מארצך[14] קח לך סמים[15] סור לך
מאחרי[16]· וממא זיד פיה קולהם ממני וממנו וממנה ודלך אן
אלאסם אלמצמר מן כל ואחד מנהא אנמא הו אלואו ואליא ואלהא
פחק אלכלאם אדא אן יכון מנו בתשדיד אלנון או מנהו בזיאדה
אלהא כמא קיל שמע מנהו[17] ומני פי ואחד אלמתכלם כמא קיל
שעו מני[18] גברו מני[19] לעשות עצה ולא מני[20] והו אלקיאס פי
אלמונת אלגאיב אעני אן יקאל מנה ופי גמאעה אלגיב איצא אעני
אן יקאל מנם לכנהם אנמא תכלמוא בה בזיאדה אלהא פקאלוא
ומנום אבד מנהם[21] ואבקוא אלשדה אלתי כאנת לאזמה פי מנם לו
תכלמוא בה ולים פי אלתכלם בה ענדי חרג· ואמא שדה נון
מאויבים מנהו[22] פהו ללוקף· פקולהם אדא ממנו וממני וממנה אנמא
הו עלי תכריר מן· וקד זאדוא מן איצא פי קולהם ולפני מזה
אלישיב הכהן[23] ורבמא כאן מקלובא מן ומלפני זה· ומתל הדא
קולהם מימי הירדן[24] מימי מצרים[25] פאן אלאסם גיר אלמצאף אנמא
הו מים פאדא אציף קיל מי הירדן[26] פקולה אדא מימי הירדן מימי
מצרים אנמא הו מצאעף· ואעלם אן אליא ואלמים פי מים עלאמה
ללגמע מתלהמא פי בעצלתים ימך המקרה[27] אלדי הו גמע עצלה
תפיל תרדמה[28] אד לא וגה לכונה תתניה· ומתל הדא הלא בחזקנו
לקחנו לנו קרנים[29] ואיצא את כל לחתים[30] ואן כאן פי לוחותים

[1] I Sam. 20, 13. [2] Ez. 31, 10. [3] I Sam. 21, 5. [4] Jos. 17, 14. [5] Jér. 5, 5. [6] Ex. 18, 27. [7] Is. 31, 8. [8] Job 12, 11. [9] Deut. 2, 13. [10] Ex. 9, 8. [11] Cant. 2, 11. [12] I Rois 19, 3. [13] II Chr. 25, 16. [14] Gen. 12, 1. [15] Ex. 30, 34. [16] II Sam. 2, 22. [17] Job 4, 12. [18] Is. 22, 4. [19] Ps. 65, 4. [20] Is. 30, 1. [21] Job 11, 20. [22] Ps. 68, 24. [23] Néh. 13, 4. [24] Jos. 4, 7. [25] Ex. 8, 2. [26] Jos. 3, 13. [27] Eccl. 10, 18. [28] Prov. 19, 15. [29] Amos 6, 13. [30] Ez. 27, 5.

אלמחרופה אלמעוצה מתל יכל בשרו מראי[1] ומא אשבהה והרא
אלצרב אעני אל ישט אל דרכיה לבך[2] וישב ישמעאל[3] גיר מעוץ
פלמא חרך הא יהי באלכסר ראוא אן יחרכוא יא אלאסתקבאל
באלשבא אלמבתדא בה פראדא מן הדא אלאשתבאה ולם יכפו[a]
5 הדא אלאשתבאה פי אלוקף פי קולהם אמר ויהי[4] מי זה אמר ותהי[5]
וגירהמא לאן כלאמהם קד גרי פי גיר אלוקף עלי אלשבא
אלמבתדא בה פעלם מן דלך אנה הו הוי· קאל אבו אלוליד קד
אנגזת[b] פי הדא אלבאב ופי אלבאב אלדי קבלה והו באב אלחרף
מא כנת ועדת פי כתאב אלתשויר מן תביינה ותלכיצה פי הדא
10 אלדיואן מן מדהב אלעבראניין כאן פי היחברך כסא הוות[6] ופי
תאכלהו אש לא נפח[7] ופי יהי אור[8] ופי יחי המלך[9]· ואעלם אן
פעל אלעבראניין פי תצעיפהם יא אלאסתקבאל פי הדה אלאלפאט
אלמתקדמה אלדכר מגאנס לפעל אלערב פי תצעיפהם המזה
*אפעל אלמאצי[c] פי קולהם אראק אלמא ואהראקה ולולא אלכרוג
15 ען גרצנא לבינת כיפיה דלך· ויתצל בהדא אלבאב קולה כי דרשנו
את יי אלהינו דרשנו וינח לנו מסביב[10] דרשנו אלתאני מלגי· קול
צפיך נשאו קול[11] קול אלאול מלגי· גם אנחנו גם אתה גם טפנו[12]
גם אלאול מלגי· ומתלה גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו[13]
ויעל עמו גם רכב גם פרשים[14]· ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה[15]
20 באלנא[d] אשר פלא תאתיר לה פי אלתפסיר ואלתרגמה· ומתלה
ויעשו אנשי עירו והזקנים והחורים אשר הישבים בעירו[16] ואיצא וכי
יפתה איש בתולה אשר לא ארשה[17]· ויקראו בשמות את שמות
הערים אשר בנו[18] ונטאם אלכלאם ויקראו בשמות את הערים· איך
לא עזבה עיר תחלת[19] בזיארה לא ומתלה כי עתה צעדי תספור לא
25 תשמר על חטאתי[20] קולה לא מלגי פי אלמעני· מי יגיד לי או מה
יענך אביך קשה[21] בזיארה או ומענאה מן יכברני ממא יגאובך בה
אבוך מן אלשדה ואלצעובה פי אמרי פאגאבה יהונתן כה יעשה יי
ליהונתן וכה יוסיף כי ייטיב אל אבי את הרעה עליך וגליתי את

[a] B. יכאפו [b] B. אנבזת, à la marge אנגזת [c] A. אלפעל, B. אפעאל אלמאצי, R. אפעל

[1] Job 33, 21. [2] Prov. 7. 25. [3] Jér. 41, 10. [4] Ps. 33, 9. [5] Lam. 3, 37. [6] Ps. 94, 20. [7] Job 20, 26. [8] Gen. 1, 3. [9] I Sam. 16, 16. [10] II Chr. 14, 6. [11] Is. 52, 8. [12] Gen. 43, 8. [13] ib. 44, 16. [14] ib. 50, 9. [15] Ex. 21, 13. [16] I Rois 21, 11. [17] Ex. 22, 15. [18] Nomb. 32, 38. [19] Jér. 49, 25. [20] Job 14, 16. [21] I Sam. 20, 10.

מעני. ולו קאל קאיל אן הדה אלסואכן מזירה פי הדה אלאפעאל
ללזמה אן יגעלהא מזירה איצא פי יקד יקוד וירד וישב ויצא ויטיב
ופי מא אשבההא והדא כלף מן אלקול. ואמא על מואב איליל[1]
פהו מרכב מן ייליל עלי זנה לא ייטיב יי ולא ירע[2] ומן איליל עלי
זנה איטיב אי אפעיל ואכבארה בייליל עלי זנה לא ייטיב יי הו ען 5
אלדי יכבר ענה בקולה אל אנשי קיר חרש יהגה[3]. וכדלך קולה
ומשבר רוח תילילו[4] מרכב מן יילילו עלי זנה יפעילו ומן תילילו
עלי זנה תפעילו. והדא מן גמלה מא כפי ען אבי זכריא. וממא
יגאנס מא נחן פיה מן גהה אלתרכיב קולה תאכלהו אש לא נפח[5]
פאנה ענדי מרכב מן אכלהו אמר ללאש ומן תאכלהו אכבאר ענהא 10
ודכרת אלאש פי הדא אלאמר כמא דכרת פי קולה ענהא לא נפח
ופי [אש] יצא מחשבן[6] וגירהמא והדא אלאמר יכרג איצא מכרג אלדעא
כמא יכרג איצא מכרג אלדעא קולה תרצחו כלכם[7] פי קראה בן 17
אשר אלדי יקרוה מצמום אלדא. וממא כרג מכרג אלדעא איצא מן
אלאפעאל אלמסתקבלה קולה תבואתה לראש יוסף[8]. ומן באב ייליל 15
קולה ויף בגדלו[9] בטהור אליאין ודלך פי קראה בן[a] אשר פאן
אליא אלאולי זאירה עלי ויף בטהור אליא אלואחדה פקט פי קראה
בן[b] נפתלי ווזן ויף פי הדה אלקראה אעני קראה בן נפתלי וישב
ישמעאל[10] ויפת בסתר לבי[11] אליא ללאסתקבאל ואלסאכן בעדה פא
אלפעל והו פי מוצע אלשין מן וישב הדא קול אבי זכריא[12] והו 20
אלצחיח פאליא אלאולי אדא פי קראה בן אשר מזירה. ואמא יהי
אור[13] יחי המלך[14] ומא אשבהמא פכאן אלוגה אן יכון עלי זנה אל
ישט אל דרכיה לבך[15] וישת מן היין[16] ויפת בסתר לבי[17] פאסתתקל
סכון אלהא מע סכון אליא וטהורה פאלאנוא אליא והדכוא אלהא
באלכסר למגאורתה אליא ולידל עליה לכפאיה לאן אלכסרה מן 25
אליא ולאן אלנטק באלהא אלסאכנה ואליא אללינה בעדהא ממתנע
ואמא יא אלאסתקבאל פגירה לאנהם לו אבקוה עלי חרכתה לתולד
בינה ובין פא אלפעל והו אלהא סאכן לין פכאן ישתבה באלאפעאל

[a] B. אבן [b] B. אבן

[1] Jér. 48, 31. [2] Seph. 1, 12. [3] Jér. 48, 31. [4] Is. 65, 14. [5] Job 20, 26. [6] Jér. 48, 45. [7] Ps. 62, 4. [8] Deut. 33, 16. [9] Ez. 31, 7. [10] Jér. 41, 10. [11] Job 31, 27. [12] D. 115; N. 81. [13] Gen. 1, 3. [14] II Sam. 16, 16. [15] Prov. 7, 25. [16] Gen. 9, 21. [17] Job 31, 27.

בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשנות הגוים
והחזיקי בכנף איש יהודי[1]. ומתלה ואין אני ואחי ונערי ואנשי
המשמר אשר אחרי אין אנחנו פשטים בגדינו[2] למא טאל אלכלאם
אעאד אין אנחנו. ומתלה והיה ערכך הזכר מבן עשרים שנה ועד
בן ששים שנה והיה ערכך[3] אעאד והיה ערכך לטול אלואסטה.
ואיצא ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב יעקב[4]
אעאד ויאמר לאעתראץ במראות הלילה. ואיצא ועתה אם באמת
ובתמים עשיתם ותמליכו את אבימלך ואם טובה עשיתם עם ירבעל
ועם ביתו ואם כגמול ידיו עשיתם לו[5] הנא תם אלשרט וכאן יגב אן
יתלוה אלגואב והו קולה שמחו באבימלך[6] פאעתרץ בין אלשרט
וגואבה כלאם אכר והו אשר נלחם אבי עליכם[7] אלי אכר אלקול
פלמא טאל אלכלאם אעאד אלשרט וצלה באלגואב פקאל ואם
באמת ובתמים עשיתם עם ירבעל ועם ביתו היום הזה שמחו
באבימלך[8]. וכי יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר
שם ובא בכל אות נפשו[9] אעאד ובא לטול אלואסטה. ויגאנס הדא
תצעיפהם חרף אלאסתקבאל פי וגבה ממרחק יידע[10] ואלמנה לא
ייטיב[11] לכן ייליל מואב למואב כלה ייליל[12] על נבו ועל מידבא
מואב ייליל[13] כי יילילו על משכבותם[14] פי קראה בן אשר ואמא בן
נפתלי פאנמא יקראה[a] ביא ואחרה פאליאאת אלאול פי כל ואחרה
מן הדה אלאלפאט מזידה ולו חדפת לבקי[b] יֵדָע עלי זנה יקר
יקד[15] ויטיב ויליל מתל לא ייטיב יי[16] אליאאת עלי הדא
ללאסתקבאל ואלסואכן בעדהא פאאת אלאפעאל ולו טהרת הדה
אלפאאת לכאנת אלאלפאט יַיְלִיל יַיְטִיב עלי זנה ישליך כמא קאל
אבו זכריא[17] *ואמא ידע פעלי זנה יִפְעַל[c] פאליאאת אלאול פי לכן
ייליל מואב למואב כלה ייליל ופי נטאירהמא[d] מזידה ואליאאת
אלתואני הי ללאסתקבאל ואמא אלסואכן אלתי בעד הדה אליאאת
אלתואני פהי פאאת אלאפעאל ולו כאנת אלואאת אלתואני פאאת
אלאפעאל כמא זעם אבו זכריא[18] למא כאן ללסואכן אלתי בעדהא

[a] B. יקרוה [b] A. פבקי [c] R. om. [d] A. נטראיהמא

[1] Zach. 8, 23. [2] Néh. 4, 17. [3] Lév. 27, 3. [4] Gen, 46, 2. [5] Jug. 9, 16. [6] ib. 9, 19. [7] ib. 9, 17. [8] ib. 9, 19. [9] Deut. 18, 6. [10] Ps. 138, 6. [11] Job 24, 21. [12] Is. 16, 7. [13] ib. 15, 2. [14] Osée 7, 14. [15] Is. 10, 16. [16] Seph. 1, 12. [17] D. 45; N. 25. [18] D. 47; N. 26.

קולה אם שוב תשבון אתם ובניכם מאחרי[1] יריד אם שוב תשוב
אתה ובניך לאנה אנמא יכאטב ואחדא. ומתלה יען אשר עזבוני
וישתחוו לעשתרת אלהי צדנין לכמוש אלהי מואב ולמלכם אלהי[a]
בני עמון ולא הלכו בדרכי לעשות הישר בעיני וחקתי ומשפטי
כדוד אביו[2] הדא תשריף ללמלך עלי מא אנאזתה אללגה. וממא
זיד ללתאביד קולה. וראיתי אני דניאל לבדי את המראה[3] פאן קולה
אני תאכיד ללצמיר אלדי פי וראיתי. ומתלה ופניתי אני בכל
מעשי[4] אמרתי אני בלבי[5] כאן[b] פי קולה ופנית. אמרתי דון אני
כפאיה וקואם אלמעני כמא קול תרתי בלבי[6] קניתי עבדים ושפחות[7]
לולא [אראד] אלתאכיד. ומתלה מי יתן מותי אני תחתיך[8]. ומתלה
איצא בנינו ובנתינו אנחנו רבים[9] פאן קולה אנחנו תאכיד ללצמיר
אלדי פי בנינו ובנותינו והו צמיר אלמתכלמין. ולים אנחנו אבתדא
ורבים כברה כמא יטן מן יגעל רבים מן מעני ולא רבית במחיריהם[10]
פיכטי אד דלך גיר גאיז פי אלתצריף כמא סיתבין דלך מן כתאבי
אבי זכריא ומן כתאבנא נחן איצא. ואנמא אוהם אצחאב הדא אלטן
מא ראוה מן קולה והנה אנחנו כבשים את בנינו ואת בנתינו
לעבדים[11] ומן קולה איצא שדתינו וכרמינו ובתינו אנחנו ערבים[12]
ולים אלאמר כדלך ואנמא הדא אעני קולה בנינו ובנותינו אנחנו
רבים קול טאיפה מנהם שדידה אלאמלאק דוי צפף כתיר פכאנוא
יקולון ענד שדה פאקתהם אמא נחן פאולאדנא כתיר פביעוא בנא
אלבעץ פי אלקות דלך קולהם ונקחה דגן ונאכלה ונחיה[13]. ומתל
בנינו ובנותינו אנחנו פי אלתאכיד קולהם אשר נשבענו שנינו
אנחנו[14]. וממא אעיד ללוסאיט אלקאטעה לנטאם אלכלאם קולה
והיו המים אשר תקח מן היאר והיו לדם ביבשת[15] אעאד והיו
לקטע אשר תקח מן היאר בין והיו אלאול ובין קולה לדם אעני אן
נטאם אלכלאם כאן והיו המים לדם פלמא וסט בין הדא אלנטאם
אשר תקח מן היאר ללביאן אעאד והיו תאכידא ותביינא. ומתלה
ויאמר אל האיש לבש הבדים ויאמר[16]. ואיצא כה אמר יי צבאות

[a] A. תועבת [b] A. פאן

[1] I Rois 9, 6. [2] ib. 11, 33. [3] Dan. 10, 7. [4] Eccl. 2, 11. [5] ib. 2, 1. [6] ib. 2, 3. [7] ib. 2, 7. [8] II Sam. 19, 1. [9] Néh. 5, 2. [10] Ps. 44, 13. [11] Néh. 5, 5. [12] ib. 5, 2. [13] ib. ib. [14] I Sam. 20, 42. [15] Ex. 4, 9. [16] Ez. 10, 2.

לכנה הנא צם אליה ביותא שריפה פסמי אלגמיע בתי השן. וכמא
צנע פי ויפל על צואריו[1] באן סמי מא חואלי אלצואר צואר תם גמע
אלגמיע צואריו וקד קיל עלי אלאפראד בצוארו ילין עז[2] וישם רבד
הזהב על צוארו[3]. ומתל הדא ושוליו מלאים את ההיכל[4] והגי ביניו
1. ובין העי[5] וחמשתיו יסף עליו[6] לאנה מתל קולה ואת חמישתו יוסף
עליו[7]. ואיצא והנה הנגע עמד בעיניו[8] ואם בעיניו עמד הנתק[9]
לאנהמא מתל והנה לא הפך הנגע את עינו[10]. זבח שלמים[11] לאנה
מתל ושלם מריאיכם[12] איל המלאים[13]. ואיצא תחתיו לאמר[14]
נפשנו תחתיכם[15] תחתיך יצע רמה[16] ועמדנו תחתינו[17] ואם תחתיה
תעמד הבהרת[18]. וממא כתר ללתאכיד איצא קולה ואתה תצא
בערב לעיניהם כמוצאי גולה[19] ואלוגה כמוצא גולה מתל את
מוצאך ואת מובאך[20]. ואיצא כמבואי עיר מבקעה[21] ואלוגה כמבוא
מתל כמבוא עם[22] ואן אכתלף אלמעניאן קלילא. ואיצא ומתה
ממותי חלל[23]. ואיצא למשאות אותה משרשיה[24] גמע משאת כפי[25].
ואיצא ליל שמרים הוא[26] כי יום כפרים הוא[27] למשכב דדים[28] כי
טובים דדיך מיין[29] שם אתן את דודי לך[30] אנמא הו וד וודאד
וחב. ואיצא כי בן זקנים הוא[31] בני הנעורים[32]. ואיצא בתולים
ורחמים אשת זנונים וילדי זנונים[33]. וממא כתר ללתעטים ואלאגלאל
ואלשרף קולהם אלהים אדנים קשה[34] כסף ישיב לבעליו[35] וביום
החדש פר בן בקר תמימם[36] אראד תמים ואלמסורת[a] עליה בקר
תמימים לית דכותיה. ולא אמר איה אלוה עשי[37] ישמח ישראל
בעשיו[38] כי בעליך עשיך[39] ואלוגה פיה אן יכון עשֶׂךָ בלא יא ובצרי
תחת אלשין לולא אנה אריד בה מא דכרנאה מן אלתעטים
ואלאגלאל והו אלמדהב פי בעליך איצא וואגבה אן יכון בְּעָלֶיךָ עלי
זנה וגאלך קדוש ישראל[40]. וממא כתר תכרימא[b] ותשריפא איצא

[a] B. ואלמוסרת [b] A. תכרמא; B. תכרמה; à la marge תכרימא

[1] Gen. 33, 4. [2] Job 41, 14. [3] Gen. 41, 42. [4] Is. 6, 1. [5] Jos. 8, 11. [6] Lév. 5, 24. [7] ib 5, 16. [8] ib. 13, 5. [9] ib. 13, 37. [10] ib. 13, 55. [11] ib. 3, 1. [12] Amos 5, 22. [13] Ex. 29, 31. [14] II Sam. 3, 12. [15] Jos. 2, 14. [16] Is. 14, 11. [17] I Sam. 14, 9. [18] Lév. 13, 23. [19] Ez. 12, 4. [20] II Sam. 3, 25. [21] Ez. 26, 10. [22] ib. 33, 31. [23] ib. 28, 8. [24] ib. 17, 9. [25] Ps. 141, 2. [26] Ex. 12, 42. [27] Lév. 23, 28. [28] Ez. 23, 17. [29] Cant. 1, 2. [30] ib. 7, 13. [31] Gen. 37, 3. [32] Ps. 127, 3. [33] Osée 1, 2. [34] Is. 19, 4. [35] Ex. 21, 34. [36] Ez. 46, 6. [37] Job 35, 10. [38] Ps. 149, 2. [39] Is. 54, 5. [40] ib. ib.

ומעץ מגניה ען ממנו לולא אלתאכיד אעני אנה לו קיל ומעץ
הרעת טוב ורע לא תאכל פקט לאגזא דלך. ומתלה את יי צבאות
אתו תקדישו[1] קולה את מגן[a] ען אתו פאעיד ללתאכיד. ואיצא
ובאחיכם בני ישראל איש באחיו[2] זיארה איש באחיו ללביאן. כי
אכלו ארת יעקב ואכלהו ויכלהו[3] אעיד ואכלוהו ללתאכיד יקול
אפנוא יעקב תם אפנוה ואסתאצלוה. ואיצא הן גוענו אבדנו כלנו
אבדנו[4] תכריר כלנו אבדנו ללתאכיד. וילכו שלשת בני ישי
הגדולים הלכו אחרי שאול[5]. ויאמר המלך אחשורש ויאמר לאסתר
המלכה[6] ובמשפטיך חטאו בם[7] אעאד אלעאמל תאכידא. ואמא
ואני כאשר שכלתי שכלתי[8] פאן שכלתי אלדי פי סוף פסוק פי
מוצע אשכל אי כאשר שכלתי מן יוסף אשכל מן בנימן. וממא
אעיד ללתאכיד איצא קולה יעקב יעקב[9] אברהם אברהם[10] משה
משה[11] שמואל שמואל[12] ויצברו אתם חמרים חמרים[13] ואמרה
האשה אמן אמן[14] כל הקרב הקרב[15] בדרך בדרך אלך[16] מעלה
מעלה[17] מטה מטה[18]. ומן אלתאכיד קולה כי כל העדה כלנו
קדשים[19] לו קיל כי כל העדה קדושים לכאן מגזיא לכן אנמא
אעיד כלם ללתאכיד. ומתלה כל מלכי גוים כלם[20] כל בית ישראל
כלה[21] וכל צריך כלם[22]. וממא כתר ללתאכיד קולה כי כוכבי
השמים וכסיליהם[23] ולים פי אלסמא כוכב יסמי כסיל גיר ואחד
*וחו אלמעדוף בסחיל והו פי אלקטב אלגנובי[b] ותואזיה פי אלקטב
אלשמאלי[c] כימה והי אלפרקדאן וכדלך עש פי אלקטב אלשמאלי
ולדלך קאל עשה עש כסיל וכימה וחדרי תמן[24] אעני לכונה פי
אלקטבין וקום יגעלון כימה אלתרא ואמא קולה חדרי תימן פאראד
בה אלמיל אלגנובי[d] ואנמא כתר כסיל עלי סביל אלתאכיד באן צם
אליה מא חואליה מן אלכואכב פסמי אלגמיע כסילים כמא צנע פי
קולה ואברו בתי השן[25] ולם יאתנא אלכבר ענהם באכתר מן בית
ואחר מן עאג אתכדה[e] אחאב כמא קיל ובית השן אשר בנה[26]

[a] M. מגניה [b] B. אלשמאלי [c] B. אלגנובי [d] R. om. [e] A. אכדה

[1] Is. 8, 13. [2] Lév. 25, 46. [3] Jér. 10, 25. [4] Nomb. 17, 27. [5] I Sam. 17, 13. [6] Esth. 7, 5. [7] Néh. 9, 29. [8] Gen. 43, 14. [9] Gen. 46, 2. [10] ib. 22, 11. [11] Ex. 3, 4. [12] I Sam. 3, 10. [13] Ex. 8, 10. [14] Nomb. 5, 22. [15] ib. 17, 28. [16] Deut. 2, 27. [17] ib. 28, 43. [18] ib. ib. [19] Nomb. 16, 3. [20] Is. 14, 18. [21] Ez. 20, 40. [22] Jér. 30, 16. [23] Is. 13, 10. [24] Job 9, 9. [25] Amos 3, 15. [26] I Rois 22, 39.

השיב המלך את נדחו[1]. ומן הדא אלבאב קולה אל גוי שלו[2]
אלוגה אן יכון מתל שלו הייתי[3]. ומנה איצא קולה ולאביו שלח
בזאת[4] לזאת יקרא אשה[5] בזאת יבא אהרן[6] לאן עאדה אלעבראניין
אדא אדכלוא עלי שי מן הדה אללגה אלבא אלזאידה או אללאם או
אלכאף אן יחדכוהא באלקמץ כמא קיל ובחנוני נא בזאת[7] בזאת
וכזאת יעץ אחיתפל וכו׳ וכזאת וכזאת יעצתי אני[8] הלא לזה יענו
במחלות[9] אי לזאת אסלח לך[10] כי כזה וכזה תאכל החרב[11] ובזה
הגערה באה אל המלך[12] ושחטתם בזה[13]. ומנה בהשמה מהם[14]
אלאצל פי אלהא תחריכהא בשרק או בקמץ גדול לאנה מתל כל
ימי השמה[15] וקד תקדם לנא אלכלאם פיה. ומן הדא אלבאב
קולה היחברך כסא הוות[16] הו ענדי פעל מסתקבל תקיל מן בניה
פועל ואצלה אן יכון היחוברך בתבאת ואו פועל אד מסתקבל פועל
אנמא הו יפועל ובסגול תחת אלבא פאסכנוא אלבא אדראגא
ללכלאם פלמא כאן דלך אגתמע סאכנאן אחדהמא ואו אלמד
פחדפוה ודלוא עליה באלקמץ.

אלבאב אלכאמס ואלעשרון

מא זיד פיה ללתאכיד ממא פי אלכלאם גני ענה.

קד יעאד אלפעל או אלחרף לגיר צרורה תדעי אלי דלך פי קיאס
אלמעני לכן עלי סביל אלתאכיד. ורבמא כאן אלתאכיד לאזמא ודלך
לואסטה תתוסט בין אלפעל או בין אלחרף ובין מא יתצל בה[a]
פיעאד דלך אלפעל או דלך אלחרף לאנקטאעה עמא יתצל בה
חתי יכון אלכלאם מנתטמא ואנמא פעל הדא כלה טלבא ללביאן.
וקד יכתרון אלואחד אמא ללתאכיד ואמא ללתעטים לשאנה פמן
דלך קולה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם[17]. ואיצא
ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו[18] פאן אלמים אלתי פי קולה

[a] R. ajoute מן הדברים = מן אלאלפאט

[1] II Sam. 14, 13. [2] Jér. 49, 31. [3] Job 16, 12. [4] Gen. 45, 23. [5] ib. 2, 23. [6] Lév. 16, 3. [7] Mal. 3, 10. [8] II Sam. 17, 15. [9] I Sam. 21, 12. [10] Jér. 5, 7. [11] II Sam. 11, 25. [12] Esth. 2, 13. [13] I Sam. 14, 34. [14] Lév. 26, 43. [15] ib. 26, 34. [16] Ps. 94, 20. [17] Lév. 21, 1. [18] Gen. 2, 17.

אלחרכאת מן אחרף תלזמהא אלחרכה̈ ואסכאנהם אי̈אה מתֿל
חדֿפהם אלחרכה̈ מן סין אל תוסף על דבריו[1] ומן שין קשט אמרי
אמת[2] ומן בא מעם מזבחי[3] זנח יי̈ מזבחו[4] וכליל על מזבחך[5] וחרכה̈
דאל מכל חלבו את מקדשו[6] לאן̈ אלוגֿה פי אל תוסף על דבריו אן
יכון מתֿל אל תוסף דבר אלי עוד[7] ואלוגֿה פי קשט אמרי אמת אן
יכון מתֿל מפני קשט סלה[8] ואלוגֿה פי מקדשו ומזבחו אן יכונא
מתל ומקדשי תיראו[9] ומתֿל אשר לפני משכנו[10] ונתתי משכני
בתוככם[11] ובא אלה לפני מזבחך[12] ולו וקפת לקלת מזבחך במד̈
אלבא ובתחריך אלחא בסגול כמא כאנת חרכה̈ חא וכליל על
מזבחך[13] בסגול· וחרכה̈ שין שהם בהמה המה[14] שהוא עמל[15]
אלא אן סכון הדֿין אלשינין ליס במחץֿ לאנ̈המא מבתדא בהמא ולא
יבתדא בסאכן· וחרכה̈ בא גנבתי יום וגנבתי לילה[16] ולקד לכ̈צת
מענאהמא פי חרף אלגֿים מן כתאב אלאצול[17]· וחרכה̈ בא ובכל
בהמה לא תתן שכבתך[18] ויתן איש בך את שכבתו[19] ואלוגֿה
פיהמא אן יכונא מתֿל גבורתך גבורתו· וחרכה̈ מים בהמתך
לא תרביע כלאים[20] תחת בהמתם[21] לאן̈ בהמה עלי זנה̈ שאלה אחת
קטנה[22] אבדה תאנה נבלה גנבה ווגֿדנא לאם שאלה ונון תאנה
ולאם נבלה מתחרכ̈ה̈ באלקמץ ענד אצֿאפתהא אלי אלצֿמאיר כמא
קיל והשמתי גפנה ותאנתה[23] נבלתי יקומון[24] שאלתי ובקשתי[25]
מה שאלתך[26] והו אלקיאס פי אבדה וגנבה וכדֿלך אסתעמלת
אלאואיל רצֿי אללה ענהם פי קולהם פי אלגוי אבדתו מותרת[27]·
וממא אסכן מן הדֿא אלמתֿאל קולה ושאלה אשה משכנתה[28] אלוגֿה
פי אלנון אן יכון מבסוטא[a] באלקמץ ומתֿלה והיא חברתך[29]· וממא
אסכן איצֿא פיהא בא נחבאים במערה[30] ומים אתם נטמאים[31] ובא
והעם אשר המה נבאים[32] אלוגֿה אן יכון באלקמץ מתֿל קולה בן
אדם הנבא אל נביאי ישראל הנבאים[33]· ומן הדֿא אלצֿרב לבלתי

[a] B. à la marge מצֿבוטא ; R. פשוטה

[1] Prov. 30, 6. [2] ib. 22, 21. [3] Ex. 21, 14. [4] Lam. 2, 7. [5] Deut. 33, 10. [6] Nomb. 18, 29. [7] Deut. 3, 27. [8] Ps. 60, 6. [9] Lév. 19, 30. [10] Jos. 22, 29. [11] Lév. 26, 11. [12] I Rois 8, 31. [13] Deut. 33, 10. [14] Eccl. 3, 18. [15] ib. 2, 22. [16] Gen. 31, 39. [17] Col. 141, 19 à 31. [18] Lév. 18, 23. [19] Nomb. 5, 20. [20] Lév. 19, 19. [21] Nomb. 3, 45. [22] I Rois 2, 20. [23] Osée 2, 14. [24] Is. 26, 19. [25] Esth. 5, 7. [26] ib. 7, 2. [27] Baba kamma 38 a. [28] Ex. 3, 22. [29] Mal. 2, 14. [30] Jos. 10, 17. [31] Ez. 20, 30. [32] Jér. 14, 16. [33] Ez. 13, 2.

תהום[1] בחוקו מוסדי ארץ[2] נסעה ונלכה[3] ותתצו הבתים לבצר
החומה[4] ודליותיו שלחה לו[5] שלחו באש מקדשך[6] ויאמר הנני[7] הננו
אתנו לך[8] המלמד ידי לקרב[9] המבקשים[10] המלקקים[12] המעשקה
בתולת בת צידון[12] תעגנה לעיניהם[13] אלוהה פי הדה כלהא ופי
כתיר גדא מתלהא אלתתקיל פכפפת. ומן הדא אלבאב ענדי ויזד
יעקב נזיד[14] פאן פא אלפעל והו נון נזיד דאהב מן ויזד ואלוהה פיה
אלתשדיד עלי מתאל ויצל אלהים את מקנה אביכם[15]. וקד כפף
איצא מגבורתם בושים[16] מבציר אביעזר[17] מלמעלה החרם[18] ומקצה
אחיו[19] מלאם יאמץ[20] וישב דויד במצר[21] נבדלו אל דויד למצד[22]
והלוים במלאכת[23] ומחית בשר חי בשאת[24] ולשאת ולספחת[25] למני
ממסך[26] תפסירה ללעדד אי ללגמע אלכתיר ואשתקאקה מן ואתה
תמנה לך חיל[27] והדא מעני לגד[28] איצא ענדי אי ללגמהור וכאן
יגב אן יכון למני משדדא מתל לגד. ומאת המעט תמעיטו[29] כי
אתם המעט[30] כי צו לצו קו לקו[31] ורבמא כאן אלמדהב פי צו לצו
קו לקו כאלמדהב פי משער לשער[32]. את המקלות[33] ומקלו יגיד
לו[34] וישא משאת[35] העורים והפסחים[36] יעור פקחים[37] מגלה
עמוקות[38] לאנה גמע עמקה משאול[39]. ומן הדא אלבאב ענדי
המבלי אין קברים במצרים[40] אלאצל פי אלמים אלתשדיד מתל
הייטב בעיני יי[41] לאנהא ללאסתפהאם איצא ולולא דלך אעני לולא
אן אצלה אשתדאד אלמים לכאן אלהא בשבא ופתח מתלהא [פי]
המבלי אין אלהים בישראל[42]. ומן אלמכפף איצא קולה אלהים
יחנך בני[43] חנון יחנך[44] אלוהה אן יכון אליא מן יחנך בשבא ואן
יכון אלהא מצמומא באלקמץ ואן יכון אלנון שדידא עלי מתאל
יחננו ויברכנו[45] שארית עמי יבזום[46] וסלף בגדים ישדם[47] פקלבת
אללפטה ען וגההא אסתכפאפא. ומנה איצא ונבזה בהם עד אור
הבקר[48]. וממא יגאנס מא תקדם דכרה מן אלחדף חרפהם

[1] Prov. 8, 27. [2] ib. 8, 29. [3] Gen. 33, 12. [4] Is. 22, 10. [5] Ez. 17, 7. [6] Ps. 74, 7. [7] I Sam. 4, 5. [8] Jér. 3, 22. [9] Ps. 144, 1. [10] Ex. 4, 19. [11] Jug. 7, 6. [12] Is. 23, 12. [13] Ez. 4, 12. [14] Gen. 25, 29. [15] ib. 31, 9. [16] Ez. 32, 30. [17] Jug. 8, 2. [18] ib. 8, 13. [19] Gen. 47, 2. [20] ib. 25, 23. [21] I Chr. 11, 7. [22] ib. 12, 9. [23] II Chr. 13, 10. [24] Lév. 13, 10. [25] ib. 14, 56. [26] Is. 65, 11. [27] I Rois 20, 25. [28] Is. 65, 11. [29] Nomb. 35, 8. [30] Deut. 7, 7. [31] Is. 28, 10. [32] Ex. 32, 27. [33] Gen. 30, 38. [34] Osée 4, 12. [35] Gen. 43, 34. [36] II Rois 5, 6. [37] Ex. 23, 8. [38] Job 12, 22. [39] ib. 11, 8. [40] Ex. 14, 11. [41] Lév. 10, 19. [42] II Sam. 1, 3. [43] Gen. 43, 29. [44] Is. 30, 19. [45] Ps. 67, 2. [46] Zeph. 2, 9. [47] Prov. 11, 3. [48] 1 Sam. 14, 36.

ללבלאם· וקד חדפוה מן אלאסם אלמנסוב מתל קולהם אשדדיות
עמניות[1]· וממא אסתעמל פיה אלחדף איצא אסתכפאפא חדפהם
ואו וידוע חלי[2] מן קולה גם כל חלי וכל מכה[3] וגירה וחדפהם ואו 16
ופנג ודבש ושמן וצרי[4] מן קולהם קחו צרי למכאובה[5] וגירה וואו
לחם עני[6] יאחזוני ימי עני[7] מן קולהם אני הגבר ראה עני[8] אסירי 5
עני וברזל[9] וואו עין ראי[10] מן קולהם אל ראי[11] והו אלקיאם פי
קולהם והריקו חרבותם על יפי חכמתך[12] אעני אנהם חדפוא מנה
ואו כלילת יפי[13] וכליל יפי[14] ללאצאפה אלא אנהם אגחפוא בה
בחדפהם מנה איצא אלצמה אלדאלה עלי אלואו והו קולי פי מה
חרי האף הגדול[15] ופי אל דמי לך[16] ופי ואני עשה המלך שלמה[17] 10
אעני אן אצלהא חורי דומי ואוני קיאסא עליהא במא אחצרנאה
הנא מן הדא אלמתאל· וממא יגאנס מא אסתעמל פיה אלחדף
תכפיפהם מא אלוגה פיה אלתתקיל מתל קולהם וארם מלאו את
הארץ[18] ואלוגה פיה תשדיד אללאם לאנה פעל מאץ תקיל ואמא
מלאו באלתכפיף פאמר מן פעל כפיף מתל קולה מלאו ארבעה 15
כדים מים[19] וקאלוא פי אלאמר מן הדא אלפעל אלתקיל ומלאו את
החצרות חללים[20] באלתכפיף איצא ולדלך גא בפתח אלמים ומתלה
קראו מלאו ואמרו[21] ובקשו ברחובותיה[22] אלוגה פיהא ופי מא
ישבהא אלתשדיד ובקשו אמר מן בקש יי לו[23]· וקיל פי מצדר
פעל תקיל בעגני ענן[24] באלתכפיף ואלוגה אלתתקיל עלי זנה 20
ובדברי אותך[25] ואיצא בקנאו את קנאתי[26] אלוגה אלתשדיד עלי
מתאל נפשי יצאה בדברו[27] לאנה מצדר אשר קנא לאלהיו[28] פכפף·
וקאלוא ויקנאו אתו פלשתים[29] וימלאום למלך[30] ואיצא מידי
תבקשנו[31] תהמת יכסימו[32] כי חרבך הנפת עליה ותחללה[33]
ותאלצהו[34] לבד מיושבי גבעה התפקדו[35] ויתפקדו בני בנימין[36] 25
ויתילדו על משפחתם[37] וינקשו מבקשי נפשי[38] ואביכן התל בי[39]
כהתל באנוש תהתלו בו[40] מי יתן בספר ויחקו[41] בחקו חוג על פני

[1] Néh. 13, 23. [2] Is. 53, 3. [3] Deut. 28, 61. [4] Ez. 27, 17. [5] Jér. 51, 8. [6] Deut. 16, 3. [7] Job 30, 16. [8] Lam. 3, 1. [9] Ps. 107, 10. [10] Job 7, 8. [11] Gen. 16, 13. [12] Ez. 28, 7. [13] ib. 27, 3. [14] ib. 28, 12. [15] Deut. 29, 23. [16] Ps. 83, 2. [17] I Rois 9, 26. [18] ib. 20, 27. [19] ib. 18, 34. [20] Ez. 9, 7. [21] Jér. 4, 5. [22] ib. 5, 1. [23] I Sam. 13, 14. [24] Gen. 9, 14. [25] Ez. 3, 27 [26] Nomb. 25, 11. [27] Cant. 5, 6 [28] Nomb. 25, 13. [29] Gen. 26, 14. [30] I Sam. 18, 27. [31] Gen. 43, 9. [32] Ex. 15, 5. [33] ib. 20, 25. [34] Jug. 16, 16. [35] ib. 20, 15. [36] ib. ib. [37] Nomb. 1, 18. [38] Ps. 38, 13. [39] Gen. 31, 7. [40] Job 13, 9. [41] ib. 19, 23.

אימן כ̇בז ומן לחם· והשבני דבר[1] אי והשב לי דבר· לשמר את
בריתו לעמדה[2] מענאה לעמד בה כמא קיל ויעמד כל העם
בברית[3]· שבו וסחרוה[4] אי וסחרו בה· וישחטהו ויחטאהו כראשון[5]
אי ויחטא בו· לפלמוני המדבר[6] אחסבה מרכ̈בא מן פלני אלמני[7]·
וממא ידכ̇ל פי באב אלחד̇ף חד̇פהם ואו אלמד̈ מן אלאפעאל
אלמסתקבלה̈ וידלון עליהא באלצ̇ם̈ כקולהם יקבץ און לו[8] בחד̇ף
ואו ויקבץ את כל אכל שבע שנים[9] אדראג̇א ללכלאם· איש אחד
מכם ירדף אלף[10] בחד̇ף ואו וכי ירדף גאל הדם[11]· יתמך דברי
לבך[12] בחד̇ף ואו יתמך כבוד[13]· הן לצדק ימלך מלך[14] בחד̇ף ואו
יי̈ ימלך[15]· וחד̇פהם אי̈אה איצ̇א מן אלאמר פי אדראג̇הם ללכלאם
כקולהם הרם שנימו[16] אזר נא כגבר חלציך[17] אמר נא לבית המרי[18]
אמר לה את ארץ[19] לך אתה מלך עלינו[20]· וקד חד̇פוה איצ̇א מן
אלמצאדר קיל לפני מלך מלך[21] כי טוב אמר לך עלה הנה[22] בענש
לץ יחכם פתי[23] והיה בקרב איש[24]· ואמא אד̇א לם יחד̇פו פקאלוא
יען אמר מואב ושעיר[25] בקרב עלי מרעים[26] עד מלך מלכות
פרס[27] גם ענוש לצדיק לא טוב[28]· והד̇א מחדוד ענד אצחאב
אלמסורת והם יסמ̈ון אלואחד מלעל והו אלד̇י ת̇בת פיה אלואו
ואלאכ̇ר מלרע· וקד יחד̇פונה מן אלצפאת איצ̇א אדראג̇א ללכלאם
כמא קיל ארך אפים וגדול חסד[29] בחד̇ף ואו גדל העצה[30] והד̇א ואן
כתב בואו פאנ̈ה מצ̇מום באלקמץ ואלואו גיר מחתסב בה לסקוטה
מן אללפט̇ ואיצ̇א גדל חמה נשא ענש[31] בלא ואו ואיצ̇א אהב טהר
לב[32] וטהר ידים[33] בחד̇ף ואו טהור עינים[34]· ומן הד̇א אלבאב קולה
תועבת יי̈ כל גבה לב[35] הו קבל אלאצ̇אפה̈ גבוה עלי זנה̈ גדול
וטהור וכאן יג̇ב אן יכון מצ̇מום אלבא באלקמצות למא חד̇ף מנה
אלואו עלי מת̇אל גדל חמה וטהר ידים פאסתת̇קל ד̇לך פחד̇פוא
מנה אלצ̇מ̈ה̈· ומת̇לה טוב ארך רוח מגבה רוח[36]· וחד̇פוה איצ̇א מן
מלשני בסתר רעהו[37] למא זאדוא אליא ואסכנוא אלשין אדראג̇א

[1] Gen. 37, 14. [2] Ez. 17, 14. [3] II Rois 23, 3. [4] Gen. 34, 10. [5] Lév. 9, 15. [6] Dan. 8, 13. [7] Ruth 4, 1. [8] Ps. 41, 7. [9] Gen. 41, 48. [10] Jos. 23, 10. [11] ib. 20, 5. [12] Prov. 4, 4. [13] ib. 29, 23. [14] Is. 32, 1. [15] Ex. 15, 18. [16] Ps. 58, 7. [17] Job 38, 3. [18] Ez. 17, 12. [19] ib. 22, 24. [20] Jug. 9, 14. [21] Gen. 36, 31. [22] Prov. 25, 7. [23] ib. 21, 11. [24] II Sam. 15, 5. [25] Ez. 25, 8. [26] Ps. 27, 2. [27] II Chr. 36, 20. [28] Prov. 17, 26. [29] Ps. 145, 8. [30] Jér. 32, 19. [31] Prov. 19, 19. [32] ib. 22, 11. [33] Job 17, 9. [34] Hab. 1, 13. [35] Prov. 16, 4. [36] Eccl. 7, 8. [37] Ps. 101, 5.

לתקדם נהיה עז וגל ען אכלהמא גמיעא פי קולה כל חלב וכל דם
לא תאכלו[1]. ומן אלחדף איצא מא חדף וגיר ען וגהה ודלך מתל
קולה כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה[2]
יריד או כל אשר בשדה לאנך ארא דכרת מא ידל עלי אלשי פהו
כדכרך איאה. וירב היער לאכל בעם[3] יריד וירב עץ היער עלי מא
ערץ לאבשלום או ותרב חית היער. כשד שלמן[4] קיל אן אצלה
שלמן אסר וכדלך קיל פי נצרים באים[5] אנהם מנסובון אלי
נבוכדנצר. וממא יגאנס איצא מא אסתעמל פיה אלחדף אלפאט
גאית מכתצרה מוגזה פציחה לא תתאול אלא בזיאדה. ודלך מתל
קולה יששום מדבר וציה[6] תקדירה ישושו בם או אתם. ואיצא
הגידו ונגידנו[7] תקדירה ונגיד עליו ודלך אנהם כאנוא יתאמלון פי
אלסעי בה אלי אלסלטאן. בני יצאני ואינם[8] מענאה יצאו ממני.
כי ארץ הנגב נתתני[9] אלמעני נתת לי. ובכלי הבקר בשלם הבשר[10]
אי בשל להם. שפטני יי[11] במעני שפט לי. ומתלה דנני אלהים[12]
אי חכם לי עלי אעדאיי באגאטתהם באסעאפה לי. אל תגש בי כי
קדשתיך[13] במעני קדשתי ממך אי אני אטהר מנך. לא יגרך רע[14]
אי לא יגור אתך רע. וברחמיך הרבים לא עשיתם כלה[15] אי לא
עשית אתם כלה במעני עמם כמא קאל אך אתך לא אעשה כלה[16]
במעני עמך. פזר עצמות חנך[17] אי חונה עליך. פן יאמר איבי
יכלתיו[18] אי יכלתי לו. וילחמוני חנם[19] וילחמו בי. תמלאמו נפשי[20]
במעני תמלא מהם נפשי בשבא תחת אלמים והו מסתקבל כי מלאה
הארץ חמס מפניהם[21] אלדי הו פי מעני נמלאה ואלדליל עלי דלך
קולה ותמלא הארץ חמס[22] עלי בניה נמלאה וכדלך תמלאמו נפשי
במעני תמלא מהם נפשי בקמץ תחת אלמים מתל ותמלא הארץ
חמס. ותזנים וגם לא שבעת[23] תקדירה ותזני אותם. פן תשבענו
והקאתו[24] ושבעתם על שלחני סוס ורכב[25] אלתקדיר פן תשבע
ממנו ושבעתם על שלחני מסוס ומרכב. וקיל ענד אנפצאל אלצמיר
ושבעתם אתו[26] והכרא תקול אלערב איצא שבעת כבזא ולחמא

[1] Lév. 3, 17. [2] Ex. 22, 5. [3] II Sam. 18, 8. [4] Osée 10, 14. [5] Jér. 4, 16. [6] Is. 35, 1. [7] Jér. 20, 10. [8] ib. 10, 20. [9] Jos. 15, 19. [10] I Rois 19, 21. [11] Ps. 7, 9. [12] Gen. 30, 6. [13] Is. 65, 5. [14] Ps. 5, 5. [15] Néh. 9, 31. [16] Jér. 30, 11. [17] Ps 53, 6. [18] ib. 13, 5. [19] ib. 109, 3. [20] Ex. 15, 9. [21] Gen. 6, 13. [22] ib. 6, 11. [23] Ez. 16, 28. [24] Prov. 25, 16. [25] Ez. 39, 20. [26] Joel 2, 19.

ואנמא גאות אלאצאפה הנא ואלחרף לאנה קד עלם אנה לא יעני
מן אללחי אלא לחאהם ומן אלתיאב אלא תיאבהם· שה פזורה
ישראל אריות הדיחו[1] אלוגה הדיחוה או הדיחו אותה· הביטו אל
צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם[2] בחרף ממנו וממנה· זכור את
5 היום הזה אשר יצאתם ממצרים[3] תקדירה אשר יצאתם בו· באנו
אל הארץ אשר שלחתנו[4] תקדירה אשר שלחתנו אליה או אשר
שלחתנו לתור אותה או לרגלה· וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך
יי אלהיך[5] יריד אשר הוליכך בה· ומן הדא אלבאב אקתצארהם[a]
עלי דכר בעץ מא ילזם דכרה כלה אתכאלא עלי אנא נחן נצ׳יף אלי
10 דלך אלמדכור מא ינקץ מנה ופי מתל הדא תקול אלאואיל רצ׳י
אללה ענהם[6] דבר שנאמר במקצת והוא נוהג בכל· מתאל דלך
אקתצאר אלכתאב עלי דכר בעץ שבעת הגוים פי בעץ אלמואצע
והו יעני אלגמיע כמא קיל ושלחתי את הצרעה לפניך וגרשה את
החוי את הכנעני ואת החתי מלפניך[7] פאקתצר עלי דכר תלתה
15 קבאיל מן גמלה סבעה אעלאמא באנה הו אלחכם לגמיעהא·
ומנה ונקב שם יי מות יומת[8] ואלנקב פלא עקובה עליה חתי יכון
בצפה מן קיל פיה ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל[9] *עלי
מא אתי בה אלפקה[10] אד הדה אללפטה ענדהם מן מעני אשר
נקבו בשמות[11] ולו אנהא מן יקבהו עמים[12] לכאן מענאהא ומעני
20 מקלל ואחדא[b]· ומנה איצא אשר יתן מזרעו למלך מות יומת[13]
ואלמעני אשר יתן ויעביר גמיעא כמא קיל ומזרעך לא תתן להעביר
למלך[14] פאסתגני ענה בקולה יתן פמן כלאמהם אלאסתגנא ען
אלשי באלשי חתי יכון אלמסתגני ענה מסקטא וסוי פי הדא
אלמולך או גירה מן אלמעבודאת· ופי מתל הדא קאלת אלאואיל
25 רצ׳י אללה ענהם[15] דבר שנאמר בזה והוא הדין לחברו· ומן הדא
אקתצארה פי קולה ודם זבחיך ישפך על מזבח יי אלהיך[16] דון אן
יקול חלבם תקטיר· ומתלה איצא קילה רק חזק לבלתי אכל הדם[17]
דון אן יצ׳יף אליה אלחלב עלמא מנה באנא נחן נצ׳יפה אליה

[a] B. אקתצאיהם [b] R. om.

[1] Jér. 50, 17. [2] Is. 51, 1. [3] Ex. 13, 3 [4] Nomb. 13, 27. [5] Deut. 8, 2. [6] Les XXXII Middôth de R. Eliézer fils de R. Jôsé Hagguelili, no. 18. [7] Ex. 23, 28. [8] Lév. 24, 16. [9] ib. 24, 11. [10] Sanhedrin 56a. [11] Nomb. 1, 17. [12] Prov. 24, 24. [13] Lév. 20, 2. [14] ib. 18, 21. [15] Les XXXII Middôth, no. 19. [16] Deut. 12, 27. [17] Lév. 3, 17.

אכר מן אלחדף פי אלטרוף צאו הדר והביאו[1] ויעקב נסע סכתה[2]
וילך עשו השדה[3] קום לך פדנה ארם[4] ביתה בתואל[5] וילך חרנה[6]
וישלכו אתו הבדה[7] להוריד מצרימה[8] ויעל על גזזי צאנו וגו
תמנתה[9] ויוצא אתו החוצה[10] ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים[11]
ועבר צנה[12] ועלה אדרה ונסב הקרקעה[13] חסדי יי עולם אשירה[14]
ופלשתים נאספים מכמש[15] כי הלך שמעי מירושלם גת[16] וילך
שפי[17] אי ומצי אלי כדיה מן אלכדי. לרוץ בית לחם עירו[18]. והדא
כתיר גדא פי אלכתאב והי כלהא טרוף מחדוף מנהא אל או אללאם
וליסת מפעולה בהא. ולא אלהאאת אלתי פי ויוצא אתו החוצה
ויעקב נסע סכתה וגירהמא מקאם אל[19] לאנהם קד קאלוא לצפונה
ליום ארבעה לנגבה ליום[20] באלהא ובאללאם אלתי מקאם אל. וקד
בינא הדא פי מא תקדם מן הדא אלכתאב. וקד חדפוא לאם
אלאצאפה פי גיר אלטרוף פי מתל ושני אנשים שרי גדודים היו בן
שאול[21] אי לבן שאול. ואיצא חלילה לאל מרשע ושרי מעול[22] אלוגה
ולשדי מעול. ורבמא כאן מתלהמא לא יטמא בעל בעמיו[23] אי
לבעל בעמיו או רבמא אן ואגבה על בעל בעמיו. וקד יחדפון
כתירא אלצמאיר אלעאידה עלי מא קבלהא אלתי לא יתם אלכלאם
אלא בהא טאהרה כאנת פי אללפט או מסתכנה פי אלניה. ודלך פי
מתל קולה עז וגל וחשקת בה ולקחת לך לאשה[24] תקדירה
ולקחתה לך בהא טאהרה צמיר אלאשה או יכון ולקחת אותה לך
פחדף הדא אלצמיר מן אללפט ואבקי פי אלניה. ומתלה ארני
המלך הרעו האנשים האלה את כל אשר עשו לירמיהו הנביא את
אשר השליכו אל הבור[25] אלתקדיר את אשר השליכוהו או אשר
השליכו אותו. עד יום אשר נלכדה ירושלם[26] אלתקדיר אשר
נלכדה בו. מגלחי זקן וקרעי בגדים[27] אלוגה מגלחים זקנם וזקנם
מכאן זקניהם וקרועים בגדיהם מתל קולה קרוע כתנתו[28] לאן
אלכלאם לא יתם ואלמעני לא יקום אלא באלעאיד פאצאף וחדף
אלעאיד אלא אנה פי אלניה ולולא דלך לכאן אלכלאם נאקצא

[1] Néh. 8, 15. [2] Gen. 33, 17. [3] ib. 27, 5. [4] ib. 28, 2. [5] ib. ib. [6] ib. 28, 10. [7] ib. 37, 24. [8] ib. 37, 25. [9] 38, 12. [10] ib. 15, 5. [11] Nomb. 34, 5. [12] ib. 34, 4. [13] Jos. 15, 3. [14] Ps. 89, 2. [15] I Sam, 13, 11. [16] I Rois 2, 41. [17] Nomb. 23, 3. [18] I Sam. 20, 6. [19] Voy. Jebam. 13 b. [20] I Chr. 26, 17. [21] II Sam. 4, 2. [22] Job 34, 10. [23] Lév. 21, 4. [24] Deut. 21, 11. [25] Jér. 38, 9. [26] ib. 38, 28. [27] ib. 41, 5. [28] II Sam. 15, 32.

כתאב אלתסויה[1]. כמא אנّהם קד זאדוה פי יוילילו[2] ויליל[3] לא
ייטיב[4] ממרחק יידע[5] עלי מא סאוצחה ואביّנה פי אלבאב אלדי
בעד הדא. וקד יחדפון כאף אלתשביה פי מתל קולהם נזם זהב
באף חזיר אשה יפה וסרת טעם[6]. ואיצא נזם זהב וחלי כתם מוכיח
חכם על אזן שמעת[7] אלתקדיר כנזם זהב. עיר פרוצה אין חומה
איש אשר אין מעצר לרוחו[8] תקדירה כעיר פרוצה ופי משלי מן
מתל הדא כתיר. ומתלה איצא גור ארית יהודה[9] יששכר חמר
גרם[10] נפתלי אילה שלחה[11] בנימין זאב יטרף[12]. ויקרב מן הדא
חדף אלכאף מן כאשר פי קולה עז וגל שבעת ימים תאכל מצות
אשר צויתך[13] יריד כאשר צויתיך ומתלה כי אשר ראיתם את
מצרים היום[14]. וקד יחדפון בא אלאלזאק ובא אלאסתעאנה כמא
צנע פי קולה ורעו אתכם דעה והשכיל[15] יריד בדעה. ירחצו מים[16]
יריד במים. לא יטמא בעל בעמיו להחלו[17] יריד בבעל. וימת סלד
לא בנים[18] וימת יתר לא בנים[19] אי בלא בנים. ויצאה חנם אין
3. כסף[20] יריד באין כסף כמא קיל באין חזון יפרע עם[21]. רק הכסא
אגדל ממך[22] אצלה בהכסא. וקד חדפוה כתירא מן אלטרוף פי
מתל אין אלהים כל מזמותיו[23] אי בכל מקטב. ישוד צהרים[24] יריד
בצהרים. אני תורתך שעשעתי[25] אי בתורתך. רק הכסף והזהב
וכלי הנחשת והברזל נתנו אוצר בית יי[26] ואם בית אישה נדרה[27]
אך לא יעשה בית יי[28] לזנות בית אביה[29] יריד פיהא כלהא בבית.
ויקברהו ביתו[30] יריד בביתו. זכרה ירושלם ימי עניה[31] יריד בימי
עניה. אותי נהג וילך חשך ולא אור[32] יריד בחשך. ומתלה ואיביו
ירדף חשך[33]. בישישים חכמה וארך ימים תבונה[34] יריד ובארך
ימים או ועם ארך ימים כמא קיל ברב עם הדרת מלך[35]. כתוא
מכמר[36] יריד במכמר. ופחדת לילה ויומם[37] [אי בלילה וביומם].
היצא השדה שנה שנה[38] אי בהשדה. לנחתם הדרך[39] אלוגה
בהדרך כמא קיל פי עזרא[40] וכמא קיל ינחני במעגלי צדק[41]. וצרב

[1] Opuscules p. 365 et suiv. [2] Osée 7, 14. [3] Is. 15, 3. [4] Job 24, 21. [5] Ps. 138, 6. [6] Prov. 11, 22. [7] ib. 25, 12. [8] ib. 25, 28. [9] Gen. 49, 9. [10] ib. 49, 14. [11] ib. 49, 21. [12] ib. 49, 27. [13] Ex. 34, 18. [14] ib. 14, 13. [15] Jér. 3, 15. [16] Ex. 30, 20. [17] Lév. 21, 4. [18] I Chr. 2, 30. [19] ib 2, 32. [20] Ex. 21, 11. [21] Prov. 29, 18. [22] Gen. 41, 40. [23] Ps. 10, 4. [24] ib. 91, 6. [25] ib. 119, 70. [26] Jos. 6, 24. [27] Nomb. 30, 11. [28] II Rois 12, 14. [29] Deut. 22, 21. [30] II Chr. 33, 20. [31] Lam. 1, 7. [32] ib. 3, 2. [33] Nah. 1, 8. [34] Job 12, 12. [35] Prov. 14, 28. [36] Is. 51, 20. [37] Deut. 28, 66. [38] ib. 14, 22. [39] Ex. 13, 21. [40] Néh. 9, 19. [41] Ps. 23, 3.

לחאגה[a] אנפסהם סוי מא תבדעו בה פי בניאן אלבית דלך קולה
וכל סביבתיהם חזקו בידיהם בכלי כסף בזהב ברכוש ובבהמה
ובמגדנות לבד על כל התנדב אי אנהם קוהם בהדה אלאשיא סוי
מעטם תבדעהם והדא עלי אעמאל לבד ואסקאט על. וגאיז פי
אלקיאס איצא אן יעמל על וילגי לבד ויכון אלמעני אנהם קוהם 5
בהדה אלאשיא זיאדה עלי תבדעהם. ופעלהם הדא מן תקויתהם
ותברעהם הו אמתתאלהם פעל מא אמר בה כורש חין יקול
וכל הנשאר מכל המקומות אשר הוא גר שם ינשאוהו אנשי מקומו
בכסף ובזהב וברכוש ובבהמה עם הנדבה לבית האלהים אשר
בירושלם[1] נאדי פי קומה באן יקוי ישראל בהדה אלאשיא מע מא 10
יתבדעון בה ללבית ואן ינצרף מן ישראל אלי אלשאם מן ופקה
אללה לדלך פוצף אלכתאב אמתתאל אלפריקין לאמרה פקאל ויקומו
ראשי האבות ליהודה ובנימין והכהנים והלוים לכל העיר האלהים
את רוחו לעלות לבנות את בית יי אשר בירושלם[2] פהדא הו
אמתתאל ישראל קולה מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל[3] 15
ואמא אמתתאל קומה קולה להם וכל הנשאר וגו פהו קולה וכל
סביבתיהם חזקו בידיהם. ואנמא באלגת פי שרח הדא למא פיה
מן אלאשכאל. וקד חדף כי אם מן קולה אין טוב באדם שיאכל
ושתה[4] יריד כי אם שיאכל ושתה פחדף ואלמראד בהדא אלקול הו
אלמנע מן אלתקתיר ואלתצייק עלי אלנפס ממא קד אפא אללה בה 20
עלי אלמר לאנה מן אלכפראן בנעם אללה ואלגחוד לאחסאנה. וקד
יחדפון חרף אלאסתקבאל אסתכפאפא כמא צנעוא פי ונבל כעלה
כלנו[5] אלדי אצלה ונבל לאנה אנפעאל מן כנבל עלה מגפן[6] ופי
יצב גבלת עמים[7] פי קול *בעץ אחל אלעלם[b] והו מר יצחק בן
מר שאול רחמה אללה. ופי ידו גורל[8] פי קולה איצא אלא אן מא 25
יכתנפה מן אללפט ואלמעני אנמא ידל עלי אלמצי עלי מדהב אבי
זכריא פיה[9] ואן כאן הדא ממא לא ימנע גואז קול מר יצחק פיה.
וסקט חרף אלאסתקבאל איצא פי ברוך יי ואעשר[10] ופי ואענה את
זרע דוד[11] ופי ואחללך מהר אלהים ואבדך[12] וקד בינת הדא פי

[a] A. B. לכאצה, R. לצורך [b] A. אהל בעץ אלעלם, B. בעץ אלעלמא

[1] Ezra 1, 4. [2] ib. 1, 5. [3] ib. 1, 3. [4] Eccl. 2, 24. [5] Is. 64, 8. [6] ib. 34, 4. [7] Deut. 32, 8. [8] Obad. 1, 11. [9] D. 169; N. 110. [10] Zach. 11, 5. [11] I Rois 11, 39. [12] Ez. 28, 16.

אפצל מא ארתבט בה אלמר[a] ואן אלאנקיאד אלי אלשריעה אחסן
מא חאולה אלאנסאן· פקד צדנא בהדא אלקול ען מא סוי הדא אי
ען גיר אלתקוי ועַן אלנטר פי גיר אלעלום אלדיאניה והו מא[a] לא
תבלג גאיתה מן אלמטאלב ולא ידרך[b] כנהה ולא יוקף עלי
חקיקתה· פסקוט מן מן קולה עשות ספרים הרבה מע הזהר הו
מתל סקוטה מן עלות בהר ונגוע בקצהו[1] מע השמרו לכם סוא לאן
קולך הזהר עשות ספרים הרבה ואנת תריד מעשות הו מתל קולך
השמרו עלות בהר ונגוע בקצהו ואנת תריד מעלות בהר ומנגוע
בקצהו סוא· פהדא בין ואצח וממא יזידה ביאנא ווצוחא מא דכרנאה
מן אסתעמאל אלאואיל לה בלא מים ופי מעני אלנהי לא פי אלאמר
ואלחץ ודלך קולהם לא הוזהרו כשרות לינשא לפסולין ותרגמתה
לם יחפט אלנסא אלבריאת מן אלעיוב ען אלתזוג באלרגאל
אלמעיבין אי לם ינהון ען דלך ולא יגוז אן יתרגם לם יחץ אלנסא
אלבריאת מן אלעיוב עלי אלתזוג באלרגאל אלמעיבין לאסתחאלה
אלמעני· וקולה ויתר מהמה אנמא ישיר בה אלי מתקדם קולה
דברי חכמים כדרבנות וגו'[2] יקול אן מן אפצל טרק אלחכמה אן
תגתהד[c] פי תרך אתעאב נפסך פי טלב מא לא תדרך חקיקתה ולא
תבלג גאיתה מן אלעלום אלעלויה ואן תקבל עלי אלתקוי ועלי
טאעה אללה ואלתזאם אלשריעה מתל קולה ראשית חכמה יראת
יי'[3] ויותר הנא צפה· וקד חדף מן איצא מן קולה לבד ממכריו על
האבות[4] פאן עאדה אהל אללגה אן יקולוא לבד מן כדא וכדא כמא
קיל לבד מאיל וצבי ויחמור[5] או אן יקולוא מלבד כדא וכדא כמא
קיל מלבד נשי בני יעקב[6] פחדפוא מן פי הדא אללפט ופי קולה
איצא לבד על כל התנדב[7] וכאן אלתקדיר מלבד על כל התנדב אי
סוי עטם אלתבדע· ואעלם אן הדא אללפט מן גמלה מא אחצרנאה
פי הדא אלכתאב ממא אגתמע פיה עאמלאן ודלך אן אלקיאס הו
אן יכון מלבד כל התנדב בלא על ותרגמתה *סוי כל[d] אלתבדע
62. ואלמעני *אן גיראנהם[e] הארוהם וקוהם באלדהב ואלפצה ואלתיאב

a B. ממא b A יטלב c B. יגתהד d B. בלא e A. פי גוי אנדם, B. פי גיר אנהם, R. ששכיניהם

1 Ex. 19, 12. 2 Eccl. 12, 11. 3 Ps. 111, 10. 4 Deut. 18, 8. 5 I Rois 5, 3. 6 Gen. 46, 26. 7 Ezra 1, 6.

יכאלפו אמר אלמלך מן קולה וסרת טעם[1] פלים יכון פיה עלי הדא
חדף· הוא דמשק אליעזר[2] יחתמל אן יראד בה מן דמשק כמא
קיל אלעזר בן דודו בית לחם[3] אי מן בית לחם· עד יקם גוי
איביו[4] יריד מן אויביו· ויגידו לדוד וירד הסלע[5] יריד מן הסלע·
השמרו לכם עלות בהר ונגע בקצהו[6] תקדירה מן עלות בהר ומן
נגוע בקצהו· ויתר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ[7]
יריד מן עשות· והכדא גרי אסתעמאל הדה אללגה[a] פי כלאם 161
אלאואיל רצי אללה ענהם בלא מן פי קולהם[8] לא הוזהרו בשרות
לינשא לפסולין אלוגה מלהנשא לפסולין· ולם ימנע אלחכים בהדא
אלקול אלאסתבתאר מן אלעלום אלדיאניה אלמקרבה מן אללה ולא
מן גירהא מן אלעלום אלנאפעה אלמדרכה באלחקיקה אנמא מנע
בה מן אלאשתגאל באלכתב אלמודיה בזעם מנתחליהא אלי עלם
אלמבאדי ואלאצול אלמבחות בהא ען כנה כלקה אלעאלם אלעלוי
ואלעאלם אלספלי לאנה שי לא יוקף מנה עלי חקיקה ולא יבלג
מנה אלי גאיה מע אנה מפסד ללדין מדחב ליקין מתעב ללנפס
בלא עאידה ולא פאידה כמא קאל ולהג הרבה יגעת בשר[9]· ואלי
הדא איצא אשאר אלחכים בקולה כל הדברים יגעים לא יוכל איש
לדבר[10] אי אנהא אמור מתעבה גיר מדרכה פכאן אלאצוב ענד
אלחכים אלאסתסלאם לל״ה ואלאנקיאד למא אמרת בה אלשריעה
ואלארתבאט באלדין כמא קאל בעדה סוף דבר הכל נשמע וגו[11]
ותרך מא לא תדרך חקיקתה· ומן דהב פי הזהר עשות ספרים
הרבה אין קץ אלי אלחץ עלי אסתעמאלהא ואלאמר באכתסאבהא
לא אלי אלנחי ואלמנע כמא קלנא נחן פהו גיר מציב מן וגוה[b]
מנהא לקול אלחכים אין קץ פאנה מן אלמחאל אן יאמרנא בטלב
מא לא נהאיה לה *בל מן אלחכמה אן יצדנא ענה אד טלב מא לא
נהאיה לה[c] גיר מפיד לאן דלך אלמטלוב גיר מדרך וטלב מא לא
ירדך ענא[e] ומנהא איצא קולה יגיעת בשר ומנהא אחאלתה איאנא
בעד הדא עלי אלתקוי פקט בקולה סוף דבר הכל נשמע וגו יקול
גמלה אלאמר ואכר כל וציה אוציך בהא פעלין באלתקוי פאנה

[a] A. אלוגוה [b] B. אוגה [c] R. om.

[1] Prov. 11, 22. [2] Gen. 15, 2. [3] II Sam. 23, 24 (dans notre texte אלחנן, comp. v. 9). [4] Jos. 10, 13. [5] I Sam. 23, 25. [6] Ex. 19, 12. [7] Eccl. 12, 12. [8] Jebamôth 85 a. [9] Eccl. 2, 12. [10] ib. 1, 8. [11] ib. 12, 16.

קולה ופלשתיים מכפתור[1] אלהי העבריים[2] הלא כבני כשיים[3]. וקד
חדפוא מים אלגמע אסתכפאפא מן קולה ותפלטני מריבי עמי[4]
הרודד עמי תחתי[5] הייתי שחק לכל עמי[6] אלוגה פיהא עמים ועלי
הדא אתבתהא צאחב אלמסורת[a]. ומתלהא תחכמני ראש השלשי[7]
5 אלוגה השלשים עלי מא תבת פי דברי הימים[8]. ומתל דלך כחוט
השני[9] אראד השנים מתל אם יהיו חטאיכם כשנים[10] ושנים הדא מן
אלגמע אלדי לא ואחד לה. ומן הדא אלבאב מעסים רמני[11] אלוגה
רמונים. ורבמא כאן יא רמוני ללנסבה ויכון רמוני צפה ללעסים
אלא אנה עלי הדא ממא אציף מן אלמוצוף אלי אלצפה ורבמא כאן
10 גיר מצאף עלי מתאל גביר ומא אשבהה ואן כאן קד קיל וכעסים
דמם ישכרון[12] פלים בבעיד אן יגתמע פי לפטה ואחדה מתאלאן
ואזיר כמא קיל אביר הרעים[13] באלתשדיד ואביר ישראל[14]
באלתכפיף. ומן הדא אלבאב קולה משכימי בבקר מאחרי בנשף[15]
לם תחדף אלמים למעאקבה אלאצאפה לאן אלבא תקטע אלאצאפה
15 לכנה ממא חדף אסתכפאפא. ועלי הדא קיל גמולי מחלב עתיקי
משדים[16] ואיצא ואמרת לנביאי מלבם[17] האלהי מקרב אני נאם יי
ולא אלהי מרחק[18]. וקד חדפוא יא הפעיל מן מסתקבלה אעני מן
יעשרנו המלך[19] ומן וידבקו גם המה[20] ומן וידרכו את לשונם[21] ומן
מחצרים בחצוצרות[22]. וקד חדפוא יא הפעיל איצא פי קולהם
20 החבאתה את המלאכים[23] כאן אלוגה פיה החביאה פחדפוא אליא
אסתכפאפא פבקי החבאה פקלבוא אלהא תא כמא צנעוא פי נפלאת
בעינינו[24] תם זאדוא הא האניה ללתאניה כמא צנעוא פי נפלאתה
אהבתך לי[25] ופי ישועתה ליי[26] וגירהמא. וקד יחדפון מן אללפט
מן כמא צנעוא פי קולהם ושמן על ראשך אל יחסר[27] אלמעני מן
25 על ראשך אל יחסר. וכעסים דמם ישכרון[28] אצלה מן דמם. ולא
סרו מצות המלך על הכהנים והלוים[29] יגוז אן ידיר מן מצות המלך
אי לם ימלו[b] עון וציה אלמלך פחדף מן וימכן אן יכון מענאה ולם

[a] B. אלמוסרת [b] B. ימילו

[1] Amos 9, 7. [2] Ex. 3, 18. [3] Amos 9, 7. [4] II Sam. 22, 44. [5] Ps. 144, 2. [6] Lam. 3, 14. [7] II Sam. 23, 8. [8] I Chr. 11, 11. [9] Cant. 4, 3. [10] Is. 1, 18. [11] Cant. 8, 2. [12] Is. 49, 26. [13] I Sam. 21, 8. [14] Is. 1, 24. [15] ib. 5, 11. [16] ib. 28, 9. [17] Ez. 13, 2. [18] Jér. 23, 23. [19] I Sam. 17, 25. [20] ib. 14, 22. [21] Jér. 9, 2. [22] I Chr. 15, 24. [23] Jos. 6, 17. [24] Ps. 118, 23. [25] II Sam. 1, 26. [26] Jon. 2, 10. [27] Eccl. 9, 8. [28] Is. 49, 26. [29] II Chr. 8, 15.

גדול. וחדפוא אלהא אלתי ללתאנית מן פחה פי קולהם להיות
פחם[1] אצלה אן יכון פחתם כמא קיל הקריבהו נא לפחתך[2] פחדף
מנה הא פחה. וחדפוא אלהא איצא מן מלה ושנה פי קולהם מלים
ושנים ומן מכה טריה[3] פי קולהם מן המכים אשר יכהו ארמים[4]
גמעוא הדה אלאלפאט עלי חדף אלהא מן אלואחדה ומן פנה פי
קולה עבר בשוק אצל פנה[5] אצלה פנתה מתל או מי ירה אבן
פנתה[6] וקד דכרת הדא פי באב כרה מן כתאב אלמסתלחק[7]. *וקד
חדפוא אלהא מן הם פי קולהם בם ואלאצל בהם ולם יחדפוהא מן
להם פיקולוא לם לכנהם אדא זאדוא עליה אלואו אסקטוא אלהא
פקאלוא חמת למו[8] כמא צנעוא פי קולהם פימו[9] ואלימו[10] ופנימו[11]
ועלימו[12] ואלאצל פיהמו אליהמו ופניהמו ועליהמו ומא נשאה נחן
אחדא פי אסתעמאל דלך עלי אלאצל פאלהאאת לאזמה פי אלאצל
לכל מא גאנס הדא ואלדליל עלי דלך קולהם ואנשים צדיקים המה
ישפטו אותהם[13] וברא אותהן בחרבותם[14] ואת חלבהן[15] אכלו את
פריהן[16] כקוץ מנד כלהם[17] קצב אחד לכלהנה[18] לברהן[19] a. וקד
יחדפון כתירא ואו אלנסק כקולהם ארם שת אנוש קינן מהללאל
ירד[20] וסאיר אלאסמא. ואיצא שמש ירח עמד זבלה[21] והקרב אליו
כרשנה שתר ארמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן[22] ויקח לו
דחבעם אשה את מחלת בת ירימות בן דויד אביחיל בת אליאב
בן ישי[23]. עקב ענוה יראת יי[24] אלוגה ויראת יי באלעטף ולולא
אעתקאד אלאואיל[25] פי ועד כרם זית[26] מא אעתקדוה פיה לוגב אן
יצם אלי הדא אלבאב כמא קאל פיה אלתרגום ועד כרמא ועד
זיתא. וקד חדף יא וצי אדיר[27] מן גמעה קיל יצאו מלאכים מלפני
בצים[28] אצלה בציים מתל איים אלדי ואחדה ישב האי הזה[29]. וחדפוא
יא אלנסבה מן פלשתים ועברים והגבלים[30] וגירה כתיר והדה
אליאאת הי ללגמע ואלאצל פלמתיים עבריים וכושיים ביאין
אחדהמא ללנסבה ואלאכרי ללגמע וקד אתי בהא עלי אלאצל פי

a R. om.

[1] Néh. 5, 14. [2] Mal. 1, 8. [3] Is. 1, 6. [4] II Rois 8, 29. [5] Prov. 7, 8. [6] Job 38, 6. [7] Opuscules p. 150. [8] Ps. 58, 5. [9] ib. 17, 10. [10] ib. 2, 5. [11] ib. 11, 7. [12] Job 6, 16. [13] Ez. 23, 45. [14] ib. 23, 47. [15] Lév. 8, 16. [16] Jér. 29, 28. [17] II Sam. 23, 6. [18] I Rois 7, 37. [19] Gen. 21, 28. [20] I Chr. 1, 1. [21] Hab. 3, 11. [22] Esth. 1, 14. [23] II Chr. 11, 18. [24] Prov. 22, 4. [25] Bâbâ meçî'â 87 b. [26] Jug. 15, 5. [27] Is. 33, 21. [28] Ez. 30, 9. [29] Is. 20, 6. [30] I Rois 5, 32.

האאת· וקד חדפוא הא הפעיל מן קולהם בינתי בספרים[1] מדוע
אליו ריבות[2] ואלוגה פיהא הבינותי הריבות· וקד חדפוא הדה אלהא
איצא פי קול אבי זכריא[3] מן מצאדר הדה אלאפעאל אלמעתלה
אלעינאת מן קולהם בין תבין[4] ריב יריב את ריבם[5] וממא
5 אשבהמא· וחדפוהא איצא פי קולה מן אלאמר מתל קולהם כי
אם שישו וגילו[6] ומא אשבהמא· וגירה יקול אן אליא פי הדין
אלקבילין בדל מן ואו ואנהמא מן אפעאל כפאף· וחדפוא אלהא
איצא מן קולהם כיום[7] ביום ההוא[8] ליום אשר אני עשה[9] ולגר
ולתושב[10] בדרך אשר תלכו בה[11] ולעם הזה[12] ומן כתיר מתלהא
10 מן אלמעארף ואלאצל פיהא כהיום בהיום להיום להגר ולהתושב
בהדרך ולהעם· ורבמא אתוא בהא עלי אלאצל כמא קיל ויהי
כהיום הזה[13] ויבדילם אמציהו להגדוד[14] ולהגרים הגרים בתוככם[15]
מי כהחכם[16] בהשמים חסדך[17] ולהקרדמים[18] אם תהיה לטוב להעם
הזה[19] מעל להחומה[20] כהחלנות האלה[21] להנחתם בהדרך[22]
15 ויאמר חזקיהו להעלות העלה להמזבח[23]· וקאלוא וחמור והאריה
עמדים אצל הנבלה[24] מכאן והחמור פחדפוא אלהא ואיצא הדק
לעפר ושרף אשרה[25] מכאן האשרה ואיצא וישרף עליו את בית
מלך[26] יריד את בית המלך ואצעדה אשר על זרעו[27] מכאן
והאצעדה לעשיר היה צאן ובקר[28] מכאן להעשיר או לעשיר בצרי
20 תחת אללאם ובחדף אלהא לאנה קד קאל אחד עשיר ואחד רש[29]
פכאן יגב אן יכון אלתאני מערפה לאן אלכלאם יכון אולא נכרה תם
יערף ליעלם אנה דלך אלדי אבתדי בה· וקיל בקדש ובכליו[30]
ואלוגה בקדש בפתח אלבא ותשדיד אלקאף ואלאצל עלי אלתמאם
בהקדש מתל בהדרך· ומתלה את עמוד הענן לא סר מעליהם
25 ביומם להנחתם בהדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם[31]
ואלוגה ביום ובלילה בפתח אלבא־ין ותשדיד אליא ואללאם·
להשתחות למלך יי צבאות[32] אלוגה אן יכון תחת אללאם פתח

[1] Dan. 9, 2. [2] Job 33, 13. [3] D. 65; N. 38. [4] Prov. 23, 1. [5] Jér. 50, 34. [6] Is. 65, 18. [7] Gen. 25, 31. [8] ib. 15, 18. [9] Mal. 3, 17. [10] Nomb. 35, 15. [11] Deut. 1, 33. [12] Jér. 5, 23. [13] Gen. 39, 11. [14] II Chr. 25, 10. [15] Ez. 47, 22. [16] Eccl. 8, 1. [17] Ps. 36, 6. [18] I Sam. 13, 21. [19] II Chr. 10, 7. [20] Néh. 12, 38. [21] Ez. 40, 25. [22] Nah. 9, 19. [23] II Chr. 29, 27. [24] I Rois 13, 28. [25] II Rois 23, 15. [26] I Rois 16, 18. [27] II Sam. 1, 10. [28] ib. 12, 2. [29] ib. 12, 1. [30] Nomb. 4, 16. [31] Néh. 9, 19. [32] Zach. 14, 17.

מסתקבלאתהא איצא מן מתל לנחתם הדרך[1] אלדי אצלה להנחתם
[מתל להנחתם] בהדרך[2] לאנה מצדר אשר הנחני[3] ומן לראתכם
בדרך אשר תלכו בו[4] למרות עיני כבודו[5] ואצלה להמרות לעביר
את בית המלך[6] אצלה להעביר לחלק משם בתוך העם[7] אצלה
5 להחליק לביא אתו בבלה[8] אצלה להביא לשמיד מעזניה[9] אצלה
להשמיד ולשבית עניי ארץ[10] אצלה ולהשבית לסתיר עצה[11] אצלה
להסתיר לחטיא את בשרך[12] אצלה להחטיא חדפת אלהאאת ונקלת
פתחאתהא[a] אלי אללאמאת לאן אלאפעאל אלמאציה אשר הנחני[13]
הן הראנו[14] כי המרו את רוחו[15] העביר אתו לערים[16] כי החליק
10 אליו[17] אשר הביא שפחתך[18] והשביתו בניכם את בנינו[19] הסתירו
פנים[20] השמידו יי אלהיך מקרבך[21] אשר החטיא[22]. ומתלהא לצבות
בטן ולנפל ירך[23] אצלהמא להצבות ולהנפיל. ואלמסתקבל מנהא
ינחני במעגלי צדק[24] יראני בשדרי[25] ויעבירום עמם אל המלון[26]
לשונם יחליקון[27] יביא את קרבנו[28] אשר ימרה את פיך[29] אל
15 השערה ולא יחטא[30] פחדף אלהאאת איצא ואצלהא יהנחני יהראני
ויהעבירום יהחליקון יהביא יהמרה יהחטיא פחדפת אלהאאת ונקלת
חדכתהא אלי אליאאת. ורבמא אתבתת אלהאאת פי מתל הדא
כקולהם כי לא בחרב ובחנית יהושיע יי[31] יהורה לתפלה[32] והדא
בין פי כתאב חדוף אללין[33]. וקד יחדפון אלהאאת איצא מן מצאדר
20 אלאנפעאל וינקלון חדכתהא אלי מא קבלהא איצא כמא קיל בבא
כל ישראל לראות[34] אלאצל להראות מתל וביום הראות בו בשר
חי[35] ומתל לענת מפני[36] אצלה להענות ובכשלו אל יגל לבך[37]
אצלה ובהכשלו מתל ובהכשלם יעזרו עזר מעט[38] ואצל יעזרו
יהעזרו. בעטף עולל[39] אצלה בהעטף. ואן חמלת הדה אלמצאדר
25 מחמל נשאל נשאל דוד[40] ומחמל ונחבה לא יוכל[41] לם תכן נאקצה

[a] B. פאתחאתהא

[1] Ex. 13, 21. [2] Néh. 9, 19. [3] Gen. 24, 48. [4] Deut. 1, 33. [5] Is. 3, 8. [6] II Sam. 19, 19. [7] Jér. 37, 12. [8] ib. 39, 7. [9] Is. 23, 11. [10] Amos 8, 4. [11] Is. 29, 15. [12] Eccl. 5, 5. [13] Gen. 24, 48. [14] Deut. 5, 21. [15] Ps. 106, 33. [16] Gen. 47, 21. [17] Ps. 36, 3. [18] I Sam. 25, 27. [19] Jos. 22, 25. [20] Is. 59, 2. [21] Deut. 4, 3. [22] I Rois 16, 26. [23] Nomb. 5, 22. [24] Ps. 23, 3. [25] ib. 59, 11. [26] Jos. 4, 8. [27] Ps. 5, 10. [28] Lév. 7, 29. [29] Jos. 1, 18. [30] Jug. 20, 16. [31] I Sam. 17, 47. [32] Néh. 11, 17. [33] D. 41; N. 22. [34] Deut. 31, 11. [35] Lév. 13, 14. [36] Ex. 10, 3. [37] Prov. 24, 17. [38] Dan. 11, 34. [39] Lam. 2, 11. [40] I Sam. 20, 28. [41] Jér. 49, 10.

אלאצול מן הדא אלדיואן[1]. וכתירא מא יסתעמל אלחדף פי אפעאל
דואת חרוף אללין ופי אלאפעאל דואת אלמתלין עלי מא בין פי
כתאב חרוף אללין ופי כתאב דואת אלמתלין ופי כתאב אלמסתלחק.
וקד יתקארב לפט בעץ מא חדף לאמה מן אלאפעאל אלמסתקבלה
אלתקילה אלמעתלה אללאמאת ולפט מא חדף לאמה מן אלאפעאל 5
אלמסתקבלה אלכפיפה אלמעתלה אללאמאת איצא כתקארב
ותכל כל עבדת[2] ותכה מכעס עיני[3] ותלך ותתע[4] אלתי הי מחדופה
מן אלאפעאל אלכפיפה ולפט ויפן זנב אל זנב[5] ויקש את ערפו[6]
ויזן את ישבי ירושלם[7] אלמחדופה מן אלאפעאל אלתקילה.
ואלפרק בינהמא יכון באלצבט ודלך אן חרף אלאסתקבאל מן 10
אלמחדופה מן אלאפעאל אלכפיפה יכון בצרי כתא ותכל ותא ותכה
ותא ותתע פאנהא ומא מאתלהא בצרי וחרף אלאסתקבאל מן
אלמחדופה מן אלאפעאל אלתקילה יכון בסגול כיא ויפן ויקש
ויזן ומא אשבההא. וקד קיל גם את תשכרי תהי נעלמה[8]
בחדף יא היה לאן הדה אליא אנמא הי ללתאנית ואצלה תהיי מתל 15
ולא תהיי לאיש[9] לאנה יכאטב מונתא ואמא לפט תהי פלא יכון
אלא אכבארא ען מונת מתל אל נא תהי כמת[10] אל נא תהי מריבה[11]
או מכאטבה למדכר[a] מתל אל תהי עד חנם ברעך[12]. וקד אכתרת
אלשערא ולא סימא מר יצחק בן מר שאול רחמה אללה מנהם מן
קול יהו והם ירידון יהיו אסתכפאפא. וגאיז ענדי אן יקאל פי יא 20
תהי נעלמה אנהא עין אלפעל אעני אנהא יא היה ואן עלאמה
אלתאנית סאקטה מנה כסקוטהא מן ותבוא עד שנותיך[13] אלדי
ואגבה אן יכון מתל ותבאי בעדי עדים[14] וקאלוא איצא העשו לבלי
חת[15] ואצלה העשוי בחדף אללאם. וקד יסקטון כתירא עינאת
אלאפעאל אלמעתלה אלעינאת אדא קאלוא מנהא ופעלתי[b] 25
ופעלתם מתל וגלתי בירושלם וששתי בעמי[16] וקמתי על בית
ירבעם[17] ושבתם וראיתם[18] והנה קמתם[19]. ויחדפון כתירא אלהאאת
מן מצאדר אלאפעאל אלתקילה אלתי עלי בניה הפעיל ומן

[a] B. לדכר [b] R. פעלתי

[1] Ousoul 23, 22 à 30. [2] Ex. 39, 32. [3] Job 17, 7. [4] Gen. 21, 14. [5] Jug. 15, 4. [6] II Chr. 36, 13. [7] ib. 21, 11. [8] Nah. 3, 11. [9] Osée 3, 3. [10] Nomb. 12, 12. [11] Gen. 27, 9. [12] Prov. 24, 28. [13] Ez. 22, 4. [14] ib. 16, 7. [15] Job 41, 25. [16] Is. 65, 19. [17] Amos 7, 9. [18] Mal. 3, 18. [19] Nomb. 32, 14.

פי אהה מזירהּ· וקיל שה בריה[1] מכאן בריאה פחלף יא אלמלּ וקלב
אלאלף יא· וקיל האם תמנו לגוע[2] פחלף אלמתל אלואחד· וקיל
ונחלת בך[3] ונחלו מקדשיהם[4] ואלאצל ונחללת ונחללו לאנּה מן ובאו
בה פריצים וחללוה[5]· וקאל וכעת צאת הקץ לימים שנים[6] ואצלה
ימימים לאנּה תתניהּ ימים תהיה גאלתו[7] אלדי תפסירה עאם כמא
קיל פי הדא אלמעני ויהי לימים מימים[8] פחלף אלמים וחלף אליא
מעה· וימים תהיה גאלתו עלי זנהּ תמים פכמא אן גמע תמים
ותתניתה תמימים כדלך יגב אן יכון גמע ימים ותתניתה ימימים
פחלפוא כראההּ לאגתמאע אלמימאת ואן כאנוא קד יסתסהלון
אגתמאע אלאמתאל פי מואצע כתירהּ ואן כאנוא קד פעלוא פי
תמים צד פעלהם פי ימים אעני אנּהם זאדוא פיה מימא ויא· ודלך
קולהם וביום החדש פר בן בקר תמימם[9] אנּמא ואגבה אן יכון
תמים לאנּה וצף ללפר פקט אלא אן געל וצפא להמא גמיעא· ולא
תנכרן[a] חלפהם בעץ אלכלמהּ מתל קולהם אי נקי[10] מכאן איש
וגירה ממא דכרתה פאנّ אלכלמהּ אדא גרת עלי אלסנתהם כתירא
יכפّפונה· וקד יפעל גיר אלעבראניין איצא מתל הדא *כמא קאלת
אלערב אלמנא מכאן אלמנאיא ומכאן אלמנאזל פחלפת[b]· וקד
יחלפון אכתר מן הדא חתי אנّהם לקד יסתגזיון מן אלכלמהּ בדכר
אوّל שבהה מנהא חכי דלך ענהם סיבויההם *ואנשד לבעצהם

באלכיר כיראת ואן שדّא פא ולא אריד אלשדّ אלّא אן תא

אראד ואן שדّא פשדّא פאסתגזוא באלפא פקט ואראד בקולה אלא
אן תא אלא אן תריד פאסתגזי באלתא פקט[c]· ויחלפון איצא פאאת
בעץ אלאפעאל מן אלאמר מתל של נעליך[11] אלמשתקّ מן ונשל גוים
רבים מפניך[12]· ומן קח נא מפיו תורה[13] ומן גש פגע בו[14] ומן תן
לי הנפש[15] ומא אשבה דלך· וקד חלפוא אלפא מן אלפעל אלמאצי
פי קח על מים רבים[16] אלוגה פיה לקח· ופי ואיבי תתה לי ערף[17]
אלאצל נתתה· ופי והיום רד מאד[18] אצלה ירד ופי אהבו הבו[19]
אצלה אהבו מן כאשר אהב[20] וסנבין דלך פי באבה מן כתאב

[a] A. ינכרן [b] R. om. [c] R. om.

[1] Ez. 34, 20. [2] Nomb. 17, 28. [3] Ez. 22, 16. [4] ib. 7, 24. [5] ib. 7, 22. [6] II Chr. 21, 19. [7] Lév. 25, 29. [8] II Chr. 21, 19. [9] Ez. 46, 6. [10] Job 22, 30. [11] Ex. 3, 5. [12] Deut. 7, 1. [13] Job 22, 22. [14] II Sam. 1, 15. [15] Gen. 14, 21. [16] Ez. 17, 5. [17] II Sam. 22, 41. [18] Jug. 19, 11. [19] Osée 4, 18. [20] Gen. 27, 9.

שרשרות גבלות. ימלט אי נקי[1] יריד ימלט איש נקי. ברחץ הליכי בחמה[2] יריד בחמאה. וקאלוא ודבר חד את אחד[3] [יריד אחד] ורבמא כאן חד מן אללפט אלסריאני מתל די דניאל חד מנהון[4]. ומקרני רמים עניתני[5] יריד ראמים. ועלתה כאר[6] מכאן כיאר כמא קיל פי גיר הדא אלמוצע[7]. לאביגל[8] מכאן לאביגיל. אחותיך הגדלות ממך[9] מכאן אחיותיך. והמדנים מכרו אתו[10] מתל ויעברו אנשים מדינים[11]. ומשלח מדנים בין אחים[12] והו מתל מדינים ישלח[13] בחומת בית שן[14] אראד בית שאן. אל תדם בת עינך[15] מתל בבבת עינו[16] פחדף אלמתל אלואחד. פאן אחתג עלינא אחד בקול אלשאער

בגאותם ידיבוני בנות עיניו הדיבוני

פי גמע בת עינך ואראד אן ינתג מן דלך אן בת עינך ליסת במעני בבת כמא קלנא נחן פליעלם אן אלשאער אנמא פעל דלך למא אשבה לפטה לפט בת אשר[17] פגמעה כמא תגמע בת אשר מסאמחא[a] אד לם יתהיא לה פי אלוזן גיר דלך. הדא מא אבדנאה ענה פי קולה הדא וקד תפעל אלערב איצא מתל הדא. והדא אלשאער ענדי אחסן תכלצא מן אלאבר אלדי קאל

בבותיך וגם אירא חניתם הלנצח אהי דואג לחצי

בתחריך אלבא בשבא אלמכתדא בה לצרורה אלוזן ואלוגה פיה אלקמצות לאן בבה עלי מתאל במה פכמא קיל על במותיך חלל[18] כדלך יגב אן יקאל בבותיך באלקמצות ומן אקוי אלדלאיל עלי דלך קולה בבבת עינו[19] בגיר תגיר אלבא פי אלאצאפה. ואלאחסן ענדי פי בבבת עינו ובמה כונהמא *מעתלי אלעין[b]. שלתיאל[20] מתל שאלתיאל[21] שער השפות[22] מכאן האשפות[23] כתוא מכמר[24] מתל ותאו וזמר[25] בחדף אלאלף ואלאלף אלמכתובה הי מכאן אלואו [ואלואו] אלדי קבל אלאלף פללמד. עשה עש כסיל וכימה[26] מתל ועיש על בניה תנחם[27]. הה ליום[28] מתל אהה[29] ורבמא כאן אלאלף

[a] B. מסאמחה [b] B. מעתלאן

[1] Job 22, 30. [2] ib. 29, 6. [3] Ez. 33, 30. [4] Dan. 6, 3. [5] Ps. 22, 22. [6] Amos 8, 8, [7] ib. 9, 5. [8] I Sam. 25, 32. [9] Ez. 16, 61. [10] Gen. 937, 36. [11] ib. 37, 28. [12] Prov. 6, 19. [13] ib. 6, 14. [14] I Sam. 31, 10. [15] Lam. 2, 18. [16] Zach. 2, 12. [17] Nomb. 26, 46. [18] II Sam. 1, 28. [19] Zach. 2, 12. [20] Agg. 1, 12. [21] ib. 1, 1. [22] Néh. 3, 13. [23] ib. 3, 14. [24] Is. 51, 20. [25] Deut. 14, 5. [26] Job 9, 9. [27] Job 38, 32. [28] Ez. 30, 2. [29] II Rois 6, 15.

אחדאהמא[a] ארקּ. *ואיצא אן אללגה לם תסתעמל יגאל מכאן לגה
יקנה[b]. וקד יחדפון גיר חרף אלנפי פי קצּיה מא אדא תקדּם דכר
דלך אלחרף פי קצּיה אכרי מקארנה להא ודלך פי מתל קולה מתן
בסתר יכפה אף ושחד בחק חמה עזה[1] אלתקדיר ושחד בחיק
יכפה חמה עזה פאסתגני[c] באלאוּל ען אלתאני לאן אלקצּיתין 5
מתקארנתין. ומתל קולה איצא כל אשר ילק בלשונו מן המים
כאשר ילק הכלב תציג אותו לבד וכל אשר יכרע על ברכיו לשתות[2]
אנּמא יתם אלמעני בזיאדה תציג אותו לבד חתי יכון עלי הדא
אלנטאם וכל אשר יכרע על ברכיו תציג אותו לבד. ומתל רוח צפון
תחולל גשם ופנים נזעמים לשון סתר[3] תקדירה ופנים נזעמים תחולל 10
לשון סתר והדא מן אלמעאני אלמקלובה לאנّ אלוגה אנּמא הו אן
יכון יזעם פנים. ויצלח אן יכון מן הדא אלצּרב קולה זית רענן יפה
פרי תאר[4] אי יפה פרי יפה תואר. וינצאף אלי הדא קולה בישישים
חכמה וארך ימים תבונה[5] אי ובארך ימים פנאב אלבא אלאוּל ען
אלתאני. וכתירא מא יחדפון אשר ודלך פי מתל קולה והודעת להם 15
את הדרך ילכו בה[6] נתן נשמה לעם עליה[7] לכל יבוא גבורתך[8] וכל
יש לו נתן בידו[9] ויזבחו ליי ביום ההוא מן השלל הביאו[10] ויראו
הצפים לשאול[11] עזבו האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו[12] אל
הכינותי לו[13] ולא ימות מכל לבני ישראל דבר[14] ואחרי לא יועלו
הלכו[15] עד כלות המלאכה ועד יתקדשו הכהנים[16] אי ועד אשר 20
יתקדשו עד רצתה הארץ את שבתותיה[17] להתחזק עם לבבם שלם
אליו[18] המה יסד דוד[19] אלתקדיר אשר יסד דוד לכל העיר האלהים
את רוחו[20] על הוסד בית יי[21] תקדירה על אשר הוסד ולים יבעד
אן יכון הוסד מצדרא עלי מתאל כי הגד הגד לעבדיך[22] יום הלדת
את פרעה[23] ואן אכתלפת חרכה אלסין אלא אן אלואו אלמנדגם 25
פי הלדת טאהר פי הוסד. וקד יחדפון בעץ שבה אלכלמה
אסתכפאפא כקולה ודן ויון מאוזל[24] יריד ודדן. שרשת גבלות[25] יריד

a B אחדהמא b R. om. c B. פאסתגזוא, au marge: פאסתגנוא

[1] Prov. 21, 14. [2] Jug. 7, 5. [3] Prov. 25, 23. [4] Jér. 11, 16. [5] Job 12, 12. [6] Ex. 18, 20. [7] Is. 42, 5. [8] Ps. 71, 18. [9] Gen. 39, 4. [10] II Chr. 15, 11. [11] I Sam. 14, 16. [12] II Chr. 32, 31. [13] I Chr. 15, 12. [14] Ex. 9, 4. [15] Jér. 2, 8. [16] II Chr. 29, 34. [17] ib. 36, 21. [18] ib. 16, 9. [19] II Chr. 9, 22. [20] Ezra 1, 5. [21] ib. 3, 11. [22] Jos. 9, 24. [23] Gen. 40, 20. [24] Ez. 27, 19. [25] Ex. 28, 22.

איזבל כמא קיל ואתה תאכל לחם על שלחני תמיד[1] ומתלה והיו
באכלי שלחנך[2] יריד והיו באוכלי לחם על שלחנך אי פי גמלתהם.
וכי ימצא איש את איבו ושלחו בדרך טובה ויי ישלמך טובה תחת
היום הזה אשר עשיתה לי[3] פיה אצמאר ואלתקדיר וכי ימצא איש
את אויבו ושלחו בדרך טובה יי ישלם לו טובה ויי ישלמך טובה
תחת היום הזה אשר עשית לי. מה ידידות משכנותיך[4] תקדירה
מה רב ידידות משכנותיך. ואת רעבון בתיכם[5] תקדירה ואת שבר
רעבון בתיכם כמא קיל פי מוצע אכר[6] ודלך אן רעבון הו אסם
אלגוע נפסה כמא קיל ובימי רעבון ישבעו[7]. וקד יחדפון כתירא
חרף אלנפי לא סימא מן מנפי מעטוף עלי מנפי קבלה בלא פכאן
לא אלאול ינוב ען אלתאני איצא ודלך פי מתל קולה יי אל בקצפך
תוכיחני ובחמתך תיסרני[8] ואלמעני ואל בחמתך תיסרני. וכבודי
לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים[9] אראד ולא תהלתי לפסילים. לא
רבים יחכמו וזקנים יבינו משפט[10] אי ולא זקנים. כי לא לנצח
ישכח אביון תקות עניים תאבד לעד[11] אי ולא תקות עניים. יחי
ראובן ואל ימת ויהי מתיו מספר[12] אי ולא יהי מתיו מספר. ולא
למדתי חכמה ודעת קדשים ארע[13] אי ולא דעת קדושים ארע. כי
לא כצורנו צורם ואיבינו פלילים[14] אלמעני ולא אויבינו פלילים אי
ליסו פקהא עלמא מתלנא לכנהם גהאל. כי אז מהבקר נעלה העם
איש מאחרי[a] אחיו[15] תקדירה לא נעלה העם. ולקד אסתחסן כון ואשר
יגאל מן הלוים ויצא[16] מן הדא אלבאב אעני אן יכון תקדירה ואשר לא
יגאל מן הלוים ויצא אי ואי לוי לם יפך מנזלה לאנה קד כאן קאל קבל
הדא גאלת עולם תהיה ללוים[17] פכאך אלדהר [יכון להם] אי אן להם
אן יפכוא מתי שא־וא תם קאל ומן לם יפך מנהם מא רהנה פליכרג
רהנה פי אליובל ואן כאן תחת סור. ולאהל אלתפסיר פי יגאל שרח
יסתגנון בה ען אצמאר לא ודלך אנהם יחמלונה מחמל יקנה אי מן
אשתרי מנהם פליברא[b] מנה פי אליובל ואלעבארתאן אלי מעני[c]
ואחד תאולאן[d] והו אנצראף אלמלך אלי אללוי פי אליובל אלא אן

[a] A. מעל [b] A. פליתברא [c] B. מדכל [d] B. תולאן

[1] II Sam. 9, 7. [2] I Rois 2, 7. [3] I Sam. 24, 20. [4] Ps. 84, 2. [5] Gen. 42, 33. [6] ib. 42, 19. [7] Ps. 37, 19. [8] ib. 38, 2. [9] Is. 42, 8. [10] Job 32, 9. [11] Ps. 9, 19. [12] Deut. 33, 6. [13] Prov. 30, 3. [14] Deut. 32, 31. [15] II Sam. 2, 27 (notre texte a מאחרי). [16] Lév. 25, 33. [17] ib. 25, 32.

בכם· לך מנגד לאיש כסיל ובל ידעת שפתי דעת[1] תקדירה ואם
לא בל ידעת שפתי דעת ותרגמתה[a] תנח ען אלגאהל ואלא פקד
גהלת אקואל אלחכמא· אל תרבו תדברו גבהה גבהה[2] אלתקדיר
מלה גבוהה פחדף אלמוצוף ואקימת אלצפה מקאמה· שנים שלשה
גרגרים בראש אמיר[3] אלוגה פיה בראש חרש אמיר ומעני אמיר עאל 5
מרתפע מן קולה את יי האמרת היום וגו ויי האמירך היום[4] והו
אלקיאם פי קולה כעזובת החרש והאמיר[5] אי והענף האמיר או מא
אשבה דלך· ומתל הדא פי חדף אלמוצוף ואקאמה אלצפה מקאמה
קולה לכל לא טהור[6] אלתקדיר לכל איש לא טהור· ואיצא נדרשתי 10
ללוא שאלו נמצאתי ללא בקשני[7] אי לעם לא שאלו לעם לא בקשוני·
ואיצא לאשר קנהו מאתו לאשר לו אחזת הארץ[8] ויוסף אמר לאשר
על ביתו[9] [אלתקדיר לאיש]· ואיצא ותשב באיתן קשתו[10] תקדירה
במקום איתן או במושב איתן או נחו דלך וקד תקדם דכרה· ואיצא
ולתבנית המרכבה הכרובים זהב לפרשים[11] תקדירה זהב לכרובים 15
פורשים פאקאמוא אלצפה מקאם אלמוצוף ואמא קולה הכרובים פהו
בדל מן קולה המרכבה· אל תהי מרי כבית המרי[12] תקדירה אל
תהי איש מרי *מתל כבית המרי[b] ורבמא כאן מרי צפה מתל פתי
יאמין לכל דבר[13]· הנה צרפתיך ולא בכסף[14] יריד ולא בבור כסף·
הנה בטני כיין לא יפתח[15] אי כנאד יין· לולי האמנתי לראות בטוב 20
יי[16] הו מחדוף אלגואב ותקדירה כמעט שכנה דומה נפשי או אז
אבדתי בעניי או מא אשבה דלך· ובכל כחי הכינותי לבית אלהי
הזהב לזהב והכסף לכסף והנחשת לנחשת הברזל לברזל והעצים
לעצים[17] אלתקדיר הזהב למעשה הזהב או למלאכת הזהב או לכלי
הזהב והכסף למעשא הכסף או למלאכת הכסף או לכלי הכסף והו 25
אלקיאם פי סאיר אלגואהר· ויאמר שמואל אל העם יי אשר עשה
את משה וגו[18] חדף מנה עד כאנה למא קאל עד יי בכם[19] וקאלוא
הם עד אעאד אלכלאם תאכירא לה פקאל עד יי אשר עשה את
משה ואת אהרן· אכלי שלחן איזבל[20] יריד אכלי לחם על שלחן

[a] B. ותפסירה [b] B. R. om.

[1] Prov. 14, 7. [2] I Sam. 2, 3. [3] Is. 17, 6. [4] Deut. 26, 17 et 18. [5] Is. 17, 9. [6] II Chr. 30, 17. [7] Is. 65, 1. [8] Lév. 27, 24. [9] Gen. 44, 4. [10] ib. 49, 24. [11] I Chr. 28, 18. [12] Ez. 2, 8. [13] Prov. 14, 15. [14] Is. 48, 10. [15] Job 32, 19. [16] Ps. 27, 13. [17] I Chr. 29, 2. [18] I Sam. 12, 6. [19] ib. 12, 5. [20] I Rois 18, 19.

אלי אצמאר[a] עלי אן יכון יי אלהינו אבתדא וכברא. אי זה עבר רוח יי מאתי לדבר אותך[1] אלתקדיר איזה הדרך כמא קיל פי אלנסכה אלתאניה[2]. ובשנה השבעית התחזק יהוידע וגו עמו בברית[3] אלתקדיר ויבא אותם עמו בברית. כי אם בא אתה עשה חזק למלחמה יכשילך האלהים לפני אויב[4] אלתקדיר פן יכשילך האלהים או למה יכשילך האלהים. וילך חלקיה ואשר המלך אל חלדה הנביאה[5] תקדירה ואשר שלח המלך או ואשר צוה המלך לאנה קד קאל פוק הדא ויצו המלך את חלקיהו וגו לאמר לכו דרשו את יי[6] ופי הדה אלצפה איצא קיל ואל מלך יהודה השלח אתכם לדרוש ביי כה תאמרון אליו כה אמר יי אלהי ישראל הדברים אשר שמעת[7] אלתקדיר מדבר הדברים או עושה או מקים הדברים או נחו דלך. אני פי מלך שמר[8] תקדירה אני אצוך פי מלך שמר או אני אומר לך או מא אשבה דלך. והכהנים ירדו על ידיהם[9] אלתקדיר ירדו שחד על ידיהם מן מעני וירדהו אל כפיו[10] ודלך עלי סביל אלמגאז. מרעידים על הדבר ומהגשמים[11] ליס קולה מהגשמים מעטופא אלי הדבר ולו כאן כדלך לכאן ועל הגשמים לכן פיה אצמאר כאנה קאל ומרעידים מהגשמים. וכל ישראל כי לא שמע המלך אליהם[12] אראד וירא כל ישראל כמא קיל פי אלנסכה אלתאניה[13] או יריד וכל ישראל ראו. ויאמר אליהם עוד שלשת ימים ושובו אלי[14] אראד לכו עוד שלשת ימים כמא קיל פי אלנסכה אלתאניה[15]. וכשלו איש באחיו כמפני חרב[16] תקדירה כאשר יכשלו מפני חרב. בהשמה מהם[17] אלתקדיר בעת השמה פחדף עת ואסכנת אלהא ונקלת צמתה אלי אלבא ואלאצל פי אלשין אלתשדיד לאנה מתל כל ימי השמה תשבת[18] פכפפת אצטרארא מן אגל סכון אלהא. והמה אם ישמעו ואם יחדלו[19] הדא קסם ואלמקסם בה מחדוף ואלתקדיר חי אני אם ישמעו ואם יחדלו. ומתלה אם תעשון כזאת כי אם נקמתי בכם[20] ואלתקדיר חי יי אם תעשון כזאת. ופיה איצא חדף אכר והו אם אשקט כי אם נקמתי

[a] A. אלאצמאר

[1] I Rois 22, 24. [2] II Chr. 18, 23. [3] ib. 23, 1. [4] ib. 25, 8. [5] ib. 34, 22. [6] ib. 34, 20. [7] ib. 34, 26. [8] Eccl. 8, 2. [9] Jér. 5, 31. [10] Jug. 14, 9. [11] Ezra 10, 9. [12] II Chr. 10, 16. [13] I Rois 12, 16. [14] II Chr. 10, 5. [15] I Rois 12, 5. [16] Lév. 26, 37. [17] ib. 26, 43. [18] Lév. 26, 35. [19] Ez. 2, 5. [20] Jug. 15, 7.

קשה. מלאו ידיכם היום ליי כי איש בבנו ובאחיו[1] אלתקדיר כי
שלחתם יד איש בבנו ובאחיו. ואנכי ישב אשב עם המלך לאכל[2]
אלתקדיר ואנכי ישב אשב מתמול שלשום עם המלך לאכל אי מן[a]
עאדתי מא אכלתה פי אלמואסם. לא עליך אתה היום כי אל בית
מלחמתי[3] יריד לא עליך אתה באתי או עליתי היום. ויסירהו מלך 5
מצרים בירושלם[4] אלמעני מהיות מלך בירושלם כמא קיל פי מלכים[5]
ממלך בירושלם. וכחכי איש גדודים חבר כהנים[6] אי כן חבר
כהנים. אל חכך שופר כנשר על בית יי[7] אלתקדיר שים אל חכך
שופר ואמור הנה גוי בא ממרחק וידאה כנשר על בית יי כמא קאל
ישא יי עליך גוי מרחק מקצה הארץ כאשר ידאה הנשר[8]. אשר 10
לתתי לו בשורה[9] תקדירה אשר חשב או אשר בא או מא אשבה
דלך. כי האדם עץ השדה לבא מפניך במצור[10] יריד כי יעזב
האדם עץ השדה וכי הנא במעני אדא יקול אדא חאצרת מדינה
מא פלא תקטע שגרהא אלמתמר אדא אנחצר אהל אלמדינה
קראמך ותרכוא אלדב ען שגרהם ואלחמי ען פנאיהם. ויקח ישי 15
חמור לחם[11] אראד משא חמור לחם וגאיז אן יכון מתל חמור
חמרתים[12]. ונתנו לך שתי לחם[13] אי שתי כברות לחם. כי נסגר
לבא בעיר דלתים ובריח[14] אי דאת מצראעין. הכל נתן ארונה
המלך למלך[15] אלתקדיר ארונה עבד המלך למלך ורבמא כאן
המלך נדא. עד למחנה גדול כמחנה אלהים[16] אלוגה פיה עד אשר 20
היה למחנה גדול כמא קיל ועתה הייתי לשני מחנות[17]. מפני עמך
אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו[18] תקדירה והורשת מפניהם
גוים ואלהיו. וימשחו ליי לנגיד ולצדוק לכהן[19] ואלוגה וימשחו
אותו ליי לנגיד. אבל ארון האלהים העלה דוד מקרית יערים
בהכין לו דוד[20] אלתקדיר ושם אותו במקום אשר הכין לו דוד. 25
ותשב באיתן קשתו[21] תקדירה איצא במקום איתן. ואנחנו יי אלהינו
ולא עזבנהו[22] אלתקדיר ואנחנו עבדנו יי אלהינו ורבמא לם יחתג

[a] B. אן; R. כי

[1] Ex. 32, 29. [2] I Sam. 20, 5. [3] II Chr. 35, 21. [4] ib. 36, 3. [5] II Rois 23, 33. [6] Osée 6, 8. [7] ib. 8, 1. [8] Deut. 28, 49. [9] II Sam. 4, 10. [10] Deut. 20, 19. [11] I Sam. 16, 20. [12] Jug. 15, 16. [13] I Sam. 10, 4. [14] ib. 23, 7. [15] II Sam. 24, 23. [16] I Chr. 12, 23. [17] Gen. 32, 11. [18] II Sam. 7, 23. [19] I Chr. 29, 22. [20] II Chr. 1, 4. [21] Gen. 49, 24. [22] II Chr. 13, 10.

מרשד ירשדכם אלי טאעתי· כי אראה שמיך וגו׳ מה אנוש כי
תזכרנו[1] אלתקדיר אומר מה אנוש· הפיל פור הוא הגורל לפני המן
מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר[2] אלתקדיר
מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר ויפל הפור על חדש שנים
עשר· שמר מה מלילה שמר מה מליל[3] יריד מה הלך מלילה מה
הלך מליל או מה פנה מלילה או מה אשבה דלך· והנה ידו
מצרעת כשלג[4] לם ישבה נפס אלעלה באלתלג אנמא שבה בה לון
ידה כאצה ואלתקדיר והנה ידו מצורעת והיא לבנה כשלג· חלקו
מחמאת פיו[5] אלתקדיר חלקו מחמאות אמרי פיו· ואלמים פי
מחמאות מכאן מן ואן כאן מפתוחא מתלהא פי כי למבראשונה
לא אתם[6] ואלמדהב פיה כאלמדהב פי רכו דבריו משמן[7]· נרדם
ורכב וסוס[8] אי נרדם איש או אדם ורכב וסוס· ותלבש אסתר
מלכות[9] אי בגדי מלכות· אנוש כחציר ימיו[10] אי כימי חציר· לא
אוכל און ועצרה[11] אי לא אוכל נשוא און או לא אוכל הביט אל און
ועצרה· כי נשני אלהים את כל עמלי ואת כל בית אבי[12] אי ואת
כל עמל בית אבי· ויאמר אל בנתיו ואיו למה זה עזבתן את האיש
קראן לו ויאכל לחם ויואל משה לשבת את האיש[13] בחדף ותקראנה
לו ויאכל לחם· בקרבתם לפני יי׳ וימתו[14] בחדף באש זרה ואלתקדיר
בקרבתם לפני יי׳ באש זרה· אלהים יראני בשררי[15] יריד יראני
נקמה בשוררי כמא קאל אראה נקמתך מהם[16]· ויקח האיש נזם
זהב בקע משקלו ושני צמידים עלי דיה[17] אראר ויקח האיש נזם זהב
בקע משקלו וישם על אפה וישם שני צמידים על ידיה כמא קאל
ואשם הנזם על אפה והצמידים על ידיה[18]· והמזלג שלש השנים
בידו[19] אי בעל שלש השנים כקולה בעל פיפיות[20]· ויענש את הארץ
מאה ככר כסף וככר זהב[21] יריד ומאה ככר זהב אי גירה מן
אלאעדאד[a]· ויאמר ליוסף הנה אביך חלה[22] ויגד ליעקב ויאמר הנה
בנך[23] אלפאעלאן מחדופאן[b]· ואנכי שלוח אליך קשה[24] אי נבואה

[a] B. אלעדד, R. המספר [b] R. ajoute: האומר והמגיד

[1] Ps. 4, 5. [2] Esth. 3, 7. [3] Is. 21, 11. [4] Ex. 4, 6. [5] Ps. 55, 22. [6] I Chr. 15, 13. [7] Ps. 55, 22. [8] ib. 77, 7. [9] Esth. 5, 1. [10] Ps. 103, 15. [11] Is. 1, 17. [12] Gen. 41, 51. [13] Ex. 2, 20. [14] Lév. 16, 1. [15] Ps. 59, 11. [16] Jér. 20, 12. [17] Gen. 24, 22. [18] ib. 24, 47. [19] I Sam. 2, 13. [20] Is. 41, 15. [21] II Chr. 36, 3. [22] Gen. 48, 1. [23] ib. 48, 2. [24] I Rois 14, 6.

אכר[a]. אנחנו פשטנו נגב הכרתי ועל אשר ליהודה ועל נגב כלב[1]
אראר על נגב הכרתי. לא אחת ולא שתים[2] אי לא פעם אחת. ואת
כל הארץ היא[3] תקדירה לי היא ואלמעני פאנא אצנע פיהא שי־תי.
פן יאמרו הארץ אשר הוצאתנו משם[4] אי יושבי הארץ ומתלה וכל
הארץ באו מצרימה[5]. אלף ושבע מאות זהב[6] בחדף אלמשקל.
היפלו ולא יקומו אם ישוב ולא ישוב[7] יריד היפלו דברי ולא יקומו
אם ישוב דברי ולא ישוב ישוב אלאוּל מן אלרגוע ואלאנצראף
ואלתאני מן אלתמאדי ואלנפוד והמא צדאן ומתל אלתאני אלדי
הו פי מעני אלתמאדי ואלנפוד קולהם כלה שב במרוצתם[8] תפסירה
גמיעהם מתמאדון פי גריהם ונאפדון פיה ואלמעני פי אם ישוב ולא
ישוב הל ירגע קולי ען מראדי ומדהבי פיהם ולא ינפד ולא יתמאדי
עזמי פיהם ואלוגה פי קולהם היפלו כאלוגה פי קולה לא נפל דבר
אחד מכל דברו הטוב[9]. כה אמר יי הלך וקנית בקבק יוצר חרש
ומזקני העם ומזקני הכהנים[10] תקדירה מעשה יוצר חרש ולקחת
עמך מזקני העם ומזקני הכהנים. והיתה שבת הארץ לכם לאכלה[11]
אלשבת לא תכון אכלא ואנמא אלמעני והיתה תביאת *שבת
הארץ[b] לכם לאכלה. להטתה הדרך[12] אל הדרך. אראנו ולא עתה
אשורנו ולא קרוב[13] אלואו פיהמא צמיר שי מחדוף אמא דבר ואמא
שי ישבהה אי אני ארי הדא אלאמר כאינא בעד מדה. כאשר ישבר
את כלי היוצר[14] תקדירה כאשר ישבר איש. אם יחרש בבקרים[15]
תקדירה אם יחרש איש בבקרים או אם יחרש החורש בבקרים.
ויקרא יעבץ לאלהי ישראל לאמר אם ברך תברכני והרבית את
גבולי והיתה ידך עמי ועשית מרעה לבלתי עצבי ויבא אלהים את
אשר שאל[16] בחדף גואב אלשרט אלא אן פי הדא אללפט תקדימא
ותאכירא ונטאמה[c] ועשית לבלתי עצבי מרעה. ראיתי את הארץ
והנה תהו ובהו ואל השמים ואין אורם[17] תקדירה והבטתי אל
השמים. ואתן להם יעברום[18] אלתקדיר ואתן להם מצות או חקים.
ואין אתכם אלי נאם יי[19] תקדירה ואין משיב אתכם אלי אי ולא

a R. om. b B. שנת שבת הארץ, R. השבת c B. ajoute: ותקדירה

1 I Sam. 30, 14. 2 II Rois 6, 10. 3 Jér. 45, 4. 4 Deut. 9, 28. 5 Gen. 41, 57. 6 Jug. 8, 26. 7 Jér. 8, 4. 8 ib. 8, 6. 9 I Rois 8, 56. 10 Jér. 19, 1. 11 Lév. 25, 6. 12 Nomb. 22, 23. 13 ib. 24, 17. 14 Jér. 19, 11. 15 Amos 6, 12. 16 I Chr. 4, 10. 17 Jér. 4, 23. 18 ib. 8, 13. 19 Hag.

חשבון עמדו מכח נסים[1] אי מבלי כח. גם מיום אני הוא[2] יריד גם
מלפני יום אי קבל אלזמאן. נאור אתה אדיר מהררי טרף[3] יריד
מלפני הררי טרף אי קבל אלמכאן. ודעת אלהים מעלות[4] אי הרבה
מעולות ומתלה תקוה לכסיל ממנו[5] ואיצא משבעה משיבי טעם[6]
5 הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש[7] רטפש בשרו מנער[8]
אכתר מן וקת אלצבא ומן וקת אלצגר ויקנאו אתו מכל אשר עשו
אבותם[9] אלמעני פיהא כלהא ופי מא אשבההא אכתר מן כדא וכדא.
ואמא ועל העבים אצוה מהמטיר עליו מטר[10] אי מן אן תמטר
עליה והו מן באב והוא בן בליעל מדבר אליו[11]. ויגאנם הדא
10 אלבאב אלדי נחן פיה קולה טובם כחדק ישר ממסוכה[12] תפסירה
כירהם ואפצלהם כאלשוך אלפלאני וקיומהם שה מן חטירה אלשוך
לאן מסוכה ואן כאן בסמך[a] פהו כמתל כמשכת חדק[13]. ואם
ימעט הבית מהיות משה[14] אי מדי שה. ופסיליהם מירושלם
ומשמרון[15] תקדירה אשר הם גדולים מפסילי ירושלם ומפסילי
15 שומרון. *ורק היא יחידה אין לו ממנו בן או בת[16] אלתקדיר אין לו
חוץ ממנה בן או בת פחדף חוץ. וקיל ממנו באלתדכיר עלי
אלמגאורה אי למא כאן לו מדכרא דכר איצא ממנו עלי אלמגאורה
ללו וחקה וואגבה אן יכון ממנה וסתרי כתירא מן מתל הדה
אלמגאורה פי באב מא קיל בלפט מא ואלמראד בה גירה. ותרגמה
20 אללפט ולם יכן לה אבן או אבנה גירהא תרגמת חוץ ממנה גירהא
פחדף חוץ עלי מא תרי מן אסתעמאלהם אלחדף אתכאלא עלי
פהם אלנאטר ואלסאמע. וקד חדפת הדה אללפטה איצא מן
קולהם והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו[17] אלתקדיר חוץ
מכהן יקחו אי מן כאן מן אלכהנים גיר כהן גדול יתזוגהא אי כהן
25 הדיוט ובהדא ורד אלנקל ען אלאנביא עליהם אלסלאם וכדלך קאל
אלתרגום איצא שאר כהניא יסבון. ופסרת חוץ גיר עלי מא הו
משהור פי כלאם אלאואיל רצי אללה ענהם. ומתלה כי מי יאבל ומי
יחוש חוץ ממני[18] אי גירי ואן כאן יחתמל איצא חוץ ממני מעני

[a] A. בסמאך

[1] Jér. 48, 45. [2] Is. 43, 13. [3] Ps. 76, 5. [4] Osée 6, 6. [5] Prov. 26, 12. [6] ib. 26, 17. [7] Ps. 19, 11. [8] Job 33, 25. [9] I Rois 14, 22. [10] Is. 5, 6. [11] I Sam. 25, 17. [12] Mich. 7, 4. [13] Prov. 15, 19. [14] Ex. 12, 4. [15] Is. 10, 10. [16] Jug. 11, 34. [17] Ez. 44, 22. [18] Eccl. 2, 25.

תקדירה ויאמר לו תעשה האות הזה לעיניהם למען יאמינו או מא
ישבה הדא מן אלאצמאר. שמרו מי בנער באבשלום[1] יצלח אן יכון
אלמראד בה שמרו מי ישלח ידו או מי יגע בנער באבשלום. אשר
נאפה משבה ישראל[2] צרקה נפשה משבה ישראל[3] אלוגה עדת
משובה וקולה ישראל ברל ממא קבלה. וכדלך אלוגה פי כי מרי
המה[4] כי בית מרי המה. ומתל הדא קולה ויאמר זאת הרשעה[5]
אי בעלת הרשעה. וגאיז אן תכון הדה אלאסמא מכאן אלצפאת.
כי מישראל והוא חרש עשהו[6] תקדירה כי מעצת ישראל וקולה
והוא אנמא ישיר בה אלי אלמלך אלמדכור קבל הדא פי קולה הם
המליכו ולא ממני[7] אלמעני אן אלצנם צנע בראי אלגמיע אי
אלסלטאן ואלרעיה. ויחפרו כל מצרים סביבת היאר מים לשתות[8]
תקדירה להוציא מים לשתות. ואם שלש אלה לא יעשה לה[9] יריד
ואם אחת שלש אלה. לא תלין פעלת שביר אתך[10] אלוגה לא ילין
שכר פעלת שביר אתך פלמא אקים אלמצאף אליה והו מונה מקאם
אלמצאף אנה אלפעל. ומתלה מעז לתם דרך יי[11] יריד לבעלי
התם. בן חכם מוסר אב[12] אלמעני יקח או ישמע מוסר אב. כי ביי
נשבעתי כי אינך יוצא[13] אראד כי אם אינך יוצא. ומתלה תשובו
לתוכחתי[14] אראד אם תשובו. ומתלה ויש יי עמנו[15] אלמעני ואם
יש יי עמנו. וצמית והלכת אל הכלים[16] אי ואם צמית לאנה לים
יכברהא באנהא סתעטש. ותמאן לשלחו[17] יריד ואם תמאן. וחכמת
המסכן בזויה[18] יריד ואם חכמת המסכן בזויה יקול מפצלא ללחכמה
וחאצא עליהא טובה חכמה מגבורה וחכמת המסכן בזויה אי ועלי
אן חכמה אלמסכין מזדראה פאנהא כיר לה מן אלגברה ואנפע
ואגרי עליה. ומן הדא אלבאב ענדי קולה ונתן לכם יי לחם צר
ומים לחץ[19] תקדירה ואם נתן לכם וקד תקדם תלכיצנא לה פי באב
תלכיץ אכתר מעאני חרוף אלזיאדה פי דכרנא אלמעאני אלתי
תעתור אלואו. והשבתיך מזונה[20] אי מהיות זונה. ומתלה וימאסך
ממלך[21] אי מהיות מלך. ויסרה מגבירה[22] אי מהיות גבירה. לכו
ונכחידם מגוי[23] מהיות גוי ומתלה לכו ונכריתנה מגוי[24]. בצל

[1] II Sam. 18, 12. [2] Jér. 3, 8. [3] ib. 3, 11. [4] Ez. 2, 7. [5] Zac. 5, 8. [6] Osée 8, 6. [7] ib. 8, 4. [8] Ex. 7, 24. [9] ib. 21, 11. [10] Lév. 19, 13. [11] Prov. 10, 29. [12] ib. 13, 1. [13] II Sam. 19, 8. [14] Prov. 1, 23. [15] Jug. 6, 13. [16] Ruth 2, 9. [17] Ex. 4, 23. [18] Eccl. 9, 16. [19] Is. 30, 20. [20] Ez. 16, 41. [21] I Sam. 15, 23. [22] I Rois 15, 13. [23] Ps. 83, 5. [24] Jér. 48, 2.

בא· והחיות רצוא ושוב[1] אלתקדיר ירוצון רצוא וישובון שוב או
רצות רצוא ושבות שוב ורבמא אנהם וצעוא הדא אלמצדר מוצע
אלצפה ואלתקדיר רצות ושבות· לעזתים לאמר[2] במעני ויגד לעזתים
לאמר· באזני יי צבאות[2] אי אמר יי צבאות· תדשא הארץ דשא
5 עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי[4] יריד ותוצא עץ עושה פרי
כקולה בערה ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ
עשה פרי אשר זרעו בו[5]· ותכל דוד המלך[6] אראד נפש דוד עלי
מעני כלתה לתשועתך נפשי[7]· ואמר להרגך ותחס עליך[8] יריד ותחס
נפשי עליך או ותחס עיני· כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה
10 לעינים ויי יראה ללבב[9] *תקדירה כי לא אשר יראה האדם כי אם
אשר יראה יי כי האדם יראה לעינים[a]· ענתות לך על שדך[10]
תקדירה איש ענתות ומתלה דמשק אליעזר[11] תקדירה איש דמשק
וקולה אליעזר ואן כאן מוכרא פי אללפט פהו מקדם פי אלמעני
ותקדירה אליעזר איש דמשק· חדש יהיו בלבנון שנים חדשים
15 בביתו[12] יריד איש בביתו· וירץ כל המחנה[13] אלוגה כל איש
המחנה ומתלה וישם יי את חרב איש ברעהו ובכל המחנה וינס
המחנה[14]· ארור כנען[15] יריד אבי כנען פכדלך כאן יכני כמא קיל
וחם הוא אבי כנען[16] ומתלה ואשתון הוליד את בית רפא[17] יריד
ואבי אשתון עלי מא קיל קבל הדא וכלוב אחי שוחה הוליד את
20 מחיר הוא אבי אשתון[18] תם קאל ואשתון הוליד את בית רפא יריד
אבי אשתון· ויך אלחנן בן יערי ארגים בית הלחמי את גלית הגתי[19]
יריד את אחי גלית הגתי כמא קיל פי דברי הימים[20]· לעיני חנמאל
דודי[21] יריד בן דודי כמא קאל ענה ויצא אלי חנמאל בן דודי כדבר
יי[22]· וישלח יי את ירבעל ואת ברן[23] אלמראד פיה ואת בן דן *יריד
25 שמשון[b] פאכתצר כמא צנע פי עשתי עשר אלדי אצלה על שתי
עשר עלי מא בינה פי באב אלעדד· ויאמר יי אל משה שלח ידך
ואחז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו למען יאמינו[24]

[a] A. om. [b] A. om.

[1] Ez. 1, 14. [2] Jug. 16, 2. [3] Is. 5, 9. [4] Gen. 1, 11. [5] ib. 1, 12. [6] II Sam. 13, 39. [7] Ps. 119, 81. [8] I Sam. 24, 11. [9] ib. 16, 7. [10] I Rois 2, 26. [11] Gen. 15, 2. [12] I Rois 5, 28. [13] Jug. 7, 21. [14] ib. 7, 22. [15] Gen. 9, 27. [16] ib. 9, 22. [17] I Chr. 4, 12. [18] ib. 4, 11. [19] II Sam. 21, 19. [20] I Chr. 4, 12. [21] Jér. 32, 12. [22] ib. 32, 8. [23] I Sam. 12, 11. [24] Exod. 4, 4.

פי כל לחתים[1] ופי רבתים[2] ואיצא בין החמתים[3] וליסת אליא
ואלמים פי החמתים ללתתניה פמן אלמחאל אן יתני מא קד גמע
לאן החומות גמע ואליא ואלמים איצא עלאמה ללגמע ולו אראד
בקולה בין החומותים אלתתניה אלמחצה לקאל בין שתי החומות
ואנמא גמע בקולה בין החומותים ואן כאן יריד סורין פקט לאן כל 5
תתניה גמע כמא קד קלנא[a].

אלבאב אלראבע ואלעשרון

מא אסתעמל פיה אלחדף.

אעלם אן אלעבראניין כתירא מא יחדפון ויבתזלון מן אלכלאם מא
לא יתם דלך אלכלאם באלחקיקה אלא בה אסתכפאפא ואיגאזא 10
ודלך אדא עלם אלמכאטב מא יענון. פממא גא מחדופא מן
כלאמהם קולהם וימד שש שערים[4] שש השערים האלה נתן לי[5]
בחדף אסם אלכיל. לא יצעק ולא ישא[6] אראד ולא ישא קולו ומתלה
ישאו בתף וכנור[7] יריד ישאו קול. ולצת לבדך תשא[8] יעני תשא
עונך מן מעני עותה ושתי המלכה[9] את אשר העוה עברך[10] אי אן 15
כטאך וגנאיתך אנמא ילחקך אנת וחדך ליס עלי גירך מנה שי.
ותשא הארץ מפניו[11] יריד ותשא הארץ מפניו אימה כמא קיל
נשאת אמיך[12]. מי ליי אלי[13] במעני יבוא אלי יגש אלי ואמרתם ליי
ולגדעון[14] אראד חרב ליי ולגדעון או נקמה ליי ולגדעון. ואהיה
מאהל אל אהל וממשכן[15] ואלתקדיד ואהיה מתהלך מאהל אל אהל 20
וממשכן אל משכן. ובצור נחלים אופיר[16] יעני זהב אופיר לאן אופיר
בלד יגלב מנה אלדהב כמא קיל ללכת אופירה לזהב[17]. וישלח
אבשלום את אחיתפל הגילוני יועץ דוד מעירו מגלה[18]. אלמראד
ויקח את אחיתפל הגילוני. כי לך יאתה[19] יריד בדלך יאתה המלכות
או היראה. כי יודע כל שער עמי[20] אי כל יוצא שער עמי או כל 25

[a] B. R. om.

[1] Ez. 27, 5. [2] Ps. 68, 18. [3] II Rois 25, 4. [4] Ruth 3, 15. [5] ib. 3, 17. [6] Is. 42, 2. [7] Job 21, 12. [8] Prov. 9, 12. [9] Esth. 1, 16. [10] II Sam. 19, 20. [11] Nah. 1, 8. [12] Ps. 88, 16. [13] Ex. 32, 26. [14] Jug. 7, 18. [15] I Chr. 17, 5. [16] Job 22, 24. [17] I Rois 22, 49. [18] II Sam. 15, 12. [19] Jér. 10, 7. [20] Ruth 3, 11.

ואחדתה אכתר שי עלאמה ללתאניתּ כמא קיל פי גמע שפחה
שפחות ופי גמע מילדת מילדות ואלאטראד עליה ורבמא גמעוה
באלעלאמתין גמיעא ואן לם תכן פיה עלאמה ללתאניתּ כמא קיל
פי גמע נפש נפשים ונפשות· ואן כאן דלך אלגמע למא לם יעקל
ולם יכן פי ואחדה עלאמה ללתאניתּ פקד יגמע באליא ואלמים
פעלי[a] אללפט ובאלואו ואלתא עלי אלמעני כמא קיל פי גמע הצפר
החיה[1] שתי צפרים חיות[2] וקיל פי גמע הצלע התיכנה[3] צלעות
וצלעים וקיל פי גמע חצר חצרות וחצרים· וגאיז אן יכון מן הדא
אלגנס ותר וגוזל[4] לקולהם שתי תרים[5] באלתאניתּ ואן כאן קד קיל
באלואחד ועשה את האחד מן התרים[6] באלתדכיר איצא *ורבמא
כאן קולה האחד באלתדכיר למא סיעקבה בקולה או מן בני היונה
באלתדכיר[b]· ואן כאן פי ואחד מא לא יעקל עלאמה ללתאניתּ גמע
באלעלאמתין גמיעא אעני באליא ואלמים עלי חדף אלעלאמה מן
אלואחד ובאלואו ואלתא כמא קיל פי גמע שנה שנים ושנות דר
ודר[7]· ורבמא גמעוא בין עלאמתי אלגמע פי כלמה ואחדה אעני
בין אלואו ואלתא ואליא ואלמים כמא צנעוא פי את כל לחתימ[8]
אדא זיד אליא ואלמים עלי לוחות והו אלמדהב פי רבתים אלפי
שנאן[9]· ואמא אלעלאמה אלתי תדל עלי אלתתניה אדא אתוא בהא
בלפט אלגמע פהי שני ושתי כמא קיל ושתי תורים או שני בני
יונה[10]· ואמא אדא כאנת אלתתניה בגיר לפט אלגמע פאנהם
יסתגנון פיהא ען אלעלאמה לאן בניה אללפטה תדל עלי אלתתניה
מתל והידים ידי עשו[11] הואל קח כברים[12] חמור חמרתים[13] רחם
רחמתים[14] מאתים לחם[15] שנתים אחר המבול[16] וטמאה שבעים[17]
בין הערבים[18] וכתיר מתלה· ואמא אלגמע אלדי יכון עלי הדא
אלבניה פמתל והמזלג שלש השנים[19] לקחנו לנו קרנים[20] שבעה
עינים[21] שש כנפים[22] ונעקש דרכים[23] בעצלתים ימך המקרה[24]
נלאית ברב עצתיך[25] וגיר הדה· *והדה אלעלאמה ללגמע הי אלתי

[a] B. עלי [b] A. om.

[1] Lév. 14, 51. [2] ib, 14, 4. [3] I Rois 6, 8. [4] Gen. 15, 9. [5] Lév. 5, 7. [6] ib. 1, 14. [7] Deut. 32, 7. [8] Ez. 27, 5. [9] Ps. 68, 18. [10] Lév. 14, 22. [11] Gen. 27, 22. [12] II Rois 5, 23. [13] Jug. 15, 16. [14] ib. 5, 30. [15] I Sam. 25, 18. [16] Gen. 11, 10. [17] Lév. 12, 5. [18] Ex. 12, 6. [19] I Sam. 2, 13. [20] Amos 6, 13. [21] Zac. 3, 9. [22] Is. 6, 2. [23] Prov. 28, 18. [24] Eccl. 10, 18. [25] Is. 47, 13.

עאדתהם אלחרף מתל לבוש ואין לחם לו[1] או מתל ונתתיך לבז לגוים[2]. וקאלוא ושדדו את בני קדם[3] פאטהרוא ואלאסתעמאל הו אלאדגאם פכאן אלוגה אן יכון וְשׁדוּ בואו אלמד ואלאנדגאם עלי מתאל סבו ציון[4] או שָׁדוּ בקמץ ואדגאם עלי מתאל רנו שמים[5].

הדא אלבאב אלתאלת ואלעשרון

אלגמע ואלתתניה.

ונדכר אלגמע הנא באכתצאר אד קד דכרנא בעצה פי באב אלצמאיר ונדכר איצא בעצה פי באב אלתדכיר ואלתאניתי. אעלם אן אלגמע ואלתתניה מן ואו ואחד ודלך אן אלגמע אנמא הו צם שי אלי שי וכדלך אלתתניה הו צם שי אלי שי ואנמא אלכלאף בין אלצנפין פי אלכמיה[a] פקט פאלגמע ואלתתניה אדא תחת גנס ואחד ולהדא אגאז אלעבראניון אן יאתוא בבעץ אלגמוע עלי [מתאל] לפט אלתתניה ואגאזוא פי אכתר אלתתניה אן יכון עלי [מתאל] לפט אלגמע ואדא כאן דלך כדלך פלים יכלונה מן עלאמה תדל עלי אלתתניה כמא סיתצח דלך פי הדא אלבאב. ואעלם אנהם אדא גמעוא אלואחד אלמדכר אלדי יעקל פאן אכתר גמעהם לה יכון באליא ואלמים כמא תקול גבר וגברים עבד ועבדים טבח וטבחים משקה ומשקים אופה ואופים ורבמא גמעוה באלואו ואלתא מתל אב ואבות ועל אבותם המולדים אותם[6]. ואמא אדא גמעוא אלואחד אלמדכר אלדי לא יעקל פקד יגמעונה כתירא באליא ואלמים ובאלואו ואלתא כמא קיל פי גמע את המאור הגדל[7] יהי מארת[8] וקיל מאורים כל מאורי אור בשמים[9] וקיל פי גמע שבוע אחד[10] שבועים שבעה[11] ואיצא שבעה שבעות[12] וקיל פי גמע שדה שדים על שדי חמד[13] ואיצא ומן השדות[14]. ואמא אדא גמעוא אלואחד אלמונת אלדי יעקל פאן אכתרה יכון באלואו ואלתא לאן פי

[a] Dans A. et B.: פי אלכיפיאת, R. בכמות

[1] Hag. 1, 6. [2] Ez. 25, 7. [3] Jér. 49, 28. [4] Ps. 48, 13. [5] Is. 44, 23. [6] Jér. 16, 3. [7] Gen. 1, 16. [8] ib. 1, 14. [9] Ez. 32 8. [10] Dan. 9, 27. [11] ib. 9, 25. [12] Deut. 16, 9. [13] Is. 32, 12. [14] Ex. 8, 9.

אלבאב אלתאני ואלעשרון

מא אכתיר פיה אלאטהאר עלי אלאדגאם[a] ואלאתמאם עלי אלנקצאן.

קד בינא פי אלבאב אלמתקדם להדא אלבאב אן אלעבראניין
כתירא מא יסתתקלון אטהאר מתלין מתואליין פי כלמה ואחדה
פהם ידגמון אחדהא פי אלתאני אדא וגדוא אלי דלך סבילא. וקד
יחדפון אחד אלמתלין ויסתגזיון באלתאני בקולהם ונבזה בהם עד
אור הבקר[1] אלא אנהם קד יכאלפון[b] פיטהרון אלמתליין[c] פי אלמוצע
אלדי כאן ימכנהם פיה אלאדגאם וכדלך קד יכמלון אלבנא פי
אלמוצע אלדי גרת עאדתהם פיה באלחדף כקולהם לגזז[2] וגירה.
פמן דלך קולהם כי אפפו עלי רעות[3] לו אמתתלוא פיה פעלהם פי
גירה לכאן עלי מתאל רבו משערות ראשי[4] רבו דבריו משמן[5].
ומתלה איצא דללו וחרבו[6] כאן אלוגה עלי אלאטראד אן יכון מתל
דלו עיני למרום[7]. ומתלה סבבו את העיר[8] בזזו איש לו[9] לאמר
שממו[10] וגללו את האבן[11] ואלאטראד עלי מתאל וחתו מנס שריו[12]
ומתלה וזקנים לא חננו[13]. וקאלוא כן שבתי זממתי[14] וכאן אלוגה אן
יכון מתל זמתי בל יעבר פי[15]. וקיל והחתתי את עילם[16] ואלאטראד
עלי מתאל והשמתי אני[17] כמא קיל החתת כיום מדין[18]. וקיל
הרנינו לאלהים[19] ואלוגה אן יכון מתל הסבי עיניך[20]. וקיל ולכן
יחכה יי לחננכם[21] כי עת לחננה כי בא מועד[22] ואלאטראד עלי
אלאדגאם כמא תקול חגה[23] וחגכם[24] וקיל אולי יחנן יי אלהי צבאות[25]
ואכתר אלאטראד עלי אלנקצאן כמא קיל ונער לא יחן[26] לכנהם
אכתארוא פיה אלאתמאם. וקיל לגזז את צאנו[27] לשדוד את כל
פלשתים[28] ועאדתהם אלנקצאן כמא קיל לרס את הסלת[29] ולחג את
חג הסכות[30] לעוז במעוז פרעה[31]. וקאלוא אין גחלת לחמם[32] ומן

[a] B. אלאנדגאם [b] A. יכלפון [c] A. אלמתל

[1] I Sam. 14, 36. [2] Gen. 31, 19. [3] Ps. 40, 13. [4] ib. 69, 5. [5] ib. 55, 22. [6] Is. 19, 6. [7] ib. 38, 14. [8] Jos. 6, 15. [9] Nomb. 31, 52. [10] Ez. 35, 12. [11] Gen. 29, 3. [12] Is. 31, 9. [13] Lam. 4, 16. [14] Zac. 8, 15. [15] Ps. 17, 3. [16] Jér. 49, 37. [17] Lév. 26, 32. [18] Is. 9, 3. [19] Ps. 81, 2. [20] Cant. 6, 5. [21] Is. 30, 18. [22] Ps. 102, 14. [23] Osée 2, 13. [24] Amos 5, 21. [25] ib. 5, 15. [26] Deut. 28, 50. [27] Gen. 31, 19. [28] Jér. 47, 4. [29] Ez. 46, 14. [30] Zac. 14, 16. [31] Is. 30, 2. [32] ib. 47, 4.

בנו[1] ואצלה אן יכון עלי זנה משיב ומקים *פארגמוא· וארגם איצא
אלסאכן פי פן יסית אתכם חזקיהו לאמר יי׳ יצילנו[2] ואצלה אן יכון
מתל יקים ישיב[a]· וארגאם אלסאכן אלדי בעד פא שני פיות[3] פי אליא
אלדי פי חדה כחרב פיות[4]· והכדא יגב אן יעתקד מן יקול [פי] והסג
אחור משפט[5] אנה מעתל אלעין אן אשתדאד סינה אנמא הו
לארגאם מתל אלסאכן אלדי בעד הא הוקם וחושב פיה והדא אלדי
אכתארה אנא פי והסג אחור משפט *אדא קלנא פיה אנה מעתל
אלעין[b] ופי יגענו ולא הונח לנו[6] אעני אן אצלה הונח באלתכפיף מן
מעני לא שקטתי ולא נחתי[7] ומן בניה הניחו את רוחי[8]· וקד ירגמון
איצא סואכן אלתעויץ מן נקצאן אלאפעאל דואת אלמתלין כמא
צנעוא פי ויסב אלהים[9] ויסבו את ארון אלהי ישראל[10] לאן[c] אלוגה 147
פי ויסב אלהים אן יכון בעד אליא סאכן לין ללתעויץ מן אלמתל
אלסאקט מתלה פי ויסך בדלתים ים[11] ויגל את האבן[12] פארגמוה פי
אלסין· והדא ממא לם יאבה אליה אבו זכריא[13] בל געל אלתשדיד
נפסה עוצא מן אלנקצאן דון אן יעתקד פיה אנה לאנדגאם אלסאכן
אלליין אלמעויץ בה· והכדא אקול פי על כמון יסב[14] אן מתל אלסאכן
אלמזיד פי לחם יורק[15] ופי מוסבות[16] אנדגם פי סינה ואצלה אן יכון
יוסב בסאכן ליין מזיד בעד אליא ללתעויץ מתלה פי יודק והו
אלקיאם פי יבת שער[17] ופי מא אשבהה· ולים קולי אן אבא זכריא
לם יאבה אליה במוגב אן קולה גיר גאיז לכן הדא אלדי קלנאה נחן
אליק בהדה אלאלפאט ובמא אשבהה ואדכל פי אלקיאם מן קבל
אן אלשדה לא תכון אלא לאנדגאם מא ואלקול באן אלסאכן אלמזיד
הו אלמנדגם אקיס מן אן תכון אלשדה לגיר אנדגאם שי·

a R. om. b R. om. c והיה = וכאן

[1] Jér. 43, 3. [2] Is. 36, 18. [3] Jug. 3, 16. [4] Prov. 5, 4. [5] Is. 59, 14. [6] Lam. 5, 5. [7] Job 3, 26. [8] Zac. 6, 8. [9] Ex. 13, 18. [10] I Sam. 5, 8. [11] Job 38, 8. [12] Gen. 29, 10. [13] D. 165, N. 113. [14] Is. 28, 27. [15] ib. 28, 28. [16] Exod. 39, 13. [17] Is. 24, 12.

כאנת או רוזנה ווזן ללאות פועלאות אלאלף פיה זאידה
כזיאדתהא פי דודאי תאנים[1]. וכארגאם יא ציץ פי ופטורי צצים[2]
וכארגאם אלחרף אללין אלדי הו ואו פי ישר ממסוכה[3] פי כאף
לשכים בשניכם[4] וכארגאם יא ציד פי דאל והיו לכם לצדים[5] אי
פיכונון לכם מצאיד תקעון פיהא. וכארגאם ואו וישאהו במוט[6]
ויקח חנניה הנביא את המוטה[7] מוטת עץ שברת[8] פי טא והיו
מטות כנפיו[a][9] *ואלאליק באלתגנים בקולה מטות כנפיו אכתר מן
הדה אלאלפאט ואן כאן אלאשתקאק ואחדא פקולה בשברי שם את
מטות מצרים[10] פאן אלמראד בהמא גמיעא הו אלעסאכר פאקול אן
מתל ואו מוטות מצרים אנדגם פי טא מטות כנפיו[b]. ואנדגאם ואו
תלונה פי נון תלנות בני ישראל[11] והדה אלואו הי עין אלפעל והי
אלמנקלבה פי אלפעל אלתקיל יא אעני פי אשר הלינתם[12] כמא
קיל בני תמותה[13] בואו וקיל פי אלפעל אלתקיל המית ביא. הדא הו
אלקיאס פי תלונות ואן כנא לם נגד תלונה מכפפא מסתעמלא.
וכארגאם אלף אכל והו פא אלפעל פי כאף מכלת לביתו[14] אצלה
מאכלת עלי זנה מחגרת שק[15] פאלינת אלאלף ואדגמת כמא אנה
אלין אלף אסר פי קולה במסרת הברית[16] ואצלה מאסרת אלא
אנהם לם ידגמוהא. ואמא ארגאם חרוף אלמד פמתל אדגאם יא
פעילה פי מתל עניה סערה[17] שביה בת ציון[18] מה אמך לביא[19]
כי שם ארם נחתים[20] וזנה פעילים עלי זנה שרידים[21] פאדגם אליא
פי אלתא. וקד אדגמוא אליא איצא פי תאניה ואניה[22] ולא דמיה
לי[23] פריה וענפה[24] במשכיות כסף[25]. וכארגאם יא אליאתה[26] פי
מא בעדהא בעד קלב אלאלף יא וקולהם אליתה[27] ואדגאם ואו
מחויאל[28] בעד קלבה יא פי אליא בעדה [וקו מחייאל][29] וכארגאם
ואו קטון פי נון קטני עבה[30]. ואמא ארגאמהם אלסואכן אלמזידה
ללתעויץ *ולגיר אלתעויץ[c] פמתל אדגאם אלסאכן פי מסית אתך

[a] R. ajoute: כי הם נגזרים מענין כי ימיטו עלי און אשר הוא סמיכה ומשיכה [b] R. om.
[c] A. R. om.

[1] Jér. 24, 1. [2] I Rois 6, 18. [3] Mich. 7, 4. [4] Nomb. 33, 55. [5] Jug. 2, 3. [6] Nomb. 13, 23. [7] Jér. 28, 10. [8] ib. 28, 13. [9] Is. 8, 8. [10] Ez. 30, 18. [11] Nomb. 14, 27. [12] ib. 14, 29. [13] Ps. 102, 21. [14] I Rois 5, 25. [15] Is. 3, 24. [16] Ez. 20, 37. [17] Is. 54, 11. [18] ib. 52, 2. [19] Ez. 19, 2. [20] II Rois 6, 9. [21] Jos. 10, 20. [22] Is. 29, 2. [23] Ps. 22, 3. [24] Ez. 19, 10. [25] Prov. 25, 11. [26] I Chr. 25, 4. [27] ib. 25, 27. [28] Gen. 4, 18. [29] ib. ib. [30] I Rois 12, 10.

עמקים[1] וקד גא מגלה עמקות[2] באלתכפיף· ורבמא כאן הדא
אלאשתראד לאנדגאם אלסואכן אללינה אלתי הי ללמד· וקד ידגמון
פי גיר אלמתל חרוף אללין ואלמד וסואכן אלמד איצא ותלתה
אחרף צלדה[a]· אמא ג אלאחרף אלצלדה פהי אללאם ואלנון ואלתא·
אמא אלתא פתדגם[b] ענד אלאפתעאל כקולה והעמיד הכהן המטהר
את האיש המטהר[3] אצלה האיש המתטהר פאדגם אלתא פי אלטא
וכדלך ותמיד כל היום שמי מנאץ[4] קאל אבו זכריא[5] אצלה מתנואץ
אי מתכדה[c] בפתח אלרא משנוי וישמע את הקול מדבר אליו[6] אצלה
מתדבר ותנשא מלכתו[7] אצלה ותתנשא וכבסו בגדיהם והטהרו[8]
אצלה והתטהרו הנבאו בבעל[9] אצלה התנבאו ולדלך אשתדת אלבא
ולו אנה אנפעאל לכאנת אלבא כפיפה ואלנון קמוצה· ואמא אלנון
פאן פא אלפעל אדא כאן נונא גאז אדגאמה פי עינה כמא אדגמוא
נון נפל פי יפול ונון נדר פי ידור ומא אשבה דלך וכמא ידגם נון
אלאנפעאל פי פא אלפעל[d] קיאסא מסתמרא וכמא אדגמוא נון מן
פי מתל מבן שלשים שנה[10] מכל מלמדי השכלתי[11] והוא בן בליעל
מדבר אליו[12] אצלה מן דבר אליו אי מן אן יתכלם מעה ומתלה
מכרע על ברכיו[13] אי מן אלרכוע מהר עשו מקטל[14] אצלה מן קטל·
ואמא אנדגאם אללאם פי גיר מתלה ודלך קליל פהו כאנדגאם לאם
לקח פי יקח ולאם מלתעות כפירים[15] פי ושני כפירים נתעו[16] אצלה
נלתעו אי תניב פיהם· ואמא אדגאמהם[e] חרוף אללין פקד בין דלך
אבו זכריא פי כתאב חרוף אללין[17] ודלך פי מתל הציבו משחית[18]
כי אצק מים על צמא[19] וגיר דלך כתיר גדא· ואמא מא לם ידכרה
אבו זכריא מן דלך ומא אשאר אליה פהו אדגאם אלעינאת אללינה
פי מא בעדהא כאדגאם ואו לול פי לאם ובלולים יעלו אל
התיכנה[20] ותפסירהא רואזן ואלדליל עלי אן הדא אלמנדגם ואו
והו אלעין מגאנסתה לללאות חמשים[21] ואן כאן תפסירהא ערי לאן
לול אסם עאם לכל מא יתסלק ויתוצל מנה אלי מא בעדה ערוה

a B. ajoute גיר אלמתל b B. פינדגם c B. מתנכרה d R. ajoute בעתידות = פי אלאסתקבאל
e B. אנדגאם

[1] Prov. 18, 4. [2] Job 12, 22. [3] Lév. 14, 11. [4] Is. 52, 5. [5] D. 92, N. 55. [6] Nomb. 7, 89. [7] ib. 24, 7. [8] ib. 8, 7. [9] Jér. 23, 13. [10] Nomb. 4, 3. [11] Ps. 119, 99. [12] I Sam. 25, 17. [13] I Rois 8, 54. [14] Obad. 1, 9. [15] Ps. 58, 7. [16] Job 4, 10, [17] D. 8, N. 8. [18] Jér. 5, 26. [19] Is. 44, 3. [20] I Rois 6, 8. [21] Exod. 36, 17.

פאנמא דלך מגאנס לאסתעמאל אלסריאניין פי קולהם מאתמלי
ומדקמוהי[1]. וקד שדרוא אלאלף עלי גיר קיאס ועלי אסתתקאלהם
דלך פיה פי אכתר אלמואצע פי קולהם תביאו לחם תנופה[2] ויביאו
לו את המנחה אשר בידם[3] ויביאו לנו כיד אלהינו הטובה עלינו[4].
ואמא אשתדאד ושפו עצמתיו לא ראו[5] פהו אלקיאס ואלבאב. וקד
שדרוא אלנון עלי גיר קיאס פי קולהם ואת ענבי נזירך[6] ענבי רוש[7]
העגתתי[8] מנזריך כארבה[9] הן בעודני חי עמכם[10] עודנו הארץ
לפנינו[11] אלוגה אן יכון מתל עודינו תכלינה עינינו[12] ואלמעני פיה
מא דמנא הכדא. ואמא אשתדאד נון אשר תדפנו רוח[13] חכמות
שרותיה תעננה[14] ומא אשבהמא פהו אלבאב. וקד שדרוא אלדאל
מן אל יחד בימי שנה[15] עלי גיר קיאס לאנה מתל אל תחד כבודי[16]
ועלי זנה יקד יקד[17] ותרד עיני דמעה[18] והי כלהא עלי זנה מה
ילד יום[19] ואן כאן קד יחתמל אן יכון מן גיר דואת אליא. וכדלך
אשתדאד טא עת לטעת[20] עלי גיר קיאס לאנה מתל לתת לנו[21]
לקחת לשברת לרדרת אן כאן עלי מא וגדנאה עליה פי בעץ
אלמצאחף פאני וגדתה פי בעצהא שדידא והו מצחף דמשקי צחיח
ואן כאן פי אכתרהא כפיפא. פאן כאן שדידא פהו עלי גיר קיאס
אלא אן כאנוא כשוא פיה אלאלתבאס באלתא. וממא גא משדרא
עלי גיר אלוגה אלמסתעמל קולהם וקנמן בשם מחציתו[22] בשדה
אלנון ואלוגה תכפיפהא לאן מא כאן פי אלאנפצאל מן הדא
אלמתאל משדרא פאנה יכפף פי אלאתצאל כמא קיל פי אלאנפצאל
אכה כל סוס בתמהון[23] ומשנה שברון[24] כליון חרוץ[25] וקיל פי
אלאתצאל ובתמהון לבב[26] בשברון מתנים[27] וכליון עינים[28] פהכדא
כאן אלקיאס פי מר אהלים וקנמון[29] אן יכון ענר אלאצאפה
מכפף אלנון. וקד שדרוא עלי גיר קיאס כתירא מן אלגמוע מתל
גמלים[30] שפנים[31] מעטים[32] מרבדים[33] ומעקשים[34] בחלקלקות[35]
עקלקלות[36] מהתלות[37] לפני חשכים[38] מעשקות[39] קטנים[40] מים

[1] Cf. Targoum sur ce verset. [2] Lév. 23, 17. [3] Gen. 43, 26. [4] Esra 8, 18. [5] Job 33, 21. [6] Lév. 25, 5. [7] Deut. 32, 32. [8] II Sam. 23, 27. [9] Nah. 3, 17. [10] Deut. 31, 27. [11] II Chr. 14, 6. [12] Lam. 4, 17. [13] Ps. 1, 4. [14] Jug. 5, 29. [15] Job 3, 6. [16] Gen. 49, 6. [17] Is. 10, 17. [18] Jér. 13, 17. [19] Prov. 27, 1. [20] Eccl. 3, 2. [21] Deut. 6, 23. [22] Ex. 30, 23. [23] Zach. 12, 4. [24] Jér. 17, 18. [25] Is. 10, 22. [26] Deut. 28, 28. [27] Ez. 21, 11. [28] Deut. 28, 65. [29] Prov. 7, 17 (A. R. ואהלים). [30] Gen. 24, 10. [31] Prov. 30, 26. [32] Eccl. 5, 1. [33] Prov. 7, 16. [34] Is. 42, 16. [35] Dem. 11, 21. [36] Jug. 5, 6. [37] Is. 30, 10. [38] Prov. 22, 29. [39] Is. 33, 15. [40] Cant. 2, 15.

ואלאפצאח בה איצא· אמא אלזאי פכופא מן אן תשתבה באלסין
ואמא אלסין פכופא מן אן תשתבה באלזאי לאן אלזאי אלסאכנה
אלתי בעדהא כאף קריבה פי מכרגהא מן מכרג אלסין וכדלך אלסין
אלסאכנה אלתי בעדהא דאל קריבה אלמכרג מן מכרג אלזאי וכמא
5 אן אלסין אלסאכנה אלתי בעדהא גים קריבה אלמכרג מן מכרג
אלזאי ותבין[a] דלך פי קולך ותסגר הדלת[1] נשגב יי[2]· וקד יתקל
אלעבראניון אלרא פי בעץ אלמואצע עלי אנהם יסתתקלון דלך פיה
פי אכתר אלמואצע ואנמא פעלוא דלך ליקוי אלאעתמאד עליה
לתקלה עלי אללסאן מן אגל אלתכריר אלדי פיה וקד בינת מאהיה
10 הדא אלתכריר פי גיר הדא אלמוצע [אעני] פי כתאב אלתשויר·
ודלך קולהם בעבור הרעמה[3] אלוגה פיה תכפיף אלרא לאנה
מצדר הרעים לכנהם צנעוא בה הדא כמא צנעוא בצאד ולא יכלה
עוד הצפינו[4] אלדי שדדוה ואלוגה תכפיפה לאנה מצדר הצפין עלי
זנה השליך· ואמא הראיתם אשר בחר בו יי[5] פגאיז אן יכון מדהבהם
15 פי תשדיד ראיה ותשדיד רא הראיתם כי שלח בן המרצח הזה[6] הו
הדא אלמדהב נפסה אעני אלאעתמאד עליה· וגאיז איצא אן יכון
מדהבהם פיה הו מדהבהם פי קולהם הברב כח יריב עמדי[7]
הבדרך אבותיכם[8] באלתשדיד לאנהמא אסתפהאם מתלהמא· וקד
בינת הדא מן אסתעמאלהם פי באב אלאסתפהאם· וקאלוא
20 וקשתותם תשברנה[9] פשדדוא אלשין מן אגל אן דלך אכף עליהם
פי הדה אלכלמה ענד אגתמאעה בתא־ין מן אכתפאפה· ואעלם
אנה ליס מן עאדתהם תתקיל כל חרף בשבא פיה אלאלתבאס או
כל חרף צעב אלנטק בה עליהם מכפפא לאנהם קד יסתתקלון פי
וקת מא יסתסהלונה[b] פי גירה ובאלצדד· ואיצא פאן כוף הדא
25 אלאלתבאס ומדהב קוה אלאעתמאד ליס עאמא לגמיעהם בל אנמא
דלך לגה לקום מנהם דון קום ומן אלבין אן הדא אלמדהב לקליל
מנהם ומן אגל דלך אתי[c] באלתתקיל פי אקל אלמואצע עלי לגה
אולאיך אלקום ואסתעמאלהם לאנהם אנמא כוטבוא במא
יסתעמלונה· ואמא אשתראד תא ויהי כל יודעו מאתמול שלשם[10]

[a] B. יסתבין [b] R. מה שהוא קל עליהם; A. ויסתסהלונה [c] B. יאתי

[1] II Rois 4, 5. [2] Is. 33, 5. [3] I Sam. 1, 6. [4] Ex. 2, 3. [5] I Sam. 10, 24. [6] II Rois 6, 32. [7] Job 23, 6. [8] Ez. 20, 30. [9] Ps. 37, 15. [10] I Sam. 10, 11.

ליקוי אלאעתמאד עליה· ומתלה ורעבים חדלו[1] ואיש ברעהו
יחתלו[2] למען היה לה ברק מרטה[3] לשונם בצמא נשתה[4] הנה נא
רוח אלהים רעה מבעתך[5] אצלה מְבַעֶתְךָ בסגול תחת אלעין
ובשבא תחת אלתא ובתכפיפה עלי זנה מלמדך להועיל[6] לאן אלרוח
5 ידכר ויונת במא קיל ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים[7]
פחרך אלעין באלכסר לאן מן עאדתהם אתיאן מתל הדא במא
צנעוא פי סין ומאספכם אלהי ישראל[8] ואלנבואה אנמא נזלת עלי
לגאתהם ולדלך תראנא ננסב אסתעמאלאתהא אליהם ואלוגה אן
יכון בסגול וכמא צנעוא איצא פי מים אאמצכם במו פי[9] וחרך
10 אלתא באלסגול ללוקף כעאדתהם עלי מא קד תבין פי באב
אלאתצאל ואלאנפצאל ותקלוה[a] להדא אלמעני איצא אעני ללוקף·
וגאיז אן יכון תתקיל נון הן תוי שדי יעננו[10] להדא אלמעני· וקד
תשדד אלערב איצא חרוף אלרוי מן אשעארהם אדא לם יכן לינא
ללוקף· וקד ישדד איצא אלעבראניון אלחרף לגיר מא דכרנא בל
15 טלבא ללאפצאח בדלך אלחרף אלמשדד אדא כיף עליה אלאלתבאס
בחרף אכר יקרב מנה פי אלמכרג כתשדידהם קאף ונתקנוהו מן
העיר[11] כופא מן אשתבאהה באלכאף וקאף בנות מלכים ביקרותיך[12]
וקאף ולו יקהת עמים[13] וקאף עקשות פה[14] וקאף ועקבותיך לא
נודעו[15] וקאף אם יקרך עון[16] וקאף מקדש אדני כוננו ידיך[17] כופא
20 מן מתל דלך איצא· [ו]כתשדידהם צאד ירבו עצבותם[18] כופא מן
אשתבאהה באלסין· והו מדהבהם פי תשדיד צאד ומחבש
לעצבותם[19] וצאד נצרה על דל שפתי[20] נצרה כי היא חייך[21] ולא
אריח בעצרתיכם[22]· וכתשדידהם שין ונאספו עשבות הרים[23] פראר
מן אלאלתבאס באלזאי· וקד בינת הדא גאיה אלתביין פי גיר הדא
25 אלמוצע· ומן אגל מא דכרתה פי הדה אלאלפאט מן כוף
אלאלתבאס אמרת אלאויל רצי אללה ענהם[24] באטהאר זאי למען
תזכרו ועשיתם[25] ואלאפצאח בה ואטהאר סין כי לעולם חסדו[26]

[a] A. ותקול, B. ויקאל, R. והכבידוהו = ותקלוה

[1] I Sam. 2, 5. [2] Jér. 9, 4. [3] Ez. 21, 15. [4] Is. 41, 17. [5] I Sam. 16, 15. [6] Is. 48, 19. [7] I Rois 19, 11. [8] Is. 52, 12. [9] Job 16, 5. [10] ib. 31, 35. [11] Jug. 20, 32. [12] Ps. 45, 10. [13] Gen. 49, 10. [14] Prov. 4, 24. [15] Ps. 77, 20. [16] I Sam. 28, 10. [17] Ex. 15, 17. [18] Ps. 16, 4. [19] ib. 147, 3. [20] ib. 141, 3. [21] Prov. 4, 13. [22] Amos 5, 21. [23] Prov. 27, 24. [24] Jer. Berakhôth 4 d. [25] Nomb. 15, 40. [26] Ps. 20, 21.

עלאמה̈ גמע אלמונ̈ת· ובעונותינו נתנו[1] ואלאצל נִתַּנְנוּ עלי זנה̈
נשמדנו מהתיצב[2]· ומתלה כי עליך נשענו[3] אלאצל פיה נשעננו· הכנו
והקדשנו[4] אצלה הכננו עלי זנה̈ הפרנו והצרנו מן את בריתי הפר[5]
והצר לך[6]· ויכוננו ברחם אחד[7] אצלה ויכונננו אלנונאן אלאו̈לאן מן
אלאצל לאנה מסתקבל כאשר כונן[8] מתל אלהים יכוננה עד עולם[9]
פאנדגם אלנון אלמתצאעף פי אלנון אלדי הו צמיר אלגמע
אלמתכ̈למין· ואימתך אל תבעתני[10] אצלה תבעתנני עלי זנה̈ זבח
תודה יכבדנני[11] ומתלה תברכני נפשך[12]· ואמא הן תוי שדי יענני[13]
פרבמא כאנת אלשד̈ה̈ פיה לאנדגאם אלהא אלדי הו לאם אלפעל
אעני לאם יענה והדא עלי גיר אלאט̈ראד ואלאסתעמאל ואן כנ̈א
קד וגדנאה רפה פי בעץ אלמצאחף עלי ואגבה· יסר יסרני יה[14]
אצלה יסרנני לאנהם קד יזידון אלנון עלי אלאפעאל אלמאציה̈ כמא
יזידונהא עלי אלמסתקבלה̈ וקד בי̈נת הדא פימא קבל· והשחתם
ועשיתם פסל[15] אצלה והשחתתם עלי זנה̈ והקרבתם אשה עלה[16]
פאדגם אלתא אלדי הו לאם אלפעל פי תא אלמכאטבין· אשר
כרתי[17] אצלה כרתתי עלי זנה̈ שמעתי· ובבאו נבעתי[18] אצלה
נבעתתי· גוער בים ויבשהו[19] אצלה וייבשהו עלי זנה̈ ויעזקהו
ויסקלהו[20] ומתלה וישרם למטה מערבה[21] אצלה וַיְיַשְּׁרֵם עלי זנה̈
וישברם וכדלך יכתב ויישרם פי בעץ אלמצאחף ביאפין והמא אעני
ויבשהו וישרם פעלאן תקילאן· ואמא וישרנה הפרות[22] ויחמו
הצאן[23] ויחמנה בבואן לשתות[24] פגאיז אן תכון מתל ויבשהו וישרם
אעני אפעאלא תקילה̈ ואן לם תכן מפתוחה̈ אליאאת וקד אקמת
אלברהאן אלואצח מן כלאם אבי זכריא פי דלך פי גיר הדא אלמוצע
אעני כתאב אלתשויר· וגאיז איצא אן תכון אפעאלא כפאפא ואן
תכון אליאאת פיהא ללאסתקבאל· וקד יצאעפון אלחרף וידגמון
אלאו̈ל פי אלתאני ויפעלון דלך כתירא פי אלוקף ואנקטאע אלכלאם
כקולהם חדלו פרזון בישראל חדלו[25] ליס פי חדלו אלמשד̈ד מן
אלמעני גיר מא פי חדלו אלאול אלא מעני אלוקף פשד̈דוה לדלך

[1] Esra 9, 7. [2] II Sam. 21, 5. [3] II Chr. 14, 10. [4] ib. 29, 19. [5] Gen. 17, 14. [6] Deut. 28, 52. [7] Job 31, 15. [8] Is. 51, 13. [9] Ps. 48, 9. [10] Job 13, 21. [11] Ps. 50, 23. [12] Gen. 27, 19. [13] Job 31, 35. [14] Ps. 118, 18. [15] Deut. 4, 25. [16] Nomb. 28, 19. [17] Jér. 11, 10. [18] Dan. 8, 17. [19] Nahum 1, 4. [20] Is. 5, 2. [21] II Chr. 32, 30. [22] I Sam. 6, 12. [23] Gen. 30, 39. [24] ib. 30, 38. [25] Jug. 5, 7.

אלזאי ואדגאמה פיה. והו קולי פי כסף וזהב[1] ופי מא אשבהה.
והכדא לא אתחרג[a] מן אדגאם אלחרף אלסאכן, פי מא יתלוה אדא
תקארב מכרגאהמא ואן כאנא פי כלמה ואחדה מתל קולהם
והעבטת גוים רבים[2] פאן אדגאם אלטא פי אלתא או אדגאמהא
בעד קלבהא תא גיר ממתנע ענדי. ומתל דלך והמעטתים[3]
ושחטתם בזה[4] ובהדא אקים עלי כל מא אשבה דלך. ואנמא קלת
בגואז הדא מן גיר קטע בה לאני לם אלק אלי חיני הדא פציחא
אתק בנקלה כל אלתקה[b] פאכר אלקראן ענה סמאעא. ואנמא
אעתמאדי פי תצחיח אללפט עלי אלמצאחף אלצחאח וקד טפרת
מנהא במצחף שאמי ואכר כופי[c] ועלי כתב אלעלמא איצא מעולי פי
הדא וקד אדרכת מנהא כתבא לבעץ אלמקדסיין ועלי אלמסורת
איצא מעתמדי פי דלך. ולים מא דכרתה מן עדם לקא[e]י לתקאת
אצחאב אלתלקין ען תקציר ותואן[d] ילחקני פי אלבחת ואלטלב
פאנתם תעלמון בחתי וטלבי וחרצי ומתאבתתי עלי אלטלב מן לדן
נשאתי לכנה נשאנא פי הדה אלקאציה אלמרגוב ענהא אלמזהוד
פיהא פכאן מא וקע לי מן עדם לקא מן הדה צפתה באצטראר.
וגמלה אקול אנה ולו לם תגר אלעאדה באדגאם שי[e] ממא גאוזתה[f]
למא כאן גואז דלך ממתנע ענדי קיאסא עלי אדגאמהם נון בן פי
נון נון. פמן אלאנדגאם מא יקוד עליה אלקיאס כמא תרי ומנה מא
גא עלי גיר קיאס כמא סתראה פי הדא אלבאב. פממא גא איצא
מן אלאנדגאם עלי אלקיאס קולה ונתנוך בידם[5] הליועץ למלך
נתנוך[6] באשתדאד נון אלמתכלמין לאנדגאם אלנון אלדי הו לאם
אלפעל פיה ואלאצל פיה ונְתַנְנוּךָ עלי זנה במה קבענוך[7].
ומתלה ונתנו את בנתינו[8] אלאצל פיה ונתננו עלי זנה וישבנו
אתכם[9] ולקחנו את בתינו והלכנו[10]. ומתלה ולנה בגבעה[11] אלוגה פיה
וְלַנְנוּ. בצל דליותיו תשכנה[12] אלאצל פיה תשכננה עלי זנה ועיניך
דרכי תצרנה[13] ותעמדנה אצל הפרות[14] וזרעות פרעה תפלנה[15]
אלנון אלאולי לאם אלפעל אעני נון שכן ישכן ואלנון אלתאני

[a] B. אחתרג [b] B. תקה [c] R. בבלית [d] A. ותהאון, R. עצלתי [e] A. שיא [f] B. גוזתה

[1] Nomb. 22, 18. [2] Deut. 15, 6. [3] Ez. 29, 15. [4] I Sam. 14, 34. [5] Jug. 15, 13.
[6] II Chr. 25, 16. [7] Mal. 3, 8. [8] Gen. 34, 16. [9] ib. ib. [10] Gen. 34, 17. [11] Jug. 19, 13.
[12] Ez. 17, 23. [13] Prov. 23, 26. [14] Gen. 41, 3. [15] Ez. 30, 25.

תחת אלרא ואלזאי ואללאם ואלחא מן אללחן במאנע מן[a]
אלאנדגאם כמא טׄנׄ קום יזעמון אן אלקצד בדׄלך אלטעם אנׄמא
הו למנע אלאנדגאם ולים אלאמר כדׄלך פאנׄ הדׄא אללחן גיר פאצל
בין אללפטׄתין והו איצׄא מוגׄודא כתׄירא פימא לא יגׄוז פיה
אלאנדגאם מתׄלה פי ערף כלב[1] גרש לץ[2] עשק דל[3] פיטר מים[4] יקח
לב[5] הנח לו[6] מי חכם ויבן אלה[7] וגיר דׄלך כתׄיר פהו אדׄא פי תלך
אלאלפאטׄ לגיר מא טׄנׄוה· ומתׄל הדׄא יששום מדבר וציה[8] גׄאז
אדגאם מים יששום פי מים מדבר ומתׄלה איצׄא הביטו אליו ונהרו[9]
גׄאיז ענדי אדגאם ואו אליו פי ואו ונהרו· ומן אקוי אלבראהין עלי
גׄואזה חץׄ אלאואיל רצׄי אללה ענהם[10] עלי אלאפצאח בכל מתׄלין
יקעאן פי קרית שמע עלי הדׄה אלצפה̈ ותרגיבהם פי אטׄהארהמא
אעני בכל לבבך[11] על לבבך[12] בכל לבבכם[13] עשב בשדך[14] ואבדתם
מהרה[15] על לבבכם[16] הכנף פתיל[17] אתכם מארץ[18] פהדׄא דליל ואצׄח
עלי אן אלאטׄהאר אפצׄל מן אלאדגאם פי קרית שמע כׄאצׄה̈ ואדׄא
כאן אלאטׄהאר אפצׄל פאלאדגאם גיר מחרׄם אלא אנׄה אקלׄ פצׄלא
ואיצׄא פאן תכׄציצהם קרית שמע בהדׄא דליל עלי אנׄה מטלק פי
גירהא ואנׄמא אמכן אלאדגאם פי הדׄה אלאלפאטׄ כלהא עלי אן
אללחן יפצל פי בעצׄהא בין אלמתׄלין מתׄל פצלה בין הכנף ובין
פתיל תכלת ובין אתכם ובין מארץ לאן קרית שמע תסבר פי
אלצלאה̈ סברא בלא לחן יפצל בין בעץׄ אלפאטׄהא ובין בעץׄ·
ואלאדגאם איצׄא גׄאיז ענדי פי כל חרפין גיר מתׄלין אדׄא תקארבא
פי אלמכׄרגׄ וכאנא פי טרפי כלמתין כמא קלנא· מתׄאל דׄלך ויתן לי
את מערת המכפלה[19] פאנׄה גׄאיז ענדי אדגאם נון ויתן פי לאם לי
למקארבתהמא[b] פי אלמכׄרגׄ אן אראד דׄלך מריד ובעכס דׄלך לך
אל נמלה עצל[20] ואיצׄא אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא[21] מא יבעד
ענדי גׄואז אנדגאם כל ואחד מן אללאמין פי כל ואחד מן אלנונין·
ומתׄל דׄלך להכרית מארץ זכרם[22] יחפץ זנבו[23] פאנׄה גׄאיז ענדי
אדגאם אלצאד פי אלזאי לתקארב מכׄרגׄיהמא[c] או קלב אלצאד פי

a B. פי b B. לתקארבהמא c A. מכׄרגׄהא

[1] Is. 66, 3. [2] Prov. 22, 10. [3] ib. 14, 31. [4] ib. 17, 14. [5] Osée 4, 11. [6] ib. 4, 17. [7] ib. 14, 10. [8] Is. 35, 1. [9] Ps. 34, 6. [10] Berakh. 16 b. [11] Deut. 6, 5. [12] ib. 6, 6. [13] ib. 11, 13. [14] ib. 11, 15. [15] ib. 11, 17. [16] ib. 11, 18. [17] Nomb. 15, 38. [18] ib. 15, 31. [19] Gen. 23, 9. [20] Prov. 6, 6. [21] Gen. 18, 3. [22] Ps. 34, 17. [23] Job 40, 17.

הדא אלבאב אלחאדי ואלעשרון

לכר אלאדגאם[a] ומענאה ומן אין וגב.

אעלם אן אלמתלין אדא כאנא מתגאורין פי כלמה ואחדה וסכן
אלאול מנהמא פאדגאמה פי אלתאני גאיז. ותאויל קולנא חרף
מנדגם אי אנה לא חרכה תפצל בין אלמנדגם ובין *אלמנדגם פיה[b]
ואנמא יעתמד להמא פי אללסאן אעתמאדה ואחדה לאן אלמכרג
ואחד ולא פצל בינהמא ודלך מתל קולך רבו משערות ראשי[1] רבו
דבריו משמן[2] וחדו מזאבי ערב[3] אצלה רבבו רכבו חדדו בסכון
אלמתל אלאול. וקד יטהרון הדא אלמתל ולא ידגמונה ואן כאן
סאבנא קאלוא סבבו את העיר[4] ושממו עליה[5]. ורבמא לם יכן אצל
אלחרף אלמנדגם אלסכון פיסכנונה תם ידגמונה כמא צנעוא פי
סבוני כמים[6] אלדי אצלה אן יכון מתל סבבוני בכחש אפרים[7]
פאסכנוא אלמתל אלאול ואדגמוה אד לא יגוז אן ידגם חרף מתחרך
חתי תדהב חרכתה לאן אללסאן אנמא ינבו ען אלחרף אלמנדגם
ואלמנדגם פיה נבוה ואחדה והו אלדליל עלי דהאב אלחרכה מן
אלחרף אלמנדגם. וכמא צנעוא פי חנני אלהים[8] אלדי אצלה חַנְנֵנִי
מתל אבלני הממני[9] פאסכנוא ואדגמוא. וכדלך אן כאן אלמתלאן פי
טרפי כלמתין אעני אן יכון אחדהמא פי אכר כלמה מא ואלתאני פי
אול כלמה תתלוהא ולא מחאלה אן אלאול מנהמא סאכן אד לא
יוקף עלי מתחרך ואן אלתאני מתחרך אד לא יבתדא בסאכן פאנה
אדא כאן כדלך ולם יפצל בינהמא לחן גאז אדגאם אלאול פי
אלתאני. מתאל דלך קולך יהושע בן נון[10] ראית מקאלה תעזי אלי
ראם אלמתיבה אלפיומי רחמה אללה זעם פיהא אן מן אלעבראניין
מן ידגם נון בן פי נון נון ומנהם מן יטהרה. וגואז אלאנדגאם פי
גמיע מא ישבה הדא חסן ענדי קיאסא עליה בהדא אעני מתל
קולה בו ירוץ צדיק ונשגב[11] ואזל לו אז יתהלל[12] זה שבתה הבית
מעט[13] צרר רוח אותה בכנפיה[14] שלח חשך ויחשיך[15] ולים מא

[a] B. אלאנדגאם [b] A. אלמדגם

[1] Ps. 69, 5. [2] ib. 55, 22. [3] Hab. 1, 8. [4] Jos. 6, 15. [5] Lév. 26, 32. [6] Ps. 88, 18. [7] Osée 12, 1. [8] Gen. 33, 11. [9] Jér. 51, 34. [10] Nomb. 11, 28. [11] Prov, 18, 10. [12] ib. 22, 14. [13] Ruth 2, 7. [14] Osée 4, 19. [15] Ps. 105, 28.

אליאאר פקאלוא פלשתים עברים ונסעו הקהתים[1] ישמעאלים מואב והגרים[2] בית הרכבים[3]. ורבמא אבדלוא מן אחדי יאפי אלנסב פי אלגמע אלפא אסתתקאלא איצא לאגתמאע אליאאת כמא קאלוא ההגריאים[4] הערביאם[5]. וממן נסב אלי גיר קבילה לחאדתה מא פהו ואלד עמשא כמא קיל ואבי עמשא יתר הישמעאלי[6] ואנמא כאן דלך לחאדתה מא אמא למסאכנתה איאהם כמא נסב עבד אדום אלי גת[7] והו מן בני מרדי[8] ואמא לקצה גיר הדה. ואלדליל עלי אן יתר הדא מן ישראל קולה ענה ועמשא בן איש ושמו יתר הישראלי[9] פהדא קאטע. ואלי הדא אלמעני דהב אלסאגע פי קולה לממדוחה

נא[a] פנת יקרת	וערב ממי פרת	השבעתיך בתורת	משה הקרחי
שאחותי תחשב	ואזן לי הקשב	ותשובה השב	משיבת מרזחי[b]

פקאל משה הקרחי אי צאחב[c] קרח אעני אלדי כאנת לה מעה אלקצה אלמשהורה ואנמא אצטרה אלי דלך אלקאפיה. וקד אנכר עליה הדא אהל זמאנה אעני אצאפתה אלהסול עליה אלסלאם אלי קרח ולעמרי אנה למנכר עלי הדא פאן חק אלרסול אן יצאף אליה לא אן יצאף אלי גירה לכנהם *לא יחסנוא[d] הדא אלתאויל. ושביה בהדא קול גירנא פרעון מוסי אי אלדי כאן פי זמאנה. ומתל מא דכרנאה קולהם דואג האדומי[10] נסב אליהם לחאדתה מא אלא תרי כיף וצף אלכתאב לה בקולה ושם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר לפני יי׳ ושמו דואג האדומי אביר הרועים אשר לשאול[11]. וקד ימכן אן יתחיל להדא אלסאגע בחילה אכרי לטיפה עלי אן יריד בקולה משה הקרחי אלנסב אלי אלגד ותלך אלחילה הו אן יעני אלדי גדה וגד קרח ואחד אלדין ינתסבאן אלי גד ואחד.

[a] A. פה [b] Ainsi A., B. מזרחי, R. מדוחי [c] A. אצחאב [d] R לא הרגישו = arabe לם יחסّו

[1] Nomb. 10, 21. [2] Ps. 83, 7. [3] Jér. 35, 3. [4] I Chr. 5, 10. [5] II Chr. 17, 11. [6] I Chr. 2, 17. [7] II Sam. 6, 10. [8] I Chr. 5, 10. [9] II Sam. 17, 25. [10] I Sam. 21, 8. [11] ib. ib.

פאנה גיר מנסוב בל אבקוא אלאסם בחסבה ותעריפהם איאה ואן
כאן אסמא עלמא[a] כתעריפהם ארונה פי קולהם הארונה היבוסי[1]
וכקולהם שבט המנשה[2]. ואן אעתקד פי קולהם לכרמי משפחת
הכרמי[3] לחגי משפחת החגי[4] וגירהמא ממא ישבהחמא מתל הדא
לם יכן בעידא. ורבמא חמלוא אלנון אלזאיד פי אואכר אלאסמא
מחמל אלהא פי חדפהם להא כמא קאלוא פי אלנסב אלי נעמן
הנעמי[5] כמא ינסבון אלי נעמה בחדף אלהא. פאן נסב אלי אסם
פי אכרה ואו לינה אבקוא אלואו וזאדוא בעדה נונא כמא קאלוא
פי אלנסב אלי שילו אחיה השילוני[6] ואלי גילה אחיתפל הגילוני[7]
קיל וישלח אבשלום את אחיתפל הגילוני יועץ דוד מעירו מגילה[8].
פאן גמע אלאסם אלמנסוב ארכלת עליה עלאמה אלגמע אעני
אליא ואלמים ללמדכרין ואלואו ואלתא ללמונתין וצאעפת יא אלנסב
ללתמכן מן תחריכהא אד הי סאכנה ויא אלגמע וואוה סאכנאן
איצא ולא יגמע בין סאכנין לינין תם ארגמת אחדי אליאין פי
אלאכרי פינבו אללסאן מנהמא נבוה ואחדה כמא קיל אלהי
העבריים נקרא עלינו[9] ופלשתיים מכפתר[10] ופי אלמונת המצריות[11]
העבריות[12]. והכדא צנעוא פי ואחד אלמונת פי קולהם העבריה[13]
נערה מואביה[14] והיתה להם תרומיה[15] למא אראדוא אלנסבה אלי
תרומה חדפוא הא אלתאנית כמא צנעוא ענד מא נסבוא אלי תמנה
פקאלוא התמני תם ארכלוא יא אלנסבה מתצאעפה ליתמכן מן
תחריכהא לאנהא סאכנה לינה והא אלתאנית סאכנה לינה וקאלוא
משאול תחתיה[16] ועוד בה עשיריה[17]. ולו נסבוא אלי תמנה או אלי
מעכה שכצא מונתא לקאלוא תמניה מעביה בחדף הא מעכה והא
תמנה וארכאל יא אלנסב ועלאמה תאנית דלך אלשכץ אלמונת
כמא צנעוא פי תרומיה. פאן אבדלוא מן הדה אלהא תא לם ישדדו
אליא אד לא צרורה תדעו אלי דלך לאן אלתא סאכן טאהר צלד
פקאלוא עברית יהודית ישראלית ארומית עמונית מצרית חתית[b].
ורבמא חדפוא יא אלנסב מן גמע אלמדכר אסתתקאלא לאגתמאע

[a] A. עלמיא [b] B. תחתית

[1] II Sam. 24. 16. [2] Deut. 3, 13. [3] Nomb. 26, 6. [4] ib. 26, 15. [5] ib. 26, 40. [6] I Rois 11, 29. [7] II Sam. 15, 12. [8] ib. ib. [9] Ex. 3, 18. [10] Amos 9, 7. [11] Ex. 1, 19. [12] ib, 1, 15. [13] Deut. 15, 12. [14] Ruth 2, 6. [15] Ez. 48, 12. [16] Ps. 86, 13. [17] Is. 6, 13.

ואחדא עלי אלתמאם אי אנ̈ה ליס תאליפה מחצ̇א לכנ̈ה במנזלה̈
בית שמש ובית אל ואן לם יג̇ר פי אלמצחף הד̇א אלמג̇רי. פאן כאן
פי אכ̇ר אלאסם יא ישבה יא אלנסבה̈ ואראדוא אן ינסבוא אליה
חד̇פוא ד̇לך אליא ואדכ̇לוא מכאנה יא אלנסבה̈ לאמתנאע אג̇תמאע
סאכנין לי̈נין לאן יא אלנסבה̈ לי̈נה̈ ואליא אלתי פי אלאסם לי̈נה̈
איצ̇א. קאלוא פי אלנסב אלי מת̇ל הד̇א לכרמי משפחת הכרמי[1] לחגי
משפחת החגי[2] לשוני משפחת השוני[3] לגוני משפחת הגוני[4]. פאן
כאן פי וסט אלאסם אלמנסוב אליה חרף מצ̇אעף חד̇פוה קאלוא פי
אלנסב אלי שפופם השופמי[5] לאנ̈הם נסבוא אלי שופם עלי מת̇אל
אלנסב אלי חופם פי קולהם החופמי[6] ואלי שוחם השוחמי[7]. ואן כאן
פי אכ̇רה אלף סאכנה̈ חר̈כוהא כמא קאלוא פי אלנסבה̈ אלי פלוא
הפלואי[8]. ואן כאן פי אכ̇רה הא לי̈נה̈ ללתאנית̇ עאקבתהא יא אלנסב
פי אכת̇ר כלאמהם כמא קאלוא פי אלנסב אלי בריעה הבריעי[9] ואלי
תמנה התמני[10] ואלי צרעה וחצי המנחתי[11] הצרעי[12]. ורבמא עו̈צ̇וא
מן אלהא נונא ת̇ם אדכ̇לוא עליה יא אלנסבה̈ כמא קאלוא פי
אלנסב אלי שלה השלני[13] ואלי פוה הפוני[14] פאנ̈הם אסקטוא אלהא
מן פוה ועו̈צ̇וא מנה נונא ת̇ם אסקטוא אלואו אלמתחר̈כה̈ ואבקוא
ואו אלמד̈ אד̇ כאן ד̇לך אכ̇ף̈ עליהם מן קולהם הַפֻּוָנִי עלי זנה̈
השוחמי לו אתוא בה עלי אלאצל או מן קולהם הפוּוִי לו לם יעו̈צ̇ו.
ורבמא לם יחד̇פו אלהא בל קלבוה תא״ כמא קאלוא פי אלנסב
אלי מעכה ויזניהו בן המעכתי[15] וקד פעלוא הד̇א קבל אלנסבה̈
איצ̇א פי קולהם וישב גשור ומעכת[16]. וקאלוא לעזתים לאמר[17]
העזתי והאשדודי[18] פקלבוא הא עזה תא״ לאנ̈ה ג̇איז ענדהם קלב
כל הא ללתאנית̇ פי גיר אלאצ̇אפה̈ תא כמא קאלוא ושכורת ולא
מיין[19] אם אתן שנת לעיני[20] וקאלוא פי אלנסב אלי מורשה מיכה
המורשתי[21] ופי אלנסב אלי נטופה הנטופתי[22] ואלי אבל מחולה
ברזלי המחולתי[23] וקד נסבוא איצ̇א אלי צרעה הצרעתי והאשתאולי[24]
ואלי נעמה צופר הנעמתי[25]. ואמא קולהם לימנה משפחת הימנה[26]

[1] Nomb. 26, 6. [2] ib. 26, 15. [3] ib. ib. [4] ib. 26, 48. [5] ib. 26, 39. [6] ib. ib. [7] ib. 26, 42. [8] ib. 26, 5. [9] ib. 26, 44. [10] Jug. 15, 6. [11] Jos. 15, 33. [12] I Chr. 2, 54. [13] Nomb. 26, 20. [14] ib. 26, 23. [15] I Jér. 0, 8. [16] Jos. 13, 13. [17] Jug. 16, 2. [18] ib. 13, 3. [19] Is. 51, 21. [20] Ps. 132, 4. [21] Mich. 1, 1. [22] I Chr. 27, 13. [23] II Sam. 21, 8. [24] I Chr. 3, 53. [25] Job 2, 11. [26] Nomb. 26, 44.

פי[a] נפסה ואן אכתלף לפטהמא[b] ובה סמّי אלרגל גלעד[1] פקיל פי
אלנסב אליה הגלעדי[2]. וקיל פי אלנסב אלי מלכיאל המלכיאלי[3]
ואלי ישראל הישראלי[4] ואלי אחירם האחירמי[5] ואלי איעזר
האיעזרי[6] ואלי יחלאל היחלאלי[7] ואלי יחצאל היחצאלי[8] ואלי
אשריאל האשריאלי[9]. וכדלך אן כאן אחד אלאסמין מצאפא אלי
אלתאני אלא אנהמא געלא אסמא ואחדא ואן לם יוצל בינהמא
באלצבט ולא[c] באלתאליף נסב איצא אלי גמלה דלך אלאסם אלא
אנהם אדא ערّפוה פאנהם יערّפון אלמצאף אליה מנהמא פקט כמא
קיל פי אלנסבה אלי בית לחם בית הלחמי[10] פנסב אלי אלאסמין
ואדכל אלתעריף פי אלתאני מנהמא. וקיל פי אלנסבה אלי בית
שמש יהושע בית השמשי[11] ופי אלנסב אלי אביעזר יואש אבי
העזרי[12] והכדא קאלוא פי אלנסבה אלי בית אל בימיו בנה חיאל
בית האלי את ירחה[13]. ואנמא קאלוא האחירמי[14] האיעזרי[15]
באדכאל אלתעריף פי אלאסם אלאוّל לאנّהם געלוא אלאסמין
ואחדא עלי אלתמאם *באלתאליף. ואמא בנימין והו אסם מרכّב מן
אסמין עלי אלתמאם[d] פאנّהם נסבוא אליה עלי אלוגהין גמיעא
אעני אנّהם קאלוא התשיעי לחדש התשיעי אביעזר הענתותי
לבנימיני[16] פאדכלוא אלתעריף פי אוّל אלאסם אד געלוא אללפטתין
לפטה ואחדה עלי אלתמאם במנזלה גלעד וישראל ומא אשבה דלך
ומדّה חדפוא אלאסם אלאוّל אסתכפאפא ונסבוא אלי אלתאני
מנהמא פקט כמא געלוהמא פי אלכטّ כלמתין פי קולהם ויהי איש
מבן ימין[17] פקאלוא איש ימיני[18]. והכדא צנעוא פי אלנסב אלי אבל
מחולה[19] והו אסם מרכّב מן אסמין אחדהמא מצאף אלי אלתאני
אעני אנّהם חדפוא אלאסם אלאוّל אסתכפאפא ונסבוא אלי אלתאני
פקאלוא ברזלי המחולתי[20]. וקד וגד פי כלאם אלאואיל הדא
אלאסתעמאל והדא אלאסתכפאף אעני אנّהם קאלוא פי אלנסב אלי
בית לחם לחמיות בקולהם מלודיות עד לחמיות בחצי לג[21]. ואעלם
אן קולהם אבי העזרי דליל עלי אן אביעזר ליס ענדהם אסמא

[a] B. R. om. [b] A. לפטאהמא [c] B. אן [d] R. om.

[1] Nomb. 26, 29. [2] ib. ib. [3] ib. 26, 45. [4] Lév. 24, 10. [5] Nomb. 26, 38. [6] ib. 26, 30. [7] ib. 26, 26. [8] ib. 26, 48. [9] ib. 26, 31. [10] I Sam. 16, 1. [11] ib. 6, 14. [12] Jug. 6, 11. [13] I Rois 16, 34. [14] Nomb. 26, 38. [15] ib. 26, 30. [16] I Chr. 27, 12. [17] I Sam. 9, 1. [18] Esth. 2, 5. [19] Jug. 7, 22. [20] II Sam. 21, 8. [21] M. Kélîm chap. II, 2.

אלתפרקה בינה ובין אלנסבה אלי בנימין אד קאלוא איש ימיני[1]
תם אגרוא עליה השמאלי לאנהמא יתקאבלאן וכאן אלקיאס מתל
חנוך משפחת החנוכי[2]. וקד וגדת פי אלמשנה נחוא מן הדא
אלאסתעמאל ודלך קולהם פי מס׳ פרה[3] אמר ר׳ יהושע לא שמעתי[a]
אלא שלשית אמרו לו מה לשון שלשית אמר להם כך שמעתי סתם
אמר בן עזאי אני אפרש אם אומר אתה שלישית לאחרות במנין
וכשאתה אומר שלשית בת שלש שנים כיוצא בו כרם רבעי אמרו לו
מה לשון רבעי אמר להם כך שמעתי סתם אמר בן עזאי אני אפרש
אם אומר אתה רביעי לאחרים במנין וכשאתה אומר רבעי בן ארבע
שנים פפרקוא בין אלמעניין באכתלאף אללפטין. פאן כאן פי
אלאסם אלמפרד שי מן חרוף אלזיאדה אבקיתה בחסבה ונסבת אלי
אלגמיע פתקול פי אלנסב אלי חצרון חצרוני[4] ואלי זבולון זבולוני[5]
ואלי ארמון ארמוני[6] ואלי ישוב ישובי[7] ואלי יכין יכיני[8] ואלי יאיר
עירא היאירי[9]. פאן כאנת תלך אלזיאדה תשבה עלאמה אלגמע
חדפתהא ונסבת אלי סאיר אלאסם כמא קאלוא פי אלנסב אלי
מצרים מצרי ואלי ספרוים ספרוי[10] וקיל פי אלנסב אלי אפרים האפרתי
אתה[11] פחדפוא אליא ואלמים וזארוא תא״ עלי אלשדוד פאשבה
אלנסב אלי אפרת היא בית לחם[12] כמא קאלוא ודוד בן איש אפרתי
הזה[13] אלא אנהם קד קאלוא פי אלנסב אלי שעלבין אסם מכאן
השעלבני[14] פלם יחדפו אלזיאדה אלתי תשבה עלאמה אלגמע. וקד
לכצנא כיפיה דלך פי דכר אבניה אלאסמא אלרבאעיה. פאן כאן
אלאסם אלמנסוב אליה מרכבא מן אסמין קד געלא אסמא ואחדא
עלי אלתמאם אעני בקולי עלי אלתמאם אנה וצל בינהמא באלצבט
או באלתאליף אן כאן אכר אלאסם אלאול ממא לא ינצבט אעני אן
כאן חרפא לינא נסבת אלי גמלה דלך אלאסם כמא קיל פי אלנסב
אלי גלעד והו אסם מרכב מן אסמין אעני מן קולה הגל הזה עד
ביני וביגך היום על כן קרא שמו גלעד[15] פוצל בינהמא באלצבט
אעני באלשבא אלדי תחת לאם גל והדא אלמכאן הו ארץ הגלעד[16]

[a] A. אמרו

[1] Esth. 2, 5. [2] Nomb. 26, 5. [3] M. Para 1, 1. [4] Nomb. 26, 6. [5] ib. 5, 27. [6] Gen. 25, 25. [7] Nomb. 26, 24. [8] ib. 26, 12. [9] II Sam. 20, 26. [10] II Rois 17, 31. [11] Jug. 12, 5. [12] Gen. 48, 7. [13] I Sam. 17, 12. [14] II Sam. 23, 32. [15] Gen. 31, 48. [16] Nomb. 32, 29.

אגרוא כלמאת פי אלאנפצאל מגראהא פי אלאתצאל עלי מא דכרנא
פי צדר הדא אלבאב מן אלכלמאת אלתי לא תנצרף ותלך
אלכלמאת הי מתל קולה צור חסיו בו[1] כאן אלוגה אן יכון בשבא
תחת אלסין מתל דליו שקים[2] לאנה מתצל פי אללחן גיר מנפצל
5 ואיצא פי בך חסיה נפשי[3] ואיצא ישפוטו הם[4] ואיצא וגם לא תעבורי
מזה[5] ואיצא ישליו אהלים לשדדים[6]. וממא יגאנס הדא אלבאב מא
אגרוא פיה אלמתצל מגרי אלמנפצל ואלמנפצל מגרי אלמתצל *פי
אלכט אמא מא אגרוא פיה אלמנפצל מגרי אלמתצל[a] פכתאבתהם[b]
מים אשר המפרוצים[7] והו פי אכר אלכלמה *פי צורה[c] אלמים פי
10 אואיל אלכלמאת ופי אוסאטהא וכתאבתהם[d] איצא נון מן סערה[8]
עלי הדא אלוגה ובאלצד פאנהם כתבוא מים לסרבה המשרה[9] והי
וסיטה פי אלכלמה בצורה אלמים אלדי פי אואכר אלכלמאת.

הדא אלבאב אלעשרון

אלאצאפה אלנסביה.

15 אעלם אן אלנסבה תכון אלי אלגד ואלי אלקבילה ואלי אלבלד
ואלי אלצנאעה. וקד ינסבון אלי גיר אלקבילה לחאדתה מא ולקצה
מא תקע ללמנסוב מע אלמנסוב אליה. פאדא נסבת אלי אסם מפרד
זדת פי אכרה יא ללנסב וגיר אולה ורבמא לם יתגיר. תקול פי
אלנסבה אלי עבר לאברם העברי[10] ואלי גבל והארץ הגבלי[11] ואלי
20 אדום אדומי ואלי רכב רכבי ואלי דן שבט הדני[12] ואלי גד בני
הגדי[13] ואלי אשר וישב האשרי[14]. וקאלוא עלי אלשדוד ואל האשורי
ואל יזרעאל[15] קאל פיה אלתרגום ועל בית אשר. ואלי מכיר מכירי
ואלי שאול השאולי[16] ואלי חמול החמולי[17]. ואמא אלנסב אלי ימין
פהו הימני עלי גיר קיאס וכדלך אלנסב אלי שמאל השמאלי עלי
25 גיר קיאס איצא ורבמא כאן מדהבהם פי אלנסבה אלי ימין ימני

a R. om. b B. פכתאבהם c B. בצורה d B. וכתאבהם

[1] Deut. 32, 37. [2] Prov. 26, 7. [3] Ps. 57, 2. [4] Ex. 18, 22. [5] Ruth 2, 8. [6] Job 12, 6. [7] Néh. 2, 13. [8] Job 40, 6. [9] Is. 9, 6. [10] Gen. 14, 13. [11] Jos. 13, 5. [12] Jug. 18, 1. [13] Nomb. 34, 14. [14] ib. 1, 23. [15] II Sam. 2, 9. [16] Nomb. 26, 13. [17] ib. 26 21.

מרחשת קרבנך[1] ואל אשת עמיתך[2] בצדק תשפט עמיתך[3] ותדבר
אמתך באזניך[4] ושמע את דברי אמתך[5] לא תתן חסידך[6] לאיש
חסידך[7]. ופי אלצמיר אני יי אלהיכם[8] כי קדוש אני[9]. וממא יתגיר
פי אלאנפצאל עמא הו עליה פי אלאתצאל פאחד ואחת פאן אכתר
מא יאתיאן עליה פי אלאתצאל אן יחדך אלאלף מן כל ואחד 5
מנהמא בפתח גדול ואמא פי אלאנפצאל פבפתח קטון והדא מעלום
משהור. ואעלם אן אכתר אלאנפצאל אנמא יכון פי אתנח וסוף
פסוק וקד יכון בעצה פי זקף ורבמא אגרוא אלסגול אעני אלטעם
אלדי ילי אלזרקה פי אלאנפצאל מגרי הדה כמא קיל ותשכח יי
עשך נוטה שמים ויסד ארץ[10] בקמץ גדול כמא יכון פי אתנח וסוף 10
פסוק ואיצא הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתים מירכתי ארץ[11].
ואיצא הנה החיה יי אותי כאשר דבר[12] בצרי תחת בא דבר כמא
יכון פי אתנח וסוף פסוק ואלמסורת עליה לית דכותיה וכל אתנח
וסוף פסוק דכותיה. וקיל בחרו לכם היום את מי תעבדון[13] בואו
אלמד כמא יכון פי אלאנפצאל. וקיל חמשים ללאות עשה ביריעה 15
האחת[14] בפתח קטון עלי מא הו פי אתנח וסוף פסוק. ואיצא טרם
ישכבו[15] בקמץ כמא הו פי אתנח וסוף פסוק. ואיצא ויאמר עלי
לשמואל לך שכב[16] והי ג קמוצין קד חצרתהא אלמסורת והי
תלתתהא פי אלמעני נפסהא אחדהא ויאמר לא קראתי שוב שכב[17]
והו פי אתנח ואלתאני לא קראתי בני שוב שכב[18] והו פי סוף פסוק 20
ואלתאלת הדא אלדי דכרנא פגרת הדה אללפטה פי אלסגול
מגראהא פי אתנח וסוף פסוק. ומתל הדא איצא קולה משם נסעו
ויחנו מעבר ארנון[19]. ואעלם אנה מא כאן עלי זנה ארץ פדכל עליה
הא אלתעריף והו פי גיר אתנח וסוף פסוק פאנה באק עלי בניתה
לא יתגיר ענהא אלא ארץ וחדה פאנה קד ערץ לה אמר עגיב 25
ולך אנהם יגרונה מן אלפתחות אלי אלקמצות ענד תעריפהם
איאה פי אי מוצע כאן מן אלאנפצאל ואלאתצאל קאלוא מן הארץ
ההיא יצא אשור[20] ישבו לארץ ידמו[21] לגור בארץ באנו[22]. וקד 137
אגרוא כלמאת פי אלאתצאל מגראהא פי אלאנפצאל כמא אנהם קד

[1] Lév. 2, 7. [2] ib. 18, 20. [3] ib. 19, 15. [4] I Sam. 25, 24. [5] ib. ib. [6] Ps. 17, 10. [7] Deut. 33, 8. [8] Ex. 6, 7. [9] Lév. 11, 44. [10] Is. 51, 13. [11] Jér. 31, 7. [12] Jos. 14, 10. [13] ib. 24, 15. [14] Ex. 36, 12. [15] Gen. 19, 4. [16] I Sam. 3, 9. [17] ib. 3, 5. [18] ib. 3, 6. [19] Nomb. 21, 13. [20] Gen. 10, 11. [21] Lam. 2, 10. [22] Gen. 47, 4.

כי אתי מאסו ממלך עליהם[1] בקמץ פי אלאנפצאל והו זקף לאן
אלאנפצאל קד יכון כתירא פי זקף. וקיל פי אלאתצאל כי גברו
עלינו האנשים[2] ופי אלאנפצאל מאריות גברו[3] ואיצא ושמרו בני
ישראל את השבת[4] אכל בערים ושמרו[5] יתר הכז אשר בזזו[6] ואת
5 כל חילם בזזו[7] וטהרה ממקור דמיה[8] וכפר עליה הכהן וטהרה[9]
לקטו לחם משנה[10] איש לפי אכלו לקטו[11] ויחי יעקב[12] כאשר
שמעת אתה ויחי[13] ויתאבלו העם[14] את הדבר הרע הזה ויתאבלו[15]
באו מלכים נלחמו אז נלחמו מלכי כנען[16] מה יקחך לבך[17] ומשם
יקחך[18] תרועה יתקעו[19] ואם באחת יתקעו[20] אשר תקחו מאתם[21]
6. 10 ממחציתם תקחו[22] באש ישרפו אתו ואתהן[23] באש תשרפו[24]
תשמרו להקריב לי במועדו[25] אך את שבתתי תשמרו[26] ירחצו מים
ולא ימתו[27] ובקרבתם אל המזבח ירחצו[28] זאת החיה אשר תאכלו[29]
אתה תאכלו[30] ואדברה באזניהם[31] האזינו השמים ואדברה[32] ואת
אלה תשקצו מן העוף[33] ואת נבלתם תשקצו[34]. ופי אלאמר
15 ועתה הרגו כל זכר בטף וכל אשה ידעת איש למשכב זכר הרגו[35]
עמדו עמדו[36] בשלו את הבשר[37] ואת אשר תבשלו בשלו[38]. ופי
אלמצאדר[a] למען ענתך לנסתך[39] ולמען נסתך להיטבך באחריתך[40]
בצאתך משעיר[41] שמח זבולן בצאתך[42]. ופי אלאסמא מקומך אל
תנח[43] ברח לך אל מקומך[44] שורך טבוח לעיניך[45] לא תעבד בבכר
20 שורך[46] שדך לא תזרע[47] כי תקצר קציר בשדך[48] ומטך אשר
הכית בו[49] נטה את ידך במטך[50] רעך ורע אביך[51] שלמת רעך[52]
נביא מקרבך מאחיך[53] והסרתי מחלה מקרבך[54] ושתי את גבלך[55]
והרחבתי את גבלך[56] על כל קרבנך תקריב מלח[57] ואם מנחת

[a] B. ופי אלמצדר, R. ובמקור

[1] I Sam. 8, 7. [2] II Sam. 11, 23. [3] ib. 1, 23. [4] Ex. 31, 17. [5] Gen. 41, 35. [6] Nomb. 31, 32. [7] ib. 31, 9. [8] Lév. 12, 7. [9] ib. 12, 8. [10] Ex. 16, 22. [11] ib. 16, 18. [12] Gen. 47, 28. [13] Deut. 4, 33. [14] Nomb. 10, 39. [15] Ex. 33, 4. [16] Jug. 5, 19. [17] Job 17, 12. [18] Deut. 30, 4. [19] Nomb. 10, 6. [20] ib. 10, 4. [21] Ex. 25, 3. [22] Nomb. 31, 29. [23] Lév. 20, 14. [24] Ex. 12, 10. [25] Nomb. 28, 2. [26] Ex. 31, 13. [27] ib. 30, 20. [28] ib. 40, 32. [29] Lév. 11, 2. [30] ib. 11, 3. [31] Deut. 31, 28. [32] ib. 32, 1. [33] Lév. 11, 13. [34] ib. 11, 11. [35] Nomb. 31, 17. [36] Nah. 2, 9. [37] Lév. 8, 31. [38] Ex. 16, 23. [39] Deut. 8, 2. [40] ib. 8, 16. [41] Jug. 5, 4. [42] Deut. 33, 18. [43] Eccl. 10, 4. [44] Nomb. 24, 11. [45] Deut. 28, 31. [46] ib. 15, 19. [47] Lév. 19, 19. [48] Deut. 24, 19. [49] Ex. 17, 5. [50] ib. 8, 1. [51] Prov. 27, 10. [52] Ex. 22, 25. [53] Deut. 18, 15. [54] Ex. 23, 25. [55] ib. 23, 31. [56] ib. 34, 24. [57] Lév. 2, 13.

אלמואצע מנפצלא בחאלה מתצלא· מתאל דלך אן ארץ ינצרף פי
אכתר מואצע אלאתנח וסוף פסוק אלי אלקמצות וקד יכון פיהמא
איצא פתח· ויערץ מתל הדא איצא פי גיר באב ארץ ופי אלאפעאל
אלמאציה ממא יכון עלי וזן פָעַל אעני אנה קד יכון פי אלאנפצאל
5 קמוץ כלה· וקד תתגיר אמתלה אכרי פי אלוקף אלי אלצרי
ואלסגול ואלי גיר הדא איצא עלי מא סתראה פי הדא אלבאב
והדה אלמואצע מקירה פי אלמסורת[a]· ומן באב ארץ מא לא ינצרף
אצלא אעני מא לא יכון אבדא פי אתנח וסוף פסוק אלא פתח
בחסבה פי אנדראג אלכלאם מתל נדר ואפר ותבן וספר ומלך ומלח
10 יצודו חרם[1] ובטח בין עדר ובין עדר[2] ואיצא המאכלת לאן אכרה
עלי מתאל ארץ הדה כלהא וגירהא איצא תאתי פי אתנח וסוף
פסוק עלי חסב מא הי עליה פי גיר אתנח וסוף פסוק מן כון
בעצהא בצרי ובעצהא בסגול פלא תנצרף· וקד קיד הדא ומא
אשבהה פי אלמסורת[b] אפאצל אלסופרים פלא וגה לדכרה הנא
15 וחסבנא אנא קד נבהנא עליה פליוכר מן מואצעה· ואמא מא
אלחאגה דאעיה אלי דכרה הנא ממא הו פי אלאנפצאל בכלאף מא
הו עליה פי אלאתצאל פמתל תגיר כתיר מן אלאפעאל אלמאציה
ואלמסתקבלה פי אלאנפצאל עמא הי עליה פי אלאתצאל· ודלך
מתל קולה פי אלאתצאל וברכך בארץ[3] והטיבך והרבך[4] בשבא
20 תחת אלכאף ותחת אלבא· וקיל פי אלאנפצאל הלא הוא אביך קנך[5]
ואלקיאס אן יכון פי אלאתצאל קנך עלי זנה אשר קרך בדרך[6] הוא
עשך ויכננך[7] לאנה פעל מאץ מתלהמא אלא אנה אסתעמל פי
אלאנפצאל בסגול כמא קיל פי אלאתצאל צור ילדך תשי[8] ופי
אלאנפצאל שמע לאביך זה ילדך[9]· וקיל פי אלאנפצאל ושב יי אלהיך
25 את שבותך ורחמך[10] עלי זנה ושכב בשלמתו וברכך[11] ואלוגה פי
אלאתצאל אן יכון בשבא עלי זנה וברכך בארץ * כמא קיל ורחמך
והרבך[c][12]· וקיל פי אלאנפצאל עלה וקבר את אביך כאשר השביעך[13]
ואלוגה פי אלאתצאל אן יכון בשבא ופתח· וקיל כי לא אתך מאסו

[a] B. אלמוסרת [b] B. אלמוסרת [c] B. R. om.

[1] Mikha 7, 2. [2] Gen. 32, 17. [3] Deut. 28, 8. [4] ib. 30, 5. [5] Deut. 32, 6. [6] ib. 25, 18. [7] ib. 32, 6. [8] ib. 32, 18. [9] Prov. 23, 22. [10] Deut. 30, 3. [11] ib. 24, 13. [12] ib. 13, 18. [13] Gen, 50, 6.

והממלכה נכונה[1] וכל מרעיתם נפוצה[2] אלא אן אלהא אנקלבת תאﷺ
כאנקלאב הא ושבה אל בית אביה[3] תאﷺ פי ושבת לנשיא[4] ואנקלאב
הא אזלה תאﷺ פי כי אזלת יד[5] ואלמעני אנה למא אנחשרת אלחרב
פי אלארץ כתר קתל אלשערא מנהם עלי מרהב והיה ארון יי בא
עיר דוד ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון[6]. וגאיז אן יכון מן
הדא אלבאב אעני ממא לם יתגיר פי אלאצאפה קולה בצל דליותיו
תשכנה[7] והריותיו יבקעו[8] כמא אן הרות הגלעד[9] והרותיהם תבקע[10]
מנה. *ואיצא לכן יכיר מעבדיהם[11] אלוגה אן יהרך אלבא בשבא
עלי זנה משפטיהם לאן מעבד [עלי זנה] משפט לולא אלחרף
אלחלקי ועלי זנה מעגל וכמא קיל במעגלי צדק[12] ואין משפט
במעגלתם[13] בשבא תחת אלגים כדלך יגב אן יקאל מעבדיהם
בשבא תחת אלבא. וממא לם יתגיר איצא קולה מעמקי ים[14]
וקצתה קצה מעבדיהם. ומתלה מחמדי בטנם[15] מחשבי ארץ[16]
במנעמיהם[17] ואיצא משמני ארץ[18]. וליסת אלשדה פי הדה אלאלפאט
סבב אמתנאע אלתגייר פאנהא גיר לאזמה חסבך אנהם קד אסקטוא
אלשדה אללאזמה מן חלמיש פי קולהם מחלמיש צור[19] ומן זכרון
לבני ישראל[20] [פי אין זכרון לראשנים[21]] וכאצה פי אלאצאפה[a].
וממא לא יתגיר ענד אלאצאפה קולה השקיתנו יין תרעלה[22]. ולמא
גאנס הדא אלבאב אלדי נחן פיה מא יתגיר פי אלאנפצאל עמא הו
עליה פי אלאתצאל לאן כל מצאף מתצל וכל גיר מצאף מנפצל
ראינא אן נתלו דכרה במא דכרנא פי הדא אלבאב.

אלבאב אלתאסע עשר

אלאתצאל ואלאנפצאל ופי דכר מא ינצרף ומא לא ינצרף.

אעלם אן אכתר מא יאתי פי אלאתצאל ואלאנדראג פתח ממא הו
עלי וזן ארץ או עלי גירה מן אלאוזאן ואלאמתלה פאנה ינצרף פי
אלוקף ואלאנפצאל קמץ. וקד יכון אלשי אלואחד מן הדא פי בעץ

[a] B. R. om.

[1] I Rois 2, 46. [2] Jér. 10, 21. [3] Lév. 25, 13. [4] Ez. 46, 17. [5] Deut. 32, 36. [6] II Sam. 6, 16. [7] Ez. 17, 23. [8] Osée 14, 1. [9] Amos 1, 13. [10] II Rois 5, 12. [11] Job 34, 25. [12] Ps. 23, 3. [13] Is. 59, 8. [14] ib. 51, 10. [15] Oséé 9, 16. [16] Ps. 74, 20. [17] Ps. 34, 25. [18] Gen. 27, 39. [19] Deut. 32, 13. [20] Ex. 28, 12. [21] Eccl. 1, 11. [22] Ps. 9, 8.

כמא קיל פי מוצע אכר כי לא פטר יהוידע הכהן את המחלקות[1]·
ואיצא דרך הירדן על המעברות[2] בשבא תחת אלבא ואלוגה
אלקמצות כמא קיל והמעברות נתפשו[3]· והו אלוגה איצא פי קולה
כי הרבה אפרים מזבחות לחטא היו לו מזבחות לחטא[4] ואיצא קולה
מקום אשר נתנו שם ריח ניחח לכל גלוליהם[5]· וממא יגרי מגרי
אלמצאף ואן לם יכן מצאפא קולה דרך השכוני באהלים[6] ואלוגה
השכונים ואיצא הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי בנשף[7]· הדא
ומתלה ליס במצאף לאן אלבא תקטע אלאצאפה ולא וגה איצא פי
אלמעני לאצאפתה ואנמא חדפוא אלמים מן הדא ומן אמתאלה
אסתכפאפא· ואטהר[a] מן הדא קולה השתים במזרקי יין[8] פאן דהב
דאהב אלי אן יגעלהא מצאפא כאן אלמשרוב מגהולא והדא מחאל·
וקד אמתנעוא מן תגייר אשיא פי אלאצאפה כאן אלתגייר לאזמא
להא פיהא ודלך עלי אלשדוד ואלכרוג ען אלאטראר ואלאסתעמאל
מנהא קולה פי איה אלנזיר לאחיו ולאחתו[9] במד אלאלף באלקמץ
עלי מא כאנת פי אחות לנו קטנה[10] ואלוגה אן יכון מתל ולאחתו
הבתולה[11] ואיצא האחיהם יבאו למלחמה[12] ובאחיכם בני ישראל[13]
במד אלאלף מנהמא באלפתח מתלה פי כי אנשים אחים אנחנו[14]
ואלוגה אן יכון מתל והלחמו על אחיכם[15]· ומנהא איצא קולה בגורה
אחותה יהודה[16] ואלוגה אן יכון מתל קרובה רחוקה גדולה פשד
ען אלבאב· ואיצא קולה קטני עבה ממתני אבי[17] אלוגה פיה אן
יכון קטוני עלי זנה גרוני כמא קיל ואיש ארת קרבו[18] בקרבי
אקדש[19] פאדא אציף אלואחד אלמתכלם אלי נפסה יקאל קרובי
פהכדא יגב אן יכון קטוני פלם יגיזו אלקאף ואדגמוא ואו אלמד פי
אלנון· ומתלה ותחי שם המלחמה נפוצת[20] ואלוגה פיה נפוצה עלי
זנה גדולה ורחוקה וקרובה אן כאן מן לגה כי נפץ העם מעלי[21]
פלם יתגיר ענד אלאצאפה אלא אנהם אבדלוא מן אלהא תא ואן
כאן מן לגה פן נפוץ[22] פכאן אלקיאס אן יכון עלי מתאל כי אין
בפיהו נכונה[23]· וגאיז פיה ענד יאיצא אן יכון פעלא מאציא עלי מתאל

[a] A. ואשהר

[1] II Chr. 23, 8. [2] Jos. 2, 7. [3] Jér. 51, 32. [4] Osée 8, 11. [5] Ez. 6, 13. [6] Jug. 8, 11. [7] Is. 5, 11. [8] Amos 6, 6. [9] Nomb. 6, 7. (Dans nos textes, patach.) [10] Cant. 8, 8. [11] Lév. 21, 3. [12] Nomb. 32, 6. [13] Lév. 25, 46. [14] Gen. 13, 5. [15] Néh. 4, 8. [16] Jér 3, 7. [17] I Rois 12, 10. [18] Ex. 32, 27. [19] Lév. 10, 3. [20] II Sam. 18, 8. [21] I Sam. 13, 11. [22] Gen. 11, 4. [23] Ps. 5, 10.

אצאפתה כמא שדّ ענה ובחדר משכבך[1] וגירה ממא קד הכרתה
קבל. ואן געל סריאניא מתל איתי גבר[2] כאן עלי וגהה. ויגנס הדא
קולה אבני עשר אמות ואבני שמנה אמות[3] פאנّה למא כאן הדא
אלעדד מערבא ען אלטול וכאן אלטול וצפא ללאבנים כמא תקול
חגארה עשאריה וחגארה תמאניה אקאמוה מקאם אלטול ווצפוא בה 5
תם אצאפוא אלמוצוף אלי אלצפה עלי אסתעמאל כאן להם ולו לם
יכן פי אלכלאם חדף לכאן חקّה אן יכון אבנים ארוכות עשר אמות
ומתלה וחוט שתים עשרה אמה יסב את העמוד השני[4] ואיצא וקו
שלשים באמה יסב אתו סביב[5]. ומתלה ארץ ארבע מאות שקל
כסף[6] אקים אלעדד מקאם אלצפה תם אציף אלמוצוף אליה וכאן 10
אלתקדיר ארץ שוה ארבע מאות שקל כסף פחדפוא אלנעתין
ואקאמוא הדה אלאעדאד מקאמהמא ואצאפוא אליהמא כמא כאנוא
יצ̇יפון אלי אלנעתין. ומתלה וחלת לחם שמן אחת[7] למא כאן קולה
שמן מערבא ען בלול בשמן אלדי הו וצף ללחם מקים מקאמה תם
אצ̇יף אליה אלמוצוף. ורבמא אצאפוא אלי מצאף אליה מחדוף והם 15
יתוהמונה חאצרא ויצ̇יפון אליה כמא קיל נתנני אדני בידי לא אוכל
קום[8] פאן קולה בידי ליס מצאפא אלי לא אוכל קום אד ליס וצפא
ולא פי מוצע וצף ולא הו מן סבב בידי פי שי בל הו אעני בידי
מצאף אלי מצאף אליה מתוהם ואלתקדיר בידי אדנים קשה או
בידי אכזר או מא אשבה דלך. וקולה לא אוכל קום אסתקצא 20
ואבלאג פי וצף אלחאל והדא אלאסתעמאל מן איגאזהם ואכתצארהם
ובלאגתהם. ואשנע מן הדא אצאפתהם אלי אלגמל כמא יצ̇יפון אלי
אלוצף אדא קאמת תלך אלגמל מקאם אלוצף כמא קיל כי גאו
המים מי שחו[9] פאן שחו פעל ופאעל והדה[a] גמלה והו מערב ען
קולך [מים] רבים. וממא יגרי פי כלאמהם מגרי אלמצאף ולים 25
במצאף קולה שמר מה מליל[10] יסאוי[b] לפטה והו גיר מצאף לפט
ליל שמורינו הוא[11] אלמצאף. ואיצא ואל המלכים אשר מצפון[12]
בשבא תחת אלצאד ואלוגה קמץ גדול. ואיצא אין לשמור
למחלקות[13] בשבא תחת אללאם והו בסוף פסוק ואלוגה אלקמצות

[a] A. והדא [b] B. סאוי, R. השוה

[1] Ex. 7, 28. [2] Dan. 5, 11. [3] I Rois 7, 10. [4] ib. 7, 15. [5] ib. 6, 23. [6] Gen. 23, 15
[7] Lév. 8, 26. [8] Lam. 1, 14. [9] Ez. 47, 5. [10] Is. 21, 11. [11] Ex. 12, 42. [12] Jos. 11, 2.
[13] II Chr. 5, 11.

אלמנקלבה מן אלהא. ואמא ענד אצאפתה אלי אלמטהר פלם יגיר
הדא אלנוע מן אלתגיר בל תגירא אכר פי אלצבט ודלך אן שה
אדא כאן מנפצלא [הו] בתלת נקט והו אדא כאן מתצלא בנקטתין
פאן שה תמים[1] בסגול ושה כבשים ושה עזים[2] בצרי. וקיל פי
אצאפה מא כאן עלי פעלון אלמשדד אלעין מתל תמהון ושברון
ועורון ושברון וכליון בשברון מתנים[3] ובתמהון לבב[4] וכליון עינים[5]
בתכפיף אלעין ותוקיפה בשבא. ורבמא אבקוא אלשדה בחסבהא
מע תגיירהם אלקמץ אלי אלשבא כמא קיל פי אצאפה מור אהלים
וקנמון[6] וקנמן בשם מחציתו[7] *ופי אצאפה בעצבון תאכלנה[8]
ומעצבון ידינו[9]a. וממא אסתעמלוא פיה אלאצאפה עלי גיר קיאס
אצאפתהם אלמוצוף אלי אלצפה ודלך מתל קולה בני שלשים[10]
אלאצל פיה בנים שלשים. ואיצא בני רבעים ישבו לך[11] ואלוגה בנים
רבעים. ואיצא קולה בחיל כבד[12] בצרי תחת אלחא ואלוגה בחיל
בקמץ גדול תחתהא. ואיצאb ויקח יהיודע הכהן ארון אחד[13]
בשבא ופתח תחת אלאלף וואגבה קמץ גדול. ואיצא אל נוה איתן[14]
ואלוגה אן יכון מתל נוה משלח ונעזב[15] לאן איתן צפה לה. ואיצא
אנשי בני בליעל[16] ואלוגה אנשים בני בליעל כמא קיל פי גיר הדא
אלמוצע יצאו אנשים בני בליעל[17]. והו אלקיאס פי נטעי נעמנים[18]
אעני אן אלוגה פיה נטעים נעמנים לאן נעמנים צפה. מי המרים[19]
אלוגה פיה המים המרים לאן המרים צפה ללמא. ומתלה עשה לך
חרבות צורים[20] באצאפה חרבות אלי צורים והי צפה להא ואלוגה
אן יכון מתל חרבות שניו[21]. ומתלה ומסל המצות אשר לפני יי לקח
חלת מצה אחת[22] אלוגה חלה מצה לאן מצה צפה ללחלה ואן קיל
פי תא חלת אנה בדל מן הא מתל תא ושכורת ולא מיין[23] ותא אם
אתן שנת לעיני[24] כאן עלי גיר הדא. ואן געל גבר תמים[25] מן לגה
גבר חכם בעוז[26] כאן איצא מן הדא אלבאב אעני מן באב מא אצ̇יף
פיה אלמוצוף אלי אלצפה וכאן איצא שאדא ען באב ארץ פי

a B., R. om. b R. ajoute בפתח; c'était à l'origine une note marginale, destinée à remplacer la mauvaise leçon בקמץ גדול

[1] Ex. 12, 15. [2] Deut. 14, 4. [3] Ez. 21, 6. [4] Deut. 28, 28. [5] ib. 28, 65. [6] Prov. 7, 17. [7] Ex. 30, 23. [8] Gen. 3, 17. [9] ib. 5, 29. [10] ib. 50, 23. [11] II Rois 10, 30. [12] ib. 18, 17. [13] ib. 12, 10. [14] Jér. 49, 19. [15] Is. 27, 10. [16] Jug. 19, 22. [17] Deut. 13, 14. [18] Is. 17, 10. [19] Nomb. 5, 23. [20] Jos. 4, 2. [21] Prov. 30, 14. [22] Lév. 8, 26. [23] Is. 51, 21. [24] Ps. 132, 4. [25] ib. 18, 26. [26] Prov. 24, 5.

יתגיר אוֹלה ענד אלאצאפה אלי אלצמאיר כמא קיל פי אצאפה דבש
אכלתי יערי עם דבשי[1] ואכתרה לא יתגיר כמא קיל *פי אצאפה
יקר אשר המלך חפץ ביקרו[2] ואת כל יקרה[3] וקיל[a] פי אצאפה כי
כתב אשר נכתב בשם המלך[4] הכל בכתב מיד יי עלי השכיל[5]
מדינה ומדינה ככתבה[6] ואל היהודים ככתבם[7] ואן כאן כי כתב
אשר נכתב בשם המלך צחיפה ובכתב מיד יי כטא ושכלא אסם
כתב יגמעהמא כמא גמעהמא אלכתאב פי אללסאן אלערבי. וכדלך
לא יתגיר ענד אצאפתה אלי אלאסמא אלטאהרה כמא קיל פי
אצאפה והיה השרב לאגם[8] ההפכי הצור אגם מים[9] ופי אצאפה וכל
יקר ראתה עינו[10] ואת יקר תפארת גדלתו[11] *אלא אן אכרה[b] יתגיר
מן אלקמצות אלי אלפתחות פי אלאכתר[c]. וקד קלת פי באב
אלאבניה אן מן הדא אלמתאל וישב דור במצד[12]. ומא כאן עלי
מתאל מועד ומופת ומוקש ומוקד לא יתגיר כמא קיל כי היה שם
אהל מועד האלהים[13] וקיל פי אצאפה ואבן למוסדות[14] מוסדות
השמים[d] ירגזו[15] וקיל פי אצאפה וארבעה שלחנות[16] לשלחנות
הכסף[17] בתגיר קמצות אלחא אלי שבא ופתח וקיל פי אצאפה
בתוכחות על עון[18] כסף תועפות לך[19] ודרך חיים תוכחות מוסר[20]
ותועפות הרים לו[21] כתועפות ראם לו[22]. ומעני וכסף תועפות לך
אלגלאלה ואלרפעה אי כתיר גזיר. וקיל פי אצאפה פה פי בקלב
אלהא יא[e] ר[illegible] בפי כל נביאיך[e] אלה[23] על פי יי[24] והיה פי ראשו[25]
ופי הר[illegible]ל בתוכו כפי תחרא[26] מפי ירמיהו[27] בעברי פי פחת[28] מפיך
ומפי זרעך[29] וישם דבר בפיו[30] ופיהו את פיך ידבר[31] אלהא פי
ופיהו ללצמיר מע אלואו. וקד תסקט הדה אליא ענד אצאפה
אלמתכלם אלאסם אלי נפסה לאגתמאע סאכנין ליינין ודלך קולה כי
פי המדבר אליכם[32] וישם פי כחרב חדה[33]. וקיל פי אצאפה שה
תמים[34] אלי אלצמיר או את שיו[35] ואיש שיהו[36] בתצחיח אליא

a R. om. b A. אכדתה c B. R. om. d B. R. הרים (voy. II Sam. 22, 8). e A. B. R. עבדיך

[1] Cant. 5, 1. [2] Esth. 6, 6. [3] Jér. 20, 5. [4] Esth. 8, 8. [5] I Chr. 28, 19. [6] Esth. 1, 22. [7] ib. 8, 9. [8] Is. 35, 6. [9] Ps. 114, 8. [10] Job 28, 10. [11] Esth. 1, 4. [12] II Chr. 11, 7. [13] II Chr. 1, 3. [14] Jér. 51, 26. [15] Ps. 18, 8. [16] Ez. 40, 42. [17] I Chr. 28, 16. [18] Ps. 39, 12. [19] Job 22, 28. [20] Prov. 10, 23. [21] Ps. 95, 4. [22] Nomb. 23, 22. [23] I Rois 22, 23. [24] Ex. 17, 1. [25] ib. 28, 32. [26] ib. 39, 23. [27] Jér. 36, 32. [28] ib. 48, 28. [29] Is. 59, 21. [30] Nomb. 23, 16. [31] Jér. 34, 3. [32] Gen. 45, 12. [33] Is. 49, 2. [34] Ex. 12, 5. [35] Deut. 22, 1. [36] I Sam. 14, 34.

מתימן יבוא[1][a]. ומא כאן עלי הדא אלמתאל מן אלאסמא אלמעתלה
אללאם פאנה לא יתגיר ענד אלאצאפה כמא קיל ענד אצאפה חזות
קשה[2] וחזותכם את שאול[3] ופי אצאפה גלות לגלות המלך יויכין[4]
בחמשה לחדש לגלותנו[5] ואיצא והגות לבי תבונות[6] ויתנו בברותי
ראש[7] ומלאתי הגאיות רמותך[8] ואמא ושב שבותם[9] כי אם ראות
עיניו[10] ענות עני[11] נדת דותה[12] ומא אשבה דלך פאנמא הו קבל
אלאצאפה מתלהא ענד אלאצאפה אעני עלי זנה פעול בשבא תחת
אלפא מתל פדות שלח לעמו[13] ואין כסות לאביון[14] זנות ויין
ותירוש[15]. אמא קולנא פי הדה אלאסמא אלאול אעני חזות וגלות
ובאבהמא אנהמא עלי מתאל אמרים אמור למנאצי[16] פלאנהא עלי
וזנהא ואלתאאת פיהא עלי הדא הי אללאמאת. ואמא ענד תדקיק
אלנטר פמא הי ענדי אלא עלי מתאל עבדות ומרדות אלא אנהא
נאקצה אללאמאת ואלדליל עלי דלך אמתנאעהא מן אלתגיר ענד
אלאצאפה כאמתנאע עבדות ומרדות מן דלך. ואמא אלצרב אלתאני
מן אלאסמא אעני פדות ובאבה פמא יצלח ענדי אן יכון אלא פעול
בשבא מתל חלום אחד הוא[17] שכול ואלמן[18] וגירהמא ואלתא פיהא
ברל מן אלהא אלתי הי לאם אלפעל ולא יצלח אן יקאל פיהא
אנהא פעלות אצלא מן אגל אנהא בשבא *מתל כי היא כסותה
לבדה[19] וכדלך תקול מנה כסותנו. וקד דהב קום אלי אן יבדהנוא
עלי אן וזן חזות וגלות פעלות מתל עבדות ומרדות מן וצף אלכתאב
בצפה מונתה כקולה חזות קשה קאלוא הדא אלדליל עלי אן אצל
חזות וגלות חזיות וגליות עלי מתאל עבדות ומרדות ומלכות ולם
ירומו בהדא אבטאל ברהאננא נחן אלתי הו אמתנאע תגירה ענד
אלאצאפה כל אנמא ראמוא תפצילה עליה. ואנא ארי ברהאננא נחן
אקוי לאנה גאר מגרי אלעלה פי מעלולהא לאן פעלות קד וצפת
באלתדכיר פי מתל קול אלכתאב עיני גבהות אדם שפל[20] ואלתקדיר
גבהות עיני אדם שפל פברהאננא אדא אעם מן ברהאנהם[b]. ומא
כאן עלי פעל מתל דבש ושלו וקרב וכל יקר ראתה עינו[21] פבעצה

[a] R. om. [b] B., M. et R. om.

[1] Hab. 3, 3. [2] Is. 21, 2. [3] ib. 28, 18. [4] Ez. 1, 2. [5] ib. 33, 21. [6] Ps. 49, 4. [7] ib. 69, 22. [8] Ez. 32, 5. [9] Seph. 2, 7. [10] Eccl. 5, 10. [11] Ps. 22, 25. [12] Lév. 12, 2. [13] Ps. 111, 9. [14] Job 31, 19. [15] Osée 4, 11. [16] Jér. 23, 17. [17] Gen. 41, 26. [18] Is. 46, 9. [19] Ex. 22, 26. [20] Is. 2, 11. [21] Job 28, 10.

אלאצאפה מן אלקמצות אלי אלפתחות ומתל תגיר מחנה ומא כאן
עלי מתאלה מן אלסגול אלי אלצרי וגיר דלך כתיר ממא קד דכרה
מן תקדמנא פלא נטיל אלבאב בנקלה הנא אד לים גרצנא כמא
קלנא פי מא תקדם אלאבבאר במא [בינתה] אלאואיל פאחסנוא פיה
לאנה לא ימכננא תגאוז קולהם לא באלתוהם ולא באלקול לכנא 5
אנמא נדכר מא לם יד̇כרה גירנא או מא דכרה פקצר פיה אלא מא
נדכרה עלי סביל אלתנביה ליטלב פי מכאנה כאצה אלא אנא נרי
אן נשרח הנא כלמה ואחדה דכרהא אבו זכריא גיר משרוחה וקד
סאלני ענהא כתיר מן אלטלבה ותלך אלכלמה הי קולה פי באב
אסף מן אלמקאלה אלאולי מן כתאב חרוף אללין[1]. קאל ואן ארדנא 10
אן נקול מן אסף מנפעלא קלנא נאסף ממדודא באלקמצות פי כל
מוצע *אלא פי אלמצאף כאצה. אראד אן נאסף אל עמי[2] קמוץ
לאנה גיר מצאף[a] ולו אציף אלי אסם טאהר לכאן פתח כמא אן
נאמן הו קמוץ לאנה גיר מצאף ונאמן רוח[3] פתח לאנה מצאף. ופי
הדא אלבאב מבחת אכר והו אן יסאל פיקאל וכיף חכם אבו זכריא 15
עלי נפעל אדא כאן גיר מצאף והו במעני מנפעל אנה ממדוד
באלקמץ וקד קיל ונאמן ביתך וממלכתך[4] והו פתח וגיר מצאף
אגבנאה אנה גיר מנפעל לכנה פעל מאץ פי מוצע מסתקבל עלי
מתאל ונקרב בעל הבית[5] ונהפך ללבן[6] ונשבר או מת[7] ואמתאלהא
ותקדיר הדה אלאלפאט ויאמן ביתך וממלכתך ויקרב בעל הבית 20
ויהפך ללבן וישבר. וקד קיל ענד אצאפה המעשר והתרומה[8]
הביאו את כל המעשר[9] אלדין בצרי מעשר דגנך[10] באלפתח יזיד דלך
וצוחא קולהם והלוים יעלו את מעשר המעשר[11] בפתח שין מעשר
לאנה מצאף ותחריך שין המעשר באלצרי לאנה גיר מצאף. ומא
כאן מן אלמצאדר עלי פָּעוֹל מתל אמרים אמור[12] פאנה יתגיר ענד 25
אלאצאפה כמא קיל יען אמר מואב[13]. ואן כאן צפה תגיר איצא כמא
קיל חמוץ בגדים[14] ולא מחאלה אנה קבל אלאצאפה קמוץ אלחא
אד לא יוגד פי אלצפאת פעול בשבא אלא קלילא *מתל אלוה

a R. om.

[1] D 36, N. 18. [2] Gen. 49, 29. [3] Prov. 11, 12. [4] II Sam. 7, 16. [5] Ex. 22, 7. [6] Lév. 13, 17. [7] Ex. 22, 13. [8] Mal. 3, 8. [9] ib. 3, 10. [10] Deut. 14, 23. [11] Néh. 10, 39. [12] Jér. 23, 17. [13] Ez. 25, 8. [14] Is. 63, 1.

בהמתם[1] שאלתי ובקשתי[2] מה שאלתך[3]. ורבמא גיר אול הדא
אלמתאל כמא קיל ואת בהמת הלוים[4] או בנבלת בהמה טמאה[5]
אשה יראת יי[6] ויתן להם שאלתם[7] מי יתן תבא שאלתי[8]. וקיל פי
אצאפה ותרדמה נפלה על אברם[9] ווזנה תַּפְעֵלָה כי תרדמת יי[10]
פלם יגיר אולה. ואמא מא כאן עלי וזן מפעלה מתל מסכה ומצבה
פאנהם רבמא גירוא ורבמא לם יגירוה קיל מסכת זהבך[11] מגפת
הסום[12] מצבת קבורת רחל[13] מצבת אבשלום[14] כמהפכת אלהים[15]
פלם יגירו אולה וקיל את מצבת הבעל[16] פגירוא. וקד ערץ פי
אצאפה גמע הדא אלמתאל מתל הדא איצא קיל את כל מגפותי[17]
פלם יגירו אולה וקיל ומצבות עזך[18] פגיר. וקיל פי אצאפה שנה
בשנת מות המלך אחז[19] ופי אצאפה הרה וילדת בן[20] ורחמה הרת
עולם[21] והו נעת לקולה ורחמה. וקיל פי אצאפה חזות קשה[22] אשה
קשת רוח[23] ופי אצאפה שפה אחת[24] איש שפת רעהו[25] ופי אצאפה
מאה ופאה פאנהמא מן אלבאב ואנמא אכתלפת חרכה אולהמא מן
אגל אלאלף מאת אדנים[26] למאת הכבר[27] פאת ים[28]. הכדא יגרי
אלבאב פי אנקלאב אכתר האאת אלתאנית פי אלאצאפה תא״ ופי
תגיר אול אלאסם אלי אלשבא אלמבתדי בה אלא אנהם קד קאלוא
פחת יהודה[29] פלם יבתדו בשבא ואנמא חרכוא אלפא באלפתח
לכפתה וקאלוא הקריבהו נא לפחתך[30] פאקרוא חרכה אלפא עלי
וגהחא וקאלוא ויהי כאיפה שעורים[31] מאה אלף כרים ומאה אלף
אילים צמר[22] את עשרה השבטים[33] עשרה כסף[34] ורחב עשרה אלף[35]
פלם יקלבו אלהא תא״ והדה אלאלפאט מצאפה פי אלמעני ואן
לם תכן מצאפה פי אללפט. וקאלוא איצא פי אצאפה אָלָה אלתי
אשר בזה[36] פלם יגיר אולה כמא קאלוא לפחתך ורבמא כאן דלך
מן אגל אלאלף. וממא יתגיר ענד אלאצאפה איצא ממא קד דכרה
אלסופרים זל״ פי כתאב אלמצותאת וגירה ממא נסתגני נחן ען
דכרה לשהרתה מתל תגיר משפט ומא כאן עלי מתאלה ענד

[1] Nomb. 3, 45. [2] Esth. 5, 7. [3] ib. 5, 6. [4] Nomb. 3, 41. [5] Lév. 5, 2. [6] Prov. 31, 30. [7] Ps. 106, 15. [8] Job 6, 8. [9] Gen. 15, 12. [10] I Sam. 26, 12. [11] Is. 30, 22. [12] Zach. 14, 15. [13] Gen. 35, 20. [14] II Sam. 18, 18, où Aboulw. aurait ajouté après מצבת le mot אבשלום ; mais peut-être faut-il lire מצבת אבן, Gen. 35, 14. [15] Jér. 50, 40. [16] II Rois 3, 2. [17] Ex. 9, 14. [18] Ez. 26, 11. [19] Is. 14, 28. [20] Gen. 17, 11. [21] Jér. 20, 17. [22] Is. 21, 2. [23] I Sam. 1, 15. [24] Gen. 11, 1. [25] ib. 11, 7. [26] Ex. 38, 27. [27] ib. ib. [28] Nomb. 35, 5. [29] Hag. 1, 1. [30] Mal. 1, 8. [31] Ruth 2, 17. [32] II Rois 3, 4. [33] I Rois 11, 31. [34] II Sam. 18, 11. [35] Ez, 45, 1. [36] ib. 17, 19.

ובחצרות בית האלהים[1] וקיל פי אצאפה ברכות בחשבון[2] ברכות
מים[3] פלם יגיׄרו כמא לם יגיׄרו ואחדה הדא אלגמע פי אכתר
אלמוצע כמא סתראה פי מא בעד הדא בחול אללה. וקיל פי
אצאפה לשני המקצעת יהיו[4] למקצעת המשכן[5] פגיׄרוא וקאלוא
איצא בארבעת מקצועות החצר[6] פלם יגיׄרו כמא אנהם קאלוא למא
גמעוא מקצוע גמע אלתרכיר פאצאפוה אל ארבעת מקצועי החצר[7]
פלם יגיׄרוה איצא. ואמא ענד אצאפה הדא אלגמע אלי אלצמאיר
פקיל הוא יבנה ביתי וחצרותי[8] חצרותיו בתהלה[9] וכל יתדותיו[10]
ויתדותיה[11] ומקצועותיו לו[12] פלם יגיׄרו. וקיל ויעשו להם סכות
איש על גגו ובחצרותיהם[13] פגיׄרוא. וקיל ענד אצאפה ולבני אהרן
תעשה כתנות[14] כתנות עור[15]. ומא כאן מן הדא אלגמע קמוץ אלעין
מתל ברכות וגבעות פאנה יתגיׄר ענד אלאצאפה קיל ענד אצאפה
מקפץ על הגבעות[16] שחו גבעות עולם[17] וענד אצאפה וברכות
לראש משביר[18] ברכות שמים מעל ברכות תהום וגו'[19] וקיל פי
אצאפה ישבו במצרות[20] וישב במצדות עין גדי[21] פלם יגיׄרו
וכדלך קאלוא איצא ובאו במערות צורים[22] מנאות התורה[23] מניות
הלוים[24] פלם יגיׄרו ולם יגיׄרו איצא ועשית קערותיו[25]. ואמא מא
כאן מן אחאד הדא אלמתאל ממא פי אכרה הא אלתאניתי פאן דלך
אלהא ינקלב תא פי אלאצאפה ויתגיׄר אוׄלה מתל קולה פי אצאפה
נשמה נשמת רוח חיים[26] ופי אצאפה אשה חכמה[27] וכל אשה
חכמת לב[28]. פקד קאלוא מערת ערלם[29] פלם יגיׄרו אוׄלה. ומא
כאן מן אלאחאד אלתי פי אואכרהא הא אלתאניתי עלי זנה פְּעֻלָה
בצרי תחת אלעין אסמא כאן או צפה מתל אבדה וטמאה שאלה
אחת קטנה[30] פאן האה ינקלב איצא תא ולא יתגיׄר אוׄלה פי
אכתר אלמואצע כמא קיל לכל אבדת אחיך[31] גזלת העני[32] ואת הר
ישראל ושפלתה[33] טמאת השם[34] טמאת הנדה[35] ברכת השלח[36]
נבלתי יקומון[37] יאכל גפנך ותאנתך[38] גפנה ותאנתה[39] תחת

[1] Néh. 8, 16. [2] Cant. 7, 5. [3] Eccl. 2, 6. [4] Ex. 26, 24. [5] ib. 36, 28. [6] Ez. 46, 21. [7] ib. 46, 21. [8] I Chr. 28, 6. [9] Ps. 100, 4. [10] Ex. 27, 19. [11] ib. 39, 40. [12] Ez. 41, 22. [13] Néh. 8, 16. [14] Ex. 28, 40. [15] Gen. 3, 21. [16] Cant. 2, 8. [17] Hab. 3, 5. [18] Prov. 11, 26. [19] Gen. 49, 25. [20] Jér. 51, 30. [21] I Sam. 24, 1. [22] Is. 2, 19. [23] Néh. 12, 44. [24] ib. 13, 10. [25] Ex. 25, 29. [26] Gen. 7, 22. [27] II Sam. 14, 2. [28] Ex. 35, 25. [29] I Sam. 22, 1. [30] I Rois 2, 20. [31] Deut. 22, 3. [32] Is. 3, 14. [33] Jos. 11, 16. [34] Ez. 22, 5. [35] ib. 22, 10. [36] Néh, 3, 15. [37] Is. 26, 19. [38] Jér. 5, 17. [39] Osée 2, 14.

היו[1] ולשכה ופתחה באילים השערים[2] שני טורים רמונים[4] אלוגה
אילי צמר סיגי כסף באילי השערים טורי רמונים פאקחמת אלמים
בעד סקוטהא ללאצאפה. והדא הו אלמדהב פי קולה ויי אלהים
הצבאות[4e] אלוגה פיה אן יכון ויי אלהי הצבאות. ומתל הדא
5 קולה במצלתים נחשת להשמיע[5] באקחאם אלמים. ואיצא מים
ברכים[6] פאן חקה אן יכון מי ברכים מתל מי אפסים[7] מי מתנים[8]
לכן אקחמת אלמים פיה בעד סקוטהא עלי מדהב להם כמא תקחם
אלערב איצא הא אלתאנית פי אלנדא בעד סקוטהא וקד תקחם
פיה כלמה תנאיה[b]. ולא תטנן בי אני אנמא אסתשהד בכלאם
10 אלערב ובמדאהבהם פי לגאתהם פי כתאבי הדא ופי גירה מן כתבי
עלי סביל אלתאייד בהא למדהבי פי מדאהב אלעבראניין
ואסתעמאלאתהם בל לארי אלאגמאר וגירהם מן אלמתעאקלין
אלדין יטנון בנפוסהם אלמערפה והם אערא מנהא אן הדא אלדי
אגיזה פי אלעבראני הו גאיז איצא פי גירה מן אללגאת. ואמא גמע
15 אלמונה אלדי באלואו ואלתא פאנה לם יסקט מנה שי ענד
אלאצאפה לכנה יתגיר קיל ענד אצאפה וכל היתדות למשכן
ולחצר[9] כל יתדות המשכן[10] ופי אצאפה וגדרות לצנאכם[11] וגדרות
צאן[12] ופי אצאפה כתפת עשו לו[13] על כתפת האפד[14] ופי אצאפה
וכל הבארת אשר חפרו[15] בארת בארת חמר[16] וקיל ויחפר את
20 בארת המים[17] פלם יגיר ופי אצאפה ושדיך לאשכלות[18] ויהיו
נא שדיך כאשכלות הגפן[19]. ומתלה אשכלות מרורות למו[20] פאן
אשכלות מצאף אלי מרורות ודלך אנה למא דכר אלגפן ואלענב
וצף ענאקידה באנהא [ענאקיד] מראראת לא ענאקיד ענב ולים
מרורות בנעת לאשכלות כמא טן קום ותרגמתה ענאקיד
25 אלמראראת אי מראראת אלחיואן והי אביאס אלמרה אלצפרא יריד
אנהא ליסת ענאקיד ענב בל הי ענאקיד אלמראראת והדא עלי
אלתשביה ואלתמתיל ורבמא באן מרורות עינא מא במא קאל על
מצות ומרורים יאכלוהו[21]. וקיל פי אצאפה מן הבתים ומן החצרות[22]

[a] R. ajoute יי זכרו d'après Osée 12, 6. [b] R. שלמה

[1] Ez. 22, 18. [2] ib. 40, 38. [3] I Rois 6, 42. [4] Anos 9, 15. [5] I Chr. 15, 19. [6] Ez. 47, 4. [7] ib. 47, 3. [8] ib. 47, 4. [9] Ex. 38, 20. [10] ib. 38, 31. [11] Nomb. 32, 24. [12] Séph. 2, 6. [13] Ex. 39, 4. [14] ib. 28, 12. [15] Gen. 27, 15. [16] ib. 14, 10. [17] ib. 26, 18. [18] Cant. 7, 8. [19] ib. 7, 9. [20] Deut. 32, 32. [21] Nomb. 9, 11. [22] Ex. 8, 9.

ותגיר ענד אצאפתה אלי אלצמאיר כמא קיל ושמני וקטרתי[1]. ומא
כאן עלי פעול מתל אזור ואבוס לם יתגיר ענד אצאפתה אלי
אלאסמא אלטאהרה כמא קיל ואזור עור[2] אבוס בעליו[3] אטון
מצרים[4] נושא אפור בר[5] עם אלון מצב[6] *וקד יגוז אן יכון אלון מן
גיר הדא אלוזן[a]. ותגיר ענד אלאצאפה אלי אלצמאיר כמא קיל אם
ילין על אבוסך[7]. ורבמא כאן אבוסך גמעא ואן כאן בלא יא כמא
כאן מאיבי תחכמני מצותך[8] בלא יא והו גמע והי שנים חסרים פי
אלמסורת וכמא כאן ויבאני חסדך[9] גמעא בלא יא ולית דכותיה
חסר וכמא כאן העבר עיני מראות שוא בדרכך חיני[10] גמעא בלא יא
ואלמסורת עליה שלשה חסרין וגא פי אלמסורת דברך[11] חסר יוד
דברך[c] כתיב חד מן יג וכמא גא פי אלמסורת ידך[12] חמשה חסרין.
ומא כאן מן אלגמע אלדי באליא ואלמים סקטת מימה ענד
אלאצאפה ותגיר אולה פי אלאכתר כמא קיל פי אצאפה דמים קול
דמי אחיך[13] ופי אצאפה מים מי המבול[14] ופי אצאפה רועים רועי
צאן[15] ופי אצאפה גמלים מגמלי אדניו[16] ופי אצאפה מגנים מגני
נחשת[17] ופי אצאפה שמחים נאנחו כל שמחי לב[18] פסקטת אלמים
ותגיר אולה ופי אצאפה יראים יראי אלהים[19] ופי אצאפה רשנים כל
רשני ארץ[20] ופי אצאפה זקנים זקני העיר ההיא[21] זקניכם
ושטריכם[22] ופי אצאפה החפצים ליראה את שמך[23] דרושים לכל
חפציהם[24] וסתרי תפסירה פי מוצעה[25] ופי אצאפה לבנים נפלו[26]
הבה נלבנה לבנים[27] לא תגרעו מלבניכם[28] פסקטת אלמים ותגיר
אול אכתרה. וממא לם יתגיר אולה מן הדא אלמתאל קולה שמחי
רעתי[89] חפצי צדקי[30] כל גוים שכחי אלהים[31] ויצאו זקניך[32] זקינינו
וכל ישבי ארצנו[33] רק חטאי ירבעם בן נבט[34] שני גדיי עזים[35].
והדא כאן אלמדהב פי קולה על לחיי עמים[36]. ורבמא אקחמוא
אלמים בעד סקוטה ללאצאפה כמא קיל אילים צמר[37] סיגים כסף

[a] R. om. [b] B. om.

[1] Ez. 16, 18. [2] II Rois 1, 8. [3] Is. 1, 3. [4] Prov. 7, 16. [5] I Sam. 22, 18. [6] Jug. 9, 6. [7] Job 39, 9. [8] Ps. 119, 98. [9] ib. 119, 41. [10] ib. 119, 37. [11] ib. 119, 16. [12] ib. 32, 4. [13] Gen. 4, 10. [14] ib. 7, 7. [15] ib. 46, 23. [16] ib. 24, 10. [17] I Rois 14, 27. [18] Is. 24, 7. [19] Ex. 18, 21. [20] Ps. 22, 30. [21] Deut. 21, 3. [22] ib. 29, 10. [23] Néh. 1, 11. [24] Ps. 111, 2. [25] Ousoul 241, 19 à 21. [26] Is. 9, 9. [27] Gen. 11, 3. [28] Ex. 5, 19. [29] Ps. 35, 26. [30] ib. 35, 27. [31] ib. 9, 18. [32] Deut. 21, 2. [33] Jos. 9, 11. [34] II Rois 10, 29. [35] Gen. 27, 9. [36] Is. 30, 28. [37] II Rois 3, 4.

איצא עלי מתאל הן גביר שמתיו לך[1] וגאיז אן יקאל פיה איצא
אנהם אנמא כפפוה וגרוה ענד אלאצאפה כאצה כמא צנעוא פי
חלמיש אעני קולה מצור החלמיש[2] אלדי כפפוה וגרוה ענד
אלאצאפה פי קולה עז וגל ושמן מחלמיש צור[3] וכמא צנעוא איצא
פי בלהות אתנך[4] אד אצאפוה וקאלוא בלהות צלמות[5]. ואנמא
פעלוא דלך ענד אלאצאפה אסתתקאלא מנהם ללתתקיל פיהא
לטול אלאסם לאן אלמצאף אליה מן תמאם אלמצאף פאלגמיע אסם
ואחד. ומא כאן עלי פעיל מקבץ אליא מלעל מתל זית וקיץ ויין
ושית ואיל ועיט ושיש תגר ענד אלאצאפה כמא קיל ארץ זית
שמן[6] וביין חלבון[7] מסכה יינה[8] באיל האשם[9] שיתו ושמירו[10]. ומא
כאן עלי פֻעֻל משדד מתל עור ופסח[11] איש אטר[12] דור עקש[13] לם
יתגר ענד אלאצאפה קיל עקש לב לא ימצא טוב[14] אטר יד ימינו[15].
וכדלך לא יתגר איצא מא כאן עלי פֻעָל מתל כבר ואבר כמא קיל
כבר זהב טהור[16] *לבנה יכרג מן אלקמצות אלי אלפתחות[a]. ומא
כאן עלי פַעוּל באלתשדיד מתל תנור ועמור לם יתגר כמא קיל
והנה תנור עשן[17] ולעמור ברזל[18] אלוף נעורי[19] אלופי ומידעי[20].
וכדלך לא יתגר איצא מא כאן עלי פִעוֹל בכסר אלפא ותשדיד
אלעין מתל כנור וצנור וקמוש וכיור כמא קיל כיור נחשת[21] זכרי
גבור אפרים[22]. ומא כאן עלי פִיעוֹל מתל צינוק[23] ומי השילוח[24] לם
יתגר כמא קיל והנה עלה קיטור הארץ[25] כקיטור הכבשן[26]. ומא
כאן עלי פֻעוֹל בצם אלפא ותשדיד אלעין תגר ענד אצאפתה אלי
אלצמאיר בחדף אלואו מנה ואלדלאלה עליה בקמץ כמא גרוא
ויטבלו את הכתנת[27] פי קולה ויפשטו את יוסף את כתנתו[28] פשטתי
את כתנתי[29] והו אלקיאס פי כי את על סבלו[30] אעני אנה קבל
אלאצאפה סבול. ואמא ענד אצאפה הדא אלמתאל אלי אלאסם
אלטאהר פאנה לא יתגר. ומא כאן עלי פֻעֻלֶת מתל קטרת לם
יתגר ענד אצאפתה אלי אסם טאהר כמא קיל קטרת סמים דקה[31]

[a] R. om.

[1] Gen. 27, 37. [2] Deut. 8, 15. [3] ib. 32, 13. [4] Ez. 26, 21. [5] Job 24, 17. [6] Deut. 8, 8. [7] Ez. 27, 18. [8] Ps. 9, 2. [9] Lév. 5, 16. [10] Is. 10, 17. [11] II Sam. 5, 8. [12] Jug. 3, 15. [13] Deut. 32, 5. [14] Prov. 17, 21. [15] Jug. 20, 16. [16] Ex. 25, 39. [17] Gen. 15, 17. [18] Jér. 1, 18. [19] ib. 3, 4. [20] Ps. 55, 14. [21] Ex. 30, 18. [22] II Chr. 28, 7. [23] Jér. 29, 26. [24] Is. 8, 7. [25] Gen. 19, 28. [26] ib. ib. [27] ib. 37, 31. [28] ib. 37, 24. [29] Cant. 5 3. [30] Is. 9, 3. [31] Lév. 16, 12.

אחתג̈ פי גואז קולה עדי נעל רגלי בקול אלכתאב לבלתי קחת
כסף[1] לכאן דלך ענדי מגזוא לקולה פי צרורה אלשער. ותלכיץ דלך
אנה קד בינא קבל הדא פי אן נעל ושער ובאבהמא מן גמלה באב
ארץ ואן אלאחרף אלחלקיה אכרגתהא ענה וקלנא איצא אן דעת
5 וקחת ומא אשבהמא מן באב שבת ולכת ואנמא אכרגהא ענה
אלאחרף אלחלקיה וקלנא אן שבת ולכת עלי תקטיע ארץ ואן דעת
וקחת עלי תקטיע שער ונעל פתשאבהת אלאבואב כמא תרי פכמא
אנהם גירוא קחת מוסר ענד אצאפתה אלי אסם טאהר פי קולה
קחת כסף והו עלי תקטיע שער ונעל ומשבה לה פי כרוגה ען באב
10 שבת ולכת ככרוג שער ונעל ען באב ארץ אלדי לכת ושבת עלי
תקטיעה כדלך לא ימתנע תגיר שער ונעל ואצחאבהמא ענד
אצאפתהמא אלי אסם טאהר לא סימא פי צרורה אלשער פהדא בין
ואצח. ואבין מא יכון מן אלאחתגאג פי גואז עדי נעל רגלי ומתלה
ענד אלצרורה קול אלכתאב ענד אצאפה רחב לא מוצק תחתיה[2]
15 רום עינים ורחב לב[2] פגיר והדא קאטע. פאן קאל קאיל פאדא כאן
אלעבראניון קד גירוא מא כאן מן באב שער ענד אצאפתה אלי
אלאסמא אלטאהרה פמא באלך תגיז דלך ללשערא מסאמחא
לצרורה אלוזן והלא אגזתה פי אלכלאם קיל לה אנמא דלך לאנה
לם יטרד אסתעמאל אלעבראניין לה באלתגייר אנמא וקע פי
20 כלאמהם שאדא. פאדא אצאפוא ושער הרגלים[4] שער עירו[5]
ובאבהמא אלי אלמצמר קיל שערך כעדר העזים[6] ולא יכילו גוים
זעמו[7] ויעמד הים מזעפו[8] וחלצה נעלו[9] פאגרוה מגרי ארץ. פאן
כאן שי מן הדה אלבניה ממא עינה חלקי מלרע פאנה מן באב
שלל ותגיר ענד אלאצאפה כמא קיל מנהר מצרים[10] וזהב הארץ
25 ההיא טוב[11] קחל יי[12]. ומא כאן עלי פעיל בקמצות אלפא וכפה
אלעין מתל סדין וצעיף ורביד פאנה יתגיר ענד אלאצאפה כמא קיל
וישם רביד הזהב[13] ותסר צעיפה מעליה[14]. פאן כאן משדדא מתל
פטיש וספיר ולפיד לם יתגיר כמא קיל ולפיד אש[15] אביר הרעים[16].
ואמא אביר ישראל[17] פגאיז אן יקאל פיה אנה קבל אלאצאפה כפיף

[1] II Rois 12, 9. [2] Job 36, 16. [3] Prov. 21, 4. [4] Is. 7, 20. [5] Gen. 23, 18. [6] Cant. 4, 1. [7] Jér. 10, 10. [8] Jon. 1, 15. [9] Deut. 25, 6. [10] Gen. 15, 18. [11] ib. 2, 12. [12] Nomb. 16, 3. [13] Gen. 41, 2. [14] ib. 38, 19. [15] ib. 15, 17. [16] I Sam. 21, 8. [17] Is. 1, 24.

ראה תראה בעני אמתך[1] והו אלקיאם פי חלי[a] ופי גירה מתלה·
ואנמא כאן הדא לאנהם קד יגירון הדא פי גיר אלאצאפה
אסתכפאפא כמא קיל גם כל חלי וכל מכה[2] אני הגבר ראה עני[3]
ומן הדא אלצרב על יפי חכמתך[4] וחדף אלצם מנה אסתכפאפא·
ואדא אצאפוא פועל אלדי הו מלרע לם יגירוהא קיל חתן משה[5]
אני חתנך יתרו[6] ויחזק בו חתנו[7] בקי אלחלם פי חתנו ולם יתגיר·
ואדא אצאפוא פועל אלקמוץ מלרע מתל אוצר וגורל וחותם לם
יתגיר ענד אצאפתה אלי מטהר או מצמר קיל אוצר יי יבא[8] יראת
יי היא אוצרו[9] גורלך תפיל בתוכנו[10] אתה תומיך גורלי[11] ותחתם
בחתמו[12]· ולא יתגיר איצא ענד אלגמע כמא קיל גורלות אוצרות
הבאת אל אצרות שלג ואוצרות ברד תראה[13] פתבת אלואו פי
גמיע הדא [ואן לחק בעצהא אלתגיר פי אלתנקיט][b] אלא אנה קיל
פי גמע ועל יובל ישלח שרשיו[14] כערבים על יבלי מים[15] פחדף מנה
אלואו כמא חדף אלצם מן קולה ותוכחתי לבקרים[16]· ואדא אצאפוא
מא כאן עלי פעל מלעל ממא עינה [חרף] חלקי מתל שער נעל
ונחל ובאבהא אלי אסם טאהר לם יגירוה פי אכתר כלאמהם קיל
כל יצאי שער עירו[17] נחל מצרים[18] ושער הרגלים[19] זעף יי אשא[20]·
וממא יגרי הדא אלמגרי קולה ולבלתי קחת מוסר[21] וכדלך ודעת
קדשים אדע[22] ודעת אלהים מעולות[23] הלא כגעת בה רוח
הקדים[24] לאן אלגה הלא כגעת רוח הקדים בה באצאפה געת אלי
רוח· ואמא ותהי סחר גוים[25] פאעתקאדי פיה אן הדה הי איצא
בניתה קבל אצאפתה עלי זנה דבש וחלב[26]· וקד אנכר עלי אלשאער
[פי קולה]

עדי נעל רגלי ומכנסי שרדי

פגיר בית חלוץ הנעל[27] ענד אצאפתה אלי אסם טאהר והו מן באב
שער· ולים יתגיר אלא אנה אחתג דלך אלשאער בותהי סחר גוים[28] 12
ולכצמה אן יקול לה פי סחר גוים כמא קלנא נחן פיה אלאן· ולו

a B. האולי b Suppléé d'après R.

[1] I Sam. 1, 11. [2] Deut. 28, 61. [3] Lam. 3, 1. [4] Ez. 28, 7. [5] Ex. 18, 1. [6] ib. 18, 6. [7] Jug. 19, 4. [8] Jos. 6, 19. [9] Is. 33, 6. [10] Prov. 1, 14. [11] Ps. 16, 5. [12] I Rois 21, 8. [13] Job 38, 22. [14] Jér. 17, 8. [15] Is. 44, 4. [16] Ps. 73, 14. [17] Gen. 34, 24. [18] Jos. 15, 4. [19] Is. 7, 20. [20] Mi. 7, 9. [21] Jér. 17, 23. [22] Prov. 30, 3. [23] Os. 6, 6. [24] Ez. 17, 10. [25] Is. 23, 3. [26] Cant. 4, 11. [27] Deut. 25, 11. [28] Is. 23, 3.

רבים[1]. ורבמא אסקטוא הדה אלצמה מן אלגמע אסתכפאפא אדא
לם יכן אלפא חלקיא כמא קול ותוכחתי לבקרים[2] פי גמע בקר
וקאלוא פי גמע אשכל הכפר[3] כפרים עם נרדים[4] וקאלוא פי גמע
בפעל כפיו[5] רב פעלים[6] וקאלוא פי גמע רתם אחד[7] גחלי רתמים[8]
וקאלוא והרמחים והמגנים[9] פי גמע רמח אלא אנהם למא אצאפוא
הדא אלגמע אלי אלצמאיר קאלוא רמחיהם וקשתתיהם[10] באלצם
עלי אלאצל עלי מתאל חדשיכם ומועדיכם[11]. ואמא קולה אמרי
אל[12] אמריה החליקה[13] פמא יבעד אן יכון גמע גיר ותגזר אמר[14]
אעני אמא אן יכון גמע אמר עלי זנה קבר ואמא גמע אמרה כמא
גמע שנה עלי שנים ומלה עלי מלים ואלמה עלי אלמים ומא יבעד
איצא אן יכון גמע ותגזר אמר בחדף ואו אלמד והו ענדי אולי *ואן
כאן פאוה חלקיא[a] אד לם נגד אמר עלי זנה קבר והדא איצא קולי
פי קולה ונחלת אמרו מאל[15] אעני אנהם חדפוא מנה ואו אלמד
כמא חדפוא ואו ובסר גמל[16] מן יחמס כגפן בסרו[17] וכמא חדפוא
ואו נכח השלחן[18] מן נכחו תחנו[19] כי נכחו יצא[20] וכמא חדפוא ואו
והשמדתי חזק ממלכות הגוים[21] פי קולה ארחמך יי חזקי[22] וואו
כפר מן כפרים וואו בקר מן בקרים כמא קלנא קבילא. פעלי הדא
יגרי אלבאב מן סקוט אלואו מן אלואחד ענד אצאפתה אלי
אלצמאיר ומן אלגמע איצא ענד אצאפתה אליהא ואלתעויץ מנה
באלקמץ פי אלאכתר אלא מא שד ען דלך כשרוד קולה ופעלו לא
יתן לו[23] פאנה מצאף כי פעל פעל בימיכם[24] וכאן אלוגה אן יכון
מתל והגיתי בכל פעלך[25] פשד ען הדא אלאטראד פי לגתה גמיעא
כמא שד מן הדא אלמתאל איצא פי לגתה גמיעא ותוארו מבני
אדם[26] ואלוגה אן יכון מתל מה תארו[27]. ואמא ענד אצאפה אלגמע
אלי אלצמאיר פלא בד מן סקוט אלואו ותבאת אלצם. ומא כאן
עלי מתאל פעל ממא הו מעתל אללאם פאנה יתגיר ענד אצאפתה
אלי אלאסמא אלטאהרה כמא תגיר יאחזוני ימי עני[28] פי קולה אם

a R. om.

[1] Hab. 3, 15. [2] Ps. 73, 14. [3] Cant. 1, 14. [4] ib. 4, 14. [5] Ps. 9, 17. [6] II Sam. 23, 20. [7] I Rois 19, 5. [8] Ps. 120, 4. [9] Néh. 4, 10. [10] ib. 4, 7. [11] Is. 1, 14. [12] Job 20, 29. [13] Prov. 2, 16. [14] Job. 22, 28. [15] ib. 20, 29. [16] Is. 18, 5. [17] Job 15, 33. [18] Ex. 26, 35. [19] ib. 14, 2. [20] Ez. 46, 9. [21] Agg. 2, 22. [22] Ps. 18, 2. [23] Jér. 22, 13. [24] Hab. 1, 5. [25] Ps. 143, 5. [26] Is. 52, 14. [27] I Sam. 28, 14. [28] Job 13, 16.

אשר בתוכו יטמא[1] ובעולו אשר עשה בו ימות[2]. ומא כאן עלי פֵּעָל
מלרע מת̇ל לבב עקש[3] לשער הצהב[4] צלע אל צלע[5] ואין עמו אל
נכר[6]. פמנה מא לם יתגיר ענד אצ̇אפתה אלי אלט̇אהר כמא קיל
אלהי נכר הארץ[7] ואנמא צאר נכר מלעל למג̇אורתה מא הו מלעל
אעני הארץ. ומנה מא יתגיר כמא קיל פי אצ̇אפה̈ לבב עקש כלבב
דוד אביו[8] ויין ישמח לבב אנוש[9] ופי אצ̇אפה̈ לשער הצהב ויחל שער
ראשו[10] ושקל את שער ראשו[11] ולקח את שער ראש נזרו[12]. והו
יתגיר איצ̇א ענד אצאפתה אלי אלמצ̇מר כמא קיל ענבימו ענבי
ראש[13] ושערו לא הפך לבן[14] יגלח את כל שערו[15] ושערך צמח[16].
ואמא שערך כעדר העזים[17] פמצ̇אף שַׂעַר מלעל מת̇ל ושער
הרגלים[18] אלא אן ושער לם יתגיר לאן באבה לם יתגיר ענד
אצ̇אפתה אלי אלאסמא אלט̇אהרה̈ פהד̇א הו אלפרק בינהמא. ולא
היה לבבו שלם[19]. ואמא על צלעו האחת[20] פהו מצ̇אף ולצלע
המשכן[21] אלד̇י הו מן באב ארץ והו עלי מת̇אל ארצו *וליסא מן
באב צלע אל צלע[a]. ומא כאן עלי מת̇אל פֹּעֶל מלעל מת̇ל קדש
ובקר ושרש וחדש או פֹּעַל בפתח אלעין מת̇ל תואר ורמח וכובע
פאני וג̇דת כובע פי בעץ̇ אלמואצ̇ע מלעל ופי בעצ̇הא מלרע פאן
הד̇א אלמת̇אל לא יתגיר ענד אצ̇אפתה אלי אלאסמא אלט̇אהרה̈
כמא קיל לחדש שנים עשר הוא חדש אדר[22] ובישר לבבך[23] שרש
ישי[24] וכובע נחשת[25] וכובע ישועה[26] כתואר בני המלך[27] בפעל
כפיו נוקש רשע[28]. פאן אצ̇יף אלי אלצ̇מאיר תגיר פקיל שרשי פתוח
אלי מים[29] חדשה ושבתה[30] טרחכם ומשאכם[31] מה תארו[32] בנקל
אלצ̇ם פי הד̇ה אלכלמה̈ אלי אלחרף אלחלקי כמא ביינא פי גיר הד̇א
אלבאב וכד̇לך רמחי ורמחו בצ̇ם אלרא לאן הד̇ה אלצ̇מה̈ תלאזם
אלאסם פי אלאכת̇ר ענד אצ̇אפתה וג̇מעה. אמא [ענד] אצ̇אפתה
פכמא תרי ואמא ענד ג̇מעה פכקולהם חדשים[33] בקדשים לא
יאכל[34] כי באהלים תשבו[35] חמרים חמרים[36] פי ג̇מע חמר מים

[a] R. om.

[1] Lév. 11, 33. [2] Ez. 33, 13. [3] Ps. 101, 4. [4] Lév. 13, 36. [5] Ez. 41, 6. [6] Deut. 32, 12. [7] ib. 31, 16. [8] I Rois 11, 4. [9] Ps. 104, 15. [10] Jug. 16, 22. [11] II Sam. 14, 26. [12] Nomb. 6, 18. [13] Deut. 32, 32. [14] Lév. 13, 4. [15] ib. 14, 9. [16] Ez. 16, 7. [17] Cant. 4, 1. [18] Is. 7, 20. [19] I Rois 15, 3. [20] Ex. 25, 12. [21] ib. 26, 20. [22] Esth. 8, 12. [23] Deut. 9, 5. [24] Is. 11, 10. [25] I Sam. 17, 5. [26] Is. 59, 17. [27] Jug. 8, 18. [28] Ps. 9, 17. [29] Job 29, 19. [30] Os. 2, 13. [31] Deut. 1, 12. [32] I Sam. 28, 14. [33] Gen. 38, 24. [34] Lév. 22, 4. [35] Jèr. 35, 7. [36] Ex. 8, 10.

יהיה נוהם[1] והשבתי אתהן על נוהן[2]. ואן כאן הדא אלמתאל מן
אלסאלם מתל זקן ושבע[3] ותתקע את היתד[4] פאנה יקאל ענד
אצאפתה אלי אלאסמא אלטאהרה זקן ביתו[5] שבע רצון[6] יתד
האהל[7] חצר המשכן[8] ערל שפתים[9] כבד פה וכבד לשון[10]. עלי הדא
יטרד אלבאב מן אלתגיר עלי הדה אלצפה אלא אלפאטא קלילה
שאדה. קיל פי אצאפה ירך וכתף[11] וגדר מזה[12] או בגזל[13]
ירך המזבח[14] כתף הבית[15] וגדר אבניו נהרסה[16] גזל אח[17]
ורבמא כאן מתלהא ערל לב וערל בשר[18] עם כבד עון[19].
ורבמא לם יגירו הדא אלמתאל ענד אלאצאפה כמא קיל ועפו
בכתף פלשתים[20]. ומן באב ירך וכתף ענדי קולה על כן קראו
שמה אבל מצרים[21] פאנהם אסתעמלוא פי הדה אללגה אָבֶל בסתה
נקט עלי מתאל ארץ כמא קיל אבל כבד זה למצרים[22] ואסתעמלוא
פיה אָבֶל עלי מתאל ירך וכתף אלא אנהם לם יגירוה פי קו אבל
מצרים והו מצאף כמא לם יגירו ועפו בכתף פלשתים והו איצא
מצאף. ופי הדא עון כביר עלי אעתקאד ערל לב וערל בשר בניתין
ואן ערל לב לים מצאף וערל זכר בל הו מן באב ארץ אלדי לא
יתגיר [מנה] אלא קלילא כמא אן אבל כבד זה ואבל מצרים בניתין
מכתלפתין. ולגה אלתלמוד פי הדה אללגה אעני לגה אבל מצרים
פי גיר אלאצאפה איצא פי רואיה פקהא בלדנא[a]. ואמא ענד
אצאפה הדא אלמתאל אלי אלצמאיר פקאלוא תחת ירכי[23] ירכה
וקנה[24] פרץ גדרו[25] כתפי משכמה תפל[26]. וקד אתת ד אלפאט עלי
פָּעֵל מלעל ממא עינה חרף עלה וגרת פי אלאצאפה מגרי אלשדוד
איצא ותלך אלאלפאט הי און יחשב על משכבו[27] ויבתר אתם
בתוך[28] לא תעשו עול[29] מות וחיים[30] פקיל ענד אצאפתה בעול
רכלתך[31] אל תוך הים[32] אחרי מות אישך[33] ואמא און פמא אדכרה
מצאפא אלי אסם טאהר. ואמא ענד אצאפה הדה אלאסמא אלי
אלצמאיר פקאלוא וישב עליהם את אונם[34] מחשבות אונך[35] כל

[a] R. ajoute: בשתכפוהו אבליו

[1] Ez. 34, 14. [2] Jér. 23, 3. [3] Gen. 25, 8. [4] Jug. 4, 21. [5] Gen. 24, 2. [6] Deut. 33, 23. [7] Jug. 4, 21. [8] Ex. 27, 9. [9] ib. 6, 12. [10] ib. 4, 10. [11] Ez. 24, 4. [12] Nomb. 22, 24. [13] Lév. 5, 21. [14] ib. 1, 11. [15] I Rois 6, 8. [16] Prov. 24, 31. [17] Ez. 18, 18. [18] ib. 44, 9. [19] Is. 1, 4. [20] ib. 11, 14. [21] Gen. 50, 11. [22] ib. ib. [23] ib. 24, 2. [24] Ex. 25, 31. [25] Is. 5, 5. [26] Job 31, 22. [27] Ps. 36, 5. [28] Gen. 15, 10. [29] Lév. 19, 15. [30] Prov. 18, 21. [31] Ez. 28, 18. [32] Ex. 14, 23. [33] Ruth 2, 11. [34] Ps. 94, 23. [35] Jér. 4, 14.

קולה אריתי מורי עם בשמי[1] לאנה לו כאן מצ̇אף וקנה בשם[2] לכאן
בָּשְׂמִי בצ̇ם̈ אלבא בקמץ מת̇ל קדש וקדשי ושרש ושרשי ולו
כאן מצ̇אף וקנמן בשם[3] לכאן בִּשמי בכסר אלבא מת̇ל קבר וקברי
או בפתחה מת̇ל ושמני וקטרתי[4] פהו אד̇א מצ̇אף בָשָׂם עלי מת̇אל
שלל ודבר תקול מנהא שללי ואת כל שללה[5] כן יהיה דברי[6].
ורבמא כאן עם בשמי שאד̈ה̈ ען באב ארץ כמא שד̈ איצ̇א וסגר
דלתך בעדך[7] אלד̇י אלוג̇ה פיה אן יכון [מת̇ל] ויקב חר בדלתו[8].
וד̇לך אנה למא כאן באב ארץ ובאב שלל ת̇לת̇יין סהל עליהם
אכ̇ראג̇ כל ואחד מנהמא אלי צאחבה פי אלפאט̇ מא כמא כ̇רג̇
בשמי ודלתך מן באב ארץ אלי באב שלל וכ̇רג̇ ענף מן באב שלל
פי קולה ענפכם תתנו[9] אלי באב ארץ פאן אלקיאס כאן [אן] יכון
עלי מת̇אל ואסף שללכם[10] פג̇א עלי מת̇אל ארצכם שממה[11]. ומן
באב שלל איצ̇א זהב ונהר וקהל ורעב וליסת שאד̈ה̈ מן באב שער
[וארץ] כמא זעם אבו זכריא[12] לאן̈ שער מן באב ארץ כמא קד בי̈נ̈א
קבל הד̇א פהי תתגי̈ר ענד אלאצ̇אפה̈ כתגי̈ר שלל קיל מנהר
מצרים[13] וזהב הארץ ההיא[14] ולמה הבאתם את קהל יי̈[15]. ומא כאן
עלי פָּעֵל מלרע וכאן מעת̈ל אללאם מת̇ל עלה נדף[16] על החזה[17]
שדה קנה וסוף[18] נוה משלח[19] מן הקצה אל הקצה[20] פאנ̈ה יתגי̈ר
ענד אצ̇אפתה אלי אלאסמא אלט̇אהרה̈ קיל והנה עלה זית[21] חזה
התנופה[22] בשדה פלשתים[23] קנה המדה[24] בנוה שלום[25] נוה רעים[26]
עיר קצה גבולך[27]. פאן אצ̇יף אלי צ̇מיר אלואחד אלגאיב או
אלואחדה̈ אלגאיבה̈ לם יתגי̈ר קיל לא יבל עלהו[28] איש שדהו[29]
והראני אתו ואת נוהו[30] ירכה וקנה[31] ואיצ̇א ואזרעי מקנה תשבר[32]
ואלוג̇ה פי אלהא אלאט̇האר ונגע בקצהו[33]. וכד̇לך אן אצ̇יף אלי
צ̇מיר אלואחד אלמתכ̈לם לם יתגי̈ר איצ̇א כמא קיל את שדי אשר
בענתות[34]. והו אלוג̇ה ענד אצ̇אפתה אלי צ̇מיר אלמתכ̈למין. ואן
אצ̇יף אלי צ̇מיר אלג̇מע אלגי̈ב תגי̈ר כמא קיל ובהרי מרום ישראל

[1] Cant. 5, 1. [2] Exod. 30, 23. [3] ib. ib. [4] Ez. 16, 18. [5] Deut. 13, 17. [6] Is. 55, 11. [7] ib. 26, 20. [8] II Rois 12, 10. [9] Ez. 36, 8. [10] Is. 33, 4. [11] ib. 1, 7. [12] D. 182, N. 123, IV. [13] Gen. 15, 18. [14] ib. 2, 12. [15] Nomb. 20, 4. [16] Lév. 26, 36. [17] ib. 7, 30. [18] Is. 19, 6. [19] ib. 27 10. [20] Ex. 26, 28. [21] Gen. 8, 11. [22] Ex. 29, 27. [23] I Sam. 6, 1. [24] Ez. 40, 5. [25] Is. 32, 18. [26] Jér. 33, 12. [27] Nomb. 20, 16. [28] Ez. 47, 12. [29] Gen. 47, 20. [30] II Sam. 15, 25. [31] Ex. 25, 31. [32] Job 31, 22. [33] Ex. 19, 12. [34] Jér. 32, 7.

אנמא ירוונה סגור לבי והכדא יוגד פי אכתר אלנסך והכדא כנת
ארויה אנא איצא ען גירי פלמא קראת הדא אלשער עלי קאילה פי
זמאן אלחראתה רד עלי קרב לבי פקלת לה אני לם אראה פי כל
נסכה אלא סגור לבי פמן אין דכלת אלדאכלה פאכברני אנה ר׳ א׳
מדח בהדא אלשער יעקב ובניה אצחאב אלאנזאל רח׳ א׳ ואנה בעת
בה אליה מן בלדה אלי קרטבה פורד אלממדוח ואבו זכריא בן
חנגא ואבו אברהים בן כלפון [ענדה] פאנבראא תגייר והקרב
והכרעים ענד אלאצאפה וראוא אן יבדלא אללפטה בסגור עלי סביל
אלאצלאח פאפסדא אלמעני. קאל פאנתסך אלשער בקרטבה עלי
דלך אלתגייר ואלאבדאל. ואכברני אבו אברהים בן סהל אלתלמסאני
ר׳ א׳ אנה שאהד קומא במצר מן אהל אלדקדוק ינכרון עלי הדא
אלשאער הדא אלקול איצא ויעתקדון עליה אנה אנמא קאלה לטנה
אן קול אלפסוק וקרב לבו[1] מן מעני והקרב והכרעים ואלשאער
מבדא מן כל מא אקתדפורה בה. ואדא אציף באב ארץ אלי
אלצמאיר תגיר כקולך ארצי ארצו ארצך ארצם. קברי קברו קברך
קברם וכדלך גמיע אלבאב. ומא כאן עלי מתאל פעל בקמצתין
מלרע מתל שלל ועשן ובקר וחלב פאנה יתגיר ענד אצאפתה אלי
אלאסמא אלמטהרה ואלמצמרה כמא קיל ואכלת את שלל איביך[2]
עשן העיר[3] בקר זבח השלמים[4] ודי חלב עזים[5] ויעל עשנו[6] כה
יעשה לבקרו[7] ואת כל שללה[8] שתיתי ייני עם חלבי[9] ויקאל פי
אצאפה נקם אקח[10] ואנקמה נקם אחת משתי עיני[11] תפסירה
פאנתקם מנהם נקמה אחדי עיני אי ולי נקמה אחדי עיני פקולה
אחת הו מצאף אליה אעני אן נקם אציף אליה ואחת איצא מצאף
פי אלמעני אלי קולה משתי עיני ולים בנעת כמא טן קום מן וגהין
אחדהמא אן נקם מדכר פלא ינעת במונת ואלתאני אנה מצאף פי
אללפט כאצאפה נקם ברית[12] ולים לקולהם וגה פי אלגואז אלא אן
תחילנא להם באן נחמל נקם אחת מחמל מא אציף מן אלמוצופין
אלי אלוצף כמא סתרי מתל דלך פי הדא אלבאב ומע הדא פאנה
מעני צעיף מע אן נקם מדכר כמא קלנא[a]. ומן באב שלל ענדי

[a] B. קיל; R. אמרנו

[1] Ps. 55, 22. [2] Deut. 20, 14. [3] Jos. 8, 20. [4] Nomb. 7, 88. [5] Prov. 27, 27. [6] Ex. 19, 18. [7] I Sam. 11, 7. [8] Deut. 13, 17. [9] Cant. 5, 1. [10] Is. 47, 3. [11] Jug. 16, 28. [12] Lév. 26, 25.

הבית[1] ירך המזבח[2] ופי אצ̇אפה̈ גדר מזה וגדר מזה[3] וגדר אבניו נהרסה[4] ופי אצ̇אפה̈ או בגזל[5] גזל גזל אח[5]· וזעם אבו זכריא[7] אנ̈ה לם יוג̇ד עלי הד̇א אלמת̇אל אעני מא יכון עלי פָּעֵל פאד̇א אצ̇יף כאן עלי פֶּעֶל גיר ירך וכתף וגדר וגזל· וקד אצ̇פנא נחן אליהא כבד וערל ולחק בהא עשן פי בעץ̇ אלמואצ̇ע· ואנ̈מא לם נחמל ערל לב וערל בשר וכבד עון מחמל ארך אפים[8] ארך האבר[9] *אעני אנ̈א לם נג̇עלהא מן באב ארץ כמא ג̇עלנא ארך אפים ארך האבר מנה[a] לאנ̈א וג̇דנאהם יקולון פי אלאנפצאל וערל זכר כבד מאד עלי זנה̈ ירך וכתף ת̇ם ראינאהם יקולון פי אלאת̈צאל ערל לב וערל בשר כבד עון עלי מת̇אל כתף הבית ירך המזבח פקלנא אן בנאיהא ואחד ואן כאנוא קד קאלוא ואני ערל שפתים[10] כי כבד פה וכבד לשון אנכי[11] עלי אלאצל· וליס בבעיד[b] אן יכון ערל לב כבד עון מן באב ארץ ומן אג̇ל ד̇לך לם יתגיר ענד אלאצ̇אפה̈ פאנ̈ה ליס במסתנכר אן יכון מן כלאמהם פי לפט̇ה̈ ואחדה̈ פָּעֵל עלי זנה̈ ירך וכתף ופֶּעֶל עלי זנה̈ ארך פקד קאלוא יתר מרעהו צדיק[12] עלי זנה̈ ירך וכתף וקאלוא איצ̇א גדול יתר מאד[13] עלי זנה̈ ארץ והמא צפתאן גיר מצ̇אפתין פי מעני ואחד· והכד̇א יחתמל איצ̇א אן יקאל פי עלה עשן באפו[14] ופי כעשן הכבשן[15] אי אנהמא מת̇אלאן פי לגה̈ ואחדה̈ לשי ואחד ואן כעשן הכבשן לם יתגיר לאנה מן באב ארץ ואן עלה עשן באפו אד̇א אצ̇יף כאן עשן העיר[16] עלי אצלה ובאבה· ואעלם אנ̈א לסנא נחג̇ר עלי אלשאער תגייר מא כאן עלי מת̇אל ארץ ענד אצ̇אפתה אלי אסם ט̇אהר לאנ̈א קד וג̇דנא הד̇א אלמת̇אל מתגיר̈א פי אלכתאב פי מואצ̇ע שתי ענד אצ̇אפתה אלי אלאסמא אלט̇אהרה̈ עלי מא תקד̈ם ד̇כרנא לה ועלי הד̇א אלמד̇הב קאל [אלשאער והו מר[c]] יצחק בן מר שאול רחמה אללה

קְרַב לבי וכליותי מהימים לשעשועי לרעי הנעימים

פאצ̇אף והקרב והכרעים[17] אלי אסם ט̇אהר וגיר̈· וקד וקע פי הד̇א אלבית אמר ט̇ריף לא באס פאוקפך עליה וד̇לך אן אכת̇ר אלרואה̈

a R. om. b B. ajoute: וליס באצל (?) c Suppléé d'après R.

1 I Rois 6, 8. 2 Lév. 1, 11. 3 Nomb. 22, 24. 4 Prov. 24, 31. 5 Lév. 5, 22. 6 Ez. 18, 18. 7 Tankît x, 14. 8 Ex. 34, 6. 9 Ez. 17, 3. 10 Ex. 6, 12. 11 ib. 4, 10. 12 Prov. 12, 26. 13 Is. 56, 12. 14 II Sam. 22, 9. 15 Ex. 19, 18. 16 Jos. 8, 20. 17 Lév. 1, 13.

לא יתגיּר ענד אצאפתה אלי אלאסמא אלטאהרה מתל ארץ מצרים
דרך ים סוף[1] ספר התורה[2] שבט אפרים[3] ולא שבט אלוה עליהם[4]
עלי הדא יטרד אכתר אלבאב. וקד יתגיּר בעצה ענד אלאצאפה
כתגיּר חדר פי קולה ובחדר משכבך[5] וכתגיּר שגר פי שגר אלפיך[6]
ואן כאן גיר מתגיּר פי קולה וכל פטר שגר בחמה[7] וכתגיּר זרע פי
קולה כזרע גד הוא[8] ואן כאן גיר מתגיּר פי קולה כזרע גד לבן[9]
וכתגיּר נטע אעני ועשה קציר כמו נטע[10] פי קולה נטע שעשועיו[11]
וכתגיּר בחסר ובכפן[12] פי קולה ואוילים בחסר לב ימותו[13]. וכתגיּר
ולא נותר כל ירק בעץ[14] פי קולה וירק דשא[15]. ורבמא כאן מצאף
כלה דשא ירק לא היה[16] ואן כאן הו ואלדשא שיא ואחדא כמא קיל
כירק עשב[17]. ואלמדהב פי הדא [כ]אלמדהב פי קולה מישני אדמת
עפר[18] ואלאדמה הי אלעפר נפסה ורבמא כאן וירק דשא מצאף טוב
ארחת ירק[19] עלי הדא אלמדהב נפסה מן אלאצאפה אלא אנה ליס
יכון חיניד לנא פיה שהאדה אד ליס מן באב ארץ. ואנּי לאעגב מן
אבי זכריא פי קולה[20] אנה לם יתגיּר מן הדא אלבאב ענד
אלאצאפה גיר הבל הבלים[21] תם קאל פאחפט הדה אללפטה פמא
אערף להא תאניה. ואמא ויכלו המים מן החמת[22] פאנמא תגיּר מנה
[פי אלאצאפה] אלמים פקט ודלך קולה ויקח לחם וחמת מים[23] כמא
תגיּר אלקאף מן מקל שקד[24] פי קולה מקל לבנה[25] ואן כאנוא קד
קאלוא מקל תפארה[26] פלם יגיּרוהא. ואנמא לם יתגיּר אכתר הדא
אלבאב ענד אלאצאפה לאן בעץ מא יתגיּר ענד אלאצאפה מן
אלאמתלה קד יכון פי חאל תגיּרה עלי הדא אלמתאל אעני עלי
מתאל ארץ פלמא כאן דלך כדלך כאן ארץ ובאבה ענדהם חריא
באלא[a] יתגיּר ענד אלאצאפה אלי אלאסמא אלטאהרה. מתאל דלך
קולה פי אצאפה עשן פי בעץ אלמואצע כעשן הכבשן[27] וקולה פי
אצאפה וערל זכר[28] פי בעץ אלמואצע ערל לב וערל בשר[29] וקולה
פי אצאפה כבד מאד[30] עם כבד עון[31] ופי אצאפה ירך וכתף כתף

[a] B. באליא

[1] Nomb. 14, 25. [2] Jos. 1, 8. [3] Gen. 41, 19. [4] Job 21, 9. [5] Ex. 7, 28. [6] Deut. 28, 18. [7] Ex. 13, 12. [8] Nomb. 11, 7. [9] Ex. 16, 31. [10] Job 14, 9. [11] Is. 5, 7. [12] Job 30, 3. [13] Prov. 10, 21. [14] Ex. 10, 15. [15] Is. 37, 27. [16] ib. 15, 6. [17] Gen. 9, 3. [18] Dan. 12 2. [19] Prov. 15, 17. [20] Tankît (chez N.) p. x, l. 4 à 7. [21] Eccl. 1, 2. [22] Gen. 21, 15. [23] ib. 21, 14. [24] Jér. 1, 11. [25] Gen. 30, 37. [26] Jér. 48, 17. [27] Ex. 19, 18. [28] Gen. 17, 14. [29] Ez. 44, 9. [30] Gen. 13, 2. [31] Is. 1, 4.

אלבאב אלתאמן עשר

אלאצאפה

אלאצאפה תכון עלי צרבין אחדהמא אצאפה פי אללפט ואלאכר
אצאפה פי אלמעני. פאלאצאפה אלתי פי אלמעני יקאל להא נסבה
לאנה אדא נסבת אחדא אלי צנאעה או קבילה או בלד פקד
אצפתה אליהא וסאפרד להדא אלצרב מן אלאצאפה באבא עלי
חדה. ואמא אלאצאפה אלתי פי אללפט פבאצאפתך לפטה אלי
אכרי תצלהא בהא והדה אלאצאפה כתירא מא תגיר אללפטה
אלמצאפה ען בנאיהא פאמא אן תגיר אולהא פקט ואמא אן תגיר 12
אכרהא ואמא אן תגיר אולהא ואכרהא ורבמא לם תתגיר אללפטה
ענד אצאפתהא אלי אלאסמא אלטאהרה ותגירת ענד אצאפתהא
אלי אלצמאיר ורבמא כאן אלאמר פיהא באלצד. ואמא אלדי יגמע
באליא ואלמים פאן מימה תסקט ללאצאפה ורבמא תגיר אולהא
ורבמא לם יתגיר וסתרי פי הדא אלבאב גמיע דלך עלי חסב מא
דכרתה לך אן [שא] אללה. ואעלם אן אלקיאס ואלוגה אלמסתעמל
אלא יתוסט בין אלמצאף ואלמצאף אליה שי לאן אלמצאף אליה מן
תמאם אלמצאף והמא גמיעא במנזלה אסם ואחד אלא אנהם רבמא
כאלפוא הדא כמא קיל כל תשא עון[1] ואלוגה כל עון תשא וקאלוא
איצא הלא כגעת בה רוח הקדים[2] ואלוגה הלא כגעת רוח הקדים
בה וקיל וביום הראות בו בשר חי יטמא[3] ואלוגה וביום הראות בשר
חי בו יטמא. וקיל מה טוב לכם המשל בכם שבעים איש אם משל
בכם איש אחד[4] ואלוגה המשל שבעים איש בכם אם משל איש אחד
בכם. וקאלוא ויהי כנוח עליהם הרוח[5] ואלוגה כנוח הרוח עליהם.
ויי ישלמך טובה תחת היום הזה אשר עשית לי[6] אלתקדיר תחת
אשר עשית לי היום הזה. אחר שלח אתו נבוזראדן רב טבחים[7]
אלתקדיר אחר שלח נבוזראדן רב טבחים אותו. וקד גוזנא פי אחר
שלח אתו גיר הדא אלוגה. והדא פי אסתעמאלהם קליל. ואעלם
אנה מא כאן עלי מתאל פעל בסתה נקט אי בכמסה פאן אכתרהא

[1] Os. 14, 3. [2] Ez. 17, 10. [3] Lév. 13, 14. [4] Jug. 9, 2. [5] Nomb. 11, 25. [6] I Sam. 24, 20. [7] Jér. 40, 1.

גדולים וקטנים[1] ומת בהר[2] ובאו ורננו במרום ציון[3] ובא המלך
דוד[4] ופגשו ציים[5]. עלי הדא יטרד כלאמהם אלא קלילא קיל ראיתי
רשעים קבורים ובאו[6] לבלתי תת יצא ובא[7] מן המלוא וביתה[8]
גפרית ומלח[9] ופיהו מבית לכתרת ומעלה[10] ומתו כל הצאן[11] ברך
אלהים ומות[12] ומתה ממותי חלל[13]. ואם ישבנו פה ומתנו[14] למען
תזכרי ובשת[15] וחתו ובושו[16] התקבצו ובאו[17]. ולא אדבר פי וקתי
הדא אן אחד אלספרים אסתתני מן הדא אלבאב שיא בל אבו
זכריא[18] אבתדי אלקצא אן הדה אלואו לא תקרא אלא אלפא
מהמוזה ולא תקרא ואוא אצלא. ואעלם אנהם אדא אכברוא ען
פעל אלגאיב או אלגיב אלמאצי ארכלוא ואו אלעטף אלמפתוחה
עלי אלאפעאל אלמסתקבלה פי גל כלאמהם וידל דלך ענדהם עלי
אלמצי ודלך מתל קולהם ויאכלו וישתו וילכו ויקומו ויבא ויאכל
וישת וידבר יי[19]. הדא הו מנהאג אכתר כלאמהם ורבמא כאלפוא
הדא פארכלוא ואו אלעטף גיר אלמפתוחה עלי אלאפעאל אלמאצייה
פי אלאכבאר ען אלגאיב כמא קיל ובא המלך דוד עד בחורים[20]
ובא ולן ושכב ארצה[21] ומלאו את המקום הזה דם נקים[22] ולו אנה
עלי מטרד כלאמהם לכאן ויבא המלך דוד ויבא וילן וישכב ארצה
וימלאו את המקום הזה. *עלי הדא יגרי אכבאר אלואחד ען נפסה
ואכבאר אלגמאעה איצא ען אנפסהם כמא קיל ואקד ואשתחוה
ליי[23] ונפן ונעל דרך הבשן[24]a. וקד יכון אלנסק בגיר ואו איגאזא
ואכתצארא מתל קולהם אדם שת אנוש[25] וסאיר תלך אלאסמא
ואיצא שמש ירח[26] וגיר דלך כתיר. ומן אלעטף מא יכון בגיר ואו
איצא ויקאל לה עטף אלביאן ודלך מתל קולה ולאלה תטמאו כל
הנגע בנבלתם יטמא עד הערב[27] תם עטף ללביאן פקאל לכל
הבהמה אשר היא מפרסת פרסה[28] אלי תמאם אלקול.

a R. om.

[1] Jér. 16, 6. [2] Deut. 32, 50. [3] Jér. 31, 11. [4] II Sam. 16, 5. [5] Is. 34, 14. [6] Eccl. 8, 10. [7] I Rois 15, 17. [8] II Sam. 5, 9. [9] Deut. 29, 22. [10] I Rois 7, 31. [11] Gen. 33, 13. [12] Job 2, 9. [13] Ez. 28, 8. [14] II Rois 7, 4. [15] Ez. 16, 3. [16] Is. 37, 27. [17] ib. 45, 20. [18] D. p. 11; N. p. 10. [19] Ex. 6, 10. [20] II Sam. 16, 5. [21] ib. 12, 16. [22] Jér.19, 4. [23] Gen. 24, 48. [24] Deut. 3, 1. [25] I Chr. 1, 1. [26] Hab. 3, 11. [27] Lév. 11, 24. [28] ib. 11, 26.

קבורים[1]. פאן כאן פי מוצע הדא אלסאכן אלטאהר חרף חלקי
מתחדך בשבא ופתח קלבת אלצמה פתחא לאסתצעאבהם אלנטק
פיה באלצם כמא [קיל] ואכלהו ויכלהו[2] וכאן אלוגה אלחמז ואלצם
מתל ורגמהו[3]. ואמא אנפתאח ואו ואמתתהו[4] פקד בינת אלעלה
5 פיה פי רסאלה אלתקריב ואלתסהיל[5] ופי דכר[a] מא יערץ פי
אלאפעאל ופי אלאסמא אלתי תרכלהא אחרף אלחלק מן הדא
אלדיואן. פאן כאן דלך אלסאכן אלטאהר יא אלינת אליא וחרכת
אלואו באלכסר ללדלאלה עלי אליא אללינה יכון אצל אלואו אן
תכון מהמוזה או בשבא מבתדא בה כקולהם וירא מצוה[6] ויפת
10 תואר[7] ויריחו[8] ויהודה[9] וישחקו לפנינו[10] וישיבום מדרכם הרעה[11]
ויעדהו לאמר[12] ויסדתיך בספירים[13] וישב אל יי וירחמהו[14] ויאבד
את אשור[15] ויערו את הארון[16] וישלחם ויהפכו ארץ[17] כרמים
ויגבים[18] ויזניהו בן המעכתי[19]. וקד אכטא אלשאער פי קולה

באחותכם הדמיתם חברי — עמד רגע נשמות תוך פגרים
15 ובינותן ודעותן אדמות — ומדברות וציות ויערים

באטהאר יא יערים לכנא נעדרה לצרורה אלוזן. פאן כאנת ואו 12
אלעטף אלואקעה עלי אליא אלסאכנה ללמצי כאנת מפתוחה ולם
תלן אליא מתל ואכלהו ויכלהו[20] ויעדהו אנשי הבליעל[21]. פאן
כאנת אליא מחרכה באלחרק או בגירה וכאן חק אלואו אן יכון
20 בשבא מבתדא בה בקית אלשבא בחסבהא כקולה ויעפו נערים
ויגעו[22] הן יבושו ויכלמו[23] וקאלוא ויהפכו ארץ[24] ויבא כגשם[25]
וישבו בארץ ויסחרו אתה[26]. ורבמא אסכנת אליא אלמכסורה
ואלינת ונקלת אלכסרה אלי אלואו כמא קיל הן יעצר במים ויבשו[27]
וישערהו ממקומו[28] וילדת אדירי הצאן[29]. ואן וקע ואו אלעטף עלי
25 בא או מים או פא מתחרכה באי חרכה תחרכת קרית תלך אלואו
אלפא מהמוזה כקולה ומלאו פני תבל[30] ומשמרתם הארן[31] ומתו

[a] M. דלך

[1] Eccl. 8, 10. [2] Jér. 10, 25. [3] Deut. 21, 21. [4] II Sam. 1, 10. [5] Opusc. p. 338 et suiv. [6] Prov. 13, 13. [7] I Sam. 25, 3. [8] Jos. 6, 1. [9] Ex. 1, 2. [10] II Sam. 2, 14. [11] Jér. 23, 22. [12] I Rois 21, 10. [13] Is. 54, 11. [14] ib. 55, 7. [15] Zeph. 2, 13. [16] II Chr. 24, 11. [17] Job 12. 15. [18] Jér. 39, 10. [19] ib. 40, 8. [20] ib. 10, 25. [21] I Rois 21, 13. [22] Is. 40, 30. [23] Ps. 35, 4. [24] Job 12, 15. [25] Os. 6, 3. [26] Gen. 34, 21. [27] Job 12, 15 (nos éditions : ויבשו) [28] ib. 27, 21. [29] Jér. 25, 36. [30] Is. 27, 6. [31] Nomb. 3, 31.

מזירה ללמצדר כזיאדה אלתא פי גשת ופי קחת ופי שבת ופי רדת
ופי מא אשבה דלך ופי הרבות והגלות והעלות יום ענות[1] אם
לרמותני לצרי[2] עלי מדהב מן יגעל הדה אלתא זאירה פהכדא כאן
יגב אן יכון צמיר אלמפעול בה בעד זיאדה אלתא פי לתתי נונא
ויא״ מתלה פי ואם לרמותני לצרי ולו כאן הדא אלצמיר מנפצלא
לכאן לרמות אותי מתל לצות אתי נגיד על עם יי״[3] פאפהם דלך·

אלבאב אלסאבע עשר

לכר אחכאם ואו אלעטף

אדא כאנת ואו אלעטף פי כלמה מסתעליה אעני מלעל כאנת
תלך אלואו פי גל״ כלאמהם קמוצה כקולהם הוציא לחם ויין[4]
קנה שמים וארץ[5] ויאספו יין וקיץ[6] צפנה ונגבה קדמה וימה[7] אני
ואתה[8] אני והוא[9] זהב וכסף[10] שור וכשב ועז[11] ועגל וכבש[12] ושור
ואיל[13] אתה והם[14] עם גדול ורם[15] מה לי ולך[16] מקיר העיר
וחוצה[17] מהיום ההוא והלאה[18] אבן שלמה וצדק[19] ולא ילך נא
אתנו אמנון[20]· ופי מא יעטף מן אלאפעאל וחיו את בניהם ושבו[21]
הכדא הו אכתר כלאמהם· וקד יאתי בעצה בשבא מתל קולה כל
חלב שור וכשב[22] ואתם אספו יין וקיץ ושמן[23] ונשים וטף וסריסים[24]
ויין ושמן ובקר וצאן לרב[25] עם גדול ורב [ורם כענקים][26]· ולים כון
ושמן וכשב ורב בתברה במכרג להא עץ נטראיהא לאן אלאלחאן
ערציה פי אלכלאם וליסת מן טביעה אללגה חסבך אנה קד קיל
אתה והם ואהרן[27] בקמץ והו בתברה· ואן כאנת ואו אלעטף פי
כלמה מנכפצה אעני מלרע כאנת בשבא מתל אנשים ונשים וטף
וסריסים[28] מה לי ולהם[29] איש ואשתו[30] קטן וגדול[31]· ואן וקעת ואו
אלעטף עלי חרף סאכן טאהר קרית אלפא מהמוזה מתל ואו
וקראתם בשם אלהיכם[32] ושמרתם ועשיתם[33] ובכן ראיתי רשעים

[1] Is. 58, 5. [2] I Chr. 12, 18. [3] II Sam. 6, 21. [4] Gen 14, 18. [5] ib. 14, 19. [6] Jér. 40, 12. [7] Gen. 13, 14. [8] ib. 31, 44. [9] ib. 41, 11. [10] Ex. 25, 3. [11] Lév. 7, 24. [12] Ib. 9, 3. [13] ib. 9, 4. [14] Nomb. 16, 16. [15] Deut. 1, 28. [16] Jug. 11, 12. [17] Nomb. 35, 4. [18] I Sam. 18, 9. [19] Deut. 25, 15. [20] II Sam. 13, 26. [21] Za. 10, 9. [22] Lév. 7, 23. [23] Jér. 40, 10. [24] ib. 41, 16. [25] I Chr. 12, 40. [26] Deut. 2, 21. [27] Nomb. 16, 16. [28] Jér. 41, 16. [29] II Sam. 16, 10. [30] Gen. 7, 2. [31] Job 3, 19. [32] I Rois 18, 24. [33] Deut. 4, 6.

הנני שב שבות אהלי יעקב[1] כי יפקדם ״י אלהיהם ושב שביתם[2]
בשוב ״י את שיבת ציון[3] בשובי את שבותם[4] והדא מתעדה ותפסיר
אלגמיע רגע ורה וצרף. וקד בינא דלך ביאנא שאפיא פי כתאב
אלאצול מן הדא אלדיואן[5] וברהנא עלי והם אבי זכריא פי הדה
אלאלפאט. ואלדליל עלי צחה קולנא פי בשובני קולה ויוליכני
וישיבני על שפת הנחל[6] תם קאל בשובני תפסיר דלך פמשאני
ורגעני אלי שפה אלואדי פענד רגעי כאן כדא וכדא או ענד צרפי
ולו לם יכן בשובני מתעדיא וכאן אלצמיר [ללפאעל כאן יקול בשובי
לאן אלבאבאן עלי הדא אלמדהב גאריאן אעני אן צמיר[a] אלפאעל
אלמתצל באלמצדר יכון יא״ מתל קולה בשלחי את חצי הרעב[7]
באמרי לרשע[8] ומא אשבהמא וצמיר אלמתכלם אלמפעול בה אדא
כאן מתצלא באלמצדר יכון נונא ויא מתל קולה הלהרגני[9] אל
תאיצו לנחמני[10] ומא מאתלהמא אלא אלפאט קלילה שאדה גא
פיהא צמיר אלמתכלם אלמפעול בה יא״ פקט. מנהא קולה לא אבה
יבמי[11] אלוגה יבמני לאן אלצמיר מפעול בה ואן קיל אנה צמיר
אלפאעל מתל ובדברי אותך אפתח את פיך[12] וגעל אלפעל לליבמה
כאן מחאלא לאנה ואן יכון אליבם מן באב אלמצאף פאן אלפעל
מנסוב אלי הדא דון אליבמה כמא קיל ולקחה לו לאשה ויבמה[13]
וגאיז אן יכון אלמראד פי יבמי יבם מצדר ואן תכון אליא זאידה.
ומנהא קולה ועשית מרעה לבלתי עצבי[14] אלוגה פיה לבלתי עצבני.
*ויחתמל וגהא אכר קד דכרנאה קבל הדא והו אן יכון אלתקדיר
לבלתי הביא עצבי או מא אשבהה[b]. ומנהא לתתי להלך עמכם[15]
אלוגה לתתני לאן מתל הדא אלצמיר לא יכון אלא ללפאעל מתל
קולה אשר לתתי לו בשרה[16]. וקד בינת פי כתאב אלמסתלחק[17] אן
אלאצל פי תת תנת לאנה מצדר מן נתן עלי זנה גשת מן נגש אלא
אן אלנון אלדי הו לאם אלפעל חדף אסתכפאפא ודלך לכתרה
אלאסתעמאל פכאן אלוגה פי לתתי להלך עמכם לתתני אלתא
אלאולי עין אלפעל ואלפא מחדוף ואלנון לאמה ואלתא אלתאניה

[a] Suppléé d'après R. [b] R. om.

[1] Jér. 30, 18. [2] Zeph. 2, 7. [3] Ps. 126, 1. [4] Jér. 31, 22. [5] Ousoul 706, 15 et suiv. [6] Ez. 47, 6. [7] ib. 5, 16. [8] ib. 3, 18. [9] Ex. 2, 14. [10] Is. 22, 4. [11] Deut. 25, 7. [12] Ez. 3, 27. [13] Deut. 25, 5. [14] I Chr. 4, 10. [15] Nomb. 22, 13. [16] II Sam. 4, 10. [17] Opusc. p. 216.

יום[1] כדברה אל יוסף יום יום[2] ובשחטם את בניהם לגלוליהם[3]
בשנותו את טעמו[4]. ואן כאן צמיר אלמפעול בה כאן עלי צרבין
אמא מנפצלא מתל לרשת אותם[5] לרשת אתה[6] בלדת אתם[7]
בהעביר אותם להם[8] בשאת אתו[9] ובחור אותו מכל שבטי ישראל[10]
ואמא מתצלא מתל לא תאחר לשלמו[11] ויי חפץ דכאו[12] ועשית
סירתיו לדשנו[13] ולא יכלו דברו[14] לא תוכל עשהו[15] אלהא ואלואו
גמיעא לצמיר עלי מא תקדם מן תביינגא. ותכל להשקתו[16] ולא יסף
עוד לדעתה[17] ולזרותם בארצות[18] לא מאסתים ולא געלתים
לכלותם[19] ואם לרמותני לצרי[20] יוצר אותה להכינה[21] אשר אשלח
אותם לשחתכם[22] להבריאכם מראשית כל מנחת ישראל[23] אי
לתסמנוא אנפסכם. לבלתי שלחם[24] הלהרגני אתה אמר[25] אל תאיצו
לנחמני[26] להכעיסני[27]. קחם על זרועתיו[28] הו מתל קחתם במעני
קחת אותם פאנהם קד קאלוא ולקחת אתנו לעבדים[29] פפצלוא
וקאלוא לקחתך לו לאשה[30] פוצלוא ומענאה לקחת אותך לו ולים
מתל קולה המעט קחתך את אישי[31] לאן אלכאף פי קחתך את
אישי מצאף אליה והו צמיר אלפאעל ואלכאף פי לקחתך לו מפעול
בה. וקאלוא איצא לתת אתנו ביד האמרי[32] פפצלוא וקאלוא למען
תתם ביד[33] פוצלוא ומענאה תת אתם ביד וקאלוא איצא ולתתך
עליון[34] במעני ולתת אותך עליון וליסא מתל בתתך לו לחם[35]
לתתם למפלגות לבית אבות לבני העם[36] פאן אלכאף פי בתתך לו
לחם מצאף אליה והו צמיר אלפאעל וכדלך אלמים פי לתתם
למפלגות מצאף אליה והו צמיר אלפאעלין. והמה יקרבו אל שלחני
לשרתני[37] בשובני והנה אל שפת הנחל[38] תפסירה ענד רגעי אי
ענד מא רגעת בצם אלרא וכסר אלגים במעני רדדת וצרפת יקאל
רגעת אנא פהדא גיר מתעד ורגעת אלשי במעני רדדתה פהדא
מתעד והכדא הו פי אללסאן אלעבראני איצא יקאל שבתי וראה
תחת השמש[39] ולא שבו אל יי אלהיהם[40] פהדא גיר מתעד וקיל

[1] Esth. 3, 4. [2] Gen. 39, 10. [3] Ez. 23, 39. [4] Ps. 34, 1. [5] Deut. 12, 29. [6] Lév. 20, 24. [7] Gen. 25, 26. [8] Ez. 16, 21. [9] Ex. 27, 7. [10] I Sam. 2, 28. [11] Ex. 23, 22. [12] Is. 53, 10. [13] Ex. 27, 3. [14] Gen. 37, 4. [15] Ex. 18, 18. [16] Gen. 24, 19. [17] ib. 38, 26. [18] Ps. 106, 27. [19] Lév. 26, 44. [20] I Chr. 12, 18. [21] Jér. 33, 2. [22] Ez. 5, 16. [23] I Sam. 2, 29. [24] Ex. 9, 17. [25] ib. 2, 14. [26] Is. 22, 4. [27] Ez. 8, 17. [28] Os. 11, 3. [29] Gen. 43, 18. [30] I Sam. 25, 40. [31] Gen. 30, 15. [32] Deut. 1, 27. [33] II Chr. 25, 20. [34] Deut. 26, 19. [35] I Sam. 22, 13. [36] II Chr. 35, 12. [37] Ez. 44, 16, [38] ib. 47, 7. [39] Eccl. 9, 11. [40] Os. 7, 10.

מתל[a] ואת הלוים הכהנים משרתי[1] כה אמר יי עשה[2] קרוש ישראל
ויוצרו[3] וגאלו יי צבאות[4] כל ידעו מאתמול שלשום[5] העשו יגיש
חרבו[6] וישכח ישראל את עשהו[7] ונלוז דרכיו בוזהו[8] אשר היית
משקהו[9] אלהא ואלוהו פי הדה אלכלמאת המא אלצמיר עלי מא
5 בינא פי גירהא. המאכילך מן במדבר[10] המוליכך במדבר הגדול[11]
יי רעי לא אחסר[12] כמעט ישאני עשני[13] אמרת אין ראני[14]. ואן
אתצל בפעל אלפאעלה וכאן מנפצלא כאן אותי או אותו או אותם
או אותה או אותך או אתכם ואן כאן מתצלא כאן יא או ואוא או
כאפא *והא ללמדכר וללמונת כאפא פקט[b] או כאפא ומימא או
10 מימא פקט מתל ותשאהו אמנתו[15] יועצתו להרשיע[16] ותגל יולדתך[17]
תרשיש סחרתך[18] חפרה יולדתכם[19] הובישה הורתם[20]. והדה
אלצמאיר ואן כאנת מצאפה אליהא פי אללפט פאנהא מפעולה בהא
פי אלמעני. ואתצאל אלצמיר אלמפעול בה פי אלאמר יכון אמא
מנפצלא מתל הורד אותם אל המים[21] בא אל אשת אחיך ויבם
15 אתה[22] ואמא מתצלא מתל הניעמו בחילך והורידמו[23] והיניקהו לי[24]
ואכלוה מצות[25] הורידוהו אלי[26] לאמר תפשוהו[27] השליכהו ארצה[28]
וקראנה באזנינו[29] הודיענו במה נשלחנו למקומו[30]. ואן כאן ללפעל
מפעולאן לם יכן אלואחד אלא מנפצלא פי גמיע הדה אלאבואב
כמא קיל פי אלאמר חנונו אותם[31] ותפסירה הבונא איאהם. וכדלך
20 אן כאן אלצמיר אלמפעול הו ללפאעלין אנפסהם לם יכן אלא
מפצולא איצא מתל וירעו הרעים אותם ואת צאני לא רעו[32] ויראו
שטרי בני ישראל אתם ברע לאמר[33]. ואלצמיר אללאחק באלמצדר
יכון [עלי צרבין] אמא אן יכון צמיר אלפאעל ואמא אן יכון צמיר
אלמפעול לה פאן כאן צמיר אלפאעל אלואחד או אכתר מן אלואחד
25 לא יכון אלא מוצולא מתל בשלחי את חצי הרעב הרעים בהם[34]
ובדברי אותך אפתח את פיך[35] בדברם אל פרעה[36] באמרם אליו יום

a Suppléé d'après R. b R. om.

[1] Jér. 33, 21. [2] ib. 33, 2. [3] Is. 45, 11. [4] ib. 44, 6. [5] I Sam. 10, 11. [6] Job 40, 19. [7] Os. 8, 14. [8] Prov. 14, 2. [9] Gen. 40, 13. [10] Deut. 8, 15. [11] ib 8, 15. [12] Ps. 23, 1. [13] Job 32, 22. [14] Is. 47, 10. [15] II Sam. 4, 4. [16] II Chr. 22, 3. [17] Prov. 23, 25. [18] Ez. 27, 12. [19] Jér. 50, 12. [20] Os. 2, 7. [21] Jug. 7, 4. [22] Gen. 38, 8. [23] Ps. 59, 12. [24] Ex. 2, 9. [25] Lév. 10, 12. [26] Gen. 44, 21. [27] I Rois 13, 4. [28] Ex. 4, 3. [29] Jér. 36, 15. [30] I Sam. 6, 2. [31] Jug. 21, 22. [32] Ez. 34, 8. [33] Ex. 5, 19. [34] Ez. 5, 16. [35] ib. 3, 27. [36] Ex. 7, 7.

אלמפתוחה פאנה אן חרפת מנה אלואו בקי מסתקבלא מחצא והדא
איצא הו מגאז אדכאלנא והקטירו אתו בני אהרן[1] וגירה פי
אלאפעאל אלמאציה ואן כאן מסתקבלא באלואו אלשבאיה פאנה אן
חרפת מנה אלואו בקי מאציא מחצא. וקאלוא פי אלנון ואלואו
אלמדכר פן יקראנו אסון[2] אם לא אביאנו אליך[3] אנכי אערבנו מידי
תבקשנו[4] יי יסעדנו[5] וללמונת ואני אתננה לכם[6] ומכה נפש בהמה
ישלמנה[7] ואם גאל יגאלנה[8]. וקיל באלואו פקט וביום השמיני תתנו
לי[9] וזה שמו אשר יקראו[10] אויב ירדפו[11] ורשתו אשר טמן תלכדו[12]
[עונותיו ילכדנו[13]]. ואמא אלמונת פבאלמונת אלדי צמיר מדכרה
הא וואו באלוגהין גמיעא אעני בהא ובאלף ובהא מוקפה. ואן כאן
אלצמיר ללגמאעה אלגיב וכאן מתצלא כאן מימא פקט מתל אל
תהרגם פן ישכחו עמי[14] זאב ערבות ישדדם[15] אל מחוץ למחנה
תשלחום[16] לא תאכלום כי שקץ הם[17]. ואן כאן מנפצלא כאן אותם.
ואן כאן אלצמיר ללואחד אלמכאטב או לאכתר מן ואחד כאן איצא
עלי צרבין אמא מתצלא ואמא מנפצלא פאן כאן מנפצלא וכאן
לואחד כאן אותך ואן כאן מתצלא כאן כאפא והא מתל ואעשך
לגוי גדול ואברכך[18] יברכך יי מציון[19] יודוך עמים אלהים[20] שפתי
ישבחונך[21] ומא אשבה דלך. ואן כאן לאכתר מן ואחד וכאן מנפצלא
כאן אתכם ואן כאן מתצלא כאן כאפא ומימא מתל קולה הוא יבוא
ויושעכם[22] יקומו ויעזרוכם[23]. ואן כאן אלצמיר אלמפעול בה
ללואחד אלמתכלם או לאכתר מן ואחד כאן איצא עלי צרבין אמא
[אן יכון] מנפצלא פיכון ללואחד אותי ולאכתר מן ואחד אותנו ואן
כאן מתצלא פיכון ללואחד נונא ויא פקט מתל אל תעלני בחצי
ימי[24] אל תמשכני עם רשעים[25] יאחזוני ימי עני[26] ולאכתר מן ואחד
נונא וואו פקט מתל יחיונו מימים[27] יי יצילנו[28]. ולחאק
אלצמיר אלמפעול בה בפעל אלפאעל יכון איצא אמא מנפצלא מתל
יי יוצר אותה להכינה[29] [ואת הלוים משרתי אתי[30] או מתצלא

[1] Lév. 3, 5. [2] Gen. 42, 4. [3] ib. 44, 32. [4] ib. 43, 9. [5] Ps. 41, 4. [6] Lév. 20, 24. [7] ib. 24, 18. [8] ib. 27, 13. [9] Ex. 22, 29. [10] Jér. 23, 6. [11] Os. 8, 3. [12] Ps. 35, 8. [13] Prov. 5, 22. [14] Ps. 59, 12. [15] Jér. 5, 6. [16] Nomb. 5, 3. [17] Lév. 11, 42. [18] Gen. 11, 2. [19] Ps. 128, 5. [20] ib. 67, 4. [21] ib. 63, 4. [22] Is 35, 4. [23] Deut. 32, 38. [24] Ps. 102, 13. [25] ib. 28, 3. [26] Job 30, 16. [27] Os. 6, 3. [28] II Rois 18, 32. [29] Jér. 33, 2. [30] ib. 33, 22.

אלגיב כאן עלי צרבין אמא מנפצלא פיכון אתם כמא קיל ובלעה
אתם[1] ואמא מתצלא [פיכון] מימא מתל על כן נצרתם נפשי[2] כי רחל
גנבתם[3] אש שרפתם[4]. ואן כאן אלצמיר ללואחד אלמכאטב כאן
איצא עלי צרבין אמא מנפצלא ואמא מתצלא פאלצמיר אלמנפצל
אתך בתחריך אלכאף בקמץ גדול וללמונת בתוקיפה *ואן כאן
אלצמיר מתצלא כאן ללמונת כאפא מוקופא מתל קולה כי כלתך
אשר אהבתך[5] וללמדכר בתחריכה בקמץ[a]. ואן כאן אלצמיר
לגמאעה אלמכאטבין כאן אתכם מתל ושכלה אתכם[6] והמעיטה
אתכם[7] וללמונת אתכן ולו וצלת לקלת ושכלתכם והמעיטתכם
וללמונת באלנון. ואן כאן אלצמיר ללמתכלם וכאן מנפצלא כאן אתי
ואן כאן מתצלא כאן נונא ויא מתל קולה ששזפתני השמש[8] ורוח
נשאתני[9] רוח אל עשתני[10]. וכדלך תלחק הדה אלצמאיר אלמפעול
בהא אלפעל אלמסתקבל עלי צרבין איצא אמא אן תכון מנפצלה
ואמא אן תכון מתצלה. פאן כאן אלצמיר ללואחד אלגאיב או
אלואחדה אלגאיבה וכאן מנפצלא כאן [דלך] אלצמיר אותו או
אותה. ואן כאן מתצלא כאן עלי ג׳ אצרב אמא הא וואו ללמדכר
והא ואלפא ללמונת ואן לם תכן אלאלף תאבתה פי אלכט או הא
מוקופה פקט ואמא אן יכון נונא וואו ללמדכר והו אלאכתר ונונא
והא ללמונת ואמא אן יכון ללמדכר ואו פקט. קאלוא פי אלהא
ואלואו אלמדכר ימצאהו בארץ מדבר[11] וישערהו ממקמו[12] ישמרהו
ויחיהו[13] בכסף ובזהב ייפהו[14] אללאם סאקטה מן יחיהו ומן ייפהו
ואשבאהמא ללינהא ואעתלאלהא עלי מא תקדם מן קולנא פי
גירהמא יגאלהו חשך וצלמות[15] יבעתהו כמרירי יום[16] לרצנכם
תזבחהו[17] וללמונת ואקרע את הממלכה מבית דוד ואתנה לך[18]
ויתקעה בבטנו[19] וישנאה אמנון[20] בחצר אהל מועד יאכלוה[21]
וימצאה מלאך יי[22] אז ראה ויספרה[23] ויוצאה מחיקו[24] [בתוקיף
אלהא והדא אלפעל אעני ויוצאה ויספרה[b]] ואן כאן מאציא באלואו

[a] R. om. [b] Suppléé d'après R.

[1] Nomb. 16, 30. [2] Ps. 119, 129. [3] Gen. 31, 32. [4] Is. 47, 14. [5] Ruth 4, 15. [6] Lév. 26, 22. [7] ib. ib. [8] Cant. 1, 6. [9] Ez. 3, 14. [10] Job 33, 4. [11] Deut. 32, 11. [12] Job 27, 21. [13] Ps 41, 3. [14] Jér. 10, 4. [15] Job 3, 5. [16] ib. ib. [17] Lév. 19, 5. [18] I Rois 14, 8. [19] Juges 3. 21. [20] II Sam. 13, 15. [21] Lév. 6, 9. [22] Gen. 16, 7. [23] Job 28, 27. [24] Ex. 4, 7.

בגוים וכי הפיצותים בארצות[1] אדבר דבר ועשיתיו[2] והשמותיהו
לאות ולמשלים[3] והביאותיהו בבלה[4] ואני לא הכאבתיו[5] ברכנוכם
מבית יי[6] עד אשר אם הביאנום[7] לא הכלמנום ולא נפקד להם
מאומה[8] ולא עזבנהו[9] ואסרנוהו לענותו[10] וברכתיה והיתה לגוים[11].
ואן כאן אלצ̇מיר אלמפעול בה ללמתכלם נפסה וכאן מפצולא קלת
הכיתי אותי פצעתי אותי ואן וצלת קלת הכיתיני פצעתיני כמא קיל
לי יארי ואני עשיתני[12] בצלה אלצ̇מיר. ואן כאן אלפעל אלמאצי
אלואקע עלי צ̇מיר אלמפעול או אלמפעולין ללמכ̇אטב או ללמכ̇אטבין
כאן אלצ̇מיר איצ̇א עלי וגהין אמא אן יכון מנפצלא מתל וקדשת
אתם[13] ורחצת אתם[14] וחטאת אותו[15] למה רמיתם אתנו[16] ואמא אן
יכון מתצלא מתל ולא נטשתני[17] כי אם זכרתני[18] הצום צמתוני[19]
למה העליתונו[20] וכפרתהו[21] ואתה לא מצאתה[22]. ופי מכ̇אטבה
אלמונ̇ת יכון איצ̇א עלי צ̇רבין אמא מנפצלא מתל ותשחדי אותם[23]
ותשליכי אותי אחרי גוך[24] ואמא מתצלא מתל ותתנים בהעביר
אותם להם[25] ותקחי את בגדי רקמתך ותכסים[26] ותזבחים להם
לאכול[27]. ואן אתצל אלצ̇מיר אלמפעול בה בפעל אלמונ̇ת אלמאצי
כאן איצ̇א עלי וגהין אמא מנפצלא ואמא מתצלא. פאן כאן אלצ̇מיר
ללואחד אלגאיב כאן עלי צ̇רבין אמא אן יכון דלך אלצ̇מיר מנפצלא
פיכון אתו ואתה ואמא אן יכון מתצלא פיכון עלי צ̇רבין אמא אן
יכון הא ווא מתל ומיכל בת שאול אהבתהו[28] אשה הרגתהו[29]
תהום רממתהו[30] חיה רעה אכלתהו[31] צרה החזיקתהו[32] גמלתהו
טוב[33] על צחיח סלע שמתהו לא שפכתהו על הארץ[34] ואמא אן
יכון ואוא פקט מתל קולה ולא שזפתו עין איה[35] כאשר גמלתו[36] כי
כלתך אשר אהבתך ילדתו[37]. ואן כאן אלצ̇מיר ללמונ̇ת אלואחד
אלגאיב כאן הא לינה מתל קולה צרה וחבלים אחזתה[38] לו חיה רעה
אעביר בארץ ושכלתה[39] וידו חלקתה להם בקו[40] ואלוגה פי הדא
[אלהא] אלטהור פאסתתקל דלך. ואן כאן אלצ̇מיר לגמע אלמכ̇כרין

[1] Ez. 11, 16. [2] ib. 12, 25. [3] ib. 14, 8. [4] ib. 17, 20. [5] ib. 13, 22. [6] Ps. 118, 26. [7] Nomb. 32, 17. [8] I Sam 25, 7. [9] II Chr. 13, 10. [10] Jug. 16, 5. [11] Gen. 17, 16. [12] Ez. 29, 3. [13] Ex. 28, 41. [14] ib 29, 4. [15] Ez. 43, 20. [16] Jos 9, 22. [17] Gen. 31, 28. [18] ib. 40, 14. [19] Zach. 7, 4. [20] Nomb. 20, 5. [21] Ez. 43, 20. [22] Gen. 38, 23. [23] Ez. 16, 33. [24] ib. 23, 35. [25] ib. 16, 21. [26] ib. 16, 18. [27] ib. 16, 20. [28] I Sam. 18, 28. [29] Jug. 9, 54. [30] Ez. 31, 4. [31] Gen. 37, 33. [32] Jér. 50, 43. [33] Prov. 31, 12. [34] Ez. 24, 7. [35] Job 28, 7. [36] I Sam. 1, 24. [37] Ruth 4, 15. [38] Jér. 49, 24. [39] Ez. 14, 15. [40] Is. 34, 17.

מועד[1] וגאלו מיד חזק ממנו[2] עבדי רמני[3] אכלני הממני בלעני[4] הוא
עשנו[5] אשר גאלם מיד צר[6] וראך ושמח בלבו[7] הוא עשך ויכוננך[8]
ושנאה האיש האחרון[9] ושלחה מביתו[10]. וקר יגעלון אלצמיר
אלואחד אלגאיב אלמפעול בה אלמתצל באלפעל אלמאצי עלי צרבין
אמא אן יכון ואוא פקט כמא אתבתנאה קבילא פי אשר נשאו לבו[11]
ולא נתנו אלהים[12] אשר לא דברו יי[13] וגירהא ואמא אן יכון הא
וואוא מתל וקראהו אסון[14] שמח שמחהו[15] וצבי עדיו לגאון שמהו[16].
ואמא פי אלאפעאל אלמעתלה אללאמאת פאנה הא וואו פקט מתל
אשר צוהו[17] אשר לו הים והוא עשהו[18] לאשר קנהו מאתו[19]. וקר
יגלט מן יגעל הרה אלהאאת לאמאת [פאן לאמאת] אלאפעאל
אללינה אללאמאת לא תטהר[a] אצלא לכן רבמא קלבת יא כמא ערץ
פי יא כי בך חסיה נפשי[20] דליו שוקים[21] כנחלים נטיו[22]. ואמא כון
אלצמיר אלואחד אלגאיב אלמפעול בה וצמיר אלגמאעה אלגיב
אלמפעול בהם וצמיר אלמכאטבין או אלמכאטב וצמיר אלמתכלם
או אלמתכלמין מפצולא ומוצולא ענד וקוע פעל אלגמאעה עליה
פמתל קולה פי אלמפצול והקטירו אתו בני אהרן[23] והביאו אתו
לפני אהל מועד[24] ואכלו אתם[25] ונחמו אתכם[26] והרגו אתי[27]
וקאלוא פי אלמוצול ארזים לא עממהו[28] המה בנוהו[29] המה
קרוהו[30] אשר תלאום שמה[31] ולא הרגום[32] בשדה אשר רדפום בו[33]
כל סתום לא עממוך[34] סבוני גם סבבוני[35] מדוע קראוני אלה[36] זרים
הליצני עד מאד[37]. ואן כאן אלפעל אלמאצי אלואקע עלי צמיר
אלמפעול בה או בהם ללמתכלם או ללמתכלמין כאן איצא עלי
צרבין אמא מנפצלא מתל ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ[38] והוצאתי
אתכם וקבצתי אתכם מן העמים[39] הנה ברכתי אתו והפריתי אתו
והרביתי אתו[40] ברכנו אתכם[14] ואמא מתצלא מתל כי הרחקתים

[a] A. תצה

[1] Lév. 3, 2. [2] Jér. 39, 10. [3] II Sam. 19, 27. [4] Jér. 51, 34. [5] Ps. 100, 3. [6] ib. 107, 2. [7] Ex. 4, 14. [8] Deut. 32, 6. [9] ib. 24, 3. [10] ib. ib. [11] Ex. 35, 21. [12] Gen 31, 7. [13] Deut. 18, 21. [14] Gen. 44, 29. [15] Jér. 20, 15. [16] Ez. 7, 20. [17] Gen. 7, 5. [18] Ps. 95, 5. [19] Lév. 27, 24. [20] Ps. 57, 2. [21] Prov. 26, 7. [22] Nomb. 24, 6. [23] Lév. 3, 5. [24] ib. 4, 14. [25] Ex. 29. 33. [26] Ez. 14, 23. [27] Gen. 12, 12. [28] Ez. 31, 8. [29] Néh. 3, 13. [30] ib. 3, 3. [31] II Sam. 21, 12. [32] Jos. 9, 26. [33] ib. 8, 24. [34] Ez. 28, 3 [35] Ps. 118, 11. [36] Jér. 13, 22. [37] Ps. 119, 51. [38] Ez. 37, 22. [39] Jér. 29, 14. [40] Gen. 17, 20. [41] Ps. 129, 8.

הדׄא אלצׄמיר בגׄמע מא כאן האׄ ומימא כקולהם אדניהם גמליהם
עבדיהם סוסיהם פניהם ורבמא כאן מימא וואוא מתׄל הרס שנימו
בפימו[1] [ארדת שנימו ישר יחזו פנימו[2] שפתימו יכסמו[3] שיתמו][a]
נדיבמו[4] כל נסיכמו[5] ונשליכה ממנו עבתימו[6] לאנהם אדׄא חדׄפוא
אלהא מן אלצׄמיר אלמתצל באלגׄמאעהׄ כאן עאדתהם אן ילחקוא
בעד אלמים ואוא כמא תרי· וקד יפעלון מתׄל הדׄא איצׄא באלצׄמאיר
אלמתצלהׄ באלחרוף ואלאסמא אלמפרדהׄ פאנהם יקולון אליהם
עליהם פיהם פאדׄא חדׄפוא אלהא אלחקוא בעד אלמים ואוא
פקאלוא אז ידבר אלימו באפו[7] עלימו יתעלם שלג[8] הרס שנימו
בפימו[9] ארדת בפימו· ואן אתצל הדׄא אלצׄמיר בגׄמע אלמונׄתׄ אלדׄי
באלואו ואלתא *כאן מימא מתׄל למשפחותם חרבותם שדותם ידותם
ורבמא[b] כאן האׄ ומימא מתׄל למשפחותיהם שדותיהם חרבותיהם
והו מן אלמונׄתׄ באלנון· פאן חדׄפת אלהא אלחקת אלואו ננתקה
את מוסרותימו[10] וכאן קבל אלואו מוסרותיהם· ואן אתׄצל הדׄא
אלצׄמיר באלאפעאל אלמאצׄיהׄ ואלמסתקבלהׄ כאן מימא מתׄל אם
הרגם ודרשוהו[11] אל תהרגם[12] יהרסם ולא יבנם[13] ורבמא כאן מימא
וואוא מתׄל קולה לכן ענקתמו גאוה[14] יאחזמו רעד[15] תהמת
יכסימו[16] יאכלמו כקש[17] ובחרונו יבהלמו[18]· ואעלם אן אלצׄמיר
אלמפעול [בה] לואחד כאן או לגמאעהׄ למדׄכׄר כאן או למונׄתׄ פעלא
כאן אלעאמל פיה או מצדרא פאנה גׄאיז פיה אן יכון מתצלא ואן
יכון מנפצלא· מתׄאל דׄלך אנה אן וקע אלפעל אלמאצׄי ללואחד
אלגאיב או פעל אלגׄמאעהׄ אלגׄיב עלי צׄמיר אלמפעול בה או בהם
פאן דׄלך אלצׄמיר פי כלאמהם עלי צׄרבין אמא אן יכון מפצולא כמא
קיל למועד אשר דבר אתו אלהים[19] כאשר צוה אתו אלהים[20] כי כן
צוה אתי בדבר יי״[21] והקטיר אותם הכהן[22] והניף אתם הכהן תנופה[23]
צרר רוח אותה[24] אשר נשא לבן אתנה[25] ואמא אן יכון מוצולא כמא
קיל אשר לא דברו יי״[26] כל איש אשר נשאו לבו[27] ושחטו פתח אהל

[a] Suppléé d'après R. [b] R. om.

[1] Ps. 58, 7. [2] ib. 11, 7. [3] ib. 140, 10. [4] ib. 83, 12 [5] ib. ib. [6] ib. 2, 3. [7] ib. 2, 5. [8] Job 6, 16. [9] Ps. 58, 7. [10] ib. 2, 3. [11] ib. 78, 34. [12] ib. 59, 12. [13] ib. 28, 5. [14] ib. 73, 6. [15] Ex. 15, 15. [16] ib. 15, 5, [17] ib. 15, 7. [18] Ps. 2, 5. [19] Gen. 21, 2. [20] ib. 21, 4. [21] I Rois 13, 9. [22] Lév. 7, 5. [23] ib. 14, 24. [24] Os. 4, 19. [25] Ex. 35, 26. [26] Deut. 18, 21. [27] Ex. 35, 21.

אלמכברין ען אנפסהם מחמל אלבאב כלה פי תכפיף אלנון והו
אלוגה. וצמיר אלואחד אלגאיב אלמצאף אליה אלמכבר ענה יכון
ואוא תקול עבדו בנו לחמו לרעב נתן[1] ממנו פנה ממנו יתד[2]. וקד
יכון הא״ וואוא כמא קיל איש שורו ואיש שיהו[3] ומעלתהו פנות
קדים[4] במעני ומעלותיו מגן גבריהו מאדם[5] במעני גבוריו ועיניהו
על דרכיהם[6] במעני ועיניו ועל מי לא יקום אורהו[7] אשבר מוטהו[8]
ושמר תורה אשרהו[9] תחת כל השמים ישרהו[10] ובעד נבריה
חבלהו[11] ודקרהו אביהו ואמו[12] איש באחיהו ידבקו[13] הנה בתי
הבתולה ופילגשהו[14] שמץ מנהו[15] מאויבים מנהו[16]. ומתל הדא רוח
איש יכלכל מחלהו[17] ומקנהו פרץ בארץ[18] מכסהו[19] ומעשהו[20] *ויושב
את שר המשקים על משקהו[21]. וקד יגלט מן יגעל הא מקנהו
ומעשהו[a] ואצחאבהמא לאמאת אלאפעאל לאן לאלמאת הדה
אלאפעאל אלמעתלה לא תטהר[b] אצלא. וצמיר אלואחד אלמונת
אלמכבר ענה מצאפא אליה כאן או מפעולא בה יכון הא״ טאהרה
מתל קולה על ביתה ועל שדה[22] ותינק את בנה[23] אז ראה ויספרה
הכינה וגם חקרה[24]. ורבמא אלאנוא הדא אלהא אסתכפאפא
כמא קיל עונה בה[25] בחטאה בשגגה[26] ועברתו שמרה נצח[27] לבנות
לה בית בארץ שנער[28]. וצמיר אלגמאעה אלגיב אלמרכבין
אלמתצל באלאסמא ואלחרוף יכון מימא מתל זאת עינם בכל
הארץ[29] ויעבר מלכם לפניהם ויי בראשם[30] ושכנתי בתוכם[32] ויברך
אתם[32] להם לבדם נתנה הארץ[33]. ויכון הדא אלצמיר פי אלמונתאת[c]
נונא. ומא יבעד ענדי גואז מלכהם ועינהם וראשהם קיאסא עלי
דלך בקולה המה ישפטו אותהם[34] וברא אותהן בחרבותם[35] ואת
חלבהן[36] ואכלו את פריהן[37] כקוץ מנד כלהם[38] קצב אחד לכלהנה[39]
לבדהן[40] *בל לא מדפע פי גואז דלך בל הו אלאצל[d]. פאן אתצל

a R. om. b A. תצה c A. אלמנותיו (!) d R. om.

[1] Ez. 18, 16. [2] Zach. 10, 4. [3] I Sam. 14, 34. [4] Ez. 43, 17. [5] Nah. 2, 4. [6] Job 24, 23. [7] ib. 25, 3. [8] Nah. 1, 13. [9] Prov. 29. 19. [10] Job 37, 3. [11] Prov. 27, 13. [12] Zach. 13, 3. [13] Job 41, 9. [14] Jug. 19, 24. [15] Job 1, 10. [16] Ps. 68, 42. [17] Prov. 18, 14. [18] Job 1, 10. [19] Ex. 35, 11. [20] Jug. 13, 12. [21] Gen. 40, 21. [22] II Rois 8, 5. [23] I Sam. 1, 20. [24] Job 28, 27. [25] Nomb. 15, 31. [26] ib. 15, 28. [27] Am. 1, 11. [28] Zach. 5, 6. [29] ib. ib. [30] Mi. 2, 13. [31] Ex. 25, 8. [32] Gen. 1, 22. [33] Job 15, 19. [34] Ez. 23, 45. [35] ib. 23, 47. [36] Lév. 8, 16. [37] Jér. 29, 28. [38] II Sam. 23, 6. [39] I Rois 7, 37. [40] Gen. 21, 28.

עלאמה אלתאנית ופי הדא דליל קוי עלי אן אלהא פי פָּעֲלָה
אלמאצי ללואחד אלמונת עלאמה ללתאנית לא צמיר. וכדלך אן
כאן אלפעל אלמסתקבל לגמאעה אלמונת כאן צמירהם מסתתרא
פיה איצא מתל קולה מגוי יעמדנה[1] ויחמנה בבאן לשתות[2] וישרנה
הפרות[3] אלנון ואלהא עלאמה גמע אלמונת וליסת צמירא. ופי אכתר
כלאמהם יגעלון חרף אלאסתקבאל פי הדא אלמתאל אלתא אלתי
תכון לאסתקבאל אלפעל אלואחד אלמונת חרצא מנהם עלי אלביאן
מתל קולהם תכרענה ילדיהן תפלחנה חבליהן תשלחנה[4]. וצמיר
אלפאעל מסתתר איצא פי פעלה מתל כי המלך בטח ביי[5] שמר
כל עצמתיו[6] שמח לאיד לא ינקה[7]. והו [איצא] פי אלגמע כפי תקול
בוטחים שומרים השמחים אלי גיל[8] ואליא ואלמים עלאמה ללגמע.
והו מסתתר איצא פי אלפאעלה ופי אלפאעלאת מתל אש אכלה
הוא[9] האמרה אלי[10] הבטחה באצרתיה[11] האמרות לאדניהם[12]
בנות בטחות[13] אלהא עלאמה אלתאנית וכדלך אלואו ואלתא
עלאמה לגמע אלמונת וליסא צמירא. ועלאמה אלואחד אלמכבר
ען נפסה אלמצאף אליה אלמתצל באלאסמא ואלחרוף יכון יא מתל
עבדי לחמי בני אבשלום[14] שעו מני[15] אליא וחדהא פי מני הי
אלאסם ואשתראד נונה עלי גיר קיאס. ורבמא געלוא אלאסם פי
הדא אלצרב נונא ויא כמא המא פי תחתני[16] הן בעודני חי עמכם[17]
ואשתראד נון בעודני עלי גיר קיאס. ואסם אלפאעל יגרי הדא
אלמגרי אעני פי כון צמיר אלמתכלם אלמתצל בה גיר אלמנפצל
מנה יא פקט מתל יי רעי לא אחסר[18] גאלי חי[19] יצרי מבטן[20] ורבמא
כאן נונא ויא מתל ישאני עשני[21] אין ראני[22]. וצמיר מא כאן אכתר
מן ואחד יכון נונא וואו מתל בננו זה[23] מימינו בכסף שתינו עצינו
במחיר יבאו[24] לחמנו הם[25] עודינו תכלינה עינינו[26] הדה אלנון
כפיפה[a] אבדא אלא פי קולהם ממנו אדא כאן אלצמיר פיה
ללמתכלמין. ויקאל אן אהל אלעראק יחמלון ממנו פי אכבאר[b]

[a] R. הקלו = כפּפת [b] A. אכתר

[1] Dan. 8, 22. [2] Gen. 30, 38. [3] I Sam. 6, 12. [4] Job 39, 3. [5] Ps. 21, 8. [6] ib. 34, 21. [7] Prov. 17, 5. [8] Job 3, 22. [9] Is. 30, 30. [10] Mi. 7, 10. [11] Jér. 49, 4. [12] Am. 4, 1. [13] Is. 32, 9. [14] II Sam. 19, 1. [15] Is. 22, 4. [16] II Sam. 22, 37. [17] Deut. 31, 27. [18] Ps. 23, 1. [19] Job 19, 25. [20] Is. 49, 5. [21] Job 32, 22. [22] Is. 47, 10. [23] Deut. 21, 20. [24] Lam. 5, 4. [25] Nomb. 14, 9. [26] Lam. 4, 17.

פי ילדה מלכה פעלאמה אלתאנית ורבמא חדפוא הדה אלעלאמה
אדא לם יכאפו[a] לבסא כמא קיל ילד שבר ואת תרחנה[1] אשר הביא
שפחתך[2]. ואמא אלפעל אלמסתקבל פאנה יסתתר איצא פיה צמיר
אלפאעל אלואחד אדא תקדם דכרה כמא קיל אם יי לא ישמר עיר[3]
ויטהר פי אלגמע מתל בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו[4] ורבמא
יחדפוה[b] אדא לם יכאפו[c] לבסא מתל וצדיקים ככפיר יבטח[5] אוילים
יליץ אשם[6] ויעלו בנגב ויבא עד חברון[7]. ואדא תאכר דכר אלפאעל
אלואחד מן פעלה אלמסתקבל כאן דלך אלפעל פארגא מתל קולה
יבא אלהינו ואל יחרש[8] ואן אעתקד אן פיה צמירא עלי סביל
אלתאכיד פלא ציר. ואדא תאכר דכר אלפאעלין מן אלפעל
אלמסתקבל טהר צמירהם פי דלך אלפעל עלי סביל אלביאן וכאן
אלאסם אלטאהר בעד אלצמיר בדלא מן דלך אלצמיר כמא כאן פי
אלמאצי קיל יכבדו בניו ולא ידע[9] לא יאכלו הכהנים[10] אם ישמרו
בניך את דרכם[11]. ואעלם אנה גאיז אן יקאל פי מתל אלואו אלדי
[פי] וכל אשר שאלו עיני[12] ופי מתל אלואו אלדי פי אם ישמרו בניך
אעני אלואואת אלתי פי אלאפעאל אלמתקדמה אנהא ליסת צמאיר
לכן עלאמאת ללתתניה ואלגמע באלהא אלתי פי ילדה מלכה גם
היא[13] ואלהא אלתי פי ופילגשו אשר בשכם ילדה לו גם היא[14] אלתי
כל ואחדה מנהמא עלאמה אלתאנית. ואדא אעתקד הדא פלא יכון
פי פעל אלואחד אלמתקדם צמיר מסתתר וכלא[d] אלקולין גאיזאן[e]
ענדנא וענד עלמא אלנחו אלערבי פימא גרי מן כלאמהם הדא
אלמגרי. ואמא הוא והיא והם והן ואני ואתם ואתן ואנחנו פחרוף
ללתאכיר או צמאיר מנפצלה. ואן כאן אלפעל אלמסתקבל
אלמפרד אלמכבר בה ללמונת כאן אלצמיר מסתתרא פיה איצא
מתל מכל אשר יצא מגפן היין לא תאכל יין ושכר אל תשת וכל
טמאה אל תאכל כל אשר צויתיה תשמר[15] פפי כל ואחד מן הדה
אלאפעאל צמיר עאיד אלי האשה אלמתקדמה אלדכר פי קולה
מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר[16] ואלתאאת פי אואילהא

[a] A. יכפו [b] A. חלפוה [c] A. יכפו [d] A. וכלי [e] A. גאיזין

[1] I Chr. 2, 48 [2] I Sam. 25, 27. [3] Ps. 127, 1. [4] ib. 105, 45. [5] Prov. 28, 1. [6] ib. 14, 9. [7] Nomb. 13, 22. [8] Ps. 50, 3. [9] Job 14, 21. [10] Ez. 44, 31. [11] I Rois 2, 4. [12] Eccl. 2, 10. [13] Gen. 22, 20. [14] Jug. 8, 31. [15] ib. 13, 14. [16] ib. 13, 13.

מן טריק אכר אדא אנמא כאן יגב אן יקאל באָם עלי הדא אלמדהב
מן תקדים אלמצמר עלי אלמטהר. *וקד דכרת פיה פי אלמסתלחק פי
באב זור[1] וגהין אחדהמא הדא אלדי דכרתה הנא ועליה עולת איצא
הנאך. ואלוגה אלתאני גוזתה חיניד עלי אלאמכאן ואמא אלאן פמא
5 אקול פיה בגיר הדא אלוגה פאעלמה. ומתלה בבאה רגליך העירה ומת
הילד[2] וכאן חק אלהא אן תכון מפיק והו איצא שאד מתל באו אד
כאן יחתאג אן יכון בבאם רגליך. ואנמא כאן דלך מן אגל אנה קד יוגד
צמיר אלואחד [פי מכאן צמיר אלגמיע] נחו לחללו את ביתי[3] אלדי
אלוגה פיה לחללם את ביתי[a]. ואיצא הנני מאכילם את העם הזה[4]
10 ישנו עם אחד[5] ואחריתה שמחה תוגה[6] עונותיו ילכדנו את הרשע[7]
ויכו האחד את האחד[8] וגאיז אן יכון או ויכו בדל מן הא מתל וישנו
את טעמו[9] פאן אלאליק בואו וישנו [אן יכון] בדלא מן הא באנה
קאל וישנה את טעמו. וקד יחדפון צמיר אלגמע אלמקדם אלדי
קלנא פיה אנהם יאתון בה עלי סביל אלביאן כמא קיל ויבא אלי
15 האנשים[10] וקבל היהודים[11] ויאמר שרי סכות[12] ויקרא השערים
ויגידו בית המלך פנימה[13] ולא יהיה הגוי אשר לא יבא שם נדחי
עילם[14]. ומא יבעד ענדי אן יכון אלפאעל ואלפאעלין מצמרין פי מתל
הדה אלאפעאל ואן יכון איצא פי אמר יי מבשן אשיב[15] כה אמר
המלך צא[16] צמיר מתקדם עלי סביל אלתאכיד כמא כאן דלך פי
20 פעל אלגמיע אלא אן צמיר אלגמיע טאהר וצמיר אלואחד כפי
מסתתר לאנהם קד יצמרון קבל אלדכר כתירא כמא קלת. ופעל
אלואחד אלמונת יגרי איצא הדא אלמגרי מן אסתתאר אלצמיר פיה
מע תקדם דכרה מתל קולה ופילגשו אשר בשכם ילדה לו גם
היא בן[17] פאן פי ילדה צמירא כפיא מסתתרא עאידא אלי ופילגשו.
25 ואמא אלהא פאנה עלאמה ללתאנית וליסת בצמיר ואדא תאכר דכר
אלפאעל אלמונת לם יתקדם[b] פי אלפעל צמיר אצלא מתל קולה
ילדה מלכה גם היא[18] פאן ילדה פארג לא צמיר פיה אלא עלי
אלמגאז אלדי קלנאה פי אלמדכר עלי סביל אלתאכיד. ואמא אלהא

[a] R. om. [b] R ישוער, c'est en arabe יתקדר

[1] Opuscules 75. [2] I Rois 14, 12. [3] Jér. 44, 7. [4] ib. 9, 14. [5] Esth. 3, 8. [6] Prov. 14, 13. [7] ib. 5, 22. [8] II Sam. 14, 6. [9] I Sam. 21, 14. [10] Ez. 14, 1. [11] Esth. 9, 23. [12] Jug. 8, 6. [13] II Rois 7, 11. [14] Jér. 49, 36. [15] Ps. 68, 23. [16] I Rois 2, 30. [17] Jug. 8, 31. [18] Gen. 22, 20.

יקדר פיה צמיר אצלא כמא קיל אמר יי מבשן אשיב[1] כה אמר
המלך צא[2] פאן גמעת אתית בצמיר אלגמע תקדם פעל אלפאעלין
או תאכר ודלך עלי סביל אלביאן אדא כאן אלפאעל מתקדמא
ואמא אלפאעלון אלטאהרון בעד אלצמיר פבדל מנה. ואנמא פעל
דלך פי פעל אלגמיע באצה ליעלם אלסאמע מן אול והלה אן
אלמכבר ענה אכתר מן ואחד כמא קיל וכל אשר שאלו עיני[3] אלואו
פי שאלו צמיר עיני אלמתאכר והו צמיר קבל אלדכר עלי סביל
אלביאן ועיני בדל מן אלצמיר. וקיל ענד תאכר אלפעל ועיני ראו
ולא זר[4] אלואו פי ראו צמיר עיני והו עאיד אליהמא. וקיל איצא פי
תקדם אלצמיר עלי סביל אלביאן והקריבו הקהל[5] והחרישו העם
ולא ענו אתו דבר[6]. ואכתר כלאמהם עלי הדא אלמדהב מן תקדים
אלמצמר עלי אלמטהר פי פעל אלגמיע לאן מן אסתעמאלהם
ואסתגאזתהם תקדים אלמצמר עלי אלטאהר חתי אנהם לקד יצמרון
מא לא ידכרונה אצלא אדא כאן פי אלכלאם דליל עליה. מתל
קולה העיר ההללה אשר היתה חזקה בים היא וישביה אשר נתנו
חתיתם לכל יושביה[7] יריד לכל ישבי הארץ פאצמר מא לם ידכר לא
מן קבל ולא מן בעד אד לא לבם פי הדא. ומתלה ענדי בחורי און
ופי בסת בחרב יפלו והנה בשבי תלכנה[8] אראד ונשיה או ובנותיה
כמא קאל [בערה] ובתחפנחס חשך היום בשברי שם את מטות
מצרים ונשבת בה גאון עזה היא ענן יכסנה ובנותיה בשבי תלכנה[9]
[אי ונשיה מתל בנות ציון[10] וכדא אלמדהב פי והנה בשבי תלכנה[a]]
אלא אנה אצמאר מא לם ידכר. ומתלה פי אלאצמאר היו לי כלם
כסדם וישביה כעמרה[11]. ומתלה איצא בן אדם אמר לה את ארץ
לא מטהרה היא[12] פאצמר מא לם ידכר ואיצא אל תבט אל מראהו
ואל גבה קומתו כי מאסתיהו[13] והו ישיר אלי שאול ומא כאן דכרה
פי דלך אלמוקף. ומא אסתעמל פיה אלמצמר קבל אלמטהר קולה
לבלתי באו הכלים הנותרים בבית יי[14] אלוגה בא ואלואו הו צמיר
אלכלים אלא אנה צמיר קבל אלדכר והו איצא עלי הדא אלוגה שאד

[a] Suppléé d'après R.

[1] Ps. 68, 23. [2] I Rois 2, 30. [3] Eccl. 2, 10. [4] Job 19, 27. [5] Lév. 4, 14. [6] II Rois 18, 36. [7] Ez. 26, 17. [8] ib. 30, 17. [9] ib. 30, 18. [10] Cant. 3, 11. [11] Jér. 23, 14. [12] Ez. 22, 24. [13] I Sam. 16, 7. [14] Jér. 27, 18.

אלבאב אלסאדס עשר

אלצמאיר

אעלם אן אלצמאיר תכתלף לאכתלאף אלאסמא אלתי תצמר
פאן מן אלצמאיר מא יכון צמירא ללפאעל ומנהא מא יכון צמירא
ללמפעול בה ומנהא מא יכון צמירא ללמצאף אליה ומנהא מא יכון
צמירא ללמכבר ען נפסה ומנהא מא יכון צמירא ללמכאטב וכל
ואחד מן הדה אלצמאיר יכתלף איצא מן טריק אלאפראד ואלגמע.
ומעני אלצמיר הו אן תסתר אלאסם אלטאהר ותאתי בכנאיתה
וצמירה עלי סביל אלאיגאז ואלאכתצאר ולהדא מא סמת אלאואיל
רצי אללה ענהם אלצמיר דרך קצרה לאכתצארה. ומן אלצמאיר
[מנהא] מתצלה ומנהא מנפצלה. פאלצמיר אלמתכלם דכרא כאן או
אנתי אלתא ואליא אלתין המא פי עשיתי וראיתי ומא אשבהמא.
וצמיר אלגמאעה [אלמתכלמין] דכורא כאנוא או אנאתא אלנון
ואלואו אלתין המא פי עשינו וראינו ומא אשבהמא. וצמיר אלואחד
אלגאיב אלדכר מסתתר פי פעלה לא יטהר תקול עשה וראה פלא
יכון פי אחדהמא עלאמה ללפאעל. וצמיר אלגמאעה אלגיב דכורא
כאנוא או אנאתא אלואו אלתי פי ובני ראובן בנו[1] ופי או לבניהן
אשר ילדו[2] ומא אשבהמא. וצמיר אלואחד אלמונת מסתתר פי
פעלה לא יטהר. וצמיר אלואחד אלדכר אלמכאטב תא ממדודה
באלקמץ בעדהא הא לינה פי אללפט ורבמא תבתת פי אלכט
כקולך עשיתָ ראיתָ[a]. ואמא אלמונת פתאה מוקף [בשבא] כאצה.
וצמיר גמאעה אלרגאל אלמכאטבין מים מע תא כקולה עשיתם
וללמונת נון. ואעלם אן צמיר אלפאעל אלמכבר ענה לא תטהר
לה עלאמה פי אלפעל אלמאצי אדא תקדם דכר אלפאעל אנמא הו
פי אלניה והו מסתתר פי פעלה אלמאצי גיר טאהר פיה כמא קלנא
ודלך כקולך אדני שאל את עבדיו[3] פפי שאל צמיר מסתתר פיה
עאיד אלי אדני ולו גמעתה לטהר פקלת אדני שאלו. ומתלה ביי
אלהי ישראל בטח[4] פאדא גמעתה קלת בך בטחו ולא בושו[5]. פאן
תקדם אלפעל טהר אלפאעל וכאן אלפעל אלמתקדם פארגא ולא

[a] R. עשיתה (I Sam. 14, 43), ראיתה (II Sam. 18, 23).

[1] Nomb. 32, 37. [2] Gen. 31, 43. [3] ib. 44, 19. [4] II Rois 18, 5. [5] Ps. 22, 6.

קאיל אנך קד קלת[a] פי צדר הדא אלבאב אן אלבא מן אלחרוף
אלתי תתעדّי בהא אלאפעאל ולא יגוז חדפהא ען אלמפעולין בגוואז
חדף את [ואללאם] ונחן נראהם קאלוא כי לא אחפץ במות המת[1]
[באלבא] וקאלוא החפץ אחפץ מות רשע[2] פחדפוא אלבא וכתיר מן
מתל הדא אגלבתה פי הדא אלבאב קלנא לה אמא הדא אלפעל 5
אלדי אסתנגדת בה עלינא ומא אשבהה ממא עדّי אלי מפעולה
בבא ובגיר בא פאן פיה לגתין מכתלפתין לקום יכתלף אסתעמאלהם
לה אחדאהמא אללגה אלתי יתעדّי פיהא [בגיר בא ואלתאניה
אללגה אלתי יתעדّי פיהא[b]] באלבא. פאמא אלקום אלדין יעדّון
באלבא לא ירון חדף אלבא אצלא ואלדליל עלי דלך קול אלכתאב 10
הבטחה באצרתיה[3] הבטחים על חילם[4] פלא יגוז חדף [בא
באצרותיה כמא לא יגוז חדף על[c]] מן קולה על חילם אלא אן יחדף
ויכון פי אלניה לא אן יתעדّי אלפעל אלי מפעולה דונה. כמא ערץ
פי קולה אנחנו פשטנו נגב הכרתי[5] פאן פשטנו לם יתעדّ אלי נגב
הכרתי אלא בעל לכנה פי אלניה ואלדליל עלי דלך אלמעטוף[d] 15
אלדי בערה בעל פהדא ברהאן קאטע עלי אן חדף אלבא גיר גאיז.
ואמא תעדّי אלמצדר אדא וצע מוצע אלאמר פמשהור מתל קולה
זכור את יום השבת[6] שמור את חדש האביב[7] ומא אשבה דלך. וקד
תתעדّי אלמצאדר ואן לם תכן פי מוצע אלאמר מתל קולה אחר
שלח אתו נבוזראדן[8] בלדת אותם[9] בשאת אתו[10] בפקד אתם[11] 20
למשאות אותה משרשיה[12] ביום המשח אתו[13] אלא אן הדא
אלמצדר אעני המשח מבני בניה אלאנפעאל. *ומתל הדה
אלמצאדר פי הדה אלמואצע באלמצאדר אלמנונה פי אללסאן
אלערבי אלתי ינתצב מא בעדהא בהא.[e]

[a] A. עקדת; R. אמרת [b] Suppl. d'après R. [c] Suppl. d'après R. [d] A. לעטוף [e] R. om.

[1] Ez. 18, 32. [2] ib. 18, 23. [3] Jér. 49, 4. [4] Ps. 49, 7. [5] I. Sam. 30, 14. [6] Ex. 20, 8. [7] Deut. 16, 1. [8] Jér. 40, 1. [9] Gen. 25, 26. [10] Ex. 27, 7. [11] ib. 30, 12. [12] Ez. 17, 9. [13] Lév. 6, 13.

הנער[1] ולא ישמעו לקול האת הראשון[2] ולא ישמעו לקול אביהם[3]
וישמע יי אלי[4]. הדא הו אלבאב ועליה אכתר כלאמהם אעני אן כל
פעל יצל אלי מפעולה באת או באללאם או באל פאנה יצל אליה
איצא דון הדא אלחרף. והדה ומתלהא הי אלאפעאל אלמתעדיה
מרה בחרף יגוז סקוטה ומרה מן דון דלך אלחרף. ואמא אלאפעאל
אלמתעדיה מרה בחרף יגוז סקוטה ומרה בחרף לא יגוז סקוטה
פמתל קולה ואותנו אל תמרדו[5] ואיצא ובי אל תמרדו[6] וימרד בו[7].
וקיל והתחתנו אתנו[8] ויתחתן לאחאב[9] ואיצא לא תתחתן בם[10]
ועתה התחתן במלך[11]. וקיל כאשר לא נגענוך[12] אלאצל פיה נגענו
אותך פאסקט אלחרף ואיצא הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת[13].
[וקיל] ולא יכלו דברו לשלום[14] תקדירה דבר אתו או דבר לו פחרף
אלחרף ואתצל ללצמיר ואיצא רוח יי דבר בי[15] פה אל פה אדבר
בו[16]. וקיל וירגמו אתו אבן[17] עם הארץ ירגמהו באבן[18] ואיצא רגם
ירגמו בו כל העדה[19]. וקיל החפץ אחפץ מות הרשע[20] ואיצא אם
חפץ בנו יי[21] כי לא אחפץ במות המת[22]. וקיל ריבה יי את יריבי[23]
רבת יי ריבי נפשי[24] ואיצא ריבו באמכם ריבו[25]. וקיל אל תלחם את
לחם רע עין[26] ואיצא לכו לחמו בלחמי[27]. וקיל שתה מים מבורך[28]
ואיצא ושתו ביין מסכתי[29]. וקיל ויתנכלו אתו להמיתו[30] ואיצא
להתנכל בעבדיו[31]. וקיל ויקנאו אתו פלשתים[32] ואיצא ותקנא רחל
באחתה[33]. וקיל שמע קול תחנוני[34] וישמע אלהים את קול הנער[35]
ולא ישמעו לקול האת[36] וישמע יי אלי[37] ואיצא וישמע בקולם
ותבא תפלתם למעון קדשו השמים[38]. וקיל הקשיבה לקול שועי[39]
הקשיבה יי אלי[40] ואל נקשיבה אל כל דבריו[41] ואיצא הקשיבה
בקול תפלתי[42]. ואמא אלאפעאל אלתי לא תתעדי אלא בחרף ולא
יגוז חדפה פמתל קולה ועתה על מי בטחת[43] ואיצא בטח אל יי
בכל לבך[44] לכל הבטחים בו[45] יען בטחך במעשיך[46]. ואן קאל

[1] Gen. 21, 17. [2] Ex. 4, 8. [3] I Sam. 2, 25. [4] Deut. 9, 19. [5] Jos 22, 19. [6] ib. ib. [7] II Rois 24, 1. [8] Gen. 34, 9. [9] II Chr. 18, 1. [10] Deut. 7, 3. [11] I Sam. 18, 22. [12] Gen. 26, 29. [13] ib. 26, 11. [14] ib. 37, 4. [15] II Sam. 23, 2. [16] Nomb. 12, 8. [17] Lév. 24, 23. [18] ib. 20, 2. [19] ib. 24, 16. [20] Ez. 18, 23. [21] Nomb. 14, 8. [22] Ez. 18, 32. [23] Ps. 35, 1. [24] Lam. 3, 58. [25] Os. 2, 4. [26] Prov. 23, 6. [27] ib. 9, 5. [28] ib. 5, 15. [29] ib. 9, 5. [30] Gen. 37, 18. [31] Ps. 105, 25. [32] Gen. 26, 14. [33] ib. 30, 1. [34] Ps. 28, 2. [35] Gen. 21, 17. [36] Ex. 4, 8. [37] Deut. 9, 19. [38] II Chr. 30, 27. [39] Ps. 5, 3. [40] Jér. 18, 19. [41] ib. 18, 18. [42] Ps. 66, 19. [43] II Rois 18, 20. [44] Prov. 3, 5, [45] Ps. 125, 1. [46] Jér. 48, 7.

אלבאב אלכ̇אמס עשר

פי ד̇כר תעדי אלאפעאל [ואלמצאדר [a]]

אעלם אן אלאפעאל אלמתעדיה̈ תתעדי אלי מפעולאתהא עלי ג̇
אצ̇רב אחדהא אלא תתעדי אלא בחרף ולא יג̇וז חד̇פה· ואלת̇אני אן
יכון תעדיהא מרה̈ בחרף יוקע עלי אלמפעול בה ויג̇וז סקוטה ומרה̈
מן [דון] ד̇לך אלחרף ואלאסתדלאל עלי אלמפעול ענד סקוט אלחרף
יכון באלאעתבאר· ואלת̇אלת̇ אן תתעדי מרה̈ בחרף יג̇וז סקוטה
ומרה̈ בחרף לא יג̇וז סקוטה· ואלחרוף אלואקעה̈ עלי אלמפעולין
תכון עלי צ̇רבין אמא חרף יג̇וז סקוטה מת̇ל את ואללאם ואֶל אלתי
במעני אללאם ואמא חרף לא יג̇וז סקוטה מת̇ל אלבא ומת̇ל על·
אמא מא תעדי מנהא בחרף יג̇וז סקוטה ודון ד̇לך אלחרף פמת̇ל
קולה כי הרג שאול את כהני יי״[1] ויואב ואבישי אחיו הרגו לאבנר[2]
הד̇א בחרף ובגיר חרף כי באפס הרגו איש[3] יהרג בברד גפנם[4]·
וקאלוא והכתיו והצלתי מפיו[5] בגיר חרף ובחרף הכיתי אתכם
בשדפון ובירקון[6]· וקיל כאשר צוני יי״ אלהי[7] עשיתי ככל אשר
צויתני[8] בגיר חרף ובחרף כי כן צוה אתי בדבר יי״[9] תורה צוה לנו
משה[10] כאשר צוה יי״ אל משה[11]· ויניחהו אהרן[12] [בגיר חרף והנח
אתו[13] בחרף[b]]· וקיל וירץ עשו לקראתו ויחבקהו[14] בגיר חרף ובחרף
ויחבק לו[15]· וקיל אנא שא נא פשע אחיך[16] בגיר חרף ובחרף ועתה
שא נא לפשע עבדי אלהי אביך[17]· וקיל ולא יאבה יי״ סלח לו[18]
ואיצ̇א ולא אבה יי״ לסלוח[19]· וקיל וימאן אדום נתן את ישראל[20] מאן
בלעם הלך עמנו[21] ואיצ̇א עד מתי מאנת לענת[22] כי מאן יי״ לתתי
להלך עמכם[23]· [וקיל] לרבעה תבל הוא[24] ואיצ̇א לרבעה אתה[25]·
וקיל ולא יכלו דברו לשלם[26] [ואיצ̇א כאשר דבר לך[27] וידבר יי״ אל
משה[28]· וקיל שמע קול תחנוני[29][c] ואיצ̇א וישמע אלהים את קול

a Suppléé d'après R. b Suppléé d'après R. c Suppléé d'après R.

1 I Sam. 2, 21. 2 II Sam. 3, 30. 3 Gen. 49, 6. 4 Ps. 78, 47. 5 I Sam. 17, 35. 6 Am. 4, 9. 7 Deut. 4, 5. 8 ib, 26, 14. 9 I Rois 13, 9. 10 Deut. 33, 4. 11 Ex. 16, 34. 12 ib. ib. 13 ib. 16, 33. 14 Gen. 33, 4. 15 ib. 29, 13. 16 ib 50, 17. 17 ib. ib. 18 Deut. 29, 19. 19 II Rois 24, 4. 20 Nomb. 20, 21. 21 ib. 22, 14. 22 Ex. 10, 3. 23 Nomb. 22, 13. 24 Lév. 18, 23. 25 ib. 20, 16. 26 Gen. 37, 4. 27 Deut. 12, 20. 28 Ex. 5, 10. 29 Ps. 28, 2.

היין[1] [a] לכנה אנפתח לכונה חלקיא. ואסתדל עלי מא קלת מן כונה
עלי מתאל וישב ישמעאל וישת מן היין בשיין אחדהמא באשתדאד
דאלה כאשתדאד בא וישב ישמעאל ותא וישת מן היין פאנה [לו]
כאן אלמרחב פיה כאלמרחב פי ויחן את פני העיר כאן[b] תכון
דאלה כפיפה כפה פא וירף ממנו[1] ופא וייף בגדלו[3] לאן אלוגה פי
וייף אן יכון עלי זנה וירף ממנו פאעתל אליא אלדי הו פא אלפעל
מנה. ואלשי אלתאני צבטהם אלדאל בשבא כפעלהם פי בא וישב
ישמעאל ותא וישת מן היין ולם יצבטו [כדלך] פא וירף ממנו ולא
נון ויחן את פני העיר. ואדכל אבו זכריא[4] אל יחד בימי שנה[5] מע
יחד על עפר ישכבו[6] ולעמרי אן אלמעני למואפק לדלך ואמא
אלקיאס אללגוי פמאנע מנה למא דכרתה מן שה אלדאל וצבטה
באלשבא. ואן כאן [עין] אלפעל מן הדה אלאפעאל אלמחדופה
חלקיא אנפתח לה אלפא מתל ותלך ותתע[7] ותכה מכעס עיני[8].
ומא כאן מן אלאפעאל אלמעתלה אלעין פאוה עינא או חא או כאן
לאמה עינא או חא או רא כאן פא דלך אלפעל פי גל כלאמהם
מחרכא באלפתח מתל ויעף דוד[9] ותחש על מרמה רגלי[10] ותנח
התבה[11] וינע לבבו[12] ויצר עליה[13] ויסר אליה[14] ויזר את הגזה[15]. ורבמא
אגרוה באלקמצות עלי אצלה מתל ויעף אלי אחד מן השרפים[16].
והדה אפעאל כפאף וקד אגרוא אלאפעאל אלתקילה מן הדא אלגנס
אלמעתל אלעין הדא אלמגרי מתל ויער יי את רוח[17] ויעד יי
בישראל[18] ותרע לעשות[19] וירח יי[20] וירע העם[21] ותגח בנהרתיך[22]
וינח יי להם מסביב[23] ותסר בגדי אלמנותה[24]. ומא כאן מן
אלאנפעאל פאוה חלקיא אמתנע מן אלתשדיד פי אלאמר ואלמצדר
ואלאסתקבאל וחדך מא קבל דלך אלפא באלצרי מתל ואתם
האסרו[25] אחיכם אחד יאסר[26] ואתה בן אדם האנח[27] ויאנחו בני
ישראל[28] האנק דם[29] ואם האכל יאכל[30] יאמן נא דברך[31] ויצו אל
ביתו ויחנק[32] ומא אשבה דלך.

[a] R. om. [b] M. ואן

[1] Gen. 9, 21. [2] Ex. 4, 26. [3] Ez. 31, 7. [4] N. 16. [5] Job 3, 6. [6] ib. 21, 26. [7] Gen. 21, 14. [8] Job. 17, 7. [9] II Sam. 21, 15. [10] Job 31, 5. [11] Gen. 8, 4. [12] Is. 7, 2. [13] II Rois 17, 5. [14] Jug. 4, 18. [15] Jug. 6, 38. [16] Is. 6, 6. [17] Agg. 1, 14. [18] II Rois 17, 13. [19] I Rois 14, 9. [20] Gen. 8, 21. [21] Jos 6, 20. [22] Ez. 32, 2. [23] Jos. 21, 42. [24] Gen. 38, 14. [25] ib. 42, 16. [26] ib. 44, 19. [27] Ez. 21, 11. [28] Ex. 2, 23. [29] Ez. 24, 17. [30] Lêv. 7, 18. [31] I Rois 8, 26. [32] II Sam. 17, 23.

אלמצאדר אלמחדופה אלפאאת אלתי עלי מתאל שבת ורדת ולכת
מאבודא מן פעל לאמה חלקי אנפתח אלעין מע דלך אללאם ענד
אתצאל אלתא בה מתל קולה ודעת קדשים אדע[1] קחת מוסר[2]
עת לטעת[3] לפחת עליו אש[4] לגעת בך[5] אלא קולהם צֵאת השאבות[6]
5 ללין אלאלף פיה· והדא איצא דליל עלי אן שער ואצחאבה מן באב
ארץ ואצחאבה ואנמא אכרגה אלי אלפתח אלחרף אלחלקי· *ודלך
אן לכת ושבת ואצחאבהמא עלי תקטיע ארץ ואצחאבה[a] ואן כאנא
מן אלאפעאל אלתי פאוהא יא ודעת וקחת ועת לטעת עלי תקטיע
שער ואצחאבה ודעת מן פעל פאוה יא וקחת מן פעל פאוה לאם
10 ולטעת [מן] פעל פאוה נון ואנמא קלנא אנהא עלי מתאל ארץ 10
ושער ואן כאנת הדה מצאדר מחדופה ומעוצה[b] לאן אלתקטיע
ואחד· וליס קולהם רום עינים ורחב לב[7] פי אצאפה רחב לא מוצק
תחתיה[8] ולא קולהם לבלתי קחת כסף[9] באלתגייר ענד אלאצאפה
[ואן לם יתגיר שער ובאבה ענד אלאצאפה][c] בכאסר לבאב שער
15 פרב כלמה שאדה תחפט ולא יתל[וי] בה אלקיאס אלא אנא לא
נשאה אלשערא פי מתל דלך ענד צרורה אלוזן ולדלך לסנא
נסתקבח מן קול אלשאער עדי נעל רגלי מא אסתקבחה גירנא·
ומא כאן מן אלאסמא אלתי עלי מתאל קשבת[10] מאבודא מן פעל
לאמה חלקי כאן אלעין ואללאם מנה מפתוחין מתל קדחת[11]
20 וגבחת[12] וצרעת[13] וקרחת[14]· ומא כאן מן אלאפעאל אלמסתקבלה
אלמחדופה אללאמאת אלתי עלי מתאל ויפן כה וכה[15] ורף ממנו[16]
מאבודא מן פעל פאוה חלקי באן פא דלך אלפעל אלמחדוף וחרף
אלאסתקבאל איצא מפתוחין מתל ויען ויעל ויחץ והדה אפעאל
כפאף וקד תשתבה באלתקיל מן הדא אלגנס מתל ויעל פר ואיל[17]·
25 *ורבמא כאן קמוץ ודלך פי אלוקף·[d] ורבמא כאן חרף אלאסתקבאל
פיה מכסורא עלי ואגבה וכאן אלפא מפתוחא מתל ויחן את פני
העיר[18] ויחר אף יי[19]· ואמא ויחד יתרו[20] פאלואגב פיה ענדי אן יכון
סאכן אלפא והו אלחא *עלי מתאל ויישב ישמעאל[21] וישת מן

a R. om. b M. מוצועה, R. ומומרים c M. om., suppléé d'après R. d R. om.

[1] Prov. 30, 3. [2] Jér. 5, 3. [3] Eccl. 3, 2. [4] Ez. 22, 20. [5] II Sam. 14, 10. [6] Gen. 24, 11. [7] Prov. 21, 4. [8] Job 36, 16. [9] II Rois 12, 9. [10] Néh. 1, 6. [11] Lév. 26, 19. [12] ib. 13, 42. [13] ib. ib. [14] ib. ib. [15] Ex. 2, 12. [16] ib. 4, 26. [17] Nomb. 23, 2. [18] Gen. 33, 18. [19] Ex. 4, 14. [20] ib. 18, 9. [21] Jér. 41, 10.

אשבה דלך ורבמא שדּ ען הדא אלקליל וגא עלי אצלה מתל פטר
כל רחם[1] מרחם משחר[2] מרחם אמו[3] ואן כאנוא קד קאלוא רחם
רחמתים[4] מני רחם[5] בהעביר כל פטר רחם[6] ברכות שדים ורחם[7]
עלי אטראד אלבאב והדא מן אקוי אלבראהין ואדלّ אלדלאלה עלי
אן שער מן באב ארץ. ומן אלשאדّ איצא ען אלאטראד ואן כאן
עלי אצל אלבאב לחם אלהיו[8] וקדّ שדّ מנה איצא ולחק בבאב אֶלָע
אל צלע[9] ודם ענב[10] קולה והיא הפכה שער לבן[11] לשער הצהב[12].
ואמא ושער הרגלים[13] פהו עלי אלאטראד וגמיע הדא מן באב ארץ.
ומא כאן מן אלאסמא עלי מתאל עָשָׁן ושלל וכאן עינה חא פאנה
יאתי פתח מתל אחרת ואחד [ואחר] וליסת הדה אלאחרף מן
אצחאב שער וגער כמא זעם אבו זכריא[14] אנّהא שאדّה ענהא
לכונהא מלרע. ולא שער ואצחאבה בנא עלי חיאלה גיר בנא
ארץ כמא זעם איצא אבו זכריא[15] בל הו מן בנא ארץ ואנמא אכרגה
ענה כון עינה חלקיא ואלדליל עלי דלך קולה פטר רחם ורחם
רחמתים פהו עלי אטראד אלבאב פי אנתקאל מתאל ארץ אליה מן
אגל אלחרף אלחלקי. ואמא פטר רחם פהו עלי אצל אלבאב אלא
אנّה שאדّ ען אלאטّראד. וקד שדّ [ען] אחד ואחת [ואחר] פי כונהא
פתחין חרף ואחד אתי קמוץ והו מָחָר ויגב אן יצאף אליה רחב
הזונה[16] ויצאף אליה איצא רחב צפה ללמדכّר אלדי מונّתה אל ארץ
טובה ורחבה[17] ודליל דלך קולהם רחב נפש[18] פאנה לו לם יכן
קבל אלאצאפה מלרע למא תגיّר ענד אצאפתה. ואמא קהל וזהב
ורעב ונהר פהו עלי באבה אעני באב שלל ועשן לם יגיّרהא אלחרף
[אלחלקי] אלי פתחות כמא גיّר אחד וצאחביה למא כאן דלך אלחרף
חא וליסת בשאדّה ען באב שער כמא זעם אבו זכריא[19] לאן שער
מן באב ארץ. *ואעלם אנא אנמא אדכלנא אחת פי באב עשן מן
טריק אן אלוזן ואחד לא לאן אלתא פיהא אצליה באזא נון עשן
וכאן ילזם אבו זכריא אן ינבّה עלי מתל הדא פי איّה מרתבה הו
פיהא אד געלהא שאדّה ען באב שער פלם יפעל[a]. ומא כאן מן

[a] R. om.

[1] Ex. 13, 2. [2] Ps. 110, 3. [3] Nomb. 12, 12. [4] Jug. 5, 30. [5] Is. 46, 3. [6] Ez. 20, 26. [7] Gen. 49, 25. [8] Lév. 21, 17. [9] Ez. 41, 6. [10] Deut. 32, 10. [11] Lév. 13, 10. [12] ib. 13, 36. [13] Is. 7, 20. [14] D. 182; N. VII. [15] D. ib.; N. V. [16] Jos. 6, 17. [17] Ex. 3, 8. [18] Prov. 28, 25. [19] D. 182; N. VI.

חרף חלקי חדך דלך אלפא מתל הנחמדים מזהב[1] החרב נחרבו[2]
נערמו מים[3] נאמנים פצעי אוהב[4] וקד יכון סאכנא כסאיר אלחרוף
גיר אלחלקיה מתל מאפס ותהו נחשבו לו[5] ונאמן ביתך וממלכתך[6]
ויסכן איצא באצטראר אדא כאן עין דלך אלפעל שדידא מתל
נהפכו כקשת רמיה[7]. ומן כואץ בעץ אלאחרף אלחלקיה אנהא לא
תשד אלא קלילא ואמא אלחא מנהא פאנהא לא תשד אצלא
וכדלך אלעין איצא לא תשד. ומא כאן מן אלאסמא עלי מתאל
פועל מתל שרש ישי[8] חדש ימים[9] וכאן עינה חלקיא אנפתח דלך
אלעין מתל תואר וצהר תעשה לתבה[10] כמהר הבתולת[11] כזהר
הרקיע[12] אבני שהם[13] ויכין וצחר[14] עלי הדא אטרד אלבאב אלא
אהל ועל בהן ידו[15]. וכדלך אן כאן לאמה חלקיא אנפתח אלעין פיה
איצא מתל רמח ורבע הקב דביונים[16] רקח מרקחת[17] טפח סביב[18]
היו עלי לטרח[19]. ומא כאן מן אלאסמא עלי מתאל אוצר ושופר
וחותם וכאן לאמה חלקיא אנפתח לה עין דלך אלאסם מתל וכובע[20]
וקובע[21] ורבמא גא באלקמץ מתל כקש נחשבו תותח[22] ודלך לכונה
פי אתנח. ואעלם אן כובע וקובע ענד אבי זכריא[23] קמוצין מתל
תותח ואמא נחן פמא ראינאהמא פי אלמצאחף אלמותוק בהא אלא
פתחין אלא אן וכובע[a] פי בעץ אלמצאחף מלעל והו וכובע נחשת
על ראשו[24] וכובע ישועה בראשו[25] ופי בעצהא מלרע והו מגן
וכובע תלו בך[26] כלם מגן וכובע[27] [פגא כלם מגן וכובע] קמץ לאנה
פי סוף פסוק. ואמא ונתן קובע נחשת על ראשו[28] פהו מלרע ולית
דכותיה. וכדלך צנה ומגן וקובע[29] מלרע ולית דכותיה. ומא כאן
מן אלאסמא עלי מתאל ארץ וכאן לאמה חלקיא אנפתח לה עינה
מתל זרע רב[30] צמח בלי יעשה קמח[31] בצע כסף[32] פאן כאן אלעין
חלקיא אנפתח אלפא ואלעין מתל שער ונער בחט וישש[33] ונחל וסף
רעל[34] רחב לא מוצק תחתיה[35] סבבוני בכחש[36] מטעם המלך[37] ומא

[a] M. ajoute נחשת

[1] Ps. 19, 11. [2] II Rois 3, 23. [3] Ex. 15, 8. [4] Prov. 27, 6. [5] Is. 40, 17. [6] II Sam. 7, 16. [7] Ps. 78, 57. [8] Is. 11, 10. [9] Gen. 29, 14. [10] ib. 6, 16. [11] Ex. 22, 16. [12] Dan. 12, 3. [13] Ex. 25, 7. [14] Gen. 46, 10. [15] Lév. 8, 23. [16] II Rois 6, 25. [17] Ex. 30, 25. [18] ib. 25, 25. [19] Is. 1, 14. [20] Ez. 27, 10. [21] ib. 23, 24. [22] Job 41, 21. [23] D. 190; N. (Tankît) XIII. [24] I Sam. 17, 5. [25] Is. 59, 17. [26] Ez. 27, 10. [27] ib. 38, 5. [28] I Sam. 17, 38. [29] Ez. 23, 24. [30] Deut. 28, 38. [31] Os. 8, 7. [32] Jug. 5, 19. [33] Esth. 1, 6. [34] Zach. 12, 2. [35] Job 36, 16. [36] Os. 12, 1. [37] Jon. 3, 7.

באש יי נשפט[1] ובא בהר[2] וגירהמא· וכלך ערץ פי בא בערוץ נחלים
לשכן[3] באכלכם מלחם הארץ[4] ופי כאף בארזים עלי מים[5] לאנהא
נכרה ואמא בחור כארזים[6] פקמץ אלכאף לאנהא מערפה ואלאצל
פיה כהָארזים בקמצות אלהא פלמא חלפת אלהא נקלת אלקמצות
אלי אלכאף לאן אכתר כלאמהם הכלא הו בחלף הלה אלהא· ורבמא
לם יחלפוהא כמא קיל להעם הזה[7] להגדוד אשר בא אליו מאפרים[8]
ויאמר יחזקיהו להעלות העלה להמזבח[9]· ורבמא חלבוא בעץ הלה
אלחרוף אלתי אצלהא אלחרק בסגול מתל ויהי בעזור האלהים את
הלוים[10] אלוגה אן יכון בחרק מתל ויהי בשמור יואב אל העיר[11]
ואיצא לאליתה בניו ואחיו[12]· ורבמא חלך בצרי לא סימא אן כאן
בעדה אלף ליֵנה מתל אמרו לאלהים[13] באלהים נעשה חיל[14]·
ורבמא אסתעמלוא אלסגול מכאן אלחרק ואן לם יכן תם חרף חלקי
כמא צנעוא פי וחטאתם מלפניך אל תמחי[15] ואל תמח חסדי[16] ולך
אן אלאצל פיהמא תִמְחֶה בחרק פגא ואל תמח חסדי נאקצא מתל
יכל בשרו מראי[17] אלדי אצלה יכלה וכאן אלוגה אן יכון אלתא
בחרק מתל [יא] יכל בשרו או בצרי מתל תא אל תפן אל מנחתם[18]
ותא ותכה מכעס עיני[19] פגא בסגול· ואמא אל תמחי פאן אליא פיה
בדל מן אלהא פי קול אבי זכריא[20] ואמא תחריך אלתא מנה בסגול
פיגב אן יעלל עלי הלא אלמלהב באן יקאל אנהם למא אסתתקלוא
אלכסרה תחת אלתא מע כסרה אלהא אבדלוה בסגול· וגאיז פי אל
תמחי ענדי אן יכון נאקצא מתל ואל תמח ואן תכון אליא פיה
מזידה מתלהא פי הישבי בשמים[21] ההפכי הצור אגם מים[22] מלשני
בסתר רעהו[23] *ולא אן תכון[a] בדלא מן אלהא אלדי [הו] לאם
אלפעל כמא קאל אבו זכריא ולולא אן אל תמחי נאקץ למא אודעוא
בין אלתא ואלמים סאכנא ליֵנא געלוה עוצא מן נקצאן אללאם
ולם יעתדוא בזיאדה אליא לאנהם אנמא זאדוהא בעד אן מצי
כלאמהם עלי אלתעויץ· ואלא דכל אלאנפעאל פעלא פאוה

[a] M. ואן תכון, R. לא שתהיה

[1] Is. 66, 16. [2] ib. 25, 6. [3] Job 30, 6. [4] Nomb. 15, 19. [5] ib. 24, 6. [6] Cant. 5, 15. [7] II Chr. 10, 7. [8] ib. 25, 10. [9] ib. 29, 27. [10] I Chr. 15, 26. [11] II Sam. 11, 16. [12] I Chr. 25, 27. [13] Ps. 66, 3. [14] ib. 60, 14. [15] Jér. 18, 23. [16] Néh. 13, 14. [17] Job 33, 21. [18] Nomb. 16, 15. [19] Job 17, 7. [20] D. 119; N. 83. [21] Ps. 123, 1. [22] ib. 114, 8. [23] ib. 101, 5.

קבלנא· ומא כאן ואגבה מן ואואת אלעטף אן יכון בשרק מתל
ושמרתם לעשות[1] ולמדתם אתם ושמרתם[2] וקראתם בשם אלהיכם[3]
ומא אשבההא וכאן בעדה חרף חלקי מתחרך בשבא ופתח פאן דלך
אלשרק יבדל בפתח אסתתקאלא ללנטק בה מתל ועברתם את
הירדן[4] ועניתם ודברת אליהם[5] ואמרתם אליו[6] ואכלתם אתו
בחפזון[7] ועבדתם את יי אלהיכם[8] ואחבך וברכך[9] ועשה את
חטאתך[10] ואספתו אל תוך ביתך[11] והלכתם אחריו[12] ואסרתם את
הפרות[13] ואסרנוהו לענותו[14] ובאתי ועשיתיהו לי ולבני[15] ואכלנהו
ומתנו[16] כי אכלו את יעקב ואכלהו[17] והעם הזה עצים ואכלתם[18]·
ואגב הדה אלואואת ומא גאנסהא אן תכון בשרק פאסתתקל
לתחרך מא בעדהא בשבא ופתח מע כונה חלקיא· ולו כאן גיר חלקי
למא אסתתקל דלך פיה ואן כאן מחרכא בשבא ופתח כמא קיל
ותבקשי ולא תמצאי עוד[19] ושבה שביך[20] וגירהמא כתיר· ואללאם
אלואגב תחרכהא בחרק אלואקעה עלי שבא מתל לאם לקרא
לשבוים דרור[21] לשמרך בדרך[22] עת לקרוע ועת לתפור[23] ומא
אשבה דלך אדא כאן אלחרף אלשבאי אלדי בעד אללאם חלקיא
מחרכא בשבא ופתח חרכת תלך אללאם באלפתח מכאן אלחרק
מתל לאם ולאסורים פקח קוח[24] לאחזת עולם[25] לאשר בחשך הגלו[26]
לעזור ולהכשיל[27] לחטא בהנה[28] לעלות על מזבחי[29] לחצי שבט
המנשה[30] ולאביגיל[31] האמרות לארניהם[32]· והדא איצא הי עלה
אנפתאח לאם לארני לעשו[33] פאן אצל הדרה אלאלף אן תכון
מחרכה בשבא ופתח פלמא לאנת בקית אללאם עלי אנפתאחהא·
והכדא אקול פי אנפתאח לאם ליי אלהינו[34] ובא אך ביי אל תמרדו[35]
וכאף מי כיי אלהינו[36] ומתל הדא ערץ איצא פי בא בעבדה
אשר תעבד עמדי[37] [לאנהא] נכרה ולו אנהא מערפה לכאנת אלבא
קמוצה לאן אצלהא בהעבדה בקמצות אלהא פלו אסקטת אלהא
עלי עאדתהם לאנתקלת אלקמצות אלי אלבא כמא ערץ פי בא כי

[1] Deut. 11, 32. [2] ib. 5, 1. [3] I Rois 18, 24. [4] Deut. 12, 10. [5] I Rois 12, 7. [6] Gen. 45, 9. [7] Ex. 12, 11. [8] ib. 23, 25. [9] Deut. 7, 13. [10] Lév. 9, 7. [11] Deut. 22, 2. [12] Jos. 3, 3. [13] I Sam. 6, 7. [14] Jug. 16, 5. [15] I Rois 17, 12. [16] ib. ib. [17] Jér. 10, 25. [18] ib. 5, 14. [19] Ez. 26, 21. [20] Jug. 5, 12. [21] Is. 61, 1. [22] Ex. 23, 20. [23] Eccl. 3, 7. [24] Is. 61, 1. [25] Gen. 17, 8, [26] Is. 49, 9. [27] II Chr. 25, 8. [28] Lév. 5, 22. [29] I Sam. 2, 28. [30] Deut. 3, 13. [31] I Sam. 25, 14. [32] Am. 4, 1. [33] Gen. 32, 5. [34] Deut. 29, 28. [35] Nomb. 14, 9. [36] Ps. 113, 5. [37] Gen. 29, 27.

אלאסתפהאם אלואקע עלי אלחרף אלחלקי אעני אנה יחרֹך
באלפתח· ורבמא יחרֹך באלסגול מתֹל העבד ישראל[1] והדֹא הו
אלפרק בין הא אלתעריף והא אלאסתפהאם אעני הא העבד ישראל
פתח והא העבד העברי קמץ· והדֹא אלאטראד פי מא ישבהה
5 ומתֹלה העודם חיים[2] העצב נבזה[3] האורח עולם תשמר[4] האתה
זה[5] האיש כמוני יברח[6] החייתם כל נקבה[7] ובאלסגול האנכי
לאדם שיחי[8] האנכי הריתי[9] ההיתה זאת בימיכם[10] האמר תאמר
אלהים אני[11]· וכדֹלך אן כאנת הא הפעיל ואקעה עלי חרף חלקי
וכאן מוצעהא שבא גרת איצא הדֹא אלמגרי מן אלפתח מתֹלהא
10 העירתהו בצדק[12] החתת כיום מדין[13] לאן אלוגה פי העירתהו [אן]
יכון מתֹל וְהַשמותיהו[14] לולא אלעין ואלוגה פי החתת אן יכון מתֹל
הֲסבת את לבם[15] לולא אלחא וקד גלט אלשאער פי קולה

העירות וחדשת אהבים והלהבת והשקת קרבים

פחרֹך אלהא בשבא ופתח וקד רדדת הדֹא אלרד עליה ואנא גלאם
15 פי חין קראתי שערה עליה· ומא כאן [מן] ואואת אלעטף ואגבה
אן יכון בשבא פוקע עלי חרף חלקי מתחרֹך בשבא ופתח לם יסטטע
אללאסאן עלי תחריך דֹלך אלואו בשבא אלמבתדא בה מן
אגֹל תחרֹך מא בעדה פחרֹך דֹלך אלואו באלפתח מתֹל ואחלל שרי
קדש[16] ואשברם בחמתי[17] ויחר אפי בהם ואכלם[18] ואמתתהו[19]· אצל
20 הדה ומתֹלהא אן תכון בשבא ואן כאן מעני אכתרהא אלמצי לאן
מן אסתגאזאתהם תחריך אלואו אלדאלה עלי אלמצי בשבא
אלמבתדא בה איצא מתֹל קולה ואתנה לחרם יעקב[20] ואבוס עמים
באפי[21] ואוריד לארץ נצחם[22] ואלאצל פי הדה אלואואת אלשבאיה
אלקמצות [לאן מעני הדה אלאפעאל אלמצי ואבדלת אלקמצות
25 בשבא][a] לאנה קד יכון כתירא אלפעל אלמסתקבל מכאן אלמאצי
פלמא כאן מדהבהם אן תכון הדה אלאפעאל אלמפתוחה אלואואת
בשבא ואמתנע דֹלך אצטרארא חֹלת אלשבא אלי אלפתח וקד
בינת הדֹא באכתר מן הדֹא אלתבין פי רסאלה אלתקריב
ואלתסהיל[23]· והדֹא אלתעליל מן גמלה מא לם יאבה אליה אחד

[a] M. om., suppléé d'après R.

[1] Jér. 2, 14. [2] Ex. 4, 18. [3] Jér. 22, 28. [4] Job 22, 15. [5] Gen. 27, 21. [6] Néh. 6, 11. [7] Nomb. 31, 15. [8] Job 21, 4. [9] Nomb. 11, 12. [10] Joel 1, 2. [11] Ez. 28, 9. [12] Is. 45, 13. [13] ib. 9, 3. [14] Ez. 14, 8. [15] I Rois 18, 37. [16] Is. 43, 28. [17] ib. 63, 6. [18] Ex. 32, 10. [19] II Sam. 1, 10. [20] Is. 43, 28. [21] ib. 63, 6. [22] ib. ib. [23] Opusc. p. 338—342.

מן אגל אלחטף אלדי בעדה ואן כאן שאדא לאנהם רבמא פכמוא
בקמץ חטף מן אלחרוף מא עאדתהם תחריכה בשבא ופתח עלי מא
בינת ענד דכרי אלאלפאט אלשאדה. וקד גוזת פי ואין מעמד פי
רסאלה אלתקריב ואלתסהיל[1] וגהא אכר גידא איצא. ואצל מים ואין
מעמד[2] אן יכון בפתח גדול מתל וממעמדך אהרסך[3] ומתל מא
דכרנא[a] ממא תנקל מנה אלקמצות אלי אלחרף אלחלקי *ויחדך הו
בקמץ גדול[b] קולהם מא תארו[4] כאן אלוגה אן יכון מתל חרשו
ושרשו. על מאסס את תורת יי[5] כאן אלוגה אן יכון [מתל] באמרם
אליו יום יום[6]. ומתל הדא ביום בחרי בישראל[7] היה מעמד
במרכבה[8] בתוך ערים מחרבות[9] וכבש בזהב לכסא מאחזים[10] כאן
אלוגה פיהא אן תכון מתל שש משזר[11] אשר אתה מראה בהר[12]
ומקור משחת[13]. כי החליתי[14] כאן אלוגה פיה אן יכון מתל עליך
השלכתי[15] בושו והכלמו[16] ולא הכלמנו[17] מאשר לא הגלו בבלה[18]
הבקעה העיר[19]. יעמד חי[20] יחרם כל רכושו[21] כאן אלוגה פיהמא
אן יכון אלחטף פי אליא מנהמא מתל כליל תקטר[22]. למשחך למלך[23]
אלוגה אן יכון מתל לשמרך בדרך[24] לאנה קבל אצאפתה אלי
אלכנאיה למשח עליהם מלך[25]. ורבמא אסכן אלחרף אלחלקי ובקית
אלקמצות מכאנהא מתל ועלה באשו[26] יעלה באשם[27]. וקאלוא
רחבו[28] פאסכנוא אלחא ושדדוא אלבא. וקיל והחתל לא חתלת[29]
פלם תנקל אלקמצות אלי אלחא מן אגל שדה אלתא ואן כאנת
קמצות אלהא עלי אלשדוד כמא דכרנא דלך פי באב אלאלפאט
אלשאדה. ורבמא חדכוא באלפתח מן חרוף אלחלק מא אצלה אן יחדך
באלשבא מתל עין הלמענך תעזב[30] פאנהם אסתתקלוא אלשבא פיה
מן אגל אלשבא אלדי בעדה. ומתלה ואם גאל יגאל איש ממעשרו[31]
המעלך מארץ מצרים[32] ונעלך לא בלתה[33] ממעיני הישועה[34] וכפר
בעדך ובעד העם[35] והעליתם עולה בעדכם[36] והכדא יערץ פי הא

[a] M. ajoute : פי אול הדא אלפצל [b] R. om.

[1] Opusc. p. 309. [2] Ps. 69, 3. [3] Is. 22, 19. [4] I Sam. 28, 14. [5] Am. 2, 4. [6] Esth. 3, 4. [7] Ez. 20, 5. [8] I Rois 22, 35. [9] Ez. 29, 12. [10] II Chr. 9, 18. [11] Ex. 26, 1. [12] ib. 25, 40. [13] Pr. 25, 25. [14] I Rois 22, 24. [15] Ps. 22, 11. [16] Ez. 36, 32. [17] I Sam. 25, 17. [18] Jér. 40, 7. [19] ib. 39, 2. [20] Lév. 16, 10. [21] Es. 10, 8. [22] Lév. 6, 15. [23] I Sam. 15, 1. [24] Ex. 23, 20. [25] Jug. 9, 8. [26] Joel 2, 20. [27] Is. 34, 3. [28] Ex. 25, 11. [29] Ez. 16, 4. [30] Job 18, 4. [31] Lév. 27, 31. [32] Deut. 20, 1. [33] ib. 29, 4. [34] Is. 12, 3. [35] Lév. 9, 7. [36] Job 42, 8.

משה[1] לאחד[2] לאפד[3] לאיש[4] כי באש יי״[5] ההר בהר· ורבמא חרّך
בעצה באלפתח ודלך קליל מתל העורים[6] עינים הייתי לעור[7] ופי
אלמסרת העברים קמץ העורים פתח· פאמא אן וקע חרף אלתעריף
עלי חא פאנמא יחרّך באלפתח פקט מתל החדש הזה[8]· השעיר
החי[9] כל גבורי החיל[10]· ואן חדף חרף אלתעריף ונקלת חרכתה
אלי מא קבלה חרّך אלחרף אלמנתקלה אלחרכה אליה באלפתח
איצא מתל ויטמנהו בחול[11] לאפד ולחשן[12] אשר לחרב לחרב[13]
לפרעה לחמש[14] וכחול ארבה ימים[15] כחסד אשר עשיתי עמך[16]·
הדה אלפתחאת מנתקלה אלי הדה אלחרוף מן חרף אלתעריף
אלמחדוף פאן אלאצל *פיהא בהחול ולהחשן להחרב להחמש
וכהחול כהחסד· וקד יגרי אלסגול [הדא] אלמגרי פי מתל[a] גבורי
החיל[17] את השעיר החי[18] ללחם המערכת וגו׳ השבתות החדשים[19]
ישבי החרבות האלה[20] ואן חדף אלהא נקלת חרכתה אלי מא קבלה
מתל קולה אם לא אשר בחרבות[21] בשבתות ובחדשים[22] לשבתות
ולחדשים[23] [אלאצל פיהא כהחרבות וכהחדשים ולהחדשים][b]· ואי
חרף כאן ואגבה אן יחרّך בקמץ חטף כאנת אלחטפות מנה פי
אלכטّ ואללסאן מעא או כאנת פי אללסאן פקט דון אלכטّ וכאן
אלחרף אלדי יתלוה חלקיא נקלת אלקמצות מנה אלי אלחרף
אלחלקי וחרّך הו בקמץ גדול אד לא יתקדّם אלקמץ חטף פתח
גדול אלא אן יכון אלחרף אלדי הו פיה דגש מתל ואלקטה
בשבלים[24] ידלّך עלי דלך צבטהם לאם לחדשיו יבכר[25] בקמץ גדול
ודלך מן אגל אלחטף אלדי בעדה ואצלה אן יכון בחרק מתל שכן
לשבטיו[26]· וכדלך אלאצל פי קאף קסמי נא לי באוב[27] אן יכון בחרק
פחרّך בקמץ גדול מן אגל אלחטף אלדי בעדה ואן כאן שאדّא·
וצבטהם איצא ואו וחליים רעים ונאמנים[28] בקמץ גדול מן אגל
אלחטף אלדי בעדה ואצלה אן יכון בשרק מתל ופראים עמדו על
שפיים[29]· וצבטהם מים טבעתי ביון מצולה ואין מעמד[30] בקמץ גדול

[a] R. om. [b] M. om., suppléé d'après R.

[1] Nomb. 12, 3. [2] ib. 15, 12. [3] Ex. 25, 7. [4] Gen. 43, 6. [5] Is. 66, 16. [6] II Sam. 5, 6. [7] Job 29, 15. [8] Ex. 12, 2. [9] Lév. 16, 21. [10] Jos. 1, 14. [11] Ex. 2, 12. [12] ib. 25, 7. [13] Jér. 11, 20. [14] Gen. 47, 26. [15] Job 29, 18. [16] Gen. 21, 23. [17] Jos 6, 2. [18] Lév. 16, 20. [19] Néh. 10, 34. [20] Ez. 33, 24. [21] ib. 33, 27. [22] ib. 46, 3. [23] II Chr. 8, 13. [24] Ruth 2, 2. [25] Ez. 47, 12. [26] Nomb. 24, 2. [27] I Sam. 28, 8 [28] Deut. 29, 59. [29] Jér. 14, 6. [30] Ps. 69 3.

כתאב אלתשויר לצרורה דעתנא אלי דלך באבין מן הדא אלכלאם·
והדא כלה ערץ פי אלבאב· פלנרגע אלי מא כנא פיה פנקול
אן וזן לקחת *אשיר אלי ולקחת גם את דודאי בני ולקחת רצון
מידכם[a] עלי מא תקדם מן אלתלכיץ פָּעֶלֶת באלתכפיף עלי מתאל
עלמת[1] אסם בלד ואנפתאח אלקאף אנמא הו מן אגל אלחא ווזן
צדקת מן קולך בצדקתך אחיותך פאלפַעֶלֶת באלתשדיד עלי מתאל
דבשת גמלים[2]· ומא כאן מן הדה אלאפעאל אלתי לאמאתהא
חלקיה עלי זנה פועל גאז פי עינה תחריכה באלפתח מתל לרוקע
הארץ[3] רגע הים[4] ושסע שסע[5] בראך יעקב[6]· וקד יערץ הדא פי מא
לא יכון לאמה חלקי ודלך קליל מתל כי גוי אבד עצות[7]· ורבמא חדך
בצרי מא לאמה חלקי עלי אצלה פתתולד בין אלעין ואללאם חרכה
באלפתח מן אגל אלחרף אלחלקי מתל פותח את ידך[8] כי שמע אל
אביונים יי[9]· ותערץ הדה אלחרכה איצא פי מא כאן עלי גיר הדא
מתאל פועל ממא לאמה חלקי איצא מתל קולה מנגח ימה וצפנה[10]
מפתח בית דוד[11] עשה ירח למועדים[12] ורצע אדניו את אזנו
במרצע[13]· ומא כאן עלי מתאל פֹּעֶלֶת מתל ותהי למלך סכנת[14]
ממא לאמה חלקי חדך עינה ולאמה באלפתח מתל ורבקה שמעת[15]
ויהי לגפן סרחת[16] ושסעת שסע[17]· ומא כאן עלי מִפְעֶלֶת מן הדא
אלבאב מתל כי משמרת אתה עמדי[18] תכון[b] עינה ולאמה מפתוחין
איצא מתל רקח מרקחת[19] ואין משלחת במלחמה[20]· פאן כאן אלפא
מן הדא אלמתאל חלקיא אנפתח אלמים פיה מתל קולה אל
המהפכת[21] ללחם המערכת[22] כל מחמצת[23] מרחשת[24]· ואן וקע חרף
אלתעריף או אלחרף אלדי תנקל אליה חרכתה ענד חרפה עלי חרף
חלקי אמתנע דלך אלחרף אלחלקי מן אלתשדיד וחדך חרף
אלתעריף או אלחרף אלדי אנתקלת אליה חרכתה באלקמצות מא
לם יכן דלך אלחרף אלחלקי חא· מתל קולה שני העמר לאחד[25]
האחד העבד העברי[26] האפד[27] העברים[28] העולה היא למעלה[29] והאיש

[a] R. om. [b] M. כאן

[1] I Chr. 6, 45. [2] Is. 30, 6. [3] Ps. 136, 6. [4] Is. 51, 15. [5] Lév. 11, 7. [6] Is, 43, 1. [7] Deut. 32, 28. [8] Ps. 145, 16. [9] ib. 69, 34. [10] Dan. 8, 4. [11] Is. 22. 22. [12] Ps. 104, 20. [13] Ex. 21, 6. [14] I Rois 1, 2. [15] Gen. 27, 5. [16] Ez. 17, 6. [17] Lév. 11, 3. [18] I Sam. 22, 23. [19] Ex. 30, 25. [20] Eccl. 8, 8. [21] Jér. 29, 26. [22] Néh. 10, 34. [23] Ex. 12, 20. [24] Lév. 7, 9. [25] Ex. 16, 22. [26] Gen. 39, 17. [27] Ex. 28, 6. [28] Gen. 40, 15. [29] Eccl. 3, 21.

חדפוא אלמתל אלואחד מן כל ואחד מנהמא עוצוא מנה במא יקום
מקאמה פי אכמאל אלבניה אמא פי יסב פבאלסאכן אללין אלמזיד
בעד אליא ואמא פי יכת פבשדה אלכאף לאן מן עאדה אלעבראניין
אלתעויץ בהדין אלצנפין עלי מדהב אבי זבריא פיהמא[1]. ואמא נחן
פלנא פי הדה אלשדה מדהב [אכר] סתראה פי באב אלאנדגאם. אלא
אנהם למא רדוא אלי כל ואחד מן יסב ויכת מא כאן נקץ מנה
פי קולהם ויסבו את העיר[2] וכל פסיליה יכתו[3] אעני למא רדוא בא
יסבב פי יסבו ואדגמוה ותא יכתת פי יכתו ואדגמוה אבקוא
אלסאכן אלמעוץ בה פי יסוב פי קולהם ויסבו ואלשדה אלמעוץ
בהא פי יכת פי קולהם יכתו ועלי אנהם קד רדוא אלי כל ואחד
מנהמא באלאנדגאם מא כאן נקץ מנה וזאלת ענה אלעלה אלמוגבה
לזיאדה אלעוץ. ואנמא פעל אלעבראניון דלך לילא יכתלף אלפעל
אלמסתקבל אעני לאן יכון פעל אלגמיע מבניה עלי פעל אלואחד
מסאויא לה לא פרק בינהמא פי אלכיפיה אללאחקה ללפא *אעני
ללפא אלמשדד מתל כאף יכת שער וכאף יכתו ומא אשבהמא
וליא אלאסתקבאל אעני יא יסב אותו ויא ויסבו את העיר ומא
אשבהמא[a] כמא [כאן] דלך כדלך פי גמיע אלאפעאל אלמסתקבלה
מן גיר הדא אלצרב. והדא מן פעל אלעבראניין ואסתעמאלהם
מגאנס לפעל אלערב *פי קולהם ועד יעד וזן יזן וגד יגד פחדפוא
אלואוא אלתי הי פאא אלאפעאל מן הדה אלאפעאל
אלמסתקבלה לוקועהא בין יא וכסרה אסתתקאלא מנהם לדלך.
הדא הו אעתלאל עלמאיהם פיהא. תם אנהם חדפוא אלואוא איצא
ומא אשבהה מן סאיר אלאפעאל אלמסתקבלה ואן לם תכן פיהא
אלעלה אלמוגבה לסקוטה פי יפעל אעני וקועהא בין יא וכסרה
ודלך קולהם אעד ונעד ותעד ואזן ונזן ותזן ואגד ונגד ותגד ולים
לדלך עלה ענדהם גיר עארתהם אלא יכתלף אלבאב ואן יכון
אלמצארע כלה תאבעא לליא. הדא קולהם ואעתלאלהם פיה
ואחתגאגהם[b] עליה. וקד אסתעמלוא מתל הדא ושבהה פי גיר
הדא אלצרב וקד דכרנא נחן דלך ענהם פי גיר הדא אלדיואן והו

[a] R. om. [b] R. om.

[1] D. 145; N. 101. [2] Jos. 6, 14. [3] Mich. 1, 7.

לאם דׄלך אלפעל יחרׄך באלפתח ותכון אלתא אלתי הי עלאמה̈
אלתאניתׄ משדׄדה̈ איצׄא מתׄל כי ביי̈ אלהיך פשעת[1] ולקחת בידך
עשרה לחם ונקדים[2] ברב דרכיך יגעת[3] אשר שכחת אתי[4] הגעת
למלכות[5] השבעת עמים רבים[6] והמלח לא המלחת[7] והו אלקיאס
איצׄא פי נִפְעַלְתְּ מתׄל וזכרת את דרכיך ונכלמת[8] אעני אן יחרׄך
אללאם באלפתח פיקאל פי מכׄאטבה̈ אלמונׄתׄ נשכַחַתּ נלקַחַתּ ומא
אשבה דׄלך· ואן אבדלת אלתא מן הא נִפְעֲלָה מן אלאכׄבאר ען
אלמונׄתׄ חרׄך אללאם איצׄא באלפתח אלא אן אלתא יכון מכׄפׄפא·
והדׄא הו אלפרק בין מכׄאטבה̈ אלמונׄתׄ ובין אלאכׄבאר ענה פי הדׄא
אלמתׄאל אעני שדׄה̈ תא אלמכׄאטבה̈ וכׄפׄה̈ תא אלמכׄבר ענהא מתׄל
ונשכחת צר[9] ואת כל ונכחת[10]· וקד פסׄרנא ונכחת פי צדר כתאב
אלמסתלחק[11] וברהנׄא על צחׄה̈ מדׄהבנא פיה ואבלגנא פי דׄלך איצׄא
פי גיר דׄלך אלכתאב והו כתאב אלתשויר· והדׄא אלפרק אלדׄי
דׄכרנא בין מכׄאטבה̈ אלמונׄתׄ ובין אלאכׄבאר ענהא אנמא הו פי
אלאפעאל אלסאלמה̈ אללאמאת מן אללין· ואמא אלאפעאל אללינׄה̈
אללאם פלא פרק פיהא בין אלבאבין כמא קיל פי מכׄאטבה̈ אלמונׄת
נלאית ברב עצתיך[12] עוד אבנך ונבנית[13] וקיל פי אלאכׄבאר ענהא
כי נשאת למעלה מלכותו[14]· ואמא ולקחת גם את דודאי בני[15] פהו
מצדר מעטוף עלי מצדר והו קחתך את אישי והו מתׄל ולקחת רצון
מידכם[16] אלדׄי הו איצׄא מצדר מעטוף עלי מצדר אעני פנות אל
המנחה ואללאם מן כל ואחד מנהמא פאוה פהו אדׄא מצדר כאמל·
וקולה ולבלתי קחת מוסר[17] מצדר נאקץ ואלתא פיהמא מזידה̈ לגיר
עוץׄ מן שי מתׄלהא פי בצדקתך אחיותך [18]וגירה אלא אן אלתא
פי קחת רבמא כאן ללעוץׄ מן אלנקצאן פלמא רדׄוא אליה פי ולקחת
גם את דודאי בני ופי ולקחת רצון מא כאן נקץ מנה אבקוא דׄלך
אלעוץׄ בחסבה ליׄלׄא יכׄתלף אלמצדר כמא קלנא אנׄהם יפעלון דׄלך
פי אלאפעאל דׄואת אלמתׄלין אעני פי יסב אתו[19] ויסבו את העיר[20]
ופי יכת שער[21] וכל פסיליה יכתו[22] ומא אשבההא פאן כל ואחד מן
יסב ויכת נאקץ אחד מתׄליה ואלאצל פיהמא יִסְבֹּב וְיֻכְתַּת פלמא

[1] Jér. 3, 13. [2] I Rois 14, 3 [3] Is. 57, 10. [4] Jér. 13, 25. [5] Esth. 4, 14. [6] Ez. 27, 33. [7] ib. 16, 4. [8] ib. 16, 61. [9] Is. 23, 15. [10] Gen. 20, 16. [11] Opuscules p. 6. [12] Is. 47, 13. [13] Jér. 31, 3. [14] I Chr. 14, 2. [15] Gen. 30, 15. [16] Mal. 2, 13. [17] Jér. 17, 23. [18] Ez. 16, 52. [19] I Rois 7, 23. [20] Jos. 6, 14. [21] Is. 24, 12. [22] Mi. 1, 7.

אלקיאם פי אלאמר מן כל יפעל ואן לם יכן לאמה חלקיא אעני
אן תקול נשקני נשקהו ירשה לבשהו. ואן כאן פא הדא אלפעל ממא
יגוז חדפה וחדף בקי אלעין עלי אלקמצות מתל שאהו אל אמו[1]
קחנו ועיניך שים עליו[2] בכל דרכיך דעהו[3]. ואן כאן עין אלפעל
99. חלקיא כאן מסתקבלה איצא עלי יפעל מתל שאל ישאל שחט ישחט
סעד יסעד בחן יבחן ואדא אתצל בצמיר אלמפעול כאן אלעין
ממדודא איצא מתל ולמה תשאלני[4] כי ישאלך בנך[5] וישחטהו
ויחטאהו[6] יסעדנו על ערש דוי[7] וימינך תסעדני[8] אחד מאחיו
יגאלנו[9] קדש ישראל ויבחרך[10] אם לא יסחבום[11]. ורבמא חרכוא
אלעין בשבא ופתח ודלך קליל מתל ואנעלך תחש[12]. וכאן פי אלאמר
אלמתצל באלצמיר אלמפעול בה ממדודא איצא מתל סעדני
ואושעה[13] בחנני יי ונסני[14] שבו וסחרוה[15] קרבה אל נפשי גאלה[16]
האתיות שאלוני[17]. ורבמא כאן מסתקבל בעץ מא עינה חלקי עלי
יפעול מתל יאתו לנו האנשים[18] וינחם עליו ביום ההוא[19] ומה
אזעם לא זעם יי[20] ורבמא כאן ואנעלך[21] קבל אתצאלה באלצמיר
אנעול פיכון חיניד ואנעלך עלי ואגבה. ואן לם יכן אלאמר מן הדא
אלצרב מתצלא בצמיר וכאן אמרא ללגמיע כאן אלפא מפתוחה מן
אגל אלחרף אלחלקי מתל קולה רחצו הזכו[22] רחקו מעל יי[23] וסעדו
לבבכם[24] בחרו לכם היום[25] טעמו וראו[26] לחמו בלחמי[27] טענו את
בעירכם[28] ושחטו הפסח[29] ושאלו לנתבות עולם[30]. וקד ישתבה
הדא אלאמר מן אלפעל אלכפיף באלאמר מן אלפעל אלתקיל אלדי
עינה חלקי איצא ודלך לאמתנאע אלתשדיד פיה מתל קולה מהרו
ללכת[31] נחמו נחמו עמי[32] באר[33] מן קולה ובאר על הלחות[34]. ומא
כאן מן אלאפעאל אלתי לאמהא חלקי עלי מהאל פעלתי או הפעלתי
בכסר אלהא או הפעלתי בצם אלהא פי מכאטבה אלמונת מתל
וצור מעזך לא זכרת[35] וסגרת הדלת[36] ויצקת על כל הכלים[37] את נטשת
אתי[38] העשרת מלכי ארץ[39] השלכת פי תאנית השלכת מקברך[40] פאן

[1] II Rois 4, 19. [2] Jér. 39, 12. [3] Prov. 3, 3. [4] I Sam. 28, 16. [5] Ex. 13, 14. [6] Lév. 9, 15. [7] Ps. 41, 4. [8] ib. 18, 36. [9] Lév. 25, 48. [10] Is. 49, 7. [11] Jér. 49, 20. [12] Ez. 16, 10. [13] Ps. 119, 117. [14] ib. 26, 2. [15] Gen. 34, 10. [16] Ps. 69, 10. [17] Is. 45, 11. [18] Gen. 34, 22. [19] Is. 5, 30. [20] Nomb. 23, 8. [21] Ez. 16, 10. [22] Is. 1, 16. [23] Ez, 11, 15. [24] Gen. 18, 5. [25] Jos. 24, 15. [26] Ps. 34, 9. [27] Prov. 9, 5. [28] Gen. 45, 17. [29] Ex. 12, 21. [30] Jér. 6, 16. [31] II Sam. 15, 14. [32] Is. 40, 1. [33] Deut. 27, 8. [34] Hab. 2, 2. [35] Is. 17, 10. [36] II Rois 4, 4. [37] ib. ib. [38] Jér. 15, 6. [39] Ez. 27, 33. [40] Is. 14, 19.

ויחדלו לבנות העיר[1] ויחפרו כל מצרים[2] לכה ונעברה אל מצב
הערלים[3]. וכדלך מא כאן מן אלאפעאל אלמאצ̇יה עלי מתאל הפעיל
ופא דלך אלפעל חלקי כאן מתחדכא עלי אלאכתר פי אלמאצ̇י
ואלמסתקבל מתל העלית מן שאול נפשי[4] אל תעלני בחצי ימי[5]
5 האריכו למעניתם[6] למען יארכון ימיך[7]. והדא וגירהא ממא יגאנסה
הו ממא יגמע אלעבראניון פיה בין ג׳ אחרף מתחדכה *עלי אן
כלאמהם גיר מבני עלי דלך. וקד יגמעון איצ̇א בין ג׳ אחרף
מתחדכה פי אלכלמה אלתי יתואלי פיהא מתלאן כמא קד בין
דלך אבו זכריא פי כתאב חרוף אללין[8] וזעם אנהם לא יגמעון בינהא
10 פי כל כלמה סאלמה מן אלחרוף אלחלקיה ומן אלתקא אלמתלין.
וקד אוגדנא נחן פי רסאלה אלתקריב ואלתסהיל[9] כלמאת כתירה
גמע פיהא בין ג׳ חרכאת ותלך אלכלמאת סאלמה מן אחה״ע ומן
אלתקא אלמתלין. אלא אן חרכה אלחרף אלחלקי וחרכה אלמתל
אלמחדך וחרכה אלחרף אלדי ליס בחלקי ולא מתלא פי תלך
15 אלכלמאת אלתי אחצ̇רנאהא נחן ופי גירהא כתיר ליסת בלאזמה.
פלדלך אסתסהלוא פיהא אלגמע בין ג׳ חרכאת וקד יאתי סאכנא
עלי אלאצל מתל ושחטה שטים העמיקו[10] העמיקו שחתו[11] ויי העלים
ממני[12] תעלים לעתות בצרה[13]. ואן כאן לאם אלפעל חלקיא כאן
עינה פי מסתקבלה אלמתצל באלצ̇מיר אלמפעול בה ממדודא
20 באלקמץ עלי אלאטראד פי כל פעל כמא קד דכרנא פי באב
אלתצריף ענד דכרנא ואיש אחר ישכבנה[14] וגירה לאן מסתקבל כל
פעל יכון לאמה חלקיא לא יכון אלא עלי יִפְעַל בלא ואו מתל ישלח
ישמע יקרא יגבה. ודלך מתל וישלחהו מעמק חברון[15] וימצאהו
איש[16] ויקחהו וישלכו אתו[17] אם לא יסחבום[18] ישמעני אלהי[19] אם
25 אשכחך ירושלם[20] וישנאה אמנון[21] יקחהו ישאהו[22]. ואלאמר ללואחד
וללגמע מן הדה אלאפעאל אדא אתצל באלצ̇מיר יכון במד עין
אלפעל באלקמץ מתל שמעני נתתי כסף השדה[23] שמענו ארני[24]
שמעוני אחי ועמי[25] על הים ובקעהו[26] קום משחהו[27] ספחני נא[28] והו

[1] Gen. 11, 8. [2] Ex. 7, 24. [3] I Sam. 14, 6. [4] Ps. 30, 4. [5] ib. 102, 25. [6] ib. 129, 3. [7] Ex. 20, 12. [8] D. 6; N. 6. [9] Opusc. 280 à 283. [10] Os. 5, 2. [11] ib. 9, 9. [12] II Rois 4, 27. [13] Ps. 10, 1. [14] Deut. 28, 30. [15] Gen. 37, 14. [16] ib. 37, 15. [17] ib. 37, 24. [18] Jér. 49, 20. [19] Mi. 7, 7. [20] Ps. 137, 5. [21] II Sam. 13, 15. [22] Deut. 32, 11. [23] Gen. 23, 13. [24] ib. 23, 5. [25] I Chr. 28, 2. [26] Ex. 14, 16. [27] I Sam. 16, 12. [28] ib. 2, 36.

אלבאב אלראבע עשר

לכר מא יערץ מן אלאפעאל ואלאסמא אלתי תדכלהא אחרף אלחלק.

אעלם אן לחרוף אלחלק כואץ ואנהא גיר מא לגירהא מן אלחרוף.
וראית ראס אלמתיבה אלפיומי רחמה אללה עליה יקול פי שרחה
ספר יצירה אן לה פיהא וצעא כאמלא אלא אנה לם יבלגני ולא
*אנתהי אלי[a] פאנא אדכר מן דלך פי הדא אלבאב גמלה באיגאז
תדל עלי מא סאירהא בחול אללה. פאקול אנה אדא כאן פא אלפעל
אחד אחרף אלחלק כאן דלך אלפא פי אלפעל אלמסתקבל מתחרכא
פי אכתר אלמואצע ויכון חרף אלאסתקבאל מחרכא באלפתח ואן
כאן אלפעל כפיפא אן כאנת חרכה אלפא באלפתח או באלסגול אן
כאנת חרכה אלפא באלסגול *או באלשבא ואלסגול[b] מתל ויערכו
אתם למלחמה[1] ויעברו אנשים[2] ויחלמו חלום שניהם[3] ויחנטו
הרפאים[4] ויאספו את כל זקני ישראל[5] ויעמדו לפני יי[6] ביום השבת
יערכנו[7] איכה יעבדו[8] ומדוע נעבדנו[9] ויעבדום וישתחוו להם[10]
נעזבה נא[11] ויהפכהו למעלה[12] ואהרגה את יעקב[13] ויאסרהו בשנים
98. עבתים[14] אם תארגי[15] אל תחרש ממני[16] ואעשך לגוי גדול[17] אענדנו
עטרות לי[18] אל תחטאו בילד[19] ויאמצו בני יהודה[20] ויחרדו איש אל
אחיו[21] למען תחזקו[22] נארבה לדם[23] ויארבו על שכם[24] יחרסם ולא
יבנם[25] יחלמני צדיק[26]. וקד ישד מנה כתיר ען הדא אלאטראד ויגי
בסכון אלפא עלי אלאצל ויחרך חרף אלאסתקבאל מנה בפתת גדול
ומרה בסגול מתל אולי יחסרון[27] עתה יחרדו[28] ויעקבני זה פעמים[29]
תם אני ויעקשני[30] ואיש אחר יחנכנו[31] ויחלקו אה הארץ[32]
נעצרה נא אותך[33] ואהרגהו בצקלג[34] ויעזרו אחרי אדניהו[34] ונראהו
ולא מראה ונחמדהו[36] עד אשר יאשמו ובקשו פני[37]. פאן כאן אלעין
שדידא פלים יכון דלך אלפא אלחלקי אלא סאכנא אבדא מתל

[a] R. ראיתיהו = ראיתה [b] R. om.

[1] Gen. 14, 8. [2] ib. 27, 28. [3] ib. 40, 5. [4] ib. 50, 2. [5] Ex. 4, 29. [6] Lév. 9, 5. [7] ib. 24, 8. [8] Deut. 12, 30. [9] Jug. 9, 28. [10] Jér. 16, 11. [11] Néh. 5, 10. [12] Jug. 7, 13. [13] Gen. 27, 41. [14] Jug. 15, 13. [15] ib. 16, 13. [16] Ps. 28, 1. [17] Gen. 12, 2. [18] Job 31, 36. [19] Gen. 42, 22. [20] II Chr, 13, 18. [21] Gen. 42, 28. [22] Deut. 11, 8. [23] Prov. 1, 11. [24] Jug. 9, 34. [25] Ps. 28, 5. [26] ib. 141, 5. [27] Gen. 18, 28. [28] Ez. 26, 18. [29] Gen. 27, 36. [30] Job 9, 20. [31] Deut. 20, 5. [32] Jos. 14, 5. [33] Jug. 13, 15. [34] II Sam. 4, 10. [35] I Rois 1, 7. [36] Is. 53, 2. [37] Os. 5, 15.

או זאיא או שינא. הדא הו אלקיאס מתל אל תתלוצצו[1] וירא און
ולא יתבונן[2] ממתקוממים בימינך[3] מתעורר להחזיק בך[4] וסער
מתחולל[5] ויתפצצו הררי עד[6] ומא אשבה דלך. ואעלם אן אלאפעאל
אלתי פאאתהא יא אדא דכלהא אלאפתעאל קד ינקלב אליא פי
בעצהא ואוא מתל בהתודע יוסף[7] ועם ישראל יתוכח[8] והתודה
עליו[9] ופי אכתר אלבאב יבקי אליא בחסבה מתל ויתילדו על
משפחתם[10] ויתיעצו על צפוניך[11] ויתיצב מלאך יי[12]. וקד דכל
אלאנפעאל פי בעץ כלאמהם עלי אלאפתעאל קיל ונוסרו כל
הנשים[13] אצלה וְנִתְנַסְּרוּ וקיל ואשת מדינים נשתוה[14]. ואמא כלאם
אלאואיל פאנה מטרד פיה. קאל אבו אלוליד קד דכרנא פי הדא
אלבאב אכתר תצריף אלאפעאל אלסאלמה מן אללין ומן אלמתלין
ונחן נרשד פי תצריף אלאפעאל אלמעתלה ואלאפעאל דואת
אלמתלין אלי כתאבי אבי זכריא אעני כתאב חרוף אללין וכתאב
דואת אלאמתלין ונרשד פי עלם דלך איצא אלי כתאבנא נחן פי
אלמסתלחק ורסאלתנא אלמוסומה בכתאב אלתנביה וכתאבנא פי
אלתסהיל ואלתקריב וגירהא ממא אלפנאה מן הדא אלפן. ולים
ימכן אן יקאס ממא דכרנא מן תצריף אלאפעאל אלסאלמה עלי
גמיע תצריף אלאפעאל אלמעתלה ואלאפעאל דואת אלמתלין לאן
מן כלאמהם אכתצאץ הדין אלקבילין באבניה לא תכון פי גירהמא
ואן כאן קד יכון להמא אלבנא אלדי לה נטיר פי אלאפעאל
אלסאלמה מנהמא. פלהדא יגב אן ילתמס עלם דלך מן אלכתב
אלמכצוצה בה אלתי ארשדנא אליהא. ונחן רבמא נצל במא תקדם
דכרה מן אלתצריף מא יגאנסה והו דכר בעץ מא יערץ פי
אלאפעאל אלתי ידכלהא אחד אחרף אלחלק אלתי הי אחהע פאנהא
קד תכאלף פי תצריפהא גירהא מן אלאפעאל פי אכתר אלגוה.

[1] Is. 28, 22. [2] Job 11, 11. [3] Ps. 17, 7. [4] Is. 64, 6. [5] Jér. 23, 19. [6] Hab. 3, 6. [7] Gen. 45, 1. [8] Mi. 6, 2. [9] Lév. 16, 21. [10] Nomb. 1, 18. [11] Ps. 83, 4. [12] Nomb. 22, 22. [13] Ez. 23, 48. [14] Prov. 27, 15.

קצר המצע מהשתרע[1] הנקלה בעיניכם התחתן במלך[2] לבד על
כל התנדב[3] וכהתפלל עזרא[4] ואת התרגזך אלי[5]. וקד יגי עלי
התְפַעֻלות מתל ומן התחברות אליו[6]. ומן הדה אלבניה איצא ואן
כאן עינה ממדודא קולה עם התנדבות עמא וכהניא[7] פאן אלסריאני
מואפק ללעבראני פי הדה אללגה אלא תראהם קאלוא פי אלפאעל
די כל מתנדב במלכותי[8]. ומן אלמעתל אללאם בהתגלות לבו[9]
וכהתפלל עזרא וכהתודתו[10] אצלהמא התגליות התודיות עלי מתאל
התחברות אלא אן אללאם אעתלת פחדפת. וקד אסתעמל מא תעדי
מן אלאפעאל בניה מא לם יסס פאעלה קיל אחרי הכבס את
הנגע[11] אחרי הכבס אתו[12] אצלה הֻתְכַּבֵּס ומתלה אחרי אשר
הטמאה[13] אצלה הֻתְטַמָּאָה פאדגם אלתא פי אלטא ומתלה לא
התפקדו בתוכם[14] התפקדו וכלכלו[15]. וארי אן אלמפעול ממא יתעדי
מן בניה אלאפתעאל לא יכון אלא בעד צרפה אלי מא לם יסס
פאעלה אעני אלי מֻתְפַעֵל פיקאל מֻתְפָּרֵק או מֻפָּרָק באלאנדגאם
מתפקד או מפקד באלאנדגאם מתכבס או מכבס באלאנדגאם
מתטמאה או מטמאה באלאנדגאם. וקד קלנא פי גיר הדא אלוצע אן
אלאפתעאל לא ידכל אלאפעאל אלכפיפה אלמעתלה אלעינאת ואלי
הדא אלמעני דהבנא קבילא פי קולנא ואלאפתעאל פי אלאפעאל
אלסאלמה אלעינאת מן אללין הו דכול אלתא למעני אלאפתעאל
קבל פא דלך אלפעל לאן אלאפעאל אללינה אלעינאת כפאף כלהא
אדא כאנת עלי בניה פָעַל אלא אן תתצאעף לאמאתהא פתכרג אלי
אלתקל פתכון עלי בניה פוֹעֵל. וקלנא קבילא איצא אן הצטידנו
אתו[16] גיר כאסר להדא אלקול ואן כאן אלקול מן צידה לאן צידה
לים פעלא והצטידנו מבני עלי אלתקל פלים יגב אן יחכם עלי
אצלה באלכפה אלא בדליל והו אלחכם פי וילכו ויצטידו[17]. ונקול
הנא אן אלאפתעאל ידכל אלאפעאל אלמלחקה אלמתצאעפה
אללאמאת מן אלאפעאל אלמעתלה אלעינאת לאנהא תקילה איצא
למכאלפתהא בניה פָעַל עלי תלך אלשריטה נפסהא מן תקדם תא
אלאפתעאל עלי פא אלפעל אדא לם יכן דלך אלפא סינא או צאדא

[1] Is. 28, 20. [2] I Sam. 18, 23. [3] Es. 1, 6. [4] ib. 10, 1. [5] II Rois 19, 27. [6] Dan. 11, 23. [7] Es. 7, 16. [8] ib. 7, 13. [9] Prov. 18, 2. [10] Es. 10, 1. [11] Lév. 13, 55. [12] ib. 13, 56. [13] Deut. 24, 4. [14] Nomb. 1, 47. [15] I Rois 20, 27. [16] Jos. 9, 12. [17] ib. 9, 4,

והשתנית[1] הצטידנו[2] פאדא תאכֿר תא אלאפתעאל ען פא פעל
יכון צאדא אנקלב דלך אלתא טא אסתכפאפא ואסתסהאלא ללנטק
בדלך ואסתתקאלא ללנטק פיה באלתא *מתל קולה[a] פי ומא
נצטדק[3] וילכו ויצטירו[4] חם הצטידנו אתו[5] גשמיה יצטבע[6]. ואדא
5 תאכֿר [תא התפעל] ען פא פעל [יכון זאיא אנקלב דאלא ללעלה
דכרתהא פי הזדמנתון[7]. ואדא תאכֿר ען פא פעל][b] יכון סינא בקי
עלי חאלה לם יתגיר מתלה פי ויסתבל החגב[8] מסתולל בעמי[9]
לעדם אלעלה אלמתקדמה. ותלכיץ דלך אנהם אנמא קלבוה מא
פי נצטדק לילא ינקלב אלצאד סינא לו אבקוה עלי חאלה פכאן
10 יכון נסתדק[c] וכדלך אנמא קלבוה פי הזדמנתון דאלא לילא ינקלב
אלזאי סינא לו אבקוה עלי חאלה פכאן יכון הסתמנתון אד לים פי
אלאמכאן אן יקדם אללסאן עלי גיר דלך פלים פי ויסתבל החגב
ופי מא אשבהה שי יכאף מן הדא ולים הו איצא פי וישתמר חקות
עמרי[10] ופי מא אשבהה. ואעלם אן פי אלאפתעאל מא יתעדי
15 ואכתרה לא יתעדי כמא קיל ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר
באזניהם[11] פאן נזמי הזהב מפעול בויתפרקו וקיל והתנחלתם אתם
לבניכם[12] וגיר דלך כתיר. ואלמסתקבל מן אלאפתעאל יכון יִתְפַּעֵל
בצרי ואיצא בפתח גדול מתל וישתמר חקות עמרי[13] ויסתבל החגב[14]
יתהלל המתהללל[15] אל תתהדר לפני מלך[16] כי על כל יתגדל[17]. וקד
20 גא עלי יִתְפַּעֵל בואו אלמד ירדף אויב נפשי[18]. קאל אבו זכריא[19]
אצלה יִתְרַדּוֹף והו מתעד אלי נפשי. ואלפאעל מן אלאפתעאל יכון
עלי מִתְפַּעֵל מתל מתהלך בתמו צדיק[20] יתהלל המתהלל[21]
ממתכבד וחסר לחם[22] יש מתעשר ואין כל[23]. ואלאמר מנה הִתְפַּעֵל
בצרי מתל ועתה התחתן במלך[24] התהלך לפני[25] ובאלפתח
25 איצא מתל לך התחזק ודע וראה את אשר תעשה[26]. ואלמצדר עלי
לפט אלאמר סוא מתל כליל התקדש חג[27] להתהלך לפני יי בארצות
החיים[28] להתהלך לפני אלהים באור החיים[29] אחר התגלחו[30] כי

a M. מתקלה, R. כמו b M. om., suppléé d'après R. c M. נצתדק, R. נצסדק

[1] I Rois 14, 2. [2] Jos. 9, 12. [3] Gen. 44, 16. [4] Jos. 9, 4. [5] ib. 9, 12. [6] Dan. 4, 12. [7] ib 2, 9. [8] Eccl. 12, 5 [9] Ex. 9, 17. [10] Mi. 6, 16. [11] Ex. 32, 3. [12] Lév. 25, 46. [13] Mi. 6, 16. [14] Eccl. 12, 5. [15] Jér. 9, 23. [16] Prov. 25, 6. [17] Dan. 11, 37. [18] Ps. 7, 6. [19] D. 92; N. 55. [20] Prov. 20, 7. [21] Jér. 9, 23. [22] Prov. 12, 9. [23] ib. 13, 7. [24] I Sam. 18, 23. [25] Gen. 17, 1. [26] I Rois 20, 22. [27] Is. 30 29. [28] Ps. 116, 9. [29] ib. 56, 14. [30] Nomb. 6, 19.

איצא אלא אן אכתר דכולה אנמא יכון פי אלאפעאל אלתקילה ומא
יבעד קול מן קאל אן אלאפתעאל כאץ באלפעל אלתקיל דון
אלכפיף עלי מא אורדנאה פי גמלה מא אורדנאה מן אלכלאם פי
אלאפתעאל פי גיר הדא אלדיואן. ולים וגודנא וילכו ויצטירו[1]
5 הצטירנו[2] בכאסר לקולנא פי גיר הדא אלדיואן אן אלאפתעאל לא
ידכל אלאפעאל אלכפאף אלמעתלה אלעינאת ללין אלעין פי צידה
שלח להם[3] ופי ציר נאמן[4] לאן הדין אעני צידה וציר ליסא פעלין
בל יגב אן יעד ויצטירו הצטידנו מן גמלה אלאצול אלתי נבהנא
עליהא הנאך אלתי לם יג מנהא גיר אלאפתעאל ועדדנאהא הנאך
10 מן גמלה אלאפעאל אלתקילה לאן אלתקל משאהד פיהא.
ואלאפתעאל פי אלאפעאל אלסאלמה אלעינאת מן אללין הו דכול
אלהא למעני אלאפתעאל קבל פא דלך אלפעל [אלא אן כאן פא
אלפעל] סינא או צאדא או זאיא או שינא פאן דלך אלתא יתאכר
חיניד ען פא אלפעל אלא אן ישד ען דלך קליל וקד שרחנא הדא
15 שרחא ואסעא ובינאה ביאנא כאפיא פי באב זכה מן כתאב
אלמסתלחק[5]. אלא אן מא כאן מן אלאפעאל תא אלאפתעאל
מתקדמה פיה דלך אלפעל כאן יגב אן יסמי תפעלא לא אלפתעאל
וכאן יגב אן יכון באסם אלאפתעאל מא כאן מנהא תא אלאפתעאל
מתאכרה ען אלפא פיה אעני מא כאן פאוה סינא או צאדא או זאיא
20 או שינא אלא[a] אנה למא כאן אלאפתעאל ואלתפעל ואחדא פי
אלעבראני וגרי קבלנא אבו זכריא פיהמא הדא אלמגרי אעני
תסמיתה אלגמיע אפתעאלא גרינא נחן פיהמא איצא כדלך
מסאמחה ומסאהלה מנא לאבי זכריא. ולא בד מן זיאדה הא פי
אואיל אלאפעאל אלתי ידכלהא אלאפתעאל ודלך לסכון תא
25 אלאפתעאל או לסכון אלסין ואלצאד ואלזאי ואלשין אלתי הי
פאאת אלאפעאל אלתי ידכלהא אלאפתעאל. מתאל דלך התהלך
נח[6] אתחבר יהושפט[7] אלאלף פיה בדל מן אלהא התחזק יהוידע[8]
התאמץ לעלות במרכבה[9] אשר התמכר[10] והתפלל אל הבית הזה[11]
והתברד בלבבו[12] והתגדלתי והתקדשתי[13] והתברכו בו[14] קומי נא

[a] M. או, R. אך

[1] Jos. 9, 4. [2] ib. 9, 12. [3] Ps. 78, 25. [4] Prov. 25, 13. [5] Opusc. p. 129 à 141. [6] Gen. 6, 9. [7] II Chr. 20. 35. [8] ib. 23, 1. [9] ib. 10, 18. [10] I Rois 21, 25. [11] ib. 8, 42. [12] Deut. 29, 18. [13] Ez. 38, 23. [14] Jér. 4, 2.

אשבההא ממא גׄעלנאה מצדרא לנִפְעֹל אן יכון איצׄא מצדרא לנִפְעַל
ואן יכון מצדר נפעל יגׄי עלי הִפָּעל ועלי הִפָּעֹל אדׄא אסכנת נונה
או עלי נפעֹל מתׄל כי נכסף נכספת[1] אך נגף נגף הוא[2] נדמה
נדמה[3] ועלי נִפְעָל מתׄל ונחבה לא יוכל[4] אדׄא לם תסכן אלנון כמא
גׄא מצדר פָּעַל אלכׄפיף עלי פְּעֹל ופָּעֹל וגירהמא מן אלאבניה̈ אלתי
קד תקדّם דׄכרנא להא· ואמא מסתקבל נמול אברהם[5] ונהפוך
הוא[6] ונעתור להם[7] פלא גׄאיז אן יכון אלא עלי יִפָּעֹל כמא קלת
ומצדרהא עלי נִפְעֹל אן לם תסכן אלנון פאן אסכנת כאן עלי הִפָּעֹל
קיאסא צחיחא· וממא בנוא בניה̈ אלאנפעאל [מן אלאסמא ואן לם
תכן מנפעלה̈ כמא קד בנוא איצׄא מן אלאפעאל][a] מא הו עלי בניה̈
אלאנפעאל אלא [אנה גיר מנפעל מן אגׄל][b] אנה מתעדّ כמא
דׄכרנא דׄלך קבילא וביّנّאה פי כתאב אלמסתלחק וגירה[8] הו קולה
כי היתה נסבה מעם האלהים[9] אלנון דאכׄלה̈ לגיר אנפעאל עלי כי
היתה סבה אלדׄי פי אלנסכׄה̈ אלתׄאניה̈[10]· ומתׄלה ותבטחו בעשק
ונלוז[11] אסם לא מעני ללאנפעאל פיה· ואיצׄא קולהם אם נשאת נשא
לנו[12] אלדׄי תרגׄמתה אן האדאנא בהדיה̈ ואן שית פקל[c] אן אזלّ
אלינא אזלאלא *אי הל אעטאנא אעטא≠ [לא] ללאנפעאל[d] פליסת
תכון אלנון עלי הדׄא זאידה̈ ללאנפעאל עלי מא ביّנתה פי באבה מן
חרף אלנון מן כתאב אלאצול[13]· ואיצׄא [פי קולהם] כי כלה אך
נבהלה[14] כי כלה ונחרצה[15] ועד כלה ונחרצה[16] כי נחרצה נעשתה[17]·
ואיצׄא ובתבואת רשע נעכרת[18] אלדׄי תפסירה פצׄיחה̈ מכה נחלה
מאד[19] ולא מעני ללאנפעאל פי הדׄה אלאסמא לאנהא לם תפעל פי
נפסהא שיא· וקד אסתעמל פי אלמשנה[20] מתׄל הדׄא פי קולהם
נברכת הכובסין אי ברכת הכובסין פגׄא נברכת עלי זנה̈ אם
נשאת[21] לאן אלאצל פיה ננשאת באטׄהאר אלנון אלמנדגמה̈ פי
אלשין ובתחריך אלאלף· ואמא אלאפתעאל פקד ביّנّא פי כתאב
אלמסתלחק[22] וגירה אנה ידכׄל אלפעל אלכׄפיף ואלפעל אלתׄקיל

a M. om., suppléé d'après R. b M. om., suppléé d'après R. c M. פקאל d R. om.

1 Gen. 31, 30. 2 Jug. 20, 39. 3 Os. 10, 15. 4 Jér. 49, 10. 5 Gen. 17, 26. 6 Esth. 9, 1. 7 I Chr. 5, 20. 8 Opusc. p. 6 et 349. 9 II Chr. 10, 15. 10 I Rois 12, 15. 11 Is. 30, 12. 12 II Sam. 19, 43. 13 Ousoul 459, 9 à 23. 14 Zeph. 1, 18. 15 Is. 10, 23. 16 Dan. 9, 27. 17 ib. 11, 36. 18 Prov. 15, 6. 19 Jér. 14, 17. 20 Bâbâ baṭhrâ II, 1. 21 II Sam. 19, 43. 22 Opusc. p. 19 (cf. Introduction p. XXXIII).

אלאצל פי הראות הראיות ופי כהגלות כהגליות ופי ובהעלות
ובהעליות ופי כהתעות כהתעיות עלי זנה הנבאות מן קולה איש
מחזינו בהנבאתו[1] ותכון זיאדה אלואו ואלתא פי הדא אלבאב
כזיאדתהמא פי באב להשמעות אזנים[2] *פאדא לא תציר[a] מן באב
נפעול. ורבמא לם יסכנו אלנון פי הדה אלבניה איצא פלם יגתלבו
אלהא מתל נקרא נקראתי[3] נשאל נשאל[4] ונשלוח ספרים[5] כי נכסף
נכספת[6] אך נגוף נגף הוא[7] ואם נלחם נלחם בם[8] בשחר נדמה
נדמה[9] הנגלה נגליתי[10]. וקד יבדלון מן הדה אלהא תא פי מתל
כהגלות נגלות[11] ארדת נגלות והו אעני נגלות בדל מן כהגלות. ומן
הדה אלבניה ענדי כהנדף עשן[12] כהתוך כסף[13] המול ימול[14] וקד
בינת כיפיה דלך פי חרף אלנון מן כתאב אלאצול מן הדא אלוצע
פי באב אלנון ואלדאל ואלפא[15] מנה. ואמא אלאנפעאל אלדי מן
אלאפעאל אלדי פאאתהא חלקיה פאכתר תלך אלפאאת תאתי פיה
מתחרכה מתל ונאכל גדיש[16] נאחז בסבך[17] על כן נאצל[18] נהרסו
ממגורות[19] ונהפכו לדם[20] נערמו מים[21] ונאספו שמה כל העדרים[22]
החרב נחרבו המלכים[23] ועליה אכתר אלבאב. ורבמא סכן בעצה וקד
ילחק אללין מא כאן מנהא פאוה אלפא מתל ונאחזו בתוככם[24].
ואמא מא כאן מן אלאנפעאל פאוה יא פאנה ינקלב דלך אליא פיה
פי אכתר אלאפעאל ואוא מתל נושע יושע נודע יודע נולד יולד
עלי הדא גרי אכתר אלבאב. ורבמא לם ינקלב דלך אליא ואוא
בל ידגם פי מא בעדה כארגאמהם אליא אלדי הו פא אלפעל מן
יתיצב[25] פי צאד נצב לריב יי[26] נצבו כמו נד[27] ויא יחמתני אמי[28] פי
חא הנחמים באלים[29] עלי זנה הנצבים אלא אן אלחא לא תשדד.
ואלמסתקבל מן הדא אלצרב יגב אן יכון ביא אעני ייצב ייחם מתל
ירה יירה[30] וייחל עוד[31]. ולים במסתנכר אן יגוז איצא פי הנתן ינתן
והאסף והראה בשילה והתעות ופי נשאל ונשלוח ונלחם ומא

[a] M. ן אלנון תציר . . . ל (?); R. ואז לא תהיה

[1] Zach. 13, 4. [2] Ez. 24, 26. [3] II Sam. 1, 6. [4] I Sam. 20, 6. [5] Esth. 3, 13. [6] Gen. 31, 30. [7] Jug. 20, 39. [8] ib 11, 25. [9] Os. 10, 15. [10] I Sam. 2, 27. [11] II Sam. 6, 20. [12] Ps. 68, 3. [13] Ez. 22, 22. [14] Gen. 17, 13. [15] Ousoul 410, 25 à 411, 25. [16] Ex. 22, 5. [17] Gen. 22, 13. [18] Ez. 42, 6. [19] Joel 1, 17. [20] Ex. 7, 17. [21] ib. 15, 8. [22] Gen. 28, 3. [23] II Rois 3, 23. [24] Nomb. 32, 30. [25] Deut. 7, 24. [26] Is. 3, 13. [27] Ex. 15, 8. [28] Ps. 51, 7. [29] Is. 57, 5. [30] Ex. 19, 13. [31] Gen. 8, 12.

חרכתה עלי אלנון. וצפה אלאנפעאל פי אלאפעאל אלסאלמה
אלעינאת ואלפאאת מן חרוף אללין הו אן יסכן פא אלפעל ותזאד
קבלהא נון מתל נכרת נשמר נכחד. ואלמסתקבל מנה יכון באסכאן
הדה אלנון ואדגאמהא פי פא אלפעל נחו יכרת ישמד יכחד. ואלאמר
מנה בזיאדה הא פי אולה ואדגאם אלנון מתל השמר אל תפן אל
און[1] המלט על נפשך[2]. ואלמצדר יכון כדלך איצא אעני באסכאן
ואדגאם [נון] אלאנפעאל ואדכאל אלהא עליהא לאמתנאע אלאבתדא
באסכאן ואדגאם אלנון [מתל] כי המלט אמלט[3] ואתם הנקדה
תנקו[4] ביום המשח אותו[5] הכרת תכרת הנפש ההיא[6]. ורבמא לם
יסכנו אלנון פאסתגנוא ען אדכאל אלהא כמא צנעוא פי ונחבה לא
יוכל[7] אלדי הו מצדר מתל קולה חדר בחדר להחבא[8] לאנהם למא
אסכנוא אלנון מן נחבה אלדי הו מצדר אדכלוא עליהא אלהא
ואדגמוא אלנון וקאלוא להחבא ואלאנדגאם לא יטהר פי אלהא
ואמא ונחבה לא יוכל פלם יסכנו מנה אלנון ולדלך לם יגתלבו
אלהא ואלמעני פיה והחבא לא יוכל. וקד יכון אלאנפעאל עלי בניה
אכרי גיר נפעל אעני אנה קד יכון עלי נפעול מתל נמול אברהם[9]
אצלה נגמול עלי זנה נפעול מן ונמלתם את בשר[10] והו מאש ומתלה
ונהפוך הוא[11] ואיצא ונעתור להם[12] *המא פי מעני נמול
אברהם[a] והי כלהא מאציה ורבמא כאן מתלהא ונחתום בטבעת
המלך[13]. ואלמסתקבל מן הדה אלבניה יגב אן יכון יפעול בכסר 94
אליא ותחריך אלפא באלקמץ ואדגאם נון אלאנפעאל פיהא.
ואלמצדר הפעול באסכאן אלנון וזיאדה אלהא ואדגאם אלנון בעד
דלך מתל *הנתן תנתן העיר הזאת[14] ואיצא וצרקיהו מלך יהודה
לא ימלט מיד הכשדים[b] כי הנתן ינתן ביד מלך בבל[15] האסף
יאסף[16] להראה בשילה[17] וביום הראות בו בשר חי[18] באבדאל אלהא
תא. ומתלה כהגלות נגלות[19] ארדת כהגלות ואיצא ובהעלות
הענן[20] ער יום העלתו[21] ואיצא כהתעות שכור[22]. וגאיז איצא אן יכון

[a] R. הם בענין נמול אברהם; M. ajoute ונהפוך הוא ונעתור להם; mais sans raison.
[b] R. om.

[1] Job 36, 21. [2] Gen. 19, 17. [3] I Sam. 27, 1. (M. et l'un des mss. de R.: ואתה המלט תמלט, ce qui ne se trouve pas). [4] Jér. 25, 29. [5] Nomb. 7, 10. [6] ib. 15, 31. [7] Jér. 49, 10. [8] I Rois 22, 25. [9] Gen. 17, 26. [10] ib 17, 11. [11] Esth. 9, 1. [12] I Chr. 5, 20. [13] Esth. 8, 8. [14] Jér. 38. 3. [15] ib. 32, 4. [16] II Sam. 17, 11. [17] I Sam. 3, 21. [18] Lév. 13, 14. [19] II Sam. 6, 20. [20] Ex. 40, 36. [21] ib. 40, 37. [22] Is. 19, 40.

דלך אן כתער מלטש[1] מסאו פי אללפט לנכבדות מדבר בך[2] אי אן
מלטש עלי זנה מדבר לאן אלמאצי מן כל ואחד מנהמא מבני עלי
אלתקל. ואלאקרב פי מלטש אנה מפעול לם יסס פאעלה לאן
אלתקל גיר מוגוד פי תצריף הדה אללגה פאלאחסן אדא פיה אן
יעתקד מא לם יסס פאעלה ואלאקרב פי מדבר אן יכון מפעולא סמי
פאעלה לאן אכתר הדה אללגה גרי עלי אלתקל. וגאיז פי כל ואחד
מנהמא אן יכון מפעולא לם יסס פאעלה ואן יכון מפעולא סמי
פאעלה ואן יכון לשש אלתקיל מוגודא באלקוה בוגודנא מלטש. והו
אלוגה פי מעטה לטבח[3] ותוכחת מגלה[4] ומא מאהל דלך אעני אנה
גאיז אן יקאל פיהמא מא קיל פי מלטש ופי מדבר. ואלפעל אלדי
לם יסס פאעלה מן אלאפעאל אלרבאעיה יכון עלי פעלל ומסתקבלה
יפעלל תקול רסם ירסם רטפש בשרו[5] ירטפש ומפעולהא יכון
מפעלל מתל דק מחספס[6] מכרבל במעיל בוץ[7]. וגאיז אן תכון הדה
אלבניה למא סמי פאעלה כמא ערץ פי כתער מלטש[8] נכבדות
מדבר בך[9] ופי יהיו משלכים בחוצות ירושלם[10]. והו פי אלמלחק
אלמעתל אלעין עלי הדא אלמתאל איצא מתל באין תהמות
חוללתי[11] ולפני גבעות חוללתי[12] ביום הבראך כוננו[13]. ואמא
אלאנפעאל פקד ברהנא פי גיר הדא אלדיואן אנה לא יכון אלא מן
אלאפעאל אלכפיפה באצטראר וליסת בנא צרורה אלי אעאדה דלך
אלקול הנא. ואלמנפעל הו אלפאעל פי נפסה ולא יתעדי אלאנפעאל
אלי מפעול אלא אן בניתה קד תכון איצא לגיר מעני אלאנפעאל
פתתעדי אלי מפעול ואן כאן לפטה לפט אלאנפעאל מתל קולה
החלצו מאתכם אנשים לצבא[14] אשר נשברתי את לבם הזונה[15] ביום
המשח אתו[16] ואת כל ונכחת[17] [וגירהא] וקד ביינא הדא פי כתאב
אלמסתלחק[18] ואקמנא אלברהאן עליה פי גיר דלך אלכתאב והו
כתאב אלתשויר. וקד וגדת איצא בניה אלאנפעאל מע אלפעל אלדי
לם יסס פאעלה פכאנה איצא פי אלטאהר אנפעאל מתעד ודלך
קולה כי כפיכם נגאלו בדם[19] וגאיז אן יכון מתלה אלה נולדו לו[20]
עלי אן אצלה נולדו לו עלי זנה נגאלו בדם פחדף אליא ואלקית

[1] Ps. 52, 4. [2] ib. 87, 3. [3] Ez. 21, 20. [4] Prov. 27, 5. [5] Job 33, 25. [6] Ex. 16, 14. [7] I Chr. 15, 27. [8] Ps. 52, 4. [9] ib. 87, 3. [10] Jér. 14, 16. [11] Prov. 8, 24. [12] Job 15, 7. [13] Ez. 28, 13. [14] Nomb 31, 3. [15] Ez. 6, 9. [16] Nomb. 7, 10. [17] Gen. 20, 16. [18] Opusc. p. 6. [19] Is. 59, 3. [20] I Chr. 20, 8.

ואלאמר מנהא יכון עלי פַּעְלֵל [מתֹל] כרסם כרבל חספס וכדֹלך
אלמצדר ולכלכל את שיבתך[1]· ומן אלמעתֹל אלעין אלמלחק ונלאיתי
כלכל[2] ערער תתערער[3] לחרחר ריב[4] לאנה יחסן אן יכון מעתֹל
אלעין כמא יחסן אן יכון מן דֹואת אלמתֹלין· ותזאד אלהא עלי הדֹא
אלמתֹאל פיקאל טלטלה גבר[5] חלחלה[6] וקד יכון בזיאדה אלמים בלא
הא כמא קיל במטאטא השמד[7] והו מן אלצֹרב אלתֹאני עלי חלל
אילות תשמר[8] לצדד נפשות[9] לשובב יעקב אליו[10] וזנהא איצֹא
פַּעְלֵל לאן אלואואת הי אלעינאת· וממֹא ילחק אלפעל מן
אלאבניה ללמעני פהי אלאנפעאל ואלאפתעאל ומא לם יסם פאעלה·
פאמֹא מא לם יסם פאעלה מן אלאפעאל אלתֹלאתֹיה כאנת כֹפיפה
או תֹקילה אעני אלתֹקילה אלמשדֹדה אלעין פאנה יאתי עלי פֻּעַל
משדֹד אלעין לאן הדֹה אלבניה אעני בניה מא לם יסם פאעלה מן
אלפעל גיר אלמזיד תכֹרג אלאפעאל אלכֹפיפה אלי אלתֹקל וקד
ברהנת עלי דֹלך פי גיר הדֹא אלדיואן *פי כתאב אלתשויר[11a]· תקול
מן אלאפעאל אלכֹפיפה כי ארמון נטש המון עיר עזב[12] ולקח מהם
קללה[13] ותקול מן אלתֹקילה אלמשדֹדה אלעין ואם בכלי נחשת
בשלה[14] ואשר בארץ[15] ועלי הדֹא יגֹרי מא לם יסם פאעלה מן
אלתֹקיל אלא אן ימנע מן דֹלך עלה אחה״ער מתֹל עניה סערה לא
נחמה[16] ורחמתי את לא רחמה[17] טרף טרף יוסף[18] ומא אשבה דֹלך
או אן יכון אלפעל מעתֹל אלעין מתֹל לא זרו ולא חבשו[19] או אן
ישדֹ אלחרף מתֹל כי מאיש לקחה זאת[20] וקד בינת הדא גאיה
אלתביין פי גיר הדֹא אלדיואן והו כתאב אלתשויר· ואן כאן מא לם
יסם פאעלה מן אלתֹקיל אלדֹי עלי בניה הפעיל כאן עלי מתֹאל
הֻפְעַל מתֹל והשלך מכון קדשו[21] כן הנחלת לי ירחי שוא[22]· ומפעולה
מֹסאו פי אללפטֹ למפעול הפעיל מתֹל יהיו משלכים[23] וקד בינת
הדֹא פי כתאב אלמסתלחק[24] וגירה· ואעלם אן אלמפעול אלדֹי לם
יסם פאעלה אלמאכֹוד מן אלפעל[b] אלמשדֹד אלעין מסאו פי אללפטֹ
ללמפעול אלדֹי סמֹי פאעלה לאסתוא מאצֹיהמא פי אלתֹקל· מתֹאל

a R. om. b M. ajoute: אלשדיד, R. om. peut-être faut-il lire אלתֹקיל

[1] Ruth 4, 15. [2] Jér. 20, 9. [3] ib. 51, 58. [4] Prov. 26, 21. [5] Is. 22, 17. [6] ib. 21, 3. [7] ib. 14, 23. [8] Job 39, 1. [9] Ez. 13, 18. [10] Is. 49, 5. [11] Opusc. 34 et 260; cf. Introd. XLII. [12] ib. 32, 14. [13] Jér. 29, 22. [14] Lév. 6, 21. [15] Ps. 41, 3. [16] Is. 54, 11. [17] Os. 2, 25. [18] Gen. 37, 33. [19] Is. 1, 6. [20] Gen. 2, 23. [21] Dan. 8, 11. [22] Job 7, 2. [23] Jér. 14, 16. [24] Opusc. p. 36.

ימתנע מן אלמצדר· *פאדא כאן כדלך פאלהא הו אללאם וליסת ללתאניתׄ[a]· ויכון מן פוֹעֵל אלמאצי עלי לפטה סוא מתׄל עולל יעוללו כגפן[1]· וימכן אן יכון מתׄלה יען בושסכם על דל[2]· ומן אלמצאדר מא יאתי עלי בניה מא לם יסם פאעלה מתׄל כי גנב גנבתי[3] זכור יי׳ לדוד את כל ענותו[4] כי הגד הגד לעבדיך[5] והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת[6]· וקד תזאד עליה איצׄא אלתא כמא קיל יום הלדת את פרעה[7] הֻלֵּד עלי זנה הֻגֵּד ואלתא מזידה כזיאדה אלהא פי והשכבה· ואלמסתקבל מן אלאפעאל אלרבאעיה יכון עלי יְפַעְלֵל מתׄל יכרסמנה חזיר מיער[8] אנכי אכלכל אתכם[9] וכדׄלך יכון מן אלמלחקה בהא מן אלתׄלאתׄיה מתׄל ואיך תתחרה את הסוסים[10] לאן אלמלחק *באלרבאעי מן אלתׄלאתׄי[b] ואלמלחק בה סוא פי אלוזן· ואדׄא כאן אלמלחק מעתׄל אלעין כאן איצׄא עלי דׄלך אלוזן וקד קלנא פי גיר הדׄא אלמכאן אן אלמלחק באלרבאעי מן אלתׄלאתׄי אלמעתׄל אלעין יכון עלי צׄרבין אחדהמא מתׄל עד יכונן[11] יחולל אילות[12] ינפף ידו[13] ומא אשבה דׄלך ואלתׄאני מתׄל הנה יי׳ מטלטלך[14] ומי מכלכל את יום בואו[15] ווזן אלגׄמיע יְפַעְלֵל מְפַעְלֵל אלא אן עין אלפעל דׄאהב מן אלצׄרב אלמתצׄאעף אלפא ואללאם ואלואואת פי מתׄל הדׄה אלאפעאל אלתי מן אלצׄרב אלאול אעני פי מתׄל יכונן יחולל ינופף הי עינאתהא· ואלפאעל מנהא יכון עלי מְפַעְלֵל מתׄל מכרכר בכל עז[16] מקרקר קיר[17] מכרסם ומן אלמלחק מתחרה בארז[18]· ואלמלחק מן אלמעתׄל אלעין משובב נתיבות[19] מחוללת תנין[20] מכלכל את יום בואו[21] הנה יי׳ מטלטלך[22]· ואלמפעול מנהא יכון עלי מְפֻעְלָל מתׄל מכרבל במעיל בוץ[23] דק מחספס[24] ומן אלמלחק אלמעתׄל אלעין מחלל מפשעינו[25] אל ארץ משובבת מחרב[26] אתי אלמדׄכר מן הדׄא אלמתׄאל בקמץ ואלמונׄת בסגול כמא גׄא איל וצבי ויחמור[27] בקמץ וגׄא פי גם אילת בשדה[28] בסגול·

[a] R. om. [b] R. om.

[1] Jér. 6, 9. [2] Am. 5, 11. [3] Gen. 40, 15. [4] Ps. 132, 1. [5] Jos. 9, 24. [6] Ez. 16, 4. [7] Gen. 40, 20. [8] Ps. 80, 14. [9] Gen. 50, 21. [10] Jér. 12, 5. [11] Is. 62, 7. [12] Ps. 29, 9. [13] Is. 10, 32. [14] ib. 22, 17. [15] Mal. 3, 2. [16] II Sam. 6, 14. [17] Is. 22, 5. [18] Jér. 22, 15. [19] Is. 58, 12. [20] ib. 51, 9. [21] Mal. 3, 2. [22] Is. 22, 17. [23] I Chr. 15, 27. [24] Ex. 16, 14. [25] Is. 53, 5. [26] Ez. 38, 8. [27] Deut. 14, 5. [28] Jér. 14, 5.

עלי פְּעוֹל בכסר אלפא מתל הרב עם שרי יסור[1] החלו הערמות
ליסור[2]. ויכון מן הפעיל עלי הַפְּעִיל או הַפְּעֵל מתל גם
הכלים לא ידעו[3] ולהכחיד ולהשמיד[4] ובהשכיל לחכם[5] לפחרת
עליו אש להנתיך[6] למה העברת העבר[7] עת להשליך אבנים[8]
ובהקהיל את הקהל[9] ובהאריך הענן על המשכן[10] והשלך אל האש
אשר אל האח[11] השכם ודבר[12] הביט ימין וראה[13] אדם תועה מדרך
השכל[14]. ורבמא אברלוא פי הדא אלמתאל מן אלצרי פתח כמא
קיל ואון ותרפים הפצר[15] כמא צנע פי אלאמר. ומן אלמעתל
אללאם הזנה הזנו[16] ומן אלמעתל אלפא לעשות אתה והותר[17] אכול
והותר[18]. וקד יגי עלי הַפְּעָלוּת מתל להשמעות אזנים[19] ומתלה מן
אלמעתל אללאם. העלות והרבות והגלות ומא אשבה דלך ואצלה
הגליות וחרביות והעליות בשרק פחדפוא אללאם וקלבוא אלשרק
חלם ונקלוה אלי מא קבל אליא. ואעלם אן הידות הוא ואחיו[20] מן
הדא אלמתאל ואצלה אן יכון הוֹדָוּת עלי מתאל להשמעות וזנה
הפעלות פקלבוה בנקלהם אליא אלדי הו לאם אלפעל אלמנקלב מן
הא הוֹדָה אלי מא בעד אלואו אלדי הו פא אלפעל כפעלהם פי
כבש וכשב ושלמה ושמלה ואברלוא אלחלם בשרק ואדגמוא אלואו
פי אליא ואלקוא אלחרכה אלדאלה עליה עלי אלדאל ואסכנוא אליא
טלבא ללאסתכפאף *ואתבתוא[a] אלואו פי אלכט טלבא ללביאן[b].
ואמא מעני אללפטה פהו מתל מעני קולה על הודות והלל ליי[21]
אלא אן הודות נאקץ עלי זנה הרבות והידות כאמל עלי זנה
להשמעות אזנים. ואעתקאד הדא אלמדהב פי הרבות והעלות
ובאבהמא אולי ענדי מן אעתקאד אלמדהבין אלדין נקלהמא פיה
אבו זכריא[22]. ויוד הדא אלמדהב וגדאננא להשמעות ועל הידות
ואלגמיע גאיז [פיה]. ויגי עלי הַפְּעֲלָה מתל הרבה ארבה[23] אצלה
הרביה וגיר בעיד אן יכון וזנה הַפְּעָל מתל ואון ותרפים הפצר[24]
ומתל הקר רגלד[25] ואן כאן הוקר אמרא פקד עלמת אן כל אמר לא

[a] M. ואתבתנא פאן [b] R. om.

[1] Job 40, 2. [2] II Chr. 31, 7. [3] Jér. 6, 15. [4] I Rois 13, 34. [5] Pr. 21, 11 (M. ajoute יוסיף לקח au lieu de יקח דעת). [6] Ez. 22, 20. [7] Jos. 7, 7. [8] Eccl. 3, 5. [9] Nomb. 10, 7. [10] ib. 9, 19. [11] Jér. 36, 23. [12] ib. 7, 13. [13] Ps. 142, 5. [14] Prov. 21, 16. [15] I Sam. 15, 23. [16] Os. 4, 18. [17] Ex. 36, 7. [18] II Rois 4, 43. [19] Ez. 24, 26. [20] Néh. 12, 8. [21] I Chr. 25, 3. [22] D. 102; N, 63. [23] Gen. 3, 16. [24] I Sam. 15, 23. [25] Pr. 25. 17.

אן יתאוֹל פי תכתירה וגה אלמגאז איצא ולך אן נפס אלגריק לא
תמות גוטה[a]. ויאתי מנה אלמצדר עלי מַפְעוֹל בפתח אלמים מתל
ומשא פנים[1] אצלה ומנשוא. ויאתי מנה אלמצדר איצא עלי גיר
הדא [אלבנא] אעני אנה יאתי עלי מתאל ארץ או עלי מתאל רחם
רחמתים[2] אן כאן פי אלכלמה חרף חלקי. קיל פתח דבריך יאיר[3]
מצדר ותפסירה אנפתאח ומתלה וכפתחו עמדו כל העם[4]. ומתל
הדא שלו כל בגדי בגד[5] בבגדו בה[6]. ומתלה איצא הללוהו בתקע
שופר[7] ואיצא יען מעלו מעל[8] קצף יי״ על אבותיכם קצף[9]. הדה
מואצע אלמצאדר לא אלאסם אלמחץ לאנהא לו כאנת אסמא
לכאנת מחדודה ואנמא הי [הנא] עאמה פהי אדא מצאדר אי[b] אסמא
מוצע[c] אלמצאדר. ומתל הדא למען בצע בצע[10] עשקו עשק וגזלו
גזל[11] ומלכיהם שערו שער[12] וכעסתה צרתה גם כעס[13] עלי מרהב
ויאכל גם אכל[14] וקולה עשקו עשק[15] יגרי הדא אלמגרי ומתלה
יאסף שללכם אסף החסיל[16]. וממא יגרי הדא אלמגרי קולה ואספו
אספה אסיר[17] צנף יצנפך צנפה[18] ואיצא יבושו בשת[19]. ואלמצדר
מן אלפעל אלתקיל אלמשדד אלעין יכון משדדא איצא עלי [מתאל]
לפט אלאמר סוא מתל הנה לא ידעתי דבר[20] קטר יקטירון[21] ולמען
ספר שמי[22] אחר שלח אתו[23]. וקד יזאד אלהא עלי הדא אלמתאל
פי מתל ויספתי ליסרה אתכם[24] כי טוב זמרה אלהינו[25]. ומן
אלמעתל אללאם לדכא תחת רגליו[26] ונקה לא אנקך[27] אם ענה
תענה[28] באפק עד כלה[29]. ויאתי טלי פַעוֹל בפתח אלפא ותשדיד
אלעין מתל יסר יסרני יה[30] ורפא ירפא[31] קוה קויתי יי״[32]. וקד תבדל
הדה אלהא תא פי מתל על מחלת לענות[33] יום ענות אדם נפשו[34]
ביום צותו[35] ואם לרמותני לצרי[36] ואמר חלותי היא[37] הו מלעל מן
אגל אלכלמה אלצגרי והי היא. וגאיז אן יכון ויברך ברוך אתכם[38]
מתל יסר יסרני יה ויכון אלאצל פי אלרא אלתשדיד. ויאתי איצא

a M. גועה (?); R. בבת אחת b R. או c M. מואצע, R. שומים במקום

[1] II Chr. 19, 7. [2] Jug. 5, 30. [3] Ps. 119, 130. [4] Néh. 8, 5. [5] Jér. 12, 1. [6] Ex. 21, 8. [7] Ps. 150, 3. [8] Ez. 15, 8. [9] Zach. 1, 2. [10] Ez. 22, 27. [11] ib. 22, 29. [12] ib. 27, 35. [13] I Sam. 1, 6. [14] Gen. 31, 16. [15] Ez. 22, 29. [16] Is. 33, 4. [17] ib. 24, 22. [18] ib. 22, 18. [19] ib. 42, 17. [20] Jér. 1, 6. [21] I Sam. 2, 16. [22] Ex. 9, 16. [23] Jér. 40, 1. [24] Lév. 26, 18. [25] Ps. 147, 1. [26] Lam. 3, 34. [27] Jér. 30, 11. [28] Ex. 22, 22. [29] II Rois 13, 17. [30] Ps. 118, 18. [31] Ex. 21, 19. [32] Ps. 40, 2. [33] ib. 88, 1. [34] Is. 58, 5. [35] Lév. 7, 38. [36] I Chr. 12, 18. [37] Ps. 77, 11. [38] Jos. 24, 10.

בית יי׳ ועד כלתו[1]. ויכון איצ̇א עלי פָּעֲלָה בצ̇ם אלפא באלקמץ או
באלשרק מת̇ל כשמעתו ענך[2] בבאם אל אהל מועד ובקרבתם[3]
למשחה בהם[4]. ונתתי את עריכם חרבה[5] מצדר פי מוצ̇ע אלמפעול
אלת̇אני. לשמע בקלו ולדבקה בו[6] לטמאה בה[7]. לרחקה מעל
מקדשי[8] בנקל אלצ̇מ̈ה̈ מן אלרא אלי אלחא עלי עאדתהם פי
אלאחרף אלחלקיה̈ אלמתחר̈כה̈ ואנמא אד̇א סכנת פאן אלצ̇מ̈ה̈ תבקי
פי מוצ̇עהא כמא ערץ̇ פי לרחצה[9]. וקיל לחמלה עליך[10] או חפשה
לא נתן לה[11] בשרק ורבמא כאן חפשה אסמא גיר מצדר. וקד יכון
אלמצדר בכסר הד̇ה אלפא מת̇ל לשמצה בקמיהם[12] לרבעה אתה[13]
זאת משחת אהרן ומשחת בניו[14] ושכב איש אתה שכבת זרע[15]
לאשמה בה[16] באלפתח מן אג̇ל אלחרף אלחלקי ומת̇לה לאהבה את
יי׳ אלהיכם[17] לאהבה את שנאיך[18]. ואיצ̇א ולא יוסיפו לדאבה עוד[19]
אנפתאח אלדאל מן אג̇ל אלאלף ואצלה אלכסר. ויג̇י מנהא עלי
פָּעֲלָן באלקמץ מת̇ל באבדן מולדתי[20] או באלפתח מת̇ל והרג
ואבדן[21]. ויג̇י עלי מַפְעֵל בפתח אלמים מת̇ל וכמסתר פנים ממנו[22] 90.
קום לך למסע[23] וישב את שר המשקים על משקהו[24] כמהפכת
אלהים את סדום[25] משאת כפי מנחת ערב[26]. וקד כת̇̈ר הד̇א אלמצדר
פי קולה למשאות אותה משרשיה[27] עלי גיר אלעאדה̈ *אד̇ לא מעני
ללתכת̇יר פי אלמצדר לאנה לפט̇ מוצ̇ע ללואחד וללג̇מיע וללמד̇כ̈ר
וללמונ̈ת̇[a] ורבמא כאן ד̇לך לאכ̇תלאף וג̇וה אלמחאולה̈ לד̇לך. וקד
יג̇על הד̇א אלמת̇אל מן בניה̈ הפעיל ומא יבעד ד̇לך. ולא ימתנע
איצ̇א כונה מן בניה̈ אלכ̇פיף אד̇ לם תאת אלמים פיה ללדלאלה̈ עלי
אלת̇קל בל הי אלמים אלדאכ̇לה̈ עלי אלאסמא ואלמצדר מן
אלאסמא. ויג̇י עלי מִפְעוֹל מת̇ל ומשלוח מנות[28] ומת̇לה כמבוא
עם[29] כמבואי עיר מבקעה[30]. וקד כת̇̈ר איצ̇א הד̇א אלמצדר כמא
תרי ורב̈מא כאן לכת̇רה̈ ג̇האת אלדכ̇ול. ומת̇לה ומתה ממותי חלל
בלב ימים[31] אלא אן הד̇ה מעת̇̈לה̈ אלעינאת ומא ימתנע ממותי מן

[a] R. om.

[1] II Chr. 8, 16. [2] Is. 30, 19. [3] Ex. 40, 32. [4] ib. 29, 29. [5] Lév. 26, 31. [6] Deut. 30, 20. [7] Lév. 18, 20. [8] Ez. 8, 6. [9] Ex. 30, 18. [10] Ez. 16, 5. [11] Lév. 19, 20. [12] Ex. 32, 25. [13] Lév. 20, 16. [14] ib. 7, 35. [15] Nomb. 5, 13. [16] Lév. 5, 26. [17] Deut. 11, 13. [18] II Sam. 19, 7. [19] Jér. 31, 11. [20] Esth. 8, 6. [21] ib. 9, 5. [22] Is. 53, 3. [23] Deut. 10, 11. [24] Gen. 40, 21. [25] Is. 13, 19. [26] Ps. 141, 2. [27] Ez. 17, 9. [28] Esth. 9, 19. [29] Ez. 33, 31. [30] Ez. 26, 10. [31] ib. 28, 8.

לבלתי ירא את יי[1] יקד יקד[2] וינאמו נאם[3] שכל ואלמן[4] ולא אדע
שבול[5]. וקד תבדל הדה אלהא איצא תא קיל בלא ראות[6] ומה יבלתי
עשות[7] וקנות בינה[8]. וקד אסתעמלוהמא גמיעא אעני פָּעוֹל
בקמצות אלפא ופָעוֹל בשבא פי אצל ואחד לאנהמא ענדהם סוא.
קאלוא עשה אלה לך[9] למען עשה כיום הזה[10] שמע שמע עבדך[11]
הנה שמע מזבח טוב[12] ענוש יענש[13] גם ענוש לצדיק לא טוב[14]
אמרים אמור למנאצי[15] האמר למלך בליעל[16] ושתות יין[17] לבלתי
שתות יין[18] ולים הו מצאפא בל הו מתל קולה ראות רבות[19] בלא
ראות[20]. אכול ושתו[21] לבלתי אכל ממנו[22]. ויאתי מנהא איצא
בלפט אלאמר מתל שלח אצבע[23] אחרי שכב המלך[24] כשכב אדני
המלך[25] בשפל קול הטחנה[26] בגוע אחינו[27] רגזה בטחות[28] אלהא
מזידה עלי אלמצדר כזיאדתהא פי אלאמר. וממא אלהא פיה מן
אלמצאדר זאידה קולהם רעה התרעעה[29] מדרה מצרימה[30] רדה
והשכבה[31] אשר תנה הודך[32] פשטה וערה וחגורה[33]. ורבמא
זאדוא אלתא איצא עלי אלמצאדר כמא קיל מבלתי יכלת יי[34] עד
יבשת המים[35] בצדקתך אחיותך[36]. ומן מצאדר אלפעל אלכפיף
ממא גא איצא עלי לפט אלאמר קולה הביט ימין וראה[37] ארדת
וראה. ומתלה לכה נא אנסכה בשמחה וראה בטוב[38] אלתקדיר
ואנסכה בראה טוב ותרגמתה אעודך אלפרח ומשאהדה אלסרור.
למען היה לה ברק[39]. ויכון אלמצדר איצא מנהא עלי מִפְעָל בכסר
אלמים מתל למשכב דדים[40] למשכב זכר[41] וחוא שכב את משכב
הצהרים[42] למקרא הערה[43] ומקח שחד[44] אצלה ומלקח ומפתח שפתי
מישרים[45] *מוצא שפתיך[a46]. מקשה תעשה אתם[47] הו מצדר פי
מוצע אלחאל ומתלה מקשה תעשה המנורה[48] כתמר מקשה המה[49]
תרגמתה הו כאלנכל אסתוא. ומתל הדא ענדי עד היום מוסד

a R. שעורו מוצא שפתי

[1] Jos. 22, 25. [2] Is. 10, 16. [3] Jér. 23, 31. [4] Is. 47, 9. [5] ib. 47, 8. [6] Nomb. 35, 23. [7] Jug. 8, 3. [8] Prov. 17, 16. [9] Ez. 23, 30. [10] Gen. 50, 20. [11] I Sem. 23, 10. [12] ib. 15, 22. [13] Ex. 21, 22. [14] Prov. 17, 26. [15] Jér. 23, 17. [16] Job. 34, 18. [17] Is. 22, 13. [18] Jér. 35, 8. [19] Is. 42, 20. [20] Nomb. 35, 23. [21] Is. 22, 13. [22] Gen. 3, 11. [23] Is. 58, 9. [24] II Rois 14, 22. [25] I Rois 1, 21. [26] Eccl. 12, 4. [27] Nomb. 20, 3. [28] Is. 32, 11. [29] ib. 24, 19. [30] Gen. 46, 3. [31] Ez. 32, 19. [32] Ps. 8, 2. [33] Is. 32, 11. [34] Nombres 14, 16. [35] Gen. 8, 7. [36] Ez. 16, 52. [37] Ps. 142, 5. [38] Eccl. 2, 1. [39] Ez. 21, 15. [40] ib. 23, 17. [41] Nomb. 31, 17. [42] II Sam. 4, 5. [43] Nomb. 10, 2. [44] II Chr. 19, 7. [45] Prov. 8, 6. [46] Deut. 23, 24. [47] Ex. 25, 18. [48] ib. 25, 31. [49] Jér. 10, 5.

יכון עלי פָּעוּל מתל שמור לך[1] שש מאות רכב בחור[2]. ויכון מן
אלתקיל אלמשדד אלעין עלי בניה מא לם יסמ פאעלה מתל
נבבדות מדבר בך[3] המחלל בגוים[4] מקבצת מעמים רבים[5] מקטרת
מר[6] מעלפת ספירים[7] המעשקה בתולת בת ציון[8]. ויכון מן
הפעיל עלי מוּפְעָל [מתל משלך אליך[9] משכב על מטתי[10] ואצלה
מְהוּפְעָל][a] פחדרף[b] אלהא אסתכפאפא ואלקית חרכתה עלי אלמים
ודליל דלך קולה מהקצעות[11]. פרבמא כלמה תאתי עלי אלאצל
ואלכמאל וקד ברהנת עלי אן אלאצל פי כל [מופעל מהופעל ואן
אלאצל פי כל] יופעל יהופעל פי כתאב אלמסתלחק[12] וגירה
*ואסהבת פי דלך פי כתאב אלתשויר[c]. ויכון מן פוֹעֵל מפוֹעָל
כפיף אעני משופָּט מזורָם מתל לשחוק אמרתי מהולל[13] מהוללי בי
נשבעו[14] תרגמתה מסתגהלי בפתח אלהא וכסר אללאם אי אלדין
כנת אסתגהלתהם יקסמון בי אסתנקאצא מנהם לי באנהם באנוא
יקולון געלנא אללה מתל פלאן אן כאן כדא וכדא. ואלמצדר מן
אלכפיף באבה אן יאתי עלי פָּעוֹל מתל כי שמר תשמרון[15] זכר
תזכר[16] אמר אמרתי[17] כי בגד בגדו בי[18] ובחר אתו מכל שבטי
ישראל[19] אכל ושבע[20] יצא אצא גם אני[21] ישב אשב עם המלך[22] כי
קום יקומו דברי[23] אצלה קָיוֹם פאסכנוא אליא ונקלוא חרכתהא אלי
אלקאף ואסקטוא ואו אלמד לאגתמאע אלסאכנין וקלבוא אליא ואוא
לאנצמאם מא קבלהא ראה ראיתי[24] בנה בניתי[25] גלה יגלה[26] כי
עשה יעשה לו כנפים[27] הגו סגים מכסף[28]. וקד יבדל מן הדא
אלהא תא קיל ראות רבות[29] אלות שוא[30] ושתות יין[31]. וקד תאתי
איצא מצאדר הדה אלאפעאל אלכפיפה עלי פָּעוֹל בשבא[d] תחת
אלפא ויכלת עמד[32] עמד פתח האהל[33] עת ספר ועת רקד[34] גם
ענש לצדיק לא טוב[35] למען זבח ליי אלהיך[36] הסכלת עשה[37] עשה
צדקה ומשפט[38] קנה חכמה מה טוב[39] ראה פניך לא פללתי[40]

a M. om., suppléé d'après R. b M. מחדך, R. וחסרו c R. om. d M. בשוא

[1] I Sam. 9, 24. [2] Ex. 14, 6. [3] Ps. 87, 3. [4] Ez. 36, 23. [5] ib. 38, 8. [6] Cant. 3, 6. [7] ib. 5, 14. [8] Is. 23, 12. [9] II Sam. 20, 2'. [10] II Rois 4, 32. [11] Ez. 46, 22. [12] Opuscules p. 36. [13] Eccl. 2, 2. [14] Ps. 102, 9. [15] Deut. 6, 17. [16] ib. 7, 18. [17] Jug. 15, 2. [18] Jér. 5, 11. [19] I Sam. 2, 28. [20] Joel 2, 26. [21] II Sam. 18, 2. [22] I Sam. 20, 5. [23] Jér. 44, 29. [24] Ex. 3, 7. [25] I Rois 8, 13. [26] Am. 7, 11. [27] Prov. 23, 5. [28] ib. 25, 4. [29] Is. 42, 2. [30] Os. 10, 4. [31] Jér. 35, 8. [32] Ex. 18, 23. [33] Juges 4, 20. [34] Eccl. 3, 4. [35] Prov. 17, 26. [36] I Sam. 15, 15. [37] Gen. 31, 28. [38] Prov. 21, 3. [39] ib. 17, 16. [40] Gen. 48, 11.

למו[1] וקאל אבו זכריא[2] אן פֹּעֵל אלמפרד מן וימררוהו ורבו[3] יגֹב אן יכון רוֹבֵב ויגֹב אן יכון אלאמר מנה רובב איצֹא עלי לפטֹ אלמאצֹי·

ואלפאעל מן אלפעל אלכֹפיף יכון פוֹעֵל בצרי מתֹל אֹמֵר אני מעשי למלך[4] כי בחר אתה לבן ישי[5] ורבמא כאן בחרק מתֹל בן שאול איבך[6] הנני אספך[7] ורבמא אשבעת הדֹה אלכסרה חתי תחדתֹ בעדהא יא מתֹל הנני יוסיף על ימיך[8] הנני יוסיף להפליא[9]· וקד יכון אסם אלפאעל מנה עלי פָּעֵל מתֹל שמח לאיד לא ינקה[10] מי ירא וחרד[11] החפץ ימלא את ידו[12]· וקד יכון אסם אלפאעל איצֹא עלי פָּעוּל בשרק מתֹל רב ועצום ממנו[13] והנחש היה ערום[14] ובחלם איצֹא מתֹל בגודה אחותה[15][a] הו מתֹל קולה בוֹגֵדה· והו מן אלמעתֹל אלעין *עלי מתֹאל[b] פָּעָל מתֹל חכם ורשע אעני קם ושב ויכון איצֹא עלי מתֹאל ירא וחרד מתֹל מת זד וקד ביֹן הדֹא אבו זכריא[16]· ורבמא כאן אסם אלפאעל מנה עלי גיר הדֹא אלמתֹאל מתֹל שובי מלחמה[17] כדמה בתוך 'הים[18] אצלה ענדי פָּעוּל עלי מדֹהב כי בך בטוח[19] השכוני באהלים[20]· ויכון אלפאעל מן הפעיל 8. מַפְעֵיל מתֹל משליך חבל בגורל[21] מצמיח חציר[22] ורבמא כאן מַפְעֵל בצרי מתֹל מוֹצֵא רוח מאוצרותיו[23]· ואהרכת שיוכֹא מן אצחאב אלדקדוק ינכרון עלי אלחזנין קולהם משֵב הרוח[23] בצרי וילגֹונהם אלי קולהם מַשִיב ביא ומא פי חמל אלפאעל מחמל אלמסתקבל ענדי גֹנאח לא סיֹמא אנהם קד קאלוא מוצא רוח בצרי מכאן מוציא ביא·

ויכון מן פִּעֵל אלמשדד מְפַעֵל מתֹל המדבר אליך והבאתו אלי[25] ומשבר סלעים[26]· וקד גֹא אסם אלפאעל מן הדֹא אלמתֹאל בלא מים עלי פִּעַל בכסר אלפא ופתח אלעין מתֹל הנני יסד בציון אבן[27] ועלי פַּעֵל בפתח אלפא ובצרי תחת אלעין מתֹל ושבח אני את המתים[28] כי אם מאן אתה[29] ואנמא צאר מים מאן באלקמץ לאמתנאע אלתשדיד· ויכון אלפאעל מן פוֹעֵל עלי מְפוֹעֵל מתֹל למשפטי אתחנן[30] ומחונן ענוים אשריו[31]· ואלמפעול מן אלכֹפיף

[a] M. יהודה [b] M. מתֹל, R. על דמיון

[1] Lam. 1, 22. [2] N. 116; D. 171. [3] Gen. 49, 23. [4] Ps. 45, 2. [5] I Sam. 20, 30. [6] II Sam. 4, 8. [7] II Rois 22, 20. [8] Is. 38, 5. [9] ib. 29, 14. [10] Prov. 17, 5. [11] Jug. 7, 3. [12] I Rois 13, 33. [13] Ex. 1, 9. [14] Gen. 3, 1. [15] Jér. 3, 7. [16] N. 58; D. 33. [17] Mi. 2, 8. [18] Ez. 27, 32. [19] Is. 26, 3. [20] Jug. 8, 11. [21] Mi. 2, 5. [22] Ps. 104, 14. [23] ib. 135, 7. [24] Rituel, dans les Dix-huit bénédictions. [25] II Sam. 14, 10. [26] I Rois 19, 11. [27] Is. 28, 16. [28] Eccl. 4, 2. [29] Ex. 10, 4. [30] Job 9, 15. [31] Prov. 14, 21.

יחדֹפו לקאלוא נְשָׁאהו לקחהו ידעהו פבקי בעד אלחדֹף עלי
חרכתה· ואמא ותנהו לרחמים[1] פגֹרי עלי לא יתנני השב רוחי[2]
וקד תקדֹם פי קולנא פי לא יתנני השב רוחי אנה שאדֹ ען באבה·
וקד יכֹאלפון הדֹא אלנטֹאם אלדֹי קלנא כמא קאלוא[a] פי אלאמר מן
יגש גֶש הלאה[3] בסגול לאנֹהם כתֹירא מא יסתעמלון אלסגול מכאן
אלפתח כמא קד דֹכרנא פי גיר הדֹא אלמוצֹע וכמא קאלוא וייקַץ
יעקב[4] וקאלוא וייקֶץ נח[6] פאבדלוא מן פתח גדול פתח קטון והו
אלסגול וקאלוא מן לא יצֹק עליו שמן[6] צַק לעם[7] ומן כי לא יירש[8]
עלה רש[9] פאכֹתלפת חרכה עין אלפעל פי אלאמר לחרכתה פי
אלמסתקבל· ואלאמר מן הפעיל [יכון הַפְעֵיל] או הַפעֵל ואכתֹרה
יגֹי הפעֵל בלא יא ענד אלאפראד ואמא אדֹא אתֹצל בצֹמיר אלגֹמיע
פכלה ירגֹע אלי הַפְעֵיל· קאלוא פי אלאפראד אל נקמות הופיע[10]
הושע יי׳ את עמך[11] הודע את ירושלם[12] ומתניהם תמיד המעד[13]
באלפתח מן אגֹל אלעין השלך על יי׳ יהבך[14] הרכב ידך[15] הקרב
אליך[16]· ורבמא גֹא באלפתח ואן לם יכן אללאם חרפא חלקיא מתֹל
הוקר רגלך[17] אלא אן הדֹא אלפתח מכאן אלצרי· וקאלוא ענד צלתה
באלצֹמיר השליכהו ארצה[18] קדמה פניו הכריעהו[19] הפילה לישראל[20]
האשימם אלהים[21]· ואלאמר מן אלתֹקיל אלמשדֹד אלעין יכון
עלי פַעֵל באלתשדיד אדֹא סלם מן עלֹה אחהעֹר ואמא אדֹא לם
יסלם מנהא פהו מכֹפֹף כאלמאצֹי· [קיל] דבר נא באזני העם[22] ספר
אתה למען תצדק[23] סכל נא[24]· *ורבמא כאן בפתח אלעין מתֹל כתר
לי[25] בלע יי׳ פלג לשונם[26] ארדת פלג וקרב אתם אחד אל אחד[27][b]·
פאן אמתנע אלתשדיד פי אלמאצֹי אמתנע איצֹא פי אלאמר כמא
קאלוא[c] ברך אלהים ומת[28] פרקו נזמי הזהב[29] וקרב אתם[30]·
ואלאמר מן פוֹעַל אלמאצֹי בפתח או מן פוֹעֵל בצרי לאנֹ הדֹא
אלמתֹאל קד יכון בפתח מתֹל אשר עלל לי[31] שמש זרחה ונודד[32]
ויכון איצֹא בצרי מתֹל ועונן ונחש[33] יכון עלי פוֹעֵל בצרי מתֹל ועולל

a M. קלנא, R. אמרו, précédé de כאשר = למא b R. om. c M. קלנא R. אמרו

1 Néh. 1, 11. 2 Job 9, 18. 3 Gen. 19, 9. 4 ib. 28, 16. 5 ib. 9, 24. 6 Nomb. 5, 15. 7 II Rois 4, 41. 8 Gen. 21, 10. 9 Deut. 1, 21. 10 Ps. 94, 1. 11 Jér. 31, 6. 12 Ez. 16, 2. 13 Ps. 69, 24. 14 ib. 55, 23. 15 II Rois 13, 16. 16 Ex. 28, 1. 17 Prov. 25, 17. 18 Ex. 4, 3. 19 Ps. 17, 30. 20 Jos. 13, 6. 21 Ps. 5, 11. 22 Ex. 11, 2. 23 Is. 43, 26. 24 II Sam. 15, 31, 25 Job 36, 2. 26 Ps. 55, 10. 27 Ez. 37, 17. 28 Job 2, 9. 29 Ex. 32, 2. 30 Ez. 37, 17. 31 Lam. 1, 12. 32 Nah. 3, 17. 33 II Chr. 33, 6.

יְרַד יְרַש ים ודרום ירשה[1] נְתֵן לְקח פר אחד בן בקר[2] לכן מדהבהם
פי חדף אחרף אלעלה אלאסתכפאף ואלנון תשארך אחרף אלעלה
באלגנה אלתי פיהא פהם יחמלונהא מחמלהא פי אלחדף ופי
אלאנדגאם פי גיר מתלהא כמא צנעוא פי ויט משה את ידו[3] פאנהם
חדפוא אלנון מנה ואחדתוא מכאנהא סאכנא לינא כצנעהם פי וירד
וישב ומא אשבההמא ואלאצל פי ויט וינט לאנה מן נטה וקד
אדגמוא הדה אלנון פי הטה כמא אדגמוא יא יצק פי כי אצק מים[4]
ויא ויתיצב[5] פי הציבו משחית[6] וגירהא מן חרוף אללין· ואמא
אללאם פאנהם אנמא אגרוה הדא אלמגרי מן אלחדף ואלאדגאם פי
תצריף לקח כאצה· אמא אלחדף פפי קח וקחנו[7] וגירהמא ואמא
אלאדגאם פפי יקח וגירה כמא אדגמוא נון נתן פי יתן ודלך
למשארכתהא אלנון פי אלמכרג כמא קד תקדם דכרנא לה· וקד
קאל בעץ רוסא עלם אלדקדוק והו אבו אלוליד אבן חסדאי רחמה
אללה[8] אן יקח מאכוד מן גיר לקח ואעתל פי דלך באנה לם תגר
עאדה אלעבראניין באדגאם אללאם פי גיר מתלהא· ולעמרי אנה
לקול *אן אעתקד[a] לם יכן כארגא ען אלקיאס ולא מנאפיא לאטראד
אלא אן אבא זכריא ז״ל קאל[9] וידגמון אללאם אלתי הי פא אלפעל
פי עין אלפעל מתל לאם לקח פי יקח ומקח שחד[10] וכאן אבו אלוליד
בן חסדאי רחמה אללה ירי אן אלמנדגם פי יקח נון לא לאם וקד
כאנת לי מעה פי הדא מקאמה עטימה· ואדא חדפוא פא אלפעל
פי אלאמר *עלי מא תקדם דכרנא לה ולם יזידו אלהא אלתי יגיזון
זיאדתהא פי אלאמר[b] פמן עאדתהם אן יחרכוא חרכה עין אלפעל
עלי מא כאנת עליה פי אלאסתקבאל· הכדא הו אכתר כלאמהם
כמא קאלוא מן יֵשֵׁב שֵׁב ומן יֵרֵד רֵד ומן יִתֵּן תֵּן ומן יִגַּשׁ גַּשׁ פגע
בו[11] ומן יִירַשׁ החל רַשׁ[12] וכדלך מא אשבהה· וכדלך איצא אן אתצל
דלך אלאמר בצמיר אלמפעול בה כאן אלעין עלי חרכתה קבל
אלאתצאל כמא קאלוא מן יִשָּׂא שָׂאהו אל אמו[13] ומן יקח קחנו
ועיניך שים עליו[14] ומן יֵדַע בכל דרכיך דָעֵהו[15] לאנהם לו לם

[a] R. om. [b] R. om.

[1] Deut. 33, 23. [2] Ex. 29, 1. [3] ib. 14, 27. [4] Is. 44, 3. [5] Ex. 34, 5. [6] Jér. 5, 26. [7] I Sam. 16, 11. [8] Opusc. p. IX. [9] D. 92; N. 55. [10] II Chr. 19, 7. [11] II Sam. 1, 15. [12] Deut. 2, 24. [13] II Rois 4, 19. [14] Jér. 39, 12. [15] Prov. 3, 6.

פי אסתעמאלהם· פלו אראדוא אלאמר אלדי בזיאדה אלהא מן פשט
לקאלוא פָּשְׁטָה עלי מתאל זָכְרָה או פִּשְׁטָה בכסר אלפא עלי מתאל
שִׁמעה יי צדק[1] לאן אלמסתקבל מן פשט קד אסתעמל עלי יפעול
בואו אלמדّ קיל ואת בגדי רקמתם יפשׁטו[2] ואסתעמל איצא בגיר
ואו קיל ויפשט גם הוא בגדיו[3]· וכדלך ליס רגזה בטחות[4] אמרא 5
*חמלא לה עלי פשוטה וחגורה וקיאסא בהמא עליה[a] בל אלגמיע
מצאדר· ומא כאן ימתנע פי אלקיאס גואז כון פשוטה וחגורה אמרא
ללואחד אלמדכّר פי גיר אלפסוק ועלי אנה לם יגיّר ען ציגתה ועלי
אן עאדה אלעבראניין לם תגר במתל הדא כמא גאז כון *מא לם
יתגיّר ממא זידת עליה אלהא מן אלאמר אלדי הו מן יפעל בלא ואו 10
וקיאסא בה עליה מתל קולהם[b] יי שמעה יי סלחה[5] והו אמר דון
תגיّר· לכן למא לם נגד מתל הדא פי שי מן כלאמהם לם נגוّז דלך
פי אלפסוק אד ראינא אן חמלה פי אלפסוק מחמל גמיע כלאמהם
אולי· וקד שדّ אספה לי[6] ומכרה כיום[7] ונצרה על דל שפתי[8] מן
באב זכר אל תשכח[9] זכרה לי אלהי[10] ולחקת בבאב שמע ישראל[11] 15
שלח ידך[12] שכב לך[13] שמעה תפלתי יי[14] שלחה הנער אתי[15] שכבה
עמי[16]· ושדّ איצא מנה ערכה לפני התיצבה[17] ודלך אן אלפעל
אלמסתקבל מנה עלי יפעול בואו אלמدّ מתל היערך שועך[18]
ואלאמר תאבע ללפעל אלמסתקבל פי צמّה ופתחה פיגב אן יכון
אלאמר מן הדא אלפעל עֶרוך עלי זנה זכור אל תשכח פלמא זידת 20
עליה אלהא כאן יגב אן יכון מצמום אלפא[c] עלי זנה זכרה לי אלהי
פשדّ ענّה· ושדّ איצא קרבה אל נפשי[19] מן באבה ולחק בבאב
זכרה לי אלהי· ואעלם אן עוזה אלהים[20] מן באב זכרה לי אלהי
פאן אלשרק מתל אלקמץ והו פָּעֳלָה ואצלה עלי אלתמאם קבל
זיאדה אלהא עֲזוז עלי זנה זכור אל תשכח· ואן כאן פא אלפעל 25
אלכפיף אלמאמור מנה יא״ו נונא או לאמא גאז אן יחדף פאוה פי
אלאמר אסתכפאפא פיקאל מן ירד רד או רדה בזיאדה הא ומן ירש
רש או רשה ומן נתן תן או תנה ומן לקח קח או קחה· ועלי אלאצל

[a] R. om. [b] R om. [c] M. אלעין, R. העין

[1] Ps. 17, 1. [2] Ez. 26, 16. [3] I Sam. 19, 24. [4] Is. 32, 11. [5] Dan. 9, 19. [6] Nomb. 11, 16. [7] Gen. 25, 31. [8] Ps. 141, 3. [9] Deut. 9, 7. [10] Néh. 5, 19. [11] Deut. 6, 4. [12] Ex. 4, 4. [13] Ez. 4, 4. [14] Ps. 39, 13. [15] Gen. 43, 8. [16] ib. 39, 7. [17] Job 33, 5. [18] ib. 36, 19. [19] Ps. 69, 19. [20] ib. 68, 29.

יחכרית יחשמיד יחפיל. ואעלם אן יַפְעֵל אדא אתצל בצמאיר
אלפאעלין או בצמאיר אלמפעולין עאד אלי יפעיל באליא מתל אל
תכריתו[1] וישליכו איש מטהו[2] וישמידם יי[3] ישפילנה[4] ישפילה[5] ורבמא
בקי בחסבה כמא קיל אם תפרו את בריתי היום[6] אל נא אחי תרעו[7]
ויצרו להם[8] הוא יבוא ויושעכם[9]. ואלמסתקבל מן פְּעֵל [או פְּעַל]
אלמשדד יכון עלי יְפַעֵל מתל ישבר ידבר ילמד באלתשדיד.
ואלמסתקבל מן אלמכפף מן הדא אלמתאל [לעלה] אתחער מכפף
איצא מתל יברך ישרת יחרף וינער יי[10] נחש ינחש[11] ומא אשבה
דלך. ואלמסתקבל מן פועל יכון יְפוֹעֵל מתל עולל יעוללו
כגפן[12] וארץ עפרה יחננו[13] יסובבה על חומתיה[14] ישופט מן
למשפטי אתחנן[15] יזורם מן זרמו מים עבות[16]. ואלאמר מן
אלפעל אלכפיף אלדי מסתקבלה יפעול בואו אלמד יכון פְּעוֹל
באלואו מתל שמר ושמעת[17] זכר אל תשכח[18]. ואן כאן
אלמסתקבל עלי יפעַל בלא ואו כאן אלאמר מנה פְּעַל בלא ואו איצא
מתל שכב על צדך השמאלי[19] קרב אתה ושמע[20] חרכה עין אלפעל
פי אלאמר תאבעה לחרכה עינה פי אלמסתקבל פי אכתר אלאפעאל
פאנך אנמא תאמר ממא לם יקע. פאן זדת אלהא אלתי יגיז
אלעבראניון זיאדתהא פי אלאמר עלי פְּעוֹל אלדי בואו כאן דלך
אלאמר עלי פָּעְלָה בקמצות אלפא מתל שמור ושמרה זכור וזכרה
ברות ברתה בריתך אתי[21]. פיגדונה ען כונהא כמא תרי ולם תגר
עאדתהם אן יזידוא אלהא עליה והו באק עלי ציגתה ולא וגדנא
דלך פי מא בין אידינא מן אללגה אצלא בל לא בד להם מן תגייר
בניתה. ולדלך לסנא נסתגיז אעתקאד כון פשטה וערה וחגורה
על חלצים[22] אמרא ודלך מן וגהין. אחדהמא מא קלנאה מן אטראד
כלאמהם פי מתל הדא אלאמר עלי פָּעְלָה ואלתאני אנא לם נגדהם
יאמרון גמאעה אלמונת באמר אלואחד אלמדכר. אנמא יומר גמאעה
אלמונת וגמאעה אלמדכר ואלואחד ואלאתנתאן בלפט ואחד[a] אדא
כאן אללפט מצדרא כאצה כמא הו דלך משהור פי כלאמהם ומערוף

[a] M. אלואחד, R. אחד

[1] Nomb 4, 18. [2] Ex. 7, 12. [3] Deut. 2, 21. [4] Is. 26, 5. [5] ib. ib. [6] Jér. 33, 20. [7] Gen. 19, 6. [8] Néh. 9, 27. [9] Is. 35, 4. [10] Ex. 14, 27. [11] Gen. 44, 15. [12] Jér. 6, 9. [13] Ps. 102, 15. [14] ib. 55, 11. [15] Job 9, 15. [16] Ps. 67, 18. [17] Deut. 12, 28. [18] ib. 9, 7. [19] Ez. 4, 4. [20] Deut. 5, 24. [21] II Sam. 3, 12. [22] Is. 32, 11.

מסתקבל נהם. ואדא אתצלת הדה אלאפעאל אלמסתקבלה
בצמאיר אלמפעולין פאן מא גא מנהא עלי יפעול בואו אלמד יכון
אכתרה ענד אתצאלה באלצמיר אלמפעול בה מצבוט אלעין בשבא
ויסקט ואו אלמד מתל ולא ישמרנו בעליו[1] ואמרתי לא אזכרנו[2] כי
קבר תקברנו[3] הן יקטלני[4] יך ויחבשנו[5] ויתשם יי[6] יפרצני פרץ[7]
יתצני סביב[8]. ורבמא גא אלקליל מנהא באלואו עלי אלאצל מתל
ושפתי חכמים תשמורם[9] ועלי אלאטראד כי נעים כי תשמרם
בבטנך[10]. ויגי בעץ הדא אלבאב מצמום אלעין בקמץ חטף
ללדלאלה עלי אלואו מתל הוא יהדפם מפניכם[11] ואצרנה עקב[12]
אשר פי יי יקבנו[13] באותי ואסרם[14] ודם ירדפך[15] פי קראה בן אשר
ואמא בן נפתלי פיקרוה ירבפך בשבא ופתח. ואמא מא גא מנהא
עלי יפעל בלא ואו פאן עינה יכון ענד אתצאלה באלצמיר אלמפעול
בה ממדודא בקמץ גדול מתל ואיש אחר ישכבנה[16] ילבשם הכהן[17]
ואתה תירשנו[18] בצהרים יירשוה[19] ישקני מנשיקות פיהו[20] פן
תדבקני הרעה[21] יאהבני אישי[22]. וקד אנצרף יזעמוהו לאמים[23]
אלי באבה ואצלה ולם יאת עלי ומה אזעם. ושדת עון באב יפעל
אלפאט ענד אתצאלהא באלצמיר אלמפעול בה ולחקת בבאב
יפעול מתל ובמקבות יצרהו[24] אלדי הו ענד אלאנפראד וייצר יי[25]
לא יתנני השב רוחי[26] והו ענד אלאנפראד יתן. ואלמסתקבל מן
בניה הפעיל יכון עלי אלכמאל ואלתמאם יהפעיל או יהפעל בחדף
אליא מתל כי לא בחרב ובחנית יהושיע יי[27] דלתי ולי יהושיע[28]
ומשירי אהודנו[29] על כן עמים יהודוך[30] מושליו יהילולו[31] לאן
אלמאצי מנהא הושיע הודה היליל וחק אלמסתקבל אן ינתטם מא
פי אלמאצי מן אלאחרף אלא אנהם פי אכתר כלאמהם יחדפון [הדה
אלהא] אסתכפאפא לאנהא זאידה וילקון חרכתהא עלי חרף
אלאסתקבאל פיקולון יכרית ויכרת וישמיד וישמד ויפיל ויפל ואלאצל

[1] Ex. 21, 36. [2] Jér. 20, 9. [3] Deut. 21, 23. [4] Job 13, 15. [5] Os. 6, 1. [6] Deut. 29, 27. [7] Job 16, 14. [8] ib. 19, 10. [9] Prov. 14, 3. [10] ib. 22, 18. [11] Jos. 23, 5. [12] Ps. 119, 33. [13] Is. 62, 2. [14] Os. 10, 10. [15] Ez. 35, 6. [16] Deut. 28, 30. [17] Ex. 29, 30. [18] Jug. 11, 23. [19] Zeph. 2, 4. (Cette variante pour יגרשוה, mériterait une sérieuse attention; mais elle ne se lit pas dans R., et, en outre, יירָשוה Deut. 1, 39 et Is. 34, 17 porte à la marge un ב, ce qui indique que le mot ne se rencontre que deux fois.) [20] Cant. 1, 2. [21] Gen. 19, 19. [22] ib. 29, 32. [23] Prov. 24, 24. [24] Is. 44, 12. [25] Gen. 2, 7. [26] Job 9, 18. [27] I Sam. 17, 47. [28] Ps. 116, 6. [29] ib. 28, 7. [30] ib. 45, 18. [31] Is. 52, 5.

ירבץ[1] ולא ירגז עוד[2] מזרם הרים ירטבו[3] על קל נרכב[4] ירפד חרוץ
עלי טיט[5] ותקטן עוד זאת בעיניך[6] כי לא יירש בן האמה הזאת[7].
ורבמא אסתעמלא גמיעא פי פעל ואחר אעני אנה קד יכון מסתקבל
בעץ אלאפעאל יפעל ויפעל גמיעא כמא קיל פי מסתקבל נשך אם
ישך הנחש בלא לחש[8] ואיצא כנחש ישך[9] וקיל פי מסתקבל שבת 5
וישבת המן[10] ואיצא למה תשבת המלאכה[11] וקיל פי מסתקבל נדר
טוב אשר לא תדר[12] ואיצא ויבר ישראל[13] וקיל פי מסתקבל חפץ
כי לא אחפץ במות המת[14] ואיצא ודרכו יחפץ[15] וקיל פי מסתקבל
טרף פן יטרף כאריה נפשי[16] ואיצא זאב יטרף[17] וקיל פי מסתקבל
יבש זרעו יבוש תיבש[18] ואיצא ויבוש מקורו[19] וקיל פי מסתקבל נדד 10
ידור ממך[20] וזנה יפעול לאן אלנון מנדגמה פי אלדאל ואצלה ינדוד
ואיצא ותדד שנתי[21] וזנה ותפעל אצלה ותנדד ואללפטאן *פי
מעני ואחד[a] ולים הם פי מעניין כמא זעם אבו זכריא[22]. וקיל פי
מסתקבל בגד ובאשת נעוריך אל תבגד[23] ואיצא מדוע נבגד איש
באחיו[24] וקיל פי מסתקבל פשט ואת בגדי רקמתם יפשטו[25] ואיצא 15
ויפשט גם הוא בגדיו[26] וקיל פי מסתקבל הלך מפיו לפידים יהלכו[27]
ואיצא ולשונם תהלך בארץ[28]. והדא ידלך עלי גואז אלוגהין פי כל
פעל תלאתי עינה ולאמה סאלמתאן מן חרוף אלחלק ואנהמא שי
ואחד ואנה ליס אחדהמא אולי באחדהמא מנה באלאכר ואלא פרק
ענד אלעבראניין פרק גיר אלאסתחסאן ואלאסתסהאל. ואמא מא 20
כאן עינה או לאמה מן הדא אלמתאל חרפא חלקיא פלא יכון
מסתקבלה אלא יפעל בגיר ואו עלי אלאכתר מתל ישלח יקרא
ישמע יגבה יכאב יכעס יבחר ויגהר עליו[29] ורבמא שד מן הדא
אלקליל ממא עינה כאצה מן חרוף אלחלק פגא עלי יפעול בואו
אלמד מתל נאות לכם[30] יאותו לנו האנשים[31] מסתקבל כי לך 25
יאתה[32] ומה אזעם[33] מסתקבל לא זעם יי[34] וינהם עליו ביום ההוא[35]

[a] M. פי מעני אלשדוד, R. בענין אחד

[1] Is. 11, 6. [2] II Sam. 7, 10. [3] Job 24, 8. [4] Is. 30, 16. [5] Job 41, 22. [6] II Sam. 7, 19. [7] Gen. 21, 10. [8] Eccl. 10, 11. [9] Prov. 23, 32. [10] Jos. 5, 12. [11] Néh. 6, 3. [12] Eccl. 5, 4. [13] Nomb. 21, 2. [14] Ez. 18, 32. [15] Ps 37, 23. [16] ib. 7, 3. [17] Gen. 49, 27. [18] Zach. 11, 17. [19] Os. 13, 15. [20] Nah. 3, 7. [21] Gen. 31, 40. [22] N 112, D. 164. [23] Mal. 2, 15. (M. et R. תבגד; Ousoul 81, 13 יבגד comme notre texte. Cf. De Rossi, Variae lectiones V. T., III, 225). [24] ib. 2, 10. [25] Ez. 26, 16. [26] I Sam. 19, 24. [27] Job 41, 11. [28] Ps. 73, 9. [29] II Rois 4, 34. [30] Gen. 34, 15. [31] ib. 34, 22. [32] Jér. 10, 7. [33] Nomb. 23, 8. [34] ib. ib. [35] Is. 5, 30.

פאלנסיאן אנמא תם מן אלמנסיין ומן אלנאסיין· ותנקסם אשבאץ
אלאפעאל איצא קסמה אכרי עלי קסמין למשתקّה מן אלאחראת
ולמשתקّה מן אלאסמא גיר אלאחראת· אמא אלמשתקّה מן
אלאחראת פמתל ראה ראיתי את עני עמי[1] יסר ירסני[2] אכל תאכל[3]
שתה תשתו[4] פאן הדה אלאפעאל משתקّה מן אחראתהא או מן
מצאדרהא· ולדלך אן ראיתי משתקّ מן ראה אלמצדר ויסרני משתקّ
מן יסר ונאכל משתקّ מן אכל ותשתו משתקّ מן שתה· ואמא
אלמשתקّה מן אלאסמא גיר אלאחראת פמתל בין שורתם יצהירו[5]
אלמשתקّ מן זית יצהר[6] אי יעתצרון זיתהם· ומתל וירם תולעים[7]
אלמשתקّ מן ורמה תכסה עליהם[8]· ומתל וזנבתם אתם[9] ויזנב בך[10]
אלמשתקّין מן זנב· ומתל לא תעולל[11] אלמשתקّ מן ונשאר בו
עללות[12]· ויעפלו לעלות[13] אלמשתקّ מן עפל ובחן[14]· כי יבער איש
שדה[15] אלמשתקّ מן ושלח את בעירה[16] טענו את בעירכם[17]· ודשנו
את המזבח[18] אלמשתקّ מן דשן המזבח[19] וכדלך ידשנה סלה[20]·
[משתקّ מנה]· ואיצא לבבתני[21] אלמשתקّ מן לב ותרגמתה קלבתני
אי אצבת קלבי בסהם עיניך· אמרתי אפאיהם[22] אלמשתקّ מן פאה
ואלמעני אנّי אבערהם ואגליהם אלי כל גהה ונאחיה· וברגליהם
תעכסנה[23] אלמשתקّ מן העכסים[24] *ואלמעני ויגעלן[a] פי סאקיהן
אלכלאכיל[b]· יהמו יחמרו מימיו[25] אלמשתקّ מן היה להם לחמר[26]
ותרגמתה תצטרב ותהיג מיאהה פתטאן אי תכאלט אלטין ותמתזג
בה לכתרה אצטראבהא· מאלמים אלמים[27] אלמשתקّ מן אלמים·
ויבמה[28] ויבם אתה[29] אלמשתקّאן מן יבמה יבא עליה[30]· ואעלם
אן אלפעל אלמסתקבל מן אלפעל אלכפיף אלסאלם עינה ולאמה מן
חרוף אלחלק קד גא עלי יפעול בואו אלמדّ מתל ישמור יזכור יעבור
אשר לא יבשו קוי[31] ויבוש מקורו[32] וגא איצא עלי יפעל בגיר ואו
מתל ישכב ויגדל ויפטר מפני שאול[33] ויפצר בם מאד[34] עם גדי

[a] M. ויגעל [b] R. om.

[1] Ex. 3, 7. [2] Ps. 118, 18. [3] Gen. 2, 17. [4] Jér. 25, 28. [5] Job 24, 11. [6] II Rois 18, 32. [7] Ex. 16, 20. [8] Job 21, 26. [9] Jos. 10, 19. [10] Deut. 25, 18. [11] ib. 24, 21. [12] Is. 17, 6. [13] Nomb. 14, 44. [14] Is. 32, 14. [15] Ex. 22, 4. [16] ib. ib. [17] Gen. 45, 17. [18] Nomb. 4, 13. [19] I Rois 13, 5. [20] Ps. 20, 4. [21] Cant. 4, 9. [22] Deut. 32, 26. [23] Is. 3, 16. [24] ib. 3, 18. [25] Ps. 46, 4. [26] Gen. 11, 3. [27] ib. 37, 7. [28] Deut. 25, 5. [29] Gen. 38, 8. [30] Deut. 25, 5. [31] Is. 49, 23. [32] Os. 13. 15. [33] I Sam. 19, 10. [34] Gen. 19, 3.

מתעדّ· וקרמתי עליכם עור[1] מתעדّ ויקרם עליהם עור מלמעלה[2] גיר
מתעדّ קולה הנא עור הו אלפאעל בויקרם פהי אדًא גיר מתעדّ
אלא תראה יקול והנה עליהם גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור
פכמא אן בשר הנא פאעל וקד כאן מפעולא בה פי קולה והעליתי
5 עליכם בשר כדלך עור הנא פאעל וקד כאן מפעולא בה פי וקרמתי
עליכם עור· ואכתר אלאפעאל אלמתעדّיה פאנמא מתעדّ אלי
מפעול ואחד וקד יתעדّי בעצהא אלי מפעולין כמא קיל המצמיח
הרים חציר[3] הודע את ירושלם את תועבתיה[4] הודיעני יי קצי[5]
ויחשבה עלי לשבורה[6] אשים מחשך לפניהם לאור ומעקשים
10 למישור[7] לא יתם אלכלאם פי כל ואחד מן הדה אלאפעאל
באלמפעול אלואחד דון אלאכר ללמעני אלדי דהב אליהא פיהא·
וקד יכון יגוז פי אלכלאם אן יקתצר פי בעצהא עלי מפעול ואחד
אעני אנה לו כאן פי אלכלאם המצמיח הרים לאסתגזי בדלך דון
חציר לאנה תבארך ותעאלי יצמיח אלהרים חציר ועצים כמא קאל
15 ויצמח יי אלהים מן האדמה כל עץ נחמד למראה[8]· פלו אן קאילא
יקול המצמיח הרים פקט לכאן כלאמא קאימא בנפסה· וקד יוגד מן
אלאפעאל מא יתעדّי אלי מפעולאתה עלי וגה אכר אעני עלי אלّא
יצל אלפעל אלי אלמפעולין מן פאעל ואחד בל מן פאעלין· ודלך
קולה מוצאי בקר וערב תרנין[9] ליסת אלהרננה פי מוצאי בקר וערב
20 ללה בל הי ללנאס בתוסّט אלבארי עזّ וגلّ ואלמעני אנה תבארך
ותעאלי יחמל אלנאס במא יחדתה מן אלאיאת פי כל צבאח ופי כל
מסא עלי אלארנאן באלתסביח ואלתמגיד לה אי אנה יגעלהם אן
יסבّחוה ואן ימגّדוה ענד אלגרוב ואלשרוק פאלתסביח אנמא תם
בתוסّט פאעלין אעני אלבארי עז וגל ואלכלק· ומתלה תכין לבם
25 תקשיב אזנך[10] תפסירה תציך אדנך אי תגעלהא אן תציך הי
פאלאצאכה אנמא תתمّ מן אלבארי עז וגל ומן אלאדן· ומתלה
איצא להקשיב לחכמה אזנך[11] ואיצא גם אויביו ישלם אתו[12] אי אן
יגעלהם אן יסאלמוה פאלמסאלמה אנמא תתمّ לה בתוסّט אלבארי
גל ועז ואיצא החשבים להשכיח את עמי שמי[13] לינסוהם אסמי

[1] Ez. 37, 6. [2] Ez. 37, 8. [3] Ps. 147, 8. [4] Ez. 16, 2. [5] Ps. 39, 5. [6] I Sam. 1, 13. [7] Is. 42, 16. [8] Gen. 2, 9. [9] Ps. 65, 9. [10] ib. 10, 17. [11] Prov. 2, 2. [12] ib. 16, 7. [13] Jér. 23, 27.

וטאטאתיה במטאטא השמד[1] פאן וטאטאתיה במנזלה וכלכלתי·
ותנקסם אלאפעאל עאמה קסמה אכרי עלי קסמין איצא למא
מצי מן אלזמאן ולמא לם ימץ· פארא קלת עבר שמר בחר כרסם
כרבל יצא ירד שב קם בנה עלם אן כל ואחר מן הדה אלאבניה
5 למא מצי מן אלזמאן· וארא קלת ישמר יעבר יכרבל יכרסם יקום
ישוב יראה יבנה בזיארה אליא או אעבר אשמר בזיארה אלאלף· או
נעבר נשמר בזיארה אלנון או תעבר תשמר בזיארה אלתא עלם אן
הדה אלאבניה למא לם ימץ מן אלזמאן· פאן אלאלף ואליא ואלנון
ואלתא הי חרוף אלאסתקבאל אלא אנה גאיז אן תכון הדה
10 אלאפעאל אלתי תדכלהא חרוף אלאסתקבאל כאצה ללאסתינאף
וגאיז אן תכון פי אלחאל· אמא כונהא מסתאנפה פעלי אלמעהור
אלמשהור מנהא ואמא כונהא פי אלחאל פמתל קולה ויבא חושי
רעה דור העיר ואבשלום יבוא ירושלם[2] אי פי חאל דכולה ופי וקת
דכולה ירושלם· פאן אלפעל מבני ללדהר באמתלה פעל למא מצי
15 ויפעל למא אנת פיה ולמא לם יקע בעד· וכדלך אפעל ונפעל ותפעל
לאן אלזואיד אלארבע תוגד אלפעל גיר מאץ אלא אנה יצלח לוקתין
למא אנת פיה ולמא לם יקע· תקול ראובן יאכל פיצלח אן יכון פי
חאל אכלה ואן יכון פי מא יסתקבל כמא יקאל ראובן אוכל אי הו
פי חאל אכלה וראובן אוכל מחר פכל עלי חיאלה אלא בין אלפעל
20 אלמסתקבל ובין אסם אלפאעל הדה אלמצארעה אלתי תרי· ואעלם
אן אשבאץ אלאפעאל תנקסם עלי ג' אצרב לאן מנהא מא לא יכון
אבדא אלא מתעדיא מתל אמר בחר שבר שמר ומהנא מא יכון
לאזמא אבדא לא יגוז פיה אלתעדי אצלא מתל גבר באחיו[3] גדל
צחק צמח שמח צץ המטה פרח הזדון[4] וגלתי בירושלם וששתי
25 בעמי[5]· ומנהא מא יכון עלי וגהין אעני אנהא תכון מתעדיה פי
מוצע וגיר מתעדיה פי מוצע אכר פיקאל פעלת אלשי ופעל אלשי[a]
נפסה *ברפע נפסה לאנה אלפאעל בפעל וחקיקה אלאמר אנה
תוכיד ללפאעל והו אלשי[b] מתל נטיתי ידי[6] הדא מתעד וכארח
נטה ללון[7] גיר מתעד כי בקקום בקקים[8] מתעד גפן בוקק[9] גיר

[a] M שי, R. הדבר [b] R. om.

[1] Is. 14, 23. [2] II Sam. 15, 37. [3] I Chr. 5, 2. [4] Ez. 7, 10. [5] Is. 65, 19. [6] Pr. 1, 24. [7] Jér. 14, 8. [8] Os. 10, 1. [9] Nah. 2, 3.

יום באו[1] ונלאיתי כלכל[2] ותתחלחל המלכה[3] פאן מטלטלך מן ויטילו
את הכלים[4] ומי מכלכל מן ולא יכילו גוים זעמו[5] ואן ותתחלחל מן
אם מפני לא תחילו[6]. ואלפעל אלרבאעי ינקסם קסמה אוליה
עלי קסמין אחדהמא מתצאעף ואלאכר גיר מתצאעף. פגיר
אלמתצאעף הו מא כאן מתל מכרבל במעיל בוץ[7] יכרסמנה חזיר
מיער[8] פרשז עליו ענגו[9] רטפש בשרו. מנער[10] ואלמתצאעף הו מא
כאן לאמה מן מוצע פאיה ועינה מתל מפזז ומכרכר[11] וכלכלתי
אתך[12] והוא כלכל את המלך[13] וטאטאתיה במטאטא השמד[14]
וסכסכתי מצרים במצרים[15] כי לולא התמהמהנו[16] המצפצפים
והמהגים[17] וקרקר כל בני שת[18]. פאן כל ואחד מן הדה אלאפעאל
ומא אשבההא געל לאמה מן מוצע פאיה ועינה אד וזן אלגמיע
פְּעֻלֵּל עלי זנה כרסם כמא געל אללאם פי סבב ושלל וגמיע באבה
מן אלאפעאל אלתלאתיה מן מוצע אלעין פהדה פי בנאת אלארבעה
נטיר תלך פי בנאת אלתלתה. וקום מן אהל *אלנחו אלערבי[a]
יגעלון אמתאל הדה אלאפעאל פי לגתהם תלאתיה ויעתקדון אן
אלפא אנמא צועף כראהה ללגמע בין אלמתלין והדא אלמדהב
דהבנא נחן פי אלמסתלחק[19] פי וגלגלתיך מן הסלעים[20] ופי מא
אשבהה ממא אשתקאק לה מן אלתלאתי. ואמא מא לא נגד לה
אשתקאקא מן אלתלאתי פאנא נגעלה רבאעיא עלי כל חאל מתל
וכלכלתי אתך שם[21] וסכסכתי מצרים[22] ומא אשבהמא. וקום
מנהם יגעלונהא תנאיה מתצאעפה מן מוצע אלפא ואלעין. ותנקסם
איצא אלאפעאל אלרבאעיה קסמין אכרין למתעד וגיר מתעד
פאלמתעדי מנהא הו מתל יכרסמנה[23] פרשז[24] מכרבל[25] רטפש[26]
וכלכלתי[27] וסכסכתי[28] וטאטאתיה[29] וגיר אלמתעדי הו מתל ביום
נטעך תשגשגי[30] מכרכר בכל עז[31]. ואעלם אן חרוף אללין לא תכון
אצלא פי בנאת אלארבעה[b] בתה אלא אן יצאעף דלך אלפעל מתל

[a] A. נחו אלערבו, peut-être faut-il lire נחו אלערב; R. דקדוק הערב [b] M. ajoute אלתלאתיה

[1] Mal. 3, 2. [2] Jér. 20, 9. [3] Est. 4, 4. [4] Jon. 1, 5. [5] Jér. 10, 10. [6] ib. 5, 22. [7] I Chr. 15, 27. [8] Ps. 80, 14. [9] Job 26, 9. [10] ib. 33, 25. [11] II Sam. 6, 16. [12] Gen. 45, 11. [13] II Sam. 19, 33. [14] Is. 14, 23. [15] ib. 19, 2. [16] Gen. 43, 10. [17] Is. 8, 19. [18] Nomb. 24, 17. [19] Opusc. p. 180. [20] Jér. 51, 25. [21] Gen. 45, 11. [22] Is. 19, 2. [23] Ps. 80, 14. [24] Job 26, 9. [25] I Chr. 15, 27. [26] Job 33, 25. [27] Gen. 45, 11. [28] Is. 19, 2. [29] ib. 14, 23. [30] ib. 17, 11. [31] II Sam. 6, 14.

וכזיאדה אללאם פי ואמלל כל יושב בה[1] ללאלחאק ברטפש בשרו
מנער[2] לאנה מן מה אמלה לבתך[3]. וכתצעיפהם לאמאת אכתר
אלאפעאל אלמעתלה אלעין ללאלחאק איצא [מתל] כונן למשפט
כסאו[4] חללה ידו נחש ברח[5] ומא אשבה דלך. ואעלם אן אלקיאס
5 פי מסתקבל שפרה אן יכון יְשַׁפְּרֶה וכדלך הו מסתקבל תחרה 8
מתחרה בארז[6] יתחרה ואיך תתחרה את הסוסים[7] עלי מתאל
יכרסמנה[8]. ולים ידשנה סלה[9] מן הדא אלבאב אעני אן הא־ה ליסת
ללאלחאק עלי מא כנא אתבתנאה עליה פי כתאב אלמסתלחק[10] אד
ליס פי אלבנא אלרבאעי מא עינה משדד מתל שין ידשנה לכן
10 האוה מזירה פיה עלי ידשן לגיר אלחאק כמא זירת אלהא פי
ואקראה לך[11] עלי ואקרא. ולא מדהבהם איצא פי זיאדה הדה
אלהא הנא כמדהבהם פי זיארתהא פי ואשלחה להגיד לאדני[12]
אשמעה מה ידבר[13] אשאלה תכם[14] לכן עלי מדהב זיאדה אלהא פי
השפלה הגבה[15] מכשפה לא תחיה[16] וגירהמא אעני ללמבאלגה.
15 ויגוז אן יקאל מתל הדא איצא פי הא ואיך תתחרה את הסוסים
והא מתחרה בארז אעני אן תכון פיהמא ללמבאלגה לא ללאלחאק
ואן יתן בהמא אן אלאצל פי אלחא מנהא אלתשדיד מתל ידשנה
פהדא מא יגב אן יעתקד פי ידשנה סלה עלי מא אבדגה לנא טול
אלבחת ודואם אלתנקיח ללכלאם. וקד וגדת פי כלאם אלאואיל
20 רצי אללה ענהם מא אסתעמל פיה זיאדה אלהא ללמבאלגה ודלך
פי קולהם[17] שמא יתעלפה אראר שמא יתעלף אי כי לא יתחיר
וידהש ויגשי עליה לאנה מתל קולהם[18] מי שיש לו חולה בתוך
ביתו ונתעלף וכדומה שמת אי וגשי עליה. ואמא אלמלחק מן
אלאפעאל אלמעתלה פיכון עלי צרבין אחדהמא בתצעיף אללאם
25 מתל כונן למשפט כסאו[19] בוססו מקדשך[20] כי בשש משה[21] חללה
ידו[22] ומא אשבה דלך אלואואת הי אלעינאת ווזנה פְּעֻלֵּל מלחק
בכרסם והוא כלכל את המלך[23]. ואלצרב אלב יכון בתצעיף אללאם
ואלפא ואלעין דאהבה מע הדא אלתצעיף מתל טלטל יטלטל הנה
יי מטלטלך טלטלה גבר[24] כלכל יכלכל לא יכלכלוך[25] ומי מכלכל

[1] Os. 4, 3. [2] Job. 33, 25. [3] Ez. 16, 30. [4] Ps. 9, 8. [5] Job 26, 13. [6] Jér. 22, 15. [7] ib. 12, 5. [8] Ps. 80, 14. [9] Ps. 20, 4. [10] Opusc. p. 174. [11] I Sam. 28, 15. [12] Gen. 32, 6. [13] Ps. 85, 9. [14] Jug. 8, 24. [15] Ez. 21, 31. [16] Ex. 22, 17. [17] Sabbath 9 a. [18] Nedârim 87 a. [19] Ps. 9, 8. [20] Is. 63, 18. [21] Ex. 32, 1. [22] Job 26, 13. [23] II Sam. 19, 33. [24] Is. 22, 17. [25] II Chr. 6, 18.

אללפט פי פעלו פאנך תקול מן אפה וירה אפיתי ויריתי פתקלב
אלהא יא״ ותקול מנהא אפו ירו פתסקט אלהא מן אללפט ואלוגה
אפיו ויריו מתל דליו שוקים[1] צור חסיו בו[2] נטיו רגלי[3] ותקול מן
מצא וקרא מצאתי וקראתי פיבקי אלאלף בחסבה מוגודא פי אללפט
ופי אלכט ותקול מצאו וקראו פיטהר אללאם אלדי כאן לינא. ואמא
אן יכון אלפעל מעתל אללאם פקט מתל עשה ראה בנה קנה.
ויגאנס הדא אלצרב איצא באב קרא וברא ומצא וחטא עלי אלוגה
אלדי דכרתה קבל הדא אעני פי אללין כאצה לא פי אלאנקלאב פי
פעלתי אלא אנה רבמא אנקלבת אלאלף הא״ פי בעץ אלאפעאל
אלמאציה פינקלב חיניד אלהא יא פי פעלתי ויגרי דלך אלפעל מגרי
דואת אלהא כמא ערץ פי וצמית והלכת אל הכלים[4] וגירה. ואמא
אן יכון אלפעל מעתל אלעין מתל קם ושב ורץ ומא אשבהה.
ואנקסם אלאפעאל אלתלאתיה איצא קסמה ראבעה למלחק
ולגיר מלחק. אמא גיר אלמלחק פהו מא גא עלי אלבנא אלתלאתי
ולם יכרג אלי בנא אכר בזיאדה תזאד פיה מתל אמר ושמר ובחר.
ואמא אלמלחק פהו מא זיד פיה מן אלאפעאל אלתלאתיה חרף מן
חרוף אללין או מן גירהא מן אלחרוף פאכרג בתלך אלזיאדה אלי
אלבנא אלרבאעי כזיאדתהם אלהא עלי שפר פי קולה ברוח שמים
שפרה[5] פאן אצל אלכלמה אלשין ואלפא ואלרא לאנה מן אף נחלת
שפרה עלי[6] הנתן אמרי שפר[7] פאמא אלהא פמזידה פיה ללאלחאק
באלבנא אלרבאעי אעני כרסם חספס והוא כלכל את המלך[8].
וכזיאדה אלהא איצא עלי תחר פי קולהם תחרה מתחרה בארז[9]
ואיך תתחרה את הסוסים[10] פאן מתחרה תתחרה מלחקאן באלהא
בנא מכרסם תכרסם יכרסמנה חזיר מיער[11] מכרבל במעיל בוץ[12].
וכזיאדה אלהא איצא [פי] השתחוה ללאלחאק בהתמהמה ודלך אן
אלאצל פי השתחוה אלשין ואלחא ואלהא לאנה מן דאגה בלב איש
ישחנה[13] פקלבת פיה הא שחה ואוא כמא קלבת הא שלה ואוא פי
שלותי[14] תם ארכלת עליה תא אלאפתעאל וצעף אללאם ללאלחאק
פקיל השתחוה ללאלחאק בהתפעלל מתל חשתי ולא התמהמהתי[15].

[1] Prov. 26, 7. [2] Deut. 32, 37. [3] Ps. 73, 2. [4] Ruth 2, 9. [5] Job 26, 13. [6] Ps. 16, 6. [7] Gen. 49, 21. [8] II Sam. 19, 33. [9] Jér. 22, 15. [10] ib. 12, 5. [11] Ps. 80, 14. [12] I Chr. 15, 27. [13] Prov. 12, 25. [14] Job 3, 25. [15] Ps. 119, 60.

אלכפי פיה והו אלסאכן אללין אלדי בין אלפא ואלעין והו אלף פי
אללפט וכדלך הו איצא פי פעל אלמאצי אעני קטנתי ויכלתי ופי
פעל אעני חפץ שמע ומא אשבההא קלת לה קד בין אבו זכריא[1]
פי כתאב חרוף אללין [אלחגה][a] פי געלה פעל אכף אלאבניה *ודלך
קאל[b] לסקוט אלסאכן אלדי בין אלפא ואלעין מנה פי מסתקבלה
ולאן אלפאעל ואלמפעול מנה בלא מים. וגעל פועלתי ופעלתי
אלמשדד אלעין ופעלתי גיר אלמשדד אלעין לעלה אהחאר תקילא
לתבאת אלסאכן פי מסתקבלהא או אלשדה פי עינאתהא ואיצא
לכון אלפאעל ואלמפעול מנה בזיאדה מים. פקד תבין אן אלפעל
אלתקיל הו אלמזיד לאן מא זיד פיה אתקל ממא לם יזד פיה. פאד
דלך כדלך פמא סאמנאה אלקאיל מן תסמיה פעל מזידא גיר לאזם
לאן אלסאכן אלדי בין פאיה ועינה יסקט מנה פי אלמסתקבל וכדלך
יסקט איצא מן מסתקבל קטנתי מכל החסרים[2] והו ותקטן[3] ומן
מסתקבל חפץ והו יחפץ. ואמא מא סואהא מן אלאבניה ממא
געלנאה נחן מזידא פאן אלסואכן תבתת פי מסתקבלאתהא או
אלשדה אלתי פי עינאתהא. וינקסם אלתלאתי איצא קסמה
תאלתה לסאלם ולמעתל פאלסאלם הו מא סלם מן אחד אחרף
אלעלה והי אלאלף ואלואו ואליא ואלהא מתל שמר ובחר ושבר וגדל.
ואלמעתל הו מא לם יסלם מנהא והו עלי ד אצרב אמא אן יכון
מעתל אלפא פקט מתל אמר ואבד וירד וישב ואמא אן יכון מעתל
אלפא ואללאם מתל לא אבה יי[4] ומצות אפה[5] ירה בים[6] ויעה ברד[7]
מה יפית ומה נעמת[8]. וקד בין אבו זכריא[9] אן אלהא לא תלין אדא
כאנת פא לכנהא תלין אדא כאנת לאמא. ויגאנס הדא אלצרב מן
אלמעתל בעץ אלמגאנסה אעני מא אעתל פאוה ולאמה מא כאן מן
אלאפעאל פאוה יא ולאמה אלף אעני יצא ירא ודלך אן אלאפעאל
אלתי לאמאתהא [אלף תגאנס אלאפעאל אלתי לאמאתהא][c] הא פי
לין אללאם פקט והי גיר מגאנסה להא פי אמתנאע[d] אנקלאב אלאלף
פי פעלתי מנהא אלי אליא כאנקלאב אלהא אליהא ופי סקוטהא מן

[a] A. om., suppléé d'après R. (הטענה) [b] R. וקאל אן דלך = ואמר שזה [c] A. om.; suppléé d'après R. [d] R. om.

[1] N. 12; D. 14. [2] Gen. 32, 11. [3] II Sam. 7, 19. [4] Deut. 10, 10. [5] Gen. 19, 3. [6] Ex. 15, 4. [7] Is. 28, 17. [8] Cant. 7, 7. [9] N. 7; D. 7.

ואלמתעדי מן פועל מתל ואת הנערים יודעתי[1]. מלשני בסתר רעהו[2] אצלה מלושני מן לושן לושנתי אלמאצי פחרפוא אלואו אסתכפאפא ודלוא עליה באלקמצות. ואיצא למשופטי אתחנן[3] מן שופט שופטתי אלמאצי. ואיצא זרמו מים עבות[4] והו פעל מאץ עלי מתאל אשר עולל בי[5] כאשר עוללת לי[6]. ואלקיאס פי ואחד וימררהו ורבו[7] אן יכון רובב ופי מאצי יסובבה על חומתיה[8] סובב. ותפסיר זרמו מים עבות אסאל אלסחאב מיאהא ועבות מתל עבים כמא קיל [איצא] בקר לא עבות[9]. וגיר אלמתעדי מן הדא אלבנא בושם ומצדרה יען בושסכם על דל[10] ומא יבעד אן יכון מתעדיא ולא יצל תעדיה אלי מפעולה אלא בקולה על ואן כאן גיר מתעד פרכול על מעה כרכולה מע ועתה שחקו עלי[11] ואנמא לם נקטע פיה באחד אלמדהבין לכפא אשתקאקה ענא. ואעלם אן פעל בצרי תחת אלעין או בפתח תחתה אלשרידין ופעל בצרי תחת אלפא ופתח תחת אלעין או בצרי תחתהמא גמיעא מע כפה אלעין הי כלהא בניה ואחרה. פאלמתעדי מנה מה דבר יי[12] מי בקש זאת מידכם[13] וכבס בגדיו[14] ומלט הוא את העיר בחכמתו[15] ושבר את המצבת[16] עור למד דעת את העם[17] ברך את אברהם[18] ושרת את אחיו[19] אויב חרף יי[20] וגיר אלמתעדי מנהא פתח הסמדר[21] ופתחו שעריך תמיד[22] לא פתחה אזנך[23] ושערך צמח[24] כי רותה בשמים חרבי[25] ורותה ארצם מדם[26]. פאן קאל קאיל אמא געלך הפעיל מזידא פקר באן לך מן זיאדה אלהא פיה ואמא קולך פי פעל ופעל אלמשדדי אלעין אנהמא מזידאן וכדלך פועל פאני אריד אן אסמע אלחגה מנך פי דלך קלנא לה אמא אלפעל אלמשדד אלעין פקלת פיה אנה מזיד לתצאעף עינה לאן כל חרף משדד אנמא יעד כחרפין אחדהמא מנדגם פי אלתאני וקד אכתלף עלמא אלערב פי אלמזיד מן מתל הדין אלמתלין פבעץ [געלה אלאול ובעץ] געלה אלתאני. ואמא פועל פקלת פיה אנה מזיד לזיאדה אלואו פיה. פאן קאל פלם לא קלת פי פעל אלכפיף [איצא] אנה מזיד לזיאדה אלחרף

[1] I Sam. 21, 3. [2] Ps. 101, 5. [3] Job 9, 15. [4] Ps. 77, 18. [5] Lam. 1, 12. [6] ib. 1, 22. [7] Gen. 49, 23. [8] Ps. 55, 11. [9] II Sam. 23, 4. [10] Am. 5, 11. [11] Job 30, 1. [12] Jér. 23, 35. [13] Is. 1, 12. [14] Lév. 13, 6. [15] Eccl. 9, 15. [16] II Rois 18, 4. [17] Eccl. 12, 9. [18] Gen. 24, 1. [19] Nomb. 8, 26. [20] Ps. 74, 18. [21] Cant. 7, 13. [22] Is. 60, 11. [23] ib. 48, 8. [24] Ez. 16, 7. [25] Is. 34, 5. [26] ib. 34, 7.

ייבש ייטב כי לא יירש בן האמח[1] או ייכול עלי זנה יאתו לנו
האנשים[2] לא יצק עליו שמן[3]. ואמא קול אבי זכריא[4] אן אלפעל
אלכפיף הו מא גא עלי בניה פעלתי דון אן יחרר הדא אלתחריר
ואן יקסם הדא אלתקסים פלים דלך בגלט מנה ואן כאן לם ידכר
איצא צרב ולא יכל יוסף בל דלך מנה מסאהלה ומסאמחה. ואלפעל 5
אלתלאתי גיר אלמזיד אלמתעדי הו מתל אמר בחר שמר אהב וגיר
אלמתעדי מנה הו מתל גדל צחק ובין כתפיו שכן[5] כי זקן יצחק[6]
קטנתי[7]. ואמא אלפעל אלתלאתי אלמזיד הו מא כאלף אלבניה
אלכפיפה מתל הִפְעִיל ופוֹעַל ופִעַל ופִעֵל ופֻעַל ופֻעֵל אדא אמתנע
אלתשדיד לעלה אהחעה פאן הדה אלאחרף כתירא מא תמתנע מן 10
אלתשדיד פכל ואחד מן הדה אלאצנאף יסמי תקילא עלי מא קד
בינה אבו זכריא פי כתאב חרוף אללין[8]. פמתאל הפעיל השליך
הקריב והו מן אלאפעאל אלמעתלה אלפא הוביש הודיע הוציא
והו מן אלאפעאל אלמעתלה אלעין הקים השיב הבין ואצלהא
הִקְיִים השייב הביין וקד עלהא אבו זכריא פי כתאב חרוף אללין[9]. 15
וקד תאתי איצא בצרי מתל והפר ברית ונמלט[10] הפרו בית ישראל[11]
כן הקרה רעתה[12] הנצו הרמונים[13] הרעו האנשים האלה[14] והרעו
במלחמה[15]. ורבמא אבדלוא מן אלצרי פתח כמא צנעוא פי יאהבני
אישי[16] הבדל יבדילני[17] וגירהמא פקאלוא והצר לך[18] את בריתי
הפר[19] הרע לעם הזה[20] אשר הסתה[21] הכנו והקדשנו[22]. וכל 20
ואחר מן אצנאף אלפעל אלמזיד ינקסם איצא קסמין למתעד וגיר
מתעד פאלמתעדי מן הפעיל [מתל] כי לא המטיר יי אלהים[23]
והגביר ברית לרבים[24] הפליא עצה הגדיל תושיה[25] וגיר אלמתעדי
מנה [מתל] ופרעה הקריב[26] ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה[27]
מרעידים על הדבר[28] עמדתי מרעיד[29] החפיר לבנון[30] צרות לבבי 25
הרחיבו[31] ויאכלו וישבעו וישמינו[32] אל תירא כי יעשיר איש[33] אם
יזקין בארץ שרשו[34] הלבינו שריגיה[35] והמשכילים יזהירו[36].

[1] Gen. 21, 10. [2] ib. 34, 22. [3] Nomb. 5, 15. [4] N. 12, D. 14. [5] Deut. 33, 12. [6] Gen. 27, 1. [7] ib. 32, 11. [8] N. ib., D. ib. [9] N. 36, D. 62. [10] Ez. 17, 15. [11] Jér. 11, 10. [12] ib. 6, 7. [13] Cant. 7, 13. [14] Jér. 38, 9. [15] I Sam. 17, 20. [16] Gen. 29, 32. [17] Is. 56, 3. [18] Deut. 28, 52. [19] Gen. 17, 14. [20] Ex. 5, 23. [21] I Rois 21, 25. [22] II Chr. 29, 19. [23] Gen. 2, 5. [24] Dan. 9, 27. [25] Is. 28, 29. [26] Ex. 14, 10. [27] Gen. 12, 11. [28] Es. 10, 9. [29] Dan. 10, 11. [30] Is. 33, 9. [31] Ps. 25, 17. [32] Neh. 9, 25. [33] Ps. 49, 17. [34] Job 14, 8. [35] Joel 1, 7. [36] Dan. 12, 3.

ומתל הדא אלצרב מן אלאסמא שמש ירח[1] ותכריך בוץ[2] אשר בו
מום[3]. ומנה מא עינה מן מוצע פאיה ודלך אקל מן באב ושלשת
מתל אדדם עד בית אלהים[4] וששיתם את האיפה[5] ומתל הדא
אלצרב פי אלאסמא כוכב אלהיכם[6] והיו לטוטפת[7]. ששי ותלמי[8]
חקוקים בששר[9] ככר זהב טהור[10] עד ככר לחם[11]. והדה אלאצרב
אלמתצאעפה הי ענדי בעץ עלמא[a] לסאן אלערב תנאיה מתצאעפה.
ואלפעל אלתלאתי גיר אלמזיד פאלואגב מנה עלי ג׳ אמתלה אמא
עלי פעל מתל שמר גדל אמר בחר ואמא עלי פעל והוא ירע ואשם[12]
כי זקן יצחק[13] כאשר אהב אביו[14] לו חפץ יי׳ להמיתנו[15] עיני גבהות
אדם שפל[16] ואמא עלי פעל מתל ולא יכל יוסף[17] קטנתי מכל
החסדים[18] ואני כאשר שכלתי שכלתי[19] כי יגרתי מפני האף[20]
יקשתי לך[21]. וכל ואחד מן הדה אלאמתלה יסמי כפיפא. ואלדליל
עלי אן פעל בצרי תחת אלעין כפיף אן פעל אלמפתוח אלעין
כתירא מא ירגע פי אלוקף פעל בצרי ואיצא פאן אלמסתקבל מן
פעל בצרי קד יכון עלי יפעל ועלי יפעל ורבמא כאן עליהמא גמיעא
מן פעל ואחד כמא קאלוא [מן] אם חפץ בנו יי׳[22] ואם לא יחפץ
האיש[23] [וקולה איצא] ודרכו יחפץ[24] והכדא יסתעמלאן כתירא מן
פעל אלמפתוח אלעין כמא קיל מן שבת יישבות ויישבת ואיצא
פאן פעל אלדי בצרי אדא לם יכן לאמה אלפא ואציף אליה צמיר
אלמתכלם או צמיר אלמכאטב אנצרף אלי פעל בפתח אלעין מתל
קולה כי חפצתי צדקך[25] כי חפצת בי[26] וקיל מן כי זקן יצחק[27] הנה
נא זקנתי[28]. ואמא אן כאן לאמה אלפא פרבמא בקי בחסבה מתל
כי מלתי מלים[29] כי צמאתי[30]. ואלדליל עלי אן פעל איצא כפיף
אן מסתקבלה יכון יפעל כמא קיל מן קטנתי ותקטן עוד זאת
בעיניך[31] ואמא קולהם פי מסתקבל ולא יכל יוסף ולא יוכל לראת
את הארץ[32] פאנהם אבדלוא פיה אלואו מן יא וכאן דלך אכף
עליהם פי הדה אללפטה אד כאן אלקיאס אן יקאל ייכל עלי זנה

a A. אלעלמא

[1] Hab. 3, 11. [2] Esth. 8, 15. [3] Lév. 21, 18. [4] Ps. 42, 5. [5] Ez. 45, 13. [6] Am. 5, 26. [7] Deut. 11, 18. [8] Nomb. 13, 22. [9] Ez. 23, 14. [10] Ex. 25, 39. [11] Prov. 6, 26. [12] Lév. 5, 3. [13] Gen. 27, 1. [14] ib. 27, 9. [15] Jug. 13, 23. [16] Is. 2, 11. [17] Gen. 45, 1. [18] ib. 32, 11. [19] ib. 43, 14. [20] Deut. 9, 19. [21] Jér. 50, 24. [22] Nomb. 14, 8. [23] Deut. 25, 7. [24] Ps. 37, 23. [25] Job 33, 32. [26] Ps. 41, 12. [27] Gen. 27, 1. [28] ib. 27, 2. [29] Job 32, 18. [30] Jug. 4, 19. [31] II Sam. 7, 19. [32] Ex. 10, 5.

קאל פלַם לא תגעל אלפי ארגמן וארגון ונוניהמא זואיר ויבונאן
תלאתיין כמא כאן אלף אדרכמונים ונונה זאידין ואלף ונון אפריון
ואלף ותא אנחרת קלנא לה לעמרך קד אעתרצת בקול גיר ממתנע
פי אלקיאם ואן קאילה לגיר מבטל לכנא אנמא אכתרנא כונהמא
כמאסיין למגיהמא עלי מתאל אשבנז ואמרפל ולאן אלאלף לם
תסקט מן אחדהמא פי מוצע מן אלמואצע בסקוט אלף אדרכונים
מן דרכמונים פאעלמה. ויגי עלי תפעלל בתלאת לאמאת אלאולי
מנדגמה פי אלתאניה פי אלתמתיל מתל תחפנחם[1] אסם מכאן. וקד
תטהר ג׳ אללאמאת פי אלתמתיל אדא וזנא קולהם ובתחפנחם חשך
היום[2] באלפעל פקלנא פיה ובתפעלל.

אלבאב אלתאלת עשר

באב עאם פי אלתצריף באיגאז

אעלם אן אלאפעאל תנקסם קסמה גנסיה עלי צרבין אחדהמא
תלאתי ואלתאני רבאעי. ואלפעל אלתלאתי ינקסם קסמין אחדהמא
מזיד ואלתאני גיר מזיד וכל ואחד מן אלמזיד וגיר אלמזיד ינקסם
קסמין למתעד וגיר מתעד. ואלמתעדי יכון עלי ג׳ אצרב מנה מא
יתעדי אלי מפעול ואחד ומנה מא יתעדי אלי מפעולין ולך
אלאקתצאר עלי אחדהמא [דון אלאכר][a] ומנה מא יתעדי אלי
מפעולין ולא יגוז לך אלאקתצאר עלי אחדהמא דון אלאכר. וינקסם
אלתלאתי איצא קסמה אכרי עלי ד׳ אצרב מנה מא פאה ועינה
ולאמה מתבאינה תלאתתהא והו אלאכתר מתל אמר ושמר ובחר
ומא אשבה דלך ומתל הדא אלצרב פי אלאסמא דבר ועפר ואדם.
ומנה מא לאמה מן מוצע עינה. והו אקל מן אלאול מתל סבב בלל
יי[3] ושלל שללה[4] ומתל הדא אלצרב מן אלאסמא ושלל רב עמם
הביאו[5] ונפל חלל[6] צחיח סלע[7]. ומנה מא לאמה מן מוצע פאיה
והו קליל אקל מן באב סבב מתל ושלשת תרד[8] ותשרש שרשיה[9]

[a] A om., suppléé d'après R.

[1] Jér. 43, 7. [2] Ez. 30, 18. [3] Gen. 11, 9. [4] Ez. 29, 19. [5] II Sam. 3, 22. [6] Ez. 6, 7. [7] ib. 24, 7. [8] I Sam. 20, 19. [9] Ps. 80, 10.

והאחשתרי ואגרטלי זהב ואחרחל ותא תחפנס אצליה ולם אקל
אנהא מזירה לאן אלזיאדאת לא תדכל בנאת אלארבעה מן אלאסמא
כאצה [פי אלאול][a] אלא אן תכון אסמא גאריה עלי אפעאלהא עלי
מא קד תקדם דכרנא לה· פאן קאל קאיל פלם לא תגעל אלנון פי
ארגמן וארגון זאידה ותקול פיהמא אנהמא רבאעיאן קלנא לה
אנמא למא וגדנא מתאל ארגמן פי לפטה לא נון פיהא ולם יכן בה
מן אן נקול פי תלך אללפטה אנהא כמאסיה מתל אשכנז ותחפנס
*ולם יכן ענדנא דליל מן אלאשתקאק עלי אן אלנון פי ארגון זאידה
חמלנאה מחמל אשכנז ותחפנס[b] וגעלנא נונה באזא אלזאי ואלסין
מנהמא ואמא למא כאן ארגמן לגה פי ארגון קלנא פי נונה איצא
אנהא אצליה כנון ארגון ואיצא פאנה למא כאן ארגמן עלי זנה
אמרפל וצענא נונה בחיאל לאם אמרפל· פאן קאל [קאיל] פלם לא
תגעל נון אחשתרן אצליה ותקול פי אללפטה אנהא סראסיה קלנא
לה לאנה ליס פי אמתלה אלאסמא מתאל סראסי מן גיר זיאדה לאן
אלמתאל אלכמאסי קליל פי כלאמהם לתקלה עליהם ואלסראסי
אדא ענדהם אתקל והו עליהם אצעב· ולו כאן פי מתאלהם מתאל
סראסי למא עדמנאה מן כלאמהם פי לפטה לא יכון פיהא חרף מן
חרוף אלזיאדה פכנא נחמל חיניד אחשתרן מחמלה או כנא סנגר
עלי מתאלה לפטה לא יכון פי אכרהא נון ואן כאן פי אולהא אלף
או גירהא מן חרוף אלזיאדה כמא וגדנא אשכנז ואמרפל ותחפנס
פחמלנא ארגמן וארגון מחמלהא פי אלתמתיל אד געלנא נוניהמא
מכאן אלזאי ואללאם ואלסין· ואיצא פאנהם לו אסתעמלוא פי
אלאסמא מתאלא סראסיא לכאנוא סיסתעמלון פי אלאפעאל מתאלא
כמאסיא עלי מא נראהם אסתעמלוא אפעאלא רבאעיה למא
אסתעמלוא אסמא כמאסיה אד חטוא אלפעל ען אלאסם חרפא לאן
אלאסם אקוי מן אלפעל אד הו מסתגן ענה ולא יסתגני אלפעל ען
אלאסם עלי מא קד בינה קבל הדא· ומא יבעד פי אלקיאס אן
יכון האחשתרי מגאנסא פי אלאשתקאק להאחשתרנים *אד אלאצל
פי אחשתרן אחשתר[c] פיכון האחשתרי כאנה מנסוב אליה פיסתדל
איצא מן הדא מע מא קדמנא עלי אן נון אחשתרן מזירה· פאן

[a] A. om., suppl. d'après R. (בתחלה) [b] R. om. [c] R. om.

תחפנס[1] אלכמאסי וקד יחרכון הדה אלעין אלסאכנה ויקולון רַעַמְסֵס[2] פיכון עלי מתאל שעטנז אלא אן שעטנז כמאסי.

אלבאב אלתאני עשר

אבניה אכתר אלאסמא אלכמאסיה

ואלאסמא אלכמאסיה תגי איצא עלי אבניה מכתלפה אלא אנהא אקל עדדא מן אלאסמא אלרבאעיה. פיגי אלאסם מנהא עלי פְּעֻלֵּל בפתח אלפא או בסגול תחתהא ובסכון אלעין ובג׳ לאמאת פי אלתמתיל תחת אלאולי מנהא צרי ותחת אלתאניה סגול מתל שמאבר[3] וחרנפר[4] ופתשגן[5]. ויגי עלי פְּעָלָל ופְּעַלָּל בג׳ לאמאת אלאולי מנדגמה פי אלתאניה פי אלתמתיל ובשבא תחת אלפא באכתלאף חרכה אלעין מתל צלפחד צפרדע ואת בעשתרה[6] אגרטלי זהב[7] אחרחל בן חרום[8] ואת האחשתרי[9]. וקד יכון הדא אלמתאל בזיאדה נון מתל האחשתרן[10]. ויגי עלי פַּעְלָלָע בפתח אלפא ואסכאן אלעין ובג׳ לאמאת אלאולי מנהן מצמומה ואלוסטי שדידה מתל צלמנע[11]. וקד תכון אלאולי פי הדא אלמתאל מפתוחה מתל ובקבקר חרש וגלל[12]. ויגי עלי פַּעְלְלִיל מתל כרכמיש[13]. ויגי עלי פַּעֲלֵל ופַעֲלַל בג׳ לאמאת אלאולי מנהא מנדגמה פי אלתמתיל פי אלתאניה מתל שעטנז[14] ושעשגז[15]. וגאיז אן יקאל פי האתין אללפטתין אנהמא מן באב אשכנז[16] תחפנס הגבירה[17] אלא אן אלחרכה אכתלפת מן אגל אלעין. ויגי עלי אַפְעַלַל בג׳ לאמאת אלאולי מנדגמה פי אלתאניה פי אלתמתיל ובסכון אלפא ובפתח אלעין מתל ארפכשד[18]. ויגי עלי פְּעָלָל ופְּעָלָל בכסר אלפא ובג׳ לאמאת אלאולי מנהא מחרכה בקמץ או בשבא ממאל אלי אלפתח מתל אמרפל וארגמן וארגון ואשכנז ותחפנס הגבירה וכתב הנשתון[19] אלאצל פי הדה אלאלפאת ופי תא תחפנס אלכסר עלי מתאל הנשתון. ואנמא געלת אלפאת אשכנז ואמרפל וארגמן

[1] I Rois, 11, 19. [2] Ex. 1, 11. [3] Gen. 14, 2. [4] I Chr. 7, 36. [5] Esth. 3, 14. [6] Jos. 21, 27. [7] Es. 1, 9. [8] I Chr. 4, 8. [9] ib. 4, 6. [10] Esth. 8, 10. [11] Jug. 8, 7. [12] I Chr. 9, 15. [13] Is. 10, 9. [14] Dent. 22, 11. [15] Esth. 2, 14. [16] Gen. 10, 3. [17] I Rois 11, 19. [18] Gen. 11, 10. [19] Es. 4, 7.

ואלצפה גבעול. ויגי עלי פְּעוּלַל מתל בני חרומף[1] חמוטל בת
ירמיהו[2] מראדך בלאדן[3]. [ויגי הדא אלמתאל באלתשדיד מתל
עדלם יבא[4]][a]. ויגי עלי פְּעֻלִיל מתל כתליש[5] ורבמא כאן מתלה
בעלים[6] פיכון אנפתאח אלפא מן אגל אלעין. ויגי עלי פְּעוֹלֵל
מלרע מצאעפא מן מוצע פאיה ועינה מתל ערוער[7]. ויגי עלי
פְּעוֹלַל מלעל מתל בדלח[8]. ויגי עלי פַּעֲלֵל בפתח אלפא ותשדיד
אלעין מתל דמשק ובכסר אלפא איצא מתל חדקל. ויגי עלי
פִּיעֲלֵל בכסר אלפא ויא בעדהא ותכפיף אלעין מתל פילגש ורבמא
כאן דכול אליא הנא ללאלחאק בשמאבר[9] וחרנפר[10] אלכמאסיין.
ויגי עלי פוּעֲלֵל מכפף אלעין מתל שותלח[11] ומשדד אלעין
איצא מתל דומשק[12]. ויגי עלי פַּעֲלַלִין בתחריך אלעין בשבא[b]
ופתח ותשדיד אללאם אלתאניה מתל ושעלבין[13]. וקד כפפוא מנהא
אלבא וחרכוא אלעין בפתח גדול פגא מתאלא אכר קאלוא במקץ
ובשעלבים[14] ואיצא באילון ובשעלבים[15] ליס הדא אלאסס מגמועא
ולא צעננים[16] איצא מגמועא בל המא עלי היה אלגמע כמא קאלוא
ללואחד מצרים ואפרים ומפים וחפים[17] וחשים[18] [והם] עלי מתאל
אלגמע וקיל לבני ושמעי[19] והמא עלי היה אלנסבה וליסא מנסובאן.
ואלמים פי שעלבים מבתדלה באלנון כמא אבתדלת פי כמהם[20]
וכמהן[21] והרם[22] והרן[23]. ואחסב אליחבא השעלבוני[24] מנסובא
אליהא ואנמא אבדלוא פיה מן יא שעלבין ואוא אסתתקאלא
לאגתמאע אלכסראת ואליאאת ורבמא אנהם קד קאלוא פי שעלבין
שעלבון [פאבדלוא מן אליא ואוא ונסבוא אליהא השעלבוני. והו
אצוב מן כל מא קיל פיה והו אלדי][c] ידל עלי אן שעלבין גיר מגמוע
ואבקוא אלואו ואלנון פיה ענד אלנסבה כמא אבקוהמא פי חצרון
ענד נסבהם אליה פקאלוא החצרוני[25]. ויגי עלי פְּעָלָל מצאעפא
מן מוצע פאיה ועינה יירש הצלצל[26]. ויגי עלי פַּעְלִלֵל מצאעפא
מתל רעמסס[27] אחד לאמיה מצאעף. ורבמא כאן ללאלתחאק בבנא

[a] A. om., suppl. d'après R. [b] A. בשוא [c] A. om., suppl. d'après R.

[1] Neh. 3, 10. [2] II Rois 23, 31. [3] Is. 39, 1. [4] Mi. 1, 15. [5] Jos. 15, 40. [6] Jér. 40, 14. [7] Deut. 2, 36. [8] Gen. 2, 12. [9] ib. 14, 2. [10] I Chr. 7, 36. [11] Nomb. 26, 35. [12] II Rois 16, 10. [13] Jos. 19, 42. [14] I Rois 4, 9. [15] Jug. 1, 35. [16] Jos. 19, 33. [17] Gen. 46, 21. [18] ib. 46, 23. [19] Ex. 6, 17. [20] II Sam. 19, 38. [21] ib. 19, 41. [22] Jos. 13, 27. [23] Nomb. 32, 36. [24] II Sam. 23, 32. [25] Nomb. 26, 7. [26] Deut. 28, 42. [27] Ex. 12, 37.

מצאעפא לאמאה מן מוצע פאיה ועינה מתל בהר הגדגד[1] צנצנת
אחת[2]. ויגוז אן יקאל פי הדא אלצרב מן אלאסמא ופי מתלה מן
אלאפעאל אנה תלאתי וכרהוא אלגמע בין אלמתלין פפרקוא
בינהמא. ויגי עלי פעלל בזיאדה יא מתל פינחס ורבמא כאן
דלך ללאלחאק באלבנא אלכמאסי אעני נשתון[3] ואשבנז[4] וארגון[5].
ויגי עלי פעלל מתל בחדש בסלו[6] ואן קיל פי בחדש בסלו אנה
תלאתי מלחק ואן וזנה פעלו פלא גנאח פי דלך. ויגי מפתוח אלפא
מתל וגנזביו[7] ברב שרעפי[8] בן פרנך[9] שמגר בן ענת[10]. ואלצפה
כרפס ותכלת[11] a. וידכל פי הדא אלבנא שמשרי[12]. ויגי עלי פעלל
מתל ברזל וכרמל ופרדס. ומן הדא אלבנא סבתכא[13]. ויגי עלי
פעליל מתל כרמיל[14] ושרביט[15] וזרזיף[16] ושחצימה[17]. ויגי עלי
פעלל ופעלל [בפתח או בצרי תחת אללאם[b]] מתל סמדר וספרד
וחנמל ועמלק וערפל. ויגי עלי פעלל מתל עטלף חבצלת
השרון[18]. ויגי עלי פעלול בשבא תחת אלפא מצאעף משדד
אללאם אלמתצאעפה לאנדגאם לאם אלאצל פיהא *והדא אלאנדגאם
אנמא הו פי אלמתאל כאצה מתל שקערורת[19] וזנה פעלול ואצלה
פעלולל בג׳ לאמאת אלאולי מן אלאצל והי אלמנדגמה ואלאתנתאן
מתצאעפתאן. ויגי עלי פעליל מתל סנפיר[20]. ויגי עלי
פעיליל מתל פתיגיל[21]. ויגי עלי פעילל מתל שמידע[22] ורבמא
כאן הדא אלאסם מרכבא. ויגי עלי פעליל בפתח אלפא ותשדיד
אלעין מתל עכביש. ואלצפה חלמיש. ויגי עלי פעלול בפתח
אלפא בחלם או בשרק מתל כפתור רפסוד חרגול פרעוש כרכב
המזבח[23] נרד וכרכם[24] עכשוב[25] קרסול פשחור כי אין חרצבות
למותם[26] ואלצפה גלמוד. ויגי עלי הדא אלמתאל מצאעפא לאמאה
מן מוצע פאיה ועינה מתל בני בקבוק[27] בני חרחור[28] בקרקר[29]
ובערעור ובבנותיה[30]. ויגי מצמום אלפא מתל ולקדקד נזיר אחיו[31].
משם נסעו הגדגדה[32]. ויגי בכסר אלפא גיר מתצאעף מתל גלבוע.

a A. ajoute טפסר b suppléé d'après R.

[1] Nomb. 33, 32. [2] Ex. 16, 33. [3] Es. 4, 7. [4] Gen. 10, 3. [5] II Chr. 2, 6. [6] Néh. 1, 1. [7] I Chr. 28, 11. [8] Ps. 94, 19. [9] Nomb. 34, 25. [10] Jug. 3, 31. [11] Esth. 1, 6. [12] I Chr. 8, 26. [13] Gen. 10, 7. [14] II Chr. 2, 6. [15] Esth. 5, 2. [16] Ps. 72, 6. [17] Jos. 19, 22. [18] Cant. 2, 1. [19] Lév. 14, 37. [20] ib. 11, 9. [21] Is. 3, 24. [22] Nomb. 26, 32. [23] Ex. 27, 5. [24] Cant. 4, 14. [25] Ps. 140, 4. [26] ib. 73, 4. [27] Es. 2, 51. [28] ib. ib. [29] Jug. 8, 10. [30] ib. 11, 26. [31] Gen. 49, 26. [32] Deut. 10, 7.

אלתמאם אַרוֹמוֹן עלי זנה אדרכון וגאיז אן יכון מעתֹל אללאם ואן יכון אצלה אֲרַמְיוֹן אלא אנה פי מעני אכר. ויגי עלי אֲפַעְלַי מתֹל בן אחסבי[1]. ויגי עלי אֲפַעְלָת מתֹל אנחרת[2]. ויגי עלי אֲפַעְפּוּעָה מצאעף נאקץ אללאם מתֹל אבעבעת[3] והו ענדי משתקּ מן תבעה אש[4] ולֹלך אן מעני אבעבעת נפאטאת ומעני מים תבעה אש כמא תנפט אלנאר אלמא לאנהם שבּהוא מא יחדתֹ אלגליאן פי אלמא מן אלנֹפּאכאת באלנפאטאת. ויגאנס הדא אלמעני קולה נבעה בחומה נשגבה[5] לאנהם שבּהוא איצא אקבאל אלסור אלי כארג מן וסטה באלאנתפאך אלעארץ פי אלמא מן חמיּה אלנאר. ויגי עלי אַפְעֲלִיות מתֹל אכזריות חמה[6]. ויגי עלי יוֹפְעֶל מתֹל יוכבד[7] ויועזר[8] ואלאצל יהוכבד יהועזר. ויגי עלי יוֹפָעָל מתֹל יוחנן[9] יוזבד[10] יוידע[11] יואחז[12] יונדב[13] ואלאצל יהוחנן ויהוזבד ויהוידע ויהואחז ויהונדב. ויגי עלי יָפְעֶלָה מתֹל יגבהה[14]. ויגי עלי תוֹפַעְלָה מתֹל תוגרמה[15]. ויגי עלי הַפְעָלָה מתֹל הכרת פניהם[16] רוח והצלה[17] ומן אלמעתֹל אלעין והנחה למדינות עשה[18] להנפה גוים[19] אצלהמא הניחה והניפה. ומן אלמעתֹל אללאם הרבה ארבה[20] אצלה הרביה ופי אלמשנה[21] ודמן טעון הזייה.

אלבאב אלחאדי עשר

אבניה אכתֹר אלאסמא אלרבאעיה

אלאסמא אלרבאעיה תגי איצא עלי אמתֹלה מכתֹלפה אלא אנהא אקלّ עדדא מן אלאמתֹלה אלתֹלאתֹיה. פיגי אלאסם מנה עלי פְּעָלָל מתֹל פלדש[22] ופתגם[23] אל בדקר שלישו[24] וסרפד[25] ושנאב[26] ושנער[27] ושם עירו דנהבה[28] אלנון פי הדה ופי מא מאתֹלהא אצליה לאנّי לם אגד פי אלאמתֹלה אלתֹלאתֹיה אלמערופה אלאשתקאק פְּנְעָל. ואלצפה טפסר[29] מתרדת הגזבר[30]. ויגי עלי הדא אלוזן

[1] II Sam. 23, 34. [2] Jos. 19, 19. [3] Ex. 9, 10. [4] Is. 64, 1. [5] ib. 30, 13. [6] Prov. 27, 4. [7] Ex. 6, 20. [8] I Chr. 12, 6. [9] ib. 12, 4. [10] ib. ib. [11] Néh. 3, 6. [12] II Chr. 36, 2. [13] Jér. 35, 6. [14] Nomb. 32, 35. [15] Ez. 27, 14. [16] Is. 3, 9. [17] Esth. 4, 14. [18] ib. 2, 18. [19] Is. 30, 28. [20] Gen. 16, 10. [21] Zebach. 5, 1. [22] Gen. 22, 22. [23] Esth. 1, 20. [24] II Rois 9, 25. [25] Is. 55, 13. [26] Gen. 14, 2. [27] ib. 14, 1. [28] ib. 36, 32. [29] Jér. 51, 27. [30] Es. 1, 8.

אֶפְעוֹל מתֹל אגרוף אזרוע אפרחים[1] אתמוֹל[2] ובשרק איצֹא ואתמוֹל
עמי[3]. ואמא קולה ויהי כל יודעו מאתמוֹל שלשם[4] באלתשדיד פאנֹהם
דֹהבוא בה מדֹהב אללפט אלסריאני. *ולנא פי אתמוֹל עמי מדֹהב
אכֹר סתראה פי נפס אלדיואן פי חרף אלתא[a5]. ויגֹאנס הדֹא אלבנא
ויהי באשמרת הבקר[6] ואשמורה בלילה[7]. *ומתֹלה מן אלמעתֹל אלעין
כי אם אסוך שמן[8] אצלה אַסְיוֹךְ פאעתל ומתֹלה והו מצדר ארוש
ידושנו[b9]. ויגֹי עלי אֶפְעֶל מתֹל אשפר אחד[10] אשנב ואקרח והו
צפה גאלבה אעני אקרח לאנֹה משתקֹ מן כי אש קרחה באפי[11]
ודֹלך לתוקֹרה וצפאיה. וידכֹל פי הדֹא אלבנא אצערה וצמיר[12].
ואלצפה אזרח. וקד יכון מפתוח אלאלף מתֹל קרית ארבע[13] ארפד[14]
ואכשף[15] באשמנים כמתים[16]. וידכֹל פי הדֹא אלבנא אזכרה[17] וקד
יסתעמל פי אלמשנה[18] אתקנה פי קולהם הכותב טופסי גטין צריך
שיניח מקום האיש ומקום האשה וגו מפני האתקנה. וגאיז אן יקאל
פי אזכרה ואתקנה אן אלפיהמא מבתדלאן מן האין. ואלצפה
ארבע פי עדד אלמונֹת ואכזר ואכזב. ויגֹי עלי אֶפְעֶל מתֹל
אלסר[19] ורבמא כאן אלסר מרכֹבא כמא כאן אליחבא השעלבני[20]
מרכֹבא. ויגֹי עלי אַפְעִיל מתֹל בתי אכזיב[21] מחבל אכזיבה[22].
אלא תראהם קאלוא והיה בכזיב[23]. ומשפטי לאור עמים ארגיע[24]
ועד ארגיעה לשון שקר[25] במעני רגע. אתיק אל פני אתיק[26] אצלה
אנתיק עלי מא אשרחה פי באבה מן כתאב אלאצול[27] בהול אללה.
ויגֹי עלי אַפַּעִיל משדד אלעין מפתוח אלפא ואת האבטחים[28].
ויגֹי עלי אֶפְעֶלִי מתֹל אדרעי[29]. ויגֹי עלי אַפַּעֶל מתֹל אחלי
אפרנו[30]. ויגֹי עלי אַפְעֶלוֹן מתֹל אפריון[31]. ויגֹי עלי אַפַּעֶלוֹן
מתֹל אדרכונים[32] [ויגֹוז אן אלאלף זאידה][c] ואלדליל עלי דֹלך סקוט
אלאלף פי דרכמונים[33] *פקד תבֹין אן אלמים זאידה איצֹא פי
דרכמונים[d] ואנהמא תֹלאתיאן. ומתֹלה מן אלמעתֹל אלעין כי ארמון
נטש[34] לאנה משתקֹ מן רמה ידך[35] והו צפה גאלבה ואצלה עלי

[a] R. om. [b] R. om. [c] A. om.; suppléé d'après R. [d] R. om.

[1] Deut. 22, 6. [2] Ps. 90, 4. [3] Mi. 2, 8. [4] I Sam. 10, 11. [5] K. ulousoul 764, 3 à 23. [6] Ex. 14, 24. [7] Ps. 90, 4. [8] II Rois 4, 2. [9] Is. 28, 28. [10] II Sam. 6, 19. [11] Deut. 32, 22. [12] Nomb. 31, 50. [13] Gen. 23, 2. [14] Is. 36, 19. [15] Jos. 11, 1. [16] Is. 59, 10. [17] Lév. 24, 7. [18] Gittin 3, 2. [19] Gen. 14, 1. [20] II Sam. 23, 32. [21] Mi. 1, 14. [22] Jos. 19, 29. [23] Gen. 38, 5. [24] Is. 51, 4. [25] Prov. 12, 19. [26] Ez. 42, 3. [27] 469, 6 à 10. [28] Nomb. 11, 5. [29] ib. 21, 33. [30] Da. 11, 45. [31] Cant. 3, 9. [32] Es. 8. 27. [33] ib. 2, 69. [34] Is. 32, 14. [35] ib. 26, 11.

מַפְעִילָה *קבל אלאעתלאל[a] כמא קיל וכרקב בעצמותיו מבישה[1]
לכנה בני עלי מֵצֵר מתֹל מפר אתות בדים[2] אלדי אצלה מפיר·
ואיצֹא רחם משכיל דאת תֹכל· ואיצֹא יתן אכל למכביר[3] [למכביר]
צפה ללאכל ואללאם פיה הי אללאם אלדאכלה עלי אלמפעולין·
ויגי עלי פְּעַלָתוֹן נחש עקלתון[4] והו צפה משתקה מן על כן
יצא משפט מעקל[5]· ויגי מן אלמעתל [אלעין] עלי פְּלִילוֹן בדהאב
אלעין מנה לאעתלאלה מתֹל שפיפון[6] ואשתקאקה ענדי מן ישופך
ראש[7] והו צפה גאלבה· ויגי עלי פְּעָלָל בתכריר אלעין מתֹל
ארדט[8]· ויגי עלו פְּעוּעָל מתֹל שפופם[9] חצוצרה ברמה[10] ורבמא
כאן מתֹלהא גאואל בן מכי[11] ורבמא כאן מרכֹבא מתֹל רעואל פנואל·
ויגי עלי פְּעוֹעֵל מתֹל בלחם הקלקל[12] לאנה משתק ענדי מן
נחשת קלל[13]· ויגי עלי פְּעֵעֵלוֹן מתֹל ושם אחותם הצללפוני[14]
ורבמא כאן מרכֹבא אעני אן יכון צדרה מן מעני ונסו הצללים[15]
ועגזה מן מעני פנה או מא אשבהה· ויגי עלי אֶפְתְּעוֹל בשבא[b]
תחת אלתא אשתמוע[16] ובקמצות אלתא איצֹא אשתאול[17] ורבמא
כאנת אלקמצות מן אגל אלאלף ורבמא כאן אשתמוע מכֹפפא מן
מתֹאל אשתאול· ויגי עלי מַפְעוֹל ומַפְעוּל בחלם ובשרק מפתוח
אלמים מתֹל מטמון ומשקוף אם יתגדל המשור[18] ויהי המבול[19] עלי
מא בינֹאה פי אלמסתלחק[20] מסלול ודרך[21] כפות המנעול[22] המה
רכליך במכלולם[23] במחליים רבים[24] ואלצפה וכל מערמיהם
הלבישו[25]· ויגי עלי מִפְעוֹל בכסר אלמים מתֹל מזמור לדוד[26]
במשקול עשרים שקל[27] מכשול עונם[28] ויהי כמשלש חדשים[29] ופרשי
מכמרת[30]· ואלצפה מגדול ישועות מלכו[31] וכל עיר מבחור[32]· ויגוז
אן יכונא אסמין· ואמא ממגדל סונה[33] פאסם מתֹל מגדָל· ויגי
עלי נִפְעוֹל בכסר אלנון מתֹל נמרד ובסגול תחתהא מתֹל מי
נפתוח[34] ובפתחהא מתֹל נפתולי אלהים נפתלתי[35]· ויגי עלי

[a] R om. [b] A. בשוא

[1] Prov. 12, 4. [2] Is. 44, 25. [3] Job 36, 31. [4] Is. 27, 1. [5] Hab. 1, 4. [6] Gen. 49. 17. [7] ib. 3, 15. [8] ib. 8, 4. [9] Nomb. 26, 39. [10] Os. 5, 8. [11] Nomb. 13, 15. [12] ib. 21, 5. [13] Ez. 1, 7. [14] I Chr. 4, 3. [15] Cant. 2, 17. [16] Jos. 21, 14. [17] ib. 15, 33. [18] Is. 10, 15. [19] Gen. 7, 17. [20] Opusc. p. 235. [21] Is. 35, 8. [22] Cant. 5, 5. [23] Ez. 27, 24. [24] II Chr. 24, 25. [25] ib. 28, 15. [26] Ps. 3, 1. [27] Ez. 4, 10. [28] ib. 7, 19. [29] Gen. 38, 24. [30] Is. 19, 8. [31] II Sam. 22, 51. [32] II Rois 3, 19. [33] Ez. 29, 10. [34] Jos. 15, 9. [35] Gen. 30, 8.

על כל גדותיו[1] מענאה ומעני והירדן מלא על כל גדותיו[2] ואחד·
ויגי עלי מֶפְעָל מתֹל מקטר מגש[3] ארדת מקטר· והעיר מלאה
מטה[4] ותפסירה זיג ומיל אי מיל פי אלחכם ואצלה מוּנְטֶה· והיה
מטות כנפיו[5] *רבמא כאן מן אצל מלאה מטה אעני מן נטה פיכון
תפסירה ויכון אמתראד גנאחיה מן מעני ויט אהלו[6] ונטה לו מחוץ
למחנה[7] ורבמא כאן גמע וישאהו במוט[8] ואנדגם אלואו פי אלטא
פיכון תפסירה ויכון פרוע גגאחיה פלים יכון חיניד מן הדא אלמתאל
ואנא אלי הדא אלוגה אמיל לאני אגעלה מתֹל קולה בשברי שם את
מטות מצרים[9] יריד עסאברה[a]· מוצק אחד[10] פרג ואחד להא אי
אנהא מסתויה· שבעה ושבעה מוצקות[11] תפסירה מצבאת· יצקים
ביצקתו[12]· ואין מָעמד[13] אצלה מֶעמד עלי זנה מקטר אי ולא מוקף
ולנא פיה וגה אכר סתראה· ויגי עלי מֶפְעָל מתֹל ומיסד אבנים
יקרות[14] יריד אלאוס מגפיעש משלם[15] מישר על המחקה[16] אי עלי
אלנקש· ואלצפה אלופי ומידעי[17] ואסף המצורע[18] ורבמא כאן
מפעולא ורבמא כאן אסם אלדא נפסה· ויגי עלי מַפְעִיל [מתֹל]
תהרגו למשחית[19] מימין להר המשחית[20] והודי נהפך עלי למשחית[21]
ואת אחבן ואת מוליד[22] לדוד משכיל[23] וכטל משכים הלך[24]·
ואכלץ אלוגה פיה פי באבה מן חרף אלשין בחול אללה[25]· מפיץ
וחרב[26]· וידכל פי הדא אלבנא ואבן משכית[27] וזנה מפעיל ואלתא
בדל מן אלהא אלתי הי לאמה· ומתֹלה כי מרבית העם רבת
מאפרים[28] ואיצא ועד הנה מרביתם שמרים משמרת בית שאול[29]
חצי מרבית חכמתך[30] ואיצא וממחצית בני ישראל[31] אלתאאת בדל
מן אלהאאת אלתי הי לאמאת אפעאלהא· וידכל פיה איצא אני
מנגינתם[32]· ואלצפה והוא מעריצכם[33] תפסירה מהיבכם אי אלדי
תעתקדון היבתה· כלב אשה מצרה[34] דאת אולאע ואוצאב משתקה
מן צירים אחזוני כצירי יולדה[35] ואלאצל פיה מַצְיֵרָה עלי זנה

a R. om.

[1] I Chr. 12, 15. [2] Jos. 3, 15. [3] Mal. 1, 11. [4] Ez. 9, 9. [5] Is. 8, 8. [6] Gen. 12, 8. [7] Ex. 33, 7. [8] Nomb. 13, 23. [9] Ez. 30, 18. [10] I Rois 7, 37. [11] Zach. 4, 2. [12] I Rois 7, 24. [13] Ps. 69, 3 [14] I Rois 7, 10. [15] Néh. 10, 21. [16] I Rois 6. 35. [17] Ps. 55, 14. [18] II Rois 5, 11. [19] Ez. 9, 6. [20] II Rois 23, 13. [21] Dan. 10, 8. [22] I Chr. 2, 29. [23] Ps. 32, 1. [24] Os. 6, 4. [25] Ousoul 721, 33. [26] Prov. 25, 18. [27] Lév. 26, 1. [28] II Chr. 30, 18. [29] I Chr. 12, 29. [30] II Chr. 9, 6. [31] Nomb. 31, 47. [32] Lam. 3, 63. [33] Is. 8, 13. [34] Jér. 48, 41. [35] Is. 21, 3.

בנא מִפְּעָל אלמכסור אלמים· ואלצפה מן מתל הדא יי מעון אתה[1]
מענה אלהי קדם[2]· ואמא מכון[3] ויהיה מנון[4] פהי מן בנא מַפְעַל
בפתח אלמים· ואשתקאק מנון מן ינון שמו[5] ונין ונכד[6]· ויגי
עלי מִפְעָלות מתל אשר לא במסכנות[7]· ויגי עלי מִפְעָל משדד
[אלפא] מתל מקדש יי כוננו ידיך[8] השבת מטהרו[9] *אלא אן
טא מטהרו מפכמא בקמץ חטף[a]· ואלצפה מנזריך כארבה[10]· ויגי
עלי מִפְעָלון מתל ויצא המסדרונה[11]· ויגי עלי מְפַעֵל משדד
אלעין מתל ימך המקרה[12] והו אלסקף ולמכסה עתיק[13] האליה
והמכסה[14] ואת היעים ואת המזמרות[15] ואת המנקיות[16] ומבשלות
עשוי מתחת הטירות סביב[17] אלה בית המבשלים[18] יריד אלקדור
פמרה אנת וקאל ומבשלות עשוי ומרה דכר פקאל בית המבשלים
לאן אלבית אנמא כאן מחתויא עלי אלקדור פנסב אליהא ולם יכן
מחתויא עלי אלטבאכין ולא כאן מאוי להם פינסב אליהם ודליל
אכר איצא אן קולה אלה אנמא וקע עלי אלמבשלים לא עלי אלבית
אד לא יכבר באלה ען ואחר בל ען גמע פאד דלך כדלך פקולה
המבשלים אנמא יריד בה אלקדור לא אלטהאה· ודליל דלך קולה
אשר יבשלו שם משרתי הבית את זבח העם ואלאשארה בשם אלי
אלמבשלים אלתי הי אלקדור לא אלי אלבית· ואמא וקוע בית בין
אלה ובין המבשלים פמקחם ולו אראד אלבית לקאל זה בית
המבשלים פאלתקדיר אלה המבשלים אי אלקדור וקולה בית מקחם·
ואת כל חמקטרות הסירו[19] יריד אלמגאמר אלתי כאן יבכר בהא
ויקתר פיהא ללצנם· ונחלו מקדשיהם[20] אלאצל פיה אלתשדיד
פכפף וקד יקאל פיה אנה גיר מכפף מן תשדיד כאן לאזמא לה בל
הו מבני עלי אלתכפיף ואן מזוינו מלאים[21] מתלה· ואמא תכפיף
ימך המקרה פמן אגל אלרא· ומן הדא אלבנא קיל לא יהיה משם
עוד מות ומשכלת[22] במעני שכול מתל שכל ואלמן[23]· ואלצפה
ואיש דעת מאמץ כח[24] אי אמיץ אי שדיד אלאיד ואיצא והוא ממלא

[a] R. om.

[1] Ps. 90, 1. [2] Deut. 33, 27. [3] Ex. 15, 17. [4] Prov. 29, 21. [5] ib. 72, 17. [6] Is. 14, 22. [7] Deut. 8, 9. [8] Ex. 15, 17. [9] Ps. 49, 45. [10] Nah. 3, 17. [11] Jug. 3, 23. [12] Eccl. 10, 18. [13] Is. 23, 18. [14] Ex. 29, 22. [15] Jér. 52, 18. [16] Nomb. 4, 7. [17] Ez. 46, 23. [18] ib. 46, 24. [19] II Chr. 30, 14. [20] Ez. 7, 24. [21] Ps. 144, 33. [22] II Rois 2, 21. [23] Is. 47, 9. [24] Prov. 24, 5.

מפעל כתב בהא מוצע אלאלף וגמעה ממכלאות צאן[1]. וידכל פי
הדא אלבנא מלחמה וממשלה ומרכבה עד המפשעה[2]. ועשית לו 71.
מסגרת[3] אשר עשתה מפלצת[4]. וידכל פיה מורש ומורשה ומא
אשבהמא. וידכל פיה איצא ועליו כמבנה עיר[5] ומחנה *ואנפתאח
מים מחנה מן אגל אלחא[a]. ואלצפה המלצר[6] והיא מצער[7] וחרש
מצל[8] אצלה מְצֻלָל עלי זנה מכלל[9] אלדי הו צפה מן בניך כללו
יפיך[10] לאנה מן ונסו הצללים[11] כאשר צללו שערי ירושלם[12] ואיצא
והיית להם למשמר[13] עלי מעני לכן שמר לראשי אשימך[14]. וידכל
פי הדא איצא והו צפה [קולה][b] יבילו שי למורא[15] והוא מוראכם[16]
וכל מושב בית ציבא עבדים למפיבשת[17] תרגמתה וגמיע סכן מנזל
ציבא בפתח אלסין וסכון אלכאף ואלסכן[c] הם אלסכאן אי גמיע מן
אחתוי עליה אלמנזל. ומתלה מורע לאישה[18] מורעתנו[19] מולדת
בית[20] ומולדתך אשר הולדת[21] אלתא פי מולדת ופי מורעתנו
ללמבאלגה. ומן הדא אלמתאל והי צפאת ואסמא פאעלין קולה
הם מעזרים אותם[22] אשר אתם מחלמים[23] ויהרג במשמניהם[24]
במשמניו רזון[25] והערים המבדלות[26] פרש מעלה[27] מעלה במה
ומקטיר לאלהיו[28] כי האלהים מענה בשמחת לבו[29] משנה למלך[30]
ותחת מעשה מקשה[31] במעבה האדמה[32] מרבה להכיל[33] נעת מונה
ללכום וימכן אן יכון מן הדא אלצנף המצפצפים והמהגים[34] ארדת
והמהגים. וקד דכרנא פיה פי אלמסתלחק[35] וגהא אכר גאיזא איצא
אלא אן הדא אלוגה אולי בה. ומן אלמעתל אלעין חנף ומרע[36].
ויגי עלי מְפֻעל מתל מזבח ואלצפה ילד מסכן[37]. ורבמא כאן
מן הדא אלבנא באב מוקש ומופת. וימכן אן יכון מנה ועליו כמבנה
עיר[38] ותחת מעשה מקשה[39] ומא אשבהה. ואמא מאור ומא
אשבהה מן אלאסמא אלמעתלה אלעינאת אלתי פאאתהא חלקיה
פגאיז אן תכון מן בנא מַפְעל אלמפתוח אלמים ואן תכון איצא מן

a R. om. b M. om.; R. אמרו c M. ואסאכן

[1] Ps. 78, 70. [2] I Chr. 19, 4. [3] Ex. 25, 25. [4] I Rois 15, 13. [5] Ez. 40, 3. [6] Dan. 1, 11. [7] Gen. 19, 20. [8] Ez. 31, 3. [9] Ps. 50, 2. [10] Ez. 27, 4. [11] Cant. 2, 17. [12] Néh. 13, 19. [13] Ez. 38, 7. [14] I Sam. 28, 2. [15] Ps. 76, 12. [16] Is. 8, 13. [17] II Sam. 9, 12. [18] Ruth 2, 1. [19] ib. 3, 2. [20] Lév. 18, 9. [21] Gen. 48, 6. [22] II Chr. 28, 23. [23] Jér. 29, 8. [24] Ps. 78, 31. [25] Is. 10, 16. [26] Jos. 16, 9. [27] Nah. 3, 3. [28] Jér. 48, 35. [29] Eccl. 5, 19. [30] Esth. 10, 3. [31] Is. 3, 24. [32] I Rois 7, 46. [33] Ez. 23, 32. [34] Is. 8, 19. [35] Opusc. p. 127. [36] Is. 9, 16. [37] Eccl. 4, 13. [38] Ez. 40, 2. [39] Is. 3, 24.

ואת תחלאיה. וידכֹל פי הדֹא אלבנא תרבות אנשים חטאים[1]
ותזנות[2] ומא אשבה דֹלך ואלתא[a] בדל מן אלהא. ויגֹי עלי
יַפְעוּל בחלם ובשרק מתֹל בכלי הרעים ובילקוט[3] הינשוף[4]
ויהלם[5]. ויגֹי עלי יִפְעָל מתֹל יצחק וידלף[6] ויגאל בן יוסף[7] ויבחר
5 ואלישוע[8] וישמא וידבש[9] ואת ישבק[10] תירוש ויצהר[11]. וידכֹל פי
הדֹא אלבנא וידאלה ובית לחם[12] ואיצֹא יזרחיה[13] ויצהר צפה
גאלבה. ויגֹי עלי יְפַעֲלֵי מתֹל יאתרי[14]. ויגֹי עלי יְפוּעָל מתֹל
ירחם בן אליהוא[15] כלב בן יפנה[16]. ויגֹי עלי יִפְעִילָה בכסר
אליא מתֹל יזליאה[17] אסם רגֹל. ויגֹי עלי יַפְעוֹל וַיַפְעוֹלָה מתֹל
10 יעקב ויעקבה[18] ואנפתאח אליא מן אגֹל אלעין לֹאנה פעל מסתקבל
מתֹל יעמד. ויגֹי עלי יַפְעֵל מתֹל ארץ יעזר[19] ויפלט[20]. ויגֹי
עלי מַפְעֵל מתֹל והעביר אותן במלבן[21] במרצע[22] והמזלג[23] את
המכתש[24] ויקח המכבר[25] עגל מרבק[26] משען ומשענה[27] מסוה[28]
מטוה[29]. וידכֹל פי הדֹא אלבנא בסתר המדרגה[30] והמכשלה הזאת[31]
15 משטמה[32] שדה המכפלה[33] מרחשת[34] על המהפכת[35]. וידכֹל פיה
איצֹא מתת אלהים[36] ואצלה מַנַתְּנֶת לאנה מן נתן פאנדגמת אלנון
אלאולי וחדֹפוא אלתֹאניה אסתכֹפאפא. ומנה איצֹא מוקש ומופת
ומוער ואלצפה ממזר. ויגֹי עלי מַפְעַל מתֹל במלמד הבקר[37]
מתן ומפל מצב מדע משאבים[38] מרבדים[39] מטעמים[40] במנעמיהם[41].
20 ואלצפה מלאך ומלאכים. ואמא תשדידהם אללֹאמאת מן בעֹץ הדֹא
אלבנא אדֹא צארוא אלי אלגֹמע ותרכהם דֹלך מן אלבעֹץ פאן דֹלך
לגיר עלה בל עלי קדר אסתסהאלהם או אסתתֹקאלהם. וידכֹל פי
הדֹא אלבנא ממלכה אנשי המצבה[42]. וקד יכֹפֹף הדֹא אלמתֹאל
פיחדֹך עינה בשבא ופתח מתֹל מרעלה[43] אסם מכאן. ויגֹי עלי
25 מִפְעָל בכסר אלמים מתֹל מכמש ומשכב ומשכן גזר ממכלה[44] וזנה

[a] M. מן אלתא

[1] Nomb. 32, 14. [2] Ez 16, 26. [3] I Sam. 17, 40. [4] Lév. 11, 17. [5] Ex. 28, 18. [6] Gen. 22, 22. [7] Nomb. 13, 7. [8] II Sam. 5, 15. [9] I Chr. 4, 3. [10] Gen. 25, 2. [11] Deut. 28, 51. [12] Jos. 19, 15. [13] I Chr. 7, 3. [14] ib. 6, 6. [15] I Sam. 1, 1. [16] Nomb. 13, 6. [17] I Chr. 8, 18. [18] ib. 4, 36. [19] Nomb. 32, 1. [20] I Chr. 7, 32. [21] II Sam. 12, 31. [22] Ex. 21, 6. [23] I Sam. 2, 13. [24] Jug. 15, 19. [25] II Rois 8, 15. [26] I Sam. 28, 24. [27] Is. 3, 1. [28] Ex. 34, 33. [29] ib. 35, 25. [30] Cant. 2, 14. [31] Is. 3, 6. [32] Os. 9, 7. [33] Gen. 23, 19. [34] Lév. 2, 7. [35] Jér. 20, 2. [36] Eccl. 3, 13. [37] Jug. 3, 31. [38] ib. 5, 11. [39] Prov. 7, 16. [40] Gen. 27, 3. [41] Ps. 141, 4. [42] I Sam. 14, 12. [43] Jos. 19, 11. [44] Hab. 3, 17.

אכתֹר עלמא אלערב אלגֹזֿ עלי כל קטע· ויגֹי עלי פִעֲלִית בכסר אלפא מתֹל אשר נתנו חתיתם[1]· ולים בבעיד אן יכון מתֹלה גלת עלית[2] לאנֿא קד וגֹדנא הדֹא אלמעני פי עלל כמא סיתבין לך[a] פי מוצֹעה[3]· ויגֹי עלי תִפְעוֹל[b] מתֹל תירוש· ואלצפה̈ תינוק· וידֹכל פי הדֹא אלבנא תלבשת[4]· ויגֹי עלי תִפְעָל מתֹל תדהר ותאשור[5] ומתֹלה ולתימן אל תכלאי[6] לאנה משתקֿ מן ימין והו צפה̈ גאלבה̈· וידכֹל פי הדֹא אלבנא ולצפירת תפארה[7] תפארת[8] תפלצתך[9] עלי זנה̈ כי לא תהיה תפארתך[10] פהו אדֿא גיר מצֹאף תפלצת עלי זנה̈ תפארת· ואלצפה̈ תושב ושכיר[11] ומן הדֹא אלמתֹאל ענדי תבל עשו[12] אצלה תִבְלַל משתקֿ מן בעמים הוא יתבולל[13] ומן בלל יי״[14] אלדֹי מענאה פסאד ותגייר· וקד גלט פיה אבו זכריא פי כתאבה פי אלתנקיט[15] אדֹ וזֿנה בארץ· ומתֹל תבל עשו ענדי ממא הו מן דֹואת אלמתֹלין איצֹא תמס יהלך[16] אצלה תִמְסַס לאנה מן כמסס נסס[17] וימס לבב העם[18]· ויגֹי עלי תְפַעָל מתֹל תלשר[19] אסם בלד· ויגֹי עלי תְפַעוּל מתֹל תדהר ותאשור[20] תבלל בעינו[21]·

ויגֹי עלי תַפְעיל מתֹל תרשיש[22] ותכריך בוץ וארגמן[23]· ואלצפה̈ מבין עם תלמיד[24]· וידכֹל פי הדֹא אלבנא תאניה ואניה[25]· וידכֹל פיה איצֹא החזיקו בתרמית[26] תכלית שנאה[27] ומא אשבה דֹלך אלתא בדל מן אלהא· ויגֹי עלי תַפְעֵל מתֹל תשבץ[28]· וידכֹל פי הדֹא אלבנא תרדמה ותוכחה ורבמא כאן תוכחה מתֹל תושב ושכיר·

ויגֹי עלי תְפַעְלֵל [מתֹל] ובתקוממיך אתקוטט[29] ואל שרה תחוללכם[30] והמא צפתאן· ויגֹי עלי תַפְעוּל מתֹל לא נאוה לכסיל תענוג[31] תמרוק ברע[32] ונתון תמרקיהן[33] תחנונים ידבר רש[34] ואת תחלאיה[35] תהפוכות[36]· וידכֹל פי הדֹא אלבנא ותעלמה יצא אור[37]· ואלצפה̈ ותעלולים ימשלו בם[38] ותהלוכות לימין[39] ואת בני התערבות[40]· ואלאקרב ענדי פי והנה תחלואי רעב[41] אן יכון צפה̈ לא אסמא מתֹל

[a] M. דֹלך; R. לך [b] R. פיעול

[1] Ez. 32, 24. [2] Jug. 1, 15. [3] Ousoul col. 523, l. 32. [4] Is. 59, 17. [5] ib. 41, 19. [6] ib. 43, 6. [7] ib. 28, 5. [8] Ps. 89, 18. [9] Jér. 49, 16. [10] Jug. 4, 9. [11] Ex. 12, 45. [12] Lév. 20, 12. [13] Os. 7, 8. [14] Gen. 11, 9. [15] N. 123 et VIII, D. 184. [16] Ps. 58, 9. [17] Is. 10, 18. [18] Jos. 7, 5. [19] Is. 37, 12. [20] ib. 41, 19. [21] Lév. 21, 20. [22] Ex. 28, 20. [23] Esth. 8, 15. [24] I Chr. 25, 8. [25] Is. 29, 2. [26] Jér. 8, 5. [27] Ps. 139, 22. [28] Ex. 28, 4. [29] Ps. 139, 21. [30] Is. 51, 2. [31] Prov. 19, 10. [32] ib. 20, 30. [33] Esth. 2, 3. [34] Prov. 18, 23. [35] Deut. 29, 21. [36] ib. 6, 14. [37] Job 28, 11. [38] Is. 3, 4, [39] Néh. 12, 31. [40] II Rois 14, 14. [41] Jér. 14, 18.

חפני ופנחס[1] נחבי בן ופסי[2] קרנות שן והבנים[3] בקי בן יגלי[4]. ומן
הדא אלמתאל נעמי[5] אלא אן צמה אלפא תחול אלי אלעין.
ואלצפה איש נכרי[6] ונכרים באו שעריו[7]. וידכל פי הדא אלבנא
גפרית ומלח[8] ומדדו את תכנית[9] ותרב לך ברית[10] אלאצל פי אלרא
אלתשדיד לאנה אשתק מן יתבררו ויתלבנו ויצרפו[11] פלמא אסקטוא
אלתשדיד אסתכפאפא אמתדת אלקמצות וצארת חלם עלי קיאס אבי
זכריא[12] פי מרת רוח[13] והו עוץ מן אלשדה. ויגי גיר מצמום מתל
לבני ושמעי[14] חצרון וכרמי[15] פלטי בן רפוא[16] תבני בן גינת[17] זמרי
בן סלוא[18] גדי בן סוסי[19]. ואלצפה או מי נתן לשכוי בינה[20] והו
צפה גאלבה. ויגי עלי פעליה ורבמא קלבת האוהא תא מתל
קולהם תחתיה[21] ותחתית[22] ופי אלגמע תחתיות[23]. ומן הדא
אלמתאל ענדי בצל דליותיו[24] אלואחדה ענדי דליה ואלוגה פיה
דליה עלי זנה תחתיה פאסכנוא אליא אלאולי מן דלייה ואלקוא
חרכתהא עלי אללאם תם חדפוהא וגמעוהא עלי דליות. ואלצפה
והריותיו יבקע[25]. ויגי עלי פעלי בפתח אללאם ובפתח
אלפא ובכסרה מתל מהרי הנטופתי[26] רדי החמישי[27] שמי וידע[28]
הדי מנחלי געש[29] חצרי הכרמלי[30] פערי הארבי[31] נחרי הבארתי[32].
ואלצפה ולכילי לא יאמר שוע[33] ואיצא וכילי כליו רעים[34] מוכיח
אדם אחרי חן ימצא[35] תפסירה ואעט אלרגל אלמכאלף אחטי מן
מדאהנתה. ויגי עלי פעלית בגיר צם מתל באחרית הימים[36]
אבני גזית[37] אלאצל פי אלזאי אלתשדיד פתרך אכתפאפא והו
משתק ענדי מן וכן נגזו ועבר[38] פאן מענאה ענדי מן אלאנקטאע
ואלאנצראם לא מן אלגואז כמא טן קום. ומעני גזית נחת וקטע
ואלדליל עלי דלך קולה לא תבנה אתהן גזית[39] אי מנחותה
מקטועה באלחדיד ובין הדא אלמעני ובין מעני הנה נא גזזים[40] ויגז
את ראשו[41] גזי נזרך[42] מגאנסה לאן אלגמיע קטע וקד יוקע איצא

[1] I Sam. 1, 3. [2] Nomb. 13, 14. [3] Ez. 27, 15. [4] Nomb. 34, 22. [5] Ruth 1, 4. [6] Deut. 17, 15. [7] Ob. 1, 11. [8] Deut. 28, 22. [9] Ez. 43, 10. [10] Jér. 2, 22. [11] Dan. 12, 10. [12] D. 164, 1; N. 112, 15. [13] Gen. 26, 35. [14] Ex. 6, 17. [15] ib. 6, 14. [16] Nomb. 13, 9. [17] I Rois 16, 21. [18] Nomb. 25, 14. [19] ib. 13, 11. [20] Job 38, 36. [21] Ps. 86, 13. [22] Deut. 32, 22. [23] Is. 44, 23. [24] Ez. 17, 23. [25] Os. 14, 1. [26] II Sam. 23, 28. [27] I Chr. 2, 14. [28] ib. 2, 28. [29] II Sam. 23, 30. [30] ib. ib. [31] ib. 23, 30. [32] ib. 23, 37. [33] Is. 32, 5. [34] ib. 32, 7. [35] Prov. 28, 23. [36] Gen. 49, 1. [37] I Rois 5, 31. [38] Nah. 1, 12. [39] Ex. 20, 25. [40] II Sam. 13, 24. [41] Job 1, 20. [42] Jér. 7. 29.

נקל אנה יִפְעָל לוגהין אחדהמא אנّא אשתקקנאה מן יתר שאת
ויתר עז[1] ואלתאני אנّא ראינאהם קד סמّוא שכצא יתרן תם קאלוא
ענה ובני יתר[2] בחרף אלנון פעלמנא אן אליא אצל. ויגוז אן ידכל
פי הדא אלבנא חלבנה[3]. ויגוז אן יכון מן הדא אלמתאל קנין ובנין
5 ועגין ודלך עלי גיר מא דכרה פיהא אבו זכריא[4] פאנّה קאל פי הדא
אלנון אלאכירה מן כל ואחדה מנהא אנהא אלעין מצאעפה ווזנה
ענדה פְּעֻלָּע עלי מדהבה פי הגיגי[5] ודלך חסן איצא אלא אנّי אנא
אלי כון הדה אלאלפאט פעלן אמיל מנّי אלי כונהא פעלע. וממّא
יוכّד דלך ענדי אבראלהם נון בנין בהא כמא קיל והגזרה והבניה[6]
10 יריד והבנין כמא קאל והבנין אשר אל פני הגזרה וגו׳ וקיר הבנין[7]
ואיצא ומדר ארך הבנין[8] פאבדל מן אלנון הא לאנהא זאידה״
מתלהא *אלא אן מתאל בניה פְּעֻלָּה[a]. ויגי עלי פָּעְלָן וּפְעֻלָן
בצם אלפא באלקמץ או באלשרק מתל קָרבן וקֻרבן ושלחן.
ויגי עלי פָּעְלָם ופְעֻלָם באלקמץ ואלשרק מתל אמנם יי״[9] כי האמנם[10]
15 ואת הסלעם[11]. ומן הדא אלמתאל איצא יומם ולילה[12] ויגוז אן יכון
אלמים מצאעפא פיכון וזנה פְּעֻלָל עלי מתאל אמלל. ויגי עלי
פְּעֻלָם באלכסר אכתר שי מתל שבו כליהם ריקם[13] חנם נמכרתם[14]
לאנה ענדי משתקّ מן חנונו אותם[15] אלדי תפסירה הבונא איאהם
ומענאה אלעטא אלמוהוב בלא תמן ולא גזא. ומתלה ותהי הכנם[16]
20 וזנה פעלם קיאסא בחנם וכאנّ הדה אלמים פי ריקם וחנם וכנם
דאלّה עלי אלחאל. וימכן יאן יכון שבי דומם[17] מתלהא עלי אן
תכון אלואו עין אלפעל ותכון אלמים ללחאל. ורבמא כאן מתל
שכנה דומה נפשי[18] פתכון אלמים בדלא מן הא אלתאניה ואמא
לאבן דומם[19] טוב ויחיל ודומם[20] פאנהמא פועל. ויגי עלי פְּעֻלוֹם
25 מתל פתאם ואלמים פיה ללחאל איצא ומתלה ולמלכם תועבת בני
עמון[21] והו צפה גאלבה ואלצפה כתמול שלשם[22]. ויגי עלי
פעלי בצם אלפא אמא בקמץ או בשרק מתל אחאב בן עמרי[23]

[a] R. om.

[1] Gen. 49, 3. [2] I Chr. 7, 38. [3] Ex. 30, 34. [4] N. 70, 27 à 30. [5] Ps. 39, 4. [6] Ez. 41, 13. [7] ib. 41, 12. [8] ib. 41, 15. [9] II Rois 19, 17. [10] I Rois 8, 27. [11] Lév. 11, 22. [12] ib. 8, 35. [13] Jér. 14, 3. [14] Is. 52, 3. [15] Jug. 21, 22. [16] Ex. 8, 14. [17] Is. 47, 5. [18] Ps. 94, 17. [19] Hab. 2, 19. [20] Lam. 3, 26. [21] II Rois 23, 14. [22] Gen. 31, 5. [23] I Rois 16, 29.

מתלהא מצפון חנתן[1]. ויגי עלי פְּעָלוֹן מתל היא כסלון[2] ולבנון
והו צפה גאלבה משתקּ מן כשלג ילבינו[3] לאביצאצה באלתלג
אלנאזל עליה. ומתלה הבוז לגאיונים[4] ואן אכתלפת חרכה אלעין
ואשתקאקה מן על כל גאה ורם[5] ותפסירה ללעטמא והו צפה. והו
5 ענד אצחאב אלמסורת עלי גיר הדא לאנהם קאלוא פיה כתיב מלה
חדא וקרי תרתי והו ענדנא כמא וצפת לך. ויגי עלי פְּעָלוֹן
בתשריד אללאם מתל אברון ומות[6] וקד תסקט אלנון מנה
אסתכפאפא פיכון עלי פְּעָלוֹ מתל שאול ואבדה לא תשבענה[7].
ויגי עלי פְּעָלוֹן בכסר אלעין מתל בבקעת מגדון[8]. ויגי בגיר נון מתל
10 מלך מגדו[9]. *ויגי עלי פְּעוּלוֹן מתל ישרון[10] והי צפה באלגה[a].
ויגי עלי פְּעִילוֹן מתל ותפר האביונה[11] יא אלמר מנדגם פי
אליא אלדי הו לאם אלפעל והו משתק מן אם תאבו ושמעתם[12]
כמא סיתצח דלך. ויגי עלי פְּעָלָיוֹן מתל קיקיון[13]. ויגי עלי
פַּעְלֶן מתל גרזן לאן אשתקאקה מן נגרזתי[14] אלדי תפסירה אנקטעת
15 ואנצרמת לאנה מקלוב מן נגזרתי. ויגי עלי פְּעַלְנָיָה מתל ואקח
את יאזניהו בן ירמיהו בן חבצניה[15] וגאיז אן יכון וזנה פְּעַלְלִיָה פיכון
רבאעיא עלי בניה חבצלת השרון[16]. [ויגי עלי פְּעָלָתוֹן
מתל ויקבר בפרעתון[17]].[b] ויגי עלי פְּעָלָן בכסר אלפא
ובפתחהא מתל כבשן[18] וזמרן[19] ויתרן[20] בן שפטן[21] אבצן[22] בן עינן[23]
20 לפנות בקר לאיתנו[24] ואת קרתן[25] בן עזן[26] והו צפה גאלבה. ואלצפה
אלמחצה גינת הביתן[27] והי צפה למוצוף מחדוף תקדירה החצר
הביתן או מא אשבה דלך ואיצא גוי איתן[28] נטעי נעמנים[29] זית
רענן[30] אף ערשנו רעננה[31] כי לא אלמן ישראל[32] אלמנה ידי נשים
רחמניות[33]. ורבמא כאן אנפתאח הרה אלפאאת מן אגל אן בעצהא
25 אחרף חלקיה ומן אגל אן בעד בעצהא אחרף חלקיה. ואנמא קלנא
פי יתרן אנה פְּעָלָן ואן כאן פי אולהא חרף מן חרוף אלזיאדה ולם

[a] R. om. [b] M. om., suppléé d'après R.

[1] Jos. 19, 14. [2] ib. 15, 10. [3] Is. 1, 18. [4] Ps. 123, 4. [5] Is. 2, 12. [6] Job 28, 22. [7] Prov. 27, 20. [8] Zach. 12, 11. [9] Jos. 12, 21. [10] II Chr. 35, 22. [11] Eccl. 12, 5. [12] Is. 1, 19. [13] Jon. 4, 6. [14] Ps. 31, 23. [15] Jér. 35, 3. [16] Cant. 2, 1. [17] Jug. 12, 15. [18] Gen. 19, 28. [19] ib. 25, 2. [20] ib. 36, 26. [21] Nomb. 34, 24. [22] Jug. 12, 8. [23] Nomb. 1, 15. [24] Ex. 14, 27. [25] Jos. 21, 32. [26] Nomb. 34, 26. [27] Esth. 7, 7. [28] Jér. 5, 15. [29] Is. 17, 10. [30] Jér. 11, 16. [31] Cant. 1, 16. [32] Jér. 51, 5. [33] Lam. 4, 10.

ואצלהא אן תכון לפטה̈ ואחדה̈ לאנהא מצ̇אעפה̈ אלעין ואללאם והי
צפה̈ ויא אלמד̈ מנדגמה̈ פי אללאם אלמצ̇אעף. *ואלאצל פיה
יְפִיפִיָּה עלי זנה̈ פְּעַלְעִילָה אלא אן אלהא לם תנקלב יא עלי אלוגה
אלמעהוד ואדגמת יא אלמד̈ פי אללאם אלמתצ̇אעפה̈ אלמנקלבה̈
יא[a] ואשתד̈ת לד̇לך[b]. ויג̇י עלי פְּעוֹלַנִית והי ציגה̈ תד̈ל עלי
אלחאל מת̇ל וילכו אחרנית[1] וכי הלכנו קדרנית[2]. ויג̇י עלי
פִּעֲלוֹן מת̇ל חברון ושמעון ופתרון וזכרון וזפרונה[3] ופישון[4] וגיחון[5]
לאן אשתקאק פישון ענדי מן אלסריאני אעני פושו וסגו[6] ומענאה
אלגזארה̈ ואלכת̇רה̈ ואשתקאק גיחון ענדי מן יגיח ירדן[7] מגיח
ממקמו[8] ומענאה אלכ̇רוג̇ ואלפיץ̇ והמא צפתאן גאלבתאן. ואלצפה̈
אלמחצ̇ה̈ שלטון ואביון ועליון והבריח התיכן[9] המים הזידונים[10]
וראשון ואחרון מלפנים ולחיצון[11]. ויג̇י עלי פִּעֲלוֹן בתשדיד
אלעין מת̇ל וכל ישראל צרים על גבתון[12] דניאל גנתון[13] ולשלש
קלשון[14] ותאר הגבול שכרונה[15]. ואלצפה̈ אוב וידעני[16]. ויג̇י
עלי פַּעֲלוֹן בפתח אלפא מת̇ל ורדף שלמנים[17] התשים אגמון[18] בעד
החלון[19] לאן אשתקאק חלון ענדי מן ובמחלות עפר[20] ומן קול
אלתרגום חליל לוחין[21]. ומן הד̇א קאלת אלאואיל רצ̇י אללה ענהם
נקבים נקבים חלולים חלולים[22] פוזן חלון עלי הד̇א אלתלכ̇יץ פַּעֲלוֹן
ולאמה מקאם לאמין לאנה עלי מת̇אל בחצצון תמר[23] פאדגם אחד
אללאמין פי אלאכ̇ר והו עלי אלכמאל חַלֲלוֹן מת̇ל חַצֲצוֹן. ואלצפה̈
והוא אדמוני[24] הרים גבננים[25]. ומן אלמעתל̈ אלעין הנני אליך
זדון[26] בא זדון[27] וכשל זדון[28]. ומן אלמעתל̈ אללאם קלון וגאון.
ומן הד̇א אלבנא חשמונה[29] וצלמונה[30] ועברונה[31]. ויג̇י עלי
פַּעֲלְמוֹן מת̇ל דרכמונים[32]. ויג̇י עלי פִּעָלוֹן בכסר אלפא וקמצות
אלעין מת̇ל שכרון ועורון שדפון וירקון גליון גדול[33] וקנמון[34] ובפתח
אלפא איצ̇א בעמק אילון[35] שבת שבתון[36] מלך לשרון[37] ורבמא כאן

[a] M. ואו [b] R. om.

[1] Gén. 9, 23. [2] Mal. 3, 14. [3] Nomb. 34, 9. [4] Gen. 2, 11. [5] ib. 2, 13. [6] Targ. Gen. 1, 22. [7] Job 40, 23. [8] Jug. 20, 33. [9] Ex. 36, 33. [10] Ps. 124, 5. [11] I Rois 6, 29. [12] ib. 15, 27. [13] Néh. 10, 7. [14] I Sam. 13, 21. [15] Jos. 15, 11. [16] Deut. 18, 11. [17] Is. 1, 23. [18] Job 40, 26. [19] Gen. 26, 8. [20] Is. 2, 19. [21] Targ. Ex. 27, 8. [22] Berach. 60 b. [23] Gen. 14, 7. [24] I Sam. 16, 12. [25] Ps. 68, 17. [26] Jér. 50, 31. [27] Prov. 11, 2. [28] Jér. 50, 32. [29] Nomb. 33, 29. [30] ib. 33, 41. [31] ib. 33, 34. [32] Es. 2. 69. [33] Is. 8, 1. [34] Prov. 7, 17. [35] Jos. 10, 12. [36] Ex. 35, 2. [37] Jos. 12, 18.

ותכפיף אלעין מתל רפאות תהי לשרך[1] שבלות מעט[2] ובשפלות
ידים[3]. ויגי הדא אלמתאל בתשדיד אלעין מתל עקשות פה[4]. ויגי
עלי פַּעְלָנות במד אללאם באלקמצות מתל אלמנות חיות[5] וחרפת
אלמנותיך[6] והמא מצאפאן ואלרחמנות מסתפיצה פי כלאם אלאמה.
ותרגמה אלמנות חיות אראמל אלחיוה עלי אלחאל אי אנהן צרן
אראמל פי חיוה זוגהן למא אעתזל מנהן. ויגי עלי פְּעלות בפתח
אלעין ותשדיד אללאם פתיות ובל ידעה מה[7]. ויגי עלי פַּעְלילות
מתל חכלילות [עינים[8]. ויגי עלי פַּעְלְלִיות מתל קוממיות[9].
ויגי עלי פועל מתל ואת חוקק[10] וקיל איצא חוקקה[11]] [a]. ויגי עלי
פָּעוֹל משדרא מתל והלבשת וגו את הכתנת[12] ומתלה ענדי כי את
עול סבלו[13] ולדלך גא בקמצות אלבא כמא גא כמלקט שבלים[14]
קמץ אלבא למא חדף מנה ואו וכראש שבולת[15] ויגב אן יכון קבל
אלאצאפה סבול. ויחסן אן יכון מן הדא אלמתאל כי גנב גנבתי[16]
ואיצא את כל ענותו[17] ואלתא פיהבדל מן אלהא אלדי הו לאם
אלפעל. ואלאפצל פי עלה אריה מסבבו[18] אן יכון איצא מן הדא
אלמתאל ואן יכון אלצם מחדופא מנה כמא חדף איצא [מן] והלבשת
אותם כתנות[19] וישאות בכתנותם[20] לאן אלואחדה מנהא כְּתֹנֶת
ויטבלו את הכתנת[21]. ומן הדא אלמתאל איצא לעמות אחד
החלקים[22]. ויגי עלי פְּעַלְעַל צפה או צפה גאלבה מתל ירקרק או
אדמדם[23] לבנה אדמדמת[24] ארחות עקלקלות[25] בחלקלקות[26]
הפכפך. ויגי עלי פְּעַלְעוּל מתל והאספסוף[27] שחרחרת[28] והמא
צפתאן ואלאסם אלמחץ פקח קוח[29] אלא אן אללפטה מקסומה עלי
קסמין פי אלכט והי פי אלאצל ואחדה. וקד אכטא אלסאגע[30] פי קולה

יען לכל דורש היה נר ונברש באר ויפרש ויפקח קוחי

פטנה לפטתין. ויגי עלי פַּעְלְעִיל עגלה יפה פיה[31] והי איצא
לפטה מקסומה פי אלכט ולדלך לם תנקלב פיהא אלהא אלתי הי
לאם אלפעל יא עלי אלקיאם בל תבתת פי אלכט ופי אללפט מעא

[a] Suppléé d'après R.

[1] Prov. 3, 8. [2] Eccl. 10, 1. [3] ib. 10, 18. [4] Prov. 4, 24. [5] II Sam. 20, 3. [6] Is. 54, 4. [7] Prov. 9, 13. [8] ib. 23, 29. [9] Lév. 26, 13. [10] I Chr. 6, 60. [11] Jos. 19, 34. [12] Ex. 29, 5. [13] Is. 9, 3. [14] ib. 17, 5. [15] Job 24, 24. [16] Gen. 40, 15. [17] Ps. 132, 1. [18] Jér. 4, 7. [19] Ex. 40, 14. [20] Lév. 10, 5. [21] Gen. 37, 31. [22] Ez. 45, 7. [23] Lév. 13, 42. [24] ib. 13, 43. [25] Jug. 5, 6. [26] Jér. 23, 12. [27] Nomb. 11, 4. [28] Cant. 1, 6. [29] Is. 61, 1. [30] Probablement Isaac ben Saül de Lucéna; Opusc. p. VII. [31] Jér. 46, 20.

ימצא[1] כיאר מצרים[2] יוציא אליך את העבוט[3] כבלוב מלא עוף[4]
כרוב אחד[5] סתור בן מיכאל[6] צפו וגעתם[7]. ויגוז אן ידכל פי הדא
[אלבנא] איצא ענות גבורה[8] ענות חלושה[9] אנשי נטופה[10] ישימו
קטורה[11] ומא אשבההא. וידכל פיה איצא וכתבת קעקע[12] כתנת
פסים[13] קטרת נחשת ואיצא צלחית חדשה[14] ואיצא זכוכית[15] והי
צפה גאלבה ואיצא ואת רם ואת כלובי[16]. ומן הדא אלבאב פדות
שלח לעמו[17] ואין כסות לאביון[18] זנות יין ותירוש[19] כי אם ראות
עיניו[20] אלתא בדל מן הא. *ואלצפה אלוה מתימן יבא[21] [a]. ויגי
עלי פעלתא מתל נחשתא בת אלנתן[22]. ויגי עלי פעלתן מתל
נחשתן[23] והי צפה גאלבה. ויגי עלי פיעול בזיאדה יא ורבמא
כאן ללאלחאק באלבנא אלרבאעי אעני גבעול וגלבוע מתל קיטור
וצינוק ושיחור מי השילוח[24] שלחה בכישור[25] אריות ותימנרות[26].

ויגי עלי עפול מקלובא מן פעול ומחיתי את כל היקום[27] פאנה
ענדי משתק מן קם יקום יריד גמיע אלקאימין פי אלעאלם אי
אלמוגודין והו צפה גאלבה *ואצלה קבל אלקלב קיום[b]. ויגי
עלו פעלה בתשדיד אללאם וצם אלעין מתל סגלה ועבדה רבה[28]
אלמתי[29] ואת הכבדה[30] לאגדה אחת[31]. ואלצפה פרה אדמה[32]
עקבה מדם[33] תחת כל אלה עבתה[34] כל כבדה בת מלך פנימה[35].

ויגי עלי פעלה בכסר אלעין ותשדיד אללאם מתל שמטה 6
קהלה. ויגי עלי פעלות בכסר אלעין ותשדיד אללאם וכלמות
עולם[36]. ויגי עלי פעלות [מתל] וינהגהו בכבדות[37]. ויגי
עלי פעילות ביא ותכפיף אללאם ושם בעל פקידת[38] ספר כריתת[39]
ובמרירות[40]. ארץ הרסתך[41] עליצתם[42]. ויגי עלי פעלות
בפתח אלפא מתל עבדות מדרות מלכות ילדות פחזות בני בצלות[43]
אלמנות חיות[44] ארדת חיות. ויגי עלי פעלות בכסר אלפא

[a] R. om. [b] R. om.

[1] Ex. 12, 19. [2] Amos 9, 5. [3] Deut. 24, 11. [4] Jér. 5, 27. [5] Ex. 25, 19. [6] Nomb. 13, 13. [7] Gen. 36, 11. [8] Ex. 32, 18. [9] ib. ib. [10] Es. 2, 22. [11] Deut. 33, 10. [12] Lév. 19, 28. [13] Gen. 37, 3. [14] II Rois 2, 20. [15] Job 28, 17. [16] I Chr. 2, 9. [17] Ps. 111, 9. [18] Job 31, 19. [19] Os. 4, 11. [20] Eccl. 5, 10. [21] Hab. 3, 3. [22] II Rois 24, 8. [23] ib. 18, 4. [24] Is. 8, 6. [25] Prov. 31, 19. [26] I Rois 7, 36. [27] Gen. 7, 4. [28] ib. 26, 14. [29] ib. 37, 7. [30] Jug. 18, 21. [31] II Sam. 2, 25. [32] Nomb. 19, 2. [33] Os. 8, 6. [34] Ez. 6, 13. [35] Ps. 45, 14. [36] Jér. 23, 40. [37] Ex. 14, 25. [38] Jér. 37, 13. [39] Deut. 24, 3. [40] Ez. 21, 11. [41] Is. 49, 19. [42] Hab. 3, 14. [43] Es. 2, 52. [44] II Sam. 20, 3.

מן הדא אלבאב אלמשדד ידל עלי דלך קולהם פי אלגמע כי עֲרמים
הם[1] באבקא חרכה אלעין בחסבהא ואלתאני אן יכון מתל עָרום
שאול[2] ואן אכתלפת אלחרכה כמא כאן כי נעור ממעון קדשו[3] מתל
נאור אתה אדיר[4] פי קול אבי זכריא[5] ומתל ולא יכול יוסף להתאפק[6]
5 פי קולנא נחן. ואמא ומאה צמוקים[7] פצפה גאלבה. וידכל פי הדא
אלבנא בקרת תהיה[8]. ויגי בזיאדה נון עלי הדא אלמתאל מתל
בצפרן שמיר[9]. ויגי עלי פֻעול מכפפא בחלם ובשרק מתל
אפור בד[10] ואזור עור[11] בית האסור[12] אטון מצרים[13] אבום בר[14].
וימכן אן יכון מתלהא ובערום ובחסר כל[15]. ואלצפה כי ערום אנכי[16]
10 בנים לא אמון בם[17] אמונים נצר יי[18]. וקד גא הדא אלמתאל
מקבוצא מעתל אללאם ודלך קולהם ללמוצע שכו עד בור הגדול
אשר בשבו[19]. ויגי עלי פַעול מפתוח אלפא משדד אלעין
בחלם ובשרק מתל עשה הרתוק[20] וכמון יזרק[21] טבור הארץ[22]
הקטפים מלוח[23] והו פי מא אטן אסם ללנבאת אלדי יקאל לה
15 באלערביה אלמלאח והו מלח אלטעם פי קול אכתר אלרואה. תנור
וכירים[24] חמוקי ירכיך[25] חנניה בן עזור[26]. וידכל פי הדא אלבנא
חבורה תחת חבורה[27] ובשנת בצרת[28] ועשית כפרת[29] ועשית
פרכת[30] לולא אלרא לשד. ואלצפה ובטחות למרגיזי אל[31] אלתקדיר
ומשכנות בטוחות למרגיזי אל עלי מדהב ובמשכנות מבטחים[32]
20 רחום וחנון יי[33] אל קנוא ונקם יי[34] אלוף נעורי[35] תהיינה אזניך
קשבות[36] כדוב שכול[37] ותהיינה נשיהם שכלות[38] חלקי אבנים[39].
ורבמא גאנס הדא אלבנא ושרוחן[40] וכאן אמתנאע אלתשדיד מן
אגל אלרא. ויגוז אן יעד מן הדא אלבנא בחור ובתולה[41] לאמתנאע
תגייר באיה ענד אלגמע ואלאצאפה ואמא בחורי ישראל[42] פמפעול
25 לא צפה והו פי מעני אכר אי כירה ישראל והו גמע רכב
בחור[43]. ויגי עלי פֻעול ופֻעול בחלם ובשרק [מתל] שאר לא

[1] Gen. 3, 7. [2] Job 26, 6. [3] Zach. 2, 17. [4] Ps. 76, 5. [5] D. 66, 6; N. 39, 12. [6] Gen. 45, 1. [7] II Sam. 16, 1. [8] Lév. 19, 20. [9] Jér. 17, 1. [10] II Sam. 6, 14. [11] II Rois, 1, 8. [12] Jér. 37, 15. [13] Prov. 7, 16. [14] ib. 14, 4. [15] Deut. 28, 48. [16] Gen. 3, 11. [17] Deut. 32, 20. [18] Ps. 31, 24. [19] I Sam. 19, 22. [20] Ez. 7, 23. [21] Is. 28, 25. [22] Jug. 9, 37. [23] Job 30, 4. [24] Lév. 11, 35. [25] Cant. 7, 2. [26] Jér. 28, 1. [27] Ex. 21, 25. [28] Jér. 17, 8 [29] Ex. 25, 17. [30] ib. 26, 31. [31] Job 12, 6. [32] Is. 32, 18. [33] Ps. 103, 8. [34] Nah. 1, 2. [35] Jér. 3, 4. [36] Ps. 130, 2. [37] II Sam. 17, 8. [38] Jér. 18, 21. [39] I Sam. 17, 40. [40] Jos. 19, 6. [41] Ez. 9, 6. [42] I Sam. 26, 2. [43] Ex. 14, 7.

צחיחה[1]. ורבמא כאן מתלה אשה ריח ניחוח ליי[2] והו אסס. ויגי
עלי פָּעוֹל בחלם מתל ערב כבד[3] בחון נתתיך בעמי[4] לאגורת
כסף[5]. ואלצפה נקוד וטלוא[6] ויתום וחסון הוא[7] מדוע אדום[8] ערום
שאול[9]. ויגי עלי פָּעוּל בשרק מתל ויחנו באלוש[10] חמול[11] ממשק
חרול[12] ואלדליל עלי אן חרול מן הדא אלמתאל לא מן אלמתאל 5
אלמשדד אעני תנור ועמוד. כמא יתן קום קולהם פי אלגמע
חרלים[13] בתחריך אלחא בשבא ופתח ולו כאן אלאצל פי אלדא
אלתשדיד לכאנת חרכה אלחא באלפתח מתל עמודים תנורים או
באלקמצות מן אגל אמתנאע אלתשדיד בסבב אלדא. ואלצפה שרוע
יקלוט[14] נקוד וטלוא[15] והנחש היה ערום[16] מחשבות חרוץ[17]. וידכל 10
פי הדא אלבנא ענות גבורה[18] ענות חלושה[19] הגמולה הזאת[20]
ירבה העזובה[21]. ויגי מן אלמעתל [אללאם] מכפפא מקבוצא מתל
יתרעינה באחו[22] אצלה אן יכון עלי זנה פעול פכפף וגאיז אן יכון
גיר מכפף מן פעול בל עלי זנה ארד ונעמן[23] פאלינת אלואו וחדך
מא קבלהא באלצם ליכון דאלא עלי אלואו אללינה לאן אלצמה מן 15
אלואו וגאיז איצא אן יכון בנא קאימא בנפסה עלי גיר בנא ארד
ונעמן ולא מכפפא איצא מן פעול. ויגאנס הדא אלבנא [אעני בנא]
פעול ובית לבאות ושרוחן[24] וזנה פָּעוּלָן. ויגי עלי פִּעוּל
בחלם ובשרק מכסור אלפא משדד אלעין מתל כנור צפור כיור צנור
קמוש וחוח[25] פגול הוא[26] הקשואים[27] עד קירות הספון[28] שקוץ 20
שמם[29] לשום חתול[30] צפוי למזבח[31] ותרבי רקוחיד[32] יצילוך קבוציך[33]
אשלם נחומים[34]. ומן הדא אלמתאל וכראש שבלת ימלו[35]. וקד
אסקטוא הדא אלואו פי אלגמע ודלוא עליהא באלקמצות פי קולהם
שבע שבלים[36] וגירה ורבמא חדפוא אלקמצות אסתכפאפא כמא
צנעוא פי שבלי הזיתים[37] ורבמא כאן דלך ללפרק. ואלצפה גבור 25
ישכור כל הבן הילוד[38] בני שכליך[39] לשמע כלמודים[40] למודי יי[41].
וקד דהבנא פי עֵרוֹם אלדי הו צפה [עלי] מדהבין אחדהמא אן יכון

[1] Ps. 68, 7. [2] Lév. 2, 2. [3] Ex. 8, 20. [4] Jér. 6, 27. [5] I Sam. 2, 36. [6] Gen. 30, 32. [7] Am. 2, 9. [8] Is. 63, 2. [9] Job 26, 6. [10] Nomb. 33, 13. [11] Gen. 46, 12. [12] Zeph. 2, 9. [13] Prov. 24, 31. [14] Lév. 22, 23. [15] Gen. 30, 32. [16] ib. 3, 1. [17] Prov. 21, 5. [18] Ex. 32, 18. [19] ib. ib. [20] II Sam. 19, 37. [21] Is. 6, 12. [22] Gen. 41, 2. [23] Nomb. 26, 40. [24] Jos. 19, 6. [25] Is. 34, 13. [26] Lév. 19, 7. [27] Nomb. 11, 5. [28] I Rois 6, 15. [29] Dan. 12, 11. [30] Ez. 30, 21. [31] Nomb. 17, 3. [32] Is. 57, 9. [33] ib. 57, 13. [34] ib. 57, 18. [35] Job 24, 24. [36] Gen. 41, 5. [37] Zach 4, 12. [38] Ex. 1, 22. [39] Is. 49, 20. [40] ib. 50, 4. [41] ib. 54, 13.

ויסתדל עלי דלך מן קולהם פי אלאנתי תאמי צביה[1] וגדיה עלי זנה
פְעִילָה באנדגאם יא אלמד פי יא אלאצל ורעי את גדיותיך[2]. ואמא
קולה אריים וצביים וגדיים ואריות פעלי חדף יא אלמד מן אלואחד.
ואלצפה הוה גביר[3]. ויגי עלי פֵעֵיל בצרי תחת אלפא מתל הר
שעיר[4] משולם חזיר[5] לוי ויהודה[6] שמעי ורעי[7]. ויגי עלי פוֹעֵיל
מתל ואט אליו אוכיל[8] אופיר[9] אוביל[10] דוכיפת[11] ולא דמיה לי[12] יא
אלמד מנדגמה פי אליא אלתי הי לאם אלפעל ומתלה תושיה ואיצא
תופיני[13] ואיצא תומיך גורלי[14] עלי מדהב מנת חלקי וכוסי[15].
ואלצפה לך דמיה תהלה[16] פריה וענפה[17]. ויגי עלי פִעְלָל
מצאעף אללאם ללאלחאק בגזבר מתל פרחח[18] והי צפה. [ויגי
עלי פִעְלוֹל מצאעף אללאם מתל ופעלו לניצוץ[19] ריח ניחוח[20][a].
ויגי עלי פַעְלוּל בפתח אלפא מצאעף אללאם מתל ונאפופיה[21]
קבצו פארור[22] לאנה מן פאר ואן לאנת אלאלף ואלמדהב פיה
כאלמדהב פי וכוכבים אספו נגהם[23] כמא קד דכרת פי אלמסתלחק[24].
ואיצא ראיתי שערורה[25] שערורית עשתה[26]. ואלצפה הרים גבנונים[27]
וגאיז אן יכון גבנונים פַעְלוּנִים. ויגי הדא אלמתאל משדדא מתל
כמו שַבְּלוּל[28]. ויגי עלי פְעַלוּל מתל חבקוק. ויגי עלי פַעְלִיל
מצאעפא מתל סגריר[29] ואלצפה חכלילי עינים[30]. ויגי עלי פֻעְלַל
מצאעפא מתל אמלל[31] והו צפה. ויגי עלי פֻעְלֶה מתל עליו
עלפה[32] לאנה מן ותך וגו ויתעלף[33] תתעלפנה הבתולות[34] [והו
צפה][b]. ומתלה תפתה[35] לאנה מן ותפת לפנים אהיה[36] והו אסם
וקד לכצנא הדא פי כתאב אלאצול[37]. ויגי עלי פִעְלֶה בכסר
אלפא מתל תחת אלון ולבנה[38] מקל לבנה[39] הו אללבני ואללבני
שגר עטים אלסאג [ורבמא כאן מתלה אריה טרף[40][c]. ואלצפה
צחה צמא[41] ולולא אלחא לטהר אלתשדיד ללאנדגאם לאנה מן

a Suppléé d'après R. b Suppléé d'après R. c Suppléé d'après R.

1 Cant. 7, 4. 2 ib. 1, 8. 3 Gen. 27, 29. 4 Deut. 2, 1. 5 Neh. 10, 20. 6 Ex. 1, 2. 7 I Rois 1, 8. 8 Os. 11, 4. 9 Gen. 10, 29. 10 I Chr. 27, 30. 11 Lév. 11, 19. 12 Ps. 22, 3. 13 Lév. 6, 14. 14 Ps. 16, 5. 15 ib. ib. 16 ib. 65, 2. 17 Ez. 19, 10. 18 Job 30, 12. 19 Is. 1, 31. 20 Lév. 1, 9. 21 Os. 2, 4. 22 Joél 2, 6. 23 ib. 4, 13. 24 Opuscules p. 102. 25 Jér. 23, 14. 26 ib. 18, 13. 27 Ps. 68, 16. 28 ib. 58, 9. 29 Prov. 27, 15. 30 Gen. 49, 12. 31 Is. 16, 8. 32 Ez. 31, 15. 33 Jon. 4, 8. 34 Am. 8, 13. 35 Is. 30, 33. 36 Job 17, 6. 37 Col. 769, l. 10 à 17. 38 Os. 4, 13. 39 Gen. 30, 37. 40 Nah. 2, 13. Is. 5, 13.

חמיץ[1] ואם איש עני הוא[2] וזנה פעיל אליא מנקלבה מן הא ללין
אלהא ואנכסאר מא קבלהא ויא אלמד כפיה בין אלנון ואליא. ויגי
הדא אלמתאל פי מא כאן עינה מן חרוף אלעלה מקבוצא עלי זנה
פָּעֵל מלעל מכסור אלעין במא גא ותרץ את גלגלתו[3] מקבוצא מן
ותריץ[4]. ורבמא לם יכן מקבוצא מן פעיל בל קד כאן בנא מן
אבניתהם לאנהם קד יכתצון אלמעתל באלבנא ולא[a] יכון פי אלצחיח.
ואלעינאת פי הדא אלמתאל מצחחה מתל זית ושית ויין ואיל ועיט
ועיש וקיץ. ורבמא כאנת אלכסרה פי ותרץ עוצא מן סגול. ויגי
עלי פַּעִיל משדד אלעין מתל פטיש לפיד ספיר בכשיל וכילפות[5] בני
חטיל[6]. וידכל פי הדא אלבנא כצפיחת בדבש[7]. ואלצפה וצי אדיר[8]
הן אל שגיא[9] אביר כביר העיר העליזה[10] עליזי גאותך[11]. ויגי
עלי פִּעִיל מכסור אלפא משדד אלעין מתל אשר נתנו חתיתם בארץ
חיים[12] כי נתן חתיתם[13]. וגאיז אן יכון וזנה פִּעֵלִית עלי אן תכון שדה
אלתא לאנדגאם אלתא אלתי הי עין אלפעל פיהא אלא אנה למא
קיל כי נתן חתיתם בלגה אלתדכיר כאן אלאגוד אן יקאל [אן וזנה
פעיל לא פעלית. וגאיז אן יקאל][b] פי גלת עלית[14] אן וזנה פעיל
איצא עלי אן תכון אלתא בדלא מן הא עלה כמא קלנא פי צפה
הצפית[15] ויכון אלמדהב פי עליות[16] עלי הדא אלתלכיץ כאלמדהב
אלדי דכרנאה פי מלכיות אעני [אן] תכון אליא אלשדידה מקאם
יא־ין אחדאהמא יא אלמד ואלתאניה בדל מן תא עלית ויכון וזנה
פִּעִילות. וידכל פי הדא אלבנא בצפיתנו צפינו[17] יא אלמד מנדגמה
פי אליא אלמנקלבה מן אלהא אלתי הי לאם אלפעל. ויגי עלי
פִּעִיל בשבא תחת אלפא מתל מעיל חזיר שחין דביר בליל חמיץ[18]
חנית כפיר ובנותיו בשבית[19] אלתא בדל מן אלהא אלדי הו לאם
אלפעל ואמא קולהם בשבי ילכו[20] פאלקול פיה כאלקול אלמתקדם
פי ואם איש עני הוא[21]. וידכל פי הדא אלבנא קשיטה שמיכה
כפירה ובארות[22]. ויחסן אן יכון מן הדא אלבנא ארי וצבי וגדי

[a] R. שלא [b] M. om., suppléé d'après R.

[1] Is. 30, 24. [2] Deut. 24, 12. [3] Jug. 9, 53. [4] Ps. 68, 32. [5] ib. 74, 6. [6] Es. 2, 57. [7] Ex. 16, 31. [8] Is. 33, 21. [9] Job 36, 26. [10] Zeph. 2, 15. [11] ib. 3, 11. [12] Ez. 32, 24. [13] ib. 32, 25. [14] Jug. 1, 15. [15] Is. 21, 5. [16] Jos. 15, 19. [17] Lam. 4, 17. [18] Is. 30, 24. [19] Nomb. 21, 29. [20] Jér. 30, 16. [21] Deut. 24, 12. [22] Jos. 9, 17.

מן הדא אלצרב. וממא יוכד הדא אלטן קולהם כי באהלים תשבו[1]
פי גמע אהל עלי זנה חדש וחדשים פיגב עלי הדא אן יכון ואהלים
כאשר המה עלי זנה עוללים שאלו לחם[2] ואן יכון אלואחד אוהל
עלי זנה שופר ועולל שפך על עולל[3]. והדא הו אלקיאס פי באהליך
5 ואיצא איש לאהליו עלי זנה על גוזליו ירחף[4] ולולא הדא למא כאן
ואהלים באהליו לאהליך בל כאן יכון מתל כי באהלים תשבו לחדשיו
יבכר[5]. ומן הדא אלמתאל וארות לכל בהמה ובהמה[6]. ואלצפה
לב הותל[7] ואן כאן פתח עורי לאבן דומם[8] טוב ויחיל ודומם[9] אילכה
שולל[10] עולל להכרית מחוץ[11] כתאנים השערים[12] ורגל מועדת[13]
10 כהם יוקשים בני האדם[14]. ויגי עלי פועל מתל ויעבר אלישע
אל שונם[15]. ויגי עלי פעל בצרי איצא ומשדד מתל ואת אזן
שארה[16]. וירכל פי הדא אלבנא כסמת[17] קבעת[18]. ויגי עלי פעל
משדד מתל והנה סלם[19] חפר גומץ[20]. ואלצפה מעשה ידי אמן[21]
והסנה איננו אכל[22] לקח מאתך[23] לנער היולד[24]. וימכן אן יכון לב
15 הותל[25] מן הדא אלבנא ויכון אצלה אלתשדיד פכפף כמא כפף
פעלה והו התל בי[26] ואצלה אלתשדיד לאנה מן ויהתל בהם
אליהו[27]. ולים כון לב הותל פתח במאנע מן כונה מתל דומם או
מתל ידי אמן כמא אן [כון] יון תובל ומשך[28] והו עלי זנה לב הותל
פתח פי רואיה בן אשר גיר מאנע לה מן אלאסמיה ואלכון מן
20 באב שועל ועוגב וחושם וכומז בן צוער אלקמצין. ואלצפאת אסמא
איצא אלא אנהא אסמא משתקה מן אעראץ. ויגי עלי פעיל
מלרע מתל צעיף וסדין ישבת שפיר[29] הלבי רכיל[30] ורביד על
גרונך[31] בחריש ובקציר[32] וחג האסיף[33]. ומן הדא אלמתאל צפה
הצפית[34] אלתא ברל מן אלהא אלדי הו לאם אלפעל כמא קאלוא
25 ובנותיו בשבית[35] פאבתדלוא מן הא שבה תא קאלוא ויעברו ימי
בכיתו[36]. ואלצפה איש שעיר[37] אם שכיר הוא[38] שריד ופליט[39] בליל

[1] Jér. 35, 7. [2] Lam. 4, 4. [3] Jér. 6, 11. [4] Deut. 32, 11. [5] Ez. 47, 12. [6] II Chr. 32, 28. [7] Is. 44, 20. [8] Hab. 2, 19. [9] Lam. 3, 26. [10] Mi. 1, 8. [11] Jér. 9, 20. [12] ib. 29, 17. [13] Prov. 25, 19. [14] Eccl. 9, 12. [15] II Rois 4, 8. [16] I Chr. 7, 24. [17] Ex. 9, 32. [18] Is. 51, 17. [19] Gen. 28, 12. [20] Eccl. 10, 8. [21] Cant. 7, 2. [22] Ex. 3, 2. [23] II Rois 2, 10. [24] Jug. 13, 8. [25] Is. 44, 20. [26] Gen. 31, 7. [27] I Rois 18, 27. [28] Gen. 10, 2. [29] Mi. 1, 11. [30] Jér. 6, 28. [31] Ez. 16, 11. [32] Ex. 34, 21. [33] ib. 34, 22. [34] Is. 21, 5. [35] Nomb. 21, 29. [36] Gen. 50 4. [37] ib. 27, 11. [38] Ex. 22, 14. [39] Jér. 42, 17.

וגאיז ענדי איצא פי תחו בן צוף תחו ובהו אן תכון אלואואת פיהא
זאירה ואן תכון לאמאתהא סאקטה ויכון תחיו בהיו עלי מתאל
טזריקם בכרו[1] פיכון פעלו מתאלא מן אמתלה אלאסמא אלתלאתיה·
ואמא נרד וכרכם פאלאחסן פיה אן יקאל אנה מתאל מא מתל ארד
ונעמן· ומן בנא בקר אערך לך ענדי עור ואות וכוש ופוט[2] ואת
השומים[3] אלא אן עינאתהא אעתלת פאגתמע סאכנאן לינאן אלואו
אלמזירה ללמד מן פעל ואלואו אללינה אלתי הי אלעין פחרפוא
אלואו [אלזאירה ובקת אלואו][a] אלדי הי עין אלאסם· והכרא ערץ
פי גיד וסים ומא אשבהמא מן באב ארץ אעני אנהם אסכנוא
אלעינאת ואעלוהא· ומן אלדליל עלי אן אות וכוש ומא אשבהמא
מן באב בקר אערך לך קולהם פי גמע שור שורים זבחו[4] ופי גמע
והכה בכיור או ברור[5] בסירות ובדורים[6] פגמעא עלי מתאל לבקרים
אצמית[7] אלדי הו גמע בקר ועלי מתאל כפרים[8] אלדי הו גמע
אשכל הכפר[9]· ומן באב קשט אמרי אמת גוי אחד בארץ[10] אוי לך
מואב[11]· ויגי עלי פועל מלרע מתל שורק[12] ואת כל עורב[13] רב
החובל[14] זוחת ובן זוחת[15]· וגאיז ענדי אן יכון ואת היותר החרמנו[16]
אסמא לא פאעלא· ודכל פי הדא אלבנא החתמת והפתילים[17]
היתרת[18] לאן אלתא הנא ברל מן הא פאן הדא אלמתאל קד גא
בזיאדה אלהא קיל ולשרקה בני אתנו[19] ואלתאניה דאכל עלי
אלתדכיר· ומתלה כי תועבה היא[20] צנה וסחרה אמתו[21] ומנה
סוללה[22] והו צפה גאלבה· ואלצפה חותן משה[23] יותר ממני[24] עולל
ויונק[25]· ורבמא כאן סחרה צפה גאלבה· ויגי עלי פועל ופועל
בחלם ובשרק כפיפא מתל לוטן ושובל[26] ארדת ושובל ועובל[27]
האמונים עלי תולע[28] שופר שועל עוגב חושם[29] גוזל כומז בן צוער[30]
ויתנהו בסוגר[31] פי קראה בן אשר לאן בן נפתלי יקרוה מלעל·
ורבמא כאן ואהלים כאשר המה[32] וישכר באהליך[33] איש לאהליו[34]

[a] M. om., suppléé d'après R.

[1] I Chr. 8, 38. [2] Jér. 46, 9. [3] Nomb. 11, 5. [4] Os. 12, 12. [5] I Sam. 2, 14. [6] II Chr. 35, 13. [7] Ps. 101, 8. [8] Cant. 4, 13. [9] ib. 1, 14. [10] II Sam. 7, 23. [11] Nomb. 21, 29. [12] Jér. 2, 21. [13] Deut. 14, 14. [14] Jon. 1, 6. [15] I Chr. 4, 20. [16] I Sam. 15, 15. [17] Gen. 38, 25. [18] Ex. 29, 13. [19] Gen. 49, 11. [20] ib. 43, 32. [21] Ps. 91, 4. [22] II Sam. 20, 15. [23] Ex. 18, 1. [24] Esth. 6, 6. [25] Lam. 2, 11. [26] Gen. 36, 20. [27] ib. 10, 28. [28] Lam 4, 5. [29] I Chr. 1, 45. [30] Nomb. 1, 8. [31] Ez. 19, 9. [32] II Rois 7, 10. [33] Deut. 33, 18. [34] Jug. 7, 8.

ואלצפה עור ופסח[1] איש אטר יד ימינו[2] או גבן או דק[3] דור עקש
ופתלתל[4] אשר ארחותיהם עקשים[5] על שלשים ועל רבעים[6] ומן
הדה אלבניה ענדי המאנים לשמע את דברי[7] סעפים שנאתי[8] עלי
זנה העורים והפסחים[9]. וידכל פי הדא אלבנא ים כנרת[10] יפרש
אולת[11]. ויגי עלי פעל באלתשדיד מתל לאסר אסר[12] בני גבר[13].
ואלצפה הנני יסד בציון אבן[14] אבר וצמדו[15]. וקד גא הדא אלמתאל
באלעין פי מוצע אלפא מתל כבר. ואן קיל אן גחלים בנים כחשים
מן הדא אלמתאל עלי זנה כברים ויכון אכתלאף חרכה אלגים
ואלכאף מן אגל אלחא פלא צ̇יר. ויגי עלי פעל מלעל מתל בקר
אערך[16] עצי גפר[17] רתם אחד[18] נפך ספיר[19] קשט סלה[20] בבגדי
חפש לרכבה[21]. וידכל פי הדא אלבנא צרעה ואשתאול[22] וקרחה[23]
וכרות שפכה[24] אני חכמה שכנתי ערמה[25] או חפשה[26] וחמטה
וקרית ארבע[27] טמאה[28] לחמלה עליך[29] מלוש בצק עד חמצתו[30]
לאן אלתאנית דאכל עלי אלתדכיר. ויגוז אן אקול פי קשט אמרי
אמת[31] מתל מא קלתה פי נרד וכרכם[32] אעני אנה מכפף מן קשט
סלה[33] ואן פעל איצא מצמום אלפא סאכן אלעין [ואללאם] מתאל מן
אלאמתלה אלתלאתיה גיר מכפף כמא קלת איצא פי נרד וכרכם.
ומתל קשט אמרי אמת מן אלמעתל תחו ובהו[34] תחו בן צוף[35] אלא
אנהם אלאנוא אללאמאת והי אלואואת וחרכוא אלעינאת מנהא
באלשרק ללדלאלה עלי אלואואת אללינה לאן אלצם מן אלואו וכאן
דלך אכף ענדהם מן סכון אלעינאת וטחור אללאמאת מע סכונהא
ולמא חרכוא אלעינאת אמתדת אלקמצות אלתי כאנת פי אלפאאת
כמא הי פי קאף קשט אמרי אמת פצארת חלם. ואלאחסן ענדי פי
קשט אמרי אמת אן יכון מכפפא מן קשט סלה ואנה למא כפפוה אי
אסכנוא עינה אנצגט אלחלם וצאר קמץ גדול. וכדלך אלאחסן ענדי
פי תחו ובהו תחו בן צוף אן תכון מן באב בקר אערך לך פלמא
אלאנוא אלואואת חרכוא מא קבלהא באלצם ללדלאלה עליהא.

[1] II Sam. 5, 8. [2] Jug. 3, 15. [3] Lév. 21, 20. [4] Deut. 32, 5. [5] Prov. 2, 15. [6] Ex. 20, 5. [7] Jér. 13, 10. [8] Ps. 119, 113. [9] II Sam. 5, 6. [10] Nomb. 34, 11. [11] Prov. 13, 16. [12] Nomb. 30, 3. [13] Es. 2, 20. [14] Is. 28, 16. [15] Jér. 51, 23. [16] Ps. 5, 4. [17] Gen. 6, 14. [18] I Rois 19, 4. [19] Ex. 28, 18. [20] Ps. 60, 6. [21] Ez. 27, 20. [22] Jos. 19, 41. [23] Lév. 21, 5. [24] Deut. 23, 2. [25] Prov. 8, 12. [26] Lév. 19, 20. [27] Jos. 15 54. [28] Nomb. 5, 19. [29] Ez. 16, 5. [30] Os. 7, 4. [31] Prov. 22, 21. [32] Cant. 4 14. [33] Ps. 60, 6. [34] Gen. 1, 2. [35] I Sam. 1, 1.

גא באלקמץ לאנה פי סוף פסוק ותפסירה כאש בוערת לאן תרגום
והיתה לבער[1] ויהא[a] לצרבא ואן כאן מדהבנא נחן פי לבער גיר
הדא. ויגי עלי פֶּעֶל מלעל בקמצות אלפא ובסגול תחת אלעין
מתל און יחשב על משכבו[2] לא תעשו עול[3] ויבתר אתם בתוך[4]
ורבמא כאן מקבוצא מן באב ענר ונמר וקד דכר אבו זכריא[5] הדה
אלג אלאלפאט ונחן נצ̇יף אליהא לפטה ראבעה והי מות וחיים ביד
לשון[6]. ויגי עלי פֶּעֶל מלרע מתל קדר[7] יהונדב בן רכב[8] והצלעות
צלע אל צלע[9] וחמר ושכר וענב בכשיל וכילפות[10] כל בן נכר[11] ומיד
בן נכר[12] תפסירה דו כלאף אי דו כלאף ען מדהבהם ומתלה ויסר
את מזבחות הנכר[13] אי מדאבח אלכלאף ען עבאדה אללה[b]. עם[c]
אלהי נכר[14] ובעל בת אל נכר[15] ולא תשתחוה לאל נכר[16] [ואלצפה]
נצבה שגל לימינך[17]. ויגוז אן יכון מן הדא אלבאב זאת נחמתי
בעניי[18]. ויגי עלי פֶּעֶל משדד אלעין מתל גחלים בערו ממנו[19]
לולא אן אלאצל פיה אלתשדיד לכאן אלגים בשבא מתל והצלעות
צלע אל צלע[20]. ואלצפה בנים כחשים[21] ורבמא אכתלפת חרכה
אלגים ואלכאף מן אגל אלחא ולם יכן אצלה אלתשדיד כמא קיל פי
גמע נאצה נאצות גדולות[22] מן אגל אלאלף ואיצא שמעתי את כל
נאצותיך[23] במד אלנון ואלאלף. ויגי עלי פֶּיעֶל בזיאדה יא ורבמא
כאן דלך ללאלחאק בפעלל אלרבאעי *מתל גזבר וטפסר ודלך[d]
מתל היכל יי[24] ויבן היכלות[25] עילם ואשור[26] את עיבל ואת
אבימאל[27] ורבמא כאן יא עיבל בדלא מן ואו עובל[28]. ויגי עלי
פִּיעֶל בחרק וביא ללאלחאק איצא מתל עירד[29] אסם רגל אלוף
עירם[30]. ויגי עלי פִּיעֶל ביא ללאלחאק איצא מתל ואת חילן ואת
מגרשיה[31]. ויגי עלי פֶּעֶל באלתשדיד מתל ויצר ושלם[32] והרבר
אין בהם[33] הלא את הקטר[34] כסא שן[35] בן אמר[36] בני גדל[37].

[a] R. ויהון [b] Dans M. se lit ici le mot ואלצפה, lequel est omis devant נצבה שגל
[c] Cf. Ousoul col. 435, l. 28. Mais il faudrait biffer עם aux deux endroits. [d] R. om.

[1] Is. 6, 13. [2] Ps. 36, 5. [3] Lév. 19, 35. [4] Gen. 15, 10. [5] N. p. X. [6] Prov. 18, 21. [7] Gen. 25, 13. [8] II Rois 10, 15. [9] Ez. 41, 6. [10] Ps. 74, 6. [11] Ex. 12, 43. [12] Lév. 22, 25. [13] II Chr. 14, 2. [14] Jos. 24, 20. [15] Mal. 2, 11. [16] Ps. 81, 10. [17] ib. 45, 10. [18] ib. 119, 50. [19] II Sam. 22, 9. [20] Ez. 41, 6. [21] Is. 30, 9. [22] Néh. 9, 18. [23] Ez. 35, 12. [24] Jér. 7, 4. [25] Os. 8, 14. [26] Gén. 10, 22. [27] I Chr. 1, 22. [28] Gen. 10, 28. [29] ib. 4, 18. [30] ib. 36, 43. [31] I Chr. 6, 43. [32] Gen. 46, 24. [33] Jér. 5, 13. [34] ib. 44, 21. [35] I Rois 10, 18. [36] I Chr. 9, 12. [37] Es. 2, 47.

פיה כאלמדהב פי הדה ואלדליל עלי דלך קולה יועץ וחכם חרשים[1]
בשבא ופתח][a] תחת אלחא. ויגי עלי פָעֵל מתל ענר ונמר
וחצר גרב היתרי[2] על גבעת גרב[3] יוחנן בן קרח[4] או בגזל[5] ולכתף
השנית[6] גדר מזה וגדר מזה[7] מנעי רגלך מיחף[8] בני פסח[9] מלוש
בצק[10] בני אטר[11] אצל בנו[12]. ואלצפה ערום ויחף[13] מקל שקד[14]
ובשל מבשל[15] [ובל יאמר שכן][16] כל שמן[17] כבד מאד[18]. וידכל פי
הדא אלבנא ואת עלמת ואת מגרשיה[19] ויהועדה הוליד את
עלמת[20]. וידכל פיה איצא [אברה חשכה טרפה והו ימאתל איצא
תאנה ורבלה. וידכל פיה איצא][b] קהלתה[21] אסס מכאן לאן
אלמדהב פי קהלתה כאלמדהב פי ישועתה ועיפתה וגירהמא.
ורבמא כאן גד אחר[22] עט סופר[23] ועץ ארז[24] מעתלה אלעין מן
הדא אלבנא אלא אני לא אקטע בדלך לעדם אלאשתקאק פיהא.
ומן הדא אלבנא מֶת ומא אשבהה והו צפה ואצלה מָוֶת עלי זנה כל
שמן[25]. ויגי עלי פַעֵל משדד אלעין מתל ובית פצץ[26] את כלי
השרת[27] אלאצל פי אלרא אלתשדיד לאן פעלה תקיל. ואלצפה
ושבח אני את המתים[28] ומתלה אם מאן אתה[29] קרוב ומהר מאד[30]
אלאצל פיהמא אלתשדיד לאנהמא מאכודאן מן פעלין תקילין אעני
מאן בלעם[31] והאיש מהר[32] ולגתה כלהא תקילה אעני לגה מְהֵר
אלא קולהם ירבו עצבותם אחר מהרו[33] ועסי אן יכון ומהר מאד
מנה. וידכל פי הדא אלבנא אדרת שער[34] דלקת[35] יבלת[36] ועל
דבשת גמלים[37] ילפת[38] ושחפת[39] ואלאצל פיה אלתשדיד וכדלך פי
קרחת[40] [אנפתח אלרא פיה][c] מן אגל אלחא וכדלך אלפא פי צפחת
המים[41] ואללאם פי בצלחת[42]. ואלצפה תהי נא אזנך קשבת[43] וגאיז
אן יכון קשבת מן באב גנב וסלח ומתלה ועל שפתיו כאש צרבת[44]

[a] M. om., supplée d'aprés R. [b] M. om., supplée d'après R. [c] M. om., supplée d'après R. qui ajoute: וכן בפתחה הדלת בקדחת בעבור החית

[1] Is. 3 3. [2] II Sam. 23, 38. [3] Jér. 31, 38. [4] II Rois 25, 23. [5] Lev. 5, 21. [6] Ex. 27, 15. [7] Nomb. 22, 24. [8] Jér. 2, 25. [9] Es. 2, 49. [10] Os. 7, 4. [11] Es. 2, 16. [12] I Chr. 8, 37. [13] Is 20, 2. [14] Jér. 1, 11. [15] Ex. 12, 9. [16] Is. 33, 24. [17] Jug. 3, 29. [18] Ex. 10, 14. [19] I Chr. 6, 45. [20] ib. 8, 36. [21] Nomb. 33, 22. [22] Jos. 3, 13. [23] Ps. 45, 2. [24] Lév. 14, 4. [25] Jug. 3, 29. [26] Jos. 19, 21. [27] Nomb. 4, 12. [28] Eccl. 4, 2. [29] Ex. 10, 4. [30] Zeph. 1, 14. [31] Nomb. 22, 14. [32] I Sam. 4, 14. [33] Ps. 16, 4. [34] Gen. 25, 25. [35] Deut. 28, 22. [36] Lév. 22, 22. [37] Is. 30, 6. [38] Lév. 21, 20. [39] Deut. 28, 22. [40] Lév. 13, 42. [41] I Sam. 26, 11. [42] Prov. 19, 24. [43] Nèh. 1, 6. [44] Prov. 16, 27.

אלחרכה רבמא כאן מן אגל אלאחרף אלחלקיה. ואלצפה מוכיח
אדם אחרי חן ימצא[1] וסתרי תפסירה פי באבה מן כתאב אלאצול
מן הדא אלדיואן[2] בחול אללה וסנדכרה איצא פי הדא אלבאב פי
גיר הדא אלמתאל מן אגל אנפתאח פאיה. ויגי עלי פְּעַלְנָה
מתל חשבנה[3]. ויגי עלי פֻּעָלָה מתל בני חביה[4]. ויגי עלי 5
פָּעֵל מתל אבק ועפר[5] דגן אטד ברד. ואלצפה חכם רשע איש
חלק[6]. וידכל פי הדא אלבנא דג ותשם בסד[7]. ואלצפה רש עשה
כף רמיה[8]. ויגי עלי פַּעַל באלתשדיד מתל אכד וכלנה[9] מפדן
ארם[10] ופנג ודבש[11] בני גזם[12] בני הרמכים[13] כרוב ארן[14]. וידכל פי
הדא אלבנא בלהה בלהות אתנך[15] וקלסה[16] ואיצא ונתתי יארים 10
חרבה[17] מכל אשר בחרבה[18] אצלה אלתשדיד לולא אלרא. ומתל
הדא ענדי ישא מדברותיך[19] עלי זנה בלהות צלמות[20] אלא אן
בלהות מכפף אללאם ואצלה אלתשדיד. ואלצפה גנב סלח
האשפים[21] ולבי דוי[22]. וקד יטן אן וחרש לא ימצא[23] וחרשים המה
מאדם[24] מתל גנב וגנבים ואנמא ימתנע אלתשדיד מן אגל אלרא 15
ואסתדלא עלי דלך באמתדאד חא חרשים באלקמצות פיקאל לולא
אנה עלי מתאל גנב וגנבים למא אמתד אלחא באלקמץ בל כאן
יכון עלי זנה חכמים המה[25]. ואנא אקול אן אמתדאד אלחא מן
חרשים באלקמץ ליס במאנע מן כון חרש עלי מתאל חכם ודלך
באן יכון מדהבהם פי מד אלחא מן חרשים באלקמץ כמדהבהם פי 20
מד שין שלישים וסין סריסים באלקמץ אלדין אלאצל פיהמא אן
יכונא בשבא לאנהמא גמע שליש וסריס מתל פליט ופליטים ושריד
ושרידים. ואלדליל עלי אן הדא אלוגה פי סריסים ופי וסריסי
המלך[26] קולה סריסי פרעה[27] בשבא. ואלברהאן אלקאטע עלי אן
חרש עלי מתאל חכם ואן מדהבהם פי חרשים אלמדהב אלהי 25
דכרתה לך קולה אבי גיא חרשים כי חרשים היו[28] בשבא ופתח
[פיהמא עלי אלאצל. וכדא אקול פי חרשי משחית[29] אן אלמדהב 59.

[1] Pr. 28, 23. [2] Col. 36, l. 2. [3] Néh. 10, 24. [4] ib. 7, 63. [5] Deut. 28, 24. [6] Gen. 27, 11. [7] Job 13, 27. [8] Pr. 10, 4. [9] Gen. 10, 10. [10] ib. 25, 20. [11] Ez. 27, 17. [12] Es. 2, 48. [13] Esth. 8, 10. [14] Es. 2, 59. [15] Ez. 26, 21. [16] ib. 22, 4. [17] ib. 30, 12. [18] Gen. 7, 22. [19] Deut. 33, 3. [20] Job 24, 17. [21] Dan. 1, 20. [22] Lam. 1, 22. [23] I Sam. 13, 19. [24] Is. 44, 11. [25] Jér. 4, 22. [26] Est. 6, 2. [27] Gen. 40, 7. [28] I Chr. 4, 14. [29] Ez. 21, 36.

פֻּעֵל מלרע ולא יכון אלא בארבע נקט אדא כאן סאלמא מתל
תבע[1] אסם מכאן ותבל אסם מן אסמא אלדניא. ורבמא כאן
מתלהמא ואין קול ואין קשב[2] אד לם יכן עלי זנה והקשיב קשב רב
קשב[3] ואנמא צאר אלקאף בקמץ גדול מן אגל אלוקף ורבמא כאן
אסמא מן אסמא אלפאעלין ותכון תרגמתה ולא צות ולא מצית אי
ולא סאמע כאנה קאל לא נאטק ולא מסתמע. ואלצפה הילל בן
שחר[4] *תרגמתה יא איהא אלוצח אבן אלצבאח אי דו אלצבאח אן
שית יעני אלכוכב אלדי יכון בה אלצבאח והי אלמנזלה אלתי יטלע
בה אלפגר אעני אלתי תכון אלשמס אבדא קבל טלועהא פי
אלמנזלה אלתאלתה מנהא ואנמא קיל לה דו אלצבאח לאנה ליסת
תבדו אלינא בעדה קבל טלוע אלשמס מנזלה אכרי אד אלמנזלה
אלתי בינה ובין אלשמס מסתתרה תחת שעאע אלשמס[a]. ומן
אלמעתל אללאם על כל גאה ורם[5] רעה דוד[6] אלא אנהמא בכמס
נקט והמא צפתאן ואלאסם אלמחץ חלפו עם אניות אבה[7]. ויגי עלי
פֻּעֵל מתל זאב שכם והסנה איננו אכל[8] ויתחפש באפר[9] ואלצפה אל
גוי שליו[10]. ורבמא כאן מכפפא מן שלו הייתי[11]. וידכל פי הדא
58. אלבנא תאנה דבלה קח לך לבנה[12] תכלת שחלת ורבמא חרבוא
אול אלמתאל בקמץ חטף עלי סביל אלתפכים מתל חרם ובית
ענת[13]. ויגי עלי פֻּעָל [מתל] דבש פרת קנז[14] חדד[15] ותעל
השלו[16] כי הנה הסתו עבר[17] בגדי השרד[18] נאחז בסבך בקרניו[19]
על ערש דוי[20] וישב דוד במצד[21] וירד הגבול משפם[22] אחרי הספר[23]
אין גחלת לחמם[24] יחכה יי לחננכם[25] ופניך הלכים בקרב[26]. וידכל
פי הדא אלבנא עלטה קערה לטאה חטאה גדולה[27]. ויגוז אן
תדכל הדה ואמתאלהא פי בנא אבק ועפר וידכל פיהמא שפטיה[28]
עזריה[29] חסדיה[30]. ויגי עלי פֻּעָלַי בכסר אלפא מתל איתי בן
ריבי[31] חצרי הכרמלי[32] פערי הארבי[33] נחרי הבארתי[34] ואכתלאף

a R. om.

[1] Jug. 9, 50. [2] II Rois 4, 31. [3] Is, 21, 7. [4] ib. 14, 12. [5] ib. 2, 12. [6] II Sam. 15, 37. [7] Job 9, 26. [8] Ex. 3, 2. [9] I Rois 20, 38. [10] Jér. 49, 31. [11] Job 16, 12. [12] Ez. 4, 1. [13] Jos. 19, 38. [14] Gen. 36, 11. [15] ib. 25, 15. [16] Ex. 16, 13. [17] Cant. 2, 11. [18] Ex. 39, 41. [19] Gen. 22, 13. [20] Ps. 41, 4. [21] I Chr. 11, 7. [22] Nomb. 34, 11. [23] II Chr. 2, 16. [24] Is. 47, 14. [25] ib. 30, 18. [26] II Sam. 17, 11. [27] Ex. 32, 30. [28] II Sam. 3, 4. [29] Jér. 43, 2. [30] I Chr. 3, 20. [31] ib. 11, 31. [32] II Sam. 23, 35. [33] ib. ib. [34] ib. 23, 37.

פאמא מא גא עלי פֶּעֶל בסת נקט ארץ ואבן ערב ובקר[1] ועליה
אכתר אלבאב. ומן הדא אלבאב זרע וקמח אלא אן אלרא ואלמים
מפתוחאן מן אגל אלעין ואלחא אלדי המא חלקיאן. וממא גא
בכמס נקט והו אלקיאם [פֶּעֶל] ספר אל עבר האפוד[2] וחשב אפדתו[3]
מצח אהרן[4] ולצלע המשכן[5] אלא אן אלצאד ואללאם מפתוחאן מן
אגל אלחא ואלעין ונסך רביעית החין[6] אצל המזבח[7] או בשתי או
בערב[8] או לעקר משפחת גר[9] עקב אשר עשה[10]. ואלצפה ויבא
הלך[11] ויקרא שמו פלא[12] גדול יתר מאד[13] ארך אפים[14] ארך
האבר[15] לם יתגיר לאן באב ארץ לא יתגיר ענד אלאצאפה אלא
קלילא. וידכל פי הדא אלבנא פְּעֻלָה בכסר אלפא ופַעֲלָה
בפתחהא לאן אלתאניה דאכל עלי אלתדכיר מתל בלגה[16] אסם
רגל שמלה וחמאה ושטנה ופטרה ונתתי את הר שעיר לשממה
ושממה[17] ושלמה[18] וסלכה[19] אסם מכאן. ומן הדא אלבנא ענדי
ממא אעתל עינה וגיד ברזל[20] רביעית החין[21] ותור וסים[22] ומא
אשבההא אלוגה פיהא אן תכון עלי זנה ארץ פאסכן אליא ואעל
וחרך מא קבלה באלכסר לידל עליה לכפאיה לאן אלכסר מן אליא.
וממא יצחח ענדך הדא אלמדהב קולהם פי גמע עיר ושלשים
עֲרָים להם[23] פגמע עלי פְּעָלִים מתל בגד בגדים. ומן הדא
אלבנא איצא ממא אעתל לאמה הרבה בכה[24] ואלצפה פתי יאמין
לכל דבר[25] אליא פיה בדל מן אלהא. ומן הדא אלבנא איצא
גרד וברכם[26] לאני אחסבהא מכפפה מן בנא ארץ ואכואתהא ואיצא
ולא תשא עליו חטא[27] אלא אן אלאלף ליינה ואיצא ארד ונעמן[28]
ולעל אכתלאף חרכה פאיה גא מן אגל אנה אלף. ורבמא כאן פֶּעֶל
באסכאן אלעין בנא מן אבניתהם אלתלאתיה גיר מכפף מן בנא
ארץ בל בנא קאים בנפסה כרג עלי אלערבי. ויגי עלי פֶּעֶל
משדד אלעין מלעל מתל קולהם ושם האחד סנה[29] אלה הדברים[30]
ורבמא כאנת אלהא פי אלה זאירה. ויגי אלאסם אלתלאתי עלי

[1] Ps. 55, 18. [2] Ex. 28, 26. [3] ib. 28, 8. [4] ib. 28, 38. [5] ib. 26, 20. [6] ib. 29, 40. [7] Lév. 1, 16. [8] ib. 13, 48. [9] ib. 25, 47. [10] II Sam. 12, 6. [11] ib. 12. 4. [12] Is. 9, 5. [13] ib. 56, 12. [14] Ex. 34, 6. [15] Ez. 17, 3. [16] Néh. 12, 5. [17] Ez. 35, 7. [18] Ex. 22, 8. [19] Deut. 3, 10. [20] Is. 48, 4. [21] Ex. 29, 40. [22] Jér. 8, 7. [23] Jug. 10, 4. [24] Es. 10, 1. [25] Pr. 14, 15. [26] Cant. 4, 14. [27] Lév. 19, 17. [28] Nomb. 26, 40. [29] I Sam. 14, 4. [30] Ex. 35, 1.

לאמאת תדגם אלאולי אלסאכנה̈ פי אלת̇אנ̇יה̈ אלמתחרّכה̈ לאן וזן האחשדר הַפְּעַלַּל ת̇ם תרכّב מעה פנים כמא צנעוא הם· ואן כאן פי מת̇אלהם חרף שדיד שדדת אנת איצ̇א אלחרף אלד̇י יואזיה פי מת̇אלך· מת̇אל ד̇לך אן תקול פי מת̇אל דִבֵּר ושִבֵּר אלשדידין פִּעֵל בתשדיד אלעין לאנך תצ̇אעף אלעין ותדגם כמא צנעוא הם פי אלבא וכמא צנעת קבילא פי מת̇ל חלמיש· ואן כאן פי מת̇אלהם חרף ליّן זאיד ללמדّ אתית אנת איצ̇א בה פי מת̇אלך פי אלמוצ̇ע אלד̇י אתוא הם בה פוצ̇עת אלאצלי באזא אלאצלי ואלזאיד באזא אלזאיד· מת̇אל ד̇לך אנך תזן הקריב והגדיל בהפעיל פתאתי באליא בין אלעין ואללאם עלי חסב מוקעה מן מת̇אלהם· ואן ארדת אן תזן תלמיד ותרשיש קלת תפעיל ותזיד תא״ ויא״ כמא זאדוהמא וחית̇ זאדוהמא· ואנמא קלנא פי וזן תרשיש תפעיל לג̇הלנא באשתקאקה ולאן אלתא מן חרוף אלזיאדה̈ ג̇ארין פי ד̇לך אלקאנון אלד̇י אצّלנאה קבילא· ואן ארדת אן תזן פליט ושריד קלת פָּעִיל ותקול פי שכור וגבור פִּעוֹל בתשדיד אלעין ותקול פי מת̇אל כרכמיש פַּעְלְלִיל ופי מת̇אל תינוק תִּפְעוֹל ופי מת̇אל ילקוט יַפְעוּל ותקול פי מת̇אל מדבר ומשבר מִפְעָל והד̇א הי אלקיאס פי כל מא ירד עליך מן גירהא מן אלאמת̇לה̈· ובעד אן קדّמת הד̇ה אלמקדّמאת אכ̇ד̇ פי תלכ̇יץ מא ועדת בד̇כרה מן אלאמת̇לה̈ ואלאבניה̈ ונודע הד̇א אלבאב מנהא ג̇מהורא יכתפי בה ויסתדלّ מנה עלי מא לא נד̇כרה אד̇ לא נתّסע ללאחאטה̈ בג̇מיעהא· וקד קלת אן מן אלאמת̇לה̈ גיר אלמזידה̈ ת̇לאת̇יה̈ ורבאעיה̈ וכ̇מאסיה̈ פאקול אלאן אן אלבנא אלת̇לאת̇י יאתי עלי אמת̇לה̈ מכ̇תלפה̈ פמנה מא יג̇י עלי פֻּעל מלעל אמא אן יכון בסתّ נקט והו אלאכת̇ר ואמא בכ̇מס והו אלאקלّ והו כאן אלקיאס פי אלג̇מיע כמא זעם אבו זכריא פי כתאבה פי אלתנקיט[1] ואעתלّ פי ד̇לך בכת̇רה̈ וקוע אלצרי עלי אלסואכן אללינה̈ אלא אן פתח גדול ופתח קטן קד יקעאן איצ̇א עלי סאכן ליّן כמא אשאר אליה אבו זכריא פי אלמקאלה̈ אלאולי מן כתאב חרוף אללין[2] ובינّאה נחן פי כתאב אלתקריב ואלתסהיל[3] ונבינّה איצ̇א פי הד̇א אלכתאב פי אלבאב אלד̇י נד̇כר פיה אלאלפאט̇ אלשאדّה̈ אלכ̇ארג̇ה̈ ען אלקיאס·

[1] N. p. VIII et 143 (traduction hébraïque). [2] N. p. 6, l. 29. [3] Opuscules p. 288 et suiv.

אנת פי מתאלך לאם אלפעל מרה ואחדה עלי חסב זיאדה חרופהם
עלי חרוף [פעל] לאן חרוף פעל תנצרם קבל אנצראם מתאלהם·
מתאל דלך אנך אדא ארדת אן תאתי מן אלפעל במתאל יכרסמנה[1]
קלת יפעללנה צאעפת אללאם מן אגל אפצאל אלכלמה עלי אלפעל
בחרף ואחד והו אלמים ואתית בחרף אלאסתקבאל ובצמיר אלמונת 5
אלגאיב עלי חסב מא אתוא הם בה· וכדלך תקול פי מתאל רטפש[2]
פְּעַלַל ופי מתאל עכבר פַּעְלָל ופי מתאל חלמיש פַּעָלִיל תצאעף
אלעין פי פעליל ותדגם כמא צאעפוא הם אללאם פי חלמיש
ואדגמוא· ותקול פי מתאל חבצלת פַּעַלֶלֶת ותקול פי [מתאל]
האחשתרנים הַפְּעַלְלָנִים בג לאמאת אלאולי מוצע[a] לאם אלפעל והי 10
באזא אלשין ואלאתנתאן זיאדתאן באזא אלתא ואלרא לאנך תאתי
אולא במתאל צדר בנאיהם מן לגה פעל אעני אנך תאתי במתאל
האחש פתקול פיה הפעל [תם] תצאעף אללאם מרתין ללדי נקצך
מן עגז מתאלהם אעני אלתא ואלרא אלא אנך אדגמת אחדי
אללאמאת אלתלת והי לאם אלפעל פי אחדי אללאמין אלזאידתין 15
לסבונהא ולכתרה אללאמאת פי אללפטה תם זדת אלנון ועלאמה
אלגמע כמא פעלוא הם· ולם תצאעף אלעין ואללאם פתקול
הפעלעלנים לאנך כנת תנזל אלתא מן האחשתרנים מנזלה אלעין
מן פעל ואלעין מן פעל קד אנצרמת פי אלחא לאן מתאל האחש
הפעל פקד אנצרמת שבהאת פעל כלחא ולם יבק לך שי תזן בה 20
פאחתגת אן תצאעף אללאם חתי יבלגך אלי אלמתאל אלדי גרצת
אליה· אלא תרי אן הפכפך לפטה תלאתיה מצאעפה אלעין ואללאם
בלגת באלתצעיף אלי ה אחרף פאנת תקול פי וזנהא פעלעל
פתצאעף איצא אלעין ואללאם מן פעל ואן כל ואחד מן אגרטל
וצלפחד לפטה כמאסיה ואנת תקול פי וזנהא פְּעַלַל פְּעָלָל בתלת 25
לאמאת תדגם אלאולי מנהם פי אלתאניה פלו צאעפת אלעין וקלת
פעלעל ולכאן ענדך אגרטל וצלפחד עלי מתאל הפכפך והדא גיר
מאכוד בה ולא מפלח· ותקול פי האחשדרפנים הַפְּעַלַלְפְּנִים בג

[a] M. מותא

[1] Ps. 80, 14. [2] Job 33, 25.

אלבאב אלעאשר

פי מערפה אלאבניה ותקטיעהא באלאפאעיל

אעלם אנך אדא ארדת אן תזן שיא מן אבניתהם באלאפאעיל[a]
אעני אנך אדא ארדת אן תקתטע מן לגה פעל מתל בנאיהם וכאנת
אחרף דלך אלבנא ג אצליה כלהא פאגעל פא באזא אול חרף מן
דלך אלבנא ואגעל עינא באזא חרפה אלתאני ואגעל לאמא באזא
חרפה אלתאלת פתסמי אלחרף אלאול מן דלך אלבנא פא אלפעל
לאנה מואז לפא פעל ותסמי אלתאני עינה לאנה מואז לעין פעל
ותסמי אלתאלת לאמה למואזאתה לאם פעל ולתכון חרכאת מתאלך
מתל חרכאת מתאלהם חתי יסאוי וזנך וזנהם לאנך אנמא תחכי
אמתלתהם. מתאל דלך אנך תגעל מתאל אָמַר מן פעל פתסמי
אלאלף מן אמר פא אלפעל ותסמי אלמים עינה ותסמי אלרא לאמה
למואזאה הדה אלחרוף חרוף פעל כמא תרי אמרפעל. ותגעל
מתאל ויי שָׁמֵע[1] פָּעֵל בצרי תחת אלעין. ואן כאן אמתלתהם מן
דואת אלמתלין מתל סבב ושדד קלת אנה איצא פעל לאן אלמתל
אלאול ענדהם עין אלפעל ואלתאני לאמה לם תפצל ענה פצלה
פתצאעף אנת אחד אלחרוף באזא אלפצלה לכן אן כאנת פי
מתאלהם פצלה ען פעל צאעפת אנת מתאלך חתי תגעל פיה פצלה
מתל פצלתהם. מתאל דלך אנה אדא קיל לך אבן לנא מן פעל
מתאל חמרמרו[2] או הפכפך[3] פקד קיל [לך] זד עלי הדה אלאחרף
אלתלאתה חרפין פחק הדא אלכלאם אן תכרר אלעין ואללאם לאנך
קד עלמת אנהם קד צאעפוא הם עין אלפעל ולאמה פי חמרמרו ופי
הפכפך אעני אנהם כרروא אלמים ואלרא אלתאן המא אלעין
ואללאם פי חמר ואנהם צאעפוא אלפא ואלכאף אלדי המא אלעין
ואללאם פי הפך פאצטררת אנת אלי תצעיף עין ולאם פעל פקלת
פי חמרמרו פעלעלו ופי הפכפך פעלעל וקלת פי סגריר[4] פעליל ופי
ינופף ידו[5] יפעלל לאן אלואו הי עין אלפעל ואלפא אלתי הי לאמה
מצאעף. ואן כאן מתאלהם לפטה רבאעיה אצליה כלהא צאעפת

[a] R. בפעלים

[1] Ps. 34, 7. [2] Lam. 1, 20. [3] Pr. 21, 8. [4] ib. 27, 15. [5] Is. 10, 32.

תכלמוא בהא *ולא מחאלה אנהם קד עברוהא וצרפוהא עלי ציג
אמתלתהם[a] ומא כאנוא לירכלוא פי אמתלתהם מא לא יגוז ענדהם
אעני אנה לו כאן כמא זעם אלזאעם ללזמהם אן יחרפוהא וירדוהא
אלי מגאז לגתהם בתחריפהם[b] איאהא עמא הי עליה פי אללגה
אלפארסיה לא סימא אן הדא אלמרחב יגב אן יכון עאמא לגמיע
אללגאת לאנהא גמיעהא מבניה עלי אלחכמה ואלצואב ואן כאן
בעצהא יפצל בעצא פי דלך. וממא יוכד כון האחשתרנים עבראניא
כמאסיא תסמיתהם בה כקו ואת תמני ואת האחשתרי[1] לאנהם לא
יסמון אלא בשי מערוף. והדא קולי פי תחפנחם[2] אנה כמאסי ואן
תאוה מזירה וכדלך כדרלעמר[3] לפטה מרכבה. ויגב אן תעלם אן
מן אלאסמא מא יכון עלי חרפין מתל עי גי שי יד ואן מנהא מא
יכון עלי ג אחרף מתל אבן וקבר וגבר ואן מנהא מא יכון עלי ד
אחרף מתל בדקר ושנער ובדלח ואן מנהא מא יכון עלי ה אחרף
מתל שמאבר פתשגן צלפחד צפרדע אגרטל ולים פי כלאמהם לפטה
סראסיה כלהא אצל. ואעלם אן אלאצל[c] אלתלאתי יבלג באלזיאדה
אלי ז אחרף מתל השתחויה ואן אלרבאעי יבלג אלי ו אחרף מתל
פתיגיל שקערור לא יתגאוזהא ואן אלכמאסי לא יתגאוז אלו
באלזיאדה לאן אלכמסה ענדהם גאיה אלאצול פלא תחתמל כתרה
אלזיאדה ואיצא פאנה למא לם יתגאוזו אלארבעה באלזיאדה סתה
[אחרף] אסתתקאלא מנהם להא כאנת אלכמסה אחק בדלך והם
אחק אסתתקאלא מנהם להא. וסיתבין לך גמיע דלך פי מא
נסתאנפה מן דכר אלאבניה בחול אללה. וקד ארי אן אלחק איצא
במא דכרתה קבל דכר אלאבניה דכר כיפיה תקטיעה באלאפאעיל
וכיף תעתבר בהא פי אצלהא וזיאדתהא.

a R. om. b R. בהחסירם אותם, Ibn Tibbon a donc lu: בתחליפהם; a vraie traduction en hébreu serait: בהטותם אותם c R. אלאסם = השם

[1] I Chr. 4, 6. [2] Jér. 2, 16. [3] Gen. 14, 1.

פקל פיהא אנהא מבדלה מן האאת· ואדא וגדת חרפא מן חרוף אלזיארה סוי אלאלף ואלואו ואליא פי לפטה ישתק מן מענאהא מא ירחב מנה אלחרף אלזאיד פאגעלה זאידא מתל נון קרבן ומים אמנם לאנהא מן הקריב ומן אמונה אמן[1] פהדא תבת· ואן כאנת אלכלמה אלתי אולהא אחד אלאחרף אלתי דכרנא אעני אלאלף ואלנון ואלמים ואליא ואלתא עלי ה׳ אחרף בדלך אלחרף פאקע עלי תלך אלכלמה באנהא כמאסיה ואן דלך אלחרף מן אצלה לאן אלזואיד לא תלחק בנאת אלארבעה מן אלאסמא אולא אלא אלאסמא אלמשתקה מן אפעאלהא נחו מכרסם מן יכרסמנה[2] מפזז ומכרכר[3] דק מחספס[4] ודוד מכרבל[5] אכרסם אכרכר ומא אשבה דלך· ולים ללמעאנד אן יחתג עלינא במתל מגפיעש[6] מכנדבי[7] חתי יוקפנא עלי אלאשתקאק· פאד אלאמר עלי מא וצפתה פאלאצוב אן יעד אלף אגרטלי זהב[8] אצליא ואן תכון אללפטה כמאסיה· והדא קולי פי אחשתרן[9] אן אלפה אצלי ואמא אלנון פגיריה ואלכלמה כמאסיה· וכדלך אלגביש[10] לפטה כמאסיה וכדלך אשכנז[11] ואמרפל[12] וארגמן[13] וארגון[14] כמאסיה כלהא· וכדלך האחשדרפנים[15] לפטה כמאסיה איצא אלא אנהא לפטה מרכבה אעני אחשתר לפטה כמאסיה מענאהא אלוזיר אלאגל או מא אשבה דלך אלא אנהא תרכבת מע פנים וכאן מעני אלכלמתין וזרא אלחצרה אי אלדי ישאהדון חצרה אלמלך וירונה דאימא עלי מעני ראי פני המלך[16]· פאן כאן אחד הדה אלאחרף פי לפטה תבלג בהא ו׳ אחרף פאנה פיהא מזיד· פאן זעם זעם אן אחשתרנים לפטה סדאסיה אחרפהא כלהא אצליה ואן אחשדרפנים לפטה סבאעיה אחרפהא כלהא אצליה או סדאסיה אלפהא אצלי ונונה זאידה כאן דלך בעיד מן קבל אן אלבנא אלכמאסי קליל פי כלאמהם אסתתקאלא מנהם לה פמא כאנוא ליתכטו מנה אלי אלסדאסי פצלא ען אלסבאעי *והם מסתתקלון לה[a]· פאן קאל אנהא אלפאט פארסיה פאנה ולו כאנת כדלך לם נחמלהא אלא מחמל אלאלפאט אלעבראניה לאנהם קד

[a] R. om.

[1] Is. 25, 1. [2] Ps. 80, 14. [3] II Sam. 6, 16. [4] Ex. 16, 14. [5] I Chr. 15, 27. [6] Néh. 10, 20. [7] Es. 10, 39. [8] ib. 1, 9. [9] Esth. 8, 10. [10] Ez. 13, 11. [11] Gen. 10, 3. [12] ib. 14, 1. [13] Ex. 25 4. [14] II Chr. 2, 6. [15] Esth. 9, 3. [16] ib. 1, 14.

כלמה לא תערף אשתקאקהא אלפא או מימא או תא״ או יא״ או
נונא וכאנת אלכלמה אלתי פי אולהא אחר הדה אלאחרף מן ג
אחרף בה אעני בדלך אלחרף פאגעלה אצלא ודלך מתל תלח ותחן[1]
אסמי רגלין ותכן אצם הששי[2] ואצר[3] ויהץ[4] ונתר ובן משק ביתי[5]
ומא אשבה דלך. ואן כאנת בד אחרף בדלך אלחרף פלא תגעל
דלך אלחרף אצלא פי אלכלמה אלתי הו פיהא אלא בתבת לאנה
מן חרוף אלזיאדה. פאדא כאן דלך כדלך פאלאחזם ואלאותק אלא
תגעל אלפאת אבנט וארגז ואחלמה וארגב וארנבת ואצבע ואשנב
ואשכר ואשפר ואת אחבן ואת מוליד[6] וארפד ואשבל ומא כאן
מתלהא אצלא חתי יצח לך אלאשתקאק ותעלם באמר ואצח אגהא
מן אלאצל ואן תפעל מתל דלך פי תא תענך ותארע ותדעל ותחמס
ותרחנה אסס רגל ומא אשבההא פיה ופי יא ינשוף ויחמור וירחע
ויעקן ומא מאתלהא ופי נון נפתוח ונפתוחים ונמרור ופי מים מכמס
ומא גאנסה. ואנמא געלת אלפאת ארגז ואחלמה וארפד זאידה עלי
וזן אפעל מע אנהא מן חרוף אלזיאדה וכדלך אלפאת אבנט וארגב
ואצבע וגירהא מן אלאסמא אלזאידה אלתי לא עלם לנא
באשתקאקהא לכתרה מגי אלאלף זאידה פי אלאסמא [ופי
אלאפעאל אלתלאתיה][a]. [אמא פי אלאסמא][b] פמתל ואשמורה
בלילה[7] באשמורת הבקר[8] אגרוף אזרוע אפרוחים אתמול אקדח
אזרח אכזב האדרש [אדרש[9] אשכים ודבר[10] אזכרה מע אן אלפאת
האדרש אשכים אזכרה][c] מבדלה מן האאת פי בעץ אלקיאסאת.
ואמא פי אלאפעאל פמתל אלאפעאל אלמסתקבלה אלתי יכבר בהא
אלמתכלם ען נפסה אדא קאל אעשה אעלה אומר אל אלוה[11]
ואכלה מציד בני[12] ומתל אלף אתחבר יהושפט[13] וכל מלבושי
אגאלתי[14] אשתוללו אבירי לב[15] אכביד את עלכם ואני אוסיף עליו[16]
פאן הדה אלאלפאת זאידה פי הדה אלאפעאל כזיאדה אלהא פיהא
אתת עלי אסתעמאל אלסריאניין פי מתל אתברית רוחי[17] אשתיז
חמרא[18] וצלם אנפוהי אשתני[19] אשתומם כשעה חדה[20]. ואן שית

[a] A. om.; R.: ובפעלים השלישיים [b] A. R. om. [c] A. om.; suppléé après R.

[1] I Chr, 7, 25. [2] ib. 2, 15. [3] Gen. 36, 21, [4] Is. 15, 4. [5] Gen. 15, 2. [6] I Chr. 2, 29. [7] Ps. 90, 4. [8] Ex. 14, 24. [9] Ez. 14, 3. [10] Jér. 25, 3. [11] Job 10, 2. [12] Gen. 27, 25. [13] II Chr. 20, 35. [14] Is. 63, 3. [15] Ps. 76, 6. [16] II Chr. 10, 14. [17] Dan. 7, 15. [18] ib. 5, 4. [19] ib. 3, 19. [20] ib. 4, 16.

רחם כאנّה קאל תחת כל בכור כל][a]. ומן אלבדל איצא מא יבדל
פיה אלטאהר [מן אלמצמר][b] מתל קו ואתה כי הזהרתו צדיק[1]
ואלתקדיר ואתה כי הזהרת צדיק. ואיצא ובבאו האיש[2] ויבדילם
אמציהו להגדוד[3] ויכן להם עזיהו לכל הצבא[4] עונותיו ילכדנו את
הרשע[5] ויכו האחד את האחד[6] ישנו עם אחד[7] יביאה את תרומת
יי[8] לא היה משקל לנחשתם כל הכלים האלה[9] ותפתח ותראהו את
הילד[10] אשר אנכי נתן להם לבני ישראל[11] ויעשו גם הם חרטמי
מצרים[12] באש תשרפנו את אשר בו הנגע[13] ועמהם הימן וידותון
חצצרות ומצלתים[14] אראד ועם הימן וידותון פאצמר אולא תם אבדל
אלטאהר מן אלמצמר אלא אנה קד דכרהמא פי אלפסוק אלמתקדם.
*וממא אבדל פיה אלטאהר מן אלמצמר איצא קולה וישאהו מבית
אבינדב אשר בגבעה עם ארון האלהים[15] ועם הנא מכאן את עלי
מא קד לכצתה פי חרף אלעין ואלמים מן כתאב אלאצול[16] מן הדא
אלדיואן פלילתמס מן תם. פכאנّה קאל וישאהו מבית אבינדב אשר
בגבעה את ארון האלהים עלי מדהב יביאה את תרומת יי ותפתח
ותראהו את הילד[c].

אלבאב אלתאסע

דכר אכתר אבניה אלאסמא אלמזידה וגיר אלמזידה ואלמשתקה וגיר אלמשתקה

וקבל אן אדכר שיא מן אמתלה אלאסמא ואבניתהא אקול פאני
לא אלתזם פי הדא אלבאב מן [דכר] אבניה אלאסמא ואלצפאת
אלתי להא אפעאל מא אתי מנהא עלי אפעאלהא. מתל אומר
ועושה ובוחר ונאסף אל עמי[17] ומתכבד ומדבר למשופטי אתחנן[18]
מכרסם ומשליך ומכלים ומא אשבה דלך לאנהא מדרכה באלקיאס
בל אדכר פיה מא כאן כארגא ען דלך אעני אלאסמא אלתי אתת
עלי גיר אפעאלהא לאן ציגהא לא תדרך אלא באלסמע ואיצא
אלאסמא אלתי לא אפעאל להא. ואקול אנّך אדא וגדת פי אול

[a] A. om., suppléé d'après R. [b] A. om.; R. מהנסתר [c] R om.

[1] Ez. 3, 21. [2] ib. 10, 3. [3] II Chr. 25, 10. [4] ib. 26, 14. [5] Pr. 5, 22. [6] II Sam. 14, 6. [7] Esth. 3, 8. [8] Ex. 35, 5. [9] Jér. 52, 20. [10] Ex. 2, 6. [11] Jos. 1, 2. [12] Ex. 7, 11. [13] Lév. 13, 57. [14] I Chr. 16, 42. [15] II Sam. 6, 4. [16] Col. 531, 12 à 17. [17] Gen. 49, 29. [18] Job 9, 15.

ואל תמח חסדי[1] צור ילדך תשי[2] ופי אהבו את יי[3] אחזו לנו שועלים[4] ופי אספה לי[5]. ווצעוה מכאן אלקמץ פי מבירה אל מבטחם[6] ומכאן אלפתח פי וכן אדם ויתנחם[7] ופי למטות אבותיכם תתנחלו[8] ופי וכבסו בגדיהם והטהרו[9] ופי שכל אדם האריך אפו[10] ופי ביום החזיקי בידם[11] ופי נוסו הפנו העמיקו לשבת[12] אלסגול פי העמיקו מכאן פתח. ווצעוה איצא מכאן אלפתח פי גש הלאה[13] וייקץ נח מיינו[14] ופי ויישם בארון[15] וגירהא. וקד וצעוא אלחלם מכאן אלקמץ פי ולכה זעמה ישראל[16] במצאכם אתו[17]. וקד לכרת פי כתאב אלמסתלחק וגירה מן אעתואר אלחרכאת[a] בעצהא בעצא מא יגני ען אטאלה אלכלאם פיה הנא.

אלבאב אלתאמן

באב אלר מן אלבדל

קד יבדלוא אלעבראניון אלשי מן אלשי והמא לעין ואחדה והלא ינקסם קסמין אחדהמא בדל אלגמיע מן אלגמיע ואלתאני בדל אלבעץ מן אלגמיע. אמא בדל אלבעץ מן אלגמיע פמתל קו ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות[18] פגמע בקו מתנות רבות ובעץ בקו לכסף ולזהב ולמגדנות עלי סביל אלתבייץ ואבדל אלבעץ מן אלגמיע. ואיצא ובשנה השביעית התחזק יהוידע ויקח את שרי המאות לעזריה בן ירוחם ולישמעאל בן יהוחנן וגו בברית[19] ואיצא לא חרץ לבני ישראל לאיש את לשונו[20] ומנת המלך מן רכושו לעולות הבקר והערב[21] ומתל הלא כתיר. ואמא בדל אלגמיע מן אלגמיע פמתל קולה ולתבנית המרכבה הכרובים זהב לפרשים[22] פכאנה קאל ולתבנית הכרובים ואיצא וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה[23] ואיצא תחת פטרת כל רחם בכור כל [מבני ישראל[24] קולה בכור כל בדל מן פטרת כל

[a] A. אלכלמאת ; R. התנועות

[1] Néh. 13, 14. [2] Deut. 32, 18. [3] Ps. 31, 24. [4] Cant. 2, 15. [5] Nomb. 11, 16. [6] Jér. 48, 13. [7] Nomb. 23, 19. [8] ib. 33, 54. [9] ib. 8, 7. [10] Prov. 19, 11. [11] Jér. 31, 31. [12] ib. 49, 8. [13] Gen. 19, 9. [14] ib. 9, 24. [15] ib. 50, 26. [16] Nomb. 23, 7. [17] Gen. 32, 20. [18] II Chr. 21, 3. [19] ib. 23, 1. [20] Jos. 10, 21. [21] II Chr. 31, 3. [22] I Chr. 28, 18. [23] Ex. 14, 28. [24] Nomb. 8, 16.

אן יכון מצדרא ואן יכון אלחרק פיה מכאן אלפתח. ומתלה אפס
כי נאץ נאצת[1]. וצעוה מכאן אלשרק פי כן משחת מאיש מראהו[2]
כי מאתנן זונה קבצה[3] ופתחו שעריך תמיד[4] ופי ויישם בארון[5].
וקד וצעוא אלפתח מכאן אלסגול פי ותתנה לזרע אברהם אהבך
לעולם[6] בראך יעקב[7] גאלכם קדוש ישראל[8] ופי קולהם אל תלן
הלילה בערבות המדבר[9] ופי שאתה מדבר עמי[10] ואיצא בשגם הוא
בשר[11] ופי קו קולי אל אלהים והאזין אלי[12]. וצעוה מכאן אלשבא
אצטראא פי מתל ואמותתהו[13] ואני אסבול ואמלט[14] ואשלם
נחומים לו[15]. וקד בינת עלה דלך פי אכר רסאלה אלתקריב
ואלתסהיל[16]. וצעוה מכאן אלחרק לצרורה חרף חלקי פי מתל
כאהלים נטע יי כארזים עלי מים[17] לאשר על ביתו[18] אם אעשה
את הדבר זה לאדני[19] לא אשלח ידי באדני[20] עשה חסד לאלפים[21]
תהיה לאדניה[22] אך ביי אל תמרדו[23] והיה ליי[24]. וקד וצעוה לגיר
צרורה מכאן אלחרק איצא פי וירא והנה באר בשדה[25]. *ופי
העירותי מצפון ויאת[26] אלפתח הנא ענדי מכאן אלחרק איצא
לאנהמא ענדי עלי זנה וישב ישמעאל[27] ויפת בסתר לבי[28] אלא אן
אלף ויאת לינה[a]. וקד וצעוה מכאן אלשרק להדה אלצרורה נפסהא
אעני לצרורה אלחרף אלחלקי פי מתל ואהבך וברכך[29] והרגוני על
דבר אשתי[30] אצלהמא אן יכונא מתל ושמרך ושמרוני ומצאוהו
צרות רבות[31] ופי מתל ואמרתם כה לחי[32] והלכתם בכל הדרך[33]
ואסרנוהו לענותו[34] אצלהא אן תכון מתל וזכרתם את כל מצות יי[35]
ושמרתם את משמרת הבית מסח[36] ושמרנוהו[b]. וצעוה מכאן
אלצרי פי השב אל תערה[37] ופי יאהבני אישי[38] הברל יבדילני יי[39].
ומן הדא אלצרב הו וישראל לא יכירנו[40] אלא אנה קמוץ לכונה פי
אתנח. ומתלה איצא אין ראני[41] אלא אנה קמוץ לכונה [פי] זקף.
וקד וצעוא אלסגול מכאן אלחרק פי וחטאתם מלפניך אל תמחי[42]

[a] R. om. [b] R. om.

[1] II Sam. 12, 14. [2] Is. 52, 14. [3] Mich. 1, 7. [4] Is. 60, 11. [5] Gen. 50, 26. [6] II Chr. 20, 7. [7] Is. 43, 1. [8] ib. 43, 14. [9] II Sam. 17, 16. [10] Jug. 6, 17. [11] Gen. 8, 3. [12] Ps. 77, 2. [13] II Sam. 1, 10. [14] Is. 46, 4. [15] ib. 57, 18. [16] Opusc. p. 338 et suiv. [17] Nomb. 24, 6. [18] Gen. 43, 16. [19] I Sam. 24, 7. [20] ib. 24, 11. [21] Ex. 20, 6. [22] ib. 21, 4. [23] Nomb. 14, 9. [24] Jug. 11, 31. [25] Gen. 29, 2. [26] Is. 41, 25. [27] Jér. 41, 10. [28] Job 31, 27. [29] Deut. 7, 13. [30] Gen. 20, 11. [31] Deut. 31, 17. [32] I Sam. 25, 6. [33] Jér. 7, 23 [34] Jug. 16, 5. [35] Nomb. 15, 39. [36] II Rois 11, 6. [37] Ez. 21, 35. [38] Gen. 29, 32. [39] Is. 56, 3. [40] ib. 63, 16. [41] ib. 47, 10. [42] Jér. 18, 23.

פאעל ואנמא אסתוי אללפט בהמא מן אגל אלאצאפה אליהא. *וארי
אן אקרב לך הדא במא אמתלה לך מן אללפט אלערבי ודלך אנך
תקול עגבת מן צרב זיד עמרא אדא כאן זיד פאעלא ומן צרב זיד
עמר אדא כאן זיד מפעולא בה והו פי כלתי אלמסלתין מכפוץ מן
אגל אלאצאפה[a]. וגעלוה מכאן אלחלם פי תהמות יכסימו[1] וגם לא
תעבורי מזה[2] ופי ישפוטו הם[3] ופי תשמורם[4]. וקד וצעוא אלצרי
מכאן אלפתח פי תאהבו פתי[5] עלי מא בינאה פי אלמסתלחק וגירה[6].
ומכאן אלחרק פי מתל ותלך ותתע[7] ותכה מכעס עיני[8] ופי מתל
הנצו הרמונים[9] הפרו בית ישראל[10] הרעו האנשים[11] הקרה
רעתה[12] והצרתי לארם[13] ואשר הרעותי[14] אלוגה פיהא הניצו
הפירו הריעו הקירה והצירותי ואשר הריעותי עלי זנה הקימו
והשיבו והביאו והביאה והקימותי והשיבותי. וקד וצעוא אלחרק
מכאן אלסגול פי ובפרשכם כפיכם[15] ארוממך יי[16] וכבוד יערו
וכרמלו[17] ותרץ את גלגלתו[18] ומאספכם אלהי ישראל[19] הנה רוח
אלהים רעה מבעתך[20] והושע בן נון[21] שבן לילה היה ובן לילה
אבד[22] והיה אם בן הכות הרשע[23]. ווצעוה מכאן אלפתח פי
וגלגליו כסופה[24] והתגדלתי והתקדשתי[25] ואך את דמכם[26] את
יבמתו[27] שבה יבמתך[28] הרב עם שדי יסור[29] יסור הו מצדר ואצלה
אן יכון מתל יסר יסרני יה[30] *וכדלך הרב מצדר ותרגמה אללפט
הל מכאצמה אלטאיק ארב[b] ומתלה החלו הערמות ליסור[31]
והערמות מפעולה בקולה ליסור ואלתקדיר החלו ליסור הערמות.
*וקד יגעל יסור צפה עלי זנה גבור ושכור ויגעל הרב מן אסמא
אלפאעלין מתל הטוב טוב אתה[32] פתכון אלתרגמה עלי הדא הל
מכאצם אלטאיק אדיב ודלך גאיז פיה איצא[c]. וקאלוא עד השמידו
אתכם[33] בחרק מכאן פתח ואיצא גנון והציל פסוח והמליט[34] אחרי
הקצות את הבית[35] אחר חלץ את האבנים[36] ואלאגוד פי חלץ ענדי

[a] R. substitue à ce passage les mots: וגם כן קורה בלשון הערב [b] R. om. [c] R. om.

[1] Ex. 15, 5. [2] Ruth 2, 8. [3] Ex. 18, 26. [4] Prov. 14, 3. [5] ib. 1, 22. [6] Opuscules p. 14, 354 et 359. [7] Gen. 21, 14. [8] Job 17, 7. [9] Cant. 16, 11. [10] Jér. 11, 10. [11] ib. 38, 9. [12] ib. 6, 7. [13] Zeph. 1, 17. [14] Mich. 4, 6. [15] Is. 1, 15. [16] Ps. 30, 2. [17] Is. 10, 18. [18] Jug. 9, 53. [19] Is. 52, 12. [20] I Sam. 16, 15. [21] Ex. 33, 11. [22] Jon. 4, 10. [23] Deut. 25, 2. [24] Is. 5, 28. [25] Ez. 38, 23. [26] Gen. 9, 5. [27] Deut. 25, 7. [28] Ruth 1, 15. [29] Job 40, 2. [30] Ps. 118, 18. [31] II Chr. 31, 7. [32] Jug. 11, 25. [33] II Rois 10, 17. [34] Is. 31, 5. [35] Lév. 14, 43. [36] ib. ib.

אלבאב אלסאבע

מא יעתור מן אלחרכאת בעצהא בעצא.

אן ממא יעתור מן בעץ אלחרכאת בעצא וקוע אלקמץ מכאן אלפתח פי מתל והמלח לא המלחת והחתל לא החתלת[1] אלוגה אן יכון מתל השכב אותם ארצה[2] ואיצא נוסו הפנו העמיקו לשבת[3] אלוגה פי הפנו אן יכון בפתח אלהא לאנה אמר מן הפנה ערף מואב[4]. ואיצא והפרה לא נפרתה[5] בקמץ מכאן אלפתח לאנה מצדר הפרה. ואיצא כי משקל הכסף והזהב והכלים[6] ומנת המלך מן רכושו[7] המא קמוצין ואן כאנא מצאפין ובאבהמא אלפתח. וקד וצעוא אלקמץ מכאן אלסגול פי כי היום יי נראה אליכם[8]. וקד וצעוא אלקמץ מכאן אלחרק פי משכו אתה וכל המוניה[9] פאלוגה אן יכון מתל משכו וקחו לכם[10] ומתל שערו וחרבו מאד[11] ואיצא מלכי עלינו[12] שמחי ועלזי[13] קרחי וגזי[14] ואיצא קרבה אל נפשי גאלה[15]. וקד וצעוא אלקמץ מכאן אלשרק אמא פי מא לם יסס פאעלה פדלך כתיר גדא מתל שדרה נינוה[16] הכרת מנחה ונסך[17] כל ימי השמה[18] כליל תקטר[19] שש משזר[20] הראית לדעת[21]. וקד וצעוה מכאן אלסגול איצא פי ואשעה בחקיך[22] כד הקמח לא תכלה[23] ונשתעה ונראה יחדו[24]. וקד יגעלון אלשר מכאן קאלקמץ פי מתל הללוהו כרב גדלו[25] מלא קמצו[26] ולקרבן העצים[27]. ווצעוה מכאן אלפתח פי כי גנב גנבתי[28] זכור יי לדוד את כל ענותו[29] אלוגה [פי] גנב אן יכון עלי זנה יסר יסרני יה[30] ופי ענותו אן יכון מתאל וכסיתי כבבותך שמים[31] [ויגוז אן יכון מתלה ואמר חלותי היא[32][a]. ואעלם אן כאף וכסיתי בכבותך שמים מבאינה פי אלמעני לכאף בכלותך מחטא[33] ואן כאנתא גמיעא מצאפה אליהמא. ודלך אן אלמכני ענה פי בכבותך מפעול בה ואלמכני ענה פי בכלותך

[a] A. om.; R. ויתכן שיהיה כמוהו ואמר חלותי היא

[1] Ez. 16, 4. [2] II Sam. 8, 2. [3] Jér. 49, 8. [4] ib. 48, 39. [5] Lév. 19, 20. [6] Es. 8, 30. [7] II Chr. 31, 3. [8] Lév. 9, 4. [9] Ez. 32, 20. [10] Ex. 12, 21. [11] Jér. 2, 12. [13] Jug. 9, 10. [13] Zeph. 3, 14. [14] Mich. 1, 16. [15] Ps. 69, 19. [16] Nah. 3, 7. [17] Joel 1, 9. [18] Lév. 26, 34. [19] ib. 6, 15. [20] Ex. 26, 1. [21] Deut. 4, 35. [22] Ps. 119, 117. [23] I Rois 17, 14. [24] Is. 41, 23. [25] Ps. 150, 2. [26] Lév. 2, 2. [27] Néh. 13, 31. [28] Gen. 40, 15. [29] Ps. 132, 1. [30] ib. 118, 18. [31] Ez. 32, 7. [32] Ps. 77, 11. [33] Ez. 43, 23.

ומתל צחק ושחק ומתל צעק וזעק ומתל מצער ומזער וגמיע מא
יולד לה תצריף ואשתקאק ממא ישבה הדא פאן יקאל פיה אנהא
לגאת מכתלפה אצוב ענדי מן אן תגעל מבתדלה בעצהא מן בעץ
לאן אלגמיע מתצרף ולא תבתץ אחדי אללפטתין בשי דון אלאכר
פלים ואחדה מנהא אחרי אן תכון מבדלה מן צאחבתהא מן אלאכרי
פלהדא צאר אלאצוב ענדי אן תכון לגאת מכתלפה. וחו אלחכם פי
מא טהר פיה אלקלב אעני אנא אדא וגדנא פעלא מתצרפא עלי
נטאם מא מן חרופה וגדנא פעלא אכר פי מענאה מתצרפא איצא
ויטהר מן נטאם הדין אלפעלין אן אחדהמא מקלוב מן אלתאני כאן
אלאחסן ענדי אן יקאל פיהמא אנהמא לגתאן מכתלפתאן אד לים
אלואחד אולי באן יכון מקלובא מן צאחבה מן אלאכר *במתל דלך[a]
כמא נקול פי רגע הים ויהמו גליו[1] בכחו רגע הים[2] למען הרגיע
את הארץ[3] אנהא לגה קאימה בנפסהא גיר מנקלבה מן געד בים
ויבשהו[4] ויגער בים סוף ויחרב[5]. וכדלך נקול איצא פי לגה געד
בים אנה גיר מנקלבה מן רגע הים ואן כאן לפטהמא מתקארבא
ומענאהמא מתפקא. ולסנא נקול אנא נמנע מן אלקלב [אלבתה][b]
לכנא נכתאר פי הדא ומתלה מא קלנאה לך. ואמא שמלה ושלמה
וכבש וכשב וגיר דלך ממא ישבהה ממא לא תצריף לה פיקאל פיה
אן אחדהמא מנקלב מן אלאכר ואן קיל פי גמיע [מא יטהר פיה
אלכדל אנה מבדל בעצה מן בעץ ופי גמיע][c] מא יטהר פיה אלקלב 2
אנה מקלוב בעצה מן בעץ פלא צ̇יר. וקום מן אהל אלנטר ישאחון
פי אן תכון כלמה מא מקלובה מן אכרי ואן יכון חרף מא בדלא מן
אכר. ומא בינאה פי תלפיות ופי הפוגות וגירהמא ממא לא יגוז אן 50.
יקאל פיה אנה לגה עלי חיאלהא ומא אטהרנאה מן אבתדאל אלטא
ואלדאל בתא אלאפתעאל יבטל קולהם וידחץ חגתהם ואן כאן לא 2
חגה להם פאעלמה. קאל אלמולף אנה למא כאן אעתואר
אלחרכאת בעצהא בעצא מגאנסא לאבתדאל אלחרוף בעצהא בעצא
ראינא אן נתלו הדא אלבאב בדכר טרף מנה חתי יכון תאליפנא
הדא עאמא לאכתר פנון אללגה בחול אללה.

a R. om. b A. om.; R. לגמרי c A. om.; R. אשר תראה בו התמורה שהוא מזמר קצתו בקצתו ובכל

1 Is. 51, 15. 2 Job 26, 12. 3 Jér. 50, 34. 4 Nah. 1, 4. 5 Ps. 106, 9.

ואלצאד אבדלת מן אלזאי פי יחפץ זנבו כמו ארז[1] אראד יחפז
[מן] כי לא בחפזון תצאו[2] אי יפרע תחריכה ואן כאן עטימא
[כארזה][a] וקולה כמו ארז וצף ללדנב.
ואלקאף אבדלת מן אלגים פי ויצקו את ארון האלהים[3] אלוגה
5 ויציגו וחו מדהב אלתרגום פי קו ואקימו ית ארונא דיי.
ואלשין אבדלת מן תא אלאפתעאל פי למה תשומם[4] עלי מא
בינאה פי אלמסתלחק[5] פלילתמס עלמה מן הנאך.
ואלתא אבדלת מן אלאלף פי בנוי לתלפיות[6] פאנה משתק מן פן
תאלף ארחותיו[7] ותפסירה הדאיאת אי אנה בני עאליא לתאנס בה
10 מאדה אלטרק ואצלה אלפיות עלי זנה תחתיות ארץ[8]. ושביהא
בהדא פעלת אלערב איצא פי קולהם תראת מן ורת פאבדלת מן
אלואו תא ופי קולהם תבמה ותכאה פאן הדה אלתאאת מבדלה
מן ואואת. ואבדלת אלתא מן הא פי ואנכי תרגלתי[9] לאנה מגאנס
לקול אלאואיל רצי אללה ענהם מפני הרגל עברה[10] כמא אבדלת
15 מן מתל הדה אלהא איצא פי ותפוצותיכם[11] אלדי אצלה והפיצותיכם
עלי מא סאלכצה פי באב דכר אלאלפאט אלשאדה בחול אללה.
ואבדלת מן הא אלתאניה פי שפעת אני[b] ראה[12] אם אתן שנת
לעיני[13] ושברת ולא מיין[14] ושבת לנשיא[15] כי אזלת יד[16] ופי קטרת
לאן אצלה ישימו קטורה[17] ופי תפארת לאנה מתל מקל תפארה[18]
20 ופי איך לא עזבה עיר תהלת[19] ופי נשאת זהב וכסף[20] ופי כמצאת
שלום[21] אלאצל נושאה מוצאה מתל הלכה היא[22] ופי גיר הדא
כתירא. ותבדל מן הא אלתאניה איצא ענד אלאצאפה. ואבדלוא
אלתא מן אליא אלתי הי צמיר אלמונה פי קו ותבאת לקראתי[23]
אלוגה ותבאי לאן אלתא איצא ללתאניה. קד תבין ממא חאצרנא
25 בה אבתדאל אלחרוף בעצהא מן בעץ. ואמא מא כאן מן מתל פזר
נתן לאביונים[24] בזר עמים[25] ומתל עלץ לבי ביי[26] נתעלסה באהבים[27]
ותעלזנה כליותי[28] ומתל מכף מעול וחומץ[29] וחטאי חמס נפשו[30]

[a] A. om.; R. כמו ארז [b] A. אנכי

[1] Job 40, 17. [2] Is. 52, 12. [3] II Sam. 15, 24. [4] Eccl. 7, 16. [5] Opusc. 230. [6] Cant. 4, 4. [7] Pr. 22, 25. [8] Is. 44, 23. [9] Os. 11, 3. [10] M. Sabb. 1, 3. [11] Jér. 25, 34. [12] II Rois 9, 17. [13] Ps. 132, 4. [14] Is. 51, 21. [15] Ez. 46, 17. [16] Deut. 32, 36. [17] ib. 33, 10. [18] Jér. 48, 17. [19] ib. 49, 25. [20] I Rois 10, 20. [21] Cant. 8, 10. [22] Jér. 3, 6. [23] I Sam. 25, 34. [24] Ps. 112, 9. [25] ib. 68, 31. [26] I Sam. 2, 1. [27] Prov. 7, 18. [28] ib. 23, 16. [29] Ps. 71, 4. [30] Prov. 8, 36.

ואלמים אבדלת מן אלנון פי התנים הגדול[1] אראד התנין
ואבתדלת מנהא איצא פי מף תקברם[2] הו מתל נף[3] ופי בית הרם[4]
הו מתל הרן[5] ופי כמהם[6] הו מתל כמהן[7] ופי קו אנה המה
מוליכות את האיפה[8]. ואבדלת מן אלהא פי מתל קו אביה[9] ואבים[10]
אסם רגל.

ואלנון אבדלת מן אלמים פי קו והנה באו עד תוך הבית[11] אלוגה
המה ופי מלכין[12] וחיין[13] את קול הרצין העם[14] לעשתרת אלהי
צידנין[15] ואתה קח לך חטין[16] הנה ידעתין[17] ופי הלהן תשברנה
עד אשר יגדלו הלהן תעגנה[18] ופי שפופם[19] ושפופן[20] ופי גרשום[21]
וגרשון[22]. ואבדלת מן אללאם *פי נשכה[23] ונשכות[a24] ופי מעין גנים[25]
פאן אלוגה פיה אן יכון גלים מתל גלות מים[26] ואלדליל עלי דלך קו
באר מים חיים אלמעני פיהמא ואחד ואנמא וצף אלמעין בגלים
לגוארה אלמיאה אלמטרדה מנה. וכדלך אקול פי גן נעול[27] אן
חקיקתה אן יכון גל נעול כמא קיל מעין חתום אלמעני ואחד ואן
אכתלף אללפט והדא יקאל לה פי צנאעה אלבלאגה אלממאתלה
אעני אכתלאף[b] אללפט מע אתפאק אלמעני. וקד אבדלת איצא פי
אתנן זונה[28] מן הא אתנה המה לי[29]. וקד אבדלת אלנון מן אחד
אלמתלין פי לשמיר מעזניה[30] אלוגה פיה מעזיה באלתשדיד גמע
על ראש המעוז[31] פאבדלוא אלנון מן אחד אלמתלין לאן מעוז
משתק מן עזוז וגבור[32] בעזוז עינות תהום[33] והו קולי פי חסדי יי כי
לא תמנו[34] אעני אן אלנון פיה בדל מן אלמים ואלאצל פיה תמו
באלתשדיד. וקד אבדלת באלרא פי נחום בענה[35]. וקד תבתדל
בהא אלתאנית פי מתל חנית מסע ושריה[36] וילבש צדקה כשרין[37]
כמא אבדלת מן הא אתנה המה לי[38] פי אתנן זונה[39] *כמא קד קלנא[c].
ואלעין אבדלת מן אלהא פי עושו ובאו כל הגוים[40] אראד חושו.

a R. בלשכה ונשכה b A. לאכתלאף c R. om.

1 Ez. 29, 3. 2 Os. 9, 6. 3 Is. 19, 13. 4 Jos 13, 27. 5 Nomb. 32, 36. 6 II Sam. 19, 38. 7 ib. 19, 41. 8 Zach. 5, 10. 9 I Chr. 3, 10. 10 I Rois 14, 31. 11 II Sam. 4, 6. 12 Prov. 31, 3. 13 Job 24, 22. 14 II Rois 11, 13. 15 I Rois 11, 33. 16 Ez. 4, 9. 17 Is. 48, 7. 18 Ruth 1, 13. 19 Nomb. 26, 39. 20 I Chr. 8, 5. 21 I Chr. 6, 1. 22 Gen. 46, 11. 23 Néh. 13, 7. 24 ib. 12, 44. 25 Cant. 4, 15. 26 Jos. 15, 19. 27 Cant. 4, 12. 28 Deut. 23, 19. 29 Os. 2, 14. 30 Is. 23, 11. 31 Jug. 6, 26. 32 Ps. 24, 8. 33 Prov. 8, 28. 34 , 22. Lam. 3 35 Néh. 7, 7. 36 Job 41, 18. 37 Is. 59, 17. 38 Os. 2, 14. 39 Deut. 23, 19. 40 Joel 4, 11.

קולהם גלת עליות[1] [פי] גמע את גלת עלית[2] פאן אצלה עליתות
פאבדלוא ואדגמוא ואלתא פי עלית עלי הדא אלוגה מבדלה מן
אלהא אלתי הי לאם אלפעל. ומתלדה איצא ואבדתם את כל
משכיותם[3] פי גמע ואכן משכית[4] ואצלדה משכיתותם פאבדלוא
5 ואדגמוא. ולנא פי תענית ועלית ומשכית קיאס אכר איצא הו אליק
בהא ודלך אן יקאל אן אלוגה פי תענית תעניה עלי זנה תאניה
ואניה[5] פערץ להמא מא ערץ לקו שערוריה[6] ושערורית[7] יהודיה[8]
ויהודית[9] ותחתיה[10] ותחתית[11] והו אלקיאס פי עליה ועלית ומשכיה
ומשכית ווזן עליה פעילה מתל בצפיתנו צפינו[12] ווזן משכיה מפעילה
10 עלי מתאל אני מנגינתם[13] פאדגמוא יא אלמד פי אליא אלמנקלבה
מן אלהא אלדי הו לאם אלפעל. *ומתאל עלית מן אלפעל עלי
אלוגה אלאול פעיל ומתאלה אדא כאן [אל]וגה פיה עלָיה עלי זנה
בצפיתנו פעילה פאדגם יא אלמד פי אליא אלמבדלה מן אלהא אלדי
הו לאם אלפעל[a]. פעלי הדא אלתלכיץ יכון עליות עלי וגהה לאנה
15 גמע עליה והו אלקיאס פי משכיותם ותעניות וגיר דלך ואמא
מלכיות פיאוה מבדלה מן תא מלכות פאעלם.

3. ואלכאף אבדלת מן אלבא פי כארבע רוחות השמים פרשתי
אתכם[14] אלוגה פיה בארבע באלבא ומתלה כרוח קדים אפיצם[15].
ואבדלת מן אלבא איצא פי קו כאשר ילכו אפרש עליהם[16] אלוגה
20 באשר ילכו באלבא אי חיתמא סלכוא ואימא[b] סארוא ופי קולה
וכדמי בניך אשר נתת להם[17]. וגאיז אן יכון מתלהא כחצת הלילה
אני יוצא[18] ואלדליל עלי דלך קו ויהי בחצי הלילה[19]. וקד אבדלת
מן אלגים פי וכנה אשר נטעה ימינך[20] אלוגה פיה וגנה.

ואללאם אבדלת מן אלבא פי וישבו אתו לארץ[21] ונפלו לפניכם
25 לחרב[22] ופי גירהמא כתירא ואלוגה בארץ בחרב וקד דכרנא מן
הדא גמלה כאפיה פי אלבאב אלמתקדם. ואבדלת מן אלרא פי
התדע מפלשי עב[23] הו ענדי מתל קו אף אם יבין מפרשי עב[24] אלדי
תפסירה אנתשאראת אלסחאב יעני אלברוק אלתי תנתשר מנהא.

a R. om. b A. ואיה

[1] Jos. 15, 19. [2] Jug. 1, 15. [3] Nomb. 33, 52. [4] Lév. 26, 1. [5] Is. 29, 2. [6] Os. 6, 10. [7] Jér. 18, 13. [8] I Chr. 4, 18. [9] II Rois 18, 26. [10] Ps. 86, 13. [11] Deut. 32, 22. [12] Lam. 4, 17. [13] ib. 3, 63. [14] Zach. 2, 10. [15] Jér. 18, 17. [16] Os. 7, 12. [17] Ez. 16, 36. [18] Ex. 11, 4. [19] ib. 12, 29. [20] Ps. 80, 17. [21] Job 2, 13. [22] Lév. 26, 7. [23] Job 37, 16. [24] ib. 36, 29.

אליא אלתי הי צמיר אלמונה פי קו קול מלאכבה[1] באנה קאל מלאכבי לאן אלהא איצא ללתאנית וכמא אבדלוא איצא מן הדה אליא [אלתא] פי קו ותבאת לקראתי[2] אלוגה ותבאי.

ואלואו אבדלת מן אלהא פי מתל כי עשה יעשה לו כנפים[3] בנה בנית[4] עלי מא קד בינאה ולכצנאה פי רסאלה אלתקריב ואלתסהיל[5]. וכתירא מא יכתבונה ואוא עלי אללפט. ואבדלת אלואו איצא מן אלהא פי לא שלותי[6] וגירה.

ואלואי אבדלת מן אלסין פי אל יחסר המזג[7] אצלה המסך מן מסכה יינה[8] [אי] לא יכלו מן אלטיב. ואבדלת איצא מן אלרא פי במראה הבזק[9]. ואבדלת מן אלראל אלתי הי בדל מן תא אלאפתעאל פי רחצו הזכו[10] לאן אצלה הזדכו והדה אלדאל מבדלה מן תא אלאפתעאל כמא אן דאל הזדמנתון מבדלה איצא מן תא אלאפתעאל פאבדלת דאל הזדכו בזאי ואדגם אלסאכן פי אלמתחדך עלי מא קד בינאה נעמא פי כתאב אלמסתלחק[11].

ואלטא תבתדל מן תא אלאפתעאל פי מתל וילכו ויצטירו[12] הצטירנו אתו[13] ומה נצטדק[14] וקד אתינא באלברהאן אלכאמל עלי דלך פי באב זכה פי כתאב אלמסתלחק[15].

ואליא אבדלת מן אלתא פי ארבע מלכיות[16] ודלך אן הדה אליא הי ענדי בדל מן תא מלכות ואצל אלכלמה מלכותות פאסתתקל דלך. וקד אסתעמל אהל אלמשנה מתל הדא פקאלוא פרפרת פרפריות[17] ואצלה פרפרתות פאבדלוא מן אלתא יא וקד אבדלוא מן אליא אלפא פקאלוא פרפראות ופי כלאמהם שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות[18] והו גמע אומנות פקלבוא ואו אומנות יא ואדגמוהא פי אליא אלמבדלה מן תא אומנות פאשתדת לדלך וחדכוא מא קבלהא באלכסר לאן אלכסרה מן אליא ולו אבקוא אלואו בחסבהא כמא צנע אלעבראניון פי מלכיות לכאן חסנא. ועסי אן יכון הדא מוגודא פיה פי בעץ אלרואיאת ואמא רואיתנא נחן פכמא וצפת לך. וקאלוא פי גמע תענית תעניות פאבדלוא מן אלתא יא ואדגמוא פיה יא תענית והדא הו קיאסי פי

[1] Nah. 2, 14. [2] I Sam. 25, 34. [3] Prov. 23, 5. [4] I Rois 8, 13. [5] Opuscules 294. [6] Job 3, 26. [7] Cant. 7, 3. [8] Prov. 9, 2. [9] Ez. 1, 14. [10] Is. 1, 16. [11] Opuscules 136. [12] Jos. 9, 4. [13] ib. 9, 12. [14] Gen. 44, 16. [15] Opuscules 136. [16] Dan. 3, 22. [17] Abôth 3, 15. [18] Pesahim 4, 6.

באב זכה מנה פליתאמ̇ל מא [קיל] פיה הנאך· ויגוז אן יקאל פי
דאל ורא הדר[1] והדד[2] ורודנים[3] ורודנים[4] וחמדן[5] וחמרן[6] וריפת[7]
ודיפת[8] ורעואל[9] ודעואל[10] אן אחדהמא בדל מן אלאכר כמא ערץ
פי והראה[11] והראה[12] פאן אלדי מנהמא פי תורת כהנים בראל
5 ואלדי פי משנה תורה ברא והמא אסמאן לשבץ ואחד פי קול בעץ
אלאואיל[13] ובעץ תאבעהם· וסאבין דלך פי חרף אלרא מן כתאב
אלאצול[14]·

ואלהא אבתדלת מן אלאלף פי ואתכם הוציא מתוכה[15] אראד
אוציא ופי ביד דוד עבדי הושיע את עמי ישראל[16] אראד אושיע ופי
10 התיו לאכלה[17] לאנה מן אתה בקר[18] ופי והיך יוכל[19] ופי בלהטיהם[20]
עלי מא קד בינה אבו זכריא פי אלמקאלה אלאולי מן כתאב חרוף
אללין[21] אד קאל פי בלהטיהם אנה מתל בלאטיהם לאנה מן לאט
את פניו[22] ואצאב פי קולה הדא אלא אן קומא תוהמוא עליה אנה
אראד בקולה הדא אן בלאטיהם מוגוד פי אלכתאב פיכטונה פי
15 דלך· ואנמא אראד בה אן אצלה בלאטיהם ואנה מתלה סוא לאנה
מן לאט את פניו פאבדלת אלאלף הא״ תם קאל וקד ילינון אלאלף
ויקולון בלטיהם· וקד אבדלת אלהא כתירא מן אחד אלמתלין פי
מתל זכה וחיה וחרה עלי מא בינאה פי אלאפעאל אלמעתלה
אללאם אלתי אגתלבנאהם פי כתאב אלמסתלחק לאן רחצו הזכו[23] מן
20 מעני זכו נזיריה משלג[24] ואן לם יכן [מן] אצלה כמא בינאה הנאך[25]
ואן וחיית ורבית[26] מן מעני חיים כלכם היום[27] ואן לם יכן מן אצלה
ואן כל הנחרים בך[28] וחרה אף יי[29] מן מעני ושבן חררים במדבר[30]
ואן לם יכן מן אצלה· ואלהא אבדלת איצא מן אלתא פי מאין
הפוגות[31] אלוגה פיה תפוגות מתל תרומות תבונות תשובות והו
25 משתק מן ויפג לבו[32] על כן תפוג תורה[33] אלדי תפסירה פתור
וצעף ושך· ואבדלוהא איצא מן אלנון פי לכל זונות יתנו נדה[34]
אלוגה פיה נדן לאנה ואחד ואת נתת את נדניך[35]· ואבדלוהא מן

[1] Gen. 36, 39. [2] ib. 36, 35. [3] I Chr. 1, 7. [4] Gen. 10, 4. [5] I Chr. 1, 41. [6] Gen. 36, 26. [7] ib. 10, 3. [8] I Chr. 1, 6. [9] Ex. 2, 18. [10] Nomb. 1, 14. [11] Lév. 11, 14. [12] Deut. 14, 13. [13] Bab. Chullin 63 b. [14] Col 656, 19 à 657, 16. [15] Ez. 11, 7. [16] II Sam. 3, 18. [17] Jér. 19, 9. [18] Is. 21, 12. [19] Dan. 10, 17. [20] Ex. 7, 11. [21] N. 9. [22] II Sam. 19, 5. [23] Is. 1, 16. [24] Lam. 4, 7. [25] Opuscules p. 140. [26] Deut. 30, 16. [27] ib. 4, 5. [28] Is. 41, 11. [29] Deut. 7, 4. [30] Jér. 17, 6. [31] Lam. 3, 49. [32] Gen. 45, 26. [33] Hab. 1, 4. [34] Ez. 16, 33. [35] ib. ib.

גמלה הדא אלנמט אעני פי גמלה מא יכתב באלאלף מכאן אלהא
כי תפושו כעגלה דשא[1] ואנמא יכתב באלהא ואלמסורת עליה לית
דכותיה וכתיב הי אלא אנה למא בלגני ען בעץ אלכואץ אן יטען
עלי אבי זכריא פי אעתקאדה פי כעגלה דשא אנה מן דש חטים[2]
ואן כאן ענדה מכתובא באלף ויעתקדה הו מן כי דשאו נאות
מדבר[3] פיגעל אלאלף אלמגלט פיהא אצליה לא מבתדלה מן הא
כמא קאל אבו זכריא ויקול אן תפסירה עאשבה אי תרתעי אלעשב
פיכטי פי דלך ארי אן אבין לך וגה אלכטא פיה. פאקול אן אלצפה
ללמדכר מן אלאפעאל אלתי הי מן דואת אלאלף תאתי עלי זנה
פעל מתל טמא וצמא ומלא ותאתי מנהא ללאנתי עלי זנה פעלה
מתל מלאה טמאה צמאה ורוח נכאה[4] וכי דשאו נאות מדבר מן
הדא אלגנס מן אלאפעאל פינתתג מן הדא אן תכון אלצפה ללמונת
מן כי דשאו דשאה לא דשא וצח מן הדא אלקיאס אן כעגלה דשה
מן דש חטים ולו כתב באלף כמא טן אבו זכריא. ואעלם אן דכרנא
אבתדאל אלאלף באלהא מן אלכט לים בלאזם לנא לאנא קצדנא
אנמא הו מא יבתדל פי אללפט ואלכט מעא לא פי אלכט כאצה
ואנמא אדכלנאה הנא למא אנדרג פיה מן הדה אלפאידה. וקד
אבדלת אלאלף איצא מן ואו אלעטף אלואקעה עלי אלבא ואלמים
ואלפא סאכנה כאנת [אחדי][a] הדה אלחרוף או מתחרכה. ואבדלת
מן ואו אלעטף איצא אלואקעה עלי כל חרף סאכן אי חרף כאן.
והדאן אלבדלאן אנמא יכונאן פי אללפט כאצה לא פי אלכט.

ואלבא אבדלת מן אלפא פי שובך[5] ושופך[6] אחדהמא בדל מן אלאכר.

ואלגים אבדלת באלכאף פי אל יחסר המזג[7] וגהה המסך מן מסכה יינה[8].

ואלדאל אבדלת מן תא אלאפתעאל פי הזדמנתון למימר קדמי[9]. וקד בין הדא פי כתאב אלמסתלחק פי באב זכה מנה[10] ענד דכרי רחצו הזכו[11] אלדי אצלה הזדכו[b]. פאבדלוא מן אלדאל זאיא ואדגמוא עלי מא בין פי אלמסתלחק ואקמת אלברהאן עליה פי

[a] A. om.; R. אחת [b] R. הדזכו

[1] Jér. 50, 11. [2] I Chr. 21, 20. [3] Joel 2, 22. [4] Prov. 17, 22. [5] II Sam. 10, 16. [6] I Chr. 19, 18. [7] Cant. 7, 3. [8] Prov. 9, 2. [9] Dan. 2, 9. [10] Opuscules p. 136. [11] Is. 1, 16.

ומתלה איצא להנפה גוים בנפת שוא[1]. וקד אבתדלת אלאלף מן
אלהא פי מצאתי און לי[2] אראד הון אלא תראה יקול אך עשרתי.
וקד אבדלת אלאלף מן אלואו פי ונדמו נאות השלום[3] [פאנה][a] מתל
נות כרת רעים[4] והו גמע נוה משלח ונעזב[5]. ואקול אן אלאלף קד
אבתדלת מן אליא ומן אלואו פי אלאפעאל אלכפיפה אלמעתלה
אלעינאת ופי אלאסמא אלמעתלה אלעינאת איצא מתל שב[b] וקם
וחש ודש מן אלאפעאל ובאבהא אגמע ומתל דג ורש מן אלאסמא
ואנמא אנקלבת הדה אלעינאת לאלף לאנהא פי מוצע חרכתהא
וקד אנפתח מא קבלהא. ורבמא תבתת הדה אלאלף פי אלכט פי
בעץ אלכלמאת כתבאתהא פי אללפט [מתל] וקאם שאון בעמיך[6]
ראמות לאויל חכמות[7] ורמה מבניה עלי רם. ותבתת איצא פי אחד
עשיר ואחר ראש[8] מביאים דאג וכל מכר[9] וגירהמא מן אלאסמא
אלמעתלה אלעין. וקד אבדלת אלאלף מן ואחד אלמתלין פי ימאסו
כמו מים[10] אלדי אצלה אן יכון מתל וימסו אסוריו[11] והו עלי
אלתמאם וימססו פאדגמוא אלסאכן פי אלמתחרך פי וימסו אסוריו
ואבדלוא מנהא אלפא פי ימאסו כמו מים. והדא קולי פי עורי רגע
וימאס[12] אעני אן אצלה אן יכון מתל וימס לבב העם[13] ואצלה עלי
אלתמאם וימסס פלמא אראדוא אכמאל בניתהא ראוא אן אבדאל
אחד אלמתלין באלף אכף עליהם מן אטהארהא. והכדא אקול פי
אשר בזאו נהרים ארצו[14] אן אצלה בזזו מתל בזזו לדם ישראל[15]
פאבדלוא מן אחד אלמתלין אלפא. והו קולי פי בלא יומו תמלא[16]
אן אצלה תמלל אי תנקצף ותנקטע מן קו וקטפת מלילות[17] ומן
קול אלבריתא מוללו ומריח בו[18]. וקד אבדלת אלאלף מן אליא פי
אלפי שנאן[19] אצלה שנין מתל קנין אי מכתלפה ופי שגיאות מי
יבין[20] לאן אצלה אן יכון מתל ועליות מרוחים[21]. וקד אבדלת
אלאלף פי אלכט מן אלהא ואן [כאן] אללפט בהמא ואחדא [פי
מתל] ושנא את בגדי כלאו[22] קראן לי מרא[23] וקד בין דלך אבו
זכריא פי אלמקאלה אלאולי מן כתאב חרוף אללין[24] וארכל הנאך פי

[a] A. om.; R. כי הוא [b] A. שם

[1] Is. 30, 28. [2] Os. 12, 19. [3] Jér. 25, 37. [4] Zeph. 2, 6. [5] Is. 27, 10. [6] Os. 10, 14. [7] Prov. 24, 7. [8] II Sam. 12, 1. [9] Néh. 13, 16. [10] Ps. 58, 8. [11] Jug. 15, 14. [12] Job 7, 5. [13] Jos. 7, 5. [14] Is. 18, 2. [15] Jos. 8, 27. [16] Job 15, 32. [17] Deut. 23, 26. [18] Bab. Bêza 33 b. [19] Ps. 68, 18. [20] ib. 19, 13. [21] Jér. 22, 14. [22] II Rois 25, 29. [23] Ruth 1, 20. [24] N. 10.

אלמואצע כמא ערץ פי אלי״א חרפא אלמזירה אעני שלומי אך תבנה וכמא[a] אטרד אבתראל אלטא ואלדאל מן תא אלאפתעאל פי כל פעל כאן פאוה צאדא וזאיא[b].

אלבאב אלסאדס

5 תביין אבתדאל בעץ אלחרוף בבעץ ואיצאחהא.

אעלם אן אמהאת הרוף אלבדל הן חרוף אללין וקד מתל באבתדאל בעצהא בבעץ פי כתאב חרוף אללין ופי כתאב אלמסתלחק וקד יוגד אלבדל פי גירהא מן אלחרוף אמא לתקארב פי מכארגהא ואמא לתשאבה פי צורהא ואמא לאן אלחרף אלמבדל
10 בה אכף עליהם *מן אלחרף אלמבדל מנה[c] ואמא לגיר דלך מן מדאהבהם. פאלאלף אבתדלת מן אלהא פי אתחבר יהושפט[1] אלדי אצלה התחבר מתל את האלהים התהלך נח[2] ופי האדרש אדרש להם[3] אלדי אצלה ההדרש מתל הנתן תנתן[4] ופי אשכם ורבר[5] אלדי אצלה השכם לאנה מצדר השכים ופי ויקראו לפניו אברך[6]
15 אלדי אצלה הברך לאנה מצדר הבריך מן ויברך הגמלים[7] ואלמעני אנה כאן ינאדי בין ידיה באלסגוד לה כמא תקול סגודא יא קום אי אסגדוא. ופי אשתוללו אבירי לב[8] אלדי אצלה השתוללו פעל מאץ. ופי וכל מלבושי אגאלתי[9] אצלה הגאלתי מתל הגדלתי השמעתי. ופי את יתר האמון[10] אלדי אצלה ההמון ופי אזכרה[11] אלדי אצלה
20 הזכרה עלי מתאל הפעלה לאנה מן הזכיר מתל הכרת פניהם[12] מן הכיר ומתלה רוח והצלה[13] מן הציל ווזן הכרה והצלה הפעלה לאן פאאיהמא מנדגמאן והמא נון ידלך עלי דלך קולה ינבר שונא[14] ויתנכר אליהם[15] ינצלו נפשם[16] ואצלהמא הנכרה והנצלה. ומתל הדה אלבניה מן אלמעתל אלעין והנחה למדינות עשה[17] אצלה
25 הניחה עלי זנה הפעלה פלמא אעתל אליא נקלת חרכתה אלי אלנון.

a A. ולמא b R. om. c R. om.

1 II Chr. 20, 35. 2 Gen. 6, 9. 3 Ez. 14, 3. 4 Jér. 38, 3. 5 ib. 25, 3. 6 Gen. 41, 43. 7 ib. 24, 11. 8 Ps. 76, 6. 9 Is. 63, 3. 10 Jér. 52, 15. 11 Lév. 24, 7. 12 Is. 3, 9. 13 Esth. 4, 14. 14 Prov. 26, 24. 15 Gen. 42, 7. 16 Ez. 14, 14. 17 Esth. 2, 18.

מלאכת שלמה עד היום מוסד בית יי׳ ועד כלותו[1] [תרגמתה מיום מיסד בית יי׳][a] ועד הנא מכאן מן· והי איצא מקחמה פי ויחלטו הממנו[2]· ורבמא כאן אלוגה אן תכון אלהא מתצלה בויחלטו ותכון צמירא ללתאנית אעני לתאנית כלמתה והי קולה אחי הוא[3]· ותכון פי מוצע אלבא אלדי ללועא פי קו׳ שקדו ושמרו וגו׳ הלשכות בית יי׳[4] אי בלשכות בית יי׳ כמא קיל ענה להביא לירושלם לבית אלהינו[5]· *וגאיז אן יכון מתלהא ויהי החדש וישב המלך[6] אי ויהי בחרש ואיצא ממחרת החדש השני[7] עלי מא סאלכ̈ץ פי באב מחר מן כתאב אלאצול[8]· ותכון בדלא מן אלתא אלתי תזאד פי אואיל אלאסמא אלמעתלה אלעין פי מאין הפוגות[9] אלוגה אן יכון תפוגות מתל תרומות תבונות וגאיז אן תכון מקחמה מתל הא עד היום מוסד בית יי׳[10] והא ויחלטו הממנו[11]·

קאל ואצע הדא אלדיואן קד דכרת פי הדא אלבאב אכתר מואצע חרוף אלזיאדה ומעאניהא ואריתך כיף תזאד עלי אלאפעאל ואלאסמא ואלחרוף פמן אגל הדא קיל להא חרוף אלזיאדה לא לאנהא מזידה פי כל מוצע תוגד פיהא לכן לאנהא מזידה פי בעץ אלמואצע ואן כאנת אצליה פי מואצע גירהא· ואמא אלחרוף אלתי יקאל להא חרוף אלאצל באלאטלאק פלם יוגד מנהא חרף זאיד פי מוצע מא בל הי אצליה פי כל מוצע תכון פיה· ואעלם אן ברב שרעפי בקרבי[12] ואן כאן מואפקא פי אלמעני לשעפי ישיבוני[13] פאנה מבאין לה פי אלאצל לאן שעפי תלאתי ושרעפי רבאעי ואלרא פיה אצל אד ליסת מן חרוף אלזיאדה· [וכדא אקול פי][b] ותרבינה סרעפותיו[14] אנה מבאין פי אלאצל לקולה בסעפותיו קננו[15] ואן כאן מואפקא לה פי אלמעני· ואקול איצא פי דאל עִמָּדִי אנהא אצליה פיה אד ליסת אלדאל מן חרוף אלזיאדה ואנמא הי מן חרוף אלבדל כמא סיתבין לך פי אלבאב אלתאלי להדא אלבאב ועמדי לגה פי עמי פאעלם· ולו אן אלרא ואלדאל מן חרוף אלזיאדה לאתלא בזיאדתהא אלקיאס פי גיר הדה אלאלפאט ולאטרד דכולהמא פי גיר הדה

[a] R. ajoute: פירושו מיום מוסד בית יי׳ [b] A. אן אקול; R. וכן אומר ב

[1] II Chr. 8, 16. [2] I Rois 20, 33. [3] ib. 20, 32. [4] Esra 8, 29. [5] ib. 8, 30. [6] I Sam. 20, 24. [7] ib. 20, 27. [8] Col. 371, l. 8 à 23. [9] Lam. 3, 49. [10] II Chr. 8, 16. [11] I Rois 20, 33. [12] Ps. 94, 19. [13] Job 20, 2. [14] Ez. 31, 5. [15] ib. 31, 6.

אלפלאן *אד̇א כאנת עלי קבר[a] בל אלד̇י יחסן [אן] יג̇אוב בה הו אן
יקאל לה קבר פלאן· ומן אלתנביה איצ̇א קולהם העוד הזרע
במגורה[1] מענאה עוד הזרע במגורה מת̇ל קו̇ ועד הגפן התאנה
והרמין וגו̇[2] ואלהא ללתנביה והד̇א אלאואן כאן שהר כסלו והו
קבל וקת אכמאל אלזראעה̈ וקבל וקת חמל אלת̇מאר ד̇לך קו̇
שימו נא לבבכם מן היום הזה ומעלה מיום עשרים וארבעה
לתשיעי[3]· ותזאד ללאסתפהאם פי מת̇ל היש בלשוני עולה[4] הרב
רב עם ישראל[5] ולהא־ אלאסתפהאם אחכאם סנדכר̇הא פי באב
נפרדה להא· ותכון ללתוביך̇ פי מת̇ל [המן העץ אשר צויתיך[6]
המלך תמלך עלינו[7]] הבא נבא אני ואמך ואחיך[8] האמר למלך
בליעל[9]· ותכון ללתת̇בית ואלתחקיק פי מת̇ל הנגלה נגליתי אל בית
אביך[10] התשפט התשפט את עיר הדמים[11] הראה אתה מה הם
עשים[12] הרואה אתה שבה העיר בשלום[13] ויהי הנקל לכתו[14]
הזאת ידעת מני עד[15] הכי קרא שמו יעקב[16] הכי אחי אתה[17] עד
מתי היש בלב הנבאים[18] התעיף עיניך בו ואיננו[19]· ויג̇וז אן יכון הא
העוד הזרע במגורה[20] מת̇ל הד̇ה אלהאאת וג̇איז אן יכון [מעני]
הרואה אתה שבה העיר בשלום הל תרי אן תפעל הד̇א· ותכון
ללתעריף [מת̇ל הנער הלז[21] העבד העברי[22]· ולהא אלתעריף][b]
אחכאם סנד̇כרהא פי באב נפרדה להא· ותדכ̇ל עלי אלאפעאל
אלמאצ̇יה̈ במעני אשר פי מת̇ל ההרימו המלך ויועציו ושריו[23]
ההושיבו נשים נכריות[24] העיר ההללה[25] וכל ההקדיש שמואל
הרואה[26] ההלכוא אתו[27] השבה משדה מואב[28] כל הנפש לבית
יעקב הבאה מצרימה[29]· וקד דכ̇לת להד̇א [אלמעני] נפסה עלי גיר
אלאפעאל קאלוא ההוא יקרא ארץ רפאים[30] מענאה אשר הוא יקרא·
את השוק והעליה[31] במעני אשר עליה אי ומא פוקהא· ותכון
מקחמה̈ פי אול אלכלמה̈ לא מוצ̇ע להא פי ותכון כל

a R. om. b A. om.; R.: כמו הנער הלז העבד העברי ולהא ההודעה

1 Agg. 2, 19. 2 ib. ib. 3 ib. 2, 18. 4 Job 6, 30. 5 Jug. 11, 25. 6 Gen. 3, 11. 7 ib. 37, 8. 8 ib. 37, 10. 9 Job 34, 18. 10 I Sam. 2, 27. 11 Ez. 22, 2. 12 ib. 8, 6. 13 II Sam. 15, 27. 14 I Rois 16, 31. 15 Job 20, 4. 16 Gen. 27, 36. 17 ib. 28, 15. 18 Jér. 23, 26. 19 Pr. 23, 5. 20 Agg. 2, 19. 21 Za. 2, 8. 22 Gen. 39, 17. 23 Esra 8, 25. 24 ib. 10, 17. 25 Ez. 26. 17. 26 I Chr. 26, 28. 27 Jos. 10, 24. 28 Ruth 2, 6. 29 Gen. 46, 27. 30 Deut. 3, 13. 31 I Sam. 9, 24.

ורבמא כאן ותחמרה בחמר[1] מתל ותעגבה עליהם· ותזאד איצא עלי
אלחרוף מתל נגדה נא לכל עמו[2] אי נגד כל עמו ואללאם מקחמה
פי לכל מתלהא פי והמתנשא לכל לראש[3] עד למנחת הערב[4] וכלי
כסף מאה לכברים[5] ויעל מעל ליונה[6]· וזידת איצא פי מי האיש
הלזה[7] לאן אלאצל הנער הלז[8]· וזידת עלי אל נולדו להרפא
בגת[9] לאנשים האל[10] פי קו אלה בני המדינה[11] וגירה· ורבמא כאן
אל מחדופה מן אלה· וזידת פי אכזיבה[12] עלי אכזיב· ותזאד אלהא
ללמנאדאה פי מתל הצבי ישראל על במותיך חלל[13] אלדי תפסירה
יא פכר אסראיל· האמור בית יעקב[14] תרגמתה יא איהא אלמסמי אל
יעקוב· הדור אתם ראו דבר יי[15] האשה המנאפת[16] יא איהא
אלמראה אלזאניה· האויב תמו חרבות לנצח[17] בן מי אתה הנער[18]
יגער יי בך השטן[19] הישבת בגנים[20] הקהל חקה אחת[21] מארבע
רוחות באי הרוח[22] האזינו השמים ואדברה[23] עלו הסוסים והתהוללו
הרכב[24] אצעדי יא איתהא אלכיל ואמרחי יא איתהא אלמראכב·
ותכון ללתנביה מכתצרה מן הא לכם זרע[25] מתל האם תמנו לגוע[26]
תרגמתה הא אנא קד פנינא ופאה ומותא ותפסיר אם הנא אן
אלתקילה מתל אם זכרתיך על יצועי[27] ואלהא ללתנביה כמא קלנא·
ומתלה האם אין עזרתי בי[28] תרגמתה הא אן נצרתי ליסת מעי·
ומתל הדה אלהא הא הקבר איש האלהים אשר בא מיהודה[29] ודלך
אנה למא קאל אלמלך מסתפהמא מה הציון הלז אשר אני ראה[30]
והו לא ידרי מא דא הו אגאבוה הקבר איש האלגים ואדכלוא אלהא
אולא מנבהין לה עלי מא סיערפונה בה מן דלך וליסת ללתעריף
אד לם יכן ענד אלמלך עלם באנה קבר פיגי בה באלתעריף חסבך
אנה קאל מה הציון הלז ולם יקל מה הקבר הלז פיגאוב הקבר
באלתעריף ולא קאל איצא למי הציון הלז ואנמא קאל מה הציון
הלז כאשפא ען מאהיתה פקיל לה אנה קבר· אלא תרי אנה מן קאל
מא הדה אלצוה אנה לא יגאוב באלתעריף פיקאל לה אלקבר

[1] Ex. 2, 3. [2] Ps. 116, 14. [3] I Chr. 29, 11. [4] Esra 9, 4. [5] ib. 8, 26. [6] Jon. 4, 6. [7] Gén. 24, 65. [8] Zach. 2, 8. [9] I Chr. 20, 8. [10] Gen. 19, 8. [11] Néh. 7, 6. [12] Jos. 19, 29. [13] II Sam. 1, 19. [14] Mich. 2, 7. [15] Jér. 2, 23. [16] Ez. 16, 32. [17] Ps. 9, 7. [18] I Sam. 17, 58. [19] Za. 3, 2. [20] Cant. 3, 13 [21] Nomb. 15, 15. [22] Ez. 37, 9. [23] Deut. 32, 1. [24] Jér. 46, 9. [25] Gen. 47, 23. [26] Nomb. 17, 28. [27] Ps. 63, 7. [28] Job 6, 3. [29] II Rois 23, 17. [30] ib. ib.

פיהא גירנא ולא יתקדמנא אליהא סואנא· ואנמא אמתנע אלעבראניון
מן צרף מא כרג מן אלצרי אלי אלפתח אלי אלקמצות לאן מדהבהם
פי נקל באב ארץ וגירה מן אלפתחות אלי אלקמצות תפכים אללפטה
ונקלהא אלי דרגה אעלי ופי אלצרי חט ללתפכים לאנה קמץ קטון
כמא אן פי אלסגול חט ללפתח לאנה פתח קטון פלמא אנחט מא
כרג מן אלצרי אלי אלפתח ען דרגתה לם ירו אן ירדוה אליהא פי
אלוקף ואלאנקטאע ליעלם אנה כרג ען באבה· הכדא הו אכתר
כלאמהם אלא אן ישד ענה אלקליל פלא יכסר אלבאב מתל קולהם
אין ראנו[1] באלקמצות והו פי אלוקף ואצלה אלצרי מתל עשני
עשהו[2] וקאלוא ישראל לא יכירנו[3] באלקמצות והו פי אתנח ואצלה
אלצרי מתל ולא תשיגנו צדקה[4] יי יצילנו[5]· ורבמא כאנת פתחה
הרע לעם הזה[6] מן אגל אלעין· פהדא כלה דליל עלי אן הפעל גיר
מסתעמל אלא פי באב הרבה פקט· ואעלם אן הפיר והפר והציר
והצר והריע והרע בצרי ובחרק ואחד ענדהם והכדא קאל אבו זכריא
ענד דכרה [ורעה עינך[7] ואלתקיל הדיע או הרע[8] וקאל][a] פי אשר
הסתה אתו איזבל אשתו[9] אן תשדיד אלהא פיה כארג ען אלקיאס[10]
וכאן אלתכפיף הו אלקיאס הסת או הסית ללמדכר הסיתה ללמונת
פאגאז הסת באלפתח כגו אז הסיתאו הסת *והו אלקול איצא פי
והצר[b] והכדא כלה עארץ פי אלבאב· פלנרגע אלי מא כנא פיה[c]·
וקד תזאד אלהא כתירא פי אלאפעאל אלמסתקבלה אלתי יכבר
בהא אלואחד ען נפסה ואלתי יכבר בהא אלגמיע ען אנפסהם מתל
אשמעה מה ידבר[11] אשמרה לפי מחסום[12] אלכה לי אל הגדולים[13]
ואקחה פת לחם[14] ונשאלה את פיה[15] הבה נרדה[16]· ואמא ענד
אלאכבאר ען אלואחד אלגאיב או אלואחדה אלגאיבה פקלמא
יזידונהא אלא אנהם קד קאלוא ימהר יחישה מעשהו[17] ותעגבה על
פילגשיהם[18] ותעגבה עליהם[19] ותקרב ותבואה[20] ולים דלך במתליב·

[a] A. om.; R.: ורעה עינך והכבד הריע או הרע ואמר [b] R. om. [c] R. ajoute: וכבר הוסיפו עוד על ותבאתה לקראתי או על ותקרב ותבואה ואמרו תבאתה לראש יוסף וכבר בארתי זה בהשגה; lisez: . . . לקראתי או על ותקרב ותבואה (Keri) וכבר הוסיפוה עוד על ותבאת. Mais voy. ci-dessus, p. 81, l. 20 à 23.

[1] Is. 47, 10. [2] Job 31, 15. [3] Is. 63, 16. [4] ib. 59, 6. [5] II Rois 18, 30. [6] Ex. 5, 23. [7] Deut. 15, 9. [8] N. 56. [9] I Rois 21, 25. [10] N. 50. [11] Ps. 85, 9. [12] ib. 39, 2. [13] Jér 5, 5. [14] Gen. 18, 5. [15] ib. 24, 57. [16] ib. 11, 7. [17] Is. 5, 19. [18] Ez. 23, 20. [19] ib. 23, 16. [20] Is. 5, 19.

אצלא פי אלאבניה לאן הדא אלמתאל לם יאת אלא פי אלאפעאל
אלמעתלה אללאמאת מתל הראה הרבה הרוה[a] העלה ומא אשבה
דלך· ואלאצל פי הדה אלאפעאל איצא הפעיל פאמתנע דלך לילא
תשתבה באלאפעאל דואת אלאלף אעני הפליא עצה[1] השגיא
משגיא לגוים[2] ומא אשבה דלך· ואתי פי נזר יסיר מן אלאפעאל
אלמעתלה אלעין הדא אלמתאל איצא אעני [פי] את בריתי הפר[3]
והצר לך[4] הרע לעם הזה[5] ואלאחסן עי אנדן יקאל [פי] הפר הצר
הרע אן אלפתח פיהא מכאן אלצרי לאן [אל]חרכאת כתירא מא
יעתור בעצהא בעצא ואן כאן כתירא מא יכון ללמעתל אלבנא לא
יקאבלה פיה אלצחיח· ומן אקוי אלדלאיל עלי אן אלוגה פי הפר
והצר והרע אן תכון בצרי מתל והפר ברית ונמלט[6] כון הפר פי
אתנח וסוף פסוק פתח לאן מן עאדה אלעבראניין אלא ינקלוא
אלפתחה אלמנתקלה מן צרי דרג אלכלאם מתל פתחה ואתה
בתוך ערלים תשבר ותשכב[7] אלתי הי מנתקלה מן צרי אלי
אלקמצה לא פי אתנח ולא פי סוף פסוק· הדא פי אכתר
אסתעמאלהם כמא צנעוא פי וישכב וירדם[8] אלדי אצלה אן יכון
בצרי עלי זנה עד אשר לא ירתק[9] פנקלוה אלי אלפתח ולם יתגיר
פי אלוקף וכמא צנעוא פי ויגדל הילד ויגמל[10] והו פי אתנח ופי שבת
ויפש[11] ופי ויצו אל ביתו ויחנק[12] ויגף יי את הילד וגו ויאנש[13] ופי
גיר הדא אלמתאל פי[b] כל וילך הו מפתוח פי אתנח ופי סוף פסוק·
וכדלך וירד וכדלך ויאמר וכדלך ויאכל והדה אלפתחאת[c] כלהא
מנתקלה מן צרי וכדלך פתחה ואון ותרפים הפצר[14] ומתניהם תמיר
המעד[15] מנתקלה מן צרי אלי זנה השכב אתם ארצה[16] הרכב ידך
על הקשת[17]· וקד אדכל אצחאב אלמסורת הדה אלכלמאת פי גמלה
מא לא יתצרף פי אתנח וסוף פסוק ולם יאבהו אלי הדה אלעלה
אלתי דכרנאהא ונבהנא נחן עליהא אלמאנעה מן אלקמצות פי הדה
אלכלמאת אעני אנתקאל אלצרי אלי אלפתחה והדא מן גמלה מא
נתירה נחן מן אלפואיד ונכתרעה מן אלמעאני אלתי לא ישארכנא

[a] R. ajoute הדוה [b] R. כי [c] A. אלפאתחאת

[1] Is. 28, 29. [2] Job 12, 23. [3] Gen. 17, 14. [4] Deut. 128, 52. [5] Ex. 5, 23. [6] Ez. 17, 15. [7] ib. 32, 28. [8] Jon. 1, 5. [9] Eccl. 12, 6. [10] Gen. 21, 8. [11] Ex. 31 17. [12] II Sam. 17, 23. [13] ib. 12, 15. [14] I Sam. 15, 23. [15] Ps. 69, 24. [16] II Sam. 8 2. [17] II Rois 13, 16.

ללאפעאל אלמסתקבלה אסתכפאפא איצא אעני מן וידבקו גם המה[1]
אלדי אלוגה פיה וירביקו לאנה מאכוד מן הדביק בדלאלה פתח
אליא אלדאל עלי אלתקל פיה ופי מא אשבהה ומן יעשרנו המלך[2]
אלדי אלוגה פיה יעשירנו ומן ויכום ויכתום[3] פי בעץ אלוגוה אלדי
5 דכרתהא פיהא פי רסאלה אלתקריב ואלתסהיל[4] ומן וידרכו את
לשונם[5] אלדי הו מן והדריך[6] בדלאלה פתח אליא מנה. פלמא
חדפוא אליא מן החביאה בקו החבאה פזאדוא עליה אלהא אלתי
זאדוהא פי נפלאתה אהבתך וקלבוא הא החבאה תא לאגתמאע
סאכנין לינין. ואחסן מן הדה אלעבארה אן אקול אנהם קלבוא הא
10 החבאה תא כמא קלבוא תא ושכורת ולא מיין[7] מן הא ותא היא
נפלאת בעינינו[8] ותא ויישב גשור ומעבת[9] ותא שפעת אני רואה[10]
ותא עיר תהלת[11] [ותא] אם אתן שנת לעיני[12] ותא כי אזלת יד[13]
[ותא] ושבת לנשיא[14] מן הא כלהא. והו אלקיאס איצא פי ישועתה
וסופתה ועולתה ומא אשבה דלך פלמא אבדלוא הדה אלתאאת מן
15 האאת פקאלוא ישועת וסופת ועולת [מתל[a]] היא נפלאת כי החבאת
ואלתא חרף צלד צאר כאנה מן אלאצל פזאדוא עליה אלהא כמא
מן עארתהם זיאדה אלהא כתירא עלי אלאסמא פקאלוא ישועתה
וסופתה ועולתה כי החבאתה נפלאתה אהבתך לי ואלוגה פי אלף
היא נפלאתה בעינינו אללינה אלטהור כטהור אלף נפלאתה
20 אהבתך פאלינת. *ומא יבעד אן יכון אלמדהב פי תבאתה לראש
יוסף[15] הו הדא אלמדהב אעני אנה כאן אצלה תבואה מתל ותקרב
ותבואה[16] פקלבוא אלהא תא ואלאנוא אלאלף וקאלוא תבאת תם
זאדוא אלהא פגא תבאתה לראש יוסף[b]. ואמא קול אבי זבריא פי
כי החבאתה[17] אנה כארג ען אלקיאס ואנה לא ידרי ללתא פיה
25 מעני ואנמא דלד לכפא קיאסנא נחן ענה כמא כפי ענה כתיר ממא
קיץ לנא פהמה ויסר לנא עלמה ואלוקוף עליה. ומא אסתחסן קול
מן יקול פי הדה אלאפעאל אלתי נעתקדהא נחן מכפפה מן הפעיל
אן בניתהא הִפְעַל גיר מכפף יעני הדבק והדרך והחבא ויגעל הפעל

a A. om.; R. כמו b R. om.

[1] I Sam. 14, 22. [2] ib. 17, 25. [3] Nomb. 14, 45. [4] Opuscules 336. [5] Jér. 9, 2. [6] Is. 11, 15. [7] ib. 51, 21. [8] Ps. 118, 23. [9] Jos. 13, 13. [10] II Rois 9, 17. [11] Jér. 49, 25. [12] Ps. 132, 4. [13] Deut. 32, 36. [14] Ez. 46, 17. [15] Deut. 33, 16. [16] Is. 5, 19. [17] N. 76.

עלי דלך ועלי אנהא לגיר תאנית קו והגבוה השפל באלתדכיר·
ומתלה איצא נורא עלילה[1] לאן נורא עלילה צפה בעד צפה
ותפסירהמא אלמהוב אלעלי עלי בני אדם כמא קיל ונורא על כל
סביביו[2] ועלילה ענדי משתק מן ועללתי בעפר קרני[3] פאן תפסירה
ענדי ועלית ראסי באלתראב· ומן אצלה ומענאה ענדי במועל
ידיהם[4] עלי זנה והבאתי מרך בלבבם[5] אלדי אצלה מרכך פחרף
אלמתל אלואחד וגעל ואו אלמה עוצא מנה פהכדא צנעוא פי
במועל ידיהם ואלמדהב פיה כאלמדהב פי בנשאי ידי אל דביר
קדשך[6] שאו ידיכם קדש[7]· וממא אלהא איצא ללמבאלגה קו
ומאכלו בריאה[8] אלוגה בריא צפה ללמאכל וגיר גאיז אן יכון צפה
למונת מחדוף מתל שה או מא אשבה דלך[a]· וממא אלהא פיה
ללמבאלגה איצא קו תהום רבה[9] כתהמות רבה[10] בסוד קדושים
רבה[11] המון רבה[12]· וקד אבדלת הדה אלהא מן אלתא פי קולה
רבת צרדוני מנעורי[13] רבת שבעה לה נפשנו[14] וקד זידת אלהא
איצא פי קו קול מלאכבה[15] וכאנהא הנא בדל מן יא אעני מן מתל
אליא אלתי פי שובי נפשי למנוחיכי[16] ומא אשבה דלך וכאן אלוגה
פיה מלאכבי· וזאדוהא איצא עלי הם המדברים[17] פי קו המה עלים
במעלה העיר[18] ואין מקבר להמה[19] וקיל ואל אליהמה לפנימה
לשער[20] פזאדוא אלהא עלי אליהם· וזאדוהא איצא עלי הן [פי]
קולהם ען גמע אלמונת והעברת את נחלת אביהן להן[21] פקאלוא
ולהנה כנפים ככנפי החסידה[22]· וקיל ואתן צאן מרעיתי[23] תם קיל
ואתנה ידעתן[24] וקאלוא זמתכנה[25] וזמתכן· וקד זאדוא אלהא
עלי הא אלתאנית וקלבוא הא אלתאנית תא לאגתמאע ליינין ודלך
פי מתל קו ישועתה ליי[26] ארץ עיפתה[27] ולא עולתה בו[28] וסופתה
יקצרו[29] בצרתה לי[30] כי היית עזרתה לי[31] נפלאתה אהבתך לי[32] כי
החבאתה את המלאכים[33] אלוגה [פי] החבאתה החביאה פחדפוא
אליא מנה והו פעל מאץ אסתכפאפא כמא יחדפונה כתירא מן

[a] R. ajoute: כי החפץ בו הנה הכלל לא הפרט

[1] Ps. 66, 5. [2] ib. 89, 8. [3] Job 16, 15. [4] Néh. 8, 6. [5] Lév. 26, 33. [6] Ps. 28 2. [7] ib. 134, 2. [8] Hab. 1, 16. [9] Gen. 7, 11. [10] Ps. 78, 15. [11] ib. 89, 8. [12] Job 31, 34. [13] Ps. 129, 1. [14] ib. 123, 4. [15] Nah. 2, 14. [16] Ps. 116, 7. [17] Ex. 6, 27. [18] I Sam. 9, 11. [19] Jér. 14, 16. [20] Ez. 40, 16. [21] Nomb. 27, 7. [22] Zach. 5, 9. [23] Ez. 34, 31. [24] Gen. 31, 6. [25] Ez. 23, 49. [26] Jon. 2, 10. [27] Job 10, 22. [28] Ps. 92, 16. [29] Os. 8, 7. [30] Ps. 120, 1. [31] ib. 63, 8. [32] II Sam. 1, 26. [33] Jos. 6, 17.

חלצים[1] בבאה רגליך העירה[2] רעה התרעעה[3] אלתקדיר בבוא רגליך
רוע התרועעה רגז בטחות מצדר עלי מתאל שלח אצבע[4] אלדי הו
איצא מצדר. לאנה לו אראד לפט אלמכאטבה לקאל רגזנה עלי
מתאל כי שמענה נשים[5] ולקאל פשטנה וערנה וחגרנה עלי מתאל
לכנה שבנה[6] חגרנה שקים ספדנה[7]. ולנא פי הדא פי גיר הדא
אלדיואן אעני פי כתאב אלתשויר כלאם טויל גדא[8]. ומתל דלך קו
ולדבקה בו[9] לטמאה בה[10] לקרבה אל המלאכה[11] לרחקה מעל
מקדשי[12] וגם אמנה[13] לאשמה בה[14] ליראה את יי[15] מיראתי אותו[16]
לאהבה את יי אלהיך[17] ויספתי ליסרה אתכם[18] כי טוב זמרה
אלהינו[19]. וידכלונהא איצא עלי אלאמר פי מתל זכרה לי אלהי[20]
שמעה תפלתי[21] אספה לי[22] שלחה הנער אתי[23] קרבה אל נפשי
גאלה[24]. ורבמא אחדתת אלהא אלזאידה מעני גיר מעני אלתאנית
לכן עלי מעני אלמבאלגה ואלתאכיד פי [מתל] לנועדיה הנביאה[25]
אלהא פי הנביאה ללמבאלגה לאן נועדיה הדא הו שמעיה בן
דליה[26] ואנמא סמאה נועדיה לקו לה נועד אל בית האלהים[27] כמא
לקב שמעיה אלמתנבי הנחלמי[28] ואכלק בה אן דלך לכתרה מא
כאן ינסבה מן אכתלאקאתה אלי אלרויא עלי מעני חלמתי חלמתי[29].
ומתלה ובעד נכריה חבלהו[30] אראד נכרי ומתלה איצא מכשפה לא
תחיה[31] ליס יריד בה אלאנאת דון אלדכור. ומן הדא אלנמט
אלהא אלדאכלה פי עדד אלמדכר פי שלשה וארבעה וחמשה אלי
אלעשרה פאנהא ללתאכיד ואלמבאלגה פקט לא ללתאנית אד לא
יגוז אן יקע עדד מונת עלי מדכרין. ומתלה אמרה קהלת[32] אלתא
פי קהלת ברל מן הא אלתי ללמבאלגה ואמא אלהא פי אמרה
פאנהא דכלת עלי לפט קהלת. ורבמא כאן אלמדהב פי הא וגם
לנועדיה הנביאה הדא אלמדהב איצא. ומתל תא קהלת [אלתא]
אלתי פי הלא בועז מודעתנו[33] לאנה מתל ולנעמי מודע לאישה[34].
וממא דכלת אלהא פיה ללמבאלגה קולה השפלה הגבה[35] ואלדליל

[1] Is. 32, 11. [2] I Rois 14, 12. [3] Is. 24, 19. [4] ib. 59, 9. [5] Jér. 9, 19. [6] Ruth 1, 8. [7] Jér. 49, 3. [8] Voy. Opuscules p. XLIII. [9] Deut. 11, 22. [10] Lév. 22, 8. [11] Ex. 26, 2. [12] Ez. 8, 6. [13] Gen. 20, 12. [14] Lév. 5, 26. [15] Deut. 10, 12. [16] II Sam. 3, 11. [17] Deut. 11, 14. [18] Lév. 26, 18. [19] Ps. 147, 1. [20] Néh. 5, 19. [21] Ps. 84, 9. [22] Nomb. 11, 16. [23] Gén. 43, 8. [24] Ps. 69, 19. [25] Néh. 6, 14. [26] ib. 6, 10. [27] ib. ib. [28] Jér. 29, 24. [29] ib. 23, 25. [30] Pr. 20, 16. [31] Ex. 22, 17. [32] Eccl. 12, 8. [33] Ruth 3, 2. [34] ib. 2, 1. [35] Ez. 21, 31.

ואפקה[1] ועלי לוז פי קו אל כתף לוזה[2]. ועלי אתה סתר לי[3] פי קו
יהי עליכם סתרה[4] ופי גיר דלך כתיר גדא מתלה. וזידת אלהא
פי צנה ואלפים כלם[5] וזידת איצא פי אשה ריח ניחוח[6] ופי צחה
צמא[7]. וזידת עלי נגב פי קו נגבה לנחל[8]. ומן הדא אלנמט
5 הלוך ונסוע הנגבה[9] אראד הנגב. וליסת הדה אלהא עקיבה אל
כמא יתן אכתר אלנאס[10] ויקדרונה אל הנגב לאנה קד קיל לצפונה
ליום לנגבה ליום[11] השוער למזרחה[12] ואלתקדיר להנגבה להצפונה
להמזרחה. ישובו רשעים לשאולה[13] פאתבתוא אלהא מע אללאם
אלתי הי במעני אל. ומתל הדא פי אגתמאע אללאם [מע אלהא]
10 ולשרקה בני אתנו[14] אלהא מזידה עלי נטעתיך שורק פכאנה קיל
ישובו רשעים לשאול ולשרק בני אתנו. וממא יוכד הדא קו וילך
אל דוד חרשה[15] תם קאלוא וישב דוד בחרשה[16] באלתעריף.
וקאלוא איצא ועבר הר הבעלה[17] ולא וגה לתאויל אל פי הדא
אלמכאן וקאלוא אל גבול ארום בנגבה[18] ותקדירה בהנגבה. פקד
15 תבין אן הדה אלהא ליסת עקיבה אל לכן אלמצדר והו ונסוע
מתעד אלי הנגבה בגיר חרף. וממא זאדוא פיה אלהא לגיר
תאתיר ואנקלבת פיה תא קולהם החתמת והפתילים[19] זאדוהא עלי
ושמתיך כחותם[20] ורבמא דהבוא פיה אלי תאנית אלחותם. וממא
זאדוא פיה אלהא מע הא אלתעריף קו חימה הגדול וגבול[21] פכאנה
20 קאל חים הגדול וגבול. פקד טהר אן אלהא מזידה פי הדה אלחרוף
לגיר תאנית ואנהא ליסת פי הנגבה ופי מא ישבהה עקיבה אל בל
9. הי פיהא מתלהא פי קו לכן הנה ימים באים וגו ואשר הביא את
זרע בית ישראל מארץ צפונה[22]. ומתלהא איצא פי קו שמר מה
מלילה[23]. לאנה מתל שמר מה מליל ומתלה שיתי כליל צלך[24].
25 ואלדליל עלי דלך קו בלילה ההוא באלתדכיר פקד זאל אלשך
ואלריב פי אנהא מזידה ללא מעני תחדתה בל אסתעמאלא מן
אסתעמאלאת אלעבראניין אד לא יגוז אן יעתקד פי הא מארץ
צפונה אנהא עקיבה אל ולא אנהא לתאנית. וקד ידכלון הדה אלהא
עלי אלמצאדר פי מתל רגזה בטחות פשטה וערה וחגורה על

[1] Jos. 15, 53. [2] ib. 18, 13. [3] Ps. 32, 7. [4] Deut. 32, 38. [5] Ps. 8, 8. [6] Lév. 1, 9. [7] Is. 5, 13. [8] Jos. 17, 9. [9] Gen. 12, 9. [10] Voy. Jebam. 13 b. [11] I Chr. 26, 17. [12] II Chr. 31, 14. [13] Ps. 9, 18. [14] Gen. 49, 11. [15] I Sam. 23, 16. [16] ib. 23, 18. [17] Jos. 15, 11. [18] ib. 15, 21. [19] Gen. 38, 25. [20] Agg. 2, 23. [21] Jos. 15, 47. [22] Jér. 23, 8. [23] Is. 21, 11. [24] ib. 16, 3.

סבבוהו[1] כאן תקראנה עלי וגהה וואגבה. וקד זאדוהמא פי מכאטבה אלמדכר קאלוא ואל תשלחנה בחילו[2] יריד ואל תשלח לאנה יכאטב מדכרא וגאיז אן יכון מתלה תעגנה לעיניהם[3] אי תעוג. ואמא אלהא פתזאד עלי אלאפעאל אלתלאתיה אלכפיפה פתנקלהא מן אלכפה אלי אלתקל אי תוגב דכול אלמים עלי פאעליהא ומפעוליהא ותחדת פי אכתרהא מעני אלתעדי מתל הגדיל הקריב השמיד השליך הגביר. ותכון אלהא עלאמה ללתאניתי פי אלאפעאל ואלאסמא איצא. אמא פי אלאפעאל פמתל כי חכמה מאר[4] חגרה בעוז מתניה[5] ידיה שלחה בכישור[6]. ואמא פי אלאסמא פמתל אשה חכמה[7] שחורה אני ונאוה[8] אימה כנדגלות[9] ופי חכמה תבונה מהומה מבוכה ומא אשבה דלך איצא פאן הדה אסמא מבניה עלי אלתאניתי. וקד תזאד אלהא עלי אלאסמא אלמדכרה לגיר תאניתי ולגיר מעני תחדתי פיהא פי מתל קו וימד רחב מלפני השער התחתונה[10] אלהא זאידה פיה לגיר תאניתי ומא יבעד אן יכון אנמא צאר אלטעם מלעל ללתנביה עלי הדא אלמעני מתלה לו לם תכן פיה הא. ואלמסורת עליה לית דכותיה בטעמא. ומתלה ואת מבוא המלך החיצונה[11] אלהא לגיר תאניתי לאן לפט מבוא מדכר ואלטעם פיה איצא מלעל ואלמסורת עליה לית דכותיה בטעמא. ומתלה נחלה עבר על נפשנו[12] אראד נחל ואלהא פיהא זאידה. ומתלה איצא ודרנה בחרב יפלו[13] [אלהא זאידה][a] עלי דרן ולדלך צאר אלטעם מנה מלעל אעני פי אלדאל עלי אלאמכאן. ומתל דלך ויבא דור נבה[14] אלהא מזידה עלי נב עיר הכהנים[15] לגיר תאניתי והו איצא מלעל. ומתלה בטרם יבא החרסה[16] אראד החרס ולדלך אכבר ענה באלתדכיר פי קו יבא. וקיל פי חרב אל הר האלהים חרבה[17]. וזאדוהא עלי נטעתיך שורק[18] פי ולשורקה בני אתנו[19] ועלי יחץ פי ויהצה וקדמת[20] ועלי קרית בעל[21] פי קו ותאר הגבול בעלה[22] ונסב הגבול מבעלה ימה[23] ועלי אפק פי קו וינום ובית תפוח

[a] A. om.; R. ההא נוספת

[1] I Rois 5, 17. [2] Oba. 1, 13. [3] Ez. 4, 12. [4] Zach. 9, 2. [5] Pr. 31, 17. [6] ib. 31, 19. [7] II Sam. 14, 2. [8] Cant. 1, 5. [9] ib. 6, 10. [10] Ez. 40, 19. [11] II Rois 16, 18. [12] Ps. 124, 4. [13] Ez. 25, 13. [14] I Sam. 21, 2. [15] ib. 22, 19. [16] Jug. 14, 18. [17] Ex. 3, 1. [18] Jér. 2, 21. [19] Gen. 49, 11. [20] Jos. 13, 18. [21] ib. 15, 60. [22] Jos. 15, 9. [23] ib. 15, 10.

יתלבב בהמא אלקיאם והמא לא אבה יבמי[1] וכאן אלקיאם עלי אטראד
אלאסתעמאל יבמני ומתלה ענדי לבלתי עצבי[2] אראד עצבני. וגאיז
אן תכון אליא פי יבמי זאידה ואן יכון אלתקדיר לא אבה יבם כמא
קלת קבל ואקול הנא איצא פי לבלתי עצבי אנה גאיז אן יכון
אלתקדיר פיה לבלתי הביא [עצבי] או מא אשבה דלך. ואמא אדא
אצאף אלמתכלם אלמצדר אלי פעלה פאן דלך אלמצדר יכון בגיר
נון עלי דלך אטראד אלבאב מתל בשלחי את חצי הרעב[3] בפתחי
את קברותיכם[4] בקבצי את בית ישראל[5]. וקד אתת כלמה ואחדה
פי הדא אלבאב בנון והי בשובני והנה על שפת הנחל[6] וכאן
אלקיאם עלי אלאסתעמאל בשובי. ואנמא נבהת עלי הדא לילא
יטען טאען באלחרף אלשאד פירי אן דלך כסר ללבאב וענדי פי
בשובני מעני גיר הדא בריע רפיע סאוקפך עליה פי באב אלצמאיר
מן הדא אלבתאב אעני כתאב אללמע ופי באב אלשין ואלואו
ואלבא מן כתאב אלאצול מן הדא אלדיואן[7] בחול אללה. וקד
תזאד אלנון פי אלכלמה עוצא מן אלסאקט מנהא כמא זאדוהא פי
מעזניה[8] אד אלאצל פיה מעזיה בתשדיד אלזאי לאנה גמע על ראש
המעוז[9] ומעוז[10] פמן דואת אלמתלין מן בעזוז עינות תהום[11] יי עזוז
וגבור[12] פכאן אלנון פי מעזניה עוצא מן אלזאי אלמנדגמה פי
ולאלוה מעזים[13] וכאן אלקיאם אן יכון מעזיה באלאנדגאם. והדא
הו אלמדהב פי קו חסדי יי כי לא תמנו[14] פאן הדה אלנון ענדי עוץ
מן אלמתל אלמנדגם פי תמו נברתו[15] ואלדליל עלי אן אלוגה פיה
תמו קולה בעדה כי לא כלו רחמיו פאן הדא אלקסם אלתאני
מצרוב עלי אלאול ולא וגה לכון אלנון ואלואו פי תמנו צמיר
אלמתכלמין כמא יזעם מן לא יחסן הדא אלקיאם. וכדלד זאדוהא
איצא פי שם ידבר עמנו[16] מענאה ידבר עמו ברלאלה בית אל
מצאנו וסאיר אלמעני. וקד זאדוהא מע אלהא פי ירה ליתר
תשלחנה[17] ברגלים תרמסנה עטרת וגו[18] אלוגה תרמס לאנה
אכבאר ען אלעטרת. וקיל והיה כי תקראנה מלחמה[19] ואלוגה תקרא
פאן געל מלחמה מכאן מלחמות כמא קאל מפני המלחמה אשר

[1] Deut. 25, 7, [2] I Chr. 4, 10. [3] Ez. 5, 16. [4] ib. 37, 13. [5] ib. 28, 25. [6] ib. 47, 7. [7] Col. 707, l. 1. [8] Is. 23, 11 [9] Jug. 6, 26. [10] Ps. 28, 8. [11] Prov. 8, 28. [12] Ps. 24, 8. [13] Dan. 11, 38. [14] Lam. 3, 22. [15] Jos. 3, 16. [16] Os. 12, 5. [17] Jug. 5, 26. [18] Is. 28, 3. [19] Ex. 1, 10.

[איצא] ליבלג בה אלבנא אלכמאסי כמא יבלג ברעמסס בנא תחפנס
ואשבנז ובלג בשקערור בנא אגרטל[1] ואחשתר[2] ואתראל[3] ואן כאן
שקערור בואו אלמד׳. ואמא אלבנא אלכמאסי פלא מעני לתצאעפה
פהדא ׳תבת וקד ׳קאם בה אלברהאן ׳עלי אן רענן תלאתי מתצאעף
אללאם. ואזיד דלך ברהאנא באן אקול אן תצאעפה כתצאעף יום 5
פי קו יומם ולילה[4] ואן כנא לם נגד רענן גיר מתצאעף כוגדאננא
יום ומא אלקול פי רענן אנה מתצאעף אלא כאלקול פי יומם כדלך.
נאן קאל [קאיל] פהלא געלת תצאעף שאנן ורענן ורעמסס ושקערור
וגירהא מתלהא כתצאעף סבב ובאבה פקלת פי רענן אנה רבאעי
ופי רעמסס אנה כמאסי כמא תקול פי סבב אנה תלאתי קלנא לה 10
אמא אלקול אלמחרר פי סבב ובאבה פאנמא הו אנה תנאי[c] מתצאעף
ואן כנא לם נגד הדא אלצרב גיר מתצאעף כמא לם נגד רענן גיר
מתצאעף. והכדא תעתקד אלערב איצא פי מתל סבב אנה תנאי[b]
מתצאעף פאפהם. וזאדוהא פי תרחיב צעדי תחתני[5] ופי שבענה
בנים[6] לאן אלמעני שבעה ופי בשנה אפרים יקח[7] והי מתל בושה 15
ודלך כנאיה ען אלצנם כמא קיל ענה וינזרו לבשת[8] פלמא זאדוא
אלנון ואסכנוא אלשין אסתכפאפא סקט אלחרף אללין אלדי הו עין
אלפעל אעני אלואו ותלכיץ אלמעני פיכזי ישראל בראיה פי 3
אתכאדה אלכזי יעני אלצנם. וזאדוהא פי כי את אשר ישנו פה[9]
ודלך ליפרק בהא בין אלסאכנין אעני אלשין ואלואו אלדי הו צמיר 20
אלגאיב אד כאן דלך אכף עליהם מן תשדיד אלשין לו לם יזידוהא
או מן זיאדה אלסאכן אללין [בין] אליא ואלשין. וזידת אלנון מע
אליא אלתי הי צמיר אלמפעול אלמתכלם פי מתל אכלני הממני[10]
ושמרני בדרך הזה[11] ישקלני במאזני צדק[12] יחלמני צדיק חסד
ויוכיחני[13] אלאסם הו אליא וחדה ואלנון מזידה עמאדא ליולא ידכלה 25
כסר. ותזאד ענד אעמאל אלמתכלם [אלמצדר][c] פי נפסה פי מתל
הלהרגני אתה אמר[14] אל תאיצו לנחמני[15] ואלהים אמר לבחלני[16]
אשר עשית עמי לשלחני[17]. וקד חדפת מן כלמתין מן הדא אלצרב לא

[a] A. בנא; R. שניי [b] A. בנא; R. שניי [c] A. om.; R. המקור

[1] Es. 1, 9. [2] I Chr. 4, 6. [3] ib. 4, 16. [4] Lév. 8, 25. [5] II Sam. 22, 37. [6] Job 42, 13. [7] Os. 10, 6. [8] ib. 9, 10. [9] Deut. 29, 14. [10] Jér. 51, 34. [11] Gen. 28, 20. [12] Job 31, 6. [13] Ps. 141, 5. [14] Ex. 2, 14. [15] Is. 22, 4. [16] II Chr. 35, 21. [17] II Sam. 13, 16.

וקד קיל אללי לי כי הייתי[1] מלעל וקיל אם רשעתי אללי לי[2] מלרע.
ואמא זיאדתהא פי פעל אלגמיע פמתל אשר לא ידעון אבתיך[3]
צקון לחש[4] ותפסיר צקון נתוא[a] והי לפטה מסתעארה מן יצוק
נחושה[5] וצור יצוק עמדי[6] עלי מדהב ולפני יי ישפך שיחו[7]. ותזאד
עלי אלמצאדר פי באבדן מולדתי[8] לתתן שם את ארון ברית יי[9].
וקד תכלמת פי כתאב אלמסתלחק פי באב קבב[10] פי לתתן שם במא
יגני ען אעארה שי פיה. וזארוהא עלי אלצפאת פי ידי נשים
רחמניות[11] נטעי נעמנים[12] זית רענן[13] אף ערשנו רעננה[14] לעשתות
שאנן[15] השאננים בציון[16] נשים שאננות[17]. וליסת הדה אלאסמא
רבאעיה כמא טן קום לאן אלתצעיף לא יכון פי אלאסמא אלרבאעיה
עלי הדא אלוגה בל אמא תתצאעף מן מוצע אלפא ואלעין מתל
קדקד ובקבק וערער ומא אשבה דלך ואמא אן יתצאעף מנהא
אללאם אלתאני פקט לאן כל אסם רבאעי פהו דו לאמין מתבאינתין
פאן תצאעפת אללאם אלתאניה מנהא כאנת אלכלמה עלי ה אחרף
ודלך מתל תצאעף רא שקערורות אלדי הו אללאם אלתאני
לאן לאמה אלאול הו אלעין מנה ווזנה פעלולות בשד אללאם
אלאולי לאן אצלה פעללולות בג לאמאת פי אלתמתיל
אלאולי מנהא סאכנה פאדגמת לסכונהא פי אלתאניה
אלמתחרכה ואמא פי אלכלמה נפסהא פאלעין הי אללאם
אלאולי ואלרא אלאולי הי אללאם אלתאניה ואלרא אלתאניה הי
אללאם אלמתצאעפה ואן קיל אן שקערור אסם כמאסי לם יוגד פי
אלכמאסי מתצאעף מתלה פהו אדא רבאעי מתצאעף אללאם
אלתאניה. והכדא אקול פי רעמסס אנה איצא רבאעי מתצאעף
אללאם אלתאניה. ורענן ושאנן כל ואחד מנהמא תלאתי מתצאעף
אללאם ללאלחאק בגזבר וטפסר. וממא יוד[b] קולנא פי שאנן ורענן
ושקערור ורעמסס אנהא מתצאעפה מן אלבנא אלתלאתי ומן אלבנא
אלרבאעי אן אלתלאתי אנמא יצאעף ליבלג בה אלבנא אלרבאעי
כמא בלג ברענן ושאנן בנא גזבר וטפסר ואן אלרבאעי אנמא יצאעף

[a] A. נתוא (sic) [b] A. יזיד; R. עזר

[1] Mi. 7, 1. [2] Job. 10, 15. [3] Deut. 8, 16. [4] Is. 26, 16. [5] Job 28, 2. [6] ib. 29, 8. [7] Ps. 102, 1. [8] Esth. 8, 6. [9] I Rois 6, 19. [10] Opuscules, p. 215. [11] Lam. 4, 10. [12] Is. 17, 10. [13] Jér. 11, 16. [14] Cant. 1, 16. [15] Job 12, 5. [16] Am. 6, 1. [17] Is. 32, 9.

אלעטף [אל]מפתוחה̈ קיל ויחנון בעבר ארנון[1]. ותזאד פי פעל
אלואחד אלמונ̈ת̇ אלמסתקבל פי מת̇ל וכה תדבקין[2] עד מתי
תשתכרין[3] עד מתי תתחמקין[4]. ותזאד פי אואכ̇ר אלאפעאל
אלמסתקבלה̈ ללואחד אלמדכ̈ר פי מת̇ל יסבבנהו יבוננהו יצרנהו[5]
חק עולם ולא יעברנהו[6] וארממנהו[7] זבח ותודה יכבדנני[8] כל היום
יברכנהו[9] תברכני נפשך[10] אצלה תברכנני פאדגם אחד אלמת̇לין פי
אלאכ̇ר. כי משם אתקנך[11]. פאן קאל קאיל אן הד̇ה אלנונאת אלתי
פי יסובבנהו יצרנהו יעברנהו וארוממנהו יברכנהו הי מת̇ל אלנונאת
פי יקראנו אסון[12] ולא ישמרנו בעליו[13] אם לא אביאנו אליך[14] אנכי
אערבנו[15] יי׳ יסעדנו על ערש דוי[16] וסאיר אלבאב אעני אנהא
ללצ̇מיר מת̇ל הד̇ה אלנונאת אלאכ̇רי לאנהם קד יג̇עלון צ̇מיר
אלואחד אלגאיב ואוא פקט מת̇ל וזה שמו אשר יקראו[17] אויב
ירדפו[18] והא״ וואוא מת̇ל ישמרהו ויחיהו[19] וישערהו ממקמו[20]
ונונא וואוא פי מת̇ל הד̇ה אלכלמאת אלמד̇כורה̈ פגיר ממתנע אן
יג̇עלוא צ̇מירה איצ̇א נונא והא וואוא קלנא לה לו כאן אלאמר כמא
זעמת לכת̇ר כון צ̇מיר אלגאיב נונא והא וואוא ככת̇רה̈ כונה נונא
וואוא פאטראד אכת̇ר אלצ̇מיר עלי נון וואו דליל עלי אן הד̇ה
אלנונאת פי הד̇ה אלאלפאט̇ אלתי אסתג̇לבתהא זאידה̈ [איצ̇א]
מת̇להא פי יכבדנני וגירה. ותדכ̇ל עלי אלאפעאל אלמאצ̇יה̈ ללואחד
וללג̇מע אמא דכ̇ולהא עלי פעל אלואחד פמת̇ל יסר יסרני יה[21]
אלוג̇ה פיה יסרנני בנונין אלנון אלאולי מזידה̈ ואלת̇אניה̈ ללצ̇מיר
מע אליא פאדגמוא אלנון אלאולי פי אלת̇אניה ומת̇לה דנני
אלהים[22] ומת̇לה שאנן מואב מנעוריו[23] ושקט ושאנן[24] וכפתו לא
רעננה[25] לד̇לך כאן מלעל. ולים בבעיד אן יכון מת̇ל אף ערשנו
רעננה[26] אלד̇י הו מלרע פאן אלאלחאן קד תכ̇רג̇ אלאלפאט̇ ען
ביאנהא כמא אן קו̇ תשעים וששה רוחה[27] מלעל אלוג̇ה פיה אן יכון
מלרע מת̇ל בושה ודוגה ועוגה ומא אשבה ד̇לך מן אלאסמא
אלמעתלה̈ אלעינאת. ורבמא כאן עלה̈ ד̇לך כונהמא פי סוף פסוק

[1] Jug. 11, 18. [2] Ruth 2, 8. [3] I Sam. 1, 14. [4] Jér. 31, 21. [5] Deut 32, 10. [6] Jér. 5, 22. [7] Ex. 15, 3. [8] Ps. 50, 23. [9] ib. 72, 15. [10] Gen. 27, 19. [11] Jér. 22, 24. [12] Gen. 42, 4. [13] Ex. 21, 36 [14] Gen. 42, 37. [15] ib. 43, 9. [16] Ps. 41, 4. [17] Jér. 23, 6. [18] Os. 8, 3. [19] Ps. 41, 3 [20] Job. 27, 21. [21] Ps. 118, 18. [22] Gen. 30. 6. [23] Jér. 48, 11. [24] ib. 30, 10. [25] Job. 15, 32. [26] Cant. 1, 16. [27] Jér. 52, 23.

וכדא כמא קד דכרנאה קבל [והדא][a] פי מתל קולה בלא יוכלו יגעו
בלבושיהם[1] ותלכיץ דלך אנה יצף מבאעדה אלאמם לנא
ואסתנגאסהם איאנא כמא קאל סורו טמא קראו למו[2] אלא אנה
אבלג פי הדא ושנע בקו נעו עורים בחוצות נגאלו בדם בלא יוכלו
יגעו בלבושיהם יקול אן אכס מן פי אלאמם ואנגסהם מתל [אלעמי][b]
אלדין יגולון פי אלאזקה והם מתלותון פי אלדמא חתי לא יקדר
אחד אן ידנו מנהם ואן ימאס תיאבהם אסתנגאסא להם יקולון להם
סורו טמא ואנמא [אבלג][c] בוצף אלעמיאן לאן אלעמיאן אקרב אלי
אלתלות מן גירהם אד לא יבצרון פיתחפטוא. *וקו נגאלו בדם בלא
יוכלו יגעו בלבושיהם מן צפאת אלעורים אי אלדין הדה צפתהם
וחאלהם. ותכון במעני קבל כדא וכדא פי קו ויכל אלהים ביום
השביעי[3] ופי קו איצא אך ביום הראשון תשביתו שאור[4] וללאואיל
רצי אללה ענהם פיה תלכיץ אכר קריב מן הדא[5]. ותכון במעני
בעד כדא וכדא פי קו בשבעתיכם מקרא קדש[6] אי בעד שבעותיכם.
ופי דבר יום ביומו[7] אי יום ביום במעני יומא בעד יום ופי עלת
שבת בשבתו[8] זאת עלת חדש בחדשו[9] ואלואואת הנא זאידה אמא
תראה קאל ובדבר יום ביום להעלות כמצות משה[10] דבר שנה
בשנה[11] אי ואגב סנה בסנה במעני [סנה] בעד סנה. כי לעת יום
ביום יבאו על דוד לעזרו[12] והכדא תקול אלערב לאיא בלאי[d] פעלנא
כדא וכדא אי כט בעד כט.

נ ואלנון תזאד אולא פי אלאפעאל אלמסתקבלה ללמעני אדא
אכבר אלמתכלמון או אלמתכלמאת ען אנפסהם מתל נעשה
ונשמע[13] נחנו נעבר חלוצים[14]. ותזאד ללאנפעאל מתל נמצאו חמשת
המלכים נחבאים במערה[15]. ותזאד פי אואיל אלאסמא מתל נמרוד
מי נפתוח[16] כי היתה נסבה[17]. ותזאד פי אואכר אלאפעאל
אלמסתקבלה בעד ואו אלגמאעה פי מתל יקומון ישובון והיה כי
תלכון[18]. וקד זידת פי אלמסתקבל אלמצרוף אלי אלמצי בואו

[a] A. om.; R. וזה [b] A. om.; R. העורים [c] A. om.; R. הפלוג [d] Voy. Bacher, Die Hebr.-arab. Sprachvergl. des Abulwalîd, p. 20.

[1] Lam. 4, 14. [2] ib 4, 15. [3] Gen, 2, 2. [4] Ex. 12, 15. [5] Voy. Pesachim 5 a. [6] Nomb. 28, 26. [7] Ex. 16, 4. [8] Nomb. 28, 10. [9] ib. 28, 14. [10] II Chr. 8, 13. [11] ib. 9, 24. [12] I Chr. 12, 23. [13] Ex. 24, 7. [14] Nomb. 32, 32. [15] Jos. 10, 17. [16] ib. 15, 9. [17] II Chr. 10, 15. [18] Ex. 3, 21.

אי הדא בדל מן הדא. וזאד אלעבראניון אלדאל פי ובדמשק ערש
כמא תזיד אלערב מא פי הדה אלאלפאט פלדלך תרגמנאה ובמא
לזום ערש. והדה אלדאל פי אללפט אלסריאני במעני אשר והו
מעני מא איצא. ויחסן אן יכון מן הדא אלבאב איצא בנפשנו
נביא לחמנו[1] אי נגדר בנפוסנא פי אגתלאב מירתנא פכאננא
נעטיהא עוצא מנהא. ואיצא כי בנפשותם הביאום[2] כי בנפשו
דבר אדניה[3] ואיצא בכסף מלא יתננה לי[4] בדלא ועוצא מנה.
ומתלה אכל בכסף תשברני ואכלתי ומים בכסף תתן לי
ושתיתי[5]. ותכון אלבא ללקסם פי קולה וארא אל אברהם וג
באל שדי[6] ותלכיץ דלך אן אללה תבארך ותעאלי למא
אראד אכראג ישראל מן מצר ראי אן יוקף מוסי עליה אלסלאם
עלי עלה דלך פקאל לה אני תגלית לאברהים ואסחק ויעקוב
ועאהדתהם עלי אעטאיי נסלהם *הדה אלבלאד[a] ואנא אלאן למא
סמעת גיאת בני אסראיל דכרת עהדי פבשרהם באלכרוג מן עבודיה
אלמצריין אלא אן אללה עז וגל למא ערף מוסי עליה אלסלאם
בתגליה ללאבא רצי אללה ענהם אקסם לה באסמה אלעזיז
ובבקאיה אלדאים משרפא למוסי ומגלא לקדרה פי נפסה אנה לם
יתגל להם מן דון חגאב כמא תגלי למוסי. דלך קו עז וגל באל
שדי ושמי יי לא נודעתי להם והדא אללפט אעני באל שדי ושמי יי
מעתרץ בין קו וארא אל אברהם וגו ובין קולה וגם הקמתי את
בריתי אתם *ונטאם אלכלאם וחדה עלי מא אצף וארא אל
אברהם ואל יצחק ואל יעקב וגם הקימותי את בריתי אתם[b]
וסאיר אלקצה [ואלקסם][c] מעתרץ בין אלכלאמין כמא תרי.
ותכון מכאן ואו אלעטף לאנהא מן מכרגהא מתל בא במחקק
במשענותם[7] אלמעני ומחקק במשענתם. ומתל בא ופקדתי על כל
מול בערלה[8] אלוגה פיה וערלה אי ואיש ערלה ותרגמתה ואעדד
עלי כל מכתון וכל די קלפה דנובהם. ומתל לאברהם למקנה לעיני
בני חת בכל באי שער עירו[9] [אי וכל באי שער עירו][d]. ותכון איצא
במעני חתי כדא וכדא כמא כאנת אלואו במעני חתי אדא כאן כדא

a P. הדא אלבלד b R. om. c A. om.; R. והשבועה d A. om ; R. . . . כלומר וכל

[1] Lam. 5, 9. [2] I Chr. 11, 19. [3] I Rois 2, 23. [4] Gen. 23, 9. [5] Deut. 2, 28.
[6] Ex. 6, 3. [7] Nomb. 21, 18. [8] Jér. 9, 24 [9] Gen. 23, 18.

הדא אלכתאב· ותכון אלבא פי מעני למען אי מן [אגל] כדא וכדא
מתל התשחית בחמשה[1] אי מן אגלהם· באדם דמו ישפך[2] מן אגל
דלך אלאנסאן אלמקתול· ומתל תנו את מכה אחיו ונמיתנו בנפש
אחיו[3] ונמכר בגנבתו[4] ען סרקתה ומן אגלהא ויגוז אן יקאל פי
5 סרקתה· והוא נחש ינחש בו[5] והו יתנגם מן אגלה וענה אי אנה
קד נטר פי תנגימה מן אגלה פעלם מנה אנה ענדכם ואלי הדא
אלמעני דהב יוסף בקולה הלא ידעתם כי נחש ינחש איש אשר
כמני[6]· את אשר עשה ייי בבעל פעור[7] אי מן אגלה ובסבבה ישיר
אלי מא דכרה באתר הדא כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור
10 וגו'[8]· ותכון אלבא במעני בדלא מן כדא וכדא פי קו בפאת מטה
ובדמשק[ערש[9] שרחה בנאחיה סריר ובמא לזום ערש אי בדלא מן
אלסריר ועוצא מן אלערש והו אלסריר איצא· יקול אן נגאתהם מן
עדוהם תכון כנגאה מא ינגו מן פריסה אלאסד אי אנה לא ינגו
מנהם אלא גריח או קתיל· דלך קולה כאשר יציל הרעה מפי הארי
15 שתי כרעים או בדל אזן כן ינצלו בני ישראל הישבים בשמרון[10]
והנא תמאם אלכלאם תם קאל בפאת מטה ובדמשק ערש אי אן
הדא בדל מן תרפהם וטול מלאזמתהם אלפראש תנעמא כמא
קיל איצא ענהם השכבים על מטות שן וסרחים על ערשתם[11]
וכלא אלקולין לעמום· וקד תסתעמל אלערב איצא אלבא פי
20 הדא אלמעני[11]· *קאל בעצהם וקד אסן

וכאן אהלה יכשונה באל דיב כמא יכשי בה אלצבי

פקאל במא לא אכשי באלדיב אי הדא בדל ממא כנת ולא
אכשי באלדיב· וראת אמראה מנהם רגלא אעמי מן אד פקאלת
במא קד אראה בצירא אי הדא בדל ממא כנת אראה בצירא[a]· וקאל
25 בעץ שעראיהם יכאטב בעץ אלמנאזל וקד כלא מן אהלה

פלין ראיתך מוחשא לבמא אראך ואנת אחל

[a] R. om.

[1] Gen. 18, 28. [2] ib. 9, 6. [3] II Sam. 14, 7. [4] Ex. 22, 2. [5] Gen. 44, 5. [6] ib. 44, 15. [7] Deut. 4, 3. [8] ib. ib. [9] Am. 3, 12. [10] ib. ib. [11] ib. 6, 4. [12] Voy. Opuscules p. LXXVIII. (Cf. H. Derenbourg, Le Livre de Sibawaihi, tom. II, p. 57.) וכאן אהלה יכ שרבה באל דיב כמא . . . . . .

ולאחז בסכלות[1]. וממא הו איצא מן אלאסתעאנה קו׳ הדם האנשים
ההלכים בנפשותם[2] כאנהם אסתעאנוא עלי מסירהם בנפוסהם אי
כאטרוא בהא ומתלה כי בנפשו דבר אדניהו[3]. ותכון אלבא לגוא
פי מתל בראשית ברא אלהים וג׳[4] פאן מענאה אול מא כלק אללה
אלסמא ואלארץ כאן כדא וכדא ולו קאל ראשית ברא אלהים לכאן
איצא חסנא כמא אן קו׳ ונסע דגל מחנה בני יהודה בראשנה[5] הו
מתל קו׳ וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשנה[6] ומתל קו׳ איצא
והקריב את אשר לחטאת ראשונה[7] סוא. ויהי בתחלת שבתם שם[8]
הו מתל תחלת דבר יי׳ בהושע[9]. ואיצא בטרם לא יבא עליכם[10] הו
מתל אני טרם אכלה לדבר[11]. הן בעודני חי עמכם[12] הו מתל עודנו
מדבר עמם[13]. ויצלח אן יכון מתלה לכו לחמו בלחמי ושתו ביין
מסכתי[14] כמא קיל אל תלחם את לחם רע עין[15] שתה מים מבורך[16].
ויתירו בית יוסף בבית אל[17] אי בית אל כמא קיל ויתרו את ארץ
כנען[18]. הנה יי׳ אלהים בחזק יבוא[19] אלבא זאידה ומתלה אך ביי׳
לי אמר צדקות[20]. והוא באחד מי ישיבנו[21] מענאה והוא אחד. וצמחו
בבין חציר[22] אלמעני בין חציר. וסתרי תפסיר חציר פי באבה מן
כתאב אלאצול[23]. אראנו בישע אלהים[24] אלבא זאידה והי איצא
זאידה פי קו׳ כי התעיתם בנפשותיכם[25] כי לא נפלה לו עד היום
הזה בתוך שבטי ישראל בנחלה[26] אלבא זאידה. ומתלה ובכל קהלך
אשר בתוכך יפלו בלב ימים[27] ואלוגה וכל קהלך. ויתנבא עד באו
ניות ברמה[28] אלוגה עד באו בניות ברמה. ומתל הדא ענדי בכל
אשר תרמש האדמה ובכל דגי הים[29] אלמעני כל אשר תרמש האדמה
וכל דגי הים אלא אן קולה תרמש האדמה הו מן אלכלאם
אלאמקלוב אלדי יגרי פיה אלמפעול מגרי אלפאעל וחקיקה אללפט
אן יכון כל אשר ירמש האדמה עלי אן יכון פי ירמש צמיר עאיד
אלי כל ותכון אלאדמה מפעולא בהא פקלב אללפט וגעלת אלאדמה
פאעלה. ומתלה ישרצו המים שרץ נפש חיה[30] פגעל אלמים פאעלא
בישרצו ואלחקיקה אן יכון מפעולא בה וסתרי מן הדא כתירא פי

[1] Eccl. 2, 3. [2] II Sam. 23, 17. [3] I Rois 2, 23. [4] Gen. 1, 1. [5] Nomb. 10, 14. [6] Gen. 33, 2. [7] Lév. 5, 8. [8] II Rois 17, 25. [9] Os. 1, 2. [10] Zeph. 2, 2. [11] Gen. 24, 45. [12] Deut. 31, 27. [13] Gen. 29, 9. [14] Prov. 9, 5. [15] ib. 23, 6. [16] ib. 5, 15. [17] Jug. 1, 23. [18] Nomb. 13, 2. [19] Is. 40, 10. [20] ib. 24, 24. [21] Job 23, 13. [22] Is. 44, 4. [23] Col. 244 l. 18. [24] Ps. 50, 23. [25] Jér. 42, 20. [26] Jug. 18, 1. [27] Ez. 27, 27. [28] I Sam. 19, 23. [29] Gen. 9, 2. [30] ib. 1, 20.

בלא שך̈ פי דלך ענדי קו׳ מדרכיו ישבע סוג לב[1] ואיצא וממועצותיהם ישבעו[2]. על כן תאבל הארץ ואמלל כל יושב בה בחית השדה ובעוף השמים[3] מענאה מחית השדה ומעוף השמים. והנותר בשמן[4] מתל מן השמן. באשרי כי אשרוני בנות[5] תקדירה מאשרי אי מרוב אשרי ותרגמתה מן כתרה̈ גבטתי יגבטנני אלפתיאת. עתקה בכל צוררי[6] במעני מכל צוררי אי מן אגלהם. ומתלה הנשא בעברות צוררי[7] אי מן אגלהא. ואסרוך בהם ולא תצא בתוכם[8] אי מתוכם. והוצאת בו[9] במעני ממנו. בקיר יחתרו להוציא בו[10] אי להוציא ממנו. ותכון אלבא מכאן הא אלתעריף פי שמחו לפניך כשמחת בקציר[11] אלוגה כשמחת הקציר. ומתלה אם עוד רבות בשנים[12] תקדירה השנים. ומתלה ואף כי היום יקדש בכלי[13] אלוגה יקדש הכלי. ומתלה לראותכם בדרך אשר תלכו בה[14]. ואיצא ויהי בדבר הזה לחטאת בית ירבעם[15] אלוגה אן יכון הדבר הזה מתל ויהי הדבר הזה לחטאת[16]. ותכון במעני על פי מתל כי אם הבהמה אשר אני רוכב בה[17] יריד עליה. כי הדם הוא בנפש יכפר[18] אראד על הנפש ויגוז אן יכון מתלה כשמחת בקציר[19] אי כשמחת על הקציר ואלתא פי כשמחת עלי הדא אלתאויל בדל מן הא. או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה[20] מכאן עליה כמא קיל ונודעה החטאת אשר חטאו עליה[21]. וישאהו במוט בשנים[22] אי על שנים. ותכון אלבא איצא ללאלצאק ואלאסתעאנה̈ אמא כונהא ללאלצאק פמתל בא ותדבק נפשו בדינה[23] פה אל פה אדבר בו[24] אי אני אלצק כלאמי בה משאפהה̈. ומתלה רוח יי״ דבר בי[25] אי אתצל בי לא דבר יי״ בי[26]. ומן הדא אלבאב ענדי בי יי״ מה אומר[27] בי אדני ויש יי״ עמנו[28] והי ללאסתעטאף ואלאסתרחאם ופי אלכלאם אצמאר בה יכון אלאלצאק ואלתקדיר פנה בי במעני פנה אלי וחנני[29] [כמא קיל] ועתה הואילו פנו בי[30]. ואמא כונהא ללאסתעאנה̈ פמתל ואני כותב על הספר בדיו[31] ופעל בפחם ובמקבות יצרהו[32] ואם בשנאה יהדפנו[33] ואם באיבה הכהו[34] בכסף ובזהב ייפהו[35] ולבי נהג בחכמה

[1] Prov. 14, 14. [2] ib. 1, 31. [3] Os. 4, 3. [4] Lév. 14, 18. [5] Gen. 30, 13. [6] Ps. 6, 9. [7] ib. 7, [8] Ez. 3, 25. [9] ib. 12, 5. [10] ib. 12, 12. [11] Is. 9, 2. [12] Lév. 25, 51. [13] I Sam. 20, 6. [14] Deut. 1, 34. [15] I Rois 13, 34. [16] ib. 12, 30. [17] Néh. 2, 12. [18] Lév. 17, 11. [19] Is. 9, 2. [20] Lév. 4, 23. [21] ib. 4, 14. [22] Nomb. 13, 23. [23] Gen. 34, 3. [24] Nomb. 12, 8. [25] II Sam. 23, 2. [26] I Rois 22, 28. [27] Jos. 7, 8. [28] Jug. 6, 13. [29] Ps. 25, 16. [30] Job 6, 28. [31] Jér. 36, 18. [32] Is. 44, 12. [33] Nomb 35, 20. [34] ib. 35, 21. [35] Jér. 10, 4.

אחד מגוריה[1] אי רבתה ואנשתה פאצל הדה אלאלפאט ואחד והו
יתסע פי אלמעאני כמא תרי הנא וכמא סתרי פי מואצע מן הדא
אלדיואן בחול אללה. וממא יתפרע מן אלבא אלדי יכון במעני
אלטרף קו למען תצדק ברברך תזכה בשפטך[2] והיה באכלכם מלחם
5 הארץ[3] או ענד חכמך וענד קולך וענד אכלכם ואיצא בהתודע
יוסף אל אחיו[4] ענד אסתעראפה אליהם אי פי וקת דלך בכלות
בשרך ושארך[5]. ומתל הדה אלבאאת בא בהשמה מהם[6] אלא
אנהא וקעת עלי אסם מחדוף אד לא יגוז אן תקע אלבא עלי
אלאפעאל לאן השמה פעל לם יסם פאעלה מתל כל ימי השמה
10 תשבת[7] פנקלת צמה אלהא אלי אלבא ואסכנת אלהא אסתכפאפא.
ואלאחסן [ענדי] אן אקול אנה למא סלבת אלהא חרכתהא והי
אלצמה בקית סאכנה בטבעהא אד אלחרוף כלהא סאכנה אלי אן
תחרך ואנה למא צארת אלהא סאכנה כפפת אלשין אצטרארא מן
אגל אגתמאע אלסאכנין ואלתקדיר בעת השמה. ומא יבעד ענדי יעל
15 הדא גואז קול אלשאער[8] עלי גיר אצטראר בשקט בשמרים אי
ענד מא אסתקר עלי עברה *לא סימא לקול אלמשנה כחם על הנר
כחם על השמן כחם על הפתילה חייב[9] ורבמא לם יכן חם הנא
פעלא מאצא בל כאן אסמא ללפאעל[a]. ותזאד אלבא איצא במעני
מן מתל והנותר בבשר ובלחם[10] מענאה מן הבשר ומן הלחם. ואם
20 מעט נשאר בשנים[11] מענאה מן השנים. ואתו כל נפש החיה אשר
אתכם בעוף ובבהמה ובכל חית הארץ אתכם[12] אלמעני מן העוף
ומן הבהמה ומן כל חית הארץ. כי כל אוכל מחמצת וגו בגר
ובאזרח הארץ[13] אראד מן הגר ומן אזרח הארץ. ומתלה וכל נפש
אשר תאכל נבלה וטרפה באזרח ובגר[14]. בקדשים לא יאכל[15] מענאה
25 מן הקדשים. ומתלה לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי[16]. ואיצא
כי שבעה ברעות נפשי[17] ישבע בחרפה[18] אלמעני מן חרפה מן רעות
ועלי אנא לם נגד מן מע אכתר הדה אללגה פאנהם אנמא חדפוהא
מנהא איגאזא. ומן אדל אלארלה עלי אן הדה אלבא פי מוצע מן

[a] P R. om.

[1] Ez. 19, 3. [2] Ps. 51, 6. [3] Nomb. 15, 19. [4] Gen. 45, 1. [5] Prov. 5, 11. [6] Lév. 26, 43. [7] ib. 26, 35. [8] C'est Dounasch, voy. Z. d. DMG. XXXVI, 406. [9] Sabbath II, 5. [10] Lév. 8, 32. [11] ib. 25, 52. [12] Gen. 9, 10. [13] Ex. 12, 20. [14] Lév. 17, 15. [15] ib. 22, 4. [16] Prov. 9, 5. [17] Ps. 88, 4. [18] Lam. 3, 30.

אלרצואן מנכם אי ולעדם תקבל אלרצואן מנכם. פקד תבון אן
ולקחת גם את דודאי בני ולקחת רצון מידכם מצדראן ואן אללאם
פיהמא הו פא אלפעל וכאנא קבל זיאדה אלתא פיהמא לקוח מתל
לקח את ספר התורה[1] פלמא זאדוא אלתא חדפוא אלוו
אסתתקאלא להא מע אלתא. ורבמא גאז אן יכון אלמעני פיהא
ואחדא בתאויל. וכדלך אלתא פי בצדקתך אחיותך זאידה עלי
אלמצדר אעני עלי כי חפצתי צדקך[2] ואלוגה פיה בצדקך אחיותך.
ואמא הלדת את פרעה פאנה כאן קבל זיאדה אלתא פיה הֶלֵד עלי
זנה הגד הגד לעבדיך[3] והחתל לא החתלת[4]. ותזאד אלתא
ללאפתעאל פי מתל והתגדלתי והתקדשתי[5] התהלך לפני[6] ותכון
אלתא זיאדה בדלא מן הא אלתאנית פי מתל אם אתן שנת לעיני[7]
שפעת אני ראה[8] עשה רע מאת[9] מכת בלתי סרה[10] נפל אשת[11]
אשת יפת תואר[12] ושבת לנשיא[13] או בקלחת[a] או בפרור[14]. ותנקלב
הא אלתאנית תא איצא פי אלאצאפה פי מתל מלכת שבא[15] יפת
תואר[16] וסרת טעם[17] ומא אשבה דלך. וקד גאת אלתא מזידה
בדלא מן אלהא פי ואנכי תרגלתי לאפרים[18] אלוגה פיה הרגלתי מן
קול אלאואיל הרגילני לדבר מצוה[19] כמא אבדלוא אלהא מן אלתא
פי קו מאין הפגות[20] ואלוגה פיה תפוגות עלי זנה תבונות ואבדלוא
מן אלהא תא איצא פי ותפוצותיכם ונפלתם בכלי חמדה[21]. וקד
לכצת דלך פי באב אלאלפאט אלשאדה מן הדא אלכתאב.

ב ואמא אלבא פתזאד פי אואיל אלאסמא במעני אלטרף ואלועא
פי מתל בבית אחד יאכל[22] בשבתך בביתך[23] בבגד צמר או בבגד
פשתים[24] והכה בכיור או בדוד או בקלחת[b] או בפרור[25]. וקו מום
בו[26] מן הדא אלבאב לאנה געל כאלועא ללמום. ואלבלאם יכון לה
אצל תם יתסע פימא שאכל אצלה. פמן דלך קו עלה ראש הפסגה[27]
אצעד וקאלוא ישתרגו עלו על צוארי[28] אראד אלדנוב רכבתהם
וקהרתהם[c] וקאלוא מטרף בני עלית[29] נשות ונמית ומתלה ותעל

[a] A. בצלחת [b] A. בצלחת [c] A. וכהרתהם; P. ובסרתהם

[1] Deut. 31, 26. [2] Job 33, 32. [3] Jos, 9, 24. [4] Ez. 16, 4. [5] ib. 38, 23. [6] Gen. 17, 1, [7] Ps. 132, 4. [8] II Rois 9, 17. [9] Eccl. 8, 12. [10] Is. 14, 6. [11] Ps. 58, 9. [12] Deut. 21, 10. [13] Ez. 46, 17. [14] I Sam. 2, 14. [15] I Rois 10, 1. [16] Gen. 18, 28. [17] Pr. 11, 22. [18] Os. 11, 3. [19] Voy. Berachoth 60 b. [20] Lam. 3, 49, [21] Jér. 25, 34. [22] Ex. 12, 46. [23] Deut 11, 19. [24] Lév. 13, 47. [25] I Sam. 2, 14. [26] Lév. 21, 21. [27] Deut. 3, 27. [28] Lam. 1, 14. [29] Gen. 49, 9.

פי אלאסמא· ארדת בקולי לא חט̇ להא פי אלאעראב [וליסת באסם
אי אנהא][a] ליסת מצ̇אפה̈ אליהא מת̇ל כאף עבדך ובנך אני[1] בל
הי זאידה̈· וזידת תוכידא ללמכ̇אטבה̈ ומת̇לה ענדייעד באך עזה[2]
ואיצ̇א ויכם מערוער ועד באך מנית[3] ליסת הד̇ה אלכאף מצ̇אפא
אליהא אנמא אלמד̇הב פי הד̇א אללפט̇ כאלמד̇הב פי קו̇ עד לבא
חמת[4] ואלמעני אלי מדכ̇ל חמת ואלי מד̇כל עזה ואלי מדכ̇ל מנית·
ותזאד עלי אני פיציר אנכי·

ואמא אלתא פתזאד אולא פי אלאפעאל אלמסתקבלה̈ ללמעני
אד̇א אכ̇ברת ען חאצ̇ר וקאבלתה או חאצ̇רה̈ או חאצ̇רין או חאצ̇ראת
פקלת תשמר תשמרי תשמרו תשמרנה· או אד̇א אכ̇ברת ען גאיבה̈
כמא קיל מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר מכל אשר יצא מגפן
היין לא תאכל ויין ושכר אל תשת וכל טמאה אל תאכל כל אשר
צויתיה תשמר[5]· או אד̇א אכ̇ברת ען גאיבאת מת̇ל ותדברנה הנצבות
עליה[6] ותבאנה אל קרבנה[7]· ותזאד פי אואיל אלאסמא ופי
אואכ̇רהא מעא מת̇ל תלבשת תפארת· ותזאד פי אואיל אלאסמא
פקט פי מת̇ל ותכריך בוץ וארגמן[8] מבין עם תלמיד[9] תאניה
ואניה[10]· ותזאד פי אואכ̇ר אלמצאדר פי מת̇ל לכת ושבת ולדת יום
הלדת את פרעה[11] בצדקתך אחיותך[12] ולקחת גם את דודאי בני[13]
ולקחת רצון מידכם[14]· וג̇איז ענדי אן יכון לאם ולקחת גם את
דודאי בני ולקחת רצון מידכם גיר לאם ולקחת אתנו לעבדים[15]
לקחת לו משם אשה[16] לאן לאם ולקחת אתנו לקחת לו משם הי
לאם כ̇י̇ וליסת להד̇א אלמעני פי ולקחת גם את דודאי בני ולקחת
רצון מידכם וג̇ה אצלא· אלא תרי אנה לא יצלח אן יקאל אתסתקלין
אכ̇ד̇ זוג̇י ולכי תאכ̇ד̇י לפ̇אח אבני לכן אלד̇י יצלח אן יקאל הו
אתסתקלין אכ̇ד̇ זוג̇י חתי תטמחי אלי לפאח אבני· וכד̇לך לא יצלח
איצ̇א אן יקאל תכת̇רון אלבכא ואלעג̇יג̇ לעדם אלאלתפאת אלי
הדיתכם[b] ולכי יתקבל מנכם רצ̇ואן בל אלד̇י יצלח אן יקאל אנמא
הו תכת̇רון אלבכא ואלעג̇יג̇ לעדם אלאלתפאת אלי הדיתכם ותקבל

[a] A. P. om ; R. . . . ואיננה שם כלומר ש [b] P. הדאיתכם

[1] II Rois 16, 7. [2] Jug. 6, 4. [3] ib. 11, 33. [4] ib. 3, 3. [5] ib. 13, 14. [6] I Sam. 4, 20. [7] Gen. 41, 21. [8] Esth. 8, 15. [9] I Chr. 25, 8. [10] Is. 29, 2. [11] Gen. 40, 20. [12] Ez. 16, 52. [13] Gen. 30, 15. [14] Mal. 2, 13. [15] Gen. 43, 18. [16] ib. 28, 6.

קבר אבי ואמי[1]. ומתלה איצא כי[a] יבער כמעט אפו[2]. ותכון
ללתחקיק פי כאלפים אמה במדה[3] קולה במדה דליל עלי אנה
מחקק לא מקרב. ויגוז אן נקול[b] במתל הדא איצא פי קול אללה
עז וגל בחצת הלילה אני יוצא[4]. וממא יוכד הדא אלמעני קו ויהי
בחצי הלילה[5] מחקקא מתבתא. ומתלה כי הוא כאיש אמת[6] לא יצלח
אן יכון אלא מחקקא. וממא יגאנס הדא קו והיה כשכב אדני המלך
עם אבתיו[7] לאנהא אראדת בעד ופאתה ולם תרד אלמקארבה
פי וקת אלופאה בל בעד וקועהא. ויצלח אן יכון מתלה ראי נא
כטוב לב אמנון ביין[8] אנמא אראד בעד אסתיפאיה טיבה וסרורה
לא ענד מקארבתה דלך. ותכון זאידה גיר מותרה פי אלכלאם פי
קולה ולאדם לא מצא עזר כנגדו[9] כשגגה שיצא מלפני השליט[10]
ותדבר אליו כדברים האלא[11] אי הדברים האלה. ומתלה ותקראנה
אתי כאלה[12] יריד האלה אי הקורות[c] האלה ומא אשבה דלך.
והשער סגרו אחרי כאשר יצאו הרדפים[13] אלמעני אחרי אשר יצאו
הרדפים. כמעט וגרים בה[14] אלכאף זאידה. והי מזידה איצא פי קו
המה כדוי לחמי[15] וסנפסר הדא אלפסוק פי באב אלנון ואלגים מן
חרף אלנון[16]. והי מזידה איצא פי כל עמת שבא[17] מצמומה פיה
לאן אלוגה אן יכון לעמת פזידת אלכאף ועזלת מע אללאם. ותזאד
אכירא[d] מע אלהא למכאטבה אלואחד אלמדכר פי מתל עברך
ורגלך ובנך הקלך זה בני דוד[18]. ותזאד והדהא למכאטבה אלואחד
אלמונת והי מוקופה בשבא. ותזאד מע אלמים פי מכאטבה אלגמאעה
אלמדכרין פי מתל מביכם ידיכם בין עיניכם[19] וטע אלנון פי מכאטבה
גמאעה אלמונתין פי ואביכן התל בי[19]. ויגוז זיאדה אלהא הנא חתי
יכון אביכנה מתל ולא תעשינה כזמתכנה[20] הנני על כסתותיכנה[21].
וקד זידת אכירא[e] דון אן יכון להא מוצע פי כסף הערכך[22] כערכך
הכהן[23] לאן אלתקדיר כסף הערך כערך הכהן. ואנמא זידת הנא
ללמכאטבה פקט. ואעלם אנהא ואן כאנת ללמכאטבה פאנהא חרף
וליסת באסם ולא חט להא פי אלאעראב לאן אלאעראב לא יכון אלא

a P. פן b A. אקול c P. R. הצרות d A. אכירה e A. אכירה

[1] II Sam. 19, 38. [2] Ps. 2, 12. [3] Jos. 3, 4. [4] Ex. 11, 4. [5] ib. 12, 26. [6] Néh. 7, 2. [7] I Rois 1, 21. [8] II Sam. 13, 28. [9] Gen. 2, 21. [10] Eccl. 10, 5. [11] Gen. 39, 17. [12] Lév. 10, 19. [13] Jos. 2, 7. [14] I Chr. 16, 19. [15] Job 6, 7. [16] Col. 406, l. 1. [17] Eccl. 5, 15. [18] I Sam. 24, 17. [19] Deut. 11, 17. [20] Gen. 31, 7. [21] Ez. 23, 48. [22] Lév. 27, 15. [23] ib. 12, 27.

באלף ויא. וזירת אלאלף איצא פי שני דודאי תאנים[1] לאנה מתל
וישימו את ראשיהם ברודים[2]. אלא תראה יקול הדור אחד והדוד
אחד[3] בלא אלף. וזירת איצא פי לולאות חמשים[4] לאנה מתל
ובלולים יעלו על[a] התיכונה[5] ואן כאן קד פסר פי ובלולים רואזן
פאנה למא כאן יתסלק מן תלך אלרואזן אלי גירהא ומן גירהא אלי
מא בעדהא אשבהת אלערי אלתי יתצל בהא מא הי פיה במא בעדה
פסמית באסם אלערי.

ואמא אלכאף פתזאד אולא ללתשביה פי מתל והייתם כאלהים[6]
והיה כצבי מדח[7] והנה שבה כבשרו[8] כשמות אשר קרא להן
אביו[9]. ותכון ללתסויה בין אלשיין או אלאשיא פתכון חיניד מכדרה
עלי אלאכתר מתל והיה כצדיק כרשע[10] כחטאת כאשם[11] כחשכה
כאורה[12] כקטן כגדל[13] כי כמוך כפרעה[14] כמוני כמוך כעמי כעמך
כסוסי כסוסיך[15] ככם כגר יהיה[16] כי כחלק היורד במלחמה וכחלק
היושב על הכלים[17] ואלואו פי וכחלק מזירה. ורבמא אכתפוא
באלכאף אלואחדה כקו כמוני כמוך וכעמך עמי[18]. ורבמא סאווא[b]
בין אלאשיא בלא כאף כקו נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת
טעם[19]. ותכון ללמקארבה מתל ויפל מן העם ביום ההוא כשלשת
אלפי איש[20]. כחצת הלילה אני יוצא[21] ויהי כמשלש חדשים[22] וכעת
מותה ותדברנה[23] וכמו השחר עלה[24]. וקריב מן הדא ויהי כמשיב
ידו[25] אי עלי קדר מא רד ירה וענר מא רד ידה. ואיצא והיא
כפרחת עלתה נצה[26] אי אנהא עלי קדר .מא פתחת נורת. וממא
יגאנס הדא קו כמעט אויביהם אכניע[27] ען קליל אי פי מדה יסירה.
ומתלה לולי יי צבאות הותיר לנו שריד כמעט[28] אלמעני לולא פצל
אללה לכנא ען קליל כסדום אי ען קריב. ומתלה איצא כמעט
יעבר עבדך את הירדן את המלך[29] אי ען קליל אהלך בעד גואזי
אלארדן פאמות פי גרבה ופיה אצמאר *ופי הדא[c] אלמעני קאל
ולמה יגמלני המלך הגמולה הזאת ישב נא עבדך ואמות בעירי עם

[a] P. אל [b] A. סאויא [c] P. ולהדא

[1] Jér. 24, 1. [2] II Rois 10, 7. [3] Jér. 24, 2. [4] Ez. 36, 17. [5] I Rois 6, 8. [6] Gen. 3, 5. [7] Is. 13, 14. [8] Ex. 4, 7. [9] Gen. 26, 18. [10] ib. 18, 25. [11] Lév. 7, 7. [12] Ps. 139, 12. [13] Deut. 1, 17. [14] Gen. 44, 18. [15] I Rois 22, 4. [16] Nomb. 15, 15. [17] I Sam. 30, 24. [18] II Chr. 18, 3. [19] Prov. 11, 22. [20] Ex. 32, 28. [21] ib. 11, 4. [22] Gen. 38, 24. [23] I Sam. 4, 20. [24] Gen. 19, 15. [25] ib. 38, 29. [26] ib. 40, 10. [27] Ps. 81, 15. [28] Is. 1, 9. [29] II Sam. 19, 37.

ארח[1] העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם[2]. ותכון צמירא ללואחד
אלמתכלם פי מתל עשיתי ראיתי שמרתי אמרתי ופי מתל עבדי בני
אבשלום[3] *אלא אן אלתא מקתרנה בהא פי אלאפעאל[a].

א ואמא אלאלף פתרכל פי אואיל אלאפעאל אלמסתקבלה ללמעני
5 אדא אכבר ואחד ען נפסה מדכרא כאן או מונתא כקו אעשה אעלה
ואגירה לפרעה ואמרה אליו[4]. ותזאד איצא לגיר מעני פי ארוש
ידושנו[5] כי אם אסוך שמן[6] ופי אזרוע ואגרוף ואקדח והאזניחו
נהרות[7] ופי אבעבעות ופי מי אפסים[8] וראיתן אל האבנים[9] באספי
השערים[10] וגירהא. וזידת פי ואשמאילה[11] וכי[b] תשמאילו[12] וזנהמא
10 אפעאילה תפעאילו לאנהמא מן שמאל בעשותו ולא אחז[13] השימי
השמילי[14] אם אש להמין ולהשמיל[15]. ואמא אלאלף אלמכתובה פי
שמאל פהי מכאן ואו אלמד כמא כתבת איצא מכאן ואו אלמד פי
29. והיו שאסיך[16] ופי אתם נאשים[c 17] וקד כתבת אלאלף מכאן יא אלמד
פי מימינים ומשמאלים באבנים[d 18]. פאן אנכר מנכר כון אלף שמאל
15 עוצא מן ואו אלמד לוגדאנה[e] שמאל מכתובא פי בעץ אלמואצע
באלף וואו מתל כתאבהם חמש מימין וחמש משמאול[19] וגירה כדלך
וקאל לו אן אלאלף עוצא מן ואו אלמד למא גמע בין אלמעוץ מנה
ובין אלמעוץ בה קלנא לה קד בינא פי גיר הדא אלמוצע[20] פעלהם
דלך פי מתל ויסב אלהים את העם[21] אלדי אלשרה פיה יעוץ מן
20 אלמתל אלסאקט פלמא קאלוא ויסבו את ארון אלהי ישראל[22] ורדוא
אלמתל באלאנדגאם אבקוא אלשרה אלתי כאנת עוצא מנה בחסבהא
וברהנא עלי צחה הדא אלקול פי דלך אלמוצע. והכדא צנעוא איצא
פי ראשון לציון[23] אלמכתוב באלף עלי אלאצל לאנה מן מראשתיו[24]
פאנהם אבדלוא מן אלפה יא פי אלכט עלי אללפט פי קו כי שאל
25 נא לדור רישון[25] פגעלוא אליא עוצא מן אלאלף תם גמעוא בין
אלמעוץ מנה ואלמעוץ בה פי קו הראישון אדם תולד[26] אלמכתוב

[a] R. om. [b] A. וכי [c] A. נשאים, comme dans nos textes. [d] D'ici jusqu'à באלף ויא, p. 63, l. 1, manque dans P. et dans R. [e] A. לוגדנאה

[1] Is. 30, 11. [2] ib. 46, 3. [3] II Sam. 14, 30. [4] Gen. 46, 31. [5] Is. 28, 28. [6] II Rois 4, 2. [7] Is. 19, 6. [8] Ez. 47, 3. [9] Ex. 1, 16. [10] Néh. 12, 25. [11] Gen. 13, 9. [12] Is. 30, 21. [13] Job 23, 9. [14] Ez. 21, 21. [15] II Sam. 14, 19. [16] Jér. 30, 16. [17] Néh. 5, 7. [18] I Chr. 12, 2. [19] II Chr. 4, 7. [20] Opuscules p. 231. [21] Ex. 13, 18. [22] I Sam. 5, 8. [23] Is. 41, 27. [24] Gen. 28, 11. [25] Job 8, 8. [26] ib. 15, 7.

אלתי הי כנאיה ען אלמונה מתל הסולח לכל עונכי הרופא לכל
תחלואיכי הגואל משחת חייכי המעטרכי[1]. ותלחק ללמד פי מתל
שריד ופליט[2] ומא אשבהמא. וקד זארוהא מע חרוף[a] אלאסתקבאל
פי בעץ אלאפעאל אלדי פאאתהא יא פכאנהם צאעפוא תלך
אלפאאת קאלוא על נבו ועל מידבא מואב ייליל[3] פפי ייליל ג יאאת
מתואליה פי אללפט אלאולי יא אלאסתקבאל ואלתאניה פא אלפעל
מתחרך[b] עלי מדהב אבי זכריא[4] ולנא נחן פיה קול אכר סנהכרה
פי גיר הדא אלמוצע מן הדא אלכתאב. ואליא אלתאלת הו תאבת
פי אללפט כאצה לא פי אלכט פאנה[c] סאכן לין כפי והו איצא פא
אלפעל ויגב אן יעד מצאעפא אן כאן אליא אלמתחרך אלדי קבלה
פא אלפעל עלי מא זעם אבו זכריא. ואמא הדא אליא אלכפי פלם
ידכרה אבו זכריא. ומתלה כלו ייליל ירד בבכי[5] לכן ייליל מואב
למואב כלה ייליל[6] וקד והם אבו זכריא פי קראתה לכן ייליל מואב
בלין אליא אלתאניה ובצרי תחת אלאולי ואנמא אלאולי בשבא
ואלתאניה בצרי והדא מן גמלה מא פאתנא תשביכה עליה פי
אלמסתלחק. ומתלה על כן על מואב איליל[7] אלאלף ללמתכלם
ואליאאן *המא פא[d] אלפעל מתצאעפא. ומשבר רוח תיליו[8] כי
יילילו על משכבותם[9] פי קראה בן אשר ואמא בן נפתלי פאנה
יקרוה יילילו בלין אליא עלי אלאצל עלי זנה הלא דברי ייטיבו[10].
ומתלה וגבוה ממרחק יידע[11] ויף בגדלו[12] בשבא[e] תחת אליא
אלאולי אלתי הי ללאסתקבאל ובחרק תחת אליא[f] אלתאניה והי[g]
אחדי אלפאין ואליא אלתאלתה[h] אלמתצאעפה סאכנה לינה כפיה
גיר תאבתה פי אלכט [והי] מוגודה פי אלחס. והדא פי קראה בן
אשר כאצה ואמא בן נפתלי פיקרוה ויף עלי זנה ויז מדמה אל
הקיר[13]. וזארוהא איצא פי אחרי מות משה[14] אשרי האיש[15]. וזארוהא
איצא פי והוא ירה החצי[16] עד מקום החצי[17] וכאנהא בדל מן אלמתל
אלסאקט. וקד זארוהא עלי מן פי קולהם סורו מני דרך הטו מני

a P. om. b A. מתחרכא c A. P. אלא אנה; R. כי היא = פאנה d A. הם פאא e A. בשוא f P. R. om. g P. אלתי הי h A. P. אלתאניה; R. השנייה

[1] Ps. 103, 3, 4. [2] Lam. 2, 22. [3] Is. 15, 2. [4] N. 26, 24; D. 47, 16. [5] Is. 15, 3. [6] ib. 16, 7. [7] Jér. 48, 31. [8] Is. 65, 14. [9] Os. 7, 14. [10] Mi. 2, 7. [11] Ps. 138, 6. [12] Ez. 31, 7. [13] II Rois 9, 33. [14] Jos. 1, 1. [15] Ps. 1, 1. [16] I Sam. 20, 36. [17] ib. 20, 37.

פי אלאפעאל אלמסתקבלה אלתי יכבר בהא ען אלגאיבאת מתל
וישרנה הפרות[1] מגוי יעמדנה[2] ויחמנה בבאן לשתות[3]. ותזאד פי
אואיל אלאסמא פי מתל יגאל בן יוסף[4] ירמיהו יחזקיהו[a] ואת ידלף[5].
וזידת פי וסט אלכלמאת פי לדריוש הדבר[6] ופי נלכה דתינה[7] ופי
5 האמינון אחיך[8]. וזידת פי ותגבהינה ותעשינה תועבה[9] ופי וקראו
למקוננות ותבואינה[10] ומא אשבהה. ותזאד ללנסבה פי מתל
משפחת האשריאלי[11] העזיאלי[12] הזבלוני[13] השמעוני[14] [ומא
אשבהה][b]. ותזאד פי מתל הדא אלמוצע לגיר נסבה מתל לבני
ושמעי לשוני לאזני לערי ארודי וארלי[15] זכרי גבור אפרים[16].
10 ותזאד עלאמה ללגמע מע אלמים או אלנון פי מתל מלכים ומלכין
וחיים וחיין ואיים ואיין ומא אשבה דלך. ותזאד פי אואכר אסמא
אלפאעלין ואואכר אלמצאדר פי מתל מקימי מעפר דל[17] המגביהי
לשבת המשפילי לראות[18] הישבי בשמים[19] ההפכי הצור[20] שכני
בחגוי הסלע תפשי מרום גבעה[21] חצבי מרום קברו חקקי בסלע[22]
15 עזבי הצאן[23] אסרי לגפן[24] להושיבי עם נדיבים[25] לא אבה יבמי[26]
אי לא אבה יבם. הדא הו אכתיארי פיה לאן צמיר אלמפעול
אלמתצל באלמצדר לא יכון אלא נונא ויא מתל הלהרגני אתה
אמר[27] המה יקרבו אלי לשרתני[28] לא יגוז הלהרגי ולא לשרתי.
וזידת עלי בן פי קו בני אתונו[29]. וזידת עלי אלמנפעל פי נאדרי
20 בכח[30]. וזידת עלי אלצפה פי ביד כל נביאי כל חוזה[31] אלוגה ביד
כל נביא. ומתלה ואתה תדבר אל כל חכמי לב[32] אלוגה כל חכם לב
כמא קיל אשר מלאתיו רוח חכמה. ותזאד עלאמה ללתאניתי אדא
אכברת ען אלואחד אלמונת וקאבלתהא מתל תשמרי תלכי. וקד
ילחק בהא אלנון פיקאל תשמרין תלכין וכה תדבקין[33] עד מתי
25 תתחמקין[34] עד מתי תשתברין[35]. ותזאד בעד עלאמה אלתאניתי פי
מתל רבתי עם שרתי במדינות[36] אהבתי לדוש[37]. ותזאד עלי אלכאף

[a] R. יחזקאל [b] A. P. om.; R. והרומה להם

[1] I Sam. 6, 12. [2] Dan. 8, 22. [3] Gen. 30, 38. [4] Nomb. 13, 7. [5] Gen. 22, 22. [6] Esra 10, 16. [7] Gen. 37, 17. [8] II Sam. 13, 20. [9] Ez. 16, 50. [10] Jér. 9, 16. [11] Nomb. 26, 31. [12] ib. 3, 27. [13] ib. 26, 26. [14] ib. 26, 14. [15] ib. 26, 15—17. [16] II Chr. 26, 7. [17] Ps. 113, 7. [18] ib. 113, 5. [19] ib. 123, 1. [20] ib. 114, 8. [21] Jér. 49, 16. [22] Is. 22, 16. [23] Zach. 11, 17. [24] Gen. 49, 11. [25] Ps. 113, 8. [26] Deut. 25, 7. [27] Ex. 2, 14. [28] Ez. 44, 15. [29] Gen. 49, 11. [30] Ex. 15, 6. [31] II Rois 17, 13. [32] Ex. 28, 3. [33] Ruth 2, 8. [34] Jér. 31, 21. [35] I Sam. 1, 14. [36] Lam. 1, 1. [37] Os. 10, 11.

מחרת השבת כמא קיל וכל יום המחרת[1]. וזירת איצא פי מאין כמוך
יי[2] מאין כמהו[3] אלא אן אלאנרגאם לא יטהר[a]. וקד יצמר בערהא
בין ויתאדי[b] אלמעני דונהא פי קולה על כן משחך אלהים אלהיך
שמן ששון מחברך[4] אי מבין חברך *ופי תברך מנשים יעל אשת
חבר הקני מנשים באהל תברך[5] ידיד מבין נשים[c]. אן כאן אריד
במחברך אלגמע באנה בגיר יא *וכתיר מן אלגמוע תכתב בגיר יא[d]
פהו כמא קלת. ואן כאן אריד בה ואחד פהו מתל ודעת אלהים
מעלות[6] אי הרבה מעלות ומתל הנחמדים מזהב ומפז רב[7] אי אזיר
ואגוד מן צאחבך ואכלק בה אן ישיר אלי שאול. *וזירת איצא פי אשר
יקרתי מעליהם[8] פי מרהב צאחב אלתרגום[9][e]. ותזאד מע אלואו
ליהצל[f] בהמא אלי אלצמאיר פי כמוני כמוך כמוהם יהיו עשיהם[10]
גם לי לבב כמוכם[11]. ורבמא תוצל אלי בעץ הדה אלצמאיר דונהמא
כמא קיל כבם כגר יהיה[12] כהם מאה פעמים[13][g]. וקד יתוצל בהמא
מע כאף אלתשביה אלי אלאסמא אלטאהרה כקו תבער כמו אש[14]
כמו שבלול[15] כמו עשב[16] ויבן כמו רמים[17]. וקד זירא פי וכמו
השחר עלה[18] ומתלה ללפצל בין אלכאף ובין אלפעל אלמאצי אד
אלתקדיר תקדים עלה עלי השחר ולים תדכל אלכאף עלי אלפעל 27.
אלמאצי ולים אלכאף הנא ללתשביה מתלהא פי כמו אש כמו שבלול
בל הי ללמקארבה. *ומן אגל אן אלכאף לא תדכל עלי אלאפעאל
אלמאצייה קדם עלי השחר עלה לאן אלמים ואלואו מן וכמו ליסא
בחאגז קוי כמא קלת קבל הדא[19][h]. וקד תסתעמל מע אלנון מכאן
אלבא לאן מכרגהמא ואחר מן אלשפתין אעני מכרג אלבא ואלמים.
קאלוא והנה עם רב הלכים מדרך אחריו[20] במעני ברדך. וקאלוא
איצא זאת הארץ אשר תפילו מנחלה לשבטי ישראל[21] מכאן בנחלה
כמא קאל פי אול אלפצל והיה תפילו אותה בנחלה לכם ולהגרים[22].
ואליא תזאד אולא פי אלאפעאל אלמסתקבלה אלתי יכבר בהא ען
אלגאיב פי מתל ישמר ישמרו יעשה יעשו ילך ילכו. ותזאד קלילא

[a] P. ישהר [b] P. ולא יקום; R. ויובן [c] Ce passage se lit dans R. plus loin après les mots אן ישיר אלי שאול, l. 9. [d] A. om. [e] P. R. om. [f] P. ליתוצל [g] P. אלף פעמים כבם (Deut. 1, 11). [h] R. om.

[1] Nomb. 11, 32. [2] Jér. 10, 6. [3] ib. 30, 7. [4] Ps. 45, 8. [5] Jug. 5, 24. [6] Os. 6, 6. [7] Ps. 19, 11.. [8] Za. 11, 13. [9] עליהם = בעיניהון [10] Ps. 115, 8. [11] Job 12, 3. [12] Nomb. 15, 15. [13] II Sam. 24, 3. [14] Ps. 79, 4. [15] ib. 58, 9. [16] ib. 92, 8. [17] ib. 78, 69. [18] Gen. 19, 15. [19] Voy. ci-dessus 35, 14. [20] II Sam. 13, 34. [21] Ez. 48, 29. [22] ib. 47, 22.

כמא קיל שבנה דומה נפשי[1] אלא אן אלמים ללחאל וקו בחשך יריד
בה אלגדת כמא קאל בחשך רפדתי יצועי[2] ואיצא בטרם אלך ולא
אשוב אל ארץ חשך וצלמות[3]. ואמא טוב ויחיל ודומם[4] עורי לאבן
דומם[5] פמן דואת אלמתלין פי מעני אבר. וזירת אלמים עלי אלמצדר
פי אמנם והי בדל מן הא אמנה. ותכון אלמים וחדהא עלאמה
ללגמע פי מתל כטיט חוצות ארקם ארקעם[6]. וקד תצאף אליהא
אלואו פי הדא אלמעני פי מתל תמלאמו נפשי[7] תורישמו ידי[8]. ותכון
זאידה מע אלנון פי מתל מאשר שמנה לחמו[9] אי אשר שמנה
לחמו ומתל מאל אביך ויעזרך[10] ואני לא אצתי מרעה אחריך[11]
תרגמתה ואנא פלם אבאדר מתנביא ענך אי אנך אנת קסרתני עלי
הדא ומא אשתהיתה ולא חרצת עליה פלם יטאלבוני ויעאדוני עלי
תנבי. ומתל הדא ולא נברית מהבהמה[12] אלוגה הבהמה ואמא
תרגמתה פהי ולא נקטע אלבהאים בצם אלנון וכסר אלטא אי ולא
תנקטע ענא אלבהאים ואלאצל פי הדה כלהא מן כדא. ותזאד
איצא מע אלנון פי ממנו וממני וממך פאן אלואו ואליא ואלכאף הי
אלאסמא אלמצמרה ודכלת עליהא מן מתצאעפה אלאולי מנהמא
זאידה פאן קולך ממני מתל קולך שאו מני[13] דברי עונות גברו
מני[14] פדכלת מן זאידה עלי מני פצאר ממני והו אלקיאס פי ממנו
פאן אלאצל מנו פארכל עליה מן וצאר ממנו ואלדליל עלי הדא קו
שמץ מנהו[15] מאויבים מנהו[16] פלו חדפת אלהא לבקי מנו
באלתשדיד. ואנמא סאג תכפיף נון שמץ מנהו מן אגל אלהא
אלמתחרכה פי מנהו ואמא אדא חדפת אלהא פלא בד מן אלתשדיד
מן אגל אלסאכנין. ואמא ממך פמחדוף אלנון מן מן אלתאניה.
ואשתדאד אלנון אלתי פי מאיבים מנהו ללוקף פרבמא פעלוא מתל
הדא פי בעץ אלמואצע ליקוי אלאעתמאד עלי דלך אלחרף
אלמשדד. וקד זירת מע אלנון איצא פי מטרם שום אבן אל אבן
בהיכל יי[17] ופי לא יהיה משם עוד עול ימים וזקן[18] ופי ומלפנים
ונאמר צדיק[19] ופי עד ממחרת השבת השביעית[20] פאן אלוגה פיהא
טרם שום אבן לא יהיה שם ולפנים כמא קאלוא לפנים בישראל[21] עד

[1] Ps. 94, 17. [2] Job 17, 14. [3] ib. 10, 21. [4] Lam. 3, 26. [5] Hab. 2, 19. [6] II Sam. 22, 43. [7] Ex. 15, 9. [8] ib. ib. [9] Gen. 49, 20. [10] ib. 49, 25. [11] Jér. 17, 16. [12] I Rois 18, 5. [13] Is. 22, 4. [14] Ps. 65, 4. [15] Job 4, 12. [16] Ps. 68, 24. [17] Agg. 2, 15. [18] Is. 65, 20. [19] ib. 41, 26. [20] Lév. 23, 16. [21] Ruth 4, 7.

במצלתים משמיע[1] ואלתקדיר ואסף משמיע במצלתים· וקיל וארבעת אלפים מהללים ליי בכלים אשר עשיתי להלל[2] ומתלה סבותי אני ולבי לדעת ולתור[3] ואלתקדיר בלבי כמא קיל תרתי בלבי[4] וקיל ודברתי בלבי שגם זה הבל[5] וקיל ואמרתי אני בלבי[6]·

ואלמים תדכל פי אויאל אלאסמא אלמבניה עלי אפעאלהא ללמעני מתל משליך ומושלך מקטיר ומוקטר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע[7] המוגלים בבלה[8] מגישים על מזבחי[9] היה מעמד במרכבה[10] כל ראש מקרח[11] למשפטי אתחנן[12]· ותדכל איצא פי אויאל אלאסמא גיר אלמבניה עלי אפעאלהא ממא יסתעמל וממא לא יסתעמל מתל קו והעביר אותם במלבן[13] עגל מרבק[14] ורצע אדניו את אזנו במרצע[15] במלמד הבקר[16] ילד מסכן[17] וגיר דלך ממא סיתבין ענד דכרנא אבניה אלאסמא אלתלאתיה· וקד דכלת אלמים זאידה פי נמבזה ונמס[18] ואצלה נבזה· הדא קול גמיע מן תקדמנא ואלאחסן ענדי פיה אן אקול אן מבזה צפה ללמלאכה עלי זנה מרבה להכיל[19] אלתי הי צפה ללבוס תם אדכלוא אלאנפעאל עלי אלצפה ואן כאנת בזיאדה אלמים עלי מדהב להם פי אדכאלהם אלאנפעאל פי אלאסמא כמא קיל כי היתה נסבה[20] פארכלוא נון אלאנפעאל עלי סבה· וקולנא פי מתל הדא אנפעאל אנמא הו מגאז ואמא עלי אלחקיקה פלים באנפעאל ואנמא הו עלי בניה אלאנפעאל לאן אלאנפעאל הו פעל אלפאעל פי נפסה ולים פי אלאסמא מתל הדא אלמעני· ותזאד אלמים אכירא ללדלאלה עלי אלחאל פי מתל והיה כי תלכון לא תלכו ריקם[21] [אי] פרגא אי פי חאל תפרג יעני מתפרגין מן אלמאל ואיצא חנם נמכרתם[22] הו ענדי משתק מן הילדים אשר חנן אלהים[23] אלדי תפסירה והב ומן חנונו אותם[24] אלדי תפסירה הבונא איאהם פמעני חנם הבה בלא תמן· ומן אלמימאת אלדאלה עלי אלחאל ענדי ותהי הכנם באדם ובבהמה[25] אי פצארת הדה אלחאל פאשיה עאמה להם יעני חאל אלתקמל· ויצלח גדא ענדי אן יכון מתלהא מים שבי דומם ובאי בחשך[26] פכאנה קאל שבי דומה

[1] I Chr. 16, 5. [2] ib. 23, 5. [3] Eccl. 7, 25. [4] ib. 2, 3. [5] ib. 2, 15. [6] ib. ib. [7] Dan. 12, 3. [8] Jér. 14, 1. [9] Mal. 1, 7. [10] I Rois 22, 35. [11] Ez. 29, 18. [12] Job 9, 15. [13] II Sam. 12, 31. [14] I Sam. 28, 24. [15] Ex. 21, 6. [16] Jug. 3, 31. [17] Eccl. 4, 3. [18] I Sam. 15, 9. [19] Ez. 23, 32. [20] II Chr. 11, 15. [21] Ex. 3, 21. [22] Is. 52, 3. [23] Gen. 33, 5. [24] Jug. 21, 22. [25] Ex. 8, 14. [26] Is. 47, 5.

אלואו פי ענו ודכיו לאם אלפעל מתלהא פי שלו חייתי[1]. ומן
אלואואת מא יקאל לה ואו אלוקת מתל ויבא חושי רעה דוד העיר
ואבשלום יבוא ירושלם[2] אי וקת דכול אבשלום ירושלם וחין דכולה. 2
ונח בן שש מאות שנה והמבול היה[3] אר[a] כאן אלמבול וקת כונה.
כי זכר אני ואתה את רכבים צמדים אחרי אחאב אכיו ויי נשא עליו 5
את המשא הזה[4] אר קצי אללה עליה בהדא ישיר אלי קול אליהו
לה במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות ילקו הכלבים את דמך
גם אתה[5]. ויבא המעגלה והחיל היצא אל המערכה והרעו
במלחמה[6] אי פי וקת כרוגהם ללקתאל ואגלאבהם עלי אלעדו.
ויכון מענאהא מע לא מעני כילא מתל אסר ורד ולא יעצרכה הגשם[7] 10
כי לא יחצרך אלגית. ותכון פי מוצע כי אלעבראניה כמא קיל כי
מה אתה חסר עמי והנך מבקש ללכת אל ארצך[8] אי כי הנה אתה
מבקש ללכת או כי הנך מבקש[b]. ותכון פי מוצע אלבא פי מתל
ומראה ולא בחידת[9] *אלמעני במראה אי מראה אלעין ולא בכיאל.
ופי מתל ותצאנה הנשים מכל ערי ישראל לשור והמחלות[10] יריד 15
לשיר במחלות כמא קיל הלא לזה יענו במחלות[11] ואיצא אשר יענו
לו במחלות[12]. ואיצא יי וכלי זעמו[13] יריד בכלי זעמו. [ואיצא דרשו
יי][c] ועזו[14] יריד בעזו. ואיצא ועתה אדני יי שלחני ורוחו[15] יריד
ברוחו כמא קיל ולבם שמו שמיר משמוע את התורה ואת הדברים
אשר שלח יי צבאות ברוחו[16] והדא קאטע. ואיצא וישלח חירם מלך 20
צר מלאכים אל דוד ועצי ארזים[17] יריד בעצי ארזים אד לם ידכר
לבעתתהם אליה וגהא אכר ולולא הדא לקאל וישלח וגו עצי
ארזים[d]. ומתלה ועמהם הימן וידותון חצצרות ומצלתים למשמיעים
וכלי שיר האלהים[18] יריד למשמיעים בכלי שיר האלהים ויעני בקו
וכלי שיר האלהים אלחצצרות ואלמצלתים ואלתקדיר ועם הימן וידותון 25
חצצרות ומצלתים [למשמיעים] בכלי שיר האלהים אי באלחצצרות
ואלמצלתים כמא קיל משמעים בנבלים וכנרות[19] ואיצא ואסף

a P. חין b D'ici jusqu'à la fin du paragraphe sur ו manque dans P. c R. om.; d D'ici jusqu'à la fin du paragraphe manque dans R.

[1] Job 16, 12. [2] II Sam. 15, 37. [3] Gen. 7, 6. [4] II Rois 9, 25. [5] I Rois 21, 19. [6] I Sam. 17, 20. [7] I Rois 18, 44. [8] ib. 11, 22. [9] Nomb. 12, 8. [10] I Sam. 18, 6. [11] ib. 21, 12. [12] ib. 29, 5. [13] Is. 13, 5. [14] I Chr. 16, 11. [15] Is. 48, 16. [16] Zach. 7, 12. [17] II Sam. 5, 11. [18] I Chr. 16, 42. [19] ib. 15, 28.

ותלך הלוך וזעקה[1] והיה בהעלות חיל הכשדים[2] ונתץ את במות
השערים[3] וטמא את התפת[4] וירץ משם והשליך את עפרם אל נחל
קדרון[5] ושבר את המצבות ויכרת את האשרים הדק לעפר ושרף
אשרה[6] והיה יי עמו בכל אשר יצא ישכיל[7] לא עזבתם את אחיכם
זה ימים רבים עד היום הזה ושמרתם את משמרת מצות יי אלהיכם[8]
ויראו אנשו אשדוד כי כן ואמרו לא ישב[9]. ותצלח אלפא פי בעץ
הדה אלואואת. ותרכל עלי אלאפעאל אלמסתקבלה[a] פתרה מעאניהא
מאציה ולא תכון חיניד אלא מפתוחה עלי אלאכתר מתל ואו ויהרגו
בשושן[10] ויחפרו כל מצרים[11] ויגברו המים[12] ויסכרו מעינות תהום[13]
ויבאו אלימה[14]. ורבמא כאנת בשבא[b] והי מאציה פי אלמעני מתל
ואעידה לי עדים נאמנים[15] ואבום עמים באפי[16] ואוריד לארץ נצחם[17].
וקד בינא הדא פי רסאלה אלתקריב ואלתסהיל[18] וסנבינה איצא פי
באב ואו אלעטף מן הדא אלדיואן. ותכון זיאדה פי אואכר אלכלמאת
פי מתל בנו בעור[19] וחיתו ארץ[20] וחליו וקצף[21] ואם יתקפו האחד[22]
בבאו האיש[23] חבלתו חוב ישיב[24] אלתקדיר חבולת חוב. והי זאידה[c]
איצא פי קו דבר יום ביומו[25] להלל ולשרת נגד הכהנים לדבר יום
ביומו[26] עלת שבת בשבתו[27] זאת עלת חדש בחדשו[28]. אלא תראהם
קאלוא ובדבר יום ביום להעלות כמצות משה[29] ואיצא דבר שנה
בשנה[30]. ותזאד אלואו אכרא פי אלאפעאל אלמסתקבלה בעד עלאמה
אלגמע פי מתל יאכלמו כקש[31] ובחרונו יבהלמו[32] תבאמו ותטעמו[33].
ותזאד מע אלנון פי מתל ששון וזדון ולצון התשים אגמון באפו[34]
לאנה מן ואת האגמים שרפו באש[35] ורדף שלמונים[36]. ותזאד פי
מתל הקימותי השיבותי השיבונו אליך[37] אשר הכינונו[d38] והקמונו
עליו[39] עד אשר אם הביאונום[40]. וקד זידת פי יחדו ופי ענו מאד[41]
ופי לשון שקר ישנא דכיו[42] ופי מקללוני[43] ללמבאלגה ורבמא כאן

a R. aj. עתידים וחולפים. ם b A. בשוא c A. זיאדה; R. נוספת = זאידה d P. R. om.

[1] ib. 13, 19. [2] Jér. 37, 11. [3] II Rois 23, 8. [4] ib. 23, 10. [5] ib. 23, 12. [6] ib. 23, 15. [7] ib. 18, 7. [8] Jos. 22, 3. [9] I Sam. 5, 7. [10] Esth. 9, 15. [11] Ex. 7, 24. [12] Gen. 7, 18. [13] ib. 8, 2. [14] Ex. 15, 27. [15] Is. 8, 2. [16] ib. 63, 6. [17] ib. ib. [18] Opuscules p. 338—342. [19] Nomb. 24, 3. [20] Gen. 1, 24. [21] Eccles. 5, 16. [22] ib. 4, 12. [23] Ez. 10, 3. [24] ib. 18, 7. [25] I Rois 8, 59. [26] II Chr. 8, 14. [27] Nomb. 28, 10. [28] ib. 28, 14. [29] II Chr. 8, 13. [30] I Rois 10, 25. [31] Ex. 15, 7. [32] Ps. 2, 5. [33] Ex. 15, 17. [34] Job. 40, 26. [35] Jér. 51, 32. [36] Is. 1, 23. [37] Gen. 44, 8. [38] I Chr. 29, 16. [39] Micha 5, 4. [40] Nomb. 32, 17. [41] ib. 12, 3. [42] Prov. 26, 28. [43] Jér. 15, 10.

חתי אדא כאן כדא וכדא מתל קו וחם השמש ונמס[1] חתי אדא
חמית אלשמס דאב· ותכון במעני בל אלאמר עלי וגה כדא מתל קו
ויאמרו אליו לא ארני ועבדיך באו לשבר אכל[2] ליס אלאמר כמא
תטן בל אנמא גינא ממתארין· ואיצא והארץ אשר אתם עברים
שמה לרשתה וגו[3] למא קאל להם כי הארץ וגו לא כארץ מצרים
היא[4] קאל בל הי בלאד גבאל וכנארק· אם גמלתי שולמי רע
ואחלצה צוררי ריקם[5] אן כנת אולית מסאלמי שדא בל כלצת אלדי
יצר בי באטלא ירדף אויב נפשי וישג[6] יקול אני לא אקארץ עדוי
כפעלה פצלא ען אן אולי צדיקי שרא וקולה ריקם מתעלק בצוררי
אי בלא דנב אדנבתה[a] לה· וקולה ואחלצה צוררי ריקם אעתראץ
בין אלשרט וגואבה אעני בין אם גמלתי ובין ירדף אויב נפשי· ותכון
במעני ועלי אן אלאמר עלי וגה כדא מתל ואו וחכמת המסכן
בזויה[7]· ותכון עלאמה ללגמע פי אלאפעאל אלמאציה ואלמסתקבלה
אמא פי אלמאציה פמתל אמרו שמרו מה גדלו מעשיך יי[8] ופי מאצי
אלמונה איצא או לבניהן אשר ילדו[9] ואמא פי אלמסתקבלה פמתל
יאמרו ישמרו ויעשו ילכו מחיל אל חיל[10] והו פי אלאמר כלך·
ותכון אלואו צמיר אלואחד אלגאיב מתל חושך שבטו שונא בנו
ואהבו שחרו מוסר[11]· ותדכל אלואו פי אואיל אלאפעאל אלמאציה
פתנקל מעאניהא פי אכתר אלמואצע אלי אלאסתקבאל מתל ויצאו
וראו בפגרי האנשים[12] ונפקחו עיניכם[13] והתגדלתי והתקדשתי[14]
ופרו ורבו[15] ושמעו לקולך[16] ובאת וגו ואמרתם אליו[17]· ורבמא וקעת
אלואו עלי אלאפעאל אלמחצה[b] כמא קיל כאשר ראה כל הבא עליו
ועמד[18] והיה האיש ההוא תם וישר[19] והלכו בניו ועשו משתה בית
איש יומו ושלחו וקראו וגו[20] והשכים בבקר והעלו עולות וגו וברכו
אלהים בלבבם[21] והיה כאשר נלכדה ירושלם[22] והעמיד בבית אל
את כהני הבמות[23] והיה לכם הדבר הזה[24] ואכלהו ויבלהו[26] ובא
ולן ושכב ארצה[26] ויוצא אותה משרתו החוצה ונעל הדלת אחריה[27]

[a] A. אדנבה [b] P. אלמעני פי אלמאציה; R. אשר הם חולפים חליפה גמורה

[1] Ex. 16, 21. [2] Gen. 42, 10. [3] Deut. 11, 11. [4] ib· 11, 10. [5] Ps. 7, 5. [6] ib. 7, 6. [7] Eccles. 9, 16. [8] Ps. 92, 6. [9] Gen. 31, 43. [10] Ps. 48, 8. [11] Prov. 13, 24. [12] Is. 66, 24. [13] Gen. 3, 5. [14] Ez. 38, 23. [15] Gen. 8, 17. [16] Ex. 3, 12. [17] ib. ib. [18] II Sam. 20, 12. [19] Job 1, 1. [20] ib. 1, 4. [21] ib. ib. [22] Jér. 38, 28. [23] I Rois 12, 32. [24] Jér. 40, 3. [25] ib. 10, 25. [26] II Sam. 12, 16. [27] ib. 13, 18.

נמצא בידו[1] יריד או נמצא בידו. עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס
עלי תמרים ועלי עץ עבת[2] אלואואת מכאן או. תנור וכירים יתץ[3]
יריד או כירים. וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה[4] יריד או חרבה.
יתכון אלואו במעני פלמא אן כאן כדא וכדא מתל ויואל משה לשבת
את האיש[5] פלמא אמען מוסי פי מסאכנתה אזוגה אבנתה. ואדע 5
כי דבר יי הוא ואקנה את השדה[6] תפסירה פלמא אן עלמת אנה
אמר אללה *וקצאוה אשתרית אלחקל אשאר[a] בקולה פלמא אן
עלמת אנה אמר אללה[b] אלי מתקדם[c] קול אללה לה הנה חנמאל
בן שלום דודך בא אליך לאמר קנה לך את שדי אשר בענתות[7]
ולך אנה למא אן גאה חנמאל במא כאן אנדרה אללה בה אנפד 10
אלשרא לאנה קד עלם אנה אמר אללה. ומתלה וישמע אברם כי
נשבה אחיו וירק את חניכיו[8] פלמא אן סמע אברם בסבא קריבה
גדד גלמאנה אי הי'אהם וגדדהם ללחרב. ואיצא ועברה העברה
לעביר את בית המלך[9] פלמא אגתאז אלמגתאזון אלארדן תראמי
שמעי בין ידי אלמלך. ויראו אנשי אשדוד כי כן ואמרו[10] פלמא 15
ראוא אן אלאמר הכדא קאלוא כית וכית. ואיצא והיה כנגן המנגן
ותהי עליו רוח יי[11]. ואיצא ויבא יהוא יזרעאלה ואיזבל שמעה[12]
פלמא אן סמעת בה. ונירם אבד חשבון[13] פלמא אן רמינאהם
באדוא. ותכון אלואו ללתסויה בין אלשיין פי מתל קו מים קרים
על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק[14] אי אנהמא סיאן פי 20
חסן מוקעהמא פי[d] אלנפס. ומתלה דלף טורד ביום סגריר ואשת
מדינים נשתוה[15]. חוח עלה ביד שכור ומשל בפי כסילים[16]. הדלת
תסוב על צירה ועצל על מטתו[17] שבה תקלב אלכסלאן פי סריה
ותמלמלה פיה מע מלאזמתה לה ותרכה אלקיאם ללתצרף במלאזמה
אלבאב לצירה ותקלבה עליה מן גיר מפארקתה לה. כעבור סופה 25
ואין רשע[18] שבה סרעה אנקראץ אלטאלחין בסרעה מרור אלזובעה
וגולהא. וקד יחדפון הדה אלואו ויקימון אלמעני דונהא כמא קיל
ארי נוהם ודוב שוקק מושל רשע על עם דל[19]. ותכון אלואו במעני

[a] P. אשרת; R. ורומז [b] A om. [c] P. אלמתקדם [d] P. מן

[1] Ex. 21, 16. [2] Néh. 8, 15. [3] Lév. 11, 35. [4] ib. 7, 10. [5] Ex. 2, 21. [6] Jér. 32, 8, 9. [7] ib. 32, 7. [8] Gén. 14, 14. [9] II Sam. 19, 19. [10] I Sam. 5, 7. [11] II Rois 3, 15. [12] ib. 9, 30. [13] Nomb. 21, 30. [14] Prov. 25, 25. [15] ib. 27, 15. [16] ib. 26, 9. [17] ib. 26, 14. [18] ib. 10, 25. [19] ib. 29, 15.

וכית· ותכון גואבא ללשרט מע אלאפעאל כאצה פי מתל ואם בכלי
נחשת בשלה ומרק ושטף במים[1] פליגתסל באלמא· אם השמאל
ואימינה ואם הימין ואשמאילה[2] תרגמתה אן תשאום פאיאמן ואן
תיאמן פאשאום· ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך[3]
5 ולא תחלפוא חאנתין פתבדלוא אסם אללה· והדא ואן כאן נהיא
פאן פיה מעני אלשרט לאן אלתקדיר ולא תשבעו בשמי ואם תשבעו
וחללת· ואם תסיר שקוציך מפני ולא תנוד[4] פלם תתגלוא· ואם
נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה[5] ואם טהרה מזובה וספרה לה[6]
ואם עמדו בסודי וישמיעו דברי את עמי[7] פליסמעוא· אם בניך
10 חטאו לו וישלחם ביד פשעם[8] פקד אסלמהם אלי דנובהם· ותכון
אלואו במעני קבל כדא וכדא מתל ואו ותבואת הכרם[9] וסאלכץ
הדא נעמא פי חרף אלקאף מן כתאב אלאצול[10] ענד דכרי פן תקדש
המלאה הזרע[11]· ותכון אלואו [במעני] בעד אן כאן כדא וכדא פי
קו וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת
15 והעלה והשלמים[12] מענאה בעד אן[a] נזל עלי מא תצמנה אלאתר[13]
פי קו ומה ראו לומר ברכת כהנים אחר הודאה דכתיב וישא אהרן
את ידו אל העם ויברכם ולימרה מיקמי עבודה מי כתיב לעשות
מעשות כתיב ולימרה בתר עבודה *הא כתיב[b] זבח תודה יכבדנני[14]·
ותכון ללאבתדא ואפתתאח אלכלאם פי מתל ויהי בימי אחשורוש[15]
20 ויהי בימי שפט השפטים[16] ולו גועגו בגוע אחינו[17] ולו אנכי שקל על
כפי אלף כסף[18] ויתן לך האלהים מטל השמים[19] ויאמר וקחו קמח[20]
ויען השליש את איש האלהים ויאמר והנה יי עשה ארבות בשמים[21]
ועתה כבא הספר הזה אליכם[22] ויאמר אל בנותיו ואיו[23] ובשנת אחת
לכרש מלך פרס[24] והן לא יאמינו לי[25] ויאמר שמואל ולמה תשאלני[26]
25 ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו[27]· ותכון אלואו פי מוצע או פי
מתל ומקלל אביו ואמו[28] יריד או אמו· וילך ויעבד אלהים אחרים
3. וישתחו להם ולשמש או לירח[29] יריד או לשמש· וגנב איש ומכרו

a A. מא b P. הכתיב; R. דכתיב

1 Lév. 6, 21. 2 Gen. 13, 9. 3 Lév. 19, 12. 4 Jér. 4, 1. 5 Lév. 12, 5. 6 ib. 15, 28. 7 Jér. 23, 22. 8 Job 8, 4. 9 Deut. 22, 9. 10 Col. 628, l. 2. 11 Deut. 22, 9. 12 Lév. 9, 22. 13 Megillâ 18 a. 14 Ps. 50, 23. 15 Esth. 1, 1. 16 Ruth 1, 1. 17 Nomb. 20, 3. 18 II Sam. 18, 12. 19 Gen. 27, 28. 20 II Rois 4, 41. 21 ib. 7, 19. 22 ib. 10, 2. 23 Ex. 2, 20. 24 Esra 1, 1. 25 Ex. 4, 1. 26 I Sam. 28, 16. 27 Nomb. 9, 2. 28 Ex. 21 17. 29 Deut. 17, 3.

פואלגא· מקיר העיר וחוצה[1] פכארגא· ופיהו מבית לכתרת
ומעלה[2] פצאעדא· מהיום ההוא והלאה[3] מן דלך אלנהאר פמא
פוקה· מן המלוא וביתה[4]· ויכון מענאה פהל כאן כדא וכדא מתל
הלא ארחץ בהם וטהרתי[5] אמא אגתסל פיהא דאבא פהל ברית·
הדא הו ענדי אלמעני אלצחיח לא אנה יכבר עמא סוף יפעלה כמא
יתן קום· ואלדליל עלי בטלאן [הדא] אלתן אנה לא נעמן ולא גירה
יקר אן פי טביעה אלמא וקוה פעל הדא ולדלך מא אנכר קול
אלנבי אד תן בה אנה בטבילה אלמא· כאן ידאויה פלו אקר נעמן
מן טביעה אלמא במתל הדא לכאן קולה הלא ארחץ בהם וטהרתי
עלי אלאסתינאף גאיזא· ויכון מענאה פכיף כדא וכדא מתל לא
יערכנה זהב וזכוכית[6] אלמעני[a] מא יקאומהא אלדהב פכיף אלזגאג·
ותכון במעני על מתל ובניהו בן יהוידע והכרתי והפלתי[7] על הכרתי·
חרב נתנה משכו אותה וכל המוניה[8] אי על כל המוניה יריד המוני
מצרים אלמתקדמה אלדכר· ותכון ללשרט ותכון אם מצמרה מעהא
ותחתאג אלי גואב יתם בה אלכלאם מתל קו ואמרו לי מה שמו[9]
תקדירה ואם אמרו לי מה שמו פאן קאלוא לי מא אסמה גואבה מה
אומר אליהם· ואמר אליך שלח את בני[b] ויעבדני ותמאן לשלחו[10]
פאן אבית אטלאקה אלגואב הנה אנכי הרג את בנך בכרך· ואמרתם
במה אהבתנו[11] *פאן קלתם[c] פי מא אחבבתנא קלת לכם הלא אח
עשו ליעקב· ולא יתן נא לעבדך[12] פאלא תאכד פליעט עבדך·
ויאמר יהונדב יש ויש תנה את ידך[13] פאן כאן כדלך פצאפחני· ולא
ילך נא אתנו אמנון[14] פאלא תמצי פלימץ מענא אמנון· ואומר אך
חשך ישופני[15] פאן קלת פלעל אלטלאם יסתרני· ודפקום יום אחד
ומתו כל הצאן[16] פאן קלוהא יומא ואחדא מאתת גמיעא· ומתל הדא
ונתן לכם ארני לחם צר ומים לחץ[17] תקדירה ואם נתן לכם אדני
וגואבה ולא יכנף עוד מוריך[18] ומא בעדה מע[d] ונתן מטר זרעך
אשר תזרע את האדמה[19] אלי אכר אלפצל אי ואן כאן אללה קד
אבתלאכם בהדא אלציק והדה אלשדה פאנה סיעוצכם מנה בכית

[a] A. om.; R. הטעם [b] A. עמי [c] A. om.; R. אם תאמרו [d] R. om.

[1] Nomb. 35, 4. [2] I Rois 7, 31. [3] I Sam. 30, 25. [4] II Sam. 5, 9. [5] II Rois 5, 12. [6] Job 28, 17. [7] II Sam. 8, 18. [8] Ez. 32, 20. [9] Ex. 3, 13. [10] ib. 4, 23. [11] Mal. 1, 2. [12] II Rois 5, 17. [13] ib. 10, 15. [14] II Sam. 13, 26. [15] Ps. 139, 11. [16] Gen. 33, 13. [17] Is. 30, 20. [18] ib. ib. [19] ib. 30, 23.

ופי אלאפעאל איצא פי מתל שופט וחונן וסובב אלמאצ̇יה̇ עלי מתאל
אשר עולל בי[1] ואת הנערים יודעתי[2] ופי ישמור ויעבור ויזכור
וגירהא מן אלאפעאל אלמסתקבלה̇. ותכון מקחמה̇[a] פי אול
אלכלמה̇ לגיר עטף[b] פי מתל קו̇ עבד אביך ואני מאז ועתה ואני
עבדך[3] אלוגה̇ פיהמא אני. ופי ואת עמוד האש בלילה להאיר להם
ואת הדרך אשר ילכו בה[4] תת וקדש וצבא מרמס[5] ואיה וענה[6]
וחמש עשרה אמה קלעים לכתף[7] ואלה ראשי בית אבותם ועפר
וישעי[8] אליהם ויניחו את הכלים[9] הן עד ירח ולא יאהיל[10]. ותכון
במעני עם פי מתל קו̇ כי היה ארון אלהים ביום ההוא ובני ישראל[11]
אי עם בני ישראל. לא אוכל און ועצרה[12] [אי עם עצרה] עלי מעני
שנא גזל בעולה[13]. ומתל הדה אלואו איצא ואו ויוסף היה במצרים[14]
אי מע יוסף אלדי כאן במצר. ותכון פי מעני אלפא ענד אלערב[c]
פי מתל טמאו את הבית ומלאו את החצרות חללים צאו ויצאו והכו
בעיר[15] פגרגוא וקתלוא. עלו הפעם כי הגיד לי את כל לבו ועלו
אליה[16] פצעד אליהא. וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו[17]
פאשדד בה ידך. בצר לך ומצאוך וגו̇ ושבת עד יי̇ אלהיך[18] פארגע
אלי אללה ותב אליה. כי יהיה לאיש בן סורר ומורה[19] וגו̇ ותפשו
בו אביו ואמו[20] פליצ̇בט עליה אבוה ואמה. ככל אשר אני מראה
אותך וגו̇ וכן תעשו[21] פכדלך פאצנעוא. והתעמר בו ומכרו ומת
הגנב ההוא[22] פליקתל דלך אלסארק. שור או כשב או עז כי יולד
והיה שבעת ימים תחת אמו[23] פליבק מע אמה ז̇ איאם. הנה חנית
המלך ויעבר אחד מהנערים ויקחה[24] פליגז̇ אחד אלגלמאן. אשה
כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים[25] פלתנגס ז̇ איאם. הלא
מעט ימי וחדל[26] פאמתנע אי פכף̇ ענ̇י. ושמואל ראה את שאול ויי̇
ענהו[27] פלמא אבצר שמואל שאול. כלוא ולא אצא[28] פלא אכרג̇.
וקד יגרי מגרי אלפא איצא ואו בשערי החצר הפנימית וביתה[29]

[a] A. מקדמה̇; R. דחוקה = מקחמה̇ [b] R. ajoute: על הענין אשר לפניה [c] R. ajoute: ועניגו קרוב לאז

[1] Lam. 1, 12. [2] I Sam. 21, 3. [3] II Sam. 15, 34. [4] Néh. 9, 19. [5] Dan. 8, 13. [6] Gen. 36, 24. [7] Ex. 27, 14. [8] I Chr. 5, 24. [9] Ez. 40, 42. [10] Job 25, 5. [11] I Sam. 14, 18. [12] Is. 1, 13. [13] ib. 61, 8. [14] Ex. 1, 5. [15] Ez. 9, 7. [16] Jug. 16, 18. [17] Lév. 25, 35. [18] Deut. 4, 30. [19] ib. 21, 18. [20] ib. 21, 19. [21] Ex. 25, 9. [22] Deut. 24, 7. [23] Lév. 22, 27. [24] I Sam. 26, 22. [25] Lév. 12, 2. [26] Job 10, 20. [27] I Sam. 9, 17. [28] Ps. 88, 9. [29] Ez. 44, 17.

ציצת אעני אלפתיל מע אלציצת ואלמעני אלאול אקוי ענדי ואיצא
פאן לפט והיה מדכר ואלציצת מונת. ויצלח אן יכון מן הדא אלבאב
על אשר מריתם את פי למי מריבה[1] אי על מי מריבה. ותכון
אללאם פי מוצע הא אלמערפה פי מתל קו אשר למלך נשען על
ידו[2] אראד אשר המלך. עד להשיב חרון אף אלהינו ממנו עד לדבר 5
הזה[3] אלמעני עד הדבר הזה ועד הנא מכאן על. עד לשמים הגיע[4]
מכאן השמים ורבמא אחתמל הדא אן יכון מענאה עד הגיע לשמים.
וארבעת האופנים למתחת למסגרות[5] מכאן המסגרות. שיר למעלות[6]
אראד המעלות כסאירהא. לזהב במשקל לזהב לכל כלי עבודה
ועבודה[7] אראד הזהב במשקל ואמא לזהב אלתאני פמענאה למלאכת 10
הזהב. ומתלה הזהב לזהב והכסף לכסף[8] אלמעני הזהב למלאכת
הזהב והכסף למלאכת הכסף. והדא הו מעני והנחשת לנחשת
הברזל לברזל והעצים לעצים[9] אי למלאכת הנחשת למלאכת
הברזל למלאכת העצים. ואלדליל עלי צחה הדה אלעבארה אי
תקדירנא למלאכת הזהב למלאכת הכסף וגירהא קולה ולכל מלאכה 15
ביד חרשים[10]. ולארץ לא יכפר לדם אשר שפך בה[11] אלמעני לא
יכפר הדם. האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה
לכם לעשה בשגגה[12] תקדירה והגר הגר בתוכם. וקד אסתעמל פי
מוצע הא אלנדא פי קולה שובו לאשר העמיקו סרה[13] תרגמתה
תובוא יא איהא אלדין אסכטוא זיגא יא אלאסראיל. ויחסן אן יכון 20
איצא האזרח בבני ישראל[14] נדא וכדלך ולגר הגר בתוכם[15]. ותכון
אללאם במעני בעד כדא וכדא מתל קו ואם פשה וגו לטהרתו[16] אי
בעד טהרה.

ו ואמא אלואו פתלחק אויאל אלכלמאת ללעטף פי מתל את השמים
ואת הארץ[17] גרן ויקב לא ירעם[18] מלאתך ודמעך לא תאחר[19]. כי 25 21
אכלו את יעקב ואכלהו ויכלהו[20] ואו ואכלהו במעני תם כאנך קלת
אפנוה תם אפנוה ואסתאצלוה עלי סביל אלמבאלגה. ולואו אלעטף
אחכאם נדכרהא פי באב נפרדה להא מן הדא [אלכתאב]. ותכון
זאידה ללמה פי אלאסמא פי מתל גבור ושבור ופי מתל אומר ושומר

[1] Nomb. 20, 24. [2] II Rois 7, 2. [3] Esra 10, 14. [4] II Chr. 28, 9. [5] I Rois 7, 32.
[6] Ps. 121, 1. [7] I Chr. 28, 14. [8] ib. 29, 2. [9] ib. 29, 2. [10] ib. 29, 5. [11] Nomb. 35, 33.
[12] ib. 15, 29. [13] Is. 31, 6. [14] Nomb. 15, 29. [15] ib. ib. [16] Lév. 13, 7. [17] Gen. 1, 1.
[18] Os. 9, 2. [19] Ex. 22, 28. [20] Jér. 10, 25.

מוצע להא לאנא אעתדרנא הנאך בקו עד אלדי הו פי צדר אלכלאם
ותקצינא הנא[a] אלקול פיהא חתי לא נבקי שיא ממא ינתפע בה אלא
ונדכרה. ותדכל אללאם ללקסם מתל לתורה ולתעודה[1] אקסם תב
ותע באלתוראה כמא אקסם באלסמאואת פי קו כי אשא אל שמים
ידי[2] ודלך מנה ליעטם שאנהא ענדנא. וממא הו ענדי איצא קסם
באללאם קו וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ[3]
פאן קו למי ארץ קסם[b] ברב אלעאלם עלי מא בעדה וקו תחתיו
יריד בהא סדא. ותכון אללאם פי מוצע על פי מתל ושרט לנפש[4]
מענאה על נפש אי עלי מית ומתלה ולא תשימו קרחה בין עיניכם
למת[5] ולנו הסגירו ביד המלך[6] במעני ועלינו כמא קיל ועלי לתת
לך עשרה כסף[7] לנפש לא יטמא בעמיו[8] ואיש על דגלו לצבאתם[9]
תפקדו אתם לצבאתם[10] אראד על צבאותם אשר יצאו מארץ מצרים
לצבאתם[11] אי על צבאותם כמא קיל הוציאו את בני ישראל מארץ
מצרים על צבאתם[12] וכמא קיל ויתילדו על משפחתם[13]. והנה
דגון נפל לפניו ארצה[14] אי על פניו ומתלה ויפל לאפיו ארצה[15]. ואיצא
וישבה לפתח ביתה[16] אראד על פתח ביתה כמא קיל על כסא[c] מרומי
קרת[17]. זבולן לחוף ימים ישכן[18] אחד הנה לשפת היאר[19] אי על
שפת היאר. והמתנשא לכל לראש[20] ארדת לאם לכל אי על כל ראש
ולאם לראש מקחמה כמא דכרנא פי מוצעה. אשר יקריב קרבנו לכל
נדריהם ולכל נדבותם[21] עלי צרוב נדורהם או תברעהם. ולקרנות
מזבחותיכם[22] אי ועל קרנות. והיה לכם לציצת[23] אי על ציצת יריד
על ציצת הכנף כמא קאל ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת[24] פפי
קו והיה לכם לציצת צמיר עאיד אלי קו פתיל תכלת ואלתקדיר והיה
לכם פתיל התכלת על ציצת הכנף ודלך אן אלכיט אלאסמאנגוני
כאן מלויא עלי אלציצת. וגאיז איצא אן יכון אלתקדיר והיה לכם
ציצת ותכון אללאם מתל אללאמאת אלדאכלה עלי אלפאעלין מתל
לאם והיו למאורת ברקיע השמים[25] וגירהא עלי אן יסמי אלגמיע

[a] A. פיה; R. הֶנה. [b] A. קסמא [c] A. גפי (ib. v. 3).

[1] Is. 8, 20. [2] Deut. 32, 40. [3] II Sam. 3, 12. [4] Lév. 19, 28. [5] Deut. 14, 1. [6] I Sam. 23, 20. [7] II Sam. 18, 11. [8] Lév. 21, 1. [9] Nomb. 1, 52. [10] ib. 1, 3. [11] ib. 33, 1. [12] Ex. 6, 26. [13] Nomb. 1, 18. [14] I Sam. 5, 3. [15] ib. 20, 41. [16] Prov. 9, 14. [17] ib. 9, 14. [18] Gen. 49, 13. [19] Dan. 12, 5. [20] I Chr. 29, 11. [21] Lév. 22, 18. [22] Jér. 17, 1. [23] Nomb. 15, 39. [24] ib. 15, 38. [25] Gen. 1, 15.

אלבאף פי קו להעלות עלות וגו ולכל הכתוב בתורת יי[1] אראד
וכבל הכתוב. ותדכל אללאם לאנתהא אלגאיה ואלכתרה ואלמבאלגה
פי מתל קו ויפל מכושים לאין להם מחיה[2] וינצלו להם לאין משא[3]
ועבדו לעולם[4] לכלות דבר יי מפי ירמיה[5] נגפו יי במעיו לחלי לאין
מרפא[6] ארדת לאם לאין מרפא. כי הכהנים לא התקדשו למדי[7]
אי במקדאר גאיה אלכפאיה ואלמים איצא זאידה פיה עלי די
ואלתקדיר למן די לאן מן קד תכון איצא לאנתהא אלגאיה מתל
ויהי מימים בימי קציר חטים[8] ואיצא ויהי מימים וילחמו בני עמון[9]
ואנפתאח אלמים פיה כאנפתאח מים כי למבראשונה[10] אלדי אצלה
למן בראשונה. לדרתיכם חקת עולם תחגוהו[11] עלי מר אגיאלכם
ומתלה שמרים לכל בני ישראל לדרתם[12] תהרגו למשחית[13]. ומתל
הדא קו והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח[14] אי גאיה תלך אלמדה.
הדק לעפר[15] אלי אן בלג הדה אלגאיה. ומתלה ויצר לאמנון
להתחלות[16] אי וצאק בה אלאמר אלי אן בלג מבלג אלמרץ. וקד
תדכל אללאם לאבתדא אלגאיה פי מתל קו למימי אבתיכם סרתם
מחקי[17] כי למבראשונה[18] וראמה וישבה תחתיה למשער בנימין[19].
ומתלהא מלבוא חמת עד נחל הערבה[20] אלא אן הדא ממא אגתמע
פיה עאמלאן אי מן והי לאבתדא אלגאיה ואללאם והי לאם
אלאבתדא. וממא אגתמע פיה עאמלאן ואן לם יכן לאבתדא
אלגאיה קו מהר בעל חרמון עד לבוא חמת[21] פאנה לו קיל עד בוא
חמת לכאן סאיגא [איצא] או לו קיל מהר בעל חרמון לבוא בלא עד
לכאן סאיגא איצא כמא קיל מן הים הגדול הדרך חתלון לבוא
צדדה[22] פאן הדה אללאמאת לאנתהא אלגאיה והי פי מעני אלי
מתל לאם אשר נטה לשבת עד[23] [אי] אלי עמארה ער. וידעו כל
שארית יהודה הבאים לארץ מצרים[24] אי אלי ארץ מצרים. וממא
אגתמע פיה עאמלאן איצא קו וישליכו לארון עד לכלה[25] פאנה לו
קיל עד כלה בלא לאם או לכלה בלא עד לכאן חסנא. ומתל הדא
והכינותי את מלכותו עד לעולם[26]. הדה אללאמאת כלהא לאנתהא
אלגאיה ואנמא געלנא בעצהא פי מא תקדם מן קולנא מקחמה לא

[1] I Chr. 16, 40. [2] II Chr. 14, 12. [3] ib. 20, 25. [4] Ex. 21, 6. [5] Esra 1, 1. [6] II Chr. 21, 18. [7] ib. 30, 3. [8] Jug. 15, 1. [9] ib. 11, 4. [10] I Chr. 15, 13. [11] Ex. 12, 14. [12] ib. 12. 42. [13] Ez. 9, 6. [14] II Sam. 14, 26. [15] II Rois 23, 15. [16] II Sam. 13, 2. [17] Mal. 3, 7. [18] I Chr. 15, 13. [19] Za. 14, 10. [20] I Rois 8, 65. [21] Juges 3, 3. [22] Ez 47, 15. [23] Nomb. 21, 15. [24] Jér. 44, 28. [25] II Chr. 24, 10. [26] I Chr. 28, 7.

אן דלך[a] אלמעני אלעאמי הו אלדי יסבק אליה ואנמא אראד אן
ירי אלנאס צברה ואן יתיבה עלי דלך. פלמא אנתהי אברהים אלי
אלמעני אלדי אראדה אללה מנה והו אצעאדה אבנה אלי אלגבל
נאדאה תב ותע [מן אלסמא][b] יא אברהם כף ען אלגלאם. הדא
ופקך אללה מדהבי פיה והו מעני בדיע עגיב לם[c] יאבה אליה גירי
מואפק ללחכמה מטאבק למא תסתעמלה אללגה ינדחץ בה ענא
תשגיב מן ילזמנא בה אלנסך[d]. וענדי פיה איצא מעני אכר עגיב
והו אן אקול אן מן אלאמר מא לא יכון גזמא חתמא בל יראד בה
אלתערץ לדלך אלשי פקט לא אן יכון אלמראד בה אתמאמה
ואכמאלה ואן כאן לפטה חתמא גזמא עלי מא אגאזתה אללגה ולים
יערף הדא אלסר מן אללפט לכן אמא בתנביה מן אלאמר ואמא
באעתבאר מן אלמאמור מתל דלך קול אללה לירמיהו ען בני יונדב
בן רכב והשקית אותם יין[1] אלדי ליס מענאה לא מחאלה ואסקהם
בל מענאה ואערץ עליהם שרבה פיכון מעני והעלהו שם לעולה
עלי הדא אלתערץ להדא אלאמר אי[e] אשראפה אלא אנה מעני
באטן לם[f] יאבה אליה אברהים לכנה אבה אלי מענאה אלטאהר
וכאן אלמראד מן אלבארי עז וגל פיה והו[g] אלדי דכרנא פי אלוגה
אלאול מן אטהאר צבר אברהים ותעויצה עליה. ותדכל אללאם עלי
אלמצאדר במעני כי אלערביה מתל לסור לשוב להרגו בערמה[2]
להיטיבך באחריתך[3] ומא אשבה דלך אי לכי יכון כדא וכדא. ואמא
לאם אשר נטה לשבת ער[4] פלאחק במעני אל אי אלמנתהי אלי
עמארה ער ולאם מקץ עשר שנים לשבת אברם[5] במעני מן אי מן
וקת כדא. ותכון אללאם במעני אלבא פי מתל קו והיה לפתע
פתאם[6] אי בפתע פתאם[7] כמא קיל ואם בפתע בלא איבה[8]. על
9. אשר מריתם את פי למי מריבה[9] [אי במי מריבה][h] כמא קיל[i] במי
מריבת קדש[10]. וקד אנדרג לנא דכר מתל הדא אללאם פי טי דכר
מא תדכל פיה אללאם ללתמתיל ואלתעיין. ותכון אללאם במעני

[a] R. om. [b] Lacune dans A.; R. מן השמים [c] A. לא [d] Note marginale dans A. d'une main posterieure: אקול מן חית אן אלקצה אצלהא מבני עלי אלאמתחאן פלא ילזמנא פיהא עלה אלנסך והכדא קאל והאלהים נסה את אברהם [e] A. ואי [f] A. לא [g] R. om. [h] A. om.; R. כלומר במי מריבה [i] A. קאל

[1] Jér. 35, 2. [2] Ex. 21, 14. [3] Deut. 8, 16. [4] Nomb. 21, 15. [5] Gen. 16, 3. [6] Is. 29, 5. [7] Nomb. 6, 9. [8] ib. 35, 22. [9] ib. 20, 24. [10] Deut. 32, 51.

למדיו[1] מעל להחומה[2] מעל למגדל התנורים[3] ומעל לשער אפרים[4]
מתחת לבית־אל[5] עד מתחת לבית כר[6] עד להשיב חרון אף אלהינו
ממנו[7] למשפחות לבני קהת[8] מהר בעל חרמון עד לבוא חמת[9]
אלוגה עד בוא חמת כמא קיל עד בואך עזה[10]. ויתנבאו עד לעלות
המנחה[11] עד לכלות כל מלאכת עבדת בית יי[12] עד לכלות העלה[13]
ויישליכו לארון עד לכלה[14] ארדת לאם לכלה. והכינותי את מלכותו עד
לעולם[15] ועל טהרת לכל קדש[16] והמתנשא לכל לראש[17] ארדת לאם
לראש. וקד זאדוהא פי וסט אלאסם בלא מעני תחדתה פיה קאלוא 18.
כלו שלאנן ושליו[18] וליסת זיאדתהא הנא פיצה. וקד זאדוהא מן
חרוף אלמעאני פי למען ופי לבלתי ופי לבעבור אלא אנהא רבמא
אחדתת פי בעצהא מעני לם יכן פיה דונהא. ותכון אללאם במעני
אלעוץ ואלבדל פי מוצע קולך תחת מתל לאם ותהי להם הלבנה
לאבן והחמר היה להם לחמר[19] באנה קאל ותהי להם הלבנה תחת
אבן והחמר היה להם תחת החמר כמא קיל תחת הנחשת אביא
זהב[20]. ומתלה לקשש קש לתבן[21] אי עוצא מן אלתבן אלדי באנוא
יעטונה. ויקרב מן הדא אלמעני מעני לאם על שרפו עצמות מלך
ארום לשיד[22] אי עוצא מנה. ומתל הדה אללאם ענדי לאם והעלהו
שם לעולה על אחד ההרים[23] פאני אעתקד אן אללה תב ותע למא
אראד אן ירי אלכלק צבר אברהים צלי אללה עליה וסלם ואן יתיבה
עלי צברה באטבה בלפט משתרך למעניין אחדהמא עאמי ואלאכר
באצי דלך קולה לה והעלהו שם לעולה וגו. אמא מענאה אלעאמי
פהו אלטאהר מן נץ אללפט אעני וקרבה קרבאנא ותכון אללאם עלי
הדא[a] אללאם אלדאכלה עלי אלמפעולין והי מתל [לאם] ויעלהו
לעולה תחת בנו[24]. ואמא מענאה אלכאצי פהו אן יכון מענאה
ואצעדה הנאך עלי אחד אלגבאל בדלא מן קרבאן אי אני אתקבל
מנך אצעאדה [אלי] אלי אלגבאל תקבלי קרבאנא תקרבה לי. פסבק
אלי אברהים אלמעני אלעאמי וקד באן סבק פי עלם אללה עז וגל

[a] A. ajoute אי [b] R. om.

[1] I Sam. 17, 39. [2] Néh. 12, 38. [3] ib. ib. [4] ib. 12, 39. [5] Gen. 35, 8. [6] I Sam. 7, 11. [7] Esr. 10, 14. [8] I Chr. 6, 55. [9] Jug. 3, 3. [10] ib. 6, 4. [11] I Rois 18, 29. [12] I Chr. 28, 20. [13] II Chr. 29, 28. [14] ib. 24, 10. [15] I Chr. 28, 7. [16] ib. 23, 28. [17] ib. 29, 11. [18] Job. 21, 23. [19] Gen. 11, 3. [20] Is. 60, 17. [21] Ex. 5, 12. [22] Am. 2, 1. [23] Gen. 22, 2. [24] ib. 22, 13.

לאלול[1] ויגוז אן יכון אללאם פי אלתאריך מכאן אלבא כמא קיל הוא
חדש התשיעי בעשרים בחדש[2]. וממא אללאם פיה מכאן מן איצא
קו יזקו מטר לאדו[3] תפסירה יתצפי אלגית מן גמאמה. ותכון מכאן
אל מתל לאם כי לימים עוד שבעה[4] לנכח הצאן[5] אי אל נכח הצאן.
5 וקד קיל נכח יי[6] נכחו תחנו[7] בלא לאם ובלא אל כמא קיל אל מול
פני המנורה[8] וקיל מול הגלגל[9] וקיל איצא לעמת המסגרת[10] וקיל
כל עמת שבא[11] וקיל איצא והנה איש עומד לנגדו[12] וקיל ויעל כל
העם איש נגדו[13]. ומתל הדה אללאם לאם עברו ושובו משער
לשער[14] אי משער אל שער. וימלא בית הבעל פה לפה[15] מתל
10 בתועבותיהם אשר מלאוה מפה אל פה[16]. מלפנים ולחיצון[17] אי ואל
חיצון ויהיו הרצים עוברים מעיר לעיר[18]. מדור לדור תחרב[19] דור
לדור ישבח מעשיך[20] אי דור אל דור מדור אל דור ואלקמצות פי
הדה אללאם ואלשבא סוא ואלמעני פי קולה מדור לדור הו
אלמעני פי קו מן העולם עד העולם[21] אי גאיה אלאבד. וישליכו
15 לארון עד לכלה[22] מתל אל הארון ורבמא כאן אלמעני וישליכו
בארון. וידברו הכשדים למלך ארמית[23] אי אל המלך ומתלה ואשר
דבר לי[24] לי דבר צור ישראל[25] ותדבר גם אל בית עבדך למרחוק[26]
מן הים הגדול הדרך חתלון לבוא צדדה[27] אלי מוצע כדא. ומתלה
וידעו כל שארית יהודה הבאים לארץ מצרים לגור שם[28] הו מתל
20 ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים[29]. ותכון אללאם מקחמה
לא מוצע להא פי מתל זאת תורת הבהמה וגו ולכל נפש השרצת
על הארץ[30] אלמעני וכל נפש לאנה מעטוף עלי וכל נפש החיה
הרמשת במים. וכלי כסף מאה לכברים[31] אלוגה מאה כברים. ואני
יושב משומם עד למנחת הערב[32] ולא לך לכבוד מיי אלהים[33] מדוע
25 אדם ללבושך[34] אנוש לשברך[35] וארבעת האופנים למתחת למסגרות[36]
ארדת[a] לאם למתחת ויעל מעל ליונה[37] מעל לגבול ישראל[38] מעל

[a] A. אראד; R. דל מתחת, lisez: רצוני למד למתחת

[1] Néh. 6, 15. [2] Es. 10, 9. [3] Job 36, 27. [4] Gen. 7, 4. [5] ib. 30, 38. [6] Jug. 18, 6 [7] Ex. 14, 2. [8] Nomb. 8, 3. [9] Deut. 11, 30. [10] Ex. 25, 27. [11] Eccl. 5, 15. [12] Jos. 5, 13. [13] ib. 6, 5(?). [14] Ex. 32, 27. [15] II Rois 10, 21. [16] Esra 9, 11. [17] I Rois 6, 29. [18] II Chr. 30, 10. [19] Is. 34, 10. [20] Ps. 145, 4. [21] I Chr. 16, 36. [22] II Chr. 24, 10. [23] Dan. 2, 4 [24] Gen. 24, 7. [25] II Sam. 23, 3. [26] ib. 7, 19. [27] Ez. 47, 15. [28] Jér. 44, 28. [29] Gen. 22, 9. [30] Lév. 11, 46. [31] Esra 8, 26. [32] ib. 9, 4. [33] II Chr. 26, 18. [34] Is. 63, 2. [35] Jér. 30, 12. [36] I Rois 7, 32. [37] Jon. 4, 6. [38] Mal. 1, 5.

בניאנה עלי סביל אלאסתבלאג פאללאם אד̇א במעני ען ולו אראד
בהד̇א אלקול אלאבלאג פי אחראקהא[a] לקאל לדשן או לעפר לא
לשיד לכנה אנמא קאל לשיד לאסתעמאלה רמאדהא מכאן אלשיד·
כי שאל נא לימים ראשונים[1] ושאלו לנתיבות עולם[2] איש איש כי
יהיה טמא לנפש[3] מן אג̇ל מי̇ת· האתם תריבון לבעל[4] הל אנתם
תכ̇אצמון ען אלצנם· אשר יריב לו יומת[5] מן כ̇אצם ענה יקתל· אם
אלהים הוא ירב לו[6] אן כאן אלאהא פליקאתל או פליכ̇אצם[b] ען
נפסה· לנביאים נשבר לבי בקרבי[7] ענהם ומן אג̇להם· הן לצדק
ימלך מלך ולשרים למשפט ישרו[8] ארדת לאם לצדק ולאם למשפט·
ותכון פי מעני מן מת̇ל הבאים למלחמה[9] אראד מן המלחמה· ויבא
שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלם[10] אתי מן אלבמה אלי ירושלם
ומת̇לה נסו לקולם[11]· כל כלים לזהב ולכסף[12] אי מן הזהב ומן
הכסף· לעוף ולבהמה[13] אי מן העוף ומן הבהמה· או בדרך רחקה
לכם או לדרתיכם[14] אלמעני מכם או מדורותיכם· ומכיר לקח אשה
לחפים ולשפים[15] אלמעני מן חפים ומן שפים ואשה הנא מכאן נשים·
ויקשר עליו בעשא בן אחיה לבית יששכר[16] אי מבית יששכר· אלף
למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא[17] אלמעני אלף
ממטה מכל מטות ישראל· חדל להשכיל להיטיב[18] מכאן מהשכיל
מהיטיב· ויחדלו לבנות העיר[19] מכאן מבנות העיר כמא קיל[c] ויחדל
מבנות את הרמה[20] וכד̇לך ומבהלים אתם לבנות[21] מכאן מבנות·
ברוך אברם לאל עליון[22] מת̇ל מאל· ברוך בני ליי̇[23] אי מיי̇· כי את
יי̇ עזבו לשמר[24] מת̇ל משמר או מן שמר· ויכם דוד מהנשף ועד
הערב למחרתם[25] יריד ממחרתם ואלמעני אנה קתל פיהם מן אול 17.
אלליל אלי עשי̇ גדהם כמא קיל פי מת̇ל הד̇א ויקם העם כל היום
ההוא וכל הלילה וכל יום המחרת[26]· וקיל פי אלתאריך̇ ביום אחד
לחדש[27] אי מהחדש ומת̇לה ביום עשרים וארבעה לחדש[28] אללאם
הנא מכאן מן ומת̇לה איצ̇א ותשלם החומה[d] בעשרים וחמשה

[a] A. אחראקה [b] P. יכ̇אצם [c] A. קאל [d] A. כל המלאכה (voy. 1 Rois 7, 51).

[1] Deut. 4, 32. [2] Jér. 6, 16. [3] Nomb. 9, 10. [4] Jug. 6, 31. [5] ib. ib.. [6] ib. ib. [7] Jér. 23, 9. [8] Is. 32, 1. [9] Nomb. 31, 21. [10] II Chr. 1, 13. [11] Nomb. 16, 34. [12] Esr. 1, 11. [13] Lév. 7, 26. [14] Nomb. 9, 10. [15] I Chr. 7, 15. [16] I Rois 15, 27. [17] Nomb. 31, 4. [18] Ps. 36, 4. [19] Gen. 11, 8. [20] I Rois 15, 21. [21] Es. 4, 4. [22] Gen. 14, 19. [23] Jug. 17, 2. [24] Os. 4, 10. [25] I Sam. 30, 17. [26] Nomb. 11, 32. [27] Néh. 8, 2. [28] Ag. 1, 15.

ואלנהאר ואלליל יכונאן בטלוע אלשמס וגרובהא פאלנ״ראן אדא
עלה״ הדה אלאשיא כלהא. וקול אלכתאב והיו למאורת ברקיע
השמים הו מתל קולה אולא יהי מארת ברקיע השמים סוא״ ואנמא
אעאדה ללתאכיד. ותדכל אללאם מע לגה״ היה לגיר[a] אלוגה
אלמתקדם אלדכר בל ללאסתחאלה״ ואלנקלה״ מתל קולה ויהי
לנחש[1] ויהי למטה בכפו[2] והיו לדם[3] והיה לכנים[4]. וקד תדכל
להדא אלמעני נפסה[b] מע גיר היה מתל וכתתו חרבותם לאתים
וחניתותיהם למזמרות[5]. ותכון אללאם ללמלך מתל לאברהם
למקנה[6] ארדת לאם לאברהם. לך אני וכל אשר לי[7] ולך יי״ חסד[8]
6. ליי״ הארץ ומלואה[9] השמים שמים ליי״[10]. ותכון פי מעני ואו אלעטף
מתל ויועץ דוד עם שרי האלפים והמאות לכל נגיד[11] אראד וכל
נגיד. הלוים בני ישוע לקדמיאל[12] אראר וקדמיאל כמא קיל פי
אלנסכה״ אלאולי[13] וחו אלמדהב פי לבני הודויה[14] אי ובני הודויה.
ומתל הדא קו[c] כי אם עונותיכם היו מבדילים בינכם לבין אלהיכם[15]
אי ובין אלהיכם ומתלה ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם[16] אי
ומסעיהם ואיצא ואלה מסעיהם למוצאיהם[17]. וימכן אן יכון איצא
*מתל הדא[d] להקשיב מחלב אילים[18] אי והקשיב ואיצא לכל העיר
האלהים את רוחו[19] אי וכל העיר. וממא אללאם פיה ללעטף קו
ויען עפרון החתי וגו לכל באי שער עירו לאמר[20]. ותכון פי מעני
ען כדא וכדא או מן אגל כדא וכדא מתל לאם ואמר פרעה לבני
ישראל[21] אי ענהם ומתלה פן יאמרו לי אשה הרגתהו[22] אמרי לי
אחי הוא[23] למתי אעתיר לך ויאמר למחר[24] אלמעני ען מתי
אסתשפע לך פקאל ען גד. וישאל המלך לאשה[25] סאל ענהא.
ומתלה וישאל דוד לשלום יואב ולשלום העם ולשלום המלחמה[26]
ויצעק העם אל פרעה ללחם[27] הכפירים שאגים לטרף[28] ללכת
אופירה לזהב[29]. על שרפו עצמות מלך אדום לשיד[30] לים יריד אנה
ציר״הא[e] כאלשיד פקט פתכון אללאם ללגאיה״ בל אנה שי״ד בהא

a P. פי גיר b A. בנפסה c P. אלקול d R. כמותם = מתלהא e A. ציר״ה

[1] Ex. 4, 3. [2] ib. 4, 4. [3] ib. 4, 9. [4] ib. 8, 12. [5] Is. 2, 4. [6] Gen. 23, 18. [7] I Rois 20, 4. [8] Ps. 62, 13. [9] Ps. 24, 1. [10] ib. 115, 16. [11] I Chr. 13, 1. [12] Néh. 7, 43. [13] Esr. 2, 40. [14] Ib. ib. [15] Is. 59, 2. [16] Nomb. 33, 2. [17] ib. ib. [18] I Sam. 15, 22. [19] Esr. 1, 5. [20] Gen. 23, 10. [21] Ex. 14, 3. [22] Jug. 9, 54. [23] Gen. 20, 13. [24] Ex. 8, 6. [25] II Rois 8, 6. [26] II Sam. 11, 7. [27] Gen. 41, 5. [28] Ps. 104, 21. [29] I Rois 22, 49. [30] Am. 2, 1.

וממא דכלת פיה אללאם מן אלכלאם אלעבראני פי אלמואצע אלמנצובה פי כלאם אלערב קו׳ אם תהיה לטוב להעם הזה[1] אן כנת גידא הלא הכושים והלובים היו לחיל לרב לרכב ולפרשים להרבה מאד[2] כאנוא עסכרא כבירא וקו׳ להרבה מאד הו נעת לקו׳[a] לרכב ולפרשים פהו מנצוב מתלה ואיצא ואתה הוה להם למלך[3] ולא תהיה זאת לך לפוקה ולמכשול לב[4] גמיע הדא פי לסאן אלערב מנצוב כמא הו ענדנא מערב באעראב אלמפעולין אי בדכול אללאם עליה. ותדכל אללאם איצא עלי אלמבתדא קאלוא ולשרים למשפט ישרו[5] ארדת לאם ולשרים ומתלה להקשיב מחלב אילים[6]. ותדכל איצא עלי כבר אלמבתדא כמא קיל השלישי לאבשלום בן מעכה[7] כנף האחד לאמות חמש[8] וחרב אויביך למשגת[9] ועמהם כהנים למאה ועשרים[10]. אנוש לשברך[11] אלוגה אנוש שברך כמא קיל אנוש מכאובך[12]. ותדכל עלי אלפאעל תשביהא לה באלמבתדא אד לכל ואחד מנהמא צדר אלכלאם קאלוא ולא יעבר עליו לכל דבר[13] ואיצא ויתנדבו שרי האבות וגו׳ ולשרי מלאכת המלך[14] ואיצא ויקומו ראשי האבות וג׳ לכל העיר האלהים את רוחו[15] והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על הארץ[16] תרגמתה ולתחדת אנואר ומתלה והיו לאתת ולמועדים ושנים[17]. ותלכיץ דלך אנה למא קאל תבארך ותעאלי יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה[18] קאל מבתדיא והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים תרגמתה פתחדת איאת ואזמאן ואיאם וסנין אי אן הדה אלאשיא תחדת בתוסט אלאנואר באצטראר אמא אלאיאת פהי טלוע אלנירין וגרובהמא פי כל יום וחדות אלכסופאת ומא אשבה דלך ואמא אלאזמאן פהי אזמאן אלסנה מן רביע וקיט וכריף ושתא ודלך אן אלשמם אדא אחלת[b] ברבע[c] מן ארבאע אלפלך חדת זמאן מן גיר אלזמאן אלדי יחדת אדא אחלת[d] ברבע אכר מנה פאדא דארת עלי גמיע ארבאע אלפלך כמל עאם פאבתדאת[e] באלדוראן מן אלנקטה אלתי אבתדאת[f] מנהא אולא פתחדת[g] תלך אלאזמאן באעיאנהא.

[a] P. קולה [b] P. חלת [c] ברבעֶ מֵא [d] P. חלת [e] A. פאבתדת [f] A. אבתדת [g] P. פחדתת

[1] II Chr. 10, 7. [2] ib. 16, 8. [3] Néh. 6, 6. [4] I Sam. 25, 31. [5] Is. 32, 1. [6] I Sam. 15, 22. [7] I Chr. 3, 2. [8] II Chr. 3, 11. [9] I Chr. 21, 12. [10] II Chr. 5, 12. [11] Jér. 30, 12. [12] ib. 30, 15. [13] Deut. 24, 5. [14] I Chr. 29, 6. [15] Esr. 1, 5. [16] Gen. 1, 15. [17] ib. 1, 14. [18] ib. ib.

אשר בשפלה לרב[1] כתרה. וכעצם השמים לטהר[2] צפא ונקא. לא
ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרע[3] רדאה והזאלה. האם תמנו
לגוע[4] פנא והלאכא. לאברהם למקנה[5] קניה ומלכה. הדא כלה
תמייז מנצוב. ותרכל איצא עלי אלמצדר לאנה אלמפעול אלצחיח
5 במא קיל לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה[6] לקחת מוסר
השכל[7] לתת לפתאים ערמה[8] להבין משל ומליצה[9] לדעת בארץ
דרכך[10] להגיד בבקר חסדך[11] להיות פקידים בית יי[12] צארת כל
ואחדה מן הדה אלאלפאט מפעולה במא פי אלמעני מן אלחץ
ואלתאכיד ואלתנביה כמא הו[a] בין פיהא. וקד יטל אלנאם אן קו
10 להיות פקידים בית יי מנתטם פי אלמעני במא קבלה אעני בקו יי
שמך כהן אי צירך כהן לאמר דא ודא ולים אלאמר כדלך אנמא
קאל לה אללה קד ראסך ואחלך מתל יהוידע הכהן פי ריאסתה
וגלאלה קדרה תקדימא וכלא פי בית אללה אי קדם וכלא יחצה
עלי הדא. ומתל הדה אללאמאת אלא אנהם פי מצאדר עמלת
15 פיהא אפעאל טאהרה פצארת מפעולא בהא קו לא אסף לקלל עוד
את האדמה[13] ולא אסף עוד להכות את כל חי[14] מאן לשלח העם[15]
עד מתי מאנת לענות[16] אלא תראה יקול לא אסף עוד ראות פניך[17]
מאן בלעם הלך עמנו[18] בלא לאם. וממא דכלת אללאם עליה מן
אלמצאדר קו אמש אמר אלי לאמר[19] תרגמתה כלמני תכלימא והו
20 מתל אמרים אמור למנאצי[20] ומתלה וידבר יי אל משה לאמר[21] וכלם
אללה מוסי תכלימא. ואיצא אשר ברא אלהים לעשות[22] אלתי כלקהא
אללה כלקא לאן ברא ליס בכארג[b] ען מעני עשה במא אן דבר *גיר
כארג[b] מן מעני אמר ולדלך קאל וידבר יי אל משה לאמר פכאנה
קאל ויאמר יי אל משה אמר או לאמר במא קיל למה יאמרו מצרים
25 לאמר[23] במעני אמר[c] או כאנה קאל וידבר יי אל משה דבר מצדר
מתל הנה לא ידעתי דבר[24] וכאנה קאל איצא אשר ברא אלהים
ברא או ברא או כאנה קאל אשר עשה אלהים עשה או עשה.

a A. om. b P. ליס בכארג c A. ajoute: או לאמר כמא קיל

[1] I Rois 10, 27. [2] Ex. 24, 10. [3] Gen. 41, 19. [4] Nomb. 17, 28. [5] Gen. 23, 18. [6] Prov. 1, 2. [7] ib. 1, 3. [8] ib. 1, 4. [9] ib. 1, 6. [10] Ps. 67, 3. [11] ib. 92, 3. [12] Jér. 29, 26. [13] Gen. 8, 21. [14] ib. ib.. [15] Ex. 7, 14. [16] ib. 10, 3. [17] ib. 10, 29. [18] Nomb. 22, 14. [19] Gen. 31, 29. [20] Jér. 23, 17. [21] Ex. 6, 10. [22] Gen. 2, 3. [23] Ex. 32, 12. [24] Jér. 1, 6.

מחשך לפניהם לאור ומעקשים למישור[1] פאן כל ואחר מן הדה[a]
מפעול תאן· ומתלה[b] וימשחו ליי לנגיד ולצדוק לכהן[2] ארדת לאם
לנגיד ולאם לכהן ואלתקדיר וימשחו אותו ליי לנגיד פאותו אלמפעול
אלאול אלא אנה מחדוף וכדלך ולצדוק מפעול אול ואמא לנגיד
פמפעול תאן וכדלך הו לכהן· ומתלה ויחשבה עלי לשבורה[3] 5
ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ[4]· וממא יגאנם הדא
דכול אללאם עלי אלטרוף אלתי אטלקה עליהא אלאפעאל סוי
דכולהא עלי אלטרוף אלתי לאמאתהא בדל מן בא עלי מא קד
דכרנאה לאן מתל הדה אלטרוף תשבה אלמפעולין לאנהא מפעול
פיהא ודלך מתל קו כה עשו ליום ביום[5] למחר יהיה האות הזה[6] 10
ויאמצו את רחבעם בן שלמה לשנים שלש כי הלכו בדרך דוד ושלמה
לשנים שלש[7]· ורבמא דכלת אללאם עלי אלחאל לאנהא איצא
מפעול פיהא קיל וחברת את חמש היריעות לבד ואת שש היריעות
לבד[8] מנפרדה אי[c] עלי חדה והו מחדוף מן בדד ישב[9] כמא קיל
שכני לבדד[10] כי אתה יי לבדד לבטח תושיבני[11] ומתלהא ענדי אשר 15
החזקתי בימינו לרד לפניו גוים[12] באסטא בין ידיה אלאמם
ואישתקאקה מן הרודד עמים תחתי[13]· ומן אלחאל קו וישימם כעפר
לדוש[14] לים מענאה ליכון כדא וכדא בל וגעלהם וצירהם כאלתראב
דרסא להם· ומתלה עבדת משפחת הגרשני לעבד ולמשא[15] עמלא
וחמלא ואתם תלקטו לאחד אחד[16] ואחדא פואחדא וכל העם יצאו 20
למאות ולאלפים[17] פי הדה אלחאל· ולא תהיה זאת לך לפוקה
ולמכשול לב לאדני ולשפך דם חנם ולהושיע אדני לו[18] *פקו ולשפוך
דם חנם ולהושיע אדני לו חאל בעד חאל אי סאפכא דמא ומנתצרא
לנפסה· ומתל הדה אללאמאת לאם גרסה נפשי לתאבה אל
משפטיך בכל עת[19] תרגמתה תרצצת נפשי תהאלכא אלי מטאלעה 25
אחכאמך וסננך[d]· ותדכל איצא עלי אלתמייז אד פיה מעני אלמפעול
כמא קאל ותהי בפי כדבש למתוק[20] כאלעסל חלאוה· ויגדל המלך
שלמה מכל מלכי הארץ לעשר ולחכמה[21] גנא וחכמה· כשקמים

a P. הדין b P. ומתל דלך c A. om. d A. וסנתך

[1] Is. 42, 16. [2] I Chr. 29, 22. [3] I Sam. 1, 13. [4] Is. 54, 12. [5] II Chr. 24, 11. [6] Ex. 8, 19. [7] II Chr. 11, 17. [8] Ex. 26, 9. [9] Lév. 13, 46. [10] Mich. 7, 14. [11] Ps. 4, 9. [12] Is. 45, 1. [13] Ps. 144, 2. [14] II Rois 13, 7. [15] Nomb. 4, 24. [16] Is. 27, 12. [17] II Sam. 18, 4. [18] I Sam. 25, 31. [19] Ps. 119, 20. [20] Ez. 3, 3. [21] I Rois 10, 23.

מזבח העלה תמיד לבקר ולערב[1] אי בבקר ובערב ושמרת את
החקה הזאת למועדה[2] אי במועדה ומתלה למועד חדש האביב[3]
אי במועד[a]. על אשר מריתם את פי למי מריבה[4] אי במי מריבה.
הנה אני בונה בית וגו לבקר ולערב לשבתות ולחדשים ולמועדי יי
אלהינו[5] אי בבקר ובערב בשבתות ובחדשים ובמועדי יי אלהינו.
ותוכחתי לבקרים[6] יריד בבקרים אי פי[b] כל צבאח ומתלה וחרדו
לרגעים[7] [אי ברגעים][c]. לקול צללו שפתי[8] אי בקול. וקיל פי אלתאריך
ביום אחד לחדש[9] יריד[d] בחדש ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר
חדש[10] אי בעשתי עשר חדש כמא קיל *הוא חדש התשיעי[e] בעשרים
בחדש[11]. ותרכל אללאם עלי אלמפעולין כתירא פי מתל קו לכלכם
ישים שרי אלפים[12] פתחת למוסרי[13] וישובו המים ויכסו וגו לכל חיל
פרעה[14] לאן קו לכל חיל פרעה בדל מן קולה את הרכב ואת
הפרשים. ומתלה ויואב ואבישי אחיו הרגו לאבנר[15] וישאל המלך
לאשה[16] ויקח רב הטבחים לירמיהו[17] ואשלחה לאליעזר לאריאל
וגו ולאלנתן מבינים[18] כלהם מפעולון בקו ואשלחה. ומתלה אל
ישיא לכם חזקיה[19] הו מתל אל ישיאך אלהיך[20] ומתלה ויברכו העם
לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלם[21] פאן כל האנשים מפעול
בהם בקו ויברכו העם ואיצא ויברכו כל הקהל ליי אלהי אבותיהם
ויקדו וישתחוו ליי ולמלך[22] פאן לפט יי הו מפעול בה בוקוע אלפעל
והו ויברכו עליה. וקד טן בעץ רוסא אלפקה אן לפטה[f] ברכה לא
תתעדי באללאם לקלה וגור דלך פי אלמקרא פאנבר מן אגל דלך
אן יקאל פי ברכת המזון נברך לאלהינו בלאם עלי אן אללאם
תאבתה פיה פי אלמשנה[23] קאל ברכה בלמד לא אשבחן ותאבעה
עלי דלך גירה מן אלרוסא פקאל וכן הלכה ותראהא מוגודה
באללמד פי התין אללפטתין. וממא דכלתה אללאם מן אלמפעולין
קו וישם את הים לחרבה[24] פאן חרבה מפעול תאן ומתלה כי שמת
מעיר לגל קריה בצורה למפלה[25] ושמתי נהרות לאיים[26] אשים

a A. om.; R. כלומר במועד b P. om. c A. P. om.; R. ר׳ל ברגעים d P. אי e A. החדש העשירי f P. לגה

[1] I Chr. 16, 40. [2] Ex. 13, 10. [3] ib. 23, 15. [4] Nomb. 20, 24. [5] II Chr. 2, 3. [6] Ps. 73, 14. [7] Ez. 26, 16. [8] Hab. 3, 16. [9] Néh. 8, 2. [10] Zach. 1, 7. [11] Es. 10, 9. [12] I Sam. 22, 7. [13] Ps. 116, 16. [14] Ex. 14. 28. [15] II Sam. 3, 30. [16] II Rois 8, 6. [17] Jér. 40, 2. [18] Esr. 8, 16. [19] II Rois 18, 29. [20] ib. 19, 10. [21] Néh. 11, 2. [22] I Chr. 29, 20. [23] Berach. VII, 4 (cf. R. 13, note). [24] Ex. 14. 21. [25] Is. 25, 2. [26] ib. 42, 15.

הים ונשאו בדרך מצרים[1] אי עלי סביל צ̇נעה פי אלמצריין. וקד
דכ̇לת אללאם פי גיר הד̇א אלמוצ̇ע ופי גיר הד̇א אלמעני איצ̇א מכאן
אלבא מת̇ל קו̇ וישבו אתו לארץ[2] אי בארץ. ונפלו לפניכם לחרב[3]
אי בחרב. כי איש הרגתי לפצעי וילד לחבורתי[4] אי בפצעי בחבורתי.
ואולם לוז שם העיר לראשונה[5] *הו מת̇ל[a] בראשונה. לאחרונה יסעו[6]
יריד באחרונה. ונשמרתם מאד לנפשותיכם[7] אי בנפשותיכם כמא
קיל השמרו בנפשותיכם[8] ונשמרתם[b] ברוחכם[9]. נגפו יי̈ במעיו
לחלי לאין מרפא[10] מכאן בחלי. וימים רבים לישראל ללא אלהי
אמת וללא כהן מורה וללא תורה[11] אראד בלא אלהי אמת ובלא כהן
מורה ובלא תורה. ויחפהו זהב טהור לכברים שש מאות[12] מת̇ל
בכברים. ואיש משך בקשת לתמו[13] אי בתמו. לרקמות תובל למלך[14]
אי ברקמות. והיה לפנות ערב ירחץ במים[15] לעת ערב והנה בלהה[16]
ותבוא אליו היונה לעת ערב[17] לכלות דבר יי̈ מפי ירמיה[18] מת̇ל
בפנות ערב בעת ערב בכלות דבר יי̈ אי פי הד̇א אלוקת[c]. ומת̇לה
והיה לפתע פתאם[19] הו מת̇ל וכי ימות מת עליו בפתע פתאם[20].
ומת̇לה משגב לעתות בצרה[21] אי בעתות. ואלבאב באלבא מת̇ל
בלילה ההוא[22] ביום ההוא[23]. ויעמד שפטים בארץ *בכל ערי יהודה
הבצרות[d][24] לעיר ועיר[25] במעני בעיר ועיר למכמש יפקיד כליו[26]
אראד במכמש. מתהלך בגן לרוח היום[27] פי וקת רו̇ח אלנהאר ורוח
אלנהאר הו ברד נסימה ואשתקאקה מן ורוח לשאול[28]. וקד קלת פי
כתאב אלמסתלחק[29] אן הד̇א אלהילוך הו לאדם ואלתקדיר[e] וישמעו
את קול יי̈ אלהים והאדם מתהלך בגן לרוח היום אי פי וקת רוח
אלנהאר ואן שית פקל פי רואח אלנהאר אי באלעשי̈ לאן אלרואח
יכון פיה אי ברד אלנסים. לשרת לפני הארון תמיד לדבר יום
ביומו[30] אי בדבר יום ביומו לאן כ̇דמתהם כאנת מתפנ̈נה עלי חסב
תפנ̈ן אלאי̈אם מן חול וחדש[f] ושבת ומועד. להעלות עלות ליי̈ על

a P. אי; R. כמו b P. ואיצ̇א ונשמרתם c P. פי וקת הד̇א d A. בנימין ובערי יהודה e P. ואן אלתקדיר f A. om.

[1] Is 10, 26. [2] Job 2, 13. [3] Lév. 26, 7. [4] Gen. 4, 23. [5] ib. 28, 19. [6] Nom. 2, 31. [7] Jos. 23, 11. [8] Jér. 17, 21. [9] Mal. 2, 15. [10] II Chr. 21. 18. [11] ib. 15, 3. [12] II Chr. 3, 8. [13] I Rois 22, 34. [14] Ps. 45, 15. [15] Deut. 23, 12. [16] Is. 17, 14. [17] Gen. 8, 11. [18] Esra 1, 1. [19] Is. 29, 5. [20] Nomb. 6. 9. [21] Ps. 9, 10. [22] Gen. 32, 14. [23] ib. 15, 18. [24] La variante de A. est remarquable. [25] II Chr. 19, 5 [26] Is. 10, 28. [27] Gen. 3, 8. [28] I Sam. 16, 23. [29] Voy. Ousoul, col. 670, l. 12 à 15; cependant le passage ne se trouve pas dans le Moustalhik. [30] I Chr. 16, 37.

ידר אנהמא מן חרוף אלבדל ואנהמא פי האתין אללפטתין בדל מן
תא אלאפתעאל וקד בינא כיפיה דלך ואלצרורה אלתי בעתת אהל
אללגה אלי דלך ביאנא שאפיא פי באב זכה מן כתאבנא פי
אלמסתלחק[1] פלילתמס עלמה מן הנאך. ולסנא נכלי כתאבנא הדא
מן אלאשארה אלי דלך פיה. וקד כנת אזעמת אלאקתצאר עלי
האתין אלעלאמתין אעני חט ספר גזע צדק ושמלאכתו בינה
אסתגזא בהמא ואד לא דרך פי אלסימן אעני אלעלאמה אכתר מן
תסהיל תחפט חרופהא עלי אלמתעלמין גיר אנה רגב[a] אלי בעץ
אלאחדאת פי אסתנבאט סימנין אכרין להא פאסתסהלת דלך דון
אן אעתקד אני אתי בגריב פיהמא פגמעת חרוף אלאצל עלי טקס
עז גד חף צר וגמעת חרוף אלזיאדה עלי שלומי אך תבנה *אלא אן
להדין אלסימנין מן אלמזיה[b] עלי אלסימנין אלמדכורין והמא חט
ספר גזע צדק ושמלאכתו בינה אנהמא מתעלקאן במעני דונהמא[c].
ונחן דאכרון פי אלבאב אלתאלי להדא שיא מן מואקע חרוף
אלזיאדה פי אלאסמא ואלאפעאל עלי רתבה וקועהא פי הדא
אלסימן ומבינון מעאניהא אן שא אללה תע.

אלבאב אלבאמס

תלגין אכתר מעאני חרוף אלזיאדה ודכר מיאצעדא.

ש אלשין תדכל במעני אשר פי מתל שכבה השבעתנו[2] שבשפלנו
זכר לנו[3] שעלו מן הרחצה[4] שאתה מדבר עמי[5] מי משלנו[6] עד שקמתי
דבורה שקמתי אם בישראל[7] ומן הנתינים שנתן דוד[8] ופימא[d] אשבה
דלך.

ל ואמא אללאם פתלחק אלאסמא דון אלאפעאל פתדכל ללתמתיל
ואלתעיין מתל קולה אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם[9] מענאה
עלי סביל כטא אלנאס. ומתלה ובמים לא רחצת למשעי[10] וסתרי
תפסירה פי מוצעה מן כתאב אלאצול[11] והי ענדי הנא בדל מן אלבא
פאן אלבא הי אלמסתעמלה פי הדא אלמעני כמא קיל[e] ומטהו על

[a] A. רגע [b] A. אלמיזה [c] Omis dans R. [d] A. ומא [e] A. קאל

[1] Voy. Opuscules p. 130—136. [2] Cant. 5, 9. [3] Ps. 136, 2. [4] Cant. 4, 2. [5] Jug. 6, 17. [6] II Rois 6, 11. [7] Jug 5, 7. [8] Es. 8, 20. [9] Lév. 4, 3. [10] Ez. 16, 4. [11] Col: 396, l. 7—16.

אלאפעאל אלמאצ̇יה למא קיל ויהי כמשיב ידו[1] בל כאן יקאל
כחשיב ידו ולמא קיל איצ̇א והיא כפרחת עלתה נצה[2] בל כאן יקאל
יהיא כפָרחה פעל מאץ̇ לאן אלפעל אלמאצ̇י אחקّ בהדא אלמכאן
מן אלאסם לכן לם ימכן דלך לאן אללגה לא תגיזה· וממא יוכّד
הדא אלמדהב איצ̇א קו̇ וכמו השחר עלה[3] פאנה לו גאז מתל דלך
לקיל וכעלה השחר או וכמו עלה השחר לאן אלמים ואלואו פי וכמו
*זאידתאן אד̇ אלכאף ללמקארבה ולים קולה וכמו[a] הנא ללתשביה[b]
מתלה פי קו̇ כמו אש[4] כמו שבלול[5] וגירהמא ואן כאנת אלמים
ואלואו זאידתין איצ̇א הנאך ואמא אלתקדיר וכעלות השחר אי ענד
טלוע אלפגר ולו קאל וכמו עלות השחר לכאן גאיזא פלמא אסתעמל
אלפעל אלמאצ̇י מכאן אלמצדר פרק בינה ובין כמו כמא תרי אד̇
לא תדכל אלכאף עלי אלאפעאל אלמאצ̇יה ואד̇ לים אלמים ואלואו
פי וכמו בחאגז קוי̇ לאנהמא זאידתאן לא תותראן פי אלמעני פלא
יגוז אן יקאל וכמו עלה השחר· וקד שדّ איצ̇א ען הדא אלנטאם
חרף ואחר פיתצ̇ח לך פי באבה[c] מן כתאב אלאצול[6] והו לברם
האלהים[7]· פעלי הדא אלשדוד אעני שדוד לברם האלהים ושדוד
בהכין לו דוד לים וגב אן ינכר עלי אלשאער מא אצ̇טרّ אליה מן
קולה[8] ואל תתאו חמר זמן ארוך נשמר וריחו לא נמר כשקט
בשמרים אעני קולה כשקט אד̇ אלוזן מוצ̇ע צ̇רורה ואלתקדיר באשר
שקט· וקד גמע אלחרוף אלאצליה ואלחרוף אלכדמיה כתיר מן
אלמצנّפין קבלי פי כלמאת נטמוהא פיהא מנהם מן אהל אלמשרק
ומנהם מן אהל בלדנא אלאנדלס פגעלוא לכל צ̇רב מנהמא עלאמה
ליסהל עלי אלמתעלّמין תחפטהמא וואחד *ממן גמעהא מן אהל
בלדנא[d] והו מנחם בן סרוק פאנה גמע חרוף אלאצל עלי חט ספר
גזע צדק וגמע חרוף אלזיאדה עלי שמלאכתו בינה[9]· וקד גלט
בעץ̇ אלמולّפין[10] פי הדא פגעל אלטא ואלדאל מן חרוף אלזיאדה
למא ראהמא זאידין פי ומה נצטדק[11] הזדמנתון למימר קדמי[12] ולם

[a] A. om. [b] A. ajoute: ואן כאן מעהא מים ואן מתלהא פי קו̇ וכמו הנא ללתשבה [c] A. באב [d] A. מן בלדנא; P. מן au lieu de ממן

[1] Gen. 38, 29. [2] ib. 40, 10. [3] ib. 19, 15. [4] Ps. 79, 5. [5] ib. 58, 5. [6] Ed. Neubauer, col. 111, l. 16 et suiv. [7] Eccl. 3, 18. [8] C'est Dounasch; voy. Criticae vocum recensiones, p. 1, l. 5. [9] Voy. Maḥbéreth p. 1, col. 2. [10] C'est Dounasch ib. p. 9. [11] Gen. 44, 16. [12] Dan. 2, 9.

ואלאפעאל פלא תכון אצליה פי תלך אלאסמא ואלאפעאל[a] אלתי
*תכון פיהא[b] ואן כאנת קד תכון אצליה פי מואצע אכרי. פאמא
אלחרוף אלאצליה אלתי לא תכון זיאדה פי מוצע מן אלמואצע
אצלא פהי אלגים ואלדאל ואלזאי ואלחא ואלטא ואלסין ואלעין
ואלפא ואלצאד ואלקאף ואלרא. ואמא אלחרוף אלתי תכון זיאדה
פהי סאיר אלכב חרפא והי אלאלף ואלבא ואלהא ואלואו ואליא
ואלכאף ואללאם ואלמים ואלנון ואלשין ואלתא פהאולא זואיד[c]
אלאסמא ואלאפעאל אלא אן אלאלף ואלואו ואליא מנהן הן[d]
אמהאת אלזואיד לאנהא אחרף אלמד. ויכון בעצהא באלאסמא דון
אלאפעאל מתל אלבא ואלכאף ואללאם ואלמים פאנה לא יקאל
בְּאָמַר כְּאָכַל ולא כאמר כאכל ולא לאמר לאכל ולא מאמר מאכל
כמא יקאל בבגד צמר[1] וכבגד עדים[2] לאיש העשיר[3] מאיש ועד
אשה[4]. ואמא קול אלכתאב אבל ארון האלהים העלה דוד מקרית
יערים בהכין לו דוד[5] אעני קולה בהכין פפיה אצמאר ותקדירה
העלה דוד מקרית יערים ויניחהו באשר הכין לו אי במקום אשר
הכין לו פחרף אלמקום ובקי אשר פקאמת אלצפה מקאם אלמוצוף
מתל ובאשר חללים שם הוא[6] באשר כרע שם נפל שדוד[7] תם חרף
אשר כמא יחרפונה כתירא מן גיר הדא מתל לכל יבוא גבורתך[8]
לכל העיר האלהים את רוחו[9]. ואלדליל עלי צחה הדא אלתקדיר
קו ויכן מקום לארון האלהים ויט לו אהל[10] וקאל איצא ויקהל דוד
את כל ישראל אל ירושלם להעלות את ארון יי אל מקומו אשר הכין
לו[11] פאלמעני פי הדא כלה ואחד פליסת אלבא אדא ואקעה עלי
אלפעל אלמאצי כמא טן גירנא בל עלי אלאסס אלמצמר אלא אנה
שאד. ובא בהשמה מהם[12] איצא מתלהא וסתרי תלכיץ דלך פי
באב תלכיץ מעאני חרוף אלזיאדה ענד תלכיצנא מואצע אלבא
מנהא. וכדלך איצא קול אלכתאב כטוב לב המלך ביין[13] לים פעלא
מאציא כמא טן קום לכנה מצדר והו מתל וכבא השמש צוה יהושע[14]
וכשוב דוד מהכות את הפלשתי[15]. ולו גאז דכול אלכאף עלי

[a] P. אן אלאפעאל [b] P. הי פיהא [c] P. זיאדה [d] A. om.

[1] Lév. 13, 47. [2] Is. 64, 5. [3] II Sam. 12, 4. [4] I Sam. 22, 19. [5] II Chr. 1, 4. [6] Job 39, 30. [7] Jug. 5, 27. [8] Ps. 71, 18. [9] Esra 1, 5. [10] I Chr. 15, 1. [11] ib. 15, 3. [12] Lév. 26, 43. [13] Esth. 1, 10. [14] Jos. 8, 29. [15] I Sam. 17, 57.

סאקטה איצא *מן קולה[a] אין קדוש כי״י כי אין בלתך[1]. וסקטת[b] יא
זולתי ויא בלתי מן ואלהים זולתי לא תדע ומושיע אין בלתי[2]
לאגתמאע סאכנין ליגין והדאן אליא־אן המא ללמתכלם והו אלבארי
עז וגל. ואמא בלעדי רק אשר אכלו הנערים[3] פאקול אנהא כלמה
מרכבה ומענאהא אלאסתתנא ותפסירהא סוי כדא וכדא וחאשא
כדא וכדא ולים כדא וכדא לאן מעני בל לים ומעני עד אלגאיה
פכאן פי בלעדי רק אשר אכלו הנערים ופי מתלה מעני גאיה
אלמסתתני ענה[c] ואליא פיה זאידה ותסקט ענד אצאפה אלמתכלם
אללפטה אלי נפסה כמא קיל *היש אלוה מבלעדי[d4] ואין מבלעדי
מושיע[5] ותפסירה ולא נאצר סואי. ואדא אציף בלעדי אלי אסם
טאהר קיל בלעדי[e] מבלעדי מזבח יי אלהינו[6] בלעדי אחזה[7] לאן
אלתקדיר בלעדי אשר אחזה. וכדלך מדוע ענדי מרכב מן מה אלתי
ללאסתפהאם ומן דוע ואן כאן לא יוגד דוע ותפסירה מא באל[f] כדא
וכדא ולים יבעד ענדי אן יכון מן מענאה אשא דעי למרחוק[8] אי
אגיל פכרי ויכון דעי עלי זנה וישמע יהושע את קול העם ברעה[9]
פכאן מעני מדוע מא בדי אליך פי פעלך הדא אי מא ראיך פיה.
וקד רכב אלעבראניון עד והנה פי קו אשר המה[g] חיים עדנה[10].
וקד אכתצרוה אשד מן הדא אלאכתצאר פי קו את אשר עדן[11].
וקד רכבוא איצא את מע הם ומע הן פי קו והזהרתה אתהם[12] באש
ישרפו אתו ואתהן[13].

אלבאב אלראבע

מערפה אלחרוף אלאצליה ואלזואיד.

קד עלם אן אלחרוף אלעבראניה כב חרפא פליעלם אן יא חרפא
מנהא אצליה לא יקע פי שי מנהא זיאדה פי מוצע מן אלמואצע
ואן יא מנהא קד תכון כדמיה אעני אנהא תזאד עלי אצול אלאסמא

[a] R. באמרו = פי קולה [b] A. וסאקט [c] A. מנה [d] A P. om. [e] A. P. om. [f] R. מה דעת [g] P. R. הם

[1] I Sam. 2, 2. [2] Os. 13, 4. [3] Gen. 14, 24. [4] Is. 44, 8. [5] ib. 43, 11. [6] Jos. 22, 19. [7] Job 34, 32. [8] ib. 36, 3. [9] Ex. 32, 17. [10] Eccl. 4, 2. [11] ib. 4, 3. [12] Ex. 18, 20. [13] Lév. 20, 14.

שקערור שקערורות[a] פתיגיל. ואמא אלכמאסי פלא יבלג באלזיארה
אכתר מן ו׳ אחרף מתל ארפכשר לאן אלה ענדהם גאיה אלאצול
פלם תחתמל כתרה אלזיארה כמא אחתמלתהא אלג׳ לקלה עדדהא.
ואיצא[b] פאנה אנמא בלגת אלתלאתיה ז׳ אחרף אד׳ גא[c]ת עלי
אפעאל סראסיה באלזיארה מתל השתחויה. ואקל אצול אלאפעאל
תלאתה אחרף ואכתרהא בלא זיארה ד׳ אחרף. ואקל אצול חרוף
אלמעאני חרף ואחד ולא יכון אלא מתצלא מתל בא אלאלזאק ולאם
אלמלך וכאף אלתשביה [כקולך][c] ביי יצדקו ויתהללו[1] ליי הארץ
ומלואה[2] מי כיי אלהינו[3]. ותכון עלי חרפין מתל מן[d] אל על. ותכון
עלי ג׳ אחרף אצליה מתל יען אשר עזבוני[4] ולא תתגאוז אלתלאתה
אלא בזיארה חטוהא חרפא ען גאיה בנא אלפעל כמא חטוא אלפעל
חרפא ען גאיה בנא אלאסס לאן אלפעל אקוי מן אלחרף כמא אן
אלאסס אקוי מן אלפעל עלי מא קד תבין קבל הדא. פממא גא מן
אלחרוף אלתלאתיה בזיארה קולהם למען פאן אללאם פיה זיארה
וקולהם בגלל אלבא זאירה וקולהם ביען אלבא פיה זאירה עלי יען
וקולהם לעמת אללאם פיה זאירה עלי כל עמת שבא[5]. ופי כל עמת
וגה אכר סנדכרה פי גיר הדא אלמוצע ואללאם מע דלך אלוגה
איצא מזירה פיה. וקולהם בעבור לבעבור פאן אלואו פיהמא ללמד
ואללאם ואלבא זאירתאן. וקד אסתעמל[e] אלשערא אסתעמאל עבור
מכאן בעבור כקול אלשאער[6] והצדק בקש ואל תהיה עקש עבור
לא תנקש[f] בלבות המורים[g]. וקד אנכר דלך קום מן אצחאב
אלדקדוק ולים פי רד אלשי אלי אצלה פי צרורה אלשער גנאח
ענדי[h] וקד יפעל מתל הדא אהל גיר לסאגנא איצא. וממא גא איצא
מן אלחרוף אלתלאתיה בזיארה קולהם זולתי כלב בן יפנה[7] פאן
אלואו ללמד ואליא זאירה פיה איצא ידלך עלי דלך קולה זולת דלת
עם הארץ[8] בגיר יא וקו איצא עין לא ראתה אלהים זולתך[9]. ואזעם
אן אליא פי בלתי איצא זאירה מתלהא פי זולתי אלא תראהא

[a] R. משקערורות = מן שקערורות [a] A. פאיצא [c] A. om., P. כקול, R. כקולך [d] A. R. om. [e] P. אסתסהל [f] A. תוקש [g] A. P. כלבות [h] P. ענדנא

[1] Is. 45, 25. [2] Ps. 24, 1. [3] ib. 113, 5. [4] II Rois 11, 33. [5] Eccl. 5, 15. [6] C'est *Dounach b. Labrât*, voy. ס׳ תשובות דונש, ed. Filopowski p. 1. [7] Deut. 1, 36. [8] II Rois 24, 14. [9] Is. 64, 3.

ואלאפעאל מא דל עלי זמאן מאץ או מסתקבל מתל אמר יאמר עבר
יעבר שמר ישמר ומא מאתל דלך. וחרוף אלמעאני הי מא דל עלי
מעני פי גירה מתל אל על כי גם רק אך ומא אשבה דלך[a]. פאקל
אצול אלאסמא אלמנפצלה חרפאן מתל יד עי אסם בלד יובל שי[1]
גג ווי העמודים[2] פה ושה ומא אשבההא. ואכתרהא ה אחרף מתל
צפרדע צלפחד שעטנז ולא יתגאוז אלאסם הדא אלעדד אלא מזידא.
ותכון אלאסמא אלמנפצלה איצא עלי ג אחרף מתל ארץ בגד צמר
גמל ותכון עלי ד אחרף מתל פלדש פתגם סרפד ספרד ומא מאתל
דלך. ואמא אלאסמא אלמתצלה פתכון עלי חרף ואחד והי אלצמאיר
ואלכנאיאת מתל יא עבדי ורגלי וידי ואזני וואו עבדו וידו ואזנו
ורגלו וכאף עבדך וידך ורגלך ואזנך פי מכאטבה אלואחד אלמונת
והא עבדה וידה ורגלה פי אלאכבאר ען אלואחד אלגאיב אלמונת
ומתל אלמים אלתי יכבר בהא ען אלגמע אלגאיב פי מתל תורידם
לבאר שחת[3] נבלעם כשאול חיים[4] וקד תזאד עליהא ואו כמא קיל
הניעמו בחילך והורידמו[5] שיתמו כגלגל[6]. ותכון עלי חרפין מתל
נון וואו ארונינו[b] וידנו ורגלנו ומתל הא ומים אדניהם ורגליהם
ועבדיהם. וקד יזאד עלי הדה אלהא ואלמים הא כמא קיל ואל
אליהמה לפנימה לשער[7]. ולים בבעיד ענדי גואז אליהמו ואיצא
רגליהמו ועבריהמו ומא אשבה דלך ואן לם יוגד דלך מסתעמלא
קיאסא בקולה ואל אליהמה אלא אנהם אדא אראדוא הדא חדפוא
אלהא כמא קיל עלימו פנימו אלימו הרס שנימו בפימו[8] ואלאצל
שניהמו בפיהמו עליהמו פניהמו אליהמו ולים במסתנכר אן ירד
אלשי אלי אצלה. ומתל הא ואלף *עליה וידיה ורגליה[c] אשר על
אחריה ואתיקיהא[9] ומתל כאף והא עמכה[10] וידכה[11] ורגלך[d] פי
מכאטבה אלואחד אלמדכר. ואקצי מא ינתהי אליה אלאסם
אלתלאתי באלזיאדה ז אחרף מתל השתחויה אעני בהשתחויתי בית
רמון[12]. ואמא אלרבאעי פיבלג ה אחרף מתל עכשוב שרביט זרזיף
ארץ[13] כרכוב המזבח[14] כרמיל פרעוש פילגש. ויבלג ו אחרף מתל

[a] P. אשבההא [b] P. אדוננו; R. אזננו [c] R. P. עליהא וידיהא ורגליהא [d] R. ורגלכה

[1] Is. 18, 7. [2] Ex. 27, 10. [3] Ps, 55, 24. [4] Pr. 1, 12. [5] Ps. 59, 12. [6] ib. 83, 14.
[7] Ez. 40, 16. [8] Ps. 58, 7. [9] Ez. 41, 15. [10] I Sam. 1, 26. [11] Exod. 13, 16. [12] II Rois 5, 18. [13] Ps. 72, 6. [14] Ex. 27, 5.

אלהא אלתי יזידהא אלעבראניון בעד נון גמע אלמונה *כאנת אלכלמה איצא עלי[a] יב חרפא פקיל וכתועבותיהנה· וקל מא יבקון פי אלכלמה אלהא אלתי ללצמיר מע זיאדה אלואו כמא סתרי דלך מבינא בחול אללה· ואעלם אן אלחרפין לא יתרכב מנהמא אלא כלמתאן כמא[b] יתרכב מן אלמים ואלנים מג גם לא גיר ואן אלתלתה אלאחרף יתרכב מנהא ו כלמאת ורבמא כאן בעצהא מלגי מתלמא יתרכב מן אלעין ואלבא ואלרא עבר בער ערב ברע רבע רעב· ואן אלארבעה אלאחרף יתרכב מנהא כד כלמה יסתעמל אקלהא וילגי אכתרהא מתל מא יתרכב מן אלכאף ואלרא ואלסין ואלמים כרסם כרמס כסרם כסמר כמרס כמסר רמכס רכסם רכמס רסמך רסכם רמסך סמכר סמרך סרכם סכמר סרמך סכרם מכרס מכסר מרכם מרסך מסכר מסרך· ותלכיץ דלך אנה למא תרכב מן אלחרפין כלמתאן צאר אדא צרבנא אלכלמתין[c] פי ג ודלך עדד אחרף אלכלמה אלתלאתיה תרכב מנהא ו כלמאת וכדלך איצא אדא צרבנא אלסת כלמאת פי ארבעה ודלך עדד אחרף אלכלמה אלרבאעיה תרכב מנהא כד כלמה ולו צרבנא אלכד כלמה פי ה אעני פי עדד אחרף אלכלמה אלכמאסיה לתרכב מנהא קכ כלמה והו אלקיאס פימא זאד עלי הדא אלעדד·

אלבאב אלתאלת

דכר אקל אצול[d] אלאסמא ואלאפעאל ואלחרוף[e] ואכתר אצולהא

אעלם אן תרכיב חרוף אלמעגם יכון כמא קד דכרנא דלך עלי ג אקסאם לאסמא ואפעאל וחרוף מעאן לא יכלו כלאם מן אחד הדה אלאקסאם ולא יוגד פיה אכתר מנהא· ואלאסמא הי מא גאז אן תכון פאעלה או מפעולא בהא· פמנהא מפרדה מתל אדם שת אנוש דור שלמה משה[a] אהרן מרים גמל חמור אבן סלע בגד· ומנהא מרכבה מתל חצר־מות יששכר אברהם בנימין אביהוא אבירן אביעזר אחימלך אחירע צלמות עבטיט קיקלון בליעל ומא אשבה דלך·

[a] Correcture dans P.: בלגת אלכלמה איצא [b] P. מתל מא [c] R. אלחרפין = השתי אותיות
[d] A. om. [e] A. om. [f] P. ajoute יששכר

ומתל מא לאחהע[a] מן אלאנחא אלמכתלפה ואלוגוה אלמפנגנה[b]. וקד אשאר רב[c] סעדיה רצי אללה ענה אלי דכר שי מנה פי שרחה לספר יצירה יחכי[d] הנאלך אן לה פי דלך וצעא גאמעא ולם נרה נחן ולא וצל אלי בלדנא פלדלך לסת אכלי הדא אלכתאב מן דכר בעץ וגוהה לארתבאטה באלתצריף. ומתל מא לאחרף ובכל מן אלתאתיר פי אלפאת[e] לגה אדונות ודלך מסטור פי אלמסרה. ומתל מא ללחא ואלעין מן אלתאתיר פי לפטה מה[f] אדא אתצלת בהא ודלך איצא מוגוד פי אלמסרה פלא מעני לאטאלה כתאבנא הדא בה. וללרא איצא כואץ ינפרד באלאחכאם להא אהל טבריה אד הם אפצח אלעבראניין לסאנא ואכתרהם ביאנא וקד דכר דלך פי כתאב אלמצותאת פלנערץ נחן ענה. ומן כואץ אלחרוף אן בעצהא לא יכון אבדא אלא אצליא דאתיא פי אלכלמה אלתי הו פיהא ובעצהא קד יכון אצליא פי כלמה מא ותכון גיריא זאידא או כדמיא פי כלמה אכרי יכדם אלמעאני פאדא וקע אצליא כאן במנזלה גירה מן אלחרוף אלתי לא תכון[g] אלא אצליא פי כל מכאן תקע[h] פיה. ואיצא אן בעץ אלחרוף קד יכון בדלא מן בעץ ויכון דלך לאצטראר פלא[i] ימכן גיר דלך. וקד יכון בעצהא בדלא מן בעץ לגיר אצטראר וסתרי נכתא מן דלך פי כתאבנא הדא בחול אללה.

באב. אעלם אנה לא ינטק בחרף ואחד עלי אנפצאל ואנפראד[k] לאן אבתדא אלנטק לא יכון אלא בחרכה אד לא יבתדי בסאכן ואנתהאה[l] יכון בסכון אד לא יוקף אלא עלי סאכן והדאן לא יגתמעאן פי חרף ואחד ואקל מא תכון עליה אלכלמה אלמנפצלה חרפאן חרף יבתדי בה וחרף יוקף עליה ואכתר מא וגדנאה עליה פי אלכתאב י אחרף מתל האחשדרפנים[1] למשפחותיהם[2] ותבלג בואו אלעטף יא חרפא מתל והאחשדרפנים[3] וכעלילותיכם[4] וכתועבותיהן[5]. ואן זיד עלי וכעלילותיהם[m] אלדי פיה צמיר אלגיב אלואו אלתי רבמא יזידהא אלעבראניון בעד מים אלגמע אלגיב בלגת אלכלמה יב חרפא פכאנת וכעלילותיהמו וכדלך אן זיד עלי וכתועבותיהן

[a] A. לאהחע. R. לאחהער [b] A. אלמפתנה, R. המרחיבים [c] R. רבינו [d] P. וחכי, R. וספר [e] Omis dans R. [f] A. מא [g] A. יכון [h] A. יקע [i] A. ולא [k] P. עלי אנפראד ואנפצאל [l] A. ואנתהאיהא [m] P. R. וכעלילותיכם

[1] Esth. 8, 9. [2] Gen. 8, 19. [3] Esth. 9, 3. [4] Ez. 20, 44. [5] ib. 16, 47.

אמסכת באנפך ענד לפטך בהא לוגדתהא מכתלה׳ ואלרא בין
מכרג אללאם ואלנון פמכארג אלרא ואללאם ואלנון מתקארבה
בעצהא מן בעץ אלא אן אלנון אלמתחדכה משרבה גנה[a] ואלגנה
מן אלכיאשים ואלנון אלסאכנה כאלצה[b] מן אלכיאשים ואנמא
סמיתא באסם ואחד למא דכרת לך אעני לאשתבאה אלצותין ואלא
פאנהמא ליסתא מן מכרג ואחד ואנמא אסתחקת אלרא ענד
אלאואיל רצי אללה ענהם וצעהא פי מכרג חרוף אלצפיר וחרף
אלתפשי ללמשארכה אלתי דכרתהא לך[c]׳ ואמא אלדאל ואלטא
ואלתא פאנהא ואן כאנת מכארגהא מן טרף אללסאן ואצול
אלתנאיא כמכרג אללאם ואלנון ואלרא פאן דלך אלטרף ליס הו
אסלה אללסאן בל מא[d] הו ארפע מן אלאסלה קלילא׳ ואעלם אנך
אדא אדרת אן תסבר אלאחרף[e] פי מכארגהא ומדארגהא פוגה
אלעמל פי דלך אן תפתח פאך באלהמזה תסתטהר אלחרף אלדי
תריד סברה׳ מתאל דלך אנך אדא אדרת מערפה מכרג אלעין
קלת אע ואן אדרת מערפה מכרג אלבא קלת אב ואן אדרת מערפה
מכרג אלקאף קלת אק ואן אדרת מערפה מכרג אלסין קלת אס ואן
אדרת מערפה מכרג אללאם קלת אל׳ ואעלם אנה[f] כתירא מא
יסתצעבון אן יתואלי ענדהם פי כלמה ואחדה חרפאן יכונאן מן מכרג
ואחד לצעובה אלנטק *בדלך ואנמא[g] אלאטראד עלי תואלי חרוף
אלמכתלפה אלמכארג אד דלך אכף עלי אללסאן׳ מתאל דלך אנה לא
ינטק בזס ולא בסז וקד יוגד שש ולא יוגד צש וקד יוגד חע ולא יוגד
עח וקד יוגד טד ולא יוגד דט[1] ואן אסתעמל אסתתקל ואנמא דלך עלי
קדר מא יסתתקלון או יסתסהלון׳ ואעלם איצא אן לבעץ אלחרוף
כואץ תנפרד בהא דון גירהא מן אלחרוף מתל אן אלחא ואלעין לא
ישדאן אצלא מן בין סאיר אלחרוף ומתל אן בגדכפת יאתי פי אללגה
7. אלעבראניה עלי צרבין צרב כפיף וצרב תקיל ומתל אן אחרף יהוא
תכפף מא וקעת עליה מן אחרף בגדכפת אלא אלפאטא מחפוטה׳
וקד בין דלך אפאצל אלסופרים פלא מעני לדכרה פי הדא אלכתאב׳

a P. גנא b R. לבד (= כאצה) c A. om. d Rayé dans P. e P. אלחרוף f P. אן
g A. ואמא; R. ואך

1 Voyez *Bacher*, Abraham Ibn Esra als Grammatiker, p. 56, n. 19.

ומתל אלאלף אלכפיה איצא פי דברו אל דוד בלט[1] אלטאהרה פי
אלכט [פי ותבוא אליו בלאט[2] ומתל אלאלף אלכפיה איצא[a] פי ולרש
אין כל[3] אלטאהרה פי אלכט[b]] פי אחר עשיר ואחד ראש[4] [האיש
הראש[5][c] ומתל אלאלף אלכפיה פי ויאמר יי לדג[6] אלטאהרה פי
אלכט פי מביאים דאג וכל מכר[7]. ופי כל פעל כפיף מעתל אלעין
מפרד אלף כפיה פי אלכט טאהרה פי אללפט מתל ושב אל המחנה[8]
רר בשרו[9] ומא אשבהמא. פמתל הדה אלאלפאת יסמי אלפא
באלאטלאק. פאלהמזה אבעד חרוף[d] אלחלק כלהא מכרגא ויליהא
פי בעד אלמכרג אלהא והדא הו אלצרב אלתאני מן אלאחרף
אלחלקיה פי מכארגהא ואלאלף האויה הנאך. ואלצרב אלג מן
אלאחרף אלחלקיה פי מכארגהא הו מכרג אלהא ואלעין קריב מנה.
ועלי הדא אלמתאל תגרי אחרף סאיר אלמכארג פי אן בעצהא
ארפע מן בעץ פי אחואזהא ולו אן אחרף כל מכרג תכון מנזלה
גמיעהא מן מכרגהא מנזלה ואחדה למא אכתלפת ולכאנת כלהא
עלי צורה ואחדה אי עלי צות ואחד. מתאל דלך אנה לו כאנת
[מנזלה אלהא פי מכרגהא ומדרגהא מן אלחלק הי מנזלה אלהמזה
לכאנת][e] אלהא הי אלהמזה ואלהמזה הי אלהא ואלא פמא אלכלאף
בינהמא אן לם יכן כמא קלנא אן בעץ אלחרוף אלתי הי מן מכרג
ואחד ארפע פי דלך אלמכרג מן בעצהא. ואעלם אן אלרא ואן
שארכת חרוף[f] אלצפיר אלתי הי אלזאי ואלסין ואלצאד ואן שארכת
איצא חרף אלתפשי אלדי הו אלשין פי אנהא תנסל אנסלאלא פאן
מכרגהא אקרב מן מכרג אללאם ואלנון והי תלאתתהא אעני אללאם
ואלנון ואלרא מן גמלה אחרף אלדלק ואחרף אלדלק ז הדה אלג
אעני אללאם ואלנון ואלרא ואלאחרף אלשפהיה אלתי הי בומף לאן
אלדלאקה פי אלמנטק אנמא הי בטרף אסלה אללסאן ובאלשפתין.
וביאן דלך אן מכרג אללאם מן טרף אללסאן מעארצא לאצול
אלתנאיא ואקרב אלמכארג מנה מכרג אלנון אלמתחרכה פאמא
אלנון אלסאכנה פמכרגהא מן אלכיאשים ותעתבר דלך אנך[g] לו

[a] R om. [b] Dans A. ce passage est omis; dans R. l'exemple de לאט suit celui de ראש [c] Cela ne se lit, ni dans A., ni dans R. [d] P. אחרף [e] Omis dans A. [f] P. אחרף [g] P. באנך

[1] I Sam. 18, 22. [2] Jug. 4, 21. [3] II Sam. 12, 3. [4] ib. 12, 1. [5] ib. 12, 4. [6] Jon. 2, 11. [7] Néh. 13, 16. [8] Ex. 33, 11. [9] Lev. 15, 3.

אלבאב אלתאני

פי דכר מכארג אלחרוף ווצף בעץ כואצהא

אלחרוף אתנתאן ועשרון[a] חרפא תגנינא שהרתהא ען שרחהא
עלי תואליהא[b]. ולהא ה מכארג אקצאהא מכרגא אלי דאכל אלאחרף
אלחלקיה והי ד יגמעהא **אהחע** ואקרבהא מכרגא אלי כארג
אלאחרף אלשפתיה והי ד אחרף יגמעהא **בומף** ובין הדין אלמכרגין
ג מכארג אקרבהא אלי אלחלק מכרג[c] אלאחרף אלחנכיה והי ד
יגמעהא **גיכק** ואקרבהא אלי אלשפה מכרג[d] אלאחרף אלסניה והי
ה אחרף יגמעהא **זסשרץ**[e] תם יתוסט הדין אלמכרגין מכרג ה
אלאחרף אלתי יגמעהא **דטלנת**. הכדא קסמתהא אלאואיל עלי
הדה ה אלמכארג מן גיר תפציל ולא תחדיד[f] בל בבעץ אלמקארבה
ודלך אן ענד תדקיק אלנטר יוגד[g] בעץ אחרף כל מכרג מן הדה
אלמכארג ארפע מן בעץ ודלך אן אחרף כל מכרג מן הדה אלמכארג
ליסת במסתויה פי דלך אלמכרג אלדי וסמת בה ואלא פלים כאן
יכון לכל מכרג מן אלמכארג גיר חרף ואחד. מתאל דלך אן אחרף
אלחלק והי אהחע אדא סברנאהא פי כרוגהא מן אלחלק וגדנאהא
עלי ג אצרב אעני[h] אן להא ג מכארג פי אלחלק אחדהא מן אקצי
אלחלק מתל מכרג אלאלף גיר אללינה אלתי תסמיהא אלערב המזה
ודלך אן אלאלף עלי צרבין אחדהמא תכון אלאלף פיה[i] טאהרה
מחסוסה מתל אלף אמר ואלף אכל ואלף ואל תאטר עלי באר פיה[1]
פן יאנף[2] וקראהו אסון[3] ובאלגמלה כל אלף טאהרה טהורא בינא
סאכנה כאנת או מתחרכה באי חרכה כאנת והי[k] אלתי תסמי המזה
ואלצרב אלב הי אלתי תכון אלפא[l] לינה כפיה מתל אלאלף אלתי
הי עין אלפעל פי החמס קם[4] אעני אלאלף אלכפיה[m] אלתי בין
אלקאף ואלמים והי אלטאהרה פי אלכט פי וקאם שאון בעמיך[5]

[a] A. כ״ב [b] P. חיאלהא (sic). [c] P. מכרגא [d] P. מכרגא [e] P. R. וסצרש [f] A. תחריר, R. הגבלה [g] P. יוגב כון [h] P. נעני [i] P. פיה אלאלף [k] A. הי [l] P. אלפה, R. אלף שלו [m] A. om., P. כפיה

[1] Ps. 69, 16. [2] ib. 2, 12. [3] Gen. 44, 29. [4] Ez. 7, 11. [5] Os. 10, 14.

אסתפהאמא נחו הקלך זה[1] הכתנת בנך היא[2] ואמّא נדא כקולך
הדור אתם ראו[3] האשה המנאפת[4] האמור בית יעקב[5]. וקד תנאדי
אלנכראת בגיר הא כקולך ארץ ארץ ארץ שמעי דבר יי[6] ויכון נדא
אלמעארף בגיר הא נחו אברהם אברהם[7] יעקב יעקב[8] שמואל
שמואל[9] יהודה אתה יודוך אחיך[10] שמע ישראל[11] עמי מה עשיתי
לך[12] שמעוני אחי ועמי[13]. ואמّא תמנّיא נחו מי יתן החרש תחרישון[14]
מי יתן ידעתי ואמצאהו[15] מי יתן כל עם יי נביאים[16]. ואמّא טלבא
נחו סואלך ורגבתך אלי מן אנת דונה כקולה הושיעה אדני המלך[17]
ואלדעא אלי אללה יגרי הדא אלמגרי. ואמّא אמרא נחו שמע
ישראל[18] עשה לך אשר תמצא ידך[19] אמר לנער ויעבר לפנינו[20] קום
לך פרנה ארם[21] ואמّא נהיא כקולך אל תלך בדרך אתם[22] אל
תעשה את הנבלה הזאת[23] ולא תביא תועבה אל ביתך[24]. וקד זאד
קום מן אצחאב אלנחו עלי הדה אלמעאני מעאני אכר בלגת בהא
אקסאם אלכלאם אלמרכّב י אקסאם ותלך אלאקסאם אלמזירה
דאכלה פי גמלה הדה אלאקסאם אלו פלדלך תרכנא דכרהא וקד
נקץ קום והם אצחאב אלכלאם מן הדה אלו אלאקסאם ואעדל
אלאשיא מא אכתרנאה נחן. ולמّא כאנת חרוף אלמעגם[a] ענאצר
אצנאף אלכלאם אעני אלאסמא ואלאפעאל ואלחרוף ראינא אן
נדכרהא ואן נדכר מכארגהא. ואעלם אן תסמיה אלאסמא
ואלאפעאל ואלחרוף פי צדר הדא אלבאב[b] מבארי פלים עלי הדא
אלוגה כל עלי וגה אכר ודלך אנّי ענית הנאך באלכלאם כלה
ואלכלאם אלמרכّב בגמלתה ואעתקדת הנא[c] ענאצרה אלכבר וגיר
אלכבר וגעלת מבארי הדין אלקסמין אלאסם ואלפעל ואלחרף
פאעלמה.

a P. אלמעאני b P. אלכתאב c P. הנאך

[1] I Sam. 24, 17. [2] Gen. 37, 33. [3] Jér. 2, 31. [4] Ez. 16, 32. [5] Is. 29, 22. [6] Jér. 22, 29. [7] Gen. 22, 11. [8] Gen. 46, 2. [9] I Sam. 3, 10. [10] Gen. 49, 8. [11] Deut. 20, 8. [12] Mich. 6, 3. [13] I. Chr. 28, 2. [14] Job 13, 5. [15] ib. 23, 3. [16] Num. 11, 29. [17] II Rois 6, 26. [18] Deut. 6, 4. [19] I Sam. 25, 8. [20] ib. 9, 27. [21] Gen. 28, 2. [22] Prov. 1, 15. [23] II Sam. 13, 12. [24] Deut. 7, 26.

ואלّא לם יכן מוגודא אלבתّה׳ ולים קול אלכתאב חמק עבר[1] חלף הלך לו[2] בכסר[a] לקולנא אן אלפעל לא יתרכّב מע פעל[b] דון אסם יוגד מעה[c] פאנّ פי חמק אסמא מסתכנّא פיה והו צמיר עאיד[d] אלי ודודי וכדלך הו פי עבר ופי חלף איצא אסם מסתכנّ עאיד אלי הגשם וכדלך הו פי הלך׳ והכדא אלקול פי ויקח ויתן את העדת[3] ויקם וילך מנוח[4] ויבא ויעש יי[5] וגמיע מא אשבה דלך ממא יתקדّם לה דכר יעוד אליה צמיר׳ וכדלך לא יתרכّב אלפעל מע אלחרף פקט לא יקאל **חלך מן ולא בא עם.** ובטלאן הדא מן וגהין אחדהמא אלוגה אלדי בטל בה תרכّב אלפעל מע נפסה והו אן אלפעל לא אסם מעה אעני אן אלערץ לא גוהר מעה ואלערץ אנّמא יוגד באלגוהר ואלוגה אלבَ הו אלוגה אלדי בטל בה תרכّב אלאסם מע חרף והו אן אלפעל אלדי פי הדה אלקציה ליס מעה שי אכר ינטמה מעה[e] אלחרף אלנאטם לאן הלך אנמא הו שי ואחד וכדלך בא וקד תקדّם אן אלואחד לא נטאם[f] לה אלבתّה׳ וכדלך אלחרף לא יתרכّב מע אלחרף לא יקאל **מן לא** ולא **עם אל** ולא מא אשבה דלך לאן כל ואחד מן אלחרפין נאטם וליס פי אלקציה שי ינטמה אלחרף אלואחד פצלא עמّא ינטמאנה גמיעא׳ פקד טהר ממّא קדّמנא דכרה אן אלאסם אשרף מן אלפעל לאן אלאסם יוגד אלפעל ואלאסם יתרכّב מע אלאסם דון אלפעל ודון אלחרף׳ ותבין איצא אן אלפעל אשרף מן אלחרף לאן אלחרף אנّמא כאן בסבב אלאסם ואלפעל לינתטמא בה פהמא אדא עלّתאה ואלעלّה אשרף מן אלמעלול ולאן אלאסם יתרכّב מע אלפעל דון חרף אצלא׳ ולסנא נעני בקולנא הנא אן אלאסם יוגד אלפעל ולא נעני איצא בקולנא פי צדר אלבאב אן תאליף אלכלאם ותרכיבה יכון עלי גَ אצרב אמא גוהר[g] מע גוהר אעני אסם[h] מע אסם כקולך[i] ראובן אביך אן ראובן אלמלפוט בה הו יוגד אלפעל ואנה הו אלגוהר אנמא נריד בדלך אלשכץ אלמסמّי בה והדא מנّא אתّסאע׳ ואעלם אן אלכלאם אלמתרכّב ינקסם קסמין אמّא כברא ואמّא גיר כבר אמא גיר אלכבר פינקסם וَ אקסאם אמّא

[a] R. שובר = בכאסר [b] P. אלפעל [c] A. P. מעהמא, R. עמו [d] A. עאידא [e] A. מע [f] P. נטם [g] P. גוהרא [h] P. אסמא [i] A. כקולנא

[1] Cant. 5, 6. [2] ib. 2, 11. [3] Ex. 40, 20. [4] Jug. 13, 11. [5] Jér. 40, 3.

אליה· פנקול אן אלחרוף אדואת ורבאטאת ללכלאם אלדי לא יאתלף
אלא בהא ודלך אן תאליף אלכלאם ותרתיבה עלי ג׳ אצרב אמא גוהר
מע גוהר אעני אסם מע אסם כקולך **ראובן אביך שמעון אחיך**
לוי דודך ומא אשבה דלך· ואמא גוהר מע ערץ אעני אסם מע
פעל כקולך **ראובן ברח** ויעקב שמע[1] ולבן הלך[2] **ולוי יבא וזבלון**
יצא ומא אשבה דלך פאן הדין אלצרבין מן אלקצאיא איתלף פיהם
אלכלאם בגיר מולף אי בגיר חרף אחדהמא אלצרב אלדי איתלף
פיה אלגוהר מע אלגוהר אעני אלאסם מע אלאסם כקולך ראובן
אביך ושמעון אחיך לאן אלאסם קאים בנפסה גיר מפתקר אלי
סואה· ואלצרב אלג׳ איתלף פיה אלגוהר מע אלערץ אעני אלאסם
מע אלפעל כקולך ראובן ברח ויעקב שמע ולבן הלך לאן אלערץ
אדא אתצל באלגוהר אכתפי וקאם בה וכאן מוגודא מעה· ואמא
אלצרב אלג׳ מן אלכלאם פהו אלמפתקר אלי אלחרף נחו קולנא
ראובן בבית שמעון בחוץ לם ימכן אן יאתלף ראובן באלבית ולא
שמעון באלחוץ ועלי אנה גוהר מע גוהר אלא בחרף מתוסט ללמעני
אלדי פי אלכלאם ודלך אלחרף הו אלבא· ומתלה ראובן לא יצא
ושמעון לא הלך לם ימכן אן יתרכב הנא[a] אלגוהר מע אלערץ אלא
בחרף מרכב להמא והו חרף אלנפי· פקד תבין אן תרכיב אלכלאם
ונטמה עלי ג׳ אצרב אחדהא יסתגני פיה [ען אלפעל ען אלחרף
ואלג׳ יסתגני פיה][b] ען אלחרף ואלג׳ לא יסתגני פיה ען אלחרף·
ואעלם אנה לא ינתטם ולא יתרכב אסם מע חרף פתכון מנהמא קצייה
קאימה בנפסהא לא יקאל **ראובן לא שמעון מן לוי עם** ומא אשבה
דלך ואנמא כאן דלך לאן אלחרף נאטם לא מנטום ומרכב לא מרכב
וליס פי אחדי הדה אלקצאיא אסם אכר יולפה אלחרף מעה וינטמה
בה לאן אלנטם אנמא יכון מן שיין פצאעדא· וכדלך לא יתרכב פעל
מע פעל פקט פתכון מנהמא קצייה קאימה בנפסהא לא יקאל **יצא**
עבר ולא **הלך שמר**· ובטלאן הדא אן אלפעל ערץ לא אסם מעה
אעני לא גוהר פי אלקצייה יוגד בה[c] ואלערץ אנמא יוגד מע אלגוהר

[a] A. הדא; R. הנה [b] Lacune dans A., remplie à l'aide de R. [c] R. עמו = מעה

1 Gen. 34, 5. 2 ib. 31, 19.

אלמסתקבל יאמר ישמור יוכל[a] יגדל יְדַבר ישבר [יגדיל
יקריב] וגיר דלך מן אלאבניה אלדאלה עלי אלאסתקבאל. פאנמא
אלמצדר אלדי הו עין אלערץ אקדם מן אלציגתין אלמאכודתין מנה
ללזמאן אלמאצי ואלמסתקבל אעני אלפעל אלמאצי ואלמסתקבל פאנה
לא יתצור פי אלנפס אנה קיל אמר או יאמר אלא בעד תקדים אמר
מלעיל ותגזר אמר ויקם לך[1] ולא קיל שמר או ישמר אלא בעד
תוהם שמר עלי זנה ארץ או משמר מכל משמר נצר לבך[2] או שמור
כי אם שמור תשמרון[3] וכדלך לם יקל גדל או יגדל אלא בעד תוהם
גודל מלעיל את גדלך ואת ידך החזקה[4]. פאלאפעאל אדא מאכודה
מן מצאדרהא לא אלמצאדר מן אלאפעאל וכדלך אלפאעל ואלמפעול
מאכודאן מן אלמצדר אלדי הו אסם אלערץ. ואמא אי האתין
אלציגתין אקדם[b] אעני אלמאצי ואלמסתקבל פיחתמל גואבין. אחדהמא
אן יכון אלמאצי הו אלאקדם לאן אלפעל אלואקע אעני אלמאצי הו
ואגב יעני קד כרג אלי אלכון ואלדי לם יקע בעד אעני אלמסתקבל
ממכן לא ידרי איכון[c] אם לא ואלואגב אקדם מן אלממכן כמא קאל
ארסטו צאחב אלמנטק. ואלגואב אלב הו קול אהל אלנחו אלערבי
אלדין[d] יגעלון אלמסתקבל קבל אלמאצי ויקולון אנה לא יכון מאץ
חתי יכון מסתקבל תקול הו יפעל פאדא אועב פעלה קלת קד פעל.
פפי הדין אלזמאנין אעני פי אלמאצי ואלמסתקבל יכון אחדאת
אלגוהר למא יחדתה מן אלאעראץ אד לא זמאן תאלת מעהמא.
ואמא מא ידכרה אצחאב אלנחו מן אלפעל אלחאצר אלדי הו פי
אלחאל ויחדתה אלגוהר בזעמהם פי זמאן מקים לא יכון מאציא ולא
מסתקבלא ויעד צרבא תאלתא פאן דלך עלי סביל אלבסט ואלתקריב
ללמתעלמין לא עלי אלחקיקה ואלתחריר לאן אלפעל אלמאצי ינפצל
מן אלמסתקבל באלאן אלדי הו אלחד בין אלזמאנין ואלאן לא
ינקסם אד הו כאלנקטה פי צנאעה אלהנדסה אלתי לא תנקסם אד
הי מתוהמה פמא כאן קבל אלאן פהו מאץ וקד וקע ואנקצי ומא
כאן בעד פהו מסתקבל לם יקע ולא אנקצי.
אלקול פי אלעלה אלמוגבה לוצע אלחרף ואלצרורה אלדאעיה

a R. יאכל b R. קודמת c A. אי יכון d A. אלדי

[1] Job 22, 28. [2] Pr. 4, 23. [3] Deut. 11, 12. [4] ib. 3, 24.

אלגוהר בקולנא טהור והו אסם אלפאעל אלמשתקّ ללזהב מן אסם
ערצה והו טוהר מן קולה וכעצם השמים לטהר[1]. וכדלך וצפנא
אלמום והו אסם עין אלערץ באלרע והו אסם אלפאעל אלמשתקّ
ללמום מן אסם ערצה והו ורעה לא תמצא בך[2]. ווצפנא הרג והו
אסם עין אלערץ באלרב והו אסם אלפאעל אלמשתקّ ללהרג מן 5
אסם ערצה והו את כבוד עשרו ורב בניו[3]. וכדלך נצפהמא באסם
אלמפעול איצא פנקול פי אלגוהר ועל בגדים חבולים יטו[4] ונפשו
קשורה בנפשו[5] ופי אלערץ אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה[6]
פוצפהמא[a] בזרוע והו מפעול בה אלא אנה ואן כאן צפה פאנה יסד
מסד אלכבר ואלתקדיר פי קולה ולישרי לב שמחה אן יכון שמחה 10
זרועה. ומתלה כל חשך טמון לצפוניו[7] ואיצא כשתר פרוש על
ההרים[8].

קאל מרואן בן גנאח אנה למא תקדם מן קולנא אן אסמא אלגואהר
גיר משתקّה וכאן אלקול בדלך הנאלך באלאטלאק פיגב אן נבין
הנא אנה אנמא ארדנא אסמא אלגואהר גיר אלנאטקה כאצה. ואמא 15
אסמא אלגואהר אלנאטקה פהי עלי צרבין אמא מנקולה ואמא
משתקّה פאמא אלמנקולה מתל ערב וזאב שרי מדין[9] נחש העמוני[10]
חולדה הנביאה[11] ודבורה אשה נביאה[12] ומא אשבה דלך ואמא
אלמשתקّה פנחו שמעון לוי יהודה זבלון נפתלי יצחק יעקב ומא
מאתל דלך. 20

אלקול פי אלעלה אלמוגבה לוצע אלפעל ואלסבב פיה. אקול
אן אלגוהר אדא אחדת אלערץ[b] לא יכלו אחדאתה לה [מן][c]
אן יכון פי זמאן מאץ או פי זמאן מסתקבל פאחתגנא אן נצע מן
לפט אלחדת והו אלערץ אעני אלמצדר ציגתין מכתלפתין תכון כל
ואחדה מנהמא דאלה בצורתהא עלי אלזמאן אלדי כאן פיה אחדאת 25
אלגוהר אלערץ ופעלה לה. פצנע ללזמאן אלמאצי שמר שמר גדל
יכול יגור יקוש דבר שבר הגדיל הקריב וגיר דלך מן אלאבניה
אלדאלה עלי אלמצי ממא סיתבין פי הדא אלכתאב וצנע ללזמאן

[a] A. פנצפהמא, R. ותארם [b] A. אלאעראץ; R. המקרה [c] A. om.

[1] Ex. 24, 10. [2] I Sam. 25, 28. [3] Est. 5, 11. [4] Am. 2, 8. [5] Gen. 44, 30. [6] Ps. 97, 11. [7] Job 20, 26. [8] Joel 2, 2. [9] Jug. 7, 25. [10] I Sam. 11, 1. [11] II Rois 22, 14. [12] Jug. 4, 4.

ופי אלאסמא גיר אלמצאדר קדרות עצבות אפלה קרחה גבחת
הרג רב[1] אלמנות חיות[2] ומא אשבה דלך לנכבר בדלך עמא ילחק
אלגואהר מן אלאעראץ. והדאן אלצרבאן מן אלאסמא מוצועאן
באתפאק גיר משתקין מן שי ולא מאכודאן מן שי. ולמא כאן
אלגוהר אקדם מן אלערץ קדמה טביעיה אד הו אלחאמל לה או
אלמחדת לה וכנא קד אצטרדנא אלי אן נצע לכל ואחד מן אלגואהר
אסמא נפצלה בה מן גירה קדמנא אלאסם פי אלמרתבה ואן כאנת
אלאסמיה משתרכה ללגוהר ואלערץ גמיעא. ומן אלאסמא אסמא
מוצועה באשתקאק והי אלאסמא אלמשתקה ללגואהר מן אלאעראץ
אלמחמולה עליהא כקולנא קדר הלכתי בלא חמה[3] אלמשתק מן
קדרות[4] כי לא אלמן ישראל[5] אלמשתק מן אלמנות חיות ואפל ולא
נגה לו[6] אלמשתק מן חשך ואפלה[7] קרח הוא[8] אלמשתק מן וכי
יהיה בקרחת[9] גבח הוא[10] אלמשתק מן או בגבחת[11] עובד אדמתו
ישבע לחם[12] אלמשתק מן עבדות שומע אנכי[13] אלמשתק מן והיה
אם שמע תשמעו[14] יורדי הים[15] אלמשתק מן ירד ירדנו[16] להוציא
אל הורג בניו[17] ועצומים כל הרוגיה[18] אלמשתקאן מן ביום הרג
רב[19]. וקד אגתמע אלמשתק ואלמשתק מנה פי קולה אם כהרג
הרוגיו הרג[20]. ונחו דלך מא יכון אסמא ללפאעלין או אלמפעולין
פאן הדה אלאסמא מוצועה ללגוהר באשתקאק מן אלערץ אלמתצל
בה והדא אלצנף מן אלאסמא דאל עלי אלגוהר ואלערץ גמיעא פי
חאל אתצאל אלגוהר באלערץ וארתבאטה בה. ואמא אלצנפאן
אלאולאן פאן כל ואחד מנהמא דאל עלי עינה דון עין צאחבה ואן
כאן לם ינפך מנה לאן קולנא סוס דאל עלי גוהר דון אן ידל עלי
ערץ ואן כאן אלגוהר גיר מנפך מן אלערץ. וקולנא הרג עלי זנה
ארץ דאל עלי ערץ דון אן ידל עלי גוהר ואן כאן אלערץ לא ינפך
[מן אלגוהר][a]. וצרב תאלת מן אלאסמא יסמי באלצפה לאנה יוצף[b]
בה כל ואחד מן אלצרבין אלאולין כקולנא זהב טהור[21] כל מום
רע[22] ביום הרג רב[23]. אלא תרי כיף וצפנא זהב והו אסם עין

[a] A. om., R. מהעצם [b] A. יצף

[1] Is. 30, 25. [2] II Sam 20, 3. [3] Job 30, 28. [4] Is. 50, 3. [5] Jér. 51, 5. [6] Amos 5, 20. [7] Joel 2, 2. [8] Lév. 13, 40. [9] ib. 13, 42. [10] ib. 13, 40. [11] ib. 13, 42. [12] Prov. 12, 11. [13] II Sam. 20, 17. [14] Deut. 11, 13. [15] Ps. 107, 23. [16] Gen. 3, 20. [17] Os. 9, 13. [18] Prov. 7, 26. [19] Is. 30, 25. [20] ib. 26, 7. [21] Ex. 25, 29. [22] Deut. 15, 21. [23] Is. 30, 25.

אלבאב אלאול

[פי מבאדי אלכלאם]

קאל אבו אלוליד מרואן בן גנאח אעלם אן מבאדי אלכלאם כלה עבראניה וערביה ואי לגה כאן סוי התין אללגתין תלתה והי אסמא ואפעאל וחרוף מעאן לא יכלו לסאן מנהא ולא יוגד פיהא אכתר מנהא ולא יכון אקל מנהא עלי מא וצעתה עליה אלטביעה. פאלאסמא מתל בגד צמר קבר שור חמור סום ומא אשבה דלך. ואלאפעאל נחו אמר בחר שמר הרג נתן שאל יאמר יבחר ישמור יהרוג יתן ישאל וגיר דלך. ואלחרוף מתל כי גם רק אך ומא מאתלהא. ולנבין אלעלה אלמוגבה לוצע אלאסם ואלסבב אלדאעי אליה ואלמצטר אלי תקדימה. תם נדכר בעד דלך אלעלה אלמוגבה לוצע אלפעל ונתלו דלך באלעלה אלמוגבה איצא לוצע אלחרף. פנקול אנה קד צח בשהאדה אלעקול אלצחיחה ותבת בדלאלה אלאפכאר [אלצריחה][a] אנה לא שי בעד אלבארי גל ועז אלא גוהר וערץ פקט. וקד עלם אן אלגוהר הו אלקאים בדאתה [אלחאמל ללאעראץ ואן אלערץ הו אלמחמול באלגוהר[b] גיר קאים בדאתה] פאחתגנא אלי אסם נצעה לכל ואחד מן אלגואהר לנפצל בה בעצה מן בעץ כמא קלנא שור חמוד סום בגד צמר וגיר דלך. ואחתגנא איצא אן נסמי אלאעראץ באסמא נפצל בהא בין בעצהא ובעץ כקולך פי אלמצאדר רצוא ושוב[1] שמוע שמע עבדך[2] ירוד ירדנו[3]

[a] A. אלצחיח [b] Ces mots, omis dans A., sont suppléés, selon R.: הנושא את המקרים ושהמקרה הוא נשוא בעצם בלתי עומד בעצמו

1 Ez. 1, 14. 2 1 Sam. 23, 10. 3 Gen. 43, 20.

ואלכאתב אלנחריר כתאבא פאדא פחצה[a] וגד פיה אללחן וכאן דלך
מן טריק אלגפלה ושגל אלבאל לא סימא במא יעתור אלאנסאן מן
דלך[b] פי מתל הדא אלדיואן אלעטים אלכתיר אלפנון[c] אלגם
אלמראתב[d] פאן מן תכלף מא אתכלפה מעדור פי אן יסהו וגיר
מלום פי אן יוהם ואנמא הדאני אלי אלאכתאר פי הדא מא אערפה
מן סו אדב אהל זמאננא וקלה מערפתהם במצאיק אהל אלתאליף
ומארק אצחאב אלתנטים ותהאפתהם אלי אלטען עלי אלעלמא לא
סימא וקד אבתלית בגהלהם ולם[e] אסלם מן גיהם. וקסמת כתאבי
הדא עלי גזיין אלגז אלאול נדכר פיה אבואבא עלמיה יתבין מנהא
כתיר מן תצאריף אללגה ומגאזאתהא ואסתעמאלאתהא ואבניתהא
וגיר דלך מן אחואלהא וסמית הדא אלגז לכתרה פנונה **כתאב**
אללמע תשביהא לאבואב באללמע מן אלארץ והי מואצע יכון
פיהא אנואע[f] מכתלפה מן אלזהר אכד מן אלתלמיע פי אלתוב
אלדי יכון מן אלואן שתי. ואלגז אלתאני נדכר פיה אכתר אלאצול
אלמוגודה פי אלמקרא פסמית הדא אלגז אלתאני **כתאב**
אלאצול והדא חין אבדי בדכר גמיע מא תצמנתה בחול אללה.

a P. מחצה b Tout ce qu'on lit entre les deux דלך, manque dans A. Munk a rempli la lacune, à l'aide de R. comme suit: מן טריק אלגפלה ושגל אלבאל לא סימא במא הו גאיז עלי אלאנסאן c A. corrompu: אלטען; Munk conjecture: אלמעאני d P. אלחדאהב e A. ולא f P. אצנאף

יהתצם אלמציב לכן יעטי כל מא יסתחקّ מע אן ברהאן אבי זכריא עלי
מדהבה ואצח ודלילה באיה[a] פלעלמנא בצחה קיאסה קדונא[b] אתרה
וסלכנא טריקה ותבראנא מן תקצّי מא קד דכרה פאחסן פיה· ואמא
מא לם ידכרה מן אלאפעאל אלסאלמה ומן חרוף אלמעאני ואלאסמא
5 גיר אלמשתקّה מן אלאפעאל פאני אתקצّאה ואבלג פיה אלגאיה
אלתי אומי אליהא ודלך עלי קדר אלטאקה וחסב אלאמכאן· ואנא
מנבّה איצא פי כתאבי הדא עלי מא והם פיה אבו זכריא פשכבתה
עליה פי אלמסתלחק וגירה[c] ומדוّן איצא מא פאתנא תשביכה עליה
הנאך· ולסת מתצמנא אסתקבא גמיע אלאצול ולא אסתקצא כל
10 אלפרוע פאן מא נחן בסבילה מן כדّ אלזמאן אלגאדב רבّמא אדהלנא
ען אחצאר אקלّה ושגלנא ען תקייד בעצה לכנّא נרגו אן יכון
כתאבנא הדא מחיטא באכתר מא גרצנא אליה ומשתמלא עלי גלّ
מא קצדנא נחוה· ואללה נסתרשד ועליה נעתמד ואיאה נסתהדי ובה
נעתצם פי דלך ופי גמיע אלאמור· וסמّינא כתאבנא הדא **כתאב**
15 **אלתנקיח** אי אלדקדוק אלדי מענאה פי אללסאן אלעבראני אלבחת
ואלתפתיש כמא אן תנקיח אלכלאם פי אללסאן אלערבי הו תפתישה
איצא· ואנא אסאל כל מן קרא כתאבנא הדא ונטר פיה אן
ידע ענה מא אבתלי בה אהל זמאננא הדא מן אלחסד אלמנהך
ואלאצראר[d] עלי אלבאטל וחבّ אלוקיעה פי אלנאס ואלתעسّף עלי
20 אלעלמא ועזא[e] מא יאתון בה מן מעני גריב אלי גירהם טלמًא להם
ותחאמלًא עליהם פאן מן כאנת פיה הדה אלכלאל[f] אלמדמומה
לא יזאל מדמומא מן אללה וממקותא מן כלקה[g]· ולסת אזעם אנّי
אעצם מן אלכטא ואעאפי מן אלזלל פאן טביעה אלבשר נאקצה
וכליקתה מקצרה לכן חסבי אלאגתהאד ובלוג אלגאיה פיה· ומא
25 אקבח במן קרא כתאבי הדא מן אהל אלפהם אלّא יוסעני עדרًא
פי כלל יראה פיה ואלّא יגתפר לי זללًא יטלע עליה והו ירי מא
אתגשמה ויעאין מא אתגסמה פלים במסתעטם אן יקע פי הדא
אלדיואן אלגליל אלקדר אלכטא מן טריק אלגפלה ואשתגאל באלי
בעטים מא אתכלפה פלא ינתהזّ אלפסל מני אלפרצה אדא כאן
30 קדרה מנזהًא ען מתל דלך אלכטא· פכתירא יכתב אלאדיב

a P. לאיה b P. קפונא c P. ומבין d A. P. ואלאצראר e A. ועמא; Munk, par conjecture ונסב f P. אלכלל · g P. אלנאס

לבלאמה וכלאמי ומכרֹרא לכתאביה וכתאבי פאטֹלם נפסי ואמלֹ
אלנאטֹרין ואתעב אלטאלבין בתכריר אשיא קד בֹינֹת ורכוב אסאליב
קד נהגֹת· ומנהא אלֹא אטוי חסן מא אכֹתרעה אלרגל ולא[a] אסתר
פצֹל מא אבתדעה וגריב מא אבתדאה מן הדֹא אלעלם אעני עלם
אלתצריף פאנה לם יסבקה אליה סאבק ולא אגֹרי אליה מֹגֹרٍ ולא
כֹטר בבאל ואצֹע ולא הגֹם פי נפס מוֹלֹף קבלה עלי מא דֹכרת
ענה פי אלמסתלחק ולא אטמס נורה פאטֹלמה ואבכֹסה חקה·
פלגֹמיע מא דֹכרתה מן הדֹא לא סימא להדֹא אלוגֹה אלאכֹיר פאנה
אקבחהא ואסמגֹהא וכבת ען אסתיפא גֹמיע פרוע תלך אלאצול פי
כתאבי הדֹא· *ואנא לדֹלך מרשד מן טאלע כתאבי אלי[b] אלֹא יכֹלי
נפסה מן קראה כתאבי אבי זכריא רחמה אללה אעני כתאב חרוף
אללין וכתאב דֹואת אלמתֹלין ולא[c] ידע קראה מא תקדֹם לי אנא
פי הדֹא אלפֹן מן אלכתב אעני כתאב אלמסתלחק ורסאלה אלתנביה
וכתאב אלתקריב ואלתסהיל וכתאב אלתסויה וכתאב אלתשויר· פאן
פי הדֹא אלכתאב אעני כתאב אלתשויר גֹרי לנא פיה שרח כתֹיר
למעאני כתאבי אבי זכריא ומעאני כתאב אלמסתלחק ואנדרגֹת
לנא פיה איצֹא קואנין כתֹירה מן קואנין אללגה *ופואיד עדידה[d]
מן עלם אלנחו אלעבראני אלדֹי לא יסתגני אלנאטֹר פי עלם אללגה
ענה· ופיה איצֹא אחתגֹאגֹאת כתֹירה ובראהין עטֹימה ודלאיל
עמימה עלי אצול אללגה ותצאריפהא ותעלילאתהא טֹהר מנהא
שרף הדֹא אלעלם וגלאלה קדרה ואסתבאן פיהא ארתפאע מכאן מן
יחסנה ואנחטאט מוצֹע מן תקדֹם פיה בגיר תמייז ודון מערפה·
פבגֹמיע מא דֹכרתה יתמֹ אלוקוף עלי עלם לגה כתאב אללה עֹז
וגֹלֹ· ומֹן ראי תפצֹילנא לאבי זכריא פי הדֹא אלפן מע חדתֹאן
עהדה עלי מן תקדֹם ובעד עהדה מן אלמולֹפין פלא
ינסבנא פי דֹלך אלי אלגלו ואלתשייע[e] פיה פיטֹלמנא ויבכֹסנא מא
נסתשערה מן אלחק ונסתנבטה מן אלעדל· פאנה מן טריק מא יוגֹבה
אלעדל אחמד טריקֹא ואחסן מדֹהבֹא פי הדֹא אלעלם מן גֹמיע מן
תקדֹמה ולים לקדם אלעהד יפצֹל אלקאיל ולא לחדתֹאן אלעהד[f]

[a] P. ואלֹא; R. ושלא [b] Omis dans A. Munk (Notice p. 200, n. 1) les a suppléés ainsi: ואנא לאגֹל דֹלך משיר עלי אלנאטֹר פי כתאבי הדֹא לכנה, Munk, par conjecture: ופואיד עדידה, P. ופואיד גמה [c] P. ואלֹא, R. ושלא [d] A. וזואיד [e] P. ואלתשניע [f] A. עהד

יתן· ואמא נון נדר פלאנדגאמה פי זידר יעקב[1]· ואמא נון נפל
פלאנדגאמה פי יפול· הכדא צנעוא פי אכתר אלאפעאל אלמחדופה
אלפאאת או אללאמאת כלהם גרוא פיהא הדא אלמגרי ונחוא נחו
הדא אלמגזי אלא אבו זכריא יחיי בן דאוד רחמה אללה פאנה אול
מן נהג פי דלך טריק אלצואב וסלך פיה סביל אלחק פמיז אלאצלי
מן אללאחק פי אלאפעאל אלתי עני בגמעהא פי כתאביה אעני
פי כתאב אלאפעאל דואת חרוף אללין ופי כתאב אלאפעאל דואת
אלמתלין אלא אנה והם פי קליל מן דלך קד שבכנאה עליה פי
כתאבנא פי[a] אלמסתלחק פי אלאפעאל דואת חרוף אללין ואלאפעאל
דואת אלמתלין עלי מא תבת פי כתאביה· ואמא אלאפעאל אלסאלמה
מן אללין ומן אלתקא אלמתלין וחרוף אלמעאני פלם ידכר אבו זכריא
שיא מן דלך ולא תערץ לה פראינא נחן גמע דלך כלה פי כתאבנא
הדא אעני אלאפעאל אלסאלמה ואלאפעאל אלמעתלה ודואת
אלמתלין וחרוף אלמעאני· וראינא אן נודעה איצא מן אלאסמא
גיר אלמשתקה ממא לא אפעאל להא מא כאן מתעלקא בה תפסיר
מפיד מתל אסמא אלאכיאל ואלאוזאן ואלאטיאר ואלאחגאר ומא
אשבה דלך ממא אסתכרגת תפסירה מן כתב אלעלמא ואלרוסא
אלמותוק בנקלהם כרב סעדיה ורב שרירא ורב האיי ורב שמואל בן
חפני ראס אלמתיבה וחפץ ראש כלה וגירהם מן אצחאב אלתפאסיר
ואלגאונים רצי אללה ענהם אגמעין חתי יכון כתאבנא[b] כתיר אלגנא
קליל אלענא גאמעא לאכתר אצול אללגה אלמוגודה פי אלמקרא
אלא מא מנע מנה אלנסיאן אלמוכל באלאנסאן או חאל דונה
שגל אלבאל אלא אן אלדי דכרה אבו זכריא פי כתאביה ואלדי
דכרנאה נחן פי אלמסתלחק מן אלאצול פאנא לא נעני באסתקצא
אקסאמה ולא בתעדיד גמיע תצאריפה פי כתאבנא הדא בל אנמא
נשיר אליה ונגבה עליה פקט לילתמסה אלטאלב מן מטאנה ויאכדה
אלבאחת ענה מן מכאנה· פעלנא דלך לוגוה מנהא אלרגבה פי
אלאכתצאר עלי קדר אלאמכאן ואלחרץ עלי תרך אלתטויל אלממל
ללקארי ומנהא אני לו פעלת דלך למא זדת פי אכתרה עלי מא אתי
בה אבו זכריא ועלי מא אתית בה פיה שיא פכנת אכון נאסכא

a Munk om. b P. ajoute הדא

1 Gen. 28, 20.

ברווב אלבחת ואלנטר ובאלענאיה אלמתצלה לילי ונהארי ובעשק
כאן ידאכלני לה פכאני כאן יוחי אלי וחיא. וקד גמע אכתר אצול
אללגה קבלי כתיר מן אלנאס ממן סמת אלי אלעלם המתה ואשתדת
לה טלבתה וכל מחמור עלי אגתהארה משכור עלי סעיה ואן כאן
גמיעהם חארוא פי דלך ען טריק אלקצד וזאגוא פיה ען סביל אלרשד
בוצעהם אכתר אלאצול עלי גיר כנהה ואנזאלהם איאהא פי גיר
מנאזלהא ודלך אנהם געלוא כתירא מן אלחרוף אלאצליה
מן גיר אלאצל חתי לקד געלוא אלאעתמאד פי כתיר מן אלאצול
עלי חרף ואחד וגעלוא גיר דלך אלחרף מן חרופה זואיד כדמיה לה.
מתאל דלך אנהם געלוא אלאצל פי נטה אלטא וחדה וגעלוא אלנון
ואלהא זאידין פיה[a] למא ראוהמא יסקטאן פי ויט ידו[1] אל תט באף[2]
וגירהמא ולם ידרוא אן עלה סקוטהמא אלאסתכפאף ודלך לכתרה
אסתעמאלהם הדא אלאצל וכדלך צנעוא פי הזה פאנהם אעתמדוא
פיה עלי אלזאי וחדה ולם יחפלוא באלחרף אלמנדגם פיה ולא
באלהא והכדא צנעוא איצא פי הכה פאנהם אעתמדוא מנה עלי
אלכאף וחדה ולם יעתברוא[b] באלנון אלדי פי והפשתה והשעורה
נכתה[3] ופי והחטה והכסמת לא נכו[4] ובאלהא וכדלך געלוא אלאצל
פי סבב אלסין ואחד אלמתלין פקט ולם יעתרוא באלמתל אלתאני
לסקוטהא פי יסוב אותו[5] וגירה ואמתתלוא הדא אלפעל פי גמיע
אלאפעאל דואת אלמתלין. וקד אקאם אבו זכריא אלבראהין[c] עלי
גלטהם פי הדא ופי מתלה[d] מן אלאפעאל אלמעתלה ואלאפעאל
דואת אלמתלין. ואמא מא כאן מן אלאפעאל אלסאלמה מתל נדר
ונתן ומא אשבה דלך ממא פאוה נון פאנהם געלוא אלפאאת מנהא
מן גיר אלאצל לסקוטהא פי בעץ תצאריפהא או לאנדגאמהא כמא
צנעוא פי נטה. והכדא צנעוא איצא פי לקח לסקוט אללאם מן קח
נא מפיו תורה[6] קחנו ובואה[7] קחו לכם[8] ומא אשבה דלך ולאנדגאמה
פי יקח[e]. ואמא נון נתן פלסקוטה מן תן לי הנפש[9] תנה את נשי
ואת ילדי[10] תנו נא אותה לו לאשה[11] ומא אשבה דלך ולאנדגאמה פי

[a] Munk פיה זאידין; A. om. זאידין [b] A. P. יעתרו [c] A. אלברהאן R. המופתים = P.
[d] P. ומתלה [e] Munk נקח

[1] Is. 5, 25. [2] Ps. 27, 9. [3] Ex. 9, 31. [4] ib. 9, 33. [5] I Rois, 7, 23. [6] Job 22, 22.
[7] I Sam. 20, 21. [8] Ex. 5, 11. [9] Gen. 14, 21. [10] ib. 30, 26. [11] ib. 28, 20.

ובין מאגוראת תזויגא ללכלאם ואנמא כאן חק אלכלאם אן יכון מוזוראת פאריד בה תזויג אללפט כמא אריד דלך בקולהם אלגדאיא חמלא עלי לפט אלעשאיא· פקול אצחאב אלמשנה אדא מליח אנמא הו מחמול עלי מדיח כמא דכרנאה מן מדהב אצחאב אללגאת פי תעדיל אלכלאם לא גלטא[a] כמא יטן מן לא יחסן תנקיח אלכלאם ואצלה ממליח פחדף מים אלאצל תזויגא ללכלאם· פלו אן הולא[b] אלקום יעלמון מן מגאזאת אללגאת ואסתעמאלאתהא מא עלמנאה למא אנכרוא[c] למא גוזנאה· ולגהל כתיר מן אלנאס ממן לא *יטלע עלי[d] עלם לסאן אלערב במא יגוזונה פי לגתהם מן אלמגאזאת ואלאסתעאראת ווצע אלשי פי גיר מוצעה וגיר דלך כתיר מן אסתעמאלהם[e] ממא יסתעמל אלעבראניון פי לסאנהם מתל דלך איצא תראני ענד מא אבין אסתעמאלא מא מן אסתעמאלאת אלעבראניין כתירא מא אקול וקד צנעת אלערב מתל דלך פי קולהם כדא וכדא לארי אלאגמאר דלך פלא יסתוחשון ממא תסתגיזה אלעבראניון· ולסת אקול אן כל מא כתר אסתעמאלה יגוז פיה אלחדף ולא אן אלזיאדה גאיזה פי כל מכאן ולא אזעם אן פי כל כלאם יגוז אסתעמאל מתל הדא אלתזויג ואלתעדיל אנמא דלך מרדוד אלי אלעבראניין ומוקוף עלי אסתעמאלהם פאנהץ חית נהצוא וקף חית וקפוא פאנא ופקך אללה תארך הולא יהדון בגהלהם ועדמהם אלאדב ומקבל עלי מא ינתפע בה בחול אללה· ומא תכפי ען אחד מן אהל אלעלם שדה מא ילחקני פי תאליף הדא אלכתאב מן אלתעב וכתרה מא ידרכני פיה מן אלנצב פליעלם מן כאנת הדה צפתה אני לא אתי דלך פכרא ולא אקצד בה דכרא בל אנמא גרצי פיה אלאזדלאף אלי אללה ואלתקרב מן תואבה במא אפיד מן מעאניה מן גהלהא ואטלע מן מגאזיה מן נכרהא ואיצא פליכן עדה לי לזמאן אלשיכוכה אלתי קד אשרפנא עליהא וכאן יסמיהא אפלאטון אס אלנסיאן[1]· ואכתר מן ינתפע בעלמנא הדא מנפעה כאמלה מן אטרח ען נפסה אלמלאלה ואזאח ענהא אלסאמה וכאן אדיבא אריבא מהדבא פטנא נחרירא וכאן פי טביעתה ותאדיבה אלאול אפצל מן כתיר מן אלנאס פאני אנא לם אצל אלי הדא אלעלם אלא

[a] A. P. גלט [b] P. האולאי [c] P. נבדו [d] P. יטאלע [e] P. אסתעמאלאתהם

[1] Voir Munk, Journ. as. 1850, vol. II, p. 215, note 2.

אלאסתעמאל פקאלוא מכאן ואמכנה̈ עלי מת̇אל פעאל ואפעלה̈
וקאלוא איצ̇א תמכנת פי אלמכאן פאג̇רוה[a] מג̇רי תפעלת והו פי
אלאצל תמפעלת לאן אצלה תמכונת פי מוצ̇ע תכ̈ונת מת̇ל קולהם
תמדרעת פי מוצ̇ע תדרעת וקולהם תמסכנת פי מוצ̇ע תסכנת לאנה
משתקّ מן אלסכון· ומת̇ל קולהם איצ̇א ת̇וב מ̇מ̇ר̇ג̇ל מכאן מרג̇ל יעני
עלי צנאעה̈ אלמרג̇ל לאן אלמראג̇ל ענדהם ת̇יאב מ̇ן צ̇רב אלושי[b]
וכאן אלקיאס אן יקאל מרג̇ל לאן וזן מרג̇ל מפעّל וקולהם ממרג̇ל
אנמא הו ממפעל עלי זנה̈ מ̇ד̇חרג̇ אלא אן מדחרג̇ מפעלל וממרג̇ל
ממפעל פאנזלוא אלמים אלת̇אניה̈ מן ממרג̇ל והי מזידה̈ מנזלה̈
אלדאל מן מדחרג̇ והי אצל פאכ̇רגוא ממפעלא ואצלה מפעّל מכ̇רג̇
מפעלל והד̇א הו אלקיאס פי תמסכנת ותמדרעת· ולו אנהם ג̇מעוא
מכאנא עלי חקّה וואג̇בה לקאלוא מכאון לאן וזן מכאן כמא קלת
עלי אלאצל מ̇פ̇על וג̇מע מפעל אנמא הו מפאעל לכנהם אג̇רוה
מג̇רי קד̇אל ואקד̇לה̈· והד̇א הו איצ̇א מג̇אז קול אלעבראניין נודרין
לחרמין ולהורגין ולמוכסין[1] פי אסם אלפאעלין מן מכס אד̇ שבّהוא
מכס בקול אלכתאב מביאים דאג וכל מכר[2] ואן כאן מא ימתנע
ג̇ואז[c] כון אלמים פי מכס אצלא· ואן כאן מן מעני תכסו על השה[3]
ולים יכון חיניד̇ מן אצלה· ומא מן שי יתכ̈למון בה עלי גיר קיאס
מא יוג̇ד פי אלכתאב אלא והם יחאולון בה וג̇הא· ואמא קולהם
מדיח ומליח פאנמא אראדוא בה תעדיל אללפט̇ ותזויג̇ה ותסויתה
לאן מן עאדה̈ אלעבראניין פעל מת̇ל ד̇לך כקולהם את מוצאך ואת
מובאך[4] ומוצאיו ומובאיו[5] פחמלוא מובא והו מעתّל אלעין
מחמל מוצא והו מעתّל אלפא תזויג̇א ללכלאם ואצל מובא מבוא·
וכקולהם איצ̇א ה̇רו וה̇גו מלב[6] פחמלוא הגו והו מצדר פעל כ̇פיף
מעתّל אללאם אד̇ הו מן והגיתי בכל פעלך[7] מחמל הרו והו מצדר
פעל ת̇קיל מעתّל אלפא ואללאם אד̇ הו מת̇ל ולהורות את בני
ישראל[8]· וקד תפעל אלערב מת̇ל הד̇א כקולהם אנّי לאתיה
באלעשאיא ובאלגדאיא פקאלוא באלגדאיא אתבאעא ללפט̇ אלעשאיא
ולים עלי חקה וואג̇בה וכג̇מע בעצ̇הם בין מאזוראת והו מן אלוזר

[a] A. פאג̇רוא [b] A. פי צ̇רב אלושי; P. פי צ̇רב מן אלושי [c] A. ג̇איז

[1] m. Nedârim ch. 3, § 4. [2] Néh. 13, 16. [3] Ex. 12, 4. [4] II Sam. 3, 25. [5] Ez. 43, 11. [6] Is. 59, 13. [7] Ps. 77, 13. [8] Lév. 10, 11.

מגרי אללאם והי באלחקיקה עין אלפעל ואסקטוא פא אלפעל
אלחקיקי אלדי הו אלואו[a] פי יהודה לתפלה ואסקטוא איצא לאמה
אלחקיקי. והכדא צנע[b] אצחאב אלמשנה פי לא יתרום ואם תרם
פאנהם למא כתר אסתעמאלהם לתרומה קדרוה תקדיר הגמולה[1]
פקאלוא תרם ויתרום כמא קיל גמל ויגמול. והדא כאן מדהבהם
פי מתריעין ומתחילין ויתריעו ויתחילו פאנהם למא חמלוא
תרועה חמל הגמולה הזאת ומחמל גבורה וחמלוא תחלה מחמל
קחלה גדולה[2] ושבהוהמא בהא געלוא אלתאיין מנהמא באלאצל
פקאלוא יתריעו ויתחילו עלי זנה ויקהילו משה ואהרן[3] ועלי זנה
יגבירו מן ללשוננו נגביר[4]. ואמא יופך פכאן מדהבהם פיה אנהם
ראוא אבתדאל[c] אלאלף מן הא הפך פצאר אפך עלי מתאל אמר
וגא מסתקבלה יופך כמא גא מסתקבל אמר יאמר ומסתקבל אכל
יאכל ואמא כתאבהם איאה באלואו פכמא כתב כי יוכלו אתיקים[5]
באלואו עלי אללפט והו מן אכל. והדא משבה בפעל אלעבראניין
פי אתחבר יהושפט[6] וכל מלבושי אגאלתי[7] וגירהמא פי אבראלהם
אלאלף פיהא מן הא. פקד טהר אן מדהב אצחאב אלמשנה פי
תרם ויתרום וגירהמא מתלהמא הו מדהב אלעבראניין פי מתיהדים
סואא ואן מדהבהם פי יופך אעני קלבהם הא הפך אלפא הו
מדהב אלעבראניין פי אגאלתי וגירה. פמן אחסן אלטן בהולא
פליחסנה בהולא ואלא פהו גאיר גיר מלתזם ללעדל ולא מסתשער
ללחק פאנהם מסתדלון בהם מתקילון פעלהם מתקפון[d] אתארהם
קולא ופעלא. ולים במסתנבר אן יכון אפך מגאנסא ללפט אלערבי
אעני קולהם אפכת אלרגל ען אלאמר במעני קלבתה ענה ויסמון
אלריאח אלמתפכאת לאנהא תקלב. וקד וגדת מתל הדה אלמגאזאת
פי לגה[e] אלערב ודאך אנהם יעתקדון אן אשתקאק מכאן אנמא הו
מן כאן יכון ואן וזנה מפעל לאן אצלה אן יכון מכון פאסכנוא
אלואו אסתתקאלא לחרכתהא וחרכוא אלכאף באלפתח פאנקלבת
אלואו אלפא לאנפתאח מא קבלהא מע סכונהא לכנהם קד אגרוה
מגרי פעאל מפתוח אלפא פגעלוא מימה באלאצלי לכתרה

[a] A. ואו [b] P. פעל [c] P. אבדאל [d] P. מקתפון [e] A. לסאן

[1] II Sam. 19, 37. [2] Néh. 5, 7. [3] Nom. 20, 10. [4] Ps. 12, 5. [5] Ez. 42, 5. [6] II Chr. 20, 35. [7] Is. 63, 3.

אללין ופי כתאב דואת אלמתלין ובינאה נחן פי אלמסתלחק וגירה
ונבינה איצא פי כתאבנא הדא. ורבמא זאדוא פי אללפט עלי אצלה
כזיארתהם אלאלף אלמהמוזה פי ואשמאילה[1] ופי וכי תשמאילו[2]
ידל עלי דלך קולה השימי השמילי[3] וקולהם שמאל[4] בואו אלמד ואן
כתבת אלפא בגיר המזה וכזיארתהם אללאם פי שלאנן ושלו[5]
ואלמים פי נמבזה ונמס[6] אלדי אלוגה אן יכון נבזה ואן כאן קד
יחתמל וגהא אכר סנדכרה פי גיר הדא אלמוצע וכזיארתהם גיר דלך
מן חרוף אלזיארה ממא סאבינה. והדא אלמגרי גרת אלערב איצא
פי לגתהא מן אלחרף ואלזיארה. אמא אלחרף פכקולהם כד וזן ורד
ומא אשבה דלך. ואמא אלזיארה פכזיארתהם אלהמזה פי קולהם
שמאל ושאמל לאנה מן שמלת אלריח תשמל כמא[a] ענד אלעבראניין
תשמאילו ואשמאילה מן שמאל בעשותו השימי השמילי[7] וכזיארתהם
אליא פי קולהם פי תצגיר לילה ליילה וכזיארתהם אלמים פי קולהם
ללאזרק זרקם וכקולהם ללדלקא והי אלתי תכסר פוהא מן אלנוק
וסאל לעאבהא דלקם וכזיארתהם אללאם פי דלך ופי קולהם
ללעבד עבדל. ורבמא אגרי אלעבראניון אלחרף אלגירי מגרי אלחרף
אלאצלי כאגרא־הם יא יהודיהם והי זאידה פיה לאנה משתק מן
אודה את יי[8] מגרי יא יעץ פי קולהם מתיהדים[9] כמא קיל[b] ויתיעצו
על צפוניך[10] פגעלו יא מתיהדים והי זאידה לא אצליה פא אלפעל
מתל יא ויתיעצו לאנה למא כתר אסתעמאלהם ליהודים וארארוא
אן יקתטעוא מנה פעלא געלוא יא־ה[c] כאלאצלי פקאלוא מתיהדים
עלי זנה מתפעלים פקאבלוא באליא מן מתיהדים אלפא־ מן מתפעלים
ואליא מן מתיהדים הי יא יהודה ויא יהודה והאוה המא יא והא על
כן עמים יהודוך[11] והמא זאידתאן לאן אליא ללאסתקבאל ואלהא
הי הא הודה אלפעל אלמאצי אלתקיל ואלמסתקבל מן הודה יהודה
לתפלה[12] ויהודה אלמסמי בה מאכוד מן הדא אלמסתקבל. לכנהם
אגרוא יא אלאסתקבאל פי מתיהדים מגרי פא אלפעל ואגרוא אלהא
אלמזידה אלדאלה עלי אלתקל מגרי עין אלפעל ואגרוא אלדאל

[a] P. suppl. כאן [b] A. קאל [c] P. אליא

[1] Gen. 13, 9. [2] Is. 30, 21. [3] Ez. 21, 21. [4] Job 23, 9. [5] ib. 21, 23. [6] I Sam. 15, 9. [7] voy. ci-dessus l. 3—5. [8] Gen. 29, 35. [9] Est. 8, 17. [10] Ps. 83, 4. [11] ib. 45, 18. [12] Néh. 11, 17.

אד̇ יגעלונהא במא יוגד̇ פיהא מן אלפאט̇ גריבה̈ כ̇ארגה̈ ען קיאס
אללגה̈ מת̇ל מא קיל פיהא לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה[1]
קאלוא הד̇א גלט לאן אלתא מן תרומה ליסת אצלא וקד אג̇רוהא
פי תרם ויתרום מג̇רי אלאצלי לאן וזנהמא פעל ויפעול· וטענוא איצ̇א
במת̇ל הד̇א פי קולהם התחיל ויתחיל מן תחלה לאן אלתא פי תחלה
מזידה̈ לאנה מן החל הנגף[2] והכד̇א קאלוא פי קולהם מתריעין
ויתריעו[3] מן תרועה לאנה מן וירע העם[4]· וטענוא איצ̇א פי קולהם
לא יופך במעני יהפוך חתי קאלוא היתה שדהו זרועה חטים ונמלך[a]
לזרעה שעורים ימתין לה עד שיתליע ויופך ואחר כך יזרע
ואם צמחה לא יאמר אזרע ואחר כך אופך אלא הופך ואחר כך
זורע[5]· וקאלוא איצ̇א פי קול אלמתניתין מדיח ומליח[6] אנה גלט פי
אלתצריף וכ̇טא פי אלאשתקאק וד̇לך אן מליח יג̇ב אן יכון מן
במלח תמלח[7] ואלמים פי במלח תמלח אצל והי פי מליח זאידה̈
דאל̈ה̈ עלי אלפאעל אלמאכ̇וד̇ מן אלפעל אלת̇קיל אלד̇י עלי
זנה̈[b] הפעיל וכאן ואג̇בא אן יכון ממליח עלי זנה̈ הנני ממטיר לכם[8]
פקולהם מליח עלי מת̇אל מדיח אד̇א גלט לאן מדיח מעת̇ל אלעין
מן ידיחו את העולה[9] ואלמים פיה זאידה̈ ומליח ענדהם מן מעני
במלח תמלח והד̇א כ̇לף· הכד̇א טענוא עלי הד̇ה אלאלפאט̇ ועלי
מא ישבההא ויג̇אנסהא פי אלכ̇רוג̇ ען אלמסתעמל ואנמא ערץ̇ להם
הד̇א לתואניהם וגפלתהם ועמאיהם[c] עמ̈א וקע פי אלכתאב מן מת̇ל
הד̇ה אלשואד̇[d] עלי כת̇רתהא ולקל̈ה̈ תיקט̇הם ותנבההם לה· וקד
אודענא נחן מנה ג̇מלה̈ דאל̈ה̈ עלי גירה פי באב אפרדנאה לה פי
הד̇א אלג̇ז אלאול̈ מן דיואננא הד̇א ונחן ננזה אלמשנה עמא
יקתד̇פונה הם מן אלגלט פי הד̇ה אלאלפאט̇ ונבי̈ן גרץ̇ אלאואיל
רצ̇י אללה ענהם ווג̇ה מג̇אזהם פיהא פנקול אן מן מג̇אזאת אצחאב
אללגאת ואסתסהאלאתהם פיהא אנהם אד̇א כת̇ר אסתעמאלהם
ללשי[e] רבמא חד̇פוא מן אצלה אסתכ̇פאפא כמא צנע אלעבראניון
פי תֵּן והַךְ והַט וצַו וגיר ד̇לך כת̇יר ממא קד בי̈ן פי כתאב חרוף

[a] P. suppl. עליה̈ [b] P. בניה̈ [c] P. ונומהם [d] P. הד̇א אלשד̇וד̇ [e] A. om.; Munk suppl. בשי

[1] m. Teroumâh ch. 1, § 1. [2] Nomb. 17, 11. [3] m. Taanît 3, 1. [4] Jos. 6, 20. [5] m. Kilaïm 4, 3. [6] Hôlin 113a. [7] Lév. 2, 13. [8] Ex. 16, 4. [9] Ez. 40, 38.

נתחרג ען אלאסתשהאד עלי מא לא שאהד עליה מן אלעבראני
במא וגרנאה מואפקא ומגאנסא לה מן אללסאן אלערבי אד הו אכתר
אללגאת בעד אלסריאני[a] שבהא בלסאננא. ואמא אעתלאלה ותצריפה
ומגאזאתה ואסתעמאלאתה פהו פי גמיע דלך אקרב אלי לסאננא
מן גירה מן אלאלסן יעלם דלך מן אלעבראניין אלראסכון פי עלם
לסאן אלערב אלנאפדון פיה ומא אקלהם. ולסנא נקנע נחן פימא
נסתשהד מן דלך במתל מא קנע בה אלאואיל רצי אללה ענהם
ממא דכרנאה מן אסתשהאדהם[b] בל במא הו אבין דלילא ואקוי
ברהאנא לעלמי בתעסף אהל זמאננא וכתרה תשטטהם ובמא
יבעתהם עליה אלחסד מן אלאנכאר למא ליס במנכר ומן אלדפע
פימא לא מדפע פיה. פאן כתירא מן חסאד אהל אלעלם פי זמאננא
הדא ופי צקענא[c] כאצה קד יבעתהם אלחסד להם מע אלגהל עלי
אלתעלל עליהם פי מעני בדיע יסתנבטונה ופי תפסיר רפיע
יסתחדתונה פי גיר אלאמור אלשרעיה ממא יכון מכאלפא לקול
אלמדרש או אלהגדה באן יקולוא הדא כלאף מא קאלתה אלאואיל
וישנעון דלך עליהם ויעטמונה ויבאחתון בה וימכרקון בה עלי
אלרעאע חתי יצדונהם ען חקאיק אלאשיא ויזהדונהם פיהא חסדא
מנהם לדוי אלעלם וגהלא בקול אלאואיל רצי אללה ענהם אין
מקרא יוצא מידי פשוטו[1] ובקולהם איצא פשטיה דקרא לחוד והלכה
לחוד[2] אד ליס מן אלממתנע אן יחתמל אללפט מעניין גאיזין ואזיד
מן דלך במא קאלת אלאואיל רצי אללה ענהם מקרא אחד יוצא
לכמה טעמים ואין טעם אחד יוצא לשני מקראות דבי ר׳ ישמעאל
תאנא הלא כה דברי כאש נאם יי׳ וכפטיש יפוצץ סלע[3] מה פטיש זה
מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים[4]. ואיצא
פלקלה מטאלעתהם[d] לתפאסיר רב סעדיה ותפאסיר שמואל בן חפני
רצי אללה ענהמא אלפשאטיה פהם ינכרון מתל הדא עליהם פצלא
ען אן ינכרוא מא יסתשהד בה מן אללפט אלערבי. ואשנע מן הדא
ואקבח מן פעלהם ואטהר מן גהלהם אנכארהם עלינא מעשר אהל
אלתפסיר לכתב אללה אלמנזלה[e] אלאסתשהאד באלפאט אלמשנה

a P. אללסאן אלסריאני b P. אסתשהאדאתהם c P. suppl. דא; R. זה. d A. מטלעתהם
e P. ללכתב אלמנזלה

[1] Sabbat 63 a. [2] Nous n'avons pas trouvé ce passage. [3] Jér. 23, 29. [4] Sanhedrin 34 a.

אללה ענהמא ואתר גירהמא איצא׳ ומא לם אגד עליה שאהדא
מא דכרתה וגדת אלשאהד עליה מן אללסאן אלערבי לם אנכל
מן אלאסתשהאד בואצחה ולם אתחרג ען אלאסתדלאל בלאיחה
במא יתחרג ען דלך מן צעף עלמה וקל תמייזה מן אהל זמאננא לא
סימא מן אסתשער מנהם אלתקשף וארתדי באלתדין מע קלה 5
אלתחציל לחקאיק אלאמור׳ וקד ראית ראס אלמתיבה[a] רב סעדיה
נטר אללה וגהה יתוכא עלי מתל דלך פי כתיר מן תראגמה אעני
אנה יתרגם אללפטה אלגריבה במא יגאנסהא מן אללגה אלערביה׳
יקד ראית אלאואיל רצי אללה ענהם והם אלקדוה פי כל שי
יסתשהדון עלי שרח גריב לגתנא במא גאנסה מן גירהא מן אללגאת׳ 10
ראיתהם יקולון אמר ר׳ שמעון בן לקיש כל המגדל כלב רע[b] בתוך
ביתו מונע חסד *מתוך ביתו[c] שנאמר למס מרעהו חסד[1] שכן בלשון
יוני קורין לכלב למס[2]׳ וקאלוא איצא פי קול אללה תבארך ותעאלי
באש ישרפו אותו ואתהן[3] ואת אחת מהן שכן בלשון יוני קורין
לאחת הן[4]׳ וקאלוא איצא אמר ר׳ יוחנן משום ר׳ אלעזר בן שמעון אין 15
לו להקבה בעולמו אלא יראת שמים בלבד שנאמר ויאמר לאדם הן
יראת יי׳ היא חכמה[5] שכן בלשון יוני קורין לאחת הן[6]׳ וקאלוא
איצא פי קול אלכתאב במשוך בקרן היובל[7] מאי משמע דהאי יובל
לישנא דדברא הוא דתניא אמר ר׳ עקיבא כשהלכתי לערביא היו
קורין לדברא יובלא לגליא היו קורין לנדה גלמודה לאפריקיא קורין 20
למעה קשיטה לפרושי במאה קשיטה[8] דאורייתא׳ לברבי הים קורין
למכירה כירה לפרושי בקברי אשר כריתי לי[9] ואמר ר׳ שמעון בן
לקיש כשהלכתי לתחום קן נשריא היו קורין לכלה נינפי ולתרנגול
שכוי לכלה נונפי רב יהודה ואיתימא ר׳ יהושע בן לוי מאי קראה
יפה נוף משוש כל הארץ[10] ולתרנגול שכוי אמר רב ואיתימא ר׳ אלעזר 25
מאי קראה מי שת בטוחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה[11] מי
שת בטוחות חכמה אלו הכליות או מי נתן לשכוי בינה זה תרנגול[12]׳
אפלא תראהם יפסרון כתאב אללה מן אללסאן אליונאני ואלפארסי
ואלערבי ואלאפריקי וגירהא מן אלאלסן פלמא ראינא הדא מנהם לם

[a] P. suppl. מר [b] A. P. om. [c] P. מביתו

[1] Job 6, 14. [2] Sabbat 63 a. [3] Lév. 20, 14. [4] Iebâmôt 94 b. [5] Job 28, 28. [6] Sabbat 31 b. [7] Jos. 6, 5. [8] Gen. 33, 19. [9] ib. 50, 5. [10] Ps. 48, 3. [11] Job 38, 36. [12] Rôsch haschânâh 26 a.

מן עלם אלדקדוק אעני אלתפריק בין אלכפיף ואלתקיל· ופי
כלאמהם מן הדא כתיר יסתדל מנה עלי פצל הדא אלעלם וגלאלה
קדרה וממא יסתדל בה איצא עלי אעתנא[a] אלאואיל באללגה
ותנקיחהם ללכלאם קולהם אמר רבי[a] אי איכא דמשייל להו לבני
יהודה דדייקי לישאנא[b] מאברין תנן או מעברין תנן אכוזו תנן או
עכוזו תנן[1]· פקולהם[c] ען בני יהודה דדייקי לישאנא[b] דליל עלי
אעתנאיהם בה[d]· ולקד ילזם אהל אלתואני פי הדא אלפן אן
יסתדלוא מן אצחאב אלמסורת ואן יקתדוא בהם פי כתרה
אגתהאדהם ושדה בחתהם ופצל ענאיתהם ופרט אתעאבהם
לאנפסהם פי חצרהם אלמלא ואלחסר ותמייזהם אלמלעל
מן אלמלרע חתי אנהם ענוא בכמיה אלפסוקים אלתי יגתמע פיהא
חרוף אלמעגם וגיר דלך ממא ענוא בה אחתיאטא עלי חפט הדה
אלכתב אלמטהרה עלי מא וגדת עליה פי אלצורה פצלא ען מתל
הדא אלעלם אלגליל אלנטר[e] אלעטים אלקדר[f] אלמודי אלי עלם[g]
כלאם אללה אלמעין עלי אלעמל באמרה ונהיה אלמזלף אלי תואבה
אלמבעד ען[h] עקאבה· פלמא כאנת מנזלה עלם אללסאן אלמנזלה
אלתי וצפנאהא וכאנת דרגתה אלדרגה אלתי דכרנאהא אעתקדנא
אן נולף פי דלך כתאבא נגמע פיה אבואבא תשתמל עלי אכתר עלם
אללגה ותחיט בגל אסתעמאלהא[i] ומגאזאתהא ואנחאיהא ונודעה
איצא אכתר אצולהא אלמוגודה ענדנא פי אלמקרא ונשרח גריבהא
ולא נדע פי אלמקרא שיא יסתפאד מן אלמצאדר ותצאריף אלאפעאל
אלא ונודעה כתאבנא הדא ונבין דלך ונבסטה בקדר וסענא ומבלג
טאקתנא· ואנא מזעם אן אסתשהד עלי שרח בעץ אלאצול במא
אמכנני מן אלמוגוד פי אלמקרא ומא לם אגד עליה שאהדא מן
אלמקרא אסתשהדת עליה במא חצרני מן אלמשנה ואלתלמוד
ואללגה אלסריאניה אד גמיע דלך מן אסתעמאלאת אלעבראניין
מקתפיא פי דלך אתר ראס אלמתיבה אלפיומי רחמה אללה פי
אסתשהאדה עלי אלסבעין לפטה אלמפרדה פי אלמקרא מן אלמשנה
ואלתלמוד ואתר גירה מן אלגאונים איצא כרב שרירא ורב האיי רצי

a Edit. רבי אבא b A. P. לישאני c P. פקולה d P. בהא e P. אלקדר f P. אללטר
g P. פהם h P. מן i P. אסתעמאלאתהא.

1 Eroubin 53 b.

צאריפהא· ואלעגב כל אלעגב מנהם פי אסתכפאפהם בעלם אללגה
אזדראיהם אהלה ופי קלה תפטנהם אן [a] תופיה אלשראיע חקהא
ן אלפהם להא [b] ואלעמל בהא לא יכון אלא באלוקוף עלי אלדקדוק
הם ישאהדון אלאואיל רצי אללה ענהם יסתעמלונה ויחתגון בה פי
ונאטראתהם ואחתגאגהם בקולהם מאי מבעה רב אמר מבעה זה
אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב
אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שובו אתיו [1] ושמואל
אמר מבעה זה השן דכתיב איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו [2] מאי
משמע דלישנא דגלויי [c] הוא כדמתרגם רב יוסף אכדין אתבליש
וסף אתגליו [d] מטמורוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך
מי קתני [e] נבעה ושמואל מאי טעמא לא אמר כרב אמר לך מי
קתני בועה [3]· פפי הדא אלאחתגאג סר כביר מן אסראר אלדקדוק
דלך אן מבעה פאעל ונבעו מצפוניו אלדי אסתשהד בה שמואל
פהו אנפעאל פלמא באינה פי אלבניה הדה אלמבאינה אעני למא
לם יכן המבעה מן בניה נבעו אי למא לם יכן נבעה אבי רב אן
יקתטעה מנה דלך קולה מי קתני נבעה· וכדלך למא כאן אם
תבעיון בעיו פעלא כפיפא וכאן המבעה תקילא אבי שמואל אן
יקתטעה מנה דלך קולה מי קתני בועה פכאנת מבאינה אלתקיל
ללכפיף ענד שמואל אבעד מן מבאינתה ללאנפעאל ואן כאן
אלאנפעאל לא יכון אלא מן לגה כפיפה ודלך מן אגל אן אלפעל
אלכפיף לא יכרג אלי אלתקל אלא בזיאדה כמא אן אלאנפעאל לא
יכון אלא בזיאדה פלמא תגאנסא פי אלזיאדה תקארבא ענדה פי
אלבניה· ואמא רב פלמא כאן המבעה מתעדיא וכאן נבעו גיר
מתעד כאן ענדה מבאינא לה וכל קד דהב מדהבא· פהדא מן
לטיף אלדקדוק ודקיקה וכפיה כאן אלאואיל רצי אללה ענהם
יערפונה ויקפון עליה ויראעונה· ולסת אדרי מן פקהא זמאננא הדא
מן וקף [f] עלי מא כשפנאה מן סר הדא אלאחתגאג· וקאלת אלאואיל [g]
פי קול אלמשנה וכשהזיק חב המזיק חב חייב מבעי ליה אמר רבא
האי תנא תנא ירושלמאה הוא דתאני לישאנא קלילא [4] והדא איצא

[a] A. אלא אן; P. אלי אן [b] P. לדלך [c] P. דגילויא [d] P. אתגליאן [e] A. מדקתני P. מאי קתני [f] P. יקף [g] P. suppl. איצא

[1] Is. 21, 12. [2] Ob. 6. [3] Bâbâ kammâ 3b. [4] ib. 6b.

ובקול אלנבי אדני יי נתן לי לשון למודים וגו'[1] ובקולה איצא וישם
פי כחרב חדה[2] ובקול אלולי לשוני עט סופר מהיר[3] ובקול אלנבי
ולשון עלגים תמהר לדבר צחות[4] וידם אלמציעין[a] להדא אלשי
וישבהם באלקום אלדין קיל[b] פיהם ובניהם חצי מדבר אשדודית
ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם[5] ויעירהם באלסריאניין
אלדין קיל[c] ענהם אנהם לם יתרכוא לגתהם והם מואטבון עליהא.
ואלפצאחה פי אלמנטק ואלאנפאד[d] פי עלם אללגה לא יכון אלא
באלתוקף[e] עלי אצול אללגה ואלאתקאן לתצאריפהא אלדין[f] לא
יחפל אצחאבנא בהמא. וקאל רצי אללה ענה פי עלם אלתצריף
כאצה אנה ממא[g] לא יסתגני ען עלמה[h] אלאנפעאל ואלאפתעאל
ואלמצדר והדא הו עלם אלתצריף נפסה אלדי נמדחה נחן
ונפצל אהלה. וראיתה עלי גלאלה קדרה ונפאסה פטרה יקלד
אהל אלדקדוק פי כתיר מן אלמואצע ויסלם אליהם ויסתשהד בהם
פצלא ען אן ינכר[i] עליהם או אן יצעף עלמהם. וחסבנא נחן מא
חאצרנא בה מן קול אלאואיל רצי אללה ענהם בני יהודה שהקפידו
על לשונם נתקימה תורתם בידם בני גליל שלא הקפידו על לשונם
לא נתקימה תורתם בידם[6] *וחסכך בהדא אלפן גלאלה ועטמא[k]
וארתפאע קדר מא ועד אללה[l] מן תשריף אמתה פי אלאגל[m]
באלפצאחה דלך קולה עז וגל ולשון עלגים תמהר לדבר צחות[7]. לם
ירד בקולה ולשון עלגים אלעגם אלאלסן אעני מן לם יתכלם
באלעבראניה אצלא לאנה לו כאן דלך לקאל תמהר לדבר יהודית
ואנמא אראד אלמעגמי אלאלסן אעני אללאחנין[n] אלדין לא ידקקון[o]
עלם אצול אללגה ולא יחסנון תצאריפהא עלי מא הם עליה אכתר
אהל זמאננא הדא מע גהלהם דלך מן אנפסהם. פלדלך מא קאל
תמהר לדבר צחות אי תנטק באלפצאחה ואלפצאחה מא תכון אלא
מע אלוקוף[p] עלי מא דכרנאה מן אחכאם עלם אצול אללגה ותמייז

[a] P. אלמציעין; Munk אלמציעון [b] A. P. קאל [c] A. P. קאל [d] P. ואלנפאד [e] P. באלוקוף
[f] P. אלדי [g] P. om. [h] P. עלם [i] Munk met à tort יפכר; R. מחטיאם [k] A. וחסבך בה
מן פן אלגלאלה ועטמהא; P. וחסבך בה מן פן גלאלה ועטמה [l] P. suppl. בה; R. בו [m] P.
אלאגל (sic); Munk אלאגל [n] P. אללחאנין [o] P. יחקון [p] P. באלוקוף

[1] Is. 50, 4. [2] ib. 49, 2. [3] Ps. 45, 2. [4] Is. 32, 4. [5] Néh. 13, 24. [6] cf. ci-dessus, p. 2, l. 6. [7] Is. 32, 4.

מן מחאסנה ותעטלוא מן פצאילה וכלוא מן זינה וחליה חתי געל
כל ואחד מנהם ינטק כיף ישא[a] ויתכלם במא אראד לא יתחרגון פי
דלך ולא ישאחון פיה כאנה לים ללגה קאנון ירגע אליה ולא חד
יוקף ענדה[b] קד רצוא מן אללסאן במא יסר אמרה ענדהם וקנעוא
מנה במא סהל מאכדה עליהם וקרב אלתמאסה מנהם לא ידקקון[c]
אצלה ולא ינקחון פרעה פלהם פי אללגה מנאכיר יגרב[d] ענהא
ואקאויל יזהד פיהא. ואכתר מן אסתכף מנהם בהדא אלעלם ואזדרי
הדא אלפן פמן מאל מנהם אלי שי מן עלם אלפקה תיהא מנהם
ביסיר מא יחסנונה מנה ועגבא בנזר מא יפהמונה מן דלך חתי לקד
בלגני מן בעץ משאהירהם אנה יקול ען עלם אללגה אנה שי לא
מעני לה ואן אלאשתגאל בה גיר מגד ולא מפיד ואן צאחבה מעני
וטאלבה מתעב בגיר תמרה ינאלהא מנה. ואנמא אסתסהלוא דלך
לקראתהם מא יקרונה מן אלפקה מלחונא ודראסתהם מא ידרסונה
מנה מצחפא והם לא ישערון ודלך לעדמהם אלרואיה ופקדהם
אלאסנאד. וקד בעת דלך אכתרהם עלי אלאסתכפאף בתקיד
אלקראן ותמייז אלקמץ מן אלפתח[e] ואלמלעל מן אלמלרע. ואמא
עלם אלתצריף ואלתכלם פיה פהו ממא יתשאמון בה ויכאדון[f]
יגעלונה מן גמלה אלזנדקה. ומא הכדא[g] עהדנא גלה אהל אלפקה
קדימא[h] פהדא רבנו סעדיה נטר אללה וגהה יגתהד ויבלג אלגאיה
אלתי תמכנה ויסדד נחו אלגרץ אלדי יבאלגה[i] וסעה[k] פי תביין
אללגה ובסט אצולהא ותלכיץ פרועהא פי כתיר מן מוצועאתה מא
כאן מנהא מכצוצא בהדא אלפן מתל כתאבה אלמוסום בכתאב
אללגה ומא לם יכן מכצוצא בה איצא. והדא[l] שמואל[m] בן חפני
ראס אלמתיבה רצי אללה ענה יחץ עלי הדא אלפן אשד אלחץ
ויסתשהד פי מדח אהל אלפצאחה ואלאנפאד[n] פי עלם אללגה
ואלמיז לתעלילהא ואלתוסע באלפכר פי תקאסימהא ווגוה
תצאריפהא בקול אלולי ישר לבי אמרי ודעת שפתי ברור מללו[1]

[a] P. שא [b] P. עליה [c] P. יחקקון [d] P. ירגב [e] P. אלפאתח [f] Ainsi P.; A. (Munk) ויאכדון; R. וכמעט שלא = ויכאדון [g] P. כדא [h] Le mot פמנהם, qui se lit ici chez Munk, ne se trouve ni dans P. ni dans R. Les lettres פמנ, dans A., desquelles Munk a fait le mot פמנהם, sont rayées dans le manuscrit. [i] P. יבלגה [k] P. יסעה [l] P. והודא [m] P. רב שמואל R. רבנו שמואל [n] A. P. ואלנפאד

[1] Job. 33, 3.

אללה ענהם יגתהדון[a] פי דלך ויחרצון עליה ויחצון עלי אסתעמאלה
בקולהם[b] פי גמלה לואזם אלאבא לאבנאיהם יודע לדבר אביו חייב
ללמדו שמע ותורה צוה לנו ולשון הקדש[1]. ואמא אלדליל עלי אן
פהם כתב[c] אלוחי ותופיה אלשריעה חקהא לא יכון אלא בגודה
פהם עלם אללסאן ובלוג אלגאיה מן אלביאן מע מא ישהד בה
אלעקל מן דלך פהו קול אלאואיל רצי אללה ענהם בני יהודה
שהקפידו על לשונם נתקימה תורתם בידם בני גליל שלא הקפידו
על לשונם לא נתקימה תורתם בידם[2]. וקיל[d] איצא פי בני יהודה
אלדין נחן מעשר אהל הדא אלצקע מנהם ולזמנא[e] אלאקתדא בהם
ואקתפא אתארהם מתוך שהקפידו על לשונם ומתנחי להו סימני
נתקימה תורתם בידם[3]. פקולהם ומתנחי להו סימני אנמא יראד
בהא וצע אלאעראב ואלתדקיק ואלתעליל ומעני אלהקפדה הנא הו
אלאחתיאט ואלמשאחה בקולהם תנו רבנן מפסגי אילנות מפסגי[f]
גפנים מנקפי הגא מנכשי[g] זרעים ועודרי ירקות בזמן שבעל הבית
מקפיד עליהן הרי הן של בעל הבית[4]. וקאלוא איצא אמר רב
יהודה אמר רב בני חבורה המקפידין זה על זה עוברין משום מדה
ומשום משקל ומשום מנין ומשום לווין ופורעין ביום טוב וכדברי בית
הלל *אף משום[h] רבית יעני אן אלנדמא אדא שאחח בעצהם בעצא
פי אן יטעם בעצהם אצחאבה פי דולתה כבז אלכשכאר ויטעם
אלאכר כבזא נקיא או אן יסקי אלואחד כמרא טיבא ויסקי אלאכר
נבידא ומא אשבה דלך פקד לזמתהם הדה אלאוצאף. פיא לה מן
עלם הדה[i] פאידתה ומן תגר יכון דא רבחה אד[k] מן באעה ולם
יקתנה למוצוע פי ביעה ומוכוס פי תגרה נעוד באללה מן דלך.
וראית אלקום אלדין[l] נחן פי[m] טהראניהם יגתהדון פי אלבלוג אלי
גאיה עלם לסאנהם עלי חסב מא דכרנאה ממא יוגבה אלנטר ויקצי
בה אלחק. ואמא אהל לסאננא פי זמאננא הדא פקד נבדוא הדא
אלעלם ורא אטהרתהם וגעלוא הדא אלפן דבר אדאנהם ואסתכפוא
בה וחסבוה פצלא לא יחתאג אליה ושיא לא יערג עליה פתעדוא[n]

[a] P. יגהדון [b] P. בקולהם [c] P. כתאב [d] P. וקאל [e] P. וילזמנא [f] A. R. מפסקי [g] A. מנשקי; P. R. אמנקשי; comp. Kitâb ul-ouṣoul, col. 434, l. 7: מנקשי זרעים [h] A. ומשום [i] P. תכון הדה [k] P. אן [l] P. אלדי [m] P. בין [n] P. פעדו

[1] Souccâh 42 a (cf. Tosefta Hagîgâh, 1. 2). [2] Eroubin 53 a. [3] ibid. [4] Bâbâ kammâ 119 b.

[אלמקדמה̈]

IV. אלחמד לל̈ה אלד̇י כ̇לק אלאנסאן פעל̈מה אלנטק והדאה אלי אלאקראר ברבוביתה ואלאעלאן בוחדאניתה פאוצ̇ח לה סביל אלהדי ואסתנקד̇ה מן טריק אלרדא וכ̇ץ̈ [אללגה̈] אלעבראניה̈ באלפצ̇ל ואלמז̈ה̈ מן בין ג̇מיע אללגאת פאנזל בהא כתבה אלמקד̈סה̈ ואבאן בהא ען שראיעה אלמטהרה̈ אחמדה חמדא יבלג רצ̇אה ויוג̇ב אלאלפה̈ לדיה ואלקרבה̈ מן רחמתה·

אמא בעד פאנה למא כאנת צנאעה̈ עלם אללסאן אדאה̈ לכל מטלוב ומדכ̇לא אלי כל מבחות̇ ענה כאן אלאג̇תהאד פי אלבלוג אלי גאיתה ואלאחאטה̈ בג̇מיע פנונה ואלחרץ עלי אלוקוף עלי נהאיתה ומערפה̈ צחיחה מן סקימה ותאמ̈ה מן נאקצה ומחכמה מן מג̇אזה ומט̈רדה מן שאד̈ה וגיר ד̇לך ממא יעתורה אמרא̈ ואג̇בא ושיא לאזמא צ̇רורי̈א אד̇ באלאחאטה̈ בה תכון אלאחאטה̈ בג̇מיע אלמעאני אלתי יבחת̇ ענהא ובקדר מא ילחק ד̇לך מן אלת̇קציר ואלנקצאן יכון נקצאן פהם מא יטלב בה ותקציר עלם מא בה יסאל ענה· ואיצ̇א פאנה למא כאן ת̇ואב אללה תבארך ותעאלי אפצ̇ל מא יקתניה אלמרء פי דניאה ואג̇ל̈ מא יכתסבה ויעד̈ה לאכ̇ראה וכאן אלוצול אליה לא יתם̈ אל̈א באלוקוף עלי מא תצ̇מנתה כתב אלוחי ואמתת̇אל אמרהא ונהיהא וכאנת הד̇ה אלכתב לא יוקף עלי מא פיהא אלא בעלם אללסאן כאנת ענאיה̈ אלמרء באתקאן הד̇א אלעלם וכאן סעיה לאדראכה ותג̇וידה ותדקיק מעאניה ותעליל לפט̇ה אוג̇ב ואלזם ואשד̈ אצ̇טרארא עלי חסב שרף אלמטלוב וג̇לאלה̈ קדר אלמבחות̇ ענה ועלי קדר מא צח̈ פי נפוסנא ותחקק פי עקולנא מן עט̇מה̈ מ̇נזלהא וג̇לאלה̈ קדרה עז וג̇ל· ולם יזל אפאצ̇ל אואילנא רצ̇י

כתאב אללמע

והו

אלגֹז אלאול מן כתאב אלתנקיח

תאליף אלנחוי אלמשהור

אבי אלוליד מרואן אבן גֹנאח אלקרטבי

אלמנבוז בר׳ יונה המדקדק

אעתני בתצחיחה אלפקיר אלי רחמה׳ אללה

יוסף דירינבורג

BIBLIOTHÈQUE

DE L'ÉCOLE

DES HAUTES ÉTUDES

PUBLIÉE SOUS LES AUSPICES

DU MINISTÈRE DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE

SCIENCES PHILOLOGIQUES ET HISTORIQUES

SOIXANTE-SEPTIÈME FASCICULE

DU PARFAIT EN GREC ET EN LATIN, PAR ÉMILE ERNAULT,
CHARGÉ DE CONFÉRENCES A LA FACULTÉ DES LETTRES DE POITIERS.

PARIS

F. VIEWEG, LIBRAIRE-ÉDITEUR

67, RUE DE RICHELIEU, 67

1886

DU

PARFAIT EN GREC

ET EN LATIN

PAR

ÉMILE ERNAULT

DOCTEUR ÈS LETTRES

CHARGÉ DE CONFÉRENCES A LA FACULTÉ DES LETTRES DE POITIERS.

PARIS

F. VIEWEG, LIBRAIRE-ÉDITEUR

67, RUE DE RICHELIEU, 67

1886

INTRODUCTION.

L'histoire du parfait dans les langues ario-européennes fournirait la matière d'une fort intéressante étude de grammaire comparée. Nous voudrions raconter un simple épisode de cette histoire ; notre sujet ne comprend que l'examen comparatif du parfait dans la conjugaison grecque et dans la conjugaison latine. Mais une comparaison rapide avec les autres langues issues d'une source commune est nécessaire pour se rendre compte de la relation primitive des formes souvent très divergentes que présentent sur ce point les deux idiomes classiques. D'un autre côté, il est naturel que les faits à étudier ne soient pas plus séparés de leurs conséquences que de leurs origines ; aussi parlerons-nous des destinées ultérieures du parfait dans les dialectes modernes dérivés du grec et du latin. Nous sortirons donc parfois de ces deux langues ; mais nous ne les perdrons jamais de vue.

Avant d'entrer dans les minutieux détails que comporte cette analyse, voyons quelle est, en général, la valeur historique des langues classiques et des idiomes congénères.

Le latin est d'une simplicité sévère, digne de l'esprit positif et pratique du peuple qui devait l'employer à réglementer le monde. Les renseignements que ce langage nous donne sur sa propre histoire, en dehors des périodes où il nous est directement accessible, c'est-à-dire antérieurement à la fin du IVe ou au commencement du IIIe siècle

avant notre ère[1], sont trop souvent insuffisants et équivoques. Une violente tendance à l'uniformité, à la simplification des moyens de communiquer la pensée, lui a fait passer le niveau sur beaucoup de distinctions primitives, que l'analogie a aplanies. Aussi trouverons-nous, en ce qui concerne le parfait du verbe latin, bien des problèmes indéterminés, dont on peut donner plusieurs solutions également plausibles, et par conséquent également incertaines ; on n'est même pas toujours sûr que ces solutions ne soient pas toutes vraies à la fois, dans une mesure qu'il est impossible de fixer.

La langue grecque l'emporte de beaucoup sur le latin pour sa fidélité à garder l'empreinte primitive. Ses nombreux dialectes fournissent au linguiste une foule de renseignements précieux. De plus, elle a eu de bonne heure l'heureuse fortune d'être préservée d'une corruption inévitable par l'influence de ces merveilleux chants homériques qui demeurèrent pendant tant de siècles l'honneur de la nation entière et le charme vivant de toutes les mémoires. Grâce à eux, la langue se trouva fixée, dans le genre épique, dès une époque bien antérieure aux plus anciens

1. C'est la date approximative que le juge le plus autorisé, M. Bréal, assigne à l'inscription de Duenos, qu'il fait passer avant les épitaphes des Scipions (*L'inscription de Duenos*, extrait des *Mélanges d'archéologie et d'histoire*, publiés par l'Ecole française de Rome ; Rome, 1882, p. 22). Quelques faits antérieurs de l'histoire de la langue latine nous sont cependant connus par les auteurs; ceux-ci nous ont conservé, par exemple, des formes comme *arbosem, Valesius*, où l'*s* simple subsiste entre deux voyelles, quoique le rhotacisme ou changement de cette *s* primitive en *r* soit un phénomène plus ancien que tous les monuments de la langue latine qui nous sont parvenus (*ibid.*, p. 20-22). Il ne peut y avoir aucun doute sur la haute antiquité de certains documents que les érudits de Rome ont eus à leur disposition ; l'écriture chez les Romains « date de sept siècles au moins avant notre ère ». (*Leçon d'ouverture* du cours d'éloquence latine, au Collège de France, faite le 7 décembre 1882, par M. L. Havet, p. 9 ; on peut voir à ce sujet d'intéressants détails dans la même brochure, p. 5-7.)

documents latins, et quand elle n'avait pas encore eu le temps de perdre beaucoup de ses traits caractéristiques [1].

La langue celtique présente des affinités toutes particulières avec le grec et le latin ; de savants linguistes, comme Schleicher, admettent une unité secondaire gréco-italo-celtique, subdivision de la grande unité ario-européenne [2]. Malheureusement les textes celtiques un peu étendus ne remontent qu'au VIIIe-IXe siècle de notre ère. Le vieil irlandais de cette époque a pourtant conservé l'ancien parfait avec une fidélité remarquable ; M. Windisch a écrit à ce sujet une savante étude [3].

Parmi les autres langues du groupe européen, les idiomes germaniques fournissent aussi des points de comparaison importants, surtout le gothique, dont on a des textes composés au IVe siècle après notre ère et conservés dans un manuscrit de la fin du Ve environ (traduction de la Bible, par Ulfilas, dans le *Codex argenteus* d'Upsal). Les langues slaves, au contraire, avaient presque entièrement perdu le parfait à l'époque, d'ailleurs peu ancienne (VIIIe-IXe siècle de notre ère) à laquelle se rapportent leurs plus anciens monuments [4].

Les langues de l'Asie qui appartiennent à la même famille que le grec et le latin forment le groupe indo-éranien. Leur témoignage est très important, et quand elles présentent un caractère commun avec les idiomes euro-

1. Nous n'avons les textes homériques que dans l'orthographe ionienne du cinquième siècle avant J.-C., mais il est facile de voir, par leur versification, que la langue dans laquelle ils ont été composés originairement est plus ancienne.

2. L'arrivée des Hellènes en Grèce daterait du XIVe siècle, et la période gréco-italo-celtique du XVe siècle environ, d'après M. d'Arbois de Jubainville, si connu par ses travaux dans le double domaine de l'histoire et de la linguistique. *Les premiers habitants de l'Europe*, Paris, 1877, p. 277 ; cf. *Revue celtique*, III, 40.

3. *Zeitschrift* de Kuhn, XXIII, p. 201 et suivantes.

4. M. Osthoff a fait des recherches très intéressantes sur les débris du parfait en slave, dans son beau livre *Zur Geschichte des Perfects*.

péens, c'est un fort indice d'antiquité pour le fait en question. Mais quand il y a désaccord entre les langues de l'Asie et celles de l'Europe, la priorité ne doit pas toujours être accordée à l'Asie : il faut compter et peser les raisons de part et d'autre.

Nous serons souvent obligé de remonter jusqu'à l'époque ario-européenne, pour nous rendre compte des rapports du parfait grec avec le parfait latin. Car sans vouloir rien dire contre les hypothèses d'unités linguistiques secondaires, comme la gréco-italo-celtique et l'européenne, il faut convenir que beaucoup de leurs traits spéciaux nous échappent, faute de documents suffisants[1].

La présente étude sera divisée en cinq parties : I, redoublement ; II, radical ; III, caractéristiques ; IV, désinences et dérivations ; V, résumé et conclusion.

1. M. d'Arbois de Jubainville, *Les premiers habitants de l'Europe*, p. 134, calcule que la période ario-européenne prit fin environ 3000 ans avant J.-C. L'unité antérieure n'était pas tellement absolue qu'elle ne comportât point l'existence de dialectes et de variétés.

PRINCIPAUX OUVRAGES CONSULTÉS.

BOPP, Grammaire comparée des langues indo-européennes, traduction Bréal, Paris, 1866-1874.

BRÉAL, Les tables eugubines, 26e fascicule de la Bibliothèque de l'Ecole pratique des Hautes-Etudes.

BRÉAL et BAILLY, Dictionnaire étymologique latin, Paris, 1885.

CORSSEN, Ueber Aussprache, Vokalismus und Betonung der lateinischen Sprache. Leipzig, 1868 et 1870, 2 vol., 2e édition.

CURTIUS (Georg), Das Verbum der griechischen Sprache, Leipzig, 1877 et 1880, 2e édit.

— Grundzüge der griechischen Etymologie, 5te unter Mitwirkung von E. Windisch umgearbeitete Auflage, Leipzig, 1879.

— Studien zur griechischen und lateinischen Grammatik, Leipzig, 1868-1878.

DIEZ, Grammaire comparée des langues romanes, traduite par Brachet, G. Paris et Morel-Fatio.

HAINEBACH, De graecae linguae reduplicatione praeter perfectum. Gissæ, 1847.

HENRY, Etude sur l'analogie en général et sur les formations analogiques de la langue grecque, Paris, 1883.

KUHN, Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung, Berlin, depuis 1852.

LŒBELL, Quæstiones de perfecti homerici forma et usu, Leipzig, 1876.

MÉMOIRES de la Société de Linguistique de Paris, depuis 1868.

MEYER (Gustav), Griechische Grammatik, Leipzig, 1880.

NEUE, Formenlehre der lateinischen Sprache. Berlin, 1875 et 1877, 2e édit.

OSTHOFF, Zur Geschichte des Perfects im indogermanischen mit besonderer Rücksicht auf griechisch und lateinisch, Strassburg, 1884.

OSTHOFF et BRUGMAN, Morphologische Untersuchungen auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen, Leipzig, 1878 et 1880.

POTT, Doppelung (Reduplikation, Gemination) als eines der wichtisten Bildungsmittel der Sprache, 1862.

POTT, Verschiedene Bezeichnung des Perfects in einigen Sprachen, und Lautsymbolik, dans la Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft, Band XV, p. 287-337, et B. XVI, p. 117-138, Berlin, 1884-1885.

SAUSSURE (F. de), Mémoire sur le système primitif des voyelles dans les langues indo-européennes, Leipsick, 1879.

SCHLEICHER, Compendium der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen, 4te Auflage, Weimar, 1876.

SCHUCHARDT, Der Vokalismus des Vulgärlateins, Leipzig, 1866-1868, 3 vol.

WHITNEY, Indische Grammatik aus dem englischen übersetzt von H. Zimmer, Leipzig, 1879.

ZEUSS, Grammatica celtica. Editio altera, curavit Ebel, Berlin, 1868-1871.

N. B. — Nous nous dispenserons d'indiquer tout au long, à chaque citation, le titre et l'édition des ouvrages ci-dessus.

Nous ne mettrons pas d'astérisque aux formes grecques reconstituées par conjecture ; l'absence d'accentuation suffit pour les distinguer des mots qui ont été expressément transmis par les manuscrits ou les inscriptions.

PREMIÈRE PARTIE

LE REDOUBLEMENT DU PARFAIT.

CHAPITRE PREMIER

L'INITIALE DU REDOUBLEMENT, AU PARFAIT DES VERBES COMMENÇANT PAR UNE SEULE CONSONNE.

§ 1. L'initiale du redoublement au parfait de verbes commençant par une seule consonne, en latin.

Le redoublement, c'est-à-dire la répétition plus ou moins exacte de la première syllabe du radical, se trouve, en latin classique, dans une vingtaine de parfaits appartenant à des verbes qui commencent par une seule consonne. Ce sont :

Ce-cidi, ce-cīdi, ce-cini, cu-curri;

De-di, di-dici;

Fe-felli;

Me-mini, mo-mordi;

Pe-pedi, pe-pendi, pe-perci, pe-peri, pe-pigi, pe-puli, po-posci, pu-pugi;

Te-tendi, te-tigi, to-tondi, tu-tudi.

Dedi, en composition *-didi,* est le parfait de *do* qui vient de deux racines bien distinctes, en sanscrit *dà,* donner, et *dhà,* poser, en grec δί-δω-μι et τί-θη-μι. Le verbe *-do,* poser. infinitif *-dere,* ne se trouve que dans des composés confondus par la langue avec ceux de *do,* donner, mais où le sens et la comparaison des autres idiomes ario-européens le font reconnaître; tels sont *condo,* συντίθημι, synonyme de *compono; prodo,* προτίθημι, « mettre en avant », l'opposé de *condo,* et différent de *prodo,* προδίδωμι, « trahir »; *crēdo* pour **crĕd-do,* sanscrit *çrad-dadhāmi,* vieux gallois *creddoe,* « credat », vieil irlandais *cretim,* « credo », littéralement *in corde pono,* ἐν καρδίᾳ τίθημι. Le sens de ces deux racines *dō* et *dhē* était

quelquefois très rapproché ; les langues germaniques les ont traitées comme s'il n'y en avait eû qu'une, de forme intermédiaire, *dhō,* signifiant « poser, faire »[1].

Pependi correspond aux deux présents *pendo* et *pendeo,* mais le second n'est que la forme intransitive du premier (cf. *jacĕre* et *jacēre*).

Memini est le parfait de **meniscor,* qui n'est plus employé qu'en composition (*re-miniscor, com-miniscor*) et qui a dû être plus anciennement **mimniscor,* avec un redoublement de présent, comme en grec μιμνήσκομαι. *Memini* a, au contraire, un redoublement de parfait, identique à celui de μέμονα et de la forme moyenne μέμνημαι. De même les redoublements des parfaits *de-di, -di-di,* sont tout différents de ceux qui existaient originairement au présent des verbes latins correspondant à δί-δωμι, τί-θημι.

Bi-bi a aussi, probablement, un redoublement de parfait. Bopp s'appuyait sur le supin *bibitum* pour considérer *bibi* comme formé du radical du présent *bibo*[2]. Mais ce supin **bibitum* ne semble pas avoir existé ; il est certain, du moins, que pendant longtemps les Latins l'ont évité, comme s'ils eussent senti que c'était un barbarisme au même titre que **gi-gnitum,* **se-ritum* pour *geni-tum, sa-tum.* Ils employaient à la place, soit *pō-tum,* qui est régulier, soit l'infinitif *bibere,* parce que *potum* avait l'air d'appartenir au fréquentatif *potare,* qui exprime une nuance distincte de *bibere. Bibitus, bibitor,* sont des formations relativement récentes : au temps d'Auguste on disait *potus, potor,* comparez *satum, sator,* de *sero* = **si-so ; statum, stator,* de *si-sto.* Ce dernier verbe a au parfait *sti-ti* « j'ai esté en justice » un redoublement dont l'origine est évidemment tout autre que celle du redoublement du présent *si-sto ;* il peut très bien en être de même de *bibi, bibo.* D'après *gigno, genui, genitum,* et *sero, sevi, satum,* on attendrait *bibo,* **povi, potum ;* l'absence de cette forme **povi* s'explique par l'antiquité et la légitimité de *bibi,* de sorte que *bibo, bibi, potum* sont analogues à *sisto, stiti, statum.*

Le *b* initial de *bibo* et de *bibi* a pour origine un *p* qui a été assimilé au *b* suivant : *bibo* vient de **pibo,* en sanscrit

1. Cf. J. Darmesteter, *De conjugatione verbi dare,* pp. 9-12, 15 ; Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* 236-238.

2. *Grammaire comparée,* vol. III, p. 209 de la traduction.

védique *pibāmi* = vieil irlandais *ibim*, breton du xve siècle *evaf*[1]. *Pibāmi* est lui-même pour **pipāmi*, cf. l'infinitif sanscrit *pātum* = le supin latin *pōtum* et peut-être, comme l'a remarqué M. Whitley Stokes, le breton du xve siècle *di-et*, en gallois *di-od* pour **di-[p]aut*, boire, breuvage. Une assimilation régressive semblable à celle de *bibo* pour **pibo* a lieu, par exemple, dans la forme *Boblicola* variante de *Publi-cola* (Corssen, *Ausspr.*, I, 129) cf. *publicus*, de *pŏ-pulus*, qui s'est formé par redoublement de la même racine que πόλις, *ple-bs*, πλῆ-θος, l'allemand *Vol-k*, etc. Si *bibi* a, comme nous le croyons, un redoublement de parfait, il vient de **pebi* pour **pepi*, grec πέπωκα, sanscrit *papâu*, cf. *dedi*, δέδωκα, *dadâu;* le moyen irlandais *ebatar*, ils burent[2], peut s'expliquer également par **[p]ebantar* pour **pepantar*[3].

En vieux latin il y avait deux autres parfaits redoublés au radical commençant par une consonne :

Te-tini, de *teneo*, Festus, d'où *tetinero* (Festus, au mot *purime*), *tetinerim*, *tetinerit* et *tetinisse* (Accius et Pacuvius, cités par Nonius Marcellus);

Te-tuli (de **tulo*, cf. *tollo*) employé trois fois par Plaute, cf. Aulu-Gelle, l. VII, c. 9; Charisius, IV, 3; Diomède, l. II; *tetulisti* (Accius et Cæcilius, cités par Nonius Marcellus): *tetulit*, cité par Cicéron, *De oratore*, III, 58; employé deux fois par Plaute, une fois par Térence (*Andrienne*, V, 1, 13); *tetulerunt*, Lucrèce, l. VI, vers 673; *tetulissem*, Térence (*Andr.*, IV, 5, 13); *tetulisse*, *tetulero*, *tetulerit* (Plaute; ce dernier deux fois).

Teneo, *tetini*, vient de la même racine que *tendo*, *tetendi*.

On peut, d'après la conjecture de M. Osthoff[4], ajouter à ces parfaits latins redoublés la forme **memori*, je me souviens (avec sens du présent, comme *memini*), d'où viendrait l'adjectif

1. Les langues celtiques laissent tomber régulièrement le *p* ario-européen (cf. Windisch dans les *Beiträge* de Kuhn, VIII, 1-48). L'absence du *p* initial dans *ibim*, *evaf*, est donc justifiée, et le *b* irlandais prouve l'antiquité de la forme *pibāmi*.

2. Stokes, *Three middle-irish homilies*, Calcutta, 1877, p. 8.

3. D'après une ingénieuse explication de M. Osthoff, *Zur Gesch. d. Perf.*, 254, *im-buo* n'a rien à faire avec *bibo*, et correspond au grec ἐμ-φύω; *imbui* est un doublet de *in-fui*.

4. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur*, VIII Band, III Heft; Halle, 1882.

memor, pour **memorus,* de même qu'en grec on a tiré ἐγρήγορος du parfait ἐγρήγορα, proprement « j'ai veillé. »

Dans les anciens idiomes de l'Italie, nous trouvons avec certitude un redoublement correspondant à celui des mots latins *dedi* et *poposci :*

Osque *dedet, deded,* ombrien *ðeðe,* « dedit » ; *a-teðafust*[1], *andersa-fust, an-dirsa-fust* « circumdederit » (futur antérieur) ;

Ombrien *peperscust, pepescus* « poposcerit, precatus erit » (fut. ant.), pluriel 3e personne *pepurkurent.*

Il y a de plus, en ces langues, un redoublement dans trois verbes qui ne l'ont point en latin :

Ombr. *dersicust,* il aura dit, plur. *dersicurent,* pour *de-ðic-,* même racine que le latin *dico ;*

Osque *fefacid,* qu'il ait fait; *fefacust,* il aura fait, du verbe correspondant au latin *facio ;*

Ombr. *fefure,* ils auront été, même racine que le lat. *fui.*

On voit qu'en latin et en général dans les autres langues italiotes une consonne simple se répétait telle quelle au redoublement du parfait. Il en était de même dans les autres redoublements, comme le montrent, entre autres, les exemples suivants :

Lat. *ci-conia,* à Préneste *conia,* cf. *ce-cini;*

Osque *di-dest,* « dabit »; ombr. *te-ð-tu, di-rs-tu,* donne, pour **de-d(e)-tu, *di-d(e)-tu,* grec διδότω (Bréal, *Tables eugubines,* p. 123) cf. *de-di;*

Lat. *fur-fur,* du son, cf. *furere ;* l'idée commune serait celle d'agitation (en grec πορφύρειν) ;

Lat. *mar-mor,* μάρμαρος; osque, sabin et omb. *Mā-mer(t)s,* d'une racine qui signifie briller et qui selon Corssen (*Ausspr.,* I, 404, 405) se retrouve dans *Mars, Marius, Maro,* etc.

Lat. *pa-pilio,* même racine que παιπάλλω, agiter vivement. cf. πάλλω ;

Lat. *tin-tinnabulum,* cf. *tinnire.*

1. Le premier *t* de *ateðafust* est une notation du son *d,* ce mot appartenant à ce qu'on est convenu d'appeler le « vieil ombrien », c'est-à-dire à l'ombrien écrit avec l'alphabet étrusque, qui n'a pas de signe spécial pour *d.* Ce que nous transcrivons par ð est, comme *rs* en « nouvel ombrien », c'est-à-dire en ombrien écrit avec l'alphabet latin, un son voisin du ð grec moderne, du *th* anglais doux et du *dd* gallois. Sur la notation *rs,* voyez Bréal, *Les tables eugubines,* pp. 19, 20, 327 ; cf. d'Arbois de Jubainville, *Etudes grammaticales sur les langues celtiques,* Paris, 1881, p. 33* note 3, et p. 38* note 1.

Le redoublement du parfait, en latin, ne se trouve avec certitude que dans des verbes commençant par *c, d, f, m, p* ou *t*. Cependant la langue n'avait pas une répugnance particulière à répéter les autres consonnes au commencement des mots : il suffit de rappeler *gi-gno, genui, la-llare, no-nnus, quer-quera* (*febris*), fièvre accompagnée de frissons, *su-surrus, vi-verra,* qui sont des formations redoublées analogues à celles que nous venons de citer. Le système du redoublement au parfait a relativement peu de vigueur en latin : il ne s'étend ni à autant de lettres initiales, ni à autant de mots que les redoublements de nature différente. Mais il ne faudrait pas en conclure qu'aucun de ces redoublements n'est, sous la forme qu'il a prise en latin, une innovation propre à cette langue ; nous verrons, par exemple, que la première *f* de *fefelli* ne peut pas être primitive. Il y a eu assimilation de la première consonne à la seconde dans le latin *bibi* de **pebi* = **pepi*, comme dans l'ombrien *ȝeȝe* de **deȝe* = osque *dedet,* lat. *dedit.*

§ 2. Extension abusive du redoublement de *dedi.*

Aulu-Gelle nous apprend (l. VII, c. 9) que *descendo* a fait autrefois au parfait *descendidi :* le mot *descendidit* a été employé par Ennius et par Valerius Antias, et *descendiderant* par Laberius, poète contemporain de Cicéron.

Ces formes proviennent évidemment d'une fausse analogie avec les composés de *do :* on a conjugué *de-scendo, de-scendidi,* sur le modèle de *con-do, con-didi, ven-do, ven-didi.* Il est difficile de croire que cette méprise ait été restreinte au mot *descendo,* et qu'on n'ait pas dit anciennement **ascendidi* en même temps que *descendidi.* On trouve, en effet, dans la basse latinité[1], la forme *ascendiderat,* analogue à l'archaïque *descendiderant.* On a de même en bas-latin *prendiderunt, comprendiderint, pandiderunt.*

Ce redoublement nouveau est employé concurremment avec l'ancien dans *expopondedit.*

Il l'a remplacé dans *pendiderit* pour *pependerit.* Dans les mots

1. Les mots du latin vulgaire cités sans références dans ce § sont tirés du livre de M. Hugo Schuchardt, *Der Vokalismus des Vulgärlateins*, Leipzig, 1866-1868, t. I, p. 35 ; t. III, p. 10.

adtendedit, ostendedirunt, il remplit également la même fonction que le redoublement ancien de *tetendi,* qui ne passe pas aux composés classiques *attendi, ostendi.* C'est là une sorte de composition inconsciente avec le mot *dedi,* amenée par le besoin de distinguer le parfait du présent : sans cela ces temps se confondraient à plusieurs personnes.

La suffixation de *-didi* a un caractère assez spécieux dans les mots bas-latins *respondidi, incendiderit, incendederit,* à cause des locutions synonymiques *responsum dedi, incendio dedi,* qui sont, en apparence, dans le même rapport avec *respondidi, incendidi,* que *pessum dedi, venum dedi,* avec *perdidi, vendidi.* *Didi* était devenu, d'ailleurs, une terminaison propre à former le parfait des verbes dont la racine finissait par *nd.* Aussi trouve-t-on *fundederit* ou *fundiderit* pour *fuderit;* Priscien nous apprend [1] que certaines personnes donnaient à *mando* un parfait *mandidi,* et Probus examine pour quelle raison l'on doit dire *prandi,* et non *prandidi.*

Ce genre de formation se rencontre dans deux verbes bas-latins où le *d* final du radical n'est pas précédé de *n* : *edediderit, odedere.* Cf. le latin classique *cre-didi, pro-didi.*

L'analogie de ces mots en *-do* s'est même étendue au verbe bas-latin *batto* pour *battuo,* qui a dû faire au parfait *battidi, battedi, batteti,* comme le montrent les formes *battederit, battiderit, abbatiderit, battederent, batteterint.*

On peut être tenté d'admettre que le bas-latin a subi, dans ces formations, l'influence de la conjugaison faible des langues germaniques, et de comparer, par exemple, *respond-idimus* à l'allemand *wir antwort-eten,* qui équivaut à *wir antwort-thaten,* nous fîmes l'action de répondre. Mais cette explication ne serait guère acceptable que pour *battedi, batteti;* on ne comprendrait pas pourquoi ces sortes de parfaits ne se trouvent en bas-latin que dans les verbes dont le radical finit par une dentale.

Si l'on pouvait s'en rapporter, pour la succession réelle des faits, à la vraisemblance théorique, on placerait dans l'ordre suivant les différents types de ce redoublement abusif, en latin vulgaire :

(Classique) *vendidi ;* (bas-lat.) *incendidi ;* (vieux lat.) *descendidi ;* (bas-lat.) *odidi ;* (bas-lat.) *battidi, batteti.*

Il est intéressant de suivre en italien l'histoire de la même

1. *Grammatici latini,* éd. Keil, t. II, p. 419, ligne 13.

formation. On ne trouve en cette langue qu'un mot qui se rapporte exactement au type latin : c'est le parfait populaire *andiedi,* tiré de *andare,* aller, cf. vieux français *aner.* L'influence de *stetti,* qui vient du lat. *steti* par l'intermédiaire de **stetui* (d'où le valaque *stetui,* vieux français *estui*) a fait naître à côté de *diedi* (lat. *dedi*) la variante *detti,* comme on trouve, inversement, *stiedi* pour *stetti,* par imitation de *diedi.* C'est la forme *detti* qui s'est propagée. *Andetti* se trouve concurremment avec *andiedi*[1].

Dans ces conditions, la terminaison *-detti* est légitime dans les parfaits italiens *vendetti, credetti, perdetti, rendetti,* = lat. *vendidi, credidi, perdidi, reddidi.* De là elle a passé naturellement à des verbes tels que *spandetti,* cf. bas-lat. *pandidi; pendetti,* bas-lat. *pendidi; fendetti, splendetti,* etc. ; *cadetti* (pour *cecidi,* comme *pendetti,* bas-lat. *pendidi,* pour *pependi*) ; *chiudetti,* du lat. *claudere, sedetti,* etc.

Cette formation s'étend à trois verbes au radical terminé en *t* : *battetti* (bas-lat. *battidi, battedi*), *potetti, resistetti.* Ce dernier a ainsi recouvré, par une voie indirecte, le redoublement du parfait latin *restiti,* tout en gardant le redoublement différent qui se trouve au présent *re-si-sto;* cf. le bas-lat. *expopondedit,* qui a à la fois deux redoublements de parfait.

L'italien, que nous avons vu jusqu'ici suivre les traces du bas-latin, fait un pas de plus que lui dans le même sens. La terminaison *-etti,* détachée d'abord de *stetti,* adoptée par *diedi,* et introduite ainsi à la suite de radicaux terminés par des dentales, finit par s'ajouter indifféremment après une con-

1. F. Diez, *Grammaire des langues romanes*, t. II, p. 139 de la traduction. L'étymologie du mot *andare* est très controversée. Si l'on admet qu'il vient du latin *addere*, on pourra expliquer *andiedi* par *addidi;* mais cette étymologie souffre de grandes difficultés, tant pour la forme que pour le sens. M. Thurneysen les fait ressortir (*Keltoromanisches*, Halle, 1884, p. 31, 32). D'après une hypothèse ingénieuse de ce savant, *andare* viendrait d'un verbe gaulois composé de la préposition *and*(*e*) et de la racine *ag,* accentuée, dont le *g* disparaissait entre deux voyelles. Des formes comme **and-á*(*g*)*ete*, irlandais *indagid*, vous allez, se laissaient facilement plier au système de la conjugaison latine (**andatis,* d'après *amatis*); mais que faire du prétérit celtique **and-acta* il alla (gallois *aeth*)? C'est l'impossibilité de soumettre cette forme réfractaire à l'analogie latine qui aurait fait recourir à l'assimilation de *andare* à *dare* (*ibid.*, p. 33). Comparez le grec ancien ὑπάγω, aller, aujourd'hui vulgairement πάω, πᾷς, πᾶμεν, πᾶτε pour (ὑ)πάγεις, (ὑ)πάγομεν, (ὑ)πάγετε.

sonne quelconque; exemples: *bevvetti* (à côté de *bevvi,* lat. *bibi*), mot qui renferme ainsi deux redoublements, cf. bas-lat. *expopondedit,* ital. *resistetti; tacetti* (vieil ital.); *lucetti; gemetti; convenette* (3e pers. sing., Dante); *capette* (vieil ital.); *serpetti,* etc. On trouve même cette terminaison après une voyelle, dans le mot *seguette* (Dante).

La marche suivie par l'analogie, en italien, semble donc pouvoir se représenter ainsi: *diedi-stetti, detti; *vendiedi, vendetti; fendetti; sedetti; battetti; bevvetti; seguetti.*

Le vieil espagnol nous présente les formes *andido, andudo* (3e pers. sing.) = ital. *andette; demandudieres,* conditionnel, proprement plus-que-parfait de *demandar; catido,* de *catar,* voir, observer (= *captare*); et *entrido,* de *entrar.* Cf. *estido, estudo* (vieux portugais *stede*) = ital. *stette,* lat. *stetit*[1].

Le vieux français avait aussi une trace de ce redoublement irrégulier, dans la diphtongue *ié* des formes comme *battiet* = ital. *battette; respundiet* = lat. vulgaire *respondidet,* etc.; cf. *perdiet, perdierent,* de *perdédit, perdéderunt* (Schuchardt, *Romania,* IV, 122; J. Cornu, ibid., X, 217).

D'après M. Osthoff, *Zur Gesch. des Perf.,* 242-244, le *t* de l'osque *profated,* en lat. *probavit,* viendrait de même, par analogie, du second *t* de la forme correspondant au lat. *steti;* dans la variante *prufatted,* les deux *t* seraient une imitation des deux *f* du synonyme *pruffed* = **pro-fefed,* proprement *pro-fatus sum* (p. 239), cf. le parfait sanscr. *babhâu,* rac. *bhâ* briller, paraître.

Le gothique semble avoir suivi une analogie semblable, lorsque d'après *soki-dedum,* nous cherchâmes, littéralement en anglais *we did seek,* de *soki-da,* il forma *kunth-edum,* nous connûmes, de *kuntha,* prétérit du verbe dont le parfait avec sens du présent est *kann;* ce prétérit était originairement tout à fait indépendant du parfait (Cf. Windisch, *Beiträge* de Kuhn, VIII, 459, 461).

§ 3. L'initiale du redoublement, au parfait des verbes commençant par une consonne simple, en grec.

En règle générale, toutes les consonnes simples se redoublent telles quelles, au parfait grec. Exemples:

1. Les formes anciennes des langues romanes sont citées ici d'après la *Grammaire* de Diez, t. II, pp. 139, 140, 162 et 163 de la traduction.

Βέ-βηκα ; γέ-γηθα ; δέ-δορκα ; κέ-κευθα ; λέ-λυκα ; με-μένηκα : νε-νέμηκα ; πέ-πομφα ; σε-σήμαγκα ; τέ-τικα.

Les aspirées φ, χ, θ, c'est-à-dire *ph, ch, th,* ne sont point, quant au redoublement, considérées comme des consonnes simples.

Le ῥ (*rh*) ne l'est que par exception. On a trois exemples anciens de redoublement ῥε-ρ- ; ce sont : ῥερυπωμένα, Odyssée, l. VI, vers 59 ; ῥεραπισμένῳ, Anacréon, d'après la scholie de ce même vers d'Homère ; ῥερίφθαι, Pindare (*Lyrici* de Bergk, 3e édit., fragment 214). Des auteurs plus récents ont employé les formes suivantes : καταρερασμένα, ἐκρερευκώς, ἀπορέρηκται, ῥεραφανιδωμένος, ῥεραδδωμένος, ῥερυσηκόσι, ἀπορέριπτο, ῥέραμμαι, ῥερα-διουργήκασι, etc.[1]

Ces mots ont été traités comme s'ils eussent commencé par *r* et non par *rh ;* il semblerait préférable de les écrire, en effet, ρε-ρ ou ῥε-ρ. Ils ont été entraînés par l'exemple des verbes commençant par une consonne simple ; ils ont, du reste, des analogies dans la langue : ainsi à ἐκ-ρερευκώς pour ἐξ-ερρευκώς on peut comparer les formes ἀμφί-ρυτος, προ-ρέω, à côté de ἀμφι-ρρυτος, προ-ρρέω.

Contrairement au traitement ordinaire du ῥ, le σ initial, quoiqu'il ait été régulièrement un son double, à l'origine, est considéré au parfait comme une consonne simple, sauf dans le seul verbe σεύω, ἔσσυμαι (§ 10).

Le μ initial est traité d'une façon spéciale, dans la langue commune, au parfait εἵμαρται (§ 10) ; il en est de même du λ des verbes λαμβάνω, λαγχάνω et λέγω, en dialecte attique (§ 4).

Le ν est toujours traité au parfait comme une consonne simple (§ 10).

Il est de même de la demi-voyelle ϝ (*w*) : on a le participe parfait locrien ϝεϝαδηκότα[2] de la racine de ἁνδάνω (ϝαδ pour σϝαδ, lat. *suad-ere*).

1. Lobeck, *Paralipomena*, 13 ; Boissonade, *Anecdota græca e codicibus regiis*, t. III, Paris, 1831, pp. 133, 459 ; Sophocles, *Greek lexicon of the roman and byzantine periods* (*from B. C.* 146 *to A. D.* 1100), Boston, 1870, p. 866, col. 2.

2. Ce mot est écrit par un *koppa*, c'est-à-dire par l'ancienne lettre grecque qui s'employait particulièrement devant le son *o*, et qui est devenue en latin Q (V), de même que le K se spécialisait dans cette dernière langue devant A, d'où le nom de *Ka*, que nous lui donnons encore aujourd'hui.

Le redoublement du ϝ simple se trouve dans le béotien ϝεϝυκονομειόντων (= ὠκονομηκότων) sur la grande inscription d'Orchomène (*Bulletin de correspondance hellénique,* III et IV) du mot ϝοῖκος, béot. ϝῦκος, lat. *vīcus.*

Il y a, en outre, des traces plus ou moins certaines du redoublement ancien de ϝ, dans les verbes suivants :

Ἄγνυμι, parf. ἐπὶ νῶτα ἔαγε, Hésiode, *Les travaux et les jours,* vers 534, c'est-à-dire probablement ϝεϝαγε, comme le montrent les deux hiatus; rac. ϝαγ, cf. l'aoriste ἔαξε, passif ἐάγη, Homère, pour εϝαξε, εϝαγη, et la forme curieuse καυάξαις (trois longues) « fregeris », employée deux fois par Hésiode, pour κατ-ϝαξαις ;

Ἔοικω, parf. εἰς ὦπα ἔοικεν, Iliade, III, 158, c'est-à-dire ϝεϝοικεν ; passif ἔεικται· ὡμοίωται, Hésychius ; rac. ϝ(ε)ικ, cf. l'accusatif cypriote ϝεικόνα, image ;

Ἔλπομαι, parf. καί σε ἔολπα, *Les trav. et les jours,* 473, c'est-à-dire ϝεϝολπα; cf. ἐλπίς = vieux lat. *volup,* plaisir (Ennius), pour **vel(u)p-is,* rac. ϝελπ ;

Ἔρδω et ῥέζω, parf. ἐσθλὰ ἔοργεν, Iliade, II, 272, c'est-à-dire ϝεϝοργεν; rac. ϝεργ, cf. ϝέργον, éléen ϝάργον (attique ἔργον) = allem. *Werk,* zend *verez,* ouvrage ; vieux breton *guerg,* « efficax », du gaulois *vergo-s* qui se trouve dans *vergobretos* « (magistrat) dont le jugement est exécutoire »[1].

On a conjecturé avec vraisemblance que le plus-que-parfait ἐλέλικτο, dans κυάνεος ἐλέλικτο δράκων, Il. XI, 39, doit se lire ϝεϝελικτο ; même rac. que εἴλω, tourner (ϝελ, cf. lat. *vol-vo*).

Enfin, il est possible que εἰδώς, qui dans Homère vient si souvent au bout du vers après un adjectif pluriel neutre en α, représente ϝειδώς, contraction de ϝε(ϝ)ιδως; rac. ϝ(ε)ιδ, *videre.*

Le redoublement ϝε-ϝ est devenu εὐ, de ἐ-υ pour ἐ-ϝ, dans les parfaits éoliens εὐάλωκα, du verbe ἁλίσκομαι; εὐέθωκα, de la rac. (σ)ϝηθ; cf. l'aor. homérique εὔαδεν, rac. (σ)ϝαδ, et l'aor. εὔιδε (dactyle), dans une inscription[2]; rac. ϝ(ε)ιδ.

Cette chute du ϝ initial s'observe même chez Homère dans quelques-uns des verbes dont nous venons de citer des formes qui représentent un redoublement ϝε-ϝ. Ainsi en regard de

1. Par opposition aux simples arbitres, comme les Druides, qui n'avaient qu'une autorité morale (d'Arbois de Jubainville, *Etudes sur le droit celtique,* Paris, 1881, p. 108).

2. Bœckh, *Corpus inscriptionum græcarum,* n° 4725, ligne 10.

καί σε ἔολπα, Hésiode, on a χαλεπῶς δέ σ' ἔολπα, Il., XX, 186; en regard de εἰς ὦπα ἔοικεν, on a χεῖρας ἔοικεν, Il., XX, 371. Ces secondes formes ne doivent pas nous faire douter de la réalité des premières : le rapport de ϝεϝοικα à ἔ(ϝ)οικα est identique à celui de ἀπο-(ϝ)αιρεῖσθαι, Il., I, 230, à ἀφ-αιρεῖται, *ibid.*, 182, et ces doublets phonétiques sont analogues à λείβω-εἴβω également usités dans le même dialecte (δάκρυα λείβων, Odyssée, XVI, 214; δάκρυον εἶβον, *ibid.*, 219).

Il est possible que le ϝ initial soit maintenu dans le participe parfait πᾶσιν ἑαδότα, Il., IX, 173, qu'il faudrait lire πᾶσι ϝεϝαδοτα; cf. locrien ϝεϝαδηκότα; rac. (σ)ϝαδ, ἁνδάνω: imparf. ἑάνδανε, Hérodote; ἐήνδανε, Homère.

De même il est probable que κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα, Il., XXIV, 662, doit se lire ϝαστυ ϝεϝελμεθα, avec la même allitération que dans le vers de Virgile « *v*astos *vol*vunt ad litora fluctus » (Enéide, I, 86); rac. ϝελ, εἴλω, εἰλέω, tourner, parf. passif ἑόληται, τετάρακται, Hésych., cf. aor. 2 passif ἐάλη, Hom., et la forme tarentine ἐγ-ϝηληθίωντι, sur les tables d'Héraclée, pour ἐξ-ειληθῶσι.

La chute du ϝ initial semble prouvée par l'abrègement de la diphtongue précédente αι dans γέ/φυραι ἐ/εργμέναι, Il., XIII, 89, rac. ϝεργ, εἴργω, sanscrit *varj*, lat. *urgere*.

Il reste dans la langue commune ou dans divers dialectes des traces de cet ancien redoublement ϝε-ϝ devenu ἐ-ϝ (éolien εὐ), puis ἐ. Tels sont ἔαγε, attique (ionien κατ-εηγότα, Hérodote); ἑάλωκα, attique, de ἁλίσκομαι « être pris » proprement « être enveloppé », cf. l'aor. 2 ἑάλων, même rac. que εἴλω, ἑλίσσω. Ainsi s'expliquent les formes suivantes :

Ἔννυμι, parf. moyen impératif ἐέσθω, ἠμφι-έσθω, Hésych.; cf. l'aor. moy. ἐέσσατο, Hom., rac. ϝες, sanscrit *vas*, cf. ἐπιέσασθαι, Xénophon; laconien βέσ-τον, latin *ves-tis:*

Οἴγω, pf. ἔῳγα, cf. l'impf. ἀν-εῴγεον, et l'homérique ἀνοίγεσκον, dont l'hiatus indique un ϝ;

Ὁράω, pf. ἑόρακα, ἑώρακα, cf. l'impf. ἑώρων; rac. ϝορ, cf. ἀ-όρατος, et πυλα-ωρός, Hom. « celui qui garde la porte », Hésych. πυλα-υρός, πυλε-υρός, = πυλωρός; allem. *wahr(nehmen)*, remarquer, lat. *ver-eri*, proprement « observare » ;.

Οὐρέω, pf. ἐούρηκα, cf. l'aor. ἐούρησα, rac. οὐρ pour ϝορ, sanscrit *vâri*, eau;

Ὠνέομαι, pf. ἐώνημαι, participe actif ἐωνηκώς (Lysias), cf. l'impf. ἐωνούμην, rac. ϝων, sanscrit *vasnam*, lat. *vēnum*, *vēn(do)*;

Ὥθέω, pf. ἔωκα (Plutarque), passif ἔωσμαι; rac. ϝοθ, sanscrit *vadh*, cf. ἐννοσίγαιος pour εν-ϝοσι-γαιος.

On peut ajouter avec M. Curtius deux gloses d'Hésychius :

Ἔορτα(ι), ἔδοξε, qui semble un parfait passif de la rac. ϝαρ cf. ἀπο-αιρέω, et, pour le sens, αἵρεσις, opinion;

Ἐεχμένη, συνεχομένη; cf. συνεοχμός, jointure, Hom. de συν-ε-ϝοχ-μο-ς, et ὀχ-λεύς, verrou, lat. *vec-tis*, rac. ϝεχ, *vehere*, sanscrit *vahāmi*, allem. *be-weg-en*.

Le participe ἐερμένος (ἠλέκτροισιν ἐερμένον, Odyssée, XVIII, 296) peut être pour ϝεϝερμενος, d'une rac. σϝερ qui, par une singularité remarquable, se présenterait alors en grec sous les quatre formes suivantes : ϝερ, σερ, ἐρ, ἐρ (σειρά, corde; εἱρμός, lien; εἴρω, lier). L'impf. ἤειρεν, Il., X, 499, semble pour εσϝειρεν.

Il n'y a peut-être pas à attacher d'importance à l'esprit rude des parfaits ἕαδα, ἑάλωκα, ἑώρακα, puisqu'il se retrouve à l'augment de ἐάνδανε, ἑάλων, ἑώρων. Cette aspiration irrégulière semble due à l'analogie des présents ἀνδάνω, ἁλίσκομαι, ὁράω. Cependant on pourrait soutenir aussi que le redoublement a influencé l'augment, et que l'esprit rude qui paraît à l'initiale du parfait est un substitut de l'ancien son ϝ, qui a changé de place; ἕαδα viendrait directement de εάδα pour εϝαδα, de ϝεϝαδα.

Selon M. Curtius il existe en grec une trace du redoublement de la demi-consonne *y*, dans ἵημι, pf. ἕωκα (ἀφ-έωκα, Hérodien), pour *y*ε-*y*ω-κα, même racine que le lat. *jacio*, qui correspondrait à l'aor. ἕηκα, comme *facio* à ἔθηκα. D'autres savants préfèrent tirer ἵημι de σι-σᾱμι, cf. lat. *sero* je sème = * *si-so* ; le sens spécial de ἵεμαι, désirer, complique encore la question[1]. En tout cas, le redoublement de ἕωκα est seul de son espèce, quoiqu'il suive l'analogie des racines commençant par ϝ, telles que ϝοθ, ἕωκα; il n'y a pas d'autre redoublement de parfait ἐ- pour *y*ε-*y* ou pour σε-σ (suivi d'une voyelle).

Dans quelques verbes commençant originairement par ϝ,

1. Il n'est pas impossible que deux racines *ya* et *sa* se soient confondues dans ἵημι; l'absence d'une seconde consonne nous prive du moyen de contrôle qui nous permet de séparer ἐν-έπω, ἐνίσπε, rac. σεπ, de ἔ.πον, ἐνοπή, rac. ϝεπ. Mais une racine *ya* commune à ἵημι et à *jacio* n'est point vraisemblable; car *jacio* ne peut se séparer de *icio* frapper; le grec a, de la même racine que ces deux mots, ἰάπτω jeter (cf. § 6) et ἴπτομαι, blesser.

y, σ, le redoublement s'est contracté avec la voyelle du radical, et l'on a eu ει pour (ϝ)ε-(ϝ)ε, (*y*)ε-(*y*)ε, (σ)ε-(σ)ε.

C'est seulement à la basse grécité qu'appartiennent les redoublements comme ceux de ζεζυμωμένος, ζεζοφωμένος, ζέζηκα[1].

§ 4. Redoublement irrégulier de verbes commençant par λ.

Il y a trois verbes commençant par λ qui en attique, au lieu du redoublement régulier λε-λ, prennent εἰ-λ. Ce sont :

λαμβάνω, εἴληφα ;

λαγχάνω, εἴληχα ;

λέγω, assembler, parler, εἴλεχα, εἴλοχα.

Ces formes sont relativement modernes, et spéciales au dialecte attique : on trouve seulement εἴλαφα sur une inscription récente de Phocide. Les autres dialectes ont λελάβηκα, λέλογχα, λέλεγα et λέλογα.

L'origine de ces redoublements irréguliers a été vivement controversée. On a vainement essayé, pour les expliquer, de prouver que ces racines ont perdu une consonne avant le λ. On a cherché aussi à tirer εἰλ de λε-λ au moyen de diverses transformations (soit λελ ελλ εἰλ, soit λελ ελελ, ελλ εἰλ) qui sont également difficiles à admettre au point de vue phonétique, et qui ne se justifieraient que par l'exemple de εἵμαρται, cf. μείρω, et ἔσσυμαι, cf. σεύω ; mais ces rapprochements ne sont guère admissibles. Il semble nécessaire de reconnaître l'influence de l'analogie, sans qu'on puisse déterminer sûrement la direction qu'a suivie la contamination. Tâchons cependant de préciser les données du problème.

Εἴληφα, εἴληχα et εἴλεχα présentent une idée commune, celle de « prendre » ; et ces trois mots se ressemblent aussi par la forme extérieure. Cela peut aider à comprendre que la perturbation qu'ont subie leurs redoublements ne se soit pas étendue à d'autres verbes. L'ordre chronologique dans lequel cette perturbation s'est produite semble avoir été le suivant : εἴληφα, εἴληχα, εἴλεχα. En effet, bien qu'Eschyle ait employé εἴληχα et non εἴληφα (on trouve chez lui λελημμένη ; εἴληφα est dans Sophocle), la forme même de εἴληχα montre que ce mot a été influencé par εἴληφα[2] ; la ressemblance des deux racines

1. Sophocles, *Greek lexicon of the roman and byzantine periods*, aux mots ζυμόω, ζοφόω, ζάω.

2. Henry, *Etude sur l'analogie*, p. 319.

n'est qu'apparente, l'une étant en réalité λᾶφ, l'autre λεγχ. Quant à εἴλεχα, εἴλοχα, il est à remarquer qu'on ne trouve pas ειλεγα, ειλογα, qui correspondraient à λέλεγα, λέλογα, mais qui seraient plus éloignés des formes εἴληφα, εἴληχα. Aristophane a employé les deux formes ξυν-εἴλεκται et προ-λελεγμένοι.

Il est donc probable que le redoublement de εἴληφα est né le premier, et a influencé deux formes verbales voisines. Cet ancien barbarisme, élevé à la dignité d'élégance attique, n'étant pas explicable par la phonétique, ni même par l'analogie directe, paraît provenir d'une ou de plusieurs associations d'idées assez disparates[1]. Le passage de λέλεχα à εἴλεχα a pu être favorisé par le mot εἴρηκα, synonyme de εἴλεχα dans le sens de « j'ai dit », et qui n'en diffère pas plus, extérieurement, que εἷλον de αἱρέω, ou ἦλθον de ἔρχομαι.

§ 5. La consonne du redoublement, au parfait ζέβυται.

Le mot ζέβυται est expliqué chez Hésychius par σέσακται : c'est le correspondant du grec commun βέβυσται, de βύω, boucher, obstruer. M. Curtius (*Studien,* VII, 390) voit dans cette forme unique un parallèle au redoublement insolite du sanscrit védique *jabhâra, jarbhurāṇa-,* rac. *bhar, bhur;* et comme les Arcadiens mettaient souvent ζ pour β, il soupçonne (*Verbum,* 2e éd., II, 143) que ζέβυται appartenait à ce dialecte.

M. J. Schmidt (*Kuhn's Zeitschrift,* XXV, 152, 161) considère le β comme venant de γϝ, et le ζ comme le correspondant régulier de la palatale ario-européenne *j* (prononcez *dj*) pour *g* devant *e, i.* Βέβυσται serait une forme plus récente que ζέβυται, et refaite d'après le radical du verbe βύω. La même différence qui se trouve en sanscrit entre les deux premières syllabes de *jigāmi,* βίβημι, *jaganvān,* βεβαώς, etc., se serait aussi trouvée dans le grec primitif. De même le κ, dans les redoublements du parfait, tiendrait lieu d'un *c* (*tch*) plus ancien ; κέκευθα aurait passé par *c*εκευθα, τεκευθα, cf. τε = sanscrit *ca,* latin *que,* en regard de καὶ.

1. L'anomalie ne s'est pas arrêtée là ; le redoublement étrange εἰ a fini par contaminer l'augment dans des formes exceptionnelles et récentes comme παρ-ειλήφθησαν, δι-ειλέχθη, etc. (Kühner, *Griechische Grammatik,* I, 509).

Le changement de *k, g,* en *tch, dj,* au redoublement du parfait, remonte en effet très haut dans l'histoire des langues ario-européennes, puisqu'il résulte de la présence d'un *e* suivant, qui a été de bonne heure, en sanscrit, changé en *a*. Dans cette langue, l'effet a survécu à la cause, l'*e* ne s'étant pas gardé. Au contraire, en grec, suivant la théorie de M. Schmidt, la cause s'est maintenue, sans que son effet subsiste ailleurs que dans une forme isolée.

Il semble que ce soit un peu hardi de s'en rapporter à cette forme unique et dialectale, qui peut être aussi ancienne qu'on voudra, sans pour cela avoir été nécessairement commune au grec. Les langues ont des dialectes à toutes les époques de leur existence; et s'il y a toujours eu, dans le groupe hellénique, un langage particulier où l'on disait *dje-g, tche-k,* aux redoublements, comme on a continué à dire *ja-g, ca-k* en sanscrit et en zend, il est très possible aussi que dans beaucoup d'autres dialectes on ait dit dès le commencement *ge-g, ke-k*, comme on a continué à le faire dans les langues les plus rapprochées du grec, c'est-à-dire en latin et en celtique. On objectera qu'en ces langues il a pu y avoir une assimilation régressive, comme celle qui est supposée pour le grec. Mais il n'y a pas à cela grande apparence, parce que même en dehors des redoublements les sons primitifs *ke, ge,* ne se palatalisent point en latin ni en celtique; ce qui peut faire douter que l'Ario-européen ait dit constamment *ce, je,* comme le faisaient les ancêtres immédiats des Indiens et des Persans.

Cette palatalisation de *k, g*, devant *e, i,* est une altération phonétique très naturelle, qui s'est produite spontanément à diverses époques et dans diverses langues; mais elle n'est pas nécessaire, et nous avons la preuve que plusieurs idiomes y ont échappé. Ainsi tandis que le toscan dit *céna* (*tch*), souper, le dialecte de Logudoro (Sardaigne) dit *chena* (*k*), en gardant la prononciation du *c* latin dans *cena*[1], prononciation qui est restée aussi dans le breton *koan*. Et cependant l'ombrien avait déjà une tendance très marquée à altérer le son *k* devant *e* ou *i;* le correspondant du lat. *cena* en cette langue est *çesna*.

Nous ne croyons donc pas prouvé que les redoublements grecs

1. Cf. la *Grammaire* de Diez, I, p. 230-236 de la trad.

κε-κ, γε-γ viennent immédiatement de τε-κ, ζε-γ, pour *tche-k, dje-g,* et que la forme isolée ζέδυται suffise pour contrebalancer l'analogie des deux langues sœurs du grec : comparez, par exemple, γέγονα au parfait passif vieil irlandais *ro-génar* et au présent latin *gigno* (par *g* dur); et κέκευθα au parfait latin *cecini,* vieil irlandais *cechain* (par *c* dur).

§ 6. Redoublement d'une consonne en dehors du parfait, en grec.

Les consonnes simples redoublées en dehors du parfait suivent en grec les mêmes lois que les initiales de ce temps. Exemples :

Βίβημι, sanscrit *jigāmi,* cf. βέβηκα;

Γίγνομαι, lat. *gigno,* sanscrit *jajanmi,* cf. γέγονα;

Δίδημι, cf. δέδεκα;

Ἵημι, cf. ἕωκα;

Κίκιννος, boucle de cheveux, cf. lat. *cincinnus* et *cinnus;*

Λιλαίομαι, intensif de λάω,, vouloir, sanscrit *lālasas,* désireux, lat. *las-civus,* allem. *lus-t-ig;*

Μιμυάω, intensif de μύω, d'où μύκος, Hésych., sanscrit *mūkas,* lat. *mutus;*

Νηνέω, entasser, intensif de νέω, entasser et filer, lat. *neo;*

Πιπίσκω, causatif de πίνω;

Σέσελι, cf. σέλινον, persil;

Τιταίνω, cf. τείνω.

Comme exemple d'un ancien redoublement par ϝ, on peut citer ἰάχω pour ϝι-ϝαχω, rac. ϝαχ, cf. ἠχώ et le lat. *vagire.*

On ne trouve pas, en dehors du parfait, de redoublement certain du ρ.

A ζεζυμωμένος, etc., on ne peut comparer que des mots récents et peut-être d'origine étrangère, comme le terme ecclésiastique ζιζάνιον, ivraie, rapproché par Benfey de ζάω : ce serait « la plante vivace » ; l'étymologie n'a guère de vraisemblance, malgré l'analogie de ζέζηκα[1].

1. M. L. Havet a bien voulu me faire remarquer que la forme *jujubae,* donnée par M. Curtius, *Gr. Et.,* 626, comme correspondant au grec ζίζυφον, en latin, n'existe pas dans cette langue. Benfey, I, 686, cité par M. Curtius, ne la donne d'ailleurs que pour un terme de pharmacien. Le mot latin était *zizyphus,* emprunté au grec, tandis que *jujubae* a tout l'air d'être tiré du français *jujube.*

Il n'y a point d'analogue au redoublement de ζέδυται, quoiqu'un ζε-γ primitif eût pu, ce semble, demeurer intact sans violer de règle essentielle, dans le mot ἐγείρω, éveiller, en sanscrit *jāgarmi*.

Comme exemples du redoublement de *y* en grec, en dehors du parfait, on peut citer ἰ-άπ-τω = **yi-yaq-tō* (Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* 189), et peut-être αἰζηός, jeune homme (Homère) = * *yai-yāv-os,* Brugman (*Stud.*, VII, 214) avec un redoublement analogue à celui de δαι-δάλλω, et la même racine que dans le sanscrit *yáv-īyas,* plus jeune (= gallois *iau*).

§ 7. Comparaison générale des redoublements d'une seule consonne, au parfait des langues ario-européennes.

Dans la langue mère des idiomes ario-européens, le redoublement des ténues *p, k, t,* des moyennes *b, g, d,* des liquides *l, m, n, r,* et de la sifflante *s,* devait se faire régulièrement par la répétition de ces lettres suivies d'une voyelle ; il en était sans doute de même des demi-voyelles *y* et *w*, quoiqu'elles pussent se passer de voyelle, en devenant elles-mêmes les voyelles *i, u* (*ou* français).

Les langues du groupe asiatique ont altéré la prononciation de *k, g* devant l'*e* suivant; elles nous offrent des exemples de la vocalisation de *y, w,* qui donnent tantôt *ya-y*, *wa-w,* tantôt *i-y, u-w*.

Le grec n'a qu'exceptionnellement le redoublement régulier *re-r,* qui manque au latin, mais qui se trouve en celtique, en germain, etc. Il a perdu phonétiquement les initiales *se-s*, *ye-y,* et plus tard *we-w*. Ses redoublements βε-β, πε-π, σε-σ, sont souvent nouveaux, car β peut venir de *gw,* π de *kw,* et σ de *sw;* or *gegw-*, *kekw-* et *sesw-* donneraient γεβ-, κεπ- et ἐσ-.

Le latin a perdu les redoublements de plusieurs lettres ; en revanche, il en a créé un pour l'*f,* son nouveau, et il est probable qu'il en a fait autant pour l'*h,* qui a succédé à *gh* comme *f* à *bh*.

Le germain redouble *f* comme le latin, et de plus *h;* dans cette famille de langues, *f* vient de *p* et *h* de *k*. De même que le celtique, il a gardé les redoublements de plusieurs lettres, par exemple *l,* perdus par le latin.

Le celtique perd phonétiquement les *p* de *pe-p,* comme le grec perd *y, w* et *s* de *ye-y, we-w* et *se-s* (suivi d'une voyelle).

CHAPITRE II.

LES INITIALES DU REDOUBLEMENT, AU PARFAIT DES VERBES COMMENÇANT PAR PLUSIEURS CONSONNES.

§ 8. Redoublement de deux consonnes, en latin.

Le latin classique a trois parfaits redoublés dont le radical commence par deux consonnes :

Spo-pondi de *spondeo ;*

Steti, de *sto ;*

Stiti, de *sisto* (en termes de droit).

Ces deux derniers verbes proviennent d'une même racine.

Il y avait en vieux latin un autre parfait redoublé de la même catégorie :

Scicidi, de *scindo* (Priscien, *Institutiones grammaticæ,* l. X). Cet auteur cite *scicidistis* d'Afranius, *scicidimus* de Nævius, *sciciderat* d'Accius, et *sciciderit* d'Ennius.

C'est la leçon de la plupart des manuscrits de Priscien, et des meilleurs ; un seul porte *sciscidistis, sciscidimus,* etc. Ces dernières formes doivent sans doute être considérées comme fautives[1]. Le passage d'Accius est cité également par Aulu-Gelle, VII (VI), 9, 15 ; les manuscrits varient entre *sceciderat* et *sesciderat ;* la première de ces formes a été adoptée dans les meilleures éditions. La comparaison des formes analogues montre que *scicidi* est le plus probable *à priori.*

On peut comparer à ces formes les mots ombriens *stiti,* « stiteris » ; *steteies,* « stiterint ».

Il est évident que *spopondi, steti, stiti, scicidi* viennent immédiatement de **spo-spondi,* **ste-sti,* **sti-sti,* **sci-scidi.*

Le redoublement, dans les mots qui commencent par *s* suivie d'une consonne, se fait ordinairement en sens inverse, hors du parfait, dans le latin et les langues italiotes : c'est

1. Neue, *Formenlehre der lateinischen Sprache.* 2e éd., t. II, p. 462 et suiv.

la seconde syllabe qui est complète, la première étant réduite à son élément initial : *si-sto,* ombr. *si-stu.*

Il y a aussi en latin des traces d'un autre système, qui consiste à répéter, à la première syllabe, seulement le second élément initial de la racine : *qui-squiliæ,* « quidquid ex arboribus minutis surculorum foliorumve cadit » (Festus) ; cf. κο-σκυλμάτια, τὰ τῶν βυρσῶν περικομμάτια (Hésych.), rac. σκύλλω, écorcher.

Plusieurs verbes latins traités au parfait comme commençant par une seule consonne ont perdu une *s* initiale. C'est le cas, par exemple, de *tundo, tutudi,* qui est en gothique *stautan, staistaut,* quoiqu'on ait en sanscrit *tudāmi, tutōda*[1]. Il en est de même probablement de *cædo cecīdi,* cf. *scindo* (grec σκεδάννυμι et κεδάννυμι, déjà dans Homère). *Memor* et *memoria,* cf. μέρμερα ἔργα, actions mémorables, viennent de la racine *smer.*

§ 9. Règle générale pour le redoublement de deux consonnes, au parfait grec.

De même qu'en latin, la dissimilation est la règle générale, en grec, pour les deux syllabes initiales d'un verbe commençant par deux consonnes; seulement cette dissimilation n'a pas lieu de la même façon qu'au parfait latin. La règle générale, pour les radicaux grecs commençant par une consonne qui n'est pas simple, est que le premier élément consonantique seul se redouble ; mais il tombe lui-même souvent.

On peut diviser ces verbes en quatre catégories :

1° Ceux qui commencent ou qui commençaient originairement par σ ou ϝ suivi d'une consonne ;

2° Ceux qui commencent par une muette suivie d'une liquide ;

3° Ceux qui commencent par une muette suivie d'une autre muette ou d'une sifflante ;

4° Ceux qui commencent par une aspirée φ, χ, θ.

1. M. d'Arbois de Jubainville, *Etudes grammaticales sur les langues celtiques*, Paris, 1881, p. 16, tire avec raison de cette racine *steud* le bret. *skoet*, frappé = **stozet*. Pour la chute du *z* doux, cf. *rei*, donner = gallois *rhoddi*, *rhoi*, et même *gouhez* bru, gall. *gwaudd* = **vaduiā*, sanscr. *vadhū; c'houek*, doux, gall. *chweg*, = **svāducos*, vieux slave *sladŭkŭ*. Pour le changement de *st* en *sk*, cf. bret. *gwisk* vêtement, lat. *vestis; askourn*, os, = **astu-rnos* ou **astu-rnon*, dérivé du même thème que le v. lat. *ossu*, *ossua*, d'où *ossu-arium*, ossuaire.

Il n'y a pas de différence entre le redoublement des racines commençant par deux consonnes et de celles qui ont perdu au parfait une voyelle entre ces deux consonnes.

§ 10. Redoublement, en grec, de deux consonnes dont la première est σ ou ϝ.

Les verbes commençant par σ suivi d'une consonne n'ont plus de consonne initiale à leur redoublement, qui devient ainsi, en apparence, identique à l'augment.

Exemples : σβέννυμι, ἔσβεκα ; σκεδάννυμι, ἐσκέδακα ; σμύχω, ἔσμυγμαι ; σπένδω, ἔσπεικα ; στέφω, ἔστεφα ; σφάλλω, ἔσφαλμαι ; σχάζω, ἔσχασμαι ; ἔχω, rac. σεχ, ἔσχηκα.

A toutes ces formes, ἐ- est pour ἑ-, qui s'est conservé seulement dans ἕστηκα de ἵστημι, cf. lat. *si-sto,* et dans le milésien ἀφ-έσταλκα, de ἀπο-στέλλω. Cette forme milésienne peut servir à prouver que l'esprit rude de ἕστηκα n'est pas un produit moderne de l'analogie de ἵστημι ; d'ailleurs cette aspiration ne passe pas à l'augment de l'aor. ἔστην, etc., ce qui peut la distinguer de celle de ἑάλωκα, aor. ἑάλων (§ 6).

Cet ancien ἑ- est, à son tour, le représentant régulier de σε- ; car en grec l'*s* initiale, quand elle est seule, est remplacée par une aspiration plus ou moins forte, comme en persan et en breton. A ἕστηκα, comparez l'aor. ἕ-σπετο, pour σε-σπετο, de la rac. σεπ, *sequor,* ἕπομαι (ἑ passe à tous les modes, c'est un redoublement ; cf. l'aor. τετάρπετο). Ce redoublement est analogue à celui de ἵστημι, ἵσταμι, pour σι-σταμι, irlandais *seasaim,* lat. *sisto,* vieux persan *(h)istâmi,* moderne *istam.*

L'initiale primitive σρ n'a jamais conservé son σ ; mais il en reste des traces dans l'aspiration qui accompagnait le ρ initial, et dans la répétition du ρ médial. Ainsi ῥέω, *rheô,* est pour **hreô* = **srevô,* rac. sanscrite *srav,* cf. la métathèse qui se trouve dans ψύττω en regard du lat. *spuo* et de l'allem. *speien.* La prononciation *rh* semble attestée par l'orthographe ΡΗΟΓΑΙΣΙ sur une inscription de Corcyre. Dans ces verbes, le redoublement prend le même aspect que l'augment ; mais ἐρρύηκα vient de σεσρυηκα, tandis que l'imparf. ἔρρεον est pour εσρεϝον, sanscrit *asravam.* La chute de *s* initiale devant *r* a lieu aussi en latin : ainsi *rēpo* est pour **srēpo,* cf. *serpo.* Cette chute avait commencé en grec dès l'époque homérique : les vers 749-751 du chant XVII de l'Iliade nous offrent trois exemples (ῥέεθρα, ῥοόν, ῥέοντες) de dérivés de la rac. *sreu* de-

venue *rheu* et par conséquent n'empêchant pas la voyelle finale du mot précédent de rester brève.

A ἔρρεον de εσρεον on peut comparer ἔννη, « nebat » (Bergk, *Lyrici,* 3e édit., p. 1333) pour εσνη cf. l'irlandais *snâidhe,* fil, cornique *snod* « vitta ». La chute de *s* initiale devant *n* a eu lieu en latin comme en grec. Elle semble, en cette dernière langue, antérieure à celle de *s* devant *r :* car on ne trouve en grec aucun parfait analogue à l'irlandais *ro senaich,* il neigea, de **pro-sesnâge, *pro-sesnoge,* cf. ἀγά-ννιφος, Hom., semblable à ἀγά-ρροος; vieux haut allemand *snîwit* il neige, lat. *ninguit,* grec νίφει. Le participe parfait passif νενημένος, filé, est dans le même cas que ἐκ-ρερευκώς; mais ce qui n'est qu'une rare exception, pour l'initiale (σ)ρ, est devenu la règle pour (σ)ν.

Le groupe initial σμ n'est pas étranger au grec, mais il a une tendance à s'abréger en μ; ainsi σμικρός, usité en attique, a déjà chez Homère une variante μικρός qui est restée dans les autres dialèctes. Le degré intermédiaire μμ nous est fourni par des mots comme φιλο-μμειδής, Homère, à côté de μειδιάω, rac. *smei,* cf. l'anglais *smile*[1]. Nous croyons que le parfait ἔμμορε, Hom., 3e pers. plur. ἐμμόραντι, Hésych., provient de σε-σμορα, et que les formes μεμόρηται, μεμορμένον (Appollonius de Rhodes), sont aux premières comme ἐρρύηκα est à ἐκ-ρερευκώς. La racine, selon M. Curtius, est la même que celle de μέρος, lat. *merere,* et n'a jamais eu d'*s* initiale. Cette dernière assertion est bien difficile à admettre ; le latin ne prouve rien, puisqu'il ne garde jamais le groupe initial *sm.* On a en grec les variantes dialectales ἔμβραται· εἵμαρται, ἐμβραμένα· εἱμαρμένη, et même la forme étrange ὤβρατο· εἵμαρτο, dans Hésychius; elles témoignent de l'antiquité et de la légitimité de ce redoublement. L'attique εἵμαρται (cf. εἵμαρτο, Hom.) a même conservé dans l'esprit rude la trace d'un ancien σ; cf. ἕστηκα. Εἵμαρται = σεσμαρται provient de εμμαρται (cf. ἔμμορε) comme εἶμι de ἔμμι (éolien) = εσμι. On peut soupçonner qu'il y a eu anciennement identité ou confusion entre la racine de μείρω et celle de μέλλω (imparf. ἤμελλον = εσμελλον). Cette dernière est σμερ, penser, avec beaucoup de sens dérivés, entre autres celui de « tarder, attendre », cf. Μοῖρα μένει στυγερή, Apol-

1. M. Bréal a signalé, *Mélanges Graux*, p. 345, le nom corcyréen ΜΗΕΙΞΙΣ, de la même racine que μικρός, où ΜΗ est pour ΗΜ, de ΣΜ, comme ΡΗ est pour ΗΡ de ΣΡ dans la forme également corcyréenne ΡΗΟΓΑΙΣΙ.

lonius de Rh., I, 6; lat. *mora,* retard, irlandais *maraim,* attendre. La forme διεμοιρᾶτο, il distribua, avec ε long, Odyssée, XIV, 434, représente δι-ε-μμοιρατο, du verbe tiré de σμοιρα; cf. l'adverbe poétique δια-μμοιρηδά, séparément.

Nous avons vu que la rac. σϝαδ a donné au parfait ϝεϝαδα: ce mot vient directement de ϝαδ, cf. l'éol. ϝάδεα; et ϝεϝαδηκότα est à mettre sur la même ligne que ἐκ-ρερευκώς, νενημένος, μεμορμένον. En effet, σ non initial suivi de ϝ s'assimile ce ϝ, contrairement à ce qui lui arrive devant μ, ν, ρ; et σϝαδ eût donné σεσϝαδα, εσσαδα, εσαδα, comme ϝισϝος a donné ἴσσος, ἶσος. Σϝ est traité comme tel au parfait ἔσσυμαι, Hom., de σεύω: cf. ἐσσοημένον· τεθορυβημένον, ὡρμημένον, Hésych. La racine doit être σϝ(ε)υ, cf. l'aor. ἔσσευα Hom. et le composé λαο-σσόος, « qui excite le peuple ». Cette propriété qu'a le ϝ de préserver à ses dépens le σ précédent explique la présence de la variante σῦς à côté de ὗς; c'est ainsi qu'en regard du sanscrit *sva,* soi, on a à la fois σφε, ϝε, et ἑ = *σε.

Les autres racines commençant originairement par σϝ ont perdu ϝ, et leur redoublement se fait d'après la règle des consonnes simples. Ainsi σείω fait σέσειστα (Pindare), quoiqu'il soit pour σϝεγω (ou σϝεϝ-γω, cf. σεύω?), et qu'on trouve chez Homère la forme ἐπι-σσείων; σιγάω, rac. σϝιγ, allem. *schweigen,* fait σεσίγηκα. Σέσειστα est l'inverse du type ϝεϝαδα, et reproduit aussi à sa manière le type ἐκ-ρερευκώς. Ce doublet phonétique ϝ et σ de σϝ se trouve également en celtique : à côté de l'irlandais *suan,* breton *hun,* = *somnus,* ὕπνος, sanscrit *svápnas,* on a le breton *di-vun,* éveillé, et le parfait vieil irlandais *fiu,* il dormit, *feötar,* ils dormirent, où le redoublement *sesv-* cf. sanscrit *sushvāpa,* a été remplacé par *vev-*. A σεσ- pour σϝεσϝ- on peut comparer βεβ- pour γϝεγϝ- dans βέβηκα, de βαίνω, lat. *(g)venio,* vieux haut allem. *quëman;* πεπ- pour κϝεκϝ- dans ἐμπεπόληκα, j'ai vendu, rac. κϝελ (cf. Curtius, *Grundzüge,* p. 470). Ce sont là des innovations de la langue grecque, amenées par l'adoucissement de la prononciation.

Le groupe initial σλ ne s'est jamais conservé. Σλ médial devient λλ dans des formes homériques telles que μεταλλήξαντι, de λήγω, lat. *langueo,* anglais *to slack.* Mais on ne trouve jamais au parfait ἐλλ- pour σεσλ.

Le *v* initial ne peut guère se combiner qu'avec les liquides *r* et *l*. Le groupe ϝρ s'est conservé, par exemple, dans l'éléen ϝράτρα, parole, grec commun ῥήτρα, rac. ϝερ, cf. lat. *ver-bum;* ce groupe est devenu βρ dans l'éolien βρήτωρ = ῥήτωρ. A l'in-

térieur des mots, ϝρ devient ρρ, comme σρ ; ainsi l'aor. passif de ϝερ est ἐρρήθην pour εϝρηθην. Le parfait ἔρρωγα, de ῥήγνυμι, rac. ϝρηγ, s'explique donc par un plus ancien ϝεϝρωγα, comme ἐρρύηκα par σεσρυηκα. Le latin connaît aussi cette chute de *v* initial devant *r :* comparez *rad-ix,* grec ῥίζα, à l'éol. βρίσδα, gallois *gwreidd-yn*, allem. *Wurz-el.*

Le groupe ϝλ devient λ au commencement des mots : λύκος = vieux slave *vlŭkŭ*. Il ne reste pas plus de traces, au parfait, de ϝεϝλ- que de σεσλ-.

Les redoublements usités en grec hors du parfait dans les radicaux dont l'initiale σ (ou ϝ) suivi d'une consonne n'a pas été simplifiée par la langue nous offrent ordinairement le même système que dans les parfaits; ainsi ἵ-στημι est analogue à ἕ-στηκα (σι-σταμι, lat. *sisto*); ἴσχω pour σισ(ε)χω à ἔσχηκα, etc.

Il y a aussi quelques exemples du redoublement qui se trouve dans le latin *qui-squiliæ :* tels sont κο-σκυλμάτια, κο-σκίνον, κε-σκίον, πα-σπάλη. Ce système ne se rencontre au parfait que dans la langue sanscrite.

Le grec semble avoir, dans σιωπή, un analogue au redoublement des parfaits latins *steti, spopondi,* car σιωπή s'explique par σϝιϝωπη ; σισϝωπη eût donné ισωπη.

Κο-σκυλμάτια et σϝι-ϝωπη supposent un type commun σκο-σκυλματια et σϝι-σϝωπη ; mais σι-σταμι, σε-στηκα viennent-ils de même de στι-σταμι, στε-στηκα? Pour essayer de répondre à cette question, il faut examiner d'abord les procédés des autres langues ario-européennes.

§ 11. Comparaison générale des redoublements de parfait dans les racines commençant par deux consonnes dont la première est *s* ou *v*.

Les diverses combinaisons qu'on peut représenter par les types de redoublement *ste-st, ste-s, ste-t, se-st, se-s, te-st, te-t,* sont usitées dans les langues ario-européennes; mais elles n'ont pas une égale importance. *Se-s* (σεσίγηκα) et *te-t* (*tutudi,* sanscr. *tutōda,* à côté du gothique *staistaut*), sont, dans chaque langue, l'effet d'une altération particulière éprouvée par le radical primitif.

Ste-s se trouve régulièrement en vieux haut allemand : *ana-ste-rozun,* « impingebant », suppose une 3e pers. sing. du parfait *ste-roz* = * *ste-zaut,* * *ste-saut* (gothique *stai-staut*). Ce

redoublement, de même que *ste-t* (lat. *steti*), dérive directement de *ste-st*.

Te-st existe régulièrement au parfait sanscrit, pour les initiales primitives *st, sk, sp : tasthau,* « steti »; *caskanda,* « scandi »; *pasparça,* « sparsi », cf. πασπάλη. De même au présent : *tishṭhāmi,* ἵστημι. Ce procédé, qui a subsisté en grec et en latin dans quelques mots d'un caractère vulgaire, dérive également du type *ste-st.*

Le type *ste-st* se trouve en gothique pour les initiales *st, sk : staistald,* je possédai, *skaiskaith,* je séparai. On a souvent indiqué cette forme de redoublement comme la plus primitive, parce qu'il est très naturel de penser que *ste-s, ste-t* et *te-st* en dérivent; mais la raison n'est pas péremptoire. Le contact incessant des radicaux simples comme *staldan, skaidan,* avec les formes redoublées à la manière grecque **saistald,* **saiskaith,* a pu facilement amener l'assimilation complète des deux syllabes, d'autant plus que *sk, st, sp* ont l'air de former un tout indivisible, et ne comptent que pour un son simple dans l'allitération germanique. En gothique, le phénomène a pu s'arrêter là; dans d'autres langues est intervenue alors une dissimilation qui a produit en vieux haut allemand *ste-s*[1], en latin *ste-t,* et en sanscrit *te-st.* Cette théorie est rendue très vraisemblable par l'étude du type *se-st* et par le traitement des groupes consonantiques qui ne commencent pas par *s.*

Le type *se-st* est très répandu dans la famille ario-européenne. Le zend l'a toujours au parfait : *hiçta,* cf. ἕστηκα; de même au présent, *hiçtāmi* = ἵστημι. Le grec l'emploie dans toute sa conjugaison. Le latin a le présent *sisto,* et son témoignage est ici important, puisque s'il avait voulu rétablir à sa guise un redoublement perdu, il aurait abouti à **stito,* cf. *steti.* Le celtique a presque toujours le type *se-st* dans la conjugaison : irlandais *seasaim* = **sistāmi,* pf. *sescaind,* « scandit »; *sephaind,* « pepulit » = **sesvande*[2]. Le sanscrit

1. Selon M. Osthoff, *ste-s* est la forme germanique primitive, et le gothique *stai-st* provient d'une seconde assimilation en sens inverse de la première, et qui a rendu l'initiale du radical semblable à celle qu'avait prise le redoublement.

2. Citons comme exception : 1° *rir,* « vendidit » de la racine *pri* (ἐπριάμην) qui est devenue régulièrement en celtique *ri,* et a été traitée comme telle ; 2° *ro-leblaing,* il sauta, = **levlonge,* forme qui reproduit accidentellement le type sanscrit *tasthâu,* ἕστηκα, mais qui résulte sans

lui-même a toujours le type *se-st,* en dehors des initiales *st, sk, sp;* ainsi *susrāva* = ἐρρύηκα; *sa-smāra,* je me suis souvenu, est analogue à ἔμμορε; *sushvāpa,* j'ai dormi, à ἔσσυμαι. De même le gothique *sai-zlep,* j'ai dormi, est, comme le vieil irlandais *ro selach* de **se-sloga,* j'ai frappé, l'analogue de ἐρρύηκα.

Ainsi le type *se-st* semble avoir été usité au parfait ario-européen; il est resté en zend, en grec et en celtique. Il s'est altéré d'abord en **ste-st,* et ce nouveau type est devenu *ste-t* en latin, *te-st* en sanscrit, *ste-s* en germain[1].

La brièveté de l'*e* dans le lat. *mĕmor* de **memori* montre, selon M. Osthoff, que la chute de la seconde *s* de **sme-(s)mori* pour **sesmori,* sanscr. *sasmāra* est plus ancienne que la chute de la première. C'est là une affirmation un peu hardie, car quelle que soit l'antiquité du parfait conjectural **memori,* il peut très bien être refait sur une nouvelle racine *mer,* de *smer,* le latin ne gardant pas le groupe initial *sm*[2].

§ 12. Redoublement d'une muette suivie d'une liquide ou d'une demi-consonne.

Une muette ou explosive suivie d'une liquide, se répète seule, en grec, au redoublement. Exemples : βέβλεφα; τέθνηκα; κέκλικα; πέπνευκα; βέβριθα; δέδρακα; κέκρικα; τέτλαμεν; τέτροφα; πέπλευται; πέπραγα.

Quelques verbes de cette catégorie n'ont point, en certains dialectes, de consonne initiale au redoublement.

Βλάπτω, βέβλαμμαι, Hom., βέβλαφα, Démosthène, mais κατεβλαφότες, *Corp. inscr. gr.,* n° 1570 a 51;

doute d'une accommodation du présent *lingim* = **vlengāmi* avec son parfait **feblaing* = **vevlonge,* cf. sanscr. *vavalga.*

1. La question examinée dans ce § est traitée à fond par M. Osthoff dans les *Beiträge zur Geschichte der deustchen Sprache und Literatur,* VIII Band, 3 Heft, Halle, 1882, pp. 540-567.

2. M. d'Arbois de Jubainville semble admettre, *Etudes grammaticales sur les langues celtiques*, p. 33, que le breton *eñvor* est le correspondant celtique de *memoria;* nous croyons que c'est un emprunt au latin, comme le gallois *myfyr* et l'irlandais *meamhair.* Cf. bret. *victor,* victoire, et, pour la chute de l'*m* initiale, *Ab*, fils, dans *Ab-élard*, etc. (*Revue celtique*, I, 266) de *map,* irl. *mac.*

Βλαστάνω, ἐβεβλαστήκει, Thucydide, mais ἐβλαστήκασ(ι), Euripide (*Iphigénie en Aulide,* 595);

Γλύφω, γεγλυμμένος et ἐξ-εγλυμμένῳ, Platon;

Κληΐζω, κεκλήϊσται et ἐκλήϊσται, Apoll. de Rh.;

Θλάω, τεθλασμένος, Théocrite, mais ἐθλασμένος, Athénée.

On trouve de même κατεγλωττισμένον, Aristophane, et autres formations analogues plus ou moins douteuses. Cette forme est obligée dans γιγνώσκω, ἔγνωκα et γνωρίζω, ἐγνώρικα (même racine).

L'unique groupe initial de liquides μν est traité régulièrement dans μέμνημαι; mais à côté de μεμνημόνευκα, Plutarque, on trouve ἀπ-εμνημόνευκα, Platon (même racine).

La chute de ces consonnes initiales n'est guère conforme aux lois phonétiques du grec : ainsi l'on dit au présent γίγνομαι, γιγνώσκω, formes que l'on abrège en γίνομαι, γινώσκω, et non en ιγνομαι, ιγνωσκω. Cependant il y a quelques exemples analogues à ἔγνωκα, entre autres ἴχλα, κίχλα, grive (Hésych.); la forme complète est κιχήλη, Aristophane. La fréquence relative de ce phénomène, dans les verbes, vient probablement de l'analogie d'autres initiales où le redoublement s'est régulièrement confondu avec l'augment : ἐρρ de σεσρ ou ϝεϝρ, ἐ de ϝεϝ, ἐστ de σεστ, etc.

La règle générale du redoublement de plusieurs consonnes devait également s'appliquer, en grec, aux groupes formés d'une muette et d'une demi-consonne. On peut citer, pour ϝ, les parfaits δέδια, δέδοικα, δείδια, δείδοικα, pour δεδϝ, de la rac. δϝ(ε)ι, craindre (corinthien Δϝεινίας); pour *y,* faute d'exemple de parfait, le présent δίζημαι pour δι-δyη-μαι (Curtius).

Les autres langues ario-européennes, sauf le latin, présentent au parfait des redoublements analogues à βέβλεφα, δέδ(ϝ)οικα. Comparez, par exemple, le sanscrit *da-drus,* ils coururent, à ἀπο-δέδρακα; *pa-prā,* il remplit, à πέπλησμαι; le gothique *gai-grōt,* j'ai pleuré, et l'irlandais *gegrannatar,* « persecuti sunt », au type de γέγραφα; le gallois moyen *cigleu*, en irlandais *cuala* = **cuclâva,* j'ai entendu, à κέκλυκα; le zend *didvaêsha,* sanscrit *didvesha,* j'ai haï, au type de δέδ(ϝ)οικα.

§ 13. Redoublement d'une muette suivie d'une autre muette ou d'une sifflante.

Les groupes d'explosives ne montrent en grec qu'excep-

tionnellement la présence de la consonne initiale au redoublement du parfait :

Κτείνω	.....	ἔκτονα.
Κτάομαι	κέκτημαι, Hésiode	ἐκτῆσθαι, Hom., attique.
Πετάννυμι	πέπταμαι	ἀν-επταμένη, Hésych.
Πτερυγόω	πεπτερύγωμαι, Sapho	cf. ἐπτερωμένος, Aristoph.
Πτύσσω	πέπτυκται, Aristote	ἔπτυχα.

Le redoublement κεκτ- se trouve dans la grécité inférieure, au verbe κτίζω : le *Lexique* de Sophocles donne κεκτισμένος (p. 694, col. 2) et προ-κέκτισθαι (p. 932, col. 1). Aujourd'hui encore on emploie, dans le style élevé, des formes comme κεκτύπηκα, j'ai frappé[1].

C'est aussi à la basse grécité qu'appartient le redoublement πε-φθ : πεφθόνηκα (Sophocles, *Lexicon,* p. 1138, col. 2) ; πεφθακώς (*ibid.*, p. 1138, col. 1), πεφθαρμένος (p. 1138, col. 2). Il y a là, de même que dans plusieurs des formes relevées ci-dessus, une restitution analogique de la première articulation de la racine ; on peut comparer le type du redoublement *ste-st,* de *se-st.*

La chute de l'initiale dans ἔκτονα, etc., n'est pas très conforme aux lois phonétiques générales, et il faut recourir encore à l'explication par l'analogie de ἐρρύηκα, etc. Cependant la tendance à la dissimilation entre deux syllabes dont la seconde est surchargée se montre dans quelques mots tels que ὀπτός, rôti, doublet de πεπτός, cuit, cf. lat. *coctus*[2]. Le présent ἵπταμαι, qui devrait être πιπταμαι, est relativement récent, et a subi, selon M. Henry, l'analogie de ἵστημι. Il est probable que πεπτήως, Hom., appartient à πίπτω, rac. πετ, et non à πτήσσω, parf. attiq. ἔπτηχα.

Lorsque la muette initiale est suivie d'une sifflante, le redoublement du parfait n'a pas cette consonne : ζεύγνυμι, ἐζευγμέναι, Hom. ; ξυράω, ἐξυρημένος ; ψεύδω, ἔψευσμαι. On peut comparer, en dehors du parfait, ἕψω, cuire, pour πεψω, rac. πεπ. Cependant il ne faudrait pas admettre trop facilement

1. Rangabé, *Grammaire abrégée du grec actuel*, Paris, 1867, p. 86, 88.

2. *Coctus* = **quoqtos*, dont le premier *o* a été amené par l'analogie du nom *coquus* (= **quoquos*, sanscr. *pâkas*, grec ἀρτο-πόπος) et dont le premier *q* provient d'une assimilation à la seconde syllabe. Le celtique offre ces deux mêmes phénomènes : le gall. *poeth*, bret. *poaz*, cuit = **quoctos*.

que ces parfaits aient jamais été δεζευγμέναι, κεξυρημένος, πεψευσμαι, etc., car les sons ζ, ξ, ψ ne sont pas souvent primitifs.

Le ζ vient de δy pour *y* (lat. *jungo,* sanscrit *yunajmi*), avec un *d* analogue à celui qu'on entend dans l'italien *Giovedi* (prononcez *djovedi*), du latin *Iouis dies.* La prononciation ancienne de ζ était *dz,* dont les Eoliens faisaient σδ par métathèse: σδυγόν, joug. La plus ancienne forme du redoublement de ἐζευγμέναι devait donc être *yε-y;* après le développement du δ on pouvait former un redoublement nouveau δεδy, cf. δίζημαι; mais il est possible que dès lors on ait pris l'habitude du redoublement *yε*, et qu'on ait dit *yεδy*ευγμέναι, d'où dériverait régulièrement ἐζευγμέναι. C'est ainsi que les Eoliens, ayant changé ζ en σδ, ne modifièrent pas pour cela le redoublement primitif de δίζημαι, et en firent δίσδημαι. Hésych[1].

Le redoublement nouveau de ζέζηκα, etc., a pour cause la prononciation simple de notre *z,* donnée récemment au ζ; cette prononciation a dû être plus anciennement *zz,* que les Latins ont transcrit *ss : patrisso* = πατρίζω[2].

Le ξ et le ψ au commencement des mots sont souvent le produit d'une métathèse; ainsi ξαίνω, peigner, râcler, endommager, sanscrit *kshan,* blesser, semble, de même que κτείς, peigne, κτείνω et κάνω, tuer, venir de la même racine que le gothique *skatha,* dommage; la racine de ψάλλω se retrouve dans l'allem. *spielen,* etc. L'éolien garde ou rétablit souvent l'ordre primitif des deux consonnes. On peut conjecturer que les redoublements σεσπ-, σεσκ-, devenus phonétiquement ἐσπ-, ἐσκ-, ont été maintenus, l'euphonie aidant, sous la forme ἐψ-, ἐξ-, et ont empêché la formation de redoublements nouveaux πεψ, κεξ.

Il y a, en dehors du parfait, un redoublement qui semble, à première vue, analogue au type πεψ, dans le mot φέψαλος, fumée, vapeur, cf. ψόλος vapeur, et ἄ-σβολος, suie; rac. σϝελ, comme dans l'allem. *schwül :* φέ-ψαλος peut s'expliquer par ϝε-ϝσαλος;

1. Cette forme éolienne ne reproduit que matériellement et par hasard le type de κοσκυλμάτια et du sanscrit *tishthāmi :* un redoublement refait en grec sur un radical σδη eût donné plutôt σεσδημαι, εσδημαι.

2. Sur les différentes prononciations du ζ grec (*dz, zd, zz, z*), on peut voir un intéressant article de M. L. Havet, *Mém. de la Soc. de Linguistique de Paris*, III, 192-196.

cf. le syracusain ψέ = ϝσε pour σϝε, sanscrit *sva,* grec ionien σφε. Mais il vaut peut-être mieux admettre que φέ-ψαλος vient directement de σϝε-σϝαλος, dont les deux premières syllabes ont été traitées différemment (cf. φή, Hom., « comme » gothique *sve*).

Les combinaisons de consonnes initiales dont nous avons parlé dans ce § sont très rares dans les racines ario-européennes; aussi les langues congénères ne fournissent-elles de points de comparaison que quand deux consonnes sont mises en contact par suite de la chute d'une voyelle intermédiaire ; ainsi le sanscr. *pa-pt-ima* nous tombâmes, correspond au grec πε-πτ-ώκαμεν..

§ 14. Redoublement en grec des aspirées φ, χ, θ, et en latin de la spirante *f*.

Les aspirées grecques sont remplacées au redoublement du parfait par les ténues correspondantes : πέ-φυκα, κέ-χηνα. τέ-θηλα.

Il en est de même dans les redoublements en dehors du parfait : πιφαύσκω, κιχάνω, τίθημι.

Les aspirées sont donc proprement des consonnes composées, dont on ne redouble, d'après la règle générale, que le premier élément : κέ-χυ-μαι = *ke-khu-mai,* cf. κέ-κτη-μαι. On ne comprendrait pas pourquoi les anciens Grecs n'eussent pas dit φεφίληκα, comme les Latins disaient *fefelli* et les Germains *faifah* « pepigi », si le φ avait eu en Grèce, alors comme aujourd'hui[1], le son de l'*f* en latin et en germanique. Il n'y a pas à objecter que l'aspiration ajoutée à *p, c, t,* dans φ, χ, θ, ne fait pas allonger, en vers, la syllabe qui précède. En effet l'esprit rude ne produit pas cet effet sur une voyelle brève suivie d'une consonne finale, et n'empêche pas l'élision; il en est de même, d'ailleurs, du latin H, signe emprunté à l'ancienne notation grecque de l'esprit rude, mais qui devait exprimer un son plus énergique. Le rapport étroit de l'aspiration initiale et de celle qui suit les articulations *p, k, t,* dans φ, χ, θ, nous est attesté par des faits phonétiques tels que ἀφέστηκα pour ἀπ-ἕστηκα, ἀφ'ἡμῶν (*aph'* (*h*)*ēmōn*) pour

1. Certains dialectes modernes conservent des traces de l'ancienne prononciation des aspirées; ils ont fait *k* de *kh* et *t* de *th* (*Stud.* de Curtius, IV, 237, 244).

ap' hēmōn; ἔχω, fut. ἕξω, cf. τύφω, fut. θύψω. En latin le *v* de *ĕqvos* est dans le même cas que l'*h* de ἔχω = *ĕcho :* il ne forme pas syllabe, comme voyelle, et n'influe pas non plus, comme consonne, sur la quantité de la syllabe précédente, quoique la première syllabe de *et vos* soit longue[1].

La loi générale de phonétique grecque qui prescrit d'éviter l'aspiration dans deux syllabes consécutives devait être observée plus rigoureusement qu'ailleurs dans les redoublements, parce que, dans ces cas si fréquents, il y aurait toujours, sans cela, identité complète entre deux sons composés commençant deux syllabes de suite. La langue tolérait bien ces rencontres, quand elles provenaient de la réunion fortuite de plusieurs éléments divers, par composition : ἀμφι-χέω, ou par dérivation: χυ-θείς; on trouve plusieurs violations de la règle en un seul mot, par exemple dans l'homérique ἀμφι-χυ-θείς. Mais une terminaison destinée à s'unir à un grand nombre de mots, θη-θι, est devenue θητι : σώ-θητι (cf. φά-θι).

Le sanscrit montre que la dissimilation au redoublement des aspirées grecques n'est pas un fait propre à cette langue, et que πεφύασι ne vient pas de φεφυασι, cf. l'ombrien *fefure;* car dans la vieille langue de l'Inde le redoublement des aspirées *bh, gh, dh,* qui correspondent à φ, χ, θ, se fait par leur premier élément *b, g, d: babhūva,* je fus. *Fefure* et le latin *fefelli* sont donc refaits d'après le radical courant **fuo, fallo.* Mais ici se pose la question de savoir si le grec aussi n'a pas accommodé le redoublement à une prononciation nouvelle du radical, le correspondant rigoureux de *babhūva* devant être βεφυασι, ou celui de πεφύασι en sanscrit **pabhūva.*

On a quelquefois cherché à faire remonter les aspirées ténues *ph, ch, th* à la période proethnique, et à prouver que les aspirées moyennes du sanscrit *bh, gh, dh* en proviennent par voie d'affaiblissement; mais cette opinion n'a point de vraisemblance: *ph, ch, th* sont plus faciles à prononcer que *bh, gh, dh,* et en proviennent historiquement dans plusieurs cas. Le type ario-européen de ces redoublements devait donc être *bebh,* comme en sanscrit *babh;* ce qui est conforme à l'analogie des autres groupes de consonnes. Le celtique ne donne ici aucune lumière; le vieil irlandais *gegon*, j'ai blessé, en sanscrit *jaghāna,* peut représenter aussi bien **geghona*

1. Voir l'article de M. L. Havet sur les syllabes μακραὶ θέσει, dans les *Mém. de la Soc. de Ling.*, IV, 21-27.

que **gheghona*. Le germain semble favoriser l'idée d'un type *bhebh*, le gothique *gaigrōt*, j'ai pleuré, j'ai crié, étant virtuellement identique à **gheghroda ; *geghroda* devait donner **kaigrōt*. Mais il est bien probable que **gheghroda*, s'il a existé, était aussi peu primitif que *skaiskaith*, et la formation **kaigrōt* a pu être empêchée ou détruite par l'analogie du présent *grêta*. Le parfait grec κέγλαδα, j'ai bouillonné, qui est probablement le correspondant de *gaigrôt*, a dû subir à son redoublement une analogie semblable, quoique contraire par son effet ; il est évident que les formes phonétiques comme **gechlada*, pas plus que **kaigrôt*, ne pouvaient rester intactes dans des langues où le redoublement du parfait était en pleine vigueur.

Entre les deux extrêmes *bh* (ario-européen et sanscrit) et *f* (latin et grec moderne), il n'y a qu'un intermédiaire connu : c'est *ph* (grec ancien). Il est possible qu'il ait existé aussi en latin primitif. De *ph* on a pu passer à *pf* (cf. la notation Σαπφώ) et de là à *f ;* ces divers degrés comportent, du reste, plusieurs nuances. De même pour les autres aspirées, on peut admettre la filière *gh*, *kh*, *kχ*, χ ; *dh*, *th*, *tθ*, θ, en représentant par χ et θ la prononciation moderne de ces lettres, c'est-à-dire le *ch* dur allemand et le *th* dur anglais. Le latin avait de bonne heure parcouru ces degrés. Quelques dialectes grecs ont été assez vite dans cette voie, comme le montrent le laconien σ = θ, et l'ancien échange de θ, φ et χ en éolien.

Cependant il y a en grec, en dehors du parfait, des formes redoublées qui semblent avoir conservé la trace de l'ancienne prononciation des moyennes aspirées : tels sont φέ-δομαι, cf. sanscrit *bi-bhēti*, vieux haut allem. *bibên*, trembler ; φέρ-δω, nourrir, par redoublement *brisé* de la rac. de φέρω, soutenir ; formation inverse de πίφρημι, sanscr. *bibharmi*. Le parfait πεφοβήατο, Il., XXI, 205, et le plus-que-parfait ἐπεφόρβει (Hymne à Mercure, v. 105) ont à la fois deux redoublements (cf. δε-δί-δαχα et en sanscrit *ja-jâ-gâra*, ἐγρήγορα) qui sont traités d'une manière différente. Le second, du type *bheb-* (cf. le vieux haut allemand *stes-*) rappelle la forme attique φιδ-άκνη à côté du grec commun πιθ-άκνη, rac. *bhendh*, lier, πείθω, au figuré « obliger », lat. *fīdo*. On trouve en latin des formes matériellement semblables á φέδομαι, φέρδω, mais qui peuvent avoir une histoire plus compliquée ; par exemple *fi-ber*, castor, viendrait régulièrement de **fe-frus*, et représenterait une variété du même type que *fefelli*, *fefure*, et non le type *bheb* (φέδομαι) pour *bebh*, cf. sanscrit *babhrus*, rat.

CHAPITRE III.

LA VOYELLE DU REDOUBLEMENT, DANS LES VERBES COMMENÇANT PAR UNE OU PLUSIEURS CONSONNES.

§ 15. La voyelle du redoublement, en latin.

Toutes les voyelles brèves, sauf *a*, se trouvent au redoublement du parfait, en latin classique ; mais c'est *e* qui est la plus fréquente. L'*i* se montre dans *di-dici, sti-ti* et *bibi. Dedi* et *steti* deviennent, en composition avec un mot d'une syllabe, [*con*]*didi* et [*con*]*stiti,* de même que, par exemple, *lego* devient [*col*]*ligo*. Le simple *stiti* pour *steti* a subi probablement l'influence des composés comme *con-stiti,* et *bibi* pour **bebi* était, de même, régulier dans *com-bibi,* etc. Il y a eu, de plus, l'influence de l'*i* du redoublement des présents *sisto, bibo, disco* (= **di-de-sco*) et l'analogie de *pependi, totondi, tutudi,* à côté des présents *pendeo, tondeo, tundo.*

Cette variété de voyelles au redoublement du parfait latin disparaît, si nous remontons à la langue archaïque, qui employait uniformément *e*. Aulu-Gelle (l. VII, c. 9) cite des exemples de *memordi* (Laberius), *memordit* (Laberius, Nigidius), *memorderit* (Ennius) *memordisse* (Atta); *peposci* (Valerius Antias); *pepugero* (Atta); *speponderant* (Valerius Antias). Il ajoute même que Cicéron et César ont dit *memordi, pepugi, spepondi.* Il est légitime de supposer, d'après cela, **dedici,* **tetondi,* **tetudi,* **bebi.* Aulu-Gelle cite ensuite des mots qui proviennent de *scecidi,* forme qu'indique le contexte, et qui a assez vécu pour devenir *scicidi* (Priscien), cf. *didici. Tetini* de **teno* est dans le même cas que *cecini* de *cano;* mais *tetuli* de **tulo* (cf. *attulat*), eût dû, ce semble, s'il avait été conservé, devenir **tutuli,* car il n'est pas dans le même cas que *pepuli,* prés. *pello.*

Le témoignage du latin ancien en faveur de la priorité de l'*e* sur les autres voyelles au redoublement du parfait est con-

firmé par les langues italiotes: comparez, par exemple, à *scecidi, peposci, cecurri,* l'ombr. *dersicust, pepurkurent, fefure;* et à *cecini,* de *cano,* l'osque *fefacid, fefacust.*

Contrairement à ce qui a lieu au parfait, les autres redoublements latins admettent l'*a* et les voyelles longues; au lieu de l'*e,* c'est l'*i* qui domine. Exemples: *pā-pilio; se-ro,* de **si-so; ci-cindela,* cf. *candela; po-pulus; cu-cullus,* cf. *occulere.*

Il y a des redoublements privés de voyelle, dans les parfaits composés avec la particule *re-, rettuli, repperi, reppuli, reccidi,* qui semblent venus par contraction de **re-tetuli, *re-peperi,* etc., accentués peut-être sur la 4e syllabe avant la fin (*re*), à une époque où le latin admettait encore cette accentuation. Ces formes ne sont pas pour **red-puli,* etc. (cf. *red-ire* et *appello* de *ad-pello*), car on ne trouve point de présents **reppello,* etc., qui auraient la même raison d'être. Les poètes n'allongent guère *re-* par ailleurs que dans des cas de nécessité, comme *rellĭquĭæ, rellĭgĭo, reccĭdĕre* (Lucrèce), ou devant *d* dans *red-duco,* cf. *red-do, red-didi.* Quelques formes très rares et généralement peu anciennes, comme *rellatum, recceptus, rellicta,* etc., ont été créées artificiellement par les poètes d'après l'analogie des précédentes. On peut ranger dans cette catégorie le parfait *rettudi,* imité sans doute de *rettuli,* et dont on ne trouve pas d'exemple avant Phèdre (cf. Corssen, *Ausspr.,* II, 465-469).

Le redoublement du parfait latin ne contient point de consonne après sa voyelle; il n'est jamais analogue à celui de *mur-muro.*

§ 16. La voyelle du redoublement en grec.

Au parfait grec, la voyelle du redoublement est régulièrement ε, comme en vieux latin. Il n'y a jamais assimilation de cette voyelle avec celle de la racine, ainsi qu'en latin classique.

Quelques parfaits homériques paraissent avoir ει pour ε; ce sont: δείδια, δείδοικα, δειδέγχαται, δειδέγχατο; δείδεκτο; εἰοικυῖαι (Il. XVIII, 418).

Dans δείδια, δείδοικα, à côté de δέδια, δέδοικα, ει peut être une mauvaise transcription de ε allongé par sa position devant δϝ, de sorte que la vraie forme homérique était δεδϝια, δεδϝοικα, cf. l'aor. ἔδδεισεν = εδϝεισεν. Cette méprise était facilitée par

la forme intensive du présent homérique δειδίσσομαι (attique δεδίττομαι), où ει est aussi légitime que αι dans παι-φάσσω et οι dans ποι-πνύω.

Δειδέχται, δειδέχατο, rac. δεκ, δεχ, recevoir, ne sont pas susceptibles de la même explication par ϝ. Mais ει peut être encore une mauvaise notation de l'ε, allongé cette fois par suite de l'impossibilité de placer sans cela ces formes dans un vers hexamètre; cf. ἐπίτονος, Od., XII, 423. M. de Saussure a montré que ces allongements ne sont pas aussi artificiels qu'ils en ont l'air, et que le poète ne faisait, en ceci, que suivre un usage très ancien dans la langue.

Δείδεκτο semble appartenir à δεικ, montrer, et non à δεκ, δεχ; l'analogie de la forme intensive δειδίσκομαι (et δεδίσκομαι), saluer, Hom., est très probable.

Εἰοικυῖαι a été expliqué par ηοικυιαι pour (ϝ)εϝοικυιαι; l'allongement de l'ε serait produit par le ϝ suivant (Heydenreich, *Stud.* de Curtius, X, pp. 139 et suiv.). Il est peut-être préférable de supposer ευοικυιαι, cf. εὐέθωκα, εὔιδε.

En dehors du parfait, le redoublement grec présente encore plus de variété dans les voyelles que le redoublement latin. Exemples :

Βάρ-βαρος, παι-φάσσω;

Μέ-μφομαι, rac. μεφ, cf. irl. *meb-ul,* reproche; δει-δίσσομαι, νη-νέω;

Τι-θήνη;

Μορ-μύρω, ποι-πνύω, κω-κύω;

Κύ-κνος.

L'assimilation régressive des voyelles n'ayant pas lieu en grec, il est évident que βάρβαρος, par exemple, ne vient pas de βερβαρος. C'est, au contraire, une dissimilation qui s'observe dans les cas très fréquents tels que μορμύρω, ποιπνύω; l'ο de la 1re syllabe remonte à une époque où la seconde syllabe avait encore notre son *ou,* conservé par exemple dans le latin *mur-muro* et le sanscrit *mur-muras,* feu pétillant, et que le grec a changé de bonne heure en υ, c'est-à-dire *u* français.

Parmi les redoublements qui ont une seconde consonne après leur voyelle, les plus remarquables sont les redoublements nasalisés qui se trouvent dans certains verbes, comme πίμ-πλημι, fut. πλήσω. En latin ils ne se rencontrent qu'en dehors de la conjugaison, dans des formes comme *cin-cinnus.* Ces redoublements sont nés originairement d'une dissimilation entre deux syllabes finissant par une liquide : ainsi au lat. *quer-*

quera febris, καρκαίρω, sanscr. *carcara,* tremblant, comparez le sanscr. *cañcalas,* tremblant, remuant, et le grec κίγκλος, hochequeue. Il n'y a aucune trace de ces sortes de redoublements au parfait grec. Pour savoir s'il y en a eu primitivement, il faut chercher à remonter à la période ario-européenne.

§ 17. Comparaison générale des voyelles du redoublement, au parfait des verbes commençant par une ou plusieurs consonnes.

Le témoignage des langues congénères montre que *ĕ* était la voyelle employée ordinairement au parfait, dans l'idiome primitif ario-européen, de même qu'en vieux latin et en grec.

Le celtique a ordinairement *e :* irl. *cechuin,* » cecinit ». Il présente quelquefois, comme le latin, une assimilation régressive : *cachain* « cecinit ». L'*i* se trouve dans quelques formes où il peut être d'origine récente : ainsi *li-l,* il s'attacha, rac. sanscrite *lì,* peut s'expliquer par **le-le* (pour **lelie*), comme *beir, bir,* par **bere* = φέρε, quoiqu'on ne trouve pas de forme **leil* qui correspondrait à *beir.* L'*u* ou *o* celtique au redoublement semble assuré par l'irl. *cuala* = **cúclāva* ou **cóclāva,* j'ai entendu, en gallois moyen *cigleu* pour *kygleu* = **cuclāva* (cf. Rhys, *Rev. celt.,* VI, 24) ; comparez le sanscrit *çuçrava.*

Le gothique a toujours *ai,* qui est quelquefois un représentant de *ĕ* : cf. *aipistaule,* ἐπιστολή[1]. Cet *e* paraît en vieux haut allemand ; il devient souvent *i.* Ainsi *hai-hald,* je tins, est en allem. moderne *ich hi-elt* (prononcé *hîlt,* angl. *I held*).

Le sanscrit a la voyelle *ă* au lieu de *ĕ,* suivant son habitude ; mais le traitement des gutturales *k, g,* qui deviennent au redoublement les palatales *c, j* s'explique très bien par l'influence de l'*ĕ* qui les suivait primitivement (cf. § 5).

L'*a* = *ĕ* ne sert, au redoublement du parfait sanscrit, que pour les radicaux dont la voyelle est *a, ā,* autrement le redoublement prend *ĭ* pour représenter *i, ē* (= *ai*), et *ŭ* pour représenter *u, ō* (= *au*). S'il y a à la fois une voyelle et une semi-voyelle, le redoublement prend tantôt la voyelle du radical, tantôt la voyelle correspondant à la semi-voyelle (*i* pour *y, u* pour *v*).

1. Sur la voyelle du redoublement en gothique, voyez Osthoff, *Zur Gesch. des Perf.,* 276 et suiv.

Ce système, qui est, à peu de chose près, suivi aussi en zend, peut faire douter que l'*ĕ* européen soit l'unique voyelle primitive du redoublement. On se demande, par exemple, si le latin *tutudi,* qui vient de **tetudi,* ne reproduit pas une seconde fois, par un cas d'atavisme assez fréquent dans l'histoire des langues, un **tutudi* plus ancien, identique au *tutōda* sanscrit. Mais il n'est pas sûr que *tutōda* soit primitif. Par une exception remarquable qui peut être le reste d'un autre système plus ancien du redoublement, le parfait de la rac. *bh(e)u,* être, est en sanscrit non **bubhāva,* mais *babhūva,* ce qui correspond exactement à l'homérique πεφύασι et à l'italiote *fefure.* De même *sū,* engendrer, fait en védique *sasūva,* changé plus tard en *sushāva.*

Il est probable qu'en ario-européen *ĕ* dominait au redoublement du parfait; ce qui s'explique par le grand nombre des racines qui n'ont pas d'autre voyelle que *e.* On conçoit qu'une répétition abrégée de la rac. *kleu,* entendre, ait donné *ke-kleu,* κέκλυκα. Le type *ku-kleu,* sanscrit *çu-çrava,* n'est pas constant même en sanscrit, puisqu'on dit, par exemple, *sa-svadē,* ἕκδα. Il est, en réalité, plus complet que l'autre, car l'*e,* commun à tant de racines, en est un représentant bien banal, et comme à côté de *kleu* il y a la forme faible *klu,* qui domine dans la conjugaison du parfait, il n'est pas étonnant qu'elle se soit fait représenter aussi (par *ku*). Peut-être même, avant de dire en ario-européen **kekleua, *keklumes,* avait-on dit **kekleua, *kuklumes.*

Le type **kuklumes* est légitime même au singulier dans des mots comme *vek* parler (*vocare*) qui peuvent perdre l'*e* non accentué du redoublement sans cesser de pouvoir être prononcés : **vevéka* devient naturellement **uvéka,* sanscrit védique *uvâca.*

L'*ā* long des formes védiques comme *dādarça,* zend *dādareça,* j'ai vu, est-il un indice d'une forme plus ancienne **dar-darka,* de sorte que δέδορκα serait issu de δερδορκα pour δερκ-δερκ-α? Cela semble probable *à priori;* mais tout moyen de contrôle nous manque pour remonter au delà de la langue ario-européenne, qui disait probablement **dedérka.*

CHAPITRE IV.

LE REDOUBLEMENT ATTIQUE.

§ 18. La voyelle du redoublement attique.

Le redoublement dit « attique » consiste dans la répétition d'une voyelle initiale et de la consonne suivante. Il ne se trouve en latin ni au parfait ni à un autre temps du verbe ; mais on a *ul-ul-are,* cf. ὀλ-ολ-ύζω ; *up-upa,* cf. ἔπ-οψ.

Ce genre de redoublement n'est pas particulier au dialecte attique ; c'est le plus fréquent chez Homère, pour les verbes qui commencent par une voyelle. Son nom lui vient de ce que les Grecs ayant perdu cette forme d'assez bonne heure dans la langue parlée, la conservaient néanmoins dans le style écrit, par imitation des bons auteurs ; de sorte que cela devint une élégance, un atticisme.

Le redoublement attique du parfait a toujours une voyelle brève ; soit *ă,* soit ε, soit ο. Cette voyelle est identique, sauf quelquefois la quantité, à celle de la syllabe suivante. On sait que l'*ā* long devient η en ionien et en attique. Exemples :

Ἀγ-ηγέρατο, Hom. d'ἀγείρω ; ἀκ-ήκοα, att. et ionien, d'ἀκούω ; ἀλ-άλημαι, ἀλαλύκτημαι, Hom., d'ἀλάομαι, ἀλυκτέω ; ἀλ-άλυκτο, Quintus de Smyrne, d'ἀλύσσω ; ἀλ-αλύσθαι, Hésych., d'ἀλύω ; ἀλ-ήλεσμαι, ἀλ-ήλιφα, att., d'ἀλέω, ἀλείφω ;

Ἐδήδοται, ἐλήλαται, Hom., d'ἔδω, ἐλαύνω ; ἐλήλεγμαι, Antiphon, d'ἐλέγχω, ἐνήνοχα, att., de la rac. ενεκ ;

Ὀδώδει, ὀδώδυσται, ὅλωλα, Hom., d'ὄζω, ὀδύσσομαι, ὄλλυμι ; ὀμώμοκα, att., d'ὄμνυμι ; ὄπωπα, Hom., rac. ωπ.

Un seul verbe commençant par une diphtongue peut prendre le redoublement attique ; c'est αἱρέω, dont on trouve des formes ioniennes telles que ἀραίρηται, et même, avec αι au redoublement, ἀναιραιρημένος (inscr. de Thasos).

On lit dans Homère εἰλήλουθα à côté d'ἐλήλυθα, ἐληλουθώς, rac. ελ(υ)θ. Ici ει semble être la transcription d'un E allongé,

peut-être par l'analogie de quelque forme du plus-que-parfait?

Il n'y a pas d'exemple d'ι au redoublement attique; υ se trouve seulement dans le mot douteux ὑφύφασται ὑφήφασται ou ὑφήφανται (de ὑφαίνω), que M. Curtius explique par ϝφ-ϝεφ-, rac. *webh*, et sur lequel le mot ὑπό a pu influer.

§ 19. La consonne du redoublement attique.

Comme le montrent les exemples précédents, la consonne du redoublement attique reproduit exactement la première du radical, quand celle-ci est γ, δ; κ, π; λ, μ, ν.

Le χ est remplacé par κ, d'après la règle ordinaire, dans ἀκ-άχημαι, ἀκ-ηχεμένη, Hom., de αχεω. Ἀκ-αχμένος, Hom., vient de la rac. ἀκ, cf. πλοχμός rac. πλεκ. Συνοκωχότε, Hésych., est douteux; les manuscrits portent, Iliade, II, 218, συνοχωκότε, et Quintus de Smyrne a employé συνοχωκότες. Quelques-uns ont tiré ces mots de συνέχω, d'autres de συνοχοω. Le redoublement de l'att. ἀγ-ήοχα (inscr. de Théra συναγάγοχα) reproduit la rac. ἄγ-ω.

Le ρ est redoublé tel quel, comme les autres liquides : ἀρήρη. Hom., ἄρᾱρα, Pindare, rac. ἀρ (ἀραρίσκω); συναρήρακται, Hésych., de συναράσσω; ἀρήρεκεν, Sextus Empiricus, d'ἀρέσκω; ἀρηρομένη, ἐρηρέδαται, Hom., d'ἀρόω, ἐρείδω; ἐρηριγμένος, att., d'ἐρείκω: ἐρήρισται, Hésiode, d'ἐρίζω; ἐρέριπτο, ὄρωρε, ὀρωρέχαται, Hom., d'ἐρείπω, ὄρνυμι, ὀρέγνυμι; ὀρώρυχα, att., d'ὀρύσσω. On peut ajouter le douteux ἐρηρότηκα, d'ἐρωτάω (*Etymologicon Magnum*).

Le τ se trouve seulement dans le douteux ἑτητόμακα (*ibid.*) de ἑτοιμάζω.

Plusieurs de ces formations sont d'origine récente. L'analogie s'est étendue à quelques verbes qui ne commençaient pas originairement par une voyelle: ἐλληλιγμένος, Pausanias, rac. ϝελ; ἐμήμεκα, att., rac. ϝεμ, lat. *vomo*. On trouve déjà dans l'Iliade (XXIII, 112) le plus-que-parfait isolé ὀρώρει, rac. ϝορ d'où ὁράω ἑώρακα.

Peut-être y a-t-il aussi un redoublement attique dans ἀνοίωκται il est ouvert (Papyrus du Louvre, 21 b 16, 21, 25); ce redoublement, unique en son genre, n'aurait pas de consonne après la voyelle initiale. Au contraire l'att. ἐγρήγορα d'ἐγείρω, et les formes homériques telles que ἐγρηγόρθαι ont

probablement un redoublement de deux consonnes, après la voyelle.

On peut rattacher aussi aux redoublements attiques la forme énigmatique ὑπ-εμνήμυκε, employée une fois dans l'Iliade (XXII, 491), elle représenterait ὑπ-εμ-ημυκε ; de ὑπ-ημύω baisser la tête; dans ce cas εμν- serait une mauvaise notation pour εμμ- ou ἔμ, ε étant allongé comme dans ἔληλουθα pour une raison qui nous échappe[1].

Un cas remarquable de ces redoublements attiques se présente dans les verbes où un ρ initial primitif s'est fait précéder d'une voyelle prosthétique, cf. ἐρυθρός en regard du sanscrit *rudhirás,* latin *ruber,* v. bret. *rud.* Il est évident que l'homérique ὀρωρέχαται ne peut être primitif, puisque ὀρέγω est pour ῥεγω, lat. *rego,* v. irl. *rigim,* allem. *recken.* Ὀρώρεχα a une irrégularité inverse de ῥέριφα: le ρ de ὀρέγω a été primitivement initial, tandis que celui de ῥίπτω ne l'était pas. On devait dire d'abord **regō *reroge* (= irl. *reraig*), et ** vreipō *vevroipe.* Ce qui peut aider à expliquer l'antiquité de ῥερίφθαι, c'est que la chute de ϝ dans ce mot est confirmée par la forme ἐρείπω, où ρ venant de ϝρ est traité comme s'il était initial; de sorte que le parfait ἐρήριπα comporte, en réalité, la même explication que ῥέριφα. Au plus-que-parfait ces deux verbes ῥίπτω, je lance, et ἐρείπω, je jette à bas, se confondent pour la forme: ἐρέριπτο, Hom., pouvait être décomposé par ceux qui l'ont employé les premiers en ἐ-ρέ-ριπ-το aussi bien qu'en ἐρ-έριπ-το.

§ 20. Comparaison générale des redoublements attiques.

Le zend, qui fait souvent précéder *r* d'une voyelle, a des parfaits analogues à ὀρώρεχα ; ainsi de la rac. *r(e)udh,* grandir, pousser, d'où le latin *rudis,* allem. *Ruthe,* verge, le zend fait *urud,* parfait *urūraodha,* j'ai grandi.

Le sanscrit et le celtique présentent des traces évidentes de redoublement « attique » au parfait: à ἐνήνοχα, rac. ενεκ, comparez le sanscrit *ān-aṃça,* v. irl. *an-ac,* « je suis venu » proprement « j'ai atteint » ; on dit encore aujourd'hui *th-ainic,*

1. On pourrait soupçonner que cette raison mystérieuse est la recherche instinctive d'un rythme – – – ⏑̆ au lieu de ⏑̆ – – ⏑̆, en se fondant sur ce fait que dans Ἀπόλλων *a* est bref, tandis qu'il est commun dans Ἀπόλλωνος, etc. Peut-être a-t-on décliné à une certaine époque Ἀχιλλεύς Ἀχιλῆος, Ὀδυσσεύς Ὀδυσῆος pour la même raison. Nous avons proposé une autre explication de l'homérique ἔοικυῖαι (§ 16).

il est venu, de *anaic* = **an-ank-e* pour **en-onk-e*, cf. *coimnacaid*, vous avez pu, = **com-enancate*. Le présent est en vieil irl. *icim* = **enkāmi*, en sanscrit *aç-nō-mi*.

C'est au redoublement attique, qui dans les verbes grecs et sanscrits n'est pas restreint au parfait, que se rattache le singulier doublet homérique ἐνένιπε- ἠνίπαπε, aoristes de ἐν-ίπτω. Dans la première de ces formes, la composition avec la préposition ἐν n'étant plus sentie, on a traité ἐν-ίπτω comme ενεγκω. Quant à ἠνίπαπε, il semble contenir à la fois un allongement de l'ε de la préposition, et un redoublement particulier du verbe, auquel on peut comparer celui d'ἐρύκακον (ἐρύκω). M. Curtius suppose que ἠνίπαπον, rac. *yαπ*, ἴπ, est pour εν-ιπ-*yαπον*, cf. (ὑφήφασμαι de *Fφ-Fεφ-*) et que ἐρύκακον est pour *Fερκ-Fρακον*; il compare les aoristes védiques *ārd-idam, ārpipam*, rac. *ard, arp;* la chute du second *F* dans *Fερκ-F*(ρ)ακον serait analogue à celle de *s* dans le lat. *spo*(*s*)*pondi*[1].

En dehors du parfait, le redoublement attique présente, en grec, d'importantes différences dans les voyelles. A l'aoriste, la longue se trouve la première : ὄρνυμι fait ὤρορε (parf. ὄρωρε). Hors du verbe, il y a une plus grande diversité entre les voyelles des deux premières syllabes : à ἔδηδα, j'ai mangé, comparez ἐδωδή, nourriture ; à ἀκαχμένος, ἀκωκή.

Bien que le redoublement « attique » ait existé dès l'époque ario-européenne, il n'a pris nulle part autant d'extension que dans la langue grecque. Mais comme il a fini de bonne heure par n'être plus qu'un souvenir littéraire, un archaïsme de bon goût, il a donné lieu à des formations analogiques, souvent maladroites, dont plusieurs semblent n'avoir été risquées qu'une seule fois, et seulement par écrit.

1. *Verb.* II. 28.

CHAPITRE V.

CHUTE DU REDOUBLEMENT DU PARFAIT.

§ 21. Chute du redoublement au parfait latin.

Il y a en latin classique un exemple certain de la chute du redoublement dans un verbe simple : c'est *tuli,* de l'ancien *tetuli.* Cette chute du redoublement est la règle dans les composés : *tetigi, at-tigi.* Alors les consonnes initiales de la racine reparaissent, si elles ont été abrégées dans le simple : *spopondi, re-spondi.* Il n'est pas nécessaire de croire avec Schleicher[1] que *scidi* vient immédiatement d'un ancien **sciscidi,* qui serait antérieur à *scicidi.* L'altération des consonnes initiales de la racine étant due au redoublement, quand celui-ci est tombé la conjugaison étrange *scindo *cidi* a fait place naturellement à *scindo, scidi.*

Les exceptions à cette chute du redoublement aux composés sont constantes dans les mots formés de *de-di, steti, bibi;* elles proviennent du peu de consistance de la racine de ces mots, réduite rigoureusement à *d-, t-, b-.* A côté de *condo condidi,* on a ordinairement *abs-condo, abs-condi; abs-condidi* a été employé par Plaute. Le redoublement est resté dans les composés de *memini, didici, poposci.*

Dans la langue archaïque, le maintien du redoublement dans les composés est plus fréquent. Aulu-Gelle cite (l. VII, c. 9) *admemordit* de Plaute, et *occecurrerit* d'Ælius Tubero. On trouve aussi *percucurri, præcucurri,* etc. *Reperi* apparaît depuis Auguste, au lieu de *repperi; retuli* est encore plus récent.

En bas-latin la plupart des parfaits redoublés se sont soit simplifiés à la façon de *tetuli tuli: pendi, tendi, tunderit* pour *totonderit, spondi* (avec la même restitution de l'*s* que dans *scidi* et *respondi*); soit uniformisés au moyen d'une termi-

1. *Compendium,* 729.

naison *si: parsi, pulsi, punxi, tusi* ou *tunsi, caesit.* Cette dernière façon de se débarrasser du redoublement existe aussi en latin classique; à *punxi,* comparez *com-punxi,* au lieu de **com-pupugi. Pango, panxi,* ficher, fixer, arrêter, est le même mot, au sens propre, que *pango, pepigi,* faire une convention; cf. πήγνυμι πέπηγα, attacher; goth. *fahan, faifah,* saisir. C'est par un procédé semblable que *cecini* devient en composition (*con*)*cinui,* et que *tetini* a été remplacé par *tenui.* Il est donc légitime de supposer que le redoublement s'appliquait d'abord, en latin, à beaucoup de verbes qui l'ont perdu depuis, et que *genui* a succédé à **gegini,* γέγονα, comme *tenui* à *tetini; dixi* a supplanté **dedici,* ombrien *de-rsic-ust,* comme *punxi* a remplacé *pupugi,* etc. Il ne peut y avoir de doute pour *fui,* cf. ombr. *fefure* « fuerint ». Le composé *percello, perculi* suppose aussi un simple **cello *ceculi,* cf. *pello, pepuli;* et *fĭdi* de *findo* doit provenir de **fifidi* (cf. *scidi* et *fui*), sanscr. *bibhēda.*

Le redoublement ne s'est pas conservé comme tel dans les langues romanes; on n'y trouve que les redoublements de *dedi, steti, bibi,* en ital. *diedi, stetti, bevvi* (= **bibui,* fr. je bus), ces mots paraissant presque aussi peu redoublés que *tuli, fĭdi.*

§ 22. Chute du redoublement au parfait grec.

Parmi les verbes ayant une consonne initiale, ceux qui commencent par ϝ sont seuls privés quelquefois de redoublement dans l'ancienne langue: κατα-ϝελμένων τῶν πολιατᾶν, inscr. de Gortyne. Homère emploie ἔργαται, de la rac. ϝεργ, et au plus-que-parfait (ϝ)έργατο, ἐ(ϝ)έργατο; ἔσται, ἔσσο, ἔστο, = ϝεσται, etc., rac. ϝες, cf. ἐπι(ϝ)ἔσται, oracle chez Hérodote, I, 47. M. Curtius, *Verb.,* II, 167, suppose que la marche suivie par la langue a été: ϝεϝε-, ϝεε, ϝε, ἐ-. Mais ϝεε eût dû donné ϝει; il semble donc préférable d'admettre ici la chute du redoublement, d'autant plus que ce même phénomène s'observe quand le ϝ n'est plus senti au commencement du verbe. Ainsi à (ϝ)έργαται on peut comparer κατέρξαι, ἀπ-εργμένος, Hérodote, où la voyelle est restée la même, quoique ϝ ait disparu. De même οὔταστα Il. XI, 661, au commencement du vers, où le ϝ primitif (cf. irl. *foth,* plaie) avait déjà disparu, puisqu'on lit deux lignes plus haut βε/βλημένοι/ οὐτάμενοί τε. On trouve chez Hérodote οἰκοδόμηται (id. sur les tables d'Héraclée);

οἴκιστται, οἴκητο (Archimède, οἴκημαι), de ϝοῖκος, maison; οἰνωμένος, de ϝοινος, vin; οἶκα (Alcman οἶκας), rac. ϝεικ. L'exemple le plus curieux de ce phénomène est οἶδα = ϝοιδα, Hom., dont le redoublement manque également dans le sanscrit *vēda* et le goth. *vait* (allem. *ich weiss*).

Les redoublements commençant par une autre consonne que ϝ ne tombent pas dans le grec classique. Mais il semble que dès une époque ancienne le peuple ait commencé à omettre le redoublement du parfait; l'*Etymologicon Magnum* cite θύμμενον, de τύφω, comme employé pour ὑπὸ πυρὸς βεβλημένον, probablement par les paysans. Hésychius a les mots ἀπότμηται, δια-κόρισται, ἐπίτευκται, φλασμένος, qui sont évidemment des parfaits privés de redoublement. Chez les Byzantins ce phénomène est fréquent; le Lexique de M. Sophocles en offre beaucoup d'exemples, principalement au participe : διαρρηγμένος, συμπτωμένος, σαγματωμένος, χαλινωμένος, φιλοκαλημένος, σιδηρωμένος, πυροληημένος, βαπτισμένος, et parmi les mots empruntés, ἁρματωμένος, βουλλωμένος, καστελλωμένος, du lat. *arma, bulla, castellum,* etc. Le grec moderne emploie encore ces participes parfaits sans redoublement : γραμμένος, écrit ; en tzaconien, on remplace au parfait le redoublement par l'augment : ἐγράϑα pour γέγραφα, de γράφου = γράφω.

La persistance du redoublement en grec classique contraste avec la mobilité de l'augment, qui est simplement facultatif chez Homère et en ionien. Il semblait que cette dernière formation dût vivre moins longtemps que l'autre, qui était beaucoup plus vigoureusement constituée ; mais comme il arrive souvent, les prévisions possibles ont été ici trompées, et c'est l'organisme le plus chétif qui a survécu. Dans le grec vulgaire d'aujourd'hui, il n'y a pas plus de traces du redoublement du parfait que dans les langues romanes ; tandis que l'augment, si souvent omis du temps d'Homère et d'Hérodote, et tombé en latin dès l'époque la plus ancienne qui nous soit accessible, s'impose encore à tous les verbes qui n'ont que deux syllabes[4].

1. C'est ainsi que νεῦσε Κρονίων, Il., I, 528, est rendu par ἔνευσ' ὁ Δίας, et κεχολωμένον, Il., I, 217, par θυμωμένος, dans la traduction de Christopoulos, *Collection de monuments pour servir à l'étude de la langue néo-hellénique*, n° 11; Paris, 1870.

§ 23. Comparaison générale de la chute du redoublement du parfait, dans les langues ario-européennes.

La chute du redoublement du parfait, qui s'observe en latin ancien et en grec moderne, a lieu dans toutes les langues ario-européennes. Le sanscrit védique a, par exemple, *nindima,* nous blâmâmes (Bopp, *Gramm. comp.*, III, 233).

Le vieil irlandais possède des formes intermédiaires où, à l'inverse de *re-t-tuli,* la consonne du redoublement est tombée, tandis que sa voyelle est restée, ou du moins l'effet de cette voyelle sur la syllabe précédente : *for-roi-chan,* « docui », = **ver-ro-ce-cana.* Toute trace de redoublement a disparu dans des mots comme *bói,* il fut *(*be*)*bāve*[1], **bebove,* cf. lat. *fuit* (omb. *fefure,* grec πεφύασι, sansc. *babhūva*). M. Windisch a remarqué que les verbes déponents semblent avoir perdu leur redoublement plus tôt que les autres. Les langues bretonnes n'ont gardé le redoublement du parfait que dans le moyen gallois *kigleu,* κέκλυκα.

Le gothique ne conserve régulièrement le redoublement que dans les verbes dont la voyelle est longue par nature ou par position. Les langues germaniques modernes n'ont guère de redoublement dont le caractère soit sensible à première vue que dans l'angl. *I did,* saxon *dyde,* allem. *ich that,* vieux haut allem. *tëta* = sanscr. *dadhāu,* j'ai fait, τέθεικα ; ce mot a donc eu le même sort dans le domaine germanique que *dedi* dans le domaine roman.

1. L'ancienne notation *robbu, rupu,* de *[*p*]*ro*-[*be*]*bove,* n'indique pas une forme analogue au latin *re-t-tuli;* car on trouve au présent, qui n'a jamais été redoublé, *nipi,* « non est », à côté de *ni bî* (cf. *Grammatica Celtica,* 492).

CHAPITRE VI.

REMARQUES COMPLÉMENTAIRES SUR LE REDOUBLEMENT DU PARFAIT.

§ 24. Emploi du redoublement.

Nous trouverons encore le redoublement dans des phénomènes complexes que nous aurons à analyser; mais avant de terminer son étude directe, il est bon de nous faire une idée de son emploi primitif.

Le parfait redoublé, en grec, est beaucoup sorti de son domaine originaire. Il est légitime dans des racines simples, comme ὕδωδα, δεδορκα; mais c'est par une extension analogique qu'on l'a appliqué aux thèmes dérivés, comme πε-φίλη-κα, et même à des composés, comme τεθαλασσοκράτηκα.

Les autres langues ario-européennes fournissent quelques exemples de ces redoublements analogiques; on peut citer le sanscrit *papraccha* = lat. *poposci;* irlandais *nenasc,* j'ai lié, syracusain πέποσχα, de πάσχω, qui ont gardé par exception le suffixe *sk-* du présent.

D'après M. Joh. Schmidt, *Zeitschrift* de Kuhn, XXV, p. 32, le redoublement n'aurait pas existé, à une certaine période, aux formes faibles du parfait, où l'accent est sur la désinence; il n'y aurait eu de redoublé que le singulier du parfait actif, où le verbe est sous sa forme forte et porte l'accent. Cette hypothèse est soutenue par des arguments très ingénieux; mais il ne faudrait pas, sans doute, la prendre à la lettre. Il y a eu probablement, dès l'époque proethnique, des chutes de redoublements primitifs, mais aussi, d'un autre côté, des additions de redoublements nouveaux, amenés par l'analogie. Le latin a donné beaucoup d'extension au premier de ces phénomènes, et le grec au second.

Le redoublement n'est pas particulier au parfait; on le trouve aussi, dans les verbes sanscrits, à l'aoriste, au présent,

à l'intensif et au désidératif, avec quelques différences qui tiennent surtout aux voyelles.

§ 25. Sens du redoublement du parfait.

Le redoublement du parfait n'est pas différent par son origine et sa signification primitive, de celui du présent; il exprime la répétition, l'intensité de l'action, et c'est de là qu'il est arrivé peu à peu à en désigner l'accomplissement. Ainsi la première syllabe de δείδια renforce l'idée de crainte, de la même façon que dans l'intensif δειδίσσομαι; δείδια, comme le védique *bibhāya* et πεφόβημαι, se traduit par un présent : « je crains »; cf. τετρεμαίνω, « je tremble (fréquemment, beaucoup) ». Il arrive souvent que des parfaits sont employés avec des présents pour exprimer deux actions simultanées : χερσὶν πεπληγὼς καὶ ὀνειδείοισιν ἐνίσσων, Il., XXII, 497, et ὀξέα κεκληγὼς λέγ' ὀνείδεα, Il., II, 222, « en frappant à coups redoublés », et « en criaillant ». C'est une erreur que de vouloir expliquer tous les parfaits à sens de présent qui se rencontrent en grec, en latin et en germain par des raisonnements tels que ἔγνωκα, *novi*, « j'ai fait connaissance » donc « je connais, je sais ». A l'origine, le redoublement de (γ)έγνωκα et celui de γιγνώσκω avaient un emploi identique; il en est de même de ceux de παιπάλλω et du parfait κλήρῳ νῦν πεπάλασθε, Il., VII, 171. La transition des sens est facile à saisir dans les verbes qui expriment un son, comme βέβρυχε, λελεγκώς, τετριγυῖα, etc., parfaits homériques avec sens de présent, cf. μορμύρω, κικλήσκω; ou une autre impression faite sur les organes, comme δέδορκα, ὄπωπα, ὀδώδει, Hom., cf. παπταίνω, παιφάσσω, ou la cause de cette impression vivement sentie, par exemple πεποτήκαται, ils voltigent; κεχηνώς qui reste la bouche ouverte, Hom., cf. ποιπνύω, βεβαίνω, etc. Les verbes qui expriment une affection de l'âme peuvent se rattacher au figuré à la catégorie de δέδορκα; tels sont κεχαρηώς, κεκοτηώς, ἔολπα, Hom.; μέμονα, μέμνημαι, cf. lat. *memini*, goth. *man*; ἀκάχημαι, goth. *ôg*.

Il y a des parfaits dans lesquels le sens de présent vient secondairement de ce qu'ils expriment le résultat d'une action finie; par exemple ἕστηκα « je suis debout », proprement « je me suis levé ». Le passage inverse des sens, du commencement de l'action à son accomplissement, a été expliqué de diverses façons. M. Hainebach (*De gr. ling. redupl.*, p. 2)

voit dans le redoublement une sorte d'indice symbolique du passé. M. Fick (*Etymologisches Wörterbuch*, 3e éd., t. IV, p. 32) trouve dans le radical redoublé du parfait l'expression de deux temps différents dans l'action : *da da* signifierait proprement « je donnai et je donne », d'où « j'ai donné »; ces hypothèses sont bien subtiles. Nous croyons plutôt avec M. Curtius, qui a fort bien exposé la question, *Verb.*, II, 170-180, que le sens devenu propre au parfait, c'est-à-dire celui de l'achèvement, de la perfection d'une action, est venu à l'ancien présent intensif par suite d'une série de changements insensibles dans la signification des présents simples comme ὄλλυμι, je me perds, et ὄλωλα, je me perds entièrement; la première forme, étant moins expressive, a fini par désigner une action ou un état qui est en train d'avoir lieu, par opposition à l'autre, ὄλωλα, « perii », où l'idée originaire d'intensité a fait place à celle de perfection, accomplissement. Cette évolution était parvenue à son terme pour quelques parfaits seulement, à l'époque homérique ; M. Lœbell compte chez Homère plus de soixante-dix parfaits à sens présent, et vingt-deux seulement avec la signification propre au parfait.

La langue grecque n'est guère allée plus loin dans cette voie qu'à l'époque de sa décadence, alors le parfait a été employé dans le sens du passé, et a ainsi usurpé la fonction de l'aoriste[1]. C'est à ce degré que se trouvent le sanscrit et le latin : leurs parfaits ont le sens prétérit de l'aoriste. Il en est de même du parfait germanique. La conséquence de cette fidélité remarquable du grec à conserver entre le parfait redoublé et l'aoriste une distinction de sens qui résultait de leurs origines différentes, mais qui devait nécessairement tendre à s'effacer dans le langage vulgaire, c'est que les formes spéciales du parfait, et en particulier son redoublement, se sont maintenues et se sont même étendues à des verbes dérivés, qui n'avaient pas primitivement de parfait. La contamination de l'aoriste a été heureusement évitée pendant longtemps ; puis les sens se sont confondus et la forme du parfait a péri presque entièrement, en grec moderne ; de même qu'en slave, l'aoriste a prévalu. Les langues germaniques, au contraire, ont fait dominer le parfait aux dépens

1. Sophocles, *Greek lexicon of the roman and byzantine periods*, p. 45, col. 1.

de l'aoriste. Le celtique a fini par perdre le parfait, sauf quelques débris qui ont été incorporés à l'aoriste. Quant au latin, il a fait de ces deux formations un amalgame dont l'analyse est fort compliquée et incertaine. La difficulté vient de ce que nous n'avons guère que le résultat de ce travail de fusion; nous ne pouvons pas, comme pour l'irlandais, constater successivement les phénomènes qui s'y sont produits, ni, par conséquent, distinguer à coup sûr en latin les formes verbales d'origine aoristique, et qui n'ont jamais été redoublées, de celles qui tiennent au parfait, et qui ont perdu leur redoublement par suite de la tendance qu'ont toutes les langues à simplifier leur prononciation, et à renoncer à des procédés grammaticaux devenus inutiles, quand on n'en sent plus la signification.

DEUXIÈME PARTIE

LE RADICAL DU PARFAIT.

CHAPITRE PREMIER

LA CONSONNE INITIALE DU RADICAL.

§ 26. La consonne initiale du radical, au parfait latin.

Si la consonne initiale de la racine est simple, elle se retrouve telle quelle au radical du parfait latin. Ce maintien de l'initiale intacte peut être attribué, dans *fefelli,* à l'analogie de l'*f* de *fallo;* car *fefelli* eût donné phonétiquement **febelli,* l'*f* entre deux voyelles devenant *b* en latin[1].

En ombrien l'initiale du radical, au parfait redoublé, n'est pas à l'abri des altérations phonétiques: *de-rsic-ust* = *de-ɔic-ust* = **de-dic-ust,* dixerit. Il en est de même quelquefois en latin, hors du parfait: ainsi le redoublement de *sero* = **si-so* est devenu méconnaissable, par suite du rhotacisme.

Si la consonne initiale de la racine est *s* suivie d'une consonne, cette *s* disparaît en latin au radical du parfait redoublé: *spo-pondi, ste-ti, sci-cidi.* Cette chute est un phénomène purement phonétique; elle n'influe pas sur la quantité de la voyelle du redoublement.

§ 27. La consonne initiale du radical, au parfait grec.

Le Ϝ primitif ne s'est gardé que dans ϜεϜυκονομειόντων et dans ϜεϜαδηκότα, forme relativement récente pour σεσϜαδηκοτα.

1. Les doublets phonétiques comme *scrofa scrobis*, *rufus ruber*, *sifilus sibilus,* tiennent à des emprunts faits par le latin aux autres dialectes italiotes, L. Havet, *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris,* nº 14, p. LXXVII. Cf. *popina* à côté de *coquina.*

Il est devenu υ dans εὐέθωκα, également pour σεσϝεθωκα, et dans εὐάλωκα, qui, lui, vient directement de ϝεϝαλωκα. Partout ailleurs ϝ semble tombé, parce qu'il ne paraît pas dans la transcription; mais son action se manifeste par la conservation de la voyelle ε du redoublement. Enfin cette voyelle se contracte avec celle du radical. Cette contraction se rencontre parfois chez Homère: εἵματα εἶται, Odyssée, XI, 191, = ϝειται, de ϝε(ϝ)ε(σ)ται, rac. ϝες; et cependant le résultat de cette contraction témoigne encore de l'antique présence d'une lettre de séparation entre les deux ε; car ἐ initial devient au parfait ἡ et non εἰ.

Le σ non appuyé sur une consonne paraît au parfait grec par son action préservatrice sur l'ε du redoublement dans ἕωκα et par le résultat de la contraction des deux ε en ει, dans εἷκα pour σε-σε-κα et probablement dans εἴκκα, parf. d'ἔκω, = σε(σ)εϝκκα.

Le λ initial de la racine disparaît au parf. λελίημαι pour λελιλημαι, de λιλαίομαι, qui a déjà un redoublement de présent.

Le σ devant ρ disparaît à l'initiale, mais s'assimile à la consonne suivante, après une voyelle ; on a donc (σ)ρέω, ἐρρύηκα. Il en est de même de ϝ devant ρ: (ϝ)ρίπτω, ἔρριφα. Le σ primitif s'assimile aussi à μ dans (σ)μείρω, ἔμμορα; et à ϝ: σϝεύω, ἔσσυμαι; mais ces formations régulières sont devenues exceptionnelles, parce que l'état d'incertitude que constate cette variation de l'initiale a cessé : (σ)μ- est devenu soit μ-, soit σμ- ; σϝ- est devenu soit σ-, soit ϝ-. (Σ)ν- et (σ)λ- sont toujours devenus ν-, λ-.

L'influence de l'initiale du radical sur la voyelle du redoublement est peu sensible : on ne peut guère citer que le mot εἴωθα, employé par Homère en même temps que ἔωθα. Εἴ-ωθα représente peut-être ειϝωθα = σεσϝωθα, avec une diphtongaison de l'ε causée par le σ suivant, comme dans εἶμι de εσμι, mais probablement par l'intermédiaire de ϝ: σεσϝωθα sera devenu d'abord εϝϝωθα, cf. ἔμμι de εσμι. Si le σ eût été assez fort pour affecter l'ε précédent, il est à croire qu'on aurait eu εσσωθα, cf. ἔσσυμαι, tandis qu'au contraire εὐέθωκα témoigne de la victoire définitive du son ϝ.

CHAPITRE II.

LA VOYELLE DU RADICAL, AU PARFAIT.

§ 28. Les voyelles brèves du radical, au parfait latin.

L'*a* du présent correspond à un *i* dans les parfaits redoublés *cecidi, cecini,* de *cado, cano,* et *pepigi, tetigi,* de **pago, *tago.* Cet *i* est de la même nature que celui qui paraît dans les composés *con-cino, at-tingo.* Ce phénomène tient, comme l'a montré M. L. Havet[1], à ce que les Romains prononçaient la première syllabe avec plus de force que les autres ; ils ont fait *machina* de μηχάνη, *Agrigentum* d' Ἀκράγας, Ἀκράγαντος, *Massilia* de Μασσαλία. C'est là un fait propre à l'Italie ; les langues les plus voisines n'en offrent point de traces. A *cecidi, pepigi, tetigi,* comparez les aoristes grecs redoublés κεκάδοντο, πεπαγοίην, τεταγών ; à *cecini,* le parfait irlandais *cechan* = **cecăna.* La forme la plus ancienne des radicaux de ces parfaits latins devait donc être *cecad-, cecan-, pepag-, tetag-.*

A suivi de *r* ou *l* devient *e* dans les parfaits redoublés *peperi, peperci, fefelli,* de *pario, parco, fallo;* cf. les composés *reperio, comperco, refello,* et le mot *camera,* emprunté à καμάρα. Ces parfaits remontent donc à **pepari,* cf. le participe aoriste 2 *pārens, pārentes,* = πορόντες, τεκόντες, en regard du participe présent *parientes,* τίκτοντες (Curtius) ; **peparci* de *par-co, *fefalli,* pour **fefăli* par suite de l'analogie du présent, cf. σφάλλω, ἔ-σφαλ-μαι, aor. passif ἐσφάλην.

L'*e* des parfaits *peperci, fefelli,* montre que l'*a* de *parco, fallo,* était bref de nature, car *ā* ne change pas en composition : *compāges, contāgio.* Cet *ă* originaire vient-il directement de celui du présent? C'est possible pour **fefalli,* mais ce n'est guère probable, par exemple, pour *pepigi,* présent

1. *De saturnio Latinorum versu,* pp. 26-28.

pango, grec πήγνυμι. Ces *ă* du présent semblent empruntés à quelques formes faibles, probablement aoristiques; les racines auraient eu originairement pour voyelles *ea* (contractées en *ē, ā*), avec l'apophonie *oa* (contracté en *ō*), et aux formes faibles *ă*. La variante *ē* se trouve dans *cēdo,* cf. gall. *cwyddaf* = **cèdāmi,* je tombe ; c'est le vrai présent de *cecidi.* L'aoriste homérique κεκάδοντο, qui correspond pour la forme à *cecidi,* a le sens de *cesserunt. Cēdo,* **cecădi,* semble donc nous offrir l'analogue de ἵ-στη-μι, ἕ-στα-μεν. La forme, avec apophonie, de la racine de *cano,* se montre dans *ci-cōnia* et dans le vieux haut allemand *huon,* coq.

E du présent se retrouve au parfait dans *pependi, tetendi.* De même en composition : cf. *of-fendo,* pf. *of-fendi,* qui suppose un verbe simple *fendo* **fefendi. Ten-do* grec τείνω, et **fendo,* θείνω, sont de formation purement italique. *Pependi* peut être un doublet de *spopondi,* comme *cecīdi* de *scicidi;* cf. σπένδω, ἔσπεικα, verser un liquide, l'idée première serait celle d'agitation, de vibration. En latin *n* vocalisée entre deux consonnes devient *en : tentus* = τατός, de τ*n*τος, rac. τεν. Par conséquent il est possible que l'*e* de *tetendi* ne soit pas le même que celui du présent *tendo;* on aurait eu **te-tn-d-i* en Italie, comme en Grèce τέ-τα-κα = τε-τ*n*-κα, de la rac. *ten*(*d*), cf. **cecădi* de **ceado.* Mais il est aussi très admissible que l'*e* du parfait soit le même qu'au présent, cf. *pepēdi.*

E est remplacé par *u* dans *pello, pepuli,* cf. *pulsum,* et *percello, perculi,* cf. *perculsum,* qui suppose un simple **cello* grec κέλλω, pf. **ceculi.* De même que *pepuli* a été remplacé en bas latin par *pulsi,* le latin classique *vulsi* a dû lui-même prendre la place d'un plus ancien **veuli* (*vello, vulsum*). *Pepuli* vient probablement de **pepeli* comme *Siculus* de Σικελός.

E du présent est remplacé par *i* au parfait *tetini* de **teno,* qui a été supplanté par *tenui, teneo,* cf. τείνω τετονα. On peut supposer que *genui* a de même remplacé **gegini,* cf. γέγονα ; le rapport de *memini,* cf. μέμονα, à *monui,* de *moneo,* rac. *men,* est à peu près le même. Il ne faut pas se hâter de conclure, d'après l'analogie de *cado cecidi,* que *tetini* est un affaiblissement de **tetĕni,* comme *contineo* de *con-teneo.* L'*ĭ* de *tetĭni, memĭni,* peut fort bien, en effet, être une voyelle irrationnelle, arrivée entre les deux consonnes consécutives de **tetni,* cf. sanscrit *tatnus* « tenuerunt », et de **memni,* cf. irl. *ro ménar* « putavi » =

memna-r*, comme l'*ĭ* de *balĭneum* = *balneum*, et de *-miniscor* = **mniscor*, μι-μνήσκομαι. M. Bréal a fait remarquer avec beaucoup de justesse que les secondes personnes du pluriel passif en *-mini*, qui correspondent aux nominatifs pluriels masculins de participes passifs (*amamini*, τιμώμενοι), viennent de *-mni* (amámni*, cf. *alumnus* = ἀλόμενος). **Tetni*, rac. *ten*, serait aussi régulier que **cecadi*, rac. *kead*.

L'*o* de *momordi*, *memordi*, vient très probablement de ce que *r* entre deux consonnes se vocalise en *or* dans la langue latine : *mors* = **mortis* de **mrtis*, sanscrit *mrtis* (par *r* voyelle) cf. gothique *maurthr*, meurtre. *Memordi* ne vient pas de *mordeo*, qui eût donné **mordui ;* il se rattache à un ancien verbe **merdo*, rac. sanscr. *mard*, parf. **memrdi*, cf. **tetni* de **teno*, plus tard *teneo*. *Memordi* est devenu *morsi: praemorsisset*, Plaute. *Torsi* a dû de même être précédé de **tetorqui*, **tetrqui*, cf. τετράφαμεν de τρέπω, l'*r* dans la langue grecque se vocalisant en αρ, ρα. Le présent *torqueo*, cf. τροπέω, dérive de **trequo*, τρέπω.

Un cas semblable à *memordi* est celui de *posco poposci*. La racine est *prec*, cf. *precor*. Le *c* disparaît devant le suffixe *-sco* de **prc-sco*, cf. allem. *forsche* pour **forh-sche*, sanscrit *prc-chāmi* = **prc-skāmi*. *Poposci* vient donc de **pe-prc-sc-i*. L'ombrien a à la fois *pepurkurent*, cf. *poposci*, et *peperscust*, *pepescus*, cf. *precor*.

L'explication de *momordi*, *poposci*, n'est pas applicable à *spopondi*, *totondi*, rac. *spend* σπένδω et *tend* τένδω pour **tem-d* (cf. *frendo* = **frem-do*, grec χρεμ-ίζω) ; car *n* se vocalise en *en*. Aurions-nous donc dans *spopondi*, *totondi*, un exemple du changement d'*e* en *o*, qui a dû avoir lieu dans les formes grecques inusitées τετομα de τέμ-νω, et εσπονδα? La chose n'est pas prouvée. Des anciens parfaits **spependi*, **tetendi* ont pu subir l'influence analogique des présents dérivés *spondeo*, *tondeo*, après que **spendo*, **tendo* eurent disparu ; d'autant plus qu'on avait à éviter la confusion avec *pependi* et *tetendi*, j'ai tendu. Ces derniers parfaits n'ont pas la forme forte avec *o* pour *e ;* pas plus que *pepēdi*, = **pepĕsdi*[1] (*ē* reste intact

1. Le lat. *pēdo* n'est pas le correspondant du grec πέρδομαι ; il vient de **pesdo* = gr. βδέω (de πεσδ-εω). Cette étymologie de MM. Fick, Osthoff et Joh. Schmidt est confirmée par ce fait que l'*r* ne disparaît pas en latin devant une consonne. Dans *pejero*, parjurer, l'exception est purement apparente, puisque ce mot vient de *pejus*, comme l'ont montré MM. L. Havet et Osthoff.

comme dans le composé *op-pēdo*). Le substantif *pondus* contient évidemment un *o* venant de *e*, et contraste avec *pependi;* cf. *podex* à côté de *pepedi*[1].

L'*i* de la racine reste intact au parfait: *scindo*, rac. *sc(e)id*, *scecĭdi*, cf. le parf. passif sanscrit *cicchĭdē*, et *pango*, **pepăgi*. *Scecidi* étant devenu *scĭdi*, il est probable que *fĭdi* de *findo* remonte à **fefĭ li;* cf. sanscrit *bibhĭdmas*, « fĭdimus ». Le mot *fingo*, θιγγάνω, a dû avoir un parfait **fefĭgi*, cf. τέ-θιγ-μαι et *fĭg-ura; pingo*, rac. *p(e)ic*, d'où ποικ-ῖλος et *pictura*, a fait de même **pepici*, cf. *dīco, deico*, **dedici*, ombr. *dersicust*. Ces anciens parfaits ont été remplacés par les formations différentes *finxi, pinxi, dixi;* cf. *panxi* à côté de *pepigi*.

Il est difficile de se rendre compte exactement de l'histoire de *disco didici*. Une racine latine *dec* donnerait régulièrement au parfait **dedci* **dedici*, cf. *tetini, memini; disco* serait pour **di-dc-sco*, grec δι-δά(κ)-σκω, cf. *po[rc]sco*. Le rapport de *doceo, docui*, à *didici*, serait le même que celui de *moneo, monui*, à *memini;* pour l'α de διδάσκω, δεδίδαγμαι, Hom., comparez μαίνομαι, rac. μαν, à côté de *mens, memento*, et πάλλω à côté de *pello* (cf. παλμός, *pulsus*). C'est là l'explication la plus probable, quoiqu'il ne soit pas aisé d'expliquer le rapport de cette racine latine *dec* avec les formes des langues congénères, réunies par M. de Saussure (*Mémoire sur le système primitif des voyelles*, p. 107) et M. Curtius (*Grundzüge*, p. 230). Une racine latine *dac* eût donné en latin **dedici* plutôt que *didici:* cf. *cecini, tetigi, pepigi*.

U reste intact: *curro, cucurri; pungo, pupŭgi* (cf. *tango* **tetăgi, scindo, scecĭdi*); *tollo*, rac. *tol, tul, tetuli;* on a en latin archaïque les formes *at-tulat, toli, tolerint*, = *attollat, tuli, tulerint*. *Pupugi* a été remplacé par *punxi;* on peut supposer que *junxi* a, de même, succédé à **jejugi*, cf. *jŭgum* et l'aor. grec ἐζύγην.

Les parfaits *dedi, steti, bibi*, qui font toujours bande à part, ont perdu à plusieurs personnes toute trace de leur voyelle radicale. Cette voyelle est *a* dans l'ombr. *an-dersa-fust*, et

1. Le vieil irlandais, qui a beaucoup mieux que le latin conservé la distinction primitive des voyelles du présent et du parfait, offre un exemple de la contamination que nous admettons de **tetendi*, **spependi*, par la voyelle de *tondeo, spondeo:* à côté de *moiniur*, pf. *mênar*, qui répondent à *moneo, memini*, on trouve *gegon*, j'ai blessé, au lieu de **gegan*, sanscrit *jaghāna*, à cause du présent *gonaim*, qui est d'origine dénominative.

dans le latin *dă-re*. *Dedi* peut donc être une contraction de **de-di-i* pour **de-da-i*, cf. *pro-di-tus* de *dă-tus*. Le grec a les formes faibles δέ-δο-μαι, ἔ-στα-μεν, ἐκ-πέπο-ται.

La voyelle de certains parfaits sans redoublement a pu subir l'influence de celle du présent. Ainsi le parfait *verti, vorti* devait primitivement être toujours *vorti*, cf. l'ombr. *ku-vertu* (impératif), à côté de *vurtus* (futur antérieur); sanscrit *va-vṛtima* = goth. *vaurthum*, allem. *wir wurden*, lat. *vortimus* de **vevrtimus*. Cette influence de *verto* sur *vorti* peut aider à admettre celle que nous avons supposée de *tondeo, spondeo,* sur **tetendi, *spependi*.

Selon M. Osthoff (*Z. Gesch. d. Perf.*, 225, 254) l'*i* bref des parfaits *ii* je suis allé, *cii* j'ai appelé, *scii* j'ai su, *sii* j'ai laissé, *quii* j'ai pu, et l'*u* bref de *fui, plui, lui, rui, nui,* remontent à l'époque ario-européenne, de même que l'absence de redoublement dans ces formes faibles; et ce sont ces verbes, ou plutôt leurs composés, qui ont fourni le modèle des parfaits des verbes dérivés en *īre* et en *uere: finio finii,* d'après *ac-cio, ac-cii* (gr. κίω); *tribuo, tribui,* d'après *ex-uo, ex-ui,* etc.

L'abréviation de l'*ō* de *pōno* au parfait *pŏsui* n'est qu'apparente: *pōno* = **pŏsno, *pŏ-sino,* pf. *pŏ-sīvi* (Plaute), puis *pŏ-sui;* cf. *po-situs* et *postus*.

Le latin n'a gardé aucune trace de l'attribution primitive de la forme forte et de la forme faible à certaines personnes et à certains modes du parfait. Cette confusion ne peut s'expliquer phonétiquement que dans *momordi* et *popo(r)sci,* où l'*o* devant *r* est légitime à la fois aux formes fortes et aux formes faibles. Dans tous les autres cas étudiés ici, on est forcé d'admettre que les formes faibles ont supplanté les formes fortes; ce qui n'a rien d'étonnant, celles-ci étant bien moins nombreuses dès l'origine.

§ 29. Les voyelles brèves, au radical du parfait grec.

Primitivement, en grec, le singulier du parfait actif avait seul une forme forte de la racine, tandis que le pluriel, les autres modes de l'actif, et tout le moyen ou passif, avaient un radical à forme faible, caractérisée par l'absence de ε ou ο qui se trouvait au singulier actif. Cette distinction originaire n'est pas toujours rigoureusement observée, les formes fortes ont souvent envahi le domaine des formes faibles, et réciproquement.

Des deux genres de parfait usités en grec, celui qu'on appelle « second » est le plus ancien, et le seul qui soit commun à cette langue et aux autres idiomes ario-européens. Le parfait « premier », qui se termine en -κα, est spécial à la voix active, et ne fait pas par lui-même changer la voyelle du radical. Mais les renseignements qu'il fournit au sujet du vocalisme primitif du parfait sont quelquefois précieux, la terminaison κα ayant été purement et simplement ajoutée au radical de plusieurs anciens parfaits seconds, comme l'a montré M. de Saussure.

Voici les différents cas où ᾰ est employé au parfait.

1° Ἵ-στᾱ-μι; ἵ-στη-μι, pf. plur. ἕ-στᾰ-μεν, rac. στεα; cf. lat. *pepigi* de **pepăgi*, grec πήγνυμι, aor. πεπαγοίην.

2° Γράφω, γέγρᾰφα. Il y là une extension abusive de l'α des formes régulièrement faibles du parfait, comme γεγράφαμεν, ou même une assimilation avec la voyelle du présent. Celle-ci devrait être longue ; dans ce genre de racines la forme faible est souvent sortie de son domaine spécial. A côté de ἔσκᾰφα, de σκάπτω, on a la variante régulière ἔσκηφα. A ἔρρᾰφα, de ῥάπτω (cf. *sarcio*), comparez l'aor. ἐρράφην; on a de même βέβλᾰφα, aor. ἐβλάβην, de βλάπτω, etc.

A ce type se rattachent les formes faibles régulièrement comme τε-θᾰλ-υῖα, de θάλλω = θαλ-*yω*, rac. forte θηλ; σεσαρυῖα de σαίρω = σαρ-*yω*; ou irrégulièrement, comme τέταχα de τάσσω = ταγ-*yω*, μέμαχα de μάσσω = μακ-*yω*; πέφρακα ou πέφραγα (formes récentes), de φράσσω = φρακ-*yω*, lat. *farcio*. De même λέλᾰσται, λελᾰσμένος, Hom., de λανθάνω, rac. λεαθ (aor. ἔλᾰθον); cf. lat. *tango *tetăgi;* λελᾰκυῖα de λά-σκω, rac. λεακ, μεμᾰκυῖα, de μηκάομαι, etc.

3° Le parfait homérique κέχανδα a subi certainement l'influence du présent χανδάνω, rac. χενδ, lat. *pre-hendo*. Ce présent lui-même est analogique, comme le montre le fut. χείσομαι (cf. σπένδω σπείσομαι). L'aor. ἔχαδον est pour εχηδον; on devrait avoir κεχαδ- aux formes faibles du parfait. Cf. λέλαμπα de λάμπω, κέκλαγγα de κλάζω (κλαγγή, *clangor*). On peut soupçonner que dans μάρπω, μέμαρπα, αρ représente *r* vocalisée; ce seraient donc des formes faibles, comparables à γράφω γέγραφα. Πεπαιχα, de παίζω = παιδ-*yω*, a la diphtongue du présent. Ἔσπασμαι, ἔσπᾰκα, gardent la voyelle de σπάω; de même ἑώρασμαι, ἑώρακα, κέκλασμαι, κέκλᾰκα, τέθλασμαι, τέθλᾰκα, de ὁράω, κλάω, θλάω.

4° L'α représente une *n* vocalisée dans les formes telles

que γέγαμεν = γε-γn-μεν, rac. γεν, γίγνομαι ; μέματον, μεμαώς = με-μn-Fως, rac. μεν ; le présent μαίομαι semble être pour μn-γομαι.

Le parfait moyen τέταμαι de τείνω rac. τεν a communiqué sa voyelle au nouveau parfait τέτακα, = τε-τn-κα ; on a dit primitivement au pluriel actif τεταμεν, cf. γέγαμεν. Πέφαται suppose de même un actif πεφαμεν (rac. φεν).

Le parfait de κτείνω n'a plus de formes faibles en α ; on ne les trouve qu'à l'aor. 2 ἔκταμεν. De même λεγχ (λαγχάνω) n'a plus qu'à l'aor. 2 des formes comme λελάχωσι = λελnχωσι (Hom.).

L'α de ces formes faibles provenant de *n* ne devrait se trouver qu'entre deux consonnes ; il faut donc expliquer par l'analogie de γέγαμεν, γέγατε, la forme γεγάασι, = γε-γn-nτι qui devait donner γε-γν-ασι, cf. γί-γνομαι et l'aor. ἔ-πε-φνον, ou bien γεγαντι, cf. le pf. πέ-φα-νται (Il., V, 531) = πε-φn-νται et le plus-que-parf. τέταντο (Il., IV, 554) = τε-τn-ντο. Il semble aussi que μεμα(F)ώς a fait d'abord au fém. με-μν-υια, qui a été remplacé par με-μα-υῖα. Il n'en est pas de même de δεδαώς, δεδαυῖα, qui paraissent être pour δε-δn(σ)-Fως, δε-δn(σ)υια, rac. δενσ, cf. δῆνος = sanscr. *damsas* (de Saussure, *Mém.*, p. 107).

Il y a des cas où des racines parallèles, l'une avec *ā*, l'autre avec *en*, semblent également anciennes, et toutes deux se confondent régulièrement aux formes faibles. Ainsi il est difficile de savoir si πεπᾰθυῖα et πέπασ-θε (selon la leçon d'Aristarque, Il., III, 99) proviennent de πενθ (πέπονθα, πείσομαι, πένθος) ou de πᾱ-θ, cf. lat. *pă-ti*[1]. Le présent πάσχω s'explique également par π(ε)νθ-σκω et par παθ-σκω. Βέ-βα-μεν, βεβαώς viennent de la rac. γFεμ, lat. *venio*, βαίνω, cf. βά-σκω, sanscr. *ja-cchāmi* = **gam-skāmi*, goth. *qviman*, allem. *kommen*.

L'*m* se vocalise en *a* aussi bien que l'*n*, dans le grec et dans l'indo-éranien : ainsi le thème de εἷς, un, qui est ἑν- pour σεμ- (cf. (σ)μία et le lat. *sem-el*), devient en composition ἁ- : ἁ-πλόος = σmπλοος, cf. lat. *sim-plex ; ἅ-παξ*, une fois, cf. sansc. *sa-kṛt*, zend *ha-keret*. Il peut donc y avoir eu confusion entre la rac. *drā*, sanscr. *drāmi* et la rac. *drem*, sanscr. *dramāmi*, dans δι-δρά-σκω ; et δέδρακα peut être avec δέδρομα dans le même rapport que τέτακα à τετονα, la conjugaison primitive étant δέδρομα plur. δεδραμεν, comme πεφονα πεφαμεν, μέμονα μέμαμεν, γέγονα γέγαμεν[2].

1. De Saussure, *Mém.*, p. 52.
2. Il faut dire aussi que *drāmi* peut avoir exactement la même racine que *dramāmi*, *ā* représentant *m* sonnante longue.

L'aor. de la rac. δρεμ est ἔδραμον, pour ε-δρ̥μον; ici c'est l'ρ̥ qui se vocalise. Les formes faibles du parfait avec αρ ou ρα pour *r* entre consonnes ont disparu du pluriel actif, mais on les rencontre au moyen, et au parfait premier. L'ancien parallélisme ἔφθορα εφθαρμεν cf. γέγονα γέγαμεν n'a pas continué à subsister; mais on a au moyen ἔφθαρμαι cf. τέταμαι. De même (σ)μερ donne εἵμαρται et ἔμβραται; τρέπω τέτραμμαι (aor. ἔτραπον); τρέφω τέθραμμαι, à côté des formes fortes τέτροφα, etc. Quelques verbes, comme σπείρω rac. σπερ, πείρω rac. περ, δέρω rac. δερ, n'ont que des formes faibles: pf. moyen ἔσπαρται, πεπαρμένος, δεδαρμένος et δέδραται; pf. actif ἔσπαρκα, πέπαρκα, δέδαρκα; cf. ἔφθαρκα à côté de ἔφθορα, et τέτακα = τε-τn-κα. D'autres verbes ont, au contraire, perdu au parfait toute trace de ces formes faibles: tels sont δέρκομαι, aor. ἔδρακον, sanscr. *adṛçam;* πέρδομαι, aor. ἔπαρδον; ῥέζω, rac. ϝεργ, etc. Cf. lat. *momordi, poposci.*

Le λ se vocalise en αλ ou λα; le sanscrit a une *l* voyelle. Les exemples de formes faibles en αλ ou λα au parfait grec sont peu nombreux. On a pourtant στέλ-λω = στελ-*y*ω, pf. ἔστολα? moyen ἔσταλμαι, pf. 1er ἔσταλκα, cf. φθείρω = φθερ-*y*ω, ἔφθορα, ἔφθαρμαι, ἔφθαρκα; τέλλω, τέταλμαι, τέταλκα. D'autres verbes ont perdu toute trace de ce changement au parfait; par exemple κλέπ-τω, aor. ἐκλάπην; rac. ϝελ, aor. ἐάλην; ἕλπομαι, etc.

La diphtongue αυ vient régulièrement de ἄϝ dans κέ-καυμαι (κέκαυκα), de κα(ϝ)-ίω, etc.

L'ε est rare au parfait second; il n'y peut être ancien que dans deux cas: 1° à la 1re pers. sing., comme λέλεγα, Hésych. (à côté de la 2° λέλογας), qui semble venir directement de **leléga,* quoique l'influence du présent λέγω soit aussi possible, comme dans συν-ειλεχώς; 2° dans des formes telles que τέτεγμαι de τίκτω, rac. τεκ, où la suppression de l'ε, phénomène qui caractérise les formes faibles, a dû être empêchée par l'impossibilité de prononcer τε-τκ-μαι, et de vocaliser le κ comme on a vocalisé les liquides λ μ ν ρ. L'ε provient sans doute de l'analogie du présent, dans les formes isolées comme κεκλεβώς (inscr. d'Andania); πέπλεχα, Hippocrate; ἀποβεβλεφότες, de βλέπω; ἀνηνεχυῖαν, Hésych.

On peut ajouter πεπυρεχότες, Aristote, ὀρωρεχότες, Suidas, et les formations modernes telles que ἀγήγερκα, ἤγγελκα Mentionnons aussi les formes δέδεμαι, d'où δέδεκα, rac. δε, δη (δίδημι); τετέλεκα, τετέλεσμαι, de τελέ(σ-*y*)ω; τέθεμαι, rac. θε, θη.

Le parfait actif τέθεικα doit avoir subi l'analogie de εἷκα = σε-σε-κα, prés. ἵημι ; on trouve aussi à l'actif ἀνατεθέκαντι, et, inversement, au moyen διατεθειμένῳ (Curt., *Verb.*, II, 234). L'ε du présent paraît aussi dans la diphtongue des parfaits moyens comme λέλειμμαι, qui devait être primitivement λε-λιπ-μαι.

L'ι se trouve aux formes faibles de parfait ἐπέπιθμεν, Hom., rac. πειθ ; ἔϊκτον, ἐίκτην, Hom., rac. ϝεικ, à côté de formes fortes qui ont οι. Dans ἀλήλιφα, ἐρήριπα, les formes faibles ont supplanté les autres ; c'est le contraire au parfait λέλοιπα, cf. aor. ἔλιπον. La rac. δϝει fait régulièrement δϝι dans δείδιμεν δεδίᾱσιν ; mais cette forme s'est étendue au singulier δείδια, δείδιε.

On a de la rac. ϝειδ ϝίδμεν, ἴδυῖα, Hom., à côté de εἰδυῖα, Homère ; ce dernier est peut-être pour ϝε(ϝ)ιδυια, mais il n'y a pas d'exemple absolument certain d'une contraction de ce genre.

Parmi les parfaits premiers qui ont ι bref, on peut citer κέκρικα, cf. moy. κέκριμαι, de κρίνω.

La voyelle ο est très fréquente au parfait second. Elle est régulière aux formes fortes, c'est-à-dire à la 2e et à la 3e pers. du singulier. La première personne du singulier a suivi naturellement l'analogie des deux autres. Les formes en ο ont envahi souvent l'actif ; le moyen en a été préservé entièrement. Exemples :

1° γέγονα-γέγαμεν, μέμονα-μέματον (πέπονθα-πεπαθυῖα?) ; — ἔμμορε-εἵμαρται ; ἔφθορα-ἔφθαρται ; τέτροφα de τρέπω, -ἀνατετραφότας, Eschine? τέτροφα de τρέφω-τέθραμμαι ; — οἶδα-ἴδμεν ; πέποιθα-ἐπέπιθμεν ; ἔοικα-ἔϊκτον ; — εἰλήλουθα à côté de ἐλήλυθα.

On peut ajouter τέτοκα-τέτεγμαι, à ces verbes qui ont conservé quelques traces du parallélisme primitif des formes fortes et des formes faibles. Ils ne sont, d'ailleurs, que relativement réguliers, car la forme forte domine à l'actif ; on n'a pas d'exemple des formes faibles qui ont été remplacées par γεγονέναι, πεπονθώς, ἐμμόραντι, etc. ; on trouve chez Homère εἰλήλουθμεν pour ἐλήλυθμεν. Γέγαμεν a été remplacé plus tard par γεγόναμεν, ἴδμεν par οἴδαμεν, etc.

2° πέπομφα ; — δέδορκα, ἔοργα, πέπορδα, ἐπεφόρβει de φέρβω ; — ἐγρήγορα ; ἔολπα, κέκλοφα ; — ἐνήνοχε, ἤνοκα, κέχοδα, ἀνήνοθεν? νένοφε qu'Hésychius explique par νενέφωται ; κατανένοχε· συνουσίακεν, Hésych. ; — δέδοικα ; κέχλοιδεν, Hésych., participe διακεχλοιδώς et διακεχλιδώς. Mentionnons aussi l'*ο* bref de ἀρήρομαι, ἀρήροκα,

parfaits d'ἀρόω, où il est dû à l'influence du ρ; et celui de ἀκήκοα = ακ-ηκοϝ-α, cf. le dorien ἄκου-κα, de ἀκούω. Ἀκούω, -ηκο[ϝ]α, est l'inverse de πλέ[ϝ]ω, πέπλευκα.

Le changement d'*e* en *o* se retrouve dans beaucoup de formations nominales : à λέλογα, εἴλοχα, comparez λόγος ; à πέφλοιδεν (aor. ἔφλιδον), φλοῖσ-βος, etc. Il a survécu dans plusieurs noms dont les verbes correspondants ne l'ont plus au parfait ; ainsi λείβω a dû faire λελοιβα, cf. λοιβή (comme λείπω λέλοιπα, λοιπός) ; σπεύδω a dû faire εσπουδα, cf. σπουδή.

Du reste, ου ne semble s'être conservé que dans le parfait homérique εἰλήλουθα ; φεύγω, par exemple, fait πέφευγα, empruntant ainsi la voyelle du présent. Le son ου en grec (= franç. *ou,* latin *ū*) est une contraction de *o-ou* (v. lat. *ou,* gaulois *ou,* transcrit en grec οου), de sorte que πεφουγε était déjà une contraction de πεφοουγε.

La forme faible de ces verbes qui ont ευ au présent est régulièrement υ au parfait comme à l'aor. 2 : πεφυγ-μένος, aor. ἔφυγον ; τέτυγμαι, aor. ἔτυκον ; πέπυσμαι de πυνθάνομαι, fut. πεύ(θ)σομαι, aor. ἐπυθόμην. Κεύθω n'a cette forme faible qu'à l'aor. ἔκυθον. L'actif κέχυκα, de χέ(ϝ)ω, doit sa voyelle au moyen κέχυμαι ; au contraire, πέπνευκα de πνέ(ϝ)ω a donné la sienne à πέπνευσμαι.

Lorsque le présent a υ sans ε, cet υ reste bref au parfait quand la racine contient encore une consonne : κρύπ-τω, κέκρυφα (cf. λάπτω λέλαφα). Lorsque cette voyelle finit la racine, elle est aussi ordinairement brève au parfait : λέλυμαι, λέλυκα.

Ainsi toutes les voyelles brèves peuvent se trouver régulièrement aux formes faibles du parfait grec ; quant à ο, soit seul, soit formant diphtongue, il est ordinairement propre aux formes fortes, d'où il s'est étendu cependant dans la conjugaison du parfait actif ; tandis qu'en latin la présence d'un *o* ancien au parfait n'est pas probable.

§ 30. Les voyelles longues au radical du parfait latin.

La plupart des parfaits latins redoublés ont, comme nous l'avons vu, une voyelle radicale brève. *Pepēdi* est même dans ce cas, puisqu'il équivaut à **pepĕsdi*. *Cecīdi* de *caedo,* cf. *concīdo,* vient de *ceceidei ;* il semble avoir subi l'influence du présent ; cf. *scecīdi,* de la même racine, et en grec λέλειμμαι d'après λείπω. Il est possible que le besoin de distinguer

cecidi de *caedo* et *cecidi* de *cado* ait été pour quelque chose dans l'emprunt fait par le parfait *cecīdi* au vocalisme du présent; l'analogie a pu s'exercer d'après cette formule : *concĭdo* : *concīdo* = *concĭdi* : *concīdi*.

A côté de *tutŭdi* il y a eu une forme *tutūdi* (Priscien); on trouve aussi *pupūgi* pour *pupŭgi*, mais après l'époque classique (Prudence). Avons-nous enfin dans *tutūdi* un représentant de la forme forte, correspondant ici au sanscrit *tutōda*, tandis que *tutŭdimus* correspondrait à *tutudima?* Nous croyons cette explication douteuse; il nous semble plus naturel d'admettre l'influence d'un ancien présent **teudo*, **tūdo*, gothique *stauta*, allem. *ich stosse*. *Tutūdi* et *tutŭdi*, de **teudo* et *tundo*, seraient entre eux comme *cecīdi* et *scecĭdi*, de (*s*)*caedo* et *scindo* (gothique *skaida*, allem. *ich scheide*, et sanscrit *chinadmi*, *chindāmi*), en grec σχίζω = σκιδ-*y*ω).

Les parfaits redoublés dont la voyelle radicale est longue sont trop peu nombreux pour qu'on s'étonne de n'en pas trouver qui en latin classique aient gardé le redoublement; mais on peut, d'après l'analogie de *tetŭli tŭli*, admettre que le type **tūdo *tetūdi* existait primitivement pour les parfaits suivants, qui n'ont plus de redoublement :

Fūdi de **feu-do* = goth. *giu-ta*, allem. *ich giesse*, cf. κε-χευ-κα; le présent *fundo* est spécial au latin, comme φυγγάνω au grec.

Fūgi de **feugo* φεύγω pf. πέφευγα, πεφυγμένος, goth. *biuga*, allem. *ich biege;* ce présent a été remplacé par *fŭg-io*, cf. πεφυζότες = πε-φυγ*y*-οτες, de φυζω = φυγ-*y*ω (comparez σχίζω).

Rūpi de **reupo*, goth. *bi-raub-ôn*, allem. *berauben; rumpo* répond au sanscrit *lumpāmi*.

On peut, de la même façon, rattacher plusieurs parfaits au type de *cecīdi* = **ceceidi*, cf. *tutūdi* = **teteudi*, en se fondant sur l'analogie de *scecĭdi scĭdi*. Tels sont :

Fīdi de *fīdo* = **feido*, πείθω; forme faible dans *fĭdes*, ἐπέπιθμεν; apophonie dans *foedus* (cf. *pondus*), πέποιθα. Le parfait *fĭdi*, de *findo*, sansc. *bhinadmi*, parf. *bibhidma* « fĭdimus », ne peut s'expliquer que par **fefĭdi*, cf. *scecĭdi scĭdi;* les Latins ne semblent pas avoir eu de présent **feido* correspondant au gothique *baita*, allem. *ich beisse;* pas plus qu'ils n'avaient, inversement, la forme nasalisée de **feido fīdi*, qui est en zend *bañdhâmi*, je lie, en allem. *ich binde*, « je lie, j'engage », cf. πενθερός, parent par alliance.

Līqui, de **leiquo*, λείπω; forme faible dans *relĭquus*, ἔλιπον.

A **leleiqui,* comparez λέλειμμαι; à *linquo,* λιμπάνω, sanscr. *riṇacmi,* v. irl. *lêcim* (dont le *c* non aspiré était précédé primitivement de *n*).

Vīci de **veico,* lithuanien *veik-ti* forcer (Fick); forme faible dans *per-vĭcax;* présent nasalisé, *vinco.*

Vīdi de **veido,* grec εἴδομαι, *videor;* forme faible, *vĭdeo,* grec ἰδών; forme nasalisée, sanscr. *vindāmi,* je sais.

Cette explication de la voyelle longue au parfait latin n'est pas toujours la seule possible; M. Osthoff regarde, par exemple, l'*î* de (*re*)*līqui* et de *vīdi* et l'*û* de *fūgi* comme remontant à *î* et *û* ario-européens; l'absence de redoublement pour ces mots serait aussi un fait datant de l'époque proethnique.

Quelquefois le présent a aussi une longue: *strīdo, strīdi* (grec τρίζω, τέτριγα); *cūdo, cūdi.*

Parmi les parfaits qui semblent allonger la voyelle brève du présent, il y en a certainement qui doivent cet allongement à quelque analogie d'origine purement latine.

Ainsi *lāvi* ne peut pas s'expliquer par une forme *lāv* de la racine; celle-ci étant *leu* (cf. *di-lu-o*) donne régulièrement **leuo, *louo,* λούω, λό(ϝ)ω, *lavĕre,* participe **loutus, lautus, lōtus; lavāre* est spécial au latin, et λοέω au grec. Comparez *cāvi* de la racine *skeu,* qui a donné en grec κόϝω dans Λαϝοκόϝων (Priscien) = lat. **cavĕre,* participe *cau-tus;* en gothique *-skav-ja* = **skou-yō* (allem. *ich schaue*), lat. *caveo* = κο(ϝ)έω.

Ex-pāvi de *ex-paveo,* et *fāvi* de *faveo,* sont de même des imitations d'autres parfaits; M. Osthoff y joint *scābo, scābi,* ce qui est plus douteux. En effet, la raison que donne ce savant, *Zur Gesch. des Perf.*, 262, pour séparer *scābi* du gothique *skōf,* c'est que ce dernier est une forme forte. Mais est-on bien certain qu'une racine ne puisse pas se trouver sous sa forme forte, au parfait latin? Il suffirait, pour cela, qu'il y eût eu en latin un présent **scābo.* On attendrait au parfait **scecăbi,* cf. grec ἔσκαφα.

Le modèle des parfaits avec *a* allongé est à chercher surtout dans ceux qui ont *ē* correspondant à un *e* bref du présent. Ceux-ci se divisent en plusieurs catégories.

Il y en a deux qui commencent par la voyelle: *ĕdo, ēdi; ĕmo, ēmi.* L'*ē* de *ēdi* est très probablement, comme l'explique M. Osthoff, une contraction déjà ario-européenne, de *e-e*, le premier *e* étant la voyelle du redoublement; cf. sanscr.

ăda, grec (ἔδ-)ηδα, gothique (*fr*)*ēt* (allem. *ich fr-ass*), etc. L'*ē* de *ēmi* peut être ario-européen aussi, mais il résulte d'une assimilation analogique entre deux racines d'aspect différent : la première est *ed,* la seconde *nem,* et non *em* (grec νέμω, allem. *ich nehme*).

Il y a ensuite *sĕdeo sēdi,* où l'*ē* est également ario-européen, selon M. Osthoff, et où l'absence apparente de redoublement est justifiée, *sēdi,* proprement **sêdai,* venant de **sĕ-sdai. Vĕnio, vēni,* nous montre une extension de ce système, extension qui déjà devait avoir lieu en ario-européen, et dont on trouve la trace dans le gothique *qēmum,* nous vînmes (allem. *wir kamen*), tandis que le grec βέ-δα-μεν et le védique *ja-gan-ma* représentent un type plus complet et plus primitif. D'après *sēdi* et *vēni,* les Latins ont formé plus tard *lēgi* de *lĕgo,* et peut-être *clēpit* (ou *clepsit?* Pacuvius) de *clepo*, voler, κλέπτω. *Sedeo* se rapprochait de *lego* à l'imparfait de l'indicatif, *sedebam*, *legebam; venio* à certaines personnes du présent ; *vĕnit, vĕnimus, lĕgit, lĕgimus.*

Une autre catégorie de parfaits latins avec *ē* est celle des verbes qui ont au présent une voyelle différente, *a;* ce sont *ēgi, pēgi, frēgi, cēpi, fēci, jēci.* Il faut y joindre *co-ēpi* (Lucrèce). Quels sont parmi ces parfaits, les plus anciens, qui ont pu servir de modèle aux autres? Il faut se défier du rapprochement de *pēgi* avec πέπηγα, puisque la forme dorienne est πέπᾱγα. La comparaison de *fēci, jēci,* avec les aoristes grecs ἔθηκα, ἔηκα, faite par M. Curtius, est peut-être aussi plus spécieuse que solide, car comment concilier cette étymologie de ἔηκα avec le rapport qu'il y a certainement entre *jacio* et ἰάπτω? D'après *scābi,* goth. *skōf,* on attendrait, au lieu de *cēpi,* **cāpi,* j'ai pris, en regard du goth. *hôf* (allem. *ich hob*), cf. κώπη, *capulum.* Il ne reste plus que *frēgi,* parmi ceux de ces parfaits qui commencent par une consonne. Le synonyme gothique de *frēgimus* est *brēkum,* du présent *brika* (allem. *ich breche*), qui serait en latin **frĕgo.* M. Osthoff n'admet pas cette explication de *frēgi* par un présent **frĕgo,* d'après l'exemple, soit du lat. *lēgi,* soit de l'ario-européen **sēdai,* gardé dans le lat. *sēdi.* Elle nous semble cependant possible, mais il faut reconnaître que *frēgi* a pu aussi être formé sur le modèle de *pango, pēgi.*

Ce qu'il y a de certain, c'est que *ēgi* et *-ēpi* ont tout l'air d'être primitifs, et M. Osthoff a montré comment les autres parfaits avec *ē* ont pu venir de ces deux formes. La 1re pers.

plur. *ēgimus* répond à une forme ario-européenne *ēg-*, contraction de *e-ag-*, rac. *āg;* et *-ēpimus* à *ēp-* de *e-ap* , rac. *āp* (d'où lat. *apio, aptus, ad-ip-iscor, ad-eptus,* etc.). *Co-ēpi,* cf. *co-ēgi,* s'est contracté en *coepi*. D'après le rapport de *actus, aptus,* à *ēgi, -ēpi,* on a donné à *pactus, captus, jactus, factus* les parfaits *pēgi, cēpi, jēci, fēci,* et peut-être à *fractus frēgi*. M. Osthoff, qui a étudié de près les détails de cette formation analogique, remarque avec raison que le participe passé pouvait d'autant plus facilement exercer une action sur le parfait actif, qu'il est un élément nécessaire au parfait passif : *actus sum* ou *fui,* j'ai été conduit.

Plusieurs parfaits qui commencent par une voyelle longue peuvent remonter, sous cette forme, à la période ario-européenne; *īci,* je frappai, prés. *ĭco*, même racine que *jacio*, représenterait une forme proethnique **īkai,* rac. *yak; *īi,* j'allai, d'où *īerant*, Térence, *Adelphes,* I, 1, 2 = ario-européen **īyai,* cf. sanscrit 3e pers. pl. *îyur;* de là, par analogie, la forme *audīerant,* Térence, *Phormion,* IV, 1, 7 (Osthoff).

La racine de *ōdi,* ancien présent *ŏdio,* est douteuse. *Fōdi* de *fŏdio* peut être analogique, cependant la racine de *fōdi* pourrait être *fōd* = celtique *bād* (bret. *beuzi,* aller au fond, se noyer).

Mōvi, fōvi, vōvi, ont été formés de *mŏveo, fŏveo, vŏveo,* d'après le modèle de *cāvi, căveo,* etc. En effet, *moveo*, par exemple, a pour racine *meu*, qui ne pouvait devenir directement *mōv*, pas plus que *leu* ne pouvait devenir ainsi *lāv* (dans *lāvi*) ; *meu,* dorien ἀ-μεύ-σεσθαι, est devenu *mou*, comme *men, bher,* sont devenus *mon,* φορ, dans *moneo,* φορέω.

Jūvi de *jŭvare* est également analogique. Ennius semble avoir employé *adjŭero* dans un passage cité par Cicéron, *De senectute,* 1.

D'après M. Osthoff, *Z. Gesch. d. Perf.*, 254, 255, la longue des vieux parfaits latins *plūit, lūit, ad-nūit, fūit,* etc., proviendrait de la même analogie. Cette explication nous semble très douteuse; on pourrait songer plutôt à des présents comme **pleuo,* cf. gr. πλέ(ϝ)ω, πέ-πλευ-κα, qui auront été remplacés par *plu(i)o, *fu(i)o,* éol. φύω; comparez *fūgi,* de **feugo,* φεύγω, remplacé par *fugio*. Le développement de *u* dans *fuueit, fuit,* qui rappelle le sanscrit *babhūva,* est sans doute analogue à celui qui a lieu dans *pluv-ia, di-luv-ium* (rac. *leu*).

Quelle que soit l'origine de ces parfaits disyllabiques en

ūi, origine qui peut d'ailleurs n'être pas la même pour tous, ils ont donné lieu aux vieilles formes dérivées comme *constitūit, constitūeram,* etc. ; cf. Osthoff (*ibid.,* 255).

Devant la terminaison *-vi,* il y a toujours une voyelle longue, comme dans les parfaits en *v-i* où le *v* appartient au radical.

La voyelle qui précède *-vi* est ordinairement la même qui se trouve avant les terminaisons du supin et du participe passif :

fla-re, amare, pf. *flavi, amavi,* part. *flatus, amatus; sternere, stravi, stratus;*

fle-re, nere, implere, delere, fle-vi, fle-tus, etc. ; *crescere, suescere, crevi, cretus,* etc. ; *spernere, cernere, sprevi, spretus,* etc ;

sci-re, audire, finire, scivi, scitus, etc. ; *sciscere, scivi, scitus; ac-cire, accivi, accitus*; *terere, trivi, tritus; petere, petivi, petitus;*

no-scere, novi, notus.

Mais il y a à cette règle des exceptions : la voyelle du participe peut différer de celle du parfait par la quantité ou par la qualité, ou avoir une consonne avant le suffixe *-tus.* Exemples :

ire, īvi, supin *ĭtum; quire, quivi, quĭtum; cieo* et *cio, civi, cĭtum; sinere, sivi, sĭtum;*

linere, livi et *levi, lĭtum;*

co-gnoscere, cognovi, cognĭtum;

serere, sevi, sătum; inserere, insevi, insĭtum;

pascere, pavi, pastum.

Ajoutons *cerno, crevi, *certum,* cf. l'adjectif *certus,* qui est proprement un participe, et le fréquentatif *certare; nare, navi, *nătum,* cf. *nătare,* comme *dătare* à côté de *dătum.*

Ces exceptions nous montrent que la règle n'existait pas originairement en latin. M. Osthoff a indiqué, *Z. Gesch. d. Perf.,* 251-253, de quelle manière le rapport de *flavi flatum, amavi amatum,* s'est étendu en dehors de son domaine primitif. C'est surtout par l'analogie des verbes composés et dérivés. Ainsi la brièveté originaire de *cĭtus* ne persiste pas dans les composés de *cio,* parce que *accio,* par exemple, a été assimilé à *finio,* d'où *finītus, accītus;* de même *lĭtus, po-lītus. Cĭtus* participe de *cieo* garde la brève dans ses composés ; il en est de même du fréquentatif *cĭtare; cio* et *cieo* viennent

de la même racine que le grec κίω aller, κινέω remuer, et que le breton *ke,* va. Il était quelquefois bien difficile aux Latins de distinguer des verbes composés de verbes dérivés, et de ne pas confondre, par exemple, *amā-re* avec *mandāre* pour **man(u)-dăre* (cf. ἐν χερσὶ τίθει, Iliade, I, 446); d'autant plus que la composition entraîne quelquefois une dérivation : *spernere, a-spernari; sternere, consternare; capere, occupare.* On a de même un passage à la quatrième conjugaison dans les composés *con-dire,* pour **con-du-ire*, cf. le vieux subjonctif *duam; audire* pour * *aus-du-ire,* mettre dans l'oreille, cf. ὠατωθήσω· ἀκούσομαι, Hésychius (M. Bréal); *jacere,* d'où *am-icīre,* d'où *red-im-ire* (M. Bréal).

Il a dû exister autrefois, en regard de *sēvi,* un supin **sētum,* proprement accusatif du nom correspondant au védique *sàtus,* sein maternel (*Kuhns Zeitschr.,* XXV, 29); c'est de ce thème *sētu-* qu'est dérivé le nom de Saturne, dieu des semailles, vieux latin *Saeturnus,* cf. *taciturnus* à côté du supin *tacitum.* **Sētum* est à *sătum* (bret. *had,* semence, = **sătus*) comme *(g)nōtum* à * *gnătum,* d'où *co-gnĭtus* à côté de *i-gnōtus,* et *nŏta, nŏtare,* où l'*ŏ* est un compromis entre *ō* et *ă*. L'*ā* de *Sāturnus* serait-il de même un intermédiaire entre l'*ē, ae,* de *sēvi, sēmen, saeculum, Saeturnus* et l'*ă* de *sătum*? Le celtique a un *ā* dans *-gnātos,* habitué à (v. irl. *gnàth,* v. gall. *gnaut*), à côté de l'*ō* de *(g)nōtus* γνωτός; le grec nous offre, en même temps que στρωτός, *strātus,* le nom στρᾰτός.

Selon M. Osthoff, *Z. Gesch. d. Perf.,* 253, le parfait latin *lēvi* est extrait des composés comme *col-lēvi*, où il avait été produit par l'analogie de *con-sēvi,* à cause du rapport apparent des participes *col-lĭtus, con-sĭtus,* quoique celui-ci soit pour **con-sătus*. Le même savant explique *cerno, certus,* par le grec κρῖνω, κρῖτός (cf. *sacerdos* = **sacrĭ-dot-s*); d'après *lĭno, lĭtus, lēvi,* on aurait fait **crĭno,* **crĭtus, crēvi;* et *crēvi* s'étant formé un participe *crētus,* usité d'abord dans les composés, la conjugaison *cerno, crēvi, crētus* fournit le modèle de *sperno, sprēvi, sprētus.* Ces explications sont très plausibles; malgré la forme intermédiaire *decreivit,* sur le tombeau de Paul-Emile, on ne peut guère assigner d'autre cause que l'analogie à l'apparition de *ē* à la place de *ī* (*crīmen* = κρῖμα). A *tero, trīvi, trītus,* comparez τείρω, τρίβω.

Les langues celtiques changent souvent *ē* primitif en *ī*, mais non toujours. A côté du gaulois *-rix,* roi, il y a aussi *-reix, -rèx;* de là d'un côté le v. bret. *ri,* de l'autre le bret.

moy. *roe* (= **rēgans*). En même temps que *cri-p*, peigne (= *crī-*, cf. *cri-brum*), le v. gall. a *cruitr*, v. irl. *criathar*, crible, = **crei-tron*, cf. *decreivit?* Citons encore v. irl. *sīr*, gall. *hir*, long, à côté du gall. *hwyr*, tardif, = **sēros*, lat. *sērus*, et v. irl. *sīl*, gall. *hil*, semence, race, même racine que *sēmen*, à côté du gall. *hoedel*, v. bret. *hoedl* (Cartulaire de Redon, p. 138) = **sētlom*, comme le latin *sēclum*, *saeculum*[1].

Les parfaits en *-si* ont toujours aussi une voyelle longue, soit par nature soit par position : *rā(d)si*, *cēs-si*, *rī(d)si*, *rō(d)si*, *trū(d)si*. Priscien nous apprend que l'*e* de *rexi*, *texi*, *illexi*, de *rĕgo*, *tĕgo*, *illĭcio*, était long par nature. Cette quantité peut tenir à ce que ces parfaits ont gardé la prononciation des formes plus simples auxquelles ils ont été substitués, **rēgi* cf. *rēgula*, v. irl. *reraig* = **reroge*, cf. *lēgi* λέλογα ; **tēgi* cf. *tēgula* ; **il-lēci* cf. *līc-ium*. *Di-lēxi* = *-*lēg-si* serait donc à *col-lēgi* comme la forme tégéate ἐφθορ-κ-ώς à ἐφθορ-ώς[2], et comme ἀφ-ἑω-κα à αφ-εω(α). Le simple de *il-licio* était *lacio*, d'où *lacesso* ; **illēci* était peut-être fait sur le modèle de *incēpi*, cf. *incipio*, *capio*, *capessere*. L'ancien parfait **rēgi* se trouve dans *sur-regi* (Festus), qui est devenu *sur-rexi*, présent *surgo* pour **su(b)s-rigo*, cf. *pergo*, *per-rexi* ; *porgite* (Virgile) et *porrigite*, pf. *por-rexi*[3]. De même *con-spexi*, de *con-spicio*, simple **specio*, **spēci* ; *vēxi*, de *vĕho*, **vēhi*, cf. goth. 1re pers. pl. *ga-wēg-um*.

La voyelle du radical est supprimée dans *surpite* (Horace) pour **su(b)s-ripite*, de la même façon que dans *porgite* ; mais cette suppression s'étend au parfait : *surpui* (Plaute), au lieu lieu de *surripui*, *surrupui*.

Plusieurs des parfaits latins étudiés dans ce § peuvent n'être que d'anciens aoristes avec terminaisons de parfait ; nous aurons à revenir sur cette question.

1. M. Stokes, à qui on doit ce dernier rapprochement, tire *hoedel* de **saitlon* (*Zeitschr. für vergl. Sprachf.*, N. F. VIII, 1, 80) ; mais il n'est pas besoin de cette diphtongue embarrassante, *ē* donnant très bien *oe* en breton : v. bret. *macoer*, mur, = *macēria* (cf. d'Arbois de Jubainville, *Etudes grammaticales*, 14).

2. Selon M. Osthoff, *Z. Gesch. d. Pf.*, 387, ἐφθορκώς doit son o à un passif εφθορμαι, qui l'aurait lui-même emprunté à ἔφθορα.

3. La voyelle du participe passé est la même que celle du parfait : *por-rectus* ; *ex-pe(r)-rg-iscor*, *exper-rectus*. De même un *i* supprimé au présent *gaudeo* pour **gavideo*, reparaît à l'ancien parfait *gavīsi* = **gavid-si*, et au participe *gavisus*.

§ 31. Les voyelles longues non initiales, au parfait grec.

Il n'y a que peu d'exemples d'α long au parfait second en dialecte attique : πέπραγα et πέπραχα, de πράσσω = πρακ-*γω*, rac. πρα-κ, πρα-γ, cf. πι-πρά-σκω, pf. moy. πέπραμαι, ion. πέπρημαι, act. πέπρακα ; κέκραγα, ion. κέκρηγα, de κράζω = κραγ-*γω*, aor. ἔκρᾰγον, rac. κρᾱγ ; ἔαγα, ion. ἔηγα, de ἄγνυμι, aor. ἐᾱγην ; λέλακα, ion. λέληκα, de λά(κ)σκω, aor. λελάκοντο (α bref).

L'α des formes homériques μεμαότες, μεμαότε, à côté de μεμαώς par α bref, est allongé sans doute à cause de la tendance à éviter trois brèves de suite ; il est curieux que la langue ait reculé devant μεμηοτες ; on sentait donc encore que les formes fortes devaient être en ον dans ce verbe (μέμονα). L'homérique ἑαδότα (α long) peut s'expliquer de la même façon par εᾰδοτα, mais aussi par εᾰδϝοτα.

L'infinitif parfait γε-γά-κειν (Pindare) présente un allongement analogique de l'α essentiellement bref des formes comme γέ-γα-μεν ; comparez l'autre forme dorique γε-γόν-ειν, sur une inscription de Rhodes (*Corp. inscr. græc.*, 2905 B). Ici la forme forte en ον est régulière, quoiqu'elle ne soit pas à sa place.

Au parfait 1^or^, l'α long ne reste en dialecte attique qu'après ρ : δράω δέδρακα, cf. le moyen δέδραμαι (α long), πειράω, πεπείραμαι (α long) et dans quelques mots comme εἴακα, d'ἐάω.

Les Doriens gardaient l'α long à beaucoup de parfaits où il s'était changé en η dans l'ionien et l'attique :

λέλαθα, aor. ἔλᾰθον, rac. λᾱ-θ, présent λανθ-άνω ;
εἴλαφα, aor. ἔλᾰβον, rac. λᾱφ, prés. λαμβάνω ;
κέχανα, aor. ἔχᾰνον, rac. χᾱ-ν (sanscr. *hā*) prés. χαίνω = χανγω ;
πέφανα, aor. ἐφᾰνην, rac. φᾱ-ν (sanscr. *bhā*), prés. φαίνω ;
τέτακα, aor. τᾰκῆναι, rac. τᾱκ, prés. ion. τήκω ;
σεσαρώς, fém. σεσᾰρυῖα, rac. σᾱρ, prés. σαίρω ;
γέγαθα, cf. γᾰ(ϝ)ίω, rac. γᾱ(υ)-θ, prés. ion. γηθέω ;
κέχλαδώς, Pindare (κεχληδέναι, Hésych.), rac. χλᾱδ, sanscr. *hlād ;* prés. καχλάζω = κα-χλᾰδ-*γω*, cf. πεπάλασθε à côté de παιπάλλω et πάλλω).

Dans plusieurs cas de ce genre, il faut admettre l'influence de l'analogie ; ainsi λελᾱχαστι, Hésych. est, de même que l'attique correspondant εἴληχα, formé d'après εἴλᾱφα de λαμβάνω, quoique sa racine soit λεγχ, et non λᾱχ ; μεμᾱλότας, forme attribuée à Pindare, peut se rapporter à un présent fictif

μαλλω = μαλ-*γω* au lieu de μέλω, rac. μηλ, cf. καίνω de la rac. κεν, variante de κτείνω (de Saussure).

Quelquefois il est difficile de juger si l'α dorien remonte bien à un *ā* grec primitif; par exemple dans πέπᾱγα, aor. ἐπᾱ́γην de πήγνυμι qui semble avoir eu aussi η en dorien, comme ῥήγνυμι.

On peut ajouter à ces exemples de α long au parfait dorien ἕστᾱκα, rac. στᾱ = *stea*, en ion. ἕστηκα.

Plusieurs des parfaits seconds qui ont α long peuvent avoir subi l'influence du présent, par exemple τάκω, τέτακα; mais il est possible aussi que nous ayons dans beaucoup d'entre eux une trace du vocalisme ancien de la 1re pers. du parfait actif; λέλαθα peut venir de **leleatha* (cf. λέλεγα λελογας?) Le vocalisme de la 1re pers. du sing. aurait passé aux deux autres: λέλαθας, λέλαθε, au lieu **leloathas, *leloathe* (de Saussure, *Mém.*, 154).

L'η ionien et attique, en outre des formes correspondant à celles que nous venons de citer par α long dorien, se trouve dans les parfaits seconds qui suivent, et qui devaient avoir aussi α long en dorien:

δέδη(ϝ)α, part. pf. δεδαυμένος, aor. δᾱ́ηται, rac. δᾱυ, prés. δᾰ(ϝ)ίω;

ἔπτηχα, aor. ἔπτᾱκον, rac. πτη-κ, prés. πτήσσω = πτηκ-*γω*;

κέκηδα, aor. κέκᾱδον, rac. κηδ, prés. κήδομαι;

κέκηφε, part. κεκᾱφηότι, Hom. rac. κ(ϝ)ᾱπ, prés. καπύω;

μεμηκώς, fém. μεμᾱκυῖα, rac. μηκ, prés. μηκάομαι;

τέθηλα, part. τεθᾱλυῖα, de θάλλω;

σέσηπα, aor. σᾱπῆναι, rac. σηπ, prés. σήπομαι;

τέτρηχα (ion.), subst. ταρᾱχή, rac. τραχ, prés. θράσσω;

πέπληθα de πλήθω; ἔσκηφα de σκήπτω.

Dans certains verbes, l'η peut être analogique: ainsi μέμηνα, aor. ἐμᾱ́νην, de μαίνω, représente une racine μαν qui n'existe pas, μαίνω étant fait de μεν comme καίνω de κεν; δεδηχώς, aor. δᾱκεῖν, prés. δάκνω, représente également une racine fictive δᾱκ pour δεγκ (de Saussure, *Mém.*, 152). On peut avoir des doutes sur la vraie nature de l'η de l'homérique κεκληγώς (aor. ἔκλᾱγον, prés. κλάζω, rac. κλεγγ? parf. attique κέκλαγγα), et de τέθηπα aor. τᾱφών, qui semble venir encore d'une racine nasalisée; cf. θάμβος. Citons enfin πλήσσω, πέπληγα, lat. *plango*, aor. ἐπλᾱ́γην, -επλήγην, qui semble la même racine que πλάζω, ἐπλάγχθην (cf. de Saussure, *Mém.*, 59).

Le dialecte dorien a par exception un η dans ἐρρηγεῖα (table

d'Héraclée), moy. ἔρρηγμαι, aor. ἐρρᾱ́γην. Cet η vient sans doute du présent ῥήγνυμι.

L'η se trouve régulièrement aux parfaits premiers : πέπληκα de πίμπλημι, πέπρηκα de πίμπρημι, πεφίλη-κα, cf. moy. πεφίλημαι de φιλέω, aor. ἐφίλησα ; et en attique et ionien τετίμηκα, moy. τετίμημαι de τιμάω, aor. ἐτίμησα.

L'ι long au parfait second correspond toujours à un ι long au présent. Exemples : βρίθω, βέβρίθα ; ῥιγέω, ἔρριγα ; κρίζω, κεκριγότες ; φρίσσω, cf. φρίκη, πεφρικότες ; τρίζω, τετριγυῖα, τρίβω, τέτριφα, τέτριμμαι ; l'aor. ἐτρίβην, par ι long, est probablement analogique.

Cet ι long ne peut être primitif au parfait ; au présent même il semble d'origine relativement récente. Parmi les parfaits premiers qui ont ι long, on peut citer τέτικα, cf. moy. τέτῑμαι, de τίω, par ι long, forme nouvelle de τειω, rac. *kei*.

L'υ long ne semble pas plus primitif que l'ι long au parfait grec. Il provient de l'υ long du présent, dans les parfaits seconds μέμυκα, aor. μύκε, (υ bref) Hom., prés. μυκάομαι, (υ long) lat. *mūgio;* βέβρυχε, prés. βρυχάομαι ; πέπυθα, prés. πύθω. Ce dernier mot appartient à ce groupe de racines qui avaient déjà perdu l'*ĕ* en ario-européen, ou qui ne l'avaient pas encore reçu de l'analogie des autres racines : il est impossible de remonter historiquement plus haut que *pū* (sanscrit *pū-ti,* lat. *pū-s*). Dans l'hypothèse de M. de Saussure, *pū* est une contraction de *pavī*. L'allongement de l'υ dans κέκυφα de κύπτω n'est pas primitif ; les parfaits premiers nous montrent de même δέδυκα, par υ long, de δύομαι, par υ bref, etc. L'υ de τέθυκα est long comme celui de θύω, cf. θυμός, sanscrit *dhūmás*, lat. *fūmus*. Il est probable que l'*ū* de πέπνυσο, πεπνυμένος, Hom. a subi l'analogie des mots comme τέθυκα ; cf. ποιπνύ(*y*)οντα. La rac. est πνευ ; cf. πνυτός (υ bref).

L'ω du parfait répond à η du présent dans ἔρρωγα de ῥήγνυμι. Il peut y avoir là une flexion primitive analogue à celle de λέγω λέλογα, Ϝρηγ répondant à **vreag,* et ἔρρωγα à **vevroaga*. Cette flexion se retrouve dans εἴωθα rac. σϜηθ, et dans τέθωκται· τεθύμωται ; τεθωγμένοι· μεμεθυσμένοι, Hésych., de θᾱ́γω (de Saussure, *Mém.,* 155). On a aussi ἄνωγα à côté de ἄναξ, mais ce mot est de formation obscure.

Comparez, hors du parfait, ἰωγή, rac. Ϝᾱγ ; κωπή, cf. lat. *cēpi?* allem. *ich hob;* λώβη, lat. *lābes,* ἀρωγή, cf. ἀρήγω, etc. (cf. de Saussure, *ibid.*).

Parmi les parfaits premiers ayant ω, citons δεδίωχα de διώκω, qui semble lui-même dérivé de δεδιωκα, parfait nouveau

formé d'après δεδιω(ε), de διη, δίεμαι, cf. ἀνώγω de ἄνωγα (de Saussure, *Mém.*, 140). De même ἕωκα, parfait de ἵημι, dans ἀφ-έωκα (Hérodien), cf. ἀφέωνται, ἀνέωνται, ἀν-ἑώσθαι (Tables d'Héraclée), vient d'un ancien σεσω(ε). Quant à πέπτωκα, parfait de πίπτω, on a pensé à une racine πτη qui se trouverait au participe πεπτη(ϝ)ώς ; mais M. Osthoff l'explique avec vraisemblance, *Z. Gesch. d. Pf.*, 383, comme un produit de l'analogie : d'après la ressemblance du présent et de l'imparfait, πί-πτο-μεν, δί-δο-μεν, πί-πτ-οντι, δί-δο-ντι, etc., on forma πέπτωκα sur δέδωκα.

L'ω de πέπωκα, δέδωκα, est de composition différente. Ces mots viennent de parfaits anciens πεπω(ε), δεδω(ε) où ω = οο (ο de ε, + ο qui se trouve seul aux formes faibles πέ-πο-ται, δέ-δο-ται). On a au parf. premier δεδήλωκα, cf. moy. δεδηλωμένος, aor. ἐδήλωσα.

Lorsque la seconde consonne du radical est une des liquides λ, μ, ν, ρ, il se présente souvent au parfait grec, surtout dans les formes faibles à l'origine, un phénomène de métathèse, au moins apparente, qui donne lieu à plusieurs sortes de voyelles longues. La plus fréquente de ces voyelles est η (dorien α long).

Ainsi δάμ-νημι, δαμάω, fait au parf. moyen δέδμημαι, dont le radical a passé au parfait 1er δέδμηκα. Comparez δμη dans ἀ-δμής à côté de ἀ-δάμας et de παν-δαμά-τωρ, sanscrit *dami-tar*, lat. *domi-tor*. De même κάμ-νω fait κέκμηκα, dor. κέκμακα, cf. κμητός et ἀκάματος ; βάλλω, parf. βέβλημαι, βέβληκα, cf. βλητός et ἑκατη-βελέτης.

A côté de τέθνηκα (dor. τέθνακα), cf. θνή-σκω, θνητός, et ἀθάνατος, on trouve le pluriel τέθνᾰμεν, qui peut être produit par l'analogie des verbes comme ἕστᾰμεν, τέτλᾰμεν, rac. στᾱ, τλᾱ ; car dans les racines dont nous parlons ici la liquide est toujours suivie d'une longue, ou placée entre deux brèves, ou enfin précédée d'une brève ; aor. ἔθανον par α bref, cf. ἔβαλον, ἔκαμον, ἔδαμον.

Les diverses formes de ces racines se montrent encore dans les verbes suivants, qui ont ε au présent : τέμ-νω, τέτμηκα, aor. ἔτᾰμον, cf. τμητός, τέμε-νος, τέμα-χος ; σκέλλω, ἔσκληκα, cf. σκληρός et σκελε-τός ; δέμω, δέδμηκα, cf. δμητός, et δεμά-ς[1].

1. M. Osthoff, *Z. Gesch. d. Perf.*, 365-368, explique par l'analogie de ἕστᾱκα ἕσταμεν les formes βέβᾱκα (βέβηκα), γεγᾱκεῖν, τέτλᾱκα (τέτληκα), τέθνᾱκα (τέθνηκα) rac. θεν, δέδμηκα de δάμνημι, κέκμᾱκα (κέκμηκα), τέτμηκα,

Dans γεγένημαι, de la rac. γεν, γενε (γίγνομαι, γενέτηρ, lat. *genitor,* sanscr. *janitar*) nous devons avoir une forme refaite, pour γεγνημαι, cf. γνητός, en latin *gnātus* (à côté de *genitus*). De même μένω devait faire primitivement μεμνηκα et non μεμένηκα; cf. μενετός.

Ajoutons les diverses formations de καλέω, κέκλημαι κέκληκα, cf. κλητός, lat. *clā-mor* et *cālare;* κερά-ννυμι, parf. κέκραμαι (par α bref) et κεκέρασμαι; cf. κρα-τήρ (par α long); τιτραίνω, parf. cf. τρητός et τέτρημαι, τέρετρον.

Plusieurs circonstances rendent difficile de reconnaître toujours exactement la nature de ce phénomène, dont l'effet est une métathèse et un allongement de voyelle. L'addition de *ā*, η, à certaines racines, a eu lieu à diverses reprises, et ceci semble un fait tout différent du premier. Ainsi les parfaits μέμονα et μέμνημαι se rapportent à deux racines de même sens, μεν et μν-*ā*, qui remontent à l'époque ario-européenne (cf. le présent μνάομαι).

Πιπράσκω ou πέρνημι fait au parf. πέπραμαι, πέπρακα (α longs); fut. περάσω (α bref); comparez la conjugaison de κερά-ννυμι, et aussi celle de πετά-ννυμι, fut. πετᾰσω, parf. πέπτακα, πεπέτασμαι et πέπταμαι (α brefs). On peut ajouter, parmi les verbes dont la seconde consonne n'est pas une liquide et qui sont traités de la même façon, πέτομαι ou ἵπταμαι, fut. πετήσομαι et πτήσομαι, parf. πεπότημαι et πέπτηκα; ἔχω, pf. ἔσχημαι, ἔσχηκα, aor. ἔσχον.

Comparez en latin *sterno strāvi, sperno sprēvi, tero trīvi.*

Le grec présente aussi des phénomènes analogues, avec le son ο: στορέ-ννυμι στρώ-ννυμι et στόρνυμι, parf. ἔστρωμαι (éol. ἐστόροται) ἐστόρεσμαι, ἔστρωκα. Le présent de πέπρωται n'est pas usité; on attendrait (πι)πρωσκω, aor. ἔπορον. Cf. βλώσκω, parf. μέμβλωκα, aor. ἔμολον; βιβρώσκω et βρώσκω, parf. βέβρωμαι, βέβρωκα, forme faible dans les composés en -βορος, lat. *-vorus;* aor. 2 ἔβρων, cf. ἔγνων de γιγνώσκω, pf. ἔγνωσμαι, ἔγνωκα (lat. *cognosco, co-gnō-vi*). Θρώσκω, aor. ἔθορον, n'a pas de parfait.

δέδμηκα (rac. καμ, τεμ, δεμ); le ν de τέθνᾱκα, τέθναμεν (en regard de γεγᾰκειν) et le μ de la plupart des autres verbes (en regard de βέβᾱκα, rac. γϝεμ) seraient dus à une erreur provenant de formes où ces consonnes étaient légitimes, comme τε-θν-υια; ainsi θνᾱτός, θνητός, aurait été refait, pour θᾱτος = sanscrit *ghâtas* « qui tue » (rac. *ghen*); *â* = *n* sonnante longue. Il y a là certainement au moins une part de vérité; mais nous n'accordons pas à cette théorie une confiance absolue, parce qu'il nous semble qu'elle ne tient pas assez compte de la coïncidence régulière de ces longues avec l'*i* sanscrit dit « de liaison » (cf. plus loin § 43).

Il y a des parfaits en -ηκα, -ημαι, dans des verbes dont le présent n'a pas d'*e;* mais cette voyelle se retrouve à d'autres temps. Ainsi εὕρηκα, pf. de εὑρίσκω, vient du thème verbal εὑρε-, qui a donné le futur εὑρή-σω et le nom εὕρε-σις; ἐρρύηκα, de ῥέ(*F*)ω, cf. ῥυήσομαι, ῥέ(*F*)ε-θρον. Ces thèmes verbaux élargis en *e* ont fourni les aoristes seconds passifs, comme ἐγράφην, ἐδάην, dont le sens propre est celui du neutre, cf. ἐρρύην je coulai. Le rapport de ἐρρύην à ἐρρύηκα, et de ἐγράφην, ἐδάην, à γεγράφηκα, δεδάηκα, est le même qui s'est reproduit en grec moderne, où l'aor. 1er ἐλύθην a une variante populaire (ἐ)λύθηκα. C'est à cette formation que se rapporte le parfait actif κεχαρηότα (participe homérique)[1], cf. ἐχάρην, qui supposerait un présent χαρεω; la relation de γέγηθα à γηθέω est exactement l'inverse. Il est évident que κεχαρηότα a remplacé une forme comme κεχαρ*F*οτα; cf. ἑαδότα à côté de *F*ε*F*αδηκότα. Le grec n'a pas tiré des présents en -*yω* des parfaits nouveaux en -ικα; tandis que le latin faisait *audī-vi* de *audio,* et même *sapīvi* de *sapio,* χαρ-*yω* χαίρω n'a pas de parfait qui lui corresponde; on a tiré κεχάρηκα de χαρεω, parce que le thème χαρε- existait dans la conjugaison, comme nous venons de le voir. Cette extension des parfaits grecs en ηκα fait contraste avec la pauvreté du latin en parfaits en *-ēvi :* ceux-ci n'existent guère que dans les verbes monosyllabes, et par conséquent non dérivés.

La voyelle finale du thème verbal adopté par le parfait grec est quelquefois ω : ἑάλω-κα, de ἁλίσκομαι, cf. ἁλώ-σομαι, ἅλω-σις..

Cette voyelle est rarement *ĕ* ou *ŏ:* ὀμ-ώμο-κα (ὀμώμοται et ὀμώμοσται) de ὄμ-νυμι, cf. l'aor. ὤμο-σα; ἐδ-ήδε-ται, Odyssée, XXII, 56, selon la lecture d'Hérodien, att. ἐδήδεσται, à côté de ἐδ-ήδο-κα, rac. εδ ou ηδ. Ce dernier ο, comme celui de ἀγήοχα pour αγηγοκα, est peut-être une imitation de l'ο qui remplace régulièrement ε dans des parfaits tels que ἐγρήγορα. M. Osthoff regarde la forme ἐδήδοται comme amenée par l'analogie du mot (ἐκ)-πέποται, qui s'y trouve joint dans le passage cité de l'Odyssée, et qui devait, en effet, lui être souvent associé

1. Comme le remarque M. Osthoff, *Z. Gesch. d. Perf.*, 369, les participes homériques κεκορηότε, κεκοτηότι, βεβαρηότα, τετιηότι, κεκαφηότα, correspondent à des indicatifs parfaits en *ākα*, ηκα, par imitation du rapport de ἕστᾱκα, ἕστηκα, à ἑστᾰώς, ἑστᾱώς, ἑστηώς (d'où plus tard ἑστεώς, ἑστώς), où la longue est produite par l'analogie de l'indicatif. Ces derniers participes en ηώς sont intermédiaires entre le parfait second (ἑστᾰώς) et le parfait premier (ἑστᾱκώς, ἑστηκώς).

dans le langage. Ἐδήδεσται viendrait de l'analogie de l'aoriste à redoublement attique ἠδ-έσ-θην (= ηδ-εδ-θην cf. ὤρ-ορ-ε; de sorte que la rac. εδ se trouverait trois fois dans ἐδ-ήδ-εσ-ται); quant à ἐδήδεται, s'il a existé, il a dû être un compromis entre ἐδήδοται et ἐδήδεσται, cf. les doublets comme ζέδυται et βέδυσται (*Z. Gesch. d. Perf.*, 385).

§ 32. Comparaison générale des voyelles du radical, au parfait des langues ario-européennes.

La variété originaire des formes faibles et des formes fortes s'est perdue en latin, peut-être entièrement; la langue a uniformisé le vocalisme du parfait, en faisant dominer les formes faibles.

En grec le singulier actif a ordinairement une voyelle renforcée, et le reste de la conjugaison du parfait une voyelle affaiblie. La première personne du singulier, qui semble avoir eu à l'origine la même voyelle que la racine, a subi l'analogie des deux autres.

Le vieil irlandais a gardé au parfait la distinction des formes fortes, au singulier actif, et faibles, partout ailleurs. Selon son habitude, il a souvent changé l'*o* primitif du singulier en *a;* aux formes faibles, la voyelle tombe fréquemment, et quelquefois une contraction se produit. Le pluriel actif s'est entièrement conformé, pour les terminaisons, au passif, dont il avait déjà le radical; la distinction des deux voix n'est plus possible qu'au singulier. La première personne du singulier a pris la voyelle des deux autres, et cette voyelle s'étend quelquefois, comme en grec, à toute la conjugaison du parfait. Ainsi *condarc,* j'ai vu, = **dedarca,* δέδορκα, sanscrit *dadarça*, fait au pluriel *con-darcmar* = **-dedarcma-,* qui équivaudrait à δεδόρκαμεν, cf. δεδόρκαμεν; les formes régulières seraient **condricmar,* et δεδραγμεν = **de-drc-,* cf. sanscrit *dadṛçma.* Les langues bretonnes nous présentent l'apophonie régulière *ĕ, au* = *ā* pour *ŏ* : vieux gallois *guaraut* il secourut, = **vo(re)rāte*, de **u(p)o-rerote,* présent *guo-redaf,* « suc-curro »; *gua-raut* est en moyen irlandais *fo-raith,* de *raith* il courut, plus anciennement *râith,* = **rerāte,* pluriel *rertatar* = **re-rt-antar*[2].

1. C'est peut-être à ce type qu'il faut rapporter l'irl. *guidiu,* je prie, pf. *gâd,* où l'on a vu un pendant de *fŏdio, fŏdi*. La racine semble

Les langues germaniques ont tiré un parti remarquable de l'apophonie, dont le latin se débarrassait de si bonne heure. Ce procédé est encore très vivant chez elles, et y constitue ce qu'on appelle « la conjugaison forte ». Le gothique distingue souvent la voyelle du singulier de celle du pluriel, au parfait. Il a *a* pour *o* comme l'irlandais; aux formes faibles, il perd souvent l'*ĕ* du radical, et allonge la voyelle du redoublement, devant deux consonnes qui se contractent en une : *giba,* allem. *ich gebe,* parf. *gab, ich gab* = **(ge)goba,* plur. *gē-bum* = **ge-gb-um,* comme en sanscrit *sasada,* « sedi », plur. *sēdima.* Cette contraction est d'ailleurs purement théorique dans un grand nombre de cas, où elle serait contraire à la phonétique : l'analogie a joué ici un rôle important. Dans certains verbes, la voyelle du singulier passe aussi au pluriel : *fara,* allem. *ich fahre,* parf. *for,* plur. *forum,* en allem. *ich fuhr, wir fuhren.* Les dialectes modernes ont été plus loin dans cette voie; les formes gothiques *hilpa, halp, hulpum,* sont devenues en allemand *ich helfe, ich half, wir halfen* (cf. δεδόρκαμεν). C'est l'origine des doublets tels que *ich stand* et *ich stund, ich bände* et *ich bünde; bände* étant formé d'après le singulier *band* = **bebhondha,* et *bünde* d'après le pluriel *bundum* (gothique) = **bebhṇdhimes,* qui a fait place à *wir banden.*

Le sanscrit a changé *ŏ* (comme *ĕ*) en *ă* dans les syllabes fermées : *dadárça,* de **dedorke,* il a vu, = grec δέδορκε, vieil irl. *-dairc.* Dans les syllabes ouvertes, c'est-à-dire se terminant par la voyelle, le sanscrit semble distinguer *ŏ* primitif de *ĕ,* en ce que le premier de ces sons devient *ā* long, et non *ă* : *jajāna* = γέγονε. Le 1re pers. du singulier est indifféremment *jajana* et *jajāna,* en sanscrit classique ; mais *jajana* = γεγενα, forme seule usitée en sanscrit védique, doit être la plus ancienne; *jajāna* et γέγονα proviennent sans doute de l'analogie de la 3e pers. *jajāna,* γέγονε. Cette influence a commencé probablement à s'exercer avant la séparation des idiomes ; car on la trouve partout. Ainsi le gothique *kius-a,* « je choisis », proprement « je goûte » = γεύ(σ)ω, (cf. lat. *gus-tus*) fait au parfait 1re pers. *kaus,* (allem. *ich kor*), = **ge-gous-a* et non **gegeusa,* qui eût donné **kius.* La dis-

ged, dont on trouve la forme faible dans *(foi)-gde,* prière, = gall. *gweddi* (Rhys, *Rev. celt.*, VI, 31); cf. *moiniur,* pf. moyen *me(m)nar,* qui suppose un actif **meman* = μέμονα, goth. *man.*

tinction des formes fortes et des formes faibles est régulièrement observée en sanscrit : *tutōda,* « tutudi », pl. *tutŭdima; cakara,* j'ai fait, moyen *ca-kr-ē; pa-paç-a,* j'ai cuit, moyen *pêcê* qui équivaut à **pe-pk-ai.*

En zend la 1re pers. du singulier a quelquefois *ă*, comme en sanscrit védique, et cet *ă* se trouve même à la 3e pers. sing., à côté de l'*ā* régulier. Le pluriel et le duel ont la forme faible : *ba-wr-are,* ils portèrent, cf. gothiq. *bērun* = **bĕ-bhr-,* rac. *bher* (sing. goth. *bar* = **bebhora,* allem. *ich gebar*). Au moyen le zend présente un mélange irrégulier de formes faibles et de formes fortes.

Le grec offre donc, dans son vocalisme du parfait, un système ancien beaucoup mieux conservé que le latin ; il a gardé des souvenirs des étapes successives qu'il a faites dans la voie de l'unité de voyelle, tandis qu'en latin nous ne voyons que le résultat final de cette opération analogique, qui a été longue et compliquée.

§ 33. Les voyelles initiales du radical, au parfait grec.

Aux parfaits grecs à redoublement attique (§ 18), la voyelle du radical est ordinairement longue : η = dor. *ā* répond à *ă* du présent, η à ε, ω à ο. Ces voyelles sont donc régulièrement celles des racines sous leur forme forte. Il y a des exceptions dans quelques verbes dérivés dont le parfait est de formation relativement récente, comme ἀκάχημαι ; dans ἐρέριπτο, qui est aussi nouveau, et dans la forme faible ἀκ-αχ-μένος. Celle-ci peut être primitive, la rac. ἄκ lat. *āc-er* faisant régulièrement ακ par *ă* bref, lat. *ăc-ies*, à la forme faible.

La seconde forme forte ωκ, cf. ὠκύς, se trouve dans le nom redoublé ἀκ-ωκ-ή. Cette apophonie régulière n'a pas été conservée en grec dans les parfaits à redoublement attique. Le vieux norrois nous montre en regard de ἀγωγή le parf. *ôk,* plur. *ăkinn;* en regard de ἀκαχημένος, *ôg,* parf. de *ag* (ἄγο-μαι, v. irl. *agu-r*).

Il y a un échange dialectal de voyelles dans (ἐι-)αγ-έ-ω-χα et ἀγείοχα, cf. l'attique ἀγήοχα = dor. ἀγάγοχα (Curtius, *Verb.*, II, 235, 236).

En dehors du redoublement attique, la longue apparaît aussi à l'initiale des parfaits qui commencent par une voyelle. Ici on peut se demander si cette longue est bien la même que dans ceux des parfaits à redoublement attique qui sont an-

ciens, c'est-à-dire si elle contient simplement la voyelle de la racine forte, ou bien s'il n'y aurait pas là une contraction avec le redoublement (grec ἦα = sansc. *âsa,* j'ai été, = **a-ăsa;* sanscr. *uv-ōsha,* je brûlai, plur. *ūshimá,* rac. *ŭsh,* etc). L'augment peut aussi jusqu'à un certain point réclamer une part dans ces formations. Ces trois éléments ont probablement concouru à la production du phénomène, mais dans une proportion difficile à déterminer.

Ainsi dans ἦχα, plus anciennement *ᾱγα*, parfait d'ἄγω, racine *ᾱγ*, l'η = α long peut être, soit la voyelle ancienne du radical à la première pers. du sing. (cf. πέπαγα, πέπηγα, rac. *πᾱγ*), soit, aux formes faibles, le résultat de la contraction, avec *ᾰ* du radical, de la voyelle ε du redoublement, qui dans le premier cas ne peut pas avoir d'effet appréciable (ἦγμαι viendrait de ε-αγ-μαι, cf. ἀκ-αχ-μένος). Les verbes dérivés, comme ἀγείρω ἤγερκα, ont suivi purement et simplement l'exemple des autres, de même qu'aussi beaucoup de parfaits à redoublement attique sont des parfaits ordinaires auxquels on a préfixé ce genre particulier de redoublement, sur le modèle de quelques autres plus anciens.

L'allongement de la voyelle initiale du parfait passe à tous les modes, comme les autres redoublements; mais les poètes l'omettent souvent, à cause sans doute de la ressemblance de ce redoublement particulier avec l'augment temporel.

§ 34. Contraction de la voyelle du radical avec celle du redoublement, au parfait grec.

Une contraction a lieu au parfait entre la voyelle du redoublement et celle de la racine, quand celle-ci commençait originairement par σ ou ϝ, lettres qui sont tombées plus tard. Ces contractions sont relativement modernes; nous avons vu que dans beaucoup de cas semblables les deux voyelles restent en présence, malgré la perte de la consonne qui les séparait primitivement.

On peut expliquer (ϝ)ειδώς comme étant pour ϝε(ϝ)ιδώς; Homère emploie au féminin ἰδυῖα et εἰδυῖα, et nous avons vu que le redoublement ϝε est tombé dans plusieurs cas. Mais la contraction la plus fréquente au parfait est celle de ϝεϝε- en εε, ει. Elle est évidente dans

ἐθίζω, pf. εἴθισμαι, εἴθικα, cf. l'aor. εἴθισα = εϝεθισα, rac. (σ)ϝεθ, de σϝηθ;

ἑλκύω, parf. εἕλκυσμαι, εἕλκυκα, cf. l'aor. εἕλκυσα = ε(ϝ)ελκυσα, et l'impf. εἷλκον, de ἕλκω, rac. ϝελκ, lithuanien *velkù*, je tire;

ἐργάζομαι, parf. attique εἴργασμαι, cf. impf. εἰργαζόμην, même racine que ῥέζω ou ἔρδω, ἔοργα;

ἑστιάζω, pf. εἱστίαμαι, εἱστίακα, cf. impf. εἱστίων, même racine que le lat. *Vesta*.

Cette contraction est probable dans

ἔννυμι, pf. εἷμαι, εἷται (εἵματα εἷται, Od. XI, 191) = ϝε-ϝε(σ)-ται, rac. ϝες, quoique ϝειμαι puisse s'expliquer par ϝεσ-μαι sans redoublement;

ἐρύω, tirer, κατ-εἴρυσται, εἰρύαται, Hom., cf. l'aor. εἴρυσα; on trouve quelquefois ει- dans des formes qui n'ont ni augment ni redoublement : εἰρύμεναι, Hésiode ; rac. ϝερ(υ)σ, lat. *verro* = **verso*.

Le doute est légitime pour ἑλίσσω, pf. εἕλιγμαι (aor. εἕλιξα), la diphtongue étant fréquente dans cette racine : cf. ἐλύω et εἰλύω, rac. ϝελ-ϝ, lat. *volvo*, goth. *valvja*. Comme l'a conjecturé M. G. Meyer, εἴρηκα et εἴρημαι peuvent être pour ϝε-ϝερη- de la rac. ϝερ, ϝρη, qui sera devenue ϝερε ou ϝερη.

On trouve ει pour σε-σε dans ἵημι, parf. εἷμαι, εἷκα; cf. l'aor. εἵθη = ε-σε-θη.

Ἐάω, pf. εἕαμαι, εἕακα, cf. l'impf. εἕων, a quelquefois la diphtongue au présent : εἰῶ, Il., IV, 55. Il est probable que ce mot a perdu un σ initial. Cf. le plus-que-parfait attique εἱστήκειν = ε(σ)εστήκειν.

La contraction de ϝεϝα en εα, η, a lieu dans la forme ionienne et attique ἥλωκα, de ἁλίσκομαι (att. ἑάλωκα, éol. εὐάλωκα); cf. l'aor. ἧξε à côté de ἐάξε, tous deux homériques, de (ϝ)ἀγνυμι. Au lieu de la contraction de εα en η, on pourrait considérer l'α de la racine comme devenu initial par la chute de ϝ, et traité comme tel; mais il n'en est pas ainsi de εε-ει : le résultat de cette contraction montre qu'elle s'est accomplie à une époque relativement récente, car ε primitivement initial devient η et non ει, au parfait et à l'aoriste.

§ 35. Le redoublement dans les verbes grecs composés.

Le redoublement, ou l'allongement de voyelle qui en tient lieu, se place, dans les verbes grecs composés, devant le verbe, après la préposition, de la même façon que l'augment : προσ-τάσσω, προσ-τέταχα, cf. προσ-έτασσον; ἀν-άγω, ἄν-ηχα et ἀν-αγήοχα, cf. ἄν-ηγον.

Cette règle ne souffre pas d'exception pour le redoublement attique, au parfait; mais il n'en est pas de même des deux autres sortes de redoublement.

Théoriquement, les types προσ-τέταχα, ἄν-ηχα ne sont applicables que dans les verbes formés immédiatement par la réunion des deux éléments qui les composent. Dans les verbes dénominatifs dérivés de mots déjà faits par composition, le redoublement se met régulièrement avant le premier terme, quel qu'il soit. Ainsi δυστυχέω, de δυστυχής (τυχεω n'existe pas), fait δεδυστύχηκα, cf. l'impf. ἐδυστύχουν; ἐναντιόω, de ἐναντίος, fait ἠναντίωμαι.

Cette règle est rarement violée lorsque le premier terme du composé est un nom; on ne peut citer en fait d'exceptions que des formes rares et isolées, comme ὁδοιπεπορήκαμεν, ἱππο-τετρόφηκα, θεοπεποιήκασι (Curtius, *Verb.*, II, 169); εἰδοπεποιημένος (Sophocles, *Lexicon*, au mot εἰδοποιέω).

Mais quand le premier terme est une préposition, la langue confond souvent les verbes composés directement avec ceux qui dérivent d'un nom ou d'un adjectif composé. De là trois sortes d'irrégularités: ou bien le redoublement est ajouté à tort au commencement; ou bien il est ajouté à tort au dernier terme du composé; ou enfin il est ajouté à la fois aux deux éléments de ce composé; ce qui n'arrive guère que dans le cas où l'un des deux au moins commence par une voyelle[1].

Exemples: 1° μεμετιμένος, Hérodote; κεκαθίσθαι, Suidas; πεπρωγγύηκα, tables d'Héraclée; ἠμφίεσμαι (attique); ἤνοισται· προσηνέχθη, Hésych.

2° παρανενόμηκα; ἐγγεγύημαι; ἐμπεποδισμένος; ἐντεθύμημαι; ἐπιώρκηκε, composés dont les verbes simples sont inusités.

3° δεδιώκηται; ἐμπεπαρωνημένος (*Lexicon* de Sophocles, au mot ἐμπαροινέω); κεκατήραμαι (*ibid.*, καταράομαι); ὠδοπεποιημένη, Xénophon; ἠνώχληκε, ἐπηνώρθωμαι, Démosthène. Cette troisième catégorie est assez usitée dans le style classique.

Ces trois genres d'irrégularités se retrouvent, et avec plus de fréquence, dans l'emploi de l'augment; comparez, par exemple, ἐκάθιζον à κεκαθίσθαι; δυσώδησε à ἐπιώρκηκε, et ἠντεδίκει, Démosth., à ἠνώχληκε.

La langue semble avoir décomposé artificiellement le mot διαιτάω, de δίαιτα, qu'elle a traité comme s'il était formé de

1 Matthiæ cite cependant un μεμελοπεποιημένος (*Gramm.*, I, p. 387-389).

διά : parf. δεδιήτηκα, cf. l'impf. ἐδιήτων et διήτων, plus usité que ἐδιαίτων[1].

A ce cumul d'indices différents destinés à marquer la même particularité grammaticale, on peut comparer celui qui a lieu aux superlatifs comme πρώτιστος, lat. *minimissimus*, et aux comparatifs comme μαλλότερον, χερειότερος. Le sanscrit a dans le parfait *niniyoja* pour *ni--yuyoja*, de la préposition *ni* et de la rac. *yuj* « jungo », un parallèle exact à μεμετιμένος, cf. l'aor. ἐν-ένιπον.

1. Une forme isolée qui rentre dans cette catégorie, est le ἀπεσβεβηκότος de Gaza, pour ἀπεσβηκότος, de ἀπο-σβέννυμι, qui a été confondu avec ἀπ-εσ-βαίνω.

CHAPITRE III.

DES CONSONNES QUI SUIVENT LA VOYELLE DU RADICAL.

§ 36. La nasale qui suit la voyelle du radical.

Au parfait latin, la nasale des présents tels que *linquo, frango, fundo,* ne se trouve pas au parfait : *(re)līqui, frēgi, fūdi.* Cette différence entre le radical des deux temps ne tient point à un phénomène phonétique survenu en latin et qui aurait fait disparaître du parfait la nasale du présent ; la comparaison avec les langues congénères prouve qu'il n'y a pas eu originairement de nasale de cette sorte au parfait. Ainsi l'*n* de *linquo* est l'équivalent du μ de λιμπ-άνω qui ne passe pas au parfait λέλοιπα. La racine est *leiq, loiq, lĭq ; linq* est une variante de cette dernière forme, variante ancienne, sans doute, puisqu'on la retrouve en celtique et en sanscrit (v. irl. *leicit,* dont le *c* non aspiré indique la chute d'une *n* précédente = sanscrit *rinc-anti*, lat. *linquunt,* grec λιμπάνουσι), mais dont le domaine primitif se trouvait, dans la conjugaison, complètement en dehors du parfait.

Les parfaits redoublés *tetendi, totondi,* ne sont pas contraires à ce principe, car leurs racines sont *ten-* et *tem-*. En revanche, l'*n* de *pependi, spopondi,* n'est peut-être pas primitive. Du reste, lorsque la racine n'avait d'autre voyelle que l'*ĕ*, il arrivait parfois, en ario-européen, qu'une *n* qui suivait cet *e* était assez nécessaire au sens pour passer même au parfait ; on avait donc à la forme forte *on-*, à la forme faible *n-* : en grec ον, α ; en sanscrit *an, a ;* et la forme forte empiétait quelquefois sur la forme faible.

Les parfaits latins non redoublés ont quelquefois aussi la nasale, qu'ils ont pu emprunter au présent : comparez *lambi,* de *lambo,* à *lab-rum* et au grec λέλαφα ; *pre-hendi,* de *pre-hendo,* à *praeda* = **prae-hĭda* (cf. *praebeo* = **prae-hĭbeo,* παρ-έχω). Le gothique a *-gat,* anglais *I got* = **geghoda,* qui correspondrait en latin à **he-hidi,* de **hehĕdi.* Le grec a

κέχανδα, Hom., forme qui a doublement subi l'influence du présent : χανδάνω, de χνδ-ανω, rac. χεδ, devrait faire κεχοδα, comme λιμπάνω rac. λειπ fait λέλοιπα; mais on comprend que κεχοδα se soit altéré d'après son présent χανδάνω pour éviter l'équivoque avec κέχοδα, de χέζω.

La nasalisation de la racine au présent latin est souvent occasionnée par l'addition ancienne d'un suffixe extérieur qui contenait une *n*, et qui ne passait pas non plus au parfait ; comparez à *scindo, scicidi*, le sanscrit *chid-nāmi, chindāmi*. Cette *n* se trouve en latin dans des verbes où elle n'est pas suivie d'une consonne ; mais le parfait est alors en *-vi, -ui* ou *-si : cer-no, crē-vi; po(s)no, posīvi, posui; tem-no, tem-si*. Le latin n'a pas gardé de formes comme **lelêi* (*lēvi*), cf. en v. irl. *lil*, « adhaesit », sanscr. *lilye*, du présent lat. *lino*, en irl. *lenim*, je m'attache, sanscr. *līnāmi*. Le grec même n'a pas toujours gardé les parfaits seconds de ces sortes de verbes : ἔ-στρω-κα cf. *strā-vi*, a remplacé ἐστρωα.

Lorsque l'*n* ou *m* appartient réellement à la racine, elle reste au parfait latin soit en *-i*, soit en *-ui : teno, tetini; teneo, tenui; vomo, vomui* (cf. ἐμέω) ; *tremo, tremui*, cf. le grec τρέμω τετρέμηκα (*Et. Magn.*). L'*m* de *premo* semble s'être assimilée à l'*s* suivante, dans *premo, pres-si*, cf. *emo, ēmi*, et son composé *sumo, sumsi*.

Il est probable que la seconde *l* de *percello* vient de *n*, **per-cel-no;* c'est pourquoi ce verbe fait au parfait *per-culi;* comme *pello* = **pel-no*, parf. *pepuli*. Le composé *ex-cello*, parf. *ex-cellui*, semble de la même racine que *per-cello;* cf. l'allem. *vortrefflich*, excellent, de *treffen*, atteindre, frapper.

L'*n* qui se trouve au présent des verbes comme *pango* se trouve aussi, ordinairement, à leur parfait en *-si : panxi, pinxi, junxi*.

En grec les verbes dont la racine s'augmente d'une nasale au présent ne conservent point cette nasale au parfait : λαμβάνω, εἴληφα, κλί-νω, κέκλικα; ὄρνυμι, ὄρωρα; ὄλλυμι = ολ-νυμι, ὄλωλα et ὀλώλεκα; θιγγάνω, τέθιγμαι; ἱκνέομαι, ἵγμαι; σκίδνημι et σκεδάννυμι, ἐσκέδακα.

On peut citer, comme exception, κέχανδα, cf. *prehendi*. Dans ce verbe la nasale s'est aussi étendue au futur : χείσομαι = χενδσομαι, tandis que λαμβάνω, par exemple, fait λήψομαι ; λάμψομαι en ionien est sans doute une formation nouvelle. Comparez πέπονθα, rac. πενθ, fut. πείσομαι ; ἔσπεικα, rac. σπενδ, fut. σπείσομαι (lat. *spondeo, spopondi*). La nasale s'est imposée

à toutes les formes de la racine grecque ελεγχ: ἐλέγχω, fut. ἐλέγξω, parf. ἤλεγμαι, de ηλεγχμαι, comme le montrent les autres personnes ἤλεγξαι, ἤλεγκται.

Lorsque la nasale appartient bien à la racine, elle se trouve aussi au parfait: τείνω, rac. τεν, τέτακα = τε-τn-κα; νέμω, νενέμηκα (μένω, μεμένηκα; κάμ-νω, κέκμηκα; τέμνω, τέτμηκα).

Βαίνω n'a pas de nasale *apparente* au parfait: βέβηκα, βέβᾰμεν. Au contraire φαίνω fait au parfait πέφαγκα (πέ-φαν-σαι, πέ-φαν-ται); ces formes dérivent, non de la rac. φᾱ de φῆμι « dire » proprement « éclaircir », sanscrit *bhā-mi,* briller, mais de la racine secondaire φᾱ-ν qui semble se trouver dans le grec φανός, brillant, et l'irl. *bân,* blanc, cf. σεσήμαγκα de σημαίνω, dérivé de σῆμα. Ἐλαύνω = ελα-υνω, pour ελα-νυω, fait régulièrement au parf. ἐλήλακα, cf. σκεδά-ννυμι ἐσκέδακα, tandis que αἰσχύνω fait ᾔσχυγ-κα.

§ 37. Traitement phonétique de la consonne finale de la racine.

La consonne finale de la racine ne subit aucune modification aux parfaits latins terminés simplement en *i;* sauf qu'il y a à certaines personnes des contractions qui font périr un *v* radical: *commôrunt* = *commoverunt.*

La terminaison *-vi* ne s'emploie qu'après une voyelle; après une consonne, on met *-ui.* Mais on ne trouve jamais *v-ui.* Cette combinaison a été évitée, dans *ferbui* de *ferveo,* par le changement assez insolite de *v* en *b.* La rencontre de deux *u* a été évitée d'une autre façon dans *lang-ŭi* (3 syllabes) de *langu-eo,* et *delic-ŭi* de *deliqu-eo.* D'après *pot-est, pot-ui,* on attendrait *prod-est,* **prod-ui*; mais le sentiment de la composition avec le verbe *sum* était plus vif dans *prod-esse* que dans *pos-se,* et l'on a eu *prō-fui. Nexui, pexui,* ne viennent pas directement de *necto, pecto,* mais de leurs autres parfaits *nexi, pexi.* De même *messui,* de *meto,* suppose un ancien **messi,* cf. *quassi* de *quatio.*

La terminaison *-si* s'ajoute toujours à une consonne. Si cette consonne est *b,* elle devient *p: scribo, scripsi; sorbeo, sorpsi,* cf. *sepio, sepsi. G* et *h* se combinent ordinairement avec *s: rego, rexi; augeo, auxi; extinguo, extinxi; veho, vexi;* cf. *sancio, sanxi; coquo, coxi. Lugeo* et *luceo* font également *luxi; mulgeo* fait *mulxi* et *mulsi.*

Une gutturale qui manque au présent paraît aux parfaits *fluxi, struxi,* de *fluo, struo; vixi,* de *vivo; conixi, coniveo; conquexi,*

de *conquinisco*. Cette gutturale est probablement ancienne. A *fluc-si*, comparez *fluc-tus*, *con-flug-es*, φλύκ-ταινα; à *struxi*, *struc-tura;* à *vixi*, *vic-tus;* à *co-nixi*, *nicere* (Plaute). C'est ainsi qu'à *fru-or* correspond *fruc-tus*, *frug-es*, cf. goth. *brukja*, allem. *ich brauche*, et que le génitif *nivis*, de *nix*, nous offre une forme abrégée de (*s*)*nigv* (*ningues*, Lucrèce, VI, 736); cf. *ningit*, *ninguit*, parf. *ninxit*.

Au contraire la gutturale du présent semble disparaître dans *rausi*, comparé à *raucio;* mais le présent correspondant était peut-être **ravio*. Ce phénomène a lieu souvent après *l* ou *r*: *farsi*, *fulsi*, *sarsi*, de *farcio*, etc.; *torsi* de *torqueo;* *parsi* de *parco;* *mulsi* de *mulceo;* *alsi*, *fulsi*, *indulsi*, *tersi*, *ursi*, de *algeo*, etc.; *mersi*, *sparsi*, *tersi*, de *mergo*, etc. Ces parfaits ont dû être originairement en *xi;* cf. *ursus* pour **urcsus*, sanscr. *ṛkshas*, gr. ἄρκτος, ἄρκος. Les participes perdent également le *c*: *mersus*, *sparsus;* *tortus* pour **torctus* = τρεπτός, cf. *multa* de *mulcta*, etc.

Le *t* de *necto*, *pecto*, *flecto*, n'a probablement jamais existé aux parfaits *nexi*, etc., car il ne fait pas partie des racines. Ainsi *pexi* = *pec-si*, rac. *pec*, gr. πέκω (cf. πόκος) et πέκ-τω.

Il y a une assimilation de la consonne précédente à l'*s* de *-si* dans *jub-eo*, *jus-si*[1], *prem-o* *pres-si*, *ced-o* *ces-si*, *quat-io* *quas-si*. Les deux *s* conservées dans *ces-si* ont été abrégées en une dans *risi*, *suasi*, de *rideo*, *suadeo*, *clausi*, *lusi*, de *claudo*, *ludo*, etc. *Arsi*, de *ardeo*, est donc pour **ardsi*, comme *mulsi* pour *mulxi*. *Misi* de *mitto* est pour **mis-si*, cf. *quas-si;* *sen-si* de *sentio* est dans le même cas que *arsi*. *Ges-si* de *gero* n'a pas subi d'assimilation: **gersi* aurait pu subsister aussi bien que *arsi*. *Ges-si* ne vient pas de *ger-o*, mais de **ges-o*, forme antérieure au rhotacisme; cf. *ges-tus*[2]. Il en est de même de *us-si*, parfait de *uro* = **uso*, cf. *us-tus*. C'est la diphtongue qui a amené la simplification de **haussi* (*haurio*, cf. *haus-tus*), **haessi* (*haereo*) en *hausi*, *haesi*.

-Si s'ajoute à *l* dans *vul-si* de *vello*; à *n* dans *man-si* de *maneo;* à *m*, au moyen d'un *p* euphonique, dans *com*(*p*)*si* de

1. L'origine de ce mot est obscure; on attendrait **jupsi* d'après *scripsi*, etc. Corssen (*Ausspr.*, II, 1027) tire *jubere* de *jus habere*, cf. *præ*(*hi*)*bere*, et *jussi* de **jus*(*hi*)*p-si*, qui serait à *præ*(*hi*)*bui* comme *pellexi* à son synonyme *pellicui*. Il est préférable de voir dans le *b* de *jubeo* un ancien *dh*.

2. Comparez à *gestare* le grec βαστάζω = *γϝασταγω, et ἀγοστός, paume de la main, de *γϝοστος = irl. *bass*, *boss*, bret. *boz*.

como, et dans les composés de *emo,* comme *promo, prom(p)si.* On peut ajouter *tem(p)si* de *tem-no,* dont l'*n* est, comme le *t* de *pec-to,* une formation propre au présent.

En grec le parfait n'altère pas ordinairement la consonne finale de la racine devant les désinences qui commencent par une voyelle. Celles qui commencent par une consonne produisent régulièrement un effet phonétique sur la finale de la racine.

Les dentales δ, τ, θ, deviennent σ devant μ, τ et θ; sauf en ionien, où δ et θ restent intacts devant μ. Devant σ (et devant κ), les dentales disparaissent. Exemples : πέπεισ-μαι, πέπεισαι, πέπεισ-ται (πέπει-κα, ἐπέπιθμεν, Hom.), rac. πειθ; ἴδμεν, Hom.

Les gutturales γ, κ, χ, deviennent uniformément γ devant μ[1], κ devant σ (combinés en ξ), et τ; χ devant θ. Exemples : πέπλεγμαι, πέπλεξαι, πέπλεκται, πέπλεχθε.

Les labiales β, π, φ, deviennent de même uniformément μ devant μ, π devant σ (combinés en ψ), φ devant θ : γεγράμμεθα, γέγραψαι, γέγραπται, de γράφω; λέλειφθε, de λείπω.

Il y a en outre en grec deux phénomènes qui ne sont pas purement phonétiques, et que nous étudierons dans les deux § suivants.

§ 38. Aspiration à la consonne finale du thème, au parfait grec.

Quelques verbes grecs dont le radical finit par une ténue ou une moyenne, soit labiale, β, π, soit gutturale, γ, κ, ont au parfait actif l'aspirée corespondante φ ou χ. Exemples :

1. M. L. Havet a montré (*Mém. de la Soc. de Ling.*, IV, 276) que le γ avait un son nasal devant μ; c'est pour cette raison qu'on ne trouve jamais le groupe γγμ, et que, par exemple, on a le parfait ἔσφιγμαι, cf. σφίγμα, à côté de σφίγγομαι, ἐσφίγχθην, σφιγκτός. Le changement de son du γ radical, dans εἴλεγμαι de λέγω, et le changement de κ et χ en γ, dans πέπλεγμαι, ἔψυγμαι de ψύχω, sont donc des assimilations à la nasale qui suit, comme le changement des labiales en μ, en pareil cas. Cette nasalisation n'a pas eu lieu dans le participe parfait homérique ἀκαχμένος, rac. ἀκ, cf. ἀϊχμή, de ακ-ακ-μενος, ακ-μη, pour ακιμη (comparez πλοχμός et πλόκαμος, de la racine de πλέκω). En chypriote moderne, l'ancien son γμ est devenu μμ, de même que υμ, tandis que la langue ordinaire a réduit γμ et υμ en un simple μ : chypr. βρεμμένος, grec vulg. βρεμένος, = anc. βεβρεγμένος; chypr. παιδεμμένος, grec vulg. παιδεμένος, = anc. πεπαιδευμένος (M. Beaudouin, *Etude sur le dialecte chypriote moderne et médiéval,* dans la *Bibliothèque des Ecoles françaises d'Athènes et de Rome,* fasc. 36, Paris, 1884, p. 51).

δαρδάπτω, δεδάρδαφε, Hésych., rac. δαπ, δαπάνη, lat. *dapīnare, dam-num;*

ῥίπτω, ἔρριφα, cf. ῥιπή, ἐρείπω;

σκήπτω, ἔσκηφα, cf. dor. σκᾶπος, lat. *scāpus,* bâton;

καλύπτω, κεκάλυφα, cf. καλύβη, et lat. *clup-eus;*

κλέπτω, κέκλοφα, rac. κλεπ, lat. *clepo*, goth. *hlifa;*

τρέπω, τέτροφα, τέτραφα, cf. lat. *torqueo;*

βλάπτω, βλάβομαι, Hom., βέβλαφα;

θλίβω, τέθλιφα; τρίβω, τέτριφα;

ἄγω, ἦχα; λέγω, λέλεχα, εἴλοχα;

ἀνοίγω, ἀνέῳχα;

ὀρέγω et ὀρέγνυμι, ὀρωρεχότες;

ζεύγνυμι, ἔζευχα;

μίγνυμι, συμ-μέμιχα;

πήγνυμι, πήσσω, πεπήχεσαν, Dion Cassius;

ῥήγνυμι, ῥήσσω, ἔρρηχα;

μάσσω, μεμαχότες, cf. μάγειρος, rac. μαγ;

τάσσω, τέταχα (origine obscure);

πράσσω, πέπραχα, rac. πραγ, cf. ἐπράγην;

ἀλλάσσω, ἀπ-ήλλαχα = αλλακ-*γω*, cf. irl. *ailigim;*

φυλάσσω, πεφύλαχα, cf. φυλακή;

πτήσσω (= πτηκ-*γω*), ἔπτηχα;

κηρύσσω = κηρυκ-*γω*, ἐπικεκηρυχέναι, Démosth.;

διώκω, δεδίωχα;

ἐνεγκω, ἐνήνοχα;

πλέκω, πέπλεχα;

δοκέω, ἐδεδόχεσαν, Dion Cass.;

δάκνω, δέδηχα;

δείκνυμι, δέδειχα.

La gutturale est évidemment d'origine analogique dans

παίζω, πέπαιχεν, Plutarque = παιδ-*γω*, cf. παίγ-νιον, pour παιδ-νιον; fut. dor. παιξοῦμαι;

κρατηρίζω, ἐκεκρατηρίχημες, dor. (Sophr., fragm. 17) = κρατηριδ-*γω*; fut. dor. κρατηριξῶ;

πυρέσσω, πεπυρεχότες, de πυρετ-*γω*, cf. πυρ-ε-τός.

Ces parfaits aspirés sont presque tous propres au dialecte attique. Leur origine récente semble prouvée par ce fait, qu'on n'en trouve pas un seul chez Homère. Selon M. Curtius, Hérodote n'offre que la forme ἐπεπόμφεε, de πέμπω, verbe dont la racine est obscure, et d'ailleurs a aussi l'aspirée dans le composé πομφ-αγωγεῖ, Hésych. Les tragiques n'ont pas non plus de parfaits aspirés, sauf la forme τέτροφα, Sophocle.

Enfin Thucydide n'emploie que πέπομφα. Il n'y a donc guère d'exemples de ces formes que dans Aristophane, Platon, Xénophon, les orateurs et les nouveaux comiques (Curtius, *Verb.*, II, 218). Parfois l'aspiration n'est pas spéciale au parfait; ainsi κόπτω (κεκοπώς, Hom., cf. κοπή) fait κέκοφα par une altération phonétique qu'on est tenté de comparer à celle qui se produit dans κωφός; βλέπτω, βλέπω, fait βέβλεφα, cf. βλέφαρον. Il est probable que ces formes ont existé d'abord dans le langage parlé, d'où elles ont passé peu à peu dans la langue écrite, surtout dans les genres qui se rapprochent le plus du style populaire. Aussi l'aspiration du parfait a-t-elle été regardée comme un exemple de plus de ce phénomène d'aspiration qui se produisait fréquemment dans la langue parlée, et qui a été étudié par Roscher, *Studien* de Curtius, I, 2, p. 63 et suivantes. Il devait y avoir parfois assez d'incertitude sur le véritable degré de la muette de la racine; ainsi εἴληφα, rac. λᾱφ, κέκυφα, rac. κυφ, semblaient venir de λαβ (ἔλαβον, λαμβάνω), κυπ (κύπτω).

Mais M. Johannes Schmidt[1] a fait remarquer avec raison que l'aspiration populaire n'atteint pas les moyennes γ, β, et, par conséquent, n'explique pas les parfaits comme τέτριφα, εἴλοχα. De plus cette aspiration populaire à l'origine se produisant dans les moyennes suivies d'une voyelle, on ne comprend pas pourquoi à côté de τέτροφα de τρέπω il ne se serait pas développé une forme ετραφον pour ἔτραπον.

Ce savant donne de l'aspiration au parfait grec une explication différente. Cette aspiration se trouve chez Homère et en ionien à la troisième personne du pluriel du parfait et du plus-que-parfait passifs; la terminaison -ται, -ατο est précédée de φ pour π dans l'homérique ἐπιτετράφαται, cf. attiq. τέτραφα, τέτροφα, de τρέπω; pour β dans l'ion. τετρίφαται, Hérodote; de χ pour κ dans δειδέχαται, rac. δεκ, Hom.; pour γ dans ἔρχαται, rac. εργ, et ὀρωρέχαται, rac. (ο)ρεγ, Hom.; cf. att. ὀρώρεχα. Ajoutons d'après Hérodote ἀνα-μεμίχαται, cf. att. συμμέμιχα; εἱλίχατο de ἑλίσσω, ἐσεσάχατο de σάττω; ἐτετάχατο de τάσσω, Hérodote et Thucydide. La forme non aspirée ἀπίκατο, Hérodote, VIII, 6, est unique en son genre. Il est remarquable que les dentales ne sont pas aspirées dans ce cas,

1. *Zeitschrift* de E. Kuhn et de J. Schmidt. vol. XXVII, Berlin, 1883, p. 309-314.

comme les autres muettes; ainsi Homère emploie ἐρράδατ' et ἐρηρέδαται, où le δ reste intact.

L'aspiration ancienne de τετράφαται et l'aspiration plus récente de τέτραφα et τέτροφα viennent toutes deux, selon M. J. Schmidt, de l'analogie des formes comme τέτραφθε, τετράφθαι, τέτραφθον, où la consonne π est devenue régulièrement φ devant θ. C'est ainsi que γεγάασι est fait par analogie sur le radical de γέ-γα-μεν.

M. Osthoff, *Z. Gesch. d. Perf.*, 284-323, regarde l'aspiration du parfait actif comme due à la même cause que l'aspiration de la 3e pers. plur. du parfait passif homérique; à savoir l'influence analogique des présents en φω, χω, amenée par la ressemblance de toutes les autres personnes du passif: d'après γράφω, γέγραμμαι .... γεγράφαται, on aurait fait τρέπω, τέτραμμαι .... τετράφαται; d'après γεγράφαται γέγραφα, on arriva à τετράφαται, τέτραφα et τέτροφα. On trouve comme formes où φ et χ étaient originaires: γεγράφαται, insc. attique; κεκρύφαται, Hésiode; τετάφαται, Hérodote; ἐπ-ώχατο de ἔχω, et τετεύχαται, Homère. En dehors du parfait, les aspirations originaires se perdaient régulièrement dans des formes comme γράψω, ἔγραψα, γραπτός, et même au présent κρύπ-τω. C'est là, croyons-nous, la vraie explication; M. Osthoff a montré que l'incertitude sur le degré de la muette finale des racines, à cause des accommodations auxquelles cette muette est sujette, a amené des confusions analogues en dehors du parfait. Un cas identique d'aspiration inorganique en dehors du parfait se trouve probablement dans ταχύς, rapide, qui se rattache à τήκω, fondre, parfait τέτηχα, cf. τραχύς, dur, à côté du parfait τέτρηχα, je fus agité.

§ 39. Le σ avant la terminaison, au parfait grec.

Lorsque la racine d'un verbe grec finit par une dentale, δ, τ, θ, cette dentale se change régulièrement en σ à la 3e pers. sing. du parfait et du plus-que-parfait moyen: rac. καδ, ἐκέκαστο. Elle disparaît régulièrement aussi devant σ: ἀνύτω, ἤνυσαι, ἤνυσθε, ἤνυσθον.

Devant μ, il n'y pas de loi phonétique qui exige le changement de la dentale en sifflante; aussi est-elle gardée intacte dans des formes anciennes comme ἴδμεν, ἐπέπιθμεν, εἰλήλουθμεν, κεκορυθμένα (Hom.), προπεφραδμένα, Hésiode. Mais l'analogie des 3es personnes en σ-ται, σ-το, a produit déjà chez Homère des

formes telles que πεπυκασμένος, à côté de πεπυκαδμένον, Sapho; κεκάσμεθα, κεκασμένος, à côté de κεκαδμένον, Pindare; πέπυσμαι, λέλασμαι, πεπάσμην.

Il est arrivé aussi, dès le temps d'Homère, que le σ final de certaines racines verbales, conservé régulièrement devant τ à la 3e pers. du singulier, s'est propagé de là dans d'autres formes. Ainsi τετελεσμένος a dû être reformé d'après τετέλεσται (de τελε(σ)-ω, verbe tiré du thème τελεϝ- de τέλος, τελέ(σ)ος); car le groupe εσμ devient régulièrement ειμ, cf. εἶμι. Homère emploie encore εἷμαι, εἱμένος, de la rac. ϝες, *vestire*, cf. εἷμα, tandis qu'Aristophane, par exemple, emploie ἠμφι-εσμένος, d'après ἕσται, ἐσθής; cf. ᾑδεσμένος, Démosth.

Les formes primitives, sans σ, sont, du reste, assez rares; on peut citer κεχριμένος, Hérodote; εἰρυμένος, Hom. (à côté de βεβυσμένος, Hom., ἀνελκυσμένος, Hérodote, ἐρυσμένος, Xénophon); ἀποκεκρουμένος, Aristophane; γεγευμένος, Euripide, cf. γεῦμα, à côté de περιπεφλευσμένος, Hérodote, et l'on ne trouve pas de formes antiques à opposer à διεσπασμένος, Thuc., τεθλασμένος, Théocrite; à σεσεισμένος, Pindare, ni à κεχρωσμένος, Hérodote, ἐζωσμένος, id. (à côté de ζῶμα)[1].

§ 40. Le radical du parfait primitif.

En résumé, le radical du parfait était formé primitivement de la racine sous une de ses deux formes, avec *o*, ou sans voyelle *ĕ;* il y avait aussi, à la 1re pers. sing., la racine avec *ĕ*. Cette racine n'avait pas la nasalisation qui paraît souvent au présent; ni les suffixes commençant par *n, t, sk, y*, etc., qui servent à former plusieurs autres temps. Le parfait était spécial aux verbes non contractés, c'est-à-dire à ceux qui composent la 3e conjugaison latine, et en grec la conjugaison de λύω et celle des verbes simples en μι, comme εἶμι, mais non celle de τιμάω, φιλέω, δηλόω. La désinence s'ajoutait immédiatement à ce radical. Mais il y eut différentes formations plus récentes, employées successivement pour la commodité et la variété du langage; nous allons examiner celles qui ont eu lieu en latin et en grec, et qui ont permis à ces langues de fournir des parfaits à peu près à tous leurs verbes.

1. Cf. Joh. Schmidt, *Zeitschrift* de K. et S., XXVII, 3, p. 313.

TROISIÈME PARTIE

LES CARACTÉRISTIQUES DU PARFAIT

CHAPITRE PREMIER

LES CARACTÉRISTIQUES DU PARFAIT LATIN.

§ 41. Le parfait latin en *-si*.

La caractéristique *s* au parfait latin présente un signe d'antiquité plus marqué que *v* ou *u*. *-Si* s'ajoute aux consonnes, comme le plus souvent la désinence simple en *i;* et des formes comme *us-si, vic-si,* à côté de *ur-o, viv-o,* montrent que cette addition de *s* a eu lieu à une époque où l'on avait conservé dans ces verbes les sons *s* et *gu,* qui plus tard sont devenus *r* et *v*.

Le parfait en *-si* se trouve assez souvent dans des composés dont le simple a le parfait en *i: lēgi, di-lexi; ēmi, dempsi; peperci, comparsi,* et *parsi; pupugi, compunxi.* *(Ad)spexi* ne se trouve qu'en composition; on peut supposer un parfait simple **spēci;* de même *(ex)-stinxi,* de **stingo,* pf. **stetigi?* On a pu dire d'abord **dedici* (ombr. *dersicust*), et *in-dixi;* puis *dixi* a prévalu, comme plus tard *punxi* a remplacé *pupugi.* L'absence du redoublement dans les composés rendrait souvent le parfait semblable au présent, si l'on n'avait recours à ce moyen de dissimilation.

Faut-il voir dans cette terminaison *-si* un débris d'un parfait **ēsi* de la rac. du verbe *es-se?* Nous ne le croyons pas. Il n'est pas certain, d'abord, que cette terminaison *-si,* quelle que soit son origine, ait été spéciale au parfait; et l'on conçoit très bien que **dedici* ait fourni sa terminaison en *-i* à un autre temps, exprimant à peu près la même idée, et différant complètement par le radical et par la formation. Il

est difficile de ne pas être frappé du rapport de *dixi,* anciennement *deixi,* avec l'aoriste grec ἔδειξα; l'augment a disparu en latin, de sorte que l'identité des deux radicaux (ε)-δεικ-σ- et *dīc-s* = *deic-s-* est complète. Nous verrons, en étudiant les suffixes personnels, que l'aoriste et le parfait grecs ont aussi échangé souvent leurs terminaisons, quoique la langue distinguât soigneusement ces deux formations d'origine diverse.

Nous pensons donc que *dixi* est un ancien aoriste qui n'a pris du parfait que la terminaison personnelle *i;* à l'inverse des parfaits aoristiques irlandais comme *chualais,* « il a entendu », *bebais,* « il est mort », qui aux anciens parfaits redoublés *cuaile* = **coclāve* et *beba,* ont ajouté le suffixe de l'aoriste.

Ce suffixe, dont la partie essentielle est *s-,* se trouve aux futurs grecs comme δείξω, sorte de présent dont ἔδειξα est l'imparfait. Le celtique possède aussi ce futur : v. irl. *carsu,* « j'aimerai ». Le prétérit en *s, ro-charus,* « j'aimai », n'est pas autre chose que ce futur auquel le préfixe *ro* = **pro* donne le sens de passé, comme en grec l'augment altère le sens de λύομεν « nous délions » en celui de ἐλύομεν, « nous déliions » ; *carus* est représenté en breton par *karis,* j'aimai.

Il est probable que la terminaison qui a été remplacée par *-i* dans *dic-s-i,* lorsque cet ancien aoriste a été assimilé au parfait, était *-em* : cf. ἔδειξα, en sanscrit *adēksham.* En grec la terminaison -σα se trouve même après une voyelle : ἔλυσα, par analogie avec ἔδεικ-σα, car phonétiquement on aurait ελυα, cf. χέ(ϝ)ω, aor. ἔχε(ϝ)α, poétiquement ἔχευα, plus tard ἔχυσα.

Le latin n'a pas de formes analogues ; on ne trouve pas *-si* après un radical finissant par une voyelle. En ce cas il aurait donné **-ri:* cf. *dede-rim* = **dede-sim,* à côté de *faxit, au(d)sim.*

Il est difficile de déterminer le domaine primitif des formes en *-si;* quelques-unes rappellent fortement les aoristes grecs, comme *serpsi,* εἷρψα, *mansi,* ἔμεινα = ε-μεν-σα. Mais, comme nous l'avons vu, *tēxi* diffère de ἔστεξα, et représenterait εστηξα ou plutôt εστοξα, puisqu'il semble venir d'un parfait simple **tēgi.* D'autres ont emprunté au présent une nasale, comme *panxi* de *pango,* à côté du grec ἔπηξα. *Planxi* de *plango* et *plexi* de *plecto* semblent deux formes parallèles issues d'une racine commune, et correspondant respectivement à ἔπλαγξα de πλάζω = πλαγ-γω et ἔπληξα de πλήσσω = πληκ-γω ; com-

parez le rapport de *vinxi* à *vinc-io*. La nasale de *tinxi*, ἔτεγξα, est commune à toute la conjugaison de ce verbe, dans les deux langues; il en est de même de *anxi*, ἤγξα, *clanxi*, ἔκλαγξα, dont l'*s* peut avoir existé aussi anciennement en latin qu'en grec. Ajoutons que *us-si*, de *ūro* = **ūs-o*, répond bien à εὖσα = ευσ-σα, de εὔ(σ)ω, sanscrit *ōshāmi*. On peut soupçonner que l'aoriste grec en -σα et le parfait latin d'origine aoristique en *-si* ne se trouvaient que dans les verbes dont le radical se terminait par une consonne, et qu'en ceci le latin a conservé une trace de l'état primitif de la langue. Le latin classique évitait d'ajouter cette terminaison *-si* aux racines finissant anciennement par *r* ou *l*[1] : on connaît seulement dans la latinité vulgaire des formes comme *offersi*, qui est resté en italien; **tolsi*, ital. *tolsi*, etc. Les mots comme *torsi*, *fulsi*, ont, nous l'avons vu, perdu une gutturale entre la liquide et l'*s*. En grec les aoristes tels que ἔκυρσα de κύρω, κυρέω, ἔκελσα de κέλλω, sont rares et poétiques ; mais στέλλω, par exemple, fait ἔστειλα, qui suppose un plus ancien ε-στελ-σα, et σπείρω, rac. σπερ, fait ἔσπειρα, de ε-σπερ-σα.

Aussi haut que l'on peut remonter dans l'histoire positive du latin, on y voit le parfait en *-si* gagner du terrain aux dépens du parfait simple en *-i*. La clarté du discours n'y perdait pas, puisque sans cela beaucoup de composés, dont le redoublement était tombé ou contracté, auraient confondu leur présent avec leur parfait. Priscien nous apprend, par exemple, que *neglēgi* a précédé *neglexi;* on a des témoignages semblables pour d'autres composés de *lēgi*. *Connīxi* a remplacé *connivi* (Priscien), comme *vixi* a dû remplacer **vivi*. Les langues romanes, surtout l'italien, ont beaucoup étendu l'usage de cette terminaison, fort répandue dans le bas-latin. Ainsi Priscien avertit de ne pas dire *fissi*, de *findo* (ital. *fessi*) ; d'autres textes offrent en latin vulgaire *absconsi*, italien *ascosi ; infusit*, cf. it. *fusi; presimus, priserit*, de *prehendo*,

1. On peut regarder comme exception *vulsi* (à côté de *velli*, rare) en supposant que la racine soit bien *vel*; mais il n'est pas impossible qu'elle soit *vels* (cf. *verro?*) puisque **vel-se* a donné *velle*, vouloir. M. Stokes a comparé à *vello* le breton moyen *hoalat* « carpere » ; le sens est pourtant assez différent, car *hoalat* veut dire « attirer, prendre doucement et sans violence », comme l'explique le Dictionnaire du P. Grégoire de Rostrenen. Ce mot semble plutôt le correspondant armoricain du gallois *chwylu* « tourner » ; cf. *chwyl*, f. « un tour », « une fois » = *hoel* dans le vannetais *a-hoel*, « du moins ».

ital. *presi,* fr. *je pris.* Malgré cette extension, dont on pourrait donner beaucoup d'autres exemples (cf. Diez, *Grammaire,* II, 124, 126, 127), la terminaison *-si* est toujours restée propre aux verbes dont la racine finissait par une consonne.

M. P. Regnaud a proposé d'identifier les trois caractéristiques du parfait en latin: *-si, -vi* et *-ui* viendraient uniformément de **-svui,* forme primitive supposée de l'auxiliaire *fui,* qui serait pour **sfui* (*Les parfaits composés en latin,* dans les *Annales du Musée Guimet,* t. B, Lyon, 1882). Ce système ne peut guère s'appuyer que sur les parfaits latins qui font une combinaison des deux caractéristiques *-si* et *-ui: nexui, pexui, messui.* Mais rien ne montre que ces formes soient primitives; des surcharges du même genre se sont produites dans les langues romanes ; ainsi en provençal moderne *dissigui* « j'ai dit » équivaut à **dic-s-īvi* (*Grammaire* de Diez, II, 250). Cf. § 2.

§ 42. Le parfait latin en *vi.*

Il n'y a, en dehors du latin, aucun exemple certain de forme qui corresponde à *ama-vi, audi-vi*[1]. C'est donc dans le latin même qu'il faut chercher l'origine de cette formation.

Une composition avec *fui* est, par elle-même, plus admissible qu'avec **ēsi;* elle peut s'appuyer sur des faits analogues en celtique, comme gallois *cly-bu,* « audivit » ; gall. *ad-gnabu,* cornique *an-na-bow,* breton *az-na-voe,* « cognovit », etc. Mais cette explication a le tort fort grave d'être contraire à la phonétique : **ama-fui* eût dû donner **amabui* ou **amabi,* comme **amaf(u)o* est devenu *amabo,* cf. v. irl. *carub* = **carabū,* « j'aimerai ».

Faute d'une véritable composition avec *fui,* y a-t-il du moins dans *amavi* une imitation du parfait du verbe *sum,* de sorte que *ama-vi* viendrait de **ama-ŭi?* Dans ce cas, *mon-ŭi* serait plus primitif que *ama-vi.* Mais une telle explication des rapports de *amavi* et *monui* est inadmissible, comme nous le verrons dans le § suivant.

La seule ressource qui reste est de considérer *amavi, audivi,* comme des produits analogiques de parfaits en *v-i* où *v* appartient au radical. M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* pp. 181, 251, indique comme ayant servi de types

1. Cf. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* pp. 229-233, 250.

les quatre parfaits *fōv-i, fō-tus sum; mōvi, motus sum; vōvi, votus sum, jūvi, jutus sum*, d'après lesquels on forma des parfaits actifs en *vi* à une foule de verbes, simples, dérivés ou composés, qui avaient déjà des parfaits passifs en *ā-tus, ētus, ītus, ōtus sum*. C'est là, croyons-nous, le mot de l'énigme. D'après le rapport de *fōtus, mōtus, vōtus* à *fōv-i, movi, vovi,* le passage de *nō-tus* à *nō-vi* était des plus naturels. Est-ce parce que *jutus* et *juvi* étaient plus isolés, que les verbes en *-uo, ūtus,* n'ont presque pas eu de parfaits en *ūvi?* C'est là une question qu'il serait imprudent de trancher. La rareté des parfaits actifs en *-ēvi* vient sans doute du petit nombre des parfaits passifs en *-ētus sum*. Du reste, on voit, en étudiant la voyelle longue qui précède *-vi,* que les parfaits se sont aussi formés quelquefois sur des thèmes appartenant à d'autres temps que le participe (cf. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* p. 251); ainsi *ī-vi*, j'allai, s'appuie, non sur *ĭtum,* mais sur *īmus, īre, īrem,* cf. *audimus, audire, audirem,* etc.

§ 43. Le parfait latin en *ui*.

Les Latins écrivaient uniformément *V* deux sons très voisins, *ou* voyelle et *ou* semi-consonne, que nous transcrivons respectivement *u* et *v*. Ces sons différaient entre eux comme les sons initiaux de nos mots *ouï* (en deux syllabes) et *oui* (en une syllabe). Il n'y a aucun doute que le *V* du *amavi, audivi* soit un *v,* et le *V* de *monui* un *u;* on ne trouve pas en vers **tēnvi* à côté de *tĕnŭi,* de *teneo,* comme on trouve *tēnvis* (Lucrèce, III, 244; Georgiques, II, 180) en même temps que *tĕnŭis,* adjectif.

Si l'on compare *monui* à *potui,* parfait de *pot-est,* on sera porté à expliquer le premier par *fui*, parce que le second a tout l'air d'être pour **pot-fui*. Mais, sans nier la part qui revient naturellement à *fui* dans la formation de *potui,* il est bon de remarquer que *monui* ne doit pas se séparer d'*amavi, audivi,* et que ces dernières formes ont des droits sérieux à la priorité.

Un autre indice de l'influence du verbe *fu-* semble se trouver au futur antérieur de l'osque et de l'ombrien : osque *fefacust,* « fecerit »; ombrien *haburent*, « habuerint », *dersicust, dersicurent,* « dixerit, dixerint »; cf. osque *fust,* « fuerit », ombr. *furent,* « fuerint ». Le domaine de l'*u* au

parfait dans ces langues est, d'ailleurs, comme l'a fait remarquer M. Osthoff, fort différent de celui de l'*u* au parfait latin : en osque et en ombrien il est commun à tous les futurs antérieurs, et il ne sort pas de là, tandis qu'en latin il ne se trouve que dans un certain nombre de parfaits, et il passe à tous les temps qui en dérivent.

Nous avons vu que les verbes qui ont un parfait en *-vi* ont ordinairement la même voyelle longue devant cette terminaison et devant les suffixes *-tum, -tus,* du supin et du participe passé. Au contraire, les parfaits en *-ui* sont le plus souvent accompagnés de supins en *-ĭtum.* Exemples :

Verbes en *-are, -ui, -ĭtum : crepo* (*increpo* fait aussi *-avit,* Plaute ; *-atus,* Prudence); *tono* (*intonata,* Hor. Epod., II, ; *veto; domo* (*avi, atum,* archaïque) ; les composés de *plico,* comme *implicui, implicitum,* quoique l'on trouve aussi *implicavi, implicatum; sono* (*sonaturus,* Horace, *Serm.*, I, 4, 44 ; *resonavit,* Manilius ; *resonarint,* Hor., *Serm.*, I, 8, 41). Ce genre de parfait est rare à la première conjugaison ; *sonui* et *tonui* se rattachent plutôt aux verbes archaïques *sonĕre, tonĕre.* Priscien donne comme parfaits du simple *plico plicavi* et *plicui;* Lucrèce a employé *plicatus.* Il semble que l'on a dû avoir d'abord **plĕco, *plĕcere* = πλέκω, **plĕcui, *plecitum,* d'où *im-plico, implicui* et *implicitum ; *implicere* aura été supplanté par *implicare,* cf. *consternare* de *consternere. Cubui, cubitum,* appartiennent à la fois à *cubare* et à *cumbere ; cubavi* est rare. *Micare, micui,* n'a pas de supin ; *dimicare* fait *dimicavi* et quelquefois *dimicui* (supin *dimicatum*) ; *emicare* fait mieux *emicui* que *emicavi.*

Verbes en *-ēre: moneo, monui, monĭtum;* c'est le type commun à presque tous ces verbes.

Verbes en *-ĕre : alo, alui, alĭtum; fremo, gemo, *geno, molo, strepo, tremo* (*tremitum* est cité par Priscien), *vomo ; parco,* v. lat. *parcui* (sup. *parcitum*), *compesco, ui* (*itum* Priscien).

L'*ĭ* de ces supins en *-ĭtum* est-il ancien? On trouve ce son en sanscrit : *dami-tas,* l. *domitus,* cf. *dami-tar-,* l. *domitor, janitum,* l. *genitum, janitar,* l. *genitor, vamitum,* l. *vomitum,* etc. Mais dans cette langue, comme en latin, *i* peut venir de *ă, ĕ.* Le vieux latin présente des formes comme *mereto* (2e inscr. du tombeau des Scipions) dont quelques-unes ont même survécu, grâce au voisinage du son *r : merĕ-trix, genĕ-trix, mole-trina.* Le grec a, de même, γενέ-τωρ, γενέ-τειρα,

γένε-σις, γενέ-θλη, ἐμετός = *vomitus,* etc., et, d'un autre côté, ἀ-δάμα-τος, παν-δαμά-τωρ, etc., où *ĕ, ă,* doivent être plus primitifs que l'*ĭ* latin correspondant. Cet *ĭ* ne semble pas se trouver dans le celtique, qui a toujours *a* ou *e,* dans les cas les plus certains où le sanscrit présente l'*i* dit « de liaison », qui selon Bopp, Curtius et M. Osthoff n'est autre que la voyelle thématique des verbes en *ō*. Exemples :

Infinitifs v. irl. en *-id,* bret. *et* = *ĕtis,* cf. γένεσις.

V. irl. *arathar,* gall. *aradyr,* charrue = **arătron,* gr. ἄροτρον, cf. sanscr. *aritram,* rame? Le latin *arātrum* a été refait sur *arāre,* de même que *lavācrum* sur *lavāre,* au lieu de **lavitrum,* λο(ϝ)ετρόν (gaulois *lautro,* gl. « balneo », v. irl. *lôthor,* moy. bret. *louazr* = λουτρόν, lat. *pol- lūbrum*).

Moy. bret. *haezl,* gall. *haeddl,* « manche de charrue » = **sagetl-,* cf. ἐχέτλη (Hésiode).

V. irl. *scêl* récit, gall. *chwedl* = **sque-tlon,* même racine que ἔν-νεπε, v. lat. *in-sece,* et peut-être que lat. *signum,* de **sic-num*, cf. v. irl. *in-cho-sig,* « significat ».

Vieil irlandais *anâl,* « souffle », gallois *anadyl,* breton du xve siècle *alazn,* vannetais actuel *anal* = **ana-tl-*, cf. sanscrit *ani-las,* latin *ani-mus,* grec ἄνε-μος. Le vieil irlandais *anim,* âme, moyen breton *eneff,* peut venir de **anĕmû;* il diffère du v. irl. *anam-* (en composition), et du pluriel breton *anaffon,* xve siècle, aujourd'hui *anaon,* qui viennent de **ana-m-*.

Breton du xve siècle *malazn* « gerbe », de **manazl,* comme le montre le vannetais *manal* = **mana-tlon,* cf. le latin *mani-pulus,* id., de **mani-blum?* La racine de ces mots peut être la même que celle du sanscrit *mâ-tram,* « mesure »; comparez le rapport de *yâ-tar* au latin *jani-trices.* Le grec μέ-τρον serait au celtique **mana-tlon* à peu près comme κέν-τρον à κολε-τρον, d'où le dérivé κολετράω.

Gall. *banadyl,* « genêt », moy. bret. *balazn,* de **banazl,* vann. *bonal* = * *bana-tl,* cf. lat. *geni-sta;* nous n'allons pas, comme M. Stokes, jusqu'à identifier complètement ces deux mots.

V. irl. *tarathar,* v. corn. *tarater,* tarière = **taratron,* gr. τέρετρον, sanscr. *tari-tra-*, lat. *terebra.*

V. irl. *lân,* v. gall. *laun,* plein = **lānos,* de *[*p*]*ălă-nos,* sanscr. *parī-ṇas, prāṇas,* lat. *planus?* (cf. de Saussure, *Mém.,* 263). Le v. irl. *līnaim,* je remplis = *(*p*)*lēnāmi* de *(*p*)*ĕlĕnāmi,* cf. v. lat. *ex-plēnunt* (*plēnus,* πλήρης).

Bret. *dañvat,* « brebis » = **damă-tā,* cf. ἀ-δάμα-τος

Nous admettons donc avec M. Osthoff que l'*ĭ* de *genitum, domitum,* n'est pas primitif, et vient de *ĕ* et de *ă*. Or les parfaits correspondant à **genĕ-tum, *domă-tum,* devaient être **genĕ-vi, *domă-vi;* de là régulièrement **genovi, genui,* comme **de-nevod, de-novo, denuo;* et **domavi, domui,* comme **ab-lavo, *ab-lovo, ab-luo* (Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* p. 259). Ainsi le parfait en *ui* n'est qu'un cas particulier de celui en *vi*.

Ce parfait ainsi formé à côté de supins en *-ĭtum* gagna des verbes au supin en *-tum,* comme *necare, secare, docere* et les composés de *canere, serere*.Quelques-uns ont à la fois les deux formes de supin : *alo, alui, alitus* et *altus;* d'autres n'ont pas de supin : *volo, volui* (peut-être *vultus,* visage, est-il le même mot que l'ancien supin **vultum*). On trouve même *serui* de *sero,* semer (Neue, *Formenlehre,* II, 489).

Verbes en *-io, -ui, -tum, -ĕre* : *rapio;* les composés de *sapio* font également *-ui* (sans supin).

Dans le mot isolé *e-lic-io, -ui, -itum,* l'*i* du supin est le même que celui du présent.

Verbes en *-io, -ui, -tum, -īre : salio, aperio, operio, amicio.* Le supin de *sar-io, -ui,* devait être **sartu-m,* d'où le dérivé *sartura.*

Les deux formes *ui* et *vi* existent concurremment dans les verbes en *-īre salui* et *salivi, sarui* et *sarivi,* et dans les verbes en *-ĕre sapui* et *sapivi, posui* et *posivi.* M. Osthoff fait remarquer avec raison, en faveur de sa théorie de l'origine de *-ui,* que *po-sui* a été formé à cause de *po-situs,* qu'on divisait instinctivement en *pos-itus* (d'où *pos-ui*). Le présent *pōno* vient de **po-sino.* Dans les composés, *situs* est souvent réduit à *-stus*[1].

Le parfait en *-ui* a pris une grande extension dans les langues néo-latines; les formes comme *hab-ui* ont été, en bas-latin, assimilées à celles comme *acu-i,* où l'*u* appartient au radical du verbe, de sorte que les premiers verbes ont eu des participes passés en *-ūtus,* comme les seconds : *habutus* franç. *eu.* L'italien a des parfaits comme *stetti,* de **stetui *stetvi, venni,* de **vēnui,* cf. *volli* de *volui;* de même *ruppi* de **rupui, crebbi, conobbi* de **crevui, cognovui, caddi* de **cadui.*

Déjà dans le latin on trouve des parfaits en *-ui* formés de

1. Cf. Bréal et Bailly, *Dictionn. latin étymologique.*

parfaits plus anciens en *i* : *necto, nexi, nexui ; pecto, pexi, pexui ; meto *messi, messui.*

Le v. fr. *estui* = **stetui, crui* = **crevui, conui* = **cognovui, chaüi* = **cadui,* le fr. moderne « je *voulus* » = *volui,* etc., diffèrent des formes italiennes en ce que ces mots supposent l'accent sur l'*u* de *-ui,* par suite de quelque analogie comme celles de la première personne du pluriel en *-úimus* et du verbe *fúi.*

En latin le *v* de la terminaison *-vi, -visti,* etc., semblait tomber souvent, dans des formes telles que *audi(v)i,* etc., *ama(vi)sti, dele(vi)stis,* et même *commo(ve)runt.* C'est là l'effet que devait faire sur l'esprit du peuple parlant cette langue, la correspondance de *audii* à *audivi,* quoiqu'il soit à peu près certain que ces deux formations avaient des origines distinctes. Nous avons vu que le *v* de *audī-vi* est très probablement une imitation de celui de *mōv-i ;* la forme *audii* de *audīre* semble bien être, de son côté, une reproduction du rapport de *īre, ab-īre,* etc., à *ii, ab-ii.* Quoi qu'il en soit, les langues néo-latines ont généralisé ce moyen de simplification ; elles disent, par exemple, *amai* (italien), *j'aimai* (français), *ame* (espagnol), de **ama-i* pour *ama-vi*[1].

L'italien seul a gardé *-ei* pour *-evi* (Diez, *Grammaire,* II, 120).

L'*u* de la terminaison *-ui* a produit par assimilation régressive une diphtongue en *u* dans la syllabe précédente ; ainsi *habui* devint **haubui, haubi* (vieil espagnol) puis *hobe, hube,* « *j'eus* » (anc. *eü*) ; cf. esp. *supe* = *sapui,* je *sus, plugo* = *placuit,* il *plut ; cupe* = bas lat. *capui* pour *cepi,* etc. L'espagnol a boucoup étendu ces formations ; d'après *hube* = *habui,* il a créé *estuve,* de *stare, anduve,* de *andar,* aller, etc. *Tuve* de *tener* est analogique, car *tenui* traité phonétiquement eût donné quelque chose de semblable à *veno* (v. esp.) de **venuit* pour *venit.* En provençal, l'*u* a également pénétré dans la syllabe précédente : *saup* = *sapui, receup,* je *reçus* = **recipui,* etc. Mais il est arrivé souvent que dans cette langue l'*u* de *-ui* s'est fait précéder d'un son guttural : *dolui* est devenu *dolc* = **dolgvi ; habuerunt* a donné *agron,* etc. Cette formation *-c* de *-(g)ui* a pris en cet idiome une très grande extension ; on l'a donnée à des verbes comme *tolc* = **tollui, sufferc* = **sufferui,* où le bas latin et l'italien ont préféré le suffixe *-si.*

1. On trouve déjà en bas latin des formes comme *probai, probaisti, probait, probaimus* (Corssen, *Aussprache,* I, 322).

CHAPITRE II.

LES CARACTÉRISTIQUES AU PARFAIT GREC.

§ 44. Le parfait grec en κα.

Le κ, caractéristique du parfait « premier », est restreint à l'actif des verbes dont le radical finit par une voyelle, une dentale ou une liquide : λύω, λέλυκα ; πείθω, πέπεικα ; ἀγγέλλω, ἤγγελκα.

De ces trois types, le premier est le plus ancien, et cependant on n'en trouve qu'une vingtaine d'exemples dans Homère; ils sont énumérés par Curtius, *Verb.*, II, 231. C'est au singulier que cette forme s'est implantée d'abord; Homère, comme l'a observé Loebell, n'a pas de formes en -καμεν, -κατε, ni d'infinitif en -κέναι, etc. Le dialecte attique conserve des traces nombreuses de cette époque de transition où κ ne s'était pas encore répandu hors du singulier.

Le 2e type πέπεικα est le produit de l'analogie : le futur étant πείσω, on a traité ce mot comme s'il venait de πειω ; car l'ancien parfait πέποιθα aurait donné πεποικα. Ces parfaits se trouvent surtout dans les verbes en -ζω = -δγω, quelquefois pour γ-γω (par exemple dans ἁρπάζω, cf. ἅρπαξ, pf. ἥρπακα, à cause du futur ἁρπάσω). Κέκρικα et τέτακα ont été formés probablement d'après le parfait passif κέκριμαι, τέταμαι ; le ν de κρί-νω appartient au suffixe du présent ; celui de τείνω est représenté régulièrement par α dans τέτακα = τετnκα. Les formes comme πέφαγκα, ἀπέκταγκα, où le ν subsiste sous la forme γ devant le κ, sont relativement récentes[1].

Enfin le 3e type n'est guère représenté dans le style attique que par ἧρκα, εἷρκα, σέσυρκα, ἔφθαρκα, et ἤγγελκα, ἔσταλκα.

Ce κ n'est pas particulier au style attique; l'ionien et le dorien en offrent des exemples. Mais en dehors du grec on n le trouve point comme suffixe du parfait.

L'origine de ce suffixe ne doit donc pas être cherchée dans

1. Curtius, *Verb.*, II, 232.

un auxiliaire qui présenterait un sens approprié à celui du parfait; ce n'est que par accident qu'il a pris en grec cette destination spéciale. On le trouve, du reste, employé dans cette langue aux trois aoristes ἔθηκα, ἧκα, ἔδωκα[1], où il n'est pas restreint à l'actif: θηκάμενοι, Théogn., 1150. Ἔθηκα et ἧκα, ἕηκα (Hom.) ont, selon Curtius, leur correspondant dans le lat. *fac-io, jac-io;* cette dernière étymologie ne nous semble pas possible. Θη-κ serait proprement un développement de la racine θη au moyen d'un suffixe comparable à celui du substantif θήκη, cf. sanscrit *dhāka-s,* soutien. Les parfaits en -κα auraient été, à l'origine, formés par des verbes en -κω, de la même façon que les autres parfaits dits « seconds ». Ainsi, de même que ολ dans ὄλλυμι fait au parfait ὄλωλα, ολεκ, développement de ολ dans ὀλέκω, Hom., a fait (ἀπ)-ολώλεκα, Hérodote; cf. ἐρύκω, tiré de ἐρύω. Le grec n'est pas complètement dépourvu de formations analogues à *facio:* tel est πτήσσω = πτηκ-*γω*, aor. ἔ-πτακ-ον (par α bref) dont la forme plus primitive, sans κ, se trouve dans le parfait homérique πεπτηώς, cf. κέκμηκα à côté de κεκμηώς.

Ce κ se retrouve affaibli en γ dans l'aor. διέτμαγεν (par α bref) de la rac. de τέμ-νω, parf. τέτμηκα. Il semble être caché aussi dans le futur ἀλύξω, aor. ἤλυξα, Hom., de ἀλύω, ἀλεύω, qui suppose une forme αλυκω, cf. ἐρύω, ἐρύ-κω.

On trouve le même élément en dehors des verbes, selon M. Bréal, dans des noms comme *glăc-ies* à côté de *gelu,* etc.[2]

Le grec moderne emploie souvent la terminaison κα, mais il la joint au suffixe θη- de l'aoriste passif; ainsi ἐλύθην, ἐλύθης, ἐλύθη, ἐλύθημεν, ἐλύθητε, ἐλύθησαν se conjuguent vulgairement (ἐ)λύθηκα, (ἐ)λύθηκες, (ἐ)λύθηκε, (ἐ)λυθήκαμεν ou λύθηκάμε, (ἐ)λυθήκατε ou λύθηκέτε, (ἐ)λύθηκαν; on dit de même, avec le sens actif, ἀνέβηκα pour ἀνέβην, « je suis monté », ἀφῆκα, « j'ai laissé », εὑρῆκα, « j'ai trouvé », ἔδωκα, « j'ai donné », etc.

Quelquefois, en grec ancien, le κ de -κα s'est aspiré; ainsi on lit sur une inscription de Mantinée ἱερίτευχε (*Bulletin de l'Ecole d'Athènes,* n° 6, l. 6), et chez les Attiques ἀγήοχα, Aris-

1. On en forma plus tard quelques autres sur ce modèle; cf. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects*, p. 377.

2. *Mémoires de la Société de Linguistique de Paris,* t. V, p. 435. Sur ces formations en dehors du parfait, dans diverses langues, cf. les *Studien* de Curtius, VII, 248.

tote, au lieu du plus ancien ἦχα. Ἀγ-ήοχα vient de αγηγοχα, cf. ἀγηγοχώς sur une inscription d'Egine (*Corp. inscr. gr.*, t. II, p. 1013, l. 19); αγηγοχα, pour ἀγᾱγοχα (dor. συν-αγάγοχα, inscr. de Théra, *Corp.*, n°2448) est formé de *ᾱγ* comme ἐδήδοκα de ηδ.

Cette aspiration s'explique, selon M. Joh. Schmidt, par une analogie semblable à celle qui a produit les parfaits comme πέπλεχα de πλέκω. En effet, le dorien ἐκεκρατηρίχημες, Sophr., fragm. 71, est un de ces dérivés en ίζω, d'où les Doriens tiraient des futurs en -ιξῶ et des formes de parfaits telles que νενομίχθαι (Ahrens, II, 92), att. νενομίσθαι; cf. λυγιξεῖν, ἐλυγίχθης, Théocrite, I, 97, 98, fut. et aor. de λυγίζω, *ligare*. Les Attiques ont tiré νενόμι-κα de νενομί-σθαι, d'après l'analogie de λελύ-σθαι, λέλυ-κα; tandis que les Doriens faisaient naturellement de νενομίχ-θαι, νενομιχα, comme de πεπλέχ-θαι on avait fait πεπλέχ-ατατ, et, plus tard, πέπλεχα. C'est l'explication que M. Joh. Schmidt a donnée de ces derniers phénomènes[1].

Pour expliquer l'origine du parfait grec en -κα, M. Brugmann a suivi une voie différente de Curtius: ce serait la synonymie plus ou moins exacte du parfait second δε-δωκ-α, racine δωκ = sanscrit védique *dadâça*, racine *dâç*, avec δεδω = δεδω(α) de δίδωμι qui aurait amené l'addition de -κα à εστᾱ dans ἕστᾱ-κα, etc.[2] Cette théorie a été admise par M. Gust. Meyer dans sa *Griechische Grammatik*, et regardée comme très admissible par M. V. Henry (*Revue critique*, 1885, page 153), malgré les objections de M. Osthoff.[3]

M. Pott a depuis longtemps émis l'opinion que la terminaison -κα des parfaits « premiers » peut être extraite de ceux en -ηκα, où ηκα serait proprement le parfait « second » d'un verbe auxiliaire: ἥκω, je vais, ἧκα, « je suis venu »; πεποίηκα serait quelque chose comme le français « je viens de faire »; cf. l'expression ἥκω φράσων, « je vais dire ». Ce savant n'a pas entièrement renoncé depuis à cette explication[4], qui

1. *Zeitschrift* de Kuhn, t. XXVII (1883), p. 313. Cf. plus haut, § 38.
2. *Zeitschrift* de Kuhn, t. XXV, p. 212 et suivantes.
3. *Zur Geschichte des Perfects*, p. 524, etc.
4. Il l'a reproduite récemment dans son article *Verschiedene Bezeichnung des Perfects* (*Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft*, Band XVI, Berlin, 1885, p. 132), tout en reconnaissant qu'elle donne lieu à de graves objections. A la page suivante il signale une explication, encore plus risquée, donnée par Landvoigt en 1831, d'après laquelle les parfaits en -χα seraient plus anciens que ceux en -κα, et viendraient d'une composition avec le parfait de ἔχω.

ne nous semble pas avoir beaucoup de chances d'être exacte.

M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* pp. 324-390, propose pour le parfait en -κα une origine toute différente des précédentes : -κα à la 1re pers. du sing. et κεν, κε, à la 3e seraient identiques à la particule enclitique qui chez Homère est κεν, κε, en dorien et en béotien κα. Cette dernière forme a appartenu au grec le plus ancien ; elle représente **km* par *m* sonnante, tandis que κεν vient de **kem.* Quant à κε, c'est un produit de l'analogie, un compromis entre κα et κεν (p. 328). C'est des doublets comme κεν et κε que provient le ν dit « euphonique » (p. 340). Le correspondant de κεν, κα, n'est pas le védique *kam,* bien, car celui-ci, qui s'emploie souvent avec le datif, comme postposition, vient de **k²om* = vieux bulgare *kŭ,* prép. avec le datif, et son *k* ne serait pas un κ dans tous les dialectes grecs (p. 342). M. Osthoff a raison sur ce point : les formes celtiques montrent que le correspondant grec de ce mot serait *πον (irl. *co,* gall. *py* et *bw-* de *po-,* cf. *Revue celtique,* VI, 59) ; la forme celtique primitive devait être **quo, *quom.* Le vrai correspondant de κεν est en sanscrit, comme l'indique M. Osthoff, p. 342, *çam,* bien = *k¹em.* Les huit formes citées par l'auteur, p. 340, comme devant être la source de tous les parfaits en κα, sont :

ἕστᾱ(κα), zend *hishta,* sanscr. *tasthâu;*

πεφα(κ)α de φᾱμί, sanscr. *babhâu,* cf. πέφῃ· ἐφάνη, Hésych. ;

δέδη(κα) (δεδηκότας, Eschine, II, 134), sanscr. **dadâu;*

ἑη(κα), ἕω(κε), goth. *saisō ;*

τέθη(κα) (ἀνατεθηκότων, inscr., béot. ἐκτεθήκανθι), sanscr. *dadhâu,* zend *dadha;*

γεγνω(κα), ἔγνωκα, sanscr. *jajñâu,* v. irl. (*ad*)-*gêni* = **gegnō;*

δέδω(κα), sanscr. *dadâu,* zend *dadha ;*

πέπω(κα), sanscrit *papâu.*

Les principales raisons qu'il fait valoir pour cette explication sont :

1° L'antiquité de la forme ἕω-κε, dont l'ω, analogue à celui du goth. *saisō,* date d'une époque où l'on avait gardé la distinction vocalique du radical à la 1re et à la 3e pers. du singulier du parfait ;

2° La glose πέφῃ, qui semble un débris de l'époque antérieure à cette agglutination de la particule, quoiqu'elle ne présente pas l'apophonie qu'on remarque dans ἕω-κε ;

3° L'analogie des mots sanscrits en *âu,* comme ceux qui

précédent, où l'*u* final est la forme enclitique de la particule védique *u, ū,* « et, aussi », qu'on retrouve dans πάν-υ, τοῦτο = το-υ-το, et, plus complète, dans αὖ, αὖ-τε, lat. *au-t, au-tem,* goth. *au-k,* allem. *au-ch* = αὖ γε, etc. (p. 328); l'auteur trouve aussi une analogie curieuse dans le *k,* d'origine différente, qui vient s'ajouter aux impératifs, en lithuanien, et qui n'empêche pas l'addition des désinences ; *bú-k,* sois, *búk-ite,* soyez, cf. ἕστηκα, ἕστηκας, ἑστήκαμεν (p. 354);

4° Enfin, l'histoire de la propagation de ce κ dans la conjugaison du parfait grec actif. Homère n'a encore de parfaits en κα que ceux où cette terminaison est précédée d'une longue : βεβίηκα, du verbe dérivé βιάω, d'après ἕστηκα; de même δεδείπνηκα, τεθάρσηκα, de verbes en έω, d'après δέδηκα, τέθηκα, etc. Μεμίσθωκα, de μισθόω, a suivi l'analogie de ἔγνωκα, δέδωκα, πέπωκα; il y avait des dérivés tels que πῶμα et μίσθωμα, qui facilitaient cette analogie.

Faisant un pas de plus, le parfait en κα avait déjà atteint, à l'époque homérique, les mots comme βέβηκα, βέβληκα, δεδάηκα, où l'η appartient à l'aoriste; de même on trouve, plus tard, ἔσκληκα, ἔσβηκα, ἐρρύηκα, κεχάρηκα, γεγράφηκα, ἔσχηκα, cf. aor. ἔβλην, fut. σχήσω, subst. σχῆμα; ces formes furent confondues avec celles comme θήσω, θῆμα, à cause de la ressemblance extérieure de ἔ-σχ-ε-το, σχ-έ-σθαι, etc., avec ἔ-θε-το, θέ-σθαι (p. 356). Homère offre aussi les formes βέβρωκα, μέμβλωκα (cf. plus tard ἐάλωκα), et δέδυκα, πέφυκα, μέμυκα, par υ longs; cf. attiq. ἔστυκα; plus tard on trouve τέτικα (τετικώς, Lycophron, 765), par ι long.

Après Homère, le rapport des futurs en -ήσω avec les parfaits en -ηκα fut imité dans les verbes où le futur avait une brève; à -έσω, -άσω, -όσω, correspondirent des parfaits en -εκα, -ακα, -οκα : ἐπ-ήνεκα, ἀλήλεκα, ἀρήρεκα, ἐμήμεκα, ἐλήλακα, ὀμώμοκα. Puis l'on fit, d'après le même système, des parfaits en -κα précédé d'une diphtongue : κέκαυκα, ἀπολέλαυκα, πέπαυκα; νένευκα, πέπλευκα, πέπνευκα, πεπαίδευκα, τεθεράπευκα; κέκρουκα, etc.

Il s'établit ainsi une corrélation entre les parfaits actifs en -κα et les parfaits passifs en -μαι, ἐλήλακα, ἐλήλαμαι; ὀμώμοκα, ὀμώμομαι; πέπαυκα, πέπαυμαι (Hom.); ce qui donna lieu à de nouvelles formations où la voyelle du passif a pénétré à l'actif : δέδεκα, τέθεκα, εεκα εἷκα, d'après δέδεμαι, τέθεμαι, εεμαι εἷμαι; ἕσταμα (par α bref), sens actif, a été fait assez récemment sur ἕσταμαι (p. 357).

Puis vinrent, par suite de la même propagation analogique,

les parfaits actifs, avec d'autres voyelles brèves, comme κέκλικα, κέκρικα, ἔφθικα; τέθυκα, λέλυκα, πέπλυκα, κέχυκα; ἕκτακα, τέτακα, dont le vocalisme est emprunté au parfait passif correspondant.

C'est au futur et à l'aoriste en -σω, σα, que sont dus les parfaits qui suppriment une ou plusieurs consonnes du présent: πείθω, πεί-σω, πέπει-κα; ἐρείδω, ἐρεί-σω, ἤρεικα; σπένδω, σπεί-σω, ἔσπει-κα; σπουδάζω, σπουδάσω, ἐσπούδακα, etc.

Restent les parfaits où κα est précédé d'une consonne; ce sont les plus récents. Ἔφθαρκα, ἔσπαρκα, ἔσταλκα, τέταλκα (ἐπανατεταλκέτω, Aristote, *Météor.*, III, 5), ἤγγελκα, sont formés d'après les parfaits passifs ἔφθαρμαι, etc. A côté de ἕκτακα, on trouve ἔκταγκα (Aristote, Ménandre) qui provient de l'analogie: d'après φθείρω, fut. φθερῶ, parf. ἔφθαρκα, on fit κτείνω, κτενῶ, ἔκταγκα. Πέφαγκα a été amené par le rapport des aoristes comme ἐφθάρην, ἐστάλην, avec les parfaits comme ἔφθαρκα, ἔσταλκα, à cause de l'aor. ἐφάνην. Les infinitifs parfaits moyens ἐκτάνθαι, πεφάνθαι, sont des imitations de ἐφθάρθαι, ἐστάλθαι, etc. Enfin il y a des parfaits analogues de formation toute récente, comme μεμίαγκα, ἔρραγκα, σεσήμαγκα, ὕφαγκα, ἤσχυγκα, ὤξυγκα (p. 357).

La première et la troisième personne du singulier au parfait actif, en -κα, -κε(ν), amenèrent naturellement une deuxième personne du singulier en -κας, et les trois personnes du singulier du plus-que-parfait; mais le pluriel de l'indicatif et les autres modes du parfait ne furent envahis que progressivement par ces formes nouvelles, auprès desquelles les anciennes, sans κα, se maintinrent jusque dans le dialecte attique pour les verbes non dérivés: ἕστηκα, ἕσταμεν, ἑστάναι (ἑσταώς) ἑστώς. Les seules exceptions chez Homère se trouvent à la troisième personne du parfait pluriel: ἑστήκᾱσιν, Il., IV, 434, à côté de ἕστᾱσι(ν); κατατεθνήκᾱσιν, Iliade, XV, 664, à côté de τέθνᾱσι(ν); πεφύκασι, Odyssée, VII, 114, à côté de πεφύᾱσι(ν); et βεβρωκώς, Iliade, XXII, 94, Odyssée XXII, 403. Les formes dites à tort « syncopées », comme βεβάναι, τεθνάναι, etc., sont, du reste, la règle en attique; βεβηκέναι, τεθνηκέναι, etc., n'apparaissent que sporadiquement et par exception. A côté de δέδωκα, on a le béot. ἀπο-δεδόανθι (inscription d'Orchomène).

Pour les verbes dérivés en έω, et pour ceux qui prennent un η non radical, M. Osthoff admet (*ibid.*, p. 360) que dès l'époque homérique ils avaient un paradigme complet, et qu'il

en était de même des verbes en ἀω, ὁω. Cependant les exemples homériques n'ont rien de concluant; ils ne s'écartent point des formes citées plus haut. Ce sont : τεθαρσήκᾶσι, Iliade, IX, 420, 687; ἀδηκότες, ἀδηκότας (5 fois); δεδαηκότες, Odyssée, II, 61; τετυχηκώς, Iliade, XVII, 748, à côté de nombreuses formes en -ηώς, -ηότες (cf. plus haut, § 31).

On trouve en attique, chez les comiques, ἠρίστᾰμεν, ἠριστᾶναι, de ἀριστάω, et δεδείπναμεν, δεδειπνάναι, de δειπνέω; mais ces formes n'ont rien d'antique, elles proviennent d'une imitation tardive de ἕσταμεν, ἑστάναι, comme le montre, entre autres raisons, l'α de δεδείπναμεν, δεδειπνάναι.

Dans cette théorie les aoristes en -κα s'expliqueraient comme les parfaits; les présents en -κω seraient tous de formation postérieure aux parfaits correspondants. Il n'y en a qu'un d'embarrassant ; c'est l'homérique ὀλέκω, que M. Osthoff propose, en conséquence, de lire ολεθω, à cause des formes comme ὄλεσσε(ν), ὀλέσσαι, etc. (p. 382).

L'auteur termine ce chapitre si plein d'aperçus nouveaux et ingénieux par l'explication de l'homérique δέδοικα, qui est une formation analogique d'après ἔοικα, à cause de la ressemblance extérieure de l'ancien présent δε-δί-σκομαι avec ἐ-ί(κ)-σκω (aoriste attique δεδίξασθαι, hom. δειδίξασθαι, Iliade, XVIII, 164).

Cette origine du parfait grec en -κα est très possible, dans un grand nombre de cas. Mais nous croyons que l'explication antérieure due à Curtius a aussi grande chance d'être vraie dans une certaine limite; ainsi il est difficile de mettre sur le compte du hasard la ressemblance de *facio, fēci* avec ἔθηκα et τέθηκα.

L'importance attribuée par M. Brugmann à la rencontre fortuite de deux formes δε-δωκ-α et δεδω, qui seraient devenues à peu près synoymes, est sans doute exagérée; mais le fait étant possible, il est permis d'y voir une des causes, peut-être nombreuses, sinon de la création, du moins de la propagation étonnante des parfaits en κα. Nous croyons qu'on ne doit pas être trop exclusif, dans la solution de questions si obscures et si complexes.

§ 45. Les parfaits grecs en θα et en σα.

Il semble qu'on ait essayé quelquefois en grec la formation d'un parfait en θα; car Homère emploie ἐγρηγόρθασι, Iliade, X, 419, de ἐγείρω, et βεβρώθοις, Iliade, IV, 35, de βιβρώσκω. Le θ

est fréquent comme lettre servant à développer une racine; cf. κνάω κνήθω[1]. Ἐγρηγόρθασι supposerait un présent εγερθω qui n'existe pas, comme, dans la théorie de Curtius, ἐγήγερκα viendrait d'un présent inusité εγερκω. La différence de voyelle entre ἐγρηγόρθασι et ἐγήγερκα tient à ce que le parfait premier avec θ a gardé le vocalisme du parfait second qu'il a remplacé, ἐγρήγορα; tandis que ἐγήγερκα a pris l'ε du parfait passif, qui lui-même l'avait emprunté au présent. Comparez l'arcadien ἐφθορκώς[2], formé d'après ἔφθορα, tandis que l'att. ἔφθαρκα est formé d'après le passif régulier ἔφθαρμαι. Quant à βεβρώθοις, qui suppose un présent βρωθω, on peut le mettre en regard de βεβρώκοι, Hérodote, I, 119, βεβρωκώς, Iliade, XXII, 94, Odyssée, XXII, 403.

L'absence de présents εγερθω, βρωθω, semble indiquer qu'un parfait par -θα était en voie de formation à l'époque homérique, c'est-à-dire que les parfaits seconds réguliers en -θ-α avaient communiqué leur θ par analogie à un certain nombre d'autres verbes. Il est curieux que parmi les deux seuls exemples qui nous soient parvenus de cet essai de formation en -θα, il y en ait un où cette terminaison soit ajoutée à une consonne; nous avons vu qu'Homère ne présente pas de parfait analogue à ἐγήγερκα.

On cite aussi quelques exemples de parfaits grecs formés au moyen d'un suffixe commençant par σ; ce sont εἴξασι, de εἴκω, et ἴσασι, de ειδω. Εἴξασι est attique; Curtius l'explique par *Ϝε-Ϝικ-σασι*. Ἴσᾱσι est employé par Homère; on sait que ce verbe n'a pas de redoublement. Cette forme serait pour *Ϝιδ-σαντι*[3]. L'indicatif passif de cette formation semble se trouver dans ὅσσα ἐν τᾷ συνθήκᾳ γεγραψάται (tables d'Héraclée, I, 121); et son subjonctif passif dans le même texte, l. 106 : τὰν γᾶν, ἅν κα αὐτοὶ μεμισθωσώνται. D'après l'explication de Curtius, ἴσᾱσι = *Ϝιδ-σαντι* serait analogue au latin *viderunt* pour **vide-sunt,* et μεμισθωσώνται à *viderint* = **vide-sint;* enfin la conjugaison complète chez les Doriens ἴσᾱμι, ἴσαις ou ἴσας, ἴσᾱτι, ἴσᾰμεν, ἴσᾰτε, ἴσαντι, avec l'infinitif ἰσάμεναι, le participe ἴσας et un subjonctif de lecture incertaine, correspondrait aux parfaits latins comme *lū-si,* et aux prétérits irlandais

1. Curtius, *Grundz.*, p. 63.
2. *Stud.* de Curtius, X, 275.
3. Curtius, *Verb.*, II, 253, 254.

comme *gên-sam,* fecimus. Ces rapprochements sont ingénieux, mais en partie douteux, comme nous le verrons en étudiant les désinences du parfait et ses dérivations.

QUATRIÈME PARTIE

LES DÉSINENCES DU PARFAIT ET SES DÉRIVATIONS

CHAPITRE PREMIER

LA PREMIERE PERSONNE.

§ 46. La première personne du singulier du parfait actif, en grec.

En grec la première personne du singulier du parfait actif est en *ă* : γέγονα, λέλυκα.

Cette terminaison se retrouve en sanscrit : *tutōda,* « j'ai frappé »; et en zend : *vavaca,* » j'ai appelé[1] ». Le vieil irlandais *cechan,* « j'ai chanté », suppose de même une forme celtique primitive **cecana,* et le gothique *faifah,* « j'ai pris », une forme germanique **fefanga.* C'est parce que cet *ă* ario-européen n'était pas accentué, qu'il est ainsi tombé en celtique et en germain. L'accent devait frapper, à l'origine, le radical du verbe.

On a proposé diverses explications de cet *ă*.

Selon Schleicher, *Compendium,* p. 648, cet *a* serait pour *ma*, pronom de la première personne qui se retrouve aux autres temps de l'actif sous les formes -μι et -ν pour -μ. Λέλοιπα viendrait de λελοιπ-μα, cf. λέλειμ-μαι. Mais cette chute de *m* n'est pas vraisemblable.

M. Brugmann a expliqué cet -*ă* par la vocalisation d'une *m ;* λέλοιπ-α viendrait de λελοιπ-*m,* comme δέκα de δεκ*m*. Dans cette hypothèse, il faut admettre que -*a* s'est généralisé par analogie; car *m* ne se vocalisant qu'après une consonne, on attendrait des formes comme βε-βη-ν, de βε-βη-μ. De plus la

1. Cet *a* est quelquefois long en sanscrit védique et en zend (Kuhn, *Zeitschrift*, XV, 405).

première personne du singulier du parfait gothique aurait subi l'influence de la troisième ; car **fefang-m* devait donner **fefahun*, cf. *taihun* = **teh-m*, « dix ». Enfin le celtique contredit cette théorie ; car en vieil irlandais une ancienne nasale finale trahit sa présence par un phénomène que les grammairiens désignent sous le nom d'*éclipse*, et qui consiste dans la disparition ou la fusion de certaines consonnes suivantes ; ainsi *deich m-bai*, « dix vaches », = **dec-n boue(s)*. Or jamais on ne trouve le mot qui suit une première personne singulière de parfait, comme *cechan*, traité de cette façon ; et la troisième personne du singulier étant distincte de la première, on n'a pas, comme pour le gothique, la ressource d'une explication par l'analogie.

Curtius considère, de son côté, γέγονα comme une abréviation de γεγονα-μι ; l'*a* appartiendrait au thème du parfait, et non à la désinence[1]. Le sanscrit *jajána* serait né, par le même procédé, de **gagana-mi*, qui serait la forme ario-européenne (*Verb.*, I, 38). Ce système s'appuie sur deux principaux arguments : 1° l'existence de la forme éolienne ϝοίδημι pour ϝοῖδα, écrite γοίδημι par Hésychius et οἴδημι par Choeroboscus ; 2° la correspondance de φέρω = sanscr. *bharāmi*, ce qui suppose en grec primitif φερωμι, devenu φέρω, et ϝοιδᾱμι, devenu ϝοῖδα, par une apocope semblable.

1° On a fait valoir, en faveur de la priorité de ϝοίδημι à ϝοῖδα, cette considération que la diphtongue οι indique clairement un parfait, et que la conscience de la langue, c'est-à-dire de ceux qui la parlaient, ne pouvait s'y méprendre. Mais il faut convenir que l'absence de redoublement, dans toutes les langues ario-européennes, et la signification du mot, qui est celle d'un présent, pouvaient contribuer à obscurcir la vraie nature de cette forme verbale. C'est ainsi que son synonyme irlandais, le déponent *ro fetar*, « novi », a subi l'analogie du présent, qui lui a donné sa voyelle, dans la variante *ro fetor*, *ro fetur*. Comme les Eoliens font en -ημι les verbes en -άω et -έω, on pourrait considérer ϝοίδημι comme

1. M. A. Dutens, *Essai sur l'origine des exposants casuels en sanscrit*, Paris, 1883, p. 161, voit également dans les *a* des parfaits sanscrits *tutōda* « je frappai » et « il frappa », *tutuda* « vous frappâtes » le même élément qui termine le radical du présent *bhara-ti*, « il porte », l'impératif *bhara* « porte », et le thème nominal *bhara-*, « porteur ». Mais le grec nous permet de discerner là plusieurs voyelles bien distinctes.

dérivé de ϝοῖδα par un procédé comparable à celui qui a fait tirer les présents ὀλώλω, δεδοίκω, etc., de ὄλωλα, δέδοικα, parfaits que leur vocalisme et leur redoublement rendaient pour le moins aussi caractérisés que ϝοῖδα. Mais pour que ϝοῖδα soit antérieur à ϝοίδημι, il n'est pas nécessaire qve celui-ci en dérive immédiatement. Les formations du type ὀλώλω, dont quelques-unes sont homériques, ne nous offrent point de pendant exact à οἴδημι. Seulement les Syracusains, auxquels ce type ὀλώλω était particulièrement familier (Hérodien, II, 830) et chez lesquels, en conséquence, on attendrait un mot οιδω de οἶδα, nous présentent une variante importante de οἴδημι : c'est ἴσᾱμι (Hésych.). Curtius y voit une formation plus compliquée ; nous croyons avec M. Henry (*De l'analogie*, 359) que ces deux formes, οἴδημι et ἴσᾱμι, ont été créées d'après les troisièmes personnes du pluriel οἴδᾱσι, ἴσαντι, toutes deux corrompues quant au radical, l'une par la voyelle de οἶδ-ε, l'autre par la consonne de ἴσ-τε, qui a aussi donné lieu à la variante irrégulière ἴσ-μεν de ἴδ-μεν. Cf. γεγά-ασι d'après γέγα-μεν. La forme correcte ιδαντι, ιδασι, n'existe nulle part. On peut donc admettre la formule ἵστᾱσι, ἵσταντι : ἵστημι, ἵστᾱμι = οἴδᾱσι, ἴσαντι : οἴδημι, ἴσᾱμι. L'écart etait devenu tel entre les personnes extrêmes du parfait, οἶδα et ἴσαντι, que cette dernière forme ne pouvait manquer de paraître isolée, et, son sens aidant, on a dû la prendre pour un présent[1]. Cette remarque peut servir à justifier ce qu'a d'insolite cette double création οἴδημι, ἴσᾱμι, dans deux dialectes rapprochés, mais distincts.

2° La dérivation *bharāmi,* d'où φερωμι, d'où φέρω, qui ferait un pendant à celle de **vaidami* ϝοίδημι, ϝοῖδα, ne repose guère que sur le témoignage du sanscrit, d'ailleurs *bharāmi* eût dû donner φερομι, φερον (Curtius, *Verb.*, I, 44). On peut opposer au sanscrit *bharāmi,* en faveur de la priorité de la forme φέρω, le zend *bairā,* le vieil irlandais *beru,* je porte, *do-biur* = **do-beru*, j'apporte ; le vieux haut allem. *wigu,* « veho », etc. L'accord de toutes ces langues, qui ont, d'ailleurs, gardé à d'autres verbes le suffixe *-mi,* donne à

1. Les formations restées isolées sont nécessairement méconnues de la conscience nouvelle du langage, et employées souvent aux usages pour lesquels elles semblaient le moins faites. Ainsi le latin ne sentant plus l'origine de la terminaison *-mini,* l'emploie dans des locutions telles que *amaremini*, qui, selon la remarque de Curtius, supposerait un participe de l'optatif aoriste passif, quelque chose comme serait en grec τιμησαιμενοι !

penser que l'ario-européen avait déjà, pour la première personne du singulier de l'indicatif présent, les deux terminaisons *-mi* et *-ō*. Elles étaient naturellement exposées à empiéter sur leurs domaines respectifs, d'autant plus que souvent elles étaient usitées concurremment dans diverses conjugaisons de la même racine. Ainsi le sanscrit a pu ajouter le suffixe de *bibharmi* = πίφρημι, au primitif **bharā* = φέρω, et en faire *bharāmi*. En zend on trouve *manya*, « je pense », qui semble plus ancien, sauf la quantité de l'*a*, que le sanscrit *manyāmi*; de même *pereçâ*, « j'interroge », = lat. *posco*, cf. sanscrit *pṛcchāmi; yâçâ*, « je désire », à côté de *yâcâmi* = sanscrit *icchāmi*. L'irlandais, à côté de *beru, do-biur*, a les formes plus récentes *berim*, « je porte », *taid-brim*, « exhibeo » = *bharāmi*. Ces dernières sont les seules usitées dans l'irlandais moderne, et dans le rameau breton des langues néo-celtiques (au présent).

En grec le type φέρω est resté intact; mais les verbes dérivés en έω, άω, όω, plus exposés à l'analogie de τίθημι, ἵστημι, δίδωμι, y ont été rattachés par le dialecte éolien (Ahrens, *Aeol.*, 134). Le même phénomène de contamination a eu lieu en germain et en celtique: ainsi l'éolien φίλημι, béotien φίλειμι, est à φιλέω comme le vieux haut allemand *hapēm*, « j'ai », est au gothique *haba*, et l'irlandais *carim*, « j'aime », à la forme plus ancienne *caru* = **carau*. En latin et en gothique, la terminaison *-mi* n'est plus représentée que par les formes isolées *sum* et *im* = **esmi*. Nous croyons qu'en sanscrit l'analogie s'est exercée en sens contraire, et que l'unité qui en résulte est également factice.

Le futur nous offre ici un parallèle frappant. Le sanscrit a la terminaison *-s-yā-mi*, mais en cela il n'est d'accord avec aucune autre langue :

Grec δώσω, de δω-σyω, comme le montrent les formes doriennes βοαθησίω, προλειψίω, et βοαθησῶ, προλειψῶ (= βοαθησεω, προλειψεω).

Lithuanien *dů-siu* = δώσω; *bū-siu* = φύσω.

Vieil irlandais *tiasu*, « j'irai » = στείξω (présent *tiagu*, « je vais » = στείχω); *ro-charus*, « j'aimai », breton *karis* = *[*p*]*ro-carasū*. Le maintien de cette dernière *s* dans les deux branches des langues néo-celtiques tient probablement à l'influence analogique des formes où elle était précédée d'une consonne, comme *tiasu* = *(*s*)*teig-sū*; on peut attribuer à la même cause la préservation du σ dans λύσω, δώσω, βοαθησίω, etc.,

d'après στείξω, προλειψίω, etc. Il faut tenir compte aussi, en grec et en celtique, de l'influence du *y* sur le son précédent: cf. ἔσομαι de ἔσσομαι, Hom. = εσ-*yo*-μαι (à côté du lat. *erō* = **es-ō*, au lieu de **es-yō*).

Zend *daoṅha* = δώσω; *vakhṣyā*, « je dirai » (sanscrit *dāsyā́mi*, *vakṣyā́mi*). — Voyez plus loin, § 48.

Φέρω remonte donc, selon nous, à un type ario-européen **bherō*, distinct de **es-mi*, et où l'ancienne présence d'une *m* n'est pas prouvée, L'*ō* de **bherō* provient d'une contraction de l'*ŏ* final du thème (cf. φέρο-μεν, φέρο-μαι) avec un autre élément, peut-être vocalique. Si ce dernier élément était *a* (cf. V. Henry, *Anal.*, p. 352) on pourrait y voir une désinence identique à celle de γέγον-α, qui, selon nous, remonte à l'unité ario-européenne. Cet *a* aurait été, à l'origine, un pronom démonstratif. Quoi qu'il en soit de cette hypothèse, nous retrouverons l'α de γέγονα dans diverses combinaisons que nous allons analyser[1].

§ 47. La première personne du singulier au parfait latin.

La première personne du singulier au parfait latin est en *ī*, plus anciennement *ei*. Cette contraction d'*ei* en *ī* est régulière : c'est ainsi que *deico*, δείκνυμι, est devenu *dīco*.

Selon Schleicher, *Comp.*, 726, *tutudī* est pour **tutudei-m ;* *ei* est la finale du thème de *tutudĭ-mus*, et ces deux personnes sont entre elles comme εἶ-μι à ἴ-μεν. Ce thème en *-i* ne serait, d'ailleurs, pas primitif; le vieux latin *fac-sim* et l'osque *fefac-ust* nous conserveraient un thème de parfait *fefac-*, changé plus tard en *fefici-* (*fēce-rim* = **fe(f)ici-si(e)m* par un développement comparable à celui qui a donné les formes *levi-s, gravi-s,* de **legu-i-s,* **garu-i-s,* en regard de ἐ-λαχύ-ς, βαρύ-ς, sanscr. *laghú-s, gurú-s.*)

Curtius suppose aussi que l'*ī* final de *vīdī* tient lieu de *ei-m;* mais il compare cette forme **vīdei-m* à ϝοίδη-μι, de

1. M. Osthoff admet, *Zur Geschichte des Perfects*, 387, 388, que la forme homérique δείδω est une contraction, pour δεδϝοα, de δεδϝοyα, et explique que (ἀκ)ήκοα n'ait pas subi la même contraction par ce fait qu'il vient de ηκοϝα pour ηκοϝσα. La racine de ἀκούω n'est pas certaine. On a rapproché le gothique *haus-jan,* allem. *hören,* à cause du σ de ἀκουστός; Curtius le rapporte à la racine du latin *caveo,* et M. de Saussure a comparé ἀκέων, qui serait un ancien participe présent.

sorte que l'*ī* viendrait de *ē* comme celui de *fīlius, feilius,* proprement « nourrisson », dérivé de **fēla*; mamelle (d'où *fēlare,* sucer) = θη-λή.

Ces deux explications ont été inspirées par l'idée préconçue que toute première personne doit avoir ou avoir eu une *m;* mais la chute de cette *m* ne serait pas conforme aux habitudes de la phonétique latine. MM. Fick, Speijer et Osthoff ont trouvé en même temps la véritable solution : la première personne du parfait latin actif en *-ī* s'explique par la première personne du parfait *moyen* sanscrit en *ē,* zend *ē:* ainsi *tutudī*, « j'ai frappé » = le vieil indien *tutud-ē*, « je me suis frappé », « j'ai été frappé[1] ». Le rapprochement semble inattaquable au point de vue phonétique; M. Speijer cite, par exemple, la relation connue du datif latin *nominī* avec le sanscrit *namnē* = **namn-ai,* cf. les infinitifs grecs comme ἔμμεναι, qui sont originairement des datifs de substantifs verbaux[2]. Comme le parfait moyen avait la forme faible de la racine, l'explication de *tutŭdi* par *tutudē* rend compte de ce fait, qu'en latin le radical du parfait redoublé avait presque toujours une voyelle brève. Les exceptions plus ou moins certaines, comme *tutūdi,* peuvent s'expliquer de diverses façons. L'*ū* de *tutūdi* peut provenir de l'exemple d'une autre personne qui aurait gardé ou pris par analogie la vocalisation forte du singulier actif, cf. sanscr. *tutōda.* En effet, l'explication de la première personne du singulier en *ī* n'entraîne pas nécessairement une origine identique pour le reste de la conjugaison du parfait. Les formes verbales n'ont point, dans la réalité, cette belle unité dont les paradigmes de la grammaire leur donnent l'apparence; et en dépit des efforts du puriste, ces mots si bien alignés se débandent de temps en

1. Speijer, *Mémoires de la Société de Linguistique*, V, 3, pp. 185-188; Osthoff, *Z. Gesch. d. Perf.*, pp. 191 et suiv., 609. M. Pott, *Doppelung*, p. 241, avait qualifié d' « acte de désespoir » une tentative analogue de rapprochement, par Bopp, entre la finale latine *-ī* du parfait et la désinence du moyen en sanscrit (t. III, p. 185, de la traduction).

2. Cependant M. Henry, *Revue critique,* 1885, p. 152, préfère voir dans *vīdi* un successeur de **veidoi*. Il compare, pour la question de phonétique, *humi* = **humoi* (M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects*, 195, identifie, au contraire, *humi* axec χαμαί, zend *zemê*). Au point de vue morphologique, M. Henry voit dans la forme restituée par conjecture **veidoi* l'analogue des désinences secondaires, grec ἐγέγραπτο, et même des désinences primaires de l'arcadien, comme γέγραπτοι.

temps ; le lien factice de l'usage ne les attèle que momentanément au même joug. L'irlandais nous offre ici un parallèle curieux : il a perdu la première et la troisième personne du pluriel du parfait actif, et les a constamment remplacées par les formes correspondantes du passif.

L'-*ī* de la première personne du parfait latin, équivalent au sanscrit *ē*, vient comme lui d'une terminaison ario-européenne *-ai* : *tutŭdi*, sanscr. *tutudē* = **tetŭdai*. Dans **tetuda-i*, nous retrouvons l'*a* du parfait actif ario-européen (sanscrit *tutōda*). Quant à l'*ĭ* qui suit, et qui semble jouer le rôle d'indice du passif, il est probable qu'il vient de l'analogie des suffixes personnels du passif, en grec -μαι, -σαι, -ται, 3e pl. -νται, à côté de l'actif -μι, -σι, -τι, 3e pl. -ντι, quelle que soit d'ailleurs la relation exacte entre ces deux groupes de désinences ; car on peut faire là-dessus bien des hypothèses ; supposer, par exemple, que le rapport des nominatifs singulier et pluriel, **sa*, ὁ, et **sai*, οἱ = *sa* + *i*, réunion de deux racines démonstratives, a été imité anciennement dans les verbes, comme il a été plus tard imité dans les noms (ἵππο-(ς), nominatif plur. ἵππο-ι).

Cette origine passive du suffixe *ī* de la première personne singulière du parfait latin peut servir à expliquer pourquoi ce temps n'a pas, comme les autres, de forme passive en regard de la forme à sens actif, ce qui oblige à des périphrases telles que *cantus sum* au lieu de **cecini-r*, tandis que le celtique disait **cecana-r*. C'est que ce temps, à la première personne du singulier, est, pour tous les verbes, dans le même cas où sont aussi les autres dans les verbes déponents ; il a déjà un indice de passif. On peut objecter que rien n'empêcherait les verbes déponents d'avoir un parfait en *-i*. Il en devait être ainsi, en effet, à l'origine ; et *memini*, par exemple, correspond à (*re-*)*miniscor* comme μέμνημαι à μιμνήσκομαι ou μνάομαι ; comparez le sanscrit *mēnē* = **memna-i* et le vieil irlandais *ro mênar*, « putavi » = **memna-r*. Les deux systèmes existent concurremment dans quelques verbes, comme *odi, osus sum ; confidi, confisus sum ;* les anciens parfaits neutres *ausi, gavisi,* ont été remplacés par *ausus sum, gavisus sum*.

Le passage du sens passif au sens actif, dans la première personne du parfait latin, a dû être facilité par le sens neutre que plusieurs verbes possèdent même sous la forme active. Ainsi, pour la forme, *fīdī* s'accorde avec πείθομαι, et *fīdo*

avec πέποιθα; mais un parfait latin **fefeida,* qui aurait eu le sens actif de πέπεικα, n'avait plus sa raison d'être, du moment que la langue renonçait à exprimer par cette racine l'idée de πείθω. Le grec, ayant fait de ses ressources une sage répartition, a gardé la faculté de distinguer ici le passif πέπεισμαι du moyen, dont πέποιθα a pris le sens par un procédé inverse de celui que nous admettons en latin dans les mots comme *cecini,* etc. On sait, du reste, que la distinction primitive du sens, entre les voix active et passive, n'est pas toujours observée en grec ni en sanscrit. Le moyen, qui est l'origine du passif grec, est près de l'actif par son sens, et constitue une cause permanente de confusion. M. Osthoff a fait, *Zur Geschichte des Perfects,* 191-193, des rapprochements fort curieux de parfaits latins qui, pour la forme ou pour le sens, ont leurs analogues dans d'autres langues; ainsi *sēdi* rappelle le grec ἧσται, et le sanscrit védique *ní shēdirē; steti* le synonyme sanscrit *tasthē, fūgi* le grec πεφυγμένος, Hom., *vīdi* le grec ἴδμαι· γινώσκω (Hésych.).

La contamination de la première personne singulière du parfait actif, en latin, par le passif, a été peut-être facilitée par cette circonstance, qu'au pluriel cette même personne a un *ĭ: cecin-i-mus.* Le celtique y a échappé, parce qu'il a là un *a* comme le grec : v. irl. *cechnammar,* « cecinimus ». Si l'on n'a pas en latin le passif **cecinimur* qui, en celtique, a envahi l'actif, c'est peut-être parce que le passif *cecinī* avait primitivement ses autres personnes, qui ont disparu, analogues au passif sanscrit.

L'*i* de *vidi,* etc., s'est conservé assez fidèlement dans les langues romanes. Nous l'écrivons en français, par exemple, dans *je chantai* = ital. *cantai,* lat. *cantavi.*

§ 48. La première personne du singulier du parfait moyen et passif, en grec.

La première personne du singulier du parfait moyen, qui sert aussi de passif, a pour suffixe en grec μαι, qui s'ajoute à la forme faible de la racine : λέλυμαι, ἕσταμαι.

On a souvent identifié ce suffixe avec celui du présent φέρο-μαι (béotien -μη, Ahrens *Aeol.,* 187). Le sanscrit n'a pas d'*m: bharē.* Il est probable que c'est là la forme ancienne, et qu'aussi au parfait moyen *tutudē* (lat. *tutudī*) est plus primitif que λέλυμαι. L'actif sanscrit *bibharmi,* πίφρημι, a dû

avoir un moyen **bibhṛmē* πιφραμαι, cf. ἵστημι, ἵσταμαι; ce suffixe *-mai* a disparu du sanscrit, tandis que son correspondant actif *-mi* faisait, au contraire, disparaître la désinence *ō*. En grec le présent φέρο-μαι et le parfait λέλειμ-μαι ont subi l'influence analogique du présent ἵσταμαι; ces formes sont dans le même cas que *bharāmi,* ϝοἴδημι, et que les subjonctifs homériques comme ἐθέλωμι, en regard du sanscrit *bharāi.* L'analogie ayant agi en sens inverse dans les deux langues, le grec φέρω est l'actif du moyen sanscrit *bharē;* et le sanscrit *tutudē* (lat. *tutudī*) est le moyen de parfaits actifs grecs comme λέλοιπα (sanscrit *tutōda*).

Le présent moyen sanscrit *bharē* est formé de l'actif **bharā,* c'est-à-dire **bherō* = **bhero-a*, par l'addition d'un *i* qui lui fait prendre un sens moyen. Comparez la formation du passif italo-celtique, lat. *fero-r* vieil irl. *beru-r*. Au présent sanscrit *bharē* correspond le zend *bair-ē,* avec une curieuse variante en *-ōi;* le vieux persan a, selon Spiegel, des présents moyens en *aiy*. La perte du correspondant grec de *bharē,* qui serait φερῳ = φεροα-ι s'explique facilement par sa trop grande ressemblance avec l'actif φέρω.

De même le futur moyen sanscrit *dāsyḗ,* « je me donnerai », correspond, non à sa forme active *dāsyā́mi,* mais à une autre plus ancienne **dāsyā,* conservée par le zend *daoṅha,* etc. (cf. § 46). Comme exemple de l'alternance de l'*ā* des langues d'Asie avec *ō, ū,* dans celles d'Europe, on peut citer le datif sanscrit *açvāi,* « au cheval », zend *açpāi* = grec ικϝωι, ἵππῳ, lat. *eqvō* (v. lat. *populoi*, etc.) vieux celtique **eqvū* (v. irl. *eoch*). L'arménien, qui fait partie du groupe iranien, a des datifs comme *mardoi* (par *i* muet) « au mortel » = grec βροτῷ,

Le parfait sanscrit *tutudē* = lat. *tutudī* vient, comme nous l'avons vu, de *tutuda* + *i;* c'est une formation analogue au parfait moyen irlandais *ro-gêna-r* = προ-γέγονα + *r,* et au présent moyen du sanscrit et du zend. Le grec primitif devait dire μεμναι = sanscr. *mēnē,* lat. *memini,* cf. μέμονα et irl. *do-mêna-r;* l'analogie des présents en -μαι a fait remplacer ces formes par d'autres telles que μέ-μνη-μαι, λέλειμμαι, dans lesquelles l'*a,* désinence du parfait actif, ne se trouve pas avant -μαι; ce qui peut faire soupçonner que cet *a* est réellement conservé dans -μαι. Ainsi le μ de δίδομαι est venu s'intercaler entre l'ο et l'α de δεδοαι = sanscrit *dadē,* latin *dedī,* et en a fait δέδομαι, de même que le κ de ἐφθαρκώς s'est introduit entre

le ρ et l'ω de ἐφθορώς, dans la variante ἐφθορκώς. Du reste, cette addition de *m* que nous avons admise en tant de cas différents a une cause permanente dans l'analogie de la première personne du pluriel, où il y a toujours une *m*, et où la racine était sous une forme faible, comme au moyen. Nous avons vu que cette première personne du pluriel a conservé ses formes anciennes plus longtemps que celle du singulier, puisqu'il n'y a pas d'exemple de ἕσταα, tandis que ἕσταμεν est resté usité en attique à côté de ἑστήκαμεν, qui provient de l'analogie du parfait relativement nouveau ἕστηκα. Le parfait moyen n'a jamais subi l'influence de la caractéristique κ ; l'aor. ἔδωκα a un moyen ἐδωκάμην, mais le parfait δέ-δω-κα n'a jamais donné δεδωγμαι (cf. ἤϊγμαι, actif ἔ-οικ-α, ἐοίκαμεν et ἤϊγμεν).

§ 49. La première personne plurielle du parfait actif, en grec.

La première personne plurielle du parfait grec actif est tantôt en -μεν, dorien -μες, tantôt en -αμεν, -αμες ; γέ-γα-μεν, γε-γόν-αμεν.

Ce suffixe -μεν, -μες, est le même qu'au présent ἔσμεν, φέρομεν, et aux autres temps : imparfaits ἐφέρομεν, etc. Ces deux formes -μεν et -μες ne sont pas absolument identiques. Μες est proprement une désinence primaire, équivalente au sanscrit *-mas*, lat. *-mus* de **-mŏs*, variante de **-mĕs*[1]. Μεν est au contraire une désinence secondaire, équivalente au sanscrit *-ma*, zend *-ma*, ario-européen *-me* ou *-mem*. On devait donc dire en grec, primitivement, φέρομες ἐφέρομε(ν) comme on disait en sanscrit *bharāmas(i)*, *abharāma*. Le dialecte dorien a généralisé l'emploi de -μες (comme le latin celui de *-mus*), tandis que dans les autres dialectes grecs la forme secondaire -μεν prévalait. Le vieux slave, le lithuanien et le gothique n'ont également pour toute la conjugaison qu'un seul suffixe de la première personne plurielle *-mŭ*, (*-me*, *-m*). Les langues bretonnes ont généralisé le suffixe secondaire *-m*, comme le grec commun ; mais le vieil irlandais distingue *ber-mme* =

1. D'après le rapport des autres suffixes primaires *-mi*, *-si*, *-ti*, 3e pl. *-nti*, aux formes secondaires *-m*, *-s*, *-t*, *-nt*, on s'attendrait à voir *-mesi* correspondre à *-mes*. Mais cette analogie régulière a été troublée par la chute de l'*i* de *-mesi*, arrivée dès l'époque aric-européenne, quoiqu'il y ait en sanscrit védique la forme *masi*, zend *mahi*.

**beromés(i)* de *do-beram,* « afferimus », cf. **ebheróme,* sanscrit *abharāma.*

La désinence personnelle du parfait répondant à *-més(i)* ne se trouve que dans les langues qui ont généralisé l'emploi de ce suffixe, comme le dorien et le latin. Le sanscrit a la forme *-má* et non *-mas.* Le passif irlandais *cechnammar* peut s'expliquer par un actif *cechnam* + *r,* la résonnance de l'*r* amenant un *a* dans cette langue, à la fin des mots. Il faut donc qu'à l'époque ario-européenne, le parfait ait eu au moins une partie de ses formes empruntée aux temps secondaires. La forme faible de la racine à la première personne plurielle provient de ce que l'accent était sur la désinence; cet accent est demeuré, dans ce cas, en sanscrit, sur la syllabe *-má.*

L'α qui précède μεν dans la plupart des parfaits grecs est d'origine récente ; on ne le trouve pas dans Homère. La langue classique a conservé ἴδμεν à côté de οἴδαμεν (Hérodote, etc.). Selon M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* 412, cet α est venu par l'analogie de l'aoriste : τέτοκα a fait τετόκαμεν, au lieu de τετεκμεν, parce que ἔτεξα faisait ἐτέξαμεν. Cette substitution a eu lieu après que l'aoriste ayant pris du parfait sa troisième personne du singulier en ε et lui ayant donné ensuite sa propre désinence ας pour la deuxième personne, les deux temps avaient ainsi la même physionomie au singulier. La deuxième personne du pluriel ατε est venue de l'aoriste au parfait, en même temps que αμεν. Cependant l'auteur admet que dans ἕσταμεν, qui se trouve chez Homère, il faut diviser ἕ-στ-αμεν. Ici l'α ne viendrait pas de l'aoriste, mais -αμεν représenterait la désinence ario-européenne *-m̥mem* (la première *m* sonnante), variante de *-mem* qui était employée lorsque la consonne précédente commençait la syllabe : **ses/tm̥/mém,* tandis que ἴδμεν, sanscr. *vidma* = ϝιδ/μεμ. C'est de la même façon, du reste, que se serait produite la terminaison -αμεν de l'aoriste : ἐτύψαμεν = ε-τυπ/σm/μεμ (*ibid.,* 407). A cette forme ἕστ-αμεν correspondent régulièrement les formes gothiques en *-um* = *-m̥mem.* On attendrait en sanscrit **-ama;* la langue védique a *-ima,* comme variante de *-ma,* dans les cas analogues; ainsi *tas/thi/ma* répond à ἕσ/τα/μεν, lat. *stet-imus* (*ibid.,* 394, 399, 410). D'après l'explication de ce savant l'*i* a remplacé un *a* plus ancien, par suite de l'analogie d'autres formes de la conjugaison du parfait, *ire, ishe,* qui viennent régulièrement de *-r̥rai,* -(*e*)*sai,* et qui

alternent avec *-re, -se,* dans les mêmes conditions que *-ma* avec **-ama* (*ibid.,* 396, 399, 403).

Cette théorie laborieuse n'est pas sans présenter quelques invraisemblances, comme nous le verrons au § suivant.

On sait que le grec a perdu la première personne du duel dans toute la conjugaison active. La désinence de cette personne au parfait est en sanscrit *vá* et en gothique *u*: sanscr. *bibhidivá,* « nous fendîmes tous deux », goth. *magu,* « nous pouvons tous deux ». Cette désinence *va* est en sanscrit celle des temps secondaires : la forme des temps primaires est *vas* (de **vasi,* zend *vahî*). Le lithuanien a, dans les deux cas, *wa,* et le vieux slave *vê;* les autres langues ario-européennes ont perdu toute trace de ces suffixes.

§ 50. La première personne plurielle du parfait, en latin.

La première personne plurielle du parfait latin est toujours en *-ĭmus;* elle est incontestablement active, au contraire de la première personne du singulier en *-ī*.

Quelquefois l'*ĭ* peut appartenir à la racine : rien n'empêche d'expliquer *dedimus* par **de-dă-mes,* cf. *dă-re,* ou par **de-dŏ-mes,* cf. *dō-num,* sanscr. *dadamas,* gr. δεδομες (béot. δεδόκνθι) ; *stetimus* par **se-stă-mes* ἕ-στα-μες, comparez le présent *sistimus* = ἵ-στα-μες, et *stă-tim; bibimus* par **pe-pŏ-mes,* cf. *pō-tum,* gr. πεπομες (ἐκπέποται, Hom.). Nous avons vu, en effet, que l'*ă* à l'avant-dernière syllabe devient régulièrement *ĭ* en latin, cf. *cecĭni* de **cecăni;* quant à l'*ŏ*, on peut comparer *ferĭmus* à côté de φέρομες, *ilico* = *in*(*st*)*loco*[1], etc.

M. Osthoff n'admet pas cette explication de *stetimus* ni de *dedimus,* qu'il divise en *ste-t-imus, de-d-imus*, de même qu'il sépare, comme nous l'avons vu, ἕσταμεν en ἕ-στ-αμεν. D'après ce savant, la terminaison de la première personne plurielle du parfait était originairement en latin *-mem* (désinence secondaire) avec la variante *-imem* (correspondant au grec -αμεν et indirectement au sanscrit *-ima* de *-ṃmem*) usitée dans les cas dont nous avons parlé au § précédent : cette variante *-imus* serait légitime et primitive dans un assez grand nombre de formes, où la voyelle de la racine est longue, comme *vīdimus, līquimus, strīdimus, co-nīvimus, īcimus, cūdimus,*

1. Cf. L. Havet, *Mémoires de la Société de Linguistique*, V, 229.

fūdimus, fūgimus, rūpimus, con-tūdimus (*contūdit,* Ennius), *sēdimus, ēdimus, ēgimus, co-ēpimus* et aussi *stetimus* (*Zur Geschichte des Perfects,* p. 414). L'analogie des formes citées plus haut, *vīdimus,* etc., qui ont des voyelles longues, se serait étendue à d'autres parfaits comme *scicidimus* (*scidimus*), *fidimus, pupugimus, tutudimus, cecidimus, pepigimus, dedimus,* où la voyelle de la racine est brève, et ensuite à plusieurs catégories différentes de verbes à voyelles longues en latin, mais primitivement brèves, comme *momordimus, pependimus,* ou *en, or,* viennent de *n* et *r* voyelles. D'autres exemples de cette extension seraient, après une voyelle, *fŭ-imus, sci-imus; meminimus* pour **me-men-mus* = hom. μέ-μα-μεν; *tetinimus* pour **te-ten-mus, cecinimus* pour **ce-cen-mus, tetulimus* (*tulimus*) pour **te-tul-mus* = τέ-τλα-μεν, *pepulimus* pour **pe-pul-mus, peperimus* pour **pe-por-mus*. L'auteur suppose en outre que les formes aoristiques en *-simus* = grec -σαμεν, ont aidé à cette généralisation de la désinence *-imus* au parfait latin (*Zur Geschichte des Perfects,* 415, 416).

Remarquons, à propos de ces explications, que **cecenmus* de *cano* a peu de vraisemblance, le vocalisme de la racine n'étant pas le même que dans **teno,* etc. On peut douter aussi de **pepormus,* qui d'ailleurs eût dû devenir **pepurimus,* d'après le rapprochement de *tetul(i)mus* avec τέτλαμεν. Il est possible que l'intercalation de l'*i* dans les mots comme *pepulimus, pependimus,* etc., ait été parfois occasionnée par des raisons d'euphonie (cf. plus haut, p. 50, 51).

D'après M. Joh. Schmidt (*Zeitschr.* de Kuhn, XXVII, 3, p. 328), *vīdimus* pourrait appartenir à un aoriste correspondant au sanscrit *ávēdishma,* cf. la deuxième personne plurielle *vidistis,* en sanscrit *ávēdishṭa. Vīdimus* serait pour **veidesmos,* et c'est à cause de la ressemblance fortuite des aoristes comme *vīdimus* et des parfaits comme *sēdimus,* sanscrit *sēdima,* qu'aurait eu lieu en latin le mélange des désinences de l'aoriste avec celles du parfait confondues dans un seul temps; de même que le rapport accidentel du datif pluriel *sēdibus* pour **sēdesbos,* cf. gr. ἕδος, gén. ἕδεος (cf. ὄχεσφι) avec *ovibus,* thème *ovi-,* a fait créer *sedium* au lieu de **sederum* (ἑδέων), d'après *ovium,* etc. A cette hypothèse on peut objecter l'absence de formes analogiques comme **viderimus* (pour *vidimus*) qui seraient intermédiaires entre *sedimus* et **vide(s)mus,* de même que, d'après l'explication qui pré-

cède, *oneribus* est un mélange des deux déclinaisons **ones-bus* (cf. *hones-tus*) et *ovi-bus*. M. Osthoff a présenté d'autres objections à cette théorie, *Zur Geschichte des Perfects*, p. 570, 571.

Selon Corssen (*Ausspr.*, I, 613), toutes les premières personnes du pluriel des parfaits latins auraient été primitivement en *-īmus* avec *ī* long comme au singulier, et le changement de quantité serait une conséquence du nouveau principe de la prononciation latine, d'après lequel l'accent ne pouvait rester sur l'antépénultième que si la pénultième était brève. Mais aucun vestige de cette quantité n'a été découvert, et l'on ne voit pas pourquoi le type **dixīmus* aurait entièrement péri, tandis que *audīmus* subsistait intact. Cependant il est permis de croire que l'*ī* de la première personne du singulier a été pour quelque chose dans la généralisation de l'*ĭ* de la forme correspondante, au pluriel.

Quant à la question de savoir quelle est la source *principale* de l'*i* de cette désinence *-imus* au parfait, nous serions d'une opinion différente de celle de M. Osthoff, qui, comme on vient de le voir, concilie *-imus* avec le grec -αμεν au moyen d'une forme originaire *-m̥mém*, variante légitime de *-mém* dans certains cas ; le sanscrit *-ima* s'y rattacherait aussi indirectement. Cette théorie a pour elle le gothique *-um* qui peut s'expliquer par *-m̥m-;* mais la phonétique latine y répugne. Car en latin *m* sonnante suivie de *m* donne régulièrement *um-*, et le passage de ce son *-um-* à *-im-*, dans une avant-dernière syllabe, ne s'est pas fait assez tôt pour que l'ancienne prononciation n'ait pu laisser dans la langue des traces nombreuses et certaines. On devrait donc trouver des premières personnes plurielles de parfait latin en *-umus*, comme on a au présent *pos-sumus*, et *quæsumus* à côté de *quærimus;* comme, en dehors de la conjugaison, on trouve les doublets *decumus decimus, optumus optimus,* etc.

La phonétique celtique est ici d'accord avec celle du grec et du sanscrit : elle vocalise en *a* une *m* suivie d'une autre *m*, ou, si l'on veut, elle intercale un *a* devant une *m* suivie d'une voyelle accentuée, tandis qu'en pareil cas le latin a un *u*, comme le gothique. Ainsi le gaulois *Cuno-tamos* « le plus haut » contient le même suffixe de superlatif que le sanscrit *ut-tamas*, « le plus élevé », le latin *in-tumus, in-timus,* et le goth. *af-tuma*, « le dernier ». Par conséquent le premier *a* de l'irlandais *cechnammar* « cecinimus » peut s'expliquer comme

l'*a* de ἔ-στ-αμεν, dans la théorie de M. Osthoff. Le rapport de cette forme à *at-chon-narc-mar* « nous avons vu » = -*(*de*)-*dorc-m-* serait le même que celui de οἴδαμεν à ἴδμεν ; *con-narc-m-* correspond à δεδοργμεν, variante possible de δεδόρκαμεν, cf. ἄνωγμεν, hymne homérique à Apollon Pythien, v. 350, εἰλήλουθμεν, Iliade, IX, 49, Od., III, 81 (ἐληλύθαμεν, Platon), ἔοιγμεν, Sophocle, Euripide (ἐοίκαμεν, Platon).

Mais il nous semble plus probable que l'α du grec -αμεν est dû surtout à l'α de la première personne singulière du parfait, comme celui de l'irlandais *-ammar;* l'*i* du latin *-ĭmus* et du sanscrit *-ĭma* viendraient de *ă,* comme dans le sanscr. *damitas* = lat. *domitus,* grec ἀ-δάματος, celt. **damatos* (bret. *dañvat,* « brebis »). Il y aurait eu ainsi peut-être, dès l'époque ario-européenne, influence de l'*a* de la première personne du singulier sur d'autres formes du même temps; et l'on n'est plus réduit à voir un pur effet du hasard, par exemple, dans l'identité si curieuse des désinences des secondes personnes du parfait, en grec et en celtique (*-as, -ate*).

Il y a eu à cette personne du parfait, en ancien latin, des syncopes qui parfois lui ont donné l'aspect du présent; Neue cite, *Formenlehre,* 534, les parfaits *narrāmus, mutāmus,* Properce, *suēmus,* Lucrèce, *con-suēmus, flēmus,* Properce, *nōmus,* Ennius, etc., pour *narravimus,* etc.

A cette première personne du pluriel, les langues romanes nous offrent plusieurs phénomènes remarquables. L'accent a changé de place et de *fécimus,* par exemple, a fait *fecímus,* d'où l'ital. *facémmo,* esp. *hicímos,* provençal *fezém,* vieux français *fesímes* (dont le dernier *e* a été intercalé pour faciliter la prononciation, après la chute régulière de l'*u* latin atone, cf. G. Paris, *Romania,* VII, 622). Lorsque l'*i* de *-ĭmus* est précédé d'une voyelle, celle-ci peut reprendre l'accent : **cantáimus* de *cantavimus* a donné en ital. *cantámmo,* esp. *cantámos* (malgré la ressemblance avec le présent *cantamos* = *cantamus,* cf. lat. *narrāmus* pour *narravimus,* etc.), prov. *chantém,* vieux franç. *chantámes,* cf. ital. *fummo,* prov. *fom,* nous *fumes* = *fúimus;* mais l'espagnol a *fuímos.* La longue du français moderne nous *fîmes,* nous *chantâmes,* nous *fûmes,* provient d'une *s* qui est venue s'intercaler entre l'*i* et l'*m* de *-ĭmus,* par suite de l'analogie de la deuxième personne du pluriel : nous *chantasmes* supposerait **canta(v)ismus,* d'après *canta(v)istis.* Mais cette analogie est bornée au français seul, et elle n'a pas affecté les formes les plus an-

ciennes de cette langue ; de sorte que nous avons ici, à une époque historique, un exemple certain de ces perturbations analogiques dont l'existence n'est pas douteuse dans la période de formation de la langue latine, mais dont la nature réelle, dans des cas comme ceux que nous venons d'étudier, laisse tant d'incertitudes, et permet tant de suppositions diverses.

§ 51. La première personne plurielle du parfait passif, en grec.

La première personne du parfait passif et moyen, en grec, a pour désinence au pluriel μεθα ; cette terminaison est commune à tout le passif.

En sanscrit on a *-mahē : babhṛ-mahē*. C'est la désinence propre aux temps primaires ; les temps secondaires prennent *-mahi* : *bharē-mahi*, φεροί-μεθα.

Le grec -μεθα a mieux conservé le son primitif de l'aspirée ; *-mahē* est pour * *medhai*, comme le montre le zend *-maidē*, employé à la fois aux temps primaires et aux temps secondaires.

Quant à la voyelle finale de -μεθα, elle ne peut correspondre à la diphtongue *ē* du sanscrit, comme le montrent les autres désinences μαι σαι ται, νται ; elle doit appartenir à une désinence secondaire, qui s'est généralisée, comme με(ν) à l'actif. La forme éolique -μεθεν ne se trouve que chez les grammairiens.

La première syllabe με de -μεθα est identique au με de μες, qu'on a expliqué par *me* + *si*, « moi et toi » ; quant à la seconde, on ne peut, comme nous l'avons vu, l'identifier avec le *-dhai* qu'indiquent le sanscrit et le zend. Le *-dhi* de la désinence secondaire du sanscrit ne peut non plus lui être assimilé entièrement, puisque le sanscrit *çru-dhi*, par exemple, est en grec κλῦθι et non κλυθα. Il reste seulement une comparaison possible : c'est celle de θα dans εἶσ-θα. Mais il n'y a pas encore identité, ce dernier venant probablement de *ta*. Ainsi la dernière syllabe de με-θα et la dernière syllabe du sanscrit *-ma-hi* pour *-*ma-dhi* ont une origine commune, sans être absolument identiques. Nous croyons avec M. Henry que la variante -μεσθα, fréquente chez Homère, n'est pas antérieure à -μεθα, et a pu être formée par analogie sur la désinence primaire active μες, d'après le rapport de με(ν) à μεθα.

Le duel -μεθον n'a peut-être pas existé ; en tout cas, il ne

peut être que l'effet d'une création spécialement grecque, le sanscrit ayant *-vahē, -vahi* et *-vahāi,* qui correspondent aux formes du pluriel *-mahē,* etc., et qui supposent un primitif **-vedhai,* etc.

CHAPITRE II.

LA DEUXIÈME PERSONNE DU PARFAIT.

§ 52. La deuxième personne du singulier du parfait actif, en grec.

La deuxième personne du singulier du parfait actif grec est terminée en ας; on la trouve assez souvent chez Homère. Cette forme se trouve aussi en celtique : vieil irlandais *cechan,* « cecinisti » = **cecanas;* l'*a* vient probablement de la première personne, qui était en *a* dans les deux langues. La même contamination analogique a eu lieu en grec aux aoristes : ἔχευας, au lieu de εχευς cf. ἐδώ-ς; ἔδειξας, pour εδειξ-ς (en sanscrit *-s(ī)s*) d'après la première personne ἔδειξα = εδειξ*m*. Nous avons vu, § 49, que M. Osthoff regarde la terminaison grecque ας du parfait comme empruntée à l'aoriste; mais il est plus que douteux que le celtique *-as* soit susceptible de la même explication. C'est seulement l'*s* finale qui peut avoir été prise à un temps secondaire.

Le -ς de λέλοιπα-ς est le même en effet qu'à la désinence des temps secondaires ἐδώ-ς, ἔλυε-ς. Du reste, les temps primaires finissent aussi, en grec, par ς: λύεις, τίθης. Cette désinence *-s* pour les temps secondaires remonte à la période ario-européenne : sanscrit *bharēs*, grec φέροις, latin *siēs, sīs,* etc.

Le gothique a une *s* peut-être pour *-si* à l'indicatif de ses parfaits en *-da*, deuxième personne singulière *-dē-s,* et une *-s* identique à celle de φέροις, à l'optatif de ces mêmes parfaits, en *-dēd-jau,* deuxième personne singulière *-dēd-eis.*

La terminaison -ας du parfait est devenue quelquefois -ες dans la moyenne grécité; le *Lexicon* de Sophocles, p. 39 col. 4, cite, entre autres exemples, ἀπέσταλκες, Exode, 5, 22; κεκοπίακες, Apocalypse, 2, 3. Cette altération, qui ne semble pas avoir atteint les parfaits seconds, vient probablement par les aoristes comme ἀφῆκες, Apoc., 2, 4, cf. ἔγραψες, etc. (*Lex.,* de Soph., p. 38), des aoristes seconds et des imparfaits (ἔλιπες, ἔλειπες). Cet ε analogique existe encore aujourd'hui à l'aoriste et dans les débris du parfait : au lieu de ἐγράφθην, ἐγράφθης,

on dit vulgairement γράφτηκα, γράφτηκες; dans le dialecte tzaconien, qui a succédé au laconien et en a gardé les principaux caractères, le parfait, comme l'aoriste, a la deuxième personne singulière en ερε = εσ(ε): ὥράκα (anc. ἑώρακα), ὥράκερε; aor. ἐθαυμά = ἐθαύμα(σ)α, deuxième personne ἐθαυμάερὲ[1]. Pour l'addition de l'ε final, comparez celle qui a lieu à la troisième personne du pluriel de l'aoriste passif vulgaire : γραφτήκανε pour ἐγράφθησαν.

Avant l'extension abusive de la terminaison -ας = -α-ς à la deuxième personne singulière du parfait, cette personne devait se terminer en -τα ou -θα. Il n'est resté que deux débris de cette désinence du parfait : οἶσθα, et ἦσθα. La comparaison de οἶσθα = ϝοισθα avec le sanscrit *vēt-tha,* le zend *vōiç-ta* et le gothique *vais-t,* allem. *du weisst,* ne peut laisser aucun doute sur sa composition : il faut évidemment diviser ϝοισ-θα pour ϝοιδ-θα ou ϝοιδ-τα. Οἶδας se trouve chez Homère, en même temps que οἶσθα. Lorsque cette terminaison nouvelle en -ας eut supplanté l'ancienne, on crut que οἶσθα était une contraction de οιδασθα, et l'on introduisit même plus tard dans la langue le mot bizarre οἶσθας, où l'ancien suffixe et le nouveau sont combinés dans l'ordre inverse[2].

Quant à ἦσθα, il semble correspondre régulièrement au sanscrit védique *ās-itha,* « tu fus[3] ». C'est probablement à cause de sa ressemblance accidentelle avec l'imparfait ἦς que, partant de l'équivalence apparente ἦς = ἦσ-θα, la langue prit l'habitude de transporter cette terminaison -θα à beaucoup de secondes personnes du singulier terminées primitivement en ς; cette addition inorganique était commode aux poètes, qui s'en servirent souvent, mais qui ne la rétablirent pas au parfait, où elle était régulièrement à l'origine : on trouve au présent φίλεισ-θα (éolien), τίθησθα ; à l'aor. ἔφησ-θα, au subjonctif

1. M. Moriz Schmidt a consacré à ce curieux dialecte une étude fort intéressante dans les *Studien* de Curtius, III, p. 345 et suiv.

2. Kühner, *Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache,* 2e éd., I, § 321, 4.

3. L'*i* de *âsitha* se retrouve en sanscrit à toutes les deuxièmes personnes singulières du parfait, sauf *vēt-tha.* D'après l'explication de M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* p. 393, cet *i* n'est légitime que dans certains cas particuliers devant les seules terminaisons *-ma, -mahē, -rē, -sē,* où il provient de la résonnance de la consonne initiale de ces désinences. Il est certain que ἦσθα doit se rapporter à une forme plus ancienne que *âsitha;* si le σ eût été originairement entre deux voyelles, il aurait disparu.

βάλησθα, à l'optatif βάλοισ-θα, de φιλεῖς, τίθης, ἔφης, βάλης, βάλοις, etc. ; mais non λελοιπασ-θα, ni même οιδασ-θα. La syllabe qui précède -σ-θα est toujours une longue ou une diphtongue.

Cette terminaison θα répond au sanscrit *tha*, zend *-tha, -thâ;* selon M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* p. 203, 204, la forme ario-européenne de ce suffixe était déjà *-tha.*

Le suffixe *-t* a eu dans les langues germaniques une destinée semblable à celle de θα en grec. Les parfaits gothiques où ce *t* est régulièrement précédé de *s,* comme *vais-t,* allem. *du weisst, mōs-t,* allem. *du musst,* ont communiqué leur terminaison *-s-t* à des parfaits dont les radicaux finissent par une voyelle, par exemple *sai-sō-st,* tu semas (goth.); puis dès le vieux haut allemand on trouve des parfaits comme *kan-st,* littéralement « tu as pu »; enfin cette terminaison s'est répandue dans toute la conjugaison : c'est la seule qui subsiste encore en anglais et en allemand. Le *t* est même plus solide que l'*s* en anglais, car on dit *thou wil-t* (allem. *du willst*), « tu veux ».

Il est probable que, comme en grec, le verbe être a joué un rôle important dans l'histoire de cette contamination, en germain ; cf. vieux norr. *est,* tu es, allem. *du bist.*

§ 53. La deuxième personne singulière du parfait latin.

La deuxième personne du singulier du parfait latin est terminée en *-isti,* qu'on trouve écrit *-eisti* dans *interieisti, Corp. inscr. lat.,* I, n° 1202; mais cet exemple unique en faveur de la longueur naturelle du premier *i* n'est pas décisif, car quand même il n'y aurait pas eu une erreur, cet *ei-* peut venir de l'analogie des deux autres personnes du singulier *-ei, -eit.* Il n'en est pas de même du second *i* de *-isti,* dont la nature est attestée par sa quantité, et par la notation *-ei* dans *gesistei, restitistei,* sur d'anciennes inscriptions (*Corpus,* t. I, 33, 1006).

Cette terminaison *-isti* garde encore en italien sa finale *-sti,* qui s'est affaiblie en *-ste* dans l'espagnol et le portugais, en *-st* dans le provençal, et en *-s* dans le français. Ce *t* dont le vieux français ne garde pas de trace ne tombe pas en provençal; il est même passé en cette langue du parfait au présent dans le mot *est,* « tu es », d'après l'analogie de *fost,* « tu fus » ; comparez le présent allemand *du bist.*

L'origine de la terminaison latine *-isti* a donné lieu à bien

des explications, dont plusieurs peuvent être justes à la fois; car en matière d'analogie et de phonétique, la langue latine ouvre un vaste champ aux hypothèses.

On peut d'abord supposer qu'il y a un rapport simple entre la terminaison latine *-sti* et la terminaison grecque -σ-θα pour -σ-τα. Dans ce cas, le premier *i* de *-isti* correspondrait, s'il est bref par nature, au premier α d'une forme grecque possible οἰδασθα, mélange de οἶσθα et de οἶδας, et s'il est long, à l'η de οἰδησθα, formé d'après l'éolien οἴδημι (cf. τίθημι, τίθησθα) ou simplement à l'*ei* de la première personne singulière. Quant au second *i* de *-isti,* comme il vient de *-ei,* il ne peut guère correspondre, dans cette hypothèse, qu'à une forme passive du suffixe (σ)θα, qui aurait été -σθαι = *s-tai.* Il est nécessaire d'admettre alors que l'*s* qui précède le *t* de *-sti* s'était déjà jointe à *-ta* dans la période ario-européenne; ce qui n'a rien que de vraisemblable. D'après cette explication, indiquée par M. Speijer (*Mémoires de la Société de Linguistique,* V, 188) *tutudisti* = **tutudistai,* sorte de combinaison antique de plusieurs éléments contenus séparément dans le sanscrit *tutōditha,* « tu frappas », et *tutudishē* = **tutudisai,* « tu fus frappé ». L'*i* de **tutudistai* peut être ainsi le même que celui de *tutidimá, tutudimus.* M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* 204, 205, admet cette explication du *t* et du second *i* de *-isti;* mais il fait remarquer avec raison que l'*s* peut quelquefois provenir d'une dentale, par exemple dans *vidisti,* qui serait formé de **vīsta* **void-ta,* οἶσθα, refait d'après le radical courant *vid-i.*

M. Pott considère la terminaison *-isti* comme identique au parfait de la racine *es,* « être »; en grec ἧσθα, en sanscrit *âsitha;* il explique de même *-is-tis, -ērunt,* par les personnes correspondantes du même temps[1].

D'après une autre hypothèse, que M. Brugmann a appuyée de rapprochements ingénieux (*Morphologische Untersuchungen,* III, 27), la terminaison *-isti* serait formée de *-is-,* caractéristique d'un aoriste (en sanscrit *-ish-*) + *ti* pour *-ta,* terminaison empruntée au parfait; *vīdis-ti* = le thème de l'aoriste sanscrit (*a*)*vēdish-,* avec le suffixe du parfait *vēt-tha,* οἶσ-θα. Selon M. Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects,* p. 397, l'*i* de cette sorte d'aoriste peut être produit par la résonnance de l'*s;*

1. *Verschiedene Bezeichnung des Perfects,* dans la *Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachenwissenschaft,* Band XV, p. 302.

de sorte qu'en latin l'*i* correspondant devrait être l'altération d'une autre voyelle. Il est probable qu'il faut faire ici, en effet, la part de l'aoriste en *-is-*, dont M. Brugmann a signalé en latin des débris remarquables ; aussi à côté de *tutudisti* = **tutudistai,* proprement parfait passif, on peut reconnaître un type d'origine différente, *vīdisti* dont la première partie est un thème d'aoriste, et dont la seconde *-ti,* est empruntée au parfait passif *tutudis-ti.* Peut-être même *tutudistī* n'est-il pas autre chose que **tutudi-tai,* passif correspondant à l'actif sanscrit *tutōdi-tha,* et modifié par l'influence de l'aoriste **vīdis* = **eveidis-s.*

Parmi les formes qui ont subi une contraction apparente, comme *scripsti,* « scripsisti », *direxti* (Virgile) « *percûsti* », Horace, *consumpsti, duxti,* Properce, *dixti, addixti,* Martial, Térence, etc. (Corssen, *Ausspr.,* II, 553, 554), il est possible qu'il y en ait qui sont bien primitives, et dont les variantes en *-sisti* sont plus récentes. Ainsi *dixti* peut s'expliquer par *(*e*)*deic-s-s*, cf. ἔδειξ(α)ς, + *ti,* terminaison empruntée au parfait, cf. ἔ-φης-θα[1].

Les contractions comme *amasti* de *amavisti*, *explêstei* (*Corp.,* I), *complêsti,* Horace, *flêsti,* Ovide, *sisti,* etc., sont sans doute purement phonétiques. M. Osthoff regarde *audīsti* comme venant, non de *audiisti,* mais de *audivisti* (*Zur Geschichte des Perfects,* p. 225). Il suppose que la langue familière pouvait déjà admettre la contraction des deux premières syllabes de *dedisti, bibisti,* etc., qui chez les comiques semblent compter parfois pour des dissyllabes, et compare l'ital. *desti,* « tu donnas », etc. (p. 228).

Il y a une ressemblance frappante entre la terminaison latine *-isti* et la désinence du gallois moyen *-eist,* aujourd'hui *-aist*, qui a le même sens : *clyw-eist,* « audiv-isti ». Mais il n'est pas prouvé que la désinence *-eist* soit plus ancienne que la séparation des trois idiomes bretons; car ni l'armoricain ni le cornique ne la connaissent. On cite un seul exemple breton de cette forme: c'est *minist*, qu'Ebel a traduit par « moratus es » (*Grammatica celtica,* 2e éd., p. 523) dans le vers *Ha te pirchyrin ma minist* (*Grand Mystère de Jesus,* p. 206). Nous croyons qu'il vaut mieux traduire « Es-tu donc étranger, *mon garçon* », en regardant *minist* comme emprunté

1. M. Osthoff discute cette question. *Zur Geschichte des Perfects*, pp. 227, 216-218.

au lat. *minister;* c'est le passage de saint Luc, XXIV, 18 : « Tu solus peregrinus es ». L'armoricain et le cornique ont, à la place de cette forme galloise, la personne correspondante du plus-que-parfait (cf. *Revue celtique,* V, 488, note). C'est ainsi que le roumain semble avoir emprunté au plus-que-parfait latin une partie des désinences de son parfait[1].

Ce changement de sens n'est pas récent en breton ; il avait eu lieu à l'époque où a été composé le *Grand Mystère de Jésus,* puisqu'on lit dans cet ouvrage, p. 183, *lequesot* « tu mis », proprement « tu avais mis » ; les autres documents du moyen breton présentent des exemples semblables.

Ce qui a fait succomber en breton et en cornique le correspondant de la forme à laquelle a succédé le gallois *clyw-eist,* c'est probablement la difficulté de la distinguer des deux autres personnes du singulier ; le gallois y a ajouté un *t* pour cet effet.

Première personne du singulier : vieil irlandais *carsu,* « j'aimai » (forme absolue) où *-su* est identique à la désinence du futur : *tîasu* = στείξω ; v. irl. *carus,* « j'aimai » (forme conjointe), de **carasū* = breton, cornique et moyen gallois *caris,* gallois moderne *cerais.*

Deuxième personne : v. irl. *carsi* « tu aimas » (forme absolue) où *-si* est identique à la désinence du futur : *tîasi,* « tu iras » = **teigsīs,* στείξεις ; v. irl. *caris,* « tu aimas » (forme conjointe), qui devait avoir dans les idiomes bretons un correspondant **caris;* c'est de là que s'est formé le gallois *cereist,* aujourd'hui *ceraist.*

Troisième personne. V. irl. *caris, carais,* « il aima », cf. futur *têis,* « il ira » = στείξει. Ce devrait être là une forme conjointe ; la forme absolue devait être **carsi* et **têsi* = στείξει. On trouve, en effet, cette syllabe *-si* = ξει conservée dans un petit nombre d'exemples, comme *ainsi-um,* « il nous protégera », du verbe *anich,* « il protège[2] ». Mais une raison analogue à celle qui a fait périr la deuxième personne **caris* dans les langues bretonnes a fait aussi disparaître en irlandais les formes légitimes **carsi,* «il aima », **têsi,* « il ira », qui se trouvaient identiques à *carsi,* « tu aimas », *têsi,* « tu iras », par suite de la chute régulière de l'ancienne *s* finale de ces

1. *Grammaire* de Diez, II, 242.
2. D'Arbois de Jubainville, *Mémoires de la Société de Linguistique,* V, 268.

dernières. La forme conjointe régulière, *caris*, *carais,* fut alors appelée à servir de forme absolue, de même qu'au futur *têis;* elle fut remplacée dans sa fonction primitive par *car,* dans *ro char,* « il aima », comme *têis* le fut par *têi, tê,* dans *for-têi, for-tê,* « il viendra au secours ». Mais cette dernière étape appartient à l'histoire spéciale du rameau gaélique des langues néo-celtiques; les langues bretonnes, qui ont gardé seulement la forme conjointe de la première personne, *caris* = v. irl. *carus,* ont à la troisième personns *caras, caris,* qui répondent au v. irl. *carais*, *caris*, formes devenues absolues, mais qui devaient être primitivement des formes conjointes. Par conséquent *caras* et *caris,* formes dont les équivalents nous sont conservés par des gloses en vieux breton, viennent de **carasī* où *-sī* est identique au grec σει dans le futur λύσει[1].

En recourant à la consonne *t,* signe du pronom de la deuxième personne du singulier, pour différencier plusieurs formes verbales de l'aoriste devenues à peu près semblables, grâce à l'usure phonétique, le gallois employait un procédé que personne ne sera tenté de regarder comme ario-européen, quoiqu'il soit commun aux deux branches de la famille celtique dans le mot vieil irlandais *at,* « tu es » et dans le gall. *wyt* = bret. *out,* cornique *os,* « tu es ». La relation est la même entre le vieil irlandais *caris,* « tu aimas » = **carasīs* et le gallois *cereis-t* qu'entre les deux formes irlandaises *ai,* « tu es » = **esi*, sanscrit *asi*, grec εἶ, et *at,* « tu es » = *ai* + *t*[2].

Concluons donc que la désinence galloise *-eist* a remplacé, à une époque peu ancienne, une autre forme sans *t* final, conservée par l'irlandais; et qu'elle diffère sans doute de la désinence latine *-isti,* dont l'histoire n'est malheureusement pas aussi claire.

§ 54. La deuxième personne singulière du parfait grec moyen et passif.

La deuxième personne singulière du parfait moyen et

1. M. d'Arbois de Jubainville a présenté sur ces troisièmes personnes du singulier des théories différentes, *Mémoires de la Société de Linguistique*, V, 272, 273, 275; celle que venons d'exposer nous semble une conséquence naturelle des rapprochements fort instructifs qu'il a fait connaître, notamment *ibid.*, pp. 267 et 281.

2. Cf. Wh. Stokes. *The neo-celtic verb substantive*, p. 43.

passif, en grec, est terminée en -σαι. Cette désinence est celle de tous les temps principaux; son rapport avec la terminaison active correspondante -σι est le même que celui des premières personnes -μαι, -μι. Mais le maintien du σ dans des formes comme λέλυ-σαι, où il se trouve entre deux voyelles et par conséquent devrait disparaître, d'après les lois phonétiques de la langue, ne peut s'expliquer que par l'analogie. Λέλυσαι a gardé ou repris son σ (cf. λύεαι, λύῃ, de λυεσαι) par imitation des verbes comme γέγραψαι,, où σ était resté régulièrement, parce qu'il était appuyé sur une consonne précédente.

Le sanscrit présente à la deuxième personne singulière du parfait moyen une terminaison analogue à celle du grec : *tutudishē,* tu as été frappé = **tutudisai;* de même en zend on rencontre la forme intransitive *vīvīçē,* « tu as obéi ».

Le grec moderne a rétabli de même par analogie le σ à des formes comme λύεαι, λύῃ : on dit λύεσαι, comparez le grec ancien δύνασαι à côté de δύνῃ, tu peux.

Homère présente à la fois les formes μέμνησαι (Iliade, XXI, 648), μέμνηαι (Iliade, XX, 412) et μέμνῃ (Iliade, XIV, 18, etc.). Cette dernière, qui présente une contraction unique en son genre, est considérée par Hérodien comme venant d'un présent μεμνομαι, cf. μέ-μβλεται, μέ-μφομαι. Μέμνηαι et βέβληαι (Iliade, V, 284, etc.) sont les formes régulières ; elles montrent bien que μέμνησαι, ἀλάλησαι, Odyssée, XV, 10, etc., sont nés par analogie.

Cette terminaison *-sai* à la deuxième personne singulière du parfait moyen grec et sanscrit semblerait indiquer que la désinence *-s* du parfait actif en grec et en celtique est une abréviation de *-si,* auquel *-sai* correspond régulièrement. On sait qu'en grec cette terminaison ancienne des temps primaires *-si* a été remplacée par *-s*.

§ 55. La deuxième personne du pluriel, au parfait latin.

La deuxième personne plurielle du parfait latin est en *-istis;* cette terminaison se divise naturellement en *-is-tis,* de sorte qu'elle paraît être empruntée à l'aoriste. On peut donc admettre avec M. Brugmann que dans *vī-dis-tis* les deux premières syllabes correspondent à *vēdish-* dans l'aoriste sanscrit *avēdishṭa,* et que *tutudistis* a subi l'influence de *vīdistis;* la vraie forme du parfait serait **tutuditis* (de **tutudătis*).

Il peut sembler étrange, tout d'abord, qu'on sépare *vidistis*

de *vidisti*[1]; mais sans nier que ces deux formes ont pu s'influencer et se soutenir mutuellement, on ne doit pas méconnaître ce qu'elles ont de différent. La syllabe *ti* dans *vidisti* est unique en son genre, et ne peut guère avoir appartenu originairement qu'au parfait. *Vidisti* peut se décomposer en *vidi-sti,* tandis que *vidistis,* dont la finale *-tis* est commune à toute la conjugaison latine, peut fort bien ne venir que de *vidis-tis.*

L'origine de ce suffixe latin du pluriel *-tis* a été cherchée dans le suffixe ario-européen de la deuxième personne du *duel,* qui est devenu en sanscrit *-tas, thas,* en zend *-tō,* en gothique *-ts.* M. Speijer indique (*Mém. de la Soc. de Ling.*, V, 189) une circonstance qui a pu aider à cette conservation d'une forme antique dont le sens propre était perdu: c'est le parallélisme entre le singulier de l'impératif, comme *age*, et celui de l'indicatif présent, comme *agis,* parallélisme qui se retrouve ainsi au pluriel dans *agite-agitis.* Il est certain que la clarté du discours a beaucoup gagné à cette attribution de deux finales différentes pour exprimer deux idées distinctes, confondues dans l'unique forme grecque ἄγετε; mais nous sommes en présence d'un de ces problèmes indéterminés que pose à chaque instant la langue latine : y a-t-il eu conservation d'une forme ancienne, ou formation nouvelle par analogie? M. Speijer (*ibid.*, p. 188, 189) regarde *sequeris,* doublet de **sequere*[2], comme un résultat de la correspondance de *agis* à *age; sequere* serait originairement un impératif de terminaison identique à celle du grec ἕπου, ἕπεο = σεκ-εσο. Il est fort possible que *agitis* ait de même *commencé* par être un doublet analogique de *agite,* destiné à le supplanter plus tard dans un de ses deux sens, par suite d'une répartition fort judicieuse (*agite* quod *agitis* d'après *age* quod *agis*). On sait d'ailleurs que l'*s* finale tombait souvent dans la prononciation latine, et qu'elle a été rétablie en partie par l'influence artificielle de l'écriture : *agĭn', agimŭr,* ont l'air de reproduire plutôt **agĭ'-ne, *agimu'-r,* que *agis-ne, *agimus-r; possum* = **pot-sum, *potĕ-sum,* plutôt que *potis sum;* cf. *magĕ*, Virgile, à côté de *magis.*

1. M. Osthoff tient à ce rapprochement exclusif, *Zur Geschichte des Perfects*, p. 215.

2. Ces formes en *-re* sont rares à l'indicatif présent, et à ce temps elles sont spéciales aux verbes déponents (*Madvig*, Grammaire latine, trad. Theil, 2e éd. 1873, p. 116).

On trouve dans Virgile *accestis,* dans Silius Italicus *protraxtis,* et ailleurs *flêstis,* etc.

Les langues romanes ont gardé beaucoup de ces formes contractées; ainsi l'espagnol *cantásteis* (plus anciennement *cantastes,* qui a été modifié par l'analogie des autres désinences en *is*), l'italien *cantaste,* le portugais *cantastes,* le français *vous chantastes* viennent de *cantastis,* et non de *cantavistis*. L'*e* de « vous *chantastes* » a été inséré après coup, comme celui de « nous *chantames* » (G. Paris, *Romania,* VII, 622).

§ 57. La deuxième personne du pluriel, au parfait grec actif.

Au parfait actif grec, la deuxième personne du pluriel a pour désinence τε dans quelques formes comme ἴσ-τε de οἶδα; δέδιτε (δέδοικα), τέθνα-τε (τέθνηκα), ἕστατε (ἕστηκα) τέ-τλα-τε (τέτληκα); mais ordinairement on a -ατε, l'α de la première personne du singulier ayant probablement gagné de proche en proche, d'abord la seconde du singulier, dans οἶδας qui a remplacé οἶσθα, puis la 1re du pluriel, οἴδαμεν qui a remplacé ἴδμεν, enfin la 2e du pluriel, οἴδατε plus récente que ἴστε. Δέδιτε, τέθνατε, etc., ont aussi des équivalents δεδοίκατε, τεθνήκατε, ἑστήκατε, τετλήκατε.

La terminaison -ατε se retrouve en irlandais, de même que -α, -ας, -αμεν; on a, par exemple, *cechnaid,* « cecinistis », qui suppose une forme celtique **cecanate*. La désinence de la deuxième personne plurielle au parfait sanscrit est *-á* et au parfait gothique *-uth,* qu'on peut expliquer de diverses façons; il est probable que l'*u* de cette dernière forme est analogique, de même que dans *-uts,* à la deuxième personne du duel; l'*u* de *-un* à la troisième personne plurielle du parfait gothique est sans doute plus ancien.

La désinence -τε est commune, en grec, à toutes les secondes personnes du pluriel. Cette désinence semble avoir été aussi *-te* en ario-européen, du moins pour les temps secondaires; car elle est demeurée dans toutes les langues congénères (v. irl. *berid,* vous portez = **beréte;* breton *kem-(b)erit,* vous prenez; sanscrit *ábhara-ta,* ἐφέρετε; *viçá-tha,* vous entrez; zend *qharata,* vous mangez; gothique *nimith,* vous prenez; allem. *ihr nehmet;* lithuanien *éste,* vous êtes, etc.). On a quelquefois supposé que *-te* en ario-européen était le suffixe des temps primaires, et que celui des temps secondaires devait être *-*tési,* cf. *-mési;* mais il n'y a d'autre trace

de cette forme hypothétique -**tḗsi* que le latin *-tis,* qu'on peut expliquer tout autrement, comme nous l'avons vu; et on ne comprendrait guère pourquoi **tesi* serait devenu en latin *-tis,* tandis que *-mesi* devenait *-mus.*

Le parfait a θε pour τε dans πέπασθε (Hom., d'après la leçon d'Aristarque); nous avons ici peut-être le même phénomène d'aspiration que dans σθένος de la racine στᾱ, et dans οἶσθα de ϝοιδ-τα?

§ 58. La deuxième personne plurielle du parfait grec moyen et passif.

La deuxième personne plurielle du parfait grec moyen et passif est terminée en -σθε. C'est la même désinence qui sert pour toutes les secondes personnes du pluriel dans la conjugaison grecque de la voix passive.

Cette désinence uniforme est très probablement le résultat de l'analogie. Le σ ne devait pas, à l'origine, faire partie de la terminaison. En effet, ce σ est purement grec; le sanscrit a *-dhvam* aux temps secondaires et *-dhvē* aux temps primaires. De plus, il y a en grec des formes de parfait dont la terminaison peut fort bien remonter directement à -θε et non σθε; par exemple πέ-πυσ-θε, rac. πευθ, γέ-γραφ-θε, πέ-πλεχ-θε, etc. Nous avons vu que la seconde personne du singulier -σθα doit également son σ à l'analogie.

En ce qui concerne -θε, la comparaison des langues congénères permet de supposer que c'est proprement une terminaison des temps secondaires, de même que μεν; -θε doit être pour -θϝε, *-dhve.* La terminaison des temps primaires a dû être en ario-européen *-dhvei,* qui serait en grec θει.

Le grec moderne a établi une distinction entre le suffixe du présent λύεσθε et celui de l'imparfait; ce dernier est devenu -σθαν : (ἐ)λύουσθαν.

§ 59. La deuxième personne du duel, au parfait grec actif.

La deuxième personne du duel au parfait grec actif est en -τον, -ατον; c'est la même désinence qu'à tous les autres temps. Elle semble avoir appartenu primitivement aux formes secondaires, et venir de -**tom;* en sanscrit *-thas* dans *bharathas,* φέρετον. Le parfait indien a une terminaison *-áthur: tutudáthur.* L'*a* primitif devenu *i* dans les terminaisons *-itha, -ima,* se serait-il conservé intact ici, à la faveur de l'accent?

§ 60. La deuxième personne du duel, au parfait grec moyen et passif.

Quant au moyen et au passif, sa terminaison à la deuxième personne du duel du parfait est en grec -σθον, comme pour tous les autres temps. C'est là une formation analogique : d'après le rapport de λελοίπατε λελοίπατον, on a créé λέλειφθον à côté de λέλειφθε. Aussi les autres langues n'offrent-elles rien de semblable (sanscrit parf. *tutud-ăthē ;* aux temps secondaires *-āthām*).

Le duel a disparu du grec moderne. On sait que son usage était rare et irrégulier en grec ancien. Il semble même qu'il a dû en être ainsi dans la période ario-européenne.

CHAPITRE III.

LA TROISIÈME PERSONNE DU PARFAIT.

§ 61. La troisième personne du singulier au parfait grec actif.

La troisième personne du singulier au parfait grec actif est en ε; c'est une des formes qui sont susceptibles de recevoir le ν euphonique : οἶδε, οἶδεν; λέλοιπε, λέλοιπεν.

Cette terminaison a exercé son influence en dehors du parfait. C'est à l'imitation des parfaits, comme λέλοιπα λέλοιπε, qu'on a donné aux aoristes une troisième personne du singulier en ε : ἔλειψα, ἔλειψε; ἔχε(ϝ)α, ἔχε(ϝ)ε.

La terminaison ε du parfait grec est restée en tzaconien : ὥρακε, il a vu.

Cette terminaison était en sanscrit et en zend *-a* comme à la première personne du singulier, mais l'*a* de la troisième personne vient d'un plus ancien *-ĕ*. Le gothique a perdu régulièrement cette terminaison, qui n'était pas accentuée. Il en est de même des langues celtiques; mais ici l'effet produit sur la voyelle de la syllabe précédente, par la désinence de la troisième personne du singulier, montre que cette désinence n'était pas une voyelle large (*a, o, u*) mais une voyelle mince (*e, i*). Ainsi le v. irl. a *cechan,* « cecini » = **cecana,* mais *cechuin,* « cecinit = **cecane* ou **cecani; -cèr,* j'ai acheté = **cecra; -cíuir,* il a acheté = **cecre* ou **cecri; -darc,* δέδορκα, *-dairc,* δέδορκε; *cuala,* j'ai entendu = **cuclăva, cuale* = **cuclăve,* « il a entendu », etc. Cette altération de la voyelle du radical peut s'expliquer en irlandais par la chute d'une finale non accentuée *ĕ, ē, ĭ* ou *ī*. Le gallois présente un phénomène analogue dans *adwaen,* « j'ai connu » pour *ad-wo-en*[1] = **ate-vo-*[*ge*]*-gna* en vieil irlandais *aithgên* = **ate-gégna;* troisième personne singulière, gall. *edwyn,* v. irl. *aithgêuin. Aithgêuin* peut être pour **ate-gégne; edwyn* semble indiquer une forme **ate-*

1. Cf. Rhys, *Rev. Celt.*, V, pp. 22 et suivantes.

vo·[ge]gnī; car l'*ĕ* et l'*ĭ* à la fin d'un mot celtique n'ont pas, dans les langues bretonnes, d'influence sur la voyelle précédente, et tandis que l'irlandais a, par exemple, *noi n-,* neuf = **no(v)en,* le gall. dit *naw.* Nous croyons que l'*ī* de la forme **gegnī* comprise virtuellement dans *edwyn* n'est pas primitif, et que ce parfait a subi l'influence du présent, peut-être à cause de son sens; comme en irlandais *fetur,* en grec οἴδημι, à la première personne du singulier, comme πεποίθησι, à la troisième. Selon nous, **gegnī* vient de **gegnei,* dont la terminaison *-ei* est identique à celle du dorien πεφύκει, parfait qui a pris aussi une terminaison de présent. Nous croyons que la terminaison celtique de la troisième personne singulière du parfait était originairement *ĕ,* comme en grec[1]. Il est probable que le verbe ΔΕΔΕ, qui se trouve sur plusieurs inscriptions gauloises, veut dire « posuit, fecit », et répond au zend *dadha;* l'*ĕ* final doit être la désinence.

La terminaison *-ĕ* peut sembler étrange, comme désinence primitive de la troisième personne singulière du parfait actif. On est porté à attendre un *t,* et à donner en cela la priorité au latin *vīdit* sur le grec ϝοιδε. Mais le parfait n'est autre chose qu'un ancien présent; il avait à la première personne singulière *-ă* comme celui-ci (λέλεγα, cf. λέγω = λεγο-α); à la deuxième personne du singulier nous trouvons -ς pour -σι du présent τίθη-ς au parfait τέθεικα-ς, dont la terminaison est certainement très ancienne; on peut donc soupçonner que λέλογε est terminé par le même élément originaire que le présent secondaire (ἔ)λεγε. Ainsi l'*ĕ* du parfait ne serait pas proprement un suffixe, mais une finale de thème du présent, qui aurait passé par analogie de (ἔ)λεγε à λελογ, formations de sens rapproché, et qui s'accordaient sur ce point, qu'elles n'avaient pas de suffixe personnel[2].

1. Le breton *boe* « il fut » (par exemple dans *mar boe* « s'il en fut »), cornique *bue,* ne doit pas être identique au parfait vieil irland. *bôi, bâi* = **(be)bâve;* cette forme celtique devait devenir **-bâu, -bu* et c'est en effet *bu* la plus ancienne forme du mot dans les langues bretonnes (vieux gall. et vieux breton). Cf. v. gall. et breton *bu-ch,* vache, = v. irl. *bô, bou,* sanscrit *gâu-s. Boe, bue,* ont, ce nous semble, comme le moy. gall. *buei,* une terminaison d'imparfait.

2. M. d'Arbois de Jubainville a montré, *Mém. de la Soc. de Ling.,* V, p. 268 et suiv., l'antiquité de la forme ἔφερε sans *t* final, qui correspond régulièrement à φέρει comme ἐτίθη[τ], sanscr. *adadhāt,* à τίθητι. Le vieil irlandais a, comme représentants de (ἔ)φερε, *(as)bera-* dans *as-bera-r,* il est dit; *ber-ta, -bart,* il porta, cf. (ἔ)κοπ-τε. La voyelle *a* de l'irlandais

§ 62. La troisième personne du singulier, au parfait latin.

La troisième personne du singulier du parfait latin est terminée en *-it*. L'*i* de cette terminaison était d'abord long ; on le trouve écrit *ei* dans d'anciennes inscriptions : *fuueit* (*fuit*), *redieit, posieit, poseit* (*posuit*), *probaveit,* etc., à côté de formes en *it : coeravit* (*curavit*), *probavit* (cf. Neue, *Formenlehre,* II, 507).

La longueur de cet *i* est fréquente dans Plaute: *vendidīt, iīt, vidīt, repperīt,* etc. Ovide emploie souvent ainsi des dérivés de *-iīt;* Virgile a *subiīt, enituīt;* Horace *perrupīt,* etc. M. Neue (*ibid.,* p. 508) remarque que cette quantité ne se trouve pas seulement à la césure, et qu'on n'emploie jamais, même dans les vers iambiques, **iĭt, *petiĭt.* Il n'y a guère de doute que, contrairement à l'opinion de Corssen, *-īt* ait été antérieur à *-ĭt.* Comparez l'abrègement qui a eu lieu dans *amăt, monĕt, audĭt,* à côté de *amāt-ur, monēt-ur, audīt-ur.*

On trouve encore d'anciennes variantes latines en *id,* comme *fecid.*

A côté de ces formes en *-eit, īt,* il y avait en vieux latin *-ēt, -ed.*: *fuet, dedet,* sur la plus ancienne inscription du tombeau des Scipions ; la longueur de *-ēt* dans *fuēt* est assurée par le mètre (cf. Havet, *De saturnio Latinorum versu,* p. 223) ; *feced,* inscription de Duenos. On trouve aussi *-e* sur d'anciens textes épigraphiques : *pose* (*posuit*), *dede* (*dedit*).

Les autres langues italiotes nous offrent, entre autres points de comparaison, les formes suivantes : osque *deded,* δεδετ, falisque *dedet,* ombrien *δeδe.* Il est très probable que dans les formes en *-e* il y a eu chute d'une ancienne dentale finale, et que par conséquent il faut les séparer de la désinence grecque ε.

Il y a des formes latines où la terminaison de la troisième personne singulière du parfait n'a pas de voyelle : *expensaut*

a subi l'analogie d'autres personnes, car elle devrait être *e;* mais l'absence de *t* final ancien dans les formes celtiques est prouvée par l'aspiration qui est produite sur l'initiale suivante par un ancien mot *dligi,* littéralement « il doit », où l'*i* vient de *ei* et non de **eit ;* de là *dligi-r,* il est dû, plus anciennement *dlegai-r; berai-r,* il est porté = φέρει modifié d'après φέρο-ντι, etc. + *r;* cf. bret. *kem-(b)erer,* il est pris, *gell,* il peut, gallois *geill* = **gallī,* de **gallei*

(*Corp. inscr. lat.*, I, 2800); *pedicaud* (ib., IV, 2048) *triumphaut* (*Fast. min.*, XVI). Cette prononciation, qui rappelle l'ombrien *subocau* et *subocauu* « invocavit », se retrouve dans les dialectes modernes : calabrais *amau,* il aima, napolitain *cantao,* il chanta. De là, par contraction, l'italien et l'espagnol *cantó,* portugais *cantou;* tandis que le français dit *il chanta,* et le roumain *çuntà,* conservant ainsi la voyelle du radical de la première personne *canta(v)i* = it. *cantái,* roum. *çuntái*, fr. *je chantai.*

Il semble même qu'il y a eu en latin des troisièmes personnes du singulier de parfaits en *-āt* pour *-āvit* : *inritāt, disturbāt,* Lucrèce (cf. Neue, *Formenlehre,* 534; Osthoff, *Zur Geschichte des Perfects*, 224).

L'*i* de la terminaison *-it* ne se trouve pas dans les langues romanes. Lorsque la voyelle n'est pas entièrement tombée, comme dans les formes ci-dessus, auxquelles on peut ajouter en italien *vendè* il vendit, *parti* il partit (première personne *vendè-i*, *parti-i*), *fu,* il fut, etc., cette voyelle est devenue *e*, comme en latin *cepet, ceset* (gessit) *vicet, fecet, emet* (Diez, *Gramm.,* II, 112) et le *t* est tombé comme en latin *dede* (*Corp.,* I, 62 *b*), ital. *diede;* lat. *pose,* ital. id. En vieil espagnol on avait aussi cette finale ; mais elle a été remplacée par *o, ó,* par suite de l'analogie de *amó.* Le portugais a quelquefois *-e,* quelquefois *-o.* Le provençal n'a aucune terminaison; le français a *-t* : *dist*, il dit (chanson de Roland) = *dixit;* quelquefois *-et* : *perdiet* et *perdit* = *perdidit* (chanson de Roland), et *-iet* : *survesquiet*, il survécut.

L'origine de cette finale *-it, -eit, -et* peut être expliquée diversement. Le *t* se trouve en latin à toutes les troisièmes personnes du singulier; c'est proprement une terminaison secondaire, de même forme qu'en ario-européen; la terminaison primaire correspondante était *-ti,* dont le latin n'a gardé aucune trace. *Tutudīt* se laisse donc interpréter comme πεποίθησι de πεποιθητι; ce serait un suffixe formé de *-ī, -ē,* finale d'un thème de présent, comme **audī-t, *monē-t,* et de *t,* désinence secondaire qui s'est généralisée. Mais on ne peut tirer aucune conclusion certaine de ces rapprochements; car l'analogie a pu avoir part de différentes manières à la genèse de ces formes. On est tenté de comparer, par exemple, la désinence *īt* qui a pu appartenir en propre à des aoristes, sanscr. *abravīt,* il a dit, *á-tâut-s-ī-t,* il frappa, cf. lat. *dic-sit.*

M. Osthoff, après avoir comparé *fuēt* au grec ἐ-φύη, ce qui en ferait un aoriste, renonce à cette explication, *Zur Geschichte des Perfects,* 205. Il combat (p. 207-209) une hypothèse de M. Brugmann d'après laquelle l'*ē* de *fuēt* viendrait d'une généralisation de l'*ē* de la racine *dhē* qui se trouve dans les composés *con-do, cre-do*, etc., et propose (p. 206) une autre théorie. La terminaison latine *-īt* aurait emprunté l'*ī* de la désinence de la première personne; elle serait relativement récente, et aurait remplacé la forme italiote *-ēt,* qui elle-même aurait une origine analogique: d'après le rapport de l'optatif **siēt* (plus tard *siet*), εἴη, au pluriel *sient,* du subjonctif *fuāt* au pluriel *fuant,* etc., on aurait donné à la troisième personne du pluriel du parfait en *-*ent* = ario-européen *-nt* (par *n* voyelle accentuée), gothique *un,* une forme correspondante, au singulier, en *-ēt*. Ce ne sont là, malheureusement, que des conjectures. Il est, du moins, certain que la désinence latine de la troisième personne singulière du parfait appartient, par son *t* final, à la voix active, à la différence de la première personne en *-ī*.

§ 63. La troisième personne singulière du parfait grec moyen et passif.

La troisième personne singulière du parfait grec moyen et passif a pour désinence -ται; en crétois θαι: δεδόχθαι[1]; en béotien -τη: γεγράπτη, et -θη: δεδο[χ]θη[2]. Cette désinence est commune en grec à tous les les temps primaires. Elle correspond à la désinence primaire active -τι, comme μαι à μι. Elle ne se retrouve pas au parfait moyen du sanscrit et du zend, qui ont *-ē* comme à la première personne; on peut se demander si ce n'est pas le grec qui a altéré la terminaison ancienne, et dit λέλυται par imitation de λύεται (comme λέλυμαι d'après λύομαι); car d'après l'actif *-ĕ,* on attendrait *-ei,* qui peut être représenté en sanscrit et en zend par *-ē*. On sait que le grec n'a pas gardé intacte l'ancienne correspondance *-dhve, -dhvei,* à la seconde personne du pluriel; de sorte que le rapport de λέλοιπε à λελιπεῖ eût été isolé dans la langue, et même eût donné lieu à une confusion, à cause du rapport tout different de (ἔ)λεγε avec λέγει. Nous avons vu qu'aucune langue ne montre un *t* à la personne correspondante du parfait actif, sauf le latin, dont la phonétique est trop large et où l'ana-

1. Cf. *Bulletin de correspondance hellénique*, 1885, pp. 14, 46.
2. *Ibid.*, p. 416.

logie s'est exercée d'une façon trop confuse, pour qu'on puisse en conclure que l'ario-européen avait déjà un *t* à cette personne.

La désinence -ται, aux temps primaires, se retrouve dans le sanscrit et le zend *-tē* = *-*tai,* et le gothique *-da* de *-*tha(i)* = *-tai.* Elle est dans le même rapport avec l'actif primaire *-ti* que *-mai, -sai,* avec *mi, si.*

La forme tégéate -τοι: γέγραπτοι, a subi probablement l'influence des terminaisons secondaires comme ἐγέγραπτο.

Le parfait irlandais a la troisième personne singulière du parfait moyen terminée en *-air.* Il y a là une imitation de la correspondance des deux personnes de l'actif *cechan* = **cecana, cechuin* = **cecane;* on a dit de même *mênar* putavi = **memna-r, mênair* putavit = ** memnai-r,* au lieu de **mêne-r* = **memne-r.* Comparez le parfait gallois *adwaen edwyn,* d'après les présents comme *gallaf,* je peux, *geill* = **gallî, *gallei,* il peut; et en irlandais *berai-r,* il est porté, passif de *berai* = φέρει.

§ 64. La troisième personne plurielle du parfait grec actif.

La troisième personne plurielle du parfait a en grec les terminaisons suivantes:

-ασι par α bref: λελόγχασι, πεφύκασι, Hom.

-ασι par α long: πεφύασι, γεγάασι, Hom.

-αισι (éolien): πεπάγαισιν, κεκρίκαισι.

-αντι (dorien): κεχάναντι, ἀνατεθέκαντι, ᾠδήκαντι, ἑστάκαντι.

-ανθι (béotien): ἀποδεδόανθι, ἐκτεθήκανθι.

La mieux conservée est celle du dorien, -αντι, qui, comme les autres terminaisons en -ντι de ce dialecte, n'admet pas le ν dit « euphonique ». L'influence de l'ι suivant a fait changer le τ en σ, ce qui a dû donner -ανσι, cf. arcadien κρίνωνσι, etc. Le ν est remplacé par ι dans l'éolien -αισι, et compensé par la longueur de l'α dans les formes homériques comme πεφύασι.

Comment expliquer πεφύκασι, λελόγχασι, par α bref? Il est possible que l'α ait été abrégé par suite de quelque analogie, car ces mots ne sont pas bien anciens, comme le montrent pour l'un la caractéristique κ, et pour l'autre la forme forte de la racine qui devrait être faible, au pluriel. Les analogies qui ont pu influer sur cette personne sont les autres désinences du parfait actif, dont la plupart ont un α bref.

Mais, d'un autre côté, un suffixe -ασι par α bref peut fort

bien avoir existé à l'époque homérique, et être venu de *-ati*, *-nti*. Car la forme -αντι a dû être précédée d'une forme plus simple -ντι; par exemple, δεδόανθι a dû remplacer δε-δο-ντι. Ce qui rend le fait probable, ce sont les formes passives -νται, -ατα (δέ-δο-νται, εἰρύαται) et celles des autres temps actifs comme dor. δι-δό-ντι = sanscrit *dá-d-ati*, dor. τι-θέ-ντι = sanscr. *dá-dh-ati*[1], dor. ἔχο-ντι = sanscr. *vaha-nti*, etc.

Les causes qui ont amené à côté de *-nti*, à la troisième personne plurielle du parfait, la variante *-anti*, qui a prévalu, sont de nature diverse. Il faut d'abord remarquer que même au présent on trouve à la fois *-nti* et *-anti:* en grec δεικνύ-ᾱσι à côté de δεικνύ-ντι, δείκνυν-ται; en sanscrit *ci-nv-ánti* « ils réunissent » à côté du moyen *ci-nv-átē*, cf. *str̥-ṇv-átē* = στόρ-νυ-νται, ionien στορ-νύ-ατα. En effet, cette terminaison *-nti* pouvait, dans certains cas, devenir phonétiquement *-ṇnti* = *-anti* en grec et en sanscrit, de même que, comme l'a montré M. Osthoff, *-ṃmém* est une variante légitime de *-mém*. Il n'est donc pas nécessaire de voir dans -αντι au présent un emprunt à la terminaison -αντι du parfait. L'α de celle-ci avait une autre raison d'être, le parfait actif ayant étendu à presque toutes les personnes l'α bref de la première du singulier.

En dehors de ces considérations phonétiques et morphologiques, on peut invoquer une cause étymologique pour justifier la correspondance de *-nti* et *-anti*. Il est très naturel de regarder la finale *-ti* comme étant le même élément pronominal qui se trouve seul à la troisième personne du singulier, comme ἐσ-τί; l'*n* précédent peut appartenir à une autre racine pronominale *an*, que l'on trouve avec un *a* dans ἀνά, ἄνω, et sans cette voyelle dans le sanscrit *ni-*, en bas, semblable pour la forme au grec ἐνί (cf. allem. *nie-der;* grec ἔνερθε et νέρθε)[2].

La terminaison -ντι, ionien -σι, commune en grec ancien à tous les temps primaires, a disparu partout de la langue actuelle vulgaire, et a été remplacée par -ν pour -ντ, terminaison propre aux temps secondaires en grec classique. Cette substitution avait déjà commencé dans la moyenne grécité,

1. La forme *dadhmahē*, τιθ(έ)μεθα, montre qu'on n'est pas obligé de diviser avec Bopp *dadhati* en *da-dha-ti*.

2. M. Dutens tire *-nti* de *-na-ti* (*Essai sur l'origine des exposants casuels en sanscrit*, p. 169).

où l'on trouve beaucoup de formes de parfait comme γέγονα, οἶδα, πέφρικα, au lieu de -ασι, comme la terminaison de l'aoriste (*Lexicon* de Sophocles, p. 38, col. 1); tandis que l'aoriste lui-même prenait parfois la terminaison primaire du parfait : ἐδώκασι, ἐποιήσασι, etc. (ibid., p. 39, col. 2). En tzaconien, le parfait fait à la troisième personne plurielle -α(ν)ϊ, -κα(ν)ϊ, et l'aoriste -α(ν)ϊ. A Chypre on emploie la terminaison -κασι à l'aoriste passif, qui, comme nous l'avons vu, se fait suivre de l'ancienne caractéristique du parfait; et l'on a, par exemple, ἐσταθήκασι, tandis que les autres dialectes disent ἐστάθηκαν (σταθήκαν, σταθήκανε) de ἐστάθηκα pour ἐστάθην[1]. Au présent la terminaison -ουσι, -οντι, a été remplacée de même par ουν[2] (en Crète -ου). L'ancien dialecte crétois avait au présent la forme ἔχονι (Hésych.) qui était intermédiaire entre ἔχοντι et εἶχον; il semble qu'il en soit de même du tzaconien ὡράκανϊ, par rapport à -καντι et à -καν.

Le celtique et le gothique offrent au parfait des formes correspondantes à -αν[τ] : goth. *bērun* = **bebhr-n̥(t)*; v. irl. *cechnatar,* « cecinerunt », forme passive qui suppose un actif **cecanant*. La chute de l'*n* devant le *t* est régulière. On trouve aussi pour cette personne les terminaisons *-tar, -etar* et *-aitir, -itir*.

§ 65. La troisième personne plurielle du parfait latin.

Les terminaisons de la troisième personne plurielle du parfait en latin classique sont *-erunt, ēre*. L'*e* de *-erunt* est ordinairement long; mais Virgile emploie, par exemple, *stetĕrunt, tulĕrunt;* Horace *vertĕrunt,* Phèdre *fuĕrunt,* Térence *emĕrunt,* Plaute *subegĕrunt,* Varron *invenĕrunt,* etc.[3] Cette quantité se remarque aussi dans *statuĕrunt,* sur une inscription *Corpus* 1, 1008 et dans *sumpsĕrunt,* chant de soldat cité par Suétone, *César* 80.

Des variantes anciennes de *-ĕrunt* sont : *-ĕront, dederont, probaveront,* cités par Quintilien; *coravero(n)t, Corp.,* 1 73; *dedrot, dedro* (dederunt), *Corp.*, t. I, 173, 177. Les contractions telles que *nominarunt Corp.*, t. I, *nerunt* de *nēre,* etc.,

1. Cf. Deffner, *Studien* de Curtius, IV, 312, 313.
2. Cette terminaison se trouve déjà au présent et au futur dans la moyenne grécité, cf. *Lexicon* de Sophocles, p. 37, col. 2.
3. Cf. Neue, *Formenlehre*, II, 391, 392; L. Quicherat, *Traité de versification latine*, chap. XIV.

se rattachent aussi à des formes en *-(av)ĕrunt;* les formes en *ēre,* où le premier *e* est toujours long, n'admettent pas cette contraction. A l'inverse de *dedrot,* le *t* tombe et l'*n* reste dans *fecerun* pour *fecerunt, Corp.,* I, 2658; cf. le présent *quiescun, Corp.,* I, 3528.

La nature même du son *e* dans *-erunt* et son origine probable indiquent aussi qu'il était bref. Il est, en effet, très naturel de tirer *-erunt, -eront,* de *-ĭsont,* cf. *sĕro* de **sĭso.* Cette terminaison hypothétique *-ĭsont* est formée de *-is-*, que nous avons déjà rencontré dans *cecin-is-tis,* et du suffixe de la troisième personne plurielle *-ont, -unt,* le même qu'au présent des verbes comme *ferunt,* cf. φέροντι, φέρουσι et ἔφερον(τ). Le suffixe primaire en *i* n'a été conservé en latin que dans la forme unique *tremonti* (chant des Saliens cité par Festus).

D'après Schleicher, *Compendium,* 667, ces formes se seraient succédé dans l'ordre suivant: **dedis-onti, * dedis-ont, dedĕront, dedĕrunt, dedērunt; dedĕront, *dedĕrot,* cf. *dedrot, *dedero* cf. *dedro; *dedēro, dedēre.* Mais il y a lieu de douter que l'*e* final de *dedēre* vienne réellement de *ŏ.* L'*o* de *-eront* est probablement analogique; on ne l'attendrait ni à l'aoriste ni au parfait, en latin. L'*n* se vocalisant en *en,* le parfait devait avoir *-ent;* cette terminaison a pu être échangée avec *-ont* (*consentiont, Corp.,* I, 32) par suite d'une contamination semblable à celle qui a donné à *esse sunt* = **so-nt,* au lieu de **sent* = **s-nt,* en ombrien *sent,* osque *set. Dedēre* peut s'expliquer par **dedērent* pour **dedĕrent,* de **dedis-ent.* L'allongement de l'*e* vient probablement de l'analogie de la première et de la troisième personne du singulier *-ei, -eit, -ēt.* M. Brugmann pense que c'est l'*r* = *s* suivante qui a empêché de dire **vidīre* comme *vidī, vidīt. -Ens* est la terminaison des parfaits osques: *uups-ens,* « operav-erunt ». C'est, en cette langue, un suffixe des temps secondaires; celui des temps primaires est *-nt.*

D'anciens grammairiens latins prétendaient que la désinence *-ēre* appartenait au duel; Quintilien les réfute, *Instit. orat.,* I, 5.

La difficulté de concilier phonétiquement *-erunt* avec *-ēre* a amené M. L. Havet à les séparer et à rapprocher *-ēre* de la curieuse désinence indo-iranienne *-ar,* qui avait le même sens, et qui est devenue en sanscrit *-ur* et en zend *-are*: *ba-bhr-ur, ba-wr-are,* « ils portèrent » (l'*ĕ* de *bawrare* est

une addition phonétique habituelle au zend)[1]. M. J. Darmesteter a montré que cette désinence dont l'élément principal est *r* est loin d'être isolée en sanscrit et en zend[2]. M. Windisch l'a comparée[3] à l'*r*, signe du passif dans les langues d'Italie et en celtique, et qui ne peut pas venir du pronom *se*, comme on l'a cru longtemps, parce que le rhotacisme était encore inconnu à l'époque où s'est formé le celtique, à plus forte raison pendant la période d'unité des langues celtiques et des langues italiotes. L'*r* se trouve à la voix moyenne dans des formes sanscrites et zendes telles que le parfait *babhrirē, bawrarē,* « ils se portèrent » et bien d'autres ; Bopp remarque que le dialecte védique accorde une plus grande latitude que le sanscrit classique à l'insertion de cette *r* au moyen et au passif[4].

Une autre explication due à M. Misteli, et à laquelle M. Osthoff se montre assez favorable, *Zur Geschichte des Perfects,* p. 213, consiste à voir dans les troisièmes personnes plurielles du parfait latin en *-ēre* une formation analogique ayant pour point de départ l'emploi de l'infinitif historique ; *prandēre* et *strīdere,* par exemple, ont à la fois les deux emplois, sans changement de forme.

M. Osthoff regarde la terminaison *-ērunt* comme plus ancienne que *-ĕrunt;* celle-ci viendrait de *-ĭrunt,* par suite de l'influence de *-ĭmus, -ĭsti, -ĭstis ;* quant à *-ērunt,* il viendrait, par l'analogie d'un temps primaire, de *-ēre* = *-ē-se(nt),* dont l'*ē* serait identique à celui de *-ē-t,* mais aurait été associé dans l'esprit des Latins aux formes de l'imparfait *esse* : **êstis,* **ēse(nt),* = ἦστε, ἦ(σ)αν, sanscrit *âsta, âsan* (*Zur Geschichte des Perfects,* p. 211).

Selon M. Brugmann (*Morphologische Untersuchungen,* III, 28) la terminaison latine *-erunt* appartient entièrement à l'aoriste : *vīderunt* = **(e)veidis-ont,* par analogie pour **(e)veidis-ent,* comme en grec ἶξον, aor. 1er, pour ἶξαν ; ἤιον, ils allèrent, *Odyssée,* X, 446 = ηεον, pour ἤισαν, etc. Mais il reconnaît aussi que le parfait italique devait être primitivement **tutudent,* puis, par analogie, **tutudont.* Dans la fusion qui s'est opérée entre les types **tutudont* et **(e)veidisent,* on

1. *Mémoires de la Société de Linguistique de Paris,* III, 103.
2. Ibid., III, 95-103; cf. A. Bergaigne, ibid., III, 104, 105.
3. *Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung,* VIII, 465, note.
4. *Grammaire comparée,* t. III, p. 253 de la traduction.

peut admettre que **tutudont,* dont la contamination par *lego-nt* est plus probable que celle de **(e)veidisent,* a fourni la dernière syllabe des parfaits en *-ont, -unt, -ot, -o,* et que **(e)veidisent* est resté sous la forme *vidēre. Vīdēre* n'aurait ainsi rien du parfait; *tutudēre* n'en aurait que le radical redoublé: et *tutuderunt* aurait pris seulement à l'aoriste sa syllabe *-er-*. L'existence du doublet embarrassant *-erunt* et *-ere* serait ainsi justifiée ; ces deux terminaisons n'auraient de commun que leur première syllabe *-er-* pour *-is-*.

Les langues romanes offrent à cette personne une grande variété de formes. *Cantarunt* est devenu en esp. *cantaron,* en franç. *chantarent, chantèrent,* roumain *çuntare* (Diez, *Gram.,* II, 113); en ital. *cantarono, cantorno cantonno, cantaro,* etc. (ibid., 138). A *dederunt* correspondent en ital. *diedero, dierono, diedono, denno,* etc.). L'espagnol et le portugais ont cela de particulier qu'ils mettent l'accent sur l'*e* de la terminaison *-erunt,* par conséquent *-ērunt*: esp. *hiciéron, fecērunt,* it. *fécero, fecĕrunt.* Peut-être que dans la prononciation des bas temps, l'*e* de *-erunt* était long; mais c'était là sans doute un phénomène anologue à celui qu'on observe à la première personne du pluriel: **fecĭmus* = ital. *facemmo.* A l'italien *cantaro* répond le provençal *chantero.* Cette dernière langue a aussi, comme l'italien, des parfaits syncopés qui ont perdu *r*: *agon* et *agron* « habuerunt »; *remazo* et *remairo,* ital. *rimásero* « remanserunt »; *tensen,* pour *tens'ron,* etc., et des formes en *e,* comme *agren,* « ils *eurent* ». L'*o* final, qui est propre à l'ital. *cantarono,* etc., provient, par analogie, de celui du présent *cantano,* « cantant », et celui-ci est venu de ce que, après la chute du *t, cantan* semblait une abréviation de *cantano* comme *man* l'est de *mano* = *manus.* Cette analogie qui a donné à l'italien des troisièmes personnes plurielles en *-no* pour *-n* = *nt,* a été étendue même aux pronoms personnels; d'après la correspondance de *ama-amano,* on a créé les pluriels *eglino,* ils, *elleno,* elles (sing. *egli, ella*).

§ 66. La troisième personne plurielle du parfait grec moyen et passif.

La troisième personne plurielle du parfait grec moyen et passif est terminée en -νται dans les verbes dont le radical finit par une voyelle: λέλυ-νται, et en -ται dans ceux dont le radical est terminé par une consonne: τετάχ-ται. Cette der-

nière désinence est propre à l'ionien ; les autres dialectes ont recours à la périphrase τεταγμένοι εἶσι. On connaît la forme béotienne ἐστροτεύαθη pour ἐστρατεύαται[1].

L'emploi de la forme -νται au lieu de -ατται se trouve dans ἧνται à côté de ἥαται pour ησ-ατται; cette analogie se comprend aisément, puisque les autres personnes du même temps, ἧμαι ἧσαι, ἥμεθα, ἧσθε, pourraient appartenir aussi bien à un thème vocalique *η- qu'au thème consonantique ησ-. Mais l'analogie en sens inverse est plus fréquente; Homère emploie une foule de formes de parfait comme βεβλήαται, qui devrait être régulièrement βεβληνται.

La relation entre ces terminaisons -νται et -ατται s'explique facilement par l'hypothèse des nasales sonnantes. La forme primitive et unique a dû être *-ntái;* c'est la différence d'accent qui fait qu'on n'a pas à l'actif *-ăτι* à côté de -ντι, -αντι = *-nti* par *n* voyelle accentuée. La relation entre -νται et -(α)ντι est la même qu'entre -ται et -τι, à la troisième personne du singulier. La terminaison -νται existe de même au présent : λύο-νται. Quant à -ατται, il se trouve au présent dans les formes ioniennes comme τιθέαται, δυνέαται (Hérodote). La voyelle qui précède -ατται est quelquefois abrégée : μεμετρέαται, Hérodote, IV, 86, de μεμετρηαται pour μεμέτρηνται.

§ 67. La troisième personne du duel, aux parfaits grecs.

La troisième personne du duel, au parfait grec actif, a la terminaison -τον, (α)τον, qui est celle des temps primaires à la deuxième et à la troisième personne. La forme originaire de cette terminaison n'est pas aisée à déterminer. Il semble cependant qu'à la deuxième personne elle soit plus ancienne qu'à la troisième, et qu'à cette deuxième personne elle ait été d'abord propre aux temps secondaires (cf. Henry, *Analogie,* 344, 345 ; Bergaigne, *Mémoires de la Société de Linguistique,* III, 105).

Au parfait moyen et passif, la troisième personne du duel est en -σθον, comme la seconde; c'est la terminaison des temps primaires. Cette terminaison est propre au grec, qui l'a formée d'abord pour la deuxième personne d'après le pluriel -σθε, sur l'analogie de l'actif -τον, -τε, puis l'a étendue à la troisième personne, comme aussi le suffixe τον de l'actif.

1. Cf. *Studien* de Curtius, IX, 78, 79.

Les formes indo-iraniennes des troisièmes personnes du parfait, ont *a* avant la désinence : sanscrit *bibhidatur* « ils ont fendu tous deux », zend *vāvarezātarè,* « ils ont fait tous deux » ; zend *vōivīdāitē*, « ils aidèrent tous deux » (intransitif), sanscr. *-ātē*.

CHAPITRE IV.

LE PLUS-QUE-PARFAIT.

§ 67 *bis*. Le plus-que-parfait grec.

Nous arrivons maintenant à des formations d'origine relativement récente et qui ne rentrent dans notre sujet qu'indirectement : elles se rattachent au parfait grec ou au parfait latin, mais non, ordinairement du moins, au parfait tel qu'il était dans la langue qui a précédé l'existence propre de ces deux idiomes ; par conséquent il n'y a pas lieu à une comparaison directe de ces diverses formations entre elles. Cependant on ne peut nier *à priori* que des langues si voisines ont pu se rencontrer dans le choix de procédés spéciaux qu'elles adoptèrent pour exprimer les mêmes notions se rapportant au passé. Malheureusement la matière est si obscure, à cause de l'absence du témoignage parallèle des autres langues ario-européennes et de l'enchevêtrement des analogies, qu'elle réclamerait une étude aussi étendue que celle que nous venons de consacrer au parfait proprement dit.

A l'origine, le plus-que-parfait grec actif n'était qu'un parfait à augment avec terminaisons secondaires ; Homère a conservé des formes comme ἐπέπιθμεν, εἴκτην, ἐκγεγάτην, etc., qui supposent au sing. επεποιθ-α, -ας, -ε, etc. ; cf. ἐγέγωνεν, Iliade, XIV, 469. La troisième personne du singulier en ε de cet ancien plus-que-parfait se confond avec celle d'une autre formation qui a été aussi essayée en -ον, -ες -ε ; ἐμέμηκον, Hom., ἐπέφυκον, Hésiode. Ce genre de plus-que-parfait est imité de l'imparfait. Il n'a pas eu grand succès, à cause, sans doute, de la vulgarité des parfaits présents en ω, auxquels il se rattache, et de son trop grand éloignement de la forme des parfaits en -α.

La formation qui prévalut pour le plus-que-parfait actif eut pour cause, comme l'a montré M. Henry, *Analogie*, 405-

407, l'introduction de la troisième personne plurielle en -σαν, dans des plus-que-parfaits comme βέ-βα-σαν (Hom.). Cette terminaison -σαν provient, par extension analogique, des aoristes sigmatiques comme ἔδειξαν, d'où elle a gagné les autres aoristes, tels que ἔδην, ἔδησαν, les imparfaits (ᾖσαν) et les optatifs (σταίησαν, Hom.). Selon M. Joh. Schmidt (*Zeitschrift* de Kuhn, XXVII, 3, 324), c'est cette terminaison -σαν, introduite au plus-que-parfait, qui a donné lieu aux formations de parfait ἴσασι, ἴσασι, εἴξασι, moyen γεγραψάται (table d'Héraclée), subjonctif μεμισθωσώνται, ibid., en dorien ἴσᾱμι ἴσαις ou ἴσᾳς, ἴσᾱτι, ἴσαμεν, ἴσατε, ἴσαντι, subj. ἴσᾱντι, part. ἴσας infinitif Ϝισάμεναι (cf. § 45, 46).

Comme l'a remarqué M. Henry, la terminaison -σαν des plus-que-parfaits ἴσαν, βέβασαν, μέμασαν, ne pouvait guère s'ajouter aisément qu'après une voyelle ; celle qu'on adopta pour les racines finissant par une consonne fut ε. Homère présente l'unique exemple ἐοίκεσαν, type qui devint en attique d'un usage assez fréquent et qui se rattache à l'infinitif ἐοικέναι, cf. ἐτίθεσαν à côté de τιθέναι. De ἐοίκε-σαν se forma la conjugaison homérique ἐοίκε-α, ἐοίκε-ας, ἐοίκε-ε. Puis eut lieu la contraction régulière en attique ᾔδεα, ᾔδη et ᾔδεε, ᾔδει. Enfin d'après la relation de ἔφη à ἔφην, on créa à la troisième personne du singulier ᾔδει des formes correspondantes ᾔδειν, ᾔδεις et ᾔδεισθα, ᾔδειμεν, ᾔδειτε et même ᾔδεισαν; c'est ce type, issu de tant d'analogies compliquées, qui est devenu général en attique et dans la langue commune; il s'est étendu aux parfaits premiers : ἐτετιμήκειν. L'augment est souvent supprimé, comme aussi au plus-que-parfait moyen et passif.

Celui-ci est formé du radical du parfait passif avec addition de l'augment et des terminaisons personnelles du moyen secondaire : -μην, -σο, -το, -μεθα, -σθε, ντο et -ατο ... -σθον, -σθην. Ces terminaisons étaient primitivement pour le singulier et pour le pluriel, selon M. Henry, *Analogie*, p. 324, *-má, -sá, -tá, -medhá, -dhwé, -ntá*. On peut cependant supposer que la première personne du singulier n'avait pas toujours une *m*, pas plus qu'à l'actif.

§ 68. Le plus-que-parfait latin.

D'après l'explication que nous avons adoptée pour le plus-que-parfait grec en -εα, -εας, -εε, il n'aurait aucun rapport avec le plus-que-parfait latin en *-ĕram, -ĕras,* etc., avec

lequel on l'a souvent identifié. La longueur de l'*a* dans *-erāmus, -erātis,* est une raison grave de séparer ces deux formations. Le plus-que-parfait latin se rattache par sa désinence *-am, -as, -at,* à l'imparfait *eram, dabam,* et pour son radical, par exemple *vider* dans *vīder-am,* pour **vīdĕs-am, *vīdĭs-am,* au radical des personnes du parfait comme *vīdis-tis, vider-unt.* Ce radical est d'origine aoristique, mais c'est après son adoption par le parfait qu'il a passé au plus-que-parfait. Nous avons vu, en parlant du plus-que-parfait grec, combien il est naturel de regarder le plus-que-parfait comme l'imparfait du parfait. C'est ce que fait le français, en rendant *videram* par « j'*avais* vu » tandis que *vidi* est rendu par « j'*ai* vu ».

Le plus-que-parfait latin s'est conservé dans quelques langues romanes ; ainsi en provençal *feira* = *feceram ;* en portugais *cantara* = *canta(ve)ram,* j'avais chanté et je chanterais. L'espagnol n'a plus que ce dernier sens. En roumain, le plus-que-parfait de l'indicatif a été remplacé par le même temps du subjonctif : *çuntasem,* « cantaveram », vient de *canta(vi)ssem.*

Le plus-que-parfait du subjonctif, en latin, est terminé en *-issem, -isses,* etc. Il semble, par conséquent, avoir le radical de l'aoriste en *-is-* adopté par plusieurs personnes du parfait, et par le plus-que-parfait de l'indicatif : *vidis-tis, vider-am.* La terminaison *-sem* de *vidis-sem* est la même que celle de l'imparfait du subjonctif *es-sem* devenue *-lem* dans *vel-lem, -rem* dans *fer-rem, ama-rem,* etc. Mais *vidissem* a pu être être formé de *vidisse* d'après le rapport de *viderem* à *videre*[1]. On peut expliquer par une contraction les formes comme *promissem* pour *promisissem* (Plaute), *confluxet* (Lucrèce), etc. (Corssen, *Ausspr.,* II, 557). C'est de la forme contractée *cantassem* pour *cantavissem* que nous avons fait en français un imparfait du subjonctif, que *je chantasse.* Au pluriel *chantassions, chantassiez* représente *cantassémus, cantassétis,* tandis que l'italien *cantássimo, cantáste* a reporté l'accent d'une syllabe en arrière.

L'origine de *-am* et de *-sem* dans *eram, essem,* et par conséquent dans *videram, tetigissem,* peut donner lieu à bien des conjectures. Ce qui nous semble le moins improbable, c'est

1. Sur ces questions si embrouillées, on peut voir la savante étude de M. V. Henry, *Esquisses morphologiques,* III. *Le subjonctif latin.* Douai, 1885, 20 p. (Extrait du *Muséon*).

que *-am, -ās* répond à la terminaison de l'aoriste grec moyen ἐφάν-ην, ἐφάν-ης, et que la terminaison de *essem* est celle d'un optatif, quoique sa relation avec *siem* (*sim*) = εἴην ne soit pas claire. Quant aux formes de la conjugaison bretonne, telles que *karzont* « ils aimèrent » en gallois *carasant,* vieux gall. *linisant,* glose *lavare* pour *lavarunt;* plus-que-parfait gall. *carasent,* « ils avaient aimé », bret. *karzent,* « ils auraient aimé », leur rapport avec le latin *amave-runt*, *ama(vi)ssent* est très hypothétique.

CHAPITRE V.

LES AUTRES MODES DU PARFAIT.

§ 69. L'impératif.

L'impératif actif du parfait grec était d'abord en θι à la deuxième personne du singulier; Homère emploie κέκλυθι, τέτλαθι, etc. Puis on a eu des formes d'impératif de parfait en -ε, -έτω, etc., comme au présent, par suite de l'analogie du subjonctif en -ω, -ῃς, -ῃ, de l'optatif en -οιμι, et aussi de l'infinitif en -έναι.

On trouve dans la grécité inférieure des formes comme ἐρρέτωσαν (et ἐρρέτων, ἐρρόντων); μὴ πεποίθατε, μὴ ἑστήκατε (Sophocles, *Lex.*, 40, col. 2).

Le latin *me-men-to* est un exemple unique en cette langue d'impératif du parfait; il répond au grec με-μά-τω et est plus primitif que γεγονέτω, etc.

L'impératif du parfait grec moyen et passif est en -σο, -(σ)θω, etc., sur le modèle du présent. Le σ ne devrait rester que dans des formes comme δέδεξο, Hom.; mais l'analogie l'introduit souvent après une voyelle, quoiqu'on trouve μέμνεο, Hérodote, πέπνυο, Théognis, etc.

§ 70. Le subjonctif.

La flexion la plus ancienne du subjonctif parfait actif était en grec πεποίθω, πεποίθομεν (Hom.) Mais la longue s'introduisit bientôt au pluriel, πεποίθωμεν, etc., et c'est le type qui prévalut, comme au présent λείπω, λείπωμεν.

En latin le subjonctif parfait *vider-im, tetigerim,* est un ancien optatif, comme *sim, siem,* greffé sur un thème d'aoriste et de parfait aoristique; quelquefois même sur un thème de présent: *au(d)-sim* (*aussim,* Plaute). Il y a souvent des con-

tractions telles que *negassim*, Plaute, pour *negaverim*. L'osque a des subjonctifs parfaits sans *s* : *fefac-id*, « fecerit ».

En latin l'*i* de *viderīmus, viderītis,* comme celui de *sīmus, sītis,* devrait être toujours long ; mais il est abrégé souvent à cause de sa ressemblance avec les formes correspondantes du futur antérieur (cf. Neue, *Formenlehre,* II, 508 et suiv.).

Le subjonctif du parfait passif et moyen, en grec, est peu usité, et les Attiques le remplacent ordinairement par une circonlocution (λελυμένος ὦ). On trouve chez Homère ὀρώρηται, μεμνώμεθα, etc.

§ 71. L'optatif.

La flexion la plus régulière de l'optatif du parfait actif est celle des formes homériques ἑστα-ίην, τε-θνα-ίην, etc. ; puis vint la terminaison -οιμι, -οις, comme au présent : λελοίποιμι, d'après λείποιμι, et les Attiques firent au singulier πεποιθοίην, etc., sur le modèle de leur optatif des verbes contractes.

Au moyen, la tournure λελυμένος εἴην a prévalu; il reste cependant quelques traces d'une formation régulière : μεμνήμην, μεμνέῳτο et μεμνῷτο ; mais elles sont très rares et parfois douteuses (Curtius, *Verb.*, II, 248).

Le zend a quelques formes de subjonctif et d'optatif de parfait, à l'actif.

CHAPITRE VI.

LES AUTRES DÉRIVATIONS DU THÈME DU PARFAIT.

§ 72. L'infinitif.

Les infinitifs du parfait actif sont ordinairement, chez Homère, en -μεναι, -μεν, -εμεν : ἑστάμεναι, βεβάμεν, γεγωνέμεν, et, après lui, en -ναι, -εναι : βεβάναι, δεδιέναι, δεδοικέναι. Les Doriens avaient la terminaison -ειν, -κειν, prise au présent : κεχλάδειν, δεδύκειν ; en éolien -ην, -κην. Il est fort difficile de concilier toutes ces formes, et on ne peut le faire que par des hypothèses peu convaincantes ; comme le fait remarquer M. Henry, *Anal.*, 401, on ne voit pas trop comment τι-θέ-ναι de τίθημι aurait influé sur la production de εἰδέναι, de οἶδα[1]. La terminaison -μεναι correspond au suffixe d'infinitif sanscrit *-maṇē*, zend *-mainē*.

En latin on a à l'infinitif parfait actif *-is-se* : *dixisse*, et quelquefois *-se* : *dixe*. C'est le même suffixe que dans *es-se*, *vel-le*, *fer-re*, *ama-re*, etc. M. L. Havet a fait remarquer fort justement (*De saturnio Latinorum versu*, 48, 49) que cette terminaison latine *-sĕ* n'est pas identique au grec -σαι, sanscrit *sē* ; ce serait plutôt le passif *-ri* de *-si* (*dasi*, Festus), qui équivaudrait à ce *-sai* ario-européen. *-Sĕ* pour **-sĭ* semble le locatif d'un nom verbal dont *-sī*, *-rī*, sanscrit *-sē*, grec *-sai*, est le datif.

L'infinitif du parfait moyen et passif a en grec la terminaison -σθαι, après une voyelle, -θαι après une consonne : λελύ-σθαι, λελεῖφ-θαι ; comparez le présent λυέ-σθαι et le suffixe sanscrit *-dhyāi*.

1. M. Brugmann suppose, *Morphol. Unters.*, II, 21, que εἰκέναι est proprement un cas du substantif εἰκών, εἰκόνος.

§ 73. Le participe.

Le participe parfait actif a en grec la terminaison -ώς, génitif -ότος, fém. -οῖα, -υῖας, neutre -ός, -ότος. Comme le montre la comparaison avec le sanscrit, cette terminaison -ώς est pour -ϝώς; c'est à cause de ce ϝ qu'on voit si souvent chez Homère des participes parfaits comme πεπτηώς; plus tard la voyelle qui se trouvait devant ω pour ϝω s'abrégea : ἑστεώς, Hérodote; enfin il se produisit une contraction : ἑστώς. Homère présente quelquefois ω et non ο en dehors du nominatif : τεθνηῶτι, etc. Le féminin -υῖα, qui correspond au sanscrit *-ushī*, est pour υσ-ια. Les Doriens le remplacent par εῖα = εϝ-ια: ἐρρηγεῖα, tables d'Héraclée. On trouve assez souvent, par l'influence du présent, la terminaison du participe parfait ώς, υῖα, ός, remplacée par -ων, ουσα, ον, en particulier dans le dialecte éolien. C'est à ces formations que se rattachent les féminins βεβῶσα, Hom., ἑστεῶσα ion., ἑστῶσα attique, pour βεβαουσα, etc. (Curtius, *Verb.*, II, 202, 203). Nous parlerons plus loin (§ 76) du sens propre au suffixe -ώς; sur des formes correspondantes, en germain et en slave, on peut voir Osthoff, *Zur Gesch. des Perfects*, 68, 69.

Le latin n'a pas tiré de participe du thème de son parfait; du moins on ne peut citer que *meminens*, qui a la terminaison d'un participe présent; et *fefellitus* pour *falsus*, d'après *fefelli*. Cette dernière forme est récente ; *meminens* appartient au latin archaïque et au latin récent (Livius Andronicus et Ausone), ce qui semble indiquer que c'était une forme vulgaire.

Au participe passif du parfait, le grec prend le suffixe -μένος, -μένη, -μένον, le même, sauf l'accent, que celui qui s'ajoute au thème du présent. M. Henry cite, *Anal.*, 404, deux curieux essais de thématisation dans ἀρηρ-ε-μένος, Apollonius de Rhodes, et ἀρηρ-ά-μενος, Quintus de Smyrne. Les grammairiens ont signalé comme propre aux Eoliens l'accentuation sur la syllabe qui précède -μενος au parfait.

§ 74. Le futur antérieur.

Le futur antérieur actif est fort rare en grec ; on en trouve pourtant l'infinitif κεχαρησέμεν, *Iliade*, XV, 98, le participe τεθνήξων, Aristophane *Acharn.*, 325, et l'indicatif τεθνήξω,

ἑστήξω. Mais le plus souvent on a recours à la périphrase λελυκὼς ἔσομαι.

Pour le passif, le futur antérieur est assez usité en grec à l'indicatif : δεδέξομαι, μεμνήσομαι, etc. (Hom.). Mais les autres modes sont rares ; Homère n'en offre qu'un exemple : μεμνήσεσθαι (Od., XIX, 581).

Le latin a à l'actif des futurs antérieurs comme *fecero* = **fec-is-o, faxo* = *fac-so, amasso* = **amav(i)s-o?* Ces formations ont évidemment la même terminaison que les futurs simples *ero, dabo*. Ils devraient donc faire leur troisième personne du pluriel en *-unt;* mais en ce cas **fecerunt* se confondrait avec le parfait de l'indicatif, et il semble qu'on a mieux aimé une autre sorte d'analogie qui s'imposait d'elle-même, à cause de la deuxième personne du singulier *feceris, faxis,* etc. ; celle du subjonctif du parfait *fecerim, feceris* et *faxim, faxis,* etc. Les futurs antérieurs en *-sso* ont eu des infinitifs avec sens de futur simple, comme *impetrassere, oppugnassere,* Plaute (Corssen, *Ausspr.,* II, 559).

Il y a aussi d'anciennes formes passives du futur antérieur latin : *faxitur, jussitur, turbassitur, mercassitur* (ibid., 565).

§ 75. Dérivations diverses en dehors de la conjugaison.

Enfin le thème du parfait a donné lieu, en grec, à plusieurs formations indépendantes de la conjugaison. Il y a des noms, comme ὀπωπή, du parfait ὄπωπα, ὀδωδή, de ὄδωδα, ἐδωδή dont le vocalisme est imité des précédents, cf. le parf. ἔδηδα ; κεκραγμός, d'après κέκραγα, πεποίθησις, d'après πέποιθα, κεκρύφαλος, d'après κέκρυφα, etc., etc. ; des adjectifs comme βέβα-ιος, βέβη-λος, du thème de βέβη-κα, βέβα-μεν, cf. l'explication de Suidas (s. v. ἀβέβηλα) : βέβηλα γὰρ ... τὰ μὴ ὅσια ... παντὶ δὲ βάσιμα ; des adverbes tels que πεποιθότως, πεπεισμένως, formés des participes parfaits (cf. Eug. Frohwein, dans les *Studien* de Curtius, t. I), etc.

Le parfait latin n'a pas eu cette force d'expansion ; tout au plus peut-on supposer que certains mots comme *pondus, toga,* doivent leur *o* à d'anciens parfaits qui l'ont, depuis, perdu entièrement eux-mêmes ; car, si l'on compare *nemus* et στέγη, on voit que l'*o* de ces noms n'est pas primitif. Mais il a pu provenir aussi de l'imitation d'autres formes nominales.

CINQUIÈME PARTIE

RÉSUMÉ ET CONCLUSIONS

§ 76. Coup d'œil général sur l'histoire du parfait en grec et en latin.

Parvenu au terme de cette longue étude analytique, nous avons encore, pour ne pas la laisser trop incomplète, à tracer un tableau général des destinées du parfait dans les deux langues classiques, et à présenter nos conclusions sur les rapports du parfait grec avec le parfait latin. Tel sera l'objet de ces deux derniers paragraphes.

La forme de conjugaison qu'on appelle le parfait faisait certainement partie de l'héritage laissé par la langue ario-européenne à chacun des idiomes auxquels elle a donné naissance. Cette conjugaison était caractérisée par le redoublement, par l'emploi des trois formes de la racine, et par certaines désinences spéciales; exemple : **de-derc-a,* « j'ai vu », **de-dorc-ta* ou **de-dorc-tha* « tu as vu », **de-dṛc-mes* ou **de-dṛc-mem* « nous avons vu », etc. C'était proprement un présent intensif[1]; nous n'avons pas décidé la question de savoir si celles de ses terminaisons qu'il n'avait pas en propre étaient conformes aux désinences des temps primaires ou à celles des temps secondaires. Le parfait ario-européen n'avait probablement que le mode indicatif, aux deux voix, active et moyenne; et il n'existait que dans les verbes simples.

La langue grecque a gardé fidèlement plusieurs traits du parfait primitif, comme le redoublement et la désinence de la première personne du singulier -α. Mais d'autres particularités se sont perdues successivement, par suite du travail continu de l'analogie et de la tendance constante à la simplification.

1. Cf. Bopp, *Gram. comp.*, t. III, p. 141, de la traduction.

D'abord, des trois formes de la racine usitées primitivement au parfait, le grec n'a jamais gardé que deux à la fois ; en quoi il est difficile de lui donner tort, car c'était vraiment un luxe par trop inutile. Dans les parfaits le mieux conservés, les deux formes qui ont survécu sont celle qui avait la voyelle *o* et celle qui n'avait pas *e*.

Puis dans beaucoup de verbes l'une de ces formes de la racine a prévalu sur l'autre; en conjuguant γέγονε, γεγόναμεν, on a fait disparaître la trace de l'antique flexion γέ-γον-ε, γέ-γα-μεν (de γε-γ*n*-μεν). Cette uniformité du vocalisme à toutes les personnes n'est, du reste, jamais devenue absolue. Elle était régulière au moyen; elle avait aussi sa raison d'être aux parfaits premiers en κα. Ces derniers sont, en effet, bien moins anciens que les autres, et appartiennent en propre à la langue grecque, qui ne leur a pas donné de correspondant aux voix moyenne et passive. Quelle qu'ait été la principale origine de ces parfaits premiers (nous avons vu là-dessus bien des hypothèses), leur succès est dû en partie à la facilité du moyen qu'ils donnaient de fournir des parfaits aux verbes dérivés, originairement privés de cette ressource, et qui ne pouvaient pas suivre les règles délicates de l'apophonie, auxquelles restaient encore sensibles beaucoup des parfaits dits « seconds ».

Une autre uniformité qui s'est créée après coup, au parfait grec, c'est la généralisation de l'α à toutes les désinences de l'actif, sauf à la troisième personne du singulier. La seconde personne du singulier en -θα a été remplacée tout d'abord par -ας, probablement par suite de l'influence de l'aoriste en -σα, -σας; puis le pluriel et le duel ont subi un sort analogue. Ils y étaient prédisposés grâce à plusieurs circonstances : ainsi la troisième personne du pluriel avait régulièrement un α venu de la vocalisation de *n*, et les autres avaient souvent, pour la même raison, l'apparence d'une désinence commençant par α (γέγαμεν).

En même temps que le parfait ario-européen prenait ainsi en grec un aspect moins complexe, tant pour la forme de la racine que pour celle des désinences, et s'étendait à tous les verbes, ou peu s'en faut, il se formait, d'après le système du reste de la conjugaison, un temps secondaire (plus-que-parfait) et un appareil modal aussi complet que celui des autres temps, comprenant l'impératif, le subjonctif, l'optatif, l'infinitif et le participe, aux deux voix active et moyenne. Il est

vrai qu'au moyen ou passif plusieurs de ces formes tombèrent en désuétude dans la plupart des dialectes, ce qui obligea à recourir à des périphrases.

Tous ces développements nouveaux n'eussent été qu'une surcharge embarrassante, si la langue grecque n'avait eu soin de fixer l'emploi spécial de son parfait; ce travail de détermination du sens marchait parallèlement avec la multiplication des formes. L'ancien présent intensif avait commencé, dès l'époque d'Homère, à marquer l'achèvement, la perfection d'une action (cf. plus haut, p. 45), d'où son nom, ὁ συντελικὸς, συντελεστικὸς χρόνος, *perfectum tempus*. Cette signification est même assez naturelle pour qu'on puisse supposer qu'elle remonte à la période ario-européenne; mais en tout cas elle n'était pas la seule qui fût alors applicable au parfait; il y avait matière à bien des incertitudes, à bien des confusions que le sanscrit, par exemple, n'a pas évitées avec autant d'intelligence que le grec.

Le sanscrit védique donne assez souvent au parfait le sens qui lui est devenu propre en grec, c'est-à-dire qu'il l'emploie pour indiquer une action complètement achevée; mais il use de préférence de l'aoriste, dans le même but. En sanscrit classique, le parfait, l'aoriste et l'imparfait expriment indifféremment l'idée de passé. Au contraire le grec, héritant de ces trois formes verbales différentes, a su leur attribuer trois nuances de sens bien distinctes : l'imparfait et l'aoriste expriment deux sortes de passé[1] (*j'aimais* et *j'aimai;* on les distingue en français, mais non en anglais ni en allemand) ; et le parfait, en général, indique le plein accomplissement d'une action.

Tels étaient les emplois distincts de l'aoriste et du parfait, en grec de l'époque classique. Plus tard le parfait a été pris au sens de l'aoriste, ce qui a fini par le rendre inutile; en conséquence, il a disparu à peu près complètement du grec actuel.

Voilà quelle a été, en gros, l'histoire de ce parfait grec, dont nous avons eu, dans le cours de cet ouvrage, tant d'occasions de constater la variété et sur lequel nous avons eu à exposer, sinon à discuter et à juger, tant de systèmes différents.

1. M. O. Riemann a publié, sur les sens de l'aoriste en grec, à ses différents modes, une étude très instructive, dans les *Mélanges Graux*, p. 585-599.

Les destinées du parfait, en latin, ont été fort dissemblables. Cette langue n'a pas réussi, comme le grec, à maintenir la ligne de démarcation entre ces deux formes verbales, le parfait et l'aoriste; elle en a fait un seul temps, ayant tantôt le sens du parfait, tantôt celui de l'aoriste. Ce n'est pas toujours une tâche aisée, que de démêler les anciens débris de ces deux temps, soudés ensemble par l'usage.

Le redoublement, qui en grec s'est étendu à presque tous les parfaits, n'était déjà plus que l'exception, en latin archaïque; et le latin classique a laissé périr encore plusieurs de ces parfaits redoublés. La langue a aussi perdu de bonne heure la distinction de trois états de la racine, au parfait; le vocalisme de ce temps est toujours uniforme, et souvent emprunté à celui du présent. Il n'est pas impossible, aussi, que quelque aoriste ait fourni la forme qu'affecte la racine de certains parfaits; ce sont là des questions dont nous avons été à même, trop souvent, d'apprécier la nature épineuse.

Enfin, pour dégager autant que possible du parfait latin ce qu'il a emprunté à l'aoriste, rappelons que l'*s* de *scrip-si* est le même que celui de ἔγραψα, et qu'il y a eu certainement, comme en grec, influence des terminaisons de l'ancien aoriste sur celles de l'ancien parfait : *scripsit* peut être une forme entièrement aoristique, et par conséquent *tetigit* un parfait par le redoublement et la forme du radical, et un aoriste pour la terminaison, à l'inverse de *scripsi,* qui est un aoriste par la forme de la racine et par le suffixe, et un parfait par la désinence.

Le latin n'a pas, comme le grec, gardé la distinction ancienne du parfait actif et du parfait passif; il a remplacé les deux premières personnes du parfait actif, qu'il avait perdues, par les formes correspondantes du passif, ce qui l'a obligé à recourir à une périphrase pour exprimer ce dernier temps. Cette périphrase est semblable à celles qu'employait le grec lui-même, pour suppléer certaines formes peu usuelles de son parfait passif : *solutus sum,* cf. λελυμένος ὦ, πεπλεγμένοι εἰσί, etc.

Le parfait a gardé en latin quelques précieux restes de la conjugaison ario-européenne, par exemple sa désinence *passive* de la première personne du singulier, qui est mieux conservée qu'en grec.

Par là même que cette personne est un débris du parfait antique, elle ne pouvait pas s'appliquer aisément aux verbes

dérivés, qui n'étaient pas destinés tout d'abord à posséder ce temps. Aussi les Latins, pour donner des parfaits à ces verbes, eurent-ils recours à un autre suffixe, commençant par *v* et *u* : *amavi, monui.*

Une autre création nécessaire était celle de temps se rattachant au parfait. Le latin forma sur un type analogue les deux séries, celle de l'actif et celle du passif :

Plus-que-parfait	*tetigeram*	*tactus eram*
Futur antérieur	*tetigero*	*tactus ero*
Parfait du subjonctif	*tetigerim*	*tactus sim*
Plus-que-parfait du subjonctif	*tetigissem*	*tactus essem*
Passé de l'infinitif	*tetigisse*	*tactum esse*

Au passif, le parfait et les temps qui en dépendent ont un avantage sur les formes actives correspondantes ; c'est qu'ils possèdent deux expressions de nuances voisines, mais distinctes :

Templum ornatum est, le temple est orné (on l'a orné).

Templum ornatum fuit, le temple a été orné (il ne l'est plus).

De même *ornatus*	*eram*	ou	*fueram.*
—	*ero*	ou	*fuero.*
—	*sim*	ou	*fuerim.*
—	*essem*	ou	*fuissem.*
ornatum	*esse*	ou	*fuisse.*

Il y a là une richesse spéciale à la langue latine, et que le grec ne connaissait pas. Cette surabondance provient du défaut de précision du participe passif ; le latin, ne pouvant pas distinguer τιμώμενος de τετιμημένος, a été amené à déterminer ainsi l'idée vague et adjective de *ornatus* par plusieurs formes verbales qui la modifient de différentes façons.

D'après ce qui précède, on voit que le parfait en latin n'est rigoureusement un parfait ni pour la forme ni pour le sens ; il vaut donc mieux l'appeler un *prétérit,* comme l'a proposé M. L. Havet.

Le sort final de ce temps complexe a été très différent de celui du parfait grec. Celui-ci a presque entièrement péri ; le prétérit latin a survécu, au contraire, dans les langues romanes, du moins par ses désinences ; car du redoublement il ne reste que peu de traces.

Mais les langues romanes ayant senti le besoin de distinguer les deux idées de l'aoriste et du parfait, ont attribué au prétérit latin le sens de l'aoriste ; c'est notre « passé

défini » : *je fis* (de *feci*), ἐποίησα ; et pour exprimer la signification propre au parfait, elles ont eu recours à l'auxiliaire *avoir ;* c'est notre « passé indéfini » : *j'ai fait*, πεποίηκα. Cette locution *j'ai fait* est empruntée au latin *satis dictum habeo*, « j'en ai dit assez », etc. Mais en cette langue c'était une ressource peu usitée et dont le prix ne devait apparaître que plus tard, à une époque où la langue latine était frappée à mort, et où une foule de langages nouveaux vivaient de ses dépouilles. Il n'est pas inutile de remarquer que cette expression « j'ai fait » se retrouve dans beaucoup de langues très diverses, où l'idée de l'accomplissement d'une action est associée à celle de possession; par exemple on dit en sanscrit *uktávân asmi* « je suis ayant dit », « j'ai dit », littéralement *dictum-habens sum;* en grec le suffixe du participe parfait, (ϝ)ως, exprime proprement l'idée de possession, comme son correspondant sanscrit *vant;* etc. Cf. Pott, *Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft*, Band XV, pp. 290, 291, 296.

§ 77. Le rapport du parfait grec avec le parfait ou prétérit latin.

Nous pouvons maintenant, avec toutes les réserves que justifie l'obscurité de la matière, résumer les rapports que nous croyons le plus probables, entre le parfait en grec et en latin.

Ces deux formations ont une origine commune ; le grec a étendu l'usage du parfait ario-européen, qu'on appelle son parfait « second », tandis que le latin en a restreint l'emploi, et en a perdu plusieurs personnes, qu'il a remplacées par celles de l'aoriste. Quant au parfait « premier » grec en -κα, il rend à cette langue le même service qu'au latin le parfait en *-vi;* ce sont deux façons de donner aux verbes dérivés un temps nouveau, correspondant au parfait des verbes radicaux.

Ces deux langues classiques ne s'accordent guère entièrement, au sujet du parfait, qu'en ce qui concerne le redoublement; malgré bien des divergences de détail, c'est là le point commun; c'est la principale raison qui nous fait croire à la communauté d'origine de ces deux systèmes. Quoique le redoublement ne soit pas absolument propre au parfait, il n'est guère vraisemblable que le latin l'eût gardé à un autre

temps où il ne serait pas si essentiel, par exemple à l'aoriste; le petit nombre de ses présents redoublés contraste avec l'abondance relative de ses redoublements au parfait. Le redoublement du parfait « second » en *-i* ne passe pas aux parfaits « premiers » en *-vi;* cela est logique, puisque leur caractéristique *v-* les détermine assez. Le grec a suivi une tout autre voie: comparez πε-φίλη-κα à *lauda-vi.* Il a même poussé à l'extrême la préoccupation d'avoir des redoublements à tous ses parfaits; et il lui arrive d'en mettre quelquefois deux pour un.

Le parfait latin en *-si* n'est autre qu'un aoriste comme ἔλυσα, qui a perdu son augment, et qui a pris les terminaisons ordinaires au parfait.

Ces terminaisons du parfait latin sont d'origine fort diverse et quelquefois fort obscure. Quelques-unes peuvent être composées d'un suffixe appartenant originairement à un aoriste en *-is-,* et d'une désinence personnelle. Plusieurs contiennent une partie des éléments qui se trouvent dans les personnes correspondantes du parfait grec; mais il n'y en a qu'une, la première personne du pluriel, qui ait quelque chance d'avoir été identique originairement dans les deux langues. Ce résultat surprenant est rendu plus frappant encore par la comparaison de la troisième langue sœur qui a constitué l'antique famille gréco-italo-celtique. Les trois personnes du singulier du parfait celtique avaient les mêmes désinences qu'en grec. Il en était de même, probablement, au pluriel, mais la première et la troisième personne de ce nombre ont été remplacées par un passif analogue au passif latin (en *r*). De même la première personne du singulier du parfait latin, et peut-être la seconde, offre la trace d'un genre de passif inconnu au celtique, et seul usité en grec. Le latin a donc, semble t-il, dans son prétérit, un mélange confus de parfait et d'aoriste, d'actif et de passif, tous éléments que le grec distingue soigneusement et que le celtique mêle avec plus de discrétion. Il est fort étrange que le radical du parfait latin ne conserve pas de trace certaine de l'apophonie grecque ε-ο, qui subsiste dans l'irlandais et les langues bretonnes, et dont les idiomes germaniques font encore aujourd'hui un usage si judicieux. C'est là un fait qui doit nous rendre réservé dans l'affirmation de nos conclusions ; la phonétique latine laisse tant de latitude, l'analogie a causé tant de ravages dans le système de la conjugaison italique primitive, qu'en pareille matière ne pas

conclure serait faire preuve, non de finesse d'esprit, mais de vulgaire prudence.

Nous finirons donc en constatant simplement que les explications que nous avons adoptées pour les divers phénomènes présentés par le parfait grec ont plus de chances d'être vraies que celles qui ont pour objet d'éclaircir l'histoire du parfait en latin. C'est surtout dans les restitutions conjecturales de formes perdues par cette dernière langue, qu'il est sage d'être, comme dit le poète,

In verbis... tenuis cautusque serendis.

TABLE.

Pages

INTRODUCTION..... I-VI

PREMIÈRE PARTIE.

LE REDOUBLEMENT DU PARFAIT.

Chapitre premier. — L'initiale du redoublement, au parfait des verbes commençant par une seule consonne.

§ 1. L'initiale du redoublement au parfait de verbes commençant par une seule consonne, en latin..... 1
§ 2. Extension abusive du redoublement de *dedi* 5
§ 3. L'initiale du redoublement, au parfait des verbes commençant par une consonne simple, en grec..... 8
§ 4. Redoublement irrégulier de verbes commençant par λ. 13
§ 5. La consonne du redoublement, au parfait ζέῦται..... 14
§ 6. Redoublement d'une consonne en dehors du parfait, en grec 16
§ 7. Comparaison générale des redoublements d'une seule consonne, au parfait des langues ario-européennes. 17

Chapitre II. — Les initiales du redoublement, au parfait des verbes commençant par plusieurs consonnes.

§ 8. Redoublement de deux consonnes, en latin..... 18
§ 9. Règle générale pour le redoublement de deux consonnes, au parfait grec 19
§ 10. Redoublement, en grec, de deux consonnes dont la première est σ ou ϝ 20
§ 11. Comparaison générale des redoublements de parfait dans les racines commençant par deux consonnes dont la première est *s* ou *v*..... 23
§ 12. Redoublement d'une muette suivie d'une liquide ou d'une demi-consonne..... 25
§ 13. Redoublement d'une muette suivie d'une autre muette ou d'une sifflante 26
§ 14. Redoublement en grec des aspirées φ, χ, θ, et en latin de la spirante *f*..... 27

Pages

Chapitre III. — La voyelle du redoublement, dans les verbes commençant par une ou plusieurs consonnes.

§ 15. La voyelle du redoublement, en latin..... 30
§ 16. La voyelle du redoublement, en grec..... 31
§ 17. Comparaison générale des voyelles du redoublement, au parfait des verbes commençant par une ou plusieurs consonnes..... 33

Chapitre IV. — Le redoublement attique.

§ 18. La voyelle du redoublement attique..... 35
§ 19. La consonne du redoublement attique..... 36
§ 20. Comparaison générale des redoublements attiques... 37

Chapitre V. — Chute du redoublement du parfait.

§ 21. Chute du redoublement au parfait latin..... 39
§ 22. Chute du redoublement au parfait grec..... 40
§ 23. Comparaison générale de la chute du redoublement du parfait, dans les langues ario-européennes..... 42

Chapitre VI. — Remarques complémentaires sur le redoublement du parfait.

§ 24. Emploi du redoublement..... 43
§ 25. Sens du redoublement du parfait..... 44

DEUXIÈME PARTIE.

LE RADICAL DU PARFAIT.

Chapitre premier. — La consonne initiale du radical.

§ 26. La consonne initiale du radical, au parfait latin..... 47
§ 27. La consonne initiale du radical, au parfait grec..... 47

Chapitre II. La voyelle du radical, au parfait.

§ 28. Les voyelles brèves du radical, au parfait latin..... 49
§ 29. Les voyelles brèves, au radical du parfait grec..... 53
§ 30. Les voyelles longues, au radical du parfait latin..... 58
§ 31. Les voyelles longues non initiales, au parfait grec... 66
§ 32. Comparaison générale des voyelles du radical, au parfait des langues ario-européennes..... 72
§ 33. Les voyelles initiales du radical, au parfait grec..... 74
§ 34. Contraction de la voyelle du radical avec celle du redoublement, au parfait grec..... 75
§ 35. Le redoublement dans les verbes grecs composés.... 76

Pages

Chapitre III. — Des consonnes qui suivent la voyelle du radical.

§ 36. La nasale qui suit la voyelle du radical..... 79
§ 37. Traitement phonétique de la consonne finale de la racine..... 81
§ 38. Aspiration à la finale du thème, au parfait grec..... 83
§ 39. Le σ avant la terminaison, au parfait grec..... 86
§ 40. Le radical du parfait primitif..... 87

TROISIÈME PARTIE.

LES CARACTÉRISTIQUES DU PARFAIT.

Chapitre premier. — Les caractéristiques du parfait latin.

§ 41. Le parfait latin en *-si*..... 89
§ 42. Le parfait latin en *-vi*..... 92
§ 43. Le parfait latin en *-ui*..... 93

Chapitre II. — Les caractéristiques au parfait grec.

§ 44. Le parfait grec en κα..... 98
§ 45. Les parfaits grecs en θα et en σα..... 104

QUATRIÈME PARTIE.

LES DÉSINENCES DU PARFAIT ET SES DÉRIVATIONS.

Chapitre premier. — La première personne.

§ 46. La première personne du singulier du parfait actif, en grec..... 107
§ 47. La première personne du singulier au parfait latin.. 111
§ 48. La première personne du singulier du parfait moyen et passif, en grec..... 114
§ 49. La première personne plurielle du parfait actif, en grec..... 116
§ 50. La première personne plurielle du parfait, en latin.. 118
§ 51. La première personne plurielle du parfait passif, en grec..... 122

Chapitre II. — La deuxième personne du parfait.

§ 52. La deuxième personne du singulier du parfait actif, en grec..... 124
§ 53. La deuxième personne singulière du parfait latin.... 126
§ 54. La deuxième personne singulière du parfait grec moyen et passif..... 130
§ 55. La deuxième personne du pluriel, au parfait latin... 131

Pages

§ 57. La deuxième personne du pluriel, au parfait grec actif 133
§ 58. La deuxième personne plurielle du parfait grec moyen et passif 134
§ 59. La deuxième personne du duel, au parfait grec actif 134
§ 60. La deuxième personne du duel, au parfait grec moyen et passif 135

Chapitre III. — La troisième personne du parfait.

§ 61. La troisième personne du singulier au parfait grec actif 136
§ 62. La troisième personne du singulier, au parfait latin.. 138
§ 63. La troisième personne singulière du parfait grec moyen et passif 140
§ 64. La troisième personne plurielle du parfait grec actif. 141
§ 65. La troisième personne plurielle du parfait latin..... 143
§ 66. La troisième personne plurielle du parfait grec moyen et passif 146
§ 67. La troisième personne du duel, aux parfaits grecs... 147

Chapitre IV. — Le plus-que-parfait.

§ 67 *bis.* Le plus-que-parfait grec 149
§ 68. Le plus-que-parfait latin 150

Chapitre V. — Les autres modes du parfait.

§ 69. L'impératif 153
§ 70. Le subjonctif 153
§ 71. L'optatif 154

Chapitre VI. — Les autres dérivations du thème du parfait.

§ 72. L'infinitif 155
§ 73. Le participe 156
§ 74. Le futur antérieur 156
§ 75. Dérivations diverses en dehors de la conjugaison.... 157

CINQUIÈME PARTIE.

RÉSUMÉ ET CONCLUSIONS.

§ 76. Coup d'œil général sur l'histoire du parfait en grec et en latin 159
§ 77. Le rapport du parfait grec avec le parfait ou prétérit latin 164

INDEX DES PRINCIPAUX MOTS CITÉS

I. — Grec.

Pages

Ἀγάννιφος 21
Ἀγάρροος 21
Ἀγείρω 75
Ἄγετε 132
Ἀγηγέρατο 35
Ἀγήγερκα 56
Ἀγήοχα 36, 71, 74, 99, 100
Ἄγνυμι 10, 66
Ἀγοστός 82
Ἄγω 36, 75
Ἀγωγή 74
Ἀδάμας 69
Ἀδάματος 95, 121
Ἀδηκότες 104
Ἀδμής 69
Ἀθάνατος 69
Αἰζηός 17
Αἴρέω 14
Αἰσχύνω 81
Αἰχμή 83
Ἀκάματος 69
Ἀκάχημαι 36, 44, 74
Ἀκαχημένος 74
Ἀκαχμένος 36, 38, 74, 75, 83
Ἀκέων 111
Ἀκήκοα 35, 58, 111
Ἀκηχεμένη 36
Ἄκουκα 58
Ἀκουστός 111
Ἀκούω 58, 111

Pages

Ἀκράγας 49
Ἀκωκή 38, 74
Ἀλάλημαι 35
Ἀλάλησαι 131
Ἀλαλύκτημαι 35
Ἀλάλυκτο 35
Ἀλαλύσθαι 35
Ἀλήλεσμαι 35
Ἀλήλιφα 35, 57
Ἁλίσκομαι 10-12, 71, 76
Ἀλλάσσω 84
Ἀλύξω 99
Ἀλύω 99
Ἄλωσις 71
Ἁλώσομαι 71
Ἀμεύσεσθαι 62
Ἀμφίρρυτος 9
Ἀμφίρυτος 9
Ἀμφιχέω 28
Ἀμφιχυθείς 28
Ἀναγήοχα 76
Ἀναμεμίχαται 85
Ἄναξ 68
Ἀνατεθήκανθι 101
Ἀνατετραφότας 57
Ἁνδάνω 9, 11, 12
Ἀνελκυσμένος 87
Ἄνεμος 95
Ἀνέῳχα 84
Ἀνήνοθεν 57

Pages

Ἀνύτω 86
Ἄνωγα 68, 69
Ἄνωγμεν 121
Ἀνώγω 69
Ἅπαξ 55
Ἀπέκταγκα 98
Ἀπεμνημόνευκα 26
Ἀπεργμένος 40
Ἀπήλλαχα 84
Ἀπίκατο 85
Ἁπλόος 55
Ἀποαιρεῖσθαι 11
Ἀποδεδόανθι 103
Ἀποδέδρακα 26
Ἀποκεκρουμένος 87
Ἀπολέλαυκα 102
Ἀπόλλων 37
Ἀπολώλεκα 99
Ἀραίρηται 35
Ἄραρα 36
Ἀραρίσκω 36
Ἀρέσκω 36
Ἀρήγω 68
Ἀρήρεκα 102
Ἀρηρεμένος 156
Ἀρήρῃ 36
Ἀρήροκα 57
Ἀρήρομαι 57
Ἀρηρομένη 36
Ἀριστάω 104
Ἄρκτος 82
Ἄροτρον 95
Ἀρόω 58
Ἁρπάζω 98
Ἅρπαξ 98
Ἀρτόποπος ..... 25 *bis*
Ἀρωγή 68
Ἄσβολος ..... 26 *bis*
Αὖ 102
Αὖτε 102
Ἀφαιρεῖται 11
Ἀφέσταλκα 20
Ἀφέστηκα 27
Ἀφέωκα 12, 65, 69
Ἀφ' ἡμῶν 27

Pages

Ἀχιλλεύς 37
Ἄχομαι 74

Βαίνω 22, 55, 81
Βάλῃς 126
Βάλῃσθα 126
Βάλλω 69
Βάλοις 126
Βαμβαίνω 44
Βάρβαρος 32
Βαρύς 111
Βάσκω 55
Βαστάζω 82
Βδέω 51
Βέβαιος 157
Βέβακα 69, 70
Βέβαμεν 55, 61, 81, 157
Βεβάμεν 155
Βεβάναι 103, 155
Βεβαρηότα 71
Βέβασαν 150
Βεβαώς 14, 55
Βέβηκα 9, 16, 22, 69, 81, 102, 157
Βεβηκέναι 103
Βέβηλος 157
Βεβίηκα 102
Βέβλαμμαι 25
Βέβλαφα 25, 54, 84
Βέβλεφα 25, 26, 85
Βέβληαι 131
Βεβλήαται 147
Βέβληκα 69, 102
Βέβλημαι 69
Βεβρεγμένος 83
Βέβριθα 25, 68
Βέβρυχε 44, 68
Βεβρώθοις 104, 105
Βέβρωκα 70, 102
Βεβρώκοι 105
Βεβρωκώς 103, 105
Βέβρωμαι 70
Βεβυσμένος 87
Βέβυσται 14, 72
Βεβῶσα 156
Βίβημι 14, 16

Pages

Βιβρώσκω..... 70, 104
Βλάβομαι..... 84
Βλάπτω..... 84
Βλέπω..... 56, 85
Βλέφαρον..... 85
Βλητός..... 69
Βλώσκω..... 70
Βοαθησίω..... 110
Βρήτωρ..... 22
Βρίσδα..... 23
Βροτῷ..... 115
Βρυχάομαι..... 68
Βρώσκω..... 70

Γαίω..... 66
Γεγάασι..... 55, 86, 141
Γέγαθα..... 66
Γεγάκειν..... 66, 69, 70
Γέγαμεν.... 55-57, 66, 116, 160
Γεγένημαι..... 70
Γεγευμένος..... 87
Γέγηθα..... 9, 71
Γεγλυμμένος..... 26
Γέγονα 16, 40, 50, 55-57,
73, 107, 108, 111, 115
Γεγόναμεν..... 57, 116, 160
Γέγονε..... 160
Γεγόνειν..... 66
Γεγονέναι..... 57
Γεγονέτω..... 153
Γέγραμμαι..... 86
Γεγράμμεθα..... 83
Γέγραφα..... 26, 54
Γεγράφαται..... 86
Γεγράφηκα..... 71, 102
Γέγραφθε..... 134
Γέγραψαι..... 131
Γεγωνέμεν..... 155
Γενέθλη..... 95
Γένεσις..... 95
Γενέτειρα..... 94
Γενέτηρ..... 70
Γενέτωρ..... 94
Γεῦμα..... 87
Γεύω..... 73

Pages

Γηθέω..... 66, 71
Γίγνομαι..... 16, 26, 55, 70
Γιγνώσκω..... 26, 44, 70
Γίνομαι..... 26
Γινώσκω..... 26
Γνητός..... 70
Γνωρίζω..... 26
Γραπτός..... 86
Γράφω..... 54, 86
Γράψω..... 86

Δαιδάλλω..... 17
Δαίω..... 67
Δάκνειν..... 67
Δαμάω..... 69
Δάμνημι..... 69
Δαπάνη..... 84
Δαρδάπτω..... 84
Δεδάηκα..... 71, 102
Δεδαηκότες..... 104
Δέδαρκα..... 56
Δεδαρμένος..... 56
Δεδαυῖα..... 55
Δεδαυμένος..... 67
Δεδαώς..... 55
Δεδείπναμεν..... 104
Δεδείπνηκα..... 102
Δέδειχα..... 84
Δέδεκα..... 16, 56, 102
Δέδεμαι..... 56, 102
Δέδεξο..... 153
Δεδέξομαι..... 157
Δέδηα..... 67
Δεδηκότας..... 101
Δεδήλωκα..... 69
Δέδηχα..... 84
Δεδηχώς..... 67
Δέδια..... 26, 31
Δεδίασιν..... 57
Δεδίδαγμαι..... 52
Δεδίδαχα..... 29
Δεδιέναι..... 155
Δεδιήτηκα..... 78
Δεδίσκομαι..... 32, 104
Δέδιτε..... 133

Pages

Δεδίττομαι..... 32
Δεδιώκηται..... 77
Δεδίωχα..... 68, 84
Δέδμηκα..... 69, 70
Δέδμημαι..... 69
Δέδοικα.... 26, 31, 57, 104, 109
Δεδοίκατε..... 133
Δεδοικέναι..... 155
Δεδοίκω..... 109
Δέδομαι..... 53
Δέδονται..... 142
Δέδορκα 9, 34, 43, 44, 57, 72, 73, 136
Δεδόρκαμεν..... 121
Δέδορκε..... 136
Δέδοται..... 69
Δέδρακα..... 25, 55, 66
Δέδραμαι..... 66
Δέδραται..... 56
Δέδρομα..... 55
Δέδυκα..... 68, 102
Δεδύκειν..... 155
Δεδυστύχηκα..... 77
Δέδωκα..... 3, 69, 100-104, 116
Δείδεκτο..... 32
Δειδέχαται..... 31, 32, 85
Δείδια..... 26, 31, 44, 57
Δείδιε..... 57
Δείδιμεν..... 57
Δειδίσκομαι..... 32
Δειδίσσομαι..... 32, 44
Δείδοικα..... 26, 31
Δείδω..... 111
Δεικνύασι..... 142
Δείκνυμι..... 84, 111
Δείξω..... 90
Δειπνέω..... 104
Δέκα..... 107
Δεμάς..... 69
Δέμω..... 69
Δέρκομαι..... 56
Δέρω..... 56
ΔϜεινίας..... 26
Δηλόω..... 87
Δῆνος..... 55
Διαιτάω..... 77

Pages

Διαμμοιρηδά..... 22
Διδάσκω..... 52
Δίδημι..... 16, 56
Δίδομαι..... 115
Δίδομεν..... 69
Διδότω..... 4
Διδράσκω..... 55
Δίδωμι..... 100, 110
Δίεμαι..... 69
Διεμοιρᾶτο..... 22
Διεσπασμένος..... 87
Διέτμαγεν..... 99
Δίζημαι..... 26, 26 *bis*
Δίσδημαι..... 26 *bis*
Διώκω..... 68
Δμητός..... 69
Δράω..... 66
Δύνασαι..... 131
Δυνέαται..... 147
Δύνῃ..... 131
Δύομαι..... 68
Δώσω..... 110, 111

Ἑ..... 22
Ἔαγα..... 66
Ἔαγε..... 10, 11
Ἐάγην..... 66
Ἔαδα..... 12, 34
Ἑαδότα..... 11, 66, 71
Ἑάλην..... 56
Ἑάλωκα 11, 12, 20, 71, 76, 102
Ἔαξε..... 76
Ἐάω..... 48, 76
Ἔβαλον..... 69
Ἐβεβλαστήκει..... 26
Ἔβησαν..... 150
Ἐβλαστήκασ(ι)..... 26
Ἔβλην..... 102
Ἐγγεγύημαι..... 77
Ἐγέγραπτο..... 112, 141
Ἐγέγωνεν..... 149
Ἐγείρω..... 17, 104
Ἐγήγερκα..... 105
Ἔγνωκα..... 26, 44, 101, 102
Ἐγνώρικα..... 26

Pages

Ἔγνωσμαι 70
Ἐγράφην 71
Ἐγράφθην 124
Ἐγράφθης 124
Ἐγράφθησαν 125
Ἔγραψα 162
Ἐγρήγορα 4, 29, 36, 57, 71, 105
Ἐγρηγόρθαι 36
Ἐγρηγόρθασι 104, 105
Ἐδάην 71
Ἔδαμον 69
Ἔδδεισεν 31
Ἐδεδόχεσαν 84
Ἔδειξα 90, 124
Ἔδειξαν 150
Ἔδειξας 124, 128
Ἑδέων 119
Ἔδηδα 38, 61, 157
Ἐδήδεσται 71, 72
Ἐδήδεται 71, 72
Ἐδήδοκα 71, 100
Ἐδήδοται 35, 72
Ἕδος 119
Ἔδρακον 56
Ἔδραμον 56
Ἐδωδή 38, 157
Ἔδωκα 99, 116
Ἐδωκάμην 116
Ἔδως 124
Ἐέλμεθα 11
Ἐεργμέναι 11
Ἐερμένος 12
Ἐέρχατο 40
Ἑέσθω 11
Ἐζευγμέναι ..... 25 *bis*, 26 *bis*
Ἔζευχα 84
Ἐζύγην 52
Ἐζωσμένος 87
Ἔηγα 66
Ἕηκα 12, 61, 99
Ἔθανον 69
Ἐθαύμασα 125
Ἐθέλωμι 115
Ἔθηκα 12, 61, 99
Ἐθίζω 75

Pages

Ἐθλασμένος 26
Ἔθορον 70
Εἶ 130
Εἴακα 48, 66, 76
Εἴαμαι 76
Εἴδω 11
Εἰδέναι 155
Εἴδομαι 60
Εἰδυῖα 57, 75
Εἰδώς 10, 75
Εἴη 140
Εἴην 152
Εἴθισμαι 75
Εἷκα 48, 57, 76, 102
Ἕἕκτον 57
Ἐἕκτην 57, 149
Εἰκών 155
Εἴλαφα 66
Εἴλεγμαι 83
Εἴλεχα 13, 14
Εἰλήλουθα 35, 37, 57, 58
Εἰλήλουθμεν 57, 86, 121
Εἴληφα 13, 14, 80, 85
Εἴληχα 13, 14, 66
Εἴλιγμαι 76
Εἰλίχατο 85
Εἴλκυκα 76
Εἴλκυσμαι 76
Εἷλον 14
Εἴλοχα 13, 14, 58, 84, 85
Εἰλύω 76
Εἴλω 10, 11
Εἷμα 87
Εἷμαι 76, 87, 102
Εἵμαρται 9, 13, 21, 56, 57
Εἱμένος 87
Εἶμι 21, 87, 111
Εἴξασι 105
Εἰοικυῖαι 31, 32, 37
Εἶπον 12
Εἴργασμαι 76
Εἴργω 11
Εἴρηκα 14, 76
Εἷρκα 98
Εἱρμός 12

Pages

Εἰρύαται 76, 142
Εἰρύμεναι 76
Εἰρυμένος 87
Εἶρψα 90
Εἴρω 12
Εἷς 55
Ἐίσκω 10, 104
Εἱστήκειν 76
Εἱστίακα 76
Εἱστίαμαι 76
Εἶται 48, 76
Εἶχον 143
Εἴω 76
Εἴωθα 48, 68
Ἐκάθιζον 77
Ἔκαμον 69
Ἑκατηβελέτης 69
Ἐκέκαστο 86
Ἔκελσα 91
Ἐκγεγάτην 149
Ἔκλαγξα 91
Ἔκλαγον 67
Ἐκλάπην 56
Ἐκλήϊσται 26
Ἔκοπτε 137
Ἐκπέποται 53, 71, 118
Ἔκταγκα 103
Ἔκτακα 103
Ἐκτάνθαι 103
Ἐκτῆσθαι ..... 25 *bis*
Ἔκτονα ..... 25 *bis*
Ἔκυθον 58
Ἔκυρσα 91
Ἔλαβον 85
Ἐλαύνω 81
Ἐλαχύς 111
Ἔλεγε 137, 140
Ἐλέγχω 81
Ἔλειπες 124
Ἔλειψα 136
Ἔλειψε 136
Ἐλέλικτο 10
Ἐλήλακα 81, 102
Ἐλήλαμαι 102
Ἐλήλαται 35

Pages

Ἐλήλεγμαι 35
Ἐληλιγμένος 36
Ἐληλουθώς 35
Ἐλήλυθα 35, 57
Ἐληλύθαμεν 121
Ἔλιπες 124
Ἔλιπον 57, 59
Ἑλίσσω 76, 85
Ἑλκύω 76
Ἕλκω 76
Ἐλπίς 10
Ἔλπομαι 10, 56
Ἔλυες 124
Ἐλύθην 71
Ἐλύομεν 90
Ἔλυσα 90
Ἐλύω 76
Ἔμεινα 90
Ἐμέμηκον 149
Ἐμετός 95
Ἐμέω 80
Ἑμήμεκα 36, 102
Ἔμμεναι 112
Ἔμμι 21, 48
Ἔμμορε 21, 25, 57
Ἔμολον 70
Ἐμπεπόληκα 22
Ἐνένιπε 38
Ἐνένιπον 78
Ἐνέπω 12
Ἔνερθε 142
Ἐνήνοχα 35, 37, 84
Ἐνήνοχε 57
Ἐνί 142
Ἐνίπτω 38
Ἔννεπε 95
Ἔννη 21
Ἐννοσίγαιος 12
Ἔννυμι 11, 76
Ἐνοπή 12
Ἐξεγλυμμένῳ 26
Ἐξωρημένος ..... 25 *bis*
Ἔξω 28
Ἔοιγμεν 121
Ἔοικα 57, 104, 116

Pages

Ἐοίκαμεν 116, 121
Ἔοικε 10, 11
Ἐοίκεα 150
Ἐοικέναι 150
Ἐοίκεσαν 150
Ἔολπα 10, 11, 44, 57
Ἑόρακα 11
Ἔοργα 57, 76
Ἔοργε 10
Ἐούρηκα 11
Ἔπαρδον 56
Ἔπεο 132
Ἐπέπιθμεν 57, 83, 86, 149
Ἐπεπόμφεε 84
Ἔπεφνον 55
Ἐπεφόρβει 29, 57
Ἐπέφυκον 149
Ἐπήνεκα 102
Ἐπηνώρθωμαι 77
Ἔπηξα 90
Ἐπικεκηρυχέναι 84
Ἐπισσείων 22
Ἐπιτετράφαται 85
Ἐπίτονος 32
Ἐπλάγην 67
Ἐπλάγχθην 67
Ἔπλαγξα 90
-επλήγην 67
Ἔπληξα 90
Ἐποίησα 164
Ἔπομαι 20
Ἔπορον 70
Ἔπου 132
Ἔποψ 35
Ἐπράγην 84
Ἐπριάμην 24
Ἔπτακον 99
Ἐπτερωμένος ..... 25 *bis*
Ἔπτηχα ..... 25 *bis*, 67, 84
Ἔπτυχα ..... 25 *bis*
Ἐπώχατο 86
Ἐργάζομαι 76
Ἔρδω 10, 76
Ἐρείπω 37, 84
Ἐρέριπτο 36, 37, 74

Pages

Ἐρηρέδαται 36, 86
Ἐρηριγμένος 36
Ἐρήριπα 37, 57
Ἐρήρισται 36
Ἐρράγην 68
Ἔρραγκα 103
Ἐρράδαται 86
Ἔρραφα 54
Ἔρρεον 20, 21
Ἐρρηγεῖα 67, 156
Ἔρρηγμαι 68
Ἐρρήθην 23
Ἔρρηχα 84
Ἔρριγα 68
Ἔρριφα 48, 84
Ἐρρύηκα ... 20, 21, 23, 25, 25 *bis*, 48, 71, 102
Ἐρρύην 71
Ἔρρωγα 23, 68
Ἐρυθρός 37
Ἐρύκακον 38
Ἐρύκω 99
Ἐρύω 76, 99
Ἔργαται 40, 85
Ἔργατο 40
Ἔρχομαι 14
Ἐρωτάω 36
Ἔσβεκα 20
Ἔσβηκα 102
Ἐσεσάχατο 85
Ἐσθής 87
Ἔσκαφα 54, 60
Ἐσκέδακα 20, 80, 81
Ἔσκηφα 54, 67, 84
Ἔσκληκα 69, 102
Ἔσμεν 116
Ἔσμυγμαι 20
Ἔσομαι 111
Ἔσπακα 54
Ἔσπαρκα 56, 103
Ἔσπαρται 56
Ἔσπασμαι 54
Ἔσπεικα 20, 50, 80, 103
Ἔσπειρα 91
Ἔσπετο 20

Pages

Ἐσπσύδακα 103
Ἔσσαι 40
Ἔσσευα 22
Ἔσσομαι 111
Ἔσσυμαι..... 9, 13, 22, 25, 48
Ἐστάθην 143
Ἔσται 87
Ἐσταίην..... 154
Ἕστακα 67, 69, 71, 100-102
Ἑστάκαντι..... 141
Ἐστάλθαι..... 103
Ἔσταλκα..... .... 56, 98, 103
Ἔσταλμαι 56
Ἔσταμαι..... 102, 114
Ἔσταμεν 50, 53, 54, 69, 103, 116-118, 121
Ἑστάμεναι..... 155
Ἔσταμες 118
Ἑστάναι..... 103
Ἔστασιν..... 103
Ἔστατε 133
Ἑσταώς..... 71
Ἔστειλα..... 91
Ἔστεξα 90
Ἔστεφα 20
Ἑστεώς 71
Ἑστεῶσα..... 156
Ἕστηκα 20, 21, 23, 24, 44, 67, 71, 102, 103, 116
Ἑστήκαμεν 116
Ἑστήκασιν..... 103
Ἑστήκατε 133
Ἑστήξω..... 157
Ἑστηώς..... 71
Ἑστιάζω 76
Ἕστο..... 40
Ἐστόρεσμαι..... 70
Ἐστόροται..... 70
Ἔστρωκα 70, 80
Ἔστρωμαι..... 70
Ἔστυκα 102
Ἑστώς 71, 103, 156
Ἑστῶσα..... 156
Ἔσφαλμαι 20, 49
Ἔσφιγμαι..... 83

Pages

Ἔσχασμαι..... 20
Ἔσχηκα..... 20, 23, 70, 102
Ἔσχημαι..... 70
Ἔσχον..... 70
Ἔταμον..... 69
Ἔτεγξα 91
Ἐτέξαμεν..... 117
Ἐτετάχατο..... 85
Ἐτετιμήκειν..... 150
Ἐτίθεσαν..... 150
Ἐτίθη 137
Ἑτοιμάζω 36
Ἔτραπον..... 56, 85
Ἐτρίβην..... 68
Ἔτυκον 58
Ἐτύψαμεν 117
Εὕαδεν..... 10
Εὐάλωκα..... 10, 48, 76
Εὐέθωκα 10, 32, 48
Εὔιδε..... 10, 32
Εὕρεσις..... 71
Εὕρηκα..... 71
Εὑρίσκω..... 71
Εὖσα 91
Εὔω..... 91
Ἐφάνην..... 152
Ἔφερε..... 137
Ἐφέρετε..... 133
Ἐφέρομεν 116
Ἔφερον 144
Ἔφη..... 150
Ἔφην..... 150
Ἔφης..... 126
Ἔφησθα 125, 128
Ἐφθάρθαι..... 103
Ἔφθαρκα 56, 98, 103, 105
Ἐφθαρκώς..... 115
Ἔφθαρμαι 56, 103, 105
Ἔφθαρται..... 57
Ἔφθικα 103
Ἔφθορα..... 56, 57, 105
Ἐφθορκώς..... 65, 105, 116
Ἐφθορώς 65, 116
Ἔφλιδον 58
Ἔφυγον 58

Pages

Ἐφύη 140
Ἐφυσμένος 87
Ἐχάρην 71
Ἔχεα 90, 136
Ἔχεε 136
Ἐχέτλη 95
Ἔχευα 90
Ἔχευας 124
Ἔχοντι 142, 143
Ἔχυσα 90
Ἔχω 20, 28, 70, 86, 100
Ἔψευσμαι ..... 25 *bis*
Ἔψυγμαι 83
Ἕψω ..... 25 *bis*
Ἔωγα 11
Ἔωθα 48
Ἔωκα 12
-ἕωκα 16, 48, 101
Ἐώνημαι 11
Ἑώρακα 11, 12, 36, 54, 125
Ἑώρασμαι 54
Ἔωσμαι 12

Φάδεα 22
Φε 22
ΦεϜαδηκότα ... 9, 11, 22, 47, 71
ΦεϜυκονομειόντων 10, 47
Φεικόνα 10
Φέργον 10
Φοῖκος 10, 41
Φράτρα 22

Ζέδυται 14, 16, 17, 72
Ζιζάνιον 16
Ζῶμα 87

Ἧα 75
Ἥαται 147
Ἤγγελκα 56, 98, 103
Ἤγερκα 75
Ἦγμαι 75
Ἦγξα 91
Ἤδεα 150
Ἤδεε 150
Ἤδει 150

Pages

Ἤδειν 150
Ἤδεισαν 150
Ἠδέσθην 72
Ἠδεσμένος 87
Ἤδη 150
Ἤϊγμαι 116
Ἤϊγμεν 116
Ἤϊον 145
Ἧκα 99, 100
Ἥκω 100
Ἤλεγμαι 81
Ἦλθον 14
Ἤλυξα 99
Ἥλωκα 76
Ἧμαι 147
Ἠμφίεσμαι 77
Ἠμφιεσμένος 87
Ἠναντίωμαι 77
Ἠνίπαπε 38
Ἤνοκα 57
Ἧνται 147
Ἠντεδίκει 77
Ἤνυσαι 86
Ἠνώχληκε 77
Ἦξε 76
Ἤρεικα 103
Ἠρίσταμεν 104
Ἧρκα 98
Ἥρπακα 98
Ἧς 125
Ἧσαν 145, 150
Ἧσθα 125, 127
Ἧσται 114
Ἧστε 145
Ἤσχυγκα 81, 103
Ἧχα 75, 84, 100
Ἠχώ 16

Θάγω 68
Θάλλω 54, 67
Θάμβος 67
Θείνω 50
Θηκάμενοι 99
Θήκη 99
Θηλή 112

Pages

Θιγγάνω 52, 80
Θλάω 54
Θλίβω 84
Θνήσκω 69
Θνατός 70
Θνητός 69, 70
Θράσσω 67
Θρώσκω 70
Θυμός 68
Θύψω 28
Θύω 68

Ἰάπτω 12, 17, 61
Ἰάχω 16
Ἴγμαι 80
Ἴδμεν 57, 83, 86, 109, 117, 121, 133
Ἰδυῖα 57, 75
Ἰδών 60
Ἵεμαι 12
Ἵημι 12, 16, 57, 69, 76
Ἱκνέομαι 80
Ἴμεν 111
Ἶξον 145
Ἵπποι 113
Ἵππος 113
Ἵππῳ 115
Ἵπταμαι ..... 25 *bis*, 70
Ἵπτομαι 12
Ἴσαμι 105, 109, 150
Ἴσαν 150
Ἴσαντι 109
Ἴσασι 105, 150
Ἴσμεν 109
Ἶσος 22
Ἴσσος 22
Ἵσταμαι 115
Ἵσταμες 118
Ἵσταμι 20, 54
Ἵστε 109, 133
Ἵστημι. 20, 23, 24, 25 *bis*, 50, 54, 110, 115
Ἴσχω 23
Ἰωγή 68

Pages

Κα 101
Καί 14
Καίνω ..... 26 *bis*, 67
Καίω 56
Καλέω 70
Καλύβη 84
Καλύπτω 84
Καμάρα 49
Κάμνω 69, 81
Καπύω 67
Καρκαίρω 33
Καταϝελμένων 40
Κατατεθνήκασιν 103
Κατεβλαφότες 25
Κατεγλωττισμένον 26
Κατεηγότα 11
Κατείρυσται 76
Κατέρξαι 40
Καυάξαις 10
Καχλάζω 66
Κε 101
Κεδάννυμι 19
Κεκαδμένον 87
Κέκαδον 67
Κεκάδοντο 49, 50
Κεκαθίσθαι 77
Κεκάλυφα 84
Κεκασμένος 87
Κέκαυκα 102
Κέκαυμαι 56
Κεκαφηώς 67, 71
Κεκέρασμαι 70
Κέκευθα 9, 14, 16
Κέκηδα 67
Κέκηφε 67
Κέκλαγγα 54, 67
Κέκλακα 54
Κέκλασμαι 54
Κεκληγώς 44, 67
Κεκλήϊσται 26
Κέκληκα 70
Κέκλημαι 70
Κέκλικα 25, 80, 103
Κέκλοφα 57, 84
Κέκλυθι 153

Pages

Κέκλυκα 26, 34, 42
Κέκμακα..... 69
Κέκμηκα 69, 81, 99
Κεκμηώς 99
Κεκοπώς..... 85
Κεκορηότε 71
Κεκορυθμένα 86
Κεκοτηώς 44, 71
Κέκοφα..... .. 85
Κέκραγα..... 66, 157
Κέκραγμός..... 157
Κέκραμαι..... 70
Κέκρηγα..... 66
Κεκριγότες..... 68
Κέκρικα 25, 57, 98, 103
Κέκριμαι..... 57, 98
Κέκρουκα 102
Κέκρυφα 58, 157
Κεκρύφαλος 157
Κεκρύφαται 86
Κέκτημαι..... 25 *bis*, 27
Κέκυφα..... 68, 85
Κέλλω 50
Κεν 101
Κέντρον 95
Κεράννυμι 70
Κεσκίον 23
Κεύθω 58
Κέχανα..... 66
Κέχανδα..... 54, 80
Κεχάρηκα. 102
Κεχαρησέμεν 156
Κεχαρηώς..... 44, 71
Κέχηνα..... 27
Κεχηνώς 44
Κέχλαδα 29
Κεχλάδειν 155
Κεχλαδώς 66
Κέχλοιδεν..... 57
Κέχοδα..... 57, 80
Κεχριμένος..... 87
Κεχρωσμένος..... 87
Κέχυκα..... 58, 103
Κέχυμαι 27, 58
Κήδομαι..... 67

Pages

Κίγκλος 33
Κίκιννος..... 16
Κικλήσκω..... 44
Κινέω..... 64
Κιχάνω 27
Κιχήλη 26
Κίω..... 53, 64
Κλαγγή 54
Κλάζω 54, 67
Κλάω..... .. 54
Κλέπτω..... 56, 61, 84
Κλητός..... 70
Κλίνω 80
Κλῦθι..... 122
Κμητός..... 69
Κνήθω 105
Κοέω 60
Κολετράω 95
Κοπή 85
Κόπτω..... 85
Κοσκίνον 23
Κοσκυλμάτια ..... 19, 23, 26 *bis*
Κράζω..... 66
Κρατήρ 70
Κρατηρίζω..... 84
Κρίζω 68
Κρῖμα..... ... 64
Κρίνω 57, 64, 98
Κριτός.... 64
Κύπτω 58, 86
Κτείνω..... 26 *bis*, 55, 67
Κτίζω. ..... 25 *bis*
Κύκνος..... 32
Κύπτω 68, 85
Κωκύω..... 32
Κώπη 61, 68
Κωφός..... 85

Λαγχάνω 9, 13, 14. 55
ΛαϜοκόϜων..... 60
Λαμβάνω.. 9, 13, 14, 66, 80, 85
Λανθάνω..... 54, 66
Λαοσσόος..... 22
Λάπτω..... ... 58
Λάσκω 54, 66

Pages

Λέγει 140
Λέγω 9, 13, 14, 56, 68, 83, 137
Λείβω 11, 58
Λείποιμι 154
Λείπω 58, 59, 153
Λείπωμεν 153
Λελάβηκα 13
Λέλαθα 66, 67
Λέλακα 66
Λελάκοντο 66
Λελακυῖα 54
Λέλαμπα 54
Λέλασμαι 87
Λέλασται 54
Λέλαφα 58, 79
Λελάχωσι 55
Λέλεγα 13, 56, 67, 137
Λέλειμμαι .. 57, 58, 60, 107, 115
Λελεῖφθαι 155
Λέλειφθε 83, 135
Λέλειφθον 135
Λέλεχα 84
Λέληκα 66
Λεληκώς 44
Λελημμένη 13
Λελίημαι 48
Λέλογα 13, 58, 65, 68
Λέλογας 56
Λέλογε 137
Λέλογχα 13
Λελόγχασι 141
Λέλοιπα 57, 58, 79, 80, 107, 115, 136
Λέλοιπας 124
Λελοίπατε 135
Λελοίπατον 135
Λέλοιπε(ν) 236, 140
Λελοίποιμι 154
Λέλυκα 9, 58, 98, 100, 103, 107
Λέλυμαι 58, 114, 140
Λελυμένος 154
Λέλυνται 146
Λέλυσαι 131
Λελύσθαι 155
Λέλυται 140

Pages

Λήγω 22
Λήψομαι 80
Λιλαίομαι 16, 48
Λιμπάνω 60, 79, 80
Λόγος 58
Λοετρόν 95
Λοιβή 58
Λοιπός 58
Λουτρόν 95
Λούω 60
Λυγίζω 100
Λυγιξεῖν 100
Λύεαι 131
Λύεις 124
Λυέσθαι 155
Λύεσθε 134
Λύεται 140
Λύῃ 131
Λύκος 23
Λύομαι 140
Λύονται 147
Λύσει 130
Λύσω 110
Λύω 87
Λώβη 68

Μάγειρος 84
Μαίνομαι 52
Μαίνω 67
Μαίομαι 55
Μαλλότερον 78
Μάρμαρος 4
Μασσαλία 49
Μάσσω 54, 84
Μειδιάω 21
Μείρω 13, 21, 48
Μέλλω 21
Μέλω 67
Μεμακυῖα 54, 67
Μεμαλότας 66
Μέμαμεν 55, 119
Μεμαότες 66
Μέμαρπα 54
Μέματον 55, 57
Μεμάτω 153

Pages

Μεμαυῖα 55
Μέμαχα 54
Μεμαχότες 84
Μεμαώς 55, 66
Μέμβλεται 131
Μέμβλωκα 70, 102
Μεμένηκα 9, 70, 81
Μεμετιμένος 77, 78
Μεμετρέαται 147
Μεμηκώς 67
Μέμηνα 67
Μεμίαγκα 103
Μεμίσθωκα 102
Μέμνεο 153
Μέμνῃ 131
Μέμνηαι 131
Μέμνημαι 2, 26, 44, 70, 113, 115
Μεμνῆμην 154
Μεμνημόνευκα 26
Μέμνησαι 131
Μεμνήσεσθαι 157
Μεμνήσομαι 157
Μεμνώμεθα 154
Μέμονα . 2, 44, 50, 55, 57, 66, 70, 73, 115
Μεμόρηται 21
Μεμορμένον 22
Μέμυκα 68, 102
Μέμφομαι 32, 131
Μενετός 70
Μένω 70, 81
Μέρμερα 19
Μέρος 21
Μεταλλήξαντι 22
Μέτρον 95
Μηκάομαι 54, 67
Μηχάνη 49
Μία 55
Μικρός 21
Μιμνήσκομαι 51, 113
Μίσθωμα 102
Μνάομαι 70, 113
Μοιμυάω 16
Μοῖρα 21
Μορμύρω 32, 44

Pages

Μυκάομαι 68
Μύκε 68

Νέμω 61
Νενέμηκα 9, 81
Νένευκα 102
Νενημένος 21, 22
Νενόμικα 100
Νενομίσθαι 100
Νενομίχθαι 100
Νέρθε 142
Νηνέω 16, 32
Νίφει 21

Ξαίνω ..... 26 *bis*

Ὁ 113
Ὀδυσσεύς 37
Ὄδωδα 43, 157
Ὀδώδει 35, 44
Ὀδωδή 157
Ὀδώδυσται 35
Οἱ 113
Οἴγω 11
Οἶδα 41, 57, 108, 109, 133
Οἴδαμεν 57, 117, 121, 133
Οἶδας 125, 127, 133
Οἴδατε 133
Οἶδε(ν) 109, 136, 137
Οἶκα 41
Οἴκημαι 41
Οἴκητο 41
Οἴκισται 41
Οἰκοδόμηται 40
Οἰνωμένος 41
Οἶσθα .. 122, 125, 127, 133, 134
Οἶσθας 125
Ὀλέκω 99, 104
Ὄλεσσε 104
Ὄλλυμι 45, 80, 99
Ὀλολύζω 35
Ὄλωλα 35, 45, 80, 99, 109
Ὀλώλεκα 80
Ὀλώλω 109
Ὄμνυμι 71

Pages

'Ομώμοκα..... 35, 71, 102
'Ομώμομαι 102
'Ομώμοσται..... 71
'Ομώμοται 71
'Οπτός ..... 25 *bis*
"Οπωπα..... 35, 44, 157
'Οπωπή..... 157
'Οράω 11, 12, 36, 54
'Ορέγω..... 37
"Ορνυμι 80
"Ορωρα 80
"Ορωρε..... 36, 38
'Ορώρει 36
'Ορώρεχα..... 37, 85
'Ορωρέχαται..... 36, 37, 85
'Ορωρεχότες..... 56, 84
'Ορώρυχα 36
'Ορώρηται 154
Οὐρέω 11
Οὔτασται 40
"Οχεσφι 119
'Οχλεύς..... 12
Παίγνιον..... 84
Παίζω..... 54, 84
Παιπάλλω..... 4, 44, 66
Παιφάσσω..... 32, 44
Πάλλω..... 52
Παλμός..... 52
Πανδαμάτωρ..... 69, 95
Πάνυ 102
Παρανενόμηκα 77
Παρέχω..... 79
Πασπάλη..... 23, 24
Πάσχω..... 55
Πατρίζω..... 26 *bis*
Πείθομαι 113
Πείθω..... 29, 59
Πείρω..... 56
Πείσομαι..... 55, 80
Πείσω 98
Πέκτω 82
Πέκω 82
Πέμπω..... 84
Πενθερός..... 59
Πένθος 55

Pages

Πέπαγα..... 61, 67, 75
Πεπαγοίην..... 49, 54
Πεπαθυῖα..... 55, 57
Πεπαίδευκα..... 102
Πεπαιδευμένος 83
Πέπαιχα..... 54
Πέπαιχεν 84
Πεπάλασθε 44, 66
Πέπαρκα..... 56
Πεπαρμένος 56
Πέπασθε 55, 134
Πεπάσμην..... 87
Πέπαυκα..... 102
Πέπαυμαι..... 102
Πέπεικα 83, 98, 103, 114
Πεπείραμαι..... 66
Πέπεισμαι..... 83, 114
Πεπεισμένως..... 157
Πεπέτασμαι 70
Πέπηγα 40, 61, 75
Πεπήχεσαν..... 84
Πέπλεγμαι 83
Πέπλευκα..... 58, 62, 102
Πέπλευται..... 25
Πέπλεχα 56, 84, 100
Πεπλέχθαι 100
Πέπλεχθε..... 134
Πέπληγα 67
Πεπληγώς 44
Πέπληθα 67
Πέπληκα..... 68
Πέπλησμαι..... 26
Πέπλυκα..... 103
Πέπνευκα..... 25, 58, 102
Πέπνευσμαι 58
Πεπνυμένος 68
Πέπνυο..... 153
Πέπνυσο..... 68
Πεποίηκα 100, 164
Πέποιθα..... 57, 98, 114, 157
Πεποίθησι..... 137, 139
Πεποίθησις..... 157
Πεποιθοίην..... 154
Πεποίθομεν..... 153
Πεποιθότως 157

Pages

Πεποίθω 153
Πεποίθωμεν 153
Πέπομφα 9, 57, 85
Πέπονθα 55, 57, 80
Πέπορδα 57
Πέποσχα 43
Πέποται 69
Πεποτήαται 44
Πεπότημαι 70
Πέπραγα 25, 66
Πέπρακα 66, 70
Πέπραμαι 66, 70
Πέπραχα 66, 84
Πέπρηκα 68
Πέπρημαι 66
Πέπρωται 70
Πέπτακα 70
Πέπταμαι ..... 25 *bis*, 70
Πεπτερύγωμαι ..... 25 *bis*
Πέπτηκα 70
Πεπτηώς .... 25 *bis*, 69, 99, 156
Πεπτός ..... 25 *bis*
Πέπτυκται ..... 25 *bis*
Πέπτωκα 69
Πεπτώκαμεν 27
Πέπυθα 68
Πεπυκαδμένον 87
Πεπυκασμένος 87
Πεπυρεχότες 56, 84
Πέπυσθε 134
Πέπυσμαι 58, 87
Πέπωκα 3, 69, 101, 102
Περάσω 70
Πέρδομαι 51, 56
Περιπεφλευσμένος 87
Πέρνημι 70
Πετάννυμι 70
Πετάσω 70
Πέτομαι 70
Πεύσομαι 58
Πέφαγκα 81, 98, 103
Πέφανα 66
Πεφάνθαι 103
Πέφανται 55
Πέφαται 55

Pages

Πέφευγα 58, 59
Πέφη 101
Πεφίληκα 43, 68, 165
Πέφλοιδεν 58
Πεφοβήατο 29
Πεφόβημαι 44
Πεφρικότες 68
Πεφύασι ... 28, 34, 42, 103, 141
Πεφυγμένος 58, 59, 114
Πεφυζότες 59
Πέφυκα 27, 102
Πεφύκασι 103, 141
Πεφύκει 137
Πεφύλαχα 84
Πήγνυμι 40, 50, 54, 67
Πιθάκνη 29
Πίμπλημι 32, 68
Πίμπρημι 68
Πινυτός 68
Πιπίσκω 16
Πιπράσκω 66, 70
Πίπτομεν 69
Πίπτω ..... 25 *bis*, 69
Πιφαύσκω 27
Πίφρημι 29
Πλάζω 67, 90
Πλέκω 36, 83, 94
Πλέω 58, 62
Πλήθω 67
Πλήρης 95
Πλήσσω 67, 90
Πλόκαμος 83
Πλοχμός 36, 83
Πνέω 58
Ποικίλος 52
Ποιπνύοντα 68
Ποιπνύω 32, 44
Πορόντες 49
Πορφύρειν 4
Πράσσω 66, 84
Προλειψίω 110, 111
Προπεφραδμένα 86
Προρέω 9
Προρρέω 9
Προστέταχα 76, 77

Pages

Πρώτιστος 78
Πτήσσω..... 25 *bis*, 67, 99
Πύθω..... 68
Πυλωρός 11
Πυνθάνομαι 58
Πυρέσσω 84
Πυρετός 84
Πῶμα 102

Ῥάπτω 54
Ῥέεθρον.. 71
Ῥέζω 10, 56, 76
Ῥεραπισμένῳ..... 9
Ῥερίφθαι 9, 37
Ῥερυπωμένα 9
Ῥέω 20, 48, 71
Ῥήγνυμι..... 23, 67, 68
Ῥήτρα..... 22
Ῥήτωρ..... 22
Ῥιγέω..... 68
Ῥίζα..... 23
Ῥιπή 84
Ῥίπτω..... 37, 48
Ῥυήσομαι 71

Σαίρω..... 54, 66
Σαπφώ..... 29
Σάττω..... 85
Σδυγόν ..... 26 *bis*
Σειρά..... 12
Σείω..... 22
Σεσαρυῖα..... 54, 66
Σεσαρώς..... 66
Σεσεισμένος 87
Σέσεισται..... 22
Σέσελι 16
Σεσήμαγκα..... 9, 81, 103
Σέσηπα..... 67
Σεσίγηκα..... 22, 23
Σέσυρκα..... 98
Σεύω..... 13, 22, 48
Σῆμα..... 81
Σημαίνω..... 81
Σήπομαι..... 67
Σθένος 134

Pages

Σιγάω..... 22
Σικελός..... 50
Σιωπή 23
Σκᾶπος..... ... 84
Σκάπτω 54
Σκεδάννυμι..... 19, 80, 81
Σκελετός..... 69
Σκέλλω 69
Σκήπτω 67
Σκίδνημι 80
Σκληρός..... 69
Σκύλλω 19
Σμικρός 21
Σπάω..... 54
Σπείρω..... 56
Σπείσομαι..... 54, 80
Σπένδω 50, 51, 54
Σπεύδω 58
Σπουδή..... 58
Σταίησαν 150
Στέγη..... 157
Στείξει..... 129
Στείξεις 129
Στείξω..... 110, 111, 129
Στείχω..... 110
Στέλλω 56
Στορέννυμι..... 70
Στορνύαται..... 142
Στόρνυμι 70
Στόρνυνται. 142
Στρατός 64
Στώννυμι..... 70
Στρωτός..... 64
Συμμέμιχα..... 84, 85
Συναράσσω..... 36
Συνειλεχώς..... 56
Συνεοχμός 12
Συνέχω.... 36
Συνοχωκότε..... 36
Σῦς..... 22
Σφάλλω 49
Σφε..... 22, 27
Σφίγγομαι 83
Σφιγκτός 83
Σφίγμα..... 83

Pages

Σχῆμα 102
Σχήσω 102
Σχίζω 59
Σώθητι 28
Ταραχή 67
Τάκω 67
Τάσσω 54, 85
Τατός 50
Ταφών 67
Ταχύς 86
Τεθαλασσοκράτηκα 43
Τεθαλυῖα 54, 67
Τεθάρσηκα 102
Τεθαρσήκασι 104
Τέθεικα 42, 54
Τέθεικας 137
Τέθεμαι 56, 102
Τεθεράπευκα 102
Τέθηλα 27, 67
Τέθηπα 67
Τέθιγμαι 52, 80
Τέθλακα 54
Τέθλασμαι 54
Τεθλασμένος 26, 87
Τέθλιφα 84
Τεθναίην 154
Τέθνακα 69, 70
Τέθναμεν 69, 70
Τεθνάναι 103
Τέθνασιν 103
Τέθνατε 133
Τέθνηκα 25, 69
Τεθνήκατε 133
Τεθνηκέναι 103
Τεθνήξω 156
Τεθνήξων 156
Τεθνηῶτι 156
Τέθραμμαι 56, 57
Τέθυκα 68, 103
Τέθωκται 68
Τείνω 50, 55, 81, 98
Τείρω 64
Τελέω 56
Τέλλω 56
Τέλος 87

Pages

Τέμαχος 69
Τέμενος 69
Τέμνω 51, 69, 81, 99
Τένδω 51
Τέρετρον 70, 95
Τεταγμένοι εἰσι 147
Τεταγών 49
Τέτακα . 50, 55, 56, 66, 67, 81, 98, 103
Τέταλκα 56, 103
Τέταλμαι 56
Τέταμαι 55, 56, 98
Τέταντο 55
Τετάρπετο 20
Τετάφαται 86
Τέταχα 54, 84
Τετάχαται 146
Τέτεγμαι 56, 57
Τετέλεκα 56
Τετέλεσμαι 56
Τετελεσμένος 87
Τετέλεσται 87
Τετύχαται 86
Τέτηχα 86
Τετιηότι 71
Τέτικα 9, 68
Τετικώς 102
Τέτιμαι 68
Τετίμηκα 68
Τετιμημένος 163
Τέτλαθι 153
Τέτλακα 69
Τέτλαμεν 25, 69, 119
Τέτλατε 133
Τέτληκα 69
Τετλήκατε 133
Τέτμηκα 69, 81, 99
Τέτοκα 57
Τετόκαμεν 117
Τέτραμμαι 56
Τέτραφα 84, 85
Τετράφαμεν 51
Τετράφαται 86
Τέτραφθε 86
Τετρεμαίνω 44

Pages

Τετρέμηκα 80
Τέτρημαι 70
Τέτρηχα 67, 86
Τέτριγα 60
Τετριγυῖα 44, 68
Τέτριμμαι 68
Τέτριφα 68, 84, 85
Τετρίφαται 85
Τέτροφα . . 25, 56, 57, 84, 86
Τέτυγμαι 58
Τετυχηκώς 104
Τήκω 66, 86
Τιθέαται 147
Τιθέμεθα 142
Τιθέναι 150, 155
Τίθημι 27, 110
Τίθης 124, 126, 137
Τίθησθα 125, 127
Τίθητι 137
Τίκτω 56
Τιμάω 68, 87
Τιμώμενοι 51
Τιμώμενος 163
Τιταίνω 16
Τιτραίνω 70
Τίω 68
Τμητός 69
Τοῦτο 102
Τραχύς 86
Τρεκτός 82
Τρέμω 80
Τρέπω 51, 56, 57, 84-86
Τρέφω 56, 57
Τρητός 70
Τρίβω 64, 68
Τρίζω 60, 68
Τροπέω 51
Τύφω 28

Ὑπάγω 7
Ὑπεμνήμυκε 37
Ὕπνος 22
Ὑπό 36
Ὗς 22
Ὕφαγκα 103

Pages

Ὑφαίνω 36

Φάθι 28
Φαίνω 66, 81
Φᾶμι 101
Φανός 81
Φέβομαι 29
Φέρβω 29
Φέρε 33
Φέρει 137, 138, 141
Φέρετον 134
Φεροίμεθα 122
Φέροις 124
Φέρομαι 111, 114, 115
Φέρομεν 111, 116
Φέρομες 116, 118
Φέροντι 138, 144
Φέρουσι 144
Φέρω 108-111, 115
Φεύγω 58, 59, 62
Φέψαλος . . . . . 26 *bis*, 27
Φή 27
Φῆμι 81
Φθείρω 56
Φιδάκνη 29
Φιλεῖς 126
Φιλέω 68, 87, 110
Φιλομμειδής 21
Φλοῖσβος 58
Φλύκταινα 82
Φορέω 62
Φράσσω 54
Φρίκη 68
Φρίσσω 68
Φυγγάνω 59
Φυίω 62
Φυλακή 84
Φυλάσσω 84
Φύσω 110

Χαίνω 66
Χαίρω 71
Χαμαί 112
Χανδάνω 54, 80
Χέζω 80

Pages

Χείσομαι 54, 80
Χέω 58, 90
Χρεμίζω 51
Χυθείς 28

Ψάλλω . . . . . 26 *bis*
Ψέ 27
Ψόλος . . . . . 26 *bis*
Ψύττω 20

Pages

Ψύχω 83

Ὠδήκαντι 141
Ὠδοπεποιημένη 77
Ὠθέω 12
Ὠκύς 74
Ὠνέομαι 11
Ὤξυγκα 103
Ὤρορε 38, 72

II. — Latin.

Abii 97
Abluo 96
Abscondi 39
Abscondidi 39
Accestis 133
Accii 53
Accio 53
Accitus 63
Accivi 63
Acer 74
Acies 74
Actus 62
Acui 96
Addixti 128
Adipiscor 62
Adjuero 62
Admemordit 39
Adnuit 62
Adspexi 89
Age 132
Agimur 132
Agin' 132
Agis 132
Agite 132
Agitis 132
Agrigentum 49
Alitus 96
Alsi 82
Altus 96
Alui 94

Alumnus 51
Amabo 92
Amamini 51
Amare 64, 155
Amarem 151
Amaremini 109
Amasso 157
Amasti 97, 128
Amat 138
Amatur 138
Amaverunt 152
Amavi 63, 92, 93, 97, 163
Amavissent 152
Amavisti 128
Amicio 96
Amicire 64
Animus 95
Anxi 91
Aperio 96
Appello 31
Aptus 62
Arare 95
Arsi 62
Aspernari 64
Attendi 6
Attigi 39
Attingo 49
Attulat 30, 52
Audierant 62
Audii 97

Pages
Audiisti..... 128
Audimus..... 120
Audire..... 64, 93
Audisti..... 128
Audit..... 138, 139
Auditur..... 138
Audivi..... 71, 92, 93, 97
Audivisti..... 128
Augeo..... 81
Ausi..... 113
Ausim..... 90, 153
Ausus sum..... 113
Aut..... 102
Autem..... 102
Auxi..... 81
Balineum..... 51
Balneum..... 51
Battuo..... 6
Bibi . 2, 3, 5, 8, 30, 39, 40, 52
Bibimus..... 118
Bibisti..... 128
Bibo..... 2, 3, 30
Boblicola..... 3

Cado..... 49, 50
Cædo..... 19, 58, 59
Calare..... 70
Camera..... 49
Candela..... 31
Canere..... 96
Cano..... 30, 31, 49, 50, 119
Cantamus..... 121
Cantant..... 146
Cantarunt..... 146
Cantassem..... 151
Cantastis..... 133
Cantaveram..... 151
Cantavi..... 114, 139
Cantavimus..... 121
Cantavissem..... 151
Cantavistis..... 121, 133
Capere..... 64
Capessere..... 65
Capio..... 65
Captus..... 62

Pages
Capulum..... 61
Cautus..... 60
Caveo..... 60, 62, 111
Cavi..... 60, 62
Cecidi. 1, 7, 19, 49, 50, 58, 59
Cecidimus..... 119
Cecini 1, 4, 16, 30, 31, 40, 49, 52, 114, 118
Cecinimus..... 114, 119
Cecinistis..... 144
Cedo..... 50
Cena..... 15
Cepi..... 61, 62, 68, 97
Cerno..... 64, 80
Certus..... 63, 64
Cessi..... 65, 82
Cicindela..... 31
Ciconia..... 4, 50
Cieo..... 63
Cii..... 53
Cincinnus..... 16, 32
Cio..... 63
Citare..... 63
Citus..... 63
Civi..... 63
Clamor..... 70
Clangor..... 54
Clani..... 91
Claudere..... 7
Clausi..... 82
Clepo..... 61, 84
Clupeus..... 84
Coctus..... 25 *bis*
Coegi..... 62
Coepi..... 61, 62
Cœpi..... 62
Coepimus..... 119
Cœravit..... 138
Cognitus,..... 64
Cognovi..... 63, 70
Collegi..... 65
Collevi..... 64
Colligo..... 30
Collitus..... 64
Combibi..... 30

Pages
Commorunt 81, 97
Compages 49
Comparsi 89
Comperco 49
Compesco 94
Complesti 128
Compsi 82
Compunxi 40, 89
Concidi 59
Concido 58, 59
Concino 49
Concinui 40
Condidi 5, 30, 39
Condire 64
Condo 1, 140
Confidi 113
Confisus sum 113
Confluges 82
Confluxet 151
Coniveo 81
Conivimus 118
Conixi 81, 82
Connivi 91
Connixi 91
Conquexi 81
Conquinisco 82
Consentiont 144
Consevi 64
Consitus 64
Conspexi 65
Consternare 64, 94
Consternere 94
Constiti 30
Constituit 63
Consuemus 121
Consumpsti 128
Contagio 49
Contineo 50
Contudit 119
Coquina 47
Coquus ..... 25 *bis*
Coxi 81
Credidi 6, 7
Credo 1, 140
Crepo 94

Pages
Cretus 64
Crevi 63, 80
Cribrum 65
Crimen 64
Cubare 94
Cubui 94
Cucullus 31
Cucurri 1, 52
Cudi 60
Cudimus 118
Cudo 60
Cumbere 94
Curavit 138
Curro 52

Dabam 151
Dabo 157
Damnum 84
Dapinare 84
Dare 53, 118
Datare 63
Datus 53
Decimus 120
Decreivit 64, 65
Decumus 120
Dede 138, 139
Dedere 144
Dederim 90
Dederont 143
Dederunt 144, 146
Dedet 138
Dedi 1, 2, 4-7, 30, 39, 40, 42, 52, 53, 115
Dedimus 118, 119
Dedisti 128
Delestis 97
Delicui 81
Deliqueo 81
Dempsi 89
Denuo 96
Descendidit 5
Dico 4, 52, 111
-didi 1, 2, 5-8
Didici 1, 30, 39, 52
Dilexi 65, 89

Pages

Diluo..... 60
Diluvium..... 62
Dimicavi..... 94
Dimicui..... 94
Direxti..... 128
Disco..... 30, 52
Disturbat..... 139
Dixe..... 155
Dixi..... 40, 52, 89, 90
Dixisse..... 155
Dixit..... 139
Dixti..... 128
Doceo..... 52, 96
Docui..... 52
Dolui..... 97
Domitor..... 69, 94
Domitum..... 96
Domitus..... 94, 121
Domo..... 94
Domui,..... 96
Donum..... 118
Duam..... 64
Duxti..... 128

Edi..... 60
Edimus..... 119
Edo..... 60
Egi..... 61, 62
Egimus..... 119
Elicio..... 96
Emerunt..... 143
Emi..... 60, 61, 80, 89
Emicare..... 94
Emo..... 60, 80, 83
Enituit..... 138
Equo..... 115
Equos..... 28
Eram..... 151
Ero..... 111, 157
Esse..... 89, 155
Essem..... 151, 152
Et vos..... 28
Excello..... 80
Excellui..... 80
Expaveo..... 60

Pages

Expavi..... 60
Expensaut..... 138
Expergiscor..... 65
Experrectus,..... 65
Explenunt..... 95
Explestei..... 128
Exstinxi..... 81, 89
Exui..... 53

Facio..... 4, 12, 99
Factus..... 62
Fallo..... 28, 47, 49
Farcio..... 54
Farsi..... 82
Faveo..... 60
Favi..... 60
Faxim..... 111, 157
Faxit..... 90
Faxitur..... 157
Faxo..... 157
Feced..... 138
Feceram..... 151
Fecerim..... 111, 157
Fecero..... 157
Fecerunt..... 144, 146
Feci..... 61, 62, 164
Fecid..... 138
Fecimus..... 121, 146
Fefelli 1, 5, 27-29, 47, 49, 156
Felare..... 112
Ferbui..... 81
Ferimus..... 118
Feror..... 115
Ferre..... 155
Ferrem..... 151
Ferunt..... 144
Ferveo..... 81
Fiber..... 29
Fidi..... 40, 52, 59, 113
Fidimus..... 119
Fido..... 29, 59, 113
Figura..... 52
Filius..... 112
Findo..... 40, 59
Fingo..... 52

Pages

Finii 53
Finio 53
Finitus 63
Finxi 52
Flavi 63
Flecto 82
Flemus 121
Flesti 128
Flestis 133
Flevi 63
Fluctus 82
Fluxi 81
Fodi 62, 72
Fodio 62, 72
Fotus 93
Foveo 62
Fovi 62, 93
Fractus 62
Frango 79
Fregi 61, 62, 79
Fremo 94
Frendo 51
Fructus 82
Fruges 82
Fruor 82
Fuant 140
Fuat 140
Fudi 59, 79
Fudimus 119
Fuerunt 143
Fuet 138, 140
Fugi 59, 60, 62, 114
Fugimus 119
Fugio 59, 62
Fui ... 4, 40, 42, 53, 92, 93, 97
Fuimus 119, 121
Fuit 62, 138
Fulsi 82, 91
Fumus 68
Fundo 59, 79
Furfur 4
Fuueit 138

Gaudeo 65
Gavisi 65, 113

Pages

Gavisus 65
Gavisus sum 113
Gelu 99
Gemo 94
Genetrix 94
Genista 95
Genitor 70, 94
Genitum 94, 96
Genitus 70
Genui 2, 40, 50, 96
Gero 82
Gesistei 126
Gessi 82
Gestare 82
Gestus 82
Gigno 2, 5, 16
Glacies 99
Gnatus 70
Gnotum 64
Gnotus 64
Gravis 111
Gustus 73

Habeo 164
Habuerunt 97, 146
Habui 96, 97
Hæsi 82
Haurio 82
Hausi 82
Honestus 120
Humi 112

Ici 62
Icimus 118
Icio 12
Ico 62
Ierant 62
Ignotus 64
Ii 53, 97
Iit 138
Ilico 118
Illexi 65
Illicio 65
Imbui 3
Impetrassere 157

Pages

Implicavi 94
Implico 94
Implicui 94
Incepi 65
Incipio 65
Increpo 94
Indixi 89
Indulsi 82
Infui 3
Inritat 139
Insece 95
Insevi 63
Interieisti 126
Intimus 120
Intonata 94
Intumus 120
Invenerunt 143
Ire 93
Itum 93
Ivi 63, 93

Jacere 64
Jacio 12, 61, 62, 99
Jactus 62
Janitrices 95
Jeci 61, 62
Jovis dies ..... 26 *bis*
Jubeo 82
Jugum 52
Jungo ..... 26 *bis*
Junxi 52, 80
Jussi 82
Jussitur 157
Jutus 93
Juvare 62
Juvi 62, 93

Labes 68
Labrum 79
Lacesso 65
Lacio 65
Lallare 5
Lambi 79
Lambo 79
Langueo 22

Pages

Langui 81
Lascivus 16
Laudavi 165
Lautus 60
Lavacrum 95
Lavere 60
Lavi 60
Legi 61, 89
Lego 61
Levi 63, 64
Levis 111
Licium 65
Lino 64, 80
Linquo 60, 79
Liqui 59
Liquimus 118
Litus 63, 64
Livi 63
Lotus 60
Luceo 81
Lugeo 81
Lui 53
Luit 62
Lusi 82, 105
Luxi 81

Maceria 65
Machina 49
Mage 132
Magis 132
Mandare 64
Mandidi 6
Manipulus 95
Mansi 82, 90
Manus 146
Marmor 4
Mars 4
Massilia 49
Memento 52, 153
Meminens 156
Memini 1, 2, 39, 44, 50, 52, 113, 115
Meminimus 119
Memor 4, 19, 25
Memordi 30, 51

Pages

Memoria 25
Mens 52
Mercassitur 157
Merere 21
Mereto 94
Mersi 82
Mersus 82
Messui 81, 92, 97
Micui 94
-miniscor 51
Minister 129
Misi 82
Moletrina 94
Molo 94
Momordi 1, 51, 53, 56
Momordimus 119
Moneo 50, 52, 62
Monet 138, 139
Monetur 138
Monui 50, 52, 92-94, 163
Mora 22
Mordeo 51
Mors 51
Motus 93
Moveo 62
Movi 62, 93, 97
Mugio 68
Mulgeo 81
Mulsi 81, 82
Multa 82
Mulxi 81
Murmuro 31, 32
Mutamus 121
Mutus 16

Narramus 121
Narravimus 121
Natare 63
Navi 63
Necare 96
Necto 82
Negassim 154
Neglegi 91
Neglexi 91
Nemus 157

Pages

Neo 16
Nerunt 143
Nexi 81, 82, 97
Nexui 81, 92, 97
Nicere 82
Ningit 82
Ninguit 21
Ninxit 82
Nivis 82
Nix 82
Nominarunt 143
Nomini 112
Nomus 121
Nonnus 5
Nota 64
Notare 64
Notus 93
Novi 44, 63, 93
Nui 53

Occulere 31
Occupare 64
Odi 62, 113
Offendi 50
Oneribus 120
Operio 96
Oppugnassere 157
Optimus 120
Optumus 120
Ornatus 163
Ossu 19
Ostendi 6
Osus sum 113
Ovibus 119, 120

Pactus 62
Pango ... 40, 50, 52, 61, 80, 90
Panxi 40, 52, 80, 90
Papilio 4, 31
Parco 49, 94
Parentes 49
Parientes 49
Pario 49
Parsi 82, 89
Pati 55

Pages
Patrisso ..... 26 *bis*
Pavi 63
Pecto 82, 83
Pegi 61, 62
Pejero 51
Pellexi 82
Pello 30, 40, 50, 52, 80
Pendeo 30
Pepedi 1, 50, 51, 58
Pependi 1, 2, 5, 7, 30, 50-52, 79
Pependimus 119
Peperci 1, 49, 89
Peperi 1, 49
Peperimus 19
Pepigi 1, 40, 49, 52, 54
Pepigimus 119
Peposci 30, 31
Pepugi 30
Pepuli 1, 30, 40, 50, 80
Pepulimus 119
Percello 40, 50, 80
Perculi 40, 50, 80
Perculsum 50
Percucurri 39
Percusti 128
Perdidi 6-8
Perdidit 139
Pergo 65
Perrexi 65
Perrupit 138
Pervicax 60
Pessum dedi 6
Petiit 138
Petivi 63
Pexi 81, 82, 97
Pexui 81, 92, 97
Pictura 52
Pingo 52
Pinxi 52, 80
Placuit 97
Plango 67, 90
Planus 95
Planxi 90
Plecto 90
Plenus 95

Pages
Plexi 90
Plicatus 94
Plicavi 94
Plico 94
Plicui 94
Plui 53
Pluit 62
Pluvia 62
Podex 52
Politus 63
Pollubrum 95
Pondus 52, 157
Pono 53, 80, 96
Popina 47
Poposci 1, 4, 39, 43, 51, 53, 56
Populus 3, 31
Porgite 65
Porrexi 65
Posco 51, 52, 110
Pose 138
Posieit 138
Positus 23, 96
Posivi 53, 80, 96
Possum 132
Possumus 120
Posui 53, 80, 96
Posuit 138
Potis sum 132
Potui 81, 93
Potum 2, 3, 118
Præbeo 79
Præda 79
Præmorsisset 51
Prandere 145
Precor 51
Prehendi 79, 80
Prehendo 54, 91
Premo 80
Pressi 80, 82
Probaveit 138
Probaveront 143
Probavit 138
Prodidi 6
Proditus 53
Prodo 1

Pages

Profui 81
Promissem 151
Prompsi 83
Protraxtis 133
Pulsum 50
Pulsus 52
Pungo 52
Pupugi 1, 40, 52, 59, 89
Pupugimus 119
Pus 68

Quæsumus 120
Quassi 81, 82
Que 14
Querquera 5, 32
Quii 53
Quisquiliæ 19, 23
Quivi 63

Radix 23
Rapio 96
Rasi 65
Rausi 82
Recceptus 31
Reccidere 31
Reccidi 31
Reddidi 7, 31
Reddo 31
Redduco 31
Redieit 138
Redimire 64
Redire 31
Refello 49
Rego 37, 65, 81
Regula 65
Reliqui 60, 79
Reliquus 59
Rellatum 31
Rellicta 31
Relligio 31
Relliquiæ 31
Remanserunt 146
Reminiscor 113
Reperi 39
Reperio 49

Pages

Repo 20
Repperi 31, 39
Repperit 138
Reppuli 31
Resisto 7
Resonavit 94
Respondi 39
Restiti 7
Restitistei 126
Rettudi 31
Rettuli 31, 42
Retuli 39
Rexi 65, 81
Risi 65, 82
Rosi 65
Ruber 37, 47
Rudis 37
Rufus 47
Rui 53
Rumpo 59
Rupi 59
Rupimus 119

Sacerdos 64
Sæculum 64, 65
Sæturnus 64
Salio 96
Salivi 96
Salui 96
Sanxi 81
Sapio 96
Sapivi 71, 96
Sapui 96, 97
Sarcio 54
Sario 96
Sarivi 96
Sarsi 82
Sartura 96
Sarui 96
Satum 2, 64
Saturnus 64
Scabi 60, 61
Scabo 60
Scapus 84
Scecidi 30, 31, 52, 58, 59

Pages

Scicidi..... 18, 39, 47, 50, 80
Scidi..... 39, 52, 59
Scidimus..... 119
Scii..... 53
Sciimus..... 119
Scindo..... 19, 52, 59, 80
Scivi..... 63
Scribo..... 81
Scripsi..... 81, 162
Scripsit..... 162
Scripsti..... 128
Scrobis..... 47
Scrofa..... 47
Secare..... 96
Seclum..... 65
Sedeo..... 61
Sedi..... 61, 114
Sedibus..... 119
Sedimus..... 119
Sedium..... 119
Semel..... 55
Semen..... 64
Sensi..... 82
Sepio..... 81
Sepsi..... 81
Sequere..... 132
Sequeris..... 132
Sequor..... 20
Serere..... 96
Sero.... 2, 12, 31, 47, 96, 144
Serpo..... 20
Serpsi..... 90
Serus..... 65
Sevi..... 2, 63, 64
Sibilus..... 47
Siculi..... 50
Siem..... 152, 153
Sient..... 140
Sies..... 124
Siet..... 140
Sifilus..... 47
Signum..... 95
Sii..... 53
Sim..... 153
Simplex..... 55

Pages

Simus..... 154
Sis..... 124
Sisti..... 128
Sistimus..... 118
Sisto..... 2, 19, 20, 23, 24, 30
Situs..... 96
Sivi..... 63
Somnus..... 22
Sono..... 94
Sonui..... 94
Sorbeo..... 81
Sorpsi..... 81
Sparsi..... 82
Spepondi..... 30
Spernere..... 64, 70
Spondeo..... 51-53, 80
Spopondi.. 18, 23, 38, 39, 47, 50, 51, 79, 80
Spretus..... 64
Sprevi..... 63, 64, 70
Spuo..... 20
Statim..... 118
Statuerunt..... 143
Statum..... 2
Sternere..... 64, 70
Steterunt..... 143
Steti. 7, 8, 18, 23, 24, 30, 39, 40, 47, 52, 114
Stetimus..... 117-119
Stiti..... 2, 18, 30
Stratus..... 64
Stravi..... 63, 70, 80
Strepo..... 94
Stridere..... 145
Stridi..... 60
Stridimus..... 118
Struxi..... 81, 82
Suasi..... 82
Subegerunt..... 143
Subiit..... 138
Sum..... 110
Sumo..... 80
Sumpserunt..... 143
Sumsi..... 80
Sunt..... 144

Pages

Surgo 65
Surpite 65
Surpui 65
Surregi 65
Surrexi 65
Susurrus 5

Taciturnus 64
Tango 52, 54
Tego 65
Tegula 65
Temno 80, 83
Tem(p)si 80, 83
Tendo 50
Teneo 51, 93
Tentus 50
Tenui 40, 50, 80, 93
Tenuis 93
Tero 64, 70
Tersi 82
Tetendi 1, 3, 50, 51, 79
Tetigeram 163
Tetigerim 153, 163
Tetigero 163
Tetigi 1, 39, 49, 52
Tetigisse 163
Tetigissem 151, 163
Tetigit 162
Tetini 3, 30, 40, 50, 52, 80
Tetuli 3, 30, 39, 52, 59
Texi 65, 90
Tintinnabulum 4
Tinxi 91
Toga 157
Tollo 52
Tondeo 30, 51-53
Tonui 94
Torqueo 51, 84
Torsi 51, 82, 91
Tortus 82
Totonderit 39
Totondi 1, 30, 51, 79
Tremui 80
Tribui 53
Triumphaut 139

Pages

Trivi 63, 64, 70
Trusi 65
Tulerunt 143
Tuli 39, 40, 59
Tulimus 119
Tundo 19, 30, 59
Turbassitur 157
Tutudere 146
Tutuderunt 146
Tutudi . 1, 19, 23, 30, 34, 59, 111-115
Tutudimus 111, 119, 127
Tutudisti 127, 128
Tutudistis 131
Tutudit 139

Ululare 35
Upupa 35
Urgere 11
Uro 82, 89, 91
Ursus 82
Ussi 82, 89, 91
Ustus 82

Vagire 16
Vectis 12
Vehere 12
Velle 91, 155
Vellem 151
Velli 91
Vello 50, 91
Vendidi 5-7
Vendidit 138
Vendo 11
Veni 61
Venio 22, 55, 61
Venit 97
Venum 11
Venum dedi 6
Verbum 22
Vereri 11
Verro 76, 91
Verterunt 143
Verti 53
Verto 53

Pages

Vesta..... 76
Vestis..... 11, 19
Veto..... 94
Vexi..... 65, 81
Vici..... 60
Victus..... 82
Vicus..... 10
Video..... 60
Videram..... 151
Videre..... 10, 146, 151
Viderem..... 151
Viderim..... 153
Viderimus..... 154
Viderunt..... 145, 151
Vidi 60, 111, 112, 114, 127
144, 151
Vidimus..... 118, 119
Vidisse..... 151
Vidissem..... 151
Vidisti..... 127, 128, 132
Vidistis..... 119, 131, 132, 151
Vidit..... 137, 138, 144
Vincio..... 91
Vinco..... 60
Vinxi..... 91
Viverra..... 5
Vivo..... 89
Vixi..... 81, 82, 89, 91
Vocare..... 34
Volui..... 96, 97
Volup..... 10
Volvo..... 10, 76
Vomitum..... 94
Vomitus..... 95
Vomo..... 36, 94
Vomui..... 80
Vorti..... 53
-vorus..... 70
Votus..... 93
Voveo..... 62
Vovi..... 62, 93
Vulsi..... 50, 82, 91
Vulsum..... 50
Vultus..... 96

Zizyphus..... 16

ERRATA.

Page 11, ligne 14 avant la fin, au lieu de 'Εννυμι, ἐέσθω, lisez Ἔννυμι, ἑέσθω.

P. 48, l. 15, au lieu de εἶκα lisez εἷκα.

P. 61, l. 15 et 17 avant la fin, au lieu de ἔηκα lisez ἕηκα.

P. 66, l. 6, au lieu de ἕαγα, ἕηγα, ἄγνυμι, ἑάγην, lisez ἔαγα, ἔηγα, ἄγνυμι, ἐάγην.

P. 68, l. 5 avant la fin, au lieu de κωπή lisez κώπη.

P. 76, l. 13 avant la fin, au lieu de ἐάξε, lisez ἔαξε.

P. 80, l. 20, au lieu de ἑμέω, lisez ἐμέω.

P. 124, l. 17 avant la fin, au lieu de ἐδώς, lisez ἔδως.

Chartres. — Imprimerie Durand, rue Fulbert.

OUND BY

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
909 B47 C001 v.65-67(1886)
Sciences historiques et philologiques.
3 0112 089189770